

**IZVOARELE
RĂSCOALEI
LUI HOREA**

**SERIA A
DIPLOMATARIA**

Vol. V

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

IZVOARELE RĂSCOALEI LUI HOREA
SERIA A. DIPLOMATARIA
Vol. V

FONTES SEDITIONIS HORIANAE

CURANTE

Acad. Prof. **STEPHANO PASCU**

SERIES A. DIPLOMATARIA

Volum. V

I. Iudicium montanum Transilvanicum, 18 november 1773—3 october 1785

II. Ccmitatus Hunyad cum Zarand uniti, 7 aprilis 1772—15 december 1784

PER

MICHAELEM CERGHEDEAN
LADISLAUM GYÉMÁNT

BASILIVM IONAS
VIOREL VÂNĂTORU

IN AEDIBUS ACADEMIAE

BUCURESTIIS, MCMXC

IZVOARELE RĂSCOALEI LUI HOREA

SUB REDACȚIA

Acad. Prof. ȘTEFAN PASCU

SERIA A. **DIPLOMATARIA**

Vol. V

- I. Tribunalul minier, 18 noiembrie 1773—3 octombrie 1785
II. Comitatul Hunedoara unit cu Zarandul, 7 aprilie 1772—15 decembrie 1784

DE

MIHAIL CERGHEDEAN
LADISLAU GYÉMÁNT

VASILE IONAȘ
VIOREL VÂNĂTORU

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI, 1990

Au mai colaborat: **ALEXANDRU NEAMȚU**
LELIA TÄUBER

ISBN 973-27-0119-6

ISBN 973-27-0118-8

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
R 79717, București, Calea Victoriei 125

INTRODUCERE

Volumul V al seriei *Diplomataria* din corpusul *Izvoarele răscoalei lui Horea* inaugurează publicarea documentelor referitoare la revoluția populară din 1784—1785 din alte fonduri decât cele explorate și valorificate în cele patru volume precedente: *Tezaurariatul Transilvaniei și Domeniul minier Zlatna*.

Volumul de față cuprinde documentele din două fonduri: *Tribunalul minier Zlatna și Comitatul Hunedoara unit cu Zarandul*.

Cel dintîi fond însumează 151 de documente dintre anii 1773—1785, ceea ce înseamnă premisele, izbucnirea și desfășurarea revoluției de sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan.

Marea majoritate a documentelor acestui fond sînt plîngeri ale țărănilor iobagi împotriva abuzurilor și silniciilor stăpînitorilor de pămînt și ale țărănilor mineri față de aceiași nobili abuzivi sau față de abuzurile unor funcționari de la mine.

Se plîng locuitorii nemineri și iobagii din Hondol împotriva obligațiilor de a plăti dări (18.XII.1776). Tribunalul minier nerecunoscîndu-le statutul de mineri, Tabla Continuă a comitatului Hunedoara hotărăște folosirea forței armate pentru a-i sili la ascultare și pentru arestarea conducătorilor (6.VI.1777).

Intervin supușii de pe Domeniul de Mijloc al Zlatnei pentru ușurarea contribuției și slujbelor domeniiale și pentru scutirea de munci publice (1.XII.1781).

Se plîng locuitorii din Bucium împotriva constrîngerii de a da 30 de cai de povară la lucrările de la lacul Rôșia Montană (28.VI.1783).

Se plîng iobagii familiilor Ribitzei împotriva abuzurilor stăpînitorilor lor (24.XI.1783).

În ajunul izbucnirii revoluției, cînd răbdarea oamenilor era pusă la grea încercare, Tribunalul minier încearcă reglementarea unor raporturi dintre iobagi și stăpînii lor de pămînt dar nu în favoarea celor dintîi: comunităților sătești li se interzice înstrăinarea și zalogirea pădurilor și a altor terenuri de folosință comună fără consensul stăpînitorilor și al slujbașilor comitatului, după cum se interzice și nobililor să ia pămîntul iobagilor fără aprobarea oficialității comitatense (14.IV.1784).

Nemulțumirile cuprind și pătura intermediară dintre țărăni iobagi și mineri, a cărbunarilor. De aceea cărbunarii supuși fiscali din Zlatna se plîng împotriva abuzurilor oficialității cu privire la contribuția datorată (13.III.1781). Aceiași se plîng din nou cerînd despăgubiri pentru caii și boii furați pe teritoriul tîrgului Zlatna (7.IX.1781). Tribunalul minier răspunde plîngerilor

cărăușilor cu privire la contribuția datorată că nu pot fi scutiți dacă nu se ocupă cea mai mare parte a anului cu transportul cărbunelui și minereului (12.XII.1782).

Cărbunarii din Valea Roșiei, la rindul lor, cer ca în timpul lucrului la pădure să fie scutiți de robotă (9.IV.1784). Pentru ca peste puțin timp să se plîngă împotriva folosirii lor la alte munci în timpul iernii, cînd din cauza asprimii frigului nu au putut transporta cărbune (22.IV.1784 și 22.V.1784).

Cărbunarii din Zlatna se plîng împotriva abuzurilor percepturului regesc (26.I.1785).

Abuzurile unor funcționari întreceau măsura, determinînd alte plîngeri, cu același rezultat însă: nedreptățirea celor ce așteptau dreptate de la forurile superioare. Așa cum se întîmplă la începutul lui iulie 1782 cînd doi locuitori din Certeje se plîng Tezaurariatului împotriva administratorului pădurilor, Francisc Munkácsi, care le-a sigilat casele și bunurile deoarece din lipsa finului pentru boi nu au putut presta lucrările de căraușie la topitorie. Tribunalul minier hotărăște ca frunzașii căraușilor refractari să fie lipsiți de privilegiile mine-rilor (4.VII.1782).

Uneori minerii și cărbunarii împreună, așa cum făceau cei din Hondol, se plîng Tribunalului minier din Zlatna împotriva nobilului Barcsai care îi împiedică să folosească în comun pădurea și să-și procure lemne pentru nevoile gospodărești, șteampuri și cuptoare. Abuzurile continuă și după ce Tribunalul minier l-a avertizat, în mai multe rinduri, pe nobilul respectiv, cu privire la dreptul de folosință liberă a pădurii de către topitori și cărbunari (19.XII.1777). Altă dată supușii fiscali și lucrătorii de la topitorii se plîng împotriva provizorilor nobililor Bánffy și Barcsai care îi obligă să presteze robote asemenea iobagilor domeniali, altfel îi amenință că le vor lua animalele și celelalte bunuri (16.IV.1777). Pentru abuzurile lor, cei doi nobili sînt chemați în fața tablei regești de judecată (30.XII.1777).

Nemulțumiri manifestă minerii, cărbunarii și căraușii din Hondol față de obligația de a contribui la plata învățătorului școlii germane deși copiii lor nu frecventează această școală (21.III.1785).

Cele mai numeroase — lucru pe deplin explicabil — sînt plîngerile mine-rilor. Așa cum făceau cei din Certeje împotriva nobilului Ladislau Barcsai care-i silește la obligații ca și cum ar fi iobagii săi (12—13.III.1777). Cel învinuit, potrivit hotărîrii Tribunalului minier, cere provizorului său să înceteze abuzurile împotriva minerilor din Certeje, iar pe viitor orice neînțelegere trebuia supusă instanțelor de judecată (24.III.1777).

Se plîng minerii din Băița împotriva taxei asupra gospodăriilor (7.IV.1778). Tribunalul minier din Zlatna hotărăște că supușii și jelerii din Băița se bucură de imunitățile acordate minerilor (20.IV.1779), dar Tabla Continuă a comitatului Zarand respinge hotărîrea Tribunalului minier cu privire la scutirea supușilor din Băița de dările extraordinare (2.VI.1779). De aceea se plîng inșiși funcționarii de la mina Băița împotriva abuzurilor funcționarilor comitatensî (16.VII.1782).

Se plîng supușii fiscali din Bacium împotriva excluderilor de la lucrările miniere de la Roșia Montană (14.XII.1781). Vinovații trebuiau pedepsiți cu lovituri de baston (29.XII.1781).

Se plîng minerii din Almașul Mare și Techereu împotriva impunerii lor atît cu taxa pe cap, datorată de mineri, cît și cu dări din toate lucrurile (23.II.1782). Tribunalul minier hotărăște repararea greșelii (2.III.1782).

Se plîng minerii din Zarand împotriva abuzurilor funcționarilor comitatensî. Tribunalul minier cere comitatului să nu se mai amestece în jurisdicția montană (18.III.1782).

Se plîng minerii de la mina Sf. Francisc de pe Muntele Draica împotriva administratorului care le datorează anumite sume de bani neonorate de 9 ani (20.VI.1782).

Se plîng minerii din Ruda împotriva abuzurilor autorităților comitatului Zarand care le pretind, pe lingă taxa de cap de 1 florin, 50 de păsări răpitoare anual, să poarte scrisorile acestora, să păzească deținuți, să transporte băutură și să facă pază de noapte la locuințele funcționarilor comitatului (2.VII.1782).

Se plîng minerii din Bucium împotriva agravării obligațiilor, vrînd să le fie respectate scutirile legale (5.VII.1782).

Se plîng minerii din Almașul Mic împotriva abuzurilor oficialității care-i silește la obligațiile locuitorilor de rînd, de a face transporturi cu caii de mină (11.VII.1782). Iar minerii din Almașul Mare se plîng împotriva abuzurilor nobilului Francisc Noptsă (21.I.1783).

Se plîng minerii din Techereu împotriva abuzurilor funcționarilor comitatului Hunedoara. Ca urmare se iau măsuri să nu fie obligați la alte sarcini decît la cele prevăzute în rescriptul regal din 8 mai 1771 (28.XII.1782).

Se plîng minerii din Ruda, Criscior, Țărățel, Bucuresci și din alte sate din comitatul Zarand, împotriva abuzului de a li se pretinde taxa de minerit și în lunile de iarnă cînd șteampurile nu lucrează (24.I.1784 și 26.I.1784). Tribunalul minier hotărăște în favoarea minerilor (26.I.1784). Aceiași se plîng și împotriva nobililor Ribitzei care nu le permit să folosească locul necesar șteampurilor (3.IX.1784). Minerii din Ruda se mai plîng și împotriva stăpînilor de pămînt care nu le-au plătit drepturile bănești (2.IX.1784).

Abuzorii săvîrșeau și unii supraveghetori de păduri, cum era Mihai Sutoris, care se erijează în judecător al minerilor pronunțînd sentințe (15.IX.1784).

Chiar și unii juri și jurați sătești săvîrșeau abuzuri împotriva minerilor cum făceau cei din Buceș, care-i sileau să transporte lemne la Baia de Arieș (23.III.1785).

Motive de nemulțumire aveau și breslașii din Zlatna, care se plîng că tabla judecătorească din Aiud le-a încălcat privilegiile impunîndu-le cîns pe locuințe (22.III.1785).

Neînțelegeri, și, ca urmare, conflicte au loc între mineri și funcționari din cauza abuzurilor celor din urmă, așa cum se petrec între locuitorii satelor Almașul Mare, Techereu, Poiana și Porcurea, care cer să fie considerați între mineri. Cererea le este refuzată cu motivarea că au sesii iobăgești și ocupația lor principală este agricultura. Ca urmare locuitorii satelor respective erau obligați să plătească în continuare dări asemenea contribuabililor de rînd (18.XI.1773). Procesul continuă ani de-a rîndul. Încă și în 1777 percepătorul regesc refuză să înscrie în listele de dări ale minerilor pe minerii din Porcurea, Techereu, Poiana, Almașul Mare și Almașul Mic (3.IV.1777). Problema minerilor din satele pomenite generează neînțelegeri chiar între oficiali. Asesorul judecătoresc voia să-i înscrie în listele de obligații ale minerilor, dar percepătorul regesc refuză, obligîndu-i la contribuții în natură (3.IV.1777, 4.IV.1777).

Față de asemenea situație nemulțumirile sporesc și se manifestă fățiș în felurite forme: refuzul de a-și onora obligațiile, nerespectarea legilor, revolte.

Încă la 1774 minerii din Hondoi nu mai recunosc legile mineritului, revoltîndu-se și amenințînd cu moartea pe nobilii care le-au cotropit pămînturile (27.IX.1774). Altă dată se petrec conflicte între provizorul de moșie

și locuitorii din Șoimuș (31.III.1775). Iar oamenii din Certeje și cei din Țebea au luat lemne fără aprobare, amenințând cu moartea pe pădurari (28.I.1780, 9.V.1783, 15.V.1784). Pentru prevenirea unor mișcări de mai mare amploare se iau măsuri pentru a nu ajunge praful de pușcă la cei suspecti (30.IX.1783).

Revoluția se apropia cu pași grăbiți. Vara anului 1784 poate fi socotită repetiția generală a revoluției. Oamenii se îndreaptă mereu, fără oprire, spre centrele de conscriere ca militari, pentru a scăpa de iobăgie și în același timp cei ce au organizat sau au îndemnat pe oameni să se înscrie militari au fost pedepsiți. Între aceștia au fost și Gheorghe Hartschek, închis la Zlatna și de acolo dus la închisoarea din Alba Iulia (16.XI.1784). Iar Salis era urmărit spre a fi judecat pentru vina de a fi îndemnat oamenii să emigreze (28.IX.1784).

Chiar dacă Tribunalul minier nu se ocupa cu mersul revoluției populare din 1784, totuși între documentele fondului s-au mai păstrat unele care reflectă, într-un fel sau altul, aspecte ale evenimentelor din acel an furtunos. Astfel minerii din Almașul Mare, rămași credincioși împăratului, cer să se facă deosebire între vinovați și nevinovați; cu motivarea că ei n-au participat la conscrierea militară iar la revoluție au participat numai sub presiunile și amenințările răsculaților din părțile Crișului (11.XI.1784, 22.XI.1784). Relatări cu privire la desfășurarea revoluției în comitatul Hunedoarei, la extinderea revoluției în părțile Hațegului, la prinderea, închiderea, judecarea sumară și executarea celor închiși la Deva, la ultimatum-ul lui Horea sint cuprinse în unele documente din acest fond (14.XI.1784). De asemenea unele documente privesc desfășurarea revoluției în comitatul Turda (26.XI.1784), sau anchete cu privire la întâmplările din diferite sate (27.XI.1784, 29.XI.1784). Măsuri sint luate pentru a determina pe mineri să depună jurământ de credință (29.XI.1784) și pentru arestarea unui conducător temerar al revoluției, Anghel Mirza, împreună cu fiul și ginerele său (6.XII.1784). Abrudul se găsea în pericol din cauza răsculaților din satele din jur (6.XII.1784). Răzburarea nobilimii și refugierea, de frică, a minerilor și țăranilor în munți (13.XII.1784, 28.XII.1784).

Liniștea nu este restabilită în munți nici la începutul anului 1785 și, ca urmare, nu se poate prelua munca; locuitorii nu se supun stăpînilor de pămînt și nici dregătorilor și așteaptă reizbucnirea unei noi revoluții, pe care, dacă Horea nu a putut-o îndeplini, o vor îndeplini ei. Pentru împiedicarea reizbucnirii revoluției sint trimise în munți arme și soldați (26.I.1785).

Armata este dislocată în diferite localități pentru a împiedica adunarea oamenilor în vederea reaprinderii revoluției (7.II.1785, 17.II.1785), iar la fiecare reședință de comitat se va trimite câte o unitate militară condusă de un căpitan pentru asistența militară a comitelui suprem (1.III.1785). Pentru restabilirea liniștii și înțelegerii dintre nobili și supuși va fi republicată patenta de amnistie și se vor lua măsuri ca răsculații ascunși prin păduri să se întoarcă la casele lor (1.III.1785 și 22.III.1785).

Dar nici după asemenea măsuri liniștea nu se restabilește în munți. Din loc în loc gîndurile oamenilor se revarsă public. Astfel gornicul Onu Surd din Mușca a amenințat cu moartea pe proprietarii de mină din Roșia Montană, fiind pedepsit exemplar pentru asemenea fapte (7.II.1785, 15.II.1785), iar oauibar Lepădat din Uibărești ar fi declarat că după terminarea însămințărilor menii de pe Criș se vor ridica din nou împotriva nobililor unguri (7.V.1785, 7.VI.1785). Și tot atunci o parte dintre supușii din cercurile Almaș și Geoagiu refuză să presteze slujbele domnești ca urmare a activității unor instigatori (20.VI.1785).

Documentele cuprinse în partea a doua a volumului prezent inaugurează seria arhivelor comitatense. Și, așa cum este și firesc, întietatea se cuvine comitatului Hunedoara unit cu Zarandul, unde a izbucnit revoluția și unde a luat proporții mai mari. Documentele acestor comitate fiind foarte numeroase n-au putut fi cuprinse într-un singur volum. Premisele și desfășurarea revoluției — din aprilie 1772 pînă la mijlocul lunii decembrie 1784 —, adică 239 de documente, sînt cuprinse în volumul de față, iar urmările revoluției — din a doua jumătate a lunii decembrie 1784 pînă la sfîrșitul anului 1785 — vor forma cuprinsul volumului al șaselea al corpus-ului nostru.

Premisele revoluției, adică pregătirea, în timp, a istoricului eveniment, înseamnă în primul rînd accentuarea nemulțumirilor țărănimii datorită agravării condițiilor ei de viață. Au loc nemulțumiri, însoțite de mișcări, revolte, culminînd cu revoluția. Plîngerii împotriva abuzurilor de tot felul ale nobililor stăpîni ai pămîntului și ale reprezentanților acestora, împotriva oficialității comitatense, ale diferiților dregători.

Se plîng locuitorii din districtul Hațegului comisiei de anchetare a fugii locuitorilor de pe domenii pentru robotele excesive, abuzuri în perceperea obligațiilor, neincluderea în zilele de robotă a muncii femeilor la curtea stăpînilor, abuzurile nobilimii și ale soldaților din graniță (7.IV.1772).

Anul 1773 este un record al plîngerilor împotriva tuturor nedreptăților și a celor ce le săvîrșeau. Este urmarea anchetei din 1772, ordonată de Maria Tereza pentru descoperirea numeroaselor abuzuri și ilegalități săvîrșite de slujbașii provinciali și domeniali, nobili, perceptori, comisarii recenzenți ai dărilor, contabili, șpani, juzi sătești etc. Țăranii, care au suferit cel mai mult de pe urma acestor abuzuri și ilegalități, încurajați de cercetările și mai ales de descoperirile numeroaselor și gravelor ilegalități, au fost încurajați și astfel o avalanșă de plîngerii, întru totul îndreptățite, se înregistrează în anul 1773.

Locuitorii satului Ciopea se plîng de-a dreptul împăratului împotriva abuzurilor autorităților: sistemul necorect de plată al „naturalelor”, pentru întreținerea armatei, plata contribuțiilor pentru morți și pentru cei fugiți din sat, robota întreaga săptămînă pentru bărbați și femei, însușirea de către nobili în chip abuziv a veniturilor iobagilor, însușirea de către aceiași a terenului pentru biserică (2.VI.1773).

Locuitorii din satul Valea Lupului se plîng, prin judele lor, împotriva abuzurilor și silniciilor comisarului Iosif Adam și a nobililor Pui, care le-au luat cu sila pămîntul moștenit și îi silesc la robotă gratuită (2.VI.1773, 3.VI.1773).

În același timp se plînge Moga Toma din Rîu Bărbat împotriva comisarului Ion Petric care i-a luat doi boi (2.VI.1773).

Se plîng locuitorii din Vaidei și Coroiești împotriva abuzurilor și silniciilor comisarilor și nobililor (2.VI.1773).

Se plîng locuitorii din Rușor împotriva abuzurilor stăpînilor care-i obligă la 4 zile de muncă pe săptămînă împreună cu familia, de dimineața pînă seara, fără hrană, le răpesc pămînturile bune și le dau în schimb pămînturi neproductive (3.VI.1773).

Locuitorii din Crivadia se plîng împotriva abuzurilor stăpînilor care-i obligă să slujească pe alți nobili întreaga săptămînă, cu întreaga familie (3. VI.1773).

Stăpînii satului Fizești i-au depozat de bunuri pe locuitori, determinîndu-i să se plîngă oficialității (3.VI.1773).

Se plîng locuitorii din Ohaba Ponor (Hunedcara) împotriva abuzurilor nobilului Pal Petre, care le-a luat vitele, îi obligă să slujească întreaga săptămîină cu soțiile și copiii, îi bate crîncen, le stoarce banii, îi închide în carceră cite 6—7 săptămîni, încît nu mai pot suporta (3.VI.1773).

Plîngerii mult asămănătoare formulează în aceeași zi țărani din Ponor (Alba) împotriva nobililor care-i tratează ca pe niște animale, îi bat, îi aruncă în carceră, unde mulți dintre ei mor, le iau oğcarele și finețele; trăind în grea aservire oamenii sînt gata să emigreze (3.VI.1773).

Se plîng locuitorii din Petros împotriva stăpînilor, care-i silesc la robotă întreaga săptămîină, pretind fiilor ce trăiesc în aceeași gospodărie cu părinții să le presteze robotă separată, iau dijme după bunul plăc din toate veniturile gospodăriei, chiar și din vitele mcarte de bcală (3.VI.1773).

Locuitorii din Barul Mic se plîng împotriva deposedării lor de ogoare și a interzicerii tăierii libere a lemnului din pădure (3.VI.1773).

Oamenii satului Serel se plîng și ei, în aceeași zi, împotriva stăpînilor de pămînt care le-au ocupat cele mai bune ogoare, îi pedepsesc aspru, îi silesc la slujbe săptămîina întreagă împreună cu soțiile și copiii, li se iau, fără plată, alimente și furaje pentru armată; din aceste motive multe familii au fugit din sat (3.VI.1773).

În zilele următoare se plîng locuitorii din mai multe sate: Mălăiești, Sălașul de Jos, Cinciș, din nou Ponor, Fizești, iarăși Cinciș ș.a. împotriva abuzurilor nobililor care-i silesc la slujbe nelegale și le iau pădurile (4.VI.1773, 9.IX.1773, 14.IX.1773, 17.IX.1773). Cercetarea plîngerii oamenilor din Sălașul de Jos a confirmat întru totul cele cuprinse în suplica lor: nobilii au luat pămîntul oamenilor, au fost impuse la dări și animale mcarte, taxele și dijmele pretinse de nobili sînt mai mari decît cele legale (10 fl. anual, o cupă de unt, 100 de melci), robota era de 3 zile cu vitele și 3—4 zile cu brațele, soțiile iobagilor erau silite la munci la curte toată săptămîina, iarna li se pretindea 3—4 zile robotă, vara 4—5 zile de coasă (25.IX.1773). Sînt confirmate, în urma cercetării, și plîngerile locuitorilor din Mălăiești, care, avînd mai mulți stăpîni, erau supuși la obligații diferite, unii erau obligați la taxa de 12 fl. anual pentru 1/2 de sesie, 3 zile de robotă pentru o sesie și femeile la munci la curte; alții plăteau 4—11 fl. anual răsкупărarca slujbelor plus 13 zile la vie și 10 la cosit, 2 care de lemne și căratul vinului dcмnesc la mari distanțe; alții la robotă de 3 zile cu vitele și 3—4 cu brațele pe săptămîină, iar femeile la munci femeiești la curte după nevoi; alții la 15 fl. taxe, plus 3 săptămîni robotă anual (25.IX.1773).

Silniciile și abuzurile fiind atît de grave oficialitatea comitatului Hunedoara a fost nevoită să-l destituie pe vicecomitele Isac Csoka (19.I.1773), ceea ce n-a însemnat și curmarea abuzurilor și silniciilor. Practicile erau atît de înrădăcinate încît prin pedepsirea unuia dintre ei nu au putut fi schimbate. Ele continuă nestingherite și, ca urmare, continuă și plîngerile celor nedreptățiți.

Se plînge populația din cercul Mățești împotriva abuzurilor judeului (4.III.1776), iar zece sate din comitatul Hunedoara se plîng împotriva slujbașilor comitatensî (31.VIII.1780, 20.I.1781).

Se plîng locuitorii din Mărtinești și Turmaș, cei din Măgura, Rișca și Căraciu, a mai multor sate din cercul Hațeg, locuitorii din Valea Sîngeorzului împotriva ilegalităților stăpînilor de pămînt, a poverilor dărilor, a capitației, a robotei excesive (16.VI. 17.VI, 4.XII.1783, 11.X.1784, 15.X.1784, 11.XII.1784).

Paralel cu plîngerile, necercetate și nesatisfăcute, țărani foloseau alte modalități pentru a scăpa de greutate și nedreptăți.

Mulți își părăsesc gospodăriile și satele și caută condiții mai bune de viață în Țara Românească și Banat. Anul 1776 înregistrează numeroase bejeniri și tentative de bejenire peste munți, grupuri de oameni și chiar sate întregi. Cauza declarată de bejenari: lipsa pământului și povara grea a obligațiilor (21.III, 26.III, 5.V, 25.VI.1776). Unii bejenari cînd au fost împiedicați de autorități să se bejenească au folosit arme de foc, motiv ce determină autoritățile să ia măsuri pentru confiscarea armelor de la români și de la alți oameni de rînd. Această situație alarmează pînă și Curtea imperială din Viena care, în 4 ianuarie 1776, emite un decret cu privire la readucerea în timp de trei ani a iobagilor hunedoreni stabiliți în Banat, măsură ce provoacă nemulțumirea nobililor bănățeni (27.IV.1776). Aceeși Curte intervine oficial pe lingă domnul Țării Românești să nu primească bejenari din Transilvania, iar pe cei fugiți înainte să-i adune și să-i trimită la locurile de unde au plecat (12.VII.1784).

Alți țărani opun rezistență la împlinirea obligațiilor feudale, alungînd, cu pari, pe stringătorii dării. Răzvrătirea e caracterizată de autorități drept rebeliune, autorii căreia trebuiau arestați pentru a nu cuprinde și alte sate (6.III.1776).

Față de aceste întimplări e rîndul nobililor să se plîngă împotriva țăranilor care încearcă să scuture jugul iobăgiei, cei amenințați, nobilii, solicițînd sprijinul guberniului și al armatei (12.X.1773, 25.VI.1776, 23.IX.1776, 6.X.1776). Cu ajutorul militar ce le-a fost trimis, unii nobili și dregători pătrund noaptea în sate, maltratează, pun în lanțuri și chiar omoară oameni (13.XI.1776).

Alți țărani, ajunși la limitele răbdării, iau drumul codrilor, constituindu-se în cete de haiduci, „tilhari“, cum îi caracterizează autoritățile. Cete de haiduci care fac dreptate celor oprimați prin atacarea opresorilor și jefuirea bunurilor acestora. Țara Hațegului era cutreierată de asemenea cete haiducești. Unii operau în pădurile din zonă, atacînd curțile nobiliare, alții, urmăriți de puterile trimise împotriva lor, trec munții în Țara Românească. Cei prinși din porunca domnului acestei țări urmau să fie readuși sub pază în Transilvania, alții, cum erau cei conduși de Lupu Lăudat, prinși în Oltenia, erau duși la București și condamnați la moarte (24.IV.1776, 28.V.1782, 17.IX.1782, 14.III.1776, 3.VIII.1784). Haiducia cuprinde și Banatul și părțile Aradului și Zarandului, din pădurile acestor locuri „tilharii“, ocrotiți de cnezii satelor și de alți dregători inferiori, își împlineau programul, iar alții, asemenea celor din districtul Hațegului, treceau în Țara Românească. Uneori nemulțumirile îmbracă haina religioasă antigreco-catolică. Astfel locuitorii ortodocși din Nădăștia de Sus au încercat să abată de la unire tot satul. Răzvrătirea se extinde și în alte sate, cuprinzînd, la un moment dat, întreg districtul Hațegului (30.I.1777, 19.V.1782., 16.VI.1782, 19.XII.1783).

Cauzele nemulțumirilor fiind de ordin social și național cele mai multe și mai importante mișcări, răzvrătiri, răscoale au un caracter social și național. Iobagii din Sincrai, Nădăștia și Mînerău cereau chiar eliberarea din iobăgie încă la 1782 (17.IX.1782). Același lucru îl făceau și soldații eliberați din armată (4.XII.1783). Iar locuitorii din Simeria refuzau să-și îndeplinească obligațiile iobăgești (18.VI.1783).

Față de asemenea manifestări generale de protest sub diferite forme, prevestitoare de altele mai grave, Curtea de la Viena a crezut că nemulțu-

mirile pot fi liniștite prin măsuri înșelătoare. În acest scop, prin patenta imperială din 24 ianuarie 1784 torsul, la curtea nobilului, a soțiilor de iobag era socotit în zilele de robotă, iar fiii iobagilor care trăiau în aceleași gospodării cu părinții urma să nu mai fie obligați la munci la curtea stăpînului (17.II.1784).

Cu fiecare lună protestele, sub diferite forme, împotriva nedreptăților, se amplifică. Refuzul de a-și îndeplini obligațiile de robotă este însoțit de alte semne de răscoală. Cum se întâmplă în luna aprilie și mai pe moșiile conților Bethlen și Kenderesi, unde țărani au tras clopotele îndemnînd la răscoală (8.IV.1784 și 6.V.1784).

Vara anului 1784 poate fi socotită o prevestire sigură pentru ceea ce va urma în toamna aceluiași an. Interpretînd după dorința lor patenta imperială din 31 ianuarie 1784 cu privire la înscrierea în regimentele de graniță, țărani din satele din Hunedoara, Alba și din alte comitate se îndreaptă spre centrele de conscriere în armată, de la Hațeg și Alba Iulia, convinși că prin conscriere scăpau de iobăgie, iar pămîntul pe care-l lucrau va fi al lor. Comandamentele militare din orașele amintite sînt asaltate, în lunile iulie și august, de mulțimile care cereau să fie înscrise în armată. Măsurile ce interziceau satelor să plece spre centrele de conscriere provoacă reacții puternice — amenințări de război și chiar omorîrea nobililor —, încît oficialitatea se teme că se vor repeta întâmplările din vremea răscoalei din 1759—1761, condusă de călugărul Sofronie și cele de la Cîmpeni din 1782, împotriva arondașilor circumscrierii. Nobilii solicită ajutor armat pentru asigurarea liniștii, deoarece pe grăniceri nu se putea pune bază fiind înrudiți, prin sînge, cu țărani (16.VIII, 19.VIII, 23.VIII.1784).

Exista teama că scînteia provocată de conscrierea militară va putea provoca un mare incendiu (23.VIII.1784), ceea ce se va adevăra în scurtă vreme, deoarece tulburările continuă, mai ales în aceste părți sudice, unde țărani nu pot fi convinși că nu au dreptul să se înscrie grăniceri (6.IX.1784).

Interdicția de a se înscrie în armată și anularea conscrierii efectuate au drept urmare conflicte sîngeroase între țărani și nobili, dintre care unii au fost bătuți, alții omorîți. În alte numere sate din comitatul Hunedoara s-au produs tulburări (21.IX.1784), iar în multe sate din Zarand țărani refuză satisfacerea slujbelor iobăgești. În alte locuri țărani amenință că la primăvară își vor realiza intențiile (28.IX.1784, 24.X.1784).

Tulburările sporesc, cuprind tot mai multe sate din cercul Zarand; nu se iau în seamă reclamațiile nobililor împotriva supușilor lor ce nu-și îndeplinesc obligațiile. Se iau în schimb măsuri pentru spulberarea speranței țărănilor că vor fi înarmați împotriva stăpînului și a împăratului (16.X.1784). Nu cu promisiuni se putea stabili liniștea, ci cu ajutorul armatei care este trimisă în zonele cele mai fierbinți: cercul Dobra din Hunedoara, cercul Orăștie, Baia de Arieș, comitatul Cluj și scaunul Arieș și în alte locuri (2.IX, 20.IX, 23.IX, 25.IX.1784). Frunzașii răzvrătirii au fost pedepsiți cu zile de arest, iar iobagul Mihai Bretan, pentru insultarea împăratului a fost pedepsit cu 100 lovitură de băț în fața camenilor adunați la țîrg; pentru liniștirea oamenilor trebuiau cercetate reclamațiile împotriva abuzurilor stăpînului de pămînt (24.X.1784). Acestea nefiind cunătate nu se va întrona nici liniștea în satele răzvrătite (29.X.1784). Oficialitatea, însă, credea că odată cu venirea iernii țărani se vor liniști, ceea ce nu se întâmplă, deoarece în sufletul acestora continua să stăruie înverșunarea care putea izbucni cu putere îndată ce s-ar ivi ocazia. Mai ales că țărani erau convinși că oprirea conscripției s-a făcut fără știrea împăratului și sperau mereu să obțină arme. Locuitorii din Geoagiul de Jos voiau chiar să trimită delegați la Alba Iulia să ceară

conscrierea, dar au fost oprîți de autorități. Cei din Cigmău și Acmar voiau să trimită delegați chiar la Curtea imperială. Se cere publicarea anulării conscrierii. Răspunsul a fost hotărîrea de pedepsire exemplară a conducătorilor și a reținuților și a se trimite armată la sate (27.X.1784).

Scînteile mici repetate au aprins focul mare. La adunarea de la Mesteacăn din 1 noiembrie, sub conducerea lui Crișan, dar în numele lui Horea, mulțimea oamenilor adunați voiau să nimicească pe nobili. Pentru a înăbuși în fașă mișcarea au fost trimiși trei vicejuzi și nobili din Crișcior. Doi vicejuzi au fost omorîți la Curechiu, iar al treilea a scăpat cu fuga. De asemenea au mai fost omorîți unii nobili la Crișcior și Brad (2.XI.1784).

Timp de o lună și jumătate cele două comitate unite Hunedoara și Zarand sînt cuprinse de marea ridicare a țărănimii române. Ca urmare și documentele acestui răstimp cuprind, aproape în totalitatea lor, știri despre răscoală, la început, transformată în revoluție după mai puțin de două săptămîni de la izbucnirea ei.

A doua zi după adunarea de la Mesteacăn și în ziua următoare incidentului de la Curechiu, care a transformat scînteia în vîlvătaie, autoritățile zărîndene cereau armată mai numeroasă, informînd că autorii răscoalei sînt locuitorii satului Cărpiniș, sub conducerea lui Horea din Cimpeni (2.XI.1784). La puține zile apar în documentele comitatelor respective personaje în jurul cărora s-au purtat lungi discuții: Poperski și Cristian Ignat Hertzog (Salis de Salfeld), urmăriți pentru a fi arestați, sub învinuirea, cel dintîi, de a fi încercat să recruteze soldați pentru o armată străină (țaristă), al doilea pentru activitatea sa de instigare și organizare a răsculaților. Cu numele acestora sînt asociate alte două, necunoscute pînă acum, a lui Mihail Schneider și Augustin Freydenenthal vinovați, asemenea lui Salis, de instigație la răscoală (4.XI și 7.XI.1784, 12.XI.1784).

Evenimentele se succed într-o avalanșă fără oprire. Răscoala se amplifică, nobilimea se înarmează împotriva răsculaților, este trimisă armată pentru a curma „răul” ce amenință să se extindă (5.XI, 7.XI.1784).

În luptele din comitatul Hunedoarei unit cu Zarandul au fost prinși mai mulți țărani. Autoritățile încearcă să smulgă de la cei prinși informații cu privire la conducătorii răscoalei, originea, îmbrăcămintea și faptele lor, precum și cu privire la cauzele răscoalei (9.XI.1784).

Pentru liniștirea țăranilor guvernatorul Transilvaniei Samuel Brukenenthal credea necesar să se răspîndească în comitatele respective manifeste în care să se cuprindă și promisiunea că plîngerile țăranilor vor fi studiate. Nu erau iertați juzii și jurații care au condus răscoala și care urmau să fie pedepsiți în mod exemplar (11.XI.1784).

Dispozițiile guvernatorului au fost, însă, compromise de nobilii care au executat fără judecată numeroși țărani închiși în cetatea de la Deva. Aceasta a provocat nemulțumirea guvernatorului Transilvaniei și a secretarului militar Johan Schleissnigg, care credea că fapta nobilimii va spori neîncrederea răsculaților cu privire la promisiunea ușurării pedepselor celor prinși. Nobilii din Hunedoara se pregăteau să repete fapta „eroică” a celor din Deva împotriva celor 100 de arestați închiși în castelul de la Hunedoara sau a celor închiși în case particulare. Pentru a împiedica înfăptuirea acestei fărâdelegi se iau măsuri ca prinșii din castelul Hunedoara să fie transferați la Deva, pentru a fi judecați de Tabla de judecată de la Deva (11.XI și 12.XI.1784).

Răscoala se transformă în revoluție după respingerea ultimului lui Horea din 11 noiembrie și a condițiilor solicitate de țărănimea răsculată, formulate

cu ocazia încheierii armistițiilor de la Tibru și Valea Bradului. Ca urmare se numește un comisar special, în perscana lui Mihai Brukenenthal, nepotul guvernatorului, cu misiunea de a liniști țărăimea. Comisarul gubernial îndată ce și-a preluat slujba a luat o serie de măsuri: toate informațiile să-i fie trimise lui; funcționarii să rămână permanent la post pentru a raporta despre mersul revoluției; trimiterea de ajutor militar unde se simte nevoia; sfaturi adresate nobilimii la moderație, mai ales după executarea țăranilor la Deva, înmormântați într-o groapă comună; să i se confirme relațiile cu privire la „prinderea lui Horea în Valea Hațegului“ (12.XI.1784). În același timp împăratul Iosif emite, la 12 noiembrie, o poruncă foarte drastică a dreptului statarial împotriva instigatorilor la revoluție (27.XI.1784). Iar pentru prinderea lui Salis s-a fixat un premiu de 10 galbeni (18.XI.1784).

În locul ascultării dispozițiilor, Tabla continuă a comitatului Hunedoara cere aprobarea ridicării nobilimii la arme și refuză punerea în libertate a celor 80 de răsculați prinși, deoarece, afirmă nobilii, ar prezenta un mare pericol pentru siguranța publică (14.XI.1784).

Față de agravarea situației, comisarul gubernial dispune ca funcționarii locali, împreună cu un preot cu autoritate în fața oamenilor să afișeze din sat în sat patentele imperiale de iertare a răsculaților. Concomitent să se numească juri și jurați acolo unde aceștia lipsesc, patrulile militare să staționeze permanent în sate, iar în recuperarea bunurilor luate de țărani să se procedeze cu moderație, evitându-se asprimea și răzburarea nobilimii (15.XI.1784).

Drept răspuns la indicațiile comisarului, nobilimea refugiată în castelul de la Hunedoara își deplînge starea în care a ajuns și cere armată cât mai numeroasă pentru liniștirea țăranilor, pentru a nu fi atrași la revoluție și țărani din Țara Românească. Nobilii cer să se instituie străji de pază de la cercul Zarand pînă la comitatul Alba pentru a împiedica extinderea revoluției. În același scop se cere închiderea pasului Crișurilor spre Abrud, Poiana și Valea Bradului. Ignorînd însă dispozițiile oficialității, vicecolonelul Kray a eliberat pe țărani prinși cu ccazia tentativei de trecere în Țara Românească (15.XI, 17.XI, 19.XI.1784).

Față de asemenea situație contradictorie, poporul credea că măsurile de represiune n-au fost luate din porunca împăratului, ci a domnilor de la Sibiu (17.XI.1784). De aceea poporul se agită din nou, se trimit oameni în toate direcțiile, se numesc comandanți, răsculații din comitatul Hunedoara unit cu Zarandul se înțeleg cu răsculații de pe domeniul Zlatna, sperînd să ridice la revoluție toată Transilvania. Pentru liniștirea răsculaților se cere armată de secui (20.XI.1784). Ca urmare, în comitatul Hunedoara a și fost trimisă o unitate militară de secui, formată din 738 de oameni, repartizați 100 la Orăștie, 200 la Deva, restul în Zarand (28.XII.1784), iar împăratul promite o recompensă de 300 de galbeni celor ce vor prinde pe conducătorii revoluției (29.XI.1784).

Asemenea măsuri încurajează nobilimea, care cere să se urgenceze lucrările comisiei de cercetare a cauzelor revoluției românilor și să se procedeze la execuții publice, deoarece numărul arestaților creștea zilnic și de aceea nu erau suficiente proviziile și nici nu se putea asigura paza arestaților (30.XI.1784). Dar, ca urmare a rescriptului imperial din 22 noiembrie, guvernul cere nobilimii moderație; să înceteze procesele statariale și să fie publicată amnistie generală (4.XII.1784).

În timpul cît se luau asemenea măsuri contradictorii în comitatele Hunedoara unit cu Zarandul, revoluția se întindea spre Banat și Ungaria, unde

se adunau oamenii înarmați cu felurite unelte, pregătiți pentru continuarea revoluției (9.XII.1784). Mulți militari lăsați la vatră participă la revoluție (4.XII, 10.XII 1784).

Dar chiar și în comitatul Hunedoara unit cu Zarandul liniștea este doar aparentă. Preoții greco-catolici din mai multe sate sînt arestați și batjocoriți de autorități pentru participare la revoluție. Alții sînt învinuiți de instigare la revoluție, dar sătenii depun mărturie în favoarea lor (10.XII, 14.XII.1784). Chiar și vicecolonelul Karp se arată pesimist cu privire la liniștea din ținutul Hațeg, din cauza asupririi insuportabile a țăranilor de către nobili, care determină fuga supușilor în păduri. În această situație vicecolonelul e de părere că o amnistie generală ar fi binevenită (12.XII.1784). Din aceleași cauze nobilii din ținutul Hațegului se tem de o reizbucnire a revoluției. Ca urmare armatele trimise în zonele cuprinse de revoluție sînt organizate: un cordon militar de la Brad și Deva pînă la Clopotiva, trecînd prin Hunedoara și Hațeg; detașarea unor detașamente importante în cercul Hațegului pînă la Pasul Vulcan, cu atît mai mult cu cît în unele sate oamenii au deschis focul împotriva strîngătorilor de dări (12.XII, 13.XII.1784).

Cuprinde acest al V-lea volum de documente din seria A. Diplomataria o bogăție de informații noi, întregindu-le cu mult folos pe cele publicate în volumele precedente. Se lămuresc o seamă de evenimente importante ale revoluției în general prin cunoașterea lucrurilor dintr-o zonă atît de fierbinte cum a fost Zarandul și Hunedoara. Mai clar se observă, prin informațiile noi din acest volum, dezvoltarea dialectică a mișcării, de la răscoală la revoluție.

ȘTEFAN PASCU

REZUMATELE DOCUMENTELOR

I. TRIBUNALUL MINIER ZLATNA

1. 1773 noiembrie 18, Sibiu. Guberniul Transilvaniei comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara că cererea locuitorilor din satele Almașul Mare, Techerău, Poiana și Porcura cu privire la includerea lor în rindul minerilor nu poate fi luată în considerare. Acești locuitori dispun de sesii iobăgești și se ocupă cea mai mare parte a anului cu agricultura, astfel că, potrivit Rescriptului din 8 mai 1771, vor trebui să plătească impozite asemenea contribuabililor de rind.

2. 1774 septembrie 27, Șoimuș. Ican Mihonia, provizorul moșiei Șoimuș a lui Ludovic Barcsai se plînge că „metallici” din Hondol refuză să respecte legile montane, spun că pămîntul stăpînitorilor le aparține și dacă aceștia vor merge pe pămînturi îi vor lovi cu pari și cu arme. Cauza acestei stări de lucruri este slaba administrare a Hondolului.

3. 1775 martie 31, Șoimuș. Ludovic Barcsai de Bircea Mare cere Tribunalului minier ca cel tîrziu pînă la 6 aprilie să cerceteze amănunțit cauzele controverselor dintre Adam Bălint provizorul moșiei Șoimuș și Mirza Anghel.

4. 1776 decembrie 18, Zlatna. Tribunalul minier Zlatna raportează consilierului teazaurarilor von Eder în legătură cu plîngerile înaintate Tezaurariatului regesc de locuitorii nemineri și iobagii fiscali din Hondol. Acești locuitori trebuie incluși pe listele obișnuite de impozit, deoarece nu pot fi socotiți în rindul minerilor.

5. 1777 martie 12–13, Certej. Supușii fiscali din Certej se plîng Tribunalului minier Zlatna că nobilul Ladislau Barcsai încearcă să-i oblige la îndeplinirea obligațiilor iobăgești ca și cînd ar fi iobagi ai săi.

6. 1777 martie 24, Șoimuș. Răspunzînd la o scrisoare a Tribunalului minier Zlatna, nobilul Ludovic Barcsai arată că a poruncit provizorului său din Șoimuș, Adam Bălint, să nu mai comită abuzuri împotriva minerilor din Certej, iar pe viitor orice neînțelegere să fie supusă scaunului de judecată.

7. 1777 aprilie 3, Zlatna. Iosif Podivinsky, asesor judecătoresc, raportează Tribunalului minier Zlatna că este nevoit să înceteze conscrierea minerilor din Porcura, Techereu, Poiana, Almașul Mare și Almășel datorită obstrucțiilor din partea percepteurilor regesci Ludovic Mars. Acesta refuză să-i înscrie în listele de impozite ale minerilor pe toți cei care lucrează în mînerit.

8. 1777 aprilie 4, Zlatna. Iosif Zelenksy, jude minier și Gheorghe Davai, provizor fiscal informează Tribunalul minier despre greutățile cu privire la contribuția în natură, la care perceptorii regești îi obligă pe lucrătorii mineri din Porcura și Almașul Mic.

9. 1777 aprilie 16, Hondol. Supușii fiscali și alți lucrători la topicerii din Hondol se plîng Tribunalului minier Zlatna că provizorii contesei Banffy și ai nobilului Ladislau Barcsai le pretind să presteze robote asemenea iobagilor domeniali. În caz contrar, îi amenință că le vor lua animalele și celelalte bunuri.

10. 1777 iunie 6, Bircea Mare. Baroana Susana Banffy, văduva contelui Adam Bethlen și nobilul Ludovic Barcsai din Bircea Mare cer sprijinul Tablei continue a comitatului Hunedoara pentru a-i obliga la îndeplinirea sarcinilor domeniiale pe supușii lor din Hondol, cărora nu li s-a acceptat statutul de mineri. Rezoluția Tablei prevede folosirea forței militare pentru aducerea la supunere a locuitorilor recalcitranți și arestarea conducătorilor acestora.

11. 1777 *decembrie 19, Hondol*. Minerii și cărbunarii din Hondol se plîng Tribunalului minier Zlatna că nobilul Ladislau Barcsai îi împiedică de la folosirea în comun a pădurii, interzicîndu-le să taie lemne pentru nevoile gospodărești și pentru necesitățile șteampurilor și cuptoarelor. Aceste abuzuri se petrec în ciuda faptului că Tribunalul minier a avertizat în mai multe rînduri pe nobil că topitorii și cărbunarii au dreptul de folosire liberă a pădurii comune.

12. 1777 *decembrie 20, Zlatna*. După întocmirea conscriptiei minerilor și a celorlalți locuitori din Certej, Tribunalul minier Zlatna face recomandări administratorului de păduri Leopold Halsch pentru menținerea liniștii necesare dezvoltării mineritului.

13. 1777 *decembrie 30, Zlatna*. Raportul procuratorului fiscal al domeniului Zlatna, Anton Gál, către Tribunalul minier Zlatna întocmit după cercetarea relatării șpanului Leopold Halsch și a plîngerii comunităților minerilor din Certej privind dreptul de folosire a pădurii. Avînd în vedere numeroasele abuzuri ale baroanei Susana Banffy și ale nobilului Ludovic Barcsai împotriva topitorilor și cărbunariilor din Certej, procuratorul Anton Gál propune chemarea celor doi nobili în fața Tablei regești de judecată a Transilvaniei.

14. 1778 *aprilie 7, Băița*. Plîngerea minerilor din Băița privitoare la taxa asupra gospodăriilor.

15. 1778 *decembrie 31, Zlatna*. Kibling de Lövenfeld, asesor minier și Iosif Zelenkay, iude minier, aduc la cunoștință Tezaurariatului că, potrivit ordinelor regești, și alți iobagi și jeleri din satele Porcurea, Almașul Mic și Almașul Mare pot lucra la mine.

16. 1779 *aprilie 20, Zlatna*. În legătură cu situația juridică a supușilor și jelerilor din Băița ai baronului Ioan Bornemisza de Cașin, care au fost impuși la contribuții extraordinare, Tribunalul minier Zlatna comunică comitelui suprem al comitatului Zarand că aceștia, potrivit legii, se bucură de imunitățile acordate minerilor.

17. 1779 *ianuarie 2, Baia de Criș*. Răspunzînd scrisorii Tribunalului minier din 20 aprilie 1779, Tabla continuă a comitatului Zarand consideră scutirea de impozite extraordinare a supușilor din Băița drept păgubitoare pentru stat și prezintă contraargumente față de legalitatea acestei scutiri.

18. 1780 *ianuarie 28, Deva*. În numele Tablei continue a comitatului Hunedoara, judele suprem Alexe Noptsza scrie Tribunalului minier Zlatna că oamenii contesei [Susana Banffy], văduva lui Adam Bethlen, arestați pentru abuzuri săvîrșite la Certej, vor fi pedepsiți pe măsura faptelor.

19. 1781 *martie 13, Zlatna*. Cărbunarii supuși fiscali din Zlatna se plîng Tribunalului minier în legătură cu abuzurile privind plata contribuției; se arată sumele de bani și cantitățile de griu și ovăz predate.

20. 1781 *septembrie 7, Zlatna*. Plîngerea cărbunariilor supuși fiscali împotriva judeului și juraților tirgului Zlatna, care le-au pretins despăgubiri pentru boii și caii furați pe teritoriul tirgului, deși în urmă cu trei ani fuseseră scutiți de asemenea obligații.

21. 1781 *decembrie 1, Zlatna*. Supușii Domeniului de Mijloc al Zlatnei cer intervenția Tribunalului minier pe lingă Tezaurariatul Transilvaniei pentru a le fi ușurate contribuțiile și slujbele domeniiale; gornicii de Sus și Domeniul de Mijloc al Zlatnei s-au plîns de noua contribuție de 12 cruceri, pe lingă florinul obișnuit.

22. 1781 *decembrie 1, Zlatna*. Supușii fiscali ai Domeniului de Mijloc Zlatna solicită Tezaurariatului să nu fie supuși atît la munci publice cit și la munci domeniiale, deoarece vor deveni incapabili de muncă.

23. [1781 *decembrie 14*], *Bucium*. Supușii fiscali din Bucium se plîng Tribunalului minier Zlatna că au fost excluși de la lucrările miniere pe care fiscul regesc le efectuează la lacul de lingă Roșia Montană și cer permisiunea de a munci în continuare acolo.

24. 1781 *decembrie 29, Zlatna*. Examinarea plîngerii supușilor fiscali din Bucium în legătură cu excluderea lor de la lucrările de lingă lacul Roșia Montană și hotărîrea de a fi cercetată la fața locului; gornicii care au adus învinuiri false schimbătorului de aur Francisc Munkácsi din Certej să fie pedepsiți cu lovituri de baston.

25. 1782 *februarie 23, Zlatna*. Minerii Galea Medrea, Galea Solomon, Groza Toma, Groza Filip, Groza Petru, Honte Ionăș și Prinț Ioan din Almașul Mare, Bulz Ioan și Duma Iosif din Techereu se plîng Tribunalului minier Zlatna că la întocmirea tabelor de dare pe anul 1779/1780 au fost impuși atît cu taxa pe cap, datorată de mineri, cit și cu impozit după toate bunurile deținute.

26. 1782 martie 2, Zlatna. În urma plingerii uncr mineri din Almașul Mare și Techereu, Tribunalul minier Zlatna cere Tablei continue a comitatului Hunedcara să corecteze tablele de contribuții în care, din neglijența perceptorului Ludovic Mars, au fost incluși minerii respectivi.

27. 1782 martie 18, Zlatna. În urma scrisorii funcționarilor din Băița privind abuzurile slujbașilor comitatului Zarand față de mineri, Tribunalul minier cere Tablei continue a comitatului Zarand să nu se mai amestece în jurisdicția montană.

28. 1782 mai 14, Zlatna. Administratorul pădurilor din Certej, Francisc Munkácsi, face cunoscut că a publicat ordinul Tezaurariatului privind pe cărăușii cărbunelui, care au refuzat să presteze servicii la Hondol.

29. 1782 mai 20, Deva. Lista slujbașilor, minerilor, văduvelor și altor locuitori din Săcărimb cu specificarea sumelor datorate drept contribuție pe anul 1782.

30. 1782 iunie 20, Zlatna. La plingerea lucrătorilor din mina Sf. Francisc de pe muntele Draica prin care se reclamă faptul că administratorul Schlett le datorează anumite sume de bani încă din urmă cu 9 ani, se hotărăște constringerea datornicului să plătească ceea ce se cuvine lucrătorilor.

31. 1782 iulie 2, Ruda. Comunitatea minerilor din Ruda reclamă Tribunalului minier Zlatna că autoritățile comitatului Zarand le pretind, pe lângă taxa de cap de 1 florin, să dea anual 50 păsări răpitoare, să ducă scrisori, să păzească deținuți, să transporte băuturi și să facă pază de noapte la locuințele slujbașilor comitatului.

32. 1782 iulie 4, Zlatna. Locuitorii Suciu Teader și Răchitean Avram din Certej s-au plins Tezauriatului că administratorul pădurilor Francisc Munkácsi le-a sigilat casele și bunurile deoarece, din lipsa finului pentru boi, nu au putut efectua lucrări la cuptcare. Hotărârea Tribunalului este ca frunțașii cărăușilor refractari să fie lipsiți de imunitățile minerilor.

33. 1782 iulie 5, Zlatna. Minerii din Bucivm s-au plins de agravarea sarcinilor lor cerind să le fie respectate scutiirile legale.

34. 1782 iulie 11, Zlatna. Minerii Bunca Icn, Bunea Petruț și Giurgiu Ionaș din Almașul Mic s-au plins că au fost obligați la sarcinile comune asemenea locuitorilor de rind, trebuind să efectueze transporturi cu caii de mină.

35. 1782 iulie 16, Zlatna. Funcționarii minieri de la Băița au raportat că abuzurile slujbașilor comitatului împotriva minerilor nu numai că nu au încetat, dar s-au produs altele noi. Cer să se respecte imunitățile legale.

36. 1782 iulie 24, Zlatna. Sesiunea Tribunalului minier din 24 iulie, în care Iosif Borsai șpan cameral, în numele Provizoratului, cere ca prinderea unui soldat din regimentul Orosz și alte cazuri asemănătoare să rămână în judecarea Provizoratului.

37. 1782 august 5, Zlatna. În urma plingerii minerilor din Ruța, Tribunalul minier Zlatna cere Tablei continue a comitatului Zarand să nu-i mai împovăreze pe aceștia cu sarcini ce contravin legilor montane.

38. 1782 august 8, Zlatna. Decarece afirmațiile funcționarilor mineri din Băița privind abuzurile slujbașilor comitatului împotriva minerilor nu se confirmă, Tezaurariatul cere Tribunalului minier să efectueze o nouă cercetare.

39. 1782 august 30, Zlatna. Gabriel Nagy, administratorul minelor din Ruda aparținnd familiei Ribitzei motivează că nu poate depune rapcartele pe anii 1780 și 1781 deoarece casa i-a fost prădată de tihhari, arhiva distrusă, iar el însuși grav rănit.

40. 1782 decembrie 12, Zlatna. Pe vreme foarte rea și pe drumuri impracticabile Provizoratul domeniului Zlatna îi obligă pe supuși, sub amenințarea pedepsei, la efectuarea transporturilor. La plingereasupușilor de pe domeniul fiscal al Zlatnei se răspunde că nu pot fi scutiți de contribuții dacă nu se ocupă cea mai mare parte a anului cu transportul cărbunelui și minereului.

41. 1782 decembrie 28, Zlatna. În urma plingerii înaintate de minerii din Techereu, Tribunalul minier Zlatna cere Tablei continue a comitatului Hunedcara să nu-i mai împovăreze pe minerii din comitat cu alte obligații decât cele prevăzute în rescriptul regal din 8 mai 1771.

42. 1782 decembrie 28, Zlatna. În urma plingerii hutmanului Gavrilă Petru și a comunității minerilor din Poiana s-a cerut Tablei continue a comitatului Hunedcara să poruncească perceptorului să nu mai încaseze contribuțiile decât la timpul stabilit.

43. 1783 *ianuarie 21, Zlatna*. Plîngerea înaintată Tribunalului minier din Zlatna de Popa Petru, hutman jurat, Galea Medruț, gornic cameral, Galea Petru, Bon Ioan și Bora Simion în numele lor și al tuturor minerilor din Almașul Mare împotriva abuzului de a le fi fost pretinsă plata contribuției în lunile de iarnă, cînd șteampurile nu funcționează. Din pricina sarcinilor publice boii și caii de povară sînt sustrași mult timp de la lucrările miniere, iar executorii de impozite abuzează trăind pe seama satelor.

44. 1783 *ianuarie 27, Zlatna*. Recunoscînd faptele cuprinse în plîngerea locuitorilor din Almașul Mare din 21 ianuarie 1783, Tribunalul minier Zlatna cere perceptorului Francisc Nop-tsa să nu mai îngreuneze sarcinilor minerilor.

45. 1783 *februarie 8, Săcărimb*. Lista slujbașilor montani și a minerilor locuitori în Săcă-rimb cu specificarea contribuției datorate pe anul fiscal 1782/1783.

46. 1783 *februarie 26, Zlatna*. Tezaurariatul Transilvaniei face cunoscut Guberniului că în legătură cu agravarea sarcinilor minerilor din Băița s-a cerut Tablei continue a comitatului Zarand să respecte Articolele Novelare din 1747.

47. 1783 *aprilie 2, Zlatna*. În urma plîngerii văduvei nobilului Adam Bethlen privind datoriile restante ale minerilor din Certej, se interzice acestora orice vînzare de băuturi.

48. 1783 *aprilie 17, Zlatna*. În conflictul izbucnit între funcționarii montani și slujbași comitatului Zarand din cauza abuzurilor comise de aceștia din urmă împotriva minerilor din Băița, Tezaurariatul Transilvaniei cere să se folosească un ton moderat și să fie căutate căi de înțelegere.

49. 1783 *mai 6, Zlatna*. Administratorul pădurilor din Certej, Mihail Sutoris, scrie că plîngerea provizorului Samuel Putnoki în legătură cu crișmăritul ilegal al minerilor din Hondol este neîntemeiată. Ianc Petru senior și Ianc Petru junior, paznici de păduri la Căraciu, denunță tăierea de către locuitorii din Căraciu și Țebea a pădurii rezervate pentru folosul mineritului.

50. 1783 *mai 6, Zlatna*. Scrisoarea Tribunalului minier Zlatna către viceschimbătorul de aur din Brad Demetrius Erdelyi și Tabla continuă a comitatului Zarand cerînd luarea de măsură împotriva locuitorilor din Țebea care au luat lemne din pădurea satului Căraciu și i-au amenințat cu moartea pe pădurari.

51. 1783 *iunie 16, Zlatna*. Potrivit rescriptului aulic din 9 mai se permite hutmanilor români să-și lucreze minele pe care le posedă.

52. 1783 *iunie 23, Zlatna*. La prezentarea unor cauze în fața Tribunalului minier, hutmanii români nu sînt obligați să prezinte protocoalele lunare.

Conducătorul minelor și judele satului Bucium, împreună cu întreg satul, se plîng că săptămînal trebuie să dea 30 de cai de povară la lucrările de la lacul Roșia Montană, obliga-ție ce stînjenește muncile miniere.

53. 1783 *septembrie 27, Zlatna*. Judele montan Francisc Kibling de Löwenfeldt prezintă stadiul lucrărilor de conscriere a minerilor și spălătorilor de aur. În cercul Remetea există controverse în legătură cu impunerea cailor de povară și cu mărimea capitației.

54. 1783 *septembrie 30, Zlatna*. Tezaurariatul cere să fie urmărită cu atenție distribuirea prafului de pușcă mai ales în comitatul Zarand, pentru nu a ajunge pe mina celor suspecți.

55. 1783 *noiembrie 24, Zlatna*. Mai mulți iobagi ai urmașilor nobilului Adam Ribitzei se plîng Tribunalului minier împotriva abuzurilor la stabilirea obligațiilor.

56. 1784 *ianuarie 24, Zlatna*. Banciu Costea și Faur Medrea din Ruda, Moț Vasii din Criscior, Almășan Dănilă din Tărățel și Tin Petru din București în numele comunității mine-rilor din aceste sate, precum și din alte sate ale comitatului Zarand cer Tribunalului minier Zlatna să intervină pentru a nu li se mai pretinde plata contribuției în lunile de iarnă, cînd șteampurile nu funcționează.

57. 1784 *ianuarie 25, Zlatna*. Reprezentanții minerilor din satele Ruda, Criscior, Tără-țel și București, din comitatul Zarand reclamă că li s-a pretins să plătească impozitele iarna în loc de vara și toamna.

58. 1784 *ianuarie 26, Zlatna*. Tribunalul minier Zlatna scrie Tablei continue a comi-tatului Zarand că impozitul de la mineri trebuie strîns mai ales vara și toamna, nu iarna cînd șteampurile nu lucrează. Plîngerea minerilor din Brad, Ruda, Criscior, Tărățel și București este întemeiată, mai cu seamă datorită rigurilor acestei ierni.

59. 1784 *martie 17, Zlatna*. Tribunalul minier Zlatna cere îngrijitorului de păduri din Certej, Mihail Sutoris, să cerceteze temeinicia faptelor reclamate de Samuel Putnoki, provi-

zorul domeniilor din Șoimuș și Certej aparținând văduvei lui Adam Bethlen. Acesta i-a acuzat pe minerii din cele două sate că încalcă dreptul de crișmărit și devastează pădurea stăpînei sale.

60. 1784 aprilie 9, Zlatna. Crișan Tcader, Ioan Medrea, Negruța Crăciun, Negruța Ioan și Prunar Gheorghe, cărbunari din Valea Roșiei, cer ca în timpul lucrului la pădure să fie scuțiți de robotă.

61. 1784 aprilie 14, Zlatna. Porunca Tezaurariatului întemeiată pe hotărîrea aulică din 31 ianuarie potrivit căreia comunitățile sătești nu mai au voie să înstrăineze sau să zălogească păduri și alte terenuri de folosință comună decît cu consensul stăpînilor de pămînt și al slujbaşilor comitatului; nici nobilii nu mai au voie să ia pămîntul iobagilor fără aprobarea funcționarilor comitatului.

62. 1784 aprilie 22, Zlatna. Plîngerea cărbunarilor din Valea Roșie, care au fost nevoiți a sista transportul cărbunelui din cauza asprimii iernii, dar au fost folosiți în alte munci.

63. 1784 aprilie 22, Zlatna. Tribunalul minier Zlatna comunică Oficiului superior minier al Zlatnei cererea cărbunarilor Crișan Tcader, Ioan Medrea, Negruța Crăciun, Negruța Ioan și Prunar Gheorghe cu recomandarea de a se ține seama de aceasta.

64. 1784 mai 15, Zlatna. Administratorul pădurilor din Certej, Mihail Sutoris, raportează Tribunalului minier despre încălcarea dreptului de crișmărit de către supușii contesei Dany [din Hendol] și devastarea pădurilor aparținînd familiilor Bercsei și Banfy.

65. 1784 mai 15, Zlatna. Răspunsul Tribunalului minier Zlatna adresat provizorului Samuel Putncki în legătură cu plîngerea acestuia privind încălcarea dreptului de crișmărit și devastarea pădurilor de minerii din Certej.

66. 1784 mai 22, Zlatna. Iosif Podivinsky, provizor, și George Mateovich, sameșul domeniului Zlatna, adrevesc Tribunalului minier că supușii fiscali, cărbunarii Crișan Todor, Ioan Medrea, Negruța Crăciun și Ion și Prunar Gheorghe neputînd lucra la cărbune au fost folosiți la alte munci.

67. 1784 iunie 1, Zlatna. Iosif Nepomuk, Emanuel Wil și baronul Ioan de Zwenkau raportează Tribunalului minier Zlatna că plîngerea cărbunarilor Crișan Todor, Ioan Medrea, Negruța Crăciun și Ion și Prunar Gheorghe din Valea Roșiei este departe de adevăr. Aceștia s-au plîns că atunci cînd nu sînt ocupați cu transportul cărbunilor li se cere să care lemne și să efectueze alte slujbe domeniiale.

68. 1784 iulie 14, Zlatna. S-a citit ordinel Tezaurariatului de a se cerceta, împreună cu Tabla continuă a comitatului Zarand, cea mai potrivită pericadă în care pot fi strînse contribuțiile în satele Ruda, Tărățel și Bucuresci.

69. 1784 septembrie 2, Zlatna. Plîngerea minerului Mihail Sekeres din Roșia Montană cu privire la abuzurile săvîrșite de autoritățile miniere.

70. 1784 septembrie 2, Zlatna. Plîngerea minerilor din Rudă înaintată consilierului tezaurarial Mûler în legătură cu unele sume pe care stăpîni de pămînt trebuiau să le plătească acestora.

71. 1784 septembrie 3, Zlatna. Plîngerea minerilor din satele Ruda, Brad, Criscior și Tărățel cu privire la diferențel dintre aceștia și urmașii lui Adam Ribitzei pentru lacul ce servea șteampurile imprecinaților.

72. 1784 septembrie 15, Zlatna. Ioan Gombos, imputernicitul societății miniere „Sfînta Regina” din Certej, a cerut ca administratorul pădurilor, Mihail Sutoris, să nu se mai amestece în neînțelegerile pe care societatea le are cu lucrătorii săi.

73. 1784 septembrie 15, Zlatna. Scrierea Tribunalului minier Zlatna către supraveghetorul pădurilor din Certej, Mihail Sutoris, cerîndu-i ca pe viitor să nu se mai amestece în neînțelegerile dintre asociațiile miniere și lucrătorii lor, ci numai în cazurile de încălcare a legislației montane. Lui Mihail Sutoris i se mai pune în vedere să nu hotărască pedepse mai mari de 12 lovituri de băț fără aprobarea Tribunalului minier.

74. 1784 septembrie 15, Zlatna. Ioan Carol Gombos, în numele societății miniere „Sf. Regina” din Certej, cere Tribunalului minier Zlatna să admonesteze pe supraveghetorul pădurilor de la Certej, Mihail Sutoris, pentru pagubele și nedreptățile săvîrșite în dauna membrilor acestei societăți. Sînt incriminate încercările lui Mihail Sutoris de a se erija în jude al minerilor, mergînd pînă la dictarea unor pedepse corporale, și se contestă dreptul acestuia de a mai interveni în diferendele ivite între membrii asociațiilor miniere și lucrătorii lor.

75. 1784 septembrie 28, Sibiu. Tezaurariatul Transilvaniei face cunoscut Tribunalului minier Zlatna că un anume Salis indeamnă la emigrare populația din Transilvania și Ungaria..

Se cere urmărirea și prinderea lui Salis și a emisarilor săi, urmînd a fi judecați după dreptul statarial. Dacă va fi prins, să fie pus sub paza sigură a autorităților comitatense. Slujbașii care vor cere cazul să procedeze cu bigăre de seamă pentru a nu rezulta zvonuri și a provoca tulburări în rîndul locuitorilor.

76. 1784 octombrie 4, Zlatna. Ordin circular adresat de Tribunalul minier Zlatna autorităților în subordine privind urmărirea și prinderea lui Salis.

77. 1784 noiembrie 11, Zlatna. Minerii Neșsa Vasile și Tirziu Ioan, în numele minerilor și sătenilor din Almușul Mare rămăși credincioși împăratului, cer Tribunalului minier Zlatna să facă deosebire între vinovați și nevinovați, deoarece locuitorii satului nu s-au înscris la conscripția militară, iar la revoluție au participat doar în urma presiunilor și amenințărilor celor veniți din părțile Crișului.

78. 1784 noiembrie 14, Orăștie. Scrisoarea lui Daniel Knopffer, asesor jurat minier, către judele minier Andrei Zelenkay relativ desfășurarea revoluției în comitatul Hunedoara: atacurile fărănărilor împotriva satelor Bîntînți și Cișara, arestarea unor răsculați și transportarea lor la Deva, extinderea revoluției în părțile Hașegului, judecarea sumară și executarea unor prinși la Deva, conținutul ultimatumului dat în numele lui Horea, moartea vicecomitelui Ioan Zeic.

79. 1784 noiembrie 16, Zlatna. George Hartsek, închis la Zlatna pentru înscrierea pe ascuns a locuitorilor în armată, a fost dus la închisoarea din Alba Iulia.

80. 1784 noiembrie 22, Zlatna. Plîngerea minerilor Neșsa Văsîlie și Tirziu Ion care, în numele minerilor și sătenilor din Almușul Mare, cer protecția Tribunalului minier deoarece locuitorii satului nu au participat la conscripția militară, iar la revoluție s-au alăturat doar în urma amenințărilor răsculaților veniți de pe Criș. Asesorul judecătoresc Daniel Knopffer raportează Tribunalului că lucrările de conscriere a minerilor au fost împiedicate de revoluție.

81. 1784 noiembrie 25, Zlatna. Deoarece în comitatul Turda conscripția minerilor nu se poate întocmi din cauza revoluției românilor, Tribunalul minier Zlatna cere asesorului Gabriel Iabrotzki să participe la întocmirea conscripției minerilor de la Rodna.

82. 1784 noiembrie 27, Zlatna. Audierea mărturilor Magyar Marton, soldat lăsat la vatră, Martin Hartl, Ujhelly Sandor, lucrător și Grac Ion, căruș de minereu, în legătură cu faptele petrecute în seara de 25 noiembrie 1784 la mina Laursta de pe muntele Fața Bîii.

83. 1784 noiembrie 29, Zlatna. Continuarea anchetei începută la 27 noiembrie privind cele întimplale la mina Laursta. Au fost ascultați Chirilă Sava, fratele său Muț Ion, dulgher de mină, Dobre Ilie, paznic de mină, Marton Ștefan, Gongolea Iov, fierar țigăn, Mihail Trafftzer, hutman, care relatează întimplările așa cum le cunoșteau nemijlocit.

Asesorul judecătoresc Daniel Knopffer raportează că în părțile Hunedoarei conscripția minerilor a fost făcută, dar mai rămîne de realizat în satele de peste Mureș.

La 23 noiembrie au fost chemați hutmanii regești din Almușul Mare, Techereu, Poiana, Stănița, După Piatră, București, Criscior și Ruda împreună cu gornicii montani și conducătorii de mine din Tebea și Hărtăgani pentru a depune jurmînt de fidelitate în numele lor și a minerilor români de sub conducerea lor.

La cererea minerului Balthasar Schvab din Almușel au fost chemați în fața tribunalului cei care au luat uneltele și alte obiecte de fier de la șteampurile și minele din Stănița, aparținînd baronului Daniel Josika de Brănișca.

Minerii din Abrud au cerut ajutor militar Comandamentului suprem al armatei, precum și ajutoare în alimente și alte lucruri necesare de la Guberniul Transilvaniei.

Samuel Deskovits, imputernicitul contelui Grigore Kun, s-a plîns că răsculații au luat cu ei, pe lângă alte bunuri, doi cai și un catir pe care i-au dus la Hărtăgani.

Tezaurariatul face cunoscut că au fost însărcinați contele Iankovits și generalul Papilla cu cercetarea cauzelor revoluției.

84. 1784 decembrie 1, Abrud. Francisc Fickler, „magistrul” munților și Iosif Nagy Rakosi, notar jurat al țirgului Abrud raportează Tribunalului minier Zlatna că nu a putut trimite pentru revizuire protocoalele montane pe lunile octombrie și noiembrie deoarece acestea au fost distruse de răsculați, odată cu întreaga arhivă, în timpul devastării orașului în 6 noiembrie. Din cauza nesiguranței, în luna noiembrie judecățile nu au putut avea loc.

85. 1784 decembrie 6, Zlatna. Administratorul pădurilor din Certej, Mihail Sutoris, raportează că au fost arestați, de husarii din regimentul Toscana, Mirza Anghel, împreună cu fiul și ginerele său, pentru vina de a fi deținut plumbi și praf de pușcă. A mai fost închis în închisoarea de la Deva Vermegan Ion, la care s-au găsit cai furați de la nobilul Barcsai și baronul Josika.

Iosif Lötsei, administratorul minei din Ruda a familiei Ribiczei, se scuză că nu a putut merge la Zlatna din cauza revoluției și arată că răsculații din Ruda și cei din Criscior au luat cu ei praf de pușcă și fier.

Administrația domeniului Hunedoara întreată dacă cei trei mineri de la Muncel, prinși furind, trebuie judecați de Tribunalul minier sau de Tabla continuă.

Nobilul Iosif Nagy cere să fie pedepsiți militarii lăsați la vatră Drumar Rusan și Șchiop Filip din Valea Arsului, care au participat la jefuirea sa pe teritoriul Zlatnei în 2 decembrie.

Guberniul și Tezaurariatul cer să fie luate măsuri ca evreei să nu poată procura lucruri furate în timpul revoluției, mai ales la Brad. Scaunul minier din Abrud raportează că nu poate trimite protocoalele pe octombrie și noiembrie, deoarece au fost distruse de răsculați.

Tezauriatul cere să-i fie trimise cât mai repede cu putință extrasele protocoalelor de judecată, mai ales cele în legătură cu revoluția.

Crașul Abrud cere ajutor militar în fața pericolului ce se arată din nou în satele răscolite din jur.

86. 1784 decembrie 13, Zlatna. Mihail Sutoris și Ican Gembos raportează Tribunalului minier în legătură cu încercările de a-l elibera din închisoare pe Mirza Anghel.

Comunitatea minerilor germani din Certej scrie că nobili înarmați cutureieră satele, comit abuzuri, bagă spaimă în minerii care se refugiază în munți și absentează de la lucrările miniere.

87. 1784 decembrie 16, Zlatna. Ordin circular al Tribunalului minier Zlatna cerind autorităților în subordine să ia măsuri pentru recuperarea bunurilor jefuite în timpul revoluției și predarea lor către Tablele comitatelor.

88. 1784 decembrie 22, Zlatna. Tabla continuă a comitatului Arad cere confiscarea lucrurilor furate în timpul revoluției și arestarea celor care dețin asemenea bunuri.

Minerul Balthasar Schvaab cere trei scrisori moratorii pentru minele pe care le lucrează și prezintă pagubele suferite din cauza revoluției.

Funcționarul regesc Iosif Kalmar înaintează mărturia magistrului minier din Abrud în legătură cu devastarea minei Letea.

89. 1784 decembrie 28, Zlatna. Căpitanul Richard înaintează rezultatele anchetei împotriva gornicului de pădure Surd sau David On din Mușca, prins de locuitorii din Roșia Montană, în care se relatează faptele săvârșite de acesta în timpul revoluției.

Tabla continuă a comitatului Hunedoara răspunde în legătură cu scrisoarea urburilor din Certej că are cunoștință despre înarmarea unor nobili care cutureieră satele pentru a-i potoli pe răsculați, dar ridicarea nobilimii s-a făcut de teama revoluției. Cît privește pe Mirza Anghel, va fi judecat după legile țării. Funcționarilor minieri li se cere să vegheze la recuperarea bunurilor luate de răsculați.

Iobagul fiscal gornicul David On din Mușca înaintează plingere, arătând că învinuirile împotriva lui sînt false.

90. 1784 decembrie 30, Zlatna. Audierea minerului Totfalusi Iosif din Baia de Arieș, arestat pentru vina de a nu fi dat militarilor informații despre lucruri prădate în timpul revoluției. Audierea lui Fernade Florea, iobag fiscal, arestat pentru participare la revoluție.

91. 1785 ianuarie 4, Zlatna. Locuitorii din Ruda s-au plins că deși au restituit văduvei lui Adam Ribitzei și fiului său lucrurile luate în timpul revoluției, aceștia le pretind în plus unelte de minerit.

Asesorul judecătorcresc Samuel Halmagyi scrie judeului minier că datorită amenințării revoluției mulți unguri și-au părăsit casele și s-au refugiat în crașe și în afara comitatelor.

92. 1785 ianuarie 5, Zlatna. O nouă mărturie luată lui Totfalusi Iosif și Fornade Florea cu privire la evenimentele din timpul revoluției.

93. 1785 ianuarie 10, Zlatna. Scrisoarea nobilului Ștefan Kristyori arătând că hutmanul din Criscior nu a comis fapte rele în timpul revoluției, iar arestatul Adam Crăciun este și el nevinovat.

Ordinul Tezaurariatului de a fi trimise extrasele protocoalelor pentru cauzele restante.

94. 1785 ianuarie 13, Zlatna. Asesorul judecătorcresc provincial Samuel Halmagyi scrie că din pricina revoluției nu poate încheia conscripția minerilor.

95. 1785 ianuarie 19, Deva. Alexe Noptsă, vicecomite interimar, și Paul Ponori, vice-notar al comitatului Hunedoara unit cu Zarándul, se plîng Tribunalului minier Zlatna că numerecase bunuri mobile, bijuterii, cai și vite prădate de răsculați sînt adăpostite în locurile miniere. Funcționarii montani sînt îndrumați să dea sprijin comisarilor trimiși pentru recuperarea acestor bunuri.

96. 1785 ianuarie 21, Zlatna. Judele domeniial Ignat Urs și gornicul David Petru din Mușca cer să fie grăbită anchetarea lui Surd Onu, gornic de pădure, bănuț de participare la revoluție.

Iobagul fiscal David Ion, deținut de 7 săptămîni în închisoare cere să fie eliberat.

97. 1785 ianuarie 22, Zlatna. Tribunalul minier Zlatna cere percepătorului regesc al cerului Zlatna, Sigismund Nagy, să nu mai împovăreze cu sarcini pe cărbunarii din Zlatna și minierii de la minele de mercur din Valea Dosului. Aceștia s-au plins că li se pretind contribuții în vreme de iarnă, contrar Rescriptului regesc din 8 mai 1771.

98. 1785 ianuarie 26, Șard. Răspunzînd scrisorii Tribunalului minier Zlatna, percepătorul regesc Sigismund Nagy arată întirzierile produse în stringerea impozitelor de la locuitorii sateelor de munte răscolate.

99. 1785 ianuarie 26, Zlatna. Abrudean Simion și Pașca Gheorghe în numele minerilor din Certej cer să li se permită desigilarea butoazielor de vin sigilate de administratorul pădurilor. Li se răspunde că dreptul de crișmărit este al nobililor.

Funcționarul minier din Băița Iosif Bucovai raportează că liniștea încă nu este restabilită și din această pricină la mine nu poate fi reluată munca. Locuitorii din satele vecine nu se supun nici stăpînilor de pămînt, nici dregătorilor și cutează a spune că așteaptă izbucnirea unei noi revoluții, pe care, dacă Horea nu a putut-o împlini, o vor face-o ei. Cere să li se dea arme minerilor rămași credincioși sau să fie trimis ajutor militar. Tribunalul răspunde că s-a ordonat trimiterea la Băița a 20 pedestrași și 10 călăreți, împreună cu subofițerii lor.

Cărbunarii și minierii de la minele de mercur din Valea Dosului s-au plins că li se pretinde să plătească impozitele în vreme de iarnă, împotriva ordinelor regești.

Minerii Banciu Iosif, Bora Solomon și Banciu Ștefan din Almașul Mare s-au plins că după revoluție au fost îndepărtați de la lucru la mina „Sf. Nicolae” din Valea Prundului.

Circulare ale Tribunalului în legătură cu evreei care ar încerca să meargă în localitățile miniere pentru a cumpăra lucruri jefuite de răscolăți.

100. 1785 ianuarie 28, Zlatna. Nobilul Ștefan Kristyori, vicejudele nobililor comitatului Hunedoara, declară că Turcin Mihai și Giurgiu Marcu, citați de vicecolonelul Kray la Zlatna, nu sînt cei ce au maltratată femeile nobile de la Criscior în timpul revoluției.

Percepătorul regesc Sigismund Nagy, răspunzînd scrisorii Tribunalului minier din 22 ianuarie, arată că deși stringerea impozitelor nu suferă aminare, în satele răscolate acest lucru nu se poate face. Orașul Zlatna, căruia îi este impusă suma de 4 000 fl.r. nu a plătit decît 230 fl. r.

101. 1785 ianuarie 28, Zlatna. La scrisoarea vicejudeului nobililor comitatului Hunedoara unit cu Zarandul, Ștefan Kristyori, din 25 ianuarie 1785, Tribunalul minier Zlatna răspunde că nu are știri despre prădăciunile și omorurile săvîrșite de Jurja Marcu și Turcin Mihai din Criscior.

102. 1785 ianuarie 30, Zlatna. Satele montane Almașul Mare, Techereu și Poiana cer Tribunalului minier Zlatna să intervină pe lingă Comitatul Hunedoara a li se permite să predea alimentele, finul, ovăzul și lemnele nu la Deva, ci la Zlatna, localitate mai apropiată. Mai cer să li se amine plata impozitului pînă la primăvară, deoarece șteampurile înghețînd sînt lipsiți de surse de venituri. În sprijinul cererii lor prezintă lista contribuțiilor prestate pînă atunci la Zlatna.

103. 1785 ianuarie 31, Zlatna. Tribunalul minier Zlatna solicită Tablei continue a comitatului Hunedoara să accepte cererea minerilor din Almașul Mare, Techereu și Poiana de a preda contribuțiile pentru întreținerea armatei la Zlatna, nu la Deva, din cauza greutății drumului în vreme de iarnă.

104. 1785 februarie 7, Zlatna. Prin plingerea din 30 ianuarie 1785 satele de mineri Almașul Mare, Techereu și Poiana cer să li se permită ca finul, ovăzul și lemnele în contul contribuției să fie predate la Zlatna, nu la Deva, prea îndepărtată; naturalele duse pînă acum la Zlatna să li fie luate în calcul; capitația să nu li fie pretinsă în vreme de iarnă. Vice-schimbătorul de aur din Brad, Demetriu Erdelyi, scrie că armata dislocată pentru a preveni adunările românilor la Blăjeni, Bulzești, Buceș și Curechiu provoacă greutăți minerilor prin impunerea unor încartirui și alte servicii.

Magistratul orașului Abrud prezintă audierea gornicului Surd Onu din Mușca și cere să li fie luate împotriva acestuia măsuri exemplare pentru vina de a fi amenințat cu moartea pe proprietarii de mine din Roșia Montană.

105. 1785 februarie 10, Zlatna. Continuarea anchetei minerului Totfalusi Iosif, bănuț de complicitate la crimă, și a iobagului fiscal Fornade Florea.

106. 1785 februarie 15, Zlatna. Ordinul Tezaurariatului din 24 ianuarie, emis în urma cererii slujbașilor comitatului Hunedoara unit cu Zarandul, ca Tribunalul minier să acorde sprijin în recuperarea bunurilor jefuite de răscolăți în localitățile miniere.

Preotul bisericii reformate din Geoagiul de Jos, Samuel Kolosvari, cere sprijin pentru arestarea iobagului Ursa Petru, vinovat de a-i fi ucis soția și fiica.

Iosif Podivinszki, provizorul domeniului Zlatna și asesor judecătoresc minier, cere și obține din partea Tribunalului minier ca gornicul Surd Onu să-i fie predat spre judecare, deoarece Provizoratul se bucură de dreptul de paloș potrivit Articolelor Novelare.

107. 1785 februarie 15, Zlatna. Ordin circular al Tribunalului minier Zlatna adresat funcționarilor minieri de a sprijini acțiunea comisarilor însărcinați de comitatul Hunedoara unit cu Zarandul cu recuperarea bunurilor prădate în timpul revoluției.

108. 1785 februarie 17, Zlatna. Viceschimbătorul de aur din Brad, Demetriu Erdelyi, scrie că revoluția nu este pe deplin înăbușită, la Buceș, Blăjeni, Bulzești și Curechiu având loc adunări ale românilor. Încartiruirile și cărăușiile produc pagube minerilor.

Viceschimbătorul de aur din Brad, Demetriu Erdelyi, scrie vicecomitetului comitatului Hunedoara că încartiruirea militarilor și transporturile efectuate cu caii de mină se fac în detrimentul lucrărilor miniere.

109. 1785 februarie 24, Deva. Viceoficialii comitatului Hunedoara unit cu Zarandul scriu Tribunalului minier Zlatna că s-a dat ordin vicecomitetului substituit al cercului Zarand ca la impunerea sarcinilor pentru mineri să fie respectate legile montane.

110. 1785 martie 1, Sibiu. Guvernul Transilvaniei comunică Tribunalului minier Zlatna că potrivit ordinelor imperiale, la fiecare reședință de comitat va fi trimisă o unitate militară condusă de un căpitan, care să acorde asistență militară comitetului suprem și Tablei continue. Cei care au contribuit la prinderea capilor și liniștirea revoluției să fie recompensați. Este necesar să fie restabilită liniștea și înțelegerea dintre nobili și supușii lor, de aceea va fi republicată patenta de amnistie și vor fi luate măsuri ca răsculații fugiți prin păduri să se întoarcă la casele lor.

111. 1785 martie 4, Baia de Criș. Perceptorul regesc al cercului Zarand, Moise Ribitzei, cere Tribunalului minier Zlatna să trimită un comisar pentru reluarea conștiinței minerilor. Conștiința întocmită anul trecut, împreună cu alte acte ale percepției, a fost arsă de răsculați.

112. 1785 martie 4, Zlatna. La cererea dregătorilor comitatului Hunedoara unit cu Zarandul, Tezaurariatul a poruncit ca la lucrările miniere să nu fie primiți decît minerii recunoscuți legal.

Hutmanii Avram Petru din Poiana, Tomcea Adam din Techereu și Vodă Ion din Alinașul Mare, în numele celor trei comunități, se pling că nu le-a fost permis să predea naturalele pentru armată la Zlatna, ci au trebuit să le predea tot la Deva.

113. 1785 martie 4, Zlatna. Iosif Zlenkay, jude minier și Carol Winckler, notar substituit, aduc la cunoștință Tablei continue a comitatului Hunedoara plingerile locuitorilor și minerilor din Poiana, Techereu și Almașul Mare în legătură cu obligațiile la care sînt supuși.

114. 1785 martie 7, Zlatna. Administratorul pădurilor din Certej, Mihail Sutoris, arată că minerii din Certej s-au plins împotriva nobililor care, în căutarea lucrurilor luate în timpul revoluției, au comis acte de violență la Birsău și Săcărîmb.

115. 1785 martie 15, Zlatna. Vicecomitele comitatului Hunedoara unit cu Zarandul declară că potrivit legilor miniere sarcinile comune trebuie suportate și de mineri.

Hutmanul Faur Isac și minerul Maris Petru din Ruda, împreună cu minerii Adam Giurgiu și Adam Onea din Crisciur recunosc faptul că în timpul răscoalei, rău sfătuiți, au luat minereu din mina doamnei Ribitzei și l-au dus la șteampurile lor, dar consideră prea mare despăgubirea fixată de aceasta, anume o livră de aur sau 300 florini renani. Cer micșorarea despăgubirii sau prelungirea termenului pînă cînd trebuie achitată. Tribunalul recomandă văduvei lui Adam Ribitzei să ajungă la o înțelegere cu minerii în cauză, pentru a preveni o nouă revoltă a românilor.

116. 1785 martie 15, Zlatna. La scrisoarea viceschimbătorului de aur din Brad, Demetriu Erdelyi, privind împovărarea minerilor cu sarcini publice, Tribunalul minier a cerut Tablei continue a comitatului Hunedoara îndreptarea lucrurilor.

117. 1785 martie 18, Zlatna. Nobilul Francisc Bradi cere prinderea și pedepsirea celor care au furat de la mina sa în timpul revoluției o măjă de praf de pușcă și diferite unelte de minerit.

Perceptorul regesc al cercului Zarand, Moise Ribiczei, raportează că documentele conștiinței minerilor, împreună cu alte acte, au fost arse de răsculați.

118. 1785 martie 19, Zlatna. Contesa Bethlen se plînge Guvernului că minerii din Hondol încalcă dreptul de crișmărit al stăpînilor de pămînt. Prin adresa din 26 ianuarie Tribunalul minier a interzis minerilor din Hondol să crișmărească, dar a permis slujbașilor montani să desigileze butoaiele cu vin pentru consumul propriu al minerilor. Totodată s-a reco-

mandat stăpînilor de pămînt să respecte Articolele Novelare, în sensul asigurării unor cantități suficiente de băutură la crișmă sau să arendeze minerilor crișma.

119. 1785 martie 21, Zlatna. Minerii, cărbunarii și căraușii din Hondol Abrudan Pătruț, Pașca Gheorghie, Pitar Ion și alții se plîng împotriva administratorului pădurilor din Hondol care le pretinde bani pentru plata învățătorului de la școala germană, deși copiii lor nu frecventează această școală și învățătorul primește salariu de la stat. Tribunalul minier hotărăște obligativitatea contribuției celor ce au înaintat plîngerea, cu sumele restante încă din 1779, pentru învățătorul școlii germane, la care învață copii de toate neamurile și religiile. Cei care incită împotriva plății să fie exemplar pedepsiți.

120. 1785 martie 22, Zlatna. A fost comunicat ordinul Guberniului din 1 martie potrivit căruia, din porunca împăratului, la sediile tabelor continue se vor stabili unități militare; cei fugiți au fost amnistiați și se pot întoarce la casele lor; nobilimea din comitatul Hunedoara unit cu Zarandul să se poarte bine cu supușii pentru a se restabili încrederea reciprocă. Ordinul a fost transmis dregătorilor și proprietarilor de mine.

Magistrul breslașilor din Zlatna, Ioan Csika, și jurații Dobra Anghel, Iosif Fest și Ioan Punksel, în numele întregii comunități a breslașilor, se plîng că vechile privilegii au fost încălcate prin hotărîrea Tablei din Aiud, care impune taxa censului pe locuințele acestora.

121. 1785 martie 23, Zlatna. Mic Gavrilă, Mezoi Ion și Mocan Nicula, mineri supuși fiscali din Buceș, împreună cu alții, se plîng Tribunalului minier că au fost obligați de juzii și jurații satului la tăiatul și transportul lemnelor la Baia de Arieș.

122. 1785 martie 24, Zlatna. Audierea minerului Grozav Ion din Stănița, supusul baronului Daniel Josika, cercetat în legătură cu moartea minerului Ignat Ion.

123. 1785 aprilie 9, Zlatna. Minerul Bogdan Anghel din Hondol cere judelei montan Andrei Zelenkay să-i fie micșorată sau aminată plata amenzii față de nobilul Bolog din Hărău, pentru incidentul avut în circumscripția de la Certej după revoluție.

124. 1785 aprilie 26, Abrud. Amintind prădăciunile din timpul revoluției, maistrul minier Francisc Fikker cere Tribunalului minier Zlatna să intervină pe lângă forurile superioare pentru stabilirea unui comandament militar la Abrud.

125. 1785 aprilie 30, Zlatna. Minerul Banciu Costa din Brad se plînge că fiind jefuit de răsculații de alimente, veșminte și unelte de minerit în valoare de 2 000 de florini și trebuind pe deasupra să întrețină pe soția fiului său, ucis în revoluție, împreună cu doi copii, nu mai poate purta și sarcina încarturirii militarilor.

126. 1785 mai 7, Cîmpeni. În fața nobilului Alexandru Kendi din Cîmpeni supusul fiscal Ciupea Mihăilă din Arănieș depune mărturie că într-o zi din martie, după Paști, în satul său a venit Uibar Lepădat din satul Uibărești de pe Criș. Întrebat ce e nou pe la ei, acesta a răspuns că după ce vor termina însămînțările oamenii de pe Criș se vor ridica din nou împotriva ungarilor.

127. 1785 mai 9, Zlatna. Administratorul de păduri Mihail Sutoris raportează despre incidentul petrecut între nobilul Ioan Bolog din Hărău și minerul Bogdan Anghel la crișma din Hondol.

128. 1785 mai 19, Baia de Criș. Ștefan Hollaki, vicecomitele substitut al cercului Zarand scrie Tribunalului minier Zlatna în legătură cu anchetarea lui Uibar Lepădat din Uibărești și Ciupea Mihăilă din Arănieș.

129. 1785 mai 23, Zlatna. Carol Winckler, notar al Tribunalului minier Zlatna, scrie vicecomitei substitut al comitatului Hunedoara unit cu Zarandul, Ștefan Hollaki, că supusul fiscal Ciupea Mihăilă din Arănieș dacă nu este miner va fi trimis la Baia de Criș cu un gornic.

130. 1785 mai 30, Zlatna. Johann Nepomuk Will, asesor minier, și Johann Zwenaku, notar montanistic, informează Tribunalul Minier că supușii fiscali din Almaș și Geogăiu refuză prestarea serviciilor domeniiale.

131. 1785 mai 30, Zlatna. Carol Winckler, viconotar, solicită Tribunalului minier să urgenteze înapoierea lucrurilor sustrate în timpul revoluției de către locuitorii din Ruda, de la văduva lui Adam Ribiczei.

132. 1785 iunie 6, Zlatna. Scrisoarea nobilei Maria Horvath, văduva lui Adam Ribitzei, cu privire la productivitatea minei sale înainte de revoluție.

Aceeași înaintea lista lucrurilor jefuite de răsculați la mina Ruda „12 Apostoli“. Au fost citați hutmanul din Ruda Faur Medrea cu fiul său Isac și alți locuitori și mineri din Rude și li s-a cerut să restituie lucrurile furate.

133. 1785 iunie 6, Zlatna. Tribunalul minier Zlatna face cunoscut administratorului comitatului Hunedoara, Mihail Bruckenthal, că au fost luate măsuri pentru ca românii din satele învecinate să nu se mai adune la Almașul Mare la sărbătoarea Înălțării Domnului, așa cum era obiceiul.

S-a încercat identificarea instigatorilor care îndeamnă oamenii să nu-și îndeplinească obligațiile domeniiale, dar aceștia nu au putut fi prinși. Tribunalul va sprijini măsurile comitatului de supunere a locuitorilor și-i va îndemna să-și îndeplinească slujbele față de domeniu.

134. 1785 iunie 7, Zlatna. Ordinul Tezaurariatului prin care se interzice minerilor din Certej să crismărească băuturi și se cere contesei Bethlen să procure cantități suficiente de băutură pentru vinzare.

Vicecomitele substitut al cercului Zarand, Ștefan Hollaki face cunoscută arestarea locuitorului Uibar Lepădat din Uibărești care, potrivit spuselor martorilor, a apărut în Arieșul Mic în ziua de Paști și a spus că după terminarea însămințării locuitorii de pe Criș se vor ridica împotriva ungarilor.

135. 1785 iunie 15, Zlatna. Gabriel Iabroccki și Carol Winckler, funcționari ai Tribunalului minier Zlatna, raportează Tezaurariatului Transilvaniei că minerii neromâni din Abrud și Roșia Montană au cerut Scaunului montan de judecată din Abrud întărirea forțelor militare din cele două localități pentru a proteja cantitățile mari de aur extrase.

136. 1785 iunie 20, Zlatna. Adresa Oficiului superior minier din 30 mai cuprinzând, în copie, scrisoarea administratorului comitatului Hunedoara, Mihail Bruckenthal, potrivit căreia atit stăpînii de pămînt, cit și dregătorii din cercurile Almaș și Geogaiu au raportat că o mare parte dintre supuși refuză să presteze slujbele domnești. Tribunalul minier răspunde că nu au putut fi descoperiți instigatorii la refuzul de a îndeplini slujbele. Este de dorit să fie interzisă adunarea românilor din satele învecinate Almașului Mare la sărbătoarea Înălțării Domnului, deoarece provoacă tulburări.

137. 1785 iunie 22, Băița. Ancheta întreprinsă la Ribița de asesorii judecătorești minieri Daniel Knopffer și Francisc Kompoti în legătură cu cantitatea de aur dispărută în timpul revoluției.

138. 1785 iulie 2, Zlatna. Minerii din Zlatna care nu posedă pămînturi și nu au plătit pînă acum naturale pentru armată, cer să nu fie impuși de provizorul Iosif Podivinski la acest impozit extraordinar. Este prezentată lista minerilor de la care colectorii au pretins plata contribuției extraordinare.

139. 1785 iulie 18, Zlatna. Suplica minerilor din Bucium în care se arată că în urmă cu 3 luni s-au plîns Oficiului superior minier împotriva poverii prestațiilor pentru armată, dar, neluați în seamă, s-au întors spre Tribunalul minier.

Maistrul minier Ioan Cseika, în numele celorlalți mineri din Zlatna, cere ca militarii, încartiruiți de 4 luni în casele lor, să fie încartiruiți în alte locuri, pentru a nu le mai produce pagube. Tribunalul răspunde că acum, după liniștirea revoluției, armata va fi transferată.

140. 1785 iulie 22, Zlatna. Faur Isac judele din Ruda, se plînge că locuitorii satului erau obligați altădată să facă de pază doar la Brad, dar de o vreme trebuie să păzească și hanul de la Luncoi, al contelui Francisc Gyulai. Pentru că a cerut ca locuitorii să fie scuțiți de una din cele două sarcini, judele a fost bătut.

Ancheta întreprinsă de Daniel Knopffer și Francisc Kompothi în legătură cu aurul furat de la Ribița în timpul revoluției.

141. 1785 iulie 23, Zlatna. Minerul Ene Gheorghe din Băița s-a plîns că în timpul revoluției administratorul minier Francisc Haberla i-a pretins niște seu. Refuzând, administratorul a trimis 12 husari care i-au luat cu forța atit seu, cit și lucruri în valoare de 140 florini.

Mărturia lui Benedict Winckler, proprietar de mine din Roșia Montană, cu privire la întimplarea privitoare la sluga tatălui său care, plecat după lemne în pădurea Mușca, a fost atacat de 6 români din Mușca. Aceștia i-au luat coșul cu mîncare și restele de la jug, apoi s-au alăturat altor 12 veniți din pădure. Slujitorul a scăpat cu fuga, altfel ar fi fost ucis. Din auzite știe că fostul gornic de pădure Surd Onu a fugit din captivitate de la Alba Iulia și trăiește în pădurea Ruginoasa.

142. 1785 iulie 25, Zlatna. Maria Horvath, văduva lui Adam Ribitzei, cere atestat asupra daunelor suferite în timpul revoluției.

143. 1785 august 8, Zlatna. La cererea Scaunului minier din Abrud de a fi trimisă armată în oraș, Tezaurariatul Transilvaniei răspunde că generalul conte de Fabris a vizitat Abrudul și alte localități miniere și va lua măsurile necesare.

144. 1785 august 9, Zlatna. Francisc Bradi cere un alt permis de explcatare a minei sale situate la locul Valea Criscicrului, in locul vechiului permis pierdut impreună cu alte hirtii in timpul revoluției.

145. 1785 august 16, Abrud. Laurențiu Miko raportează Tribunalului minier Zlatna că, potrivit relatării judelei comitatens din Bucium, Muș Nicula, lângă muntele Dealul Mare s-au auzit împușcături provocate de „lotri”. Nu a îndrăznit să-i urmărească pe făptași de teama răzbunării acestora.

146. 1785 august 17, Zlatna. Supusul fiscal Boldor Gligor din Certej, trimis de satele Certej și Săcărimb spre a depune cauțiune pentru eliberarea din inchiscarea din Deva a lui Mirza Anghel, cere eliberarea acestuia fiind adevărat miner, proprietar la trei mine și citeva șteampuri.

147. 1785 august 25, Zlatna. Scrisoarea Tablei continue a comitatului Alba care, in urma adresei Tribunalului minier din 18 iulie, a poruncit vicejudeului Anton Vayna să-i scutească pe minerii din Bucium de contribuții extraordinare.

148. 1785 august 26, Zlatna. Laurențiu Miko, proprietar de mine din Abrud, face cunoscut tribunalului că judele comitatens din Bucium, Muș Nicula, i-a povestit despre tilharii din apropierea muntelui Dealul Mare, unde săptămîna aceasta s-au auzit pușcături.

149. 1785 septembrie 14, Zlatna. Nobilii Alexandru Ribiczei și Samuel Nemes junior au prezentat mărturie autenticată asupra pagubelor produse in timpul revoluției la șteampurile urmașilor lui Adam Ribiczei. Administratorul șteampurilor, Thomas Bernard, a socotit valoarea pagubei la 362 florini renani și 37 1/2 creițari.

150. 1785 septembrie 24, Zlatna. Petea Toader, Onuț Achim și alți mineri supuși fiscali din Valea Dosului, avînd pămînturi arabile pe muntele Fața Dumbrăvii, se pling că au fost încarcerăți din ordinul Provizoratului regesc pentru vina de a fi dus recolta acasă inainte de a fi dijmuîtă, interdicție de care nu aveau cunoștință.

151. 1785 octombrie 3, Zlatna. Mai mulți mineri din Almașul Mare s-au plins că deși nu au alte surse de venituri decît mineritul și au cite un singur cal au fost obligați de juzu satului la prestații, fără a se face distincție intre mineri și ceilalți locuitori.

II. COMITATUL HUNEDOARA UNIT CU ZARANDUL

1. 1772 aprilie 7, Sibiu. Guvernul Transilvaniei ordonă Tablei continue a comitatului Hunedoara să cerceteze un număr de 24 de plingeri prezentate de locuitorii din districtul Hațeg comisiei mixte însărcinate să ancheteze, in anul 1769, cauzele fugii locuitorilor de pe domenii. Între motivele care au provocat plingerile sint enumerate: robote excesive, nereguli in perceperea dărilor, nesocotirea in zilele de clacă a muncii prestate de femeile iobagilor la curte etc. Ordinul prezintă abuzurile comise de nobili și militarii însărcinați cu paza graniței pe seama unor locuitori din Pui, Uric, Hobița, Crivadia, Merișor, Riu Bărbat, Barul Mic, Petros, Galați, Federi, Ponor, Mățești, Sălașul de Jos, Riul Alb, Riul Mic, Coroiști, Sintămăria-Orlea, Rușor, Nucșoara.

2. 1773 ianuarie 19, Sibiu. În urma abuzurilor, jafurilor și silniciilor săvîrșite de vice-comitele comitatului Hunedoara, Isac Csoka, Guvernul Transilvaniei poruncește Tablei continue destituirea acestuia și inlocuirea lui cu Valentin Szilvási.

3. 1773 iunie 2, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea inaintată împăratului de Florea Iscru și Muntean Dumitru in numele locuitorilor satului Ciopea. Țăranii au reclamat sistemul incorect de plată a naturalelor pentru întreținerea armatei, obligația de a plăti contribuții și pentru cei morți sau fugiți din sat, pretențiile stăpînilor ca iobagii, impreună cu soțiile, să presteze robote întreaga săptămîna, acapararea veniturilor iobăgești de către nobili astfel incît iobagii rămîn fără cele necesare traiului, luarea terenului pentru biserică de către nobili in folosul lor.

4. 1773 iunie 2, Sibiu. Guvernul Transilvaniei poruncește Tablei continue a comitatului Hunedoara să cerceteze faptele cuprinse in plingerea inaintată împăratului de Constantin Avram, judele satului Valea Lupului, impotriva comisarului Iosif Adam, care l-a bătut pentru vina de a nu-i fi procurat pe dată un cal și i-a luat două ferdele de ovăz și 15 porții de fin fără a le plăti. Din partea stăpînului său, Constantin Avram a suferit atitea nedreptăți incît a ajuns la disparere.

5. 1773 iunie 2, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea inaintată împăratului de locuitorul Florea Corniș

din Valea Lupului, care a reclamat că nobilul Gaspar Pui i-a luat cu forța pământul moștenit de la părintele său și îl obligă să-i presteze robota fără să-i dea hrană sau bani.

6. 1773 iunie 2, Sibiu. Guvernul Transilvaniei poruncește Tablei continue a comitatului Hunedoara să cerceteze plingerea adresată împăratului de locuitorii Moga Toma din Riu Bârbat căruia comisarul Petric Ioan i-a luat doi boi.

7. 1773 iunie 2, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea înaintată împăratului de locuitorii satelor Vaidi și Gorești, din apropierea pasului Vulcan, care i-au acuzat pe comisarii care adună alimente pentru armată că le iau animalele și alte bunuri fără a le plăti și pe nobili că îi chinuie.

8. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerile adresate împăratului de locuitorii satului Rușor, care s-au plins că trebuie să se gindească la fugă, deoarece stăpînii îi obligă să lucreze în folosul lor cite 4 zile pe săptămînă împreună cu familiile, de dimineața pînă seara, fără a le asigura hrana, le iau cele mai bune pămînturi, dîndu-le în schimb altele sterile, zălogesc pămînturile altora și astfel îi împiedică pe proprii iobagi să procure hrană pentru animale.

9. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara cerind cercetarea plingerilor adresate împăratului de locuitorii satului Crivadia, care au cerut să fie eliberați de sub puterea stăpînilor de pămînt, care îi obligă să-i slujească pe alții întreaga săptămînă, împreună cu întreaga familie, și au acaparat tot pămîntul satului.

10. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara cerind cercetarea plingerilor locuitorilor satului Fizești înaintate împăratului, care au reclamat că nobilii satului i-au deposedat de bunuri și i-au lipsit, astfel, de mijloacele de existență.

11. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea înaintată împăratului de iobagii Petru și Rusalin Todor din Ohaba Ponor, stăpînului lor, nobilul Pál Petre, care i-a deposedat de vite, îi obligă să presteze slujbe întreaga săptămînă împreună cu soțiile și copiii, îi bate crîncen, le stoarce banii și în caz de opoziție îi închide în carceră cite șase și șapte săptămîni, astfel încît aceste rătăcii nu mai pot fi suportate.

12. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara cerind cercetarea plingerilor înaintate împăratului de locuitorii întregului sat Ponor, care au arătat că i-a reținut de la emigrare doar venirea împăratului, dar pe viitor o vor face din pricina nobililor care îi tratează asemenea animalelor, îi bat, îi aruncă în carcere unde mulți pier, le iau ogoarele și finețele și îi țin, pe ei și familiile lor, într-o grea aservire.

13. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea înaintată împăratului de locuitorii satului Petros care au reclamat că stăpînii le pretind să presteze robota întreaga săptămînă, cer fiilor căsătorii care locuiesc în aceeași casă prestarea de slujbe iobăgești separat, iar dijme după bunul plac din toate veniturile gospodăriei și chiar dacă vitele iobagilor au murit de boală nu îi scutesc de contribuția după acestea.

14. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerile înaintate împăratului de locuitorii satului Valea Lupului, care s-au plins că mijloacele lor de trai sînt foarte reduse deoarece hotarul satului este foarte restrîns, iar din finețele ce le aveau pe munți o parte au trebuit să le cedeze satului Páros, alta le-a fost ocupată de nobili; țărani au mai reclamat că nobilii Gaspar și Nicolae Pui au luat pe nedrept bunurile unor iobagi.

15. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea adresată împăratului de locuitorii satului Barul Mic, care au reclamat faptul că au fost deposedați de ogoare și li se interzice tăierea liberă a lemnului, acestea putînd fi obținute doar la preț ridicat.

16. 1773 iunie 3, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea înaintată împăratului de locuitorii satului Serel, care au reclamat că din pricina numeroaselor nedreptăți comise de nobili 13 capi de familie au fugit din sat; stăpînii de pămînt au acaparat cele mai bune ogoare ale iobagilor, dîndu-le în schimb terenuri sterile, le aplică acestora pedepse aspre, îi obligă la slujbe întreaga săptămînă împreună cu soțiile și copiii; pentru armată au fost luate de la iobagi lemne, alimente și furaje care nu au fost plătite. Guvernul cere pedepsirea aspră a nobililor vinovați de abuzuri.

17. 1773 *ianie 4, Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a cerceta faptele cuprinse în plingerile înaintate împăratului de locuitorii satului Mălăiești, arătând că nobilii din sat, mai mulți de zece, nu respectă nici o normă în impunerea slujbelor iobăgești și au luat numai pentru ei pădurea comună; iobagii au cerut aplicarea legii în privința robotei și dreptul de folosire a pădurii.

18. 1773 *ianie 4, Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei către Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerile adresate împăratului de locuitorii din Sălașul de Jos, care au reclamat că stăpînii lor le-au răpit nu numai terenurile convenite pentru robota prestată, dar și livezile proprii; nobilii pretind dijme din toate animalele și celelalte bunuri, impun slujbe iobăgești foarte grele și au lăsat să fie ocupat de alții prediul Dăbica, ce ținea de ei.

19. 1773 *ianie 4, Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerile înaintate împăratului de locuitorii satului Cinciș, care au reclamat că stăpînii lor le-au răpit nu numai terenurile convenite pentru robota prestată, dar și livezile proprii; nobilii pretind dijme din toate animalele și celelalte bunuri, impun slujbe iobăgești foarte grele și au lăsat să fie ocupat de alții prediul Dăbica, ce ținea de ei.

20. 1773 *septembrie 9, Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara răspunde la ordinul Guvernului Transilvaniei de a cerceta plingerile înaintate împăratului de locuitorii satului Ponor; sint prezentate obligațiile în muncă pe care diferiții nobili le impun iobagilor din sat.

21. 1773 *septembrie 14, Deva*. Răspunsul Tablei continue a comitatului Hunedoara la ordinul Guvernului Transilvaniei de a cerceta plingerea iobagilor din Fizești adresată împăratului, arătîndu-se obligațiile în muncă ale iobagilor, diferite în raport de stăpînii de pămînt, precum și cîteva cazuri de bunuri luate de nobili de la iobagi.

22. 1773 *septembrie 17, Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara răspunde ordinului gubernial privind cercetarea plingerii înaintate împăratului de iobagii din Cinciș: nobilii au luat de la iobagi terenuri dîndu-le în schimb altele mai slabe, iar ființul provenit din defrișarea pădurii comune a fost acaparat de stăpîni; slujbele iobăgești sint la bunul plac al nobililor; iobagii, împreună cu soțiile și copiii, sint chemați la lucru după nevoile stăpînilor, inclusiv în zilele de sărbători ortodoxe. Unele părți ale sesiilor iobăgești au fost răpite iobagilor și zălogite de nobili unor străini.

23. 1773 *septembrie 25, Deva*. Raportul Tablei continue a comitatului Hunedoara adresat Guvernului Transilvaniei în urma cercetării plingerii înaintate împăratului de locuitorii satului Sălașul de Jos: din hotarul satului nu rămîne loc pentru pășune deoarece o parte a fost luată de nobili; nu au fost scoase din tabelele de impozite vitele moarte; supușii contelui Grigore Bethlen plătesc pentru o sesie întreagă 10 florini anual, dau o cupă de unt și 100 de melci; ai baronului Samuel Györffi prestează, în funcție de mărimea sesiei, trei zile pe săptămîină cu vitele și trei sau patru zile de robotă cu brațele, iar soțiile lucru femeiesc cînd sint chemate; ai lui Sigismund Mara, pentru o sesie întreagă iarna două zile pe săptămîină, alteori trei, iar în vremea cositului și secerii cinci zile; ai nobililor Mihail și George Kenderesi iarna două sau trei, iar în alte perioade ale anului patru și cinci zile; ai văduvei lui Sigismund Kenderesi una sau două, alteori trei sau patru zile pe săptămîină.

24. 1773 *septembrie 25, Deva*. Raport al Tablei continue a comitatului Hunedoara adresat Guvernului Transilvaniei în urma cercetării plingerii înaintate împăratului de locuitorii satului Mălăiești: Ianeș Marcu, supusul baronesei Maria Iozika plătește anual pentru o jumătate de sesie 12 florini; Dan Dumu, iobagul lui Sigismund Mara, prestează pentru o sesie întreagă trei zile de robotă pe săptămîină și în plus soția sa face munci femeiești; urmașii răposatului Ladislau Mara au impus iobagilor rîscumpărarea slujbelor cu bani, plătind în funcție de avutul lor 11,6 sau 4 florini anual, în plus lucrează anual la vie și la cosit 13 zile, cei cu vite de jug transportă la curte cîte două care de lemne și vinul nobilului pînă la Galda în comitatul Alba de Jos; ai baronului Samuel Györffi cu vitele 3 zile pe săptămîină, cu brațele 3 sau 4, în plus soțiile iobagilor prestează munci femeiești; ai soției nobilului Paul Incedi plătesc fiecare cîte 15 florini și prestează cîte 3 săptămîni de robotă anual; ai urmașilor lui Isac Mara prestează cu vitele cîte 3 zile pe săptămîină, fără vite uneori 2, adesea 3, alteori 4 zile de robotă, în plus femeile lucrează după nevoile curții; iobagul văduvei lui Sigismund Kenderesi lucrează cu vitele sau cu brațele o zi, adeseori două, sau trei.

25. 1773 *octombrie 12, Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plingerea nobililor din Cinciș, care au reclamat că locuitorii satului sint îndărătnici și încearcă să scuture jugul iobăgiei. Pentru a-i constrînge la îndeplinirea obligațiilor legale nobilii cer intervenția guvernului și sprijin din partea armatei.

26. 1776 martie 4, Șerel. Mai mulți nobili din Rîu Alb, Mățești și Șerel se pling comitelui suprem al comitatului Hunedoara de abuzurile și nedreptățile comise de vicejudele cercului Mățești, Balthazar Hertza, împotriva populației.

27. 1776 martie 6, [Deva]. Perceptorul Ludovic Mara scrie Tablei continue a comitatului Hunedoara că încercînd să execute ordinul de a încasa restanțele de impozit pe teritoriul administrat de Somlyai, executorii săi au fost alungați cu parii de populație, pe motiv că nu au competență în acel loc.

28. 1776 martie 14, Deva. Arătînd că numeroși tilhari bîntuie în munții și pădurile din districtele Mehadia și Caransebeș, Tabla continuă a comitatului Hunedoara cere Administrației Banatului să ia măsuri pentru ca cnezii satelor și alți dregători inferieri să nu mai ascundă faptele tilharilor; sint relateate faptele petrecute la Valea Vinului în noiembrie 1775, cînd mai mulți călători au fost jefuiți.

29. 1776 martie 21, Deva. Perceptorul cercului Jeleđinți (Losad) raportează comitelui suprem al comitatului Hunedoara că a aflat despre intențiile țărănilor din Bucium de a fugi cu toții în Țara Românească; un indiciu al acestor intenții este faptul că locuitorii și-au lăsat ogoarele neînsămîntate.

30. 1776 martie 26, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei că locuitorii a două sate din comitat se pregătesc să emigreze în Țara Românească ca urmare a zvonurilor privind imunitățile de care se bucură colonii stabiliți acolo; se cere întărirea pazei militare pe graniță.

31. 1776 aprilie 24, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara face cunoscut preoților ortodocși din comitat că tilharii care bîntuiau în părțile Hațegului au fost prinși în Țara Românească la porunca principelui; pentru stringerea mijloacelor materiale necesare aducerii lor în comitat sub pază se cere organizarea unei colecte printre credincioși.

32. 1776 aprilie 27, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei că publicarea în comitat a decretului imperial din 4 ianuarie privind readucerea în termen de 3 ani a iobagilor fugiți în Banat a provocat nemulțumirea nobililor; se cere înlăturarea obstacolelor care împiedică restituirea fugarilor.

33. 1776 mai 5, Dîncul Mare. Ludovic Mara, perceptor regesc, și Nicolae Pui, asesor al Tablei continue al comitatului Hunedoara, raportează comitelui suprem Ioan Bornemisza că au anchetat locuitorii din Bucium asupra încercării de a fugi în Țara Românească; fiind prinși, unii dintre ei au mărturisit că motivul fugii a fost suprafața redusă a pămînturilor și modul împovăraților de stabilire a impozitelor; dintre cei prinși, o parte au fost eliberați pe cauțiune, ceilalți au fost reținuți pînă la noi dispoziții.

34. 1776 mai 7, Deva. Ordinul Tablei continue a comitatului Hunedoara adresat vice-colonelului Carp de a lua măsuri pentru stîrpirea cetelor de „tilhari” care bîntuie în pădurile de lingă Balomir și în alte părți din vecinătatea munților; la Bățălar nobilul Gabriel Taplița a fost jefuit și lăsat în pragul morții.

35. 1776 iunie 13, Sibiu. Guberniul Transilvaniei comunică baronului Ioan Bornemisza de Kászón, comitele suprem al comitatului Hunedoara, că după primirea raportului său privind fuga locuitorilor va fi trimisă în comitat o unitate a armatei regulate pentru paza împotriva răufăcătorilor.

36. 1776 iunie 25, Sibiu. În urma unei informări a Comandamentului Suprem al Armatei, Guberniul Transilvaniei face cunoscut Tablei continue a comitatului Hunedoara că 98 de persoane au fost prinse de soldați ai Regimentului I român încercînd să fugă pe cărările ce duc spre munții Jiului; fugarii au pretextat că merg la stîmle lor din munți, de aceea este necesară o evidență a păstorilor și a altor locuitori implicați în economia montană; întrucît țărăni fugiți recent erau pricepuți în minuirea armelor și pregătiți să opună rezistență militarilor, să fie adunate armele de la locuitorii de rînd și mai ales de la români.

37. 1776 iunie 25, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara cere baronului Iosika să impună ascultare suspușilor săi de pe domeniul Brănișca deoarece vicejudele cercului Ilișia s-a plîns de nesupunerea lor.

38. 1776 iulie 9, Deva. Ca răspuns la ordinul Guberniului Transilvaniei de a ridica armele de la țărani pentru a împiedica astfel fuga de pe domenii, Tabla continuă a comitatului Hunedoara expune dificultățile ce îngreunează această operațiune: înmulțirea cetelor de „tilhari”, împotriva cărora țărăni s-ar vedea nevoiți să lupte cu miinile goale; cînd tilharii bine înarmați și cruzi ar năvăli în sate, țărăni nu ar îndrăzni să se ridice împotriva lor; odată armele ridicate de la țărani, aceștia vor putea destul de ușor să-și procure altele pe ascuns.

39. 1776 august 16, Sibiu. Guberniul Transilvaniei poruncește Tablei continue a comi-

tatului Hunedoara să cerceteze cauzele fugii în Țara Românească a 70 de familii din Orăștioara și alte sate de pe valea Orăștiei și să-i afle pe fugari.

40. 1776 august 23, Sibiu. Guvernul Transilvaniei trimite Tablei continue a comitatului Hunedoara copia informării înaintate de scaunul Orăștiei privind fuga unor locuitori în Țara Românească și tabelul unor fugari prinși de grăniceri pe cind încercău să treacă munții; se cere dregătorilor tablei să numească doi comisari care, împreună cu magistratul scaunului Orăștie, să cerceteze fuga celor 76 de familii de pe teritoriul scaunului.

41. 1776 septembrie 23, Hașeg. În urma cererii solgăbirăului Ioan Pop de a i se da 60 de soldați pentru a infringe împotrivirea locuitorilor din Sincrai, vicecolonelul Andrei Karp scrie Tablei continue a comitatului Hunedoara că 30 de militari sint de ajuns; dacă chiar ar trebui 60, atunci este vorba de o răscoală și va trebui informat Comandamentul general al armatei, iar din partea comitatului să fie delegat un funcționar de rang superior. Cere sprijin pentru repararea adăposturilor militare din munți, deoarece altfel grănicerii nu vor putea executa paza împotriva „tilharilor” și emigranților.

42. 1776 octombrie 6, Deva. Răspunsul Tablei continue a comitatului Hunedoara la acrisoarea vicecolonelului Andrei Karp arătînd că pentru constringerea la slujbe domnești a locuitorilor din Sincrai sint suficienți 30 de soldați. Pentru cercetarea colibelor din munți a fost desemnat George Sebesi din Riu Bărbat.

43. 1776 noiembrie 13, Hunedoara. Provizoratul domeniului fiscal Hunedoara cere Tablei continue a comitatului Hunedoara să i se comunice motivele pentru care vicejudele nobililor, însoțit de militari, a pătruns noaptea în satul Sincrai unde au bătut mai mulți locuitori, pe unul l-au omorît cu sabia, iar pe judele și juratul satului i-au pus în lanțuri.

44. 1777 ianuarie 30, Silvașul de Sus. Alexe Noptsa scrie Tablei continue a comitatului Hunedoara că după arestarea locuitorilor din Nădăștia de Sus, care încercaseră să abată de la unirea religioasă tot satul, răzmerița a fost potolită și întreaga comunitate readusă pe calea unirii. În ce-l privește Noptsa este de acord cu eliberarea celor arestați.

45. [1777], [Deva]. Iosif Noptsa, perceptor regesc, se plînge Tablei continue a comitatului Hunedoara că locuitorii satului Căiănel opun rezistență la stringerea impozitelor. La 11 aprilie 1777 aceștia i-au alungat cu parii pe executorii veniți să stringă impozitul restant. Se cere arestarea conducătorilor pentru ca această rebeliune să nu se întindă și în alte sate.

46. 1780 august 2, Peștișul Mare. Plîngerea proprietarilor și a contribuabililor din Peștișul Mare înaintată Guvernului Transilvaniei în legătură cu greutățile pe care le au de cînd o parte a locuitorilor au devenit grăniceri. Sarcinile publice se împart acum între iobagii și jelerii rămași sub jurisdicția provincială. Ei trebuie să repare drumurile publice spre Hunedoara și Deva, să facă prestații pentru armată și pentru cetatea Devei, să asigure lemnul pentru repararea podului de la Simeria peste Strei.

47. 1780 august 31, Sibiu. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a cerceta plîngerile înaintate de satele Techereu, Almașul Mare, Cib, Renghet, Porcurea, Homorod, Mada, Poiana, Bozeș și Almașul Mic împotriva slujbașilor comitatului. Sint anexate în copie plîngerile respective.

48. 1781 ianuarie 20, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara comunică Guvernului Transilvaniei concluziile cercetării plîngerilor înaintate de satele Techereu, Almașul Mare, Cib, Renghet, Porcurea, Homorod, Mada, Poiana, Bozeș și Almașul Mic.

49. 1781 februarie 1, Sibiu. Guvernul Transilvaniei reproșează Tablei continue a comitatului întirzieră cu care se înaintează tablele țaranilor fugiți de pe moșii. Pentru determinarea cauzelor fugii să fie consultați și nobilii.

50. 1781 iulie 5, Sibiu. Guvernul Transilvaniei trimite Tablei continue a comitatului Hunedoara actele de anchetă ale celor doi iobagi din Bulbuc prinși de grăniceri pe cind încercău să fugă în Țara Românească. În cursul cercetărilor aceștia au învoțat ca motiv principal al emigrării asprimea robotei.

51. 1781 iulie 21, Sibiu. Lista de contribuții a satelor din cercurile Deva, Hunedoara, Ilia, Chimindia și Lăpușnic din comitatul Hunedoara pe anul fiscal 1781.

52. 1781 noiembrie 29, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara cere contelui Iosif Gyulai învoirea pentru reținerea iobagilor săi din Mintia și Fornădia pe care colonelul Adam Ribitzei i-a învinuit de agresiune.

53. 1782 mai 19, Șerel. Anchetă cu privire la răzvrătirea, schizma și închiderca bise-ricilor unite din districtul Hașeg, întreprinsă de episcopul de Făgăraș în urma plîngerii preoților uniți.

54. 1782 mai 28, Sibiu. Ordinul Guberniului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara privind măsurile ce trebuiesc luate pentru a preveni atacuri ale tîlharilor, cum a fost cel întîmpilat la 22 mai 1782 împotriva curții nobilului Adam Ribitzei. Este anexată copia unei relatări privind atacul și lista obiectelor luate de „tîlhari”.

55. 1782 iunie 6, Hațeg. Vicecolonelul Andrei Karp se adresează Tablei continue a comitatului Hunedoara în chestiunea lui Petru Ganea din Gozia și a fraților săi, care au încercat să-și dobîndască libertatea angajîndu-se în armată. Se cere Tablei continue să pună în vedere nobilului Kozolyai să înceteze vexațiunile și amenințările împotriva fraților Ganea pînă cînd cazul acestora va fi rezolvat de General Comandamentul Armatei.

56. 1782 iulie 16, Hațeg. Într-o scrisoare adresată Tablei continue a comitatului Hunedoara, vicecolonelul Andrei Karp respinge învinuirile ce i-au fost aduse lui și altor ofițeri de mai mulți preoți uniți, că nu le-ar fi acordat sprijin acestora pentru ocuparea bisericilor folosite anterior de ortodocși. Arată că în satele grănicerești unde s-a reinstaurat liniștea preoții uniți pot ține slujbele fără piedici, dar mare parte a credincioșilor uniți refuză să frecventeze bisericile.

57. 1782 septembrie 17, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara cere Guberniului Transilvaniei să intervină prin intermediul General Comandamentului Armatei pentru ca „tîlharii” prinși în districtul Tirgu Jiu și duși la București să fie condamnați la moarte. Aceștia au prădat un locuitor din Subcetate, conducătorul cetei fiind Lupu Lăudat, vechiul „tîlhar” care atacase în 1776 curțile nobililor Ioan Pogány și Isăc Nandra din Clopotiva.

58. 1782 septembrie 17, Sibiu. Guberniul Transilvaniei face cunoscut Tablei continue a comitatului Hunedoara că a fixat data de 26 septembrie 1782 pentru judecarea în apel a cauzei pornite de iobagii din Sincrai, Nădăștia de Jos și Minerău împotriva Provizoratului domeniului fiscal Hunedoara, pentru obținerea eliberării din iobăgie.

59. 1783 iunie 16, Mărtinești. Locuitorii satelor Mărtinești și Turmeș se plîng împăratului arătînd greutatea sarcinilor față de nobili și de comitat. Au mai înaintat plîngeri către Tabla continuă și către împărat, dar nu au primit răspuns.

60. 1783 iunie 17, Măgura. Plîngerea locuitorilor din Măgura înaintată împăratului cerînd ușurarea obligațiilor față de nobilii grăniceri din Jeledinți (Losad), iobagii cărora sînt.

61. 1783 iunie 18, [Deva]. Memoriul nobilului Bartsai Lajos, adresat consilierului cameral, Ioan Bornemisza, precum și Tablei judiciare continue, prin care le cere să-i oblige pe iobagii săi din Simeria la îndeplinirea obligațiilor iobăgești.

62. 1783 decembrie 4, Căraciu. Plîngerea unor iobagi din satele Rișca și Căraciu, supuși ai domeniului Deva, de a li se reduce capitația la 2 florini anual deoarece își asigură existența prin extragerea aurului.

63. 1783 decembrie 4, Sibiu. Ordinul Guberniului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara cerînd să facă cunoscut nobilului Iosif Kendeffi că plîngerea soldatului Doman Nicula privind eliberarea sa din iobăgie după lăsarea la vatră este neîntemeiată. Foștii iobagi lăsați la vatră trebuie să se întorcă la stăpînii lor. Pe de altă parte, fiului lui Doman Nicula, reținut de stăpînul său, trebuie să i se permită angajarea ca voluntar în armată.

64. 1783 decembrie 19, Deva. Răspunzînd ordinului din 4 decembrie 1783, Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei că sînt informații despre părăsirea unirii de locuitorii satelor Nalați, Vad, Bărești, Săcel, Unciuc, și Sinpetru. În cele șase săptămîni prevăzute pentru a se hotărî, nici unul dintre ei nu a depus jurămîntul, au refuzat să presteze robote și lucrări publice.

65. 1784 ianuarie 22, Sibiu. Guberniul Transilvaniei face cunoscut Tablei continue a comitatului Hunedoara că frunțașii grănicerilor din Sălașul de Sus care l-au chemat pe preotul neunit din Mălăiești să slujească au fost pedepsiți de Consiliul Aulic de Război cu dormire pe jos și arest cu apă și piine.

66. 1784 ianuarie 27, Sibiu. Guberniul Transilvaniei cere Tablei continue a comitatului Hunedoara să audieze pe nobilul Mihai Mara din Sălaș care, în numele întregului sat, a dat scrisori de liberă trecere unui preot ortodox chemat de grănicerii din compania a 12-a pentru a oficia la înmormîntarea unui copil.

67. 1784 ianuarie 27, Sibiu. Guberniul Transilvaniei comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara că din rapoartele înaintate nu pot fi deslușite limpede împrejurările tulburărilor din satul Rea. Să fie pus în vedere celor vinovați ca pe viitor să nu-i mai împiedice pe preoții uniți în exercitarea atribuțiilor.

68. 1784 februarie 11, Sibiu. Contesa Haller Carolina solicită comitelui suprem al comitatului Hunedoara suspendarea cercetărilor privind plingerile locuitorilor din Deva.

69. 1784 februarie 17, Sibiu. Ordinul Guberniului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara prin care se face cunoscut că, potrivit decretului regesc din 24 ianuarie 1784, torsul prestat de soțiile iobagilor se va socoti în zilele de robotă, iar fiii țăranilor supuși nu pot fi obligați să presteze munci la curtea nobilului.

70. 1784 aprilie 8, Tîrnăveni. Tabla continuă a comitatului Tîrnava răspunde contelui Ladislau Bethlen la reclamația acestuia că iobagii săi din Sintioara de Mureș refuză să presteze slujbe și au tras clopotele îndemnând la răscoală. Slujbașii comitatului au primit dispoziții să procedeze cu blindețe pentru potolirea spiritelor. Ordinul Guberniului Transilvaniei, anexat în copie, precizează că această tulburare a cuprins alte 13 sate.

71. 1784 mai 2, Orăștioara de Sus. Raportul lui Adam Barojai către Tabla continuă a comitatului Hunedoara privind tăierea podurilor de către iobagii din Tămășasa și Orăștioara de Jos.

72. 1784 mai 6, Deva. Circulara Tablei comitatului Hunedoara pentru împiedicarea pustiirii pădurilor.

73. 1784 mai 6, Sibiu. Din observațiile Guberniului Transilvaniei la protocolul Tablei continue a comitatului Hunedoara pe luna februarie 1784, rezultă că după eliberarea din închisoare a lui Ion Bărbescu s-a interzis vicecolonelului Karp să se mai amestece în problemele locuitorilor; Samuel Kenderesi s-a plins că iobagii săi refuză prestarea slujbelor.

74. 1784 iunie 15, Sibiu. Constatind că instanțele inferioare de judecată acordă pedepse cînd prea aspre, cînd prea blinde Guberniul Transilvaniei cere Tablei continue a comitatului Hunedoara să prezinte guberniului, spre confirmare, toate cazurile în care au fost pronunțate pedepse mai mari de 100 lovituri de baston.

75. 1784 iulie 12, Sibiu. Guberniul Transilvaniei comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara că la intervenția Comandamentului Suprem al Armatei domnul Țării Românești a acceptat să restituie iobagii fugiți din Transilvania în ultimii doi ani. Să fie luate măsuri ca la reîntoarcerea lor în Transilvania fugarii să fie așezați în locurile de unde au emigrat.

76. 1784 august 3, Deva. Ordinul Tablei continue a comitatului Hunedoara adresat vicecolonelului Andrei Karp de a dispune trimiterea la Ilia a unei subunități de 30 de soldați, care să vegheze împotriva amenințării „tilharilor” dinspre comitatele Zarand și Arad.

77. 1784 august 16, Deva. Autoritățile comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei că din relatările juzilor nobililor și din alte surse s-a aflat că locuitorii mai multor cercuri din comitat se îndreaptă spre comandamentele militare de la Hațeg și Alba Iulia. Pentru a fi înrolați în armată. Pentru a nu se isca tulburări, Tabla continuă cere Guberniului să nu mai permită oamenilor accesul la comandamentele militare.

78. 1784 august 16, Totești. Raportul lui Nicolae Puy către comitele suprem și Tabla continuă a comitatului Hunedoara asupra desfășurării conscripției militare.

79. 1784 august 19, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara, completînd o relație anterioară, raportează Guberniului Transilvaniei despre tulburările provocate de iobagii care încearcă să se înroleze în armată. Țăranii sînt convinși că primind arme vor scăpa de obligațiile față de nobili și că pămîntul pe care îl lucrează le va aparține. Această iluzie este atît de puternică, încît nu numai că murmură între ei, dar în ținutul Hațegului mulți spun pe față că dacă nu vor obține libertatea pe căi legale vor recurge la omoruri și răzbnări, chiar împotriva principelui. Compararea faptelor cu tulburarea lui Sofronie și cele de pe domeniul Zlatnei împotriva arendașilor [circiumăritului] arată că se poate ajunge la vărsare de sînge, cu atît mai mult cu cit semnele tulburărilor s-au și manifestat prin deplasări în grup spre comandamentele militare, refuzul de a se supune dregătorilor și de a-și plăti contribuțiile. Se cere ajutor militar pentru asigurarea liniștii publice.

80. 1784 august 23, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara, arătînd că în rapoartele sale către guberniu nu a exagerat lucrurile, apreciază că scînteia conscripției militare va putea provoca un mare incendiu. Întrucît în comitat nu există armată regulată, decît o mică unitate la Deva, se cer trupe de cavalerie pentru curmarea răului. Pe grănicerii din comitat nu se poate pune bază, deoarece sînt ocupați cu problemele gospodăriilor și apropiatii, prin legături de sînge, cu țăranii.

81. 1784 august 25, Deva. Circulara Tablei comitatului Hunedoara în vederea liniștirii agitațiilor cauzate de conscripția militară.

82. 1784 august 26, Ilia. Denunțul lui Ioan Martonosi privind zvonurile care circulă între români în legătură cu conscripția militară.

83. 1784 august 37, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara înaintează Guberniului Transilvaniei precizări în legătură cu cercetarea plingerii locuitorilor din Valea Singeorgiului pentru robote excesive. După ancheta. îstreprinsă de autoritățile comitatului iobagii an înaintat o nonă plîngere vicecolonelului Andrei Karp, arătînd că nu le-au fost reduse robo-tele ca pe vremea nobilului Ladislau Buda.

84. 1784 august 28, Sibiu. J. G. de Ritteru comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara măsurile militare pentru potolirea tulburărilor poporului și cere să fie asigurată aprovizionarea cu alimente a trupelor dispuse în comitat.

85. 1784 septembrie 1, Ilia. Relatarea asesorului Tablei comitatului Hunedoara, Grigore Boreș, precum și a nobilului Ludovic Szilágyi, privind zvonurile referitoare la conscripția militară.

86. 1784 septembrie 1, Ilia. Relatarea lui Ladislau Krajnik și Gheorghe Görög privind zvonurile referitoare la conscripția militară.

87. 1784 septembrie 2, Orăștie. Raportul vicecolonelului Karp către comitele suprem al comitatului Hunedoara, Ioan Bornemisza, referitor la modul de repartizare a trupelor din regimentele „Oros Gyulaj” și secuiesc de husari, în cercul Dobra (comitatul Hunedoara); în Cluj și Arieș (comitatul Turda), în scopul înăbușirii eventualelor tulburări ce ar putea fi provocate de iobagi. Se prezintă planul de așezarea trupelor în cercul Orăștie (comitatul Hunedoara). De asemenea Karp arată că menținerea trupelor de grăniceri la Deva nu este necesară, aceasta solicitînd cheltuieli inutile.

88. 1784 septembrie 3, Orăștie. Vicecolonelul Karp expune comitelui suprem al comitatului Hunedoara planul său în legătură cu deplasarea, în comitatul Hunedoara, a unei divizii din regimentul Oros. Este menționat faptul că, pentru a asigura supravegherea militară în districtul Hațeg și ținutul Mureșului, nobilii trebuie să apere Deva.

89. 1784 septembrie 4, Hațeg. În absența vicecolonelului Karp, căpitanul Heniu raportează Tablei continue a comitatului Hunedoara că s-a cerut locuitorilor să fie liniștiți și să pe supună stăpînilor lor.

90. 1784 septembrie 5, Bădeni. Răspunsul vicecolonelului Schultz de Leichtenthal la cererea Tablei continue a comitatului Hunedoara, din 31 august 1784, de a trimite o companie de soldați pentru aducerea la ascultare a țăranilor. Este pregătit să trimită o subunitate în comitat dacă General Comandamentul Armatei ordonă acest lucru.

91. 1784 septembrie 5, Bratislava. Nicsky Cristophony, comite, solicită dislocarea a două companii în comitatul Arad pentru a împiedica incursiunile țilharilor în acest comitat.

92. 1784 septembrie 6, Spini. Vicecolonelul Karp comunică lui Ioan Bornemisza, comitele suprem al comitatului Hunedoara, că în cercurile Hațeg și Alba s-au ivit tulburări printr- e iobagi ca urmare a publicării conscripției militare. Agitația este mai puternică în comitatul Alba, unde iobagii nu sînt convinși că nu pot fi înscrisi ca grăniceri. Vicecolonelul Karp expune planul său de acoperire militară a ținuturilor unde sînt tulburări și măsurile ce trebuie luate pentru ca iobagii să -și poată cunoaște obligațiile lor față de nobili.

93. 1784 septembrie 9, Deva. Protocolul anchetei întreprinse de locotenentul Avram Kallyani și perceptorii Iosif Kenderesi și Paul Varadi în urma plîngerilor înaintate de iobagii din Valea Singeorgiului, Costești, Tămășasa, Cincu Mare, Sincrai împotriva provizorului Mihail Csa to

94. 1784 septembrie 12, Deva. Raport privind felul cum au primit publicarea anulării conscripției militare locuitorii din satele Orăștioara, Ocoliuș Mic, Boșorod, Chitid, Vilcelele Rele, Vilcelele Bune, Gîntaga, Bretea Română, Streisingeorgiu, Valea Singeorgiului și Ohaba,

95. [1784 septembrie 13, Sintuhalm]. George Varadi, vicejude al nobililor și Iosif Lörinicz, comisar în cercul Deva, raportează vicecomitelui comitatului Hunedoaran rezultatul anchetei întreprinsă la Sintuhalm în urma plîngerilor înaintate Guberniului Transilvaniei de mai mulți iobagi ai nobilului Francisc Mátskasi. Aceștia au fost alungați din casele lor sub pretexte mărunte, adevăratul motiv fiind încercarea de a se înscrie în armată. La conscripția militară a participat întreaga comunitate; satul a rămas pustiu, încît dacă ar fi izbucnit un incendiu n-ar fi avut cine să-l stingă.

96. 1784 septembrie 17, Deva. Raport al Tablei continue Hunedoara adresat Guberniului Transilvaniei referitor la anchetarea unor fapte; iobagul diu Plopi arestat pentru provocarea unor tulburări a fost eliberat; nobilul Moise Nandra din Clopotiva care a avut o controversă cu iobagii din Nandru a fost ucis; vicejudele nobililor Hertza a fost omo-

rit noaptea, pe cînd dormea, în teritoriul Jiu; Petru Kadar, șpanul domeniului de jos al Devei, nu a murit încă, dar circulă zvonul că ar muri în urma bătăii grănicerilor din Briznic.

97. 1784 septembrie 20, *Deva*. Comitatul Hunedoara solicită căpitanului von Bratoravim să trimită la Baia de Criș 30 de soldați cu un locotenent, care să silească țărănimea răzvrătită la supunere și ascultare.

98. 1784 septembrie 20, *Deva*. Răspunsul Tablei continue a comitatului Hunedoara la comunicarea vicecomitelui substitut al cercului Zarand privind repararea clădirilor necesare armatei, paza deținuților și împotrivirea țăranilor la executarea sarcinilor publice. Pentru a infringe rezistența locuitorilor s-a dispus trimiterea în cercul Baia de Criș a unui locotenent cu 30 de soldați, care să-i prindă și să-i pedepsească pe conducătorii răzvrătiților.

99. 1784 septembrie 21, *Strei*. Raportul „regalistului” Andrei Zeyk, adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara asupra felului cum a fost primit ordinul de sistare a conșcripției militare de către țărani din Cristur, Peștișul Mare, Hunedoara, Nădăștia de Sus, Silvașul de Jos, Fărcădinul de Jos, Fărcădinul de Sus, Inștea, Densuș, Peșteana, Clopotiva, Sarmizegetusa, Breazova, Hobița, Riu de Mori, Ostrovel, Ostrovul Mare, Nucșoara, Mălăiești, Coroiști, Riu Alb, Mățești, Sălașul de Jos, Sintămăria Orlea, Sălașul de Sus, Plop, Bretea, Măceu, Ocoliișul Mare, Ruși, Nădăștia de Jos, Crișeni, Călan și Sîncrai.

100. 1784 septembrie 22, *Deva*. Scrisoarea vicecomitelui substitut al comitatului Zarand, Ioan Zeyk, adresată vicecomitelui substitut al comitatului Hunedoara, privind efectuarea unei execuții militare în părțile Hațegului, în vederea preîntîmpinării revoltelor țărănești.

101. 1784 septembrie 23, *Măceu*. Raportul cu privire la întîmplările din Măceu, adresat vicecomitelui Nicolae Puy, prin care solicită trimiterea de urgență a unui corp de armată la Măceu, pentru a liniști frămîntările și a preveni astfel izbucnirea răscoalei.

102. 1784 septembrie 24, *Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei cele petrecute în tirgul de la Sintămăria Orlea și la Măceu, cînd s-a publicat sistarea conșcripției militare. La Sintămăria Orlea a fost arestat un locuitor din Ostrov, care a ofensat comisia în timp ce anunța sistarea conșcripției. Locuitorii din Măceu nu s-au prezentat în fața comisiei, de aceea pentru liniștirea lor ar trebui trimis vicecolonelel Karp, care nu este suspect în fața lor. Se cere trimiterea de armată regulată, pentru a preveni izbucnirea unor tulburări mai ample după trecerea iernii.

103. 1784 septembrie 25, *Deva*. Interogatoriul luat în ziua de 24 septembrie lui Petru Szakats, iobagul nobilului András Zeyk din Streiu, precum și lui Tur Petru din Crișeni, iobagul baronului Josika Dániel.

104. 1784 septembrie 25, *Hațeg*. Vicecolonelel Karp raportează comitelui suprem al comitatului Hunedoara, Ioan Bornemisza, despre faptul că s-a trimis un ofițer și 30 de husari de la Losad spre Tămășasa (comitatul Hunedoara) pentru potolirea nemulțumirii iobagilor din Tămășasa, provocată de robota excesivă pretinsă de nobili. Vicecolonelel Karp consideră că pentru liniștirea unor astfel de nemulțumiri ar fi necesară publicarea, în întregul comitat, a zilelor de robotă, pentru că acesta este motivul principal al nemulțumirilor.

105. 1784 septembrie 27, *Deva*. Scrisoare de garanție a judeului orașului Deva, Andrei Jakab, pentru buna purtare în viitor a iobagului Petru Szakáts.

106. 1784 septembrie 29, *Sibiu*. Guberniul Transilvaniei răspunde la raportul Tablei continue a comitatului Hunedoara din 15 septembrie, în care aceasta consideră neîntemeiate plîngerile țăranilor privind robotele excesive și pune animozitatea și nesupunerea lor pe seama înscrierilor făcute de vicecolonelel Karp. Pentru liniștirea locuitorilor se cere ca acolo unde robotele au depășit normele prescrise, acestea să fie reduse la o măsură justă.

107. [1784 septembrie, *Deva*]. Cererea vicecomitelui comitatului Hunedoara, Ioan Zeyk, adresată Guberniului în vederea amplasării de trupe în comitat, pentru prevenirea mișcărilor țărănești.

108. 1784 octombrie 1, *Fărcădin*. Kenderesi Ștefan, jude nobiliar și Csulai Ioan, vicejude nobiliar, prezintă ancheta din 29 septembrie 1784 întreprinsă în Ciula Mare din districtul Hațeg.

109. 1784 octombrie 7, *Sibiu*. Ordinul Guberniului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a-l readuce la condiția sa țărănească pe George Novac din Săcel, care a fost plecat în Țara Românească pentru a fi hirotonisit ca preot ortodox.

110. 1784 octombrie 8, *Riu Alb*. Scrisoarea mai multor oameni din Riu Mic, Riu Alb și i Cordeșd, de garanție pentru Mihai Sin Berbetan din Cordeșd, închis la Deva, că se va purta bine după eliberarea din închisoare.

111. 1784 octombrie 9, *Timișoara*. Conte Anton Jankovich invită comunitatea nobililor din comitatul Hunedoara să-și trimită reprezentanți la consfătuirea ce va avea loc în 27 octombrie la Timișoara pentru stabilirea unor măsuri de stirp ire a cetelor de „tilhari” ce tulbură liniștea publică în comitatele de la granița Transilvaniei cu Ungaria.

112. 1784 octombrie 11, *Mărtinești*. Anchetă privitoare la plingerile comunității Mărtinești și a colibașilor din Turmaș, înaintată împăratului, împotriva stăpînilor lor de pămînt, baronul Orban Anton, Bolog János și contele Bánfi György, a abuzurilor și ilegalităților săvîșite de aceștia.

113. 1784 octombrie 16, *Deva*. Raportul vicecomitelui Ioan Zeyk referitor la felul în care țărani au primit publicația anulării conscripției militare. Cu apropierea iernii liniștea publică începe a se instala, deși în satele Bulbuc, Cib, Mada și Fizeș unii locuitori refuză să presteze slujbele domnești, iar în cercul Zarand drumurile nu sînt sigure din pricina cetelor de „tilhari”.

Tulburările au fost cauzate de: afluența țăranilor spre locurile militare în timpul muncilor de vară, fără știrea și îngăduința autorităților și stăpînilor; mulțimea plingerilor primite împotriva domnilor de pămînt; neluarea în seamă a reclamațiilor formulate de stăpîni contra supușilor care nu își îndeplinesc robotele obișnuite; atitudinea ireverențioasă cu care plebea a primit comisia pentru publicarea anulării conscripției; împotrivirea sătenilor din Măceau

Cauzele celor întimplate ar fi lipsa de educație morală a țăranilor, inclinarea lor spre jafuri, dorința de eliberare deplină de sub servitutea stăpînilor de pămînt. Neîndeplinirea slujbelor în timpul celor mai urgente munci agricole a provocat mari daune nobililor, după cum plingerile neîntemeiate au provocat prejudicii Tablei. Trebuie spulberată speranța pe care o nutresc țărani că vor primi arme și în viitor vor fi înarmați atît împotriva împăratului cît și a domnilor de pămînt. Pentru a nu se mai întimpla alte asemenea evenimente este nevoie de armată suficientă.

114. 1784 octombrie 21, *Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara face cunoscut Guberniului Transilvaniei că datorită secetei și inundațiilor recolta de cereale în comitat a fost slabă, prevăzîndu-se că hrana pentru locuitori nu va ajunge.

115. 1784 octombrie 21, *Ostrov*. Copia rapoartelor înaintate de vicejuzii din cercurile Clopotiva, Totești, Densuș, Riu Bărbat și Zăvoi asupra situației poporului din cercul Hațeg care peste tot s-a liniștit.

116. 1784 octombrie 25, *Deva*. Hotărîrea adunării oficialității comitatului Hunedoara unit cu Zarandul de numire a lui Alexe Noptsă, jude suprem al nobililor și asesor al Tablei de judecată, și a lui Carol Ribiczei, asesor al comitatului, deputați în comisia însărcinată cu stirp irea „tilharilor” și întărirea siguranței publice.

117. 1784 octombrie 27, *Deva*. În continuarea relatării sale din 12 septembrie, privind nesupunerea și dezordinile poporului, comitele suprem al comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei că locuitorii, cel puțin pe față, nu se opun administrației publice și slujbelor domnești. Odată cu apropierea iernii pare să se fi așezat liniștea, dar în sufletul lor stăruie înverșunarea, ce poate să izbucnească mai tare dacă se va ivi ocazia așteptată. Țărani sînt convinși că opirea conscripției s-a făcut fără știrea împăratului și speră mereu să obțină arme. Un exemplu îl constituie locuitorii din Geoagiul de Jos, care după publicarea anulării conscripției, dacă nu ar fi fost opriți de căpitanul Ricard, ar fi trimis delegați la Alba Iulia să ceară înscrierea lor. Cei din Cigmău, deși au promis că se vor supune, în ziua următoare, la tîrgul săptămînal din Orăștie, s-au asociat cu cei din Acmar (comitatul Alba de Jos) și au strigat că nu cred în publicația comisarilor și vor trimite deputați la Curtea imperială. Pentru a spulbera asemenea părere, comitele suprem în persoană cutreieră satele. Comitele suprem crede că sînt necesare trei măsuri: delegarea unui ofițer superior sau general și a unui funcționar civil cu autoritate pentru a publica nulitatea conscripției și a liniști spiritele; pedepsirea exemplară a ațîțătorilor și conducătorilor și a altor renitenți; în fiecare cerc să fie așezată pentru iernat o jumătate de unitate de căldreți și o centurie de pedestrași.

118. 1784 octombrie 28, *Deva*. Protocolul anchetei din 13 septembrie 1784, cu privire la plingerile adresate de locuitorii comitatului Hunedoara vicecolonelului Andrei Karp, împotriva stăpînilor lor de pămînt.

119. 1784 noiembrie 2, *Băița*. Funcționarul montan Iosif Bukovei raportează Tablei continue a comitatului Hunedoara că nobilul Ștefan Kristori i-a relatat despre atacarea satului Criscior de românii răsculați. Au fost omorîți mai mulți nobili, alții au scăpat cu fuga. Rebelii s-au îndreptat spre Brad și Mihăileni pentru a-i ucide pe nobili. Nutrînd temerea că mulțimea răsculată va pune mîna pe praful de pușcă, cere armată pentru a-l păzi de atacul acesteia.

120. 1784 noiembrie 2, *Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează Guberniului Transilvaniei despre marea răscoală, care, potrivit relatării vicecomitelui substituit

al cercului Zarand, a izbucnit în acest comitat. Pentru asigurarea liniștii publice este necesar să fie adusă mai multă armată. Autorii răscoalei sînt locuitori ai satului Cărpiniș din comitatul Alba, iar conducătorul lor este Horea din Cîmpeni.

121. 1784 noiembrie 2–3, *Băița*. Raportul lui Iosif Bukovai și Iosif Molitor către Tabla continuă a comitatului Hunedoara privind evenimentele din 2 noiembrie de la Cris-cior, Mihăleni și Brad.

122. 1784 noiembrie 4, *Geoagiu*. Căpitanul Richard raportează general comandamentului militar al Transilvaniei că s-a deplasat cu divizionul său spre Zlatna pentru a acorda ajutor erariului unde o însemnată sumă de bani se află în pericol. Deplasarea lui la Zlatna nu afectează apărarea Devei, deoarece în apropierea orașului se află vicecolonelul Karp și locotenentul major Filszky.

123. 1784 noiembrie 4, *Sibiu*. Ordinul Guberniului Transilvaniei adresat Tablei continue a comitatului Hunedoara de a-l aresta pe Mihail Poperski, trimis în Ungaria pentru a atrage oameni în serviciul militar în afara țării.

124. 1784 noiembrie 5, *Ostrov*. Raportul vicecomitelui substitut Valentin Szilvási către Oficiolatul comitatului Hunedoara privind înarmarea nobilimii împotriva răsculaților.

125. 1784 noiembrie 7, *Sibiu*. Guvernatorul Samuel Bruckenthal face cunoscut vicecomitelui comitatului Hunedoara, Ioan Zeyk, că pentru întreținerea nobililor refugiați în cetatea Devei vor putea fi folosiți bani din casa perceptorală.

126. 1784 noiembrie 7, *Sibiu*. Guberniul Transilvaniei comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara unit cu Zarandul că pentru potolirea răscoalei poporului român a fost trimis regimentul de cavalerie „Leopold de Toscana”, trupele vicecolonelului Karp și maiorului Stojanich, precum și alte unități de armată regulată și grăniceri. Pentru aprovizionarea lor, alături de ofițeri, a fost desemnat comisar provincial Sigismund Zeyk. Împreună cu autoritățile militare să fie luate măsuri pentru ca răul să nu se extindă.

127. 1784 noiembrie 7, *Sibiu*. Iohann Schloissnigg, secretar militar, aduce la cunoștința comitatului Hunedoara măsurile de ordin militar luate de Comandamentul militar general al Transilvaniei împotriva răsculaților. Detașamente ale diviziei „Leopold de Toscana” vor fi dislocate în localitățile situate între Deva—Orăștie și Orăștie—Sebeș. Aceste detașamente vor colabora cu autoritățile provinciale pentru supravegherea comportamentului iobagilor.

128. [1784, după 7 noiembrie, *Deva*]. Raportul comitatului Hunedoara privind desfășurarea răscoalei în Zarand și Hunedoara pînă la 7 noiembrie.

129. 1784 noiembrie 9, *Sibiu*. Guberniul Transilvaniei aprobă măsurile luate de vicecomitele Ioan Zeyk pentru potolirea răscoalei și îi cere ca în înțelegere cu vicecolonelul Karp și ofițerii regimentului „Leopold de Toscana” să restabilească liniștea publică.

130. 1784 noiembrie 9, *Sibiu*. Guberniul Transilvaniei comunică Tablei continue a comitatului Hunedoara că Mihail Bruckenthal, consilier gubernial, a fost însărcinat cu liniștirea răscoalei și cere să i se acorde întregul sprijin pentru îndeplinirea acestei misiuni.

131. 1784 noiembrie 9, *Sibiu*. Guvernatorul Transilvaniei pune în vedere Tablei continue a comitatului Hunedoara că vor fi scoși din funcție acei dregători care nu vor fi la oficiile lor în aceste împrejurări. Autoritățile să numească comisari pentru aprovizionarea cu alimente și furaje a trupelor dislocate pentru înăbușirea răscoalei.

132. 1784 noiembrie 9, *Sibiu*. Apreciind strădanile Tablei continue a comitatului Hunedoara în reprinarea răsculaților care au atacat Deva și în asigurarea liniștii publice, guvernatorul Transilvaniei cere ca la interogarea țaranilor prinși să fie culese și trimise guberniului cît mai multe informații privind conducătorii răscoalei, originea, îmbrăcămintea și faptele lor, precum și cauzele ridicării la luptă.

133. 1784 noiembrie 9, *Sibiu*. Guvernatorul Transilvaniei poruncește comitelui suprem al comitatului Hunedoara să ia măsuri pentru a-i constringe pe locuitorii din Măceau să-i extrădeze pe instigatorii la răzmeriță. Totodată, locotenentul Kallyani împreună cu un comisar provincial să cerceteze plingerile supușilor împotriva abuzurilor nobililor.

134. 1784 noiembrie 10, *Orăștie*. Raportul lui Samuel Ęrsek Ujvári către vicecomitele comitatului Hunedoara, Moise Varadi, privind desfășurarea răscoalei la Homorod.

135. 1784 noiembrie 10, *Sibiu*. Ordinul guvernatorului Samuel Brukenenthal adresat vicecomitelui Ioan Zeyk de a acorda sprijin militar celor care vor să se reîntorcă din cetate în locuri mai sigure.

136. 1784 noiembrie 11, *Cîmpuri-Surduc*.

Pleter Gheorghe scrie magistrului corăbierilor din Partoș că oamenii veniți de pe Criș au atacat curțile din Cimpuri-Surduc.

137. 1784 noiembrie 11, Deva. Raportul judeului nobiliar Ludovic Noptsa către vicecomitele substitut al comitatului Hunedoara, Moise Varadi, privind măsurile luate împotriva răsculaților.

138. 1784 noiembrie 11, Hunedoara. Iosif Leithner, administratorul domeniului Hunedoara, raportează Tablei continue a comitatului Hunedoara că în închisoarea cetății se află peste 100 de răsculați prinși de grăniceri, nobili și țirgoveți. Parte dintre aceștia, anume 48 din Cinciș, nu au fost prinși, ci s-au refugiat în păduri în speranța militarizării. S-au luat măsuri pentru paza prafului de pușcă. Propune trimiterea celor prinși sub pază militară pentru a fi judecați la Deva în fața Tablei de judecată, deoarece nobilimea refugiată în castel urmărește să-i judece și să-i execute. Între motivele pentru care ar trebui duși la Deva enumeră: alți răsculați prinși în împrejurimile Oraștiei au fost transportați la Deva; vărsarea de sînge ar fi încitantă la răscoală pentru supușii fiscali de pe domeniu; minia răsculaților s-ar putea extinde asupra autorităților camerale din cauza adăpostirii nobililor în castel.

139. 1784 noiembrie 11, Sibiu. Guvernul Transilvaniei poruncește Tablei continue a comitatului Hunedoara să ia măsuri ca răscoala românilor să nu se întindă și în părțile principatului rămase pînă acum liniștite. Pentru aceasta, așa cum s-a mai ordonat în repetate rînduri, dregătorii, nobilii și slujbașii lor, cetățenii orașelor libere să vegheze ziua și noaptea asupra eventualilor emisari și ațîțători. Dacă vor vedea sau auzi ceva suspect sau vor observa adunări să înștiințeze autoritățile. Sub pedeapsa suspendării din funcție, dregătorii să nu îndrăznească să-și părăsească oficiile.

140. 1784 noiembrie 11, Sibiu. Guvernatorul Transilvaniei consideră necesară răspîndirea în comitatul Hunedoara unit cu Zarandul, precum și în Alba de Jos, a proclamației prin care răsculații să fie îndemnați să se liniștească, urmînd ca plîngerile lor să fie studiate. Acolo unde, așa cum a fost înformat guvernul, juzii și jurații satelor au început răscoala, aceștia să fie pedepsiți în mod exemplar.

141. 1784 noiembrie 11, Sibiu. Guvernatorul Transilvaniei își exprimă nemulțumirea față de graba cu care Tabla continuă a comitatului Hunedoara unit cu Zarandul a executat pe răsculații prinși, fără a respecta ordinele primite. În anchetarea celor prinși vor trebui respectate instrucțiunile date baronului Simion Kémeny, comitele suprem al comitatului Alba de Jos. Pentru reinstaurarea liniștii cere conlucrarea cu autoritățile militare. Anexate la ordin — instrucțiunile din 6 noiembrie date baronului S. Kemeny privind anchetarea răsculaților prinși.

142. 1784 noiembrie 11, Șoimuș. Ultimatumul lui Horea, în numele răsculaților, transmis prin Carol Brüneck nobilimii refugiate în cetatea Deva.

143. 1784 noiembrie 12, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara răspunde administratorului domeniului Hunedoara Iosif Leithner că țărani închiși la Hunedoara nu pot fi aduși la Deva deoarece acolo sînt și așa prea mulți țărani închiși, iar armata nu poate fi adusă pentru escortarea prinșilor, fiind ocupată cu reprimarea revoluției. 80 de răsculați prinși sînt închiși în case particulare. Judecarea celor închiși la Hunedoara să o facă forul dominal din Hunedoara, prezidat de asesorul Moise Váradi. Pentru executarea sentințelor capitale va fi trimis călăul din Deva. Pedeapsa aplicată celor prinși îi va potoli și pe alții. Își exprimă grațitudinea pentru adăpostirea nobililor în cetatea Hunedoarei.

144. 1784 noiembrie 12, Sebeș. Consilierul Mihail Brukenthal reamintește Tablei continue a comitatului Hunedoara că a fost numit din partea Guvernului Transilvaniei un comisar însărcinat cu liniștirea revoluției și dă dispoziții în legătură cu aceasta: toate informațiile privind revoluția să-i fie trimise lui; dregătorii să rămînă permanenți la oficiile lor pentru a raporta despre mersul evenimentelor; în caz că revoluția progresează, Tabla continuă, în înțelegere cu autoritățile militare, să asigure ajutor militar acolo unde este nevoie.

Din diverse relații a aflat că 20 de răsculați prinși au fost executați și înmormîțați într-o groapă comună. Îndeamnă la moderație, deoarece astfel de fapte îi întărită și mai mult pe țărani.

Cere să i se confirme dacă relațiile despre prinderea lui Horea în Valea Hațegului sînt adevărate.

145. 1784 noiembrie 12, Sibiu. Expimîndu-și dezacordul față de executarea sumară a răsculaților prinși, guvernatorul Transilvaniei cere Tablei continue a comitatului Hunedoara să respecte dispozițiile date de consilierul gubernial Mihail Brukenthal în legătură cu judecarea prizonierilor.

146. 1784 noiembrie 12, Sibiu. Nota secretarului militar Iohann Schleissnigg către comitatul Hunedoara, în care se arată că măsura luată de Tabla continuă a comitatului Hunedoara de a executa un număr de 44 de răsculați prinși, în virtutea decretului privitor la Salis, este

arbitrară și poate duce la sporirea neîncrederii răsculaților în promisiunile făcute privind ușurarea pedepselor celor prinși. De aceea Guvernul Transilvaniei a interzis folosirea unor astfel de metode de către autoritățile provinciale împotriva răsculaților.

147. 1784 noiembrie 14, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara raportează consilierului gubernial Mihail Brukenthal că va acorda tot sprijinul lui Ioan Piuariu-Molnar. Informațiile referitoare la răscoală vor fi grabnic înaintate guvernului. Odată cu raportul se înaintează și relatarea căpitanului Ladislau Csepi din regimentul „Orosz” privind evenimentele din Zarand.

148. 1784 noiembrie 14, Deva. Tabla continuă a comitatului Hunedoara motivează [gubernatorului Samuel Brukenthal?] că datorită timpului scurt și lipsei copiiiștilor nu a putut înainta actele anchetei captivilor executați, trimise în extras la 11 noiembrie. Prezentind faptele răsculaților cere permisiunea de a ridica la arme nobilimea. Punerea în libertate a celor 80 de răsculați deținuți în carcere ar prezenta un mare pericol pentru siguranța publică.

149. 1784 noiembrie 14, Sebeș. Comisarul gubernial Mihail Brukenthal confirmă primirea scrisorii trimise de Tabla continuă a comitatului Hunedoara unit cu Zarandul la 13 noiembrie generalului Pfefferkorn. În măsura în care va fi armată suficientă, comitatului îi va acorda ajutor. După cum reiese din relatarea funcționarului sării din Șoimuș răsculații așteaptă răspuns la propunerile lor în termen de trei zile. Dorințele lor urmează să fie cercetate prin intermediul oculistului Molnar, român și el, căruia trebuie să i se acorde sprijin din partea comitatului.

150. 1784 noiembrie 14, Sebeș. Consilierul gubernial Mihail Brukenthal înaintează comitatului Hunedoara mai multe publicații în limba română ale Guvernului pentru a fi aduse, fără intruziune, la cunoștința locuitorilor. În acest scop vor fi desemnate persoane potrivite dintre oficialii locului, care, împreună cu cite un preot cu autoritate în rindul plebei, să publice patentele din sat în sat. Despre rezultatul acestei operațiuni să fie înaintate rapoarte grabnice comitetului suprem.

151. 1784 noiembrie 15, Hunedoara. Nobilii și dregătorii refugiați în castelul Hunedoarei din cauza revoluției depling, în fața Guvernului Transilvaniei, starea în care au ajuns și solicită trimiterea de trupe în număr cât mai mare pentru potolirea țăranilor. Aducerea armatei trebuie grăbită pentru a nu permite răsculaților să-i atragă la revoltă și pe locuitorii din Țara Românească. Au fost prinși răsculați care intenționau să emigreze cu lucruri luate de la nobili. Aceștia au fost judecați și condamnați, dar locotenentul Kallyani, cu acordul vicecolonelului Karp, i-a eliberat împreună cu alți răsculați prinși.

152. 1784 noiembrie 15, Sebeș. Consilierul gubernial Mihail Brukenthal scrie Tablei continue a comitatului Hunedoara unit cu Zarandul că a primit scrisoarea privind punctele de pacificare înaintate de răsculați în numele lui Horca. După relatarea vicecolonelului Karp, în părțile Hațegului mișcările răsculaților par a se fi potolit. A fost trimisă armată și în părțile de peste Mureș. Să fie luate măsuri pentru publicarea patențelor trimise. În locul răposatului vicecomite Ioan Zeyk a fost numit Alexe Noptsa.

153. 1784 noiembrie 15, Sebeș. Scrisoarea comisarului gubernial Mihail Brukenthal adresată Tablei continue a comitatului Hunedoara cuprinzind măsuri ce trebuiesc luate pentru linișțirea deplină a revoluției. Înțelegind din scrisoarea vicecolonelului Karp că în părțile dincoace de Mureș revoluția a fost potolită, Brukenthal cere publicarea patentei de linișțire în fiecare sat, instalarea de noi juri și jurați ai satelor acolo unde aceștia lipsesc, organizarea de patrule militare care să străbată în permanență satele. Vor trebui recuperate bunurile luate de țăranii, dar se va proceda cu moderație, evitându-se asprimile și răzburările din partea nobilimii.

154. 1784 noiembrie 17, Zlatna. Judele minier Andrei Iosif Zelenka raportează Tezaurariatului Transilvaniei că în rindurile poporului domnește credința că măsurile de represiune au fost luate nu din ordinul împăratului, ci a domnilor de la Sibiu. La Curechiu răsculații au fiut două zile adunare tainică în biserică, la Măstăcăn au ucis doi vicejuzi ai nobililor, la Brad au aruncat nobilii și preoții reformați din turn, la Crisior au ucis mai mulți nobilii, la Mihăleni nobilul Ladislau Csiszár cu fratele și doi copii au fost înecați, astfel că armata trebuie să-i liniștească pe răsculați cit mai repede, închizind pasul Crișurilor spre Abrud și Poiana și Valea Geoagiului. Este necesar să fie trimise trupe care să apere Zlatna.

155. 1784 noiembrie 18, Sibiu. Gubernatorul Transilvaniei face cunoscută populației patenta împăratului Iosif, în care se arată că pentru prinderea instigatorilor la revoluție și predarea lor autorităților comitatului cel mai apropiat se acordă o răsplată de 30 florini pentru fiecare prins.

Dimpotrivă vor fi trași în țeapă judele și doi jurați ai satelor care au dovedit rearedință și s-au lăsat ademeniți de asemenea instigatori.

156. 1784 noiembrie 19, *Aiuț*. Nobilimea comitatului Alba Inferioară solicită comitelui suprem al comitatului Hunedoara, Ioan Bornemisza, precum și Tablei continue a aceluiași comitat, să binevoiască a pune străji de pază de la cercul Zărând pînă la comitatul Alba, pentru a împiedica extinderea revoluției.

157. [1784 după 19 noiembrie]. Scrisoarea adresată contelui Gheorghe Bánffi, prin care este înștiințat despre faptele răsculaților români din cercul Zărând, comitatul Hunedoara, comitatul Arad și comitatul Alba Inferioară.

158. 1784 noiembrie 20, *Deva*. Oficialii comitatului Hunedoara informează Guvernul că locuitorii din cercul Zărând după ce au distrus toată nobilimea din acel cerc se agită din nou. Ei trimit delegați în toate direcțiile, numesc comandanți, se înțeleg cu răsculații de pe domeniul Zlatnei și speră să ridice la revoluție toată Transilvania. Se cere armată de secu pentru a asigura liniștea.

159. 1784 noiembrie 20, *Hunedoara*. Adresa provizorului Deoay György și fiscalului domeniului Hunedoara, Bögözi Adám, către vicecomitele substitut Alexe Noptsá privind stringerea produselor necesare armatei.

160. 1784 noiembrie 20, *Sebeș*. Scrisoarea comisarului gubernial Michail Brukenthal către comitele suprem de Hunedoara privind trimiterea de ajutor militar împotriva răsculaților.

161. [1784 după 20 noiembrie]. Plingerea preotului reformat din Geoagiu, Kolosvári Sámuel, adresată Guvernului, prin care solicită ca toți cei vinovați de rănirea sau moartea soției și a surorii ei, să fie prinși și supuși unui interogatoriu sever.

162. 1784 noiembrie 21, *Hațeg*. Cererea nobililor refugiați la Hațeg adresată comitelui suprem al comitatului Hunedoara pentru acordarea de ajutor material și militar nobilimii.

163. 1784 noiembrie 22, *Sebeș*. Mihail de Brukenthal aduce la cunoștința comitatului Hunedoara că a fost informat asupra unor defecțiuni în aprovizionarea armatei, adusă pentru asigurarea liniștii publice. Dispune ca în condițiile concrete să se facă tot posibilul pentru asigurarea armatei cu cele necesare.

164. 1784 noiembrie 23, *Sebeș*. Mihail Brukenthal solicită Oficiul comitatului Hunedoara un raport în legătură cu numărul răsculaților care au devastat curțile nobiliare în timpul revoluției și au fost prinși.

165. 1784 noiembrie 24, *Hațeg*. Valentin Silvași raportează Oficiul comitatului Hunedoara unit cu Zărândul că a publicat patenta de liniștire și restabilire a ordinii publice. La această acțiune, din cercul Hațeg, au participat vicejuzii cercurilor, preoții și militarii.

166. 1784 noiembrie 25, *Deva*. Raportul comitatului Hunedoara adresat contelui Anton Jankovics privind devastările pe care le-a suferit nobilimea în timpul revoluției românilor. În ultima zi a lui octombrie românii de pe domeniul Zlatnei, din cercul Zărând și din alte părți ale comitatului Hunedoara s-au strins în număr mare la biserica din Mesteacăn unde li s-a spus că românii trebuie să stingă pe toți ungurii. Pentru a se da credință acestui ordin primit de la împărat, Horea a prezentat o cruce de aur și documente scrise cu caractere aurite, autenticiștea acestora fiind confirmată de preotul local. Vicecomitele Ștefan Hollaki a trimis doi juzi să-i prindă pe conducători în satul Curechi, dar cei arestați au fost eliberați de mulțime. În zilele următoare au urmat devastările din Criscior, Brad, Ribița, Mihăileni, trecerile forțate la religia românilor. Se cere să se ia măsuri pentru restabilirea ordinii și securității publice.

167. 1784 noiembrie 25, *Sălașul de Sus*. Raportul lui Kenderesi István adresat comitelui suprem al comitatului Hunedoara privind desfășurarea revoluției în părțile hunedorene și înarmarea nobilimii din Hațeg.

168. 1784 noiembrie 25, *Zlatna*. Relatarea lui Iosif Podivinszky adresată lui Ioan Berivoi privind desfășurarea răscoalei la Cimpeni.

169. 1784 noiembrie 26, *Orăștie*. Raportul vicecomitelui Grigore Eperjesi adresat comitelui suprem al comitatului Hunedoara, Ioan Bornemisza, privind repartitia sarcinilor întreținerii armatei.

170. 1784 noiembrie 26, *Sebeș*. Mihail Brukenthal, în urma tulburărilor petrecute în zona Dobrei, comunică comitatului Hunedoara că au fost luate măsuri pentru dislocarea unui număr suficient de militari în cercul Transilvaniei în vederea restabilirii ordinii.

171. 1784 noiembrie 26, *Sebeș*. Mihail Brukenthal scrie comitatului Hunedoara că țiganii fierari au confecționat arme pentru răsculați. Cu moderație să se caute armele confecționate și să se depună în locuri sigure, în interesul asigurării securității publice. În tirgul de la Abrud măsura de grâu a ajuns la prețul de 8 mariani, deoarece nu se poate face aprovizionarea, comerțul și drumurile fiind nesigure. Dispune să se ia măsuri pentru asigurarea cu produse din comitatele vecine și la prețuri mai moderate.

172. 1784 noiembrie 26, *Sebeș*. Mihail Brukenthal cere informații din partea comitatului Hunedoara asupra necesităților de aprovizionare a unei companii de sub comanda căpitanului Csepi, și a unui număr de 200 militari de sub comanda maiorului Stoiianich și a altei companii din regimentul „de Vins”. Unitățile respective au fost dislocate în Brad, Hălmașiu și în cercul Zarand cu misiunea păstrării siguranței publice.

173. 1784 noiembrie 26, *Strei Singeorgiu*. Nobilii Ștefan Zayk, Valentin Noptsă și Adam Sabo, împreună cu Daniel Ciaki atestă faptul că arhidiaconul ortodox Petru Popoviciu din Hunedoara a participat la publicarea și explicarea ordinelor guberniale privind liniștirea popoului român.

174. 1784 noiembrie 27, *Arad*. Comitatul Arad se adresează obștii comitatului Hunedoara arătând că sint informați asupra devastărilor suferite de curțile nobiliare în timpul revoluției. Au fost însușite obiecte prețioase și animale; s-au luat măsuri pentru cercetarea celor care vin cu lucruri de vânzare din Transilvania; se cere ca și în comitatul Hunedoara să se ia măsuri pentru recuperarea lucrurilor care au fost luate de la curțile nobiliare și restituirea acestora proprietarilor lor din comitatul Arad.

175. 1784 noiembrie 27, *Deva*. Comitatul Hunedoara informează Guberniul că patentele privind robota nu au contribuit la liniștirea popoului. Publicarea lor a fost primită cu vorbe urite și neomenease. În satul Sintămăria de Piatră locuitorii au primit nefavorabil prima patentă. Se apreciază că fără măsuri dure nu se poate liniști poporul.

176. 1784 noiembrie 27, *Deva*. Comitatul Hunedoara raportează Guberniului că armata dislocată în comitat nu este suficientă pentru liniștirea revoluției. În districtul Hațeg și în celelalte zone ale comitatului Hunedoara fără ajutor militar suplimentar nu pot fi prinși corifeii și ceilalți instigatori la revoluție. Arestarea corifeilor și restabilirea liniștii publice sint cu atît mai necesare, cu cit mulți intenționează să emigreze în Țara Românească cu prăzile luate în timpul revoluției.

177. 1784 noiembrie 28, *Deva*. Raportul comitatului Hunedoara adresat Guberniului Transilvaniei în care se arată că preoții români fac propagandă în favoarea revoluției, așa cum a fost cazul preotului din satul Lăpușnic.

178. 1784 noiembrie 28, *Sebeș*. Mihail Brukenthal comunică comitatului Hunedoara că a fost trimisă o unitate militară de secui, formată din 738 oameni, cu misiunea de a liniști poporul român răscolat. Soldații sint repartizați: 100 în Orăștie, 200 în Deva și restul vor pleca în Zarand.

179. 1784 noiembrie 28, *Sebeș*. Mihail de Brukenthal se adresează comitatului Hunedoara arătînd că maiorul Stoyanich a început potolirea răsculaților din cercul Zarand, reușînd să ocupe Bradul. În același timp, revoluția s-a mai liniștit în acel cerc. Recomandă în privința răsculaților arestați să se procedeze conform cu vina de care se face vinovat fiecare.

180. 1784 noiembrie 30, [*Deva*]. Comitatul Hunedoara, luînd cunoștință de numirea comisiei de anchetare a cauzelor și originii revoluției românilor și de oprirea aplicării legii statorice asupra răsculaților arestați, cere să se urgenceze lucrările acestei comisii și să se treacă la exeouții publice, deoarece numărul arestaților crește zilnic, nu mai sint suficiente provizii și nici nu se poate asigura paza lor. Pe de altă parte să se dea un exemplu celorlalți răsculați. De asemenea se cere să se aducă armată regulată din Ungaria, deoarece în zona Iliei și a Lăpușnicului s-au semnalat noi tulburări.

181. 1784 noiembrie 30, *Timișoara*. Conte Anton Jankovich se adresează, din Timișoara, comitatului Hunedoara în vederea asigurării unei colaborări pentru stîrpirea „tilharilor”. La această acțiune urmează să colaboreze districtul Timișoarei, comitatele Arad, Bihor și Hunedoara.

182. 1784 noiembrie 30, *Zlatna*. Iosif Podivinszki, provizor al domeniului Zlatna, cere sprijinul Tablei continue a comitatului Hunedoara ca în conformitate cu ordinele Guberniului, ale consilierului gubernial și ale celorlalte oficialități să colaboreze în rezolvarea problemelor în legătură cu revoluția românilor.

183. [1784 noiembrie, *Deva*]. Cererea comitatului Hunedoara adresată contelui Teleki Károly în vederea adoptării de măsuri represive împotriva revoluției țărănești, pentru prevenirea extinderii acesteia.

184. [1784 noiembrie, *Deva*] Raportul comitatului Hunedoara adresat Guberniului cu privire la începuturile răscoalei în părțile Zarandului.

185. [1784 noiembrie, *Ilia*]. Plîngerea locuitorilor orașului Ilia adresată funcționarului regesc, prin care îl roagă să binevoiască să-i apere de primejdia răsculaților.

186. [1784 noiembrie]. Lista răscuțaților arestați și eliberați apoi de vicecolonelul Karp, prin locotenentul Kallyiani, din închisoarea de la Hunedoara.

187. 1784 decembrie 1, Sebeș. Mihail Brukenthal comunică comitatului Hunedoara că, în înțelegere cu generalul Phafferkern, au fost date dispoziții pentru dislocarea unei trupe de militari secui la Deva. De asemenea din Alba Iulia au pornit spre Deva două tunuri.

188. 1784 decembrie 2, Sebeș. Mihail Brukenthal scrie comitelui suprem al comitatului Hunedoara că nu poate da dispoziții pentru a se împărți arme și muniții nobililor fără ordine superioare. Pentru apărarea nobilimii a fost dislocată armată numeroasă. De asemenea dispune să se cerceteze evreii care au cumpărat lucruri dispărute în timpul revoluției în zona tirgului Brad.

189. 1784 decembrie 3, Sebeș. Mihail Brukenthal scrie comitatului Hunedoara că o unitate de militari secui, sub comanda locotenent-colonelului Kray, a fost trimisă spre Brad în vederea liniștirii răscuțaților. Speră că această trupă a contribuit și la liniștirea răscuțaților din cercul Transmureșan atunci cind a fost nevoie.

190. 1784 decembrie 4, Deva. Samuel Belio junior, notar al comitatului Hunedoara, relatează faptele săvârșite de militari lăsați la vatră în timpul revoluției; militarii sint închiși în închisoarea comitatului.

Muncelean Mihai, din Hereplia, a fost arestat în timpul luptei dintre răscuțații care au atacat Deva și nobilii împreună cu armata.

Muntean Iosiv și Josan Moise au prădat în satul Lesnic pe nobilul local Bistrai care se refugia din Iliia.

În timpul cind răscuțații au atacat satul Birca Mare, militarii grăniceri care au intervenit au găsit asupra lui Petru Șerban și Filip Visarion o pușcă și o sabie.

Ion Ardelean din Zlatna, a fost arestat la mina din Băița, dar împotriva lui nu sint constituite capete de acuzare.

191. 1784 decembrie 4, Sebeș. Mihail Brukenthal comunică comitatului Hunedoara că și-a mutat reședința la Alba Iulia și urmează să primească aici informațiile privitoare la revoluție.

192. 1784 decembrie 5, Certej. Administratorul de păduri Mihail Sutoris și administratorul minier Ioan Carol Gombos relatează judeului minier Iosif Zelelnkay faptele săvârșite în timpul revoluției de Mirza Anghel din Hondol, miner iobag al nobilului Ludovic Barcsai.

193. 1784 decembrie 5, Orăștie. Scrisoarea generalului maior Simony adresată unui prieten, prin care solicită punerea în libertate a unui supus (iobag) anume Pavel N. din Geoagiu, acuzat de furtul unui butoi (butoiul, de fapt, fusese furat de alții și ascuns în casa lui Pavel N.). Generalul Simony intervine pentru eliberarea acestui supus, arătind că „el este într-adevăr sărac, dar este un om bun“.

194. 1784 decembrie 5, Ponor. Raportul judeului nobiliar Ioan Petrik către comitele suprem al comitatului Hunedoara privind starea de spirit foarte agitată a țărănimii după publicarea amnistiei imperiale.

195. 1784 decembrie 6, Alba Iulia. Mihail Brukenthal scrie comitelui suprem al comitatului Hunedoara că a înțeles că ajutorul militar din Banat este sigur. Despre necesitatea acestui ajutor a fost convins și generalul Pffefferkorn.

196. 1784 decembrie 6, Deva. Carol Brüneck, administratorul oficiului sării din Șoimuș, se adresează comitatului Hunedoara arătind că în ziua de 5 noiembrie 1784 răscuțații români au pătruns în Șoimuș și au atacat curțile nobiliare; parte au fost incendiate, parte au fost prădate. În timpul revoluției a făcut cunoscut Tablei comitatului punctele de pacificare propuse de conducătorii ei. În zilele de 6 și 7 noiembrie răscuțații au atacat orașul Deva, dar au fost respinși și peste 200 au fost tăiați, alții înecați în Mureș și alții arestați. În cursul evenimentelor el a rămas la post. Pentru contribuția lui la binele public cere să i se recunoască în scris meritele.

197. 1784 decembrie 6, Odorhei. Scaunul Odorhei cere informația Tablei continue a comitatului Hunedoara cu privire la desfășurarea revoluției în acel comitat.

198. 1784 decembrie 6, Sibiu. Guvernatorul Transilvaniei face cunoscut comitatului Hunedoara că în condițiile de după revoluție a fost interzis comerțul cu praf de pușcă. De asemenea se interzice vânzarea nitrului, element esențial pentru fabricarea prafului de pușcă, precum și a gloanțelor și armelor către popor.

199. 1784 decembrie 7, Alba Iulia. Adresa autorităților orășenești din Alba Iulia către Tabla continuă a comitatului Hunedoara în problema celor arestați în cursul revoluției.

200. 1784 decembrie 7, Deva. Declarația lui Ioan Hatos, provizorul contelui Iosif Gyulai, privind participarea la revoluție a soldatului eliberat Nicula din Mintia.

201. 1784 decembrie 7, Sibiu. Johann Schlossnigg, secretar militar, face cunoscută comitatului Hunedoara nota Guvernului Transilvaniei că îngrijirea manifestată de Tabla continuă a comitatului Hunedoara din cauza pericolului în care s-ar afla Deva și Ilia nu este întemeiată, intrucit s-a recomandat generalului maior Pfefferkorn să asigure cele necesare apărării Devei și s-au dat două tunuri cu muniția trebuincioasă. De aceea cererea de ajutor adresată Tablei continue a comitatului Hunedoara generalului Koppenzoller și regimentelor „Württemberg” și „De Vins” nu a fost binevenită. Avind în vedere că în localitățile din stînga și dreapta Mureșului nu este nici un pericol, iar trupele ar mărșălui inutil pe drumurile rele de acolo și nu a fost convins Erariul să asigure cele necesare întreținerii lor, s-a atras atenția generalului Koppenzoller să ordone reîncercarea trupelor în cantonamentele lor anterioare.

De altfel Guvernul Transilvaniei a atras atenția autorităților provinciale de a solicita ajutor militar numai în cazuri de pericol bine întemeiate, pentru a nu crea panică în mod inutil.

202. 1784 decembrie 8, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului că din mai multe locuri submontane din districtul Hațeg locuitorii trec în Țara Românească și vind lucruri și animale furate. Se cere să se intervină pe lângă principele Țării Românești pentru a interzice comerțul cu astfel de lucruri și animale dacă nu se face dovada oficială cu privire la deținerea lor.

203. 1784 decembrie 8, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului că a primit plîngerea că armata nu este aprovizionată corespunzător. Decarece cazuri concrete nu sînt cunoscute, se subliniază necesitatea păstrării în comitat a unui număr mare de militari în condiții corespunzătoare.

204. 1784 decembrie 8, Hațeg. Scriscarea locotenent-colonelului Karp către comitele suprem al comitatului Hunedoara privind concentrarea trupelor în părțile Hațegului.

205. 1784 decembrie 8, Hațeg. Pap István de Săcel, din porunca vicecomitelui Sziláș Bálint, aduce la cunoștință că armata secuiască, în număr de 50 de oameni, va pleca la Silvașu.

206. 1784 decembrie 9, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului Transilvaniei că în satele de pe Mureș au fost dislocate mai multe unități militare venite din Banat. În districtul Hațeg sînt dislocate unități de grăniceri români și secui.

207. 1784 decembrie 9, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului Transilvaniei că sînt plîngeri că armata dislocată în comitat întâmpină dificultăți în aprovizionare. Cazuri concrete nu sînt cunoscute, dar în condițiile concrete prezența armatei este foarte necesară și se va acorda cea mai mare atenție pentru întreținerea ei.

208. 1784 decembrie 9, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului Transilvaniei că procesele în baza legii statariale au fost oprite în conformitate cu ordinele primite și că răsculații arestați sînt ținuți sub pază pentru a fi cercetați de comisia condusă de contele Jankovich. Numărul arestaților crește mereu și există pericol de epidemii, după cum și securitatea publică este în pericol. Numai în ziua precedentă au murit 7 arestați din cauzele amintite.

209. 1784 decembrie 9, Deva. Raportul comitatului Hunedoara adresat guvernatorului Transilvaniei în care demonstrează necesitatea ajutorului militar în comitatul Hunedoara. În cercul Transmureșan, în Valea Căianului, la Ilia și Brănișca, în părțile dinspre Ungaria și Banat se adună oameni mulți care înarmați cu diferite unelte se pregătesc pentru o nouă revoluție.

210. 1784 decembrie 9, Deva. Comitatul Hunedoara informează Guvernul că ordinea publică este tulburată ca urmare a sfaturilor greșite și răuvoitoare date românilor, așa cum reiese din scrisorile unor subordonați ai comitatului: tulburările sînt atât de mari încît românii s-au opus maiorului Stoyanich la Mihăileni. Din acest motiv este necesară prezența armatei în comitat pentru a preveni orice încercare de ridicare.

211. 1784 decembrie 10, Blaj. Consistoriul greco-catolic din Blaj se plînge Guvernului Transilvaniei că mai mulți preoți greco-catolici au fost arestați, sau li s-au adus injurii cu ocazia înăbușirii revoluției. Așa este cazul preoților din Herepea, Ighiu, Ampoița, Petrilaca Română, Geoagiu etc.

212. 1784 decembrie 10, Deva. Comitatul Hunedoara arată contelui Anton Jankovich că armata adusă din Banat pentru restabilirea liniștii publice este necesară în continuare. Ea contribuie și la împiedicarea răspîndirii revoluției în Ungaria. Pentru aprovizionarea armatei din Banat s-au dat dispoziții. Cei 600 militari dislocați în zona Ilia nu numai că nu trebuie retrași, ci este cazul să se aducă trupe suplimentare, deoarece există pericolul de izbucnire a revoluției.

213. 1784 decembrie 10, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului Transilvaniei că este periculos să fie retrasă din cercurile Ilia și Lăpușnic armata adusă în ajutor din Banat, deoarece locuitorii de aici și cei din cercurile Șoimuș și Brănișca nu se supun, nu plătesc dările, nu dau produse pentru armată, iar pe executori îi alungă. Armata puțină, existentă în comitat, asigură orașele Deva, Hunedoara și Hațeg, participă la arestarea conducătorilor revo-

lătuiei, la prinderea prădătorilor și la stringerea armelor de la răsculați. Armata din Banat mai este necesară deoarece există pericolul unor noi răbufniri. Vicecomitele cercului Hațeg a aflat că românii se aprovizionează cu făină ca să o ducă în munți cu scopul de a reincepe revoluția.

214. 1784 decembrie 10, Petriș. Cercetare întreprinsă de ofițeri ai regimentului „Karolly” împotriva unor răsculați din Zam pentru găsirea și recuperarea unor obiecte dispărute în timpul revoluției.

215. 1784 decembrie 10, Sibiu. Guvernul Transilvaniei se adresează comitatului Hunedoara, arătând că la cererea acestuia, adresată generalului Koppenzoller, au fost date dispozițiile necesare pentru a fi aduse unități militare împotriva răsculaților.

216. 1784 decembrie 10, Sibiu. Nobilimea din districtul Hațeg cere Guvernului și Tablei continue a comitatului Hunedoara, să găsească modalitatea de a fi despăgubită pentru pagubele suferite în timpul revoluției.

217. 1784 decembrie 11, Zlatna. Scrisoarea notarului substituit al Tribunalului minier, Carol Winckler, adresată Tablei continue a comitatului Hunedoara, referitoare la faptul că unii nobili cutreieră satele în căutarea bunurilor luate de răsculați. Mihail Sutoris și Ioan Gombos au cerut transportarea la Deva, sub pază sigură, a lui Mirza Anghel, pentru a fi judecat.

218. 1784 decembrie 12, Deva. Comitatul Hunedoara raportează Guvernului că s-au dat dispoziții pentru aprovizionarea corespunzătoare a armatei. Armata în număr suficient este absolut necesară, deoarece sînt semnalate tulburări și acțiuni de lotrie zilnice. De asemenea locuitorii nu mai plătesc dările și contribuția fără prezența forței armate. Referitor la contra-mandarea aducerii a două companii din regimentul „Vitteberg” în zona Ilia, se arată că locuitorii de aici sînt refractari, se semnalează împușcături și neagă toate serviciile la care sînt obligați în calitatea lor de iobagi.

219. 1784 decembrie 12, Hațeg. Raportul vicecolonelului Karp adresat comitei suprem al comitatului Hunedoara, Ioan de Bornemisza, referitor la măsurile luate de vicecolonelul Karp pentru întărirea supravegherii militare a Țării Hațegului și Văii Jiului.

Detășamente de infanteriști secui și de husari au fost trimise în localitățile: Riu Bărbat, Riușor, Clopotiva, Cirnești, Tuștia. De asemenea s-a dispus audierea arestaților aflați la Tabla continuă a comitatului Hunedoara.

220. 1784 decembrie 12, Hațeg. Raportul vicecolonelului Karp către comitele suprem al comitatului Hunedoara, Ioan de Bornemisza, în care răspunde unei plîngerii a nobililor din Riu Bărbat. Nobilii de aici se tem de o nouă revoltă a iobagilor, care și-ar fi exprimat intenția de a ucide pe nobili și a le incendia casele, în urma contra-mandării ordinului de trimitere a 3 companii militare din regimentul iliro-valah bănățean în districtul Hațeg.

Vicecolonelul Karp expune, în continuare, modul de dispunere a trupelor militare în satele districtului Hațeg, ceea ce a dus la realizarea unui cordon militar de la Brad și Deva, pînă la Clopotiva, trecînd prin Hunedoara și Hațeg. Importante detașamente militare sînt detașate în ținutul Densuș, Tuștia, Riu Bărbat, Riușor, și Pasul Vulcan.

Vicecolonelul Karp se arată pesimist cu privire la restabilirea liniștii în ținutul Hațegului, avînd în vedere că insuportabila asuprire din partea nobililor și repartitia inechitabilă a naturalelor și altor dări a determinat fuga supușilor din sate în păduri, astfel că nu se poate vorbi despre ademenirea supușilor la o nouă revoltă, ci mai degrabă despre o puternică emigrație. De aceea, vicecolonelul Karp este de părere că este necesară, în acest caz, o amnistie generală.

221. 1784 decembrie 12, Zlatna. Notarul substituit Carol Winckler face cunoscut administratorului de păduri din Certej, Mihail Sutoris, și administratorului minier Ioan Gombos că Tabla continuă a comitatului Hunedoara a interzis nobililor să mai aresteze mineri în Hondol. Mirza Anghel va fi judecat după lege.

222. 1784 decembrie 13, Deva. Comitele suprem al comitatului Hunedoara informează Guvernul că revoluția românilor a cauzat căderea nobililor, incendierea și părăsirea moșilor. Bunurile sale din Ilia, Geoagiu și Sîntămărie Orlea au fost aduse în stare de milă. De asemenea pe domeniul său din Gurghiu locuitorii așteaptă să reinceapă revoluția și refuză serviciile domeniiale.

223. 1784 decembrie 13, Deva. Comitatul Hunedoara informează comisarul imperial asupra începuturilor revoluției în cercul Zarand, ca urmare a instigațiilor propagate de Horea, iobag fiscal, urmărit pentru diferite pricini și mai înainte. Pentru liniștirea răsculaților mai multe unități militare, sub comanda maiorului Stoyanich, au trecut prin Brad, Ribița, Criscior și Mihăileni unde au împrăștiat pe răsculați și au eliberat prizonierii unguri.

Locuitorii comitatului care întrețin legături cu cei din Zarand și cei de pe domeniul Zlatnei refuză să presteze sarcinile și să plătească impozitele. Cei din Buruiene cînd au apărut stringă-

torii de dări au deschis foc. Din aceste motive este necesar un număr mare de militari. De asemenea este necesară armata în districtul Hațeg, vecin cu Țara Românească, unde sînt semnalate acțiuni de loetrie și incendiere. Se mai cere judecarea rapidă a arestațiilor.

224. 1784 decembrie 13, *Lugoș*. Comisarul imperial Anton Jankovich anunță vicecomitetului de Hunedoara, Alexa Nopts, imposibilitatea de a sosi la Deva în 15 decembrie.

225. 1784 decembrie 13, *Sibiu*. Guvernul Transilvaniei ordonă comitatului Hunedoara să insiste în publicarea ordinelor pentru liniștirea revoluției poporului român, deoarece se constată că și după apariția acestora se mai semnalează tulburări.

226. 1784 decembrie 13, *Sibiu*. Ordinul Guvernului către comitatul Hunedoara, prin care dispune să se acorde tot sprijinul cercetărilor pe care le întreprinde contele Jankovich cu privire la revoluția românilor. De asemenea să se caute lucrurile dispărute în timpul revoluției numai de funcționarii însărcinați cu aceasta, orice abuz fiind pedepsit.

227. 1784 decembrie 13, *Sibiu*. Guvernul Transilvaniei comunică comitatului Hunedoara că s-au dat dispoziții ca unități militare din Ungaria să pătrundă în Transilvania pentru liniștirea răsculaților. Se cer relații suplimentare asupra noilor tulburări ale țărănilor.

228. 1784 decembrie 14, *Sibiu*. Johann Schlossnigg, secretar militar, adresează o notă Tablei continue a comitatului Hunedoara, în care se subliniază necesitatea strictei supravegheri a celor 134 răsculați prinși și transportați în cetatea Devei.

Se recomandă ca dacă cetatea Devei este neincăpătoare pentru cei prinși, o parte să fie duși și închiși sub pază strictă în biserici.

229. 1784 decembrie 14, *Sibiu*. Nota secretarului militar Johann Schlossnigg, în care se face cunoscut comitatului Hunedoara, Alba și Zarand că militarii aflați în permisie în aceste comitate trebuie să se întorcă la regimentele lor.

230. 1784 decembrie 14, *Deva*. Tabla continuă a comitatului Hunedoara se adresează Provizoratului domeniului Deva cerînd să se instituie prețuri maxime la bunurile necesare vieții, deoarece în tirgul săptămînal din Deva sînt semnalate prețuri foarte mari.

231. 1784 decembrie 14, *Deva*. Raportul comitatului Hunedoara, în care se arată că nu au fost semnalate excese ale nobililor în comitat, ci ei au suferit de pe urma răscoalei. Preoții din Rapoltul Mare, Săcărimb și Folț sînt cercetați ca instigatori la revoltă. Mărturiile depuse de săteni în sprijinul preoților vor fi cercetate. De asemeni se vor lua măsuri pentru prinderea și cercetarea tuturor instigatorilor la revoluție.

232. 1784 decembrie 14, *Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei către comitatul Hunedoara prin care cere să se raporteze asupra modului cum au fost eliberați mai mulți răsculați din închisoarea din Hunedoara.

233. 1784 decembrie 14, *Sibiu*. Ordinul Guvernului Transilvaniei adresat comitatului Hunedoara prin care cere să se facă cercetări, întrucît episcopul de Făgăraș s-a plîns că slujbașii comitatului și nobilii au adus injurii preoților uniți cu prilejul revoluției.

234. 1784 decembrie 14, *Sibiu*. Ca urmare a scrisorii magnaților și nobililor din comitatul Hunedoara Guvernul ordonă să se ia toate măsurile, împreună cu generalul Phefferskorn, pentru asigurarea securității acestora.

235. 1784 decembrie 15, *Zlalna*. Mihail Brukenthal comunică comitatului Hunedoara că au fost emise ordine cu privire la asigurarea aprovizionării armatei dislocate în scopul liniștirii răsculaților; comitatul să procedeze conform cu aceste dispozițiuni.

236. [1784 decembrie *Homorod*]. Plîngerea lui Érsekujvári Samuel adresată Guvernului, prin care aduce la cunoștință pagubele suferite de el în timpul revoluției, solicitînd totodată să se ceară Tablei continue a comitatului Hunedoara ca teji cei vinovați să fie prinși și pedepsiți.

237. [1784, *Certej*]. Satul Certej (comitatul Hunedoara) pe teritoriul căruia se află topitoria, solicită protecție de la Oficiul minier superior împotriva răsculaților. În cele cinci puncte ale documentului sînt expuse jafurile și schinguirile comise în satele Birsău, Săcărimb și Certej de o ceată de 18 nobili unguri, împreună cu cîțiva oîțeri, funcționari și un anume valah Nistor.

238. [1784], *Homorod*. Cererea nobilului Érsekujvári Sámuel adresată consilierului regesc, Mihail Brukenthal, prin care solicită acordarea unui ajutor, ca urmare a pagubelor suferite prin prădarea curții sale din Homorod de către românii răsculați.

239. [1784]. Cseh Antal, slujitorul contelui Gyulai Sámuel, raportează Comisiei regesti despre pagubele suferite de stăpînul său în timpul revoluției.

RÉSUMÉS DES DOCUMENTS

I. LE TRIBUNAL MINIER DE ZLATNA

1. *Le 18 novembre 1773, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara qu'on ne peut pas satisfaire la demande des habitants des villages d'Almaşul Mare, Techerău, Poiana et Porcura d'être inclus parmi les mineurs, parce qu'ils disposent de glèbes (*sessiones iobagionales*) et qu'ils s'occupent de l'agriculture la plupart de l'année. Par conséquent, conformément, au Rescrit du 8 mai 1771, ceux-ci devront payer des impôts tout comme les contribuables ordinaires.

2. *Le 27 septembre 1774, Şoimuş.* Ioan Mihonia, administrateur du domaine de Şoimuş appartiennent à Ludovic Barcsai, se plaint au garde forestier de Certej que les métallurgistes (*metallici*) de Hondol refusent d'obéir aux lois et affirment que les terres des seigneurs leur appartiennent et que si jamais ceux-ci y mettent le pied, ils les abattront avec des palis et des armes. La cause de cet état des choses est la mauvaise administration de Hondol.

3. *Le 31 mars 1775, Şoimuş.* Ludovic Barcsai, de Bircea Mare, demande au Tribunal Minier d'examiner minutieusement, jusqu'au 6 avril au plus tard, les causes du différend entre Adam Bálint, administrateur du domaine de Şoimuş, et Mirza Anghel.

4. *Le 18 décembre 1776, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna porte à la connaissance de von Eder, conseiller de la Trésorerie, les plaintes avancées à la Trésorerie Royale par les habitants privés des droits accordés aux mineurs et par des serfs fiscaux de Hondol. Ces habitants doivent être inscrits sur les listes ordinaires des impôts puisqu'ils ne peuvent pas être inclus parmi les mineurs.

5. *Les 12—13 mars 1777, Certej.* Les sujets fiscaux de Certej portent plainte au Tribunal Minier de Zlatna contre le seigneur Ladislau Barcsai qui essaie de leur imposer les obligations réservées aux serfs seigneuriaux.

6. *Le 24 mars 1777, Şoimuş.* Le seigneur Ludovic Barcsai répond à une lettre envoyée par le Tribunal Minier de Zlatna. Il explique qu'il a ordonné à son administrateur du domaine de Şoimuş, Adam Balint, de cesser les abus commis contre les mineurs de Certej et de soumettre, à l'avenir, tout différend au siège de jugement.

7. *Le 3 avril 1777, Zlatna.* Iosif Podivinszky, assesseur, rapporte au Tribunal Minier de Zlatna qu'il est obligé d'arrêter la conscription des mineurs de Porcura, Techereu, Poiana, Almaşul Mare et Almăşel à cause des obstructions de la part du percepteur royal Ludovic Mara. Celui-ci refuse aux mineurs le droit d'être inscrits sur les listes spéciales d'impôts.

8. *Le 4 avril 1777, Zlatna.* Iosif Zelenkay, juge minier, et Gheorghe Devai, administrateur fiscal, rapportent au Tribunal Minier les difficultés et les inéquités subies par les mineurs de Porcura et d'Almaşul Mic de la part des percepteurs royaux en ce qui concerne leur contribution en nature.

9. *Le 16 avril 1777, Hondol.* Les sujets fiscaux et les autres travailleurs des fonderies de Hondol se plaignent au Tribunal Minier de Zlatna que les proviseurs de la baronne Banffy et du seigneur Ladislau Barcsai leur imposent des corvées tout comme aux serfs domaniaux sous la menace de la confiscation des animaux et des autres biens.

10. *Le 6 juin 1777, Bircea Mare.* La baronne Susana Banffy, la veuve du comte Adam Bethlen, et le seigneur Ludovic Barcsai de Bircea Mare demandent l'appui de la Table Permanente du comitat de Hunedoara pour obliger leurs serfs de Hondol, auxquels on n'a pas reconnu

le statut des mineurs, d'accomplir leurs charges domaniales. La résolution de la Table prévoit l'utilisation de la force militaire contre les habitants récalcitrants et l'arrestation de leurs chefs.

11. *Le 19 décembre 1777, Hondol.* Les mineurs et les charbonniers de Hondol se plaignent au Tribunal Minier de Zlatna, que le seigneur Ladislau Barcsai les empêche d'employer en commun la forêt en leur interdisant de couper le bois nécessaire au ménage, aux bocards et aux fours. Ces abus sont commis en dépit du fait que le Tribunal Minier a plusieurs fois averti le seigneur que les fondeurs et les charbonniers ont le droit à l'utilisation libre et en commun de la forêt.

12. *Le 20 décembre 1777, Zlatna.* Après l'élaboration de la conscription des mineurs et des autres habitants de Certej, le Tribunal Minier de Zlatna fait des recommandations à l'intendant des forêts, Leopold Halsch, pour maintenir l'ordre nécessaire au développement de l'exploitation minière.

13. *Le 30 décembre 1777, Zlatna.* Rapport du pourvoyeur fiscal du Domaine de Zlatna, Anton Gál, adressé au Tribunal Minier de Zlatna, rédigé après la vérification de la déclaration de l'administrateur Leopold Halsch et de la plainte de la communauté des mineurs de Certej concernant le droit d'utiliser la forêt. Prenant en considération les nombreux abus de la baronne Susana Banffy et du seigneur Ludovic Barcsai contre ceux-ci, proposent d'appeler les deux seigneurs devant la Table Royale de Jugement de Transylvanie.

14. *Le 7 avril 1778, Băița.* Plainte des mineurs de Băița en ce qui concerne leurs mécontentements à l'égard des impôts.

15. *Le 31 décembre 1778, Zlatna.* Kibling de Lövenfels, assesseur minier, et Iosif Zelenkay, juge minier, font connaître à la Trésorerie que, selon les ordres royaux, tous les autres serfs et les « jeleri » des villages de Porcurea, Almașul Mic et Almașul Mare peuvent travailler dans les mines.

16. *Le 20 avril 1779, Zlatna.* À l'égard de la situation juridique des ajuts et des « jeleri » de Băița appartenant au baron Ioan Bornemisza de Caszon, qui ont été soumis à des contributions exagérées, le Tribunal Minier de Zlatna communique au Comité suprême du comitat de Zarand que ceux-ci, conformément à la loi, jouissent des immunités accordées aux mineurs.

17. *Le 2 juin 1779, Baia de Criș.* Comme réponse à la lettre du Tribunal Minier du 20 avril 1779, la Table Permanente du comitat de Zarand considère l'exemption des impôts extraordinaires des sujets de Băița comme préjudiciable à l'État et conteste la légalité de cette exemption.

18. *Le 28 janvier 1780, Deva.* Au nom de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, le juge suprême Alexe Noptsa écrit au Tribunal Minier de Zlatna que les employés de la baronne Susana Banffy, veuve d'Adam Bethlen, arrêtés pour les abus commis à Certej, seront punis.

19. *Le 13 mars 1781, Zlatna.* Les charbonniers sujets fiscaux de Zlatna se plaignent au Tribunal Minier contre les abus commis lors du paiement de la contribution; on y mentionne les sommes d'argent et les quantités de blé et d'avoine livrées.

20. *Le 7 septembre 1781, Zlatna.* Le plainte des charbonniers sujets fiscaux contre le juge et les jurés de la bourgade de Zlatna qui ont prétendu des dédommagements pour les bœufs et les chevaux volés sur le territoire de la bourgade, bien qu'on leur eût retiré ces obligations il y a trois ans.

21. *Le 1er décembre 1781, Zlatna.* Les sujets du Domaine de Zlatna Mediocris demandent l'intervention du Tribunal Minier auprès de la Trésorerie Transylvaine en faveur de l'allègement de leurs contributions et de leurs charges domaniales; les gardes forestiers des domaines de Zlatna Superior et de Zlatna Mediocris se sont plaints de la nouvelle contribution de 12 kreutzer, ajoutée au florin habituel.

22. *Le 1er décembre 1781, Zlatna.* Les sujets fiscaux du Domaine de Zlatna Mediocris demandent à la Trésorerie qu'on ne leur impose pas de corvées publiques et des corvées seigneuriales car ceci peut les mener à l'incapacité de travail.

23. *Le 14 décembre 1781, Bucium.* Les sujets fiscaux de Bucium se plaignent au Tribunal Minier de Zlatna qu'ils ont été exclus des travaux miniers exécutés par le fisc royal au lac près de Roșia Montană et demandent la permission de continuer d'y travailler.

24. *Le 29 décembre 1781, Zlatna.* Investigation de la plainte avancée par les sujets fiscaux de Bucium à propos de leur exclusion des travaux exécutés au lac près de Roșia Montană.

25. *Le 23 février 1782, Zlatna.* Les mineurs Galea Medrea, Galea Solomon, Groza Toma, Groza Filip, Groza Petru, Honte Ionăș et Prinț Ioan, d'Almașul Mare, Bulz Ioan et Duma Iosif, de Techereu, se plaignent au Tribunal Minier de Zlatna qu'à l'élaboration des tableaux d'impôts

pour l'année 1779/1780 on les y a inscrits avec la capitation, prévue pour les mineurs et, de plus, avec l'impôt sur tous les biens.

26. *Le 2 mars 1782, Zlatna.* À la suite de la plainte des mineurs d'Almaşul Mare et Techeru, le Tribunal Minier de Zlatna demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de corriger les tableaux d'impôts où le percepteur Ludovic Mara a commis la négligence d'inclure les mineurs respectifs.

27. *Le 18 mars 1782, Zlatna.* À la suite de la lettre des employés de Băiţa concernant les abus des fonctionnaires du comitat de Zarand contre les mineurs, le Tribunal Minier demande à la Table Permanente du comitat de Zarand de ne plus intervenir dans la juridiction minière.

28. *Le 14 mars 1782, Zlatna.* L'administrateur des forêts de Certej, Francisc Munkácsi, fait connaître le fait qu'il a publié l'ordre de la Trésorerie à l'égard des transporteurs de charbon qui avaient refusé d'effectuer des services à Hendol.

29. *Le 20 mars 1782, Deva.* Liste des employés, des mineurs, des veuves et des autres habitants de Săcărîmb avec la mention spéciale des sommes dues comme contribution pour l'année 1782.

30. *Le 20 juin 1782, Zlatna.* Comme suite à la plainte des travailleurs de la mine St. Francisc, du mont Draica, plainte par laquelle ceux-ci réclamaient le fait que l'administrateur Schiete leur devait certaines sommes d'argent depuis 9 ans, on décide de contraindre le débiteur de payer ses dettes.

31. *Le 2 juillet 1782, Ruda.* La communauté des mineurs de Ruda réclame au Tribunal Minier de Zlatna que les autorités du comitat de Zarand leurs prétendent outre l'impôt personnel de 1 florin, de livrer 50 oiseaux de proie, de porter des lettres, de garder les détenus, de transporter des boissons et de faire la ronde de nuit aux domiciles des employés du comitat.

32. *Le 4 juillet 1782, Zlatna.* Suciu Toader et Răchitean Avram, de Certej, se sont plaints à la Trésorerie que l'intendant des forêts Francis Munkácsi leur a cacheté les maisons et les biens parce qu'ils n'avaient pas pu effectuer les travaux aux fourneaux, faute de foin pour les bœufs.

33. *Le 5 juillet 1782, Zlatna.* Les mineurs de Bucium se plaignent de l'aggravation de leurs charges et demandent qu'on respecte les exemptions légales.

34. *Le 11 juillet 1782, Zlatna.* Les mineurs Bunea Ioan, Bunea Pătruţ et Giurgiu Ionaş, d'Almaşul Mic, se plaignent qu'ils ont été soumis aux obligations ordinaires à côté des autres habitants. Ils ont été obligés à effectuer des transports avec les chevaux de mine.

35. *Le 16 juillet 1782, Zlatna.* Les employés miniers de Băiţa ont rapporté que les abus des fonctionnaires du comitat contre les mineurs n'ont pas cessé mais, au contraire, ils se sont répétés. Ils demandent qu'on respecte les immunités légales.

36. *Le 24 juillet 1782, Zlatna.* Pendant la session du Tribunal Minier du 24 juillet, Iosif Barcsai, administrateur caméral, demande, au nom de l'Administration, que l'arrestation d'un soldat du régiment Orosz et d'autres cas similaires soient soumis au jugement de l'Administration.

37. *Le 5 août 1782, Zlatna.* À la suite de la plainte des mineurs de Ruda, le Tribunal Minier de Zlatna demande à la Table Permanente du comitat de Zarand de cesser de surcharger les mineurs d'obligations qui contreviennent aux lois des régions minières.

38. *Le 8 août 1782, Zlatna.* Les affirmations des employés miniers de Băiţa en ce qui concerne les abus des employés du comitat contre les mineurs ne se confirmant pas, la Trésorerie demande au Tribunal Minier d'ouvrir une autre enquête.

39. *Le 30 août 1782, Zlatna.* Gabriel Nagy, administrateur des mines de Ruda appartenant à la famille Ribitzei, justifie le fait qu'il ne peut pas déposer les rapports pour les années 1780 et 1781 en affirmant que sa maison avait été dévastés par des brigands, ses archives détruites et lui-même gravement blessé.

40. *Le 12 décembre 1782, Zlatna.* On répond à la plainte des sujets du Domaine de Zlatna qu'ils ne peuvent pas être exemptés des contributions s'ils ne s'occupent pas la plupart de l'année du transport du charbon et du minerai. L'administration du Domaine de Zlatna avait obligé, sous menace, ses sujets à effectuer des transports par mauvais temps et sur des routes tout à fait impraticables.

41. *Le 28 décembre 1782, Zlatna.* Comme suite de la plainte avancée par les mineurs de Techerău, le Tribunal Minier de Zlatna demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de ne plus les surcharger d'autres obligations et de s'en tenir à celles qui sont prévues par le Rescrit royal du 8 mai 1771.

42. *Le 28 décembre 1782, Zlatna.* À la suite de la plainte portée par le contremaître minier Ganea Petru et par la communauté des mineurs de Poiana, on a demandé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'ordonner au percepteur de ne plus percevoir les contributions qu'au moment établi.

43. *Le 21 janvier 1783, Zlatna.* Plainte adressée au Tribunal Minier de Zlatna par Popa Petru, contremaître juré, Galea Medruț, garde forestier caméral, Galea Petru, Bon Ioan et Bora Simion, au nom de tous les mineurs d'Almașul Mare contre l'abus qu'on leur prétende le paiement de la contribution aux mois d'hiver, quand les bocards ne fonctionnent pas. À cause des charges publiques, les bœufs et les chevaux de traction sont longtemps détournés des travaux miniers et les percepteurs commettent des abus envers les villageois en les extorquant.

44. *Le 27 janvier, 1783, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna reconnaît les faits contenus dans la plainte des habitants d'Almașul Mare du 21 janvier 1783 et requiert au percepteur Francisc Noptsa de mettre fin à ses abus.

45. *Le 8 février 1783, Săcărîmb.* Liste des employés des mines et des mineurs de Săcărîmb, avec la mention de la contribution due pour l'année fiscale 1782/1783.

46. *Le 26 février 1783, Zlatna.* La Trésorerie Transylvaine fait connaître au Gubernium qu'on a demandé à la Table Permanente, au sujet de l'aggravation des charges des mineurs, d'observer les Articles Novélaires de 1747.

47. *Le 2 avril 1783, Zlatna.* Par suite de la plainte de la veuve du seigneur Adam Bethlen en ce qui concerne les dettes restantes des mineurs de Certej, on interdit à ceux-ci toute vente de boissons.

48. *Le 17 avril 1783, Zlatna.* La Trésorerie Transylvaine demande qu'on emploie un ton modéré et qu'on cherche des possibilités d'apaisement du conflit issu entre les employés des mines et les fonctionnaires du comitat de Zarand à cause des abus des derniers contre les mineurs de Băița.

49. *Le 6 mai 1783, Zlatna.* L'administrateur des forêts de Certej, Mihai Sutoris, affirme que la plainte de l'administrateur Samuel Putnoki au sujet de la vente illégale de boissons par les mineurs de Hondol n'est pas fondée. Ianc Petru aîné et Ianc Petru junior, gardes forestiers à Căraciu, dénoncent les habitants de Căraciu et de Țebea pour avoir coupé du bois dans la forêt réservée aux travaux miniers.

50. *Le 6 mai 1783, Zlatna.* Lettre du Tribunal Minier de Zlatna adressée au vice-échangeur de l'or de Brad, Demetriu Erdelyi, et à la Table Permanente du comitat de Zarand, par laquelle on demande de prendre des mesures contre les habitants de Țebea qui ont volé du bois dans la forêt du village de Căraciu et ont menacé de mort les gardes forestiers.

51. *Le 16 juin 1783, Zlatna.* Conformément au Rescrit aulique du 9 mai, on permet aux contremaîtres roumains d'exploiter les mines qu'ils possèdent.

52. *Le 28 juin 1783, Zlatna.* À la présentation de certains arguments devant le Tribunal Minier, les contremaîtres roumains ne sont pas obligés de présenter des protocoles manuels. L'intendant des mines et le juge du village de Bucium, à côté des villageois, se plaignent qu'ils sont obligés de donner 30 chevaux par semaine pour les travaux au lac de Roșia Montană, obligation qui nuit à l'activité dans les mines.

53. *Le 27 septembre 1783, Zlatna.* Le juge minier Francisc Kibling de Löwenfeldt présente le stade des travaux de conscription des mineurs et des laveurs d'or. Dans le cercle de Remetea il y a des controverses en ce qui concerne les prestations avec les chevaux de somme et le montant de la capitation.

54. *Le 30 septembre 1783, Zlatna.* Le Trésorerie demande qu'on surveille avec attention la distribution de la poudre, surtout dans le comitat de Zarand pour qu'elle ne tombe pas entre les mains des suspects.

55. *Le 24 novembre 1783, Zlatna.* Plusieurs serfs des descendants du seigneur Adam Ribitzei se plaignent au Tribunal Minier contre les abus commis au cours de l'établissement des obligations.

56. *Le 24 janvier 1784, Zlatna.* Banciu Costea et Faur Medrea, de Ruda, Moț Vasii, de Criscior, Almașan Dănilă, de Tărățel, et Tin Petru, de Bucuresci, demandent au Tribunal Minier, au nom de la communauté des mineurs de ces villages et des autres villages du comitat de Zarand, d'intervenir en leur faveur pour qu'on ne leur prétende plus le paiement de la contribution pendant les mois d'hiver, quand les bocards ne fonctionnent pas.

57. *Le 26 janvier 1784, Zlatna.* Les représentants des mineurs des villages de Ruda,

Criscior, Tărățel et Bucuresci, du comitat de Zarand, réclament le fait qu'ils sont obligés de payer les impôts pendant l'hiver.

58. *Le 26 janvier 1784, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna écrit à la Table Permanente du comitat de Zarand que l'impôt doit être perçu aux mineurs pendant les mois d'été et d'automne, jamais en hiver, lorsque les bocardés ne fonctionnent pas. La plainte des mineurs de Brad, Ruda, Criscior, Tărățel et Bucuresci est fondée surtout à cause des rigueurs de l'hiver 1783/1784.

59. *Le 17 mars 1784, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna demande à l'administrateur des forêts de Certej, Mihail Sutoris, de vérifier le bien-fondé de la réclamation de Samuel Putnoki, administrateur du domaine de Șoimuș et de Certej appartenant à la veuve d'Adam Bethlen. Celui-ci a accusé les mineurs des deux villages de vente illégale de boissons et d'avoir dévasté la forêt de sa maîtresse.

60. *Le 9 avril 1784, Zlatna.* Crișan Toader, Ioan Medru, Negruța Crăciun, Negruța Ioan et Prunar Gheorghe, charbonniers de Valea Roșiei, demandent qu'ils soient exempts des corvées pendant leurs travaux au bois.

61. *Le 14 avril 1784, Zlatna.* Ordre de la Trésorerie, fondé sur la résolution aulique du 31 janvier conformément à laquelle les communautés des villages n'ont plus le droit d'aliéner ou de nantir les forêts et d'autres terrains destinés à l'usufruit commun qu'avec le consensus des seigneurs et des employés du comitat; de même, on interdit aux seigneurs de prendre les terrains des serfs sans l'accord préalable des employés du comitat.

62. *Le 22 avril 1784, Zlatna.* Plainte des charbonniers de Valea Roșiei qui ont été obligés à d'autres travaux lorsque le transport du charbon a dû cesser à cause des rigueurs de l'hiver.

63. *Le 22 avril 1784, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna porte à la connaissance de l'Office Minier Supérieur de Zlatna la pétition des charbonniers Crișan Toader, Ioan Medrea, Negruța Crăciun, Negruța Ioan et Prunar Gheorghe avec la recommandation de la prendre en considération.

64. *Le 15 mai 1784, Zlatna.* L'administrateur des forêts de Certej, Mihai Sutoris, rapporte au Tribunal Minier la violation du droit de vente des boissons par les serfs de la baronne Banffy (de Hondol) et la dévastation des forêts appartenant aux familles Barcsai et Banffy.

65. *Le 15 mai 1784, Zlatna.* Réponse du Tribunal Minier de Zlatna adressée à l'administrateur Samuel Putnoki à sa plainte concernant la violation du droit de commerce aux boissons et le pillage des forêts commis par les mineurs de Certej.

66. *Le 22 mai 1784, Zlatna.* Iosif Pedivinszky, administrateur, et George Mateovich, comptable du Domaine de Zlatna, confirment au Tribunal Minier que les charbonniers Crișan Teodor, Ioan Medrea, Negruța Crăciun, Negruța Ioan et Prunar Gheorghe ont été obligés à d'autres travaux lorsque le transport du charbon a dû cesser.

67. *Le 1er juin 1784, Zlatna.* Iosif Nepcmuk, Emanuel Wil et le baron Johann de Zwenkau contestent auprès du Tribunal Minier de Zlatna la véracité des faits réclamés par les charbonniers Crișan Toader, Ioan Medrea, Negruța Crăciun, Negruța Ioan et Prunar Gheorghe de Valea Roșiei.

68. *Le 14 juillet 1784, Zlatna.* On a lu l'ordre de la Trésorerie d'établir, de concert avec la Table Permanente de comitat de Zarand, la période la plus propice à la perception des contributions dans les villages de Ruda, Tărățel et Bucuresci.

69. *Le 2 septembre 1784, Zlatna.* Plainte du mineur Mihail Sekeres de Roșia Montană contre les abus commis par les autorités minières.

70. *Le 2 septembre 1784, Zlatna.* Pétition des mineurs de Ruda avancée au conseiller de la Trésorerie, Müller, à propos des sommes que les seigneurs devaient leur payer.

71. *Le 3 septembre 1784, Zlatna.* Plainte des mineurs des villages de Ruda, Brad, Criscior et Tărățel concernant le conflit survenu entre ceux-ci et les descendants d'Adam Ribitzei à l'égard du lac qui alimentait d'eau les bocardés des deux parties en litige.

72. *Le 15 septembre 1784, Zlatna.* Ioan Gomboș, le procureur de la société minière « Sfinta Regina » de Certej exige que l'administrateur des forêts Mihai Sutoris ne se mêle plus des différends qui interviennent entre la société et ses ouvriers.

73. *Le 15 septembre 1784, Zlatna.* Lettre du Tribunal Minier de Zlatna adressée au garde forestier de Certej, Mihai Sutoris, par laquelle celui-ci est averti de ne plus se mêler des divergences qui surviennent entre les sociétés minières et leurs travailleurs, excepté les cas de violation de la législation minière, et de ne plus décider des punitions dépassant douze coups de bâton, sans l'approbation du Tribunal Minier.

74. *Le 15 septembre 1784, Zlatna.* Ioan Carol Gomboș demande au Tribunal Minier de Zlatna, au nom de la société minière « Sfinta Regina » de Certej, d'admonester l'administrateur des forêts de Certej, Mihail Sutoris, pour les dommages et les injustices causés aux membres de cette société. On accuse les tentatives de Mihail Sutoris de s'ériger en juge des mineurs en leur administrant même des peines corporelles et on lui conteste aussi le droit d'intervenir dans les différends survenus entre les membres des sociétés minières et leurs ouvriers.

75. *Le 28 septembre 1784, Sibiu.* La Trésorerie Transylvaine fait connaître au Tribunal Minier de Zlatna qu'un certain Salis incite la population de Transylvaine et de Hongrie à émigrer. On demande la poursuite et l'arrestation de Salis et de ses émissaires afin d'être jugés. Si on l'arrête, il devra être gardé par les autorités du comitat. Les employés qui examineront ce cas devront agir avec précaution pour ne pas provoquer des troubles.

76. *Le 4 octobre 1784, Zlatna.* Circulaire adressée par le Tribunal Minier de Zlatna aux autorités subordonnées visant la poursuite et l'arrestation de Salis.

77. *Le 11 novembre 1784, Zlatna.* Les mineurs Necșa Vasile et Tirziu Ioan, au nom des mineurs et des villageois d'Almașul Mare, fidèles à l'empereur, demandent au Tribunal Minier de Zlatna de faire la différence entre les innocents et les coupables. Les habitants d'Almașul Mare ne se sont pas présentés à la conscription militaire et ils n'ont participé à la révolte qu'à la suite des menaces et des pressions de la foule venue de la région de Criș.

78. *Le 14 novembre 1784, Orăștie.* Lettre de Daniel Knopffer, assesseur juré minier adressée au juge minier Andrei Zelenkay, par laquelle il présente le déroulement de la révolution dans le comitat de Hunedoara: les attaques des paysans contre les villages Bințiși et Cioara, l'arrestation de certains insurgés et leur transfert à Deva, l'extension de la révolution dans la région de Hațeg, le jugement sommaire et l'exécution de quelques prisonniers à Deva, le contenu de l'ultimatum donné au nom de Horea, la mort du vicecomès Ioan Zeic.

79. *Le 16 novembre 1784, Zlatna.* George Hartsek, incarcéré à Zlatna pour avoir recruté clandestinement des serfs dans l'armée, a été transféré dans la prison d'Alba Iulia.

80. *Le 22 novembre 1784, Zlatna.* Pétition des mineurs Necșa Văsălie et Tirziu Ion qui demandent, au nom des mineurs et des paysans d'Almașul Mare, la protection du Tribunal Minier vu que les habitants du village n'ont pas participé à la conscription militaire et qu'ils n'ont adhéré à la révolution que sous les menaces des insurgés de Criș. L'assesseur Daniel Knopffer rapporte au Tribunal que les travaux de conscription des mineurs ont été empêchés par la révolution.

81. *Le 26 novembre 1784, Zlatna.* Comme dans le comitat de Turda la conscription des mineurs ne peut pas être effectuée à cause de la révolution des Roumains, le Tribunal Minier de Zlatna demande à l'assesseur Gabriel Iabrotzki de participer aux travaux de conscription des mineurs de Rodna.

82. *Le 27 novembre 1784, Zlatna.* Audition des témoins Magyar Marton, soldat démobilisé, Martin Hartl, Ujhellyi Sandor, ouvrier, et Grec Ion, transporteur de minerai, concernant les événements passés dans la soirée du 25 novembre 1784 dans la mine « Laureta » du mont Fața Băii.

83. *Le 29 novembre 1784, Zlatna.* Suite de l'enquête, commencée le 27 novembre, visant les faits passés dans la mine « Laureta ». Ont été audies Chirilă Sava, son frère Muș Ion, charpe tier minier, Dobra Ilie, garde de mine, Mertan Ștefan, Gongolea Iov, forgeron tsigane, Mihail Trafftzer, administrateur de mine, qui ont présenté les événements auxquels ils avaient participé.

L'assesseur Daniel Knopffer rapporte que la conscription des mineurs est achevée dans la région de Hunedoara. Dans les villages au-delà du Mureș, la conscription est en cours.

Le 23 novembre, les administrateurs des mines d'Almașul Mare, Techerău, Poiana, Stănița, După Piatră, Bucuresci, Criscior et Ruda, les gardes forestiers et les chefs des mines de Tebea et de Hărtăgani ont été convoqués au Tribunal Minier pour prêter le serment de fidélité pour eux-mêmes et pour les mineurs roumains, leurs subordonnés.

Sur la demande du mineur Balthasar Schwab, d'Almășel, tous ceux qui avaient soustrait des outils et d'autres objets en fer des bocards et des mines de Stănița (appartenant au baron Daniel Iosika de Brănișca) ont dû comparaître devant le tribunal.

Les mineurs d'Arșud ont sollicité l'appui du Commandement suprême de l'armée. Au Gubernium de la Transylvanie ils ont sollicité une aide surtout en aliments.

Samuel Desckovits, le mandataire du comte Grigore Kun, réclame le fait que les insurgés lui ont pris des biens parmi lesquels deux chevaux et un mulet qu'ils ont emportés à Hărtăgani.

La Trésorerie fait connaître que le comte Jankovits et le général Papilla ont été chargés d'enquêter sur les causes de la révolution.

84. Le 1er décembre 1784, Abrud. Francisc Fikker, le juge minier (*magister montium*) et Iosif Nagy Rakosi, notaire juré du bourg d'Abrud, rapportent au Tribunal Minier de Zlatna que les protocoles pour les mois d'octobre et de novembre n'ont pas été envoyés pour être revus parce qu'ils ont été détruits par les insurgés en même temps que les archives, pendant la dévastation du bourg, le 6 novembre. Au mois de novembre, les jugements ont été suspendus à cause de l'insécurité.

85. Le 6 décembre 1784, Zlatna. L'administrateur des forêts de Certej, Mihail Sutoris, rapporte qu Mirza Anghel avec son fils et son gendre ont été arrêtés par les hussards du régiment Toscana pour avoir détenu des balles et de la poudre. Vermegan Ion, chez qui on a trouvé des chevaux appartenant au seigneur Barcsai et au baron Josika, a été emprisonnée à Deva.

Iosif Lötsei, administrateur de la mine de Ruda appartenant à la famille Ribitzei, explique qu'il lui a été impossible de se rendre à Zlatna à cause de la révolution et que les insurgés de Ruda et de Criscior, ont emporté de la poudre et du fer.

L'administration du Domaine de Hunedoara demande si les trois mineurs de Muncel qui ont été surpris voler doivent être jugés par le Tribunal Minier ou par la Table Permanente.

Le seigneur Iosif Nagy demande qu'on punisse les militaires démobilisés Drumar Rusan et Şchiopu Filip, de Valea Arsului qui l'ont pillé le 2 décembre, à Zlatna.

Le Gubernium et la Trésorerie demande qu'on prenne des mesures pour que les juifs ne puissent procurer des objets volés pendant la révolution, surtout à Brad. Le siège minier d'Abrud rapporte qu'il ne peut pas envoyer les protocoles pour les mois d'octobre et de novembre parce qu'ils ont été détruits par les insurgés.

La Trésorerie demande qu'on lui envoie le plus vite possible les extraits des protocoles de jugement, surtout ceux qui ont rapport à la révolution.

La ville d'Abrud demande l'appui militaire devant le danger que représentent les villages voisins insurgés.

86. Le 13 décembre 1784, Zlatna. Mihai Sutoris et Ioan Gomboş rapportent au Tribunal Minier les tentatives qu'on avait faites pour libérer Mirza Anghel de la détention.

La communauté des mineurs allemands de Certej réclame le fait que des seigneurs armés parcourent les villages, commettent des abus, sèment la terreur parmi les mineurs qui se réfugient dans les montagnes et s'absentent aux travaux miniers.

87. Le 16 décembre 1784, Zlatna. Circulaire du Tribunal Minier de Zlatna qui demande aux autorités subordonnées de prendre des mesures pour récupérer les biens pillés pendant la révolution et les déposer aux Tables Permanentes.

88. Le 22 décembre 1784, Zlatna. La Table Permanente du comitat d'Arad demande la confiscation des biens pillés pendant la révolution et l'arrestation des personnes chez qui on les a trouvés. Le mineur Balthasar Schvab demande trois lettres moratoires pour les mines qu'il exploite et présente les dégâts causés par la révolution.

L'employé Iosif Kalmer avance le témoignage du juge minier d'Abrud concernant le pillage de la mine «Letea».

89. Le 28 décembre 1784, Zlatna. Le capitaine Rischard présente les résultats de l'enquête contre le gardien forestier Surd ou David On de Muşca, capturé par les habitants de Roşia Montană, enquête qui révèle les faits commis par celui-ci pendant la révolution.

La Table Permanente du comitat de Hunedoara répond, à propos de la lettre des mineurs de Certej, qu'elle connaît le fait que des seigneurs parcourent les villages pour calmer les insurgés. Quant à Mirza Anghel, il sera jugé conformément aux lois du pays. On demande aux employés de veiller à la récupération des biens pillés par les insurgés.

Le serf fiscal, garde-forestier, David On de Muşca, avance une plainte où il explique qu'il est accusé à tort.

90. Le 30 décembre 1784, Zlatna. Audition du mineur Totfalusi Iosif, de Baia de Arieş, arrêté pour ne pas avoir donné aux militaires des informations sur des biens pillés pendant la révolution. Audition de Fornade Florea, serf fiscal, arrêté pour avoir participé à la révolution.

91. Le 4 janvier 1785, Zlatna. Les habitants de Ruda se sont plaints que la veuve d'Adam Ribitzei et son fils leur prétendent encore des outils pour les travaux miniers, bien qu'ils leurs aient restitué tous les biens confisqués pendant la révolution.

92. Le 5 janvier 1785, Zlatna. Une nouvelle déposition prise à Totfalusi Iosif et Fornade Florea, au sujet des événements qui se sont passés pendant la révolution.

93. Le 10 janvier 1785, Zlatna. Lettre par laquelle, le seigneur Ştefan Kristyori affirme que le contremaître minier (*hutman*) de Criscior n'a pas commis de méfaits pendant la révolution et que le détenu Adam Crăciun n'est pas coupable lui non plus.

Ordre de la Trésorerie qu'on lui envoie les extraits des protocoles pour les causes restantes.

94. *Le 13 janvier 1785, Zlatna.* L'assesseur de province Samuel Halmagyi déclare qu'il ne peut pas finir la conscription des mineurs à cause de la révolution.

95. *Le 19 janvier 1785, Deva.* Alexe Noptsa, vice-comès intérimaire et Paul Ponori, vice-notaire du comitat de Hunedoara et de Zarand se plaignent au Tribunal Minier de Zlatna que de nombreux biens, des joyaux, des chevaux et du bétail, pillés par les insurgés, sont cachés dans la région minière. Les employés miniers devront aider les commissaires envoyés pour la récupération de ces biens.

96. *Le 21 janvier 1785, Zlatna.* Le juge domanial Ignat Urs et le garde forestier David Petru, de Mușca, demandent qu'on hâte l'enquête sur Surd Onu, garde forestier, soupçonné d'avoir participé à la révolution.

Le serf fiscal David Ion, détenu depuis sept semaines, demande d'être libéré.

97. *Le 22 janvier 1785, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna demande au percepteur royal du cercle de Zlatna, Sigismund Nagy, de ne plus surcharger les charbonniers de Zlatna et les mineurs des mines de mercure de Valea Dosului. Ceux-ci se sont plaints qu'on leur imposait des contributions pendant l'hiver, contrairement au Rescrit royal du 8 mai 1771.

98. *Le 26 janvier 1785, Șard.* Le percepteur royal Sigismund Nagy répond à la lettre du Tribunal Minier de Zlatna et rapporte les retards dans la perception des impôts dans les villages de montagne, retards dus à la révolution.

99. *Le 26 janvier 1785, Zlatna.* Abrudan Simion et Pașca Gheorghe demandent, au nom des mineurs de Certej, qu'on leur permette de décaucher les tonneaux de vin cachetés par l'administrateur des forêts. On leur répond que le droit au commerce aux boissons appartient seulement aux seigneurs.

L'employé minier de Blăița, Iosif Bucovai, rapporte que le calme n'est pas encore rétabli et que, par conséquent le travail dans les mines ne peut pas être repris. Les habitants des villages voisins n'obéissent ni aux seigneurs ni aux fonctionnaires et osent affirmer qu'ils attendent une nouvelle révolution et qu'ils vont accomplir ce que Horea n'a pas réussi. Il demande qu'on arme les mineurs restés fidèles ou qu'on envoie de l'aide militaire. Le Tribunal répond qu'on a ordonné d'envoyer à Blăița vingt fantassins et vingt hussards avec leurs sous-officiers.

Les charbonniers et les mineurs des mines de mercure de Valea Dosului se sont plaints qu'on leur prétendait de payer les impôts pendant l'hiver, contrairement aux ordres royaux.

Les mineurs Banciu Iosif, Bora Solomon, et Banciu Ștefan d'Almașul Mare se sont plaints qu'après la révolution ils ont été exclus du travail dans la mine « Sf. Nicolae » de Valea Prundului.

Circulaire du Tribunal en ce qui concerne les juifs qui tenteraient d'aller dans les localités minières pour acheter des biens pillés par les insurgés.

100. *Le 28 janvier 1785, Zlatna.* Le seigneur Stefan Kristyori vice-juge des nobles du comitat de Hunedoara affirme que Turcin Mihai et Giurgiu Marcu qui ont été convoqués par le vice-colonel Kray à Zlatna pour avoir maltraité des femmes nobles à Crâșcior ne sont pas les vrais coupables. Le percepteur royal Sigismund Nagy répond à la lettre du Tribunal Minier du 22 janvier et explique que dans les villages rebelles la perception des impôts ne peut pas être retardée. Le bourg de Zlatna n'a acquitté que la somme de 230 florins sur les 4 000 florins qui constituent l'impôt.

101. *Le 28 janvier 1785, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna répond à la lettre du vice-juge des nobles du comitat de Hunedoara et de Zarand, Ștefan Kristyori, du 25 janvier 1785, qu'il n'a pas de renseignements sur les pillages et les meurtres commis par Jurja Marcu et Turcin Mihai de Crâșcior.

102. *Le 30 janvier 1785, Zlatna.* Les villages miniers Almașul Mare, Techerău et Poiana demandent au Tribunal Minier de Zlatna d'intervenir auprès des autorités du comitat de Hunedoara pour qu'on leur permette de livrer les vivres, le foin, l'avoine et le bois à Zlatna, localité plus proche que la ville de Deva. Ils demandent aussi qu'on ajourne le payement de l'impôt jusqu'au printemps étant donné que les bœufs ont gelé et qu'ils manquent ainsi de revenus. À l'appui de leur pétition, ils présentent la liste des contributions accomplies jusqu'alors à Zlatna.

103. *Le 31 janvier 1785, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'accepter la pétition des mineurs d'Almașul Mare, Techerău et Poiana de livrer les contributions pour l'entretien de l'armée à Zlatna et non pas à Deva, à cause des conditions de transport extrêmement difficiles pendant l'hiver.

104. *Le 7 février 1785, Zlatna.* Par la plainte du 30 janvier 1785, les villages de mineurs d'Almașul Mare, Techerău et Poiana demandent la permission de livrer la contribution en foin, en avoine et en bois à Zlatna, qui est plus proche que la ville de Deva; ils demandent aussi qu'on prenne en considération les vivres pour l'armée livrés jusqu'à ce moment-là à Zlatna et que la capitation ne soit pas perçue pendant l'hiver. Le vice-échangeur de l'or de Brad, Deme-

triu Erdelyi, rapporte que l'armée disloquée pour prévenir les assemblées des Roumains de Blăjeni, Bulzești, Buceș et Curechiu provoque des difficultés aux mineurs en leur imposant des cantonnements et d'autres services.

Le juge de la ville d'Aburd présente l'interrogatoire du garde forestier Surd Onu de Mușca et demande qu'on prenne contre celui-ci des mesures exemplaires pour avoir menacé de mort les propriétaires de mines de Roșia Montană.

105. *Le 10 février 1785, Zlatna.* La poursuite de l'enquête du mineur Totfalusi Iosif, soupçonné de complicité au crime, et du serf fiscal Tornade Florea.

106. *Le 15 février 1785, Zlatna.* Ordre de la Trésorerie, du 24 janvier, émis à la suite de la requête des employés du comitat de Hunedoara et de Zarand. L'ordre demande que le Tribunal Minier accorde l'appui nécessaire à la récupération des biens pillés par les insurgés dans les localités minières.

Le prêtre de l'église réformée de Geoagiul de Jos, Samuel Kolozsvari, demande l'appui pour l'arrestation du serf Urșa Petru, coupable d'avoir assassiné sa femme et sa fille.

Iosif Podovinszki, administrateur du Domaine de Zlatna et assesseur minier, demande et obtient de la part du Tribunal Minier que le garde forestier Surd Onu lui soit livré pour jugement, car l'administration jouit du droit d'infliger la peine capitale conformément aux Articles Novelaire.

107. *Le 15 février 1785, Zlatna.* Circulaire du Tribunal Minier de Zlatna adressée aux employés mineurs pour qu'ils appuient l'action des commissaires chargés par le comitat de Hunedoara et de Zarand de la récupération des biens pillés pendant la révolution.

108. *Le 17 février 1785, Zlatna.* Le vice-échangeur de l'or de Brad, Demetriu Erdelyi, fait connaître que la révolution n'est pas totalement réprimée; à Buceș, à Blăjeni et à Curechiu ont lieu des réunions des Roumains. Les cantonnements des soldats et les charrois produisent des dommages aux mineurs. Le vice-échangeur de l'or de Brad, Demetriu Erdelyi, rapporte au vice-comès du comitat de Hunedoara que le cantonnement des militaires et les transports avec les chevaux de mine créent des difficultés au déroulement des travaux mineurs.

109. *Le 24 février 1785, Deva.* Les employés inférieurs du comitat de Hunedoara et de zarand portent à la connaissance du Tribunal Minier de Zlatna le fait qu'on a donné l'ordre à vice-comès substitut du district de Zarand de respecter les lois des régions minières lorsqu'on établit les impôts et les autres charges des mineurs.

110. *Le 1er mars 1785, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie communique au Tribunal Minier de Zlatna que, conformément aux ordres de l'empereur, on va envoyer dans chaque chef-lieu de comitat une unité militaire commandée par un capitaine, pour accorder de l'assistance militaire au comès suprême et à la Table Permanente. Ceux qui ont contribué à l'arrestation des chefs de la révolution et ceux qui ont contribué à la répression de la révolution doivent être récompensés. Il faut rétablir le calme et la paix entre les seigneurs et leurs serfs. Dans ce but, la Tatente impériale d'amnistie sera republiée, et on prendra des mesures pour que les insurgés réunis dans les forêts reviennent à leurs maisons.

111. *Le 4 mars 1785, Baia de Criș.* Le percepteur du district de Zarand, Moise Ribitzei, demande au Tribunal Minier de Zlatna d'envoyer un commissaire pour reprendre la conscription des mineurs. La conscription établie l'année précédente et d'autres documents fiscaux ont été brûlés par les insurgés.

112. *Le 4 mars 1785, Zlatna.* Sur la demande des hauts dignitaires du comitat de Hunedoara et de Zarand, la Trésorerie a ordonné qu'aux travaux mineurs ne soient admis que les mineurs reconnus par les autorités.

Les contremaitres Avram Petru, de Poiana, Tomcea Adam, de Techerău, et Vodă Ion, d'Almașul Mare, au nom des trois communautés, se plaignent qu'on ne leur a pas permis de livrer les vivres pour l'armée à Zlatna et qu'ils ont été obligés de les livrer à Deva.

113. *Le 4 mars 1785, Zlatna.* Iosif Zelenkay, juge minier, et Carol Winkler, notaire substitut, portent à la connaissance de la Table Permanente du comitat de Hunedoara les plaintes des habitants et des mineurs de Poiana, de Techerău et d'Almașul Mare concernant les obligations auxquelles ils sont soumis.

114. *Le 7 mars 1785, Zlatna.* L'administrateur des forêts de Certej, Mihai Sutoris, présente la plainte des mineurs de Certej contre les seigneurs qui ont commis des actes de violence à Birsău et à Săcărâmb pour récupérer des objets soustraits pendant la révolution.

115. *Le 15 mars 1785, Zlatna.* Le vice-comès du comitat de Hunedoara et de Zarand affirme que conformément à la législation minière les charges communes concernent les mineurs aussi.

Le contremaître Faur Isac et le mineur Maris Petru, de Ruda, les mineurs Adam Giurgiu et Adam Ones, de Criscior, reconnaissent que pendant la révolte ils ont suivi un mauvais conseil et ont volé du minerai de la mine de madame Ribitzei. Ils considèrent quand même que la somme d'une livre d'or ou de 300 florins rhénans établie comme dédommagement est exagérée. Ils en demandent la réduction ou l'ajournement du terme. Le tribunal recommande à la veuve d'Adam Ribitzei de tomber d'accord avec ces mineurs pour prévenir une nouvelle révolte des Roumains.

116. *Le 15 mars 1785, Zlatna.* Comme suite à la lettre du vice-échangeur de l'or de Brad, Demetriu Erdelyi, sur le fait qu'on charge les mineurs d'obligations publiques, le Tribunal Minier a demandé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'intervenir pour remédier la situation.

117. *Le 18 mars 1785, Zlatna.* Le seigneur Francisc Bradi demande l'arrestation et la punition de tous ceux qui ont volé de sa mine, pendant la révolution, de la poudre et divers outils. Le percepteur du district de Zarand, Moise Ribiczei, rapporte que les documents de la conscription des mineurs et d'autres documents ont été brûlés par les insurgés.

118. *Le 19 mars 1785, Zlatna.* La comtesse Bethlen se plaint au Gubernium que les mineurs de Hondol violent le droit au bail du commerce aux boissons des propriétaires de domaines. Par l'adresse du 26 janvier, le Tribunal Minier a interdit aux mineurs de Hondol le droit au commerce aux boissons, mais a permis aux employés de décacheter les tonneaux de vin des mineurs pour leur propre consommation. On a toutefois recommandé aux propriétaires des domaines de respecter les « Articles Noveitaires » dans le sens d'assurer des quantités suffisantes de boissons dans les tavernes, ou de les donner à bail aux mineurs.

119. *Le 21 mars 1785, Zlatna.* Les mineurs, les charbonniers et les transporteurs de Hondol, Abrudan Pătruș, Pașca Gheorghe, Pitar Ion et d'autres se plaignent contre l'administrateur des forêts de Hondol qui leur prétend de l'argent pour payer l'instituteur de l'école allemande bien que leurs enfants ne fréquentent pas cette école et que l'instituteur soit payé par l'Etat. Le Tribunal Minier décide l'obligativité de la contribution pour l'instituteur de l'école allemande, avec les sommes restantes depuis 1779, de ceux qui ont avancé la plainte, car à l'école allemande apprennent des enfants de toute nationalité et religion. Ceux qui incitent au refus de payer la contribution doivent être exemplairement punis.

120. *Le 22 mars 1785, Zlatna.* Conformément à l'ordre impérial du 1er mars, aux résidences des Tables Permanentes seront établies des unités militaires; ceux qui ont quitté leurs maisons à cause des repréailles ont été amnistiés et peuvent y revenir sans crainte; les seigneurs du comitat de Hunedoara et de Zarand doivent garder une attitude bienveillante envers leurs serfs pour qu'on rétablisse le calme et la confiance réciproque. L'ordre a été transmis aux hauts dignitaires et aux propriétaires de mines. Le chef des artisans de Zlatna, Ioan Csika, et les jurés Dobra Anghel, Iosif Fest et Ioan Punkel se plaignent au nom de la communauté des artisans que leurs anciens privilèges ont été violés par la résolution de la Table d'Aiud qui impose la taxe de cens sur leurs logis.

121. *Le 23 mars 1785, Zlatna.* Mic Gavrilă, Mezoï Ion et Mocan Nicula, mineurs serfs fiscaux de Buceș, à côté d'autres, se plaignent au Tribunal Minier qu'ils ont été obligés par les juges et les jurés du village à couper et à transporter du bois à Baia de Arieș.

122. *Le 24 mars 1785, Zlatna.* Interrogatoire du mineur Grozav Ion de Stănița, serf du baron Daniel Josika, enquêté au sujet de la mort du mineur Ignat Ion.

123. *Le 9 avril 1785, Zlatna.* Le mineur Bogdan Anghel, de Hondol, demande au juge minier Andrei Zelenkay qu'on lui diminue ou qu'on lui ajourne l'amende qu'il doit payer au seigneur Bolog de Hîrșu pour l'incident qui a eu lieu dans la taverne de Certej après la révolution.

124. *Le 26 avril 1785, Abrud.* Le contremaître minier Francisc Fikker demande au Tribunal Minier de Zlatna d'intervenir auprès des autorités supérieures pour établir un commandement militaire à Abrud.

125. *Le 30 avril 1785, Zlatna.* Le mineur Banciu Costa de Brad se plaint qu'il ne peut plus payer la contribution pour le cantonnement des militaires parce que les insurgés lui ont volé des vivres, des vêtements et des outils en valeur de 2 000 fl. et parce qu'il doit entretenir la femme et les deux enfants de son fils tué pendant la révolution.

126. *Le 7 mai 1785, Cîmpeni.* Le sujet fiscal Ciupa Mihăilă d'Arănieș témoigne qu'un jour, au mois de mars, après les Pâques, Uibar Lepădat du village Uibărești, sur le Criș, est venu dans son village. Lorsqu'on lui a demandé des nouvelles de son village, celui-ci lui a répondu qu'après les semailles les habitants de la vallée de Criș s'insurgeraient à nouveau, contre les Hongrois.

127. *Le 9 mai 1785, Zlatna.* L'administrateur des forêts Mihai Sutoris rapporte sur l'inci-

dent passé entre le seigneur Ioan Bolog de Hărău et le mineur Bogdan Anghel, dans la taverne de Hondol.

128. *Le 19 mai 1785, Baia de Criș.* Ștefan Hollaki, vice-comès substitut du district de Zarand, rapporte au Tribunal Minier de Zlatna sur l'interrogatoire d'Uibar Lepădat d'Uibărești et Ciupa Mihăilă d'Arănieș.

129. *Le 23 mai 1785, Zlatna.* Carol Winkler, notaire au Tribunal Minier de Zlatna, fait connaître au vice-comès substitut du comitat de Hunedoara et de Zarand, Ștefan Hollaki, que le sujet fiscal Ciupa Mihăilă d'Arănieș sera envoyé à Baia de Criș avec un garde forestier, s'il n'est pas mineur.

130. *Le 30 mai 1785, Zlatna.* Johann Nepomuk Will, assesseur minier, et Johann Zwenkau, notaire minier, renseignent le Tribunal Minier que les sujets fiscaux d'Almașu et de Geoagiu refusent la prestation des services domaniaux.

131. *Le 30 mai 1785, Zlatna.* Carol Winkler, vice-notaire, sollicite au Tribunal Minier de hâter la récupération des biens soustraits pendant la révolution à la veuve d'Adam Ribitzei par les habitants de Ruda.

132. *Le 6 juin 1785, Zlatna.* Lettre de Maria Horvath, la veuve d'Adam Ribitzei, sur la productivité de sa mine avant la révolution. Maria Horvath présente aussi la liste des objets pillés par les insurgés de la mine « 12 Apostoli » de Ruda. Elle y réclame le contremaitre Faur Medrea et son fils Isac et d'autres habitants et mineurs de Ruda, et leur demande de restituer les objets volés.

133. *Le 6 juin 1785, Zlatna.* Le Tribunal Minier de Zlatna fait connaître à l'administrateur du comitat de Hunedoara, Mihail Brukenthal qu'on a pris des mesures pour que les Roumains des villages voisins ne se réunissent plus comme d'habitude à Almașul Mare pour la fête de l'Ascension.

On a essayé sans résultat d'identifier les instigateurs qui conseillent aux gens de ne pas accomplir leurs obligations domaniales.

134. *Le 7 juin 1785, Zlatna.* Ordre de la Trésorerie qui interdit aux mineurs de Certej le bail du commerce aux boissons et demande à la comtesse Bethlen de procurer des quantités suffisantes de boissons pour la consommation.

La vice-comès substitut du district de Zarand, Ștefan Hollaki, fait connaître l'arrestation d'Uibar Lepădat d'Uibărești qui, selon les affirmations des témoins, a fait son apparition à Arieșul Mic le jour de Pâques et a affirmé qu'après les semailles les habitants de Criș s'élèveraient tous contre les Hongrois.

135. *Le 15 juin 1785, Zlatna.* Gabriel Iabroczi et Carol Winkler, employés du Tribunal Minier de Zlatna, rapportent à la Trésorerie Transylvaine que les mineurs hongrois et allemands d'Abrud et de Roșia Montană ont demandé au Siège de jugement d'Abrud le renforcement des unités militaires des deux localités pour protéger les grandes quantités d'or extraites.

136. *Le 20 juin 1785, Zlatna.* Adresse de L'Office Minier Supérieur du 30 mars qui comprend la copie de la lettre de l'administrateur du comitat de Hunedoara, Mihail Brukenthal, selon laquelle les propriétaires de domaines de même que les fonctionnaires des localités Almașu et Geoagiu ont rapporté qu'on n'a pas réussi à découvrir les instigateurs au refus d'accomplir les charges domaniales. Il est à souhaiter d'interdire aux Roumains des villages voisins à Almașul Mare de s'y réunir à la fête de l'Ascension.

137. *Le 22 juin 1785, Băița.* Enquête entreprise à Ribița par les assesseurs miniers Daniel Knopffer et Francisc Kompoti concernant la quantité d'or disparue pendant la révolution.

138. *Le 2 juillet 1785, Zlatna.* Les mineurs de Zlatna qui ne possèdent pas de terrains agricoles et qui n'ont pas livré de vivres pour l'armée demandent qu'ils ne soient pas obligés par l'administrateur Iosif Podivinszki à cet impôt extraordinaire. On présente la liste des mineurs auxquels les collecteurs ont prétendu cette contribution extraordinaire.

139. *Le 18 juillet 1785, Zlatna.* La pétition des mineurs de Bucium dans laquelle ceux-ci montrent qu'ils ont réclamé à L'Office Minier Supérieur le caractère excessif des prestations imposées au profit de l'armée, mais leur pétition n'a pas été prise en considération par les autorités. Cela les a déterminés à s'adresser de nouveau au Tribunal Minier.

Le juge minier Ioan Cseika demande au nom de tous les autres mineurs de Zlatna que les militaires qu'ils tiennent en cantonnement dans leurs maisons depuis quatre mois soient cantonnés ailleurs, car ceux-ci leur ont causé des dommages. Le tribunal répond qu'à présent, après l'apaisement de la révolution, l'unité militaire sera transférée.

140. *Le 22 juillet 1785, Zlatna.* Faur Isac, juge de Ruda, se plaint que les habitants du village étaient obligés auparavant de monter la garde seulement à Brad et qu'à présent ils

doivent garder aussi l'auberge de Luncaș du comte Francisc Gyulai. Le juge a été fouetté pour avoir demandé que les habitants fussent exempts au moins de l'une des deux tâches.

Enquête menée par Daniel Knopffer et Francisc Kompothi en ce qui concerne l'or volé à Ribița pendant la révolution.

141. *Le 23 juillet 1785, Zlatna.* Le mineur Ene Gheorghe de Băița s'est plaint que, pendant la révolution, l'administrateur minier Francisc Haberla lui a prétendu du suif. Parce qu'il l'avait refusé, l'administrateur lui avait pris par la force, à l'aide de douze hussards, le suif et des objets en valeur de 140 florins.

Le témoignage de Benedict Winkler, propriétaire de mines de Roșia Montană qui relate une histoire arrivée à l'un des domestiques de son père. Il a été attaqué par six Roumains de Mușca pendant qu'il cherchait du bois dans la forêt. Les Roumains se sont emparés de son panier à vivres et des chevilles du joug, puis ils se sont ralliés à douze brigands sortis de la forêt. Le domestique s'est sauvé par la fuite. Il rapporte aussi qu'il a entendu dire que l'ancien garde forestier Surd Onu, évadé de la prison d'Alba Iulia, se cache dans la forêt de Ruginoasa.

142. *Le 25 juillet 1785, Zlatna.* Maria Horvath, la veuve d'Adam Ribitzei, demande un certificat qui atteste les préjudices qu'elle a subis pendant la révolution.

143. *Le 8 août 1785, Zlatna.* À la demande du Siège Minier d'Abrud qu'une unité militaire soit envoyée dans la ville, La Trésorerie Transylvaine répond que le général Fabris a visité la ville d'Abrud et d'autres localités minières et qu'il va prendre les mesures qui s'imposent.

144. *Le 9 août 1785, Zlatna.* Francisc Bradi demande une copie de sa licence pour l'exploitation de sa mine située à Valea Criscirului, car il a perdu sa licence, avec d'autres documents, pendant la révolution.

145. *Le 16 août 1785, Abrud.* Laurențiu Miko rapporte au Tribunal Minier de Zlatna que selon la déclaration du juge de Bucium, Muș Nicula, près du mont Dealul Mare, on a entendu des coups de fusil envoyés par des brigands. Il n'a pas osé les suivre.

146. *Le 19 août 1785, Zlatna.* Le sujet fiscal Boldor Gligor de Certej, envoyé par les villages Certej et Săcărîmb pour déposer la caution pour la libération de Mirza Anghel, demande sa libération car il est un vrai mineur, copropriétaire de trois mines et de quelques bocards.

147. *Le 25 août 1785, Zlatna.* Lettre de la Table Permanente du comitat d'Alba par laquelle on ordonne au vice-juge Anton Vayna, à la suite de l'adresse du 18 juillet du Tribunal Minier, d'exempter les mineurs de Bucium des contributions extraordinaires.

148. *Le 26 août 1785, Zlatna.* Laurențiu Miko, propriétaire de mines d'Abrud fait connaître au Tribunal que le juge de Bucium, Muș Nicula, lui a fait des déclarations sur les brigands qui ont lancé des coups de fusil près du mont Dealul Mare.

149. *Le 14 septembre 1785, Zlatna.* Les seigneurs Alexandru Ribitzei et Samuel Nemeș ont présenté une attestation autenthifiée sur les dommages causés pendant la révolution aux brocards appartenant aux descendants d'Adam Ribitzei. L'administrateur des bocards, Thomas Bernard, a estimé les dommages à 362 florins rhénans et 37 1/2 kreutzers.

150. *Le 24 septembre 1785, Zlatna.* Petea Toader, Onuș Achim et d'autres mineurs serfs fiscaux de Valea Dosului ayant des terres arables sur le mont Fața Dumbrăvii se plaignent qu'ils ont été incarcérés sur l'ordre de l'Administration Royale pour la faute d'avoir transporté les récoltes chez eux avant qu'on perçoive la dime, interdiction dont ils n'avaient pas connaissance.

151. *Le 3 octobre 1785, Zlatna.* Plusieurs mineurs d'Almașul Mare se sont plaints qu'ils ont été obligés par les juges du village aux corvées tout comme les autres habitants, bien qu'ils n'aient d'autres sources de revenus que le travail dans la mine et qu'ils ne possèdent qu'un seul cheval chacun.

II. LE COMITAT DE HUNEDOARA UNI AU COMITAT DE ZARAND

1. *Le 7 avril 1772, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie ordonne à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner vingt-quatre plaintes présentées par les habitants du district de Hațeg à la commission mixte chargée d'enquêter, en 1769, les causes pour lesquelles les serfs désertent les domaines. Parmi ces raisons on y mentionne les corvées excessives, les irrégularités dans la perception des impôts, le fait que le travail effectué à la cour par les femmes des serfs dans les jours de corvée n'est pas inclus dans le calcul des corvées, etc. L'ordre présente les abus commis par les seigneurs et les militaires chargés de la garde de la frontière contre les habitants de Pui, Uric, Hobița, Crivădia, Merișor Rîu Bărbat, Barul Mic, Petros, Galați, Federi, Ponor, Mățești, Sălășul de Jos, Rîu Alb, Rîu Mic, Coroiști, Sîntămăria Orlea, Rușor, Nucșoara.

2. *Le 19 janvier 1773, Sibiu.* A la suite des abus, des pillages et des oppressions commises par le vice-comès du comitat de Hunedoara, Isac Csoka, le Gubernium de la Transylvanie ordonne à la Table Permanente la destitution de celui-ci. Valentin Szilvási va le remplacer.

3. *Le 2 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium de Transylvanie adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner la plainte avancée auprès de l'empereur par Florea Iscru et Muntean Dumitru au nom des habitants du village de Ciopea. Les paysans ont réclamé le système incorrect de paiement des vivres livrés à l'armée, l'obligation des contributions même pour les morts et pour ceux qui ont quitté le village, les prétentions exagérées des seigneurs que les serfs avec leurs femmes prêtent des corvées toute la semaine, l'accaparement des revenus des serfs et des terrains paroissiaux par les seigneurs.

4. *Le 2 juin 1773, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie ordonne à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner les faits réclamés dans la plainte adressée à l'empereur par Constantin Avram, le juge du village de Valea Lupului, contre le commissaire Iosif Adam qui l'a fouetté l'unique raison qu'il ne lui a pas procuré un cheval et qui a volé de ses provisions deux mesures d'avoine et quinze portions de foin. Constantin Avram était arrivé au comble du désespoir à cause des injustices commises par son maître.

5. *Le 2 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara s'examiner la plainte adressée à l'empereur par l'habitant Florea Corniş de Valea Lupului qui a réclamé que le seigneur Gaspar Pui s'est emparé du terrain qu'il a hérité de son père et l'oblige d'effectuer la corvée sans qu'on lui donne à manger ou qu'il soit payé.

6. *Le 2 juin 1773, Sibiu.* Le Gubernium ordonne à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner la plainte adressée à l'empereur par l'habitant Moga Toma, de Riu Bârbat. Celui-ci affirmait que le commissaire Petric Ioan lui avait pris de force deux bœufs.

7. *Le 2 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium adressée à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner la plainte adressée à l'empereur par les habitants des villages Vaidei et Coroieşti près du défilé de Vulcan. Ils accusent les commissaires qui collectent les vivres pour l'armée d'avoir pris de force des animaux et d'autres biens qui leurs appartiennent. Ils se plaignent aussi d'être terrorisés par les seigneurs.

8. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner les pétitions adressées à l'empereur par les habitants du village de Ruşor qui se sont plaints qu'il ne leur restait qu'à deserter le village puisque les seigneurs les obligeaient à travailler pour eux avec leurs familles quatre jours par semaine sans qu'on leur assurât les repas; de plus, les seigneurs s'emparaient de leurs meilleurs terrains et empêchaient ses serfs de procurer le fourrage pour les animaux.

9. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, qui exige l'examen des plaintes adressées à l'empereur par les habitants du village de Crivadia qui demandent d'être libérés de la servitude car les seigneurs les obligent à travailler avec leurs familles pour eux toute la semaine et ont accaparé tous les terrains du village.

10. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'enquêter sur les plaintes des habitants du village de Fizeşti adressées à l'empereur. Ceux-ci avaient réclamé que les seigneurs du village se sont emparés de leurs terrains et les ont dépourvus des moyens d'existence.

11. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner la plainte adressée à l'empereur par les serfs Petru et Rusalin Todor d'Ohaba Ponor contre leur maître, le seigneur Pál Petru. Celui-ci s'empare des animaux des serfs, les oblige à prêter des corvées toute la semaine à côté de leurs femmes et de leurs enfants, maltraite les gens, leur extorque l'argent et en cas d'opposition les incarcère pour six à sept semaines. Ces abus sont devenus insupportables.

12. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Guberniu, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, qui demande d'examiner les plaintes adressées à l'empereur par les habitants du village de Ponor. Ceux-ci expliquent que c'est seulement l'arrivée de l'empereur qui les a retenus d'émigrer, mais qu'à l'avenir ils seront obligés de quitter leurs terres à cause des seigneurs qui les traitent comme des chiens, les incarcèrent, s'emparent de leurs terres et les tiennent dans un rude asservissement.

13. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les plaintes adressées à l'empereur par les habitants du village de Petros qui ont réclamé que les maîtres leur prétendent d'effectuer des corvées toute une semaine; ils prétendent aussi aux jeunes mariés qui habitent la même maison des corvées

à part; ils perçoivent des dîmes à leur gré sur tous les revenus de la ferme et si les animaux des serfs meurent, on ne les dispense pas des contributions.

14. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les pétitions adressées à l'empereur par les habitants du village de Valea Lupului qui se sont plaints que leurs moyens de vivre sont très réduits parce que les terres du village sont très restreintes et que, de plus, ils ont été obligés de céder une partie de leurs pâturages au village de Páros et l'autre partie aux seigneurs. Les paysans ont réclamé aussi que les seigneurs Gaspar et Nicolae Pui se sont emparés des biens de certains serfs.

15. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner la plainte adressée à l'empereur par les habitants du village de Barul Mic qui ont réclamé qu'ils ont été dépossédés de leurs champs et qu'on leur interdit de couper librement du bois qui ne peut être obtenu qu'à un prix très élevé.

16. *Le 3 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'enquêter sur la plainte adressée à l'empereur par les habitants du village de Șerel qui ont réclamé que treize chefs de familles ont quitté le village à cause des injustices commises par les seigneurs; les propriétaires de terres ont accaparé les meilleurs lots des serfs en leur donnant en échange des terrains stériles; ils obligent les serfs aux corvées pendant toute la semaine et leur appliquent des punitions rudes; pour l'armée, on a pris aux serfs du bois, des vivres et du fourrage sans leur payer. Le Gubernium demande la punition sévère des seigneurs qui se sont rendus coupables de ces abus.

17. *Le 4 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les faits signalés dans les plaintes adressées à l'empereur par les habitants du village de Mălăiești. On y relate les faits commis par les seigneurs qui ne respectent pas les normes dans l'établissement des corvées et qui se sont emparés des forêts communales. Les serfs demandent le respect des lois en ce qui concerne les corvées et le droit à l'utilisation de la forêt.

18. *Le 4 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium de la Transylvanie, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les plaintes présentées à l'empereur par les habitants de Sălașul de Jos qui ont réclamé que les seigneurs ont pris une partie du pâturage du village et l'ont donnée à bail aux villages voisins. Ils prétendent des contributions même pour les animaux morts et surchargent les serfs. Le vice-juge des nobles commet des abus au détriment des paysans.

19. *Le 4 juin 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les plaintes présentées à l'empereur par les habitants du village de Cinciș qui ont réclamé que les seigneurs se sont emparés de terrains dus pour les corvées effectuées et ils leurs ont enlevé même les vergers. Les seigneurs prétendent la dime sur tous leurs animaux et leurs biens, leurs imposent des corvées très dures et ont laissé à d'autres l'utilisation du terrain de Dăbica.

20. *Le 9 septembre 1773, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara répond à l'ordre du Gubernium de la Transylvanie d'examiner les plaintes adressées à l'empereur par les habitants du village de Ponor. On y présente les corvées que les seigneurs imposent aux serfs du village.

21. *Le 14 septembre 1773, Deva.* Réponse de la Table Permanente du comitat de Hunedoara à l'ordre du Gubernium de la Transylvanie d'examiner la plainte des serfs de Fizești adressée à l'empereur où l'on présente les corvées imposées aux serfs et quelques cas de biens enlevés aux serfs par les seigneurs.

22. *Le 17 septembre 1773, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara répond à l'ordre du Gubernium concernant l'enquête sur la plainte adressée à l'empereur par les serfs de Cinciș. Les seigneurs se sont emparés des terrains des serfs et leur ont donné en échange des terres infertiles. Ils ont accaparé le pâturage obtenu par le défrichement de la forêt. Les serfs et leurs familles sont obligés à travailler même les jours de fête. Les terrains appartenant aux lots des serfs ont été accaparés par les seigneurs et ont été nantis à d'autres personnes.

23. *Le 25 septembre 1773, Deva.* Rapport de la Table Permanente du comitat de Hunedoara adressé au Gubernium de la Transylvanie à la suite de l'examen de la plainte présentée à l'empereur par les habitants du village de Sălașul de Jos. Les seigneurs se sont emparés d'une partie du pâturage du village. Les sujets du comte Grigore Bethlen paient pour un lot 10 florins par an, donnent une mesure de beurre et cent escargots; les sujets du baron Samuel Györffi effectuent, pour leur lot, trois jours de travail par semaine avec les animaux et trois ou quatre jours de travail aux bras et leurs femmes travaillent à la cour. Les sujets de Sigismund Mara doivent travailler deux ou trois jours par semaine en hiver et cinq jours au temps de la fenaison

ou de la moisson les sujets des seigneurs Mihail et George Kenderesi doivent effectuer en hiver deux ou trois jours de corvée, et dans les autres périodes de l'année quatre ou cinq jours; les sujets de la veuve de Sigismund Kenderesi travaillent pour celle-ci un à quatre jours par semaine.

24. *Le 25 septembre 1773, Deva.* Rapport de la Table Permanente du comitat de Hunedoara adressé au Gubernium à la suite de l'examen de la plainte présentée à l'empereur par les habitants du village de Mălăești. Ianeș Marcu, serf de la baronne Maria Iosika, paie pour la moitié d'un lot 12 florins par an; Dan Dumu, serf de Sigismund Mara, effectue pour un lot trois jours de corvée par semaine et sa femme travaille elle aussi; les descendants de Ladislau Mara ont imposé aux serfs de racheter la corvée et ceux-ci paient 11, 6 ou 4 florins par an, et, de plus, ils travaillent dans le vignoble ou au fauchage treize jours; ceux qui possèdent des bêtes de somme transportent à la cour deux charriots de bois et le vin du maître jusqu'à Galda, dans le comitat de Alba Inferior. Les serfs du baron Samuel Györffi travaillent trois jours par semaine avec les bêtes, trois ou quatre jours aux bras, et les femmes aussi travaillent aux bras. Les serfs de la femme du seigneur Paul Incedi paient chacun 15 florins et effectuent trois semaines de corvée par an. Les serfs des descendants d'Isac Mara effectuent trois jours de corvée avec les animaux et ceux, trois ou quatre jours aux bras et leurs femmes travaillent selon les exigences des seigneurs. Les serfs de la veuve de Sigismund Kenderesi travaillent avec les animaux ou aux bras un à trois jours:

25. *Le 12 octobre 1773, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner la plainte des seigneurs de Cinciș qui ont réclamé que les habitants du village sont récalcitrants et essaient de secouer le joug de la servitude. Pour les contraindre à l'accomplissement des obligations légales, les seigneurs demandent l'intervention du Gubernium et l'appui de l'armée.

26. *Le 4 mars 1776, Șerel.* Plusieurs seigneurs de Rîu Alb, Mățești et Șerel se plaignent au comès suprême du comitat de Hunedoara à cause des abus commis par le vice-juge du cercle Mățești, Balthasar Hertza, contre la population.

27. *Le 6 mars 1776, Deva.* Le percepteur Ludovic Mara rapporte à la Table Permanente du comitat de Hunedoara qu'en essayant d'exécuter l'ordre d'encaisser les impôts sur le territoire administré par Somlyai, ses exécuteurs ont été chassés par la population sous le prétexte qu'ils n'auraient pas le droit d'exercer leur fonction dans ces endroits.

28. *Le 14 mars 1776, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara demande à l'Administration du Banat de prendre des mesures pour que les cnez des villages et les autres employés inférieurs ne cachent plus les faits des brigands qui hantent les monts et les forêts des districts de Mehadia et de Caransebeș. On y présente les faits passés à Valea Vinului au mois de novembre 1775, lorsque plusieurs voyageurs ont été pillés.

29. *Le 21 mars 1776, Deva.* Le percepteur du cercle de Jeleđinți (Iosad) rapporte au comès suprême du comitat de Hunedoara qu'il est au courant des intentions des paysans de Bucium de quitter leur pays pour s'établir en Valachie. Un indice en ce sens est le fait que ceux-ci n'ont pas fait les semailles.

30. *Le 26 mars 1776, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que les habitants de deux villages du comitat se préparent à émigrer en Valachie à la suite des nouvelles qui circulent à propos des immunités dont jouissent les colons qui s'y sont établis. On demande le renforcement de la garde militaire aux frontières.

31. *Le 24 avril 1776, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara fait connaître aux prêtres orthodoxes du comitat que les brigands qui hantaient le pays de Hașeg ont été arrêtés en Valachie sur l'ordre du prince. On demande l'organisation d'une collecte parmi les croyants pour procurer les moyens nécessaires pour ramener les brigands sous escorte.

32. *Le 27 avril 1776, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que la publication dans le comitat du décret impérial du 4 janvier concernant le retour, dans un délai de trois ans, des serfs qui ont déserté leurs villages et se sont établis au Banat a provoqué le mécontentement des seigneurs. On demande l'éloignement des obstacles qui empêchent la restitution des fuyards.

33. *Le 5 mai 1776, Dincul Mare.* Ludovic Mara, percepteur royal et Nicolae Pui, assesseur, de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, rapportent au comès suprême Ioan Borne misza qu'ils ont enquêté les habitants de Bucium sur la tentative de s'enfuir en Valachie. Quelques-uns des fugitifs, ayant été arrêtés, ont avoué que la cause de leur fuite a été la surfaee réduite des terrains et les impôts accablants. Parmi les fugitifs quelques-uns ont été libérés sur caution, les autres ont été retenus jusqu'à nouvel ordre.

34. *Le 7 mai 1776, Deva.* Ordre de la Table Permanente du comitat de Hunedoara adressé au vice-colonel Andrei Karp de prendre des mesures pour supprimer les bandes de « brigands »

qui hantent les forêts près de Balomir et d'autres lieux près des montagnes. À Băţălar, le seigneur Gabriel Topliţa a été pillé et frappé à mort.

35. *Le 13 juin 1776, Sibiu.* La Gubernium de la Transylvanie porte à la connaissance du baron Ioan Bornemisza de Kászón, le comès suprême du comitat de Hunedoara, qu'à la suite de son rapport sur la fuite des habitants, on enverra dans le comitat une unité de l'armée régulière pour assurer la garde contre les malfaiteurs.

36. *Le 25 juin 1776, Sibiu.* À la suite d'une information du Commandement Suprême de l'Armée, le Gubernium de la Transylvanie fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que quatre-vingt-huit personnes ont été arrêtées par les soldats du régiment I roumain essayant de s'enfuir sur les sentiers qui mènent vers les monts de Jiu. Les fugitifs ont prétexté qu'ils se rendaient à leurs bergeries dans les montagnes. Comme les paysans récemment enluis et arrêtés savent manier les armes et sont préparés à opposer une vive résistance aux soldats, il faut enlever les armes aux gens du peuple et surtout aux Roumains.

37. *Le 25 juin 1776, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara demande au baron Isosika d'imposer l'obédience à ses sujets du domaine de Brănişca parce que le vice-juge du cercle Ilia se plaint qu'ils ne veulent plus se soumettre aux corvées.

38. *Le 9 juillet 1776, Deva.* Dans sa réponse à l'ordre du Gubernium d'enlever les armes aux paysans pour empêcher l'abandon des domaines, la Table Permanente du comitat de Hunedoara expose les causes qui rendent difficile cette opération: les bandes de « brigands » qui deviennent de plus en plus nombreuses et contre lesquelles les paysans ne pourraient pas lutter sans armes; lorsque les brigands bien armés feraient irruption dans les villages, les paysans n'oseraient pas s'élever contre eux; une fois les armes confisquées aux paysans, ceux-ci pourraient assez facilement s'en procurer d'autres à l'insu des autorités.

39. *Le 16 août 1776, Sibiu.* Le Gubernium ordonne à la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'examiner les causes de la fuite en Valchie de soixante-dix familles d'Orăştioara et d'autres villages de la Vallée d'Orăştie et de découvrir les fuyards.

40. *Le 23 août 1776, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie envoie à la Table Permanente du comitat de Hunedoara la copie du rapport transmis par le district d'Orăştie sur la fuite de quelques habitants en Valachie, et la liste de quelques fuyards arrêtés par la garde des frontières lorsqu'ils essayaient de traverser les montagnes: on exige de la part des hauts fonctionnaires de la Table de désigner deux commissaires qui examinent avec le magistrat du district d'Orăştie la fuite des soixante-dix-sept familles qui ont quitté leur pays.

41. *Le 23 septembre 1776, Haşeg.* À la suite de la demande de Ioan Pop, adjoint au maire, qu'on lui donne soixante soldats pour vaincre l'opposition des habitants de Sincrai, le vice-colonel Andrei Karp répond à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que trente soldats lui suffisent; s'il fallait vraiment soixante soldats, il s'agirait d'une révolte et, en ce cas, on devrait informer là-dessus le Commandement Général de l'Armée et déléguer un fonctionnaire supérieur de la part du comitat. Le vice-colonel demande l'appui pour la réparation des cabanes militaires dans les montagnes, sinon les soldats de la garde des frontières ne pourront pas effectuer la garde contre les brigands et les émigrants.

42. *Le 6 octobre 1776, Deva.* Réponse de la Table Permanente du comitat de Hunedoara à la lettre du vice-colonel Andrei Karp, où l'on explique que pour contraindre les habitants de Sincrai à la prestation des corvées on a besoin de trente soldats. George Sebesi de Riu Bărbat a été chargé de l'examen des cabanes dans la montagne.

43. *Le 3 novembre 1776, Hunedoara.* L'Administration du domaine fiscal de Hunedoara demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de lui faire connaître les raisons pour lesquelles le vice-juge des nobles accompagné de soldats a pénétré pendant la nuit dans le village de Sincrai et a maltraité plusieurs habitants dont l'un a été tué à coups d'épée et le juge et le juré du village ont été enchaînés.

44. *Le 30 janvier 1777, Silvaşul de Sus.* Alexe Noptsa rapporte à la Table Permanente du comitat de Hunedoara qu'après l'arrestation des habitants de Nădăştia de Sus qui avaient essayé d'empêcher le village de passer aux uniates, la révolte a été étouffée et toute la communauté a été ramenée sur la bonne voie, celle de l'union avec la religion catholique; Noptsa se déclare d'accord avec la libération des personnes arrêtées.

45. [1777], [Deva]. Iosif Noptsa, percepteur royal, se plaint à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que les habitants du village de Căiănel s'opposent à la perception des impôts. Le 11 avril 1777, ceux-ci ont chassé avec des palis les exécuteurs venus pour la perception des arrérages. Il demande l'arrestation des chefs pour que cette révolte ne gagne pas d'autres villages aussi.

46. *Le 2 août 1780, Peștișul Mare.* Plainte des propriétaires et des contribuables de Peștișul Mare adressée au Gubernium de la Transylvanie concernant les difficultés qu'ils ont à surmonter depuis qu'un grand nombre d'habitants sont devenus des gardes frontières. Les charges se partagent maintenant entre les serfs et les serfs jeters qui sont restés sous la juridiction provinciale. Ils doivent réparer les routes publiques vers Hunedoara et Deva, exécuter des services pour l'armée et pour la cité de Deva et assurer le bois pour la réparation du pont de Simeria sur la rivière Strei.

47. *Le 31 août 1780, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, d'examiner les plaintes présentées par les villages de Techerău, Almașul Mare, Cib, Renghet, Porcurea, Homorod, Mada, Poiana, Bozeș et Almașul Mic, contre les employés du comitat. On y joint la copie des plaintes.

48. *Le 20 janvier 1781, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara porte à la connaissance du Gubernium les conclusions de l'investigation des plaintes présentées par les villages de Techerău, Almașul Mare, Cib, Renghet, Porcurea, Homorod, Mada, Poiana, Bozeș et Almașul Mic.

49. *Le 1er février 1781, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie reproche à la Table Permanente du comitat de Hunedoara le retard dans l'enregistrement des paysans fuyards. On exige de consulter les seigneurs sur les causes qui ont déterminé la fuite.

50. *Le 5 juillet 1781, Sibiu.* Le Gubernium envoie à la Table Permanente du comitat de Hunedoara les documents de l'enquête de deux serfs de Bulbuc arrêtés par les gardes frontières lorsqu'ils essayaient de franchir la frontière en Valachie. Pendant les interrogatoires, ceux-ci ont invoqué comme principale raison de leur émigration les corvées excessives.

51. *Le 21 juillet 1781, Sibiu.* Liste des contributions des villages des districts de Deva, Hunedoara, Iliia, Chimindia et Lăpușnic, du comitat de Hunedoara, pour l'année fiscale 1781.

52. *Le 29 novembre 1781, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara demande au comte Iosif Gyulai la permission de retenir ses serfs de Mintia et de Fornădia accusés d'agression par le colonel Adam Ribitzei.

53. *Le 19 mai 1782, Șerel.* Enquête entreprise par l'évêque de Făgăraș à la suite de la plainte des prêtres uniates concernant la révolte, le schisme et la clôture des églises uniates dans le district de Hașeg.

54. *Le 28 mai 1782, Sibiu.* Ordre du Gubernium de la Transylvanie, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, concernant les mesures à prendre pour prévenir les attaques des brigands comme par exemple celui du 22 mai 1782 contre le cour du seigneur Adam Ribitzei. On y joint la copie du récit de l'attaque et la liste des objets enlevés par les « brigands ».

55. *Le 6 juin 1782, Hașeg.* Le vice-colonel Andrei Karp s'adresse à la Table Permanente du comitat de Hunedoara dans le cas de Petru Ganea, de Cozia, et de ses frères qui ont essayé d'obtenir la liberté en s'enrôlant dans l'armée. On demande à la Table Permanente d'attirer l'attention au seigneur Kozolyai de cesser les menaces et les vexations contre les frères Ganea jusqu'à ce que le cas sera solutionné par le Commandement Général de l'Armée.

56. *Le 16 juillet 1782, Hașeg.* Dans une lettre adressée à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, le vice-colonel Andrei Karp repousse les accusations qui ont été apportées à lui-même et à d'autres officiers par plusieurs prêtres uniates de ne leur avoir pas accordée l'appui pour occuper les églises employées antérieurement par les orthodoxes. Il explique que dans les villages de frontière où le calme a été rétabli, les prêtres uniates peuvent tenir leurs messes sans empêchements, mais la plupart des croyants uniates refuse quand même de fréquenter les églises.

57. *Le 17 septembre 1782, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara demande au Gubernium de la Transylvanie d'intervenir, par l'intermédiaire du Commandement Général de l'Armée, pour que les brigands arrêtés dans le district de Tirgu Jiu et emportés à Bucarest soient condamnés à mort. Ceux-ci ont pillé un habitant de Subcetate, le chef de la bande étant Lupu Lăudat, l'ancien « brigand » qui a fait attaquer en 1776 les cours des seigneurs Ioan Pogány et Isăc Nandra de Clopotiva.

58. *Le 17 septembre 1782, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie fait connaître à la Table Permanente de comitat de Hunedoara qu'il a fixé pour le 26 septembre 1782 le jugement en appel de la cause engagée par les serfs de Sincrai, de Nădăștia de Jos et de Minerău contre l'Administration du domaine fiscal de Hunedoara pour qu'ils soient libérés du servage.

59. *Le 16 juin 1783, Mărtinești.* Les habitants des villages de Mărtinești et Turmaș se plaignent à l'empereur tout en montrant les charges accablantes envers les seigneurs et le

comitat. Ils ont avancé d'autres plaintes aussi à la Table Permanente et à l'empereur mais ils n'ont reçu aucune réponse.

60. *Le 17 juin 1783, Măgura.* Plainte des habitants de Măgura avancée à l'empereur où ils demandent l'allègement de leurs charges envers les seigneurs gardes frontières de Jele-dinți (Iosad).

61. *Le 18 juin 1783, Deva.* Mémoire du seigneur Bartsai Lajos adressé au conseiller de la Chambre, Ioan Bornemisza, et à la Table Permanente de Justice par laquelle il leur demande de faire obliger ses serfs de Simeria à l'accomplissement des charges de servitude.

62. *Le 4 décembre 1873, Căraciu.* Plainte de quelques serfs des villages de Rîșca et de Căraciu appartenant au domaine de Deva qu'on leur diminue la capacitation à 2 florins par an parce qu'ils gagnent leur vie de l'extraction de l'or.

63. *Le 4 décembre 1783, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, où l'on demande de faire connaître au seigneur Iosif Kendeffi que la petition du soldat Doman Nicula concernant sa délivrance de l'état de servage après la démobilisation n'est pas justifiée. Les anciens serfs, une fois démobilisés, doivent retourner chez leurs maîtres. D'autre part, il faut permettre au fils de Doman Nicula, retenu par son maître, de s'enrôler comme volontaire dans l'armée.

64. *Le 19 décembre 1783, Deva.* En réponse à l'ordre du 4 décembre 1783, la Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium qu'elle est informée que les habitants des villages de Nalași, Vad, Bărești, Săcel, Unciuc et Sinpetru ont abandonné l'église uniata. Dans le délai de six semaines qui leur a été accordé pour se raviser, aucun d'entre eux n'a prêté le serment et ils ont tous refusé la prestation des corvées et des travaux publics.

65. *Le 22 janvier 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que les chefs des gardes-frontières de Sălașu de Sus qui ont appelé le prêtre orthodoxe de Mălăiești pour officier ont été condamnés par le Conseil Aulique de la Guerre à être incarcérés, à dormir par terre et à manger seulement du pain et boire de l'eau.

66. *Le 27 janvier 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de soumettre à un interrogatoire le seigneur Mihail Mara de Sălaș qui, au nom du village entier, a donné un sauf-conduit à un prêtre orthodoxe appelé par les gardes-frontières de la 12e compagnie pour officier l'enterrement d'un enfant.

67. *Le 27 janvier 1784, Sibiu.* Le Gubernium porte à la connaissance de la Table Permanente du comitat de Hunedoara que, dans les rapports avancés, on ne peut pas déceler les circonstances des troubles survenus dans le village de Rea. Il faut avertir les coupables de ne plus empêcher les prêtres uniates d'exercer leurs attributions.

68. *Le 11 février 1784, Sibiu.* La comtesse Heller Carolina sollicite au comès suprême du comitat de Hunedoara la suspension de l'enquête visant les plaintes des habitants de Deva.

69. *Le 17 février 1784, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, par lequel on rappelle que, conformément au Décret royal du 24 janvier 1784, le travail des fileuses sera inclus dans les jours de corvées et les enfants des serfs ne peuvent pas être obligés à travailler à la cour du seigneur.

70. *Le 8 avril 1784, Tîrnăveni.* La Table Permanente du comitat de Tîrnava répond au comte Ladislau Bethlen, qui a réclamé que ses serfs de Sîntioana de Mureș refusent les corvées et ont fait sonner les cloches pour instiguer à la révolte. Les employés du comitat ont reçu des dispositions d'apaiser les esprits. L'ordre du Gubernium de la Transylvanie, annexé en copie, précise que ces troubles se sont étendus dans treize villages voisins.

71. *Le 2 mai 1784, Orăștioara de Sus.* Rapport d'Adam Barojai, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, concernant la destruction des ponts par les serfs de Tămășasa et d'Orăștioara de Jos.

72. *Le 6 mai 1784, Deva.* Circulaire de la Table Permanente du comitat de Hunedoara contre la destruction des forêts.

73. *Le 6 mai 1784, Sibiu.* Des observations du Gubernium au protocole de la Table Permanente du comitat de Hunedoara pour le mois de février 1784, il résulte qu'après l'élargissement de Ion Bărbescu, on a interdit au vice-colonel Karp de se mêler dans les affaires des habitants. Samuel Kenderesi s'est plaint que ses domestiques refusent la prestation des services.

74. *Le 15 juin 1784, Sibiu.* La Gubernium de la Transylvanie constate que les instances inférieures de jugement infligent des peines tantôt trop rudes, tantôt trop indulgentes et dé-

mande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de présenter au Gubernium, pour être confirmés, tous les cas dans lesquels on a administré des punitions qui dépassent cent coups de bâton.

75. *Le 12 juillet 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara qu'aux instances du Commandement Suprême de l'Armée, le prince régnant de la Valachie a accepté de rendre les serfs qui ont quitté la Transylvanie pendant les deux dernières années. On exige la prise de mesures pour qu'à leur retour en Transylvanie ceux-ci reviennent sur les domaines qu'ils avaient abandonnés.

76. *Le 3 août 1784, Deva.* Ordre de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, adressé au vice-colonel Andrei Karp, de disposer à Ilia une sous-unité de trente soldats qui veille contre les menaces des « bridangs » des comitats de Zarand et d'Arad.

77. *Le 16 août 1784, Deva.* Les autorités du comitat de Hunedoara rapportent au Gubernium que les dépositions des juges des nobles ainsi que d'autres sources ont révélé le fait que les habitants de plusieurs districts du comitat se dirigent vers les commandements militaires de Hațeg et d'Alba Iulia pour être enrôlés dans l'armée. Afin d'éviter des troubles, la Table Permanente demande au Gubernium qu'on en interdise l'accès aux commandements militaires.

78. *Le 16 août 1784, Tolești.* Rapport de Nicolae Pui, adressé au comès suprême et à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, sur le déroulement de la conscription militaire.

79. *Le 19 août 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara complète une relation antérieure en rapportant au Gubernium de la Transylvanie les perturbations provoquées par les serfs qui essaient de s'enrôler dans l'armée. Les paysans sont convaincus qu'en recevant des armes ils s'échapperont aux obligations envers les seigneurs et les terrains qu'ils travaillent aujourd'hui leur appartiendront. Cette illusion est si forte qu'ils commencent à s'agiter et dans le pays de Hațeg ils déclarent à haute voix que, s'ils n'obtiennent pas la liberté par voie légale, ils vont recourir aux meurtres et aux vengeances, même contre le prince régnant. Le mouvement de Sofronie et les troubles survenus sur le domaine de Zlatna contre les commerçants de boissons ont déjà prouvé qu'on peut en arriver au carnage. On demande l'aide de l'armée pour assurer le calme public.

80. *Le 23 août 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara explique que ses rapports adressés au Gubernium n'ont pas exagéré l'état des choses; on y apprécie que l'étincelle de la conscription militaire pourrait mettre tout en flammes. Comme dans le comitat il n'y a pas d'armée régulière, excepté une petite unité à Deva, on demande en aide des troupes de hussards. On ne peut pas compter sur les gardes-frontières du comitat parce que ceux-ci sont préoccupés de leurs travaux et qu'ils ont des liens de sang avec les paysans.

81. *Le 25 août 1784, Deva.* Circulaire de la Table Permanente du comitat de Hunedoara concernant l'apaisement des troubles causés par la conscription militaire.

82. *Le 26 août 1784, Ilia.* Déclaration de Ioan Martonosi, révélant les rumeurs qui courent parmi les Roumains vis-à-vis de la conscription militaire.

83. *Le 27 août 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara fournit au Gubernium de la Transylvanie des précisions en ce qui concerne l'investigation de la plainte des habitants de Valea Sîngeorgiului qui réclament les corvées excessives. Après l'enquête entreprise par les autorités du comitat, les serfs ont avancé une autre plainte au vice-colonel Karp, tout en montrant qu'on ne leur a pas réduit les corvées comme du temps du seigneur Ladislau Buda.

84. *Le 28 août 1784, Sibiu.* J. G. de Rittern communique à la Table Permanente du comitat de Hunedoara les mesures militaires prises pour apaiser les troubles au sein du peuple et demande qu'on assure les vivres pour les troupes disposées dans le comitat.

85. *Le 1er septembre 1784, Ilia.* Relation de l'assesseur de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, Grigore Boros, et du seigneur Ludovic Szilagyî, concernant les bruits qui courent à propos de la conscription militaire.

86. *Le 1er septembre 1784, Ilia.* Relation de Ladislau Krainic et de Gheorghe Görög concernant les bruits qui courent à propos de la conscription militaire.

87. *Le 2 septembre 1784, Orăștie.* Rapport du vice-colonel Karp adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, concernant la répartition des troupes de régiments "Orosz, Gyulaj" et Sicule de hussards dans le district de Dobra (le comitat de Hunedoara), à Cluj et sur l'Arieș (le comitat de Alba) dans le but d'étouffer les éventuels troubles provoqués par les serfs. On présente le plan de l'emplacement des troupes dans les dis-

trict d'Orăștie. On y mentionne aussi que le maintien des troupes de gardes frontières à Deva n'est pas nécessaire et implique des frais inutiles.

88. *Le 3 septembre 1784, Orăștie.* Le vice-colonel Karp expose au comès suprême de comitat de Hunedoara son intention d'apporter une division du régiment Orosz. On y mentionne que les seigneurs doivent défendre la ville de Deva pour que l'on puisse assurer la surveillance militaire dans le district de Hațeg et dans la Vallée de Mureș.

89. *Le 4 septembre 1784, Hațeg.* Le vice-colonel Karp étant absent, le capitaine Henui rapporte à la Table Permanente du comitat de Hunedoara qu'on a demandé aux habitants d'être calmes et d'obéir à leurs maîtres.

90. *Le 5 septembre 1784, Bădeni.* Réponse du vice-colonel Schultz de Leichtenthal à la demande de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, du 31 août 1784, d'envoyer une compagnie de soldats pour soumettre les paysans. Il est prêt à envoyer une sous-unité dans le comitat si le Commandement Général de l'Armée l'ordonne.

91. *Le 5 septembre 1784, Bratislava.* Le comès Nicsky Critophor sollicite la dislocation de deux compagnies dans le comitat d'Arad pour empêcher les incursions des brigands dans ce comitat.

92. *Le 6 septembre 1784, Spini.* Le vice-colonel Karp rapporte à Ioan Bornemisza, le comès suprême du comitat de Hunedoara, que dans les districts de Hațeg et d'Alba ont survenu des troubles parmi les serfs à la suite de la publication de la conscription militaire. L'agitation est plus grande dans le comitat d'Alba où les serfs ne sont pas convaincus qu'ils ne peuvent pas être enrôlés comme gardes-frontières. Le vice-colonel Karp expose son plan concernant le contrôle militaire des régions où il y a des troubles et présente les mesures à prendre pour faire connaître aux serfs leurs obligations envers leurs maîtres.

93. *Le 9 septembre 1784, Deva.* Protocole de l'enquête entreprise par le lieutenant Avram Kallyani et les percepteurs Iosif Kenderesi et Paul Varadi à la suite des plaintes avancées par les serfs de Valea Singeorgiului, Costești, Tămășasa, Dincul Mare et Sincrai contre l'administrateur Mihail Csato.

94. *Le 12 septembre 1784, Deva.* Rapport sur la réaction des habitants des villages Orăștoara, Ocolişul Mic, Boșorod, Chitid, Vilcelele Rele, Vilcelele Bune, Gințağa, Bretea Română, Strei Singeorgiu, Valea Singeorgiului et Ohaba, à la publication de l'annulation de la conscription militaire.

95. *Le 13 septembre 1784, Sintuhalm.* George Varadi, vice-juge des nobles, et Iosif Löncz, commissaire dans le district de Deva, rapportent au vice-comès du comitat de Hunedoara le résultat de l'enquête entreprise à Sintuhalm à la suite des plaintes avancées au Gubernium de la Transylvanie par quelques serfs du seigneur Francisc Mátskasi. Ceux-ci avaient été chassés de leurs maisons sous différents prétextes, la vraie raison étant leur tentative de s'armer. À la conscription militaire avait participé toute la communauté; le village était resté complètement désert.

96. *Le 17 septembre 1784, Deva.* Rapport de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, adressé au Gubernium de la Transylvanie, concernant l'enquête sur quelques événements; le serf de Plop, arrêté pour avoir provoqué de désordre, a été libéré; le seigneur Moise Nandra de Clopotiva, qui a eu une controverse avec ses serfs de Nandru, a été tué; Hertzza vice-juge des nobles, a été tué pendant la nuit, dans la région de Jiu; Petru Kadar, administrateur du domaine de Deva Inferior, a été battu à mort par les gardes-frontières de Briznic.

97. *Le 20 septembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara sollicite au capitaine von Bratoravini d'envoyer à Baia de Criș trente soldats et un lieutenant qui obligent les paysans révoltés à se soumettre.

98. *Le 20 septembre 1784, Deva.* Réponse de la Table Permanente du comitat de Hunedoara au rapport du vice-comès substitut du district de Zarand sur la réparation des bâtiments nécessaires à l'armée, sur la garde des détenus et sur le refus des paysans d'exécuter les charges publiques. Pour vaincre la résistance des habitants, on a disposé l'envoi dans le district de Baia de Criș d'un lieutenant et de trente soldats qui arrêtent et qui punissent les chefs des révoltés.

99. *Le 21 septembre 1784, Ștei.* Rapport du « royaliste » Andrei Zeyk, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, sur la manière dont les paysans de Cristur, Peștișul Mare, Hunedoara, Nădăștia de Sus, Silvașul de Jos, Fărcădinul de Jos, Fărcădinul de Sus, Tuștea, Densuș, Peșteana, Clopotiva, Sarmizegetusa, Breazova, Hovița, Riu de Mori, Ostrovel, Ostrovel Mare, Nucșoara, Mălăiești, Coroiști, Riu Alb, Mățești, Sălașul de Jos, Sintă-

măria-Orlea, Sălașul de Sus, Plopi, Bretea, Măcău, Ocolişul Mare, Ruși, Nădăștia de Jos, Crișeni, Călan et Sincrai, ont reçu l'ordre de cesser la conscription militaire.

100. *Le 22 septembre 1784, Deva.* Lettre du vice-comès substitut du comitat de Zarand Ioan Zeyk adressée au vice-comès substitut du comitat de Hunedoara concernant l'accomplissement d'une exécution militaire au pays de Hațeg pour prévenir les révoltes paysannes.

101. *Le 23 septembre 1784, Măceu.* Rapport concernant les événements de Măceu adressé au vice-comès Nicolae Puy, rapport par lequel on sollicite l'envoi d'un corps d'armée dans ce village pour apaiser les agitations et pour prévenir l'éclat de la révolte.

102. *Le 24 septembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium les événements passés à la foire de Sintămăria-Orlea et à Măceu lorsqu'on a publié la suspension de la conscription militaire. À Sintămăria-Orlea on a arrêté un habitant d'Ostrov qui a offensé la commission lorsqu'on annonçait la suspension de la conscription. Les habitants de Măceu ne se sont pas présentés devant la commission; pour les calmer il est nécessaire d'envoyer le vice-colonel Karp qui ne leur paraît pas une personne suspecte. On demande l'envoi d'une armée régulière qui puisse prévenir de nouveau troubles à la fin de l'hiver.

103. *Le 25 septembre 1784, Deva.* Interrogatoire pris le 24 septembre à Petru Szakats, serf du seigneur Andras Zeyk de Streiu et à Tur Petru de Crișeni, serf du baron Iosika Daniel.

104. *Le 25 septembre 1784, Hațeg.* Le vice-colonel Andrei Karp rapporte au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, qu'on a envoyé un officier et trente husards de Loșad à Tămășasa pour apaiser le mécontentement des serfs de Tămășasa provoqué par les corvées excessives sollicitées par les seigneurs. Le vice-colonel Karp considère que pour calmer de tels mécontentements il faudrait publier les jours de corvées dans tout le comitat.

105. *Le 27 septembre 1784, Deva.* Lettre de garantie du juge de la ville de Deva, Andrei Jakab pour la bonne conduite, à l'avenir, du serf Petru Szakats.

106. *Le 29 septembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie répond au rapport de la Table Permanente du comitat de Hunedoara, du 15 septembre, où celle-ci considèrerait comme non justifiées les plaintes des paysans concernant les corvées excessives et explique leur révolte comme une conséquence des inscriptions faites par le vice-colonel Karp. Pour calmer les habitants, on demande de réduire à une mesure raisonnable toutes les corvées qui ont dépassé les normes prévues.

107. *Septembre 1784, Deva.* Pétition du vice-comès du comitat de Hunedoara, Ioan Zeyk, adressée au Gubernium de la Transylvanie et concernant l'emplacement de troupes dans le comitat pour prévenir les révoltes paysannes.

108. *Le 1er octobre 1784, Fărcădin.* Kenderesi Stefan et Csulai Ioan, juges des nobles, présentent l'enquête entreprise dans le village de Ciula Mare du district de Hațeg le 29 septembre 1784.

109. *Le 7 octobre 1784, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, de ramener George Novac de Săcel à son état de paysan; celui-ci avait émigré en Valachie pour être ordonné prêtre orthodoxe.

110. *Le 8 octobre 1784, Rîu Alb.* Lettre de plusieurs personnes de Rîu Mic, de Rîu Alb, et de Coroiești qui garantissent de la conduite de Mihai Sin Berbetan de Coroiești, détenu à Deva, après sa libération.

111. *Le 9 octobre 1784, Timișoara.* Le comte Anton Iankovich invite la communauté des nobles du comitat de Hunedoara à envoyer des représentants à la conférence qui aura lieu le 27 octobre à Timișoara pour prendre des mesures contre les bandes des « brigands » qui troublent le calme public dans les comitats situés à la frontière de la Transylvanie avec la Hongrie.

112. *Le 11 octobre 1784, Mărtinești.* Enquête sur les plaintes de la communauté de Mărtinești et des habitants qui vivent dans des chaumières à Turmaș, adressées à l'empereur, contre les abus et les injustices des seigneurs (le baron Orban Anton, Bolos Ianos et le comte Bánffy György).

113. *Le 16 octobre 1784, Deva.* Rapport du vice-comès Ioan Zeyk sur la manière dont les paysans ont reçu la publication de l'annulation de la conscription militaire. A l'approche de l'hiver, le calme commence à s'établir, bien que dans les villages de Bulbuc, Cib, Mafa et Fișez, certains habitants refusent les corvées imposées par les seigneurs et que dans le district de Zarand les routes ne soient pas sûres à cause des bandes de « brigands ». Les causes des troubles ont été l'afflux de paysans vers les centres militaires pendant les travaux d'été

sans l'autorisation des seigneurs et des autorités, les nombreux mécontentements des serfs, le fait qu'on n'a pas tenu compte des réclamations formulées par les maîtres contre leurs serfs qui refusaient d'accomplir leurs charges, l'attitude irrévérencieuse dont le peuple a reçu la publication de l'annulation de la conscription, l'opposition des paysans de Măceu et d'autres événements semblables. Les causes des événements seraient aussi le manque d'éducation, leur penchant au pillage, le désir de libération de la servitude. Le refus de remplir les charges lorsque les travaux agricoles battaient leur plein a provoqué des dommages aux seigneurs et les plaintes sans fondement ont provoqué des préjudices à la Table. Il faut ôter aux paysans l'espoir dans la possibilité de recevoir des armes et d'être ainsi préparés à lutter contre les seigneurs et même contre l'empereur.

114. *Le 21 octobre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara, fait connaître au Gubernium de la Transylvanie qu'à cause de la sécheresse et des inondations, la révolte de céréales dans le comitat a été très faible et il paraît que la nourriture du peuple sera insuffisante.

115. *Le 21 octobre 1784, Ostrov.* Copie des rapports avancés par les vice-juges des districts de Clopotiva, Totești, Densuș, Riu Bârbat et Zăvoi sur la situation dans le district de Hațeg. La population s'est apaisée.

116. *Le 25 octobre 1784, Deva.* Résolution de l'assemblée des officialités du comitat de Hunedoara uni au comitat de Zarand par laquelle Alexe Noptsa, juge suprême des nobles et assesseur de la Table de jugement, et Carol Ribiczei, assesseur du comitat, sont désignés comme députés dans la commission chargée de supprimer les brigands et de rétablir le calme public.

117. *Le 27 octobre 1784, Deva.* Suite du rapport du 12 septembre, du comès suprême du comitat de Hunedoara, concernant l'insoumission du peuple et les troubles survenus. Les habitants ne s'opposent pas ouvertement à l'administration publique et aux seigneurs. A l'approche de l'hiver, il paraît que le calme s'est rétabli, mais dans leurs âmes l'acharnement persiste et peut éclater plus fort à l'occasion attendue. Les paysans sont convaincus que l'annulation de la conscription a été faite à l'insu de l'empereur et ils espèrent recevoir des armes. Après l'annulation de la conscription, les habitants de Geoagiu de Jos auraient envoyé des délégués à Alba Iulia pour demander d'être inscrits, s'ils n'étaient pas arrêtés par le capitaine Richard. Les habitants de Cigmău se sont associés à la foire d'Orăștie aux habitants d'Acmar (comitat d'Alba) et ont crié à haute voix qu'ils n'avaient pas confiance dans la publication des commissaires et qu'ils enverraient des délégués à la cour. Le comès suprême affirme qu'il y a trois mesures qui s'imposent: déléguer un officier supérieur ou un général et un employé civil avec autorité pour publier l'annulation de la conscription et rétablir le calme; punir exemplairement les instigateurs et les chefs; établir dans chaque district une demi-unité de cavalerie et une centurie de fantassins pour l'hiver.

118. *Le 28 octobre 1784, Deva.* Protocole de l'enquête du 13 septembre 1784 sur les plaintes adressées par les habitants du comitat de Hunedoara au vice-colonel Andrei Karp contre les seigneurs.

119. *Le 2 novembre 1784, Băița.* L'employé Iosif Bukovai rapporte à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que le seigneur Ștefan Kristosri lui a relaté une attaque provoquée dans le village de Criscior par les Roumains révoltés. Plusieurs seigneurs ont été tués, d'autres se sont échappés par la fuite. Les rebelles se sont dirigés vers Brad et Mihăileni pour tuer les seigneurs. Il demande l'aide de l'armée pour que la foule révoltée ne s'empare pas de la poudre.

120. *Le 2 novembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium de la Transylvanie sur la grande révolte qui, selon l'affirmation du vice-comès substitué du district de Zarand, aurait éclaté dans ce comitat-là. Pour assurer le calme public, l'armée est absolument nécessaire. Les révoltés sont les habitants du village de Cărpiniș, dans le comitat d'Alba, et leur chef est Horea, de Cimpeni.

121. *Le 2—3 novembre 1784, Băița.* Rapport de Iosif Bukovai et Iosif Molitor, adressé à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, concernant les événements du 2 novembre à Criscior, Mihăileni et Brad.

122. *Le 4 novembre 1784, Geoagiu.* Le capitaine Richard rapporte au Commandement Général de l'Armée de Transylvanie qu'il s'est déplacé avec sa division à Zlatna pour accorder l'aide au fisc, car une importante somme d'argent s'y trouve en insécurité. Son déplacement à Zlatna n'affecte pas la garde de la ville de Deva parce qu'aux environs de la ville se trouvent les troupes du vice-colonel Karp et du lieutenant Filszky.

123. *Le 4 novembre 1784, Sibiu.* Ordre du Gubernium de la Transylvanie, adressé à la Table Permanente du comitat du Hunedoara, d'arrêter Mihail Poperski, envoyé en Hongrie pour attirer des gens dans le service militaire hors du pays.

124. *Le 5 novembre 1784, Ostrov.* Rapport du vice-comès substitut Valentin Szilvási adressé aux officialités du comitat de Hunedoara concernant l'armement des seigneurs contre les révoltés.

125. *Le 7 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur Samuél Brukenthal fait connaître au vice-comès du comitat de Hunedoara Ioan Zeyk que pour l'entretien de la noblesse réfugiée dans la cité de Deva on peut dépenser de l'argent de la caisse du percepteur.

126. *Le 7 novembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium porte à la connaissance de la Table Permanente du comitat de Hunedoara uni au Zarand que pour la répression de la révolte de peuple roumain on a envoyé le régiment de cavalerie Leopold de Toscana, les troupes du vice-colonel Karp et du commandant Stojanich, ainsi que d'autres unités de l'armée régulière et des gardes-frontières. Pour leur ravitaillement on a désigné auprès des officiers, le commissaire de province Sigismund Zeyk. Il faut prendre des mesures pour que la révolte ne gagne pas d'autres régions.

127. *Le 7 novembre 1784, Sibiu.* Iohann Schloissnigg, secrétaire militaire, fait connaître aux autorités de comitat de Hunedoara les mesures prises par le Commandement Militaire Général de Transylvanie, contre les révoltés. Les détachements de la division Leopold de Toscana seront disloqués dans les localités situées entre Deva et Orăștie et Orăștie-Sebeș. Ces détachements vont collaborer avec les autorités provinciales pour surveiller le comportement des serfs.

128. [*Le 7 novembre 1784, Deva*]. Rapport du comitat de Hunedoara concernant le déroulement de la révolte dans les régions de Zarand et de Hunedoara jusqu'au 7 novembre.

129. *Le 9 novembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium, de la Transylvanie approuve les mesures prises par le vice-comès Ioan Zeyk pour la répression de la révolte et lui demande de rétablir le calme public en accord avec le vice-colonel Karp et les officiers du régiment Leopold de Toscana.

130. *Le 9 novembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium, de la Transylvanie communique à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que Mihail Brukenthal, conseiller du Gubernium, a été chargé de la répression de la révolte. On demande de lui accorder l'appui pour qu'il puisse accomplir cette mission.

131. *Le 9 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur de la Transylvanie met en vue à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que les hauts dignitaires qui ne se trouvent pas à leurs offices dans ces circonstances seront remplacés. Les autorités doivent nommer des commissaires pour le ravitaillement des troupes engagées dans la répression de la révolte.

132. *Le 9 novembre 1784, Sibiu.* Tout en appréciant les efforts de la Table Permanente du comitat de Hunedoara pour la répression des insurgés qui ont attaqué la ville de Deva et pour le maintien du calme public, le gouverneur de la Transylvanie demande d'obtenir, au cours des interrogatoires pris aux captifs, d'envoyer au Gubernium le maximum d'informations sur les chefs de la révolte, leur origine, leurs vêtements, les causes de la révolte.

133. *Le 9 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur de la Transylvanie ordonne au comès suprême du comitat de Hunedoara de prendre des mesures pour contraindre les habitants de Măceu de livrer les instigateurs à la révolte. Le lieutenant Kallyany avec un commissaire de province doit examiner les plaintes des serfs contre les abus des seigneurs.

134. *Le 10 novembre 1784, Orăștie.* Rapport de Samuel Ersekujvári adressé au vice-comès du comitat de Hunedoara, Moise Varadi, concernant le déroulement de la révolte à Homorod.

135. *Le 10 novembre 1784, Sibiu.* Ordre du gouverneur Samuel Brukenthal adressé au vice-comès Ioan Zeyk d'accorder de l'appui militaire à ceux qui veulent quitter la cité pour s'établir dans des endroits plus sûrs.

136. *Le 11 novembre 1784, Cimpuri-Surduc.* Pleter Gheorghe écrit au maître des transporteurs de sel de Partoș que des paysans venus de Criș ont attaqué les domaines seigneuriaux de Cimpuri-Surduc.

137. *Le 11 novembre 1784, Deva.* Rapport du juge Ludovic Noptsa adressé au vice-comès substitut du comitat de Hunedoara, Moise Vyradi, concernant les mesures prises contre les insurgés.

138. *Le 11 novembre 1784, Hunedoara.* Iosif Leithner, administrateur du domaine de Hunedoara, fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que dans la prison

de la cité se trouvent plus de cent rebelles arrêtés par les gardes-frontières, les seigneurs et les citadins. Une partie d'entre eux, c'est-à-dire quarante-huit serfs de Cinciș, s'étaient réfugiés dans les forêts dans l'espoir d'être enrôlés. Il rapporte que l'on a pris des mesures pour garder la poudre. Il propose l'envoi des détenus, sous escorte militaire, à Deva pour être jugés devant la table de jugement du moment que les seigneurs réfugiés dans la château veulent les juger et les faire exécuter. Parmi les raisons pour lesquelles il faudrait les y transporter, ce serait le fait que d'autres rebelles, faite prisonniers aux environs d'Orăștie, ont été transportés à Deva, et, de plus, une répression sanglanté ne ferait qu'inciter les sujets fiscaux de ce domaine à la révolte et la haine des insurgés pourrait tourner aussi vers les autorités de la chambre puisque les seigneurs sont abrités dans la château.

139. *Le 11 novembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie ordonne à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de prendre des mesures pour que la révolte des Roumains ne s'étende pas dans les régions qui sont encore calmes. Les fonctionnaires de l'État, les seigneurs et leurs employés doivent veiller jour et nuit sur les éventuels emissaires et instigateurs. S'il voient ou s'ils entendent des choses suspectes, ou bien s'ils observent des réunions, ils doivent en informer les autorités. Les fonctionnaires de l'Etat ne doivent pas quitter leurs offices; au cas contraire, ils seront renvoyés.

140. *Le 11 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur de la Transylvanie considère nécessaire qu'on réponde dans les comitats de Hunedoara uni au Zarand et d'Alba Inferior des proclamations par lesquelles on conseille les insurgés à s'apaiser et l'on promette que leurs plaintes seront examinées. Les juges et les jurés des villages qui ont incité à la révolte doivent être punis d'une manière exemplaire.

141. *Le 11 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur de la Transylvanie exprime son mécontentement pour la hâte de la Table Permanente du comitat de Hunedoara uni au Zarand à passer à l'exécution des insurgés sans respecter les ordres reçus. Pendant l'interrogatoire des rebelles arrêtés, on devra observer les instructions données au baron Simion Kémeny, le comès suprême de comitat d'Alba Inferior. Pour rétablir la clame, il exige la collaboration avec les autorités militaires. On y joint les instructions concernant l'interrogatoire des prisonniers données le 6 octobre au baron S. Kémeny.

142. *Le 11 novembre 1784, Soimus.* L'ultimatum de Horea transmis, au nom des révoltés, par Carol Brüneck, à la noblesse réfugiée dans la cité de Deva.

143. *Le 12 novembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara répond à l'administrateur du domaine de Hunedoara, Iosif Leithner, que les paysans enfermés à Hunedoara ne peuvent être transportés à Deva parce que leur nombre dépasse déjà la capacité de la prison et l'armée ne peut pas les escorter, étant engagée dans la répression de la révolte. Quatre-vingts rebelles sont détenus dans des maisons privées. Le jugement des détenus de Hunedoara sera accompli par l'instance domaniale présidée par l'assesseur Moise Varadi. Pour l'exécution des sentences capitales, on envera le bourreau de Deva. La punition des coupables va calmer les autres. Il exprime an gratitude pour la protection des nobles qui ont été abrités dans la cité de Hunedoara.

144. *Le 12 novembre 1784, Sebeș.* Le conseiller Mihail Brukenthal rappelle à la Table Permanente du comitat de Hunedoara que le Gubernium de Transylvanie l'a nommé commissaire chargé de la répression de la révolution et donne les dispositions suivantes: toutes les informations concernant la révolution doivent lui parvenir; les hauts dignitaires doivent rester mobilisés à leurs offices et rapporter le cours de s'événements; si la révolution s'étend, la Table Permanente, de concert avec les autorités militaires, doit assurer l'aide militaire. Le conseiller a appris que vingt détenus avaient été exécutés et enterrés dans un tombeau commun. Il conseille la modération parce que de tels faits ne sont que surexciter les paysans. Il veut savoir si les informations concernant l'arrestation de Horea dans la Vallée de Hașeg sont réelles.

145. *Le 12 novembre 1784, Sibiu.* Exprimant son désaccord avec l'exécution sommaire des insurgés arrêtés, le gouverneur demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de respecter les dispositions données par le conseiller du Gubernium, Mihail Brukenthal, sur le jugement des prisonniers.

146. *Le 12 novembre 1784, Sibiu.* Note du secrétaire militaire Johann Schloissnigg adressée au comitat de Hunedoara où l'on explique que les mesures prises par la Table Permanente du comitat de Hunedoara d'exécuter quarante-quatre rebelles conformément au décret relatif à Salis sont arbitraires; les insurgés perdront leur confiance dans les promesses faites à propos de l'atténuation des punitions. Le Gubernium de la Transylvanie a interdit aux autorités provinciales d'employer de telles méthodes contre les insurgés.

147. *Le 14 novembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara rapporte au conseiller du Gubernium, Mihail Brukenthal, qu'elle accordera tout son appui à Ioan Piuariu-Molnar. Les informations sur la révolte seront rapidement transmises au Gubernium. On présente aussi la relation du capitaine Ladislau Csepi du régiment Orosz sur les événements de Zarand.

148. *Le 14 novembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara explique au gouverneur Samuel Brukenthal qu'elle n'a pas réussi à avancer les documents de l'enquête des captifs exécutés (documents envoyés en extrait le 11 novembre), faute de copistes et de temps, et demande la permission pour la noblesse de prendre les armes contre les rebelles. Libérer les quatre-vingts révoltés détenus dans la prison serait un grand péril pour le calme public.

149. *Le 14 novembre 1784, Sebeș.* Le commissaire du Gubernium, Mihail Brukenthal, confirme la réception de la lettre envoyée au général Pfefferkorn, le 13 novembre. Le comitat recevra de l'appui militaire selon les possibilités. L'employé de l'Office du sel de Soimuș explique que les insurgés attendent la réponse à leurs propositions dans un délai de trois jours. Leurs revendications seront examinées par l'intermédiaire de l'oculiste roumain Piuariu-Molnar auquel le comitat devrait accorder son appui.

150. *Le 14 novembre 1784, Sebeș.* Le conseiller du Gubernium, Mihail Brukenthal, adresse au comitat de Hunedoara plusieurs publications du Gubernium, en roumain, pour être portées à la connaissance des habitants. Dans ce but, on va nommer des personnes officielles qui, accompagnées d'un prêtre avec autorité et d'un représentant du peuple, publient ces annonces dans chaque village. On doit envoyer d'urgence au comès suprême des rapports sur le résultat de cette opération.

151. *Le 15 novembre 1784, Hunedoara.* Les seigneurs et les employés supérieurs réfugiés dans la cité de Hunedoara à cause de la révolution se plaignent au Gubernium de leur situation et sollicitent l'envoi des troupes pour calmer les esprits. L'armée doit se dépêcher pour que les insurgés n'arrivent pas à inciter les habitants de Valachie à la révolte. On a surpris des rebelles qui voulaient émigrer et sur lesquels on a trouvé des objets pillés aux tseigneurs. Ils ont été jugés et condamnés, mais le lieutenant Kallyani, avec l'accord du vice-colonel Karp les a libérés à côté d'autres prisonniers.

152. *Le 15 novembre 1784, Sebeș.* Le conseiller du Gubernium, Mihail Brukenthal, confirme à la Table Permanente du comitat de Hunedoara uni au Zarand la réception de la lettre concernant les conditions de la paix avancées par les insurgés au nom de Horea. Le vice-colonel Karp relate qu'au pays de Hațeg les mouvements des révoltés semblent s'apaiser. On a envoyé des unités militaires dans les régions au-delà de la rivière de Mureș. Il faut prendre des mesures pour publier les lettres patentes. On a nommé Alexe Noptsă à la place du vice-comès décédé, Ioan Zeyk.

153. *Le 15 novembre 1784, Sebeș.* Lettre du commissaire du Gubernium, Mihail Brukenthal, adressée à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, contenant les mesures à prendre pour apaiser la révolution. Ayant compris de la lettre du vice-colonel Karp que dans les régions en deçà du Mureș la révolution avait été étouffée, Mihail Brukenthal demande la publication de la lettre patente destinée à clamer les choses dans chaque village et la nomination de nouveaux juges et jurés là où il le faut. Il exige qu'on organise des ronds militaires qui parcourent les villages en permanence. Les biens pillés par les paysans doivent être récupérés, mais avec modération, sans abus ou cruautés de la part des seigneurs.

154. *Le 17 novembre 1784, Zlatna.* Le juge minier Andrei Iosif Zelenkay rapporte à la Trésorerie Transylvaine que le peuple croit que les mesures de répression n'ont pas été dictées par l'empereur, mais par les officialités de Sibiu. À Curechiu les insurgés ont tenu une réunion secrète dans l'église, à Mesteacăn ils ont tué deux vice-juges des nobles, à Brad ils ont jeté du haut de la tour des seigneurs et des prêtres réformés, à Mihăileni le seigneur Ladislau Csizsár avec son frère et deux poians ont été noyés. L'armée doit donc intervenir et fermer le défilé des Criș vers Abrud. Poiana et la Vallée de Geoagiu. Il est nécessaire d'envoyer des troupes pour défendre Zlatna.

155. *Le 18 novembre 1784, Sibiu.* Le gouverneur de la Transylvanie fait connaître à la population la lettre patente impériale où l'on stipule que pour l'arrestation des instigateurs à la révolution et pour leur livraison aux autorités du comitat le plus proche on accorde une récompense de 30 florins pour chaque arrêté. Le juge et deux jurés des villages qui ont fait preuve d'infidélité et se sont laissés attirer par les instigateurs seront empalés.

156. *Le 19 novembre 1784, Aiud.* La noblesse du comitat d'Alba Inferior sollicite au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, et à la Table Permanente du

même comitat de mettre des gardes du district de Zarand jusqu'au comitat d'Alba pour empêcher que la révolution gagne en ampleur.

157. [Le 19 novembre 1784]. Lettre adressée au comte Gheorghe Banffi, rapportant les faits commis par les insurgés roumains du district de Zarand, du comitat de Hunedoara, du comitat d'Arad et du comitat d'Alba Inferior.

158. Le 20 novembre 1784, Deva. Les officialités du comitat de Hunedoara rapportent au Gubernium que les habitants du district de Zarand, après avoir détruit toute la noblesse de ce district, recommencent à s'agiter. Ils envoient des émissaires partout, nomment des commandants, se consultent avec les insurgés du Domaine de Zlatna et espèrent élever à la révolution toute la Transylvanie. On demande une armée des Szeklers pour rétablir l'ordre.

159. Le 20 novembre 1784, Hunedoara. Rapport de l'administrateur Devay György et de l'employé fiscal Bogozi Adam, du domaine de Hunedoara, adressé au vice-comès substitut Alexe Noptsa, sur l'approvisionnement de l'armée.

160. Le 20 novembre 1784, Sebeş. Lettre du commissaire du Gubernium, Mihail Brukenthal, adressée au comès suprême de Hunedoara concernant l'envoi de l'aide militaire contre les insurgés.

161. Après le 20 novembre 1784. Plainte du prêtre réformé de Geoagiu, Kolozsvari Samuel, adressée au Gubernium, par laquelle il sollicite que les coupables de la mort de sa femme et de sa belle-soeur soient arrêtés et soumis à un interrogatoire très-évère.

162. Le 21 novembre 1784, Haţeg. Pétition de la noblesse réfugiée à Haţeg, adressée au comès suprême du comitat de Hunedoara, par laquelle on sollicite l'aide matérielle et militaire.

163. Le 22 novembre 1784, Sebeş. Mihail Brukenthal fait connaître au comitat de Hunedoara qu'il a été renseigné sur les difficultés qui apparaissent dans le ravitaillement de l'armée. Il ordonne qu'on fasse tout le possible pour assurer à l'armée tout son nécessaire.

164. Le 23 novembre 1784, Sebeş. Mihail Brukenthal sollicite à l'officialité du comitat de Hunedoara un rapport sur le nombre des insurgés arrêtés qui avaient dévasté les cours seigneuriales pendant la révolution.

165. Le 24 novembre 1784, Haţeg. Valentin Szilvasi rapporte à l'officialité du comitat de Hunedoara uni au Zarand qu'il a publié la lettre patente sur le rétablissement du clame. À cette action du district de Haţeg ont participé les vice-juges du district, les prêtres et les militaires.

166. Le 25 novembre 1784, Deva. Rapport du comitat de Hunedoara adressé au comte Anton Iankovich sur les pillages subis par les seigneurs pendant la révolution des Roumains. Le dernier jour d'octobre, les Roumains du Domaine de Zlatna, du district de Zarand et d'autres régions du comitat de Hunedoara se sont réunis à l'église de Mesteacăn où on leur a dit que les Roumains doivent tuer tous les Hongrois. Pour que le peuple ait confiance en cet ordre reçu de la part de l'empereur, Horea a présenté une croix en or et des documents écrits en lettres dorées dont l'authenticité a été confirmée par le prêtre du village. Le vice-comès Stefan Hollaki a envoyé deux jurés pour arrêter les chefs du mouvement dans le village de Curechiu, mais les arrêtés ont été libérés par la foule. Les jours suivants se sont produits des pillages à Criscior, à Brad à Ribiţa et à Mihăileni. On a imposé à quelques-uns la conversion à la religion orthodoxe. On exige qu'on prenne des mesures pour rétablir l'ordre et la sécurité.

167. Le 25 novembre 1784, Sălajul de Sus. Rapport de Kenderesi Istvan adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara sur l'évolution des événements dans la région de Hunedoara et l'armement de la noblesse de Haţeg.

168. Le 25 novembre 1784, Zlatna. Ample rapport de Iosif Podivinszky adressé à Ioan Berzoi concernant le déroulement de la révolte à Cimpeni.

169. Le 25 novembre 1784, Orăştie. Rapport du vice-comès Grigore Eperjesi adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, concernant la répartition des charges pour le ravitaillement de l'armée.

170. Le 26 novembre 1784, Sebeş. Mihail Brukenthal, à la suite des troubles dans la région de Dobra, renseigne le comitat de Hunedoara qu'on a pris des mesures pour disloquer un nombre suffisant de militaires au-delà du Mureş pour rétablir l'ordre.

171. Le 26 novembre 1784, Sebeş. Mihail Brukenthal renseigne le comitat de Hunedoara que les tziganes forgerons ont confectionné des armes pour les insurgés. Il faut chercher avec précaution les armes forgées et les déposer en toute sécurité. Dans la foire d'Abud une mesure

de blé coûte 8 marians à cause de l'insécurité de l'approvisionnement, du transport et du commerce. On dispose d'y assurer des produits à un prix modéré.

172. *Le 26 novembre 1784, Sebeş.* Mihai Brukenthal demande des renseignements de la part du comitat de Hunedoara sur les nécessités de ravitaillement d'une compagnie commandée par le capitaine Csepi et de 200 soldats du commandant Stojanich et d'une autre compagnie du régiment De Vins. Les unités respectives ont été disloquées à Brad, à Hălmagiu et dans la district de Zarand avec la mission d'assurer le calme public.

173. *Le 26 novembre 1784, Strei Sîngeorgiu.* Les seigneurs Stefan Zeyk, Valentin Noptsa et Adam Szabo, à côté de Daniel Csaki, attestent le fait que l'archidiacre orthodoxe [Petru Popoviciu de Hunedoara a participé à la publication et à l'explication des ordres du Gubernium concernant l'apaisement du peuple roumain.

174. *Le 27 novembre 1784, Arad.* Le comitat d'Arad s'adresse à l'assemblée du comitat de Hunedoara et relate qu'il a des informations sur la dévastation des cours seigneuriales pendant la révolution. On a pillé des objets précieux et des animaux, c'est pourquoi on a pris des mesures pour la perquisition des personnes qui viennent y vendre des objets. On demande que dans le comitat de Hunedoara aussi en prenne des mesures pour récupérer les objets qui ont été pillés aux seigneurs du comitat d'Arad et les restituer aux propriétaires.

175. *Le 27 novembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara renseigne le Gubernium que les lettres patentes concernant la corvée n'ont pas contribué à l'apaisement du peuple. Leur publication a été accueillie par des mots grossiers. Dans le village Sîntămăria de Piatră, les habitants ont accueilli la première lettre patente avec hostilité. On apprécie que les mesures les plus dures seraient absolument nécessaires pour calmer le peuple.

176. *Le 27 novembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que l'armée disloquée dans le comitat n'est pas suffisante pour calmer la révolution. Dans le district de Haţeg et dans les autres régions du comitat de Hunedoara, sans une aide militaire supplémentaire on ne pourrait pas arrêter les coryphées et les autres instigateurs à la révolution. L'arrestation des coryphées et le rétablissement du calme public sont d'autant plus nécessaires que beaucoup de gens désirent se réfugier en Valachie avec les butins faits pendant la révolution.

177. *Le 28 novembre 1784, Deva.* Rapport du comitat de Hunedoara, adressé au Gubernium de la Transylvanie, où l'on relate que les prêtres roumains, comme par exemple le prêtre du village de Lăpuşnic, font de la propagande en faveur de la révolution.

178. *Le 28 novembre 1784, Sebeş.* Mihail Brukenthal fait connaître au comitat de Hunedoara qu'on a envoyé une unité militaire de Szeklers formée de 738 soldats avec la mission de calmer le peuple roumain insurgé. Les soldats sont distribués la manière suivante: 100 à Orăştie, 200 à Deva et les autres au Zarand.

179. *Le 28 novembre 1784, Sebeş.* Mihail Brukenthal renseigne le comitat de Hunedoara que le commandant Stojanich a commencé l'apaisement des insurgés dans ce district. Il recommande que chacun des rebelles arrêtés soit puni selon sa culpabilité.

180. *Le 30 novembre 1784, [Deva].* Le comitat de Hunedoara étant au courant de la constitution de la commission chargée d'enquêter sur les causes et l'origine de la révolution des Roumains et de la suspension de l'application de la loi contre les rebelles arrêtés, demande d'urgenter les travaux de cette commission et de passer aux exécutions publiques puisque le nombre des prisonniers augmente chaque jour; il n'y a plus de provisions et on ne peut plus en assurer la garde. D'ailleurs il faut donner un dur exemple aux insurgés. Etant donné que dans la région d'Ilia et de Lăpuşnic on a signalé de nouveaux troubles, on exige d'amener une armée régulière de Hongrie.

181. *Le 30 novembre 1784, Timișoara.* Le comte Anton Jankovich s'adresse au comitat de Hunedoara pour établir une collaboration dans l'extermination des « brigands ». A cette action doivent apporter leur contribution le district de Timișoara et les comitats d'Arad, de Bihor et de Hunedoara.

182. *Le 30 novembre 1784, Zlatna.* Iosif Podivinszky, administrateur du Domaine de Zlatna, demande l'appui de la Table Permanente du comitat de Hunedoara de collaborer pour résoudre les problèmes concernant la révolution des Roumains conformément aux ordres du Gubernium, du conseiller et des autres officialités.

183. *Novembre 1784, Deva.* Demande du comitat de Hunedoara, adressée au comte Teleki Karoly, d'adopter des mesures répressives contre la révolution paysanne et pour prévenir son extension.

184. [*Novembre 1784, Deva*]. Rapport du comitat de Hunedoara, adressé au Gubernium, concernant les débuts de la révolte au pays de Zarand.

185. [*Novembre 1784, Ilia*]. Pétition des habitants de la ville d'Ilia adressée à l'employé royal par laquelle ils le supplient de les défendre contre le danger de la révolution.

186. [*Novembre 1784*]. Liste des insurgés arrêtés et libérés par le vice-colonel Karp et par le lieutenant Kallyani de la prison de Hunedoara.

187. *Le 1er décembre 1784, Sebeş*. Mihail Brukenthal renseigne le comitat de Hunedoara qu'on a donné, de concert avec le général Pfefferkorn, des dispositions pour disloquer des troupes de Szeklers à Deva. On a envoyé aussi, d'Alba Iulia à Deva, deux canons.

188. *Le 2 décembre 1784, Sebeş*. Mihail Brukenthal fait connaître au comès suprême du comitat de Hunedoara qu'il ne peut pas donner de dispositions pour distribuer des armes et de la munition aux seigneurs sans recevoir lui-même des ordres en ce sens. Pour protéger la noblesse, on y a transféré une armée assez nombreuse. Il dispose aussi d'enquêter les juifs qui ont acheté des objets disparus pendant la révolution dans la zone de Brad.

189. *Le 3 décembre 1784, Sebeş*. Mihail Brukenthal écrit au comitat de Hunedoara qu'une unité militaire de Szeklers commandée par le lieutenant-colonel Kray a été envoyée à Brad pour calmer les insurgés. Il espère que cette troupe a contribué à l'apaisement des révoltés du district au-delà du Mureş également.

190. *Le 4 décembre 1784, Deva*. Samuel Balea junior, notaire du comitat de Hunedoara, présente les faits commis par les militaires démobilisés pendant la révolution; ceux-ci sont arrêtés dans la prison du comitat. Muncellean Mihai de Herepeia a été arrêté pendant la lutte entre des insurgés qui ont attaqué la ville de Deva et les seigneurs alliés à l'armée. Muntean Iosif et Josan Moise ont pillé la résidence du village de Lesnic du seigneur Bisztrai qui s'était réfugié à Ilia. Pendant que les insurgés ont attaqué le village Bircea Mare, les gardes-frontières ayant intervenu ont trouvé sur Petru Şerban et Filip Visarion un fusil et un sabre. Ion Ardelean de Zlatna a été arrêté à la mine de Băiţa, mais on n'a pas encore, contre lui, des chefs d'accusation.

191. *Le 4 décembre 1784, Sebeş*. Mihail Brukenthal renseigne le comitat de Hunedoara qu'il a établi sa résidence à Alba Iulia où il recevra les informations sur la révolution.

192. *Le 5 décembre 1784, Certej*. L'administration des forêts, Mihail Sutoris, et l'administrateur des mines Ioan Carol Gombos font connaître au juge des mines Iosif Zelenkay les faits commis pendant la révolution par Mirza Anghel de Hondol, serf minier du seigneur Ludovic Bartssi.

193. *Le 5 décembre 1784, Orăştie*. Lettre du général commandant Simony, adressée à un ami, par laquelle il sollicite la mise en liberté de l'un de ses serfs, Pavel N. de Geoagiu, accusé d'avoir volé un tonneau mais, en réalité, l'objet avait été volé par d'autres et caché dans la maison de Pavel N. Le général intervient en faveur de ce serf tout en précisant que celui-ci est « vraiment pauvre, mais honnête ».

194. *Le 5 décembre 1784, Ponor*. Rapport du juge Ioan Petrik adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara sur l'état d'esprit très agité de la paysannerie après la publication de l'amnistie impériale.

195. *Le 6 décembre 1784, Alba Iulia*. Mihail Brukenthal écrit au comès suprême du comitat de Hunedoara qu'il a compris que l'aide militaire de Banat était sûre. Le général Pfefferkorn a été lui aussi convaincu de la nécessité de cette intervention.

196. *Le 6 décembre 1784, Deva*. Carol Brűnek, l'administrateur de l'Office du sel de Şoimuş, s'adresse au comitat de Hunedoara en rapportant que le 5 novembre 1784 les insurgés roumains ont pénétré dans Şoimuş et ont attaqué les cours seigneuriales; quelques-unes en ont été incendiées, les autres pillées. Pendant la révolution, il a fait connaître à la Table Permanente du comitat de Hunedoara les conditions de paix proposées par les chefs des insurgés. Les 6 et 7 novembre, les rebelles ont attaqué la ville de Deva, mais ils ont été repoussés; 200 d'entre eux ont été tués, les uns noyés, d'autres arrêtés. Durant les événements, il n'avait pas abandonné son poste, c'est pourquoi il demande qu'on lui reconnaisse officiellement les mérites.

197. *Le 6 décembre 1784, Odorhei*. Le district d'Odorhei demande à la Table Permanente du comitat de Hunedoara des informations concernant le déroulement de la révolution dans ce comitat.

198. *Le 6 décembre 1784, Sibiu*. Le gouverneur de la Transylvanie fait connaître au comitat de Hunedoara que dans les conditions d'après la révolution on a interdit la vente de la poudre, du nitrate, des balles et des armes au peuple.

199. *Le 7 décembre 1784, Alba Iulia.* Note des autorités de la ville d'Alba Iulia envoyée à la Table Permanente du comitat de Hunedoara à l'égard des personnes arrêtées pendant la révolution.

200. *Le 7 décembre 1784, Deva.* Déclaration de Ioan Hatos, administrateur du comte Iosif Gyulai, sur la participation à la révolution du soldat démobilisé Nicula, de Mintia.

201. *Le 7 décembre 1784, Sibiu.* Johann Schloissnigg, secrétaire militaire, fait connaître au comitat de Hunedoara la note par laquelle le Gubernium de la Transylvanie affirme que l'inquiétude manifestée par la Table Permanente du comitat de Hunedoara à cause du péril qui menace les villes de Deva et d'Ilia n'est pas fondée, car on a recommandé au général commandant Pfefferkorn d'assurer tout ce qui était nécessaire à la défense de la ville de Deva, y compris deux canons avec la munition nécessaire. C'est pourquoi la pétition de la Table Permanente du comitat de Hunedoara par laquelle on demande l'aide au général Koppenzeller et aux régiments Würtemberg et De Vins n'est pas à prendre en considération. Puisque dans les localités situées à gauche et à droite du Mureș il n'y a aucun péril et les troupes chemineront inutilement sur les mauvaises routes de ces régions, et que le fisc n'a pas été déterminé à en assurer le ravitaillement, on a attiré l'attention au général Koppenzeller d'ordonner le retour des troupes dans leurs cantonnements antérieurs. D'ailleurs, le Gubernium de la Transylvanie a attiré l'attention des autorités provinciales de solliciter l'aide militaire seulement en cas de réel danger, pour ne pas semer inutilement la panique.

202. *Le 8 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que des habitants du sistrict de Hașeg passent en Valachie où ils vendent des objets et des animaux volés. On demande d'intervenir auprès du prince régnant de la Valachie pour interdire la vente de tels objets et des bêtes à ceux ne possédant pas un certificat de propriété.

203. *Le 8 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara confirme au Gubernium la réception de la plainte sur le ravitaillement déficitaire de l'armée, mais faute de cas concrets, on souligne la nécessité de garder dans le comitat un grand nombre de militaires dans des conditions adéquates.

204. *Le 8 décembre 1784, Hașeg.* Lettre du lieutenant-colonel Karp adressée au comès suprême du comitat de Hunedoara sur la concentration de troupes dans la région de Hașeg.

205. *Le 8 décembre 1784, Hașeg.* Pap Istvan, de Săcel, sur l'ordre du vice-comès Szilási Bálint, annonce qu'une unité de cinquante Szeklers va partir à Silvaș.

206. *Le 9 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium de la Transylvanie que dans les villages situés sur le Mureș ont été transférées plusieurs unités militaires de Banat. Dans le district de Hașeg sont disloqués plusieurs unités de gardes-frontières roumains et szeklers.

207. *Le 9 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium de la Transylvanie que l'armée disloquée dans le comitat se plaint qu'elle aurait des difficultés dans le ravitaillement, mais dans les conditions existantes, la présence de l'armée est absolument nécessaire et on accordera toute l'attention nécessaire pour en assurer le ravitaillement.

208. *Le 9 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que les procès ont été suspendus conformément aux ordres reçus et qu'on attend la commission dirigée par le comte A. Jankovich pour enquêter les détenus, mais leur nombre augmente sans cesse et on craint les épidémies. De plus, la sécurité publique est aussi en danger. Déjà sept détenus sont morts le jour précédent.

209. *Le 9 décembre 1784, Deva.* Rapport du comitat de Hunedoara adressé au gouverneur de la Transylvanie où l'on explique la nécessité de l'appui militaire dans le comitat de Hunedoara. Dans la région du Mureș, dans la Vallée de Căianu, à Ilia et à Brănișca, dans les régions de frontière avec la Hongrie et le Banat, beaucoup de gens armés se réunissent pour préparer une nouvelle révolution.

210. *Le 9 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium que l'ordre public est troublé à cause des conseils faux et malveillants donnés aux Roumains; ceci résulte des lettres de certains employés du comitat. Les troubles sont si graves que les Roumains se sont opposés au commandant Stojanich à Mihăileni. C'est pourquoi la présence de l'armée dans le comitat est nécessaire, afin de prévenir toute tentative de révolte.

211. *Le 10 décembre 1784, Blaj.* Le Consistoire gréco-catholique de Blaj se plaint au Gubernium que plusieurs prêtres gréco-catholiques ont été arrêtés ou bien insultés à l'occasion de la répression de la révolution. C'est le cas des prêtres de Herepes, Ighiu, Ampoița, Petrilaca Română, Geoagiu, etc.

212. *Le 10 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara montre au comte Anton

Jankovich que l'armée amenée de Banat pour rétablir le calme public est encore nécessaire. Elle empêchera aussi la propagation de la révolution en Hongrie. On a donné des dispositions pour le ravitaillement de l'armée transférée de Banat. La présence des 600 soldats disloqués dans la zone d'Iliia est absolument nécessaire, mais leur nombre est insuffisant car il y a le danger d'un nouvel éclat de la révolution.

213. *Le 10 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium qu'il est dangereux de retirer l'armée d'Iliia de Lăpușnic, de Șoimuș et de Brănișca parce que les habitants de ces régions ne se soumettent pas, ne paient pas des impôts, ne donnent pas de produits pour l'armée et chassent les exécuteurs. Le peu d'armée existante dans le comitat assure la protection des villes de Deva, Hunedoara et Hațeg, participe à l'arrestation des chefs de la révolution, à la capture et à la confiscation des armes. L'armée de Banat est nécessaire parce qu'il y a encore le péril que la révolte rééclate. Le vice-comès du cercle de Hațeg a appris que les Roumains s'approvisionnaient avec de la farine et voulaient la transporter dans les montagnes afin de recommencer la révolution.

214. *Le 10 décembre 1784, Peștiș.* La recherche entreprise par les officiers du régiment Karolly contre des insurgés de Zam pour trouver et récupérer des objets disparus pendant la révolution.

215. *Le 10 décembre 1784, Sibiu.* La Gubernium de la Transylvanie s'adresse au comitat de Hunedoara et explique qu'après la pétition présentée au général Koppenzoller on a donné les dispositions nécessaires pour envoyer des troupes militaires contre les insurgés.

216. *Le 10 décembre 1784, Sibiu.* La noblesse du district de Hațeg demande au Gubernium et à la Table Permanente du comitat de Hunedoara de trouver les modalités d'être dédommagée pour les pertes subies pendant la révolution.

217. *Le 11 décembre 1784, Zlatna.* Lettre du notaire substitut du Tribunal Minier, Carol Winckler, adressée à la Table Permanente du comitat de Hunedoara, relative au fait que certains seigneurs parcourent les villages à la recherche des biens pris par les insurgés. Mihai Sutoris et Ioan Gomboș ont demandé de transporter à Deva, sous escorte, le mallaiteur Mirza Anghel, pour être jugé.

218. *Le 12 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara rapporte au Gubernium qu'on a donné des dispositions pour le ravitaillement de l'armée. Des troupes en nombre suffisant sont absolument nécessaires parce qu'on signale chaque jour des troubles et des actions de pillage. De plus, les habitants ne paient pas les impôts et la contribution sans la présence de la force armée. Quant à l'intention de contremander le transfert de deux compagnies du régiment Wittemberg dans la zone d'Iliia, on montre que les habitants y sont réfractaires. On signale des coups de fusil et les serfs refusent de reconnaître les charges auxquelles ils sont obligés par leur condition.

219. *Le 12 décembre 1784, Hațeg.* Rapport du vice-colonel Karp adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, relatif aux mesures qu'il a prises pour renforcer la surveillance militaire du pays de Hațeg et de la Vallée du Jiu. Des détachements de fantassins szeklers et de hussards ont été envoyés dans les localités Riu Bărbat, Rușor, Clopotiva, Cîrnești, Tuștea et dans le défilé de Vulcan. On a disposé aussi l'interrogatoire des détenus qui se trouvent à la Table Permanente du comitat de Hunedoara.

220. *Le 12 décembre 1784, Hațeg.* Rapport du vice-colonel Karp adressé au comès suprême du comitat de Hunedoara, Ioan Bornemisza, où il répond à une réclamation des seigneurs de Riu Bărbat. Les seigneurs de cette localité craignent une nouvelle révolte des serfs qui ont exprimé leur intention de les tuer et de leur incendier les manoirs. Ceci est la conséquence de l'annulation de l'ordre d'envoyer trois compagnies militaires du régiment illyro-valaque du Banat dans le district de Hațeg. Le vice-colonel Karp expose la manière de disposer les troupes dans les villages du district de Hațeg, ce qui conduit à la réalisation d'un cordon militaire de Brad et de Deva jusqu'à Clopotiva en passant par Hunedoara et Hațeg. Des détachements militaires importants sont disposés dans les villages de Densuș, Tuștea, Riu Bărbat, Rușor et dans le défilé de Vulcan. Le vice-colonel Karp exprime son pessimisme relatif au rétablissement du calme dans le pays de Hațeg; compte tenu de l'oppression insupportable de la part des seigneurs et de la répartition inéquitable des contributions en nature (*naturalia et culinaria*) qui ont déterminé la fuite des serfs dans les forêts, on ne peut pas parler de la tentative d'une nouvelle révolte, mais plutôt d'une puissante émigration. C'est pourquoi le vice-colonel Karp est d'avis qu'il est nécessaire, dans ce cas, de penser à une amnistie générale.

221. *Le 12 décembre 1784, Zlatna.* Le notaire substitut Carol Winkler fait connaître à l'administrateur des forêts de Certej, Mihail Sutoris, et à l'administrateur minier Ioan Gomboș

que la Table Permanente du comitat de Hunedoara a défendu aux seigneurs d'arrêter des mineurs à Hondol. Mirza Anghel sera jugé selon la loi.

222. *Le 13 décembre 1784, Deva.* Le comès suprême du comitat de Hunedoara renseigne le Gubernium sur le fait que la révolution des Roumains a causé de grands dommages à la noblesse: dévastations incendiées, abandon des domaines. Ses propres biens d'Ilia, de Geoagiu et de Sintămăria Orlea ont été ruinés. De plus, sur son domaine de Gurghiu, les habitants attendent le moment propice pour recommencer la révolution et refusent les charges. Il demande l'appui militaire pour le maintien de l'ordre.

223. *Le 13 décembre 1784, Deva.* Le comitat de Hunedoara renseigne le commissaire impérial sur l'éclat de la révolution dans le district de Zarand à la suite des instigations de Horea, serf fiscal déjà connu de la justice. Pour calmer les insurgés, plusieurs unités militaires sous les ordres du commandant Stojanich ont passé par Brad, Ribița, Criscior et Mihăleni où ils ont dispersé les insurgés et ont libéré les prisonniers hongrois. Les habitants du comitat, de concert avec ceux de Zarand et du domaine de Zlatna, refusent d'accomplir les corvées et de payer les impôts. Ceux de Buruiene ont ouvert le feu lorsque les percepteurs des impôts ont fait leur apparition. Un grand nombre de militaires y est donc nécessaire. L'armée est nécessaire aussi dans le district de Hațeg, où l'on a signalé des actions de pillage et des incendies. On demande le jugement rapide des arrêtés.

224. *Le 13 décembre 1784, Lugoj.* La commissaire impérial Anton Jankovich annonce au vice-comès de Hunedoara, Alexe Noptsa, l'impossibilité d'arriver à Deva le 15 décembre.

225. *Le 13 décembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie ordonne au comitat de Hunedoara d'insister sur la publication des ordres visant l'apaisement de la révolution, car on signale des troubles même après l'apparition de ces ordres.

226. *Le 13 décembre 1784, Sibiu.* Ordre du Gubernium, adressé au comitat de Hunedoara, par lequel on dispose d'accorder tout l'appui à l'enquête qu'entreprend le comte Jankovich sur la révolution des Roumains. On dispose aussi qu'on cherche les biens disparus pendant la révolution, uniquement par les employés qui en sont chargés. Tout abus sera puni.

227. *Le 13 décembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium renseigne le comitat de Hunedoara qu'on a donné des dispositions que des unités militaires de Hongrie pénètrent en Transylvanie pour calmer les insurgés. On demande des informations supplémentaires sur les nouveaux troubles des paysans.

228. *Le 14 décembre 1784, Sibiu.* Johann Schloissnigg, secrétaire militaire, adresse une note à la Table Permanente du comitat de Hunedoara où l'on insiste sur la nécessité de surveiller les 134 serfs révoltés arrêtés et transportés dans la cité de Deva. On recommande d'enfermer dans des églises et de bien garder les insurgés arrêtés s'ils n'y tiennent plus.

229. *Le 14 décembre 1784, Sibiu.* Note du secrétaire militaire Johann Schloissnigg où l'on fait connaître aux comitats de Hunedoara et d'Alba que les militaires qui se trouvent en permission dans ces comitats doivent revenir à leurs régiments.

230. *Le 14 décembre 1784, Deva.* La Table Permanente du comitat de Hunedoara s'adresse à l'Administration du domaine de Deva en demandant qu'on institue des prix maximum aux aliments, parce qu'au marché de Deva on a signalé des prix exagérés.

231. *Le 14 décembre 1784, Deva.* Rapport du comitat de Hunedoara où l'on affirme qu'on n'a pas signalé d'excès de la part des seigneurs dans le comitat mais, au contraire, ce sont eux qui ont beaucoup souffert à cause de la révolte. Les prêtres de Rapoltul Mare, Săcărimb et Folt sont enquêtés tant qu'instigateurs à la révolte. Les témoignages déposés par les villageois en faveur des prêtres seront examinés. On prendra des mesures pour l'arrestation et l'investigation de tous les instigateurs à la révolution.

232. *Le 14 décembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium ordonne au comitat de Hunedoara de lui rapporter la manière dont plusieurs insurgés détenus dans la prison de Hunedoara, ont été relâchés.

233. *Le 14 décembre 1784, Sibiu.* Le Gubernium de la Transylvanie ordonne au comitat de Hunedoara de faire des investigations sur la plainte de l'évêque de Făgăraș qui a réclamé que les employés du comitat et les seigneurs ont adressé des injures aux prêtres uniates pendant la révolution.

234. *Le 14 décembre 1784, Sibiu.* À la suite de la lettre de la noblesse du comitat de Hunedoara, la Gubernium ordonne la prise de toutes les mesures de concert avec le général Pfefferkorn, pour en assurer la sécurité.

235. *Le 15 décembre 1784, Zlatna.* Mihail Brukenthal fait connaître au comitat de Hune-

doara qu'on a donné des ordres à l'égard du ravitaillement de l'armée disloquée dans le but de calmer les insurgés; le comitat doit procéder conformément à ces dispositions.

236. *Décembre 1784, Homorod.* Pétition de Ersekujvári Samuel, adressée au Gubernium, concernant les préjudices qu'il a subis pendant la révolution. Il sollicite en même temps qu'on impose à la Table Permanente du comitat de Hunedoara la punition et l'arrestation de tous les coupables.

237. [1784, Certej]. La communauté du village Certej (le comitat de Hunedoara), sur le territoire duquel se trouve la fonderie, sollicite la protection de l'Office Minier Supérieur contre les insurgés. On y rélate aussi les pillages et les tortures commises dans les villages de Bîrsău, Săcărîmb et Certej par un groupe formé de dix-huit seigneurs hongrois, de quelques officiers, de fonctionnaires et un certain valaque Nistor.

238. [1784], *Homorod.* Pétition du seigneur Ersekujvári Samuel adressée au conseiller Michael Brukenenthal, par laquelle il sollicite qu'on lui accorde une aide à la suite des préjudices subis par le pillage de sa cour de Homorod dû aux Roumains insurgés.

239. [1784]. Cseh Antal, serviteur du comte Gyulai Samuel, rapporte à la Commission royale les préjudices subis par son maître pendant la révolution.

LISTA ABREVIERILOR

C.d.	— Colecția de documente.
C.H.	— Comitatul Hunedoara.
Col. Inst. de ist.	
Cluj-Napoca	— Colecția Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca.
dos.	— dosar.
f.	— fila.
Mss.	— Manuscris.
Orig.	— Original.
pach.	— pachetul.
rom.	— românesc.
Soc. Ist.	— Societatea de istorie și arheologie din comitatul Hunedoara.
T.M.Z.	— Tribunalul Minier Zlatna.

I. TRIBUNALUL MINIER ZLATNA
18 noiembrie 1773 — 3 octombrie 1785

1

1773 noiembrie 18, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis etc.

Egregie nobis benevole! Salutem et Gratiae Caesareo-Regiae Incrementum! Ex informatione Dominationis Vestrae adhuc 9-na superioris Augusti ad Regium Gubernium data, perspectum fuit per Dominos Officiales Zalathnenses requisitam super eo extitisse Dominationem Vestram, ut vel ipsamet, vel alter per Continuum Tabulam commissarius ad conscriptionem pagorum Nagy Almas, Tekerö, Pojana, Porkura exire velit, cuius rei intuitu cum Dominatione Vestra quid sibi opus facto sit, instrui petat, hisce eidem rescribendum duxit Regium Gubernium. Constare aequidem Dominationem Vestram tenore sua relationis 18-va Aprilis anni currentis ad Gubernium datae, sufficienter demonstrasse incolas praectactarum possessionum criteriis penes urburarios et monticolos iuxta Benignum Rescriptum 8-va Maii 1771 emanatum requisitis destitui, tum quod sessiones colonicales inhabitent et vivendi media potissimum ex agricultura aquirunt, tum vero quod per minimam anni partem metallurgiae incumbant, dum nimirum a rurali oeconomia et robotis Dominalibus vacui esse possunt, adeoque nec specificationi verorum urburariorum illatos esse. Haec Dcminaticnis Vestrae repraesentatio ipsi quoque Inclyto Thesaurariatui Regio ea cum insinuatione communicata fuit, quod ex praemissis rationibus merito inter ordinarios contribuentes taxati sint idque ipsis quoque praedictarum possessionum incolis obtinendae exemptionis intuitu penes supplicem libellum ad Regium Gubernium recurrentibus in praemissorum conformitate resolutum fuisse. Quamquam autem haec ita sint, quia nihilominus in conformitate Benigni Regii Decreti die 5-ta mensis Iunii anni currentis emanati ac Dcminaticni Vestrae etiam sub 29-na mensis Iulii intimati, quemadmodum caeteris Regiis Perceptoribus, ita Dominationi Vestrae quoque iniunctum fuisse, ut pro praevertendis, quae fors de incompetenti taxatione urburariorum et metallurgorum moveri possent querelis Dominationi Vestrae dum ad collectionem contributionis procedet, habita cum Montanisticis Officialibus cointelligentia, illos, qui per Officiales Montanisticos pro extraneis, adeoque a contributione exemptis exponentur, in transmissa sibi specificatione signet, atque pro Exactoratus Provincialis directione huc submittat. Quae quidem Benigna Ordinatio cum via Inclyti Thesaurariatui Regii ipsis quoque Montanisticis Officialibus intimata existi-

terit, sine dubio ex fundamento huius Ordinationis iidem Dominationem Vestram requisiverint, ut cum illis ad conscriptionem exeat, quod etiam facere debuissent, si autem hactenus non fecisset, accepta hac Regii Guberuii Ordinatione cum iisdem Montanisticis Officialibus ad dicta loca exire, ibique omnes illas rationes, quibus evenire posse putabit, eosdem incolas pro urburiis et monticolis haberi non posse, sed tanquam ordinarios contribuentes taxari debere coram iisdem Officialibus adducere et sua asserta ad evidenciam coram iis demonstrare nitatur, quo tandem illi etiam aquiescere et Inclytum Thesaurariatum sententiae Dominationis Vestrae conformiter informare possint. Sic facturis etc.

Cibinii 18-va Novembris 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitiss Gubernatoris
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Adamus Veres secretarius

Resolutio

Cum constet supplicantes realibus contribuentibus conformes possidere facultates ex agri cultura vitae suae sustentando quaerere adminicula et per exiguum tantum anni partem metalliculturae incumbere, sensu quoque Benigni Rescripti 8-va mensis Maii 1771 emanati jure meritoque inter ordinarios contribuentes taxati habentur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii 5-ta mensis Octobris anni 1773.

Extradatum per Michaellem de Brukenenthal Secretarium Gubernialem.

Copie, T.M.Z., pach. 240, f. 45—46.

2

1774 septembrie 27, Șoimuș

Spectabilis ac Generose Domine,
Domine mihi humillime colendissime!

Nulla Respublica sine legibus subsistere potest, neque dissensiones rerum publicarum cessabunt aliter, nisi populus legibus tenebitur, ac formidato supplicio ad observantiam legum plebs, per eos, quorum interest, adstringetur.

Sunt conditae leges montanae, tam dominos terrestres, quam metallurgicos regulantes, quas domini terrestres sancte observant, et metallurgi in Hondol commorantes, at metallici Hondolienses, quasi nullae leges essent, vivunt exleges, omnia susque deque habent, agunt pro arbitrio, terram dominorum terrestrium dicunt esse suam, quo si terrae domini accedunt, ex praevia conspiratione metallurgi cum carbonariis ductore quodam Fika Tagyer adoruntur, fustibus et armis, quae furor administrare consuevit, ad mortem innocentum festinant, prout horum Spectabilis Dominatio Vestra oculatus ac sincerus testis adest.

Quid causae horum? Remissa administratio. Quare metallurgi in Szeke-remb cum domino terrestre pacem colunt? Quia illic subordinatio viget, leges custodiuntur, observantur, suo stipendio quisque contentus vivit.

2

Caeterum litteras Spectabilis Dominationis Vestrae super capellis transmissas nomine absentis mei principalis reverenter honoro, cogor tamen dicere, quod res est, siquidem: 1-mo. Sparsos iussu Excelsi Regii Gubernii per Inclytum Magnum Transilvaniae Principatum circulares prohibitum sit caprarum intertentio universaliter; certumque sit hoc interdicto carbonarios Hondolienses immunes non esse. 2-do. Certum est, capras ex territorio Nagyagiensi fuisse invagiatas. 3-tio. Denique, seu ex Csertesiansi, seu Nagyagiensi territorio fuerunt impulsae, et praefato interdicto, et lege Patria et lege montana invagiator in actu licito fuit versatus, fuitque hoc iussu mei Domini principalis. 4-to. Praeter articulares vaccas et equos clitellares domini terrestres in locis suis sine conventionione metallurgos servare in posterum non patientur. 5-to. Sunt adhuc aggravia plurima, sunt praeiudicia, quae domini terrestres cum amplius ferre nequeant, neque ad querelas suas Spectabilis Dominatio Vestra, aut Inclytum Iudicium Montanum hactenus satisfecerint. Ego etiam assentior, ut res et controversia pro finali decisione ad Altiores Instantias ab utrinque promoveatur, et inde normam agendorum ad partes suas quisque percipiat. In reliquo solita veneratione persisto.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae.
Solymos 27 Septembris 1774.

humillimus servus
Ioannes Mihónya m.p.

Copie, T.M.Z., pach. 825, f. 149. Orig. T.M.Z., pach. 825, f. 366–367.

3

1775 martie 31, Şoimuş

Spectabilis ac Magnifice Domine Iudex et Praeses,
Inclytum item Iudicium Montanum,
Domini mihi distincta veneratione colendissimi!

E litteris suis de dato 8-vo currentis anni 1775 ad me datis, intellexi displicenter ferre Inclytum Iudicium quod Adamus Bálint praetextu cuiusdam Murza Angyél correspondere praesumpserit. Tandem quod controversiarum ab utrinque subversantium investigandi fine ordinatus ab Inclyto Comitatu Regius nondum exierit, promittereque de damnis et iniuriis acceptis penes parem compensationem satisfactionem servata aequitatis ratione se daturum.

Me quod attinet Adamo Bálint, ut cum Inclyto Officio corresponderet haud commisi, immo hanc eidem ubi cognitum habui (quamquam se ad hoc provocatum fecisse diceret) satis reprobavi. De praefato Murza Angyal quod leges praeciperent Inclytum Iudicium dignetur statuere, luat idem poenam culpae suae demeritam. Querelarum porro quas metallurgi contra possessores Csertesianses et vicissim hi contra eosdem haberent, finem hoc me magis poscere, quo possessores damna quae iamdiu sentiunt cum damnorum a metallurgis perceptorum momentis si collibrentur, indubie illa haec infinitis parasangis superare dignoscentur.

Ut proinde promissa per Inclytum Iudicium investigatio causas controversiarum utrobique subversantium ad amussim indagare die 6-a mensis Aprilis suscipiat, Regius etiam comitatensis venturus, ad hunc terminum pervenit, immo citius etiam si Inclyto Iudicio fuerit visum.

3

Caeterum sub distincta veneratione persisto.
Spectabilis ac Magnifici Dominationis Vestrae et Inclyti Iudicii Montani

Maros Sollymos 31-a Martii 1775.

obligatus servus
Ludovicus Barcsai m.p.

Pe verso: Praesentatum 1-a Aprilis 1775.

Exhibita lecta in Sessione Judiciali Montanistici Zalathnae die 7-a Aprilis 1775 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 173—174.

4

1776 decembrie 18, Zlatna

P.P.

Ad supplices preces incolarum in Csertesiansi Hondol commorantium non metallurgorum sub numero 30-mo et jobbasyonum fiscalium pariter ibidem habitantium sub numero 31-mo signatas et Excelso Thesaurariatui Regio in Monetariis et Montanisticis stylisatas per Illustritatem autem Vestram de praesentato 21-a Novembris et recepto Judiciali 16-ta currentis mensis et anni pro danda informatione et opinione Regio Iudicio Montano gratiose transpositas hisce humillime judicialiter reponi:

Priores sub numero 30-mo citatus ex eo hactenus a metallurgis et clitelaristis esse separatos ac distinctae tabellae tributariae non metallurgorum cum pagensi communi illatos, quod agriculturae potius et oeconomiae potius, quam devectioni carbonum aut lignorum ad ustrinam Regiam Csertesiansem necessariorum sese impenderit et ut ipse tenore hic reducis informationis suae Caesareo-Regius Sylvarum Curator Leopoldus Halsch testaretur, ad eiusmodi necessariam devectionem plane vi fuisse compulsos et ideo, cum criteria nec metallurgorum, nec clitellaristarum ad sensum Benignae Resolutionis Regiae de anno 1771 die 8-va Maii emanatae tempore praecedentium conscriptionum cum Regiis Perceptoribus in Csertes cointelligenter peractarum habere comperti fuerint, ne quidem pro clitellaribus reputari et acceptari potuerunt, alias si hi, tanto magis Zalathnenses carbonum et lignorum vecturantes omnes pro talibus reputandi forent, adeoque tota Zalathna hac ratione eximenda veniret. Quod vero ad pagi tabellam reiecti sint, ex eo factum, quod non in dimenso loco Hondolii, sed plurimi ipsorum extra illud dimensum spatium integras sessiones colonicales, cum hortis leguminalibus et turcici tritici insemnaturis insaeperint et justo titulo iuxta Altissimas Ordinationes seriem ordinarium tabellarum ingredi debuerint, quum tales, qui pro metallurgis non reputantur, ad distinctam pagi tabellam etiam in aliis locis reiiciantur et conscribantur, atque iudici pagensi, pro colligendo quanto per Regios Perceptores in iudicibus pagorum securitatem collectionis collocantes transponantur, secuturo anno, si pro metallurgi recognosci po-

4

tuerint, iterum tabellam metallurgorum ingressuri, quia status ille quotannis alternatur.

Quamvis vero supplicantes toties quoties occasione conscriptionum tam ad minerarum transportationem, quam carbonum et lignorum pro Regia. hutta Csertesensi necessariorum devectionem majore ad minus parte anni secundandam stimulati et cohortati incassum fuerint, operae pretium videretur, ut et haec occasione, iidem supplicantes quod absque aliqua praescriptione censet Judicium, mediante gratiosa Resoluzione serio cohortentur, quatenus diligentem post hac vehendis mineris, carbonibus et lignis ad ustrinam impendant operam, ut hac ratione occasione annuarum conscriptionum ad minus pro clitellaristis in futurum cooptari et taliter cum aliis metallurgis Csertesiensibus tabellam ingredi possent. Secus vero ut cum metallurgis illis aequalibus immunitatibus gaudeant et tamen modis et conditionibus Altissimae criteriae sese haud accommodarent quin immo per sui multiplicationem metallurgis et urburariis graves evaderent, penuriamque potius quam utilitatem causarent, potius eisdem ruralis oeconomiae exercitium interdicendum fore censeretur, quoniam et Dcminorum terrestrium oculos respectu suae agriculturae et oeconomiae, a qua Domino terrestri hactenus nihil praestarent, curiosius suscitarent, adeo, ut propter illos perinde etiam ab urburariis taxa domorum et usus sylvarum ac terreni iam iam praetendere incepissent, impendenti adhuc existentem, qui utique qua nec metallurgi, nec clitellaristae, sed qua inquilini, Domino terrestri ad instar conventionis servitia praestare vel redimere obligarentur.

Quod vero e supplicantibus alii Fisco Regio in 3 Rh.fl. taxam dominalem, alii vero ad ccmitatum 3 Rh.fl. sese solvere debere exponant, inde esse, nec ipsis mirum videri debet, quia ab illis, qui fiscales subditi sunt extra Zalathnense Dcminium ccmorantes, iuxta Ordinationem Aulicam recentiorum, ut Judicium intelligeret, in recognitionem juris dcminalis in jobbagiones 3 Rh.fl. per Provisoratum desumendi quotannis venirent, quam taxam regulandi in arbitrio Dcmini terrestris Fisci Regii stare. Et quia illi, quoad usque in alieno territorio ccmorantur, qua utpote non metallurgi, pro inquilini reputarentur, iuxta Directivas Regulas et Ordinationes Altissimas inquilini titulo contributionis quam urburariam taxam ccmitatensem supplicantes erronee exponunt, 3 Rh. fl. ccmmino praestare tenentur, nec ab illa liberandos sese sperare poterunt nisi ad criteria Altissimarum Ordinationum metallurgiae vel constanti carbonum, lignorum vel minerarum devectioni sese impenderit, eotum 1 Rh.fl. a capite, a clitellaribus autem iumentis nihil soluturi, quia secus ipsum Caesareo-Regium Judicium hocce Montanum gravissimam responsabilitatem, immo etiam onus refusionis dupli incurreret.

Quae dum penes reacclusionem allegatorum humilime referenda et circa supplicantium preces reflectenda habuisset, nos in reliquo perennantibus gratiis pari demissione recommendantes constanti venerationis cultu emorimur.

Illustrissimo Domino Thesaurariali Cnsiliario loca montana visitanti Commissario Regio ab Eder.

Zalathnae de dato 18-va Decembris 1776.

Kibling m.p.
Zelenkay m.p.

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum!

Domini, Domini et Patroni Gratosi, nobis humillime colendissimi!

Posteaquam tam cuncti fiscales subditi, quam alii in montano loco Csertest degentes cum contributione persolvenda possessioni dominali Csertest inserti essemus, qua de causa dominus terrestris Ladislaus Borcsay proxime praeterita die Dominica promulgari per iudicem suum possidentium iobbagionum in Foro tempore hebdomadalium nundinarum curasset, quatenus nos per modum idcirco, quod tabellae contributionali cum suis subditis inscriberemus, etiam huic terrestri domino ad mandatum suum necessario omnes labores praestaremus. Quae cum ita se haberent nos non fiscales subditi, sed unius terrestris domini iobbagiones esse coacti existeremus, quod impossibile videretur uno et eodem momento duobus dominis inservire, videlicet Suae Sacratissimae Maiestati propter operationem promovendam ustrinariam cum lignis et carbonibus, tandem domino terrestri robotis peragendis.

Quapropter ad Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum humillime rogando recurrimus, quatenus nos indecenter affigendos gratiose respicere dignaretur, atque ne nos pauperes, ab omnibus derelicti iuxta posse nobis obveniens manuteneamur, gratiose exoperari facere. Qua de re si inconsolati permanere cogermur, parati sumus subditi fiscales permanendo nobis alias sessiones procurare. Quis nos gratosis favoribus humillime commendantes cum profundo venerationis cultu emorimur.

Eiusdem Inclyti Caesareo-Regii Iudicii Montani.

humillimi
cuncti fiscales subditi et alii
in montano loco Csertest degentes

P.S. Quod concernit praestatam a nobis contributionem, illam Devae domino regio perceptori Josepho Noptsa, videlicet prima vice 82 Rh.fl. super quibus quietantiam accepimus, secunda vero vice 70 Rh. fl. deposuimus, sic idem dominus perceptor praetensam primam quietantiam lacerando annihilavit, neque super 152 persolutis Rh. fl-nis aliam quietantiam in manus nostras porrexit, qua de causa timemus ne casu quo iteratis vicibus in carentia quietantiae pecuniam deponere cogamur. Quod superest dominus Ladislaus Borcsay talia nobis insinuare curavit, quod si eiusdem mandatum non explemus, nostros currus oneratos cum lignis et carbonibus devehendis ad ustrinam, in publica via sequestrari paratus sit, nec non cum omnibus Devam deduci et nos comprehendi curare.

Pe verso : Praesentatum 12 Martii 1777.

Exhibita lecta in Sessione Regii Iudicii Montani Zalathnae die 13-tia Martii 1777.

Orig. T.M.Z., pach. 825, f. 210—211.

Spectabilis ac Magnifice Domine Montium Iudex Regie,
Inclytum item Iudicium Montanum,
Domini mihi debita veneratione colendissimi!

Quandoquidem litteras Inclyti Iudicii Montani de die 31-a Ianuarii anni currentis ad me datas hodie perceperim. Moram responsionis perceptionis tarditas merito excusabit. Quibus depositos provisoris mei Adami Balint excessus in metallurgos Tsertesienses commissos quemadmodum satis expro- bavi, ita serio commisi, quatenus nisi eiusmodi facti sui rationes reddiderit quae et forent iustae, et in Foro quovis Iudiciario subsisterent. Sciat se poe- nam a legibus sibi dictatam haud effugiturum amor quippe aequi et iusti indeque fluentis harmoniae colendae studium quominus fontes exmeis impune abeant non permittit. Idem vero provisor, ad communicatas secum domini Halsch repraesentationes quid responderit: ex hic advolutis pateret uberius, ad eliciendae itaque veritatis certitudinem, utque quemque poena culpae suae condigna sequatur, iustitiae congruum fore censui, si investigatio mixta, eo modo factum indagaret, ut mox cum caeteris, haec quoque controversia una fidelia revideri posset. Superquo relationem praestolaturus, debita vene- ratione persisto.

Spectabilis ac Magnificae Dominationis Vestrae, Inclyti item Iudicii Regii Montani.

Maros Sollymos 24-a Martii 1777.

obligatissimus servus
Ludovicus Barcsay

Pe verso: Praesentatum 3-tia Aprilis 1777.

Exhibita lecta in Sessione Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 23-tia Aprilis 1777 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 220–221.

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum!
Domini humillime colendissimi!

Dignabatur Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum sub 18-va currentis pro suscipienda et peragenda in possessionibus Porkura, Tekerö, Pojana ac Nagy et Kiss-Almas existentium metallurgorum laboratorumque conscriptione me e gremio sui deputare ea cum ordinatione, ut cum inter- ventu eiusdem circuli Regii Perceptoris Domini Ludovici Mara semet pro 20-ma huius personaliter in Porkura compariturum scriptotenus Inclyto Iudicio Montano appromittentis non solum penes convocationem huttmannorum, pagensiumque iudicum relationem opus susciperem, verum ad ante- vertendas omnes emergibiles hallucinationes fundo contributionali damnosas,

etiam ad ipsa loca fodinalia exirem, et schaedae de mense in mensem confectas solutorias, e quibus metallurgorum et laboratorum personali nominanter, tempus item, quod in laboribus fodinalibus insumunt, elici poterit, exhiberi curem et consequenter illos solum, qui potiozem anni partem in fodinalibus laboribus consumpsisse reperti fuerint, ad tenorem Benigni Rescripti Aulici de 8-va mensis Maii 1771 et subsequarum Altissimarum Ordinationum pro veris metallurgis Clementissima Relaxatione taxae capitis et exemptione ab oneribus publicis gaudentibus reputarem, tabellisque metallurgorum normalibus inferrem. Quapropter terminum ad praescriptum in dicta possessione Porkura comparui, quo Dominus Regius Perceptor Ludovicus Mara cum duobus suis commissariis confrontatoribus Dominibus Daniele Torna et Petro Munyan supervenerat, quem dum accessissem et de suscipiendae conscriptionis modalitate, qualiternam eundem suscipere intendat interrogassem, subridendo reposuit, nullos in superius memoratis pagis dari reales metallurgos et si aliqui extranei fuerint, vellem eosdem e fodinis in praesentiam nostri convocare. Ex tam facetoso Domini Regii Perceptoris responso intelligens, eundem praesertim incolis praefatarum quatuor possessionum nullum pro urburario vel metallurgo agnoscere velle, intendebam meritorie de suscipiendo opere tractare et ad captum tam existentium Novellarium de anno 1747, articulo 7-mo, quam Benigni Rescripti Aulici de anno 1771 die 8-va Maii emanati tenore deducere, quod praescripta in citato articulo, Rescriptoque modalitate etiam rustici incolae pro urburariis et metallurgi reputandi veniant, prout et in aliis Comitatibus Zarand nempe, Kolos, Torda et ipso Hunyad, circulo videlicet Domini Regii Perceptoris Josephi Noptsa conscripti haberentur, a consequenti igitur et ex his, qui reales reperti fuerint, tales conscribi debere. Quibus per longum et latum ad invicem tractatis, ac pro et contra disputatis, tandem annuit omnes et singulos urburarios et metallurgos esse statuendos in praesentiam nostri pro die sequenti, quod et factum est. Confectis itaque ab utrinque partium tabellis normali stabilito conformibus manus operi adiciuntur et conscribuntur primo metallurgi extranei numero 6 hos dum interni sequerentur et in eorum serie huttmannus Tomatás Tomatás incola Porkurensis prodiret, quamvis totum anni tempus, sine praeiudicio Domini sui terrestri, cui per suos familiares robotas praestat, in fodinalibus laboribus consummere et se totum quantum monticulturae impendere, immo Illustrissimi Domini Generalis a Simoni fodinalem huttmannum testantibus id ipsum schaedis solutoriis menstrualibus cum mercede fixa agere convocatorum pagensium iudicis et juratorum uno ore perhiberetur. Dominus Regius Perceptor tamen eundem et huic similes ex eo solum inter urburarios conscribendum simpliciter recusavit, quod agrorum et foenetorum iugera possideret et Domino terrestri robotis teneretur.

Tam mane et Clementissimae Intentioni Regiae contrarium argumentum nullam promerens disputationem recapitulatis omnibus Altissimis Ordinationibus placidissime evertere studebam supponens Dominum Regium Perceptorem in simili conscriptione necdum versatum, Altissimas eatenus factas Ordinationes non intelligere, sed dum perspexissem, quod ex re tam momentuosa facetas exerceret praeattactus Dominus Regius Perceptor, fateor erumpere debui et ne in ludibrium haberer cum protestatione mihi expetis postulando, ut siquid in contrarium fundamenti sui gratia haberet, revelaret, ne tempus inane consumeretur.

Tunc idem Dominus Regius Perceptor primo semet explicuit, productisque hic copialiter adnexis Commissione et Resolutione Gubernialibus, illa ad Regium Perceptorem emeritum Dominum Samuelem Ballia, hac

vero supplicantibus dictarum possessionum urburariis et metallurgis datis sibi non esse integrum quempiam incolarum praedictarum possessionum pro metallurgo recognoscere et conscribere, sed potius tenore Commissionis omnia mea fundata allegata evertere debere. Si vero in aliis suo circulo ingremiatis pagis metallurgos cuiuscunque conditionis quospiam demonstravero, eos omnino conscribere paratum esse. Cum itaque praeattactus Dominus Regius Perceptor conscriptionem interiorum mihi simpliciter denegaverit, ab opere desistere necessitatus sum. Quae dum Inclytae Caesareo-Regio Judicio Montano humillime referrem, assiduo venerationis cultu persevero.

Eiusdem Inclyti Caesareo-Regii Iudicii Montani!

Zalathnae die 3-tia mensis Aprilis 1777.

humilimus servus
Josephus Podivinszky m.p.
Caesareo-Regii Iudicii Montani Assessor

Pe verso: Praesentatum 4-ta Aprilis 1777.

Exhibitum. Lectum in Sessione Regii Iudicii Montani Zalathnae die 23-tia Aprilis 1777 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 240, f. 219–221.

8

1777 aprilie 4, Zlatna

P.P.

Ut ad tollendas quasvis difficultates et differentias in re contributionali, quae per Regios Perceptores contra metallurgos illegaliter subinde obmoveri assolerent, etiam metallurgi et operarii fodinales et penes stompas constituti ac in possessione Porkura et Kis Almas habitantes iuxta Ordinationes Regias notanter autem ad tenorem Rescripti Aulici die 8-va Maii anno 1771 clementissime emanati ab aliis pagi incolis non metallurgis quoad contributionale secernendi distinctae metallurgorum tabellae inferantur et statuta capitis taxa sublevantur, non defuit Iudicium Montanum Regium Perceptorem Dominum Ludovicum Mara eatenus interpellare, ut pro conscriptione eadem ad certum diem et terminum Porkuram compareat, quo etiam deputatus Iudicii Montani pariter compariturus esset, ad cuiusmodi requisitionem sicuti Dominus Mara pro 20-a Martii a.c. se compariturum adpromisit ita etiam eo comparuit. Proinde etiam Iudicium Montanum suum deputatum et in specie Dominum Josephum Podivinszki gremialem Assessorem illum exmisit, qui dum ambo de inchoanda conscriptione tractassent. Dominus Regius Perceptor solum extraneos, qui ex aliis provinciis in Transilvaniam venerunt, conscribere voluit, reliquos vero uti Illustritatis Vestrae huttmannum Tomatas Tomatas et huic similes pagi Porkura incolas licet in fondinis vel penes stompas laborarent ex eo quod essent subditi Dominis terrestribus robotas praestare debentes, sessiones iugera agrorum et foenorum possidentes ac ideo suam etiam oeconomiam procurare debentes, proinde potiorem anni partem ad criteria praeallegati Rescripti Regii laboribus fodinalibus vacare non valentes, nec cum Dominis terrestribus connectionem habentes, vel ad fodinarum cultivationem facultatos conscribere

simpliciter recusavit, quamvis autem causa et origo huius recusationis probe nota esset Iudicio, quod Dominus Senior Samuel Balja antea Perceptor Regius in praefatis pagis Kis-Almas, Pojana, Tekerö, Nagy-Almas et Porkura cum aliis sibi similibus possessoribus subditos suos a cultura fodinali impedire et ideo nec inter metallurgos referre commisus sit, quia tamen notum esset, non omnes metalliculturam exercere, et qui exercent, robotas redimere soleant, vel per famulos, aut plures filios habentes debitas Dominos terrestri robotas praestari curantes, soli sese totus quantum metalliculturae impenderent et taliter nec Dominis terrestribus, nec fundo contributionali praejudicium inferretur, cum utrique satisfieri posse evidens sit, adeoque Sua Majestas Sacratissima indiscriminatim clementer revolverit sive sit nobilis, sive libertinus vel subditus, ut tales qui sunt Transilvani metallurgi solum ab 1 floreno de capite taxentur, ab equis vel bobus clitellariis, qui mineras constanter transportant et una vacca nihil solvant, extranei vero tam a capite et prolibus, quam 2 vacis penitus immunes sint et quotannis per Officiales Montanos ad Regiis Perceptoribus cointelligenter conscribantur, cum itaque Regius Perceptor e praemissis rationibus a conscriptione destiterit, notum vero sit, quod Illustritas Vestra subditos et inquilinos Illustrissimi Domini Baronis de Bornemisza dimidiam pagi Porkura partem possidentis erga arendam ad certos annos acceperit et teneat, ideo officiose sciscitandum censuit Iudicium, an illis subditis et inquilinis Illustritas Vestra metalliculturam indulserit vel interdixerit, anve taxam solvant, vel robotas fodinalibus laboribus redimant et imputetur, quot nam numero sint, qui constanter vel potioem anni partem ex incolis Porkurensibus in fodinis vel penes stompas laborant, etiam aliorum Dominorum terrestrium subditi vel inquilini qua ratione, an sponte admittentibus Dominis terrestribus vel penes aliquam conventionem id praestent, velit Illustritas Vestra genuine ac circumstantialiter Regium hocce Iudicium Montanum haud gravatim quo citius informare, ut accepta eiusdem Illustritatis Vestrae fundata informatione pro remedura hoc in passu ocius procuranda suam Iudicium debitis in locis repraesentationem ad obtinendum finem facere queat. Quois in reliquo idem Iudicium Regium Montanum solito devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Illustrissimo Domino Generali a Simoni.
Zalathnae 4-ta Aprilis 1777.

Devai m.p.
Zelenkay m.p.

Concept, T.M.Z., pach. 240, f. 217—218.

9

1777 aprilie 16, Hondol

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum!
Domini, Domini et Patroni Gratosi, nobis humillime colendissimi

Posteaquam Illustrissimae Dominae Comitissae a Banffy et Spectabilis Domini Ladislai de Borcsay provisores hesternae die, id est 14-ta currentis mensis Aprilis per suos iudices Hondolini promulgari praesumerent quatenus nos partim fiscales subditi, partim Hondolini degentes, qui servitia ustrinaria

10

praestamus, ad mandatum supranotorum dominorum terrestrium robotas similiter suorum iobbationum praestare debeamus, sin vero praestare nolemus, tunc cum suis provisoribus conveniremus ob certam taxam pecuniam in locum laborum dominalium praestandorum, deponendi gratia si autem intra octiduum ad supradictos dominos terrestres non comparuerimus, sic idem domini terrestres nostra iumenta et equos a nobis accipere parati sint, tandem nos ex habitationibus nostris adhuc et possidentibus bonis depellere, ex ratione quia humus in quo domicilia nostra existunt non Suae Sacratissimae Maiestatis, verum suus sit.

Quapropter ad Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum humillime regando recurrimus quatenus nostra motiva in gratiosam considerationem summere, atque ne per supradictos dominos terrestres, qui nullum dominium in nobis exercere valerent, vi opprimamur, in gratioam manu intertentionem nos benigne assumere dignaretur, alias coacti erimus nostra vivendi media alibi locorum querere. Quois nos gratiosis favoribus humillime commendantes, cum profundo venerationis cultu emorimur.

Eiusdem Inclyti Caesaro-Regii Iudicii Montani.

humillimi
cuncti fiscales subditi et alii
Hondolini habitantes, noc non
labores ustrinarios praestantes

Pe verso: Praesentatum 16-ta Aprilis 1777.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 228–229.

10

1777 iunie 6, Bircea Mare

Illustrissime Domine Liber Baro, Camerarie, Supreme Comes et Praeses
Inclyta item Tabula Continua Iudiciaria!
Domini debita veneratione nobis colendissimi!

Reiectos commissionaliter e statu quem sibi fingeant urburariorum, incolas loci Hondol Csertesiensis nobis haereditarii primum quidem in privato per homines nostros ex post etiam medio viceiudicis nobilium processualis publice et legaliter praestandae obligationis dominis terrestribus debita admoneri curavimus, iidem nihilominus officiali cuiusdam eius loci a Halsch favoribus confisi terras nostras praepiudiciose tenere haud dubitant. Praescipti proinde incolae tanquam iuxta altiores ordinationes comitatensi iurisdictioni subiecti, ut faciendae obligationis pro terragio nobis debita, autoritate Inclytae Tabulae compellantur, humillime petimus ac solite veneratione persistimus.

Illustritatis Vestrae ac Inclytae Tabulae Continue Iudiciariae.

Humillimi servi
B. Susanna Banffi
Comitis quondam Adami
Bethlen vidua et Ludovicus
Barcsai de Nagy Barcsa

11

Resolutio: Praesentis resolutionis virtute locali vice iudici nobilium serio committitur quatenus introscriptos refractarios incolas super praestanda recurrentibus sit, dominis competenti obligatione, denuo ea cum declaratione admoneat, quod in huic quoque instituendae admonitioni morem gesserint, manu quoque militari ad id cogentur, coriphaeos vero illorum, si resciri poterunt inctos huc adduci facere non intermittat. E Sessione Tabulari Devae 6-ta Iunii 1777.

Extradita per
Josephum Kenderesi junior
Vice Notarium

Das vorstehende copia mit seinem wahren Original colationiret, und Worth zu Worth gleich Lautret befunden worden, bezeige hirmit. Cerdes den 16 Iunnj 1777.

Lorentz Schlett m.p.
Geborhuttman

Pe verso: Praesentatum 20-a Iunii 1777.

Copie, T.M.Z., pach. 825, f. 231–232.

11

1777 decembrie 19, Hondol

Spectabilis ac Magnifice Domine Praeses!
Inclytum item Caesareo-Regium Montanum Officium!
Domini, Domini Patroni. Gratosissimi!

Dolorose praelaudato Magnifico Domino Praesidi ac Inclyto Montano Caesareo-Regio Iudicio exponere necessitamur qualiter sub hesternae die Spectabilis ac Magnificus Dominus Ladislaus Bartsai possessionis Hondolino-Csertesiensis compossessor processualem vice iudicem nobilium cum instructione ad possessionem memoratam Hondolino-Csertesiensem exmiserit, ibidemque publicari curaverit, ut nullus metallurgorum et urburariorum e silvis universis possessionis Csertest seu ad necessitatem focalem, seu stompalem, aut vero fodinalem ullum lignum desecare, adducere et in usum convertere praesumat sub poena (si in facto delicti deprehensi fuerint) confiscationis omnium rerum, insuper 25 florenorum. Hoc solummodo indulgendo, ut in rationem Caesareo-Regiarum huttarum ac stomparum Regaliumque necessaria fuerint, e silvis territorii Csertest administrare possint. Nos utique hactenus etiam liberam lignandi facultatem habuimus, prouti inquisitorio relatoriae mense adhuc Martio in Csertest per Dominos Regio Fiscales Cancellistas exmissos peractae remostrabunt, et dum per subalternos officiales memorati Ludovici Bartsai nonnulli nostrum ligna focalia adducentium absque omni ratione vexati fuisset, ac ob hanc illatam vexam ac iniuriam Inclyto Caesareo-Regio Montano Iudicio humillimas preces porrexisset, non defuit Inclytum Caesareo-Regium Montanum Iudicium Dominos Regio Fiscales Cancellistas ad praeludatum Dominum Ludovicum Bartsai exmittere, qui eundem admonuerunt, ut supersedere a similibus vexis inferendis

12

studeat, suosque subalternos officiales disponat, neque metallurgos, carbonarios impetere ac vexare sinat et ut revera fateamur, hactenus a quo nempe tempore admonitus exstitit Dominus Bartsai in pace et tranquillitate perstitimus, modo autem denuo impetimur et a beneficio liberae lignationis arcermur. Proinde humillime instamus Inclyto Caesareo-Regio Montano Iudicio dignetur nos, qua metallurgos, hoc in passu manutenere, dique gratiose exoperare, ut quemadmodum hactenus beneficio silvarum usi fuimus, ita deinceps quoque, uti, frui valeamus. Gratosam resolutionem praestolaturi profundissima cum veneratione perennantes emorimur.

Spectabilis ac Magnifici Domini Praesidis, Inclyti item Caesareo-Regii Montani Iudicii.

humillimi servi
metallurgi et carbonarii in
Hondol Csertesieni degentes
universi

Pe verso: Ad Spectabilem ac Magnificum Dominum Inclyti Caesareo-Regii Montani Iudicii Praesidem, Inclytum item Caesareo-Regium Montanum Iudicium, Dominos, Dominos Patronos Gratosissimos, humillimum memoriale introsertorum supplicentium metallurgorum et carbonariorum universorum in Hondol Csertesieni degentium.

Praesentatum die 19-a Decembrie 1777.

Exhibita, lecta in Sessione Regii Iudicii Montani Transilvanici, Zalath-nae die 19-a Decembris 1777 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 248—249.

12

1777 decembrie 20, Zlatna

P.P.

Quamvis quidem finita pro anno militari 1777/8 urburariorum et metallurgorum Csertesiensium aliorumque ibidem habitantium conscriptione per Commissarios Montano-Judicalem et Provinciales mense Octobri anni praecedentis militaris cointelligenter peracta strictissime omnibus publicatum et iniunctum fuisset, ut a modo in posterum universi et singuli qui vel actu in Csertesieni metallurgico Hondol habitant, vel eo pro habitatione in futurum admissi fuerint, semet fodinalibus, stompalibus vel ustrinalibus aut carbonariis laboribus impendant, vel qua urburarii propriis sumptibus fodinas colant, aut ad fodinas serviant, illi vero, qui hoc non facerent, desumpto ab iis contributionali quanto, abinde amendantur, nec tollerentur, ne veris aliis urburariis, metallurgis, ustrinantibus et carbonariis ullatenus onerosi praejudiciosi sint, taliterque excessus et exorbitantiae variae, quae propter tales contigerint, pro futuro anteventantur, utque adeo in posterum debita ab omnibus subordinatio accuratissime observetur, quocirca cum hac ipsa Ordinatio Excelsis quoque Instantiis remonstrata sit, Dominationis Vestrae qua praeposito eiatis circuli Officiali hisce denuo judicialiter commit-

13

titur, quatenus iterum omnibus et singulis nomine Regii Iudicii Montani publicat, ut nisi quis in Hondol habitans, commoransque semet metalliculturae vel ustrinalibus aut carbonariis laboribus impenderit et quidem non ad speciem, praetextu solum latitandi, sed repisa ad criteria Benignissimarum Ordinationum continuo, a publicatione primaeva mense Octobri a.c. facta, vel si aliqui legitime impediti fuissent, a praesentium notificatione intra octo dies, constanter semet impendere posthaberent, tales observatis iis, quae superius praescripta sunt et si alicui tenerentur, distractione rerum satisfactione praemissa, abinde relegentur nec patiantur ullatenus ibidem habitare, sed ubi voluerint seu in serie pagi Csertes, seu ad alia loca semet transferre, liberum sit, qua liberae alioquin migrationis hominibus, qui se metalliculturae causa in gremium metallurgorum Csertesiensium habitationis ergo collocarunt, morem tamen metallurgis proprium gerere sua culpa intermitterent, adoeque indigni essent, ut inter illos tollerentur, pacemque e-tranquillitatem, quae ad metalliculturae promotionem necessaria est, turbent deinceps verum concordia et subordinatio artissime observetur, sinque coniunctum cum his metalliculturae bonum et incrementum, Altissimique Regalis emolumentum promoveatur, ad cuius provectionem quemlibet Sacratissimae Suae Majestatis vasallum tanto magis Officialem strictissime obligari et ideo Dominationi Vestrae praemissorum accuratissimam executionem, effectum et attentionem serio tam pro praesenti, quam in futurum ex Officio recommendari ac committi.

Domino Leopoldo Halsch Caesareo-Regio Sylvarum Curatori Csertes-
siensi intimandum.

Zalathnae, 20-a Decembrie 1777.

Jabroczy m.p.
Zelenkay m.p.

Concept, T.M.Z., pach. 240, f. 293–294.

13

1777 decembrie 30, Zlatna

Spectabilis ac Magnifice Domine Praeses!
Inclytum item Caesareo-Regium Montanum Iudicium!
Domini Domini Gratosissimi

Ad repraesentationem tam domini silvarum curatoris Caesareo-Regii Csertesiensis Leopoldi Hults de dato 18-vae mensis Decembris et 19-na eiusdem anni currentis 1777 praesentatam, quam instantiam communitatis metallurgicae aequae Csertesiensis in que exponit communitas se a libera lignatione et usu silvarum per Magnificum Dominum Ludovicum Bartsai et Illustrissimam Dominam Liberam Baronissam Susannam Banffi, Illustrissimi Domini Comitum Adami Bethlen dum vixit generalis relictam viduam, instructione mediante inhibitam esse, pro opinione depromenda ac modele, succursuque legali ferendo et adornando mecum communicatam humillime sequentia referenda habeo: Verum equidem esse, quod posteaquam memoratus Magnificus Dominus Ludovicus Bartsai metallurgos, carbonarios, carbonum vectores ab usu silvarum arcuisset, et subsequenter etiam medio subalternorum suorum officialium diversis vicibus, variis vexis, iniuriis ac

14

plane etiam verberibus affici curasset, me, quia fiscalem adtunc cancellistam nomine Illustrissimi Domini causarum regalium directoris Inclytum Caesareo-Regium Montanum Iudicium exmiserit, qui in possessione Csertest procedendo cum adiuncto collega Domino Daniele Horetsni solemnem inquisitionem peregi, in qua numerosissimi fatentes subintulerunt, communitatem metallurgicam nunquam a libera lignandi facultate interdictam fuisse, quin immo etiam pro aedificiis necessariis, stompisque, schendis per dominum silvarum curatorem localem elargitis ad ligna adferenda facultatam fuisse, recte ab anno 1775 memoratam metallurgicam communitatem per praclaudatum Dominum Ludovicum Bartsai ab usu silvarum turbatam ac interdictam extitisse, porro ubi terminatam inquisitionem Inclyto Caesareo-Regio Montano Iudicio reportassemus, non cessavit toties fatus Dominus Ludovicus Bartsai per suos subordinatos officiales metallurgos, carbonarios, carbonum vectores, minis, vexis impetere, pignora varia ob iisdem adimendo, damnificare, dirissimis etiam verberibus tractare, ut aliis similibus violentiis, excessivis verberationibus et damnificationibus metallurgorum medela aliqua poni queat, dignabatur Inclytum Caesareo-Regium Montanum Iudicium me denuo cum instructione nomine Illustrissimi Domini Directoris ad toties laudatum Dominum Ludovicum Bartsai exmittere, qui iussis prompte parendo, ad possessionem Solymos processi, ibique memoratum Dominum Ludovicum Bartsai die 15-ta mensis Martii anni currentis legaliter admonui, ut Camerales Montano Regio officiales metallurgos, laboratores et operarios ad rem metallurgicam ibidem procurandam constitutos et necessarios homines tam per se, quam per suos officiales et servitores dominales, aliosque subiectos vexare, iniuriare, proscindere, laedere, mortificare et damnificare supersedere velit. Verum quis nec placidae huic directorali admonitioni memoratus Dominus Ludovicus Bartsai locum relinquere vellet, sed in dies plura et ulteriora graviora incommoda in gravissimum et summum rei metallurgicae damnum, praeiudicium ac impedimentum non curatis vilipensisque legibus Patriis, Novellaribus notanter Articulis anni 1747 ac transactionibus Inter Excelsam Cameram Regiam dominosque terrestres, sequaciterque moderni impetentis, Magnifici nempe Ludovici Bartsai genitorem pie defunctum initis, rehabitis ac hactenus imperturbate observatis comminaretur et recenter die 18-va mensis Decembris anni currentis 1777 medio processualis vice iudicem nobilium, iudicem, iuratum tertio se, nomine suo et alterius compossessoris Illustrissimae videlicet Dominae Susannae Banffi relictae viduae Domini Comitum Adami Bethlen instructione tenus admoneri curasset, comminando, quod si in silvarum defectione, aut saltem in continua persecutione ex metallurgis aliqui comprehendi potuerint, una cum bobus iugalibus, equis et curru arestabuntur ac ex aresto ad Forum triduale citati, iuris ordine prosequuntur, unde non nisi convictiones et miserorum metallurgorum aggravia ac depauperationes sequuntur, ut autem haec aggravia, damnificationesque praeventantur. Cum caeteroquin olim locus (ubi Hondol existit) desertus et vacuus inutiliter haeserit, successusque temporis medio praedeclaratorum metallurgorum extirpatus, impopulatus sit, insuper inter possessores silvae ac terrena hactenus communia indivisa actu fuit, neque hodie dum constaret, quisnam possessorum silvam distinctam, quo item in loco et quantae magnitudinis possiderat? Illud autem evidens esset, quod usque annum 1775 nemo compossessorum metallurgicam communitatem ab usu silvarum prohibuerit, verum solus Dominus Bartsai absolutam, adaequatam et singularem, quasi unicus et universalis et solus eo in loco esse possessor et dominus terrestris iurisdictionis sibi facultatem vendicando, metallurgos ea libera lignatione arcere, eosdem vexare, verberare, pignora

adimendo, damnificare coeperit. Tenui opinione mea, votoque procuratorio humillime censerem universa acta penes solemnem Inclyti Caesareo-Regii Montani Iudicii repraesentationem Excelso Thesaurariatu Regio submittenda esse, iis quidem cum reflexionibus, ut Excelsus Regius Thesaurarius cum Inclyto Directoratu Fiscali eodem communicare, eidemque committere gratiose dignaretur, ut saepe nominatum Dominum Ludovicum Bartsai ob saevitiem contra metallurgos supra mensuram exercitam, violentias item perpetratas, vexas ac damnificationes causatas in Inclytam Tabulam Regiam in Transilvania Iudiciariam evocaret, processuque mediante contra eumdem procedendo, iniurias, vexas, saevitiem, verberationes ac damnificationes metallurgis illatas ac causatas revindicaret. Quibus in reliquo penes reclusionem communicatorum humillime sub veneratione persevero.

Spectabilis ac Magnifici Domini Praesidis, Inclyti item Caesareo-Regii Montani Iudicii.

Zalathnae 30-ma Decembris 1777.

humillimus servus
Antonius Gál m.p.
C. R. Montani Domini
Zalathna Fiscalis

Pe verso: Humillima procuratoris fiscalis Zalathnensis opinativa relatio ad factam Domini Leopoldi Halts repraesentationem ac porrectam metallurgicae communitatis Csertesiensis instantiam.

Reproducatur in pleno.

Praesentatum die 30 Decembris 1777.

Exhibita lecta in Sessione Regii Iudicii Montani Zalathnae 23 Ianuarū 1778 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 253–256.

14

1778 aprilie 7, Băița

Anno 1778, die 7-ma mensis Aprilis, Boiczae.

Posteaquam pro praefixo in diem 15-tam Februarii a.c. congressus praescriptae Commissionis termino ob absentiam Illustrissimi Domini Liberi Baronis possessoris Boiczensis praeinsertus Dominus plenipotentarius comparere nequivisset et mutuis cum Illustrissimo Domino possessore initis consiliis pro praesentis Commissionis mixtae obiectis terminandis diem 7-mam currentis mensis praefigi, ex eoque tam Dominus terrestris, quam utriusque partis Commissarii horum hesterno die advenerint, adeoque sub hodierno praenotato utpote die et anno consideratur.

Praesentibus

Ex parte terrestri

Illustrissimo Domino Libero Barone Ioanne Bornemisza de Kaszon Sacratissimae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Camerario et Supremo Comite Comitatus Hunyad qua territorii Boiczensis possessore.

16

Josepho Noptsa de Felsö Szilvas altero Inclyti Comitatus Hunyad Vallis Marus Perceptore Regio.

Ex parte Cameratico Montana

Francisco Kibling de Lövenfeld Caesareo-Regio Judice per Transilvaniam Montano.

Francisco Haberle Caesareo-Regio Montium Curatore Boiczensi. 1-mo. Exhibet Judex Montanus supplicem libellum per Illustrissimum Dominum Liberum Baronem Ioannem Bornemisza de 18-va Novembris anni praeterlapi 1777-mi Excelso Thesaurariatu Montanis et Monetariis cum allegatis A, B, C, et AA litteris porrectum, tenore cuius praeaudatus Illustrissimus Dominus possessor praetensionem Suam ratione statuminandae cuiusdam taxae fundorum pascuationis et lignationis hic in Boicza commorantium metallurgorum principio Articuli Novellaris 3-tii anni 1747 Montani fundat, vigore cuius metallurgi, qui separatum focum aut ignem servare volunt et proprias domus seu gazas aedificare vellent, assignato per Dominum terrestrem spatio pro aedificio imponendo, si talis absque pertinentiis erit, teneatur talis metallurgus, urburarius aut fodinator in recognitionem beneficii soli, pascuationis et lignationis Domino terrestri de una rusticana sessione vel hinc aequiparando spatio duos florenos annutum persolvere. Cuiusmodi duorum florenorum taxam praeaudatus Illustrissimus Dominus possessor vel ex eo tam de praeterito, quam pro futuro sibi quotannis persolvendam disponi petit, siquidem: 1-mo. Metallurgi in Boicza notabiles fundos possideant et circiter 45 illorum ita comparati sint, ut pro nobilitaribus curiis sufficerent, praeterea 2-do. Quod pascuationem et sylvas libere pro lignatione concessas usufructuent, ac demum, quod 3-tio. Iuxta specificationem sub littera Ameoriali suo acclusam 46 personae iam antea taxam revera persolverient ac donique 4-to. Quod hic Boiczae habitantes metallurgi et urburarii 85 numero patres familias constituent, qui hactenus nullam taxam praestiterint, quos petitae taxae articulari subiici desiderat.

Quum tamen Judici Montano per Excelsum Thesaurariatum emanatosque Iudicio Montano Transylvanico Ordines de 27-a Novembris 1777 gratiose commissum fuerit, ut in memorati Illustrissimi Domini Baronis expositiones circa ampliorem fundorum extensionem et alia beneficia pasqui et lignationis ac denique circa taxam antehac praestitam praehabita cum Illustrissimo Domino Barone de congressus termino cointelligentia investigetur et si hac mediante investigatione erueretur, fundos metallurgorum revera sessioni rusticanae ad sensum Novellarium Articularum aequiparari, de moderato pretio statui, si vero sessionibus rusticanis haud aequivalentur, in casu utroque Excelsum Thesaurariatum genuine informari.

Dum itaque constaret plurimas metallurgorum domus et casas in locis dumetosis, saxosis et sterilibus successive erectas fuisse, e quibus antehac neque Domino terrestri, neque subditis hic commorantibus N-ro 5. Fructus ante metallurgiae exercitium quispiam accedit, prono quidem fluere videtur alveos quod quemadmodum pie memoriae Excellentissimus Dominus parens moderni Illustrissimi Domini possessoris et praetendentis proventu illo, quem per multiplicationem metallurgorum huiatum ex articulariter competente jure educilli et macelli ac omnis generis naturalium in aliis etiam bonis procurandorum distractione nactus est, contentus fuit, modernum quoque Illustrissimum Dominum possessorem in consideratione horum emolumentorum, quae eidem in ampliore parte accedunt, quae pie ante metallurgiam hic praegestaram nunquam eveniebant, proventu hoc infallibili

contentum redditum iri. Quibus per Illustrissimum Dominum possessorem in considerationem sumptis, sperat Judex Montanus nullam omnino per Illustrissimum Dominum possessorem taxam seu de praeterito, seu pro future praetendi velle vel posse, cum loca illa quibus exigua habitacula metallurgorum superaedificata sunt, ad sensum Articuli Novellaris 3-tii anni 1747 spatium sessioni rusticanae aequiparandum haud constituent; 2-do. seu sterili saxo per ipsos habitatores metallurgos in melius industriose qualificato innituntur, seu per dumeti inutilis industriosam procurationem in usum superaedificatae gazae, non vero in locum sessioni rusticanae aequiparandum conversa fuerint, adeoque per hanc inutilis saxi aut dumeti conversionem, quemadmodum subditis nihil decessit, ita Domino terrestri per impopulationem hic existentium metallurgorum emolumentum accessit per liquorum et carniuum ac variorum naturalium caro pretio praegestam distractionem. Denique 3-tio. Gazae quoque metallurgorum eorum propriis sumptibus et lignis aliunde charo pretio coemptis erectae fuerunt, neque horum erectionem seu suppeditatione lignorum seu alio quoque modo Illustrissimus Dominus possessor e propriis sylvis succurerit, sed alioquin 4-to. Cessare videtur praetensio, cum nulla domus quae hortulo etiam exiguo adhaerente provisa est, innitatur articulariter a 2 Rh. fl-nis statuminato spatio rusticanae sessioni aequiparando, denique 5-to. Neque liberam lignationem, neque pascuationem Illustrissimus Dominus possessor suppeditare metallurgis potest, iuxta quam pro sessioni rusticanae aequivalente spatio simul cum lignationis et pascuationis benefici taxam metallurgi pendendam haberent, cum ligna a commetaneorum pagorum incolis emere et neque per Suam Majestatem a contributione exemptas vaccas teste tabella tributaria hic in specie exhibenda metallurgi ob pascuationis liberae defectum servando capaces red-dantur.

Orig., T.M.Z., pach. 240, f. 312—313.

15

1778 decembrie 31, Zlatna

P.P.

Conscriptionem urburariorum et metallurgorum in pagis Porkura, Kis et Nagy Almas Inclyti Comitatus Hunyadiensi ingremiatis residentium et commorantium pro anno militari 1778/9 iuxta Benignas Ordinationes Regias in parte cum Commissariis Provincialibus per deputatum Regii Judicii Montani peractam isthic in adiacente originali humilime submittit Regium Judicium Montanum, in ea parte vero, quam possessionatos metallurgos constanter metalliculturae deditus et abinde potissimum vitae media nanciscentes, contributionem Regiam et taxam dominalem exinde solventes respiciebat, veluti relatio in hunc finem exmissi Judicialis Assessoris Montani Domini Josephi Podivinszki isthic humilime advoluta uberius repanditam in praescriptis pagis quam etiam aliis advicinantibus uti Pojana et Tekerö montanis locis, ubi metallicultura strenue et constanter exercetur consumari nequivit, sed intermitteri denuo debuit, non obstante, quod praefatus Judicialis Deputatus Montanus ad convincendas Regii Perceptoris Ludovici Mara Provinciales Confrontatores Commissarios, cuius ex mandato et positiva instructione ad talium metallurgorum, qui iugera agrorum et foenetorum tenent et sunt Dominorum terrestrium jobbaciones vel reales inquilini con-

18

scriptionem accedere non praesumpserunt; 1-mo. allegasset et produxiets Benignum Rescriptum Regium in anno 1771 die 8-va Maii clementer editum, vigore cuius paragrapho 1 et 3 circa metallurgos statutum habetur, ut potiore anni partem metalliculturae impendant et paragrapho 11 circa aurilotores, ut pro ratione temperiei caeli et aeris aurilationem exercent absque ulla restrictione an omnes sint et esse debeant libertini vel subditi aut aliae conditionis homines ad metalliculturam accendi et in hunc finem 2-do pro clariore explanatione Altissimae Voluntatis et Intentionis Regiae ad promovendam in Transylvania metalliculturam Regnotenus in Diaeta anni 1747 conditos articulos signanter 3 et 7 proposuisset, in quibus manifesti habetur, subditos quoque et inquilinos Dominorum terrestrium, si e Dominibus suis consensum impetraverint, vel in locum robotarum circa taxae praestationem conventionem cum illis iniverint, ad exercendam metallicultura facultatos esse et ideo tales tam iuxta praealegatum Rescriptum quam Articulum 7 Novellarem ad instar aliorum verorum et indubitatorum urbuariorum et metallurgorum matriculae inferri solitorum inter urbuariorum referendos conscribendos et a capite ab uno floreni solum taxandos, ab equis vero clitellariis et una vacca eximendos, ab aliis autem facultatibus ad instar ordinariorum contribuentium taxandos venire et in hunc finem 3-tio schema quoque pro metallurgis conscribendis et qua ratione taxandi et a quibus eximendi sint, per Excelsum Regium Gubernium in toto hocce Magno Principatu superioribus annis ad omnes etiam Regios Perceptores circulariter sparsum remonstrasset, immo 4-to iuxta illud in aliis circulis conscriptos etiam jobbagiones et inquilinos qui potiore anni partem metalliculturae impenderunt, in maiorem fidei dignitatem exhibuisset et ne 5-to tam Regio Perceptorum Ludovico Mara, quam eius commissariis ullum dubium sit, quod in praedictis pagis jobbagiones et inquilini haud darentur, qui ad criteria Benignissimarum Ordinationum metalliculturam exercerent, vel eadem exercere possent quod per Dominos terrestres nec facultati essent, nec conventionem aliqua haberent, adeoque ob ea exercenda impedirentur, idem Judicialis Deputatus Montanus in maius robur produxit duas Dominorum terrestrium annuuntiales unas de 15-ta Ianuarii 1778 per Illustrum Dominum Comitem Stephanum Khun et compossessores ac condivisionales suos, alias vero de 22-da Octobris aequae anni eiusdem per Dominum Gabrielem Ribiczei de eadem Ribicze emanatas quibus in possessione etiam Pojana commorantibus et residentibus, facultatesque et agrorum ac foenetorum iugera possidentibus numero 13 individuis penes annua in 80 florenis pendendae taxae dominalis conventionem initam liberius metallurgiae exercendae fine consensuales hic originaliter adnexas impertivit, ad evidentiam exhibuit, concertavit et 6-to opposuit quoque etiam consensuales Illustrissimi Domini Generalis a Simoni, qui iure hypothecario Illustrissimi Domini Ioannis Liber Baro Bornemisza de Kaszon portionem possessionariam ad inquilinis et jobbagionibus in possessione Porkura residentibus et aequae facultates et fundos colonicales tenentibus possidet, anno 1777 die 23 mensis Junii penes repraesentationem Excelso Thesaurariati Regio in Monetariis et Montanisticis per Judicem Montanum submissam, virtute cuius idem a subditis et inquilinis in pecunia annualem taxam percipit, caeteroquin liberam omnes exercendae metalliculturae habent facultatem cui etiam cum scitu Iudicii per crebriores Porkurensis cumprimis fodinae visitationes testantibus quoque schaedis solutoriis et ustrinalibus et auri camborsalibus regestris ampliores subinde proventus in auro, sabulo, mineris et pyrite repandentibus constanter semet impendere comperti sunt.

Iam si Regiam per clementiam alii jobbagiones et inquilini legitime metalliculturam exercentes per aliorum circulatorum Regias Perceptores de anno in annum iuxta Benignas Ordinationes Regias absque ulla controversia illibate conscribuntur et inter metallurgos referuntur ac taxantur et per hoc tales iis, quibus veri et reales metallurgi utuntur beneficiis et taxae cum primis capitis ad unum florenum reductae commodo uti et frui sinuntur, non videt Regium Iudicium Montanum quare in solis his pagis circulo Domini Ludovici Mara adiacentibus jobbagiones et inquilini per Dominos terrestres etiam ad exercendam metalliculturam facultati et constanter eandem exercentes per Dominum Ludovicum Mara tam pertinaciter arceantur, ne inter veros metallurgos conscribantur, ad criteriam Benignissimarum Ordinationum modis illis quidem plebs plebeia ad monticulturam exercendam allicitur, clementer concessis beneficiis uti et frui possit, qui huius viri conatus anni non alio quam in manifestum metalliculturae et exinde in summum principem et circulationem publicam utilitatis excidium et detrimentum vergant et practisantur, dignabitur igitur Illustritas Vestra et Excelsus Thesaurarius Regius pro tuendis iuribus et emolumentis Regalibus e metallicultura quae summa manutentione eget, provenientibus via Excelsi Regii Gubernii praescriptum Regium Perceptorem eo compellendum et inviandum gratiose et efficaciter exoperari, ut idem a modo et deinceps in praedictis etiam pagis jobbagiones et inquilinos reales metalliculturam tamen ad criteriam Benignissimarum Ordinationum exercentes, qua alioquin etiam per Dominos terrestres ad eandem facultatos tam de praesenti, quam pro futuris annis simultanee et cointelligenter cum exmittendo eatenus deputato judiciali absque ulterioribus controversiis studioso solum et quaesite ad protelandum et arcendum conscriptionis negotium excogitandis seu per se ipse Dominus Perceptor Ludovicus Mara conscribat, seu medio exmittendi a parte sua Commissarii Rectificatoris conscribi faciat. Penes quorum humilimam remonstrationem Iudicii Montani nos in reliquo perennantibus Illustritatis Vestrae et Excelsi Thesaurariatus Regii gratiis pari humilitate devotes profundo venerationis cultu emorimur.

Excelso Caesareo-Regio Thesaurariatus in Monetariis et Montanisticis Transilvanico.

Zalathnae de dato ultima Decembris 1778.

Kibling de Lövenfeld m.p.
Zelenkay m.p.

Concept, T.M.Z., pach. 240, f. 251—254.

16

1779 apriiie 20, Zlatna

P.P.

Quales ad iteratas suas preces Illustritati Vestrae et Inclytae Tabulae Continuae Iudiciariae circa subditos et inquilinos suos Boicenses reales metallurgos ab extraordinariis oneribus iuxta Ordinationes Regias immunitandos Illustrissimus Dominus Liber Baro Ioannes Pörnemisza de Kaszon ab eadem praelibata Tabula Continua praeter spem et opinionem negativam se obtinuisse resolutionem medio honorifici sui insinuati de dato 18-a et

20

praesentato 26-a Martii anni currentis hic in copia advoluti coram Regio isthoc Articulari Iudicio Montano Transilvanico querulose exponat, Illustritas Vestra cum Inclyta Tabula Continua aequaninmiter perspicere dignabitur. Quia vero subdti et inquilini Dominorum terrestrium etsi sessionati, quibus nihilominus conventionem vel assensu Dominorum terrestrium accedente exercitium metalliculturae pro publica Regni et Summi Principis utilitate et circulatione admissum est, praeter Benignas Ordinationes Regias clarum perhibente vi Diaetalis Articuli 7 Novellaris anni 1747 tales omnino ab extraordinariis oneribus immunes declarati haberentur, legale omnino fuit videtur et est postulatum praetitulati Domini Baronis, ut fundamento huius legis publicae ab extraordinariis oneribus subditi et inquilini sui Bojcenses qua reales metallurgi per Illustritatem Vestram et Inclytam Tabulam Continuum Judicariam quoque recogniti eximantur, foveantur et manuteneantur, neque sperari dum eadem Illustritas Vestra et praelibata Tabula Continua dictos metallurgos reales esse metallurgos et consequenter Beneficiis Metallurgis Benigne concessis eisdem gaudere admittit, hos simul extraordinariis oneribus subiiciendos rescripserit, exemplificationem contra manifestam Regni legem et Regias Ordinationes in aggravium metallurgorum introducat et per hoc pro remedura in tempore adhibenda ansa Excelsas nonnisi Instantias molestandi suppeditetur super eo, quod amicam per cointelligentiam et aequanimitatem in primordio statim facile sopiri posse censetur, hinc cum Regium Iudicium Montanum sub aequamini Inclytae Tabulae Continuae Praeside de optato requisitionis suae effectu nullatenus ambigat, omnemque metallurgorum protectionem et sperare et expetere tuto ausit, favorabile responsum praestolando singulari devinctionis et venerationis cultu assiduo persistit.

Illustrissimo Domino Supremo Comiti et Inclytae Tabulae Continuae Comitatus de Zarand Judicariae.

Zalathnae 20-a Aprilis 1779.

Kibling m.p.
Zelenkay m.p.

Concept, T.M.Z., pach. 240, f. 378.

17

1779 iunie 2, Baia de Criș

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum!

Requisitionales Inclyti Iudicii Montani de dato 20-a Aprilis a.c. una cum acclusis copiis litterarum Illustrissimi Domini Liberi Baronis Ioannis Bornemisza Inclyti Comitatus Hunyad Supremi Comitis, eidem praelibato Iudicio Montano die 18-a Martii de exemptione jobbationum suorum Baiczaensium metallurgorum datarum, debite cum respectu percepimus, in quibus, cum inquilini et subditi Dominorum terrestrium etsi sessionati ex conventionem tamen et assensu Dominorum teresetrium ad exercitium metalliculturae, pro publica Summi Principis et Regni utilitate iuxta Articulum Novellarem 7-mum anni 1747 praeter Benignas Regias Ordinationes admissi ab extraordinariisque oneribus immunes declarati haberentur, ne pro remedura in tempore adhibenda ansa, Excelsas nonnisi Instantias molestandi

suppeditetur, ut in primordio statim per amicam cointelligentiam facile sopiri queat, protectionem metallurgorum praetitulati Domini Baronis Boitzaensium expetere non gravatur. Verum cum iudicio, Inclyti Iudicii Montani toties titulati Domini Baronis in publica Lege quoad exemptionem fundatum postulatum huius Inclyti Comitatus contribuentibus publicis oneribus obnoxiiis praeiudiciosum valde et ad certissimum eorum detrimentum vergens, hactenusque inusitatum esse manifeste eveniat. Praecipuam huius circuli partem huiusmodi metallurgi incolentes, sed et praecitatus Articulus Novellaris 7-mus relate ad Articulum Novellarem eiusdem anni 1747 3-m metallurgos ab extraordinariis oneribus eximendos esse non absque distinctione eorum praecipiat, verum si domum pertinentiatam possederit, in serie pagi, ad instar reliquorum pagi incolarum praeter decimas Domino terrestri debitas contributionem item ad extraordinaria etiam onera praestanda obnoxios reddit. Siquidem Lex citata per Inclytum Regium Iudicium Montanum subveniat extranei hominibus non vero metallurgis oeconomias in propriis fundis et gremio suae nationis habentibus. Quare sperat Tabula haec Continua Iudiciaria Inclytum Iudicium quoque Montanum Regium penso combinandarum legum tenore non aegre laturum, quod iuxta officiose supra titulato Domino Libero Baroni datum responsum ex debito officii, aequanime debitoque cum respectu Inclyto etiam Regio Iudicio Montano rescribere debeat, Tabulam Continuum metallurgos ab usu beneficii eisdem indulti haud impedire, exemptionem interim metallurgorum jobbationum Illustrissimi Domini Liberi Baronis Baiczaensium toties scriptorum a praestatione extraordinariorum onerum ad hoc usque tempus absque ulla controversia per ipsos praestitorum Tabulae activitatem excedere, tantomagis quod praeterea vi legum etiam salvo jure caeterorum contribuentium eandem nec concedere posset. Singularem de reliquo devinctionis et venerationis cultu perseverando.

Inclyti Regii Montani Iudicii.

obligatissimi servi

Stephanus Hollaki m.p. Ordinarius Vice

Comes et Interimalis Praenses

Clemens Kozma m.p. Ordinarius Notarius

E Sessione Tabulae Inclyti Comitatus de Zarand Continuae Iudiciariae, Kőrös Banyae 2-a Junii 1779.

Pe verso: Praesentatum 6-ae Junii 1779.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici, Zalathnae 9-na Junii 1779 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 240, f. 330—331.

18

1780 ianuarie 28, Deva

Inclytum Iudicium Montanum Transilvanicum,
Domini nobis singulariter colendi!

Ad humanissimam Inclyti Iudicii Montani Transilvanici requisitionem ratione iniuriae per homines viduae Comitissae Adamo Bethlenianae in territorio possessionis Csertes commissae sub 18-a currentis mensis Ianuarii exa-

22

ratam, sed 24-a eiusdem receptam Tabula Continua debito cum honore reinsinuandum duxit: Intuitu captivi Csertesiensis in publicam custodiam deducendi factas esse dispositiones et cum praetensus casus velut pure criminalis tenore quoque Novellaris Altissimae Resolutionis Iurisdictioni Provinciali relictus sit. Curaturam porro Tabulam, ut excessus per inquisitionem hinc delegandam cognoscatur inque delinquentibus pro aequo et iusto puniatur. Caeterum condigno cultu existimus.

Inclyti Iudicii Montani Transilvanici.

E Sessione Tabulae Inclyti Comitatus Hunyad Continuae, Devae 28-a Ianuarii 1780.

obligatissimi servi
Alexius Noptsa, Supremus Iudex
Nobilium et Praeses Interimalis
Samuel iunior Balia m.p.
Ordinarius Notarius

Pe verso: Inclyto Iudicio Montano Transilvanico Dominis nobis singulariter colendissimis. Ex officio. Per Albam Carolinam Zalathnam.

Praesentatum 4-ta Februarii 1780.

Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae 21-a Martii 1780 celebrata.

Reinsinuatum Inclytae Tabulae Continuae Comitatus Hunyadiensis Iudiciariae circa gornicones Illustrissimae Dominae Comitissae Adamo Bethlenianae metallurgi Csertesiensis Reketyan traectores.

Orig., T.M.Z., pach. 825, f. 339—340; cu pecete de inchidere.

19

1781 martie 13, Zlatna

Inclytum Caesareo-Regium in Transilvania Iudicium Montanum!
Domini Domini Patroni Gratosissimi!

Inclyto Iudicio Montano in alia parte instantiae huius specificationem humillime adnectere praesumpsimus, quantum quivis pro anno currenti (praescidentibus annis praeteritis) in rationem magazinalium expensarum in paratis et naturalibus et quidem per executiones contribuere debueramus, praevis jurati Zalathnenses Antoni Iuon et Ruszan Iuon a nobis paratam pecuniam executi sunt, obtenta pecunia paulo post avenam et triticum in natura exequabantur in praescripta mensura. Praeterea collectores tam contributionales, quam taxae dominalis ab uno Rh. fl. per 6 xros violenter detrahunt.

Eapropter Inclyto Iudicio Montano humillime supplicamus, quatenus intuitu prioris propositionis praenominatos juratos duos judicialiter constituere et examinare non gravetur, quoniam illi extorsam a nobis pecuniam converterint? Siquidem in aliis comitatus pro foeno, avena et tritico contribuentes, refusionem in limitato pretio obtineant, nos Zalathnenses vero nullam. Intuitu 2-di puncti rogamus humillime, siquidem pagi in Inferiori Dominio ab illicita accrescentia per 6 xros ab uno Rh. fl. liberi sunt, nos etiam

in consideratione nostrorum arduorum laborum, ab eiusmodi aggravio exemptos habere dignaretur, cum non ex possessionibus nostris, sed ex mercede nostra iuxta misere vivamus. Quam gratiam humillime orantes in profundissima subiectione emorimur.

Inclyti Caesareo-Regii Judicii Montani.

Humillimi famuli subditi fiscales
Zalathnenses et carbonarii

Specificatio

contributionis magazinalis, quam nos inserti carbonarii pro anno currenti 1781 tam in parata pecunia, quam in natura in avena et tritico effective praestitimus:

	Pecunia		Tritico		Avena	
	Rh.	fl. xr.	Met.	Kupae	Met.	Kupae
Vinczan Gyorgy	—	9		1		5
Morar Alexa		7 ¹ / ₂		2		6
Simion Ioan		10		3		14
Terzou Medre		3		—		6
Simion Iuon		10		1		4
Musza Petru		20		5	1	—
Prunar Iuon		30		4	1	—
Ioan Medre		10		2		10
Fenyesser Apostu		10		5		15
Simion Szimeon		10		2		8
Nygresza Ruszan		15		4		14
Simion Adam		10		1		10
Irimie Petru		7 ¹ / ₂		1		3
Negrusza Iuon		10		3		11
Negrusza Kretsun		10		2		10
Slavas Ruszan		12		2		15
Krissan Todor		15		4		18
Metessan Stephan		10		3		11
Metessan Petro		10		3		11
Medre Stephan		10		3		10
Ioan Nisztor		10		3		11
Szlavas Simion		14		3		10
Summa	4	13	2	17	10	2

Pe verso :

Resolutio

Siquidem praesentis supplicantium expositionis obiectum tam quoad naturalium et pecuniarum impositiones, quam imputationes computus, ex investigationes Inclytam Tabulam Continuum Inclyti Comitatus Albae Inferioris Judiciariam respiceret, supplicantes intuitu praetensi aggravii remediae et satisfactionis sortiendae ad eandem praelibatam Continuum Tabulam inviantur. Zalathnae, 27-a Martii 1781.

E Protocollo Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici.

Extradatum per

Andream Josephum Zelenkay
Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici
Ordinarius Notarius

Praesentatum 13-a Martii 1781.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae 27-a Martii 1781 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 172—173.

20

1781 septembrie 7, Zlatna

Inclutum Caesareo-Regium in Transilvania Iudicium Montanum!
Domini Domini Patroni Gratosissimi!

Inclyto Iudicio Montano humillime exponere necessitamur onera nova quae oppidum Zalathna praeter contributionem et taxam dominalem, pro dilaniatis furtim in territorio Zalathnensi bobus, furtoque sublatis equis, nobis carbonariis ab anno praeterito noviter imponere tentavit. Nos positive scimus, quod annis 4 vel 3-bus retroactis Incluta Sedria Dominalis hanc extraordinariam damnorum repartitionem et executionem totaliter cassare et alleviare dignata sit, atque pro firmiore legitimatione oppidi, eiusmodi Gratosum Sedriae Conclusum eotum iudici Fenyesser Ianko debite corroboratum scripto admanuaverit. Non scimus itaque ex cuius mandato haec nova impositio nobis in damnum repetatur, vel quis conclusum hocce (quod absque dubio improthocollatum habetur) violare praesumpserit. Iudices et iurati in hoc casu non tantum ad fassionem, verum etiam ad dandam rationem pecuniarum in hunc finem collectarum adstringendi sunt, ut in competenti foro fateantur: quibus damnificatis, quantumque cuilibet bonificaverint?

Nobis pariter in territorio Zalathnensi pecora furata et dilaniata sunt, nominanter: Nyegrusa Iuon perivit unus equus, Nyegrusa Kretsun duo equi Ivan Nisztor unus bos et unus iuvenus, Nyegrusa Ruszan unus cubulus tritici, Szlavas Ruszan unus bos, Kimpean Petruz unus bos, Krisan Todor unus equus, una vacca et varia suppellectilia e domo, item duo ferramenta ex rota curruli, Simeon Adamo una vacca; super quibus damnis nos sufficienter inquisimus, partim vestigia manifestavimus, et iudicibus insinuavimus, nullam tamen refusionem damnorum expetere potuimus. Cum igitur oppidum nostra damna rebonificare recuset, neque nos pro oppido provatorum damna supportare bonificareque obligamur.

Ideo concluso ab Incluta Sedria Dominali extradato et infallibiliter prothocollato unice inhaerentes Inclutum Caesareo-Regium Iudicium Montanum humillime rogandum duximus: quatenus nos carbonarios ab hoc onere, prouti iam per praecedentes Sedrias ante annos tres relaxati fuimus, ita etiam de praeterito anno et in futurum vigore repetentis conclusi dominalis nos gratiose exemptos manutenere dignaretur, siquidem nos non tam a fundis nostris oppidanis, quam ex mercede in Regiis carbonariis promerente vivamus, contribuendaque depuremus. In reliquo Gratosam Incluti Iudicii Montani assistentiam, manutationemque humillime exoreantes et praestolantes submisso cum venerationis cultu emorimur.

Incluti Caesareo-Regii Iudicii Montani.

Humillimi famuli in rationem furto sublatorum pecorum
ad dicam collectoris Antonı Iuon solvimus:

Nyegrusa Iuon	Rh. fl. " 10 xr.
Nyegrusa Ruszan	" 10 xr.
Nyegrusa Kretsun	" 10 xr.
Ivan Medre	" 10 xr.
Ivan Nisztor	" 10 xr.
Prunar Ruszan	" 17 xr.
Fenjese Apostol	" 10 xr.
Simeon Vanja	" 51 xr.
Flora Szimeon	" 10 xr.
Szimean Simeon	" 10 xr.
Vertjessan Iuon	" 10 xr.
Kimpean Avram	" 10 xr.
Kimpean Gligor	" 51 xr.
Slavaz Ruszan	" 10 xr.
Hendre Stephan	" 10 xr.
Krissan Todor	" 10 xr.
Marian Iuon	" 10 xr.
Musa Petro	" 10 xr.
Szlavas Simeon	" 10 xr.
Metessan Nisztor	" 10 xr.
Metessan Apostol	" 10 xr.
Morar Alexa	" 10 xr.
Vintzan Gyorgy	" 10 xr.
Pokurar Iuon	" 10 xr.
Rosa Gyorgy	" 10 xr.
Tatar Iuon	" 10 xr.

Summa 5 Rh.fl. 56 xr

Subditi Zalathnenses insimul constantes carbonarii.

Pe verso: Praesentatum 7-a Septembris 1781.

Exhibitae. Lectae in Sessione Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae 20-a Septembris 1781 celebrata.

Conclusum

Supplicantes qua simul subditi fiscales hic residentiati et fundos colonicales possidentes onera ordinaria praestare debentes, ab extraordinariis nihilominus fundamento Benigini Rescripti Regii de anno 1771 die 8-a Maii exempti intuitu querelarum suarum contra iudicem ac collectores provisorali jurisdictioni subiacentes porrectarum assequendae remedurae et satisfactionis fine pro justo et aequo impendendae ad Inclytum Regium Provisoratum qua competens quaerulorum forum praesentibus inviantur, damnificationis quoque suae ibidem sufficienter legitimandae recuperationem sollicitatur. Zalathnae, die 20-e Septembris anni 1781.

E Prothocollo Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici.

Extradatum per Andream Josephum Zelenkay, Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici ordinarius Notarius.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 174—175.

Sessio judiciaria intra periodum celebrata die 1-a Decembris 1781.

Praesentibus

Gabriele Iabroczyk	} Assessoribus
Samuele Halmagyi	
Daniele Knopfer	

Andrea Josepho Zelenkay substituto Judicis Montano actuante
Emerico Vizkeleti Substituto Notario

.....

1 058. Subditi Medii Domini Zalathnensis exponendo de praesentato 25-tae Novembris solertiam in colendis fodinis et in praestatione contributionis et servitii dominalis, supplicant Judicio Montano suam apud Excelsum Thesaurariatum interpositionem, quatenus per hunc ab Excelso Gubernio Regio ratione praestationis naturalium et magazinalium allevientur, secus ad incitas redigendi.

Conclusum

Supplicantes ob metalliculturam speciali reflexione digni, Excelsae Instantiae pro adferenda suis viis medela recommendantur, eo quidem magis cum etiam vi Articulorum Novellarium 3-ii et 7-mi anni 1747 ab extraordinariis immunitarentur.

.....

1 060. Josephus Komaromi Vice iudex nobilium ad communicatas secum querelas gornikonum sylvestrium Superiori et Medii Domini Zalathnensi se post singulum florenum contributionalem novo onere 12 cruciferorum gravari exponentium, de praesentato 25-tae Novembris reinsinuat, aggravium istud inde accidisse, quod salarium iudicibus ab anno 1777 ex ordinaria contributione 2a 100 dependi solitum, ab Excelso Gubernio contribuentibus nunc pro onere impositum sit, proinde etiam gornikonibus inhaereat.

Conclusum

Resolutio haec Gubernialis ab eodem in copia communicanda deposcatur, priusquam supplicantibus significetur, eos ab hoc onere eximi non posse

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 147.

Qua ratione subditi fiscales Mediocris Domini Montani Zalathnensis sese praeterquam quod a metallicultura avocarentur eas brevi ad incitas naturalium et lignorum magazinalium praestationibus redactum iri exponant, ut tam ad onerum publicorum, quam dominalium supportationem omnino incapaces efficiantur, ex isthic humillime in originali advoluto supplici eorundem libello Illustritas Vestra et Excelsus Thesaurarius Regius uberius Gratiose perspicere dignabitur. Quoniam vero ad publicam etiam et ipsius Regii Judicii notorietatem maiori in parte metallurgicae dediti continua sua industria Altissimum Regalis interesse non leviter huc ad usque adaugerint et ditarint, ut adeo reflexe ad Articulum 3-tum et 7-um Novellarum anni

1747 quoad onera extraordinaria immunitationem, quoad reliqua vero ad proportionandam assistentiam et manutionem Excelsarum Instantiarum peculiarem jure meritoque promerentur, obinde Regium quoque Judicium isthoc Montanum pro debito sibi concreditae metallurgorum superattendentiae et legalis manutionis obligamine corundem preces Escelso Thesaurariali Consilio ea cum humillima petitione substernendas duxit, quatenus antequam praeexposita ipsorum desolatio emergeret, dignaretur Illustritas Vestra et Excelsus Thesaurariatus congruam eisdem medelam et alleviamen viis suis gratiose exoperari, quo hac ratione parte ex aliqua alleviati tanto liberius et fodinali culturae vacare et praestanda praestare possint. Quo vero huc tanto facilius nancisci possint effectum, absque praescriptione humillime censi, ne Dominium Zalathnense ac sequaciter metallurgi, qui in Mediccri Dominio fere omnes metallicultura exercent, quoquomodo aggraventur; qucties cumque eiusmodi, vel aliae extraordinariae praestationes huiati Dominio per Inclyti Comitatus Albensis Officiales imponuntur, ad repartitionem Dominialis Provisor invitetur et cum eius interventu servata quoad aliorum Dominibus terrestrium jobbagiones et inquilinos realis fundos et beneficia terrestralia possidentes aequa proportione, respectu quoque huius Domini subditorum adhibita debita praecautela et proportione adrepartitio instituat, abinde vero pro integro Dominio recepta per Provisorales Officiales cum interventu Stationalis Commissarii ad singula individua habita reflexione ad facultates et beneficia territorialia pro singulis casibus adrepartiat, incassetur et eo quo interest, erga quietantiam transponatur, libello pagensi et Provisorali Prothocollo inscribenda, contribuentibus autem in unum convocandis clare et distincte declaranda ita fore sperari, ut ultra justum et aequum impositiones eiusmodi antevertantur, querelae vero emergentes tanto facilius tollantur et superentur. Penes cuius humillimam Judicii etc.

Excelso Thesaurariatui Regio.

Zalathnae de dato 1-a Decembris 1781.

Concept, T.M.Z., pach. 239, f. 176—177.

23

[1781 decembrie 14], Bucium

Inclytum Caesareo-Regium Montanum Iudicium
Domini Patroni nobis Gratosissimi Colendissimi!

Ea qua par est animi nostri submissione humillimum hocce memoriale porrigendum duximus Inclyto Caesareo-Regio Montano Iudicio pro medela adferenda dignabitur solita sua erga oppressos commiseratione nostram querelam benignissime exaudire. Non latet Inclytum Caesareo-Regium Montanum Iudicium innumeros per totum huius anni decursum laboratres ad lacum Verespatakiensem ex parte nostra ordinatos esse, ordinatosque iuxta gratiosum Inclyti Provisoratus mandatum comparuisse, cum magna certe metallurgicae rei iactura, nam quamvis commemorati lacus Verespatakienses reparatio ex maiori parte Suam Maiestatem Sacratissimam respiciat, maiori tamen detrimento Regii Aerarii, quam emolumento, nos ad eundem pulsos fuisse prudentissimo suo consilio facile metiri poterit, abstrahendo scilicet a culturastrarum fodinarum, cum tamen plurimi laboratores Verespata-

28

kienses et Abrudbanienses laborando victitare soliti inveniri potuissent, spretis tamen his a longo nos comparere ad eundem lacum compulsus sumus, ubi verberibus multi ex nobis affecti, nonnulli sub vario praetextu stipendio privati adeo eundem laborem exhorrescant, ut cane et anque peius fugere fateantur. Nunc vero equis etiam quos ad sustentandam vitam nostram sumptuose pro vehendis ad stompas lapidibus conservamus abigimur, difficile est dictu qua miseria cogamur eosdem quos ibidem per noctem intertenere (quia uno eodemque ire et redire impossibile est) advehendo scilicet in saccis et bisatiis nobiscum foenum, quibus domi destituti desolatae nostrae stompae silendo quiescunt maestissime, taliter nihil aliud restat quam ut omni nostrae felicitatis spei ultimum vale dicamus. Supplicamus tamen demississime futurae hiemalis penuriae metu percussi, apud Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum tanquam certum oppressorum fulcrum columnamque tutissimam, quatenus habita non minus Regii Aerarii quam nostri consideratione nos a laboribus ulterioribus eiusdem lacus tutos reddere dignaretur, ut saltem idoneo hocce et caro tempore labores nostros metallurgicos tute in futurum continuare valeamus, gratiam superinde acceptam et nos meritis semper prosequemur gratiarum actionibus, et honorifica voce animorum nostrorum debitam gratitudinem contestabimur. Super quibus dum gratiosissimum de nobis benemerendi studium humillime imploraremus debito venerationis cultu emorimur.

Inclyti Caesareo-Regii Iudicii Montani.

humillimi servi
subditi fiscales Butsumenses

Pe verso: Praesentatum die 14-a Decembris 1781.

Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transsilvanici Zalatnae die 29-a Decembris 1781 celebrata.

Cople, T.M.Z., pach. 831, f. 31–32.

24

1781 decembrie 29, Zlatna

Sessio extra periodum judicariam die 29-a Decembris celebrata.

Praesente Andrea Zelenkay substituto Iudice Montano, actuante Francisco Vizkeletti Substituto Notario

..... —
1 157. Subditi fiscales Butsumienses querulantur: Se metalliculturae deditos, ad labores penes lacum Vöröspatakiensem adigi, immo et equos clitellares saepe eo disponi et nonnullos etiam stipendiis variis sub praetextibus privari; quibus medelam poni supplicant.

Conclusum

Cum id genus aggravia in Summi Aerarii detrimentum cedant et visitans loca montana Commissarius Thesaurarius Consiliarius a Miller simili-

¹ Data a fost stabilită după data de prezentare la Tribunalul Minier.

bus metallurgis judicialiter assisti ordinaverit, libellus hic supplex Excelso Thesaurariatu pro adferenda medela substernendus ordinatur.

..... —
1 160. Franciscus Munkácsi Vice auri cambsor et Sylvarum Curator in Csertes, contra nonnullos ipsum coram Judicio Montano de saevitie et aliis exorbitantiis arguentes sub dato 10—ae et praesentato 16-tae satisfactionem impendi petit. Cum ex judiciali investigatione, delationem simpliciter falsam esse pateat, praeterea exmissosque gornikones verberassent, indusia lacerassent, damnaque causassent, condignam excedentibus poenam infligi cupit.

Conclusum

Siquidem ex inquisitione per Judicis Montanis substitutis facta in aperto sit. Alios malitiae aut negligentiae reos justas luisse poenas, ex rancore solum Franciscum Munkacsi accusasse, alios vero absque ulla ansa, ab his solum ad id persuasos, nomina sua Instantiae inseri curasse, gornikones verberasse et damna intulisse, qui etiam ob falsam delationem in satisfactionem laesi honoris et verberum ac damnorum gornikonibus illatorum pro demerito singuli in concluso uberius specificati 12, 15 unus vero corripheus 25 baculorum ictibus puniendi ordinantur.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 165—166.

25

1782 februarie 23, [Zlatna]

Spectabilis ac Magnifice Domine Judex Regie Montane!
Inclytum item Caesareo-Regium Judicium Montanum Transilvanicum!
Domini Domini Patroni Gratosissimi!

Quam dissimili et Clementissimis Ordinationibus Regiis contrario modo contributionis quotannis praestari debentis onere gravemur, id seria eate-nus instituenda investigatione in lucem proditurum confidimus, ubi vel maxime inspectis tabellis tributariis pro anno praeterito 1779/80 medio a parte tam Incltyti Caesareo-Regii Judicii Montani, quam et a parte Incltyti Comitatus Hunyad deputatorum cointelligenter peractis videre est: Nos qua veros metallurgos tam a capite, quam et bonis universis contributioni obnoxiiis taxatos exstitisse ac etiam competentiam illius anni depurasse, non obstante attamen eo secundario etiam contributionis onere nos oppressos sentire cogimur ac in ordine ordinariorum contribuentium pagensium alia summa executione mediante a nobis desumenda gravatos misere conspici-mus, dum videlicet pro saepesato anno 1779/80. Iuxta hic humillime advo-luta testimonia tam inter metallurgos, quam in serie ordinariorum contri-buentium, taxa duplici contra sensum Altissimarum Ordinationum taxatos videamus. Quia vero huiusmodi manifestam miserae contribuentis plebis oppressionem nec Sua Majestas Sacratissima praetenderet, quin propensa Sua in metallurgos pietate pro rei qualitate magis sublevandos, quam gra-vandos innuere clementissime dignaretur. Ex eo, ut manifestae huiusmodi oppressioni obex ponatur oportunus, dignetur Inclytum Caesareo-Regium Judicium Montanum Transilvanicum seriam investigandorum investigatio-nem efficaci Suo Patrocinio justissima hac in praetensione nostra coram Altioribus etiam (si necessarium fuerit) Instantiis exoperare ac efficere gra-

30

tiöse, ne duplici contributionis onere (iam sufficienter praemissae et expositae) gravati, ad incitas redigamur, per hocque Aerarium in fodinalibus proventibus damnum pati cogatur. Cuiusmodi humillimi petiti effectum humillime exorantes in profunda veneratione emorimur.

Spectabilis ac Magnifici Domini Praesidis Inclyti Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici.

Humillimi et obsequentissimi servi Galye
Medre, Galye Szolomon, Groza Thoma,
Groza Filip, Groza Petru, Honte Janas
et Printz Iuon Nagy Almasienses
item

Bulz Iuon et Duma Iosziv Tekeröienses
metallurgi

Pe verso: Praesentatum 23-a Februarii 1782.

Exhibitae. Lectae in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 18-a Martii celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 228–229.

Justas, uti a documentis palam est, nonnullorum metallurgorum possessionis Nagy Almas et Tekerö incolarum Regio huic Iudicio Montano Transilvanico sub praesentato 23-ae recentius evoluti mensis Februarii a.c. fine exoperanda coram Altioribus instantiis medelae porrectas querelas et gravamina censuit Regium Iudicium prius, quam Excelsae Instantiae eatenus molestarentur, praevigentibus etiam Altissimis Ordinationibus mutuum similibus in casibus cum Inclitis Comitatus cointelligentiam fovendam praescribentibus conformiter cum eadem Inclyta Tabula Continua ea cum officiosa requisitione in adiacenti apographo una cum allegatis communicare, ut quoniam supplicantes pro indigitato anno militari 1779/80 per Commissionem Mixtam iussu Excelsarum Instantiarum celebratam qua veri metallurgi re ipsa conscripti haberentur, justa quoque eandem conscriptionem, ut asseverarent, obveniens pro quolibet ipsorum quantum rite depurassent, nihilominus tamen, quia in tabellis tributariis ordinariorum contribuentium ob incuriam Domini Regii Perceptoris Ludovici Mara, eosdem post factam ipsorum caeteris metallurgis incorporationem obinde expungere negligentis, inveniantur identidem tanquam ordinarii contribuentes secundo ad solutionem et quidam iudice pagensi Bulz Togyer eius anno adhuc 19-a superioris carceri mancipato onerosa autem executione in ipsos immissa adstringerentur, atque adeo hac ratione, nisi de tempore eisdem alioquin obaeratis neque ideo solvendo alias quam si exigua bonula sua prodegerint paribus succuratur, certo certius cum manifesta tam ipsius vivi aerarii, quam Altissimi Regalis Montani iacturae ad incitas redactum iri manifestum sit, digne Praelibata Tabula Continua iudicem detentum caeterum etiam insontem omnes facultates suas in depurationem huius restantiae communitati primitus impositam hac vero solutionem tergiversante ipsum solum ex integro manentem convertendo penitus exhaustum libertati restituere, supplicantes

vero vel tantisper, donec relaxatio erroneae huius duplicatae taxationis seu, per Inclytam Tabulam, seu, si eidem ita visum fuerit, medio Regii huius Iudicii exoperanda ab Excelso Gubernio Regio subsequeretur, ab executione immissa, vel adhuc immittenda, immunes reddere, aut si secus restantia eadem sine mora indispensabiliter incassanda foret, illam potius concernenti Domino Regio Perceptor, cuius incuria emersa est tanto quidem a fortiori pro onere imponere, quam quod (quemadmodum Dominos Rectificatores Commissariis comitatenses Stephanus Zayoni et Alexander Vitan coram judiciali nuperius ad conscriptionem in praeattactis pagis metallurgorum deputatorum retulissent) ideo hactenus relaxatio dupliciter taxatorum pridem iam conscriptorum sconuta (!) mansit, quia illos idem Dominus Perceptor suo loco remonstrare neglexisset. Reliquum quod est, idem Caesareo-Regium Iudicium Montanum Transilvanicum honorificum super praevis responsum expetendo ea praestolando solito devinctionis et officiositatis cultu persistit.

Andreas Josephus Zelenkay
Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici
Substitutus Praeses et Substitutus Iudex Montanus
Franciscus Emericus Vizkeleti
Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici
Notarius Substitutus

Inclytae Tabulae Continuae Comitatus de Hunyad.
Zalathnae, 2-da Martii 1782.

Concept, T.M.Z., pach. 239, f. 230—231.

27

1782 martie 18, Zlatna

Sessio die 18-va Martii extra periodum celebrata.

Praesentibus

Andrea Zelenkay Substituto Iudice Montano
Francisco Vizkeletti Substituto Notario

Absentibus

Assessoribus provincialibus domum redeuntibus; cameralibus simpliciter absentibus.

—
266. Officiales Boyczenses sub praesentato 24-tae Februarii Comitatus eiatis Officialium excessus, quibus metallurgi aggravarentur et a cultura fodinarum absterrentur exponendo, medelam illis sua via exoperari petunt.

Conclusum

Per extractum communicetur cum Tabula continua Zarandiensi, qua ratione praesertim Vice iudex nobilium Ladislaum Nemes in metallurgos saeviendo, rem metallicam impedire et in jurisdictionem montanam involare praesumat. Fine adferendae medelae et coercendorum Officialium et subalternorum suorum una vero Officiales repraesentantes moneri, ne in similibus remonstrationibus terminis exaggerativis et indecentibus, harmoniamque non nisi disturbantibus, prout de praesenti in termino (

Szolgabiro etc.) utantur, cum obinde per extensum communicari nequiverint.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 204.

28

1782 mai 14, Zlatna

Sessio die 14-a Maii extra periodum celebrata.

Praesentibus

Andrea Zelenkay Substituto Iudice Montano
Gabriele Iabrotzky
Daniele Knopffer Assessoribus
Actuante Francisco Vizkeletti Substituto

Absentibus

Samuele Halmagyi nondum adveniente
Georgio Devai Provisoratus negotiis
Josepho Podivinszky Hunyadini et
Francisco Kompothi ad lacum Vöröspatakiensem occupatis

.....
487. Sylvarum Curator Csertesiensis Franciscus Munkácsi de dato 13^{et} praesentato 14-tae Aprilis a.c. refert, se Judicialibus Ordinibus de 28-a Martii a.c. conformiter, Excelsus Thesaurarius Ordinationem circa morosos eiates carbonum vectores si porro Regia serviti recusarent beneficio metallurgorum privandos et etiam ex Hondol eliminandos publicari fecisse. Cum autem vel sub ipsa publicatione seditiosi quidam eidem reluctari ausi sint, supplicat Iudicio, ut ad implementum huius ordinationis iudiciale quodam individuum eo exmittatur.

Conclusum

Negotium per exmissum eatenus iam sub 24-ta Aprilis a.c. Substitutum Notarium Franciscum Viskeletti, uti declarat, plene terminato, circumstantialis in hoc passu relatio ubi ab aliis publicis et expeditionibus urgentioribus submittenda deprecatur vacaverit.

488. Caesareo-Regium Primarium Officium Montanum sine dato de praesentato 20-a Aprilis a.c. ustrinam Regiam Csertesiensem ob carbonum defectum brevi feriaturam exponendo, requirit Regium Iudicium ut congrue Benignis Excelsus Thesaurarius Ordinibus circa renitentes carbonum vectores disponenda disponere velit.

Conclusum

Idem quod ad numerum 487.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 242.

29

1782 mai 20, Deva

Specificatio

contribuentium Officialium, metallurgorum, viduarum et aliorum Nagyagini in Inclytu Comitatu Hunyadiensi degentium sub Regio

Perceptoratu Josephi Noptsa pro anno 1782

Locus Nagyág	Nomina contribuentium	Contributio praes-tanda pro anno 1782 Rh.fl. xr.		
Officiales	Spectabilis Dominus Daniel Castellano Montium Curator	5	10	
	Sp. Per. Dominus Josephus Hopp Mi- nerarum Probator	4	24	
	Sp. Per. Dominus Antonius Iändl Scriba Montanus	4	—	
	Sp. Dominus Thomas Perer Chyrurgus	4	44	
	Sp. Petrus Dudás obequitator	4	29	
Metallurgi	Josephus Trencsánszki supremus huttmannus	caret possessionem		
	Ioannes Legrand	—	17	
	Josephus Popik	—	24	
	Valentinus Zajitz	—	5	
	Ioann Georg Krausz	—	5	
	Georgius Pfeil	—	5	
	Ioannes Fett	—	24	
	Georgius Pohin	—	10	
	Sutores	Ioannes Schneider	4	—
		Walentinus Benk	4	20
Braxator	Wilhelmus Hermann	6	24	
Metallurgi	Ioannes Mert	—	5	
	Michael Reich	—	24	
Valachi	Roman Latzko	1	—	
	Steff Dumitru	2	29	
	Maris Iuon	1	—	
	Josephus Szentgyörgyi	1	—	
	Gabor Ferencz	1	—	
	Grancza Szimion	1	5	
	Mania Istvan	1	—	
	Steff Iuon	1	53	
	Gábor Mihály	1	—	
	Grek György miser	—	18	
	Lengyel András miser	—	18	
	Olosán György miser	—	18	
	Argyelán Avram	1	—	
	Abrugyan Szimion	1	—	
	Gingya Petru	1	6	
	Medra Avram	1	10	
	Zelegynán Petru	1	—	
	Muntyán Nyikula	1	9	
	Tamatás Iuon	1	5	
	Iakab Iános	1	5	
	Nagyagán Avram	1	35	
	Zelegnyán Iuon	1	—	
	Popa Petru	1	—	
	Moldovan Vaszilia	1	30	
	Borza Igna	1	—	
	Szirb Iuon	1	58	
	Iuon Todor	1	58	
	Florian Triff	1	18	
	Florian Gyorgy	1	—	
	Fika Avram	1	5	
	Fika Iuon	1	6	
	Nagyagán Iuon	1	5	
Görög Ianos	1	—		
Tamatás Toma	1	48		
Todor Salamon	1	12		
Beksa Iuon	1	18		
Iniantz alter Purkár Iosziv	1	—		

	Grantza Iuon	1	9
	Abrugyan Vaszilia	1	12
	Nagyagán Antoni	1	48
	Tresztian Petru	1	—
	Bozesán Togyer	1	5
	Bogya Iuon	1	6
	Istók Iuon	1	6
	Fika Andrej	1	6
	Kretz Iosziv miser	—	18
	Argyelán Bukur	3	52
	Montoj Danila	1	—
	Sztánts György	1	—
	Toplitsán Szimion	2	8
	Ganga Petru	1	6
	Lugosán Toma	2	6
	Oltyán Szimion miser	—	18
	Zelegnyán Dán	1	5
	Abrugyán Ianos	1	17
	Thoma Atyim	1	5
	Gligor Szimedru	1	—
	Butnár Iuon	1	5
	Bodor Ilia	1	—
	Iakob Petru	2	6
	Istok Rupán	1	5
	Triff Iuon	1	—
	Czábor Iános	1	—
	Borzoan Iuon	1	48
	Abrugyan Szalamon	1	—
	Dudás Gaspar	1	48
	Vajda Vaszilia coelebs	—	18
	Strása Iuon	1	—
Faber fodinales	Mojka Adam	1	—
Lanio	Kolosi Sandor	5	46
Valachi	Szirb Ilia	1	—
	Szimon Ianos	1	—
	Dretsile Iuon	1	—
	Lupsa Mihajla	1	11
	Marian Petru	1	—
	Triff Vaszilia	1	—
	Toma Petru	1	—
	Iank Adam	1	—
	Tusta Salamon	1	—
	Medra Iuon	1	10
	Krisan Togyer	1	—
	Czeller Iuon	2	5
	Biris Petru	1	—
	Kaprosi Iosi	1	—
	Rác Dumitru	1	36
Coelebs	Lengyel Iános	—	18
Valachi	Merej Adam	1	—
	Gongola Hancz	1	—
	Homorgyán Adam	3	45
Coelebs	Boldor Andrej	—	18
Viduae	Susanna lui Vaszi Todorán	—	30
	Parian Szimidrászá	—	12
	Abrugyán Gasparoja	—	30
	Puskás Iovanyásza	—	30
	Susanna Ilona	—	30
	Maria Kratsunyásza	—	30
	Iakob Györgyőja	—	30
	Summa	155	37

Taxa		Rh.fl.	xr.
	Officialium	22	47
	Metallurgorum	129	38
	Viduarum	3	12
<hr/>			
	Summa summarum	155	37

Devae, 20 Maj.

Josephus Noptsa
Incltyi Comitatus Hunyadiensi Regius
Perceptor

Orig., T.M.Z., pach. 259, f. 205—207.

30

1782 iunie 20, Zlatna

Sessio die 20-a Junii intra periodum judicariam celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Substituto Iudice Montano
Daniele Knopffer Assessore
Francisco Vizkeletti Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabroczy et
Samuele Halmagyi nondum advenientibus
Assessoribus cameralibus vero officiorum muniis occupatis

.....
586. Laboratores in fodina Draikensi S-ti Francisci querulose exponentes sub praesentato 12-ae Aprilis a.c. summam quandam mercedis adhuc ante 9 annos promeritae restare, quam curator eiusdem Schlett ante 5 annos judicialiter admonitus, proxime affutura benedictione se soluturum spondidit. Qua actu vigente, satisfactionem sibi judicialiter ordinari supplicant.

Conclusum

Querulatus judicialiter admonetur, ut tam supplicantes, quam et alios fortis praetendentes, intra 14 dies sub executionis poena excontentet, ne ulterius Iudicium molestant.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 255.

31

1782 iulie 2, Ruda

Inclytum Caesareo-Regium per Transilvaniam Iudicium Montanum
Domini Domini Gratosissimi!

Pagus montanus Ruda coram Incltyo Iudicio Montano conqueritur sideo, quod praeter taxam capitis per 1 Rh.fl. Inclytus Comitatus Zarand sine distinctione a nobis metallurgis cum executione exigit sequentia aggravia:

36

1-mo. Ut quivis metallurgus annuatim administret 50 capita passerum, secus tot baculis puniendum se sciat.

2-do. Nos cum litteris et captivis ad Tabulam ordinant, ac etiam ex labore fodinaliad id praestandum trahunt, et cogunt relictis proximioribus pagis Lunkoy.

3-tio. Equos nostros clitellares non tantum pro forstand¹, sed etiam pro adducendis liquoribus ordinant, ex montanis laboribus, et pro fatigiis his nihil solvunt.

4-to. Pro nocturnis vigiliis nos disponunt etiam ex fodinis ad dominos vice comitem et alios.

Cum vero nostri praedecessores ab eiusmodi oneribus nos quoque a decennio liberi fueramus, et propter haec cultura montanistica impediatur et debilitaretur, supplicamus humillime Inclyto Iudicio Montano quatenus nobis Regulamentum pro ulteriori observantia, quidnam ex praenumeratis praestare teneamur, vel non teneamur, extradare dignaretur, ut pro eliberatione nostra Inclyto Comitatu remonstrare possemus. Signatum Rudaë, die 2-da Iulii 1782.

Communitas metallurgorum Rudaensium exmissi
Fauer Medre Hutman
Ambrus Gyurka
Fauer Jsaac Senior
Fauer Mladin

Coram me profitentes
Joanne Kuncz

Pe verso: Praesentatum 3-tia Iulii 1782. Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici. Zalathnae, 5-ta Augusti 1782 celebrata.

Ad Inclytum Caesareo-Regium in Transilvania Iudicium Montanum,
Dominos Dominos Gratosissimos.

Humillima supplica ut intus.

Orig., T.M.Z., pach. 821, f. 51—52.

32

1782 iulie 4, Zlatna

Sessio die 4-ta Iulii extra periodum celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Substituto Iudice Montano
Gabriele Iabroczyky Assessore provinciali
Francisco Vizkeletti Substituto Notario²

.....
706. Supplex libellus Csertesiensium incolarum Szuts Todjer et Reke-
tyan Avram Excelso Thesuarariatu porrectus libellus se per Sylvarum Cura-

¹ Astfel in text.

² Rubrica absenților nu este completată.

tores Franciscum Munkacsi bonis privatos, domosque ipsorum obsigillatas esse ideo, quod ob caristiam foeni boves distraxissent, nec proinde labores ustrinales praestitissent, aut potuissent querulantium, pro investigatione et danda informatione Iudicio Montano per indorsatum de dato 19-ae Maii transponitur.

Conclusum

Cum ad Ordines Thesaurariales et subsequam Primarii Officii requisitionem Substituto Notario Francisco Vizkeletti judicialiter commissum sit, ut morosorum et refractariorum eiatum vecturantium „coriphaei“ immunitatibus metallurgorum exuti ex Hondolii eliminentur. Relatio in quos et qua ratione animatverterit deponitur, ut eatenus circumstantialis Excelso Thesaurariatui informatio submitti possit.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 273.

33

1782 iulie 5, Zlatna

Sessio die 5-ta Iulii extra periodum iudiciariam celebrata.

Praesentibus atque absentibus iis qui supra, hic quoque nominatenus inserendis.

.....
709. Tenore Ordinum Thesaurarialium de dato 30-ae Aprilis et praesentato 16-tae Maii a.c. circa querelas Butsumensium subditorum et metallurgorum ratione aggraviarum, quae a suo Montium Magistro simul Iudicem comitatensem agente patiantur et applicationis equorum clitellarium ad praeiuncturas informatio deponitur. An alter Montium Magistrum iam constitutus habeatur, et ut tam personae metallurgicae, quam equi clitellares in suis legalibus immunitatibus manuteneantur, speciali curae recommendatur Iudicio.

Conclusum

Remonstretur Excelso Thesaurariatui alium iam Montium Magistrum in Butsum praecedentis loco per Primarium Auri Cambsorem constitutum et adjuratum esse, debitamque reflexionem habiturum Iudicium quo supplicantes ab extraordinariis oneribus immunitentur.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 274.

34

1782 iulie 11, Zlatna

Eiusdem 11-ae Iulii horis pomeridianis iisdem praesentibus et absentibus.

.....
734. Metallurgi Kisalmasienses Bunya Iuon et Petrucz ac Dsurds Iuanes de dato 4-tae et praesentato 24-tae Maii a.c. querulose exponunt, se per iudices pagenses instar non metallurgorum ad onera communia adigi, equosque suos clitellares etiam dum mineras ad stompas deportarent vi ademptos ad praeiuncturas applicari, maximo suae culturae fodinalis detrimento, quibus judicialiter mederi supplicant.

38

Conclusum

Ea cum inuentione extradari, ut siquidem inter veros metallurgos cooptati vi legum et Altissimarum Ordinationum ab extraordinariis oneribus immunes esse deberent. Obinde ne supplicantes contra Ordinationes Regias aggraventur, omnibus et singulis de meliori judicialiter recommendantur. Si vero porro etiam gravari eveniret ad Iudicium recurrant, quod via etiam Excelsae Instantiae eorum alleviamen exoperari non defuturum est.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 276.

35

1782 iulie 16, Zlatna

Sessio die 16-ta Julii extra periculum celebrata.

Praesentibus atque absentibus praevio modo ncminetenus inserendis.

.....
797. Officiales Boiczenses de dato et praesentato 19-ae Junii a.c. insinuant: Excessus Officialium comitatensium post primam suam remonstrationem Iudicio factam, non modo non cessasse, sed metallurgos novis et exquisitis modis vexari quin immo contra ipsum quocumque Officialem peripherialem Iosephum Buccovai ex dispositione Tabulae Continuae inquiri. Petunt igitur se in immunitatibus legalibus manuteneri et a iurisdictione provinciali eximi, vel si eidem subiecti essent, ut semet dirigere noverint, sibi notum reddi.

Conclusum

Siquidem ad primam remonstrationem sub 18-va Martii Tabulae Continuae intuitu coercendorum Officialium et subalternorum comitatensium interpellata exstiterit, neque tamen ullum subsecutum esse effectum modernaem quaerelae perhibeant. Excelsus Thesaurarius iam sub 22-da Junii a.c. penes circumstantialem informationem pro ferenda via Excelsii Gubernii medela, excratus exstiti expediticibus figere non posse, suo tempore tamen diem eatenus statuendum notificaturum esse.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 282.

36

1782 iulie 24, Zlatna

Sessio die 24-ta Julii extra periculum celebrata.

Praesentibus ut supra, una cum absentibus hic quoque ncminetenus inserendis.

.....
837. Spanus Cameralis Iosephus Borsai ncmine Regii Provisoratus Iudicium Montanum per incaptivationem militis Orosziani in iurisdictionem Provisoratus involasse de dato 10-ae et praesentato 12-ae currentis exponendo, pro futuro similia eidem Provisoratui relinqui petit ac protestatur.

Conclusum

Siquidem Iudicium copia laborum aliunde pressum nunquam in alienam iurisdictionem involando agendorum numerum augere voluerit, sed

qua ipsi ex officio incumbunt, exequitur, neque proinde Provisoratus unquam ansam de vellicata sua jurisdictione querulandi habuerit, habuisset e contra Iudicium dum idem Provisoratus metallurgos et urburarios saepius indiscriminatim sine praescitu Iudicii intercipi, puniri et pro tyrone Militiae consignari fecisset, quia tamen Iudicium pro observanda harmonia quedammodum in praesenti etiam negotio dissimulat, protestationem illegaliter interpositam dissimulari cum militis eiusdem interceptio in tantum incumberet Iudicio in quantum Provisoratui, si prius illum detegisset, qua furem, neque tamen seu sibi, seu Iudicio jurisdictionatum intercipere et competenti Legioni resignare incubuisset, caeterum Spano quoad protestationem hanc sine scitu et annutu Provisoris et Rationistae, uti ipsimet recognoscerent, verum velut fidedigne constaret, ex subornatione solum Primarii Geometrae Ioannis Will nomine Provisoratus factam notificari, ne pro futuro absque ratificatione Provisoratus nomine illius quidquam exhibeat, ne, cum per similes protestationes solum altissimum servitium remoretur, Excelsae Instantiae una cum instigatore deferri debeat.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 286.

37

1782 august 5, Zlatna

Inclytae Tabulae Continuae Comitatus de Zarand.

Preces communitatis metallurgicae Rudaensis cuius ipsorum individua-liter 50 capita passerum sub poena totidem unum baculorum quotannis administranda imposita esse, demum pro vigiliis ad dominos officiales, deportandisque litteris ac captivorum custodiis et transportibus compelli, denique equos suos clitellares e laboribus cum remora fodinali cultura, caeteroque cum Altissimi Regalis emolumento connexae ad praeiuncturas advehendasque ipsi noverint quales liquores applicari et addiri coram Regio hoc Iudicio Montano querulantis ea cum officiosa requisitione et recommendatione eidem praelibatae Tabulae Continuae significari quatenus eandem aliis in hic gremio residentes monticolos quoad praeexposita et similia aggravia reflexe ad Articulum Novellarem 7-um anni 1747 et in conformitate Benigni Rescripti Regii de 8-a Maii 1771 editi, quibus mediante ab omnibus extraordinariis exempti declarantur iubenturque immunitate, inque suis libertatibus relinquere et manutenere ingranvanter velit. Relinquum quod est idem Caesareo-Regium Iudicium singulari devinctionis et observantiae cultu persistit. E Caesareo-Regio Iudicium per Magnum Transilvaniae Principatum Montanum. Zalath-nae, de dato 5-ta

Augusti 1782.

Andreas Josephus Zelenkay
Substitutus C.R. Iudex Montanus
Franciscus Winckler
C.R. Iudicii Montani Substitutus Notarius

Pe verso: Ne Rudaenses metallurgi extraordinariis oneribus aggraventur.

Concept, T.M.Z., pach. 821, f. 53.

40

Sessio die 8-va Augusti extra periodum celebrata.

Praesentibus .

Andrea Josepho Zelenkay Substituto Judice Montano
Francisco Emerico Vizkeletti Substituto Notario

Absentibus

Provincialibus Assessoribus domi suae existentibus.

Cameralibus Georgio Devai prvisoribus	} occupatis
Josepho Podivinszky Hunyadini	
Francisco Kompothi Vöröspatakini	

.....

904. Medio eiusdem Excelso Thesaurariatui Ordinum de dato 1-ae currentis et praesentato hodiernae emanatorum penes intimationem quod circa excessus Officialium comitatensium ad quaerelas Officialium Boiczen-sium judicialiter remonstratos eadem Excelsae Instantiae se apud Excelsum Gubernium cum fundamenta interponere haud possit. Cum expositi excessus nullatenus comprobarentur, immo ex praeallegatis acclivis Officialium querelis metallurgos Officialibus comitatensibus ad sui aggravationem ansam dare potuisse videatur, committitur Iudicio ut in originem et realitatem gravaminum penitus inquirat et de comperto circumstantialem informationem submittat.

Conclusum

Cum deputati judiciales proximius ad illas partes venturi sint, deman-datam hanc investigationem quoque una fidelia suscipient.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 295.

Sessio die 30-a Augusti intra periodum judiciariam celebrata.

Praesentibus atque absentibus iisdem, hic quoque cum absentiae rationibus inserendis.

1032. Fodinarum Ribiczeiensium in Ruda curator Gabriel Nagy de dato et praesentato 27-ae currentis ut ratiocinia pro annis 1780 et 1781 indilate submittat admonitus, ob cruentam principalis sui per latrones interfectionem et domus expillationem, archivo quoque domestico disiecto, se excusatum reddi petit, idque eo magis, cum ipse quoque ab accepto ea occasione vulnere, graviter decumbat. Adursivum iudiciale in hoc negotio sibi submissum, principalissae viduae Devam transmisisse insinuans.

Conclusum

Quo Excelsus Thesaurarius impossibilitatem, in qua replicans ratione submittendarum rationum versatur perspiciat, eiusdem responsoriae in extenso submittantur.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 306.

Sessio die 12-a Decembris intra periodum celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld	Regio	Judice	Montano	Praeside
Gabriele Iabroczy	}	Assessoribus	provincialibus	
Samuele Hallmagyi				
Daniele Knopffer				
Andrea Zelenkay				ordinario

Absentibus

Georgio Devay
Josepho Podivinszky
Francisco Kompothi

1 556. Thesaurarius Consiliarius de Müller medio notae suae de dato et praesentato 10-ae currentis, acclusas duas subditorum fiscalium Zalathnensium Instantias eo fine communicat, quo Regium Judicium circa contenta, propriis nimirum, cur pecora iugalia, quibus ad ustrinam Regiam servitia praestantur a contributione haud exempta sint. Alterius vero, quare subditi ad servitia fodinalia Faczebayensis Sanctae Mariae Auxiliatricis fodinae coactive adigantur, cum Aerarium non nisi 16 kuxas in eadem fodina possideat, ut facta investigatione Judicium circumstantialem informationem seu sibi, seu Excelso Thesaurariatui submittat.

Conclusum

Quoad primum remonstretur tenore Altissimi Decreti de anno 1771 supplicantes a contributione eximi haud posse cum pecora eorum praeter carbonum et minerarum vecturas ad agriculturam quoque et particulares economiae suae labores potiore anni parte adhibeantur. Ad secundum vero constituti dominalis et comitatensis iudex cum juratis oppidi huius Zalathnae retulerunt, subditos difficillimo tempore et viis fere impracticabilibus, cum comminatione verberum per Provisoratum ad praestandas vecturas adigi, ubi favente tempore se sponte etiam offerentes aegre admittantur. Quod servitii genus quemadmodum ad ratam Suae Majestatis libenter ultro quoque sustinent, respectu reliquorum courburariorum vero prout ad alias fodinas, placidis conveniri cupiunt.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 372.

Communitatis metallurgicae pagi Tekerö Judicio huc Regio Montano ratione exoperandae suis aggraviiis in supplici libello copialiter heic accluso fuisse expositis et uberius perspiciendis medelae sub praesentato 12-ae exspirantis anni et mensis praesentis porrectas praeces ea cum officiosa requisitione praelibatae Inclytae Tabulae Continuae communicandas atque de meliori recommendandas duxit Regium isthoc Judicium Montanum quatenus eas apud concernentem Regium Perceptoratum haud gravanter facere velit dispositiones ne plebs metallurgica seu in praescripto, seu aliis eiusdem Inclyti

Comitatus pagis et possessionibus existens extra terminos Benigno Rescripto Regio de 8-va Maii 1771 edito statuminatos ad contributionis praestationem adstringatur. Ut vero miseris, sed Aerarium Regium locupletantibus et publico proficuis metallurgis adhuc magis consultum eatur, neve insolitis executorum aggraviiis enerventur et fere ad incitas redigantur, vel potius nullum sui alleviamen sentientes cum praeiudicio et iactura Aerarii et fodinali cultura desistant, cum nihil plane Aerario obsit qualicumque modalitate quantum contributionale incassetur, modo illud effective administretur, optimum fore censeret Iudicium Regium Montanum ut, si eidemque Inclytae Tabulae Continuae . . . ¹ Regiae statis temporibus fienda incassatio et administratio localibus huttmannis permittatur et imponatur. Quosuper etiam aestimatissimus eiusdem Inclytae Tabulae Continuae responsum et sentimentum praestolando ac expetendo Regium isthoc Iudicium Montanum solito devinctionis et observantiae cultu persistit.

Fr. Kibling de Löwenfeld

Resolutio ad Instantiam

Inclytam Tabulam Continuam Inclyti Comitatus Hunyadiensis penes communicationem expositis sub hodierno requisitam esse, ne seu a supplicante, seu ab caetera in sui gremio existente metallurgica plebe extra terminos Benigno Rescripto Regio de 8-a Maii 1771 statuminatos et praefixos contributio exequatur, utque illius exactio et administratio si eidem quoque Inclytae Tabulae ita visum foret, localibus huttmannis relinquatur. Id quod eo usque etiam donec declaratio tabularis subsequeretur, supplicanti communitati metallurgicae pro notitia et sui directione hisce intimatur.

Fr. Kibling de Löwenfeld
Zalathnae, 28 Decembris 1782 ².

Orig., T.M.Z., pach. 237, f. 56.

42

1782 decembrie 28, Zlatna

Sessio de 28-a Decembris extra perioduim celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeldt Regio Iudice Montano
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Notario

Absentibus

Gabriele Iabroczyk }
Samuele Halmagyi } in Vajdajana inquisitione Abrudbanyae
Daniele Knopfer domi suae
Georgio Devay
Josepho Podivinszky Hunyadini
Francisco Kompothi
.....

¹ Documentul deteriorat pe lungime de 8 cm.

² Adresa destinatarului ilizibilă din cauza deteriorării documentului.

1 638. Gawrilla Petru huttmannus Pojanensis cum tota eiate communitate metallurgica sub praesentato 12-ae currentis in collectione contributionis quanti et executorum licet non sui causa exmissorum intertentione cum sui enervatione aggravari quaerulando, judicialiter manuteneri et medelam exoperari supplicant ut a pagensium persecutione executorumque intertentione liberentur, quantumque suum contributionale per huttmannum eiatem dehinc colligatur et Regio Perceptori administratur.

Conclusum

Supplicantium preces pro ponenda ociori medela Inclytae Tabulae Comitatus Hunyadiensis de meliori recommendantur ut reflexe ad Benignum Decretum Regium de 8-am Maii 1771 incassatio contributionis vernali et autumnali tempore ordinata concernenti Perceptori Regio committatur ne plebs metallurgica in solitis executorum aggraviiis enervari permittatur.

Orig., T.M.Z., pach. 1, f. 387.

43

1783 ianuarie 21, Zlatna

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum Transilvanicum!

Die 6-ta Januarii anni currentis in possessione Nagy Almas occasione conscriptionis metallurgorum pro anno currenti per deputatum Inclyti Regii Iudicii Montani Transilvanici, cum interventu comitatensium Commissariorum Rectificatorum peractae, iudicibus ac collectoribus contributionalibus quanti tenor Altissimi Rescripti Regii de dato 8-va Maii 1771 emanati paragrapho 12 publicatus fuerit, ut contributio vernali et autumnali tempore, quo stompae operantur et modalitas procurandae abinde pecuniae suppediaretur, desummat; hiemali vero et aestivali tempore, quo stompae starent et oeconomia perficeretur, ab executionibus supersedeant.

Hoc tamen non obstante modo tam arduo hiemis tempore, ubi stompae neutiquam operarentur, nec fructum quempiam possessoribus earum praerent, per eatenus demissos executores comitatenses, durioribus etiam, nulla habita ratione praevio modo factae Benignae Ordinationis eiusdemque institutae publicationis exigere elaborarent.

Quia vero (uti notorium esset) stompis mineras tempore hiemali magnis sumptibus procurari debentes, in defectu aquae necessariae de praesenti contere et in utile convertere non valeremus, quin ex adverso vix fodinas sumptibus procurare et sustentare necessariis in statu essemus; ne fodinalem culturam penitus deserere cogamur quo facto Summum Aerarii Regii damnum subsecuturum certo certius praemetuendum videtur. Instamus humillime a praedeclarata solutione quanti, de praesenti, ad analogiam vicinorum locorum montanorum judicialiter gratiose manuteneri et absolutos ita reddi, ut iuxta eatenus statutos per terminos solvere debeamus. Cui accedit

2-do. Quod licet equi et boves clitellares vi praecitati Rescripti paragrapho 12-mo a contributione, Articulo vero 7-o Novellari anni 1747 ab extraordinariis oneribus, quales sunt praeiuncturae, vigiliae etc. exempti haberentur, nulla tamen habita ratione horum, iam ad militum publice itinerantium iam viarum in loco et penes defluxum Kajan vocati fluvii, iam vero alias publicas et multifarias itinerationes eosdem e laboribus fodinalibus acceptos ultra duarum etiam hebdomadarum spatium continua serie amissos

44

intueri debeamus, sub id vero tempus tam fodinas desertas ut plurimum haerere, quam stompas numero 56 sub Lacu Maiori existentes et praeter has, adhuc in Valle quoque Piatra-Szaka numerosas (dum videlicet hae aqua libera gauderent) extra operationem positas esse deplorare debeamus. Hoc etiam fine a praedecarata publicorum onerum praestatione eximi supplices instamus. Tandem

3-tio. Quandoquidem expensae communes in executores quanti contributionalis aliaque obiecta publica, communitati nostrae necessario inhaerentia per solum iudicem comitatensem ac seniores pagi tractari ac adrepartiri solerent, ut occasione adrepartitionis earundem huttmannus etiam juratus cum suo gornikone ex parte communitatis praesentes sint, ita etiam, ut executoribus illi solum qui restantarii essent, non vero illi etiam qui iam competentias suas depurassent, taxam executionalem et intertentionem solvant, nam tales amplius concurrere non tenerentur. Quod ipsum si admissum foret, tanto longiori tempore executores per pagos victitabunt et vivum aerarium exhaurient, judicialiter gratiose statuminari instamus idque eo fortius, quod iam in secundam hebdomadam saepofatis executoribus gravaremur. Zalathnae, 21-a Januarii 1783.

Popa Petru juratus huttmannus et Galye
Medrucz gorniko cameralis, Galye Petru,
Bou Iuon, Bora Szimion propriis
ac universorum metallurgorum Nagy
Almasiensium nominibus et in personis

Pe verso: Praesentatum 22-da Januarii 1783.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 28-a Januarii 1783 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 25–26.

Metallurgi et urburarii pagi Nagy Almas tenore supplicis sui libelli de dato 21-a et praesentato 22-da currentis Regio huic Iudicio Montano Transilvanico porrecti exponunt, quod licet occasione conscriptionis urbura-riorum et metallurgorum per deputatos a parte Regii Iudicii et Inclyti Comitatus Commissarios pro anno currente 1782/3 recentius peractae etiam pagi Nagy Almas iudicibus ac collectoribus contributionalis quanti tenor Altissimi Rescripti Regii de 8-va Maii 1771 clementer editi et hic in extractu adiacente advoluti paragrapho signanter 12-mo exactionem contributionis a metallurgis non alio, sed vernali et autumnali tempore suscipiendam praecipientis publicatus et ad itelligentiam explanatus exstiterit, nihilominus eatenus de praesenti tam arduo hiemis tempore, quo stompae haud operantur, adeoque quoad sabuli et auri productionem nullum e metallicultura fructum sortiri possent, per executores comitatenses indesinenter premerentur, porro grave quoque id ipsis accideret, quod tametsi executores illi intertenere et executionis onus praestare obligarentur, qui contributionali quanto restarent, hoc tamen non obstante, tales quoque, qui competentiam suam depurassent, ad concurren-

dum adstringerentur, quae et aliae communes expensae absque interventu localis huttmanni et gornikonis per iudicem et nonnullos juratos ad metallurgos de ipsis sine ipsis ad repartiri consueverunt gravi eorum damno et praeiudicio manifesto, non recensendo alia extraordinaria onera, quibus metallurgi et eorum clitellares equi premerentur et a metallicis operationibus abstraherentur, gravi damno et praeiudicio Summi Aerarii quoque manifesto, ut proinde a parte Regii Perceptoratus in conformitate praecitati Rescripti Regii querelis in tempore medela adhibeatur, exactiones contributionis ad normam Ordinationis Regiae conformentur, executionesque hiemali tempore revocandae ad vernale autumnaleque tempus ordinentur Spectabilitatem Vestram qua Regium Perceptorem cui ac aliis Perceptoribus Regiis citatus paragraphus hoc in passu pro cinsura et accurata observantia medio Excelsi Gubernii Regii datus est, Regium Iudicium Montanum officiose requirit, nec de effectu favorabili in Ordinationibus Regiis, quibus contravenire piaculum est omnimode fundato ambigit ne gravetur allegatis aggravius vivum metallurgicum aerarum ad incitus redigentibus modum ac medelam sine mora ponere, ne casu in contrario ad reiteratas querelas altiore auctoritate tempestive procuretur et remonstretur in reliquo dum intuitu praemissorum honoratissimum responsum expeteret efficacique remedium praestolaretur Iudicium singulari devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Fr. Kibling m.p.
Zelenkay m.p.

Spectabili ac Generoso Domino Francisco Noptsa, Inclyti Comitatus Hunyad vallis Al-Gyogy Regio Perceptoris.

Zalathnae die 27-a Januarii 1783.

Concept, T.M.Z., pach. 239, f. 27.

45

1783 februarie 8, Săcărfmb

Specificatio

Dominorum Officialium et subalternorum montanorum aliorumque metallurgorum in vico Szekeremb residentium ac commorantium pro anno 1782/83 conscriptorum et contributioni Regiae obnoxia-
torum atque taxatorum

	Rh.fl.	xr.
1 Domino Daniel Castellano Caesareo-Regius Urburari- ialis Montium Curator et Peripherialis Officialis	4	44
2 Dominus Iosephus Hopp Caesareo-Regius Urburari- ialis Minerarum Probator	4	24
3. Antonius Iandl Caesareo-Regius Urburari- ialis Montium Scriba	4	—
4 Thomas Peerer Chyrurgus	5	4
5 Petrus Dudas obequitator	4	24

Metallurgi

10 Andreas Hattali	—	10
26 Antonius Bachstöber	—	24
55 Georgius Csernanczky	—	15
80 Valentin Benck non metallurgus	4	—
81 Vilhelm Herrman braxator	4	—
140 Antonius Mendaleti	1	—
150 Josephus Boszniak coelebs	—	13
181 Onya Stephan Verespatakiensis	1	—
191 Steph Dumitru	1	—
192 Maris Iuon	1	—
193 Czabor Ferencz	1	—
194 Krausa Szimion	1	—
195 Manyai Istvan	1	—
196 Steph Iuon	1	—
197 Michael Horvath	1	—
198 Czabor Mihay	1	—
199 Graek Georg miserabilis	—	18
200 Oloschan Georg detto	—	18
201 Argyelan Avram	1	—
202 Abrugyan Szimion	1	—
203 Kindgya Petru miserabilis	—	18
204 Medra Avram	1	10
205 Zlagnian Petru	1	—
206 Muntyan Nicula	1	—
207 Thomatas Iuon miserabilis	—	18
208 Iacob Ianos	1	—
209 Netsegan Avram	1	—
210 Zlagnian Iuon miserabilis	—	13
211 Popa Petru	1	—
212 Moldovan Vasylie	1	30
213 Borza Ignat	1	6
214 Stirb Iuon	1	—
215 Thodor Iuon	1	17
216 Florian Trif miserabilis	—	18
217 Fika Avram	1	—
218 Fica Iuon	1	6
219 Netsegan Iuon	1	—
220 Görög Ianos caelebs	—	18
221 Thomatas Thoma	1	—
222 Thodor Salamon	1	15
223 Bexa Iuon	1	18
224 Krausa Iuon	1	9
225 Abrugyan Vasylie	1	15
226 Netsegan Antoni	1	—
227 Trestian Petru	1	—
228 Bozoschan Thodor	1	—
229 Bogyá Iuon	1	6
230 Istok Iuon	1	6
231 Fika Andreÿ	1	9
233 Argyelán Bukur	1	23
234 Montóy Danilla	1	12
235 Stanis Georg	1	—
236 Topliczan Szimion	1	—
237 Ganga Petru caelebs	—	18
238 Lugoschan Thoma	1	18
239 Oltyan Szimion miserabilis	—	18
240 Zlagnian Dann	1	—
241 Abrugyan Ianos miserabilis	—	35
242 Thoma Attyim	1	—
243 Gligor Szimedra	1	—
244 Buthnary Iuon Petru	1	—
245 Thodor Ilie	1	6
246 Iacob alias Sarga Petru	1	24

247 Istok Russan	1	—
248 Triff Iuon	1	—
249 Czabor Ianos	1	—
250 Bocssan Iuon	1	—
251 Abrugyan Salamon	1	—
252 Dudas Gaspar	1	—
253 Vajda Vassilie coelebs	—	18
254 Straza Iuon	1	—
255 Mojka Adam faber ferrarius	1	—
256 Kolosi Sandor Ianio	4	—
257 Szimion Ianos	1	—
258 Dretsilla Iuon	1	—
259 Lupscha Mihailla	1	—
260 Marian Petru	1	9
261 Triff Vassilie	1	—
262 Thoma Petru	1	—
263 Iank Adam	1	5
264 Medra Iuon	1	—
265 Krischan Thodor	1	15
266 Czeller Iuon	1	18
267 Czeller Iakob neogami	—	—
268 Biris Petru	1	—
269 Ratz Dumitru	1	—
270 Lengyel Ianos	1	—
272 Samoilla Iosiph	1	—
273 Buburkan Petru	1	—
274 Pojenari Iuon	1	—
275 Czeller Szimion	1	—
276 Barb Petru	1	18
277 Abrugyan Iuon miserabilis	—	—
Ganga Ianku	1	18
283 Popa Iuon popa fungens non unitus	—	—
284 Tyiusan Lup faber ferrarius fodinalis	1	—
285 Pedurar Avram detto	1	—
286 Pedurar Szimu detto	1	—

Viduae

27 Vassiy Thodorasse	—	30
28 Garian Szimedrasse miserabile	—	12
29 Abrugyan Gasparaye	—	30
30 Puskas Iuonyase	—	30
31 Susanna Illona	—	30
32 Maria Kretsunyase	—	30
33 Iacob Gyorgyase	—	30
35 Catharina Lengyelin	—	30
38 Salamonjase alias Tuschla	—	30

Summa 125 33

Signatum Szekeremb 8-va Februarii 1783.

Anreas Josephus Zelenkay m.p.
Regii Iudicii Montani Transilvanici
Ordinarius Notarius ad praemissa
deputatus Commissarius
Franciscus Kovats m.p.
Inclyti Comitatus Hunyad circuli Ke-
mend Rectificator

Pe verso: Nach Angabe des Herrn Rectificatorius Commissarius Kovatz Ferencz soll ein Homorodian Avram mit 1 Kuch, 2 Ochsen, 15 Gais 1 Sohn mit 4 Rh.fl. 50 xr. contributien allhier in Nagyag gesucht werden.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 208—209.

Sessio die 26-ta Februarii celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeldt Regio Judice Montano
Gabriele Iabroczyk Assessor provinciali
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi	}	necdum comparentibus
Daniele Knopfer		
Georgio Devay Topanfavae	}	existentibus
Francisco Kompothi domi		
Josepho Podivinszky Hunyadini		

.....

154. Idem Excelsus Thesaurarius de dato 27-ae Januarii et praesentato 3-ae currentis a.c. intimat Regium Gubernium super aggravatis metallurgorum Boyczensium judicialiter sub 9-na Octobris anni praeteriti remonstratis, requisitum esse atque idem iuxta requisitionem Thesaurariam ad Tabulam Continuum Zarandiensem disposuisse et constituisse eamque ad observantiam Articulorum Novellarum anni 1747 admonitam esse.

Conclusum

Pro notitia etiam cum peripherali Officiali Boyczensi Josepho Buccoway in copia communicetur.

Orig., T.M.Z., pach. 2, f. 34.

Sessio die 2-da Aprilis celebrata.

Praesentibus atque absentibus sub hesterno insertis, hic quoque inserendis.

309. Per Ordines Thesaurariales de dato 3-ae praesentato 13-ae Martii, supplex viduae Commitissae Adamo Bethlenianae circa involationem juris educilli et restantium penes metallurgos debitorum porrectus libellus, fine ponendae medelae, Judicio communicatur, Primario quoque Officio Montano commissum esse, ut occasione solutionum Dominae supplicanti ad consecutionem praetensarum restantium praesto sit.

Conclusum

Communicetur in copia cum Sylvarum Curatore Csertesiansi Michaelae Sutoris, ea cum ordinatione, ut omnem educillationem urburariis et metallurgis serio interdicat, contravenientium vero liquores confiscari curet, Provisori Dominali consignandos; eidemque et educillatoribus in debitorum praetensorum incassatione omnem praebeat assistentiam.

Orig., T.M.Z., pach. 2, f. 86.

P.P.

Ad eas querelas quas peripherialis officialis Dominus Josephus Buccovai cum montium curatore et scriba circa excessus per officiales comitatenses comitatus Zarand an contra metallurgos Boicensis et alios patratus esse, Regio Judicio remonstravit, abhinc Excelsi instantiis submissas qualisnam resolutio Excelsi Thesaurariatus et Regii Gubernii subsecuta sit, ex isthic in copia adiacente Thesaurariali intimata et Guberniali insinuato uberius perspecturae sunt praetitulatae Dominationi Vestrae.

Quemadmodum vero Inclyta Tabula continua via Excelsi Regii Gubernii eo iam instructa habetur, ut debitam harmoniam et cointelligentiam cum Judicio Montano ac officialibus montanis observat, perque suos subordinatus observari faciat, moderatoque in suis scriptis stylo sine offensione et laesione aliorum utatur, ita una Judicium quoque Montanum eo inviatur esse, ut ad pariformem harmoniam et cointelligentiam cum comitatensibus officialibus fovendam etiam praetitulatas Dominationes Vestras commoneat. Quod ipsum hisce Dominationibus Vestris ad praesciptarum observantiam judicialiter significatur praeprimis, ut in expositionibus suis moderato stylo utantur.

Fr. Kibling de Lövenfeld m.p.
Zelenkay m.p.

Dominis officialibus Boicensibus. Zalathnae de dato 17-a Aprilis 1783.
Pe verso: Thesaurariale intimatum et Guberniale revisionatum ratione excessus per comitatenses officiales comitatus Zarand metallurgis Boiczensibus intentatorum emanata in copia communicantur pro observantia et cynosura.

Concept, T.M.Z., pach. 823, f. 311.

49

1783 mai 6, Zlatna

Anno 1783 die 6-ta Maii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Judice Regio Montano
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Notario

Absentibus

Gabriele Iabroccki	}	necdum comparentibus
Samuele Halmagy		
Daniele Knopffer		
Georgio Devai	}	in Commissione Dominali Zalathnae
Josepho Podivinszki		
Francisco Kompothi in Verespatak ad lacum		

.....

50

438. Caesaro-Regium Sylvarum Curator Csertesiensis Dominus Michael Sutoris de dato 25-a et praesentato 28-a Aprilis ad Judiciales Ordines sibi sub 2-da eiusdem exaratus refert Provisoris Samuelis Putnoki suae dominae terrestri Dominae viduae Commitissae Adamo Bethleniano factam intuitu liquorum per metallurgos Hondolienses praetensae clanculariae inductionis et educillationis remonstrationem insinceram esse, siquidem licet tam apud eum, penes quem suspicio eatenus fuisset, ad denunciationem eiusdem Provisoris, quam etiam alios medio gornikonum et iudices, ac etiam ipse in personam serio et improviso visitationem seriam fieri ordinasset ac fecisset, nullatenus tamen in realitatem alicuius praevaricationis deveniri hactenus potuerit. Caeterum autem demonstratos pro liquoribus restantiarior de praestanda indilata satisfactione admonuisset, veluti etiam complures ipsorum sua debita depurassent.

Conclusum

Remonstratio isthuc submittatur Excelso Thesaurariatu querelas ratione clanculariae liquorum educillationis infundatam nec comprobatam esse, quoad incassationes vero restantiarum debitam assistentiam praeberi.

446. Jank Petru Senior et Jank Petru Junior adjurati sylvarum custodes in pago Karats de dato et praesentato 1-ae Maii a.c. exponunt qualiter ipsos postquam Czebenses contra interdicta crebriora e vetitis sylvis et pro futuro usu stomparum et fodinarum reservatis occulte cum scitu tamen suorum gornikonum noctu arbores in copia desecare et libere in pagum abvehere observatos detulissent atque denunciassent. Dominus Vice auri cambsor Demetrius Erdelyi pro custodibus etiam Czebensium sylvarum constituerit, hinc tamen sua constitutioni Czebenses incolae conjurantes unanimiter contradicant, immo eosdem ubi in ipsorum sylvisprehenderent, morte afficiendos muniarentur. Exponit praeterea, eosdem Czebenses fundos suos in sylvis eisdem possessos, commissionaliterque signatos, impositis lignis eiectionis, cum exstirpatione sylvarum prolongare, desuperque praecedentem huttmannum Opra Todor cum gornikonibus testari posse. Petunt igitur ut in consideratione fidelium suorum servitiorum ad instar aliorum sylvestrium gornikonum aliquo beneficio provideantur, insignia ipsis sylvestria procurentur et quo eo diligentius sylvis invigilare possint, a communibus pagi oneribus huc dum ipsis inhaerentibus liberentur, sique denim Czebensium quoque sylvarum custodia ipsis deleta fuerit, manutentio ipsis et instructio ulterior cum commensurata remuneratione elargiatur.

Conclusum

Ut incolae dictorum pagorum Czebe et Karats ad observantiam illorum, quae circa usum sylvarum per commissionem mixtam medio deputatorum Iudicii Montani et Tabulae Continuae Comitatus de Zarand anno 1781 in faci loci determinata sunt, serio adstringantur, renitentes vero et transgressores ordinationum exemplariter pro demerito puniantur, praesens querulosa expositio Caesaro-Regio Vice auri cambsori Domino Erdelyi ea cum in viatione in originali erga restitutionem transponatur, ut a parte prae laudatae Tabulae Continuae unum deputatum expetat ac cum eo praemissa in excessuosos indagacione delinquentes condigna poena afficiant, super quo Inclyta Quoque Tabula Continua requiratur.

P.P.

Qua ratione providi Iank Petru senior et Iank Petru junior adiurati silvarum custodes Karatsenses contra incolas pagi Czebe silvas Karatsenses invadentes, ligna inde abvehentes, exponentibusque eatenus obsistentibus mortem inferendam minantes tenore hic Tabulae in copia advoluti in originali erga remissionem de dato et praesentati 1-ma currentis porrecti supplicis sui libelli querulentur manutentionemque sui ac silvarum conservationi ponendum medelam efflagitent, exinde uberius perspectura est praetitulatae Dominationis Vestrae, ut proinde utriusque pagi incolae ad observantiam illorum quae circa usu silvarum per commissionem mixtam medio deputatorum Regii huius Iudicii Montani Transilvanici et Inclytae Tabulae Continuae Inclyti Comitatus de Zarand anno 1781 in facie loci cointelligentur determinata sunt, serio adstringantur, renitentes vero et transgressores ordinationum pro demerito exemplariter puniantur, hac cum inviacione praetitulatae Dominationis Vestrae praesentibus deferri ac committi, ut cum interventu deputati et praelibata Tabula Continua, cui una fidelia abhinc insinuat, quantocius expetendi praemissa in excessuosus seria indagacione delinquentes condigna poena afficiant, silvarumque custodes manuteneat, ac de remuneratione quoque servitiorum praehabita, auditis pagensibus cointelligentia provideri satagat.

Domino Demetrio Erdelyi et mutatis mutandis Inclytae Tabulae Continuae Comitatus Zarandensis.

Zalathnae 6-ta Maii 1783.

Fr. Kibling de Lövenfeld
Zelenkay

Pe verso: Domino Demetrio Erdelyi C.R. Vice Auri Cambsoris Bradensi et Inclytae Tabulae Continuae Comitatus Zarand.

Zalathnae 6-ta Maii 1783.

Ratione Czebeiensium incolarum in vetitis silvis damna causantium coercicionis.

Concept, T.M.Z., pach. 831, f. 1.

51

1783 iunie 16, Zlatna

Anno 1783 die 16-ta mensis Junii in Sessione Caesare-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Iudice Regio Montano
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Iudicii Montani Notario

Absentibus

Gabriele Iabroccki domi aegrotante
Samuele Halmagyi necdum comparente

52

Daniele Knopffer Carolinae in officiosis
Georgio Devai Hunyadinum translato
Josepho Podivinszki Topanfalvae
Francisco Kompothi ad lacum Verespatakiensem

.....
589. Porro medio aliorum de dato 2-a et praesentato 5-tae currentis editorum ordinum: Quandoquidem in diversis Provinciae huiusce montanis locis constituti Vallachici huttmanni sic dicti montium magistri exiguo plane salario annuo potiantur et ideo si eisdem ulterior cultura fodinalis interdiceretur, necessario functiones suas resignare deberent, ipsorum vero muniam non tantum inspectionem monticulturae et stompalis manipulationis, verum etiam diremptionem minoris muniendi inter metallurgos Valachos vertentium et emergentium controversiarium involverent. Obinde Excelsam Cameram Aulicam vi Rescripti Aulici de 9-a Maii editi omnibus similibus Valachicis huttmannis, aut montium magistris pedaneos iudices agentibus suas partes fodinales dehinc etiam colendi facultatem concessam haberi pro congrua notitia et impetrantium certioratione intimatur.

Conclusum

Resolutio isthuc concernentibus huttmannis ac montium magistris pedaneos iudices agentibus per circulares consvetas intimetur.

Orig., T.M.Z., pach. 2, f. 212.

52

1783 iunie 28, Zlatna

Anno 1783 die 28-a mensis Junii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Iudice Montano
Daniele Knopffer Assesore
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Notario

Absentibus

Gabriele Iabroccki de Iabrod infirmo
Samuele Halmagyi domi
Georgio Devai Provisore Hunyadini
Josepho Podivinszki Zalathnae
Francisco Kompothi penes lacum Verespatakiensem

.....
660. Idem porro Excelsus Thesaurarius Regius de dato 16-a Junii et praesentato 22-da aequae currentis Junii tenore Rescripti Aulici de 23-a Maii a.c. editi Excelsam Cameram Aulicam agnovisse, Valachicos huttmannos et respective sic dictos montium magistros in diversis locis montanis existentes et pedanea fora constituentes, ex eo, quia litteraturae penitus imperiti, exiguoque duntaxat salario provisi essent et non nisi leves controversias dirimendas haberent, aliunde in eo casu, si quopiam pars se gravatam sentiret, in praesentiam Regii Montanistici Iudicii deducendas, ad submissio-

nem menstrualium protocollorum haud stringi posse, pro notitia et ulteriori universorum eiusmodi huttmannorum et montium magistrorum certioratione intimat.

Conclusum

Per circulares concernentibus Valachicis ac montium magistris fora pedanea celebrantibus intimetur.

664. Montium magister et iudex pagi Butsum cum metallurgica et pagana communitate de dato 23-tia currentis et praesentato eiusdem exponunt, quod e pago ipsorum ad lacum Verespatakiensem quavis hebdomada 30 equi clitellares ac etiam monticolae ordinantur. Quia vero per hoc labores suos fodinales quam stompales negligendo, prout ipsi, ita et Aerarium Regium paterentur, instant effici ne exinceps¹ clitellares sui equi, seu etiam individua fodinas colentia a laboribus metallurgicis avocentur.

Conclusum

Supplicantis communitatis Butsumensis metallurgicae preces pro adhibenda medela et onere praestandorum ad lacum Verespatakiensem necessariorum eorum taliter commensurando et appropotionando, ne supplicantes in propria fodinali et stompali oeconomia remoram et damnum patiantur, Primario Officio Montano officiose recommendentur, quod ipsum quoque supplicantibus pro statu notitiae intimetur.

Orig., T.M.Z., pach. 2, f. 249—250.

53

1783 septembrie 27, Zlatna

Anno 1783 die 27-a Septembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus prescriptis. Absentibus prescriptis.

945. Magnificus Dominus Franciscus Kibling de Löwenfeldt Caesareo-Regius Iudex per Transilvaniam Montanus de dato 23-ae et praesentato 24-ae Augusti a.c. insinuat: Finita Mercuris in conformitate conclusi judicialis exquisitione testamenti Petrasiani recta Enyedinum fine conscriptionis duorum aurilorum sese contulisse, Magistratu vero conscriptionem Regium Preceptorem concernere declarante, illo autem recte tum absente negotium conscriptionis alioquin pro hoc anno mutationem non patientis differri debuisse tanto magis, quam quod alter confrontatorum commissariorum Dominum Czuiege se absque interventu et annuentia conscriptioni accedere noluerit, inde iter continuando in Sede Siculicali Aranyos et Comitatu Torda existentium metallurgorum et urburariorum ut et ferri cultorum conscriptionem cum interventu concernentium eatenus Deputatorum Provincialium Commissariorum suivisse, quosuper tabellas tributarias in adiacenti exhibendo quoad processum Thoroczkaensem declarat: Confrontatorem Commissarium, immo nec Dominum Regium Perceptorem Dominum Alexandrum Venetzi, eo accessisse, ut equi clitellares commorentur et a contributione

¹ Astfel in text.

54

immunitentur ad tenorem Altissimi Decreti de 7-a Maii 1771 e ratione quod non pro sola metallicultura adhibeantur, verum eisdem etiam ligna focalia deferant, naturalia inducant, verbo quod ad criteriam praecitati Decreti Altissimi non pro sola metallicultura adhibeantur, immo etiam cum sale illis Thorda adferendo sibi oeconomisent. Praeterea ab antiquo consvetum fuisse attactis Thoroczkaiensibus proventum privatum ratione exerciti, seu cum sylvis e quibus carbones exaruntur, seu cum carbonibus venum expositis, seu cum ferro in malleis elaborato, quaestus inscribere, ab hocque 10 pro cento in contributionem Regiam obvenire, annis igitur iam retroactis se metallurgis Thoroczkensibus svasisse ut circa hoc aggravium coram Excelso Regio Gubernio exemptionem sollicitent, cum secus non ut exemptione (uti reliqui metallurgi) sibi clementissime indulta gauderent, sed praeter taxas et decimas domino terrestri praestari solitas, citra mentem Altissimi illius Normalis Decreti, qua privati quaestores taxentur. Eos vero revelasse, se eatenus iam instituisse, resoluteque ad Regium Perceptoratum in viatos exstitisse, hunc vero ipsis replicuisse, non sibi convenire decrescentiam aliquam quanti contribucionalis admittere, nisi Excelsum Regium Gubernium se ipso conclusive relaxaret, ne itaque conscriptio eorum integra uti anno elapso e hoc motivo intermittatur et illi etiam de capite a 2 R. fl. taxentur, censuisse dum insinuantem conscriptioni accedere, atque subversans hoc obiectum pro medela per Excelsas Instantias gratiose adhibenda Regio Iudicio Montano substernere.

Conclusum

Servit pro notitia. Conscriptio reponitur ad acta. Intuitu vero cliteliorum equorum in controversiam per rectificatores commissarios sumptorum tabellumque tributarium pro exemptis non illatorum cum ferricultores semet declaraverint suis viis eorum Instantiis competentibus suas eatenus preces pro immunisatione exoperanda porrecturos, idcirco praestoletur eventus.

Orig., T.M.Z., pach. 3, f. 199–200.

54

1783 septembrie 30, Zlatna

Anno 1783 die 30-a mensis Septembris in Sessione Caeseo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Iudice Regio Montano
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Iudicii Montani Notario

Absentibus

Gabriele Iabroccki domi sua infirmo
Samuele Halmagyi Zalatnae aegrotante
Daniele Knopffer domum revertente
Georgio Devai Hunyadinum translato
Josepho Podivinszki
Francisco Kompothi

.....

972. Tenore porro aliorum eiusdem Excelsi Thesaurariatus de dato 1-ae et praesentato 7-ae currentis in conformitate sub 7-a Januarii 1779 ad remonstrationem Comitatus Colosiensis quemadmodum ad Regium Primum Officium Montanum sub eodem dispositum esset, ut penes subordinatas urburarias societates debitam in erogatione pulveris pyris parsimoniam introducat, vigilarique faciat, ne materiale illud non metallurgis, aut vero plane suspectis ullatenus distrahatur, ita hoc ipsum interdictum ut Regium Iudicium in omnibus circulis montanis pro exacta observantia iteratis vicibus publicet, effectuique respectu omnium privatorum in concreto, sed vel maxima in Comitatu Zarandiensi existentium metallurgorum et urburariorum serio invigilet, invigilarique curet committitur.

Conclusum

Circulariter publicetur pro debita observantia.

Orig., T.M.Z., pach. 3, f. 216.

55

1783 noiembrie 24, Zlatna

Anno 1783 die 24-ta mensis Novembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Iudice Regio Montano Praeside
Daniele Knopffer Assessore
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Iudicii Notario

Absentibus

Gabriele Iabroccki }
Samuele Helmagyi } necdum comparentibus
Georgio Devai Vajda Hunyadinum translato
Josepho Podivinszki in provisoralibus
Francisco Kompothi

.....
1 155. Lazar Kretsun, Marár Petru, Burma Petru, Nyitza Onul stomparii et Dumbrava Peter cum Nyeda Adam fabri ferrarii singuli subditi haereduum Adamo Ribitzeianorum tenore supplicis eorundem libelli de dato et praesentato 7-a Novembris a.c. Regio Iudicio Montano porrecti uno ore conqueruntur et quidem priores quod penes exiguam nimis et improportionatam inenstrualem mercedem quartalium 3 fl. 30 xr. item 2 fl. et 30 xr. molam contusoriam 4 rotarum et unam farinaceam 3 rotarum procurare, insuper etiam ad labores lignarios cum securibus in curia succurrere cogantur, posteriores vero ad praedeclaratas molas tam contusorias, quam farinaceam praeter unam metretam fagopyri nihil aliud pro menstruali mercede obtinentes ac recipientes, quas unaque reparationes et labores de ferro supportare, immo etiam propriis expensis Vajda Hunyadinum pro adferendo ferro proficisci adigantur et eo non obstante eorundem uxores separatim ad varios rurales labores trahantur. Quibus de causis petunt ipsis judicialiter subveniri et posteris Ribitzeianis intimari ut quia iobbagionalia servitia a continuis penes stompas praestandis laboribus multam differant, ab ipsi instar aliorum ad metallu-

giam applicatorum subditorum taxam annualem desumere, eaque se contentare, de reliquo prouti manipulatis isthoc penes stompas exposcit ipsis condignam mercedem pendere obligentur.

Conclusum

Quamvis supplicantes se penes stompas querulorum Dominorum haereduum et successorum Ribiczeianorum labores, praestando ultra modum aggravari et praeter se uxores quoque ac proles sunt ad alias operas continenter compelli querulantur, quia nihilominus Dominorum querulorum subditus se esse exponant, extra sphaeram et activitatem esse Regii Judicii Montani in jura Dominorum terrestrium involare, eo minus ab onere iobbagionalis servitii quampiam eximere, vel intuitu gravaminum Dominos terrestres coercere posse, interim quia modus et regulae circa praestanda per iobbagiones et inquilinos Dominorum terrestribus debita servitia in Benigno Regio Decreto anno 1769 die 12-a Novembris paragrapho 1-mo et 29-no clementer praescriptae essent et si per Dominos terrestres vel eorum Officiales iobbagiones vel inquilinos gravarentur excederentque norma catenus procedendi tenore Benignissimi Rescripti Regii de 6-ta mensis Julii anni 1774 emanati Tabulis Continuis delata esset, competatque, hinc svaderi prius supplicantibus, ut Dominos suos terrestres accessuri aggravari praepositis ponendam medelam instent sperarique eosdem supplicantes per Dominos suos terrestres legibus ac ordinationibus Regiis conformiter tractatum iri.

Orig., T.M.Z., pach. 3, f. 299.

Inclytum Caeseo-Regium Judicium Montanum Transilvanicum!

Pro assequendo ampliori metalliculturae in hocce etiam Magno Principatu incremento, inter caetera in monticolae remonstratae sementiae signa Suam Majestatem Sacratissimam vi Rescripti de 8-a Maii anni 1771 editi id etiam clementissimae ordinare dignatam esse nobis fidedigne innotuit, ut contributio a metallurgis veris solum et autumnis temporibus, dum nimirum e montanis operationibus tum maxime florere consvetis media pauciscerentur exigatur. Ast cum maximo aggravio nostro, praesenti rigidissimae hiemis tempore, ubi ad publicam notorietatem e stompis nostris nullum plane emolumentum capere quatenus ad depurationem inhaerentis quanti contributionalis nosmet adstringi, eatenusque executione gravari experimur. Cum itaque exinde desolationem etiam nostram certo secuturam animadverteremus, siquidem complures mediis solvendi destituti fodinales suas partes et stompas levissimo pretio, solum in opus executionis a se amoliri possint, potentioribus renundare debeant, humillime oramus idem Inclytum Caeseo-Regium Judicium Montanum dignetur efficaci sua interpositione ad ductum praelaudati Regii Rescripti manutationem nostram hac in parte suis in locis et viis exoperando florere non ita pridem coeptam metalliculturam ab imminenti secus decremento conservare ac suffulcire. Zalathnae, die 24-e Januarii 1784.

Bants Koszta, Faur Medra ex
Ruda, Motz Vaszi ex Kristyor,
Almasan Danila ex Czereczel,
Tyu Petru ex Bukurest, no-

mine tam praedictorum pagorum, quam reliquorum in Inclyto Comitatu Zarandiensi existentium metallurgicarum communitatum.

Pe verso: Praesentato 24-a Januarii 1784.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici, Zalathnae 26-a Januarii 1784 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 238, f. 154—155.

57

1784 ianuarie 26, Zlatna

Anno 1784 die 26-ta Januarii in Sessione Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Francisco Kibling de Löwenfeld Iudice Regio Montano
Andrea Josepho Zelenkay ordinario Notario

Absentibus

Gabriele Iabroczi }
Samuele Halmagyi } necdum comparentibus
Daniele Knopffer }

Georgio Devai Hunyadini
Josepho Podivinszki in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis

.....
93. Bants Koszta, Faur Medra ex Ruda, Motz Vaszi ex Kristyor, Almasan Danilla ex Czereczel, Tyu Petru ex Bukurest nomine praedictorum pagorum aliarumque metallurgicarum communitatum in Comitatu Zarandensi existentium de dato et praesentato 24-a Januarii 1784 exponendo qualiter contra tenorem Rescripti Regii de 8-va Maii 1771 editi, contributio non veris et autumnii tempore, dum montanisticae operationes maxime florent, sed rigidissima hyeme emolumentum aliqualem etiam e stompis capere, vetante cum summo eorundem aggravio exigatur, eaque ratione mediis solvendi destituti stompas et fodinales partes levi admodum pretio ut executoribus satisfacere vellent distrahere necessitentur, demisse rogant velit idem Iudicium Montanum sua efficacia interpositione ad ductum citati Rescripti Regii manutationem eorum recensita ex parte suis in locis exoperari.

Conclusum

Ad tenorem citati Benigni Rescripti Regii de anno 1771 die 8-va Maii emanati quia iuxta paragraphum finalem per expressum Sua Majestas Sacratissima ordinasset, ut quantum contributionale ab urburariis tempore praecipui vernali et autumnali colligatur, hyberno autem tempore ab exactione per viam executionis, aut alio quodam modo compulsivo supersedeatur

58

Inclyta Tabula Continua Comitatus Zarandensis Judiciaria interpelletur quatenus eos quorum interest, ab exactione contributionis hyemali tempore, quo stompae operari nec media ex auri procreatione procurari queunt, cohibere et ad observantiam Regiae Ordinationis inviare velit.

Orig., T.M.Z., pach. 4, f. 48—49.

58

1784 ianuarie 26, Zlatna

P.P.

Ex isthic in copia advolutis precibus metallurgorum Bradensium, Rûdaensium, Kristyoriensium, Czereczell et Bukurestiensium de dato 24-ta Januarii anni currentis Regio huic Judicio Montano Transilvanico porrectis uberius perspicere haud gravabitur eadem Inclyta Tabula Continua, qualiter iidem contra Benignissimae Suae Majestatis Sacratissimae vi Rescripti Aulici de 8-va Maii anno 1771 editae Resolutionis, qua mediante clementer statutum, ordinatumque habetur, ut quantum contributionale ab urburariis praecipue vernali et autumnali tempore colligatur, hiberno autem tempore ab exactione per viam executionis, aut alio quopiam modo compulsivo supersedeatur, sese nunc hiemis tempore, ubi stompae operari, aurum et sabulum procreari et ad auri cambsionem administrari, adeoque media ad solvendam contributionem procurari nequirent, executionibus aggravari querularentur, quorum querelae quia praeallegato Rescripto essent conformiter declaratae, difformiter vero rigidissimo hoc hiemis tempore Regia contributia a supplicantes exigatur, et ideo vivum aerarium enervetur, dum fodinas quoque et stompas valentioribus vaenundandi necessitate premerentur et quia porro Mandata Regia observari debeant, censuit Regium Judicium ad avertendas sequiores consequentias Regalitas proventibus summe praepediciosas et damnosas ex relatione debitae harmoniae et cointelligentiae prius eadem Inclytam Tabulam Continuum officiose requirere, quatenus tempestivas eatenus dispositiones facere dignetur, ne a querulantibus metallurgis contra sensum et tenorem Benignissimarum Ordinationum Regiarum hibernali huc tempore contributio regia exigatur, executionibusque eatenus quoquomodo supplicantes graventur. Queis etc.

Franciscus Kibling de Löwenfeld m.p.
Zelenkay

Inclytae Tabulae Continuae Comitatus de Zarand Judiciariae.
Zalathnac, 26-a Januarii 1784.

Concept, T.M.Z., pach. 238, f. 156.

59

1784 martie 17, Zlatna

P.P.

Instantiam domini Samuelis Putnoki, Illustrissimae dominae viduae Comitissae Adamo Bethlenianae natae Baronissae Banffini bonorum Solymosiensium et Csertesiensium provisoris varias querelas contra metallurgos

59

et urburarios Csertesienses complectentem de dato 12-a et praesentata 17-a Februarii a.c. Regio Iudicio Montano porrectam isthic in originali erga restitutionem pro danda circa expositarum realitatem informatione iudicialiter communicari, in quantum querelae ratione educillationis et silvarum devastationis in veritate sint fundamentae, et in quo computus abhinc inter querulantem provisorem et Andream Fest iniri demandatus substiterit. Dominatio Vestra suam circumstantiali ac fundatam informationem intra octavarum a dato recepti Iudicio submittere, et excedentes sub poena et animadversione legibus conformi cohibere ac refrenare speciali curae habere velit. Datum a Caesareo-Regio Iudicio Montano Transilvanico. Zalathnae, die 17-a Martii 1784.

Caesareo-Regio silvarum curatori Csertesiensi domino Michaeli Sutoris.

Jabroccki m.p.
Zelenkay mp..

Pe verso: Ut metallurgos et urburarios Csertesienses in silvis comitissae Adamo Telekianae praevaricantes iudicialiter ab ulteriori praevaricatione arceat demandatur.

Concept, T.M.Z., pach. 821, f. 357.

60

1784 aprilie 9, Zlatna

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium in Transilvania Montanum!

Infrascripti singuli ex Valle Rosi carbonarii dimississime Inclyto Iudicio conqueri sustinemus, quatenus ab eo tempore a quo tempore carbones conficere, sylvestres quoque labores secundum consuetum intermisimus ob hiemales diras tempestates, nos ad robotas, nimirum ad deportanda pro Domino Provisore ligna itidem focalia ligna orgialia pro Dominis Officialibus, tandem non respicientes, nos pecoribus destitutos etiam ad devehendum pro Fisco vinum ad Marusium usque ordinarunt, de proximiori autem, nos Albam Carolinam, ut ad magazinum focalia ligna portarem ire iusserunt, a similibus itaque robotis cum labores sylvestres iam immineant et similiter iisdem sylvestribus laboribus satisfacere nequaquam possemus. Supplicamus Caesareo-Regio Iudicio Montano, ut sua qua pollet autoritate a his robotis nos immunes reddat. Zalathnae, die 9-o Aprilis 1784.

Krisan Tader
Ioan Medrea
Negrusa Kratsun et
Iuon Prunar Gyorgy
Zalathnensi carbonarii ex
Valle Rosi

Pe verso: Praesentatum die 15-ta Aprilis 1784.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 22-da Aprilie celebrata.

Reexhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 19-a Iulii 1784.

60

Conclusum

Supplicantibus resolvitur: Ut, siquidem tam e reinsinuato laudati Primarii Officii, quam eidem adnexa relatione provisorali pateret eosdem tali occasione et tempore, dum carbones et ligna crematoria ad ustrinam deveherent, aliorum nullatenus applicari assolvere, dum vero devectioni simili dediti haud essent, a caeteris tam dominalibus, quam magazinalibus curculibus praestationibus nullatenus immunitari posse. Quod ipsum a parte quoque Judicii Montani supplicantibus pro notitia et cynosura praesentibus intimatur. Zalathnae, die 19-a Julii 1784.

E Protocollo Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici.

Carolus Winckler m.p.
Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici
Substitutus Notarius

Orig., T.M.Z., pach. 238, f. 160 – 161.

61

1784 aprilie 14, Zlatna

Anno 1784 die 14-a mensis Aprilis in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus praescriptis sub hesterno.

Absentibus sub hesterno praescriptis.

.....
525. Leguntur Excelsi Caesareo-Regii Thesaurarius Transilvanici Ordines de dato 29-a Martii et praesentato 4-a currentis quibus Insinuatum Guberniale de dato 2-a Martii anni currentis emanatum, Altissimam Resolutionem Aulicam sub 31-a Januarii a.c. super eo expeditam, ne pro futuro rusticanis communitatibus sylvas aliosque fundos communes oppignorare et alienare aliter liceat, nisi cum consensu Dominorum terrestrium et Officialium Sedis et Comitatus ac sine praeiudicio fundi contributorialis, nec etiam Domini terrestri pro futuro fundos colonicales sine eorundem consensu et praesentia Officialium Comitatum aut Sedium more ipsis consueto permulent et colonibus adimant continente Judicio Montano pro sui omniumque notitia communicatur.

Conclusum

Benignissima Suae Majestatis Ordinatio omnibus et singulis urburariis eorumque Officialibus pro notitia ac cynosura iterato publicam ad notitiam reddenda per solitas circulares publicetur.

Orig., T.M.Z., pach. 4, f. 316.

62

1784 aprilie 22, Zlatna

Anno 1784 die 22-a Aprilis in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus sub 19-a Aprilis praescriptis.

61

.....
544. Zalathnenses carbonarii ex Valja Rosi Krisan Tagyer, Ivan Medra, Negrusa Kretsun et Iuon et Prunar Iuon de dato 9-a et praesentato 13-a currentis conqueruntur, qua ratione ab eo tempore quo ob hyemis asperitatem et inclementiam a carbonum confectione desistere necessitati erant ad robotas utpote ad lignorum focalium et orgiarum tam pro Domino Provisore, aliisque Dominibus Officialibus, quam etiam Carolinam ad magazinum vecturam, quamvis pecoribus destituti adstringentur, a quibus immunitari cupiunt, cum earundem praestandi necessitate ab imminentibus sylvestribus negotiis et laboribus abstrahantur.

Conclusum

Communicetur praesens supplex libellus Inclyto Primario Officio Montano ea cum officiosa recommendatione, ut in quantum petito eorundem deferri posse censeret, eosdem sublevandos disponere velit.

Orig., T.M.Z., pach. 4, f. 323.

63

1784 aprilie 22, Zlatna

P.P.

Supplicem libellum Zalathnensium carbonariorum Krissan Togyer, Ioan Medre, Nyegrussa Kretsun et Iuon, nec non Prunar Gyorgy de dato 9-a et praesentato 15-ta Aprilis a.c. Regio Iudicio Montano Transilvanico porrectum ea cum officiosa recommendatione isthic in originali adiacentem eidem Inclyto Primario Officio Montano judicialiter communicari, ut in quantum idem laudatum petito eorundem deferri posse censeret, eosdem sublevandas disponere haud gravanter velit. Super quo dum semet de eventu penes communicati remissionem certiorari peteret Iudicium singulari devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Franciscus Kibling de Löwenfeld m.p.
Zelenkay m.p.

Inclyto Caesareo-Regio Primario Officio Montano.
Zalathnae de dato 22-da Aprilis 1784.

Concept, T.M.Z., pach. 238, f. 162.

64

1784 mai 15, Zlatna

Anno 1784 die 15-ta mensis Maii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus sub hesterno praescriptis.

Absentibus praescriptis.

.....

62

629. Caesareo-Regium Sylvarum Curator Csertesiensis Michael Sudoris de dato 25-ta et praesentato 26-a Aprilis a.c. declarat: Se e litteris supplicibus Domini Provisoris Samuelis Putnoki medio ordinis judicialis de 17-a Martii emanatis communicatis percepisse, qualiter Illustrissimae Dominae Comitissae Banffianae dominalis iudex 1-mo. Conqueratur quod eiates incolae crematum contra severum interdictum educillent, ob quod etiam sub 4-a eiusdem deprehensum quemdam, qui crematum vendebat, ad delationem dicti iudicis 24 baculis in praesentia eiusdem punitum fuisse. 2-do. Praetensioni eiusdem iudicis intuitu certorum quorundam debitorum desumendorum obmotae se maxima ex parte iam satisfieri curasse. 3-o. Andream Fest, contra quem Domini Provisoris praetensio obmota est, Zalathnae iam a longo tempore habitare. 4-o. Lignationem ab eiatibus quaestoribus in tantum solummodo institui, in quantum stompae, fodinae et domestica necessitas exigent, verum tota hyeme per subditos Bartsaianos et Banffianos magnam quantitatem quercuum vecturatum fuisse, eosque interrogatos, quo eandem veherent, respondisse, sibi commissum esse, ut pro vineis et saepibus statumina conficerent, qua ratione magna pars sylvarum devastatur, ipsique subditi eandem exstirpantes in agros convertunt. Obinde summe necessarium fore, ut eiusmodi exstirpationes severe vetantur et inhibeantur.

Conclusum

Siquidem ex informatione a Domino Sylvarum Curatore Csertesiensis Michaele Sutoris, cui Domini Provisoris Comite Bethleniani Samuelis Putnoki sub 22-a Februarii anni currentis Regio huic Iudicio porrecte querelae eatenus communicatae exstiterunt, perspiciatur cremati educillatores prohibitos dum et quando comperti fuerint, pro desiderio ipsius querulantis corporaliter punitus fuisse, alios vero nullas rescire potuisse et aliunde eiusmodi educillationes plebi metallurgicae Hondoliensi stricte interdictas haberi. 2-do. Quod in incassandis debitis de restantiariis metallurgis omni possibili modo eidem querulanti adstiterit, immo ferme omnia exegerit et transposuerit. 3-tio. In sylvis ut plurimum per Dominorum terrestrium possessam, subditos exstirpationes fieri et damna inferri huic penes communicationem huius repraesentationis querulanti resolvi quoad 1-mum et 2-dum negotio sopito querelas cessare. Quoad 3-tium, debitum quippe Festianum, nisi ob infortunum, quod in educillo principalis suae Dominae Comitissae per expilationem nocturnam ipsi accidit, aliquam relaxationem promereri videretur, illum liquidatione praetensa coram competente incti foro edocenda iure conveniat. Ad 4-tum, quo sylvarum invasores a devastatione et nociva succisione arborum strictius arceri queant, eidem querulanti judicialiter recommendari, ut semet in exerentibus casibus cum Domino Sylvarum Curatore cointelligenter habeat, ita, ut hic compertos eiusmodi damnificantes non solum proprie metallurgos punire, sed etiam subditos et inquilinos intercipi facere queat eidem transponendos.

Orig., T.M.Z., pach. 5, f. 70-71.

Ea quae in honoratis suis litteris de dato 22-da Februarii et exhibita 17-a Martii a.c. praetitulata Dominatio Vestra Regio Iudicio Montano Tran-

silvanico repraesentavit, Caesareo-Regio silvarum curatore Csertesieni domino Michaele Sutoris iudicialiter communicata esse, quidnam vero idem silvarum curator tenore hic in copia sub numero 629 adnexae suae remonstrationis de dato 25-ta Aprilis et exhibito 15-ta Maii emanatae reposuerit, exinde praetitulata Dominatio Vestra uberius perspectura est. Et siquidem ex eadem informatione silvarum curatoris perspiciatur, cremati educillatores prohibitos, dum et quando comperti fuerant, pro desiderio querulantis Dominationis Vestrae corporaliter punitos fuisse, alias vero nullus rescire potuisse, et aliunde eiusmodi educillationes plebi metallurgicae Hondoliensi stricte interdictas haberi; 2-do quod in incassandis omni possibili modo eidem querulanti Dominationis Vestrae adstiterit, immo ferme omnia exegerit et transposuerit; 3-tio in silvis ut plurimum per dominorum terrestrium possessorum subditos extirpationes fieri et damna inferri, hinc quoad 1-mum et 2-dum negotiis sopitis querelas quoque cessare. Quo ad debitum Andreae Fest nisi ob infortunium, quod in educillo principalis suae Dominae Comitissae per expilationem nocturnam ipsi accidit, aliquam relaxationem promereri videretur, prout in similibus peculiaris semper reflexio habenda est, illum liquidatione praetensa coram competente iuncti Foro edocenda iure convenire velit. Ad 4-tum quo silvarum invasores a devastatione et nociva succisione arborum strictius arceari queant. Eidem Dominationis Vestrae iudicialiter recommendari, ut semet in exerentibus casibus cum domino silvarum curatore Sutoris cointelligere habeat, ita ut hic compertos eiusmodi damnificantes non solum proprii metallurgos punire, sed etiam subditos et inquilinos intercipi facere queat Dominationis Vestrae pro recipienda poena transponendas quod ipsum dicto silvarum curatori iudicialiter nititur. Caeterum idem Regium Iudicium Montanum solita cum observantia persistit.

Domino Samueli Putnoki Illustrissimae Dominae viduae Comitissae Adamo Bethlenianae natae Baronissae Banffi bonorum Csertesensium provisorii.

Franciscus Kibling de Lövenfeld
Zelenkay

Concept, T.M.Z., pach. 821, f. 364.

66

1784 mai 22, Zlatna

Inclytum Caesareo-Regium Supremum Officium Montanum!

Respectu carbonariorum reipsa autem subditorum fiscalium Krisan Todor, Ioan Medra, Nyegrusa Kretsun et Iuon ac Prunar Gyorgy tempore brumali dum videlicet a carbonum ustione penitus vacarent, semet ad devectionem pro Provisoris caeterorumque Dcminorum Officialium necessitate item ad magazinum deservientium lignorum focalium, ut et lignorum in rationem fiscalium educillorum necessariorum adigi querulantium, seque ab hoc onere liberari supplicantium coram Regio Iudicio Montano proposito- rum, abinde vero fine adhibendae medelae Inclyto Caesareo-Regio Supremo Officio Montano penes insinuantum, tandemque ab eodem laudato Regio huic Provisoratui gratiose communicatarum et isthic una cum iudiciali insinuato readnexarum precum demisse referri.

64

Iuxta communem hactenus hic vigentem usum et consuetudinem supplicantes, prout et caeteros carbonarios subditali obligamine obstrictos, ac insuper tam intra, quam extra villanos fundos colonicales possidentes, praeterea vero jugalia tenentes dum a laboribus carbonariis vacui fuissent, semper ad supportanda communia onera adactos, immo necessitate ita secum ferente obvio quovis tempore ad lignorum advectionem jugalia ipsorum disposita esse, a quo onere eosdem alioquin a confectione orgialium lignorum et aliis quibusvis robotis, ubi carbonum exustioni operam darent, penitus immunes, adeoque ex parte domini beneficio sufficienti insuper etiam respectu quanti contributionalis alleviamine gaudentes, tanto minus absolvi posse demisse censet Regius Provisoratus, quoniam ex post eadem caeterorum carbonariorum et metallurgorum parilis ratio habenda foret. Hac autem ratione reliquis subditis ordinariis advecturas haud sufficientibus servitium Regium eo in passu certo certius pateretur.

Quod attinet lignorum ad magazinum militare devectionem et administrationem quandoquidem eadem immediate ad facultates repartiri consueverit, supplicantes quoque a proportionem facultatum suarum iusto obnoxari, nec ex parte domini obiecto immediate Comitatum respiciente, ulla tenus alleviari posse, expositione de reliquo ipsorum, quasi pecoribus improvisi ad lignorum devectionem adacti fuissent, a veritate prorsus abhorrente. Zalathnae, 22-a Maii 1784.

Josephus Podivinszky
Provisor
Georgius Mateovich de Bar Szent Gyorgy
Caesareo-Regius Cameralis Rationista

Pe verso: Praesentatum 29-a Maii 1784.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 19-a Iulii 1784 celebrata.

Copie, T.M.Z., pach. 238, f. 163—164.

67

1784 iunie 1, Zlatna

Inclytum Iudicium Montanum!

Iuxta adnexam in copiali apographo Regii Provisoratus informationem, supplicantes carbonarios ex Valle Rosi Krissan Togyer, Ioan Medrea, Negrussa Kretsun et Iuon ac Prunar Gyorgy tempore illo quando carbones non devehuntur, ex adductis rationum momentis a caeteris tam dominabilibus, quam magazinalibus currulibus praestationibus nullatenus immunitari posse, in reliquo vero eorundem delationem, quod etsi pecoribus non provisi fuerint, ad devectionem tamen lignorum coacti sint, a veritate longe alienam esse. Inclytum Iudicium Montanum ex contenta suprafatae relationis perspicere haud gravabitur. Penes cuius officiosam insinuationem et remissionem sub 22-a Aprilis a.c. communicati et per praeattactos carbonarios Inclyto Iudicio Montano porrecti memorialis, distincto venerationis studio persistimus.

Eiusdem Inclyti Iudicii Montani

Zalathnae, 1-a Junii 1784.

ad officia paratissimi
Josephus Nepomuk Emanuel Will m.p.
Joannes Baro de Zwenkau m.p.

Pe verso: Praesentatum 18-va Junii 1784.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 19-a Julii 1784 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 233, f. 165–166.

68

1784 iulie 14, Zlatna

Anno 1784 die 14-a Julii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay substituto Iudice Montano
Carolo Winckler substituto Notario

Absentibus

Sub 12-a Julii a.c. specificatis.

.....
866. Leguntur Ordines Thesaurariales de dato 24-a Maii et praesentato 10-a Junii a.c. quibus ad propositionem extractus protocolli pro mense Januario confecti 93-iam informatio medio extractum protocolli submittenda desideratur an requisitio Iudicii ad supplices preces metallurgicarum communitatum in Ruda, Czeretzel et Bukurest coram Tabula Continua Comitatus Zarandiensis facta intuitu contributionis oportunitate tempore quando metallurgi stompis operantibus proventus fodinales prosperant, desumptionis fiendae facta debitum effectum sortita sit.

Conclusum

Ad numerum 93 iam sub 26-a Januarii a.c. antelatorum metallurgorum supplices preces Inclytae Tabulae Continuae Zarandensi penes requiritorales Iudicii Montani in Regia Resolutione de 8-a Maii anni 1771 iuxta paragraphum finalem fundatas super tollendis in exactione contributionali contra ordinationes Regias indebito tempore dispositis mediis de meliori recommendatae exstiterunt et quia supplicantes amplius se gravatos ab eo tempore Iudicio haud insinuassent, nec Tabula Continua quidquam in contrarium reinsinuasset, supponi quaerelas supplicantium ad specialem Iudicii recommendationem per praelaudatam Tabulam Continuum sublatae esse. Interea vero responsum tabulare de effectu denuo officiose requiratur.

Orig., T.M.Z., pach. 5, f. 223.

66

Anno 1784 die 2-a Septembris Sessio Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus :

Dominibus Andrea Josepho Zelenkay Iudice Montano
 Samuele Halmagyi }
 Daniele Knopffer } Assessoribus
 Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus :

Dominibus Gabriele Jabrotzki
 Georgio Devai
 Iosepho Podvintzki
 Francisco Kompothi

1 043. Leguntur Excelsi Caesareo-Regii in Monetariis et Montanisticis Thesaurariatus Transilvanici de dato 19-a Julii et praesentati 1-ma Augusti a.c. emanati Ordines quibus Supplex Libellus metallurgi Verespatakiensis Michaelis Szekeres in originali erga futuram remissionem Regio isthuc Iudicio Montano Transilvanico eo cum intimato transponitur, ut quemadmodum: 1-mo. Penes Verespatakienses metallurgos concessio altioris, ultra commune auri pretii ob pessimas exemplificationes et consequentias locum habere nequit ita e converso. 2-do. Si audito praevie Regie homine Iosepho Kallmar supplicans revera defectum necessariorum pro metallicultura lignorum uti et pascui pro clytelariis equis pateretur, eidem de necessariis his requisitis sua mediante assistentia convenienti modo prospiciat. Ad 3-um et 4-tum vero pariter audito praevie Regio homine genuine eruat, an supplicanti praeter facultatem erectionis putei pro consequendo respiro aeris etiam contra communem sanctionem Municipalium Constitutionum Abrudbanyensium de fodinalibus campis ad certas orgias restringendis ampliores et signanter cuius extensionis metae impertiri possent? Quosuper ex post circumstantialis relatio submittenda exigitur.

Conclusum

In copia communicentur cum Regio homine Abrudbanyensi Domino Iosepho Kallmar et Montium Magistro Francisco Fikker uti et Sylvarum Custode Antonio Meltzer, ut de puncto ad punctum tam quoad fodinalia respicientes quaestiones, quam vero lignorum necessitatem, suam opinionem et informationem circumstantialem Regio Iudicio Montano quantocius submittant.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 4.

Anno 1784 die 2-a Septembris Sessio Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus :

Dominibus Andrea Josepho Zelenkay Judice Montano
Samuele Halmagyi Assessoribus
Daniele Knopffer
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus :

Dominibus Gabriele Jabrotzki
Georgio Devai
Iosepho Podvintzki
Francisco Kompothi

1 047. Exhibetur Supplex Libellus Rudaiensium metallurgorum providorum Motz Iuon, Manny Petru, Bants Koszta, Illias Iuon, Maris Adam, Tur Mihutz, Adam Onya, Adam Dsurs, Juga Adam, Faor Medre, Faur Mladin, Abrudgyan Nutz et Faor Jov, Illustrissimo Domino Thesaurariali Consiliarii a Müller loca montana visitanti sub 3-a Augusti porrectus, abindeque medio Resolutionis de dato 5-a et praesentata 7-a Augusti Regio Iudicio fine investigationis protegendorumque contra Dominos terrestres taxas indelbite exigentes, urburariorum instituendae demum si terrestres Domini Ordinationibus reluctarentur Excelso Thesaurariatui faciendae.

Conclusum

Titulatae Dominae Mariae Horvath Adamo Ribitzeianae intimandum postquam a querelis Rudaiensium metallurgorum intellexisset Excelsus Regius in Monetariis et Montanisticis Thesaurariatus Transilvanicus de stompis eorundem in rationem Domini terrestres census desumi annue desummi soliti praestatione eisdem gravari, simulque de huius investigatione Iudicio committere dignatus fuisset, visum est Magnificam Dominam desuper audire et in cognitionem devenire. A quo tempore quo titulo et ratione qualitercumque proportione hic census de stompis desummi consveverit et an lacum (cuius cause sine dubio census hic exigitur) ipsemet Dominus terrestres, an metallurgi, vel Camera Regia suis sumptibus exerit? Et an non hae expensae profusae subsequenter repartitiae et exactae rehabitaeque fuerint?

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 5.

71

1784 septembrie 3, Zlatna

Anno 1784 die 3-a Septembris Sessio Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus :

Dominibus Andrea Josepho Zelenkay Judice Montano
Samuele Halmagyi Assessoribus
Daniele Knopffer
Paolo Winckler Substituto Notario

Absentibus :

Dominibus Gabriele Jabrotzki nondum comparente

68

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Iosepho Podivintzki in Provisorialibus
Francisco Kompothi ad lacum Kristyor

1 081. Exhibetur Supplex Libellus metallurgorum possessionis Ruda, Brad, Kristyor et Czeretzel sine dato sub 24-a Julii a.c. Excelso Caesareo-Regio in Montanis et Monetariis Thesaurariatus Transilvanico porrectus, quo iidem querulose exponunt, quod Adamus quondam Ribitzei campum in territorio Kristyoriensi pro stompis erigitur deserviente pene omnem pro suis fodinis ad 60 000 orgiarum dimensurari cum exclusione ipsorum fecerit, ita quidem ut qui omnia onera hactenus e fodinalibus proventibus solverunt, nunc ne applacitam pro erectione dicti lacus summam solvere possint, ideoque petunt, decernenda oculari revisione saltem eam partem campi fodinalis pro se excindi, quae actu inculto haeret. Quam querulosam expositionem Excelsus Thesaurarius Regio Judicio fine instituendae oculationis et investigationis submittendaeque desuper genuinae informationis sub dato 2-a et praesentatae 8-a Augusti communicat.

Conclusum

Demandata metarum ad fodinas Ribitzeianas excisarum revisio uberiorque indagatio, utrum intra campos assignatos fodinae Ribitzeianae? et qualiter cultiventur? si alter e numero Assessorum Gremialium cum Domino Kompothi Geometra et simul Assessore Judiciali exire impediretur Domino Peripheriali Officiali Boicensi deferenda ordinatur, qui ad exigentiam Ordinationis Thesaurarialis post peractam oculationem et investigationem circumstantialem relationem Judicio exhibere noverint Excelso Regio Thesaurariatus dein submittendam.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 17.

72

1784 septembrie 15, Zlatna

Anno 1784 die 15-ta Septembris in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus :

Andrea Iosepho Zelenkay Iudice Montano
Gabriele Jabrotzky
Samuele Halmagyi Assessoribus Provincialibus
Daniele Knopffer

Absentibus :

Georgio Devai
Iosepho Podivinski In Provisorialibus
Francisco Kompothi Penes lacum

1 137. Urburarialis mandatarius Ioannes Gombos nomine societatis Csertesiensis Sanctae Reginae urburariae de dato et praesentato 15-a Septembris a.c. petit Dominum Sylvarum Curatorem Csertesensem Michaellem Sutoris judicialiter admoneri, ut a praejudiciis et injuriationibus praeattactae socie-

tati hactenus inferri solitis abstinere velit, quia 1-mo. Laboratores e fodina Csertesiansi querulantis societatis propria autoritate avocare et pro lubitu aliorum applicare, taliterque in metallicultura damnum causare immo etiam Officio Judicis semet immiscendo, poenas 25 baculorum indictare non veretur. 2-o. Quod idem ad delationem simplicem testis unius in jure nihil probantis, inquilinum Vojaensem Illustrissimi Domini principalis courburarii Generalis a Simoni providum Zseller Tanasie ratione praetensi unius bovis furti propria autoritate intercepti et ad carceres huiusmodi deduci curaverit, qui iam ultra mensem cum damno ruralis oeconomiae et servitiorum dominalium valde gravi carceribus maceratur. Qui ausus seu nomine arresti seu minoris potentiae veniat quamvis gravem post se traheret poenam, et quidem tanto maiorem quod furti praetensi dijudicatio non ad rem montanicam pertinere dignoscatur, tamen id solum petit eadem societas attactum Dominum Sylvarum Curatorem ad limites bonae harmoniae ea cum instructione reduci, ut idem: 1-mo. Differentias inter privatas Valachicas societates eiusdemque laboratores quae iudicalem discussionem non exposcerent, ipse dirimere possit. 2-do. Officialis quoque localis praescripto societatis suos inter laboratores subortas differentias sopiat. 3-io. In casu vero quo inter societates privatas et laboratores praetactae societatis differentias oriri contingeret, idem Sylvarum Curator cum locali societatis Officiali harmoniam fovendo ambo rem dirimant, hoc praestare nequeuntis iudicio substernant, secus societas pro iudice suo suorumque subiectorum eundem Sylvarum Curatorem haud agnoscat cupitque ab interceptione et poenarum inflictione hactenus intentata eundem judicialiter inhiberi secus iure prosequendum.

Conclusum

Accludatur in copia Sylvarum Curatori et Vice Auricambssori Csertesiansi Domino Michaeli Sutoris et communicetur ea cum ordinatione, ut cum querulante urburaria societate eiusdemque officialibus alios similibus cointelligentiam et harmoniam lege competentem tenere, nec homines aut laboratores huiusmodi privatorum Dominorum terrestrium, aut urburariorum in casibus Jurisdictionem Montanam non respicientibus qualitercumque injuriare, vexare, aut molestare deinceps quin omnes occasiones ad collisiones et offensiones quam cautissime evitare velit, ita ut differentias quae iudicalem discussionem non exposcerent inter sibi subordinatas privatas Valachicas nec regulares societates eorundemque laboratores ipse quidem, similiter vero inter querulantis societatis laboratores fodinales suborturas differentias eiusdem constitutus Localis Officialis dirimere valeat. In casu vero differentiarum inter privatos metallurgos sibi subordinatos ab una parte vero ab altera eiusdem querulantis societatis laboratores emergibilium Dominus Sylvarum Curator cum praedicto Officiali urburarialis societatis mutuum in sopiendis et dirimendis minoris momenti controversiis concurrenter agant et cointelligentiam foveant. Ne casu quo alienam huiusmodi jurisdictionem laedendo Iudicium Montanum de impendenda satisfactione requirendum (quod minus eidem ad placitum futurum evenire posset) de jure animadvertere necessitetur et moveatur. Et ut deinceps in puniendis quoque eiatis metallurgis aut laboratoribus sibimet subordinatis, ne absque praevia insinuatione et consensu ac ordinatione Iudicii Montani ultra 12 ictus baculorum cuiquam infligi curet, generalem regulam et normam servet praescribitur. Id quod etiam querulanti utrinque per extractum Protocolli pro sui directione extradandum ordinatur.

P.P.

Advolutus isthic in copia supplex libellus urburariae societatis fodinae Csertesiensis Sanctae Reginae de dato et praesentato 15-ta currentis mensis et anni Regio Iudicio Montano porrectus eiusdem queclas et praetensiones praeatactae Dominationi Vestrae uberius repandet, qui ea cum ordinatione accluditur, ut deinceps cum querulante urburaria societate eiusdemque officialibus, aliisque similibus cointelligentiam et harmoniam lege competentem tenore, nec homines, laboratores huiusmodi privatorum dominorum terrestrium, aut urburariorum in casibus iurisdictionem montanam non respicientibus qualitercumque iniuriare, vexare aut molestare, quin immo omnes occasiones oriundarum nefors collisionum et offensionum quam cautissime evitare velit, ita, ut differentias, quae iudiciale discussionem non expcserent, inter sibi subordinatas privata Valachicas, nec regulares societates earundemque laboratores quidem praeatacta Dominatione Vestra; similiter vero inter querulantis societatis laboratores fodinales suborituras differentias eiusdem constitutus officialis dirimere valeat. In casu vero differentiarum inter privatos metallurgos praetitulate Dominationi Vestrae subordinatos ab una parte vero ab altera eiusdem querulantis societatis laboratores emergibilium dominus silvarum curator cum praedicto officiali urburarialis societatis in sopiendis et dirimendis minoris momenti controversiis concurrenter agant et cointelligentiam foveant, ne casu quo alienam huiusmodi iurisdictionem laedendo Iudicium Montanum de impendenda satisfactione requirendum (quod minus eidem ad placitum futurum evenire posset) de iure animadvertere necessitetur. Quapropter una etiam Dominationis Vestrae iniungi ne in puniendis quoque eiatibus metallurgis, aut laboratoribus sibimet subordinatis absque praevia insinuatione et consensu ac ordinatione Regii huius Iudicii Montani Transilvanici ultra 12 ictus baculorum cuiquam infligi curet minus vero pecunialibus mulctis puniat, aut desumat. Id quod pro generali regula et norma, in futurum accurate observanda Dominationis Vestrae iudicialiter praescribitur. Datum etc.

Andreas Josephus Zelenkay
Iudex Montanus
Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Pe verso: Caesareo-Regio silvarum curatori Certesiensi Domino Michaeli Sutoris.

Iudicialiter tenenda cum officialibus fodinae Sanctae Reginae Csertesiensibus harmoniam demandatur.

Zalathnae de dato 15-ta Septembris 1784.

Concept, T.M.Z., pach. 824, f. 331–332.

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium in Transilvania Montanum!

Infra scripta societas urburaria petit: Dominum silvarum curatorem Certesiensem Michaellem Sutoris iudicialiter admoneri, ut a praeiudiciis et iniuriationibus eidem societati hactenus inferri solitis abstinere velit. Quandoquidem

1-mo. Quantam quaevis fodina regia in obiectis iudicalem discussionem non exposcentibus auctoritatem super coercendis laboratoribus suis habere dignoscitur, tantam urburaria quoque infrascripta celebris societas super laboratoribus suis, praecipue e iobbagionibus suis et inquilinis ad labores fodinales assumptis auctoritatem habere debere merito sibi vindicat, nec iudicem ullum in metallurgicis obiectis praeter praelaudatum Iudicium Montanum agnoscit. Praenominatus nihilominus dominus silvarum curator laboratore e fodina Certesiensi querulantis societatis propria auctoritate avocare ac pro lubito suo aliorum applicare, taliterque in re metalliculturae damnum et remoram causare, immo etiam officio iudicis semet immiscendo poenas 25 baculorum indictare non veretur. Quam auctoritatem unde sibi vindicare possit? Nulla lege comprobatur, nec Inclytum Iudicium Montanum auctoritatem hanc ipsi detulisse arbitratur societas querulans, cum iudex, tali qui activitate iudicis non pollet, suam activitatem a Rege et lege datam transponere nequeat, nec illud potest querulans societas silentio praeterire.

2-do. Quod superioribus diebus ad denunciationem unius testis in iure nihil probantis, vulgo *Kalahis* dicti, inquilinum principalis courburarii Illustrissimi Domini Generalis a Simoni in possessione Voja commorantem providum neque Zsellér Tanaszie, ratione praetensi unius bovis furti, propria auctoritate intercipi et ad carceres Zalathnenses deduci curare, non dubitaverit, qui iam ultra spatium unius mensis ibidem maceratur, cum iactura ruralis suae oeconomiae servitiorumque dominalium valde gravi. Qui quidem ausus, seu nomine aresti, seu titulo potentiae minoris veniat, iuxta Approbatas Constitutiones P. 3, tit. 11, art. 1 et Compilatas P. 4, tit. 16, art. 1 Decreti item Tripartiti P. 3, tit. 3, § 7, gravem post se trahere deberet poenam, et quidem tanto graviolem, quod furti praetensi diiudicatio, iuxta Articulum 5-tum anni 1747 ad rem montanisticam minus pertinere dignoscatur. Hinc petit infrascripta societas attactum dominum silvarum curatorem ad limites bonae harmoniae ea cum instructione reduci, ut idem: 1-mo. Differentias inter privatas Valachicas societates eiusdemque laboratores, quae iudicalem discussionem non exposcerent, ipse dirimere possit. Similiter 2-do. Officialis quoque localis infrascriptae societatis, suos inter laboratores subortas differentias sopiat. 3-tio. In casu vero differentiarum inter privatos metallurgos, ab una, ab altera vero parte inter laboratores, querulantis societatis subortarum idem curator cum officiali querulantis societatis harmoniam fovendo, ambo rem dirimant, dirimere nequentes Iudicio Montanistico substernant. Casibus vero in contrariis, societas haec pro iudice suo, suorumque subiectorum eundem silvarum curatorem haud agnoscet. Petitque ab interceptione et poenarum inflictione hactenus intentata eundem iudicialiter inhiberi. Noverit secus idem silvarum curator pro similibus iniuriis, semet per querulantem societatem iure prosequendum fore. Zalathnae die 15-ta Septembris 1784.

Nomine societatis Certesiensis
Sanctae Reginae Urburariae
Ioannes Carolus Gombos
eiusdem fodinae curator

Pe verso: Ad Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum. Introscripta societas Csertesiensis Sanctae Reginae petit dominum silvarum curatorem Michaellem Sutoris iudicialiter admoneri ut a praeiudiciis et iniuriationibus introscriptis hactenus eidem societati inferri solitis obstinere, cum officiali eiusdem societatis harmoniam fovere velit.

Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici, Zalathnae die 15-ta Septembris 1784 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 824, f. 333—334.

75

1784 septembrie 28, Sibiu

Tenore Rescripti Aulici ad Regium Thesaurariatum in Cameralibus recentissime emanati et insinuationis abinde statim horsum factae relatum est Sacratissimae Suae Maiestati certum, cui nomen *Salis* subditos Caesareos ex Magno Principatu Transilvaniae, Hungaria item, et finibus eiusdem, ad magno numero suscipiendam emigrationem inducere meditari. Cum igitur Altefata Sua Maiestas medio Regii Gubernii singulis Iurisdictionibus Provincialibus serio iniunxisset, ut ubique locorum, ac etiam in Limitibus praenuncupato *Salis*, si horsum fors advenerit, eiusdemque emissariis solerter invigilent in clandestinas eorundem seductiones sagacissime sub manu invigilent, et siquis eorum huius criminis reus comperiretur, is instantanee et absque facienda idcirco praevia insinuatione, ex praescripto *iuris statarii* vulgo *Standrecht*¹ dicti, quod in huius generis casibus locum obtinet, laqueo suffocetur, et de executione peracta relatio praestetur. Proinde Iussu Altissimo Regio Montanistico Iudicio quoque hisce strictim demandatur, ut praenominato *Salis*, eiusque emissariis solertissime invigilet, perque suos subalternos invigilari faciat, et si quem ex his detegere ac deprehendere licuerit, talem illico comprehendi curet et compedibus ligatum, sub securo custodia proximae Iurisdictioni Comitatus, eatenus iam instructae, inomissae resignet, in casum deprehensionis illico horsum relaturum, ea quoad subalternos addita inviatoria reflexione, ut hi cautissime de instituenda solum sub manu sciscitatione et investigatione instruantur, ne re propalata negotium ad notitiam fors seductorum proveniat, aut inter plebem rumores vel motus consequentiosi causentur, ubi in reliquo hi subalterni id quod clandestine compererint eidem Iudicio pro investigatione praevia, et re comperta pro resignatione ad iurisdictionem comitatensem tacite referent. Per Caesareo-Regium Thesaurariatum in Monetariis et Montanisticis. Cibinii, 28-a Septembris 1784.

Carolus C. Teleki m.p.

Nicolaus Winckhler m.p.

Pe verso: In alpibus Gyalaisibus. [!] Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 19-a Octobris 1784 celebrata.

¹ Astfel in text.

Statim expediatur more solito circulares, et iis accludatur copia The-saurarialium Ordinum sequaciter Iudiciales Ordines succinctes solum concin-nandi sunt.

Item distinctim Radnam Domino Ladislao Novaki substituto montium curatore et ad Olahpian Domino Georgio Nyers auriloturæ officiali. Praesentata 2-da Octobris 1784

Orig., T.M.Z., pach. 824, f. 295–296.

76

1784 octombrie 4, Zlatna

P.P.

Circulares

Advoluti isthic in copia Excelsi Caesareo-Regio in Montanis et Mone-tariis Thesaurariatus ordines de dato 28-a mensis praecedentis et praesen-tatos 2-a Octobris a.c. ad Regium isthoc Iudicium Montanum emanati inten-tionem Altissimam Sacratissimae Suae Maiestatis circa seductorem quemdam nomine *Salis* eiusdemque commissarios medio Rescripti Aulici Excelso The-saurariatui Regio notificatam uberius perspecturae sunt praetitulatae Domi-nationis Vestrae. In cuius itaque sequelarum et sortiendum optatum et ocio-rem effectum praetitulatis Dominationibus Vestris, et per easdem subalternis de silentio probatis hisce serio committitur ut praenominato *Salis* eiusque commissariis solertissime invigilent, perque suos subalternos qualitate prae-declarata datatos invigilari et solum sub manu cautissime sciscitando investi-gari faciant, ne re propalata, rumoreque inter plebem sparso sequiorem effec-tum causari contingat, ac si hac ratione quid clandestinum compererint, Regio isthuic Iudicio Montano sine mora tacite referant. Quod ipsum circu-lariter omnibus serie praescripta insertis sub rosa publicandum, praesentesque circulares invicem communicandae et per singulos sub ac descriptae per ultimo percipientem Iudicio remittendae erunt. Datum e Caesareo-Regio Iudicio Montano Transilvanico. Zalathnae, die 4-ta Octobris 1784.

Spectabili Domino Danieli Castellano peripheriali officiali et montium curatori Nagyagiensi.

Mutatis item mutandis Domino Ladislao Novaki et Domino Georgio Nyers.

Pe verso: Circa intercipiendum seductoris *Salis* vocatum eiusque emissarios.

Concept, T.M.Z., pach. 824, f. 293–294.

77

1784 noiembrie 11, Zlatna

Incllytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum!

Infrascripti supplicamus Incllyto Iudicio Montano dignetur nos in prae-senti conspiratione sub Praesidio Regio (cui hactenus semper obedientes subiectique viximus) quam optime manutenere, nosque benigne instruere, ne hodie cras nocentes cum innocentibus in pago Nagy Almas poena darent, quia:

74

1-mo. In conscriptione pagorum ex nobis nemo Carolinam adivit, consequenter inscripti non sumus, nec inscribi volumus.

2-do. Notitiae damus, quod recentissimum mandatum a rebellantibus ad iudices et iuratos per pagos editum sit, ut omnes pagi versus Soacs et fluvium Maros in adiutorium se congregarent, nos vero unanimiter recusamus, ac eatenus ad Inclytum Iudicium pro consilio recurrimus, prouti etiam die 9-na currentis Magnifico Domino Iudici Montano relationem oretenus reportavimus.

3-tio. Rebelles ex districtu Kriszy quotidie per pagum Nagy Almas in copia transeuntes, nos secum ire vocant, diversisque modis minantur, si cum illis non iverimus, illi nos in reddito atrocissime cruciabunt, integrumque pagum succendent.

4-to. Ex his motivis pars populi, quae se honeste fideliterque gessit et gerit, rogat assistentiam, attamen exclusis illis, qui ex pago rebelles voluntarie committantur et cum illis praedas exercent.

Super quo petito instamus resolutionem Inclyti Iudicii nobis pro legitimatione extradandam.

Zalathnae, 11 Novembris 1784.

Nyexa Veszeli
Terzoo Iuon
metallurgi,
deputati in nomine metallurgorum et
pagensium Nagy Almasiensium, qui fidem
Sacratissimae Suae Maiestati et
Inclyto Iudicio vovent

Pe verso : Ad inclytum Caesareo-Regium per Transilvaniam Iudicium Montanum.

Pagus Nagy Almas tam metallurgi, quam non metallurgi supplicant in conspiratione praesenti assistentiam.

Conclusum : Quandoquidem per deputatos suos metallurgi Nagy Almasienses ad Regium Iudicium Montanum sub 9-a expeditos haec ipsa puncta exposuerint, sique manutationem exoraverint, adpromiserintque firmiter tumultuantibus semet associare haud velle, et pro possibili etiam contra vim resistere intendere, et obinde serio etiam per iudicem montanum fidelitatis commoniti extiterint immo socios praedantium coincolarum suorum deferre, et quandocumque eo quo iussi fuerint extradari paratos, et connisuros esse, huic praemissorum intuitu Regium quoque Iudicium de praemissis praesentes festimoniales, et recommendatorias super pacifica comportatione eorundem extradandas censuit. Zalathnae die 22-da Novembris 1784. E Protocollo Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici.

Extradatum per Carolum Winckler, Caesareo Regii Iudicii Montani Transilvanici Substitutus Notarius.

Praesentatum 12-a Novembris 1784.

Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 22-a Novembris 1784 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 824, f. 380–381.

Spectabilis ac Magnifice Domine Praeses,
Domine ac Amice singulariter colendissime!

Litteras meas ante octiduum exaratas et medio Cursoris Postalis promotas eo pertingisse nullus dubito, in continuatione proinde historice deductionis circa excessus plebis tumultuantis in hac peripheria patratos ulterius notifico. Praeterito die Sabathi praeter illos in pago Bentzentz interemptos, insuper in diversorio Sibothiensi eiusmodi latrones ex possessione Csora post consummatam ibidem devastationem, revertentes et condescendentes, numero 15 caesos et traictos, alios vero plerumque vulneratos in circa 10 numero ad carceres adductos exitisse, qui subsequenti die una cum reliquis captivis in summa 60 capita constituentibus, sub custodia militari transmissi sunt Devam. Penes Devam pariter magno numero inrumpentes, eiusmodi tumultuantes, ex illis in circa 140 per militiam ac nobiles illos persequentes interfecti 40 vero Marusio immersi, denique ultra 40 intercepti sunt, quorum complures eas Inclyta Tabula praemisso brevi examine, exequi et capite plecti curavit. In districtu Hatzegiensi malum istud de die in diem latius serpens pariter eiusmodi insurrectiones causavit, ubi in copia iterum Brachio Militari et nobilium interempti sunt. Pro sedanda hac tumultuatione a parte Status Militaris, medio sparsorum patentalium quod vitae eorundem indulgebatur si se ad quietem composuerint, tentamina facta sunt, hactenus tamen plane absque ullo effectu cum maxima pars huius plebis temerariae non ut gratiam oblatam acceptaret, quin potius nomine eorundem ducis *Horia* praescribere ac postulare non erubescat ut: 1-mo. Ad crucem quam vocant sanctam illorum propriam iuramentum praestent nobiles. 2-do. Praerogativae nobilitari renuncient in genere et instar ignobilium contributioni subiaceant. 3-tio. Bona nobilitaria cum subditis et pagensibus iuxta exigentiam edendorum Mandatorum futuri Caesaris fiendae subdivisioni substernent, secus a nobilium extinxione superserere nolle. Inter reliquos atrocissimos casus accidit quod socrum et filiorum unicum Domini Ordinarii Vicecmitis Ioannis Zejk interfecerint in districtu Hatzegiensi, quo subaudito idem Dominus Vice Comes repentina morte apoplexia tactus equi et viris decessit. Vix crederem me pro hac periodo praevigente hoc disturbio transiturum, eo unius ceptum conscriptionis opus exantraturum, quare me in utraque casu legitime excusatum haberi rogo. Coeterum de contingentibus ibidem circumstantiis reciprocam certiorationem mihi expetens, debito venerationis cultu assiduo persisto.

Spectabilis ac Magnificae Dominationis Vestrae.

Szasz-Varos 14-ta Novembris 1784.

obsequentissimus servus

Daniel Knopffer m.p.

Pe verso: Spectabili ac Magnifico Domino Josepho Andreae de Zelenkay Judici Regio in Transilvania Montano. Inclyto item Caesareo-Regio Judici Montano Transsilvanico. Ex officio in re contributionali. Per Albam Carolinam Zalathnae.

Praesentata lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 22-da Novembris 1784 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 238, f. 240–241; pecete de închidere în ceară roșie.

Extractus Protocolli

Caesareo Judiciu Montani Transilvanici pro mense Novembri 1784 concinnatus
Sessio die 16-a mensis Novembris 1784 celebrata

Praesentibus :

Andrea Josepho Zelenkay Caesareo-Regio Judice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus :

Gabriele Iabroczi	}	Assessoribus ob rebellionem Valachorum
Samuele Halmagyi		
Daniele Knopffer		
Georgio Devai Vajda Hunyadini		
Josepho Podivinszki in Provisoribus		

A 1-a Novembris usque 15-am eiusdem ob incessantes terrificos plebis
Valachicae rebellantis tumultus nullae sunt celebratae sessiones.

Exhibitum

1 354. Supremus Comes Inclyti comitatus Albae Inferioris Illustrissimus
Liber Baro Simon Kemeny de dato 14-a et praesentato 30-a Octobris a.c.
reinsinuat in complementum judicialis requisitionis sub 8-a eiusdem ad Incly-
tam Tabulam Continuum Albensis comitatus Judicariam emanati concer-
nenti Substituti Vice Comiti Paulo Boër commissum esse ut hic Zalathnae
detentum clanculariam incolarum pro Militia conscriptorem Georgium Hart-
sek abhinc recipi et ad carceres comitatenses deduci curet.

Conclusum

Praesens Reinsinuatum deserviens pro notitia reponitur ad acta, cum
idem attactus Hartsek ex huiatibus ad carceres comitatenses praecedenter
iam transpositus et abductus haberetur.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 173.

Anno 1784 die 22-a Novembris in Sessione Caesareo-Regii Judiciu Mon-
tani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus :

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus :

Gabriele Iabrotzki	}	ob tumultum comparere nequeuntibus
Samuele Halmagyi		
Daniele Knopffer		

Exhibitum

1 376. Legitur Supplex Libellus providorum Nyexa Veszeli et Terzeu Iuon metallurgorum qua deputatorum in nomine metallurgorum et pagensium Nagy Almasiensium de dato 11 et praesentato 12-a Novembris a.c. Iudicio exhibitus tenore cuius demisse supplicant ut in praesenti Valachica conspiratione protegantur, et instruantur, ne cum tempore poenas luere uni cum nocentibus debeant, siquidem tempore conscriptione pro Militia pagorum ex ipsis nemo Carolinam iverit, vel inscribi fecerit, una exponendo quod a rebellantibus recentissime mandatum sit ut omnes semet Gyogyinum ad fluvium Marus pro auxilio conferant, quo ire se haud velle unanimiter declarent, ideoque sibi consilium dari petunt, porro quod rebelles Crysienses quotidie per pagum Nagy Almas in magna copia transeuntes ipsos secum ire iubeant ac diversis modis minentur, quare pago etiam timeant, ne per reduces rebelles succendantur ac ipsi quoque crucientur, unde pars populi, quae se fideliter ac pacate gessit et gerit petit assistentiam judicalem exclusis illis qui ex pago rebelles voluntarie committantur et cum illis praedas exercent.

Conclusum

Quandoquidem per deputatos suos metallurgi Nagy Almasienses ad Regium Iudicium Montanum sub qua expeditos haec ipsa puncta exposuerint suique manutationem exoraverint adpromiserintque firmiter tumultuantibus semet associare haud velle et pro possibili etiam contra vim resistere intendere et obinde serio etiam per Iudicem Montanum fidelitatis commoniti extiterint, immo socios praetendantium coincolarum suorum deferre et quodcumque eo quo iussi fuerint extradare paratos et connisuros esse, hinc praemissorum intuitu Regium quoque Iudicium de praemissis praesentes testimoniales et recommendatorias super pacifica comportatione eorundem extradandas censuit.

.....

Exhibitum

1 384. Congregialis Assessor Iudicialis Dominus Daniel Knopffer de dato 14 et praesentato 18-a Novembris insinuavit quod ob tumultus plebis Valachice hoc disturbio vigente pro hac periodo iudicialis comparere non possit multo minus caeptum conscriptionis finire, quare se in utroque casu legitime excusatum haberi rogat.

Conclusum

Siquidem praesens notificatio in parte tumultum plebis Valachicae concernente tam cum Domino Supremo Montium Magistro Barone a Gerlitz quam Domino Capitaneo de Richard per Dominum Iudicem Montanum e vestigio communicata haberetur, reponatur ad acta. Interea vero eidem Iudiciali Assessori accelerandae metallurgorum conscriptiones sibi praecedenter (!) delatae, ut primum fieri potuerit in effectum deducendae denuo committuntur.

P.P.

Quandoquidem Regio isthinc Judicio Montano ex fidedignis relationibus innotuisset in Comitatu Thordensi etiam ac Torotzko, prout et hic Valacham plebem rusticam tumultuare, ideoque conceditam praetitulatae Dominationi Vestrae metallurgorum conscriptionem ibidem, antequam rebellio sopiretur, peragi ac terminari haud posse videretur, ideo necessarium esse censuit Judicium conscriptionem metallurgorum Radnaviensium (prout auditur) pacatorum eidem praetitulatae Dominationi Vestrae officiose defferi, quo fine itaque velit praetitulata Dominatio Vestra semet Radnaviam conferendo eandam cointelligenter cum eiatibus Dominibus Officialibus Provincialibus inchoare, negotiaque Judicialia hoc quoque in parte accelerare, commissam sibi antea conscribendi spectam postea susceptura atque quantocius Zalathnam pro celebrandis Judiciis comparitura.

Andrea Josephus Zelenkay
Judex Montanus
Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Spectabili ac Generoso Domino Gabrieli Iabrotzki, Gremiali Judiciali Assessori. Zalathnae de dato 26-a Novembris 1784.

Orig., T.M.Z., pach. 237, f. 30.

Anno 1784 die 27-a Novembris in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Francisco Kompothi Geometra Judiciali
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki	} ob tumultum comparere nequeuntibus
Samuele Halmagy	
Daniele Knopffer	

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo

1 387. Constituitur ablicentiatu miles ex Regimine Barcoiano Magyar Marton vocatus pro num penes fodinam Lauretanam dicarum incisorem agens, qui circa tumultum die Jovis in 25-am Novembris incidente praeterlapso noctu excitatum interrogatus recenset: Quod huttmannus primarius dictae fodinae in Fatzebaia Lauretanae proxime praeterlapso die Jovis noctu

volens Valachis laboratoribus, qui tum Ieiunium Nativitatis Domini inchoare parabant, hilarem distractionem comparata pro se duarum cupparum cerevisia et reliquis cremato ac iussis duobus laboribus Valachis, uno videlicet hontarone, altero eiusdem huttmanni operario ut fidibus canerent fecerit et ubi dum omnes compotassent ac saltassent eidem huttmanno animus instituendi ioci advenerit quem in finem hontaronem Mutzu Iuon ad indusium usque exutum versus fodinam Czupan Stollnam dictam ubi exponens erat, eo dato nuncio miserit, ut eundem exponentem quasi penes fodinam Lauretanam existentes huttmannus et laboratores ab irruente praedonum turba invasi intercepti et ligati essent, obindeque sibi fuga consulere velit, certiozem redderet sub idem tempus, quemadmodum ab aliis intellexit exponens, ipse huttmannus dato uno ceruleo pectorali et viridi exponentis pileo hussaronico laboratoribus Dobra Illie fodinae vigili et Mutz Iuon fabro lignario rubro pectorali caligis et clamide collis vulpinis exposita et coturnis a zingaro fabro fodinali Iovul detractis, eosdem supra Czupan Stollnam deduxerit ubi exponentem ex alio cramo fugientem vidissent successive tres praehabitos sclopos post ipsum exploserint clamantes fogmeg, fogmeg bassom a lelkie tolvajat. Quo super testem agere possunt frater laboribus Mertan Steffan hontaro, qui vidit eosdem semet vestibus huttmannos induo prout et scriba qui id ipsum vidit et audivit huttmannum alios laboratores ut se sequantur huttmannissa Sandor vocatus concitari, quo numero plures instar latronum appareantur ideoque necessitatus fuerit casum suum Zalathnae tam Domino de Exner qua principali fodinae curatori, quam Judici Montano ibidem praesenti, quam Dominibus Militaribus Officialibus statim in timore et tremore vel ex eo festinanter deferre ut vigilantes sint, ne a praedonibus Zalathna invadatur, atque ita ego Militarem Regulam bene sciens in omnem casum et eventum extra culpabilitatem constituatur, quae prae recensita quod taliter acta et facta exstiterint, sequenti die ad fodinam redux me de omnibus circumstantialiter informari fecit, ubi per huttmannum contra me blasphemantem nimium quantum repraehensus extiti. Quod autem sclopeta eo tum post me explosa sint vicinae fodinae Sanctae Mariae huttmannus bene audivit et scit testabiturque cum aliis eiusdem fodinae laboratoribus.

1 388. *Constituitur Martinus Hartl*

Qui dicit: Omnino audivi eodem nocturno proximo die Iovis tempore intra 8 et 9 horam tres eiaculationes sclopetorum propriis auribus ad Czupan Stollnam utrizatam intervencas, quod ipsum Raiter quoque Mihai, Szabo Samu, Krissan Nyikora, Bisztran Ieremia et Vintzan Gavrilla audivisset, e quibus Raiter Mihai, Ioan Marschall, Krissan Nyikora et Krissan Irimie examinati id ipsum confirmant qua de causa autem id furtum sit, non nisi sequenti die, dum milites etiam ad fodinam venisse, rationemque explosionis uberius intellexisse.

1 389. *Constituitur Ujhellyi Sandor laborator fodinae Lauretanae et huttmannissae scribae*

Qui dicit: Se e fodina utrisato tempore et nocte exivisse, quid apud huttmannum actum sit non audivisse, nec vidisse, verum oculis suis vidisse fabrum lignarium Mutz Iuon in vestibus huttmanni Trafftzer rubro pectorali, cerulea clamide et caligis nec non coturnis a fabro ferrario fodinali Iovul dicto acceptis fodinalem vero vigilem Illie ceruleo pectorali et pileo viridi indutum fuisse, atque cum una flineta e cramo dictum Mutz Iuon exivisse et cum idem constitutus in cramo fessus mansisset, hoc solum audiverit, huttmannum Trafftzer dixisse ut plures e laboratoribus pro instituenda commedia ipsum sequantur; ast nemo e laboratoribus praeter Mutz Iuon hontaronem et reliquos duos eundem secutos fuisse.

Qui dicit: Pro huttmanno Trafftzer et Illie vigile fodinali a quo pecunias sibi immanuatas percepit 4 cuppas cerevisiae eo tum ad fodinam etulerit, videritque duos musicos Valachos, unum Mussa Ioanes ex Trimpoele, alterum Moldovan alias Butsuman György ex Butsum, utrosque dictae fodinae Lauretanae hontarones saltantibus huttmanno Trafftzer et aliis laboratoribus fidibus cantasse, ac etiam crematum saltantes bibisse; unde vero et quas modalitate acquisiverint? sibi non constare.

Conclusum

Ingruente nocte reliqui hinc et inde dispersi substrati casus notionem habentes ac respective etiam huius reatus obnoxii quippe: Mutzu Iuon hontaro, Dobra Illie vigil fodinalis, Mutz Iuon faber fodinalis, Mertan Stephani frater hontaro cum Mussa Ioanes et Moldovan György zingaro fabro fodinali Iovul et huttmanno Trafftzer citandi et constituendi ordinantur.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 187—188.

83

1784 noiembrie 29, Zlatna

Anno 1784 die 29-a Novembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkai Regio Iudice Montano
Francisco Kompothi Geometra Iudiciali
Davide Hollo invitato
Carolo Winckler Substituto Notario
Leopoldo Halsch

Absentibus

Gabriele Iabrotzki	}	ob tumultum Valachorum comparere nequeuntibus
Samuele Halmagyí		
Daniele Knopffer		
Georgio Devai Vajda Hunyadini		
Josepho Podivintzki infirmo		

1 391. Continuatur examen sub 27-a currentis inchoatum ac vi conclusi iudicialis de 27-a Novembris in hodiernum diem translatum ratione tumultus in Facebaja patrati et

Constituitor Tyirilla Száv frater fabri lignarii Mutz Iuon hontaro

Ex quo queritur: recensent totam historiam quo die Iovis nocturno tempore ad fodinam Lauretanam Facebajensem per huttmannum Trafftzer tumultuose instituta exstitit.

Ego proximo die Iovis noctu dum e fodina exivissem, iussus sum per huttmannum Michael Trafftzer versus Tzupan Stollnam eo cum informatione fugere ut ibidem existentem dicarum incisorem Martinum eo ter facerem, quod huttmannus Trafftzer aliique laboratores a latronibus obruti verberibus efficiantur et ligentur, ideoque fugere vellent; quo ad eiusdem

mandatum fugiens nuncium detuli, qui eodem statim territus fugam indilate cepit. Ego autem versus vallem circumiens ad fodinam redivi, interea huttmannus cum fratre meo Mutz Iuon fabro lignario, cui vestes suas utpote clamidem et caligas ceruleas, pectorale rubrum et cothurnos ut iisdem semet indueret, zingari Iovul dedit et vigile fodinali Dobra Illie penula et potuso induto, sclopis tribus armati versus Tzupan Stollnam processerunt et successive exploserunt et hungarice blasphemavit huttmannus, quid autem, cum ego hungarice non sciam, ignoro.

1 392. *Constituatur Mutz Iuon faber lignarius fodinalis*

A quo queritur: Ut tumultum in Fatzebaja penes fodinam Lauretanam excitatum circumstantialiter enarret.

Recognoscit et ita prout Magyar Marton et frater suus Tyrilla Száv hontaro fassi sunt per omnia acta et facta exstitisse, immo sibi cum hungaricam linguam calleat, per huttmannum Michel commissum esse ut haec verba fogmeg bossom a lelke tolvajat clamet et nihil metuat, se pro omnibus stare velle atque ita explosis tribus vicibus sclopetis dum profugientem Martinum Magyar vidissemus ad cramum redivimus.

Quare ergo non clamastis post incisorem hontaronem Martinum Magyar dum vidistis profugisse, ut ad nos redeat?

Nec huttmannus, nec nos quidquam desuper diximus, sed fugientem permisimus, ad quod dixi me metuere, ne ex hac historia malae sequelae oriantur, sed huttmannus nos nihil ad metuendum habere respondit.

1 393. *Constituatur fodinalis vigil Dobra Illie*

Ex quo queritur qualiter proximo die Iovis penes Czupan Stollnam Lauretanam tumultus excitatus fuerit?

Recognoscit omnia illa quae per Magyar Marton hontaronum praecedentes fatentes constituti et dicarum incisor prolixius recensuerunt ac fassi sunt, per huttmannum Trafftzer se adanimatos ut praefatum incisorem penes Czupan Stollnam existentem terrefaciant, prout etiam fecerunt, posteaquam prius cerevisiam et crematum quod iste constitutus ex Nadastia eiate incola Anoka dicto mediam cuppam attulisse confitetur bibissent et in cramo transvestivissent, cum zingari Iovul constituti uxoribus saltassent.

1 394. *Constituatur Mertan Stefani frater hontaro Mertan Simion*

Qui dicit: Se eodem utrizato die Iovis propter infirmitatem post meridiem domum ivisse, adeoque nihil vidisse ac scire.

1 395. *Constituatur faber fodinalis zingarus Gongolja Iov*

Qui fatetur: Eodem utrizato die Iovis providum Gligor a lui Vaszilie Ianos filium minerarum separatorem ex mandati huttmanni Trafftzer ad se venisse ut cothurnos proprios daret, prout etiam dedisse se fatetur.

1 396. *Constituatur Michael Trafftzer huttmannus*

Ex quo quaeritur qualiter tumultus penes fodinam Lauretanam Fatzebajensem evenerit.

Huttmannus primo quidem negavit, cum suo scitu et voluntate praerecensitum tumultum accidisse, verum posteaquam Mutz Iuon, Tyrilla Száv ac subseque Dobra Illie totam quantam historiam ab ovo illi adstanti ad faciem edixissent, tandem et ille conscientia tactus cuncta confessus id addendo, totius huius casus ansam suppeditasse providum Kosztis Avram, qui dum alii ibidem in cramo penes fides saltassent, muliebribus vestibus indutus iocos tractaverit, quo viso quasi Dominus Deus ipsi mentem eripuisset, se quoque ad instituendum in quaestione vertentem iocum, ex quo talis tumultus et consequentia secuta est, inductum fuisse vestesque suas ut transvestiti cum eo Mutz Iuon et Dobra Illie nec non Tyrilla Száv, quem praee-

dere et fugere quasi idem huttmannus cum reliquis metallurgis laboratoribus per latrones obeuntus et ligatus esset, tumultum ad Czupan Stollnam excitaret, incisoremque Martinum Magyar terrefaceret, qui imbecillitate ductus abinde profugit et incante satis larmam causavit.

Conclusum deliberativum

Cum ex praevis institutis examinibus et confrontationibus manifestum prodeat quod primo proximo die Iovis nocturno tempore, dum Valachi ultimum ingruente ieiunio Natalis Domini Carnibus Vesci desiissent admittente huttmanno laboratores Lauretanae fodinae Faczebajensis penes duas fides praecinentibus Mussa alias Kirsztia Ioanes ex Trimpoele et Moldovan alias Butsuman György ex Butsum ibidem minerarum evectores agentibus 4 cuppas cerevisiae per Graec Iuon minerarum vectorem Zalathna allatas suppeditante huttmanno et mediam cremati ex Nadasdia per vigilem fodinalem Dobra Illia allatam hausissent ac saltassent laeticassentque viso per huttmannum Trafftzer provido Kosztinas Avram vestibus muliebribus induto iocos per eundem exerceri, ipse huttmannus Trafftzer inductus a se persvasis providis Mussa Iuon fabri lignario et Dobra Illie fodinali vigili vestes suas utpote: clamidem, rubrum pectorale et caligas suas hungaricas aequae ceruleas priori illorum posteriori vero subuculam ceruleam dedisset atque ita utpro terrefaciendo penes Czupan Stollnam existentem hontaronum incisorem Martinum Magyar terrefaciant, providum Tyrilla Száv hontaronem ea cum instructione praecedere iussit, quasi idem huttmannus cum laboratoribus in cramo per grassantes latrones ex improvise obrutus ac ligatus teneretur, prout etiam dictus Tyrilla Száv velociter eorsum fine eo fugiendo tumultum excitavit. Huttmannus vero iuste cum Dobra Illie praehabito societatis urburariae sclopeto et Mutz Iuon alio per huttmannum suppeditato sclopeto armati secuti sunt, atque supra eandem Czubau Stollnam consistentes ternis vicibus sclopeto explosorint, Mutz Iuon vero cum hungaricam quoque linguam calleret per huttmannum Trafftzer haec verba: fogmeg bassom a lelki tolvajat iterare et clamare iussus est, quin ex post territum et fugientem incisorem e fuga revocassent et ne tumultum quoque modo excitet, verbis aut nuncio cohibuissent, quo ita trepidantur usque ad oppidum Zalathna perveniente et quae ad fodinam per larvatos latrones acta et facta sint suae competentiae notificante eo commendans capitaneus Dominus de Richard cum caeteris dominibus Officialibus eo permotus est, ut e vestigio corporalem Debretzeni cum 8 gregariis ex Inclyta Legione Orosziana et sex hussarones aequae gregarios ex Inclyta Legione Toscanianae distinctis viis circa dimidium noctis usque ad dictam fodinam Lauretanam expediverit, quibus eo pervenientibus fraudem et dolum larvati tumultus deprehenderunt, ac sequenti die reportarunt. Ob quod siquidem non modo praelaudatus commendans Capitaneus verum etiam principalis fodinae curator Dominus de Exner exemplarem satisfactionem a Regio Iudicio Montano sollicitassent, quod recte sub tempore grassantium latronum rebellantis Valachicae plebis ad fodinam oppido proximam, ubi huttmannus bene novit Militarem Manum pro publica et Aerarii Regii securitate excubare, illicitas iaculationes et tumultus sciente, consentiente et cooperante huttmanno adeo pertinaciter exerceri tanto minus licitum fuerit, quam quod etiam per circulares publicatas iteratis vicibus et temporibus severe interdictae fuerint. Ob inde cum huttmannus, cui laboratores per societatem concrediti habentur, bono exemplo praere et singulos a qualibuscunque excessibus cohibere debuisset, neque tamen secus fecerit, eundem in exemplum aliorum 30, vigilem fodinalem

vero Dobra Illie 28, providum Mutz Iuon et fratrem eius Tyrilla Száv 24, providum demum Cosztis Avram se muliebribus vestibus transvestientem et huttmanno (prout dicit) ad praesentem tumultum ansam et incitamentum 16, providum vero Gligor alias Vaszilie Ianos filium a zingaro Iovul cothurnos ementientem 12 solidis baculorum ictibus per corporalem in domo cameratico infligendis coercendos, praeterea vero cum milites pro larvatis latronibus inaniter e cum deterioratione calceorum et solearum nocturno tempore fatigati expediri debuerint, cuique gregario 15 corporali vero 30 cruciferos una et insimul ita persolvere tenebuntur, ut exinde huttmannus 1 Rfl. 30 xr., vigil Dobra Illie 1 Rfl., Mutz Iuon vero 45 xr. et Tyrilla Száv totidem in summa 4 Rfl. importantes solvere tenebuntur. Pro futuro vero ne illas iaculationes, computationes et saltus ad fodinam in cramo exercent sub poena 50 baculorum inhibentur, ac ut etiam iudiciali obequitatori pro citandis et constituendis excessoribus exmisso diurnum per 30 cruciferos repartitione pro duabus diebus exolvant decernitur.

.....
1 402. Judicialis Assessor Montanus Dominus Daniel Knopffer sub dato 2-a et praesentato 22-a Novembris a.c. siquidem in peripheria Hunyadiensi conscriptionem metallurgorum et ferricultorum absolverim et trans Marusium in Nagyág, Csertes, Toplitza, Voia, Kis et Nagy Almas, nec non Pojana et Tekerö metallurgi conscribendi restent, ideo petit sibi tabellas praescriptorum metallurgorum tam de anno praeterito, quam phileras pro auspicianda nova conscriptione necessarias quantocius submitti, ne sub periodo iudiciali aliquis Assessorum eo divertere cogat.

Conclusum

Cum litterae antelatae de 2-a Novembris exaratae nonnisi 22-a currentis Zalathnam allatae sint et in praedictis locis montanis tumultus Valachorum necdum cessaverint, desideratae tabellae cessante tumultu quamprimum a parte provinciae ad dicta loca quispiam commissariorum exiverit sollicitanti Domino Knopffer eo securius transponi poterunt.

.....
1 404. Anno 1784 die 23-a Novembris expeditur per Judicem Montanum sigillum iudiciale citatorium vigore cuius Regii huttmanni Nagy Almasiensis, Tekeröiensis, Pojanensis, Stanisiensis, Dupapiatrensis, Bukurestiensis, Kristyoriensis et Rudaensis cum gorniconibus montium item magister Czebensis et Hertzeganiensis intra triduum in praesentiam Iudicii Montani pro personali comparitione citantur, ut omnes et singuli ad fidelitatem erga Principem pacemque tranquillitatem tam per se tenendam et observandam, quam etiam per alios sibi subordinatos metallurgos Valachos observari faciendam atque ita ad promovendam cum Aerarii Regii utilitate culturam modis omnibus exortentur et serio Officii Regii commoneantur.

1 405. Eodem ad preces metallurgi Kis Almasiensis Balthasar Schvab expeditur sigillum admonitorium praeceptorium etc. contra omnes et singulos qui stompas et fodinas eiusdem ac Illustrissimi Domini Liberi Baronis Danielis Josika de Branitska in territorio Stanisiensi habitas ferramentis ac aliis requisitis et instrumentis potentiose invadentes spoliaverunt, quo manentur ut ablata omnia intra octavam restituant, ruinata restaurent et ad operationis opus perducant, secus graviolem animadversionem se incursuros noverint.

.....
1 407. Leguntur Excelsi Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Ordines de dato 22-a et praesentatis 25-a Novembris a.c. emanati quibus

intimatur ad factam per Judicem Regium Montanum sub 17-a eiusdem remonstracionem eidemque advolutum Abrudbanyensium incolarum metallurgorum in angustiis et periculo constitutorum supplicem libellum, eosdem non solum Generali Militari Praefecturae intuitu sucursus et auxilii, verum etiam Regio Gubernio ratione victualium aliorumque necessariorum recommendatos exstitisse, quod fine dandae supplicantibus resolutionis eo adnexo Judici Montano notificatur ut siquidem Caesareo-Regium Primarium Officium Montanum in substrato tumultum Valachicorum cum Domino Capitaneo de Richard alioquin de tempore in tempus remonstracionem suam submittat, in casu quo Judicio desuper innotesceret, non separatim repraesentet sed certiorato desuper Primario Officio Montano cum eodem cointelligenter remoneret.

Conclusum

Praeaudati Ordines Thesaurariales iam die 26-a Novembris a.c. Seditiae Montanae Abrudbanyensi in copia tam pro sua, quam etiam metallurgicae plebis futura notitia et directione communicati ac intimati habentur.

.....
1 409. Samuel Deskovits Illustrissimi Comitum Gregorii Kun plenipotentarius sub dato 25 et praesentato 27-a Novembris a.c. exponit qualiter turbulento hoc tempore praeter reliqua sua mobilia bona etiam duo equi cum hinnulo per rebelles Valachos abducti fuerint et prout sibi intelligere licuit eosdem in Hertzegan reperiri posse, quare rogat eorundem restitutione effectuari.

Conclusum

Communicetur in originali erga restitutionem cum Peripheriali Officiali Boicensi Domino Josepho Buccovaj, ut medio in sui praesentiam accersendi localis huttmanni Hertzeganiensis Popa Jozziv et gornikonum debita sub praecautela (!) super praemissos indagari curet, apud quem nominanter eiatem metallurgum depraedati equi existant, quibus taliter rescitis idem supplicans super revindicatione suis viis et modis debitam per assistentiam congruas dispositiones facere queat.

1 410. Excelsi Caesareo-Regii in Monetariis et Montanisticis Thesaurarius Transilvanici Ordinibus de dato 27-a et praesentatis 28-a Novembris emanatis intimatur Judicio Montano iuxta Intimationem Aulicam de 20-a Novembris emanatam Sacratissimam Suam Majestatem vigore factae per Excelsam Regiam Cancellariam Hungarico Transilvanicam Aulicam sub 19-a eiusdem remonstracionis investigationem exortorum in comitatu Aradiensi et Transilvania tumultum Dominis Comiti a Jankovits et Generali a Papilla clementer ita detulisse, ut idem in opere investigationis cum praeteritione omnium Ordinarium Instantiarum progredi possint. In quorum proinde conformitatem committitur Judicio et praetactis Dominis Regiis Commissariis in omnibus debitam partitionem praebeat, omnia necessaria supeditet et iuxta eorundem dispositionem omnia sine mora ordinentur.

Conclusum

Gratosi hi Thesaurariales Ordines deservientes pro cynosura et observantia etiam in pleniore Judicio reproducantur.

Inclytum Caesareo-Regium Judicium Montanum Transilvanicum!

Vi ordinationum Regio Thesaurarialium Protocollum super actis montanisticis pro mensibus Octobri et Novembri anni currentis fine revisionis submittere non defuissemus, quemadmodum pro mense Octobri praeparatum expeditumque erat, ast quia per cladem oppidanam miserandum nostrum oppidum montanum funditus in bonis tam mobilibus, quam litteralibus instrumentis praetiosis publicis et privatis sub 6-ta proximius effluxi mensis Novembris die exstaret devastatum, acta etiam montana cum reliquis omnibus actis publicis, partim in domo praetorali, partim apud aedes Notarii existentia, ex toto per praedones sunt non solum contrita attramento luto et pedibus malefactorum commaculata, dislacerata, immo prouti relatum, maiori in parte cum nonnullis litteralibus instrumentis per praedones in cumulum congestis et hinc suffuratis, partim setigeri etiam sunt adusti. Ob quem casum et oppidi lacrimabilem stratum siquidem praefatis ordinibus Regio Thesaurarialibus pro effluxis iam duobus mensibus, et quidem pro Novembri, cum nulla adsit oppidi securitas circa iudicii administrationem et a tribus septimanis inter praesentem hancce turbulentiam leges etiam silerent satisfacere nequeamus, humillimam hancce inter lacrimas repraesentationem nostram submittentem, solita promptitudine perennamus. E Sessione Montana Abrudbanyensi, die prima Decembris 1784 celebrata.

Inclyti Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici

afflictissimi servi
Franciscus Fikker
Montium Magister
Iosephus Nagy Rakosi
Juratus Oppidi Notarius

Pe verso: praesentata 4-ta Decembris 1784.

Copie, T.M.Z., pach. 776, f. 184.

Anno 1784 die 6-a Decembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Iosepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer } necdum comparentibus

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Iosepho Podivintzki in Provisorialibus
Francisco Kompothi in Officiosi Iudicio incognitis

1 414. Caesareo-Regius Sylvarum Curator Csertesiensis Dominus Sutoris exponit tenore suarum litterarum de dato 30-a praecedentis et praesentato 1-a Decembris anni labentis, qualiter de Inclyta Legione Tuscana hussarones quidam Csertesini pernoctantes incolum eiatem Murza Angyel cum filio et genero eiusdem, postquam apud eum plumbum et pulveres pyrios reperissent, ligatum Devam perduxissent unam, altera vero vice cum Provisore Domini Baroni Josika venientes providum Vermegan Iuon, apud quem plures equos de equatio Domini de Bartsai et Baroni Josika per praefatos abactos deprehendentes aequae Devam ad publicos carceres coniciendum secum abduxissent, proinde cum sollicitus esset ne cum metallurgis pariformiter procederent, informari cupit ab Inclyto Iudicio, qui tali casu emergente facto opus haberet.

Conclusum

Iam sub eodem praesentati dato pro cynosura eidem Sylvarum Curatori Michaeli Sutoris judicialiter rescriptum ac intimatum est: Quod siquidem Iudicium nemini praedonum aut rebellium protectionem, aut asyllum contra ordinationes Altissimas Legesque Patrias admittere possit; ideo quicumque praedonibus se admiscuerunt, iverunt vel res depraedatas secum attulerunt, aut eosdem ad se malitiose receperunt quamprimum per militares aut comitatenses extradari sollicitabuntur absque mora nomine Iudicii resignentur, quandoquidem Iudicium solos metallurgos non autem praedones in Csertesensi Hondol tolerare velit.

.....
1 417. Josephus Lötsei fodinae Rudensis Ribiczianae urburarialis curator excusat se ipsum scriptis Inclyto Iudicio litteris de dato 28-a praecedentis et praesentato 2-da Decembris 1784 propter praesentem tumultum Circulari Mandato Judiciali vi cuius eundem quoque Zalathnam venire oportuisset, obsequi non potuisse, se tamen proxime venturum sperare. Notificat per loci incolas et Kristyorienses rebelles rusticos pulveres pyreos, saevum et quidquid ferri reperissent, ablata fuisse. Ad haec propter accelerandam fugam ne caperetur a tumultuosis 3 libras auri in pulvere extracti relinquere debuisse, quod aurum quonam devenerit cum stomparii eo tempore coram adfuissent, eisdem notum erit.

Conclusum

Iam praeve nomine Magnificae Dominae viduae Ribitzeianae comparenti stomparum et fodinae curatori Barnard sigillum inhibitorium contra omnes et singulos videntes fodinae ac stomparum invasores, prout et admonitorium, ut ablata quo meliori modo ac ociore tempore sub gravi animadversione restituenda extradatum est. Quod ipsum Rudaensi quoque huttmanno locali Faur Iszak iniunctum ac intimatum est.

1 418. Inclyta Administratio Vajda Hunyadiensis medio sui insinuati de dato 28-a praecedentis et praesentato 2-da Decembris anni labentis an in puncto furti deprehensos reos 3 metallurgos urburarialis fodinae Muntzell nuncupatae Inclyto Iudicio Montano? aut vero foro tabulari transponere debeat officiose percontatur.

Conclusum

Iam sub 4-a Decembris eidem Administrationi circa praescriptos metallurgos praedocinii crimen incurrentes judicialiter rescriptum est, ut iidem captivi praeve examinati, confrontati ac in confessis existentes tanquam publicae pacis et tranquillitatis turbatoribus et rebellibus Valachis sese

associantes praedones eo facto criminalem prosecutionem ac poenam promerentes competenti Foro Magistratuali Comitatus Hunyadiensis Tabulae Continuae Judiciariae cum examinibus et actis eo fine reaccludendis nomine Judicii Montani statim ac de facto transponantur.

1 419. Dominus Josephus Nagy tenore sui supplicis libelli de praesentato 2-da Decembris anni currentis refert se et suum comitem a praedonibus in territorio Zalathnensi omnibus apud se ipsos repertis spoliatis fuisse, quorum antesignatos duos milites ablicentiatos utpote Drumar Russan et Stÿop Philip cum in Boiczensi Peripheria loco Valle Arszului in laboribus constitutos esse intellexisset, satisfactionem sibi judicialiter ab iisdem desumendam atque impertiendam Inclyto Judicio humillime supplicat.

Conclusum

Praesens supplex libellus in originali eo fine transponitur Peripheriali Officialli Boicensi Domino Josepho Bucovai, ut antelatos praedones Boiczam se recipientes et ibi latitantes illico intercipi et Inclytae Tabulae comitatus Hunyadiensis Judiciariae cum allegato supplici libello ac rebus penes ipsosprehendendis nomine Judicii Montani Transponat.

1 420. Iuxta Insinuatum Excelsi Gubernii committere aequae non defuit Excelsus Thesaurarius Regius medio suorum Ordinum de dato 1-a et praesentato 2-da Decembris 1784 emanatorum quatenus in arcendis Judaeis a locis montanis et potissimum occasione tumultuationis expillatis signanter Brrad eorsum pro coemendis rapinis convocantibus Judicium quoque Montanum debitam vigilantiam per loca montana procurare curae haberet.

Conclusum

Per Circulares Judiciales penes communicationem attactorum Ordinum et allegatorum depraedatarum rerum, auri item et aliorum pretiosorum distractio serio omnibus et singulis non modo interdicitur, verum etiam ne Judaeis a locis montanis arcendis hoc fine loca montana adire attentantibus ullo modo renundare praesumant.

.....

1 423. Remonstrat Sedria Montana Abrudbanyensis medio suarum litterarum de dato 1-ma et praesentato 4-ta Decembris anni labentis se propter instantes et maxime Abrudbanyae grassantes tumultus in expendendis Prothocollis de mense Octobri et Novembri a.c. Ordinationi Excelsi Thesaurarius Regii haud satisfacere potuisse, cum et universa acta a Domo Praetorialis aequae ac Notarii per ipsam tumultuantem plebem disiecta, pedibus conculcata et diluerata exstitissent atque adeo ad meliora usque tempora jura etiam filere coguntur.

Conclusum

Praesens haec remonstratio submittatur Excelso Thesaurariatu Regio-

1 424. Excelsus Thesaurarius Regius vigore suorum Ordinum de dato 22-da praecedentis et praesentato 5-ta Decembris 1784 pro necessaria disponendorum dispositione relationem de tempore in tempus tam ab Inclyto Officio, quam vero Judice Montano subscriptam sibi submitti exposcit et insimul ut restantes Prothocollorum extractus non obstante rebellionis tempore, quae proxime militaribus copiis sopienda speratur, quantocius expedire studeret poscus Judicium Montanum admonet.

Conclusum

Quemadmodum in obiectis tumultum plebis Valachicae concernentibus porro quoque specialis attentio et cum Primario Officio cointelligentia modalitate praescripta obsequabitur, ita tam alia agenda, quam extractus Prothocollares per tumultus etiam Valachicae plebis utcumque retardati pro possibili accelerandi submittentur.

1 425. Communitas Abrudbanyensis implorat auxilium militare scriptis Inclyto Judicio litteris de dato 4-ta et praesentato 6-ta Decembris 1784 quo mediante ingraevescenti de novo omnium circumiacentium possessionum tumultui plebique ipsi tumultuanti et longe maiorem cladem quam prior fuisset oppido montano Abrudbanyensi minitanti resistere valeat. Regia id ipsum etiam ordinatione postulante ut ubi maior conglomeratio rebellium existerat, eo omnis militaris succursus converteretur.

Conclusum

Cum Primario Officio Montano praehabita per Dominum Judicem Montanum cointelligentia sumptis in considerationem petiti obiectis pro Abrudbanyensium securitate penes militarem statum eatenus interpellatum congrua medela posita est. Quod ipsum Magistratui Abrudbanyensi notificatum est.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 202—205.

86

1784 decembrie 13, Zlatna

Anno 1784 die 13-a Decembris in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Sub 6-ta Decembris specificatis.

1 438. Caesareo-Regius Sylvarum Curator Csertesiensis Dominus Michael Sutoris et Ioannes Gombos urburarialis mandatarius penes suam de dato et praesentato 11-a Decembris a.c. emanatam remonstrationem communicando requisitoriales ad Inclytam Tabulam Continuam Comitatus Hunyadiensis Judiciariam intuitu Devae arrestati praedonis Murza Angyel Csertesiensis metallurgi sub 5-ta Decembris a.c. exaratas instant a parte quoque Regii Judicii Montani praelibatam Tabulam eo permoveri, ne hunc praedonem a factis et actis in specie facti praeadnexa uberius depictum toti vicinae metuendum ad preces cognatorum bene opulentorum et omnes facultates pro ipso offerre ac devovere paratorum ex aresto quoquo modo dimittatur et libertati assecatur.

1 439. Non absimiliter communitas quoque Germanica metallurgorum Csertesiensium sub eodem praesentati dato pariter lamentabiliter exponit Regio Judicio Montano qualiter nonnulli nobiles milites secum de pago in pagum ducentes et Valachos insectantes adeo in tremorem omnes metallurgos Csertesiensis suis excessibus coniecerint, ut plerique derelictis prolibus et

uxoribus ad montes sese recipere, a stompis et fodinis sese absentare cogantur, ut adeo novi tumultus nisi grassatores illi nobiles quo citius compescantur, exoriendos fore manifeste metuere possint, cum autem hic procedendi modus nemini privato ad faciendam vindictam concessus sit, instant competenti via ac modo eosdem grassatores nobiles quantocius coercendos exoperari.

Conclusum

Penes communicationem allegatorum tam Illustrissimus Gubernialis Consiliarius Dominus Michael de Bruchenthal, quam etiam Tabula Continua Comitatus Hunyadiensis Judiciaria sub 11-a currentis competenter per Iudicium Montanum requisiti sunt ut ulteriores grassatoribus nobilibus excursiones et excessus interdiceret et ab accessu locorum metallurgiorum patrandisque violentiis cohibere atque ita pacem et tranquillitatem ad exercendam metalliculturam necessariam ibidem quantocius procurare, non absimiliter etiam ne praescriptus Murza Angyel ob gravia praedocinii delicta in arestum a carceribus quoquomodo dimittere haud gravanter velint. Quod ipsum sub eodem etiam medio Sylvarum Curatoris antelati communitati metallurgicae Certesiensi pro sui notitia et acquiescentia sub eodem intimatum est.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 209–210.

87

1784 decembrie 16, Zlatna

P.P.

Circulares

Domino Danieli Castellano etc.

Ex isthic in copia advolutis Excelsi Caesareo-Regii in Montanis et Monetariis Thesaurariatus Transilvanici de dato 13 et praesentato 16-ta Decembris a.c. sub N-ro 1377 emanatis Ordinibus dispositionem eiusdem Praeaudati circa res per Valachos rebelles subreptas et distrahi solitas factam uberius perspecturae sunt Praetitulatae Dominationi Vestrae. In cuius itaque sequelam Praetitulatis Dominationis Vestris committitur praeeactorum Ordinationum effectui insistere et si similes subreptae res prodierint easdem una cum venditore detinendas concernenti Tabulae Comitatus aut aliis Provincialibus ac Iuridicis Foris indilate resignare, prouti has ipsas etiam circulares sibi invicem serie praescripta communicare ac in futuram factae publicationis legitimationem per singulos de et subscriptas per ultimo percipientem Iudicio remittere. Datum e Caesareo-Regio Iudicio Montanistico Transilvanico, Zalatnae, dic 16-ta Decembris 1784.

Andreas Josephus Zelenkay
Iudex Montanus
Carolus Winkler m.p.
Substitutus Notarius

Concept, T.M.Z., pach. 818, f. 137.

90

Anno 1784 die 22-a Decembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki	}	necdum comparentibus
Samuele Halmagy		
Daniele Knopffer		

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki in Provisorialibus
Francisco Kompothi in Officiosi Iudicio incognitis

.....
1 451. Excelsi Caesareo-Regii in Monetariis et Montanisticis Thesaurariatus Transilvanici Ordinibus de dato 13-a et praesentatis 16-a Decembris 1784 intimatur tenore insinuatii Inclytae Universitatis Aradiensis Comitatus sui Excelsum Gubernium Regium assecraturum esse quod eadem subreptas Universitas hoc tumultuoso tempore res sine distractionis nefors eo deducendas una cum eorundem allatore sequestrare et detinere velit. Quemadmodum vero praefata Universitas Inclyti Comitatus Aradiensis siquidem ibi quoque similes Valachorum excessus et tumultus essent, etiam intuitu ibidem direptarum rerum nefors in Transilvaniam simili fine adferendarum parem dispositionem observandam sollicitaret, ita Regio Iudicio Montano committitur ut similibus rebus sedule invigilari et deprehensas una cum eorundem venditore retinendas concernenti Tabulae comitatensi aut aliis Provincialibus ac Iuridicis Foris indilate resignari faciat.

Conclusum

Iam sub eodem praesentati dato sparsis ad concernentes Officiales montanos et urburarios circularibus congruae in conformitate laudatorum Ordinum cautum ac dispositum habetur.

.....
1 453. Metallurgus Balthasar Schvaab sub dato et praesentato 18-a Decembris 1784 petit triplices rematorias litteras pro fodinis quas obcausatum per tumultuantes Valachos damnum aliquantulum cultura destituere necessitatur et quidem: 1-mo. Pro fodina Sancti Stephani in territorio Poianensi monteque Feritsel situata pro alia item Sancti Procopii superiore fodina quam Valachis Nyamtz Avram, Paska Gyorgy eorumque reliquis sociis in arendam ea conditione dedit, ut 1/3 proventuum fideliter praestarent et si in maleversatione deprehensi fuerint, licite excludantur. Unde etiam accidit, ut idem Nyamtz Avram ob infidelitatem e fodina excluderetur, quia vero huius revolutionis occasione praeattacti arendatores supplicanti nunciassent, ut pro parte sua laboratorem ordinaret videanturque sibi fodinam appropriare velle, ideo petit sigillum inhibitorium et rematorias usque ad mensem Iunium elargiri. 2-do. Pro fodinis Liberi Baroni Josika in Stanisa Sancti Danielis, Sancti Petri, Auxilii Divini, item Tekeroiensi Sanctissimae Triadis aequae usque mensem Iunium concedi, cum easdem e proventibus educillati

vini hucusque cultivaverit, nunc autem educillatores non modo proventus denegare, verum etiam servitia amplius praestanda denegare audeant. 3-o. Denique pro fodina Sancti Ioannis Nepomuceni in Csertesiensi Mater nominato monte situata usque ad mensem Majum futuri anni.

Conclusum

Sub eodem praesentati dato ex allegatis legitimis rationibus ad praespecificatas fodinas desideratae remonstratoriae usque quo tumultus plebis Valachicae etiam num vigentes contra dominos terrestres exorti sedati, locoque eadem fodinalia absque ullo periculo accesibilia fuerint expeditae sunt.

.....
1 459. Regius homo Abrudbanyensis Iosephus Kalmar sub dato 20-a et praesentato 21-a Decembris 1784 exponit adnexum Domini eiatis Montium Magistri testimonium uberius verificare qualiter in controversia fodinarum Lettyensium ante disturbium adhuc exorta Czurestyios et Travasianos ne videlicet antrorsum suae fodinae praeiudicium laborarent iteratis vicibus inhibuerit, immo ex dispositione Sedriae Montanae postremo etiam medio huttmannorum Orth inhibitu signari fecerit, nihilominus a quo Valachi oppido cladem intulere, iam etiam sprete inhibitione campos fodinae suae invadant inhibiti, immo mineras ante orificium fodinae paratas etiam publice suis usibus abvehere nihil plane formident, nemine ipsos vel verbulo impedire, aut saltem facti admonere audente. Unde patere, in quo statu et ipsi et res ac bona sint collocata, ita ut nisi abhinc congruenter dispncatur actum et conclamatum de recta procedendi modalitate. Ex eo siquidem res privatorum metallurgorum immediate tam de praesenti, quam pro futuro sint cum Suae Majestatis Sacratissimae proventu connexae; ibidem vero nec hiscere contra Valachorum furiosos actus audeant, nomine societatis Sancti Iosephi Lettyanae in specie, in genere vero respectu singulorum oppressionem talem sentientium supplicat dignetur Iudicium salutare quod piam medium statuere, quo mediante Czurestyii aequae ac Travasiani usque causae revisionem sese inhibitioni peractae conformare velint. Singulis autem tranquillitas propria cultivandi ac contra aliorum violentias subsistendi sit occasio.

Conclusum

Rescribatur eidem Regii homini Domino Iosepho Kallmar Montium item Magistro ac Sedriae Montanae ac communitati metallurgicae Abrudbanyensi: committaturque ut intuitu praemissorum aliorumque excessuum ac violentiarum fine singulos tam Abrudbanyae, quam in vico Verespatak et Korna residentes et commorantes urburarios ac metallurgos, immo etiam extraneos in Verespatak fodinas colentes statim ac de facto nemine Iudicii in sui praesentium convocandos strictissime ac severe admoneant, ut quilibet sese ad pacem et tranquillitatem immediate componat ob omnibus excessibus et violentiis desistat, legitimis inhibitionibus, admonitionibus pareat, ductum legum sequatur, paritionem et obedientiam suis praepositis debitam ad amussim praestet, ne tales violenti Brachio et assistentia Militari intercipiendi pro recipienda condigna malefactori poena Iudicio transponi contingat. Proinde si post fiendam hanc iteratam iudicalem publicationem quempiam excedere contigerit, committitur ut eatenus Dominum Commendantem Officiale Militarem pro assistentia interpellent intercipiendosque cum specie facti et documentis promoveri faciant.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 213—217.

Anno 1784 die 28-a Decembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Francisco Kompothi Geometra et Assessore Judiciali
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki } Samuele Halmagyj } Daniele Knopffer }	Assessoribus ob tumultus Valachicae plebis comparere nequeuntibus
--	--

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo

.....

1 464. Dominus Capitaneus de Richard communicat speciem facti sub dato 17-a et praesentato 22-a Decembris concinnatam contra Muskaensem subditum fiscalem et sylvestrem gorniconem Szurd alias David On interceptum et militari custodiae resignatum ab incolis Verespatakiensibus eundem intercipientibus erutam in sequentibus: Quod quemadmodum eiusdem intercepti fratres, agnati et universa eiusdem familia nunquam in honestate et morum probitate vixerunt, obindeque plerique ob varios excessus morte castigati sunt, ita hic quoque occasione huius tumultuationis atrocitum ac praedocinii signa iteratis vicibus ostentare non defuerit, cum idem 1-mo. Sub 29-a Novembris anni labentis conglomerata et associata sibi Valachorum turma ductorem agens praedones armatos ad vicum Verespatak deduxit et nisi praevio campanarum signo semet metallurgi ad eorundem repressionem contulissent, totus Verespatak denuo depraedatus fuisset, pridem enim quod minentur Muskaenses Verespatakiensibus. Unde pariter sub 5-ta labentis mensis et anni depraedandi fine iterato insurgere subitoque factum reprobando Verespatakiensibus pacem offerre, a qua tamen resiliendo, in loco Kurmetura sibi adhaerenti plebi semet ad mortem usque ductorum gerere velle minas in Verespatakiensibus vibrando declaraverit. 2-do. Postquam sub 29-a Novembris per Verespatakienses repressus extitisset, novam cum Petrutza Toma coadunare turmam et in confinio Lupsaensi locoque Pojane nociva tractare visus fuerit. 3-io. Sub larva gorniconatus nunc sub uno, nunc sub alio praetextu, Verespatakienses non modo accesserit, verum eorundam consilio vires ac procedendi intentum explorando iteratas irruptiones patrare veritas non fuerit. 4-o. Verespatakiensibus ad possessionem Muska promiscue ire, secus traiciendis prohibuerit. Quod totus Verespatak iuramento asseverare paratus est. 5-o. Quod vicum Verespatak igne quanticus igne concremare ac incineres redigere velle palum promulgaverit. 6-o. Postquam Corpus Militaris praesidii versus possessionem Remete adventas circumulum ibidem existentem circumdedisset, cum suo socio Mitul Iuon aequae intercepto semet in sylvam Ruzsinosza recipiens, quosdam sibi prope adstantes Verespatakienses Butsimienses et forte ipsum gornikonem Koszta Marian esse, ratus hisce allocutus fuerit „haida Mariene, akuma aj vreme sze sztem in kale ketanyilor la Remete, ke noi bizuim in voj Butsumanyilor“. 7-o. Fratri suo militi e fortalitio Carolinensi profugo Demian dicto his temporibus

refugium praebuerit. 8-o. Ipsum vigilem, postquam interceptus fuisset, roga-
verit ut ipsam traicere vellet, si amicitia erga ipsum ducitur. 9-o. Demum
cum apud eundem globuli tam per Verespatakienses, quam per milites inventi
fuerint. Obinde qua publicae pacis turbatorem fine sufferendae condignae
poenae transponendum censuit.

Conclusum

Ut ea quae contra arrestatum gorniconem praetenduntur in forma pro-
bante doceantur inquisitionem ocius peragendam Magistratui Abrudba-
nyensi officiose sub 22-a Decembris a.c. recommendatam esse, in quem finem
etiam sigillum inquisitorium una fidelia expeditum exstitisse.

.....
I 470. Inclyta Tabula Continua Inclyti Comitatus Huniadiensis Judici-
aria sub dato 18-a et praesentato 24-a Decembris a.c. 1784 reponit ad insi-
nuatum Judiciale de 11-a eiusdem editum actus illos violentos, quos societas
urburariorum Csertesensium in communica supplici suo libello contra advici-
nantium pagorum rusticos per quosdam nobiles patros fuisse asseruit, sibi
non tantum ignotos esse, verum etiam incredibiles ex eo videri, quod nobili-
tas universa metu rebellionis valachicae perculsa e Circulo Transmarusiano
ad tutiora loca semet recipere coacta sit, neque in illis locis citra praesentis-
simum vitae periculum commorare ausit. Proinde ad cognoscendam prae-
tensarum violentiarum et realitatem et qualitatem, necessarium omnino
censeri, ut specifici casus cum congruis circumstantiis personarum per quos
et contra quos eadem violentiae factae fuissent? temporis item et locorum
sibi exhibeantur, quibus cognitio curatura est Tabula, ut eiusmodi violentiae
sistantur nobilitasque res suas per rebelles rusticos indigne ablatos authori-
tate publica, non privata vindicare, eventumque Altissimae Determinationis
in substrato patienter praestolari velit. Quod autem captivum Murza Angyel
concernit, non deerit eadem Tabula eundem iuxta ductum praevigentium
Altissimarum Ordinationum, Legumque Patriarum criminali processu suo
tempore prosequendum ordinare, modalitas vero assumptionis et decisionis
eiusmodi processuum contra interceptos rebelles Valachos instituendorum
pendet a determinatione Excelsae Commissionis Aulicae catenus Altissimae
Ordinatae. Porro quia eidem praelaudatae fidedigne relatum esset, plurimos
tumultuantes Valachos una cum depraedatis nobilium rebus ad loca fodina-
rum securitatis gratia semet recepisse, ibique res raptas cum gravi propieta-
riorum injuria vendere et abalienare, obinde requirit Judicium Montanum
quatenus suos subordinatos a receptione eiusmodi malefactorum emptioneque
rerum ablatarum effective inhibere velit sub omissione rerum eiusmodi aba-
lienatarum, res vero eiusmodi depraedatae illico arrestentur, et in conformi-
tate Ordinationum Gubernialium eidem Tabulae penes specificationem re-
signentur. Casu siquidem in contrario posteriores ad eandem Tabulae quere-
lae in substrato delatae fuerint, ab Excelsa Commissione Aulica congruum
remedium exorabitur.

Conclusum

Erga restitutionem communicetur cum Domino Michaele Sutoris
Sylvarum Curatore Csertesensi ut ad tenorem insinuati tabularis de substrat-
tis circumstantiali informationem Judicio submittat.

.....
I 473. Muskaensis iobbagio fiscalis et sylvarum gorniko providus David
Onn tenore supplicis libelli sine dato praesentato vero 28-a Decembris 1784
emanati supplicat Judicio ut siquidem ad sinistram quorundam sylvarum

praevaricatorum delationem, quasi ipse interdixisset, ne alimenta per territorium Muskaense advehere quisquam audeat, interceptus sit, multo minus vero hoc fieri prohibuisset, sed unice ne sylvas serio vetitas invaderent custodivisset, ab iisdem nihilominus violatas. Unde semel 5 alias 7 homines ad Verespatakiensem huttmannum ex iisdem sylvis eo fine deduxit, ut in iisdem denunciandis testem agere possit. Num vero per Georgium Janki ob ademptam eidem securim et Gabrielem Szekeres ob exemptionem non ex solutae schaeularum assignatoriarum taxae impositam sibi infestos interceptus ademptisque pileo, calceamentis, cingulo, securi sylvestri et 4 globulis a Regio Judice Montano praecedenter acquisitis verberatus et Militiae resignatus esset, ideo supplex est, Regium hocce Judicium tam circa restitutionem ablatorum, quam etiam eliberationem suam gratiose disponere.

Conclusum

Ad huc semel tertia quoque vice adurgeatur inquisitionis contra supplican-tem peragenda submissio penes Magistratum Abrudbanyensem, secus nisi intra octavo submissa fuerit, cum sylvestris gorniko esset et si innocens est, cum dispendio et damno sylvarum diu detineri nequeat, ad cautionem dimittetur.

Orig., T.M.Z., pach. 6, f. 218—224.

90

1784 decembrie 30, Zlatna

Anno 1784 die 30-a Decembris in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici et Inclyti Caesareo-Regii Provisoratus Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Josepho Podivintzki Provisore et Assessore Judiciali
Josepho Borsai Spano Dominali Montano
Carolo Winckler Substituto Judiciali

Iuxta submissam per Inclytam Militiam speciem facti de dato 29-a currentis emanatam perhibentem quod metallurgus Offenbanyensis Totfalusi Iosi vocatus et eas subditus fiscalis Fornade Flora militi equiti ex Inclyta Legione Regiminis Toscaiani quedam Valachum sub 24 currentis traicienti opera sua adstiterint.

1 474. *Examinatur et constituitur Totfalusi Iosi*

Quomodo vocatur constitutus, cuius nationis, religionis conditionisque?

Vocor Totfalusi Iosi, natione Ungarus, religione catholicus, professione metallurgus, annorum circiter 25, uxoratus, nullas habens proles, oriundus Magno Varadino, unde ad oppidum Dees profectus apud Dominam Palatkaianam duobus annis servivi, inde Nagybanjam penes fodinas et ustrinas Regias laboribus duobus annis transactis tandem praeveni Offenbanjam unde nunc interceptus et huc adductus sum.

Quare est interceptus constitutus?

Ego die proximo Veneris in 24-a Decembris incidente cum militibus comptans usque ad serum vesperum, tandem ad hospitium Militis profecti eundem ut ad me pro cena veniret, invitavi ad fodinam, quo dum tenderemus quaerere cepit de me et hospite suo an non res per Valachos in sylvis, aut apud Valachos absconditas sciremus, cui reposuimus quod nihil eiusmodi

sciamus, sed unicum dummodo Valachum bene possessionatum, qui se rebellibus et praedonibus haud quaquam adiunxit, possibile tamen sit, quod apud eundem res per alios reconditae habeantur, verum quod nos hac de re nihil sciamus, quo audito ut eidem habitationem dicti Valachi monstrarem et una secum eandem accederemus desideravit, ast nos metuentes ne, cum eates Offenbanyenses simus, a Valacho noscamur ire recusavimus, urgentius tamen per militem eundem rogati tandem accessimus domum dicti Valachi, quo dum intrasset miles resque absconditas sibi extradari sollicitus, quia nihil eidem dare possent hospites, cameram sibi aperiri iussit, unde duas metretas tritici exceptas suo hospiti hic mecum intercepto resignavit, duos panes vero et totidem strangula mihi ea cum invitatione transposuit, ut una cum hospite suo praecederemus, ne ab insequentibus foris Valachis obriamur et intercipiatur. Dum itaque praecederemus advenit hospes absens cum servo suo militemque adgressus, ab coque traictus est. Panem vero unicum et triticum apud me relictum viduae interempti restitui.

Fateatur constitutus quorsum se sub initio huius tumultus receperit.

Ego me nullas recepi, sed penes fodinam Regiam Sancti Emerici in cramo degi, quo se omnes eates Officiales una cum reculis suis receperunt, quibusque in omnibus suis abscondendis fideliter adstiti, quosuper ipsi quoque Officiales testimonium dare non detrectabunt.

Ubi ergo ab eodem tempore tumultus constitutus fuit et laboravit?

Semper in praeattacta Sancti Emerici fodina, neque abinde aliorum diverti et ubique me ita comportavi, ut ne malum verbum audiverim a meis principalibus.

1 475. *Constituatur Fornagye Flora*

Quomodo vocatur constitutus, cuius conditionis, religionis, nationis etc.

Vocor Fornagye Flora, natione Valachus, religione non unitus, iobbagio Regio Fiscalis, agricultura et minerarum ad huttas vecturatione victitans, uxoratus, 4 proles habens.

Quare est interceptus constitutus?

Sub 24-a Decembris miles ad meam domum ordinatus potus cum metalifossore mecum nunc intercepto domum venit, quia vero cum dicto fossore clam conspirasset fors in depraedationem alicuius, me secum ire iussit et reliqua videlicet conformiter priori in omnibus fatetur.

Fateatur constitutus quorsum se sub initio exorti huius Valachici tumultus receperit? ubique postea fuerit?

Ego prout testimonio complurium honestorum hominum comprobare possum, semper domi etiam postea fui.

Conclusum

Siquidem ex benigno hoc examine et fassicibus utriusque complicitas eorundem quidem in tantum verificetur quod semet uterque militi ad intercepti Valachi domum proficiscenti adiunxerint, haud quaquam tamen prodeat, an operam in eodem interficiendo seu antecedente, seu in ipso enectio-nis actu contulerint, obinde necessarium videri ad uberiorem eliciendam veritatis certitudinem ut benignum examen militis homicidae per Inclytum Regimen militare deprecum Judicio communicetur. Cuius itaque intuitu idem praeaudatum Regimen militare officiose requirendum ordinatur detentis interea ad ulteriorem usque rei inquisitionem ad carceres remissis.

Anno 1785 die 4-a Ianuarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki	} in feriis
Samuele Halmagyi	
Daniele Knopffer	

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki in Provisoribus

8. Incolae Rudaenses tenore supplicis eorundem libelli de dato 28-a Decembris anni praecedentis et praesentato 2-a Ianuarii 1785 demisse instant quatenus Regium isthoc Iudicium ipsos in angustiis constitutos tanquam in suis fodinis propria industria laborantes exindeque procuratas mineras ad auri cambionem rite administrantes ab aliis, qui sese tumultuantibus ac praedonibus associarunt discernere et condignam eorundam rationem habere velit, siquidem Domina terrestris vidua Adamo Ribitziana cum filio suo subrepta occasione tumultus apparamenta fodinalia ab ipsis exigat, cum tamen spontanee ex libera voluntate praeattactae Dominae viduae 10 currus fodinales vulgo hont dictos, 20 libras pulverum pyriorum et alia fodinalia instrumenta, quamvis nullius praedocinii rei fuissent, dederint, quare iterato rogant, ne per alios patrata maleficia ipsis imputentur.

Conclusum

Cum res aliena semper clamet ad Dominum suum seu proprietarium, si e supplicantibus quipiam de rebus et bonis Dominae terrestris Adamo Ribitzianae occasione tumultus plebis Valachicae furtive, vel palam ac violenter sustulissent, de jure ad restitutionem obligantur. Si vero nihil abstulissent, ad id hanc cogentur tanto quidem minus, si eorundem curae concredita haud exstiterunt. Committi nihilominus supplicantibus, ut tametsi nihil se abstulisse asserunt, ex obligamine nihilominus fidelitatis erga Dominam terrestrem tenentur quacumque ratione indagandos praedones detegere ad restitutionemque modis a Legibus praescriptis adigi facere.

10. Congremialis Assessor Judicialis Samuel Halmagyi tenore litterarum suarum de dato 28-a Decembris 1784 et praesentato 2-a Ianuarii a.c. ad Dominum Iudicem Montanum exaratarum exponit quod omnibus illi rationibus quas pro venia domum properandi justas allegavit, maior sibi ignota fuerit conspiratio Valachicae plebis in perniciem Hungaricae nationis, eamque subsecuta ad interneccionem persecutio, ob quam ab eiatibus etiam adventum furentium Valachorum praestolantibus et illis associari ambientibus publicae minae tam audacter intersertae fuerint, ut nulli securum fuerit domi permanere, sed conductis sub gravi censu hospitibus ad urbes et civitates propinquiores confugere debuerint partim, partim vero in limitibus comitatus, quo sub gravi secus legalis poenae comminatione comparere iussi sunt

concurrere, strictas vigilias agere et in armis consistere iussi fuerint et huc ad usque persistunt, quamvis pauci domos suas visitandi et de victualibus ad brevi tempus providendi alternatim dimissionem a praepositis suis Officialibus obtinuerint, quorum omnium in duas partes divisorum, unam quidem in Mezö Band, aliam vero in Radnoth excubantem esse asserit.

Conclusum

Notificatio de tumultu Valachorum, cum nihil memoratu dignum, quod Excelsis Instantiis repraesentari deberet, contineat, servit pro notitia, cuius adventus ad imminensem post Epiphaniam periodum judicariam praestolatur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 38—39.

92

1785 ianuarie 5, Zlatna

Anno 1785 die 5-ta Ianuarii in Sessione Mixta Inclyti Caesareo-Regii Provisoratus et Caesareo-Regii Iudicii Montani.

Praesentibus

Domino Josepho Podivintzki Provisore et Judiciali Assessore
Domino de Rausch Inclyti Regiminis Toskaiani secundario Locumtenente
ex parte Militari

Domino Samuele Beretzki Regio Fiscali Procuratore
Domino Carolo Winckler Substituto Judiciali Notario

Ad honorificam requisitionem Inclytae Legionis Equestris Ordinis Hungaricae Toscanianae Domini Vice Colonelli de Ott reassumitur examen sub 30-a Decembris 1784 cum inferius specificandis in puncto homicidii cum interventu praelaudatae Legionis gregarii Kerner interceptis et in vinculis constitutis uno metallurgo, altero vero subdito fiscali Offenbanyae patrati.

13. *Reconstituitur et examinatur Totfalusi Josi* et recapitulatur per eundem in primitivo examine deprompta fassio.

1. Recapitulata eiusdem fassione adhortatur constitutus velit benigne casum patrati homicidii latius et clarius explanare; siquidem e relatione Inclyti Status Militaris super peracto cum complice gregario milite examine aliae graviores circumstantiae constitutum ferientes prodierint, immo et assidens titulatus Dominus Secundarius Locumtenens a Rausch in praeliminari adhuc Offenbanyae in loco patrati sceleris praesens contrarias eiusdem constituti fassiones obiciat, et quidem: Recordatur ne constitutus se Offenbanyae fassus fuisse quod tempore illo, quo cum milite in deversorio composabat, eidem retulerit quod multae res direptae apud quosdam Valachos reconditae sint, ideoque instigaverit ut earundem requirendarum causa secum proficisceretur, immo postquam semet resolvisset ut hospitem quoque secum ire iuberet, svaserit, dum vero ad domum dicti Valachi interempti devenissent eandem una cum milite intraverit et tritici duas metretas in porta camerae existentes militis hospiti dedit ad crimum deducendas, e camera vero duo stragulo exceperit miles, quia vero mulier filium suum acclamasset, inde exeuntes recederint. Adeoque fateatur sincere an in domo fuerit? unde item triticum abstulerit.

Ego prout in priori examine fassus sum, non nisi in porta domus questionatae fui, unde omnia audire potui, quae miles cum muliere domestica

98

locutus est. Triticum autem omnino e ianua camerae a domo separatae per me sublatum et dicto militis hospiti resignatum est, qui idem abduxit.

2. Fateatur constitutus in sinceritate, an filius providi Czeran Petru interemptus Czeran Iacob cum adhuc duobus vicinis securibus armatus et signanter cum quibus? ad quamve distantiam formaliter studio inferendae (uti praetenditur) expilatoribus nevis insecutus fuerit? cum omnibus congruis circumstantiis.

Czeran Iacob, non cum duobus vicinis, sed cum proprio servo securibus armatus ad 20 circiter passus inscentus est militem, ad cuius nempe militis trinam protestationem siquidem interemptus insequens desistere nolisset traiectus est.

3. Utrum, uti constitutus fatetur, pistoleta per militem explosa saepifatus interemptus subitanea morte succubuerit?

Haud quaquam, sed circa diluculum eiusdem noctis.

4. Unde ergo constitutus a longiori casum intuens, scit eundem non subitanee, sed primo cum diluculo e vivis decessisse?

Exinde colligo non instantanee decessisse, quod post explosionem *vaj de minye* exclamaverit et insuper matrem eiusdem sequenti die mane popam accedere viderim eamque suum filium iam mortuum esse exclamantem audiverim.

5. Fateatur in sinceritate constitutus et id cum praenominatum complicem militem cum suo socio subdito fiscali iuxta fassionem suam ex illo principio ad domum nominati subditi Czeran Petru deduxerit, quod ibidem res occasione tumultus subreptae reperirentur, utrum de rebus alienis praetiosioribus, aut pro subreptis reputabilibus in domo et camera per militem constituto praesente visitantem aliquid et specificè quid? repererint? quo posuerint? vel qualiter inter se subdiviserint?

Plane nihil apud questionatum Valachum simile reperiimus, quod pro subreptis et alienis rebus reputari potuisset, sed sublata ex eiusdem Valachi domo et camera ita subdivisimus, ut mihi triticum militi unum stragulum et panis Valachi quoque unum stragulum obvenerit.

6. Indisputabile est, et fassione constituti luculenter constat, eo fine domum saepius attactam complices accessisse, ut spoliatas res inde auferant, debuit itaque constitutus qua militis ductor positive scire inhabitatores domus eiusdem vel tumultui et praedae interfuisse, vel vero celatores rerum subreptarum eodem deductarum exstitisse. Hinc notitiam, si quam de suspitione nemo ratae domus habuit, unde acceperit, sincere detegat et hoc tanto a fortiori, quod domus eadem in distantia 3 horarum ab oppido sita sit.

Quia observassem eiates rusticos Offenbanyenses qui se tumultibus et praedociniis immiscuerant omnes suas res exorta adventantium militum fama per vallem, in qua questionata domus situata habetur, deduxerint, suspicionem concepi, res quasdam eo delatas ibidemque reconditas esse, consequenter ex proposito eodem militem directe deduxi.

7. Inter reliqua per Inclytam Militiam seu Inclytam Legionis Commandaturam inquirendum et investigandum praetenditur, ut testimonium a fidedignis personis depromatur, an repetitum nominatus Czeran Petru eiusque filius fato functus Iacob, vel domestica familia a sceleribus, praesertim autem a crimine modernae tumultuationis et praedationum notata habentur, in quem finem hic loci a propinquiori existens eiatis Domini Montani Offenbanya diu serviens Spanus Cameralis Dominus Daniel Horetsni de eadem qui notitiam subditorum plenariam habet adscitus et de honesta

aut inhonesta fama eiusdem familiae ad fidem Deo et Principi debitam interrogatus suam fassionem in sequentibus deprompsit.

Ego notitiam quaestionatae domus et familiae non ab eo solum tempore quo spani munus gessi, sed dum cancellistico munere fungebar et generalem contra malefactores inquisitionem a parte Regii Fisci demandatam peregissem hauri, qua occasione ac postea etiam nihil de eadem suspecti et malaeversationis audivi, neque in actis provisoralibus contra eundem reperibile esset, quo iuri statui potuisset, immo hoc etiam rusticae tumultuationis tempore me ad eiusdem qua fidelis subditi domum vitam meam solvandi gratia recepi et confugi.

14. *Reconstituitur alter complex subditus fiscalis Fornagye Flora*, cui, prouti priori, fassio praelegitur et recapitulatur.

Inhaeret suae priori fassioni ea cum modificatione, quod transposito sibi duarum mensurarum vulgo *patrar* tritici bisaccio non tantum praecedere per complicem metallurgum et militem, sed immediate ad *kram* fodinae videlicet domunculam ad orificium locatam in qua metallurgus residebat deportare iussus fuerit.

Fateatur constitutus: utrum accepto ad humeros tritice directae semet ad locum sibi assignatum contulerit, vel vero finem totius casus interventi homicidii intuitus sit, et qualiter illud fatum acciderit circumstantialiter enarret, tanto quidem a fortiore, quam quod in praeliminari Offenbanyae praesentibus Domino praescripto Locumtenente et Cameralibus Officialibus ac milite complice difformem fassionem depromperat.

Ego dum miles sclopetum primo explosisset praesens fui, sed resignato mihi tritico illico recessi, postmodum dum iam in vallem descendissem audivi et prouti idem miles postea fassus est, per eundem factam, quibus me associando versus metallurgi habitationem descendimus, ubi triticum ob gravitatem reliqui.

Ad puncta autem constituti prioris constituti sequentibus fatetur et quidem:

Ad 2-o. Cum quibus interemptus Czeran Iacob militem adgressus et quali instrumento armatus fuerit, cum iam ante eiusdem adventum abiverim non scio.

Ad 3-ium et 4-tum. Prout ad praemissam quaestionem, quia recesseram nihil certi fateri possum.

Ad 5-to. Nihil aliud quam quod in via intentionem eorundem circa depraedandam domum Valachi militem impense rogaverit ne attactam domum accederet, cum familia eiusdem semper honesta sit, quam suam admonitionem etiam complicem metallurgum inaudivisse affirmat.

Qui cum eum fatente confrontatus, quia eosdem praecessisset, quidpiam intellexisse negat.

Ad 6-o nihil.

Conclusum

Siquidem Inclytae Legionis praeattactae Toscanianae commendatura circumstantialem inquisitionem super quaestionum punctis per Illustrissimum Dominum Vice Colonellum ab Ott communicatis praetendat, tam praeliminare, quam praesens cum interventu deputati Domini Sublocumtenentis de Rausch susceptum et omni industria peractum examen, testimonium item in serie examinis per Spanum Cameralem Domini Offenbanya Fisco Montani Dominum Danielem Horetsni de eadem perhibitum ea cum officiosa declaratione et requisitione in copiis authenticis Inclytae Militiae transpo-

nantur quantocius in casu quo praevium examen insufficientis videretur velit. Praelaudata Commendatura sua ex parte pro peragenda communi inquisitione, ad quam ex parte quoque Inlyti per Transilvaniam Iudicii Montani et Regii Provisoratus Jurati Regii deputabuntur, aliquem Dominorum Officialium Offenbanyam deputare et de termino concernens hocce forum in antecessum certiorare, quo certioratione recepta, attacta Provisorales Regii deputari et exmitti illico queant. Captivis interea distinctim ab invicem ne carceribus detinendis.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 40—44.

93

1785 ianuarie 10, Zlatna

Anno 1785 die 10-a Ianuarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Iudice Montano
Daniele Knopffer Assessore Iudiciali
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki }
Samuele Halmagyi } necdum comparentibus
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki in Provisoralibus
Francisco Kompothi in Officiosis Iudicio incognitis

.....
26. Lectae sunt litterae Nobilis Domini Stephani Kristyori de eadem de dato 8-a et praesentato 10 Ianuarii 1785 tenore quarum: 1-o. Domino Iudici Montano Andreae Josepho Zelenkay pro speciali illa memoranda reflectione gratias agit, qua inter reliquas nobiles per Valachos tumultuantes incaptivatas mulieres suae afflictas consortis commiseratus huttmanno Kristyoriensi ac reliquis eiatibus incolis citatis ac comparentibus specialem habendam curam mense Novembri recommendavit et iniunxit, ex eoque tempore tyrannice tractatae haud fuerint. 2-o. Remonstrat vero eiatem metallurgum Turtsin Mihaly, Venutz et Petrum ad arrestatum Carolinae popam Kristyoriensem Popa Kosztán providum Adamum Kretsunas missum esse verum fataliter milites in itinere interceptum esse, et cum innocens esset, petit eidem asisti et a detentione liberum procurare.

Conclusum

Cum detentus isthic haud asservetur et Carolinae captivi continuo examinentur, sperari eundem commissionaliter exauditum et dimissum iri.

27. Leguntur Ordines Thesaurariales de dato 3-a et praesentato 9-a Ianuarii 1785 editi quibus siquidem durante tumultu Valachico nullae sessiones celebratae fuissent, neque tamen extractum protocollarium submissio accelerata fuisset, obinde inomissam eorundem expeditionem iniungit, prout etiam tabella restantium expeditionum intra octavum submittenda committitur, deinceps vero expirante quovis mense inomisse deponitur.

Conclusum

Serviunt pro cynosura et observantia, intereas vero remonstrentur Excelso Thesaurariatus Regio sessiones etiam periculoso illo tempore celebrata et in quantum rerum circumstantiae admiserunt, etiam expeditiones consummatas esse.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 51–52.

94

1785 ianuarie 13, Zlatna

Anno 1785 die 13-a Ianuarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Daniele Knopffer Iudiciali Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki }
Samuele Halmagyi } necdum comparentibus
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi in Officiosi Iudicio incognitis

32. Dominus Samuel Halmagyi Iudicialis Assessor Provincialis tenore litterarum suarum de dato 5-a et praesentato 13-a Ianuarii a.c. ad Iudicium Montanum datarum in sequelam intimati iudicialis de 24-a Novembris a.p. eidemque adnexorum Thesaurarialium Ordinum de 15-a eiusdem editorum reinsinuat pro se, siquidem e litteris Vice Iudice Nobilium processus Zalatnensis ad Regiam Tabulam Iudiciariam delatis et publicatis constitisset in his partibus Hungaros praecipue Officiales Valachorum persecutione expositos esse, adeoque nec de vita securos esse, sine peragenda metallurgorum conscriptionis neminem substituere nec semet, antequam de securitate huius certioratus fuerit, itineri accingere posse, unaque rogat ne citius quam alii Domini Assessores comparuerint Zalatnam venire iubeatur, cum alioquin valetudinarius et arduarum causarum orphanorum suorum curis obrutus esset.

Conclusum

Rescribatur eidem Domino Halmagyi ut cessante in his partibus montanis Valachorum tumultu, idem ad terminum iudiciale indilate compareat, una simul delatas sibi conscriptiones urburariorum terminaturus.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 55.

95

1785 ianuarie 19, Deva

P.P.

Graves admodum ex parte possessorum ad hunc Officiolatum deferuntur querelae super eo, quod complures rebellium rusticorum una cum rebus

102

mobilibus, pretiosis clenodiis, pecoribus, equis depraedatorum possessorum. ad loca fodinarum securitatis gratia scmet recepissent, ibique res explilatas cum gravi proprietariorum iniuria fraudeque vendere non dubitent, et si proprietarii res eiusmodi furto rapinaque subductas casu reperirent, non nisi deposita integre emptionali summa ab emptoribus easdem repetere rehabereque possent. Gravis omnino et intoleranda nobilitati hac modalitate infertur iniuria, si ipsamet universis rebus mobilibus et vitae sustentandae mediis per rebellem plebem indigne privata res suas tanquam iusto bello ammissas non nisi deposito lytro recuperare cogeretur. Siquidem vero ad revindicationem rerum depraedatarum per universum hunc Comitatum cum Zarand unitum iussu Excellentissimi Domini Comitis Antonii Jankovics eatenus denominati regii commissarii ex parte huius Officiolatus ordinati commissarii iam exmissi essent, demisse oramus Excellentiam Vestram, quatenus ad concernentes montanos officiales gratiosos suos ordines dare haud dedignetur, ut praefatis commissariis iuxta instructionem ab Excellentissimo Domino Comite Antonio Jankovics commissarii regii pro cynosura instituendae operationis praescriptam ad loca fodinarum praevisum in finem processuris, non solum accessus, verum etiam debita assistentia absque difficultate praestetur, res nobilium depraedatas proprietariis absque depositione emptionalis summae simpliciter restitui curent, emptoresque ad evictores suos fine restitutionis summae emptionalis obtinendae relegentur. In reliquo etc.

Excellentiae Vestrae.

Devae die 19-a mensis Ianuarii 1785.

Humillimi servi
Officiales Inclyti Comitatus Hunyad
Alexius Noptsa Interimalis
Ordinarius Vice Comes
Paulus Ponor Vice Notarius

Copie, T.M.Z., pach. 818, f. 153.

96

1785 ianuarie 21, Zlatna.

Anno 1785 die 21-a Ianuarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzky }
Samuele Halmagyi } Assessoribus
Daniele Knopffer }

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivinszki infirmo
Francisco Kompothi in Officiosis

.....

56. Providus Ignat Ursz dominalis iudex et David Petru gorniko Muskaiensis tenore supplicis sui libelli de dato 17-a et praesentato 19-a Januarii a.c. editi exponunt quod posteaquam per Verespatakienses providus David On Muskaensis sylvestris gorniko ob suspicionem moderni disturbii interceptus et ad Zalathnenses carceres huiates, ubi adhuc dum existit, deductus fuisset, a Regio isthoc Montano Judicio investigatio Domino Josepho Gedö delata fuerit. Quia tamen observarent eandem nimis retardari, obinde rogant, ut eadem peragenda alio laboribus non ita occupato deferatur.

Conclusum

Cum inquisitio medio Magistratus Abrudbanyensis, qui ad delationem nonnullorum Verespatakiensium praefatum Szurd Onul ad Verespatak divertentem incaptivari curavit, ocius peragi curanda abhinc exstiterit recommendata, quia necdum submissa esset, ideo medio Antonii Meltzer adurgeri disposita est. Proinde exponentes quoque abinde praestolandum et se conformandum habebunt.

60. Lecti sunt Ordines Thesaurariales de dato 10-a Januarii et praesentato 20-a eiusdem a.c. quibus intimatur tenore insinuati Gubernialis de dato 30-a Novembris anni praecedentis et percepto 3 Januarii currentis anni emanatam Altissimam Resolutionem circa introducendam quoad omnes comitatus in desumendo oneris repulsione uniformitatem etiam eam Excelso Thesaurariatu communicatam esse, cuius Resolutionis unum exemplar Regio quoque Judicio Montano pro sui directione et cynosura advoluto concluditur.

Conclusum

Publicetur circulariter per omnia loca montana ac etiam specialiter Substituto Judicio Montano Kapnikbanyensi et Sedriae Montanae Abrudbanyensi, reproducaturque in pleniore Judicio.

65. David Iuon fiscalis iobbagio porrecto sine dato de praesentato vero 21-a Januarii 1785 suo supplici libello supplicat Regio isthuic Judicio Montano, querulose exponendo, se iam a 7 fere septimanis in carceribus detineri, carcerumque squallore macerari pro judicialiter sibi concedenda exmissione, extradandoque sigillo judiciali, quibus mediantibus suam innocentiam evidentius comprobare, inque suam eliberationem adferenda adferre, Regioque Judicio substernere valeat.

Conclusum

Scribatur Magistratui Abrudbanyensi ut intra octavam dies inquisitorias ordinatas submittat, secus arrestatus erga cautionem dimittetur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 64–68.

Carbonarii Caesareo-Regii Zalathnenses omnes et singuli, item metallurgi in Valya Dosu residentes ac fodinas czinobriales colentes aliarumque fodinarum urburarii turmatim sub hodierno ad Regium Iudicium Montanum

recurrentes conquesti sunt, quod per collectores contributionalis quanti rigidissimo isthoc hiemis tempore contra ordinationis Regias exactione et executione nimium quantum premerentur et aggraverentur, huic aggraviore remediando requisitus exstitit commissarius stationalis Dominus Berekszaszi, ut se ad communicatum Benignum Rescriptum Regium de 8-va Maii 1771 emanatum, vigore cuius exactiones et executiones contributionalis quanti ad urburariis, metallurgis et carbonariis hiemali et aestivali tempore vetantur, et solum in vernali et aethumnali exercendae admissae habentur, reflectat, congruamque de revocanda exactione et executione collectoribus praebeat instructionem, ut se in futurum praecitato Benigno Rescripto Regio, iuxta paragraphum ibidem finalem accuratius conformare noverint; ast eodem Domino Commissario reponente, ut id Domino Regio Perceptorum pro ponenda medela notificetur. Obinde Spectabilem Vestram fiducialissime requirendam esse duxit Iudicium, ne gravetur perspecto praelaudato Benigno Rescripto Regio eas facere indilatas dispositiones, ne miseri supplicantes nihil pro nunc ad solvendam contributionem promereri valentes contra sensum allegati Regii Decreti in futurum praevia ratione premanantur et aggraventur, ne in casu contrario contra illos qui sensum Benignae huius Ordinationis Regiae seu data opera, seu aliqua remissione vel neglectu transcenderint, reiteratas preces supplicantium contra voluntatem suam hic praesenti Excelsae Commissioni Regiae substerni oporteat. Quis in reliquo responsum desuper expetendo ac praestolando Iudicium solito devictionis et observantiae cultu persistit.

Carolus Winckler m.p.
Substitutus Notarius

Spectabili ac Generoso Domino Sigismundo Nagy Regio Perceptorum circuli Zalathnensis.

Zalathnae de dato 22-a Januarii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 237, f. 75.

Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum Transilvanicum!

Aestimatissimas litteras sub 22-a praesentis mensis ad me exaratas, die 25-a eiusdem mensis, solito aestimationis cultu accepi, qua mediante Inclytum Caesareo-Regium Iudicium Montanum aequae quaerelas carbonariorum et metallurgorum iam Zalathnensium internorum, quam in Vala Doszului habitantium, qui turmatim ad Regium Iudicium Montanum conquesti sunt super executione quanti contributionalis Regii, ut tenore Benigni Rescripti Regii de anno 1771 8-va Maii emanati revocaretur. Ad quorum praeces Regium Iudicium quoque Montanum mihi perscribere et notificare dignata est. Siquidem status militaris menstruatim a Supremo Provinciali Commissariatu cumulativè assignationes de exsolutione pecuniaria exhibuerit, moramque exsolutionis, nullo modo paci quiret. Pagi alpestres tumultuantes vero in latrocinio et praedationibus semet exercent, administrationem quanti contributionalis Regii, hucdum usque subiecerint, oppidum quoque Zalathna, cui imposita summa contributionalis Rh.fl. 4000 millia habeatur, pro prima

angaria non plus quam 230 Rh.f-nos administrasse libro competentionali videre potest. Hinc quam humillime et officiose rescribendum habeo, nisi adistentia Regii Provisoratus per ordinarios colonos competentia angarialis administrare securus ero, ut assignationis commissarialis excontentare valeam a taxa capitis tam courburarios, quam metallurgos, prius quam Generali Perceptor Regio repraesentandum potero dispensandos haud possum, contributionem vero facultatum, ad analogiam Benigni Rescripti remoratus ero, ad tempus usque aestivali extorsionis et excessus iudicum et collectorum officii numeris erit, Domino Processuali Commissario corrigendos esse. In reliquo solito aestimationis cultur persisto.

Inclyto Caesareo-Regio Iudicio Montano Transilvanico.

Şard, 26-a Ianuarii 1785.

Obligatissimus servus
Sigismundus Nagy m.p.
Regius Perceptor

Pe verso: Praesentatum 27-a Ianuarii 1785.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 28-a Ianuarii 1785 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 237, f. 77—78; pecete de ceară roşie de inchidere.

99

1785 ianuarie 26, Zlatna

Anno 1785 die 26-a Ianuarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki }
Samuele Halmagy } necdum comparentibus

Daniele Knopffer in conscriptione metallurgorum Olahpianensium et Nagya-gensium

Georgio Devai Vajda Hunaydini

Josepho Podivintzki infirmo

Francisco Kompothi in Officiosis Iudicio incognitis

82. Tsertesienses metallurgi Abrudgyan Szimion et Paska György nomine metallurgorum Csertesiensium tenore supplicis eorundem libelli de dato 25-a et praesentato 26-a Ianuarii 1785 editi demisse supplicant Iudicio isthuic Montano ut siquidem ipsi jurisdictioni iudiciali constanter fideles et subiecti permanissent, in revolutione necessarias vigilias pro aversione damni hodieum constituerent, notumque esset quod metallurgos in duris laboribus diu noctuque desudantes purae aquae potu vires deficiant, ideo

obsigilata per Sylvarum Curatorem vasa vini in necessitate et deficiente domini-
nali procurati usque quo securiora tempora pro adferendis vinis dominalibus
subsequentur, resigilant demandare gratiose velit, eo a fortiori, quod praeha-
bita ante tumultum vinorum dominalium vasa non ipsi, sed Dominorum
terrestrium subditi ex adiacentibus tribus quatuorve pagis concurrentes
incusserint.

Conclusum

Notum est supplicantibus quod jus educilli iuxta Articulum 6 Novel-
larem anni 1747 Dominis terrestribus competat, Domini autem terrestres de
sufficienti lignorum specie providere, vel educillum urburariis in arendam
elocare teneantur, hinc supplicantibus educillatio lignorum illicita semper
est, cum vero Domini terrestres educilla per tumultuantes demolita nulla
servarent, non impediuntur urburarii et metallurgi pro propria sua necessi-
tate tantum non vero fine educillationis liquores tenere, ita tamen ut de hoc
quoque casu ad antevertendas praevaricationes clanculariae educillationis
concernentem Dominum terrestrem, vel eius Officiale de quantitate pro
propria necessitate inducta, vel inducenda certioient, quosuper communitas
supplicans ad concernentem Dominum terrestrem eatenus inviatur, cuius
assensu subsequente, liberum erit locali Officiali impositam observaturam
demere, supplicantibus autem proprios liquores non ad educillationem, sed
ad propriam necessitatem convertere, sicut et id necessarium est, ut Domini
terrestres liquores pro educillatione quantocius disponant.

83. Caeseo-Regius Peripherialis Officialis Boicensis Josephus Buccovai
de dato et praesentato 22-a Januarii 1785 exponit se in multis neo inchoatis
fodinis partes fodinales possidere, verum quot earundem necdum restituta
pace cultivare possit, haud sciat, siquidem ipsi in eadem Peripheria Montana
militibus penitus orbat nonnisi periculosos vicinos habeant, qui ne suis Do-
minis terrestribus, nec Officialibus parent, et tam audaces sunt, ut coram
dicere audeant, nonnisi initium veris praestolandum esse, et tunc quod Horja
inchoatum perficere nequivit, eiusdem exequendi media adiuventum iri.
Iamque nunc fodinas successive sine metu iisdem resistendi expilant, cum
nullum habeant succursum et assistentiam, obinde petit eiatibus metallurgis
adhuc fidelibus arma elargiri, vel vero assistentiam militarem exoperari.

Conclusum

Specificatae partes fodinales cum protocollis collatae consignationi
illatae et Excelso Thesaurariatu sub 22-a Januarii a.c. submissae sunt. Quoad
vero auxilium et Brachium Militare exoperandum praesentes litterae sub
eodem praesentati dato cum Illustrissimo Domino Supremo Montium Ma-
gistro Barone de Gerlitz medio Iudicii Montani communicatae exstiterunt,
quo reponente iam a parte Primarii Officii eatenus praevie factam esse
Excelso Thesaurariatu remonstrationem, ut Boitzam 20 gregarii pedestres
et 10 milites equestres cum subofficiali pro securitate quantocius Boitzam
ordinentur. Quod ipsum praefato Peripheriali Officiali sub eodem judicialiter
notificatum est.

84. Carbonarii Caeseo-Regii Zalathnenses omnes et singuli, [item
metallurgi in Vallya Doszu residentes et fodinas cinobriales colentes sub
dato et praesentato 22-a Januarii 1785 turmatim concurrentes conquer-
untur quod per collectores contributionalis quanti rigidissimo isthoc tempore
hiemali contra Ordinationes Regias exactione nimium quantum premantur
et aggraventur, quare demisse orant, velit Regium hocce Iudicium Monta-

num huic aggravio medelam ponere et id exoperari, ut Benigne eatenus editae Altissimae Ordinationes ex parte collectorum quoque observentur.

Conclusum

Requirarut Regius Perceptor Sigismundus Nagy ut ad mentem Benigni Rescripti Regii de 8-a May 1771 editi exactiorem contributionali quanti ab urburariis et metallurgis desumendi in tempus vernale differat, neque miseros supplicantes pro nunc nihil promereri valentes premat, ne in casu oriturarum querelarum hic praesenti Excelsae Commissioni Regiae easdem substerni oporteat.

88. Metallurgi Nagy Almasienses Bants Iosziv, Bora Salomon et Bants Stephan de dato 22 et praesentato 23-a Januarii 1785 querulose exponunt qualiter e fodina sua Sancti Nicolae in Valle Prunduluj per se ac suos genitores et avos constanter usque ad ingruentem tumultum cultivata, ex post vero quod Domini terrestres in eadem partes fodinales habentes laboratores submittere nequivissent, aliquantulum subsistente per Nyexa Salomon extractis ad sinistram eiusdem expositionem facultatoriis exclusi et ratione pretensae verberationis in praesentiam Iudicii huiusce Regii Montani citati sint, ut vero una cum testibus citandis comparere et edocere possint 1-o. Quod fodinam constanter cultivaverint ita, ut penes fodinam adhuc dum lapides minerales habeant. 2-o. Quod eandem sedato etiam tumultu, ut primum per Magnificum Dominum Judicem Montanum medio huttmannorum et gorniconum metallurgi ad continuandam metalliculturam admoniti fuerunt, ipsi quoque sedule cultivare coeperint. 3-io. Quod eidem Nyexa Salomon verbera haud inflixerint. Obinde petunt sibi sigillum iudiciale elargiri, ut seniores pagi ad perlustrandam fodinam educere et testes praemissorum fine ad iudicium citare possint ac valeant.

Conclusum

Sigillum citatorium expediatur pro adducendis testibus veritatis certitudinem tam intuitu fodinalis, quam vero praetensae verberationis in figura iudicii perhibituris.

91. Sub eadem 23-a Januarii 1785 revolvuntur circulares iudiciales in complementum gratiosae Thesaurariales Ordinationis de dato 1-a Decembris circa Iudaeos ad loca montana fine coemendorum rerum per rebelles abreptorum comparentes editae sub 10-a Decembris 1785 expeditae.

Conclusum

Reponantur ad acta.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 71-74.

Anno 1785 die 28-a Januarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus et absentibus sub 26-a currentis mensis specificatis.

99. Nobilis Dominus Stephanus Kristyori senior Inclyti Comitatus Hunyadiensis Vice Judex Nobilium tenore litterarum suarum de dato et praesentato 25-a Januarii 1785 ad Dominum Judicem Montanum datarum refert Kristyoriensem providum Turtsin Mihaly et sceleratum Dsorzsa Mark per Illustrissimum Dominum Vice Colonellum de Kray Zalathnam citatos exstitisse, verum obinde sibi ignota ex causa reducem Turtsin Mihaly in eo diligenter laborasse exponit, ut arrestatas per tumultuantes nobiles foeminas pro dando super eiusdem comportatione testimonio convocaret e quibus aliquot in sui praesentiam comparentes fassae sunt providum Turtsin Mihaly semet nec homicido nobilium inquirasse, prout alter Dsorzsa Mark, immo coniugi suae et 4 prolibus et Katharinae Kristyori filio recursum et victum per tres fere septimanas praestitisse et sic ab internecio liberasse, obinde nomine arrestatarum demisse rogat ut idem ab alio nefario homine Dsorzsa Mark secernatur.

Conclusum

Rescribatur eidem Domino Stephano Kristyori super expositis nec Judici Montano, nec Judicio quidquam constare, aut per antelatum Dominum Vice Colonellum de Kray communicatum esse, interim cum alterius quippe Turtsin Mihaly virtutes alterius vero Dsorzsa Mark etiam facta praedocinii et homicidii involventia genericis tantum exponat terminis, obinde velit in speciali acta et facta ipsius depromere, atque ita Judicio Montano perscribere, quae antelato Domino Colonello ac respective concernenti Tabulae communicare non deerit Judicium.

.....

103. Regius Perceptor Dominus Sigismundus Nagy sub dato 26-a et praesentato 27-a Januarii 1785 ad requisitorias judiciales de dato 22 Januarii editas officiose reponit, siquidem status militaris menstruatim a Supremo Provinciali Comisariatu cumulat in assignationes de exsolutione pecuniaria exhibuerit moramque exsolutionis nullo modo pati quiret, pagi alpestres tumultuantes autem in latrocinio et praedociniis semet exercentes administrationem quanti contributivialis regii huiusque subticuerint, oppidum quoque Zalathna, cui imposita summa contributivialis 4000 florenorum est, pro prima angaria nonnisi 230 R.fl. administrasse comperiat, nisi per adstantia Regii Provisoratus ratione solvendae per ordinarios colonos competentiae angarialis assecurabitur ut assignationes commissariales excontentare valeat a taxa capitis tam courburarios, quam metallurgos prius quam Generali Perceptor Regio repraesentare poterit, dispensari haud posse. Contributionem vero facultatum ad analogiam Rescripti ad vernale remoraturum se spondet.

Conclusum

Praesens Domini Perceptoris Regii Domini Sigismundi Nagy declaratio qua mediante capitis taxam ad supportanda iuxta assignationes commissariales statui militari eroganda stipendia dependendam praetendit, nec recedere possit, omnibus urburariis, metallurgis et carbonariis, eatenus coram Judicio supplicantibus nota reddatur, ut impositam unius floreni capitis taxam absque executione statim et de facto praestare connitantur, reliquam vero partem a facultatibus ad vernale tempus per Regium Perceptorem desumi constitutam eorum media ex auro, sabulo ac mineris ad Regiam Cambsionem administrandis promerituri praesent.

P.P.

Ad honorificas praetitulatae Dominationi Vestrae de dato et praesentato 25-a Ianuarii a.c. horsum exaratas litteras hisce officiose rescribi, super expositis circa Kristyorienses Turtsin Mihaly et Dsorcsa Mark, nec Judici, nec Judicio Montano quidquam constare, aut per antelatum Dominum Vice Colonellum de Kray communicatum esse. Interim cum alterius quippe Turtsin Mihaly virtutes, alterius vero Dsorsza Mark etiam facta praedocinii et homicidii involventia genericis tantum exponantur per praeattactorum Dominationum Vestrarum terminis, obinde velit in speciali acta et facta ipsius depromere, atque ita Judicio Montano perscribere, quae antelato Domino Vice Colonello ac respective concernenti Tabulae Comitatus Judiciae communicare non deerit Judicium. Quae in reliquo Regium Judicium solita addictione persistit.

Andreas Josephus Zelenkay
 Judex Montanus
 Carolus Winckler m.p.
 Substitutus Notarius

Spectabili ac Generoso Domino Stephano Kristyori Inclyti Comitatus Hunyadiensis cum Zarand uniti Vice Judex Nobilium.

Zalathnae de dato 28-a Ianuarii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 320, f. 207.

Inclytum Caesareo-Regium Judicium Montanum!

Infra scripti tres pagi montani supplicant demisse Inclyto Judicio Montano: 1-mo. Dignetur Inclyto Comitatus Hunyadiensi proponere, paterneque exoperare, ut magazinaria, foenum, avenam et ligna, non amplius Devam, sed tenore novissimae ordinationis in praesentia titulati Domini Gubernialis Consilarii de Brukenenthal et titulati Domini Provincialis Commissarii Zalathnae existentium editae, etiam deinceps constanter Zalathnam administrarent. 2-do. Supplicant ut mediante Inclyti Iudicii assistentia ab executione in eorundem territorio actu pro contributionali quanto et magazinibus imposita usque ad verrem anni praesentis relaxarentur.

1-mo. Quia Inclyta Tabula Devensis Zalathnam hactenus administrata non respicit, sed per executionem eadem, uti hactenus obligati fuimus, de pleno praetendit, nobis metallurgis autem multo levius accidit magazinaria Zalathnam in breviori itinere minoribusque expensis administrare, ut equos nostros eo magis ad montanistica applicare possemus.

2-do. Contributionem in hac dura hyeme colligere non possumus, quia omnes stompae congelatae haerent et alium fundum depurandi praeter proventus auri non habemus, sed in futuro verre operantibus stompis tam contributionem, quam magazinaria pro certo administrabimus etiam sine

executione. Quia uti bene notum est, nos non ex territorio nostro a potiori sterili, sed ex fodinis vivimus, contributionaliaque solvimus.

3-tio. Quantum hactenus Zalathnam erga attestationes administratum fuerat remonstrat:

Nagy Almas

280 portiones foeni

108 metretas avenae

6 currus lignorum

14 R.fl. 58 xr. in parata pecunia

16 currus titulo Vorstant

300 milites et 80 equos per unam noctem intertenuit

Tekerou

200 portiones foeni

50 metretas avenae

4 currus lignorum

6 R.fl. 2 xr. in parata pecunia pro candelis, sale

Pojana

303 portiones foeni

100 metretas avenae

6 currus lignorum

12 R.fl. 8 xr. in parata pecunia pro sale et candelis

Zalathnae, 30 Januarii 1785.

Ex Nagy Almas

Terzou Groza

Karoli Szimion

Ex Tekerou

Dunts Adam

Duma Avram

Ex Pojana

Krisan Todor

Sjndje Steffan

Johann Kuntzl m.p. scripsit.

Pe verso: Praesentatum 31-a Januarii 1785.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae die 7-a Februarii 1785 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 237, f.58—59.

Qualiter metallurgi Nagy Almasienses, Tekeröienses et Pojanenses sub dato 30-a et praesentato 31-a Januarii a.c. coram Judicio hocce Regio Montano Transilvanico super oneroso magazinalium Devam fiendo trans-

portu et praestatione contributionis hoc rigido hyemis tempore conquesti sint istic in copia adiacentes eorundem supplices preces praelaudatae Tabulae Continuae Judiciariae uberius repandent, quae siquidem aequitati consonae esse videantur, dum ingruente Valachorum tumultu de propinquo et celeriori hactenus magazinalia huc Zalathnam (quod ipsis etiam minus onerosum et sumptuosum erat) qua ad locum propinquiorem faciliore via et levioribus impensis Militiae administraverint, obinde eandem praelaudatam Tabulam Continuam officiose requirendam esse duxit Judicium, quatenus eosdem ad tam onerosam praestationem cum enervatione pecorum suorum, si fieri potest haud adigere, secus vero Zalathnam administrata in defalcationem administrandorum assumere haud gravanter velit. Quae in reliquo idem Judicium solito devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Andrea Josephus Zelenkay
Carolus Winckler

Inclytae Tabulae Continuae Incltyti Comitatus Hunyadiensis Judiciariae.

Zalathnae, de dato 31-a Januarii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 237, f. 62.

104

1785 februarie 7, Zlatna

Anno 1785 die 7-a Februarii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Carolo Winckler Substituto Notario

*Absentibus*¹

130. Nagy Almasiensis, Tekeroiensis et Pojanensis metallurgica communitas tenore supplicis eiusdem libelli de dato 30-a et praesentato 31-a Januarii a.c. ad Judicium dati demisse instant: velit Judicium 1-o. Exoperari et efficere ut magazinalia foenum, avenam et ligna non amplius Devam administrare adstringantur, sed iuxta novissimam ordinationem Illustissimi Domini Gubernialis Consilarii de Bruchenthall et Provincialis Commissarii factam constanter Zalathnam administrare possint. 2-o. Ut siquidem pro contributionalis quanti et mgazinalium exactione gravarentur, eisdem assistere velit, ut eadem exactio ad vernale tempus differatur eo quidem a fortiori quod quoad 1-o. Inclyta Tabula Continua Incltyti Comitatus Hunyad Judiciaria hactenus Zalathnam administrata in calculum assumere recuset et totum quantum praestandum exigit; quoad 2-o vero ipsis quoque minus onerosum esset huc Zalathnam ad propinquiorem locum administranda, neque duro hoc hiemis tempore haud operantibus stompis contributionale quantum praestare. Unaque specificationem hactenus administratorum subnectunt.

¹ Rubrica absenților nu este completată.

Conclusum

Supplicantium preces Tabulae Continuae Comitatus Hunyadiensis Judiciariae sub 31-a Januarii a.c. ea cum officiosa requisitione communicatae sunt ut 1-o. Administrationem magazinalium foeni, avenae et ligni Militiae Zalathnae excubanti de propinquiori facilius practicabilem, quam a longinquo Devam impracticabili via hoc hybernali tempore fiendam disponere. 2-o. Illorum magazinalium, quae per supplicantes huc Zalathnam Militiae praecedenter administrata sunt, ne ultra competentiam onerentur, factum admistrationem in calculum assumendam imputare velit. 3-o. Ne ultra capitis taxam a facultatibus quoque contributo rigido hocce hiemali tempore, quo stompae substituitur mediaque ex auro et sabulo procurari nequeunt, per viam executionis exigantur, verum conformiter Benigno rescripto Regio de 8-a Maii 1771 ad vernale et authumnale tempus regulata exigatur et differatur.

.....

134. Vice Auri Cambors Bradensis Dominus Demetrius Erdellyi sub dato 20-a Januarii et praesentato 1-a Februarii a.c. refert se sub 19-a Januarii a Domino Vice Comite Stephano Hollaki intellexisse, quod hinc et inde utpote in Blesen, Bulzest, Butsesd et Kurety per Valachos conventicula celebrentur, ratione quorum per dictum Dominum Vice Comitem Inclytae Tabulae scriptum esse asserit, una vero quia eates metallurgi illocatione militum inquisitione aggravarentur ac una cum aliis non metallurgis ad communia servitia et praestationes personales et cum equis ac iumentis adigerentur, ideo petit ab Inclyta Tabula Continua Hunyadiensi eorundem sublevamen effectuari.

Conclusum

Praesentibus litteris brevi manu per Judicem Montanum cum Domino Supremo Montium Magistro Domino Barone a Gerlitz et Commendante Domino Vice Colonello de Kray communicatis, quoad praeposita aggravia metallurgorum pro medela ponenda Inclyta Tabula Continua Comitatus Hunyadiensis Judiciaria officiose requiratur.

135. Magistratus Abrudbanyensis tenore litterarum suarum de dato 31-a Januarii et praesentato 3-a Februarii emanatarum in sequelam ordinum judicialium submittit inquisitorio relatorias contra providum Szurd On Muskaensem sylvestrem gorniconem confectas et legitime emanatas, petitque eas fieri dispositiones, ut per exemplarem Iudicii Montani aequanimitatem futurae aetati securitas, urburariis autem Verespatakiensibus, quibus mortem et incendia minitabatur, congrua satisfactio impendatur.

Conclusum

Sub eodem praesentati dato brevi manu cum Judiciali Assessore Montano et Domini huiatis Provisore Domino Josepho Podivintzki ob infirmitatem ad sessionem comparere non valente pro danda ocius opinione reinsinuatam praesens cum relatoriis, an idem sylvestris gornico pro tumultuante praetensus Carolinam, quo alii tumultuantes promoveri consueverunt, expediendus vel Foro Dominali, qua subditus fiscalis transponendus sit, communicatum est.

Anno 1785 die 10-a Februarii in Sessione mixta Regii Iudicii Montani et Provisoratus.

Praesentibus

Josepho Podivintzki Provisore et Regii Iudicii Montani Assessore
Carolo Winckler Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Substituto
Notario

140. Continuatur continuativum examen cum uti praetenditur in praemissis iam satis declarato homicidii actu complicitibus Josepho Totfalusi libertino et metallurgo, nec non provido fiscali subdito Fornagye Flore, cui communicatum benignum examen cum aequae complice milite Inclytae Toscanae Legionis iuridice penes statum militare peracto.

Reconstituitur suprafatus providus Fornagye Flora ex quo quaeritur:

1-mo. Ex examine complicitis militis patet: eundem et complices ad facinus illud cupidine lucri invitatos non solum, sed etiam explosivis armis e domo constituti movisse. Hinc idem in severioribus adstringi velit fateatur circumstantialiter, utrum bini militis praeacti complices pistoletis per eundem provisi exstiterint? Si ita quis eorundem secundariam explosionem? Et in quem signanter fecerit? Cum omnibus circumstantiis.

Dicto milite uterque acquisimus pistoletas sed non plenas, tam metallurgus, quam et ego ipse.

Reconstituitur metallurgus praetensi homicidii complex Totfalusi Iosi, ex quo quaeritur:

Constitutus pridie benigno in examine interrogatus et adhortatus ad sinceram fassionem an non explosivis armis sibi per complicem militem transpositis munitus e quartirio militis moverit? Idem tamen adhortatione non contentus obstinate negare praeseumpsit, ubi tamen uterque complex armis munitos se fuisse confitetur. Fateatur igitur in sinceritate an arma et qualia sibi transposita si impleta nocivis globis fuerint, aut solum in terrorem per militem transposita exstiterint, qualiterve iisdem armis in necem interempti usi fuerint? et haec omnia circumstantialiter.

Idem fatetur omnino binas pistoletas per militem sibi videlicet unicam et complici Valachi militis hospiti alteram transpositas esse, quae tamen completae non erant, sed ut easdem in casu necessitatis impleremus commisit, neque implendis eisdem deservientes impleturus habuimus, sed solus miles. hucusque quidem negaveram arma defensiva, vel rectius offensiva penes me habuisse ex eo quod pistoletam mihi transpositam non repletam, sed tantum in terrorem casus aggressionis nostri miles saepissime memoratus transposuerit, neque aliam instructionem moventibus nobis e quartirio militis dederit, quam: ut in casu necessariae defensionis ab ipso milite impleturas armorum nobis transpositorum peteremus. Quod concernit binam explosionem in praemissis factam fuisse confessus sum, neque a confessione mea recedere possum. Nam primam explosionem solum in vanum et terrorem sine effectu miles complex fecit, altera vero aequae per eundem facta nex fato functi subditi fiscalis suborta est, aliud quibuscunque mediis ad fatendum adstringor, effari nequeo, peto itaque me severioribus non tractari, sed iuxta praemissas mei delicti fassiones misericors iudicium ferri, neque mediis vivendi destitutum respectu etiam meae consortis demerite puniri.

Conclusum

Praesentes constitutorum fassiones una cum prioribus de 9-a Februarii a.c. desumptis cum Inclyto Regimine Toscaniano ea cum officiosa requisitione communicentur, ut determinationem suam contra militem regarium

eiusdem Inclyti Regiminis Iacobum Kerner praeattactorum constitutorum in puncto homicidii Offenbanyaepatris complicem ferendam cum Caesareo-Regio Judicio Montano Transilvanico ac Caesareo-Regio Provisoratu huiusmodi Zalathnensi communicare velit, quo iustitia pro parte constitutorum quoque iuxta Leges Patrias et Altissimas Ordinationes administrati queat, interea vero detenti erga praestandam de jure stando sufficientem cautionem dimittendi ordinantur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 124–125.

106

1785 februarie 15, Zlatna

Anno 1785 die 15-a Februarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Samuele Halmagyi Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzky necdum comparente
Daniele Knopffer in investigationibus Nagyagiensi
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo
Francisco Kompothi in Officiosis Iudicio incognitis

.....
145. Leguntur Ordines Thesaurariales de dato 24-a Januarii et praesentato 3-a Februarii a.c. emanati quibus ad supplicem libellum in copia advolutum, quem Dominorum Officialium Inclyti Comitatus Zarandiensis cum Hunyadiensi uniti Excellentissimo Domino Thesaurario respectu subreptarum per Valachos rebelles rerum, nunc vero per eosdem semet ad loca montana recipientes veni expositarum porrectum committitur Iudicio ut fine exquirendarum rerum exmissis Officialibus comitatensis ac Commissariis omnem assistentiam praebeat.

Conclusum

Quemadmodum praecedenter iam circulariter omnibus Officialibus montanis, urburariis et metallurgis judicialiter commissum exstitit ut depraedatas res in circulis montanis reperibiles ad se recipiant et concernenti Tabulae Continuae cum specificatione reinventarum rerum erga recepisse resignent, transponantque ita huius quoque intimati tenor iisdem reiterandus ordinatur.

.....
148. Pastor ecclesiae reformatae All Gyogyiensis Samuel Kolosvari sub dato 3-a et praesentato 5-a Februarii 1785 exponit Domino Iudici Montano quod post multa fatigia et sciscitationes super morte consortis, filiae et affinis suae certio: redditus, siquidem iraudito eo, quod nautae Devenses filiam quandam a vestitu descriptam e Marusi exceperint et prope fluvium sepeliverint, eandem vulneribus compluribus effectum e terra exceperit, filiam suam esse recognoverit, sed quo uxor et affinis sua devenerint, quae

tamen una cum filia per providum Ursza Petru ecclesiae inquilinum in profugio Balsae vel in Csib latitantem eiusque complices simul interemptae et in fluvium praecipitatae sunt, nihildum rescire potuisse, quare petit, ut, siquidem ipse, cui confidere posset, in All Gyogy neminem habeat metuatque ne complices quoque profugiant, pro interceptione dicti Ursza Petrugornikonos suos Dominus Judex Montanus ordinare velit, qui Ursza Petru, si nomen quo casu fictitio commutasset, eundem per Stephanum Maxai recognosci posse asserit.

Conclusum

Necessariae dispositiones sub eodem praesentati dato factae sunt, ut sub manu tam in designatis locis investigetur homicida profugus, quam et hic Zalathnae in nundinis hebdomadalibus per Stephanum Maxai homicidam de persona noscentem, observetur cum Brachio Militari intercipiatur suo foro competenti transponendus.

.....
155. Dominus Josephus Podivintzky Provisor Domini Zalathnensis et Judicii Montani Assessor sub dato et praesentato 7-a Februarii a.c. respectu communicati secum insinuat Magistratus Abrudbanyensis una cum adnexis eidem contra sylvestrem gornikonem Muskaensem Szurd On legitime peractis inquisitorio relatoriis readvolvendo reinsinuat, dictum gornikonem qua subditum fiscalem omnino jurisdictioni provisorali jure gladii gaudenti, nullamque hactenus hoc in passu Crysim passae transponendum esse eo a fortiori quod tam Excelsa Instantia Ordinationes Regii Gubernii ad Comitatus Magni Transilvaniae Principatus de procedendi cum similibus rebellibus et respective rebellium ductoribus successive incaptivandis editas pro cynosura et sui in emergentibus intercipiendorum Provisoratui implicitorum casibus directione Regio Provisoratui communicare dignata fuerit, quam etiam quod facta circa jurisdictionem provisoralem interrogatione Illustrissimus Dominus Consiliarius Gubernialis in negotio tumultuationis Expeditus Commissarius affiderit, Excelsum Gubernium jurisdictionibus jure gladii pollutibus praejudicare nihil velle, quare ab officio interpellat Judicium quatenus dictum Szurd On Provisoratui una cum litteralibus documentis sua via prosequendum transponere velit.

Conclusum

Cum Inclytus Provisoratus Regio Fiscalis Domini Zalathnensis eundem providum Szurd alias David On Regio sylvestrem gornikonem qua fiscalem subditum cum actis et inquisitoriis contra ipsum peractis et cum Domino Provisore Dominali communicatis sibi transponi cupiat, eundem proinde cum aliis quoque de dato 11-a et praesentato 15-a Februarii a.c. pro parte eiusdem Szurd On legitime peractis inquisitoriis Inclyto Provisoratui qua competenti et jure gladii gaudenti foro ad mentem articuli 5-to Novellaris anni 1747 transponendum decerni.

Orig., T.M.Z., pagh 7, f. 128—133.

Circulares

Quidnam Excelsus Thesaurarius Regius tenore ordinum suorum de dato 24-ta Ianuarii et praesentato 3-a Februarii a.c. ad petitionem officialium

Inclyti Comitatus Hunyadiensis cum Zarand uniti emanatorum intuitu subreptarum per rebellem plebem et ad loca montana fine distractionis deportari solitarum rerum gratiose ordinare dignatus fuerit. Ex isthic adiacente eorundem ordinum copia praetitulatae Dominationi Vestrae uberius intellecturae sunt, in quorum itaque complementum prout iam sub [...] ¹ mensis [...] ¹ anni [...] ¹ circulariter iam publicatum exstitit, ita et horum accurata observantia serio demandatur et committitur ut exmittendis fine requirendarum rerum furto sublatarum Dominis Commissariis assistant. Has autem circulares sibi invicem serie praededucta de et subscriptas ac praesentatas communicent per ultimo percipientem Iudicio in futuram factae publicationis legitimationem remittendas. Datum e Caesareo-Regio Iudicio Montano Transilvanico, Zalathnae, die 15-a Februarii 1785.

Andreas Josephus Zelenkay
Iudex Montanus
Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Concept, T.M.Z., pach. 818, f. 154.

¹ Lipsă in text.

108

1785 februarie 17, Zlatna

Anno 1785 die 17-a Februarii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Iudice Montano
Samuele Halmagyi Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki necdum comparente
Daniele Knopffer in investigatione Nagyagiensi
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivinszki infirmo
Francisco Kompothi in Officiosis Iudicio incognitis

.....
161. Caesareo-Regius Auri cambsor Bradensis Demetrius Erdelly exponit suis de dato 20-e praecedentis et praesentato 11-a Februarii a.c. Regio huicce Iudicio exaratis litteris: 1-mo. Rescripti Aulici Officialibus fodinae cultivationem interdicens praehabitas partes fodinales omnes abalienavisse, adeoque de praesenti nullas possidere, neque obinde desideratam partium fodinalium specificationem submittere potuisse. 2-do. Significando Vallachorum tumultuandi animos necdum de pleno sedatas esse, ab conventicula in Bultses, Blesen, Butses et Kurety locis nempe proxime adiacentibus celebrari solita. 3-tio. Metallurgos militum ad domos suas illocatione et forspontali equorum elitellarium occupatione nimis aggravari, qua in re remedium scriptis ad Inclytam Tabulam Continuum requisitoriis procurari instat.

Conclusum

Quoad 1-mum, servit pro notitia. Quoad 2-dum, committatur eidem Domino Vice auri cambsori ut cum genericis solem terminis, nihil autem in speciali, per quem, quando et per quos signanter ibidem tumultus in prae-specificatis locis adhuc dum attentetur, fidedigne exponat ut similia Excelsis Instantiis in forma probante submitti possent, obinde in futurum quidquid sibi delatum vel observatum fuerit circumstantialiter et ab aliis materiis separatim repraesentet. Quoad 3-ium, cum non scribat in quibus signanter montanis locis metallurgi militum illocatione et praeiuncturis aequorum clitellariorum aggraventur e contra vero constet illocatam militiam solem in Kristior, Brad et Körös Banyae illocatam esse militiam, obinde clarius exponat quinam signanter taliter aggraventur ut cum fundamento competentes Instantiae interpellari possint. Interea vero litterae tam cum Domino Supremo Montium Magistro Domino Barone de Gerlitz, quam etiam cum Domino Vice Colonello de Kray per Judicem Montanum sub eodem praesentato dato communicatae sunt.

.....

167. Caesareo-Regius Vice auri cambsor Bradensis Dominus Demetrius Erdelyi de dato 10-a et praesentato 13-a Februarii a.c. se scripsisse Domino Substituto Vice Comiti Inclyti Comitatus Hunyadiensis ratione alleviandorum onerum, ad quae tam respectu quarteriorum militarium, quam vero praestationis equorum clitellarium metallurgi supportanda adstringuntur et hoc modo a laboribus fodinalibus cum detrimendo Summi Aerarii avocantur Regio Iudicio Montano notificat.

Conclusum

Recommndatur Inclytae Tabulae Continuae interea vero denuo intimetur eidem Domino Vice auri cambsori, ut similia aggravia deinceps non generice, sed in speciali ubi quibus urburariis per quos signanter inferantur ut tanto efficacius et fundatius coram competentibus instantiis semet iudicium interponere possit. Quae remonstratio interea etiam Domino Vice Colonello de Kray per Judicem Montanum communicata et recommendata exstitit, ut in quantum se concernit necessarias dispositiones sua ex parte facere haud gravetur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 135—137.

109

1785 februarie 24, Deva

Inclytum Iudicium Montanum!

Ad requisitionem Inclyti Iudicii Montani pridie exaratam, sed sub hodierno receptam, officiose responderi: Datum esse in commissis concernenti Substituto Vice Comiti circuli Zarand, ut in supportatione onerum communium ad Articulos Montanos reflectendo, iisdem conformiter eorum, qui proprie metallurgis criteria possident, condignam reflexionem habeat. Caeterum decenti respectu mansimus.

Inclyti Iudicii Montani.

Devae, die 24-ta mensis Februarii 1785.

Obligatissimi servi
Vice Officiales Inclyti Comitatus Hunyad cum Zarand Uniti
Alexius Noptsa Ordinarius Vice Comes
Samuel junior Balia Ordinarius Notarius m.p.

Pe verso: Praesentatum 4-ta Martii 1785.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici, Zalathnae die 15-ta Martii 1785 celebrata.

Inclyto Iudicio Montano Transilvanico consignandum.

Orig., T.M.Z., pach. 237, f. 63—64; pecete de închidere în ceară roșie.

110

1785 martie 1, Sibiu

P.P.

Postquam iussu Suae Maiestatis Sacratissimae ad singula praetorium loca unus capitaneus cum manipulo militum eo fine dispositus, iam sit, ut cointelligenter cum Dominis Supremis Comitibus et Tabulis Continuis sicubi necessitas exposceret, assistentia militaris in promptu sit, et contra ne fors renitentes omni cum activitate, accersita maiori etiam subinde vi procedatur, atque coriphaeis irrogatis ab una, ab alia vero parte, elargitis illis qui ad interceptionem horum maleferriatorum quidquam contulerunt, aut alio modo ad sedandum tumultum fideliter cooperati sunt, clementissimis ac largissimis proemiis exempla haec paternae Suae Maiestatis Sacratissimae providentiae et protectionis, quam Magnum huncce Principatum fovet atque tuetur amplissime manifesta. Consideratio denique infaustarum tristissimae huius seditionis, in seditiosos praeprimis redundantium sequelarum plebi argumento futura sint, ad meliora amplectenda consilia et quid a similibus exorbitantiis sibi exspectandum habeant, abunde perspicendi: hinc ad propositionem per gubernatorem regium in Consilio Guberniali factam intimatum existit sub hodierno Tabulis Continuis Comitatum Albae Inferioris et Hunyad cum Zarand uniti, ut de factis tum his, tum aliis pro conservanda ubique tranquillitate publica sufficientibus dispositionibus inclytam nobilitatem sui comitatus certiore reddat, quo, dum hac ratione tanto minus iuxta aliqua suspicandi causa subversetur, ad bona sua tanto securius recedat, taliterque Altissimam Suae Maiestatis Sacratissimae intensionem assequatur et secundet, quae eo vergit, ut securitas et tranquillitas publica praeter iam enumeratarum cautelarum adhibitionem per id magis etiam confirmetur, si mutua inter dominos terrestres eorumque subditos erga invicem confidentia, odio, et metu omni penitus extincto denuo reducat. Quoniam praeterea Regium Gubernium ex variis relationibus perspexisset, nonnullos adhuc locorum extra domiciliorum suorum loca in silvis aliisque latebris degere et circumvagari. Dictis Tabulis Continuis ulterius commissum existit, ut altissimam amnestiam regiam in locis congruis tali ratione modalitateque illico republicari curent, ut ad illorum notitiam pervenire, et tales exinde cognoscere et perspicere intelligere possint, quod si ad sua recedent, armaque deponendo sponte se submittent, commissorum gratiam et remissionem plenariam impetraturi sint, et si iussis obtemperando ad propria habitacula sponte redibunt, attunc propter delicta per amnestiam ipsis con-

donata nulla molestia afficiantur. De factis autem hoc fine dispositionibus, eorumque eventu ad Regium Gubernium quantocius circumstantialiter et genuine referant. Quae per Regium hocce Gubernium taliter inviata haberi, Inclyto Thesaurariatui Regio in Monetariis et Montanis pro notitiae statu Regium Gubernium communicare voluit, eoque fine quo officiales montanos sibi subordinatos in eius conformitate informare ne gravetur.

E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, 1-a Martii 1785.

Stephanus Koszta
Secretarius

Copie, T.M.Z., pach. 818, f. 208.

111

1785 martie 4, Baia de Criș

Inclytum Caesareo-Regium Magni Principatus Transilvaniae Montanum Judicium!

Cessante iam rebellione Valachica, populoque sedato, reliquum est, ut manus conscriptioni urburariorum quantocius pro anni currentis admoveantur. Requiritur proinde per quam officiosissime Inclytum Caesareo-Regium Montanum Judicium, velit sui ex parte ad praeallegatam conscriptionem deputatum Dominum Commissarium in hunc circulum exmittere corpusque conscriptionis urburariorum anni proximius praeteriti 1784 cuius ad analogiam conscriptio peragi possit, secum adferendum disponere, siquidem illud, quod ex parte mei in paribus habebam opus conscriptionis una cum reliquis instrumentis perceptoralibus per rebelles Valachos combustum sit. De caetero singulari officiositate persisto.

Inclyti Iudicii Montani.

Körös Banyae, 4-ta Martii 1785.

humillimus servus
Moyses Ribitzei m.p.
Regius Perceptor Zarandiensis

Pe verso: Praesentatum 8-va Martii 1785.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 18-a Martii 1785 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 239, f. 11–12; pecete de închidere în ceară roșie.

1785 martie 4, Zlatna

Anno 1785 die 4-a Martii, in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Samuele Halmagyi }
Daniele Knopffer } Asserssoribus
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo
Francisco Knopffer in Officiosiis Judicio incognitis

.....
200. Medio Ordinum Thesaurarialium de dato 14-a et praesentato 17-a Februarii a.c. horsum exaratorum intimatur Regio Judicio Montano qualiter Officiales Comitatus Hunyad cum Zarand uniti multas de manifestis rebellantibus semet ad periphaerias montanas subduxisse, exposuissent, quemadmodum itaque exponentibus Dominibus Officialibus reinsinnuatum existit, non secus Judicio quoque Montano, ut in omnibus circulis locisque montanis publicari curet, nequis ad labores metallurgicos legitimis attestatis destitutus suscipi, aut taliter forte susceptus ultra in iisdem tolerari atque retineri a quocunque praesumatur, committitur.

Conclusum

Sub eodem praesentati dato circulariter publicati sub praesentes ordines

.....
207. Huttmanni Avram Petru Poyanensis, Tomptsa Adam Tekeroiensis et Voda Iuon Nagyalmasiensis nomine harum trium communitatum de dato et praesentato 19-a Februarii a.c. exponit, qualiter medio Instantiae Inclytae Tabulae Continua porrectae ratione, propter loci propinquitatem horsum devehendorum magazinalium nihil exoperari potuissent, consequenter adhuc dum Devam transvehendorum magazinalium aggrio subiacerent, cum vero Illustrissimus Dominus Consiliarius et Supremus Comes Inclyti Comitatus Hunyadiensis de Brukenthal id fieri posse affirmasset, adeoque solus et unicus in eorum petitum inclinare videretur. Obinde ut Regium Judicium praedictam in finem eidem praelaudato Domino Supremo Comiti nunc recte Devae in commissione existenti ingravatim eorum intuitu perscribere velit dimisse rogant.

Conclusum

Reflexe ad insinuatam de dato 31-a mensis Januarii a.c. denuo interpelletur praelibata Tabula Continua ut praescriptorum pagorum incolas metallurgos ad magazinalium administrationem de propinquiori horsum fiendam facultare, per hocque plebem hancce metallurgicam sublevare et ad proseguendam metalliculturam tanto habiliorem reddere ne gravetur. Super cuius effectu petat se Judicium recertiorari, ut in casu contrario sublevamen eorundem via Excelsi Thesaurariatus coram Excelso Regio Gubernio exoperari possit. In reliquo vero ne in posterum equi eorundem aliunde clitelares post advectionem magazinalium ultro ad praeiuncturas adimantur sicuti accidisse exponitur et penitus ad transportum minerarum inhabiles reddantur una fidelia praelibata Tabula Continua requiratur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 213-215.

P.P.

Isthic in originali erga futuram restitutionem advolutae preces supplicantium incolarum et metallurgorum Pojanensium, Tekeröiensium et Nagy Almasiensium de dato et praesentato 19-a Februarii a.c. editae eidem prae-laudatae Tabulae Continuae Judiciariae uberius repandunt, qualiter iidem se nimium aggravatos esse conquerantur, ob inde reflexe ad insinuatam judiciale de dato 31-a mensis Januarii a.c. eadem Inclyta Tabula Continua denuo officiose interpellatur, ut praescriptorum pagorum incolas metallurgos ad magazinalium administrationem de propinquiore horsum fiendam facultare, per hocque plebem hancce metallurgicam sublevare et ad prosequendam metalliculturam tanto habiliorem reddere, una vero ne in posterum equi eorundem aliunde clitellares post advectionem magazinalium ultro ad praeiuncturas (sicuti accidisse) exponitur adimantur et penitus ad transportum minerarum inhabiles redantur, disponere ne gravetur, quosuper dum semet Judicium recertiorari officiose peteret, solito in reliquo devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Andrea Josephus Zelenkay
Judex Montanus
Carolus Winckler m.p.
Substitutus Notarius

Inclytae Tabulae Continuae Inclyti Comitatus Hunyadiensis Judicia-
riae.

Zalathnae de dato 4-a Martii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 237, f. 61.

114

1785 martie 7, Zlatna

Anno 1785 die 7-a Martii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani
Transilvanici Zalahtnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano

Samuele Halmagyi	} Assessoribus
Daniele Knopffer	
Carolo Winckler	Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzki
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo
Francisco Kompothi in Officiosis Judicio incognitis

.....
232. Caesareo-Regius Sylvarum Curator Csertesiensis Michael Sutoris
de dato 23-a et praesentato 25-a Februarii a.c. communicatum secum rein-

122

sinuatam Inclytae Tabulae Continuae Hunyadiensis remonstrat, porrectum per communitatem Csertesiensem Inclyto Judicio supplicem libellum, recte tunc temporis, cum violentiae in Berekszo et Nagyag per nobiles patrentur, praeviam in cautelam confectum fuisse, siquidem metueret, ne simili impetu etiam eiatem locum montanum irruant, obinde etiam institerat eadem comunitas Csertesiensis, in eodem supplici libello, quatenus ad legalem rerum suarum repetitionem Nobilitas inviaretur, quo in casu se auxilium tam in exquirendis rebus depraedatis, quam vero in resignandis concernenti jurisdictioni reperiendis quibusvis rebellibus non de futuram, quem in finem praefatus Sylvarum Curator, se iam duos ibidem repertos rebellionis criminis obnoxios Inclytae Tabulae Hunyadiensi resignasse, ratione restitutionis vero rerum depraedatarum emanatos ordines judiciales districtim publicasse, quin immo etiam aliquas res de rapinis adinventas per eundem Inclytae Tabulae transpositas exstitisse et actu etiam debitam vigilantiam superinde gerere. Porro se commissionem, in conformitate Ordinum Inclyti Primarii Officii de dato 31-a Januarii a.c. ad se exaratorum, tanto lubentius, quanto magis intersit publicae pacis bonos a malis secernere corsum deputandam praestolari.

Conclusum

Servit pro notitia et quamvis specificos casus per nobiles personas factarum violentarum repraesentaret nullos, eorundemque nobilium in vicinia divagantium nomine ignorare referat, cum tamen a parte Inclytae Tabulae propediem investigatoriam commissionem circa indagandas res furto sublatas eo adventuram speraret, in illo casu eidem commissioni negotium etiam metallurgorum uti praetenditur per nobiles expilatorum metallurgorum una fidelia investigandum proponere curae habere et siquidem reale resciri poterit, pro sollicitanda ab eodem Inclyta Tabula ulteriori juris et satisfactionis impensione horsum repraesentare velit.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 225.

115

1785 martie 15, Zlatna

Anno 1785 die 15-ta Martii in Sessione Caeseo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Gabriele Iabrotzky Substituto Praeside
 Samuele Halmagyi
 Daniele Knopffer Assessoribus
 Francisco Kompothi Geometra Judiciali
 Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Andrea Josepho Zelenkay Judice Montano in sylvestribus
 Georgio Devai Vajda Hunyadini
 Josepho Podivinszki infirmo

.....
 276. Dominus Alexius Noptsa Inclyti Comitatus Hunyad cum Zarand uniti ordinarius Vice Comes de dato 24-a Februarii et praesentato 4-a Martii

a. c. in commissis datum exstitisse exponit concernenti Substituto Vice Comiti circuli Zarand, ut in supportatione onerum communium ad Articulos Montanas reflectendo iisdem conformiter eorum qui propria metallurgiis criteria possident, condignam reflexionem habeat.

Conclusum

Reinsinuatum Inclytae Tabulae Continuae Inclyti Comitatus Hunyadiensis Judiciariae Domino Vice auri cambsori Bradensi Demetrio Erdelyi pro congrua notitia et eiatum metallurgorum certioratione intimetur.

277. Faur Isaak huttmannus et Maris Petru metallurgus Rudenses cum Adam Dsurgs et Adam Onya Kristyoriensibus metallurgis de dato et praesentato 4-ta Martii a.c. praemissa humillima deprecatione pro salutari consilio et assistentia ac Manutione Regio isthuic Judicio supplicant, recognoscentes quod male persvasi e fodina titulatae Dominac de Ribiczei mineras tempore tumultus ad suas stompas transportaverint, parte alique ex iisdem iam contusa, parte vero necdum contusioni subiecta existente, a quorum transpctu, ut primum per huttmannum antelatae Dominae inhibiti fuissent, statim et de facto supersedissent. Quia vero praefata Domina de Ribiczei pro taliter transvectis mineris unam libram auri sive 300 R.fl. nos sub confiscatione pecorum, quibus destituti esse nequeunt, a pago quam urgentissime efflagitet. Proinde ut praememorata Domina aut aurum eorum deputato fidedigne homine e stompis producendum in sortem suae praetensionis acceptare, aut vero eisdem respirium cum certi termini praefixione eo usque donec stomparum operatio inchoabitur ac proinde quidpiam promereri poterint (quamvis transportates mineras unam libram auri in se minime continuisse certum sit) rite satisfactoris concedere velit, congruum inter utramque partem remedium statui, demisse instant.

Conclusum

Preces supplicantium communicentur cum Domina vidua Adamo Ribitzeiana, ut siquidem Sua Majestas Sacratissima per iterata Rescripta omnes erga Valachicam plebem violentias sisti, et etiam ab eorum interceptione et rerum ablatarum exquisitione ad praepediendos novos tumultus penitus abstineri clementer praeceperit, velit eadem Domina vidua Altissimis iussis semet conformare et cum supplicantes ablationem minerarum non diffiteantur, refusionemque sponte offerant, cum iisdem placidis modis et conditionibus transigere, transactionisque instrumentum Regio Judicio Montano vel ex eo submittere, ut tanto magis per iudicium quoque supplicantes securi et quieti reddi ac ad implementum spontaneae compromissionis suo tempore adstringi queant.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 260.

Remonstrationem praetitulatae Dominationi Vestrae circa aggravia metallurgis et urburariis ibidem per praeiunctura, praestationesque diversas causari solita postquam Regium isthoc Judicium Montanum Transilvanicum Inclytae Tabulae Continuae Comitatus Hunyadiensis Judiciariae debite

communicasset ac pro ponenda medela recommendasset, quid eadem in substrato responderit isthic in copia adiacentes reinsinuatoriae praetitulatae Dominationi Vestrae uberius repandent, quae tum pro congrua praetitulatae Dominationis Vestrae notitia, tum vero eiatum metallurgorum certioratione abhinc judicialiter intimantur. Datum etc.

Andrea Josephus Zelenkay
Judex Montanus
Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Caesareo-Regio Vice Auri Cambsori Bradensi Domino Demetrio Erdelyi.
Zalathnae de dato 15-a Martii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 237, f. 65.

117

1785 martie 18, Zlatna

Anno 1785 die 18-a Martii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Iudice Montano
Gabriele Iabrotzki Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi ad conscriptionem metallurgorum
Daniele Knopffer ad ferias
Georgio Devai Vajda Hunyadi
Josepho Podivintzky in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Iudicii incognitis

.....
319. Dominus Franciscus Bradi de dato 7-a praesentato 8-a Martii ac assignationem super uno in rationem suae fodinae coemendo pulverum pyriorum centenariorum, nec non instrumentorum fodinalium, occasione tumultus surreptorum eos qui eadem surripuissent, ubicunque reperiri possent, cum via facti haud liceret, intercipiendi et satisfactionem desummendi, judicalem facultatem sibi impertiri atque atribui petit.

Conclusum

Ratione assignationis ad unum centenarium pulveris obtinendae penes communicationem praesentium inviatus est supplicans ad Caesareo-Regium Primarium Officium Montanum, ratione vero facultationis depraedatores suos in locis montanis investigandi et comprehendendi, cum generalis amnestia clementis sine indulta persecutio talium interdicta sit, ad Excelsum Gubernium, quo autem res suas rehabere possit ab iis, apud quos detinerentur in locis montanis sigillum admonitorium extradatum est.

320. Regius Perceptor circuli Zarandensis Dominus Moyses Ribiczei de dato 4-a et praesentato 8-a Martii a.c. commissarium ex parte Regii Iudicii Montani pro conscriptione metallurgorum deputandum qui secum

corpus conscriptionis de anno praecedenti adferre velit, siquidem suum per rebelles Valacchos combustum exstitisset cum reliquis actis conscriptionis opus quantocius eorum disponi Regium Judicium Montanum officiose requirit.

Conclusum

Iam sub 8-a Martii a Domino Regio Perceptori rescriptum est: Pro acceleranda in circulo Zarandensi restante officialium montanorum, subalternorum ac metallurgorum pro anno 1784/1785 conscriptione Dominos Gremiales Assessores Dominos Samuelem Halmagyi et Danielem Knopffer deputatos esse, ut partitis viribus finita periodo judiciali, cui essentialiter interesse debent, cum interventu Rectificatorum Commissariorum praehabita invicem cointelligentia conscriptionem auspicientur, interea vero Provinciales Rectificatores metallurgos conscribant.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 276.

118

1785 martie 19, Zlatna

Anno 1785 die 19-a Martii in Sessione Caesarco-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Gabriele Iabrotzky Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi in conscriptione metallurgorum
Daniele Knopffer in feriis
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Judicio incognitis

— — — — — S
337. Intimatur porro medio aliorum ordinum Excelsi Thesaurariatu Regii de dato et praesentato eodem mensis et anni, qualiter per Excelsum Gubernium Regium remonstratio Comitissae viduae de Bethlen cum praeaudata Instantia communicata exstitisset super eo quod metallurgi Hondolienses cum praepudicio educilli dominalis sparsim vinum educillarent, quem in finem ut Regium Judicium huiusmodi privatas vini educillationes metallurgis interdiceret, disponendaque sedulo eius rei intuitu disponere satagat committitur.

Conclusum

Quemadmodum educillatio liquorum urburariis et metallurgis in Csertesiensi Hondol residentibus ac commorantibus perhibente protocollo judiciali adhuc de 26-a Januarii a.c. sub numero 82 praevie iam a parte Judicii Montani interdicta, immo ne praevagationes educillationis liquorum exerceri queant, medio localis Officialis obsigilata vasa non secus reserari admessa fuerint, quamsi de quantitate pro propria necessitate inducta eo usque, donec

a parte Domini terrestris de restauratione educillorum de educillatione liquorum congruae dispositiones factae exstiterint, concernentem Dominum terrestrem, vel eiusdem Officiale debite edoceant una vero recommendatum sit, ut ad sensum Novellaris Articuli 6-ti anni 1747 Domini quoque terrestres de sufficienti liquorum specie providere, vel educillum urburariis in arendam elocare velint, ita nunc quoque medio localis Officialis Csertesiensis sub poena in Approbatæ Constitutionis § 3, Tit. 32, art. 1-o expressa inhibeatur. Quod ipsum tam Illustrissimæ Dominae supplicanti Comitissæ pro sua notitia et directione, quam etiam Excelsi Thesaurariatus informatione significandum concluditur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 281.

119

1785 martie 21, Zlatna

Anno 1785 die 21-a Martii in Sessione Caeseo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Iudice Montano
Gabriele Iabrotzki de Iabrod Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi in metallurgorum conscriptione Abrudfalavae
Daniele Knopffer ad ferias
Georgio Devai Hunyadini
Josepho Podivinszki in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Iudicio incognitis

.....
351. Metallurgi, carbonarii et vecturantes Hondolienses Abrudgyan Petrucz, Paska Gyorgy, Pitar Iuon et reliqui de dato et praesentato 16-ta Martii a.c. exponunt qualiter Dominus Sylvarum Curator Hondoliensis, ut eiati ludimagistro a 5 et 6 annis solutionem iuxta impositos per unum, duos, tres et plures florenos praestarent, eisdem publicaverit, a qua supportanda ex rationibus, quod normalis ludimagister eisdem non servivisset, nec proles suas ad scholes eo misissent et quamvis eorundem parochus eisdem promulgasset, ut proles suas ad altefatum ludimagistrum e Regia clementia salarisatum pro addiscenda lingua Germanica mitterent, quia tamen cum pauperes essent, qui proles suas non pro similibus studiis, sed pro laboribus domesticis et fodinalibus educarent, solum pro perdiscendis orationibus Divinis propium loci parocum cui eapropter solvissent, frequentarent, praestanda vero summa in 150 R. fl. nis consisteret, se velut a novo et hactenus insolito onere eximi, gratioseque manuteneri aut ad altiores instantias inviari humillime supplicant eidem Inclyto Regio Iudicio Montano.

Conclusum

Communicentur supplicantium preces cum Caeseo-Regio Sylvarum Curatore Michaele Sutoris et Ioanne Gombos urburariali mandatario ea cum ordinatione, ut a supplicantibus genuinam rationem deposcant, perquirantque an cum scitu et annutu reliquorum ibidem residentium et com-

morantium metallurgorum praescitu et annutu libellum hunc supplicem in obversum factae in substrato ordinationis et adrepartitionis ex qua prodit, quod praeter Abrudgyán Petruz et Borka György in quos tanquam melius possessionatos et domiciliatos urburarios 2 R. fl. 30 xri ad reliquos vero 6, 10, 12, 24, 30 ac 40 nonnisi cruciferi adrepartiti comperiuntur exaggerative et sinistre Judicio remonstraverint, qui ob id qua coriphaei et aliorum seductores exemplari poena puniendi venirent, dum normales scholae Germanicae pro eadem ab incunabilis adviscenda clementissime pro quovis et cuiusvis religionis et nationis nullo habito respectu clementissime institutae habentur, pro hic et nunc tamen condonate serio admonentur ut absque ulla tergiversatione exilem suam competentiam de restantia inde ab anni 1779 10-a Martii usque anni 1785 ultima Martii ad 120 R. fl. nos exurgente et accumulata pro normali ludimagistro persolvere haud ultra cunctentur, nam secus renitentes serio coercendos noverint. Reliqua vero satis infundata motiva supplicantibus medio eorundem ad tenorem judicialis intimati ad captum explanentur et praeiudicia rusticana ex eorundem animis refellantur ac declaretur genuine, quid sint scholae normales et quod ibi scriptura et litterae iuxta modum normalem addisci, doctrina vero Christiana per cuiusvis religionis sacerdotes separatim tradi debeat.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 286–287.

120

1785 martie 22, Zlatna

Anno 1785 die 22-a Martii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnac celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice
Gabriele Iabrotzky Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagy in conscriptione metallurgorum
Daniele Knopffer ad ferias
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Iudicio incoegnitis

.....

359. Medio Excelsi Thesaurariatus Ordinum de dato 14-a et praesentato 17-a Martii 1785 horsum exaratorum insinuatum Guberniale de dato 1-a et praesentato 9-a currentis, vigore cuius ad Sacratissimae Suae Majestatis Mandatum omnia loca praetoria tabularum comitatensium eo fine Militia provisa exstiterunt, quo pax securius conferretur, fugitivi et ob metum hinc inde dispersi publicata amnestia ad sua domicilia revertantur, nobilitas vero ad sua bona in Comitatu Hunyad cum Zarand unito habita omnibus ad pacem compositis locis iam segura redeat, seque cum subditis ad redintegrandam mutuam confidentiam bene comportet, commissum, cum Regio hocce Iudicio Montano gratiose communicatur.

128

Conclusum

Gratosi hi ordines deservientes pro notitia observantia circulariter quoque sub eodem praesentati dato more solito concernentibus officialibus et urburariis pro congrua notitia et observantia notificati habentur.

360. Caehalistarum Zalathnensium Magister Ioannes Csika cum juratis Dobra Angyel, Josepho Fest et Ioanne Punkel nomine totius caehalistarum communitatis de dato 12-a et praesentato 17-a Martii a.c. semet in antiquis suis privilegiis contra quae convictivam sententiam per Inclytam Tabulam Enyediensem latam fuisse referunt, manuteneri et a censu domiciliis suis imposito et pro anno 1784 violenter extorto, se imposterum immunes conservari supplicant ex rationibus: 1-o. Quod quamvis propriis manibus fodinas non cultivent, eas tamen seu steriles seu fructuosae fuerit, expensis operariis debitis intertenere ac providere debeant, unde eosdem constanter metalliculturae operam dare manifestum esset. 2-do. Quamvis nonnulli sint, qui se huic caehalistarum communitati incorporari curavissent, nec ulla partes fodinales possideant, reperiantur tamen de genere primitivorum caehalistarum actu etiam ut sunt Cseikaiana, Schafferian, Harthaiana, Schromiana, Punliana, Festiana, Huballiana, Pelmoniana, Reiteriana, Zipseriana et plures aliae per matrimonia dispersae familiae quae licet propriis manibus non laborent et nonnulli opificiis addicti sint, necessarias tamen expensas in easdem conferant, adeque pro veris fodinarum possessoribus haberi debeant, nec in considerationem eorum qui se duntaxat pro talibus inscribi curavunt et nullas forte partes fodinales tenent, adeoque de jure amandari deberent, veri et genuini caehalistae hoc onere opprimendi fuit. 3-tio. Vi Novellarium Articulorum de anno 1771 hoc onere eo minus caehalistae aggravari possunt, quod adhuc anno 1325 vigore Caroli Regis aliorumque Rescriptorum Regiorum „a taxa domiciliorum immunitati fuerint et hac ratione per Inclyti Regni Hungariae Reges horsum ad promovendam monticulturam relictis suis prioribus habitaculis maiores sui evocati exstiterint nec obstat, quod Sua Majestas Sacratissima Maria Theresia vi Novellarium Articulorum de anno 1747 allegatas suas libertates abrogare videatur, cum eadem Suas Majestas Sacratissima ad calcem elaboratis 14-ti *observanda praescripta Ordinationis Metallurgicae Maximilianae quae in latinum conversa typisque mandata proxime publici juris fiet* et clementer statuere dignata fuerit, ad haec altefata taxae exactio non ab anno 1747, quo in contrarium adductus Articulorum Novellarium suum obtinuit vigorem, sed primo ab anno praecedenti 1784 eisdem imposita fuerit et alioquin detrahi solita decima pars proventuum fodinalium ab ipsis Suae Majestati praestanda veniat.

Conclusum

Restituitur supplicantibus praesens eorundem Regio Judicio Montano porrecta instantia in originali erga restitutionem ea cum admonitione et reprehensione ut castigatioribus et moderatioribus terminis et expressionibus secus ac in moderno supplici libello Altissimam Decisionem et legalem proceduram Fiscii Regii vellicatoriis et proscisivis terminis utentes per scribam et concipientem suum concinari fecerunt, reformari et modificari curent, ob quod factum suum idem scriba si praeter mentem et voluntatem supplicantium eiusmodi expressionibus uti praesumpsit, ad dictamen Regiae Instructionis Tabularis iuxta paragraphum 259 non modo in poena homagii et impositionis silentii convincendus, verum in quoque, quod ab exponentibus percepit, in duplo compensare teneretur, secus vero si ex inviacione suppli-

cantium fecit, iidem supplicantes quorum facto et voluntate concinnata est commensuratam facto poenam subire debent.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 291–292.

121

1785 martie 23, Zlatna

Anno 1785 die 23-a Martii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Gabriele Iabrotzky Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi in conscriptione metallurgorum
Daniele Knopffer in feriis
Georgio Devai Vajda Hunyadi
Josepho Podivintzky in provinsoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Iudicio incognitis

.....
363. Mik Gavrilie, Mezoÿ Iuon, Mokan Nicula metallurgi et fiscales subditi Butsesdienses cum reliquis rem metallurgicam tractantibus eiusdem loci incolis de dato et praesentato 19-a Martii a.c. exponunt in suo Inclyto Iudicio porrecto supplici libello, qualiter ad ligni secium a quo vigore resolutionis de dato 20-a Junii anni praecedentis a Domino Provisore Podivintzki dispensati haberentur, Offenbanyam ire compellantur, equi vero eorundem clitellares ad forspontales praestationes per eiusdem pagi iudices ac juratos applicentur, adeoque a monticultura cum damno sui et Summi Aerarii praeiudicio avocantur. Supplicant proinde se reliquorum metallurgorum jure gaudere debentes, gratiose manuteneri, siquidem contributionis tabellis de annis praecedentibus inter veros metallurgos adscripti essent, hoc anno vero ex eo, quod gornicone Butsesdiensi caruissent, neque tempore conscriptionis per quemquam admoniti fuissent, ad eundem comparare intermisissent.

Conclusum

Iam sub 2-a Aprilis 1785 sequentis tenoris data est resolutio: Quantum cooptationem inter veros metallurgos attinet, de praeterito nihil deferri posse, pro futuro vero, si se reales metallurgicos supplicantes sentiunt, ac ad sensum Benignissimi Rescripti Regii de anno 1771 8-a Maii emanati, iudicium ac juratorum praeter huttmannum et cameralem gorniconem tempore annuallium conscriptionum contributionalium per rectificatores commissarios Montani Iudicii et provinciales juramenti vinculo obstringi solitorum semet legitimaverint, veros, indubitatos ac constantes metallurgos potioemque anni partem metallurgicis laboribus impendentes, per rectificatores commissarios inter metallurgos reales conscribentur, ac cum aliis ad tenorem Articuli 3 et 7 Novellaris 1747 nec non conformiter allegato Altissimo Rescripto de exemptionibus sonantibus tractabuntur et manutenebuntur. Quantum vero exemptionem a praestationibus Dominalibus ac etiam ligni sectione

130

erga paratam solutionem non in sortem robotarum fieri solita respicit extra activitatem Judicii Montani esse diagnoscitur, in Jurisdictionem Dominalem involare, eo minus supplicantes ab eiusmodi praestationibus eximere.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 294.

122

1785 martie 24, Zlatna

Anno 1785 die 24-a Martii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Gabriele Jabrotzky Judiciali Assessore

Carolo Winckler Substituto Notario ¹

375. Sub 5-a currentis horsum adductus metallurgus Grozav Iuon de homicidio et interemptione metallurgi Ignat Iuon insimulatus constituitur et examinatur serie sequenti:

Quomodo vocatur constitutus, cuius conditionis, religionis, aetatis, professionis etc.?

Vocor Grozav Stanisaiensis Illustrissimi Liberi Baronis Danielis Iosika subditus, disunitus, 30 circiter annorum, uxoratus, 6 proles habens, natione Valachus, professione metallurgus.

Quare est constitutus interceptus et huc adductus?

Occasione tumultus dum in pago Butsesd aliquot milites equites intercepti erant per Valachos, duos equi militum praedictorum fugiendo versus pagum Sztanisa per subditos Liberi Baronis Danielis Iosika providos videlicet Merienas Avram et Merienas Petru fratres intercepti et pagi iudicibus resignati sunt, praectacti Merienas Petru et Avram autem 1 flinctam et 1 pistolam quas in equo invenerunt, retinerunt. Hoc rescientes metallurgi Atyim Petrutz, Iuon alui Sandru, Ignat Iuon filius providi Ignat Petru et Atyim Salomon, qui in clade penes Miheilyen pagum occubuit, domum providi Merienas Avram et Petru invadentes praespecificata arma eisdem vi ademerunt et ad domum matris Atyim Petrutz, Atyim Ionitza dictae eo fine deportarunt, ut eadem ibi subdividerent inter se, interea vero Atyim Salomon, qui ab eisdem non scio que de causa remanserat, me accessit, vocavitque ut secum irem inquiring, quod arma nunc sint subdivisuri, quem ego secutus sum, ac ubi dum domum praefatae Atyim Ionitza accessissemus certus Grozav Petru, qui nos non vocatus sequebatur, alioquin iram contra providum Ignat Iuon ex certo inter ipsos adhuc in aestate intervento certamine fovens, cum eodem denuo contendere coepit ac ineunte certamine a parente praectacti Ignat Iuon nempe Ignat Petru prae manibus eiusdem praehabitam furcam ferream extorquens Atyim Salomon eidem Ignat Iuon in caput ictum furca inflixit et prostravit et quamvis postea 4 vel 5 septimanis vixisset, postea tamen, dum milites advenire ad ea loca inaudivisset, semet traha ad fodinam vehi curavit et exinde mortem sibi accersivit. Unde licet parens interempti cum Grozav Iuon in 12 U. fl. nis complanasset ac ipse mihi declarasset filium suum sibi dixisset quod ego illum non percusserim, tamen uxor inerempti spe a me aliquid extorquenti me, utut innocentem detulit, ac ideo subsequere interceptus et huc uti video, ad carceres adductus sum.

Fateatur constitutus an et ipse in certamine cooperatus sit, qui ibidem praesentes fuerint denominet, quid cum armis factum sit ac ubi actu sint?

Ego praesens eram ab initio usque finem sed videns certamen me adhuc ibidem praesentibus retraxi nec me certamini immiscere volui, erant autem praesentes Atyim Avram et Atyim Gavrille filii Atyim Ionitze, qui similiter a certamine abstinerunt. Prout etiam Iuon alui Sandru arma autem per iudices adempta et Domino Capitaneo ad pagum Butsesd venienti deportata sunt. Quod autem parens interempti providus Ignat Petruz mihi declaraverit, filium suum dixisse quod ego ne quidem attigerim illum habeo testes tres nempe Mikle Avram, Iriminás molitor providi Mikle Avram cum uxore Maria, cognomen non scio, sed peto me ad sufficientem cautionem dimitti, ut eosdem sistere possim et innocentiam meam probare possim ex consideratione etiam quod 6 prolibus oneratus sim.

Conclusum

Pro ulteriori veritatis certitudine eruenda providus Ignat Petruz, ad quem semet constitutus in fassione sua revocat, Atyim Ionyitze cum filiis Atyim Avram et Gavrilla item Iuon alui Sandru proa ffutura periodo judiciali ad diem abhinc constituendum medio localis huttmanni in praesentiam Iudicii Montani citandi detentus vero ad sufficientem de juri stando cautionem eo usque dimittendus ordinatur.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 298—299.

¹ Rubrica absenților nu a fost completată.

Magnifice Domine Iudex Montane!

Infrascriptus demisse exponere necessitor culpam meam, quod sopita rebellione in popina Csertesensi vinum pacifice biberam, interim advenit quidam nobilis ex Herou nomine Bollog armatus, qui hinc inde circumspiciendo seque invertendo cum framea ollam plenam e manibus meis excussit vinumque effluxit. Ego infelix et non sobrius ex ira dictum nobilem per crines cepi et in terram proieci.

Nobilis apellavit ad Forum pedaneum Csertessini, ibidemque per tres juratos post verba nobilis deliberatum fuit, ut ego mulctam in 250 florenis pro excessu deponerem. Pronunciata mulcta nobilis me ad Inclytam Tabulam ligatum ducere volebat et facultatem a Domino Curatore Sylvarum petiit. Dominus Curator me vocari iussit, una die in aresto tenuit. Proinde ego ex timore me Devam adducar cum nobili coram Domino Sylvarum Curatore pacem iniveram. Nobilis ex 250 fl. condescit ad 43 fl. 27 xr. Ego 4 fl. Domino Sylvarum Curatori iam deposui, nobilis vero per partes pecuniam acceptare non vult. Terminus positus est ad proxima Dominica sive 17 Aprilis, ego fundum solvendi non habeo, nisi e proventibus fodinae.

Ex eo Magnifico Domino Iudici Montano demisse supplico, dignetur mihi antiquo metallurgo et fideli subdito fiscali paterne assistere saluberrimum medium providere et mulctam in parte relaxare, ne ego ob modicum et in furia perpatratum delictum tantum ex timore conventionatos 43 fl. 27 xr. nobili persolvere adstringor, vel si alia possibilitas non foret, nobilis

non ad semel in praefixo termino a me mulctam exequatur, sed successivis vicibus pecuniam acceptet, secus ego coactus sum stompas cum una rota diven- dere, duas fodinas deserere, panamque meum alibi quaerere. Super quibus. Gratosam Resolutionem exoro.

Zalathnae, 9-na Aprilis 1785.

Bogdan Angjel
metallurgus et subditus fiscalis in Hondol
Ioannes Kunzef fecit

Pe verso: Ad Magnificum Dominum Dominum Andream Josephum de Ze- lenkay Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Judicem per Transil- vaniam Montanum et Sylvarum Fiscalis Magistrum.

Praesentato 9-a Aprilis 1785.

Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Tran- silvanici Zalathnae die 16-a Aprilis 1785 celebrata.

Conclusum

Cum supplicans cum laeso nobili Haroiensi Domino Bollog in 43 Rh. florenis 27 xr-is amicabilem convenisse recognoscat, ipsemetque sibi legem hac ratione posuerit, ad implementum stipulatae conventiones obligatur et ideo conetur laeso sine ulteriori protelatione satisfacere, ne ad instantiam laesi idem supplicans ad satisfaciendum via legalis executionis compellatur. Zalathnae, die 16-a Aprilis 1785.

E Protocollo Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici.

Extradatum per Carolum Winckler m.p., Caesareo-Regii Iudicii Mon- tani Transilvanici Substitutus Notarius.

Orig., T.M.Z., pach. 321, f. 67.

124

1785 aprilie 26, Abrud.

Spectabilis ac Magnifice Domine Praeses
Inclytum item Caesareo-Regium Iudicium Montanum
Domini Domini humillime collendissimi!

Plusquam tenui meo scripto exprimi valeat, Inclyto Caesareo-Regio- Iudicio Montanistico constare spero qualem nam infelicem statum depraedationis speciale hocce in Magno Transilvaniae Principatu oppidum montanum Abrudbanya cum suis territorialibus quo ad Hungaros in nupera tumultuatione experiri debuerit, non ex alia ratione quam odio nationalitatis, relligionis cupidine praedae, et contra suos officiales saeviendi instinctu, et si per singularem Divinam Providentiam superstites in receptaculis fodinarum, sylvarumque salvari nequivissent, actum fuisset de omnibus Hungaris, praesertim officialibus. Status interea depraedatorum eo devenit, ut quicquid avis ac genitoribus, et per ipsos vel per innocentissimam metallurgiae proffessionem vel alia media industrialia fuerat comparatum non solum quoad subsistendi media, sed culturam etiam fodinarum direptum ac eversum fuerit, iustamque et adaequatam omni iure a damnificatoribus praedonibus resarcitionem desideraret. Ast cum iuxta bene cognitae satisque praevise eiusdem nuperae et anteriorum in hac Periphria tentatarum tumultuationum cir-

cumstantias vicinorumque incolarum ad id iam assuetorum genium ac inclinationem deinceps quoque vel ex levi infascinatione concitationeque atrocior adhuc oppidi devastatio sine Praesidio Militari metuenda foret, quandoquidem nunc etiam rebelles non tam veram resipiscentiam amplecti, quam illius quod nefarium propositum in extrema Hungarorum deletionem non effectua-verint paenitere observentur adeoque nec Hungaris seu metallurgis his adstipulantibus questoribus et opificibus, nec officialibus (quibus vel maxime infensi esse solent) tuto subsistendi securitas superesset. Praemissis ex incumbentia mei officii pro conservatione metallurgorum securiorique et in tantum industriosiori fodinarum cultura ac per hoc promotione Altissimi Regalis ut et condigna iurisdictionis administratione humillime insinuatis insto submissee Inclytum Caesareo-Regium Montanum dignetur ex ea qua pro iusto et aequo erga necessariam manutentionem metallurgorum sibi subordinatorum officialium ac augmentationem Aerarii Regii ducitur singulari propensione, efficaci suo interventu coram altioribus instantiis redintegrationem expilatorum montanistarum futuramque subsistendi securitatem ope constantis Praesidii Militaris procurandam paterne exoperari. In reliquo debito obligationis ac venerationis cultu persisto.

Spectabilis ac Magnifici Domini Praesidis
Incltyi Caesareo-Regii Iudicii Montanistici

Abrudbanyae 26-ta Aprilis 1785

Humillimus servus
Franciscus Fikker m.p.
Montium Magister

Pe verso: Praesentata 29 Aprilis 1785. Exhibita, lecta in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montanistici Transilvanici, Zalatnae die 17-ma May 1785 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach 818, f. 257–258; in același pachet mai există o copie a documentului.

125

1785 aprilie 30, Zlatna

Anno 1785 die 30-a Aprilis in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Samuele Halmagyi Judiciali Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzky
Daniele Knopffer
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky in provisoralibus
Francisco Kompothi in officiosis Iudicio incognitis

.....

134

458. Metallurgus Bradiensis Bants Koszta de dato et praesentato 16-ta Aprilis a.c. querulose exponit, quod cum per rebelles Valachos victualibus, vestimentis, fodinalibus instrumentis etc. despoliatus ad bis mille florenos damnus perpeti debuerit, ad haec filio suo eadem ipsa occasione innocenter traiecto, viduam eiusdem cum duabus prolibus intertenere debeat, adeoque ad summas incitas reductus fuerit, his non obstantibus adhuc 4 milites apud se illocatas victualibus, aliisque necessariis requisitis intertenere cogatur. In quorum consideratione et vel maxime quod tempore rebellionis fidelia praestiterit servitia et iuxta acclusa attestata quam plurimos Nobilium de instanti mortis periculo liberaverit, ab hoc illocationis militum onere sublevari humillime supplicat.

Conclusum

Sub eodem praesentati dato sequens data est per indorsatum supplicanti resolutio: Cum e productis supplici libello adnexis et documentis huius urburarii fidelitas occasione rebellantis Valachicae plebis erga Suam Majestatem Sacratissimam eiusque ad sedandos motus exmissam Inclytam Militiam etiam in deportandis usque Devam secretis litteris contestata singulari constantia et opera erga afflictam nobilitatem et captivas Nobiles mulieres eiusdem coram rebellibus intercessio, ob quae subinde non solum bonis omnibus privatus et depraedatus ad incitasque reductus, verum etiam per rebelles ad necem quaesitus exstiterit, ob quae egregia sua facta peculiari gratia et exemptione dignum se reddidit, sed reflexe ad Articulos 3 et 7 Novellares anni 1747 Benignumque Rescriptum Regium de 8 May 1771 ab extraordinariis oneribus qua verus et indubitatus urburarius qui Altissimo Aerario e fodinis suis egregie foeneravit, immunitandus venit, atque ideo idem omnibus et singulis quorum interest, aut interesse poterit, officiosissime per Regium Iudicium Montanum recommendatur ut ab illocatione militum liberetur et tanto magis ruinatae domus suae statui ac fodinis absque ampliore sui aggravio providere ac succurrere possit et valeat.

Orig., T.M.Z., pach. 7, f. 358.

126

1785 mai 7, Cimpeni:

Copia copiae.

Infrascriptus do praesentes litteras testimoniales fide mediante, quod anno hoc currenti 1785, die 7-a mensis Maii comparendo coram me et mei in praesentiam per titulum Dominum Spanum Domini huius Superioris fiscalis Zalathnensis specialiter missus providus Csupa Miheille subditus fiscalis Kis Aranyasiensis, ut eodem quae antea titulo Domino Spano locali sponte retulerit coram me etiam juramento mediante firmaret, formaliterque adjuratus fatetur sequentia:

Nunc post Pascha nostrum statim subsequenti die Martis venit quidam homo ex Crisio, possessione Ujberesti Inclyto Comitatu de Zarand adiacente, ad possessionem nostram Kis Aranyas et cum aliunde antea quoque mihi notus esset, ergo quid quaeris hic apud nos, interrogavi illum, ille reposuit pro semine cannabum et pro ovibus, vocatur autem ille homo Ujbár Lapadát et ulterius interrogavi, quid novi apud vos? respondit, tantum inseminationem absolvant homines, statim insurgemus denuo contra Hungaros et quidem ex toto Crisio.

Super cuius coram me juramentaliter facta relatione, ego quoque fide mediante testor. Datum Topanfalvae, anno, die, ut supra, in domo propria nobilitaris.

Correcta per me.

L.S. Alexander Kendi m.p.
Nobilis de Topánfalva

Copie, T.M.Z., pach. 321, f. 65.

127

1785 mai 9, Zlatna

Anno 1785 die 9-a Maii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Samuele Halmagyi Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano infirmo
Gabriele Iabrotzly in conscriptione
Daniele Knopffer necdum comparente
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi in officiosis Iudicii incognitis

.....
467. Idem Sylvarum Curator Michael Sutoris sub dato 14-a et praesentato 17-a refert, quod posteaquam tumultus sopiti fuissent, Nobilis Haroiensis Dominus Joannes Ballog ad possessionem Csertes Hondol triticum distrahendum adveniens in diversorium apud Paska Petru divertere intenderit, ubi dum intrans multos Valachos invenisset, reverti voluit, ast quia e domo excedere volens proxime sedentis Bogdan Angyel vinum fortuito effuderit, ab eodem dirum in modum verberatus sit, subseque tamen cum laedenter amicabiliter complanado, quia vero dictus Bogdan Angyel appromissam satisfactionem nihil suffragantibus laesi adursionibus praestare nollet, quid hoc in casu facto opus sit, inviari humillime petit.

Conclusum

Nomine Iudicii severe admoneat Haroiensi Nobilis Joannis Ballog verberatorem metallurgum Bogdan Angyel, ut eidem iuxta praehabitam accordum et conventionem intra octavam satis faciat, quod si posthaberet eisdem intercipi et pro 23-a Maii a.c. huc Zalathnam fiscaliter prosequendum transmitti curet.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 32 bis.

128

1785 mai 19, Baia de Criș

Inclytum Montanum Iudicium Transilvanicum!
Domini mihi distincta veneratione Colendissimi!

136

Posteaquam ex fundamento huc reverenter acclusarum in apographo testimonialium incola Ujbarestiensis Ujbár Lapadát ex Ujbarest, iubente Illustrissimo Domino Guberniali Consiliario, Regio Commissario et Administratore nostro, interceptus fuisset, medio intimati de 16-ta currentis mensis et anni, dignata est eadem Illustritas ordinare, ut de singulis accusationum punctis praenominatus captivus examinetur et exigentibus circumstantiis confrontetur, fotaque cum Inclyto Montano Iudicio cointelligentia, investigatio quoque contra eundem peragatur, quemadmodum Benigna eiusdem Fassio excepta est etiam, sed quia non solum e fassione eiusdem, verum testimonio etiam iudicum incolarumque eiusdem pagi, absque ullo dubio evenit, eundem in termino, per fatentem, fide mediante relato, cum reliquis eiusdem possessionis incolis in ecclesia fuisse, post termini vero diem provido Nyag Togyer cum Uibar Salomon arasse, pridie autem coram me, ad computum, cum iudicibus et juratis comparuisse, adeoque termino relato, eundem in dicta Inclyti Domini Devensis possessione Kis Aranyas apparere non potuisse, restat ut confrontatio peragatur, quae ut fieri possit, officiosissime idem Inclytum Iudicium Montanum interpellandum esse duxi, quatenus dignetur, tales facere dispositiones, ut in testimonialibus nominatus fatens Kis Aranyasiensis Csupa Mihaila, pro instituenda confrontatione ad oppidum Körös Banya, absque mora compareat, ne contribuentem in detentione hoc laborum tempore, cum dispendio oeconomiae dici haerere contingat. Distincto in reliquo venerationis cultu perseveraturus.

Inclyti Montani Iudicii.

Körös Banyae, 19-a Maii 1785.

Humillimus servus

Stephanus Hollaki m.p.

Circuli Zarandiensis Substitutus Vice Comes

Pe verso: Exhibitum. Lectum in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 7-a Junii 1785.

Orig., T.M.Z., pach. 321, f. 63–64; pecete de închidere în ceară roșie.

129

1785 mai 23, Zlatna

P.P.

Ad honoratissimas Spectabilitatis Vestrae Regio huic Iudicio Montano Transilvanico de dato 19-a et praesentato 23-a Maii 1785 exaratas haece officiose reponendum esse duxit Iudicium, ut siquidem Kis Aranyosiensis incola fiscalis subditus Csupa Mihaila dictus pro confrontatione Körösbanyae instituenda desideratus nec urburarius, nec metallurgus esset, non defuisse Iudicium Montanum brevi manu concernenti Provisoratui Zalathnensi, ad cuius jurisdictionem idem subditus spectat, requisitoriales Spectabilitatis Vestrae una cum accluso in originali pro accelerando effectu communicare, qui Iudicio reponendo eas se sub eodem ad Spanum Superioris Domini Josephum Intze fecisse dispositiones, ut idem Csupa Mihaila cum una gornikone statim et de facto Körösbanyam ad Spectabilitatem Vestram expediatur. Atque hoc est, quod Iudicium Montanum suorum servitorum promp-

titudinem porro offerendo reinsinuandum habeat ac in reliquo solito devinc-tionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Spectabili ac Generoso Domino Stephano Hollaki de Kis Hallmagy Inclyti Comitatus Hunyad cum Zarand uniti Substituto Vice Comiti.

Zalathnae de dato 23-a Maii 1785.

Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Concept, T.M.Z., pach. 321, f. 66.

130

1785 mai 30, Zlatna

Inclytum Caesareo-Regium Judicium Montanum!

Ex acclusa copia ab Illustrissimo Domino Consiliario Guberniali Comis-sario Regio, nec non coadunatorum Comitatum Vajda Hunyad cum Zarand Administratore Michaela a Brukenenthal ad Supremum hocce Officium Mon-tanum de dato 16-a et praesentato 22-da exarati insinuati, Inclytum Judicium Montanum uberius perspiciet, tam a possessoribus, quam subofficialibus advicinantium processuum Almas et Gyogy relatum esse, quod dictorum processuum subditi ex agnata sibi rennitentia, ex parte pauca praesent, maiori vero ex parte nulla prorsus praestare velint servitia, speciali adnexa ratione, quoniam ex oppido hocce Fisco Montano Zalathnensi erroneas perciperent inviationes.

Velut itaque altefato Illustrissimo Domino Commissario Regio sub hodierno rescribitur, quatenus subofficialium suorum relationibus uberius perpensis ac ruminatis, seria investigatione instituenda eruere, horsumque perscribere ingruanter dignetur, qualesnam sinistrae, aut per quos signanter Zalathnenses, advicinantibus datae sint inviationes. Ita praesentem insinuati copiam Inclyto Judicio Montano eo fine peramicè communicari, ut, quando-quidem maior pars incolarum possessionem saltem proxime advicinantis Nagy Almas metallurgi essent, inadventer eruere intendat, num? aut per quem ex oppido hocce Zalathna erroneae ac Altissimis Ordinationibus contrariae per inconcessum hucusque, quodum non uberiora comprobarentur, disseminatae essent inviationes et si quid eliceretur, tam suam eo, quo congruit, facere superinde remonstrationem, quam Supremum hocce Officium Mon-tanum desuper ingruanter informare velit. Qui in reliquo constanti venera-tione persistimus.

Eiusdem Inclyti Judicii Montani!

Zalathnae, 30-a Maii 1785.

Ad officia paratissimi
Johannes Nepomuk Emanuel Will m.p.
Joannes Baro de Zwenkau m.p.

Pe verso: Praesentatum 1-ma Junii 1785.

Exhibitum lectum in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transil-vanici die 20-ma Junii 1785 celebrata.

Orig., T.M.Z., pach. 238, f. 102–103.

138

P.P.

Sub hodierno comparentes providi Faur Iszak huttmanni Rudaensis Faur Medra filius et Illyes Iov declararunt, quod Dominatio Vestra nec sabulum, ne mineras per Rudaenses incolas occasione revolutionis Valachorum furto ablatas et partim penes stompas illorum in natura praeexistantes, partim vero contusas Zsomp contentas iuxta meam Judicis Montani sub 24 May a.c. posteaquam vigore sigilli Judicii Montani die 22 May expediti et Dominationis Vestrae extradati ad triduum tam hi ambo, quam alii in sigillo denotati Rudaenses incolae et metallurgi horsum citati comparuissent rite adhortati, quo ablatas mineras et alia fodinalia et stompalia requisita et instrumenta Magnificae Dominae Adamo Ribitzeianae intra octavam restituunt admoniti extitissent, exponerent antelati metallurgi, quod Dominatio Vestra nullatenus recipere velit, sed pretium ablatorum in pecunia dependi cupiat, per Judicium Montanum iidem incolae eo persvavi, adhortati et admoniti, ut sincere quidquid adhuc de mineris praeexistit vel in sabulum redactum, vel in auro, adhuc penes ipsos reperitur, una cum instrumentis et requisitis Dominationis Vestrae fideliter resignent Dominatio autem Vestra prout hic praesens instructa est, quidquid resignabitur recipiat et nominatenus a quoquid restitutum est specificet ad unam chartam et desuper suum recepisse apponat et quietet, de eo autem, quod restitutum non fuerit, Judicio suam remonstrationem submittet, apud quem quid detineatur, ut talis suo tempore, pariter ad restitutionem cohortari et admoneri possit, verbo cum iuxta circulares concessa a Sua Majestate amnestia publicata habeatur, praeterea ne res ablatas investigentur, ne quo casu tumultus aliqui excitentur, ideo Dominatio Vestra in hoc negotio caute aget, nec nimis rigorosum, nec nimis remissum se exhibebit, verum potius bono modo in recuperatione ablatorum procedet, quod ipsum etiam Judicium Montanum taliter ad effectum consequendum committitur. Caeterum remonstrationem de quolibet mense super expensis et proventibus iuxta consignationem et manualia reperibilia quousque tantum attingi possunt, statim et de facto per Dominationem Vestram et Lötseium conficiantur, subscribantur et per expressum intra tridui spatium horsum Judicio submittantur, cum attestatum ad preces Magnificae Dominae Adamo Ribitzeianae Excelso Gubernio exhibendum expediti et sollicitanti Magnificae Dominae Cibinium transmitti possint.

Carolus Winckler

Stomparum Adamo Ribitzeianarum curatoribus Thomae Bernard et Josepho Lötsei.

Zalathnae de dato 30-a May 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 321, f. 301.

Anno 1785 die 6-ta Junii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Gabriele Jabrotzky }
Samuele Halmagyi } Assessoribus
Daniele Knopffer }

Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Andrea Josepho Zelenkay infirmo
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky Cibinii
Francisco Kompothi in exmissione Verespatakini

.....
569. Leguntur litterae Magnificae Dominae Mariae Horvath viduae Adamo Ribitzeianae de dato 28-a Aprilis et praesentato 16-a Maii 1785 tenore quarum rogat, ut sibi iudiciale attestatum expediatur super eo quam fructiferae fuerint fodinae suae, tam Summo Aerario, quam etiam aliis pauperibus hominibus.

Conclusum

Cum iuxta petenti non sit denegandus assensus de et super eo testimonium iudiciale expediendum annuitur, quod fodina Dominae supplicantis ante tumultum fructifera fuerit ac multis hominibus penes eiusdem cultivationem applicatis sustentandae vitae media subministraverit quod occasione tumultus exstiterit expilata et minerae ad stompas devectae notabili in quantitate ablatae aurum in crudo praeeexistens pariter non temendi valoris violenter ademptum, quod item ad restaurationem eiusdem fodinarum, stomparum et aliorum requisitorum multis sumptibus egeat.

.....
573. Legitur supplex libellus Magnificae Dominae Mariae Horvath viduae Adamo Ribitzeiana sine dato de praesentato vero 21-a Maii 1785 emanatus, cui advolvendo specificationem rerum suarum fodinalium tempore tumultus Valachici ablatarum, prout et ipsos depraedatores Valachos specificè complectentem, siquidem iidem Valachi ad factam etiam requisitionem, ablata restituere nolint, et per hoc fodina Rudaensis 12 Apostolorum in desolationem recidere ac tam sibi, quam etiam Aerario damnum emergere debeat, ablata nihilominus juris processu require nimis longum et onerosum foret, obinde petit talem ad inveniri modum, quo omnia sua fodinalia requisita specificata recuperare et rehabere valet.

Conclusum

Siquidem judicialiter citatis et sub 28-a Maii a.c. personaliter comparens huttmannus Rudaensis Faur Medra cum filio suo Iszak aliisque Rudaensibus incolis et metallurgis super restitutione ablatorum requisitorum fodinalium et stompalium, prout et minerarum auriq̄ue abalienati serio admonitus una cum reliquis compromississet omnia per semet ipsos et Rudaenses ablata restituere velle, dummodo per alios sublata resarcire haud adstringantur, hinc Dominae quoque supplicanti svaderi, ut placidis modis res suas ablatas signas positive exploraverit, recuperare studeat et sponte oblatas acceptare haud detrectet.

.....
575. Michael Sutoris Caesareo-Regius Sylvarum Curator sub dato 16-a et praesentato 22-a Maii 1785 tenore cuius ad ordines iudiciales de 21-a

Martii super supplici libello communitatis metallurgicae Csertesiensis Valachicae editorum ac intimantium, ut metallurgicam communitatem eandem convocando ab eadem interroget, an in supplici libello exposita puncta cum consensu eorundem scripta sint, vel minus, prout etiam ut singula refutet, ac eandem ad persolvendam competentiam ludimagistrorum normalium severe admoneat, reponit: Quamvis eandem suo modo convocatam penes refutationem expositorum in supplici libello punctorum serio comminasset, ne debitam hanc competentiam restantem persolvere detrectarent, unaque eidem inculcasset normales scholas pro omnis nationis prolibus gratiose erectas esse, ita quidem, ut in iisdem nihil de religione, quam cuilibet nationi proprii sacerdotes tradere solent doceatur. Eadem nihilominus supplicem libellum ex sua voluntate et consensu concinnatum esse recognoscendo dictam competentiam restantem nullatenus normaleos magistris persolvere velle semet declaravit, cum alioquin iidem ludimagistri ipsis nihil servivisset.

Conclusum

Siquidem metallurgica communitas Csertesiensis ad persolvendam annualem competentiam in tritico, quae eiatriviali scholae magistro a 10-a Martii anni 1779 usque 10-a Martii 1785 pendenda restat et parato aere redimenda ad 120 R.fl. -nos exurgit iuxta factam individuaalem repartitionem et praepremis urburarii et metallurgi Vallachici concurrere velle recusarent, nec alius fundus ex quo eidem ludimagistro subveniri posset, exstaret, penes submissionem supplicis libelli antelatae metallurgicae communitatis et informationis Domini Sylvarum Curatoris Excelsus Thesaurariatus interpelletur ac consuletur, utrum Regium isthoc Judicium etiam citra voluntatem Valachorum metallurgorum eosdem ad huiusmodi concursum mediis quoque coactivis adigere debeat, nec ne? vel vero alium excontentationis modum adinvenire ac praescribere consultius fore arbitrabitur.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 127—129.

133

1785 iunie 6, Zlatna

P.P.

Judicium isthoc Montanum Transilvanicum reverenter unaque officiose repraesentandum duxit, Valachos circum circa habitantes quottannis in festo Ascensionis Domini styli veteris ad possessionis pagi Nagy Almas territorium magno numero confluere ibidem inter potus et epulas choreus ducere assolere et hactenus etiam raro sine aliquo notabili casu verberationum, cruentationum, vel homicidii exitum habuisse. Cum autem pro modernarum fatalium circumstantiarum ratione eiusmodi complurium Valachicae plebis personarum conventicula, tanto magis congregationes impediendae potius, quam tolerandae viderentur, ex parte huius Domini, signanter quoad metallurgos per praesens Judicium, quoad alios vero per Provisoratum ac e cathedris medio sacerdotum publicari et prohiberi factum est, ne plebs Valachica consveto more eo confluere auderet.

Multum in rem hanc conferre arbitraremur si Illustritas etiam Vestra eodem in partibus eiusdem Comitatus et peripharia illa pro sua alta prudentia congruas dispositiones huc intuitu ad praepediendas malas consequentias facere non dedignaretur. Caeterum de dato 16-a Maii 1785 Illustritatis Vestrae

requisitorias Inclytum Caesareo-Regium Primarium Officium Montanum huic etiam Judicio communicavit et in authores servitorum dominalium non praestationis instigatorum Judicium inquisivit, sed nullum exquirere, vel deprehendere potuit, quod si igitur ex investigatione per Inclytum Comitatum instituta aliquis huius jurisdictioni subordinatus innotuisset eiusmodi ausus reus et Illustritas Vestra communicari facere dignabitur, ex parte quoque huius Judicii Illustritatis Vestrae intentio secundabitur. Prout et huius investigationis occasione plebem metallurgicam e jobbagionibus et iniquinis consistentem ad alacriter praestandum dominale servitium et exhibendam obedientiam pluribus convenienter exhortari et disponere non deficit. Quibus in reliquo condecanti venerationis cultu assiduo persistit.

Gabriel Jabroccki m.p.
Carolus Winckler m.p.

Illustrissimo Domino Michaeli de Brukenthal Excelsi Regii Gubernii Consiliario Actuali et Inclyti Comitatus Hunyadiensis Administratori et Commissario Regio.

Zalathnae de dato 6-a Junii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 238, f. 106—107.

134

1785 iunie 7, Zlatna

Anno 1785 die 7-a Junii ¹ in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Gabriele Iabrotzky
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer ² } Assessoribus

578. Leguntur Ordines Thesaurariales de dato 9-a et praesentato 22-a Maii 1785 editi tenore quorum Reinsinuatum Excelsi Gubernii Regii de 28-a Martii circa educillationem liquorum in Csertes metallurgis interdictam emanatum, quo vidua Comite Bethleniana admonita habetur ut de sufficientu liquorum quantitate in Csertes procuranda debitas faciat dispositiones, Regio Judicio pro notitia in copia communicatur.

Conclusum

Servit pro notitia et Domino Sylvaram Curatori Csertesiensis Domino Michaeli Sutoris pariter eo fine communicetur, ut ab educillatione liquorum metallurgos arceat et de provisione sufficientium liquorum tempestive Dominorum terrestrium officiales commoneat.

.....
583. Dominus Stephanus Hollaki circuli Zarandiensis Substituto Vice Comes sub dato 19-a et praesentato 23-a Maii 1785 insinuat quod posteaquam ex fundamento acclusi in copia testimonii ad iussa Illustrissimi Domini Consiliarii incola Uibarestiensis Ujbar Lapadat interceptus fuisset, eadem Illustritas Sua sub 16-a Maii ordinare dignata fuerit, ut praehabita cum Regio isthoc Judicio Montano cointelligentia investigatio quoque contra eundem

142

peragatur, cuius benigna fassio excepta est etiam, sed quia non modo e fassione eiusdem, verum etiam testimonio iudicum et incolarum eiusdem pagi eveniat, in termino per fatentem Csupa Mihailla subditum fiscalem Kis Aranyosiensem, quasi dictus Ujbar Lapadat die noctis post Pascha Valachorum statim incidente in Kis Aranyos comparendo dixerit, finita inseminatione semet ex universo Crysio contra Ungaros insurrecturos, fide mediante relato cum reliquis coincolis in ecclesia fuisse, sequenti die provido Nyág Tagyer cum Ujbar Salomon erasse et pridie coram se ad computum cum iudicibus et juratis comparuisse, adeoque eundem in possessione Kis Aranyos eodem tempore comparere haud potuisse atque ideo iurium requiri, quo dictus Csupa Mihailla pro instituenda confrontatione Körösbanyam constituatur.

Conclusum

Iam sub 23-a Maii rescriptum est, quod siquide praeattactus Csupa Michaila nec metallurgus, nec urburarius, sed jobbaggio fiscalis esset, Provisoratus Regius penes communicationem requisitoriarum litterarum eiusdem Domini Substituti Vice Comitis requisitus eandem Csupa Mihaila constituendum appromiserit ac sub eodem etiam eatenus ordinationes ad spanum dominalem Josephum Intze dedisse declaraverit.

Orig., Z.M.Z., pach. 8, f. 131—132.

¹ In text greşit Maii.

² Rubrica absenţilor nu este completată.

135

1785 iunie 15, Zlatna

P.P.

Excelso Caesareo-Regio in Montanis et Monetariis Thesaurariatui Transilvanico

Supplices preces Sedriae Montanae Abrudbanyensis isthic in originali advolutas pro parte eiatum urburariorum et metallurgorum non Valachorum sub dato 26-a et praesentata 29 Aprilis 1785 satis lamentabiliter conncinatas et statum deplorandum depraedationum suarum occasione rebellantis plebis Valachicae interventarum per stringentes vigore quorum pro stabili et sufficienti militia in securitatem eorundem publicam illocanda et deinceps quoque ibidem tenenda ardentem instat eidem Excelso Thesaurariatui Regio, e motivis per eandem Sedriam Montanam adductis, et reipsa ita subsistentibus Regium quoque Iudicium Montanum adstipulando non modo humillime repraesentare, verum etiam de meliori recommendare sustinet ut gratio suo interventu et interpositione mediante coram Excelsis Instantiis in praesidium, et securitatem plebis metallurgicae Abrudbanyensis et Verespatakiensis, unde tanta copia auri de mense in mensem Aerario Regio procreari et administrari consuevit, quanta e nullis Transilvaniae locis affluit, ac ideo peculiarem reflexionem et praeferentiam digni censeantur petito militari brachio et sufficienti praesidio constanter ibidem tenendo provideantur, nihil abstante seu praetensa ratione Charistiae seu nefors nonnullorum Valachorum querelis, dum hi eo intendunt, ut nulla adsit militia, et suo tempore colluvies ad praedas asvetae et inhiantis plebis Valachicae visa occasione in hunc vel illum locum,

143

vel in hanc vel illam Domum Urburarii vel Officialis de repente et improvise irrumpant et prioribus factis suis similia facinora si non generalia, specialia tamen certo certius reiterent. Quoad alterum vero membrum cum militia ibidem excubans panem e Magazino Caesareo-Regio accurate obtineat, et tantae res ad vendendum undiquaque adferantur, ut omnes distrahi nequeant, et in deposito hinc et inde relinqui consueverint. Ex eoque in tempore opportuna dispositiones necessariae sunt, nec loca montana absque militia inermia opinione Regii Iudicii Montani minime relinquenda censentur.

Gabriel Jabroczi de Jab
Carolus Winckler
Substitutus Notarius

Pe verso: Zalathnae de dato 15-a Iunii 1785. Penes quam preces Sedriae Montanae Abrudbanyensis pro militari brachio constanter ibidem tenendo supplicantis humillime advolvuntur.

Concept, T.M.Z., pach. 818, f. 255–256.

136

1785 iunie 20, Zlatna

Anno 1785 die 20-a Junii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Gabriele Jabrotzky Assessore
Carolo Winckler Substituto Notario

Absentibus

Samuele Halmagyi in rectificatione contributionalium
Daniele Knopffer in exmissione ad Ribitze
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi in exmissione ad Ribitze

633. Legitur Insinuatium Caesareo-Regii Primarii Officii Montani de dato 30-a Maii et praesentato 1-a Junii a.c. tenore cuius exponit ex advoluta insinuatii per Illustrissimum Dominum Michaellem Brukkenthall Regium Administratorem Inclyti Comitatus Hunyad eidem sub dato 16-a et praesentato 22-a Maii a.c. dati copia uberius perspicere posse, qualiter tam per possessores, quam et Subofficiales advicinantium processuum Almas et Gyogy relatum exstiterit, eiatas incolas subditos maiori ex parte praestarc nolle dominalia servitia, ex eo quidem, quod hic Zalathnae erronee invicuntur et eisdem consulatur. Petit proinde in eiusmodi nocivos consiliarios investigari et detegendos tam eo, quo competit, quam et sibi notificari.

Conclusum

Iam ubi 4-a mensis Junii a.c. praelaudato Illustrissimo Consiliario rescriptum est, Iudicium in authores servitorum dominalium non praestationis instigatorum inquisivisse, nullum tamen deprehendere vel detegere potuisse, nnaque requisitus est, ut ex parte comitatus quoque concursum

Valachorum, quem iidem ex pagis circum circa iacentibus quovis anno in festo Ascensionis Domini styli veteris ad territorium possessionis Nagy Almas concurrentes celebrare, ibidemque inter potus, epulas et choreas raro sine aliquo notabili verberationum, cruentationum et homicidii casu ducere solent, interdicere velit.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 174.

137

1785 iunie 22, Băița

Continuatio

investigationis anno 1785 die 21-ma Iunii in possessione Ribitze per antelatos et subscriptos Dominos Commissarios instituta respectu auri tempore exorti tumultus Valachici per Iosephum Lötsei praeterpropter duas libras ponderantis in pulverico recepti, ex quo nonnisi 88 pisetae ad cambsionem administratae comperiuntur, et in quatuor libris prae manibus Iosephi Lötsei fuisse praetenditur.

Constituitur femina Kata demortui Iosif Stompanii relicta vidua et interrogatur:

1-mo. Quibus praesentibus constitutae Iosephus Lötsei imminente tumultu et hominum maleferiatorum multitudine iam advolante, ubi, in qua quantitate et quali ligaculo aurum in pulverico recondendum consignavit?

Certo die Martis in mense Novembri anni praeteriti cum tumultus exortus fuisset aurum in hoc cubiculo extrahi curavit, et ingruente iam nocte multisque hominibus circa stompas confluentibus famaue perlata, quod in Brad, Cristyor Hungari omnes trucidentur, Iosephus Lötsei vix tantum temporis habuit ut aurum in igne paulisper exsiccatum, colligaret, mihique transponeret, ac subinde clancularie aufugeret. Quantum in quantitate adaequaverit, cum non fuerit ponderatum ignoro.

2-do. Quo aurum recondidisti, et qualiter ad manus providi Burna Thoma devenit, qui solum 88 pisetas ad manus Iosephi Lötsei restituit?

Cum ego etiam aufugissem et me ad pagum Vaca domumque providi Burna Thoma recepissem aurum mecum tuli, et inter reculas meas in sacco reconditi. Subinde advenientibus militibus cum saepius ad silvas cucurrissemus aurum mecum portare nolens eidem Burna Thoma tradidi, ut illud reconderet, expost sedato tumultu Iosepho Lötsei, me inscia et Bradini commorante, idem Burna Thoma aurum apud ipsum esse revelavit, et etiam tradidit, quanta vero in ligatura et utrum minor fuerit, ea quae ego recepi ignoro, cum illud amplius non viderim.

Provocatus etiam dominus Iosephus Lötsei recognoscit, aurum sibi per providum Borna Thoma sibi fuisse restitutum, et quod illud cum defectu quidem receperit ast circumstantiis longiorem moram non admittentibus administrare et cambiare necessitati fuerint, adeoque ad praesentandum constitutae Keta reservare haud potuerit.

Ad haec providus Burna Toma ex possessione Vaca legitime citatus comparens et ad praemissas quaestiones examinatus per omnia fassioni feminae Kata nominatae conformiter fassus est.

Boiczae, die 22-da Iunii 1785.

Pe verso: Praesentatum 24-ta Iunii 1785. Separatum examen intuitu defectus in auro pulverico sub tumultu Valachorum emergentis.

Exhibita lecta in Sessione Caesareo-Regii Montani Transilvanici. Zalathnae, die 22 Iulii 1785.

Concept, T.M.Z., pach. 819, f. 1--2.

138

1785 iulie 2, Zlatna

Anno 1785 die 2-a Iulii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Gabriele Iabrotzki
Samuele Halmagyi
Carolo Winckler

} Assessoribus

Absentibus

Daniele Knopffer in feriis
Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzki infirmo
Francisco Kompothi in officiosis Iudicio incognitis

.....
685. Lecta est instantia metallurgorum Zalathnensium de dato praesentato 26 Iunii a.c. tenore cuius iidem, qui se nullos agros possidere, neque hactenus magazinalia praestitisse onera asserverant, supplicant, ab eodem assistentia Iudicii Montani Transilvanici eliberari ex eo potissimum: 1-mo. Quod nullas penitus possessiones habeant taxam dominalem a domibus solvant, solummodo e mercede fodinali vivant ac exinde taxam capitibus unius R. floreni quovis anno persolvant. 2-do. Quod Dominum Provisorem Josephum Podivintzky eatenus requisiverint, qui ipsis respondit, se magazinalia necdum repartitum esse, in repartitione tamen obstrictos etiam ipsos supplicantes, ut in aliquantum ad praestationem concurrant ac ita ad Regium Iudicem Montanum inviati sint. 3-io. Quod collectores iam elapsa septimana eadem exigere coeperunt, nominanter in circulo Vulturiano Szanfiriska Veszelle et Csetyeras György, a providis Bora Avram et Petru Triff Petru et Dan, Haidok Iuon, Ienie Petru et Krissan Nikora, in circulo Dsoszszan Mida Iuon a providis Ponoran Iuon, Morosan Luka, Abrudgyan Gavrilla, Csongradi Gyorgy, Bisztran Irimie, Bigida Iuon, Rad Mihai et Abrudgyan Iuon, in circulo Trojan Iankon Past a providis Szuts Nikula, Grek Iuon, Turk Deni et Petrusenar Petruz. Quibus si Iudicium Regium hocce Montanum fidem dare nollet, rogant per deputatos in singula inquiri et investigari.

Conclusum

Siquidem iuxta anni 1747 Articulos Novellares signanter 3-um et 7-um metallurgi praeter ibidem definitam contributionis et taxae praestationem extraordinariis gravari haud debent. Idcirco Inclyto Officio Provisorali Zalathnensi et Dominis ex parte comitatus ordinatis et hic fungentibus commissariis pro salutari ferenda medela de meliori supplicantium instantia officiose recommendatur ne secus ad Excelsas altiores Instantias recursum summere et molestias causare debeant.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 265.

139

1785 iulie 18, Zlatna

Anno 1785 die 18-a Julii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Georgio Devai Assessore
Libero Barone Phillippo de Seeberg interimale Notario
Carolo Winckler Actuante

Absentibus

Gabriele Iabrotzki in officiosis
Samuele Halmagyi } in feriis
Daniele Knopffer }
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ih officiosis

.....
719. Legitur supplex libellus judicum pagensium ex Butsum providorum videlicet Dina Iuon, Szuts Gyorgye et reliquorum nomine totius communitatis metallurgicae Butsumiensis de dato 11-a Maii et praesentato 13-a Junii 1785 editus, tenore cuius exponunt quod ante 3 menses Primario Officio Montano sua aggravia exposuerint, quod nimirum tam in rationem hic Zalathnae excubantis Militiae naturalis omnia administrare cogantur, quam etiam ex parte Militiae Abrudbanyae excubantis praeter naturalium administrationem etiam panis Zalathna Abrudbanyam fieri solita vectura et occasione transportus pecuniae, vel auri Cameralis in tantum occupentur, ut hebdomadatim vix unum diem in fodinalibus laboribus consummere possint, neque tamen ad hodiernum usque ullum levamen obtinere quiverint ideo semet necessitatos fuisse exponentes, quo semet ad Regium hocce Judicium Montanum convertant, demisseque rogent, quatenus aliquod medium statureretur, ut a praemisis oneribus et naturalium in montanis illis locis nonnisi pecunia difficulter comparabilium praestationis, ut et vectura, ob quam tantum in Butsum ultra 30 equos occasione transportus crepuerunt, absolvantur, secus monticulturae renunciare cogentur.

Conclusum

Cum supplicantes videantur prioris temporis necdum plene cessantibus tumultuationis Valachicae plebis circumstantiis utcunque eosdem tangentia

aggravata extraordinaria recapitulare; pro praesenti autem notorietate publica tam illi, quam alii notabiliter alleviati habeantur et per interpositionem judicalem coram concernentibus comitatensibus Officialibus brevi manu et ore tenus factam, vix iam aggraventur. Hoc tamen non obstante, in quantum Ordinationibus Regiis et Legibus Novellaribus art. 3-tii et 7-mi anni 1747-mi compatibile est, suis locis et viis preces eorundem de meliori recommendabuntur. In quantum nihilominus magazinalium praestationem concernit supplicantes prout alii pares fundos et beneficia territorialia possidentes, immunitari nequeunt, verum ad eorundem praestationem obligantur.

.....
730. Cehae Magister Ioannes Csejka nomine reliquorum metallurgorum Zalathnensium sine dato sub praesentato 17-a Junii a.c. siquidem militibus iam a 4 mensibus quarteria et necessaria etiam cum proprio suo damno et enervatione praestiterint, proinde petunt Militiam in aliam plateam ubi necdum excubaverat relocari et sibi tempus refocillationis concendi, siquidem evoluto tot mensium spatio ac serie ad ipsos deveniente eandem Militiam ad quarteria sua recipere ultro semet paratos offerant.

Conclusum

Iam sub 24-ta Junii a.c. penes communicationem instantiae supplicantium, requisitus est Illustrissimus Dominus Colonellus de Kraj, ut excubantem Militiam ad alia quarteria translocari facere velit. Cum supplicantes onus quarterii iam inde ab exordio tumultus Valachici illocatae Militiae sustinuerint ac ubi tentis per respiraverint, se iterum illocandos militares lubenter quarterio excepturos esse, prout subseque idem Dominus Colonellus precibus supplicantium deferendo, milites ad nova quarteria transferri curavit. Praesens exhibitum reponatur ad acta.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 299, 304.

140

1785 iulie 22, Zlatna

Anno 1785 die 22-da Julii in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Philippo Libero Barone a Seeberg interimale Notario
Carolo Winckler Actuante

Absentibus

Gabriele Iabrotzky }
Samuele Halmagyi } domi in feriis
Daniela Knopffer }

Georgio Devai in officiosis
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum in Kristyor

.....
760. Providus Faur Iszak iudex pagensis Rudaensis sine dato sub praesentato 23-a Junii a.c. exponendo quod quamvis Dominus Commissarius

148

Bradensis Franciscus Ballog praecedaneis temporibus pagum Rudaensem pro custodia Bradensium ordinaverit, ab hoc tamen recedendo solum Illustrissimi Domini Comitatus Generalis Francisci Gyulai diversorium Lunkolyense curae eiusdem pagi concediderit, postea vero tam Bradenses, quam etiam mentionatum diversorium vigiliis provideri cupiverit, quia vero ad hoc praestandum haud sufficiens eundem adivisset, rogassetque, ut alterutrum solummodo custodia ipsis pagensibus alioquin exiguis deferat, ideo indignatus querulantem tantopere verberari curaverit, ut de terra vix surgere quiverit, ac exinde lecto affixus hodie dum infirmus iaceat. Proinde petit assumptis in considerationem pagensium aggravari eosdem saltem a remotiorum vigiliarum praestatione sublevari.

Conclusum

Supplicantis qua simul Regii huttmani Rudensis preces in originali cum Illustrissimo Domino Consiliario Guberniali et Comitatus Hunyad cum Zarand uniti administratore simul Regio Commissario Michael de Bruckenthal ea cum officiosissima petitione communicentur, ut per instituendam brevem aliquam investigationem, comperta expositionis quod utrumque casum videlicet dupplicium vigiliarum et dirae verberationis veritate, taliter concusso condignam satisfactionem impendi facere ac concernentibus subofficialibus una gratiose demandare dignetur, ne metallurgi praeter summam necessitatem pro vigiliis a metallicultura abstrahantur, cum per simillum metallurgorum avocationem, non leve in Altissimum Aerarium redundet damnum, praeterea iisdem subofficialibus una committi facere ne huttmannos Regios pro Judicibus comitatensibus constituent. Quandoquidem illi taliter impediti metallurgis fodinis et stompis qualiter operentur, debito invigilare et regales proventus promovere requirent.

.....
 764. Exhibetur examen de dato 22-a et praesentato 24-a Junii a.c. per Dominos Judiciales Deputatos Danielem Knopffer et Franciscum Kompothi ratione auri tempore exorti tumultus Valachici surrepti sub 21-a Junii in Ribitze institutum.

Conclusum

Praesens examen in copia authentica cum Magnifica Domina vidua Adamo Ribitzeiana pro necessario usu communicetur.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 318—319.

141

1785 iulie 23, Zlatna

Sessio Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici die 23-tia Julii celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
 Philippo Libero Barone de Seeberg interimale Notario
 Carolo Winckler actuante

Absentibus

Gabriele Iabroczy Samuele Halmagy Daniele Knopffer	}	in feriis domi existentibus
--	---	-----------------------------

Georgio Devay in officiosis
Josepho Podivinszky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum Kristyoriensem

778. Providus Ienye György metallurgus Boicensis tenore supplicis sui libelli de dato 15-a Aprilis et praesentato 1-a Julii a.c. quaerulose exponendo qualiter tempore tumultus Valachici Montium Curator Franciscus Haberle sebum sibi mutuo dari a querulante praetenderit et quia eidem ob periculosas illius temporis circumstantias praestare recusasset, 12 equitibus hussaronibus tam sebum, quam et alias domesticas res et apparamenta potentiose adimi fecerit damnum in circa 140 florenorum per hoc causando. Proinde supplicat, quo eidem indemnatio procuretur.

Conclusum

Communicatur cum Caesareo-Regio Montano Curatore Francisco Haberler ad octavam, pro danda super expositis Judicio submittenda circumstantiali replica.

.....
780. Legitur testimonium Benedicti Winckler urburarii Verespatakiensis de dato et praesentato 1-a Julii a.c. pro perhibetur, quod anno currenti ante 3 circiter septimanas servus Domini parentis sui Francisci Winckler ad sylvas Muskaenses la Zsamera pro lignis profectus fuisset, eundem 6 Muskaenses Valachi aggressi sint et canisterio victualibus ac ferro jugali privaverint, postea vero dum e sylvis altero secum redux uni eorum aggressorum obvio praetactum canisterium suum adimere voluisset, extunc 12 latrones e sylvis advolaverint ita quidem ut nisis servus fuga sibi consulisset, occisus certo fuisset, ideoque solitarius ne modo quidem ad sylvas ire audeat. Porro se audivisse exponit a filio metallurgi Borbora Miklos, quod providi Szurda On antea sylvestris gornikonis e captivitate Carolina profugi frater ligna ad vicum Verespatak pro pane portare panemque fratri suo dicto Szurda On ad sylvam Ruzsinosze, ubi septimo secum latitare dicitur deferre soleat, immo hoc etiam promulgetur, quod dictus Szurda On peregrinantibus victualia vi adimat. Hoc etiam se audivisse asserit, quod a quo tempore providus Szurda On ibidem latite 2 equi Butsumienses in territorium Verespatakiense deducti interfecti sint detractis dummodo soleis alium autem in dimidio excoriaverint et ita occisum reliquerint. Praeterea alium adhuc esse profugum militem Muskaensem Zarkula nominatum, qui aliis mortem minatus est.

Conclusum

Sub 2-da Julii praesentes testimoniales in vidimata copia brevi manu cum Caesareo-Regio Primario Officio Montano necessarium ad usum communicatae sunt, proin reponantur ad acta.

Orig., T.M.Z., pach. 2, f. 289–290.

Anno 1785 die 25-a Julii in Sessione Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Philippo Sigismundo Libero Barone de Seeberg interimale Notario
Carolo Winckler Actuante

Absentibus

Gabriele Iabrotzki
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer

} in feriis

Georgio Devai in officiosis
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum Kristyoriensem

.....
796. Vidua Adamo Ribitzeiana Maria Horvath sub dato 23-a Junii et
praesentato 2-a Julii a.c. petit super damnis per tumultuantes Valachos cau-
satis conscribendis sibi iudiciale attestatum elargiri.

Conclusum

Iam sub 16-a Julii a.c. eiusdem supplicantis filio Carolo de Ribitzei
rescriptum est, quod siquidem fodinae novis arendatoribus collatae sint,
testimonialibus haud ageant. In quantum autem damna penes fodinam et
stompas causata concernit, judicialiter delatum est Thomae Bernard et Jo-
sepho Lötsei, ut illa specificent et per duos aestimatores Regios corroborari
faciant Iudicio exhibenda. Quod ipsum eidem viduae judicialiter rescri-
bendum ordinatur.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 241-242.

143

1785 august 8, Zlatna

Sessio Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici die 8-va Augusti
1785 celebrata.

Praesentibus

Josepho Andrea Zelenkay Judice Regio Montano
Philippo Libero Barone de Seeberg interimale Notario
Carole Winckler Actuante

Absentibus

Gabriele Iabrotzky
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer

in feriis

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum Kristyoriensem

.....
822. Lecti sunt Ordines Thesaurariales de dato et praesentato eodem
emanati, quibus cum resensu, quod repraesentationem Montanisticae Se-
driae Abrudbanyensis de dato 25-a et praesentato 29-a Aprilis a.c. circa re-
linquendum ibidem Militare Brachium factam nonnisi sub 15-a Juni a.c.

Excelso Thesaurariatus submiserit, reinsinuatur, quod siquidem ab eo tempore Regni Commandans Illustrissimus Dominus Generalis Campi Marschallus Comes de Fabris universa loca montana causae quente oppidum Abrudbanya etiam visitaverit, indubie per eandem Sedriam eatenus in loco repraesentatum et necessariae dispositiones factae habeantur. Interea vero monetur Judicium ut eiusmodi relationes deinceps indilate submittere satagat.

Conclusum

Praelaudati ordines serviunt pro notitia. Interim ratio tardioris submissionis haec est, quod cum eadem nomine Abrudbanyensis Sedriae et montanisticae communitatis facta repraesentatio, per solum Montium Magistrum subscripta fuerit, eadem ut iuxta praevigentes Altissimas Ordinationes per Notarium vel Assessorem, etiam subscribitur, eidem remissa exstitit. Illo veri in gravem morbum e pleuritide in caducum incidente et ad protocollum iuxta data et praesentata hoc exhibitum ad numerum assumptum amplius alterari nequiverit ac tandem illo reconvalescente de eodem dato et praesentato sub subscriptione etiam Notarii remissum sit. Ideo illud indilate eo profecturus super adventu peractae investigationis aut complanationis Judicium informet.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 333.

144

1785 august 9, Zlatna

Sessio die 9-na Augusti 1785 celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Philippo Libero Barone de Seeberg interimale Notario

Absentibus

Iisdem quibus sub hesterno.

.....
837. Leguntur litterae Domini Francisci Bradi de dato 8-va et praesentato 10-a Julii a.c. editae, tenore quarum exponendo quod facultatoriae ad cultivandam fodinam in loco In valle Kristyoriensis per parentem suum antea multis expensis cultivatam et subsequem desertam ante semi alterum circiter annum impetratae tempora tumultus una cum reliquis litteralibus deperditae sint, petit novas expediri et pro eadem fodina campum elargiri et qui per Tabulam Continuum Inclyti Comitatus Hunyadiensis Judicariam, signanter autem per Dominum Vice comitem Alexium Noptsa ad conscriptionem urbanalem cum summo suo damna et culturae remora ac praepudicio adstringeretur, obinde instat dispensationem ab Inclyta Tabula Continua effectuari.

Conclusum

Loco deperditarum facultatoriarum cum citatione praecedentium facultatoriarum improthocollatarum sub eodem praesentati dato novae facultatoriae ad eandem ipsam fodinam expeditae sunt. Campus vero et metae, ubi idem fodinam suam solide restaurando et venas detegendo ut iuxta illa-

152

rum ductus metales judicialiter figendae in mappa per geometram Dominum Franciscum Kompothi ibi actu operantem et suppetente tempore fodinam dimetiri valentem apponantur, judicialiter attribuentur. Quantum vero ab urbarii operatione eidem per Dominum Vice comitem delata exoperandam dispensationem concernit, cum idem his diebus isthic personaliter praesens, coram Judice Montano declaraverit, per Regium Commissarium Illustrissimum Dominum Michael a Bruckenthal eatenus dispensationem obtinuisse, exhibitur in ea parte servit pro notitia.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 389.

145

1785 august 16, Zlatna

Sessio Caesareo-Regii Judicii Montani Transilvanici anno 1785 die 16-ta Augusti celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Judice Montano
Libero Barone Phillipio Sigismundo a Seeberg interimale Notario
Carolo Winckler Actuante

Absentibus

Gabriele Iabrotzky
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer } Assessoribus provincialibus in feriis donec existentibus

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Francisco Kompothi ad lacum Kristyoriensem
Josepho Podivintzky infirmo

.....

902. Legitur supplex libellus Csertesiensis incolae et subditi fiscalis Boldor Gligor de dato 22-a et praesentato 23-a Julii a.c. emanatus tenore cuius idem Boldor Gligor ab incaptivato Devae Murcza Angyel pro impetranda sui a 9 mensibus carcerum squalore macerati ex captivitate dimissione, ad Regium hocce Judicium Montanum missus, antelatum Murza Angyel ex passionata tantum suspicione delatum erga duorum pagorum Csertest scilicet et Nagyag interponendam cautionem super eo, ut dum et quando cautionatus in jus vocatus extiterit, eundem omnimode sistere teneantur, ex aresto dimitti eiusque dimissionem ab Inclyta Tabula Continua Comitatus Hunyadiensis, qua veri metallurgi trium fodinarum urburarii et totidem stomparum possessoris gratiose exoperari institit.

Conclusum

Quemadmodum ad ductum legum et Altissimorum Ordinationum, tam hic, quam in aliis foris ocior justitiae administratio fieri consvevit, ita non diffidit Regium Judicium Montanum causam quoque providi Murza Angyel, non in re metallurgica fundatam, sed excessus criminalem prosecutionem merentes, Judicio nihilominus incognitos respicientem. Pro justo et aequo per Inclytam Tabulam Continuum Comitatus Hunyad cum Zarand uniti

Judiciariam terminatum iri, et ideo supplicansem quoque pro eodem quoque Murza Angyel instantem, eo judicialiter relegari.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 416.

146

1785 august 17, Abrud

Spectabilis ac Magnifice Domine
Domine humillime colendissime!

Demisse referendum esse duxi Magnificae Dominationis Vestrae, quod cum proxime conscriptioni urburariali vicinae possessionis Bucsum interfuissem, interea iudex comitatensis eiusdem possessionis Mutz Nikula mihi retulerit: in territorio ipsorum prope montem Gyalu Mare loco Zepodgyen Lotrului dicto septimana praesentis quorundam in eodem circulo latitantium praedonum splosiones revera auditas fuisse. Antea vero 31-ma nimirum praeterlapse mensis Iulii eidem Mutz Nyikula per suum famulum a fatis praedonibus denunciatum fuisse, ut lautam cenam et prandium pro ipsis praepararet conquerebantur praeterea tam antefatus, quam alii ibidem iudices ac iurati ipsos in intercipiendis eiusdem maleferiatis hominibus ea ratione debite procedere non posse, nec auctere, quod adverterent tales ex captivitate identidem evadere ipsisque dein eo infensiores vitae ac bonis pericula moliri. Quibus pro statu notitiae humillime relatis iugi venerationis cultu perenno.

Spectabilis a Magnificae Dominationis Vestrae.

Abrudbanyae, 17-ma Augusti 1785.

Humillimus servus
Laurentius Miko m.p.

Pe verso: Praesentatum 20-ma Augusti 1785.

Orig., T.M.Z., pach. 821, f. 1.

147

1785 august 25, Zlatna

Anno 1785 die 25-ta Augusti in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Philippo Libero Barone a Seeberg interimale Notario

Absentibus

Gabriele Iabrotzky
Samuele Halmagyi
Daniele Knopffer } Assessoribus provincialibus necdum comparentibus

Georgio Devai Vajda Hunyadini
Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum Kristyoriensem

.....

154

968. Lectum est reinsinuatum Inclytae Tabulae Continuae Inclyti Comitatus Albensis Judiciarum de dato 21-a praecedentis et praesentato 14-a praesentis mensis et anni editum, tenore cuius reflexe ad insinuatum iudiciale sub 18-va Julii a.c. emanatum gravamina metallurgorum Butsumiensium ea cum intimatione concernenti substituto Vice comiti Antonio Vayna communicata esse, ut in quantum Altissimis Ordinationibus Regiis et citatis per Regium Iudicium hocce Montanum articulis non adversaretur, eosdem ab extraordinariis praestationibus exemptos reddat, officiose notificatur.

Conclusum

Praesens Inclytae Tabulae Continuae reinsinuatum, supplicantibus metallurgis Butsumiensibus, pro eorundem future notitia et directione, in authentica copia extradandum ordinatur.

Orig., T.M.Z., pach. 8, f. 441.

148

1785 august 26, Zlatna

Anno 1785 die 26-ta Augusti in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

Praesentibus

Queis sub hesterno.

Absentibus

Isdem ex rationibus.

.....
983. Urburarius Abrudbanyensis Laurentius Miko de dato 17-a et praesentato 20-a Augusti tenore litterarum suarum Regii Iudicii Montani notificat, iudicem comitatensem Butsumiensem Mutz Nyikula eidem retulisse, quod in territorio ipsorum prope montem Gyalu Mare septimana currente praedonum sclopetorum ictus auditis fuerint et sub 31-a Julii eidem Mutz per praedones medio famuli sui nunciatum fuerit, ut lautam coenam et prandium praeparet. Conquaestos esse praeterea reliquos iudices ac juratos, quod in intercipiendis illis gratis et cum periculo desudarent. Siquidem e custodia et captivitate identidem evadentes, eisdem offensiores, pessima quaeque vitae ac bonis eorundem moliantur.

Conclusum

Notificatio haec sub eodem tam Domino Colonello a Kraj, quam et Primario Officio Montano in originali communicata exstitit, pro celerioribus faciendis dispositionibus.

Orig., T.M.Z., pach. 8. f. 448.

149

1785 septembrie 14, Zlatna

Anno 1785 die 14-ta Septembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalatnae celebrata.

155

Praesentibus

Gabriele Iabrotzky Assessore et substituto Praeside
Daniele Knopffer provinciali Assessore
Libero Barone a Seeberg interimale Notario

Absentibus

Andrea Josepho Zelenkay in officicis discedente
Samuele Halmagyi infirmo
Francisco Kcmpothi ad lacum Kristyoriensem
Josepho Podivintzky infirmo
Georgio Devai Vajda Hunyadini

.....
1088. Exhibetur authenticum instrumentum de dato 23-a et praesentato 30-a Augusti ac per nobiles personas Dminos Alexandrum Ribitzei et Samuelem Junior Nemes super damnificationibus quas tempore proximi praeteriti rusticani tumultus Magnifica posteritas Adamo Ribitzeiana in ablatione diversorum, penes stmpas praelaudatae posteritatis habitorum et in praefato instrumento specificatorum, tam stmpalium, quam aliorum ad rem montanam spectantium requisitorum instrumentorum percussa est, fide jurata quinque stmparum confessis confectum ac legitime emanatum pro exoperanda indemnisatione Regio isthuic Judicio Montano praesentatum. Cui specificationi Thomas quoque Bernard qua stmparum curator alia adhuc in saebo, pulveribus pyriis, instrumentis ferreis et asportatis mineris stmpalibus causatas damnificationes, ad 362 R. fiores 37 1/2 cruciferos exurgentes sub propria manus subscripticne adiecit.

Conclusum

Praesentem Regio Judicio exhibitam, tempore tumultus penes fodinam 12 Apostolorum Rudaensem et stmpas in Ribitze situatas ad eandem pertinentes, emersarum violentarum damnificationum consignationem, testimonio duorum Regionum super edictis constitutorum ibidem stmpariorum attestantium et stmparum curatoris Thomae Bernard munitam, tantos magis judicialiter quoque confirmari, quam quod expillationes ibidem contigisse, Regio Judicio ex actis judicialibus constet, et pagi Ruda huttmannus Faur Medre cum filio Isaac et compluribus aliis Rudensibus recognoverint in figura iudicii, per varios eates, prout et pagi Ribitsora, Tomnatik, Groha, Vacca, Junck, Brad, Ribitze, Bukurest incolas damna illata exstilissee, quod igitur supplicanti desideratum in usum judicialiter quoque attestatur.

Orig., T.M.Z., pach. 9, f. 74.

150

1785 septembrie 24, Zlatna

Anno 1785 die 24-a Septembris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Gabriele Iabrotzky Assessore
Carolo Winckler Actuante¹

156

1167. Legitur supplex libellus providorum Petka Tagyer, Onutz Atyim aliorumque metallurgorum et subditorum Regio Fiscalium in Valle Doszuluj commorantium de dato et praesentato 24-a Septembris a.c. tenore cuius exponunt quod in monte minerali Fatza Dumbravi dicto terras arabiles possidendo ex earundem fructibus decimas antea quidem ecclesiae huiati Zalathnensi Romano-Catholicae modo vero Fisco Regio quovis anno praestiterint ita tamen, ut ante earundem praestationem unum alterumve cumulum domum vehere licitum fieri, occasione desumptionis decimarum colectoribus indicandum, quod cum et modo fecissent, ideoque per Provisoratum Regium incarcerati essent, obinde humillime supplicant ut, siquidem hoc factum prohibitum esse ignorassent, neque amplius ordinationibus sibi eatenus publicandis contragere velint incarcerationis eliberatio, necdum incarcerationis autem pro hac vice venia exoperetur.

Conclusum

Siquidem huiusce petiti substratum tanquam rem fodinalem nullatenus concernens ad Inclytum Provisoratum Regium spectare dignoscatur, obinde supplicantes eo inviantur ea tamen cum officiosa recommendatione, ut cum supplicantes (uti exponunt) praecedenter quoque similia agentes coeptis desistere admoniti haud fuissent, pro hac vice incarcerationis iisdem metallurgis desiderata libertas, ob similem actum intercipiendis vero venia vel ex eo attribuat, quod semet deinceps ordinationibus eatenus fiendis omnimode conformaturos spondeant.

Orig., T.M.Z., pach. 9, f. 116.

¹ Rubrica absenților nu este completată.

151

1785 octombrie 3, Zlatna

Anno 1785 die 3-tia Octobris in Sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae celebrata.

Praesentibus

Andrea Josepho Zelenkay Regio Iudice Montano
Libero Barone a Seeberg interimale Notario

Absentibus

Gabriele Iabroczyk }
Samuele Halmagyi } in feriis domi
Daniele Knopffer }

Josepho Podivintzky infirmo
Francisco Kompothi ad lacum in Kristyor
Georgio Devai Vajda Hunyadini

.....
1208. Nagyalmasiensens metallurgi Popa Szimeon et Kotsis Petru, suo et aliorum aequae Nagyalmasiensium Petrian Ivaszk, Krompa Salamon, Gallya Iuon et Dumitru nominibus, personaliter etiam [comparentes, tenore porrectae suae de dato et praesentato hodiernae, Instantiae querulose exponunt: Se licet nullas externas facultates habeant et soli metalliculturae sese

impendant, unicumque in hunc usum equum haberent, tamen ad praestationes et onera pagensia per iudices pagenses adstringantur, utpote ad foeni, avenae, frumenti ac pecuniarum etiam ad varias pagi necessitates convertendarum praestationem immo etiam equi ad vecturisationes cum metalliculturae remora applicentur, nulloque inter metallurgos et pagenses ratione praestationum distinctio fiat. Intuitu quorum se qua veros metallurgos judicialiter manuteneri supplicant.

Conclusum

Preces supplicantium officiose recommendantur Inclytae Tabulae Continuae Comitatus Hunyad cum Zarand uniti Judiciariae ut in conformitate Novellaris Articulorum 7-mi de anno 1747 eosdem que veros et indubitatos metallurgos, ab extraordinariis oneribus de lege aliunde exemptos, pro immunitatione concernentibus Dominibus Officialibus, immo etiam iudicibus pagi observanda injungere velit.

Orig., T.M.Z., pach. 9, f. 164.

II. COMITATUL HUNEDOARA UNIT CU COMITATUL ZARAND

7 aprilie 1772 — 13 decembrie 1784

1

1772 aprilie 7, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae Magnae Principis Transilvaniae, Sicularum Comititis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli salutem et gratiae Caesareo-Regiaeque incrementum! Ob varia quae saepe numero intercesserunt impedimenta et obstacula, operationes Mixtae illius Commissionis, quae ad investigandas et impediendas profugiorum causas circa exitum anni adhuc 1769 in illum comitatum, districtumque **Hatzeg** Altissima dispositione expedita fuerat, in Consilio Regii huius Gubernii hactenus assumi reviderique non potuerunt. Postquam vero eodem operationes hac occasione in trutinum sumptae examinataeque fuissent, comperit Regium Gubernium plurima allatarum ab examinatas querelarum momenta, aut ipso temporis lapsus, aut succesivis, quae interea factae sunt ordinationibus partim evanuisse, partim vero alterata quadamtenus fuisse, dari nihilominus in earundem operationem serie, talia etiam obiecto, quibus congrua remedia adhiberi adhuc debeant, atque possint. Haec itaque in sequentibus excerptenda, ac pro effectu dispositionem eatenus faciendarum, Dominationibus Vestris transcribenda duxit Gubernium et quidem:

1-mo. Iuon Balint, jobbagio Dominae Sophiae Buda, Nicolai Puj consortis, in possessione Puj commorans, conquestus coram Commissione fuerat, se ob servitutem Domini terrestris et verbera ab eodem accepta profugere debuisse, a reditu vero ex profugio in curiam a Domino terrestri receptum, pistoris simul et aurigae servitia praestare consuevisse, vestes tamen competentem ab eodem haud suppeditari, neque demissionem ex curiali servitio indulgeri quamquam cum saepius sollicitasset. Si igitur res huius supplicantis nunc etiam in priori sita sunt positae Dominationi Vestrae Domino terrestri intimare debebund, quatenus admittentibus sui status rationibus, querulantis precibus deferat, aut si id privatis eiusdem rationibus detrimentum adferret, competentem victum et amictum suppeditarum intermittat.

2-do. Ex parte jobbagionum Domini Samuelis Buda in possessione Puj existentium expositum esse: Severitate iudicis dominalis nimias robottas ab iisdem exigi, dum integras hebdomadas absque ulla intermissione in servitio dominali explere coguntur sequuturis, quoque septimanis nullo respi-

randi spatio iisdem concessio iudice dominali tam severae exactae servitutis, cum rationem allegante, quod sero ad praestanda servitia compareant et neglectum laboris spatium altero die compensandum veniat, illos tamen qui determinatos roborum dies, rite et tempestiva comparitione praestant, illa hebdomada ad ulteriora servitia haud compelli. Ex hac querulantium confessione perspicui posse, servitutem ultra determinatos dies exactam praetextu compensationis roborum prioribus diebus neglectarum desumptam esse nihilominus cum servitus eiusmodi compensationis titulo desumi solita, spatium temporis per quod servitium neglectum est, excedere non debeat, Dominationi Vestrae attendendum habebunt, ut Altissimis Ordinationibus, hac quoque in parte satis fiat et id duntaxat iobagiones novo labore compensare teneantur, quod per seram comparitionem ex servitute Domino terrestri competente detraxerunt, non autem ob tardiores aliquot horarum comparitionem integros dies superaddere teneantur, de quibus plures etiam incolae illius processus conquesti fuisse comperiuntur.

3-tio. Incola possessionis Puj Ivon Bas dictus, iobagio nobilis Ladislai Puj exposuit, magnum sibi ex eo accessisse damnum, quod ante biennium, a tempore peractae investigationis computandum, Isakus Csoka, tunc temporis processualis Vice Iudex Nobilium, ob saepimentum territorii per Dominum suum terrestrem in rato eundem concernente non restauratum equum querulantis ademerit, apud se tamdiu retentum, donec aliquando nimio sarcinarum pondere oneratus erepuerit, nulla resarcitione damni per Dominum suum terrestrem debitis in locis sollicitata. Circa huiusmodi expositionem idem quoque Isaccus Csoka per Commissionem auditus declaravit ad reparationem saepimentorum territorii, iuxta usum, et consuetudinem ibidem vigentem, ipsos quoque Dominos terrestres a proportione obligari, dictum autem Ladislaum Puj partem saepimentis sibi obvenerint minime correxisse, ac de damnis frugibus illatis, tam a possessoratu, quam a plebe crebras ad se querelas delatas fuisse. Cum autem ipsosmet possessores multare non potuerit, una cum aliorum saepimenta corrigere negligentium pecoribus, querulantis etiam equum ademisse, idque se perlucendo statuto et determinatione comitatus, quam instructioni loco sequi iussus fuisset, ab officio facere debuisse restitutionem omnium pollicitum, quamprimum saepimenta correxerint, interea autem ad Dominum Supremum Comitum venire iussum, adeptum equum servo semet sequenti nidendum praebuisse, cumque tandem in itinere in certum quod genere merbi correptum periisse, nullo autem proinde re, sicut querulans exposuisset oneratum fuisse. Cum autem iuxta hanc Isaci Csoka declarationem in praesentia querulantis factum, equus querulanti adeptus fortuite casu, et non eiusdem Csoka incuria, vel culpa extinctus sit, quamquam is praelucendo comitatus constitutione iobagionis ad culpam Domini terrestres adeptus exponatur, quia tamen et Legi Patriae et Altissimis Resolutionibus contrarium esset, subditum ob Domini terrestres factum in rebus suis damnificari, tam his, quam acquitati naturali conveniens in ventum esse, ut damnum subditi Domini terrestres causam ademptioni praebens sentiat et compensationem damnificato praestet, in cuius effectum Dominationis Vestrae congrua discent.

4-to. Alter eiusdem possessionis Puj incola Ignia Motok vocatus, nobilis Gasparis Puj iobagio coram praelaudata Commissione declaravit: ante quinquennium eius temporis quo investigatio peracta est se iudicem pagi constitutum, iussumque fuisse iuxta ordinationes de tempore in tempus pecora lue interempta Vice Iudici Nobilium eius temporis Isacco Csoka referre, contigisse autem ut juratus in pago Silliensi Pujen dicto, vice sua fungens pecus lue confectum, sibi non revelasset, consequenter dicto Vice Iudici,

de statu luis pecuariae sciscitanti se quocumque idem retulisse, quod nimirum suo scitu nullum pecus extinctum fuerit. Cum itaque ab allis innotuisset dicto Vice Judici Nobilium suam relationem genuinam haud fuisse, eundem in vincula coniecisse, post sex florenorum solutionem dimissum, juratos autem gravibus verberibus affecisse. Interrogatum de his praesente ipso querulante Isacco Csoka respondisse: Se iuxta Altissimas Ordinationes de quindena in quindenum obligatum fuisse de statu luis pecuariae relationem facere. Cum igitur ad querulante Judice propter intermissum in significando pecore lue interempto suam obligationem corporalem poenam exigere voluisset, cum rogasse Vice Judicem, ut corporalem poenam sibi remitteret pecuniaria solutione cum libenter redempturo, quod cum propria sponte praestitisset corporalem poenam evassisse. His per querulantem quoque agnitis, injuriam quidem volenti, haud factum esse, Vice Judicem tamen Csoka in eo exarasse, quod poenam corporalem redemptione pecuniaria, quamvis per querulantem sponte abluta permutaverit; qui puniendi modus cum contra Altissimarum Ordinationum praescriptum in enervationem vivi aerarii, tendat Dominatio Vestra diligenter praecaveri studeant, ne deinceps corporales poenae in pecuniarias transferuntur.

5-to. Judex pagi Urik Hobitza Iucn Andrej jobbaggio nunc posteritatum Domini Franciscum Bartsai ante triennium peractae investigationis eo officio fungens retulit: Ex eo in pauperiores incolas grave damnum et praejudicium derivari, quod antiquum pagi institutum in multis non observetur, libellus pagensis apud iudices asservari solitus nullus habeatur, facultates egentiorum per ditiores tempore rectificationis augeantur, eorum vero minuantur, rectificatoribus etiam suos jobbagicnes data opera alleviantibus, sicut anno hanc investigationem praecedente Stephanus Balás cum Abrahamo Farkas ad rectificationis negotium expeditur suo jobbagationi Habbán Ianes vocato, querulante multo pluribus facultatibus et liberis proviso 4 florenos sibi vero pauciores facultates possidenti sex florenos imposuit. Hanc itaque expositionem ea cum strictissima ordinatione Dcminationibus Vestris intimari, ut habita cum Regio Perceptore cointelligentia medio idoneorum et dissinteressatorum subiectorum, ad locum exmittendorum, in factum nominatorum commissariorum diligenter inquiri curent compertaque expositionis realitate ac commissariorum interessentia, tam eosdem commissarios suae obligationi non debita fide satisficientes, quam etiam iudicis et juratos iisdem assistentes iuxta Altissimas Ordinationes praemerita poena afficiant.

6-to. Incola possessicnis Krivadia Petrus Novrut, jobbaggio viduae Sigismundo Kenderesianae conquestus est: Se id eo profugere debuisset, quod adempta per Dominum terrestrem dcmo et medietate sessionis in pago existentis, alterique jobbagicni traditis, sibi dcmmo quamdam in sylvis extractam possidendam traditam esse, servitutem nihilominus postea quoque eadem qua prius mensura exigisse, ita quidem ut quavis hebdomadae quatuor in servitute dies fuerint explendi, itineris diebus illuc haud imputatis, quo factum esset, ut quavis septimana nonnisi unus dies sibi relictus fuerit, siquidem ab oeconomia dcminali remote constitutus, reliquum tempus in itu redituque consumere debuisset, inprimis vero id sibi graviter accidisse, quod adempta ut praemisum est, sessionis medietate pecuniam in relevationem illius ex propriis erogatam nec Dcmina terrestris, nec jobbaggio sibi restituere voluerint, quamquam ipse eundem sessionem, postquam relicta sibi assignata fuisset, multis frugibus arboribus consveverit et Domina quoque terrestris dicto jobbagicni praeeperit, ut medietatem praetensae summae sibi refunderet. Quibus ita habitis justum invenisse Regium Gubernium, ut merces laboris et pecunia in relevationem sessionis per querulantem

ex praepriis erogata eidem per Dominum terrestrem, aut alterum jobbaggio-nem bonificetur, dies autem itineris tam quoad hunc querulantem, quam universaliter quoad omnes subditos, iuxta observationum puncta typis quo-que edita et publicata in consvetam servitutum imputentur, in quem finem Dominationi Vestrae congrua disponere non intermittantur.

7-mo. Judices pagenses possessionis Merisor anno 1768 et 1769 fungentes conquesti sunt: Ante erectionem Inclytae Militiae Limitanae optime sibi cum vicinis Livadiensibus convenisse et si quando pecora pecudes-que Merisoriensium in proximum Livadiense territorium elabi contigit, abs-que damno et mutua offensa restituta fuisse, iam vero peius sibi post erectam Militiam convenire, pecoraque querulantium identidem abigi et supra com-petentiam taxari. Pro cohibendis itaque partium altercationibus necessarium esse, ut modalitate Legibus Patriae et Altissimis Ordinationibus determinata, is agendi modus inter partes observetur, ut a pecoribus ex proprio territorio abactis praeter damnum aestimatione mediante refundendum, consveta abac-tionis taxa refundatur quam in rem Inclyta etiam Supremum Armorum Prae-fectura requisita est.

8-vo. Complurium subditorum ac fere communem eam querelam reper-tam occasione huius investigationis fuisse, quod muliebres labores ut sunt fili vel lanae ductio telae aut panni ex his confectio seu textura, cribratio fru-menti, sarritio leguminum, maceratio ac praeperatio cannabis, aliosque huius generis, in sortem servitutis jobbagonalis prorsus non imputari, sed arbitrium Dominorum terrestrium, praeter consvetas robottas aut desumi, aut parata pecunia redimi, quod cum contra Altissimas Ordinationes et puncta observa-tionum primum quidem 21-a Julii anni 1768 circulariter publicata deinde 1770 typis quoque mandata ac pro accurata observatione in universum Prin-cipatum distributa fieret severissime committendum duxisse Regium Gubernium, ut Dominationis Vestrae in exactiorem horum observantium animum advertant ac contra transgressores medio fiscalis excedentes Dominos terres-tres prosequi curent, excepta ductione fili quatuor librarum cannabis, aut lanae quae in consvetas robottas imputari non debet.

9-no. A iudicibus et juratis possessionis Borbatviz aliorumque circumiacentium pagorum expositum fuisse quod tempore erectionis quartirio mili-taris in Borbatviz extracti certa pecuniae summa in incolas circumiacentium pagorum sit repartita et desumpta, incolis tamen eam praestantibus haud bonificata quamquam expensae cum in finem representatae a Regio Gubernio applacitatae assignataeque fuissent. De cuius expositionis veritate Vice Judex Nobilium et Stationalis Commissarius eius temporis interrogati retu-lerunt: Ante triennium peractae investigationis incumbente districtui penes Ordinationes Guberniales, Borbatviziense quartirium reparandi necessitate, extructionis expensas ad 300 Rh. florenos computatas et pro applacitatione Regio Gubernio repraesentatas fuisse, interea autem pro acceleratione repa-rationis aedificii anticipato repartitos et ab illius processus pagis collectos fuisse, sub spe consequendae applacitationis et sequuturae ex eo fundo boni-ficationis 100 Rh. florenos supervenisse, postea integrae summae 300 florenos per Gubernium factam applacitationem et ad Regium Perceptorem Bogy assignationem, quantum summam a dicto perceptore, eius temporis Supremus Judex Nobilium Sigismundus Mara, ut iidem intelligere potuerunt, percepisset, pecuniam tamen a pagis collectam, iisdem bonificatum haud esse, immo opifices quoque praetendentes existere, qui laboris mercedem con-sequi nondum potuisset. Proinde Dominationis Vestris serio committendum duxisse Regium Gubernium ut re uberius quoque indagata, ab iis ad quorum manus haec summa devenit, rationem exigant et tam Borbatviziensibus, quam

reliquis eiusdem processus pagis summum 100 Rh. fl. hoc fine per comitatus officiales anticipato repartitam administrantibus, medio eorum bonificationem procurari curent de effectu praestitae bonificationis suo tempore informaturae.

10-mo. Györge Baja jobbagio viduae Isacci Mara in Kis Bár comorans exposuit: Ante quadriennium peractae investigationis Dominum suum terrestrem Isaccum quondam Mara, eo praetextu ac si querulantis genitor pro quidam suo jobbagione praefugiente, cautionem in se suscepisset, postquam querulantis genitor deessisset, ob non sequutam profugi reductionem sibi fratrique suo 40 oves ademisse alia vice quod tempore subarationis agrorum ad excipiendum salem Vizaknam Praefectus unius hebdomadae servitia neglexisset, equo se privasse 12 Hungaricales florenis, postea redempto tandem occasione decimationis ovium, causatus, quod oves omnium pessimas titulo decimationis praestitisset, idem Isaccus Mara et oves decimae titulo dates retinuit et poenae loco sex ea florenos a querulante exegit. Harum querularum veritas cum propter decessum e vita Isacci Mara elici nequiverit, longioremque investigationem res desideraverit, Dominationibus Vestris committendum duxisse Gubernium, ut diligentius investigata atque comperta querulosae expositionis veritate, medio fiscalis contra defuncti successores, iuxta Altissimas Ordinationes processum institui et in quantum auditis utrisque partibus praetensio querulantis adjudicata fuerit, eidem satisfactionem impendi curent, simulque hac occasione 18-um punctum observationum de servitutibus jobbagionum 21-a Julii 1768 circulariter publicatarum diligentius observari inculcent.

11-mo. Iudices ac jurati praementionatae possessionis Borbatvizi retulerunt: Id etiam superioribus annis grave sibi accessisse quod in administratione tritici Militiae in passu Vulcaniense constitutae suppeditandi, praeter id, quod duas metretas pro una portione administraverint, separatim pro pistura quoque cuiusvis metretae tritici $7\frac{1}{2}$ cruciferos solverint et pro duabus metretis mensuram suo cupam salis praestiterint. Cum itaque praetium huius pisturae nimis elevatum videatur, Dominationis Vestrae illud diminuere moderatioremque pisturae mercedem statuunt et pistorem determinato salario provisum eo adstringant, ut e quaevis metreta tritici libras panis regulamentaliter determinatas conficiat.

12-mo. Iudices pariter ac jurati possessicnis Petrosz inter gravamina sua retulerunt: Foeni et avenae administrationes imputari quidem iisdem in contributionem, sed in eo maxime per commissarios damnificari quod cum illi iuxta regulamentum militare quinque avenae metraetas non compressas quidem, sed supra superficiem completas administrent, commissarii tamen eas comprimant et dum avenam ab administrantibus percipiuntur, emergentem vacuitatem iterum suppleri iubent. Pro avertenda itaque contribuentium incolarum damnificatione Dominationibus Vestris serio committendum duxit Regium Gubernium ut modalitatem in perceptione per commissarios hactenus usurpatam investigent et de superfluae perceptae avenae consumptione et erogatione ab iisdem rationem exigant, in futurum vero videant, ut ea mensura, avena per commissarios percipiatur, qua militiae erogari solet.

13-tio. Jobbagiones Domini Andreae Buda Galatzienses Iuon Borka, Ianes Zortye ac Iuon Stantsu Fegeriensis conquesti sunt et quidem duo priores, de immetate servitutis dciminalis plerumque quaevis hebdomada praestari solitae, ita quidem, ut nulla servitutis integra septimana factae, in competentiam servitiorum alterius hebdomadae fiat imputatio, quamquam saepe urgentioris oeconomia tempore ab uno patrefamilias duo tresve pa-

tres familias exacti fuerint. Iuon Sztantsu autem exponit, praeter servitutum, quam eum fratre eandem sessionem incolente alternatis nebdomatim vicibus praestare solet, par iumentorum, quod habuit, integra aestate in dominali servitio retentum esse et bovem etiam fracti cruris sibi ademptum esse, pretium eiusdem quod Dominus terrestris pollicitus fuerat nondum persoluto, quin equum etiam querulanti ademisse et alium peioris notae pro eo dedisse. Interrogatus de his expositionibus in absentia Domini terrestris iudex dominalis declaravit servitutum jobbagonalem iussu Domini terrestris, ea modalitate tam iumentis, quam manuali labore exigi, ut qui solitarii sunt tribus qui vero plures eandem sessionem et domum incoluntur quatuor hebdomadatim dies in servitio expleant. Si quando autem urgentioris oeconomiae messis nimirum et foenis secii tempus ingruit, omnes simul jobbaciones ad praestandas robottas educi ac plures quoque laboratores ex eadem domo desumi. Praeter expositam autem trium et respective quatuor dierum servitutum, muliebres labores inordinarias robottas nunquam imputari. Refert porro verum esse, quod incolae Fegeriensis Iuon Sztantsu duo boves iussa Domini terrestris, tota aestate in servitio dominali fuerint retenti, ipse nihilominus manuali labore distinctas robottas praestiterit, ob quod promississet illius Dominus terrestris unius cubuli sementem suppediturum quod tamen haud praestiterit. Ea etiam, quae de bove fracti cruris equo enim in cambio accepta querulans exposuit vera esse. His ita compertis, servitus iussa Domini terrestris tempore messis et foeni secii exigii solita, excesiva adeoque per Dominationes Vestras Altissimis Ordinationibus punctorum superius citatorum attemperanda est. Quoad querelam autem Fegeriensis incolae, Dominationis Vestrae Dominum terrestrem, si nondum forte hactenus satisfecisset ad complementum praemisi et persolvendum adempti bovis pretium compellere debebunt. De equo autem permutato, audiant Dominationis Vestrae uberius tam Dominum terrestrem, quam querulantem jobbacionem et si permutationem coactari fuisse comperiunt, damnum ex hoc cambio in querulantem redundans, medio Domini terrestris eidem refundi curent.

14-to. Incola possessionis Urik Dumitru Boros, posteritatum Ladislai quondam Buda jobbaggio exposuit: Sibi per Dominum terrestrem Nicolaum Buda vere eiusdem anni, quo investigatio peracta est ademptos ac Allpestesinum ductos, sero automno macie confectos sibi remissos esse, eo tamen non obstante, querulantem manuali labore distinctas, quaevis hebdomada robottas praestitisse, Dominis terrestribus id ipsum iubentibus quam querulantis expositionem quam iudex quoque curialis de ea auditus confirmasset, committendum duxim Regium Gubernium, ut Continua Tabula in excedentem Dominum terrestrem ad dictamen Benignarum Ordinationum Regiarum medio Fiscalis processus institui curet.

15-to. Subditus Ponoriensis Domini Comitatus Alexii Kendeffi eiusdem Comitatus Supremi Comitatus Mihui Cserna dictus tanquam praecedentis anni pagensis iudex in praesentiam Commissionis vocatus inter alia, de quibus interrogatus fuerat retulit: Non modo muliebres labores in consuetas robottas non acceptari, sed etiam paratam pecuniam 12 grossorum, incertum quo titulo ab iisdem desummi, provisorem vero Baranyai si quando ob difficultates inevitabiles eius factis satisfacere nequeant, diris verberibus in jobbaciones saevire sibi vero centum baculorum ictus tanta vehementis infligi iussisse, ut propter exulcerationem pedum inde sequuntur, multos dolores perpassus fuerit. Vinum quoque sublimatum exaggerato nimis pretio cum exordio anni distrahendum jobbacionibus imponi et seu possit distrahi, seu minus pretio pro festo Sancti Georgii denumerandum iuberi, auditus circa

haec provisor Baranyai declaravit, antiquam esse eiusdem districtus consuetudinem, ut muliebres labores in sortem rebottarum non imputentur, illud ex adverso falsum ei, quod pro redimendo opere confectionis telae vel panni rustici 12 grossi hoc titulo a quaelibet sessione solvi consueverint. Verbera autem non aliis, quam in obedientibus et ad dciminalia servitia dum iubetur non comparentibus et iustam non comparitionis causam assignare nequeuntibus se infligere consuevisse. Quidam Mihu Keroi alias Cserna Ponoriensis jobbagioni, ea ratione quod iis foeneta quidpiam Dcmini Ccmitis, cum damno Domini terrestris se inscio vendiderit et jobbagiones ad servitia non aduxerit, verum varia munera accipiendo et extorsiones exercendo, cum iactura oeconomiae eos a servitio abstraxerit, non quidem centum, sed quinquaginta circiter ictus infligi curasse. Denique Siliensibus incolis, nunquam ullius generis liquores educillandos distribui, crematum vero post festa Natalia propinquioribus incolis pro educillatione tempore quidem nundinarum Boldogfalviensium et convivorum pagensium nedeje vocatorum educillandum exhiberi, si tamen distrahi non possit et ab iisdem non corumpatur iterum a se recipi. His per provisorem declaratis, quoad labores muliebres puncta observationum circulariter publicata, universaliter adimplendae erunt, taxa vero texturae tanquam illegitima penitus abroganda, querelam verberationis intuitu prolatae ulteriori Dcmini Supremo Ccmitis et Continuae Tabulae investigationi eo fine committendum censuit Regium Gubernium ut ex ea eiui possit an poena delicto fuerit attemperata. Pro futuro autem statuit Regium Gubernium, ut provisores et Dcmincs terrestres in casibus renitentiae aliisque delictis dciminalis servitii nondum spectantibus, porro quoque poena corporali pro qualitate factorum mitius aut asperius non tamen excessive exercenda, in castigatione suorum jobbagionum uti possint, in casibus tamen non statum servitiorum spectantibus poena delinquenti jobbagioni irroganda in Foro Dcminali ad mentem Legum et Altissimarum Ordinationum decernatur. In cecnomia tandem educillandorum liquorum observetur, praescriptum punctum 21-a Julii anno 1768 circulariter publicatorum si autem liquores ad educillandum distributi distrahi nequirent et culpa jobbagionis deteriores non redderentur teneantur Dcmini terrestres ad se eos recipere.

16-to. Iakob Argyelan jobbagio Ladislai Balia in Sily ad Maczesd pertinente commorans eam querelam coram Ccmissionc deposuit, quod cum is ante sexennium peractae investigationis huius in matrimonium duxisset mulierem quandam jobbagionis Samuelis Balia de Maczesd viduam ac tempore initi matrimonii proles quoque eiusdem tunc minores ac pecora earundem ad se adduxisset, postquam pupilli adolevisset, dictus Samuel Balia eos ad se una cum pecoribus adduci iussit. Inter quae, non tantum pecora a priori marito relicta et ad quaerulantem adducta reduxit, sed propria quoque querulantis pecora, ab amicis et propinquis sibi collata, una cum caeteris ademit. Committi proinde Dominationis Vestris, ut uberius investigata ac comperta huius expositionis veritate, pecora querulantis propria, ut et ea, quae huius uxori, ex dictamine Legum Patriarum competenter per querulatum Balia restituenda praecipiat. Qui si post admcnitionem facere renueret medio Fiscalis Ccmitatensis processum contra eundem institui curent, eumque pro justo et aequo definiantur.

17-mo. Iuon Gornova jobbagio Dcmini Sigismundi Mara in possessione Krivadia commorans exposuit: Se vaccarum et equatu pastorem a 20 annis constitutum, praeter hoc servitii genus tempore etiam foeniseii distincta servitia praestare, muliebribus quoque laboribus aut in robottas non imputatis, aut parato aere redemptis, cuius querelam declaratio quoque pro-

visoris dominalis confirmavit. Proinde cum patores pecorum pecudumque duplici servitii genere onerari non possint Dominationum Vestrarum erit in eodem circulo interdiceri ne unus idemque pater familias duplici servitii genere oneretur, quo ad mulieres labores observanda sunt puncta de servitutibus et praestationibus subditorum circulariter publicata redemptione texturae et fili torsionis, tanquam illegitima prorsus sublata, atque abrogata.

18-vo. Incola possessionis Meriszor Ianes Rusza vocatus, jobbaggio Georgii Kenderesi, conquestus est: Se invitum iussa Domini terrestris duos boves tenere debere, qui tota aestate ac saepe etiam hieme in servitio Domini terrestris retinerentur, oves Domini terrestris, equas, capras, aliaque pecora a decem annis custodiae suae tradita, querulans cum suis fratribus aestate iuxta ac hiemme procurare tenetur, pro quibus hibernandis foenum mensura et quantitate arbitrio Domini terrestris determinata suppeditari, quod si saeviente fors longius hieme non sufficiant pabuli necessitatem ex proprio suppleri, praeter maledictiones et verbera nulla compensatione subsecuta, a decenio autem, quo pastorale hoc servitium querulans praestat, praeter perpessa aliquot civibus verbera quinquies se varia rerum ademptione a Domino terrestri mulctatum esse et quidem una vice 7 marianis, altera decem item marianis, tertia iuenco quadrinno, quarta vacca foetui proxima et 5-a equo absque ulla quod sciret causa sibi ademptis. De quibus auditus Dominus terrestris respondit: Verum quidem esse quod querulantis duos tempore, dum agri arandi, iterandi ac inseminandi fuissent, idque se ea ratione fecisse quod quaerulans propriis quoque ovibus et pecoribus provisos esset et una cum suis pecoribus querulans etiam pecora sine ullo aggravio custodie posset. Cum autem hoc servitium robottas sibi debitas minime adaequare in harum supplementum eius boves suo servitio, applicuisse, hoc etiam beneficium illi indulgendo, quod ex illius pecudibus decimam non desumat, pro intertentione vero decorum jugalium et unius equi pabulum querulanti suppeditet affirmavit secundo se foenum pro hibernandis suis ovibus et pecoribus mensura excindere, quam ipsemet querulans sibi proponeret et sufficientem judicaret, sed inde defectum in pabulo evenire, quod cum querulantis oves et pecora simul cum suis hibernentur et ille etiam pro numero suarum ovium foenum suppeditare teneretur quandocumque portio et quantitas foeni pro ovibus intertenendis destinati et excindendi determinanda fuit, querulans nunquam suarum ovium et pecorum numerum sibi sincere edixisset a suo discussu vero celatas quoque oves et pecora adduxisset, suisque miscuisset et ex foeno pro tota hieme determinato intertenuisset idque sicut postea intellexisset, ideo cum facisse existimari posse, quod eo tempore querulatus ipsemet Rectificator Commissarios extiterit et noluerit quantitatem suarum facultatum sibi exploratam esse. Dicebat 3-tio non recordari se pecuniarium mulctam aliquando a querulante desumpsisse, sicut ne vaccarum foeturae proximam, sed vitulum binnum, illumque ea ratione, quod ex pecoribus querulantis curae concreditis duas vaccas ursus diriperit. Non negabat querulatus Dominus terrestris equum quoque se querulanti ademisse et incesas sui famuli applicasse, interea dum hinnulum curare et usibus idoneum reddere potuerit suppeditasse tamen se, eosque donec equum illi restituerit, unam equam quam querulans suis usibus accommodare posset neque meminit querulantem aliquando verberibus a se affectum fuisse, nisi quod in iuventute colaphum illi impegit. Haec fuerat exculpatio querulati Domini terrestris, sed quia per hanc, puncta querulosae expositionis sufficienter diluta non essent, adeoque uberiorem querelarum disquisitionem, sequituramque

pro aequo et justo decisionem status controversiae posceret, Dominationibus Vestris serio committendum duxisse Regium Gubernium ut Fiscali comitanti in subsidium et assistentiam querulatis ordinato querulanti indemnitate plenam procurent, pro futuro autem contra illegitimas huiusmodi praestations eundem defendant.

19-no. Iudices ac jurati possessionis Also Szálás-pataka retulerunt exinde in contribuentes incolas non leve detrimentum derivatura esse, quod subdivisio ante quindecim annos inter possessoratum territorio ab eo tempore pascui defectu laborent. Pro avertendo igitur ab incolis contribuentibus exposito pascui defectu, Continua Tabula eas dispositiones faciet, ut punctum 2-dum Ordinationis Gubernialis de servitutibus et praestationibus subditorum 21-a Julii anni 1768 circulariter publicatae ibidem quoque observandum praecipiat.

20-mo. Iudices annorum hanc investigationem praecedentium possessionis Fejerviz inter alias querelas exposuerunt, Rectificatorem Commissariorum, coquo quovis anno sex cruciferos pro compensatione fatigiorum eodem solvisse, quae erogatio cum prorsus sit incompetens, pro futuro tolenda penitus et abroganda est; et cum praeterea varia occurrant non modo praestationes a commissariis vice iudicibus, aliisque diversis titulis incompetentibus usurpatae, sed etiam gratuitorum laborum seu extorsiones seu acceptationes Supremo Judici Nobilium, Vice Comiti, Vice Iudicibusque adsciptae, quae hic ea tantum ratione recenseri mittuntur quod querulati officiales circa tales imputationes audiri non parcerint, Dominus Supremus Comes praecipuo, sed ipsa etiam Continua Tabula diligentissime in posterum attendent, ne quispiam officialium cuiuscumque conditionis in future similia compendia quaerere et plebem miseram ad similes largitiones inducere ausint.

21-0. Iidem iudices exposuerunt, contra officiales districtus nullas querelas se habere, nisi quod una alteraque vice gratuitos labores klaka vocatos requisiti iisdem praestare soleant. Quales semel Vice Judici eatenus eodem interpellanti, binis vicibus autem processuali Vice Judici Nobilium Petro More praestiterunt cuiusmodi gratuitorum laborum exactio quin Legibus et Altissimis Ordinationibus severissime interdicta esset, hinc Domino Supremo Comiti committendum duxisse Regium Gubernium, ut contra desumentes officiales ad dictamen articuli 3-tii Compilatae partis 3-ae tituli 11-i praecedere non intermittant.

22-do. Incola pagi Vegyen Gavrilla Sztenyila conquestus est: Se ideo, quod pecus quodam saepimentum territoriale transgressum fuerit in praesentiam Vice Comitis vocatum, vinculisque mox tradendum, praeter damnorum refusionem penes novem florenos desumptionem dimisum esse similiter tam hic, quam reliqui huius pagi iudices exposuerunt, quoties cumque munus pagensi iudicatus et juratorum auspiciantur, tempore consuetae adjurationis, quemlibet eorundem 6 cruciferos Petro More Vice Judici Nobilium eiusque antecessoribus solvisse, hunc autem praestationis usum sua aetate semper obtinuisse. Praeterea titulo macelli Borbatviziensis tam hos, quam Fejervizienses incolas aliosque eiusdem processus lanicis 30 et 34 cruciferos titulo intertentionis Commissariorum Insignia Caesarea in Limitibus constituentium ad manus Vice Judici Nobilium 41 cruciferos solvisse. Incolas pagi Vigyen dicto Vice Judici Nobilium More gratuitos labores, Rectificatorum coquo sex cruciferos praestitisse. Harum itaque desumptionum intuitu Dominus Supremus Comes textum, praescriptumque praecedenti puncto citatae legis observandum et effectui tradendum habebit, quoad expositionem vero contra Vice Comitem eius temporis Benedictum Turi factam, audito eodem Vice Comite si huius desumptionis illegalitatem compererit, in

eundem ad tenorem modo citatae legis animadvertat et indebite desumptum statim et de facto restituendum curet. Incolae etiam pagorum Maczesd, Rusor et Nuksora quae ad superius recensitas desumptiones easdem proposuerunt querelas simili pariter mœdela corrigendas.

23-tio. Incola pagi Korojesd Györge Vojin subditus Domini Comitiss Gregorii Bethlen exposuit se cum duobus fratribus eiusdem sessionem indivisim tenentibus propter 15 florenos taxam quinque hebdomadarum servitia praestare debere, cum autem Regiis et Gubernialibus Ordinationibus cautum esset ne robottae jobbationum parato aere per eosdem redimendae injungerentur, nisi forte ipsimet jobbationes sponte et erga praevidiam conventionem in huiusmodi redemptionem consentire vellent. Proinde Continua Tabula Dominum Comitem nomine Regii Gubernii de eo monendum habebit, ne querulantem ad solutionem taxae in posterum aliter compellat, nisi erga praevidiam et spontaneam conventionem, in servitiorum redemptionem querulans consenserit.

24-to. Incola possessionis Boldogfalva Petrus Kintzigann dictus in praesentiam Commissionis sponte comparens retulit: Se aestate anni 1769 in nundinis Hatzegiensibus ab incolis Siliensibus Gavrilla Iszkruly et Iuon Muntyan duos boves unum 38 Hungaricales florenos emisse, de eo ignarum, quod venditores haec pecora absque tricesimae solutione in districtum adduxerint, quod factum postquam tricesimatori suboluisset, equum cum utroque bove sibi ademisse. Delatis per querulantem de casu ad Dominum Supremum Comitem querelis, ab eodem in mandatis datum esse Vice Comiti Benedicto Türi, ut damnificato medio venditorum satisfactionem et pretii refusionem impenderet. Postquam coniectos fuisse in carcerem venditores, sed ut sibi ab aliis intelligere licuisset, ex eo quod alter venditor Iuon Muntyán, perpetui jobbationatui Vice Comitiss se mancipasset, ex vinculis dimissos et querulanti nullam damni refusionem procuratam fuisse, committi itaque Continuae Tabulae, ut re uberius indagata ac ut exponitur comperta, eius anni Vice Comitem Benedictum Türi, de neglecta satisfactione corripiat querulanti autem legalem satisfactionem impendi curet.

Praeter querelas superius recensitas refertum satis est Protocollum Mixtae illius Commissionis querimoniis, de excessibus, vexis et injuriis a militibus limitaneis ad custodias semitarum alpestrium menstruatim ire atque redire solitis, provincialibus incolis illatis, sed quia partim ipsimet querulantes iudicare nequiverint, cuius loco fuerint excedentes illi milites, partim vero ob mutationem officialium medio tempore apud eandem Militiam sequatam, cuilibet querulanti individuo indemnitas et satisfactio procurari nequeat, non de futurum est Regium Gubernium pro futuro ex mutua cum Inclyta Suprema Armorum Praefectura cointelligentia eas facere dispositiones, ut incolae provinciales ab injuriis per limitaneum militem illis inferendis tuti maneant et immunes Dominationis Vestrae suam obligationem in querelis emergentibus Regio Gubernio et tempestive et specificè deferendis diligenter adhibeant, et eosdem quoque provinciales incolas debite instruant ut si quos excessus limitanei milites commiserint, aut injurias iisdem intulerint, Dominationibus Vestris sua via mature revelare non intermittant, id quod de stationibus quoque contumacianalibus et tricesimalibus in eodem districtu habitis intelligendum est, in quantum ex serie eiusdem investigationis cognitum esset, nonnulla aggravia in revertentes profugos ab iis quoque derivata esse quae pro congrua correctione Inclyto Thesaurariatui Regio saltem quoad casus pro futuro emergentes debito modo remonstrare non

defuit Regium Gubernium. Sic facturis. Altefata Sua Sacratissima **Majestas** benigne manet propensa. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio.

Cibinii 7-ma Aprilis anni 1772.

Maria Joseph Comes de Auersperg m.p.
Gubernator

Stephanus Halmagy m.p.
Secretarius

Pe verso: Altissimis, Egregiis item et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Judicibus Nobilium et Vice Comitibus totique Continuae Tabulae Inclyti Comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Devae. Ex officio.

Cibinii de dato 7-a Maii 1772. Quibus iuxta operationem ad investigandas et impediendas profugiorum causas mixtae investigationis in districtu Hatzeg ex Altissima Dispositione anno adhuc 1769 peracta, excessus Dominorum terrestrium contra suos subditos punctatim accluduntur.

Lectae Devae in Sessione Tabulari 1-a Iunii 1772.

Orig., C.H., dos. 123/1772, f. 1–12.

2

1773 ianuarie 19, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transilvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles, frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum. Isaacus Csoka illius comitatus Vice Comes, qui iuxta seriem fatentium investigationi nuper in comitatu eiate peractae insertorum, necnon ipsas possessorum Gubernio Regio directe submissas querelas, in perpetrandis excessibus, extorsionibus, contribuentiumque enervationibus, toti vix non Comitatus illius Officiolatu palmam praeripere sollicitus fuit, inexcusabili crimini se sontem reddidit, ob quod idem donec ob severiorem poenam vocari queat, per praesentes ab Officio et salario ex eo etiam suspenditur, quod idem propter similium plane excessuum, patrationem, ab inferiori Officio, Vice Judex Nobilium nempe iam semet amotus, majori cum scandalo, suisque aggravio, ignominiam novis excessibus maculaverit, cumulaveritque. Committi proinde Dominationibus Vestris, ut fatum Isaacum Csoka acceptis his statim ab Officio quod hactenus indigne satis gessit amoveant, taliterque omnem excedendi, extorquendique occasionem praeripiant. In eius locum vero Valentinum Szilvási pro Vice Comite interim aliter substitutum illico introducant, generaliter praeterea studiose invigilent, praecaveantque, ne comitatus illius contribuentibus justa de ultroneis excessibus querulandi ansa praebeatur, secus Dominationis Vestrae toties comminatam severam animadversionem minime effugient. Sic facturis Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio Cibinii die 19-a Ianuarii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Gubernatoris,
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Michael Bruckenthal m.p.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et Nobilibus, Supremo Comiti
Supremis Judicibus Nobilium, Vice Comitibus, totique Tabulae Continuae
Judiciariae Incltyti Comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et bene-
volis. Devae. Ex officio.

Praesentatum 1-a Februarii 1773.

Orig., C.H., dos. 34/1773, f. 1-2.

3

1773 iunie 2, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae,
Magnae Principis Transilvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Domi-
nae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles, frater nobis observande et benevoli!
Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Communicari Dominatio-
nibus Vestris in advoluto extractu supplicis libelli, nomine pagi Csopeja,
per incolas eiusdem Flora Iszkru et Muntyan Dumitru Augustissimo Impera-
tori porrecti, sex momenta querelarum in eodem supplici libello expositarum
ea cum ordinatione, ut quamvis quoad: 1-mum. punctum nulla in officiales,
subordinatosque culpa cadere dignoscatur, quum pretium naturalium Regu-
lamento Militari regulatum, tum ex notabili praeteritorum annorum sterili-
tate, partim etiam ex imperitia pinsendi panis, ea nimirum ratione ut ex uno
tritici cubulo 90 portiones Diaetales producantur, modernum forense pretium
longe excedat, atque ideo damnum exinde in contribuentem plebem recidens,
non officialibus, verum modernae caristiae adscribendum veniat, quia nihilo-
minus, quoad 2-dum. Non obstante aliunde etiam contribuentium notoria
intuitu subministrandorum naturalium damnificatione, attamen commissarii
comitatenses ab una tritici metreta 3 adhuc crucigeros, vel unam cupam tri-
tici desumere accusantur, non secus etiam quod quoad 3-tium. Contributio
profugorum et mortuorum a praesentibus et superstitibus incolis, ut ut non
debitoribus exigatur. Pariter etiam quoad 4-tum et 5-tum. Quod Domini
terrestres per totam septimanam subditos una cum uxoribus ad servitia
robottalia compellant, illosque proventibus suis privent, atque ideo seria
et impartialis investigatio praerecensitorum aggraviorum indispensabiliter
necessaria sit, Dominationibus Vestris districte committitur, ut per exmit-
tendos sedulos, fidosque et a partium studio alienos commissarios in singula
puncta summa fide inquiri curent, auditisque etiam querulatis partibus, eo
officii sui partes convertant, quo ea, quae illegaliter a contribuentibus desump-
ta, aut a subditis supra mensuram Punctorum Regulativorum exorta esse
comperientur, in duplo eisdem refundantur, insuper autem excedentes sta-
tuta poena plectantur, de horum omnium eventu autem et effectu Domina-
tionis Vestrae circumstantialem informationem submittendam habebunt.
Quoad ad 6-tum querelarum punctum, ademptionem videlicet fundi eccle-
siastici per dominos terrestres factam attinet, Dominationis Vestrae non

tantum in naturam fundi huius, an etiam revera ecclesiasticus sit? vel ad dominum terrestrem pertineat, verum in rationes quoque, ob quas ademptus est, inquirant et de comperto ad Gubernium referant. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 2-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Stephanus de Hannenheim m.p.
secretarius

Extractus

Pagus Csopeja ac huius nomine Flora Iszkru et Muntyan Dumitru exposuerunt demisse: 1-o. Officiales comitatus de Hunyad tritici metretam hoc caristiae tempore 20 cruciferis, avenae 12, currum foeni uno Rh. floreno administrandum et suppeditandas disposuisse. 2-do. Commissarios comitatenses ab una metreta tritici, vel unam cupam tritici vel 3 cruciferis exigere. 3-tio. Quinque patres familias partim profugos, partim mortuos haberi, ad persolvendam nihilominus eorum contributionem se cogi. 4-to. Dominos suos terrestres a die lunae usque sabatum a se uxoribusque servitia jobbagonalia exigere. 5-to. Proventus suos terrestres per dominos suos in proprias necessitates adimi, itaque supplicantis possessionis incolas amplius ob miserias, quas sustinent, vivere incapaces esse, nisi subleventur, cogique de necesse se prolesque suas ostiatim e stipe vivere. 6-to. Terrenum ecclesiasticum templo suo proprium per dominos terrestres ademptum pariter haberi.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilibus vice comitibus, toto denique Tabulae Continuae Iudiciariae Inclyti comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 22-da Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 174/1773, f. 1-3.

4

1773 iunie 2, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli. Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Kosztandin Avram iudex pagi Vallya Lup districtui Hatzegiensi adiacentis, in suo, Augustissimo Imperatori porrecto supplici libello de triplici injuria sibi illata conqueritur: 1-mo. Quod commissarius Josephus Adam ipsum ideo, quod equum postulatum haud statim procurare potuerit, verberibus graviter affecisset. 2-do. Quod idem commissarius duas metretas avenae et 15 portiones foeni ab ipso admi-

nistratas et pago ex propriis exolutas sibi non bonificaverit. 3-tio. Quod dominus eius terrestris tanta ipsum afficiat injuria, ut ad incitas ferme redactus sit. Quibus ita intellectis Dominationibus Vestris serio praesentibus committitur, ut e sui gremio fidedignos et disinteressatos illico exmittant commissarios, qui in factum accusati commissarii aequae ac in excessus domini terrestris, seposita quavis partialitate sollicitè inquirant, deque comperto sinceram et circumstantialè submittant informationem, qua per Dinationes Vestras horum submittanda Altissimis Ordinationibus conformes adornari queant dispositiones. Ut autem tam ad hanc, quam ad alias huiusmodi Imperatorias Expeditiones a Dinationibus Vestris submittendae informationes et relationes ab aliis ordinariis relationibus hic in Cancellaria exhibitorum distingui possint, statim intus in frontispicio ante titulum compellatorium apponatur nota characteristicè in medio philerae „Imperatorium“ haecque linea subducatur. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio Cibinii die 2-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi domini Comitis gubernatoris,
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Stephanus de Hanneheim m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobiles supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Judiciarum Inclyti comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 19-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 179/1773, f. 1-2.

5

1773 iunie 2, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae, et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli. Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Flora Carnis incola pagi Vale Lup districtui Haczegiensi adiacentis, porrecto Augustissimo Imperatori supplici libello exposuit: Nobilem Gasparum Puj sibi fundum a genitore suo relictum potentiose ademisse, ipsum tamen ad labores eidem praestandos cogi, absque eo quin sibi vel panem, vel aliud quidpiam in summa sua miseria daret. Duplici igitur hac querela taliter intellecta, Dinationibus Vestris committitur, ut quoad priorem non tantum in causam adempti fundi, verum in id etiam inquirant, utrum iste fundus contributio in obnoxius et libellis tributariis illatus fuerit, vel minus? etsi invenerint, illum libellis illatum qui-

dem, ast per dominum terrestrem antea genitori supplicantis collatum fuisse, rem eo modo corrigant, ut dominus terrestris seu ademptum fundum restituat' aut si dominum terrestris eundem pro sua necessitate retinere velit, supplicanti subdito alium aequivalentem fundum statim assignet. Quod autem ad posteriorem querelam attinet, Dominationi Vestrae absque ullo partium studio investigent, utrum in usu fuerit antea, ut panis subditis, dum robottas praestant, subministrari solitus fuerit? et si sic Dominationi Vestrae iuxta sensum Punctorum Regulativorum anno 1770 editorum procedant, de eventu autem rei, quoad moramque querelam quantocius ad Gubernium referant. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 2-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Stephanus de Hannenheim m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis item et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Judiciariae Inclyti comitatus Hunyadiensis fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 19-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 180/1773, f. 1-2.

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Maga Thomas incola pagi Ro Barbat districtui Haczegiensi ingremiati Augustissimo Imperatori medio supplicis libelli conquestus est, quod ex mandato commissarii, cui, prout ex minus legibili scriptura colligi potuit, Petrik Ianos nomen est, praeter omnem culpam duo boves sibi adempti essent, quorum intuitu indemnitate procurari flagitavit. Quo igitur veritas expositionis explorari et pro comperto dein satisfactio querulanti impendi possit, Dominationibus Vestris harum tenore serio committitur, ut statim in expositum casum, causamque ademptorum bovum debita accuratione inquiri curent et audito etiam querulato, si compertum fuerit, boves querulanti perperam vel non sontica ex causa legaliterque ademptos esse, eosdem una cum cessante a die ademptionis lucro eidem incunctanter restitui faciant, in commissarium vero pro qualitate reatus condigne et severe animadvertant et de eventu rei quantocius

Gubernium informant. Sic facturis atefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 2-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Stephanus de Hanneheim m.p.
secretarius

Pe verso : Cibinio. Illustrissimo, Egregiis item et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Judicis Nobilium et Vice Comitibus, totique Continuae Tabulae Inclyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis.
Ex officio. Devae.

Praesentatum 19-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 181/1773, f. 1-2.

7

1773 iunie 2, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesaricae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae Magnae Principis Transylvaniae et Sicularum Comitum, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli-Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Incolae pagorum Voyde et Gorest haud procul a Passu Volkan in districtu Hatzegiensi existentium conquesti sunt mediante supplici suo libello Augustissimo Imperatori porrecto, quod commissarii pecora ad stationes circumiacentes necessaria, aliasque res ipsis adimerent, sibi que nihil fere pro iis bonificent, neque etiam res ipsis ademptas ex integro ipsis restituant. Praeterea ipsos a dominis quae que terrestribus multum molestari, immo et alios pro lubitu secum agere. Quia vero expositae hae querelae generales nimis et indeterminatae essent, dum nec nomina commissariorum pecora, aliasque res ipsis adimentium, nec numerum pecorum et rerum ademptarum quidditatem (!) et qualitatem, nec denique nomina dominorum terrestrium a quibus molestentur specificant, proinde Dominationibus Vestris committitur, ut querulantibus uberius auditis in momenta querelarum impartiali modo inquirent et auditis etiam querulatis, compertaque expositionis veritate, supplicantibus tam in iis, quae contra commissarios pecora aliasque res absque sufficiente bonificatione et integrali restitutione adimentes, quam quae contra dominos terrestres eosdem ultra mensuram Altissimarum Ordinationum gravantes exposuerunt, plenariam satisfactionem impendere, illosque adversus quorumlibet violentias protegere suarum noverint esse officii partium, nec ullatenus intermittant, eventum

autem rei Gubernio referant. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 2-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Stephanus de Hannenheim m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis item et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Judicibus Nobilium, Vice Comitibus, totique Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 19-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dōs. 182/1773, f. 1-2.

8

1773 iunie 3, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Quas incolae pagi Rusor in districtu Hatzeg existentis contra Dominos suos terrestres Augustissimo Imperatori porrexerunt querelas, eae ex Altissima Dispositione in advoluto isthic extractu ad Dominationes Vestras mittuntur. Siquidem autem servitus hebdomadalis 4 dierum sensu Articuli Diaetalis anni 1714 et de annis 1742 20-a Iulii ac 1747 25-a Februarii subsecutarum Benignarum Resolutionum pro excessu eo in casu reputari posset, si servitus antea lenior fuisset et exposita servitutis mensura de recenti tantum a supplicantibus exigi coepisset. Ex adverso cum tenore punctorum regulativorum anno 1770 publicatorum sectionis 1-ae paragrapho 7-mo per uxores et liberos subditorum praestita servitia or ordinariis robottis imputari debeant, si expositio vera est, uxoresque ac liberi supplicantium simul cum ipsis supplicantibus ad robottas compulsi sunt, Domini terrestres transgressionis ordinationum reos semet reddiderunt. Circa haec itaque Dominationibus Vestris serio committendum duxit Regium Gubernium ut in huius expositionis veritatem, praedeclaratasque circumstantias uberius atque diligenter inquiri curent. Investigandum pariter et illud erit, num panis olim urbarialiter dari consveverit? et si ita? a quo tempore, per quos nominanter, quibusque ex rationibus denegari coeperit?

Querelas intuitu exactionis et ademptionis facultatum ac pecorum nimis generalibus terminis conceptas esse, adeoque supplicantes ad detegendos speciales casus per Dominationes Vestras inviandi et instruendi erunt, uberiusque eorundem declaratione accepta similiter in realitatem expositorum accurate inquirendum veniet.

Quod fundorum abalienationem attinet: Cum Punctorum Regulativorum sectionis 3-ae, paragraphis 1-o et 3-tio prospectum esset, qualiter subditi terrenis provideri et huiusmodi abalienationes sine detrimento subditi institui debeant, hinc supplicantes pariter ad casus específicos detegendos per Dominaciones Vestras inviari debent, investigata demum uberius et comperta exponendorum casuum specificorum veritatis ad avertendum praecudicium subditorum domini terrestres fiscali actione mediante cogendi erunt.

Denique intuitu exactae per Dominum Nicolaum Mara pecuniae quandoquidem e sola supplicantium expositione elici nequeat, an memoratus Dumitru Gorg ob illegale factum et ad tenorem legis punitus sit, aut secus? et an accusatus Dominus Mara iure, vel injuria contra eundem processerit? Hinc ista etiam expositio uberius indaganda et illegalitate facti comperta refusio actione Fiscali mediante damnificato procuranda veniet, de eventu autem investigationis praemissorum punctorum genuinam intra spatium trium hebdomadarum informationem Dominaciones Vestrae Regio Gubernio submittere debebunt. Sic facturis altéfata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-ia Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Ioanncs Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Pagus Ruschor in districtu Hatzeg querulose exponit, se tantopere premi a dominis suis terrestribus, ut profugio meditari necessitarentur. Se enim per 4 dies hebdomadatim iisdem una cum familia a prima luce usque ad seram vesperam opus facere cogi absque eo, quin ipsis cibis aliquis praebereetur, verum domi suae reversos fame confici. Si vero quispiam pecuniam aliquam, vel fundum meliorem habeat, dominos terrestres operam dare, ut cum sibi, si non placide possent, per vim adimant, atque ipsis invicem illius sabuletum dare, praeterea eos pecora quoque sibi adimere, quae etiam a lue sibi integra remansissent.

In postscripto adiicitur: Quod domini terrestres supplicantibus proprios fundos aliis oppignorassent, unde nec pecora amplius alere possent. Praeterea Nobilem Nicolaum Mara praetextu 4 octalium piscium quendam Dumitru Grok absque culpa 62 florenis mulctasse.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Judicibus Nobilium, Vice Comitibus totique Tabulae Continuae comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 184/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesaræ et Regiæ Apostolicæ Majestatis, Archiducis Austriae, Magnæ Principis Transylvaniae et Siculorum Comitibus etc. Dominae Dominae nostræ clementissimæ nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli. Salutem et gratiæ Caesareo-Regiæ incrementum! Communicari Dominationibus Vestris ex Altissima dispositione in advoluto extractu, querelas incolarum possessionis Krivadia Augustissimo Imperatori porrectas, circa quas Dominationibus Vestris committendum duxit Regium Gubernium, ut cum exhibitæ querelæ nimis generales sint, aggravia quæ et extorsiones per specifica haud exprimantur, Dominationi Vestrae supplicantes eo inviare et adstringere debebunt, ut saevientes in se dominos suos terrestres et prætensa aggravia specificè exponant, quibus cognitis tandem Dominationis Vestrae in expositorum veritatem mox diligenter curabunt inquiri, Regiumque Gubernium intra trium hebdomadarum spatium genuinè informabunt. Sic facturis atefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitibus Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Pagi Krivadia incolæ ex potestate dominorum suorum terrestrium eliberari supplicant, siquidem hi sibi quaecumque velent, eriperent, seque ab omnibus nudatos relinquunt. In postscripto adiiciunt, quod incompatible sit se una cum tota familia per integram septimanam aliis servire, sua vero unde victitare deberent, relinquere cogantur. Præterea pagum exiguum habere territorium et hoc quoque dominos terrestres ad se attracturos.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Judicibus Nobilium, Vice Comitibus, totique Tabulae Continuae Judiciariae Incltyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devæ.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 185/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiæ et Apostolicæ Majestatis Archiducis Austriae, Magnæ Principis Transylvaniae, Siculorum Comitibus, Dominae Dominae nostræ clementissimæ nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevouli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Extractum querelarum quas incolae pagi Füzed in districtu Haczeg existentis contra dominos suos terrestres Augustissimo Imperatori porrexerunt, ea cum ordinatione in aduoluto ad Dinationes Vestras initti, ut cum expositae querelae qualibus admodum verbis proponantur, Dinationis Vestrae supplicantes eo inuient, ut querelas suas per specifica cum declaratione nominis querulatoris eorundem Dinationibus Vestris exponant. Dinationi Vestrae autem cognitio uberior earum momentis in veritatem et circumstantias diligenter quantocius adsumum intra sex septimanarum spatium inquiri curent, moxque Regium Gubernium de eventu genuine informet. Sic facturis aliefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitum Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Communitas pagi Füzed in Valle Haczeg siti, conqueritur, quod a dominis suis terrestribus quorum complures haberet, omnibus facultatibus exuantur, tantumque retinere non posset, quantum pro sustentatione vitae quolibet anno desideratur. Cum in modum se ab iisdem vexari ut verbis exprimi nequeat, locis ad curandum agriculturam adeo a dominis terrestribus privari, ut incolae nimium coarctentur. Quae dum lachrimabunda exponat, humilime et de genu opem sibi ferri orat.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus totique Tabulae Continuae Iudiciariae Inclyti comitatus Hunyadiensis observando et beneuolis. Ex officio. Deuae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 187/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime Egregii et Nobiles frater nobis observande et beneuoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Quales duo incolae possessionis Ponor Ohaba contra dominum suum terrestrem ad Augustissimum Imperatorem detulerint querelas, ex aduoluto isthic supplicis eorundem libelli extractu Dinationis Vestrae uberior cognoscent, circa quas Dinatione-

nibus Vestris committendum duxit Regium Gubernium ut supplicantes cum querulato domino suo terrestri confrontent, compertaque expositionis realitate querulatum dominum terrestrem ad indebite exactorum in duplo restitutionem compellant, praeterea prius ordine contra eundem procedendo in poena articulari judicialiter convinci curent et de eventu Gubernium ino-misse informent. Sic facturis atefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comititis Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Petru Thodor et Ruselini Thodor subditi ex Ponor Ohaba exponunt, dominum suum terrestrem Pál Pedre dictum:

1-o. Se omnibus pecoribus spoliasset et

2-o. Non solum ad quadriduale, verum per totam septimanam una cum uxoribus et liberis praestandum servitium dirissimis verberibus compellere. Eum

3-o. porro pecunias sibi exprimere et in casu abnitionis ipsos per sex et septem septimanas carceribus includere, ita ut haec omnia amplius haud sufferri possint.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Judicia-riae Inclyti comitatus Hunyadiensis fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 188/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transilvaniae, Sicularum Comititis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevol, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Quas incolae pagi Ponor contra dominos terrestres suos Augustissimo Imperatori porrexerunt querelas, Altissimo iussu ea cum ordinatione in advoluto extractu ad Dominationes Vestras initti, ut cum illae generalibus tantum terminis concinatae sint, Dominationi Vestrae supplicantes ad specificam querelarum praetensorumque suorum aggraviorum declarationem, dominorum item terrestrium qui haec

inferunt, denominationem invenient et instruant. Quam ab iisdem accepta in veritatem expositorum inquirant, ut de compertis Regium Gubernium quanto-cius ad summum intra sex hebdomadarum spatium informet ac interea etiam dominos terrestres ad exactam Altissimarum Ordinationum et puncto-rum regulativorum observantiam adstringant. Sic facturis altefata Sua Ma-jestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Incolae totius pagi Ponor exponunt ab eo quod e patria nondum emi-grassent, unice adventus Augustissimi Imperatoris ipsos retinisset ulterius enim ferre nequitiam possent, ea quae nobiles cum ipsis agerent, non se ab illis ut homines, verum pecorum instar tractari, siquidem omnia ipsis adi-mant, verberibus ipsos afficiant, multos in carceres detrudant, multique ibi-dem pereant, foeneta, agrosque pro se retineant, omnes denique una cum uxoribus et liberis in gravissima detineant servitute.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilebus supremo comiti, supre-mis iudicibus nobilium, vice comitibus totique Tabulae Continuae Judici-ariae Inclyti comitatus Hunyadiensis fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 189/1773, f. 1-2.

13

1773 iunie 3, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austria, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevolii salutem et gratiae Caesarco-Regiae incrementum! Preces incolarum pagi Petros in districtu Haczegeiensi existentis Augustissimo Imperatori porrectas in advoluto extractu ea cum ordinatione Dominationibus Vestris communi-cari, ut querulatos dominos terrestres nominatim per supplicantes sibi reve-lari et specificari curent, tandemque in expositionis realitatem diligenter mox inquirendo Regium Gubernium intra trium hebdomadarum spatium infor-ment. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii 1773.

180

Extractus

Pagi Petros in districtu Haczeziensi incolae conqueruntur:

1-o. Quod domini sui terrestres per totam septimanam se ad servitium compellant.

2-o. Quod etiamsi in una domo decem filii uxorati existant, singuli ad servitia cogantur.

3-o. Quod domini terrestres de omnibus in oeconomis suis habitis pro lubitu decimas desumant.

4-o. Licet per luem pecorum nuper grasantem pecora sua amiserint, tamen contributionem suam haud cadere, unde crederent perceptores talia in suum usum convertere.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae comitatus Hunyadiensis fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 190/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae, Siculorum Comititis, Dominae Dominae nostrae clementissime nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observande et benevoli. Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Incolarum pagi Valzi Lupulus districtus Hatzegiensis querelas Augustissimo Imperatori porrectas in advoluto isthic extractu, ea cum ordinatione Dominationibus Vestris communicari, ut cum supplicantes partem territorii possessioni Paros cessam, partem vero per dominos terrestres ademptam eae exponunt, adeoque ex eorundem expositione colligere sit, commissionem possessioni Paros factam ex legali fors causa contigisse, hinc Dominationi Vestrae uberiolem eatenus copiant informationem et si negotium judicialiter tractatum fuisse eveniret, supplicantes eo invient, ut rebus suis modalitate legibus praescripta subveniant. Quod attinet alteram foeneti partem, per dominos terrestres, ut exponitur, ademptam, Dominationis Vestrae ab iisdem querulantibus specificam expetant declarationem et denominationem tam ademptorum, quam adimentium, quibus cognitis, reque uberius investigata et comperta, adimentes cum adistentia fiscalis, ad indebite exactor restitutionem per Dominationes Vestras cogendi erunt, non secus intuitu etiam querelarum contra Gasparum et Nicolaum Puj expositarum iidem querulati actione fiscali conveniendi et ad indebite fors ademptorum in duplo fiendam restitutionem

cogendi per Continuum Tabulam disponantur, de eventu autem Gubernium inomisse informetur. Sic facturis atefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii anno 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitis Gubernatoris,
Ioanes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Incolae pagi Valye Lupu in Valle Hatzeg existentis querulose exponunt tam angustum sese possidere territorium, ut ferme nullam facere possint sementem, quippe pagus iste sub alpibus situs est. Hactenus re pecuaria sibi aquisivisse media vivendi, suis vero per luem pecuariam amissis, ad extremam sese redactos esse paupertatem, possedissem autem praeterea in alpibus foeneta quadam ultimum sustentationis suae refugium, sed haec quoque partim possessioni Paros cedere debuisse, partim per dominos terrestres adempta ipsis esse, mediis proinde omnibus subsistendi exuti demisse orant, ut adempta ipsis restituantur et interrima eorundem sors in aliqua parte reparetur, nam ceteroquin etiam a dominis suis terrestribus pessime tractarentur. Conqueruntur porro Nobilem Gasparum Puj in possessione pagi residentem uni coincolarum suorum Damjan Cornis vocato modicum frumenti, quod is habuisset, ademisse, ut illud quoque damnificato restituatur demisse orant.

Alium denique nobilem nomine Nicolaum Puj bona alterius miseri incolae Szoka Chilimon nominati ademisse et vendidisse, eundemque nunc ad praestationes manuales a praefato nobili cogi.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Iudicibus Nobilium, Vice Comitibus, totique Tabulae Continuae Iudiciariae Incltyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 191/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Sicularum Comitis, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et Nobiles frater nobis observandissime et benevoli. Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Incolarum possessionis Kis Bar querelae Augustissimo Imperatori porrectae ex Altissima

dispositione in advoluto isthic extractu eo fine ad Dominationes Vestras transmittuntur, ut cum illae generalibus tantum terminis sint concinatae, Dominationi Vestrae magis specificam a supplicantibus suorum aggraviorum, una cum denominatione eorum, qui haec inferunt, expetant declarationem, qua recepta tandem in singula expositorum momenta per specifica diligenter inquiri curent et Regium Gubernium de compertis quantocius ad summum intra sex septimanarum spatium informet. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 3-a Iunii anno 1773.

In absentia Excellentissimi Domini Comitum Gubernatoris,
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Extractus

Incolae totius pagi Kis Bar conqueruntur, agros quos possedissent, omnes ipsis ademptos aliisque traditos esse, ab ipsa etiam ligatione esse arceri et prohiberi, quoque, ligna necessaria charo pretio emere, quare proferenda sibi clementissima ope humillimas fundunt preces.

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et Nobilibus Supremo Comiti, Supremis Iudicibus Nobilium, Vice Comitibus, totique Tabulae Continuae Iudiciariae Inclyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Orig., C.H., dos. 192/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli salutem et gratiae Caesareo-Regiaeque incrementum! Querelae incolarum pagi Serel contra dominos suos terrestres Augustissimo Imperatori porrectae ex Altissima dispositione in advoluto isthic exemplo ad Dominationes Vestras transmittuntur. Cum autem supplicantes exponunt 13 patres familias e medio eorum tali ratione profugisse, quod nobilitas illis omnia ademerit, hanc expositionem Dominationi Vestrae continuo investigandam disponent et de ipso eventu Regium Gubernium quantocius informare non omittent.

Quod expositam terrenorum ademptionem attinet, Punctorum Regulatorum sectionis 3-ae, paragrafo 3-tio cautum est concambia fundorum

colonialium ita institui debere, ne subditi detrimentum patiantur. Proinde Dominationis Vestrae supplicantes eo inviare debebunt, ut ademptos fundos per specifica, cum declaratione temporis, quo adempti sunt, indigitatione item fundi, quem pro ademptis datum fuisse exponitur, enumerent, his demum cognitis et locali contemplatione terrenorum per dissinteressatos commissarios instituta, quidquid contra praescripti citati puncti seu ademptum, seu non adaequatum est, restituenda et insuper si ademptio publicationem Punctorum Regulativorum sequuta est, dominus terrestris severe etiam puniendus et ad compensationem causati damni stringendus erit, tam de investigationis, quam factarum dispositionum eventu Regium Gubernium informaturae.

3-tio. Facta pariter uberiori dispositione specifica, si dominos terrestres post praemissarum punctorum publicationem in exigendis servitiis mensuram et modum in citatis punctis declaratum non observatum, vel servitia per uxores et liberos supplicantium praestita, ordinariis robotis non imputata esse evenerit, domini terrestres ad superflue exactorum in duplo fiendam re-fusionem damnandi et insuper exemplari poena puniendi erunt non secus.

4-to. Si exposita verbera per supplicantes cum declaratione patrantium uberius indigitanda ac investiganda ultra mensuram in citatis punctis determinatam, vel sine justa causa inflictam evenerit, quoque compensationem querulatos Dominationis Vestrae adstringere debebunt.

5-to. Denique ac postremo: Quod naturalium imputationis neglectum attinet, cum saepius iteratae tum Regiae, tum Guberniales existent orationes, ut naturalia Militiae administrata rite imputentur, stante expositionis veritate, videri has querelas prorsus esse inexcusabiles, ideoque strictissimi Dominationibus Vestris committi, ut statim rationes intermissae, hac in parte obligationis reddant, eosque in quos culpa neglectae imputationis recidet Regio Gubernio nominatenus denunciet, secus Dominationis Vestrae ad compensationem damnorum cogentur de praemissarum dispositionum eventu autem Gubernium informet. Sic facturis altefata Sua Sacratissima Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 3-a Iunii anni 1773.

Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae comitatus Hunyadiensis, fratris nobis observando et benevolis. Ex Officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773. 223.

Anexa

Incolae totius pagi Serell in Valle Hatzeg existentis conqueruntur tantas sibi a dominis suis terrestribus multiplicatis inferri injurias et miserias, ut diutius subsistere nequirent, quemadmodum etiam 13 ex ipsorum numero ea de causa aufugissent, quod omnia ipsis a nobilibus adempta sint, meliores agros nimirum et pecora supplicantibus atque in illorum locum terras arenosas tradi, pro pecoribus nihil solvi et si forte quis contradiceret, illud verberibus

crudeliter affici, saepe in carceres etiam coripui, ibidemque perire, per totam septimanam se una cum uxoribus et liberis in propriis illorum laboribus detineri, ut pro sua necessitate nihil laborare possint, ita ut plurimi per hiemem mendicando sese sustentent, omnes proinde nisi medela feratur, solum vertere coactos sese videre.

Ligna praeterea, foenum, avenam et reliqua quae Inclytae Militiae administrantur, ipsis non bonificari, quamvis sciant, quod Sua Majestas omnia solvat, quemadmodum contigisset, ut commissarius Paulus Møgel 30 metretas avenae et 2 metretas frumenti in rationem Militiae ab ipsis exegerit, nihil hactenus solverit, licet nunc sextum agat annum.

Orig., C.H., dos. 193/1773, f. 1-3.

17

1773 iunie 4, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo Regiaeque incrementum! Preces incolarum possessionis Malajesd coram Augustissimo Imperatore fusas, ex Altissima dispositione in advoluto extractu ea cum ordinatione ad Dominationes Vestras mitti ut ratione expositu servitutis casus specificos per querulantes sibi referri curent, factaque uberiori eiusdem expositionis investigatione Regium Gubernium quantocius informent, ita etiam quoad sylvas uberiozem capiant et huc submittant, dilucidationem ipsas partes ad punctorum regulativorum sectionis 3-tiae, paragraphi 5-ti observantiam inviando. Sic facturis altefata Sua Sacratissima Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 4-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi domini Gubernatoris
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudices nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Anexa

Incolae possessionis Malajesd demisse exponendo dominos suos terrestres, non attento eo, quod territorium suum sylvestre sit, ob hocque frumentum non procreatur in exigendis servitiis joggationalibus nullam normam observare

victim denegare, sylvam pago propriam per eosdem dominos terrestres qui ultra decem forent, succendi adeo, ut supplicantibus durum valde sit subsistere melioribus sylvis per possessores sub prohibitione tentis, supplices orarunt in puncto servitutis jobbagonialis sublevavi, sylvas vero suas sibi utendas relinqui dominos terrestres vero, ut suis prohibitis fruuntur, inviari.

Orig., C.H., des. 206/1773, f. 1-3.

18

1773 iunie 4, Sibiu

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et nobiles frater nobis observande et benévoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Mementa querelarum ab incolis Also Száláspatakiensibus Augustissimo Imperatori, domino nostro clementissimo porrectarum ex advoluto supplici eorundem libelli extractus Dominationibus Vestris ex Altissima dispositione communicato, sufficienter constare poterunt. Comittendum itaque Dominationibus Vestris duxisse Regium Gubernium

Quoad 1-mum: Ut in veritatem expositionis diligenter ac uberius inquiri curent, an nimirum, tam arcto sicut exponunt territorio provisi sint? Anque haec coarctatio ex angustia territorii pagensis, vel facto dominorum terrestrium eveniat? An pars terreni in loco Gyál existens, antea pascuationi pecorum supplicantium deservierit? Anque illud terrenum per dominos terrestres cum notabili restrictione pascui supplicantium et detrimentum inde sequutum aliis elocatum sit? Quando et per quos? An denique verum sit querulantes ob hanc pascui restrictionem, ab incolis vicinorum pagorum pascuum emere cogi, compertoque eo quod culpa dominorum terrestrium supplicantes damnum et defectum pascui patiantur, iisdem iuxta praescriptum punctorum regulativorum subveniant.

Quoad 2-dum: Lignorum nempe et naturalium administrationem, regula Altissimis Ordinationibus stabilita est, ut quantum fieri potest onera reddantur communia, ex hac igitur consideratione supplicantes ab expositorum naturalium praestatione penitus dispensari non possunt, verum Dominationum Vestrarum erit in repartitione similium naturalium justae proportionis rationem dehinc habere et in quantum fieri potest, ita rem moderari, ut possessiones pro ratione beneficiorum quibus abundant, ad huius illius naturalis administrationem, servata tamen aequa, ut dictum est proportione ordinentur.

Quoad 3-tium: Ex praescriptio moderni systematis, ac- et decrescentiae pecorum, in calculum non secus assumantur, nisi ac- et decrescentiae medietatem, vel respective quadrantem pecorum anni normalis adaequant. Itaque quoad hoc etiam punctum committi Dominationibus Vestris, ut cum interventu Regii perceptoris in expositionem supplicantium specialius inquirant et si quospiam contra principia systematis gravatos fuisse animadverterint, ad Gubernium suo modo referant.

Quoad 4-tum et 5-tum: Querelae de ingravescente servitute et excessibus vice judicum nobilium propositae nimis generaliter adducuntur, proinde moneant Dominationis Vestrae supplicantes ut has magis specificè declarent, quorum declaratione accepta pariter in earum realitatem Dominationi Vestrae inquiri facient ac Regio Gubernio adaequatam et circumstantialem ad summum intra spatium sex hebdomadarum ab acceptis praesentibus computandum submittant de praemissis informationem. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 4-a Iunii 1773.

In absentia domini gubernatoris
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobilibus, supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 2-da Augusti 1773.

Anexa

Incolae possessionis Also Szálás-pataka exposuerunt: 1-mo. Se arcto admodum territorio provisos esse, propterea quod domini sui terrestres in loco Gyál vocato magnam partem terreni prius pascuationi pecorum exponentium deservientis in arendam acceperint clocandam, ob hoc que supplicantes ab incolis vicinorum pagorum charo pretio pascuationem cogantur emere. 2-do. Si sylvis carere, terras vero procreando tritico valde steriles habere, ad conficiendas nihilominus orgias lignorum, administrationemque naturalium cogi. 3-tio. Pecora sua lue assumpta haberi, in desumptioni nihilominus quanti contributionalis nullam descrescentiae ex lue emersae haberi rationem. 4-to. Servitutem jobbagionalem quotidie ingravescere. 5-to. A vice iudicibus nobilium multis modis se vexari. Orasse proinde occupatam territorii sui per dominos terrestres partem sibi restitui, in administratione vero naturalium ac confectione orgiarum ligni, prout etiam in desumptione contributionis, de servitute dominica sublevari.

Orig., C.H., dos. 207/1773, f. 1-3.

Imperatorium

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Sicularum Comitum, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiaeque incrementum. Querelas incolarum possessionis Csolnakos contra dominos suos terrestres Augustissimo Imperatori porrectas in advoluto isthic extractu iuxta Altissimam dispositionem ea cum ordinatione ad Dominationes Vestras mitti, ut in expositionis momenta diligentem quantocius peragendo investigationem cum mox Regio Gubernio penes genuinam informationem submittant. Sic facturis atefata Sua Sacratissima Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 4-a Iunii 1773.

In absentia Excellentissimi domini gubernatoris
Ioannes Comes Nemes m.p.

Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Cibinio. Illustrissimo, Egregiis et nobiles supremo comiti, supremis iudiciis nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Iudiciariae Inlyti comitatus Hunyad fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 29-a Iulii 1773.

Anexa

Deputati incolarum privilegiati pagi Csolnakos exponunt quod familia Csolnakosiana, cuius jobbagionali servituti eiatis incolae subsunt, non ut terrena ac alia media subditis necessaria iuxta robotarum competentiam dari demandata suppeditaret, verum etiam pometa ipsorum propria adimere, tempore autem robotarum victus subministrationem denegare non dubitaret, decimas insuper ex universis pecoribus et pecudibus, aliisque rebus decimae obnoxiiis exacte desumat, licet ipsos ab impetitione vicinorum pagorum possessorum non defendat et jobbagionale servitium arctissime exigat, praedium denique Doboka dictum, quod vi privilegii manutenere deberet, per alios occupari patiatur, fine quo nec ipsi, nec domini terrestres subsistere possunt in casibus autem necessitatis pecora ipsorum adimi soleat et pro arandis terris allodialibus pecora mercede conducta suppeditare ipsos adstringat. Humillime igitur supplicant quatenus servitium jobbagionale relaxetur, necessaria autem et subditis convenientia medio suppeditanda clementer iubeantur.

Orig., C.H., dos. 208/1773, f. 1-3.

20

1773 septembrie 9, Deva

Excelso Regio Gubernio.

Incolarum pagi Ponor speciales contra dominos suos terrestres querelas, ad praescriptum gratiosi Excellentiarum Vestrarum Decreti sub numeris 29 emanati, uberius cognituri, tam dominos terrestres, quam jobbagiones eorum

coram nobis adesse iussimus. Post binas tandem admonitiones jobbagiones nobilium Michaelis et Ioannis Borna, alterius Michaelis et Ioannis Gábor, item Petri Petrik in figuram iudicii comparentes, deque aggravii quae ipsis domini terrestres inferunt, interrogati, nullam sibi contra eosdem querelam esse responderunt. Ex jobbagionibus autem haeredum Pauli quondam Ponori quidam Metyej Muntyan exposuit: Ipsum quavis septimana ad servitium vocari. Dominalis vero praescriptorum haeredum iudex reposuit: Vocari quidem, sed vocatum non semper adesse, quo itaque expositionis veritas elici possit, testimonia extraneorum consulimus, a quibus perhibitum est, querulantem usque ad annum proxime praeteritum unam septimanam propriae, alteram dominali oeconomiae impendisse, praesentis vero anni servitium an mensuram antecedentem excesserit sibi non constare. Caeterum de servitio jobbagionum ad memoratos haeredes pertinentium declararunt: Durante messe integrae septimanae robottas, per caeteras autem anni partes tridui vel quadridui servitium praestare ac ad oeconomiam dominalem sole meridie exire consuevisse. Dein eorundem haeredum jobbagio Gyorgye Biris se defectu agrorum laborare questus est, signanter exposuit quod coloniali sessione destitutus ex appertinentiis allodialibus vix agros cubulorum 2 possideat expositionem vero eius extranei suo loco reliquerunt quidem, sed ab iisdem relatam est, allegatam agrorum paucitatem angustiae territorii pagi Ponor in locis subalpestribus a natura constituti adscribendam esse.

Porro jobbagio Illustrissimi Domini Samuelis Kendeffi Mihejile Mihejeszk querelam contra servitium dominale proposuit. Ex dispositionibus autem extraneorum cognovimus, eundem cum fratre separatam oeconomiam exercente mediae sessionis possessorem altera quavis septimana quindierum servitium praestare.

Ultimo denique pro futura officii nostri excusatione reverenter adiicere sustinemus, ex parte reliquorum Inclytae familiae Kendeffi possessorum, nullos nostri in praesentiam jobbagiones post iteratam etiam admonitionem venisse, adeoque nec aggravia eorum, si quae forte habeant, indagari potuisse. Devae, 9-na Septembris 1773.

Excelso Regio Gubernio.

Coarcept, C.H., dos. 354/1773, f. 1.

Proces ab incolis pagi Füzesd apud Augustissimum Imperatorem medio supplicis libelli depositas, iuxta gratiosam Excellentiarum Vestrarum dispositionem 3-tia superioris Iunii sub numeris 27 datam, tam querulantibus, quam querulatis, qui ad praemonitionem nostram comparuerunt, auditis investigavimus, prodiitque:

Primo. Dominalis supplicantium servitium pro diversitate dominorum terrestrium varium esse. Jobbagiones enim domini Nicolai Mara per septimanam a proportione illa qua ssessiones coloniales possident, in ordinem servitii dominalis incidentem quatuor dierum robotas praestant ac operae iquoque muliebres iisdem imputantur. Jobbagiones domini Andreae Buda terum a mensura sessionum servitium in septimanas distribuunt, illisque

qui iuxta ordinem ad servitium vocati fuerint, non nisi quatuor dierum labores iniunguntur, sed operae muliebres praeter quadridui robotas exigi solent. Nihil secius jobbagiones successorum Balthasaris quondam Hernje praemissa modalitate servitia dominorum inter se dividunt, integram nihilominus septimanam, quam series servitii tangit, dominalibus robotis impendunt, praeterea mulieres ad oeconomiam muliebrem pro necessitate vocantur. Ultimo denique, vidua Valentino Budaiana in eodem pago Füzesd possidet sessiones duas, quorum unam inhabitant quinque fratres in privatam ac propriam cuius oeconomiam separati, duaeque illorum quavis septimana ad servitium comparent, altera vero scssio per tres fratres possidetur, ex iisque iterum duo singulis septimani operis dominalibus adsunt, extra hos autem praestationes labores muliebres uxoribus iniungi consuetum est.

Secundo. Ipsimet querulantes declararum nullas terras vel agros per dominos terrestres sibi ademptos fuisse, sed vicinarum possessionum signanter Puj et Galatz dictarum incolae territorio eorum injuriam inferre consuevissent, cumprimis et praecipue sylvas adco devastarunt, ut prope nihil usibus querulantium remanserit.

Tertio. Ad quaestionem de exactionibus dominorum terrestrium, quorum memoriales meminisse videntur, propositam quidam Avram Argyelán jobbagio memorati Andreae Buda querulose recensuit:

1-o. Repetitum dominum suum ante viginti circiter annos equum ademisse, nec nisi destructum post septem vel octo annos absque compensatione percepti usus resituisse.

2-o. Propter capras viginti sub custodia eius ante decem et octo annos intereuntes, illi ex propriis decem et octo, praeterea pelles quoque earumque interierant, abstulisse.

3-o. Ante annos circiter quinque donnum quadam per supplicantem in fundo alieno extractam et iam cuidam florenos tractalis 4 venditam, iterum dominum suum ademisse, querulantem vero nunc quoque domus pretium emptori debere.

Praemissos autem accusatus Andreas Buda coram nobis adesse adversa valetudine impeditus, ad diluendam querulosam jobbagionis expositionem submittit Tabula inquisitorias medio nobilium Samuelis Kenderesi, item Mathaei Hernye 7-mo currentis mensis Septembris die confectas, in quibus speciatim:

Ad 1-mum. Pater querulantis perhibet, equum ab illo, qui tunc villicationem domesticam cum potestate patris dirigebat, per conventionem de permutatione receptum esse, Andreamque Buda illi equam pro equo dedisse, praeterea maiorem equi valorem pecuniam compensasse.

Ad 2-dum. Patuit ex custodia superioribus annis dominales quasdam capras periisse, perhibuit porro iterum querulantis pater, singulas quae perierant, totidem capris, ex propriis pecoribus compensasse, an vero pelles etiam interemptium domino terrestri cesserint nihil meminit.

Ad 3-tium. Importare videntur quorundam depositiones querulatum cum querulante intuitu domus ademptae conventionem iniisse antecederent, sed de quanto pretio invicem conserverint? Num item emptor venditori de pretio satisfecerint? Ex fassionibus haud liquet.

Devae, 14-ta Septembris 1773.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 369/1773, f. 1-2.

Querulosam pagi Csolnakos expositionem in complementum gratiosae Excellentiarum Vestrarum ordinationis 4-a superioris Iunii sub numeris 90 editae ex ambarum partium relationibus investigavimus, priusque loco jobbagiones Danielis Csolnakosi terras illis per dominum terrestrem ad usus allodiales occupatas recensuerunt, expositione autem eorum cum testimoniis extraneorum combinata constitit:

1-mo. Jobbagioni Métyéj Ajdá vineam calculo mediocri urnas 20 procreantem adeuntam, foenetumque currus 1, ferax loco quasi cambii datum fuisse.

2-do. Jobbagionibus Iovitze Ajde et Sandru Csulan agrum fertilem pro allodiali ablatum, aliumque partem quidem quantitate, sed qualitate onge deteriolem cessum extitisse.

3-tio. Jobbagioni Iánés Pupeze in praedio sermone populari Doboka vocato ademptum esse foenetum foeni currus 6 procreans, illudque extraneis pro censu arendatitio annuatim elocari evenit.

4-to. Jobbagionibus Sigismundi Csolnakosi quidam Luka Petroj posteaquam ex consideratione provectae aetatis a servitio dispensationem impetrasset, foenetum propria eius industria in sylvis communibus extirpatum dominum terrestrem occupasse.

5-to. Jobbagio haeredum Andreae Csolnakosi Gyorgye Gitya dictus questus est, agrum eius a Georgio pridem Csolnakosi horto suo curiali adiectum hodie quoque intra recinctum curiae violenter retineri.

6-to. Communis omnibus querela fuit foeneta in sylvis indivisis extirpata, per subsequutam sylvarum communium divisionem, ad possessores, qui particulas sylvarum iuxta divisionem receperunt, transiisse.

Ultimo vero, quod servitium dominale attinet, patuit illud a diversis possessoribus diversa mensura exigi, nam jobbagiones Danielis Csolnakosi serviunt quidem iuxta proportionem qua sessiones colonicales possident, sed septimanam ex ordine servitii in eos cadentem integram robotis dominilibus impendunt, praeterea diebus Graecae religioni festis cum uxoribus ad servitia evocantur, his insuper filii ductionem, telae texturam, aliasque praestationes sexum muliebrem concernentes sine mensura quoties necessitas postulat, iniungi invaluit. Porro jobbagiones Ludovici Csolnakosi fere quotidie in servitio domini detinentur ac uxores etiam cum maritis oeconomiae dominali interesse saepe coguntur, subtilioris telae texturam, filique ductionem pecunia redimunt. Jobbagiones Sigismundi Csolnakosi servitium a mensura sessionum dividunt, extra sortem autem ordinariam robotarum tempore conventionis tritici, foenique ac diebus quos Graeca religio pro festis observat, ad operas dominales compelluntur. Jobbagiones Ladislai Csolnakosi iterum iuxta sessiones dominale servitium distribuunt, festos insuper illius dies oeconomiae domini sui dum necessitas postulat cum uxoribus impendunt. Postremo jobbagiones Samuelis Csolnakosi Petru et Lászk Leszkony vocati annum servitium a singulo colonorum capite sex Hungaricalium florenorum taxa redimere solent, id vero gravius ipsis accidere quod praefatus dominus terrestris colonialium multas sessionum appertinentias querulantibus eripere, extraneisque impignorare, vel pro censu arendatitio elocare consueverit. Item superioribus annis Cibinium iter suscepturum bovem illis ademerit, venditque pretium ad expensas itineris converterit, aliquando vero securium et batillum eorum vendidit, pratiumque epotavit, illo

itidem conductitios cuiusdam equos in itinere ad oppidum Albae Carolinae peracto dilapidante dominum equorum titulo satisfactionis duos querulantibus iugales abstulisse.

Devac, 17-ma Septembris 1773.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos., 531/1773, f. 47—48.

23

1773 septembrie 25, Deva

De statu querulosae expositionis quam communitas pagi Also Száláspataka apud Sacratissimam Imperatoriam Majestatem deposuit in complementum gratiosae Excellentiarum Vestrarum ordinationis 4-a superioris Iunii sub numeris 76 exaratae reverenter informamus:

1-mo. Territorium supplicantis pagi tam angustis terminis undique constrictum esse, ut unam eius versuram fagopiro, alteram tritico quovis anno inseminare debeat, nihilque pecorum pascuo liberum remanere possit, sed illa in territoriis vicinarum possessionum pascere, certamque pro pascuo taxam solvere adigatur, expositum nihilominus defectum non inde accessisse, quod iuxta expositionem partis querulantis, domini terrestres partem terreni in loco Gyál dicto existentis recuperaverint, cum particula occupata tam exigua et sterilis sit, ut pascendis pecoribus nec sufficere, neque apta esse possit, praeterea declararunt memorati domini terrestres terrenum, quod supplex querulantium libellus indigitare videtur, Paulo olim Keresztesi fuisse allodiale illos itaque in bona juris Keresztesiani succedentes privatam eiusdem possessionem concernente, caeterum non integrum terrenum, sed tertiam solum partem capacem circa metretas 300 culturae subiecisse.

2-do. Certum est equidem supplicantes multa pecora per luem nuper tantum extinctam amississe, cum tamen iuxta relationem concernentis Regii perceptoris numerus ammissorum tabellis immutationum haud ita pridem inferi ac Cancellariae in Re Tributaria ordinatae submitti potuerit, petitam contributionis decrescentiam pendere a futuris praclaudatae Cancellariae operationibus.

3-tio. De servitute dominorum terrestrium ex ambarum partium relationibus cognovimus, jobbagiones Illustrissimi domini Comitis Gregorii senioris de Bethlen integram sessionem possidentes annum servitium lo florenorum tractilium taxa, item cupa butyri, ac centum limacibus redimere consuevisse.

Jobbagiones Illustrissimi domini Liberi Baronis Samuclis Györffi secundum quantitatem quam ex sessionibus possident, septimana in ordinem servitii dominalis recurrente iugalibus tridui, labore manuali aliquando acque tridui, interdum quadridui robotas, item uxores operas muliebres pro necessitate, et exigentia praestare.

Sigismundus Mara a jobbagionibus suis integrae sessionis incolis per hibernam anni partem duorum, aliquando trium dierum servitium, in caeteris autem anni partibus potissimum quadridui nonnumquam vero signanter durante messe et foenisecio quinque dierum robotas accipit. Caeterum memoratus dominus terrestris pro excusatione quinti diei (qui interdum quatuor

diebus adiectus fuit) respondit: Benigna puncta regulativa mensuram servitii dominalis in quatuor, vel si jobbagioni proprii iugales ad praestandas robotas suffererint, tribus diebus constituisse, cum autem ille hiberno tempore a jobbagionibus bidui tantum vel tridui labores exegerit, quod interea ordinario servitio decessit, per quintum diem durante messe, oeconomiaque foeniseii operis dominalibus impensum vix suppleri potuisse.

Porro Michaelis, ac Georgii Kenderesi jobbagiones sub decursu hiemis duos, vel tres, per reliquas anni periodos tres, quatuor et interdum quinque dies oeconomiae dominorum terrestrium impendent.

Viduae demum Sigismundi quondam Kenderesi aliquando unius, nonnumquam duorum, interdum trium vel quatuor dierum operae praestantur.

Devae, 25-ta Septembris 1773.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 399/1773, f. 1-2.

Querelas quae incolae pagi Malajesd tenore supplicis libelli coram Augustissimo Imperatore proposuerunt, in complementum gratiosi Excellentiarum Vestrarum Decreti 4-a superioris Iunii sub numeris 65 emanati, partibus utrisque auditis uberius indagavimus, comperimusque quoad dominale servitium

1-mo. Magnificae Liberae Baronissae Mariae Iosika Illustrissimi domini Comitis Josephi Gyulai de Marus Némethi consortis jobbagionem Ianes Márk mediae sessionis possessorem, duodecem florenorum tractilium taxa annum servitium redimere.

2-do. Jobbagionem Sigismundi Mara Dán Dumu dictum integram sessionem possidentem quavis septimana tridui robotas, praeterea uxorem eius operas muliebres extra sortem robotarum praestare. Ex parte autem domini terrestris responsum est: Praestationes operarum muliebrum iuxta Benigna Puncta Regulativa exigi.

3-tio. Haeredes Ladislai quondam Mara taxam ad redimendum annum servitium facultatibus commensuratum jobbagionibus suis imposuisse, observataque facultatum proportione, melioris conditionis patres familias solvere florenos tractiles 11, illos quorum status mediocris est 6 florenos, pauperiores vero 4, insuper culturae vinearum, quas domini terrestres in promontorio vicini pagi Felső Száláspataka habent, oeconomiae item foeniseii quilibet per integri anni circulum ducto iuxta declarationem querulantium calculo impendit dies decem ac tres. Praeterea jobbagiones pluribus iugalibus provisi sub decursu anni ad curiam dominalem in praedicta possessione Felső Száláspataka existentem duo lignorum minora plaustra, singuli denique coniunctis iugalibus vina dominalia ex pago Nagy Oklos ad pagum Felső Száláspataka, hinc tandem in comitatum Albae Inferioris, signanter usque ad fluvium possessionis Gáld devehunt.

4-to. Jobbagiones Illustrissimi Liberi Baronis Samuelis Györffi iugalibus tridui, manuali labore iterum tridui et aliquando quadridui robotas, praeterea uxores operas muliebres extra sortem robotarum praestant.

5-to. Magnifici domini Pauli Inczedi censors, jobbagionibus quos ex bonis paternis nuper tantum recepit, singulis 15 florenorum tractilium taxam, trium item septimanarum manuales labores pro integro anno imposuit.

6-to. Jobbagiones haeredum Isaci quondam Mara iugalibus tridui, labore manuali aliquando bidui, saepe tridui, nonnumquam quadridui servitium praestare solent, praeterea uxores jobbagionum ad operas muliebres pro necessitate et exigentia concurrunt. Exposuit autem ex jobbagionibus memoratorum haeredum quidam Iánés Birlya, quod praeter ordinarium servitium, nonnumquam unum, aliquando plura vini vasa distrahere adigatur, titulo vero mercedis a qualibet urna cruciferos 3 pro necessitate candelarum unius cupae pretium recipiat.

7-mo. Viduae Sigismundi quondam Kenderesi jobbagio, quem unum tantum in praedicta possessione Malajesd habet, iugalibus aequae ac manuali labore aliquando unum, saepe duos, nonnumquam tres dies servit.

Quod demum statum et quantitatem sylvarum in territorio supplicantis pagi existentium attinet: Constitit quidem dominos terrestres inibi aliquam particulam a communi usu separatam possidere, sed praeter communes sylvae tantae sunt, ut non tantum propriis querulantium necessitatibus sufficiant, sed ex iisdem vicinorum quoque pagorum incolis defectu sylvarum laborantibus pro convento pretio subvenire quovis anno consveverint. Devae, 25-a Septembris 1773.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 401/1773, f. 1-2.

25

1773 octombrie 12, Sibiu

8 080

Sacratissimae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Illustrissime, Egregii item et nobiles! Frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Preces possessorum possessionis Csolnakos eiati comitatu ingremiatae Regio huic Gubernio porrectae in adiacente exemplo eo cum mandato Dominationibus Vestris communicantur, quatenus auditis et iugum jobbagionale excusere intendibus) reque iuxta expositionem comperta eosdem penes explicationem obligationis eorum ad debitam dominis suis terrestribus obedientiam et exhibenda iuxta Altissimas Ordinationes servitia cum cominatione severioris animadversionis nomine Gubernii commonere haud intermittant, in casu ulterioris renitentiae ad Gubernium circumstantialiter relaturae. Sic facturis atefata Sua Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 12-ma Octobris 1773.

In absentia Excellentissimi domini Comititis gubernatoris
Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Michael de Bruckenthal m.p.
secretarius

Pe verso: Illustrissimo, Egregiis item et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Inclyti comitatus Hunyad Continuae, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 15-a Novembris 1773.

Anexa

Copia

Excellentissime domine etc.

Possessiones nostrae Csolnakos Inclyto comitatu Hunyadiensis ingremiatae, jobbaciones sumpto ad Augustissimum Imperatorum occasione optatissimi sui adventus humillimo recursum varia quibus per dominos suos terrestres onerarentur, aggravata et ardua, quae praestarent servitia querulose exposuerant, supplicando medelam iisdem clementissime adferri, qui intellecto, quod eorum preces pro investigatione Continuae praelaudati comitatus Tabulae transpositae sint. Eo pertinaciae et contumaciae devenerunt, ut praetiosissimo hoc oeconomiae tempore debita servitia cum gravi iactura et damno amplius praestare recusent, neque eos medio praelibatae Continuae Tabulae ad officium compellere valemus ex eo quod tamquam a contributione et reliquorum communium onerum supplicatione exempti omnem Tabulae Continuae auctoritatem eludant. Quandoquidem autem parte ex una praetactae eorum querelae indigne omnino praenotatae sint, prout submitienda desuper investigatio luculentum perhibere poterit documentum. Parte vero ex altera gravis nobis per hanc illorum incosistatiam in oeconomia causaretur cum detrimento vix recuperabili remora. Excellentiam Vestram et Excelsam Regium Gubernium suppliciter oramus quatenus praefatos jobbaciones nostros auctoritate sua guberniali et praestita militari etiam assistentia ad debitorum servitiorum praestacionem tam de lege, quam vi Altissimarum ordinationum receptam gratiosissime adstringere dignentur. Quo super gratiosam praestolamur resolutionem in humillima veneratione perseverantes.

Excellentiae Vestrae, Excelsi Regii Gubernii,
humillimi servi
possessores possessionis praefatae Csolnakos

Orig., C.H., dos. 531/1773, f. 26–28.

Illustrissime Domine Liber Baro camerari et supreme comes, domine domine nobis ac patrone gratiosissime!

Quotidianis miserae contribuentis plebis querimoniis contra circulum Matzesd vice iudicem nobilium dominum Balthasarem Hertza ob arreptam, ab aliquo temporis intervallo dominandi in eandem licentiam orsis defatigati, insolentemque sui officii functionem, diutius ferre non valentes. Post

praemissas iteratarum vicium dehortationes ac respective amicales admonitiones, quibus eundem ad saniora revocare adlaborabamus, necessitas nobis et invictis imposta est tandem, tam fatae contribuentis plebis gravamina (quarum nonnulla cum nostris communia sunt), quam vero nostra, fine ad inveniendae ad gratiosi tollenda, medelae Illustritati Vestrae humilime in sequentibus detegendi:

1-mo. A pagorum Korojesd, Vaidei et Malajesd suo circulo adiacentium incolis, sub titulo gratificandi studii, ad unius horrei erectionem necessarias trabes tali calliditate extorsit. Proximus evolverum annorum iudicibus circumventis, in mandatis debuit quatenus (ne easdem extorsive desumpsisse videatur, quod re ipsa fecit) nomine suo unumquemque eo fine peterent ac una etiam adicerent, se tam obtemperaturos. Quam vero petitioni suae denegantem neminem futurum, quae non tam petitione, quam minis obtinuit, ut plures profecto formidine sequatarum in eosdem injuriarum, quam gratificandi studio impulsus, voluntati eiusdem paruerint, probe gnari, [quod nisi suae petitioni (verius dixerim mandato) satisfecerint, venaturus sit occasionem (prout suevit) ubi ubi licuerit, eosdem injuriis afficiendi, puniendique. Simili modo

2-do. Annis praeteritis non territus modo cessantibus investigationibus, ad prohibendas similes exactiones institutis contra manifestissimas Caesareo-Regias ordinationes, omnia fenilia, quae quos in territorio Silyensi habet, per eiatas incolas, nulla praestita mercede defalcari, fenumque colligi ac insuper, eodem sub temporis spatio, quo ibidem moram fecit, per eiusdem territorii, sui nuper processui adhaerentis incolas, semet more executorum, quasi in publicis servitiis constitutum interteneri curavit.

3-tio. Utilissimam altissimarum instantiarum intensionem, gratiosumque mandatum intuitu collectionis capitum passerum editum, in sui emolumentum convertit, siquidem potiore[m] populi partem manuali labore butiro, caseo, aliisque similibus praestationibus cum subversante publici boni damno, illud onus redimere, lubens patitur. Anno enim proxime praeterito pagus Korojesd imposita devectione trabium sibi necessariorum, altefati mandati effectum neglexit.

4-to. Excubiae in suo pago observari solitae, suo magis quam publico commodo prosunt. Illae enim non in consueto loco, sed domi suae fiunt, ubi excubatores, verius famulos, famulasque eiusdem et consortis, quam excubatores agunt.

5-to. Circulum suum more antecessorum, modernorumque aliorum suorum collegarum raro admodum obambulat, immo tantus animi tumor ipsi inest, ut ne precibus quidem semper eundem demereri valeamus. Ob quod, tam nos, quam misera contribuens plebs (missis aliis) in seminaturis, segetibus et fenetis, immania damna pati cogimur. Siquidem sepes territoriales, non in festo Sancti Michaelis, iuxta veterem Inclyti comitatus ordinationem, sed ne festum quidem Sancti Georgii usque eriguntur, ubi ipsius foret officium super similibus inspiciendi, negligentesque pro demerito puniendi. Circulares nobis fere nulli publicantur, communitatibus vero cum aliquot habet publicandum, aut demandandum iudices cum juratis, immo quandoque totas communitates, non solum diebus a labore vetitis, sed etiam liberis ad se ire iubet. Ubi cum eorundem nostraeque oeconomiae non parvo dispendio, in itu ac reditu, ibidemque mora facienda, pretiosissimos dies integros insumunt. In quorum eo accessu, id habet beneficii, quod expers omnis humanitatis sit ille, qui aliquot munusculum, eo accedens, non secum ferat, quod pagatim obambulando vix tolleret.

6-to. In eos incolas et cumprimis iudices, juratos et pagorum gornikonos, qui in primo puncto scriptae petitioni similibus non parent, nactus aliqualem puniendi titulum, nullo praehabito iudicio, mirum in modum saevire suevit, medio exquisiti cuiusdam, nemini misereri scientis gornikonis, pro suo arbitrio crudeliter verberibus afficiendo. Alios

7-mo. Aliis injuriis, ut sunt indebita pecorum abactiones, longoque eorundem apud se detentione, incaptivatione adeo lacessit, ut quidam incola possessionis Fejerviz, jobbagio alterius nostrum Josephi nimirum Bálint, Flora Dragoj vocatus, pertesus² longarum injuriarum necesse habuerit, cum maximo domini sui terrestris et Aerarii Regii damno, in profugium delabi.

8-vo. Sub praetextu lignorum ad erectionem seu correctionem pontis Kernyesdiensis repartitorum, a pagorum Also Szallaspatak et Kőallya Óhaba incolis, oneris ipsis obventi sublevatione lactatis, aestivalis integri diei labores, contra Regias ordinationes obtinuit.

Quae omnia et plura horum similia, ita esse, nonnudis solum verbis, sed fidem merentibus etiam testimoniis coram Illustritate Vestra, in continuo optendere parati fuissemus, nisi confidissemus, ipsam Illustritatem Vestram pro ea qua pallet autoritate talem investigationem, cui velut citra omnem suspicionis scrupulum positae sufficiens fides habeantur, demandaturam, eumque officio fluente investigatione privatur, ut eo solidius veritas in lucem prodire possit et eam formidabili qua utitur autoritate offuscari nequeat. Quae dum humillime oramus praestolamurque, iugi venerationi, cultu persistimus.

Illustritatis Vestrae

humil imi servi
Ladislau Kenderesi de Serell m.p.
Mathias Mara m.p.
Sigismundus Bagja m.p.
Samuel Kis de Fejérviz m.p.
Stefanus Mara m.p.
Samuel Balia de Maczesd m.p.
Abrahamus Bálint de Fejérviz m.p.
Samuel Kenderesi de Serel m.p.
Valentinus Kenderesi de Serel m.p.
Iohannes Kenderesi de Serel m.p.
Matheus Kenderesi m.p.
Stephanus juratus Hercza de Fejérviz m.p.
Ladislau Mihonya de Maczesd m.p.
Josephus Balint m.p.
Emericus Balint m.p.

Pe verso: Ad Illustrissimum dominum Liberum Baronem Ioannem Bornemisza de Kászon Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis camerarium ac Incltyti comitatus Hunyadiensis supremum comitem dominum, dominum gratiosissimum, humilimum memoriale introscriptorum.

Praesentatum die 4-ta Martii 1776.

Orig., C.H., dos. 35/1776, f. 10–13.

¹ Data a fost stabilită după ziua înregistrării actului, iar locul după semnăturile celor care l-au întocmit.

² Corect *perterritus*.

Illustrissime ac Magnifice domine supreme comes et praeses, Inclyta item Continua Tabula, domini domini et patrone gratiose, humilime colendissimis!

Mearum duxissem esse partium, demandatam circa incassationem pecuniae restantis Somlyaianae provinciam fideliter exequi, sed quia exmissos executores passim ubique fustibus expulerint (eo quidem plebs ignara ex capite, quod in illo circulo nihil jurisdictionis habeam) ego ulterius progredi nequeo. Dignabitur proinde Illustritas Vestra et Inclyta Tabula Continua me, alium idoneorem pro eiusdem restantiae incassatione demandare. Pecuniae summam vero tam per dominum Johannem Buda mihi in Rhenanis florenis 137 cruciferis $40 \frac{1}{2}$ transpositam, quam vero per me a pago Kerges et Ruda in Rhenanis florenis 3 cruciferis 50 incassatam dignabitur Illustritas Vestra et Inclyta Tabula Continua aliquem cui transponam denominare. In reliquo gratiis et favoribus Illustritatis Vestrae, Inclytae item Tabulae Continuae commendatus perenno.

Illustritatis Vestrae, Inclytae item Tabulae Continuae

humilimus servus
Ludovicus Mara m.p.

Pe verso: Ad Illustrissimum ac Magnificum dominum dominum Liberum Baronem Iohannem Bornemisza de Kászón supremum comitem, Inclytae item Tabulae Continuae praesidem, Inclytam item Tabulam Continuam, dominos dominos et patronum gratiosum humilime colendissimos, humilima repraesentatio.

Praesentatum die 6-ta Martii 1776.

Orig., C.H., dos. 31/1776, f. 3-4.

Optimo Augustissimae nostrae Principis seculo et christianis moribus revera indigna sunt illa latrocinii exempla, quae tristis proxime praeteritorum annorum experientia produxit, praeter latrones enim qui ex alpium et sylvarum latibulis grassabantur, praecipue in districtibus Mehadiensis et Karansebesiensis utrisque ad Banatum Tömösiensem pertinentibus incolae locorum viae Regiae adiacentium malesveta vivendi ratione eo audaciae processerunt, ut plures viatores expilare veriti non sint, viasque publicas iam infames reddiderint, fuit tamen conditio eorum hactenus satis faelix, intestini enim illi publicae securitatis hostes in ordine bonorum vivunt, communiter boni audiunt, beneficioque impunitatis gaudent, causa vero horum est, quod apud inferiores et subalternos locorum officiales cumprimis pagorum kenizios delicta remotis arbitris forte nummis expiare possint, nam ubi poenae nummis redimuntur, malefactorumque non corpora, sed crumena pu-

niuntur, de securitate publica actum et conclamatum est. Missis autem aliis exemplis, recentissimum Excelsae Administrationi pro adhibenda correctione, iubendoque satisfactione repraesentare Tabula necessarium duxit:

Homines districtus Hatzeg Todor Antal, Marku Piru, Ruszelin Virveszk, Styefán Faur, Iánes Faur et Mihály Kinda vocatos, mense Novembri non pridem evoluti anni 1775 a mercatu redemptes dum appetente vespera prope viam regiam in territorio pagi Vállýá Gyin districtui Karansebesiensi adiacentis, ex itinere resedissent, mox quatuor eorunde locorum incolae lapidibus et furcis ferreis adorti, innocentes viatores gravioribus vulneribus mulctarunt, tandemque abstulerunt merces ac substantias Rh. florenos 131, cruciferos 8 valentes, quos praedones pagi Vállýá Gyin incolas fuisse plures circumstantiae accusant, singulariter quod unus spoliatorum praefatus Marku Piru beneficio lucis lunaris vestigia praedonum a remoto sequutus ac ad pagum pro conclamandis suppetiis properans, incidit in eosdem iuxta marginem sive exteriores pagi fines male partam praedam subdividentes, huncque ob conatum excitandi tumultum iterum usque eo verberaverint, ut vivere defuisse putarent, item quod duo eorum supra indusium nullum alium amictum habuerint certissima conclusione fluit eosdem a vicinis et proximis domibus suis ex certo adhuc calente ad agendam praedam tunc solum surrexisse, nec denique vestitus ordinariis latronibus consuetus fuit, sclopetum unus tantum habuit, ceteri furcis ferreis et lapidibus pugnarunt. Quibus circumstantiis combinatis certum evadit, incolas illorum locorum eam ab aliquot annis iniisse vivendi rationem, ut plures in eandem societatem congregati occasiones ex latibulis sylvarum expectare, viatores intercipere, rebus securi habitis cmungere, tandemque praeda onusti ad domes suas, ad uxores et liberos quasi ab insigni questura redire consueverint, quae quidem turpis quaesturae species in regione christianis legibus ad internam securitatem composita toleranda non est. Habent nihilominus huius ordinis malefactores contra intentionem juris criminalis id beneficii, ut dum res ad questionem venerit, ex praedis quibus divites effecti sunt, cum pagorum kenezii, aut aliis subalternis locorum officialibus sine difficultate accusationem componere, nummisque obtinere possint, ut omnis ulterior quaestio silentio claudatur, qui tamen de rigore juris criminalis et ad corrigendos corruptos seculo hoc plebis Valachicae mores, critice semper investigandi, in lucem protrahendi, compertique exigui sito supplicii genere puniendi essent.

Ingravescens igitur publicae securitatis periculum postulavit praescripta Excelsae Administrationi, quae provinciam Banatus Tömösiensis sapienter et provide gubernat nomine publico iis precibus repraesentari, quatenus efficaces dispositiones suarum vires eo dirigere modumque statuere dignetur, quo fures ac latrones statim inveniri possint, nec kenezii aut alii subordinati officiales turpis lucri odore pellecti delicta illorum reticere, silentioque praeterire in futurum audeant, sed sub graviore poena eatenus benigne ordinato iudicio criminali confestim denunciare nullatenus intermittant, denunciatos accurate intercipientos, deque rigore introducti juris criminalis puniendos iis quorum interest, transponant. Quod demum casum latrocinii in territorio pagi Vallya Gyin patratum attinet, homines spoliati tenore supplicis libelli Tabulae exposuerunt, Excelsam Administrationem de satisfactione eorum, aequissime quidem disposuisse, cum tamen nullus hactenus sequutus sit dispositionis effectus, reliquum fuit petere ut communitas eiusdem pagi Vallya Gyin, quae latrones in gremio suo alit, fovetque ad praestandam expilatis

adaequatam satisfactionem, rerumque ablatarum compensationem sua via compellatur, malefactores insuper velut viarum grassatores supplicio rotae vel pali puniendos revelare et designare adigatur. Devae, 14-a mensis Martii 1776.

Excelsae Banatus Tömösiensis Administrationi.

Concept, C.H., dos. 45/1776, f. 7 – 10.

29

1776 martie 21, Deva

Illustrissime ac Magnifice domine Liber Baro supreme comes et praeses, Inclyta item Tabula Continua, domini domini et patrono gratioso humillime colendissimi!

Subaudite mihi licuit, e circulo meo Losadiensi pagum quemdam nomine Butsum integrum velle Valachiam profugere. Profugii vero indicium certissimum est, quod integer pagus agrorum iugera nullo plane semine, tam autumnali, quam vernali inseminarunt. Quod dum ex officii mei incumbentia Illustritati Vestrae Inclytae item Tabulae Continuae pro congrua disponendorum dispositione humillime referrem, emorior.

Illustrissimi ac Magnifici domini supremi comitis, Inclytae item Tabulae Continuae,

humilimus servus
Ludovicus Mara m.p.
Regius perceptor

Devae die 21-a Martii 1776.

Pe verso: Illustrissimo ac Magnifico domino domino Ioanni Bornemisza Liberi Baroni de Kaszon, Inclyti comitatus Hunyadiensis supremi comiti, eiusdemque] Tabulae Continuae praesidi Magnifico, Inclytae item Tabulae Continuae, dominis dominis et patrono gratioso, humillime colendissimis. Devae.

Orig., C.H., dos. 65/1776, f. 1–2; pecete de inchidere in ceară neagră.

30

1776 martie 26, Deva

Dum Tabula Continua relatum accepisset, duorum circuli huius pagorum incolas profugium in alpestem Valachiam parare, rumoreque immunitatis, quam ibi novis colonis destinatum esse apud plebem spargitur, ad mutandas sedes incitari, disposuit illico de intercipiendis antesignanis profugiique consilia suggerentibus. Simul vero statum rei huius Excellentis Vestris tempesteve repraesentare ideo necessarium duxit, ut appetente iam illa anni parte, quae mox liberatis ab impedimento nivium semitis alpestribus suscipiendis profugiis optior est, de securitate vigiliarum iuxta semitas diligenter observan-

200

darum, aliisque congruis impediendorum profugiorum mediis, Excelsam Supremam Armorum Praefecturam requirere dignentur. Devae, 26-ta mensis Martii 1776.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 36/1776, f. 10.

31

1776 aprilie 24, Deva

Id semper allaborat Tabula Continua, ut latrocinia, quae hic iam anniversaria incaeperunt esse, e medio societatis christianae congruis mediis tollantur, eoque laborando pervenit, ut latrones, qui partes districtus Hattzeg praeterita aestate sanguine humano cruentabant, rapinisque omnia miscebant, iussu principis Valachiae intercepti fuerint. Cum vero ad petendam justam contra eos vindictam, tollendaque in Valachia latronum receptacula, hocque via praepediendis latrociniiis hominem credibilem et pro gravitate negotii eminentiori caractere pollentem ad praelaudatum principem expediri summe necessarium videatur, expensae autem pro eadem expeditione requisitae omni revera penes Tabulam fundo destituantur, rationes igitur restituendae publicae securitatis postularunt in eundem finem charitativum christianorum benefactorum subsidium interpellari, singulariter quemadmodum ex statu magnatum et nobilium singuli domini possessores decenti respectu eatenus interpellati sunt, ita ex parte plebis Valachicae in spiritualibus custodiae suae concreditae Reverentia Vestra humanissime requiritur, quatenus in periphèria sua per parochos ex cathedris elemosinam publicari, restituendae publicae securitatis ratio, quae charitativum christianorum subsidium desiderat, quam gravis et utilis sit ubique explicari itaque ad conferendam elemosynam populum persuaderi curet tandem de calculo collectae intra brevem terminum Tabulam Continuum informatura. Devae, 24-a mensis Aprilis 1776.

Archidiaconis ecclesiarum Graecae religionis.

Concept, C.H., dos. 45/1776, f. 21.

32

1776 aprilie 27, Deva

Clementissima dispositio de reducendis intra tres annos profugis in Banatum Tömösiensem jobbagionibus tenore gratiosi Decreti die 4-ta superioris mensis Ianuarii numeroque 4-to exarati ad notitiam omnium publicata, eo sollicitudinem dominorum terrestrium excitavit, ut curam soducendorum fugitivorum impensis susciperent, sed id facere studiosis et de restitutionis beneficio securis Excelsa Banatus Tömösiensis Administratio gravius impedimentum in eo obiecit, quod a recurrentibus interpellata nonnisi ante tres annos profugientes restitui posse responderit. Quae nova Altissimarum Resolutionum interpelatio tam dura est, tantumque iuribus dominorum terrestrium

nocet ac officit, ut admitti plane non possit, eo magis quod hactenus indiscriminatim omnium post pacem cum Porta Ottomanica anno 1739 calendis Septembris confectam profugientium restitutionem sine difficultate obtinere licuerit. Excellentias proinde Vestras quae jura provinciae huius provide custodiunt ac conservent, Tabula Continua reverenter orare sustinet, quatenus praefatum in restitutione fugitivorum impedimentum sua via tollere dignetur.

Devae, 27-ma mensis Aprilis 1776.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 36/1776, f. 16.

33

1776 mai 5, Dincul Mare

Illustrissime domine Libere Baro camerarie, supreme comes et praeses, Inclyta item Tabula Continua, domini domini et patrone gratiose obsequenter colendissimi!

In obsequium, quo erga Sacratissimam Principem et publici emolumentum ex homagiali nostra obligatione ferimur, demisse referre sustinemus, plures huius circuli incolas profugium iam suscepisse, ad partes Valachiae plurimos vero, pro ut ex indiciis nobis notis ac Illustritati Vestrae Inclytaeque Tabulae Continuae proxime significaturis, observavimus, profugium suscipere velle pro ut ex isthic reverenter acclulis binis specificationibus gratiose perspicere dignabuntur. Ut vero suscepto in animum profugio obexponi possit, convocatis communitatis Butsum pro levanda naturalium bonificatione incolis, eosdem consummata bonificatione, tanquam profugii suspitione obnoxios adhibita reliquarum circuli huius communitatum adsistentia, intercipi curavimus, tandem instituto examine publicae fassi sunt, aliqui interceptorum, causam profugii non aliam esse, nisi ipsam dimensionem terrenorum illamque subsecuturam fors contribuendi methodum ac obiectum, a parte Perceptoratus alter nostrum, ab incumbenti Officii accersitis huic loci rectificatoribus commissariis, tam emento videlicet Stephano Zagoni, quam vero neo ordinato Petro Munyan. Iisdem factae dimensionationis negotium ac inde subsecutum incolarum praetensum aggravium investigandum ac pro iusto et aequo referendum ordinavi, interceptorum aliquos, in quos nullam plane suspicionem profugii cadere nobis relatum est, erga cautionem saltem aliqualem, pro terrore quodam impendo dimittendos censuimus, reliquos vero ad locum Praetorii pro ulteriori disponendorum dispositione transmittendos ordinavimus. In reliquo expertis gratiae, patrocini ac favoribus Illustritatis Vestrae ac Inclytae Tabulae Continuae humillime commendati, iugi venerationis cultu perennamus.

Illustritatis Vestrae ac Inclytae Tabulae Continuae

humillimi et obsequentissimi servi
Ludovicus Mara m.p.

regius perceptor
Nicolaus Puÿ m.p.
actualis assessor

Nagy Denk 5-ta mensis Maii anni 1776.

Pe verso : Nagy Denk. Illustrissimo domino domino Ioanni Bornemisza Liberi Baroni de Kászón, Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis camerario, Inlcyti comitatus Hunyadiensis supremi comiti et ibidem Tabulae Continuae praesidi ordinario Magnifico, Inclytae item Tabulae Continuae, dominis dominis patrono nobis gratiosissimo, obsequenter colendissimis. Ex Officio. Devae.

Praesentatum die 6-ta mensis Maii 1776.

Orig., C.H., dos. 36/1776, f. 17–18; pecete de închidere în ceară roșie.

34

1776 mai 7, Deva

Praemature, priusque quam exercendis latrociniis aptior anni pars adpulisset homines nefarii publicam securitatem turbare incipiunt, singulariter innotuit Tabulae Continuae nocte ante diem hodiernum tertia nobilem Gabrielem Toplicza in possessione Batzallár residentem expilatum, gravisque in corpore affectum in limine mortis relictum esse.

Casus quemadmodum gravis est, ita ex parte Tabulae Continuae pro detegendis ac intercipiendis malefactoribus necessaria disposita sunt. Si quidem vero iuxta praevigentes Altissimas Benignasque Ordinationes omnis contra latrones securitas ab Inclyto Statu Militari Limitaneo petenda et exspectanda sit. Illustritas proinde Vestra cui praefectura eiusdem Inclytae Militiae in hoc circulo suaque regione concredita est decenti cultu requiritur, quatenus de diligenter observandis vigilliis alpestribus, augendo excubantium numero, inquirendis ubique vagis, ex criteria latronum referentibus, illisque qui tales observarentur, statim intercipiendis ad subordinatum Statum Militarem pro rei gravitate efficaces dispositiones edere ne gravetur. Eadem occasione ordinatura, ut siquidem quosdam maleferiatos in vicinis sylvis Balamerienses lactare referatur, iidem manu quoque militari cointelligenter cum incolis provincialibus eatenus iam debite instructis persequeretur.

Devae, 7-ma mensis Maii 1776.

Illustrissimo Domino supremo vigiliarum praefecto á Karp.

Concept, C.H., dos. 45/1776, f. 25.

35

1776 iunie 13, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Spectabilis ac Magnifice Libere Baro Camerarie, frater nobis observande! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Recepta Dominationis Vestrae informatione in complementum Decreti Gubernialis 5-a Aprilis a.c. in negotio profugii emanati, submissa, declaratas in eadem dispositiones pro explorandis profugii causis, sedandisque plebis ex vano rumore ad profugium inclinantis animis, factas approbat, effectum earundem praestolando. Cumque ex praehabita cum Inclyta Suprema Armorum Praefectura cointelligentia, certus regulatae Militiae numerus in eiatem comitatum dispositus iam habeatur, congrui etiam ad Militiam Limitaneam exarati essent ordines, confidit Gubernium sufficientia, pro impediendis maleferiatorum irruptionibus et circuli illius incolarum depraedationibus adhibita esse media, quodsi vero Dominatio Vestra adverteret, maiorem adhuc hoc fine regulatae Militiae requiri assistentiam, de eo indilate Gubernium informet. Sic facturis, Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Transylvaniae Principatus Gubernio, Cibinii die 13-a Iunii anni 1776.

Nicolaus Comes Bethlen m.p.

M. de Sonnenberg m.p.

Pe verso: Cibinio. Spectabili ac magnifico Ioanni Libero Baroni Bornemisza de Kászón, Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis camerario, Inclyti item comitatus Hunyad supremo comiti, fratri nobis observando. Ex officio. Devae.

Praesentatum die 28 Iunii 1776.

Orig., C.H., dos. 65/1776, f. 14–15.

36

1776 iunie 25, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitatus, dominae dominae nostrae clementissimae nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregiis et Nobiles, frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Posteaquam ex Inclytae Supremae Armorum Praefecturae insinuatō 18-a decurrentis mensis signato, eidemque adnexa specificatione intellexisset Gubernium in summa 88 personas in variis provinciae circulis profugas in semitis ad alpes Silimoy tendentibus proximis diebus per milites 1-ae Legionis Vaachicae interceptas esse, nonnullas eo sub praetextu quod ad sua ovilia et caulas alpestres eant, profugium tentasse perhibeatur. Committendum Dominationibus Vestris invenit Gubernium ut non solum ovilia in alpinis limitaneis extracta, verum etiam opiliorum et aliarum personarum ad tractandam rem pecuariam, curandamque oeconomiam alpestrum, necessariarum et in ovilibus existentium nomina conscribi, confectamque specificationem seniori opilioni aut aliis senioribus in ovilibus existentibus eum in finem conservandam tradi curent. Ut si a parte officialium seu militarium seu provincialium expe-

teretur, illa statim exhiberi possit. Cum praeterea relatum haberetur rusticos recentius profugos armis taliter fuisse instructos, ut Militiae resistere pares fuerint, vimque militarem eluserint, desumptionem armorum a plebeae praepriis Valachicae sortis hominibus perquam necessariam iudicavit Gubernium ac Dinationibus Vestris iniungit, ut arma a memoratis Valach i desummi, desumpta autem penes specificationem in locis praetoriorum aut magistratualium curiarum conservari curent, armorum desumptorum accurata specificatione Regio Gubernio submitienda. Sic facturis, Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 25-a Iunii anno 1776.

Pe verso : Cibinio. Spectabili ac magnifico, egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum die 8-a Iulii 1776.

Orig., C.H., dos. 65/1776, f. 18–19.

37

1776 iunie 25, Deva

Quales de inobedientia plebis ad Inclytum Dominium Branyitska pertinentis repraesentaverit Tabulae Continuae querelas vice iudex nobilium processus Illye Illustritatis Vestrae ex advoluto uberius cognoscere non gravabuntur. Cum vero bona subordinatio sit anima ac nervus publicae administrationis, praelaudatae igitur Illustritatis Vestrae nomine publico humanissime requiruntur, quatenus pro eo quo in publicum ducuntur affectu, subditis antelati domini debitu erga praepositos obedientiam inculcare ac iniungere haud gravatim velint. Devae, 25-a mensis Iunii 1776.

Illustrissimis Dominis Liberis Baronibus Iosika.

Concept, C.H., dos. 65/1776, f. 21.

38

1776 iulie 9, Deva

Inter reliqua impediendorum profugiorum media virtute gratiosi Decreti 25-ta mensis Iunii c.a. 1776 numeroque 3032 exarati, proinde Excellentiae Vestrae iubent armorum a plebe rustica ademptionem, Tabulaque Continua providam illam dispositionem in suo circulo effectui tradere promptu quidem et parata est sustinuit nihilominus ac necessarium iudicavit effectum interea donec sequentes difficultates demisse repraesentaverit, suspendere. Difficultates cetero eadem sunt:

Primo: Exempla comprobaverunt praesenti anno renascentes hic latronum societates potissimum manu plebeiorum oppressas, extinctasque esse quibus si arma adempta fuerint inanes nullas ad persequendos latrones

suppetias dandi modum habebunt, felicior vero aliis in persequendo successus ideo praeprimis et sperari et obtineri potest, quod locorum alpestrium periti et quasi in alpbibus nati, educatque vestigia latronum discernere et detegere pares sint.

2-do. Dum latrones ad interiorem circuli loci irruperint, fit vero hoc in his partibus saepis sine inermis locorum incolae contra hominos illos armis ad effundendum humanum sanguinem destinatis, optime instructos, pulvereque pyrio ac ferro undique graves insurgere non audebunt, auxiliumque vero Inclytae Militiae quae ubique locorum adesse haud potest serum erit.

3-tio. Neque vero per illam quae nunc institueretur armorum ademptionem, obtineri posset, ut plebs inermis sit, habet enim multos modos, quos praeccludere arduum est, nova arma clam aquirendi, nisique Excellentiae Vestrae regulas ita comparatas invenerint, ut nec a mercatoribus neque ab aliis nec in provincia, neque extra illam arma, mercari queant, per novum arma adimendi institutum nonnisi ademptorum pretium amittent, iteratasque pro aliis sine omni (qui intenditur) reali ordinationis effectu cum detrimento facultatum domesticarum facient expensas.

Praeexpositas itaque difficultates pro altiori disquisitione, gratiosaque ulterius disponendorum dispositione Tabula Continua ad Excellentias Vestras in obsequio humilime referre sustinet.

Devae, 9-na mensis Iulii 1776.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 36/1776, f. 28–29.

39

1776 august 16, Sibiu

3868

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis, Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, Dominae Dominae nostrae clementissimae nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Innotuit Suae Majestati Sacratissimae e possessione Orestiora et aliis ad fluvium per districtum Szászváros defluentem sitis pagis septuaginta familias una cum pecoribus in vicinam Valachiam profugisse, iussitque benigne tenore Benigni Decreti Aulici de 25-a mensis Iulii a.c. emanati in causas notabilis huius profugii, nec non illos in quos culpa praecipua cadit, uberius disquiri, atque de compertis quantocius sibi informationem submitti, prouti Dominationi Vestrae ex advoluta eiusdem Benigni Decreti copia uberius perspecturae erunt. Penes cuius communicationem Gubernium Regium Dominationibus Vestris commitendum esse duxit, ut per exmittendum e sui gremio commissarium in casum et causas notabilis huius profugii, nec non illos in quos culpa praecipua caderet, exquirat, et de compertis quantocius Gubernio submittant

informationem Suae Majestati Sacratissima submittendam. Sic facturis
altelefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni
Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 16-a Augusti 1776.

Ioannes Comes Nemes m.p.

Michael de Brukenthal m.p.
secretarius

Pe verso: Spectabili ac Magnifico, Egregiis et nobilibus supremo comiti,
supremo iudici nobilium, vice comitibus totique Tabulae Continuae Judiciariae
Incltyi comitatus Hunyad, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio.
Devae.

Praesentatum die 30-a Augusti 1776. 268.

Anexa

Copia

Innotuit altelefatae Suae Majestati e possessione Orestiora et aliis ad
fluvium per districtum Szászváros defluentem sitis pagis septuaginta familias,
quae se (prout refertur) per octiduum in sylvis congregarunt, una cum pecori-
bus in vicinam Valachiam profugisse. Cum autem a praelaudato Regio
Gubernio de praesenti casu nihil hucdum relatum sit, iubet eadem Altissima,
ut idem Regium Gubernium causas huius notabilis profugii, nec non illos
in quos culpa praecipua cadit, quod tot individua sese intra octiduum coadu-
nare potuerint, uberius disquiri faciat, atque de compertis quantocius horsum
referat in genere vero effectui ordinationum medio informationis de dato 20-a
Iunii anni currentis numero 2 770, horsum relatarum sedulo invigilet, hisque
alias etiam quas fata cum Suprema Armorum Praefectura cointelligentia
ad sistenda profugia utiles invenerit adiiciat. Altelefata Sua Majestas etc.
Datum Viennae Austriae die 25-a Iulii anni 1776.

Comes Michael Kornis m.p.

Wolfgangus Cserei m.p.

Orig., C.H., dos. 65/1776, f. 30–32.

40

1776 august 23, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae,
Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, dominae dominae
nostrae clementissimae nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii item et Nobiles frater nobis observande
et benevoli. Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Advoluta hic
Magistratus Szász Varosiensis informatio et quae eidem adiacet specificatio

Valachorum profugium in Valachiam attentantium, sed per milites limitaneos reductorum transponitur Dominationibus Vestris ea cum dispositione, ut cum pro investigando casu profugii a 76 familiis ex sede Szász Város suscepti ad effectum Benigni Decreti Aulici de dato 25 Iulii a.c. emanati e gremio Dominationum Vestrarum duos commissarios exmittendos ordinatum habeatur. Dominationes Vestrae hanc quoque Magistratus praefati informationem exmissis commissariis una cum advoluta profugorum descriptione transponant, intimentque, ut in momenta per Magistratum exposita ulterius investigent et prout rem invenerint, ad Gubernium referant. Sic facturis, Altesata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 23 Augusti 1776.

Nicolaus Comes Bethlen m.p.

Josephus Mólnár m.p.
gubernialis secretarius

Pe verso: Cibinio. Spectabili ac magnifico, egregiis et nobilibus, supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praesentatum 13-a Septembris 1776.

Anexe

P.P.

In complementum recentissimorum de dato 21 Iunii a.c. gratiosorum ordinum profugia in Valachiam attentantium perque milites limitaneos reductorum una cum pecoribus specificationem nobis transmissam praesentibus humilime advolvimus, circa hos tamen notandum flagitamus, sive ex erronea, profugorum domicilii sui expositione, sive ex parum accurata huius consignatione, praesentem specificationem vitio laborare, plurimi siquidem horum sunt Inclyti comitatus Hunyad pagorum sedi huic advicinantium incolae, alii in territorio quidem sedis huius, sed continuo in alpibus degentes (vulgo mersinyeny) dicti, adeoque citra custodiam contra profugia situati, hoc solum nomine, quod contributioni huius circuli subsint, nostrates reputandi et denique quatuor pro sedis huius agnoscuntur, incolis infimae tamen conditionis homines et quidem unus illorum Ionask Pivár inquilinus, debitis passivis onustus, ob quae etiam profugisse creditur. Quibus ita in complementum praecitati iussus humilime relatis, aeterno homagialis obsequi cultu emorimur.

Excellentiae Vestrae
Excelsi Regii Gubernii

E sessione magistratuali, Szász Város 5-a Augusti 1776.

humilimi servi
Georgius Koller m.p.

Consignatio

profugorum cum suis percoribus die 4-a Iunii a.c. in alpibu interceptorum et deposita taglia a quovis incivieuo per excubiam militarem remissorum

Nomina emigratum	Locus nati- vitatis	Equi	Boves	Vaccae	Vituli	Oves	Capres	Porci
Toagyer Rekittán	ex Butsum	4	—	13	8	100	30	2
Avram Rekittán	detto	—	—	—	—	—	—	—
Irimie Rekittán	detto	4	—	16	6	70	36	5
Sztán Panchilie	detto	10	—	33	8	—	40	—
Sztoika Romossán	ex Romosz	6	—	9	7	150	50	7
Dan Kudserán	ex Felső Varosvize	4	—	9	—	88	—	5
Nisztor Romossan	ex Romosz	—	—	—	—	—	—	—
Iuon Rekittán	ex Rekitte	—	—	—	—	—	—	—
Iuon Bárb	ex Sebeshely	4	—	11	—	81	—	1
Adam Naszta	ex Romosz	3	—	11	—	138	—	—
Dafina al Kingyi Csukur	ex Rekitte	3	—	15	—	59	—	1
Apostul Romossán	ex Romoshelly	—	—	—	—	—	—	—
Chiliron Csora	ex Totesd	3	—	30	—	60	—	2
Maria lui Iuon								
Sora vidua	ex detto	—	—	—	—	—	—	—
Hui singuli sunt opiliores in alpibus commorantes indeque etiam profugientes								
Ionask Piváriu	ex Szasz Varos	3	—	—	—	—	—	—
Maria lui Josiv Sztojka	detto	—	—	—	—	—	—	—
Schandru Motrok	ex Romosz	—	—	—	—	—	—	—
Petru Birischu	ex Szasz Varos	—	—	—	—	—	—	—

Orig., C.H., dcs. 65/1776, f. 33—35.

41

1776 septembrie 23, Hațeg.

Inclyta comitatus Tabula!

In litteris de dato Deva 13-a huius a solgobirone Ioanne qap mihi hesterni die delatis, ab Inclyta Tabula requirit, ut memorato solgobirone assistentiam in 60 capitibus pro interceptione puorundam Szent Kiral incolarum vi excelsi servitii praepararem. Ego ex parte mea nunquam etiam assistentiam subministrare, verum tale comando 60 capitum, quibuscum unum capitaneum prodire necesse est, solum ductui et directioni uniu solgobironis relinquere, eo minus acquiesco, cum Inclyta comitatus Tabula me de circumstantiis reluctationis Szent Kirallensium genuine informare practeriverit.

Si ratio reluctationis seu resistentiae talis esset habitudinis, quae 60 homines expostularet, tunc plane aliqua rebellio de illo pago suspiranda foret, sicque in tali casu praescriptioni parere, atque etiam Supremum Generale Militare Commando de hoc informari deberet. Prout vero me dominus Ioannes Pap assecurat, quod solummodo intentio sit quaedam contumacia capita intercipiendi et in hoc periculum non sit in mora. Hinc bonum fore iudicavi, ab Inclyta comitatus Tabula fusiorem et genuinam informationem de circumstantiis isthinc vigentibus desiderare et simul etiam proponere, an ad scopum et intentionem explendam non sufficerent 30 capita, quandoquidem in casu quo 60 cum capitaneo ad procinctum tendunt, simul etiam aliquis dominus comitatus officialis maioris dignitatis, quam aliquis solgobiro, pro directione similis capite comparere, atque talis magnus procinctus ad altius forum referri deberet, talis enim procinctus distinguitur ab eo qui habetur contra latrones. Idcirco uberiores informationes ab Inclyta comitatus Tabula desuper expecto, secundum quam dein me dirigere et necessarias praecautiones facere queam.

Quod concernit summe necessariam reparaturam militarium domiciliorum in montibus existentium, dominum supremum comitem Baronem a Bornemisza hac aestate saepius requisiveram, atque ab eodem de factis desuper dispositionibus assecuratus sum, nihilominus tamen illae reparaturae ad hanc usque horam intermissae sunt. Aestas vergit ad finem, noxiae tempestates in montibus accrescunt, munitiones in magnum detrimentum Aerarii destruuntur, sicque vigiliae impotentes redduntur se ad latronum et emigrantium incursionibus defendendi et quia tarde iam erit aestivalia tuguria ex integro reparare, hinc non intermitto Inclytam comitatus Tabulam identidem hisce requirere, quatenus velit disponere, ut sine cunctatione ad minus hiemalia tuguria ad bonum statum perducantur, ut limitaneus miles post proximum redditum inveniatur debitum habitandi locum et ad hoc pleyerones ne negligant, adigi possunt. Ubi dein etiam sequenti vere aestivalia tuguria maiori cum levamine pagorum ex integro restaurari valent, super quae ab Inclyta comitatus Tabula et qui domini commissarii pro cura huius negotii denominati sint, mihi proximam responsionem expeto.

Qui summa cum aestimatione assidue persevero

obsequiosissimus servus
de Karp m.p.
supremus vigiliarum magister

Hatzegini, 23-a Septembris 1776.

Orig., C.H., dos. 57/1776, f. 3.

Ad factum sub 3-tia currentis mensis Octobris ratione militaris assistentiae contra intercipiendos quosdam possessionis Szent Király incolas petita reinsinuatam, Tabula Continua decenti cultu declarandum duxit:

Suffectura in praefatum finem triginta gregariorum capita, quam militarem manum Illustritas Vestra eatenus semet insinuatam vice iudicem

nobilium Ioannem Pap tanto magis suppeditare dignabitur quod praefati incolae Szent Királyenses per captivitatem ad obsequium altissimi serviti constringendi sint.

Porro visitatio tuguriorum alpestrium Georgio Sebesi de Borbatviz iam a longiori tempore commissa est, qui ob diutius quotum et cum publicae huius expeditionis effectum objurgatus respondit, paratum se ad suscipiendam visitationem semper exhibuisse, sed Inclytum Statum Militarem in adiungendo concommissario defuisse, quemadmodum itaque ille sub hodierno quoque officii admovetur. An Illustritas Vestra non gravabitur de necessario militem commissario providere, effectumque visitationis adurgere.

Denuum humanissimae litterae circa rumorem relictæ per latrones apud Isacum Nandra pecuniae sub 2-da mensis pariter Octobris exaratae cum altius promovendae sint, pro adhibenda subscriptione in advoluto officiose remittuntur.

Devae, 6-ta Octobris 1776.

Domino supremo vigiliarum praefecto á Karp.

Concept, C.H., dos. 55/1776, f. 30–31.

Illustrissime domine Liber Baro supreme comes,
Inclyta item Tabula Continua Judicialia,
Domini domini gratiose, humilime colendi!

Proximae transactae noctis sub crepusculo contigisse refertur dominum processualem vice judicem nobilium cum brachio militari pagum Szent Kirally a potiori ad hocce Fiscale Dominium spectantem invasisse, quosdam incolarum verberibus affecisse, unum gladio lethaliter vulnerasse, judicem cum jurato vinctos pago eduxisse, cumque nihil frovisoratui vel in antecessum fors de poena pro merito eorum facto constitisset, neque nunc incolae causam facti recensere noverint. Arbitramur ex dispositione Inclytae Tabulae rem tam occulte tractatam fuisse. Huius intuitu Illustritatem Vestram et Inclytam Tabulam Continuam humilime et enixe interpellandam duximus, dignentur Provisoratum cui id ex gesto munere scire oportet super fundamentali facti praedeclarati statu et ratione certiozem reddere, qui aliunde comunis plebis informationi locum dare integrum esse non putat. Quod dum indubia spe anhelamus una persistimus

Illustritatis Vestrae et Inclytae Tabulae Continuae

humilimi servi
officium Provisoratus
Vajda Hunyadiensem

Pe verso: Illustrissimo domino Libero Baroni supremo comiti Inclytae item Tabulae Continuae Judiciariae Inclyti comitatus Hunyad, domino, dominis humilime colendissimis. Devae.

Praesentatum die 13-a Novembris 1776.

Orig., C.H., dos. 50/1776, f. 41-42; pecete de inchidere in ceară roșie.

44

1777 ianuarie 30, Silvașul de Sus

Inclyta Tabula Continua Judiciaria, domini ac fratres mihi singulariter collendissimi!

Factum quidem interceptorum incolarum possessionis Felső Nadasd, qui integram communitatem seducere moliti sunt, praescripto Altissimarum Ordinationum exemplari omnino animadversione dignum fuisse, sed quoniam sopito tumultu, memoratam communitatem, una cum interceptis, ad Sacram Unionem iterum rediisse et de constantia in salutari proposito securitatem posuisse, ex fraterna Inclytae Tabulae Continuae certioratione cum solatio intellexerim. Pro antea actis ut venia hac vice detur ac intercepti incolae libertati restituantur, mea quoque ex parte libenter assentior, expedita inter distinctae venerationis officia perseveraturus.

Inclytae Tabulae Continuae

humillimus servus
Alexius Noptsa m.p.

Felső Szilvas, 30-a Ianuarii 1777.

Pe verso: Ad Inclytam Tabulam Inclyti comitatus Hunyadiensis Continuum Judiciariam, dominos dominos ac fratres distincta veneratione collendissimos. Ex officio. Devae.

Praesentatum 31-ma Ianuarii 1777.

Orig., C.H., dos. 12/1777, f. 1-2; pecete de inchidere in ceară roșie.

45

[1777, Deva]

Illustrissime domine Liber Baro camerarie, supreme comes et ordinarie praeses, Inclyta item Tabula Continua Judiciaria, domini humilime colendissimi!

Sub pace et tranquillitate Augustissimae Aulae pagis numero 142 in administratione tributi regii mihi per Suam Majestatem Sacratissimam conceditis pagus quidem Kajanel publica notorietate omni malorum genere a memoria hominum correptus praesumpsit:

212

1-mo. Rectificatorem dominum Paulum Incze cum praejudicio auctoritatis suae ignominiosi pellere numerosissimis vicibus, ita ut nisi sibi fuga consulisset, vitam amisisset.

2-do. Experti sunt id ipsum exmissi executores nobiles et limitanei milites Dobrenses 12-a Novembris 1776 pro exequendis restantiis anni 1774 Rh, fl. 63 xr. 55

detto 1775 Rh. fl. 54 xr. 49

summa 118 xr. 44

tam antiquis, quas, dum solito modo tanquam a morosis sollicitassent eosdem pepulerunt, arma fregerunt, demum in corporibus quoque eorundem ictus morti proximos inflixerunt.

3-tio. Cum abominatione item contigit 11-a Aprilis 1777 cum duobus nobilibus limitaneis militibus Dobrensisbus executoribus pro exequendis restantibus Rh. fl. 102 de anno 1776 et tribus quartalitatibus Rh. fl. 70 de anno 1777 in summa Rh. fl. 172 per 4 dies nec portionis panis, nec avenae, nec foeni, nec salgami, nec grossos vulgo patkó penes eisdem praestiterunt, verum ex horreis equos eorundem regios fustibus expulerunt, dictos milites executores autem fustibus ita affecerunt, ut ex Kajanel Devam usque ad quaerimonias deponendas adgrediendum vix suffecerunt. Inauditus casus, incorrigibilis pagus, sapit specimen rebellionis. Dignetur proinde Inclyta Tabula Continua Judiciaria tot factorum coripaeos exquiri, intercipi et magistratuali actioni subici curare, ne per silentium tot nefariorum exemplarium actuum simile rebellionis specimen ad vicinos quoque pagos cum inexplicabili aerarii vivi detrimento irrumpat. In reliquo perpetuos inter assiduo venerationis cultu persevero.

Illustritatis Vestrae, Inclytae item Tabulae Continuae Judiciariae

humilimus servus
Josephus Nopcsa m.p.

Orig., C.H., dos. 58/1782, f. 29.

Excellentissime domine Liber Baro gubernator Regie !
Excelsum item Regium Magni Principatus Transylvaniae Gubernium!
Domini domini ac patroni gratiosissimi !

Plurima et multifaria quae ab erectione Inclytae Militiae Limitaneae hanc communitatem cum detrimento vivi aerarii premunt et affligunt onera et incommoda cogunt nos, ut humilimis nostris querelis Excellentiae Vestrae Excelsoque Regio Gubernio molesti esse sustinemus. Posteaquam enim annis superioribus dimidia fere contribuentium incolarum pars in hoc pago ad statum militarem applicata et a jurisdictione provinciali avulsa fuisset, insupportabile prorsus publicorum servitiorum et praestationum onus in numeros reliquorum qui sub provinciali jurisdictione manserunt inquilinorum et jobbagionum recidit. Praeter hoc quippe, quod hic pagus in via publica ad Hunyad, Hatzeg et Banatum ducente frequentibus itinerantium tam provincialium,

quam militarium condescensionibus exposita situs est, insuper tanquam oppido Deva propinquus, ad praeiuncturas quoque et transportus in via postali Devensi suportandos adigitur, immo ad ipsam etiam arcem Devensem et militiam eo illocatem certis praestationum generibus, tam in aere, quam naturalibus servire solet et praeterea laboribus, lignisque, gratuitis ad conservationem pontis super fluvio Sztrigy prope Piski in via postali exstructi et prout notorium est, vehementia aquarum crebrius disrupti, frustratisque saepe et iterum repetitis laboribus ac impensis reparari soliti concurrere tenentur, quum denique viae publicae, in hoc pago totius comitatus viribus et impensis ante haec stratae conservatio communitati huic incumbens plurimum laboris requireret, incolae autem limitanei ad hoc opus concurrere nolent. Contribuentes provincialistae afferendum huius conservationis onus haud sufficiunt. Unde via praedicta publica et plateae huius pagi ob caenositatem pluvioso imprimis tempore iam impracticabiles redditae sunt. Non minora sunt porro quae in privatis isporum incolarum inter se negotiis et bonorum possessione, usuque territorii ex diversitate jurisdictionum in incolas et possessores redundant, agravia et praejudicia. Quae ut e medio tolli et misera contribuentium provincialium communitas a tot oneribus sublevari valeat, Excelsum Regium Gubernium suppliciter oramus dignetur medelam aliquam gratiosissime adinvenire. Qui paternam Excellentiae Vestrae Excelsique Regii Gubernii opem anhelantes profundissimae venerationis cultu manemus.

Excellentiae Vestrae et Excelsi Regii Gubernii

humilimi servi
communitas possessorum et incolarum contribuentium provincialistarum possessionis
All-Pestes in comitatu Hunyadiensi

Copie, C.H., dos. 32/1780, f. 6.

¹ Data a fost stabilită după data de înaintare de la Guberniul Transilvaniei către *Tabla Continua* a comitatului Hunedoara pentru cercetare.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magnae Principis Transylvaniae et Siculorum Comitatus, dominae dominae nostrae clementissimae nomine !

Spectabilis ac Magnifice Liber Baro camerarie, frater nobis observande ! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum ! Communitatum possessionum Tekerö, Nagy Almás, Csebb, Rengeth, Porkura, Homorod, Máda, Pojana, Bozes et Kis Almás comitatui illi ingremiatarum contra officiales comitatenses motae querelae in advolutis paribus Illustritati Vestrae hic eum in finem communicantur, ut querulantibus et querulatis, aliisque quorum intererit, auditis, rei genunitatem circumstantialiter serioque et remoto omni

partium studio investiget et Gubernium Regium ea tenus informet. In reliquo Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, die 31 Augusti anno 1780.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

Carolus Comes Teleki m.p.
cancelarius
Josepus Donáth m.p.
secretarius

Pe verso: Spectabili ac magnifico Libero Barone Icanni Bernemisza de Kászón Sacrae Caesaris-Regiae et Apostolicae Majestatis camerario et Incltyti comitatus Hunyadiensis supremo comiti fratri nobis observando. Ex officio. Devae.

Praesentatum 12-ma Septembris 1780.

Orig., C.H., dos. 24/1780, f. 10–11. Urmează copiile plingerilor, l. m., f. 12–17.

48

1781 ianuarie 20, Deva

In effectum gratiosi Decreti die 31-a superioris mensis Augusti praevoluti anni 1780 numeroque 4 096 exarati querelas possessionum Tekerö, Nagy Almas, Csebh, Renget, Porkura, Hcmorod, Mada, Pojana, Bozes et Kis Almas per dominos Nicolaum Korátsoni actualem assesorem et Josephum Kenderesi vice notarium investigandas curavi, qui commisso sibi servitio defuncti investigationis seriem ad me retulerunt, ego vero in advoluto Excelentiiis Vestris pro gratiosa cognitione demisse submitto, humilime ac reverenter annectendo vice officiales contra et adeversus querulantes communitates dictantibus legibus patriis signanter ad tenorem Approbatarum Constitutionum partis 3-ae, tituli 47-mi, articulo 4-ti, 5-ti, 6-ti et 10-mi via legitimae exequutionis processisse et a quibusdam exequutionem nullo juridico remedio praepedientibus taxam exequutionalem, partemque mulctarum desumpsisse, quidem verum penes plerasque iisdem in serie investigationis recognoscentibus in exsolute haerere. Quoniam autem tempore quo per eosdem vice officiales contra querulantes in ordine juris patrii processum est, vigore praeallegatarum legum necdum abrogatus fuerit, recentioris vero abrogationis virtus ad praeterita trahi non possit, non ambigo Excelentias Vestras ea quae per eos legibus patriis conformiter antea acta sunt, pro praeterito suo loco relicturas, pro futuro vero ad ductum benignarum ordinationum ratione similium cassuum saepe occurrentium normam stabilem praescripturas.

Quod porro querelam ratione retenti iugalis Tekeröiensis Vojna Petru singulariter contra supremum iudicem nobilium obmotam attinet: Perhibente serie investigationis ad punctum 1-mum, patet ex recognitione coincolarum eundem propria culpa iugalem hactenus non recuperavisse, petitam a vice iudici nobilium informationem supremo iudici nobilium offerre negligendo. Statu enim accusationis necdum comperto, parteque altera non audita circa

restitutionem adempti pecoris nihil statuere potuit. Interim cum pecus eius sub jurisdictione supremo iudice nobilium in specie superexstet, eo facilius indemnis reddi potest.

Quoad vero Regium perceptorem Ludovicum Mara: Tabella investigationi in fine subnexa demonstrat. Illum querulantibus communitatibus factas administrationes attestantibus libellis quietantionalibus imputavisse.

Currum autem quadriugum in serie incolarum pagi Renget puncto 7-mo expositum qua ratione ab eodem pago exegerit, nullum mihi hactenus responsum submissit. Interim si se exculpatum haud reddiderit me dispositurum, quatenus pretium vecturae administranti pago realiter et effective persolvat, proque futuro idmodi exactiones diligenter caveat.

Excelso Regio Gubernio.

Expeditae 20-a Ianuarii 1781.

Concept, C.H., dos. 26/1781, f. 1-2.

49

1781 februarie 1, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitis, domini domini nostri clementissimi nomine !

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum ! Relationibus tabularum continuarum et magistratum de profugis, advenis et revertentibus, quae pro 2-a et 3-tia angaria anni 1780 Gubernio huic exhibitae fuerunt, sub hodierno assumptis, displicenter observavit Gubernium, huiusmodi relationes per complures tabulas et magistratus longe tardius quam par erat, vel ne quidem ad praesens usque submissas haberi. Praeterea malum profugii ob neglectam praeprimis per officiales salutarium de sistenda emigratione editarum ordinationum observationem in hac provincia recrudescere cepisse. Quo itaque errores hi et defectus cum in tardiori informationum submissione, tam in minus accurata ordinationum adimpletione observati pro futuro evitentur. Monentur Dominationis Vestrae serio, ut quoad prius desideratas in hac materia informationes tempestive semper submittere noverint, nisi gravem incurrere velint animadversionem. Quoad posterius autem Altissimam in substrato ordinationem de 14-a Decembris anni 1771 exaratam et sub 14-a Ianuarii anni 1772 circulariter publicatam in sui gremio denuo republicari curent, effectuique eiusdem strictissime invigilent.

Quia porro observare liceat, quoad plerosque profugos causam profugii non esse notam referri. Hoc autem vel minus accuratae profugorum conscriptionis vel relationis causae profugii indicium praebeat. In conformitate circularium de 16-a Decembris 1773 sub numero 9 999 exaratarum committitur Dominationibus Vestris, ut in eruendis profugiorum causis maiorem adhibeant accuratorem et in excedentes ne fors dominos terrestres comperta veritate

condigne animadvertant. Sic facturis Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii, die 1-ma Februarii 1781.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

Carolus Comes Teleki m.p.
cancelarius
Ladislaus Türi m.p.
secretarius

Pe verso: Spectabili ac magnifico, egregiis et nobilibus supremo comiti, supremis iudicibus nobilium, vice comitibus, totique Tabulae Continuae Judiciariae Inelyti comitatus Hunyadiensis, fratri nobis observando et benevolis. Ex officio. Devae.

Praestitatum 9-na Martii 1781.

Orig., C.H., dos. 35, 1781, f. 2-3.

50

1781 iulie 5, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, domini domini nostri clementissimi nomine !

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum ! Examen duorum ciatis comitatus incolarum e possessione Bulbuk profugorum et per militares vigilias interceptorum in accluso communicatur Dominationibus Vestris ea cum ordinatione ut eosdem e militari sub suam recipiant jurisdictionem et concernentes dominos terrestres ad deponendam tagliam moneant, nisi ipsimet intercepti illam e propriis facultatibus deponere possent, receptos vero ulteriori subiciant examini et signanter in excessivam quam profugi exposuerunt dominalium robotarum exactionem suo modo in ductu ordinationum inquirant et medelam adhibeant. Contra ipsos denique profugos actionem fiscalem instituant et ferendum deliberatum ante publicationem Gubernio submittant. Sic facturis, Altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii, die 5-ta mensis Iulii anni 1781.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

Carolus Comes Teleki m.p.
cancelarius
Baro Antonius Iosika m.p.
secretarius

Praeliminar Verhör

Über nachstehende unterm 12-te Juny 1781 eingefangenen Emigranten naheres Skirde Adam, Besizet ¹ an Facultaeten 2 Pferd, 1 Stutten samt Fohlen, ist aus dem Devaer Comitats, Ort Bulbeck, des Herrn Triscky Mihai Iubbat ², ist verheiratet, hat sein Weib und einen verheiraten Sohn bey sich.

1-mo. Was ihme zur vorgenohtnenen ³ Emigration verleitet ?

Der allzuschwere Dienst, den sie ihrem Herrn leisten müsten, er wäre gar zu hart mit ihme verfahren hätte sowohl ihr als seinen Sohn sehr oft und erbärmlich prüglen ⁴ lassen, also zwar, dass sein Sohn nach denen empfangenen Schlägen in 6 Wochen gestorben seye.

2-do. Ob ihn vielleicht jemand von denen diesseitigen Untertanen hiezu beredet, oder etwa einer von denen jennseitigen durch einige Verheissungen ihn dahin bewegen, und ob vielleicht von diesem seinem Vorhaben noch mehrere einige Wissenschaft gehabt haben ?

Es hätte ihn niemand weder von denen diesseitigen noch jennseitigen Untertanen hiezu beredet, sondern der sub quaestione 1-ma aufgeführte allzuharte Dienste, und auch, weil ihme ohnlängst ein Stuck Feld wäre weggenohmen, und einem andern gegeben worden, diescs wäre die Ursach seiner Auswanderung einzig und allein; übrigsens hätte von seiner Emigration niemand einige Wissenschaft gehabt, ausser Ruhs Doter aus dem nähmlichen Dorf Bulbock, und ein Iubbat der Frau Gräfin von Dellecky, welcher bey ihrer Gefangennehmung an dem Lottra Fluss entsprungen, mit diesem hätte er sich zu Hauss ofters unterredet, ohne dass es jemand hätte mercken können;

Es hätte auch weder der Richter noch die Grundherrschaft von ihrer den 10-te May a.c. bewürckten ⁵ Flucht einige Wissenschaft gehabt.

3-io. Ob sie von diesen lezten oder auch von sonsten jemanden in diesem ihrem Vorhaben nicht gewarnet, oder hievon auf einige Ort diesseits wirklich abgehalten worden seyen ?

Es hätte sie in ihrem Vorhaben niemand gewarnet, noch abgemahnet weilen niemand davon etwas Bewust gewesen.

4-to. Was ihnen die gegen die Wallachay zugenohmene Wege bis an den Ort ihrer Anhaltung gewiesen und wer zu der weitem sichern Überführung als Wegweiser bestimmt ware ?

Nachdeme sie von Hauss ihren Weg über Lohmann genohmen hätten, wären sie zu einem all dortigen Poppa verwiesen worden (sie wüsten aber weder diese Leuthe noch den Poppen selbst zu nennen) welcher die Leute gegen Bezahlung in die Walachay überführen thäte; dieser Poppa aus Lohmann hätte ihme nacher Müllbach verwiesen, um all dorten ein Attestat auszuwürcken mittels welchem er Poppa einen Pass von Herrmannstadt bekommen, und sie sodann gegen Bezahlung 4 Ducaten in die Walachay übersezen ⁶ wollte, er hätte aber von Müllbach kein Attestat ausfischen können, so hätte der Lohmanner Poppa ihre Führung auch nicht auf sich genohmen, sondern es wäre ihme von dem walachischer Poppa aus Oarda gesagt worden, dass in dem Müllbacher Stul's Dorf Reckitta ein walachischer Schulmeister namens Irimie al Mihay Pasck befindlich wäre, welcher gegen ein billiges Booten ⁷ Lohn die Leuthe in die Walachay zu führen auf sich nehmete ⁸, zu diesem habe er

sich begeben welcher sich auch sogleich gegen Bezahlung 15 Fr. ungarische 18 x-er sich anheischig gemacht, sie in die Walachay zu führen, sie wären aber an dem Lottra Fluss von denen Granizern eingefangen worden.

Nachdeme dieses Praelimirar Verhör abgeschlossen ware, so wurde der Vorerwähnte entsprungene ebenfalls gefänglich eingebracht, und folgender gestalten constituirt:

Wie er heisse? Ruhs Doter, Besizet an Facultaeten 1 Stutten, ist in Devaer Stuhls, Dorf Bulbock wohnhaft, und ein Iubbat der Frau Gräfin von Dellecky.

1-mo. Was ihn zur vorgenommenen Emigration verleitet?

Er hätte nichts anders und keine andere Ursach ales der erstere Vorzuzuwenden.

2-do. Ob vielleicht jemand von denen diesseitigen Unterthanen hiezu beredet oder etwa einer von denen jennseitigen durch einige Verheissungen dahin bewogen hätte?

Es hätte ihn sonst niemanden in die Walachay zu fliehen, animiret und bewogen als gegenwärtiger mit ihm eingefangene Skirda Adam, dieser wäre vor einer Jahr mit Pass in die Wallachay gegangen, und sich allda erkundiget, ob es dorte guth zu leben wäre, hierauf wäre er Skirda zuruckkommen, und ihme Ruhs Doter beständig angelegen mit ihm in die Walachay zu emigriren weilen sie dorten von ihrem harten Herrn und dessen Diensten befreyet Leben könnten; er hätte sich also überreden Lassen und wäre mit dem Skirde Adam entflohen, auf die übrigen Puncten wuste er sonst nichts einzuwenden, sondern bestätigte in allem und jedem der ersteren Aussage.

Sinna den 15-te Juny 1781.

Petran m.p.
Hauptling

Specification

deren jenigen Emigranten, welche untern 12-te Juny 1781 von dem Cordons posten Szlimoy ohnweit dem Lottra Fluss eingefangen werden

Nahmen deren Dörfer Herrschaft Hauswirthen	Familien					Besitzen an Vieh				
	Köpfe	Weiber	Buben	Madel	Pferd	Stutten	Fohlen	Ochsen	Kühe	Kälber
Skirda Adam	1	2	1	1	2	1	1	—	—	—
Rusz Doter	1	1	—	3	—	1	—	—	—	—
Summa	2	3	1	4	2	2	1	—	—	—

Orig., C.H., dcs. 38/1781, f. 11–15.

- ¹ Astfel in text. Corect: Besitzer.
² Astfel in text.
³ Corect: vorgenommenen.
⁴ Corect: prügeln.
⁵ Corect: bewirken.
⁶ Corect: übersetzen.
⁷ Corect: Boten (ofertă).
⁸ De la nehmen.

51

1781 iulie 21, Sibiu

Extractus summarius

quanti contributionalis Inclyti comitatus Hunyad
vallis Marus sub regio perceptore Josepho Neptsa
pro anno militari 1781 ad Cassam Provinciale
administrandi

Processus	Nomina locorum	Contributio anni 1781 Rh. fl. xr.	
Devensis	Pagus Boja et Birtz	148	17
	„ Bretelin	59	29
	Oppidum Deva metallurgorum	29	37
	„ „ ordinariorum	1 326	56
	Pagus Herepe	111	40
	„ Kaun	—	—
	„ Kersez	51	55
	„ Kozollya	65	56
	„ Lesnek	207	38
	„ Marus Nemethi	250	56
	„ Merisor	101	21
	„ Szaras Almas	42	46
	„ Vetzcl	84	59
	„ Wultzesd	119	43
14	Summa	2 601	13
Hunyadiensis	Pagus Alun	282	35
	„ Aranyas	49	12
	„ Bos Gross	461	39
	„ Bunyia	199	2
	„ Cserbel	283	26
	„ Cserisor	235	58
	„ Cserna	11	2
	„ Fereds	144	49
	„ Gollyes Valár	150	38
	„ Gyalár urburariorum	342	19

..	Hosdo	134	7	
..	Kerges	219	24	
..	Ielesz	515	27	
..	Lindsina	184	29	
..	Magyarosd	238	59	
..	Plop	72	58	
..	Pojenitza Tomi	191	54	
..	Pojenitza Vojni	114	56	
..	Rakosd	53	34	
..	Ruda	137	3	
..	Runk	130	4	
..	Szotsesd	119	52	
..	Szohodol	155	36	
..	Telek	290	11	
..	Zalasd	287	10	
23		Sumina	5006	24

Illyensis

Pagus	Almasel	218	13
..	Also Boj	86	36
..	Batsfalva	323	—
..	Barest	195	4
..	Booz	252	21
..	Bursuk	340	21
..	Bradaczell	251	15
..	Branyitska	344	22
..	Brasso	239	24
..	Cserbia	257	34
..	Csertez	179	55
..	Danulest	113	47
..	Dumest	122	32
..	Felső Boj	135	30
..	Füzes Bogara	147	16
..	Furksora	179	39
..	Glod Gilesd	420	48
..	Godinest	272	16
..	Godhättya	234	52
..	Guraszáda	546	20
..	Gyalakuta	91	12
..	Gyalu Mare	156	14
Oppidum	Illye	579	5
Pagus	Karmazanest	327	6
..	Kimpeni	335	22
..	Kimpur	105	54
..	Kosa	42	18
..	Küllyes	59	4
..	Lunksora	101	7
..	Maros Brettye	252	14
..	Mikanesd	239	—
..	Petresd	99	58
..	Poganesd	169	32
..	Runksor	250	8
..	Szákamás	158	57
..	Szelystye	267	—
..	Szirb	463	58
..	Sztretye	212	49
..	Tataresd	259	18
..	Tirnava	314	23
..	Tirnavitza	172	38
..	Valley Lunge	164	38
..	Vika	101	55
..	Viszka	282	18
..	Ullyes	152	11

„	Vortza		200	44
„	Zám		662	14
23		Summa	11 121	22

Kemendiensis	Pagus	Arany	275	16
„	„	Bábolna	589	10
„	„	Bánpataka	313	19
„	„	Barbura	45	43
„	„	Berekszo	368	41
„	„	Bonolt	197	22
„	„	Bunn	258	26
„	„	Burjanfalva	313	21
„	„	Csertezs	381	39
„	„	Folt	351	33
„	„	Fornadia	308	55
„	„	Füzesd	196	58
„	„	Gyértyános	159	35
„	„	Harro	330	16
„	„	Hondol	279	9
„	„	Kajanyel	184	49
„	„	Kéménd	113	42
„	„	Ketskedaga	202	11
„	„	Királyibánya	104	42
„	„	Kis Rápolt	320	7
„	„	Magura	51	45
„	„	Maros Sollymos	270	18
„	„	Nagyag	197	27
„	„	Nagy Rápolt	943	5
„	„	Nyavallyásfalva	351	30
„	„	Szekeremb	143	38
„	„	Szelistsora	301	1
„	„	Sztojenyásza	143	26
„	„	Szuliget	437	50
„	„	Toplicza	191	58
„	„	Vallisora vel Köfalu	294	23
„	„	Vormaga	282	44
32		Summa	8 903	59

Lapusnyakiensis	Pagus	Ábutsa	45	43
„	„	Also Lapugy	215	22
„	„	Bálsed Gura Dobri	87	27
„	„	Bástya	134	58
„	„	Batrina	266	50
„	„	Burznyik	256	51
	Oppidum	Dobra	—	—
	Pagus	Dumbravitza	225	23
„	„	Fadsatzel	136	6
„	„	Felső Lapugy	1 102	12
„	„	Fintoag	236	37
„	„	Holdgya	114	47
„	„	Kis Muntsel metallurgorum	4	7
„	„	Kis Muntsel ordinariorum	100	27
„	„	Koserd	147	58
„	„	Lapusnyak	304	32
„	„	Laszo	186	26
„	„	Mihajesd	171	39
„	„	Nagy Muntsel	180	21
„	„	Ohába	201	16
„	„	Panck	260	19
„	„	Radulest	298	15
„	„	Roskány	408	41
„	„	Szelistye	168	24
„	„	Sztantsesd Ohába	160	15
„	„	Sztragonya	229	26

„	Tisza	262	38
„	Tyey	315	12
27		Summa	6 222
Recapitulatio procesuum			
13	Devensis	2 601	13
25	Hunyadiensis	5 006	24
47	Ilyensis	11 121	22
32	Kemendiensis	8 903	59
27	Lapusnyakiensis	6 222	12
144		Summa	33 855

Ex Officio Exactoratus Provincialis Magni Principatus Transylvaniae,
Cibinii die 21-a Julii anno 1781.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1781, f. 28—31.

52

1781 noiembrie 29, Deva

Dominus colonellus Adamus Ribitzei contra jobbagiones Illustritatis Vestrae possessionum Maros Némethi et Fornadia incolas quam graves exhibuerit querelas, ex advoluto eius libello cognoscere non gravabitur. Cum vero in statu bonis legibus ad publicam securitatem composito eiusmodi violentiae admittendae non sint, Tabula praelaudatae Illustritati Vestrae pro comperta eius aequanimitate perofficiose intimandum commendandumque duxit, quatenus ut expositi aggressores compescantur adque mansuetudinem instruantur. In commissis dare haud gravatim velit. Devae, 29-na Novembris 1781.

Illustrissimo domino Josepho Comiti Gyulai.

Concept, C.H., dos. 4/1781, f. 102.

53

1782 mai 19, Șerel

Examen

super tumultu, seductione, ademptione item et occulsione templorum suorum apud Excellentissimum dominum episcopum Fogarasiensem conquestorum parochorum unitorum ex districtu Hattzeg existentium ad sequentes institutum

Quaestiones

1-mo. Anne verum est, quod quorundam districtus Hattzeg pagorum incolae non tantum ipsimet templum frequentare nolint, verum et popas unitos a frequentatione templorum iam prohibuerint ?

2-do. Anne tumultus aliquis intervenerit et quae illius indicia ?

3-tio. Qui seductores et quae seductionis indicia ?

4-to. Quales injuriae unitis illatae sunt ?

5-to. Quae honoraria, praestationesque popae Hattzegiensi Vasylie nuncupato exhibita sunt ?

Reverendus dominus popa Iosziv archidiaconus fatetur ad 1-mam. Verum est iam plurium in districtu Hattzeg pagorum praesertim militarizatorum incolas templa frequentare nolle, fungentesque suos parochos e frequentatione illorum prohibuisse, hoc autem a die lunae, quae iuxta vetus callendarium post Dominicam Palmarum hoc anno incidit. Ad 2-dam. Nihil praeter hoc, quod popas a frequentatione templi prohibuerint, ad hanc quaestionem referre passum. Ad 3-am. Neque ad hanc aliud praeter hoc, quod Hattzegino occasio a Sacra Unione resiliendi suppeditata sit, sed a quo nominanter et qualiter pro certo ignoro, id unum scio, quod milites praefato die lunae Hattzegino spiritu, animoque a Sacra Unione resiliendi concitatus domum resilierit. Ad 4-tam. Injuriarum unitis et praesertim parochis id evenit, quod templo cultuque divino sub Sacris illis Paschatis diebus abstinere debuerint. Ad 5-tam. E communi rumore percipi omnem resilientem pagum 7 marianos pro benedictione (ut creant) Paschatis Hattzegiensi popa Vaszilie praestitisse.

Honorabilis popa Gyorgye parochus unitus Hattzegiensis fatetur: Ad 1-mam. Innegabile est in districtu Hattzegiensi, specialiterque in omnibus fere pagis militarizatis populum a templorum frequentatione abstinere, hactenusque fungentes parochos ne illa pro administrandis sacris adeant, prohibere quemadmodum mecum quocque vespera iuxta vetus callendarium Sabathi Magni accidit, dum neque secundarius iudex oppidi praefati ad me veniendo nomine oppidanae communitatis prohibuit ne templum amplius frequentarem, parendumque et hodie esset, prohibitioni, nisi post tres hebdomadas iudex eiusdem oppidi primarius ad me venisset, facultatemque a templum adeundi, sacraque celebrandi concessisset, cuius facto facultatem quidem sacra administrandi obtinui, sed auditores praeter meam familiam a tempore inhibitionis praemissae habeo nullos. Ad 2-dam. Publici tumultus turbuque nullae hucdum fuere. Ad 3-am. Hebdomada quae post medium quadragesimae incidit, lecta in templo per disunitum popa Vaszilie aliqua commissione, statim ab unione defecere in circa decem patres familias, quorum facto ego commotus volens meo archidiacono de qualitate quoque lectae per memoratum popa Vaszilie commissionis certi aliquid referre, Illustrissimum dominum supremum vigiliarum praefectum a Karp circa vesperam praefati diei lunae eum in finem accepi, quatenus mihi edicere dignaretur qualisnam ordinatio in puncto religionis advenerit et unde factum sit, quod tam subito tot a Sacra Unione defecerint? A quo de eadem re postquam sciscitatus fuissim, reposuit: Praestolare, inquit patienter crastinum diem, iubebo enim ad me venire tam popam Vaszilie, quam vero iudices oppidanos, juratosque et si aliquid novi advenerit, ex illis intelliget. Adveniente altero die ad me venit Also Szilvásiensis popa Petru cum quo ad praeclaudatum Illustrissimum dominum supremum vigiliarum praefectum praefectus claviam habui antea unitum, nunc vero disunitum popa Szimion, supra memoratum popa Vaszilie, iudicem item oppidi primarium et juratos, qui dicendi mihi cur me quoque ibidem non expectantur? Praeclaudatus enim dominus supremus vigiliarum praefectus mihi appremisit, inquebam, quoad me quoque cum Dominationibus Vestris ad Suam Illustritatem vocaturus sit, reposuere: Non est inquebant cur nunc quoque accedas, limpide enim edixit dominus licitum iam esse eam quam quisque magis voluerit religionem amplecti. Ad 4-tam. Satis injuriarum fuit id unitis, quod Sacro Paschatis die templo plurimis in locis abstinere debuerint. Ad 5-tam. A popa Zajkaniensi audivi, quod pro benedictione vini et panis, quod nos Pascha vocamus, Zajkanienses unum Rhenanum florenum

memorato popa Vaszilie solverint, aliorum vero pagorum incolas ego ipse vidi eidem popae pecuniam dedisse pro eadem benedictione, sed quantum nescio.

Honorabiles popa Petru et popa Silvester ex Also Szilvás fatentur: Ad 1-mam. Verum est quod quaeritur, unam un nostro quoque pago duo sunt templa, quorum alterum hucdum cum paucis admodum incolis frequentamus, alterum vero a die lunae, quae post Dominicam Palmarum incidit, nobis adire non licet, vetante id praecipua pagi parte. Ad 2-am. Nisi id forte ad hanc quaestionem referri posset, quod pagi seniores cum iunioribus clavim templi nobis adimere volentibus ad iurgia devenerint, immo alter in alterius crimes quoque ea de causa advolaverit, quod iuniores clavim templi nobis adimere volebant, illi autem disuadebant, sed praevalentibus iunioribus clavis templi adempta est, templumque hodieum observatum existit, aliud ad hoc punctum dicere nihil scimus. Ad 3-um. A nobili Icanne Makra, decurione item Samuele Sztojka et allis compluribus militibus audivi benedicere Illustrissimo domino supremo vigiliarum praefecto a Karp et vigiliarum magistro Mark vocato, quod negotium religionis illustraverint, docuerintque posse cuique eam quam magis voluerit religionem profiteri, immo praenominatus vigiliarum magister eo quoque rudem populum territus fuerit, quod iis, qui in unione permanserint, post sex hebdomadas ex papistarum sacerdotibus pro parochia praeficietur. Ad 4-tam. Scimus quod plures praefati pagi Also Szilvas incolae domum alterius eiatis parochi uniti accedentes, scematibusque afficientes comminati sint eidem, quod in pago exierit, domum eiusdem super eum demolituri sint, parochum vero Felső Szilvasiensem audivimus a quidam limitaneo, Dragota Laszk vocato securi in dorso ideo percussus esse, quod eum abjurgaverit, cur id dixerit, quod se non aliter intueatur quam sua peccata. Ad 5-tam. Solus popa Silvestru dicit: Diaconus Hattzegiensis popa Vaszilie mihi narravit, quod communitas oppidana Hattzegiensis quatuor Rhenanos florenos pagorum autem eo concurrentium communitates singulae septem marianos pro benedictione Paschatis eidem praestiterint.

Querulantes denique parochi Felső Szalaspatakienses fatentur: Ad 1-mam. Quemadmodum in aliis pagis praesertim militarizatis ita in nostro quoque populus templum a die lunae, quae post Dominicam Palmarum incidit frequentare desiit, sed nos ab eiusdem aditu hucdum prohibiti haud sumus. Ad 2-dam. Nullae hucdum turbulae aut tumultus accidit. Ad 3-am. Nihil praeter hoc fateri scimus quod resultus authores domini militares officiales et parochus Hattzegiensis popa Vaszilie fuerit, siquidem quamprimum milites Hattzegino ex exercitio redierunt, illico inter se mustizare ac a templi frequentatione se subducere ceperunt. Ad 4-tam. Nobis nullae hucdum injuriae illatae sunt. Ad 5-tam. Id, quod nos Pascha appellamus quidam Iosziv Nyegemir incola Felső Szalaspatakiensis Hattzegino a popa Vaszilie adtulit et ipse quoque potioribus pagi incolis pro pecunia distribuit, sed quanti sacrum illud licitatus sit, ignoramus.

Ezen fenebb irtt exament á végre küldöm Pogány uramhoz, hogy széptisztan purizalvan advolvalya az ehez tartozo Felső Kirallyi Guberniumhoz valo relatioba, mellyet rementem Fogarasi uram által adot lesz, vagy, se még által nem adta volna Kerje elé es á közelebb való postán külgye fel.

SereI, 19-a Maii 1782.

Kenderesi m.p.

Pe verso: Perillustris ac generoso domino Alexandro Pogány, apud Tabulam Inclyti comitatus Hunyadiensis Continuum alteri protocollistae, mihi observandissimo. Ex officio. Devam.

Orig., C.H., dos. 15/1782, f. 13–16; pecete de închidere inelară în ceară roșie.

54

1782 mai 28, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Aposolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli! Qualis praedonum in comitatu Zarand recentius semet exeruerit caterva Dominationi Vestrae, ex advoluto eiusdem Tabulae Continuae representatione sub 25 currentis mensis submissa, eique advoluta rerum e curia nobilitari domini Adami Ribitzei ablatarum consignatione perspicient uberius. Cum vero Regium hocce Gubernium sub hodierno, tam Inclytam Supremam Armorum Praefecturam de ordinibus circa praebendam statui provinciali ubi requisita fuerit assistentiam, ad excubantem in hoc Principatu militiam reiterandis, interpellandisque, pro praebenda simili assistentia advicinantibus provinciae huic militaribus praefecturis requisivisset, insuper tam Tabulae Continuae comitatus Zarand, quam aliis advicinantibus circulis serio commisisset, ut salutaribus, quae alias etiam similibus in casibus factae erant, dispositionibus inhaerendo, securitati publicae per nobilitatis quoque insurrectionem, continuamque inter se correspondentiam prospiciant, pari ratione Dominationibus Vestris committitur, ut semet informationi huic conformando, si quos praedonum intercipere poterint, custodiae tradant, ad eruendos socios omnem curam convertant et habita cum Tabula comitatus Zarand cointelligentia, actionem contra illos indilate instituant et de eventu Gubernium informant. Sic facturis, altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii, die 28-a Maii 1782.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

Carolus Comes Teleki m.p.
cancelarius
Josephus Dováth m. p.
secretarius

Anexa

P.P.

Quae ad publicam tranquillitatem faciunt, omnia in gremio huius circuli pacata erant, nec ullus de latronibus rumor spargebatur, cum insperata prorsus et tristi sub hesterno confluxu tabulari, ad Tabulam hanc Continuum, de praedonum tyranide penetravit relatio, nempe relatam est. Nefarios praedones die 22 praesentis mensis, post horam noctis decimam, iuxta colli-mativam spectantium, auxiliumque ferentium expositionem numero 50 do-

minum Adamum Ribitzei decretalem vice colonellum manu armata in curia eius nobilitari Ribitzeiensi adortos esse. Abominandam eorum barbariam et adhorrentem a christianis moribus feritatem, qua in praelaudatum dominum Adamum Ribitzei, familiamque eius ac nonnullos praefatae possessionis Ribitzei colonos in illo praedocinii sui articulo seuire ausi sunt, pecuniam item ac supellectilia, quae perperam abinde abstulerunt, advoluta isthic consignatio uberius repandit. Illi praeda hanc onusti omnes impuni abiverunt. Neque ullus eorum sub trepido concurrentium tumultu, sive occidi seu intercipi potuit, Tabula quidem haec Continua circa instituendam adversus eosdem maleferiatos solennem persecutionem, ab incumbentia sui muneris omnia possibilia media disposuit et de ferendo succursu etiam advicinantes circulos, utpote Hunyadiensem, Aradiensem, Bihariensem et magistratum Abrudbányensem interpellavit, sed parem a plebea multitudine alioquin trepida et inermi sperandum est. Atque ob id ipsum Excellentias Vestras humilime orat, quatenus dignetur ad persequendam, extirpandamque nefariam hanc praedonum societatem de vi armata, seu militari potentia gratiose disponere. Quod reliquum est in profundissimo venerationis cultu emorimur.

Excellentiarum Vestrarum

humilimi servi

Elias Szebeni, interimalis praeses
Ladislau Pap, ordinarius notarius

E sessione Tabulae Incltyti comitatus Zarand Continuae. Brad, 25
Maii 1782.

Consignatio

rerum per praedones e domo domini Adami Ribitzci ablatarum

Anno 1782 die 22 Maii estve csak vacsora után tolvajok által Méltóságos Ribitzei Adám Ur obruáltatván die subsequenti el praedalt javait azokon kívül melyeket még eddig számba nem vehetett e képpen specificálta:

1-mo. Kész pénz Körmöztzi arany	n-ro	56
2-do. Császári uj arany	n-ro	156
3-tio. Fél sufferind	n-ro	1
4-to. Két zacskoban egyikben garas másikben peták		
in H. fl.		1 000
5-to. 20 cruciferes H. fl.		1 000
6-to. Hoszu puskák melyek közül kettő Damaskus ezüstös		
csőjü	n-ro	11
7-mo. Pár pistoj	n-ro	5
8-vo. Kard 3 ezüstös, ezek közül egyik aranyasis és három		
rezes	n-ro	6

Melyek közül kettőnek az hüvelyét el- hagyták volt az vasokat pedig az egyik ezüstösnek és egyik aranyosnak el- vitték volt és a Körös viziben vetvén ottan tanáltattak meg, egy fél pistalit az udvar közepin leltek meg, a több tüzelő gyevvert el vitték.

9-no. Egy circiter 7 fontos süveg nádméz.

10-mo. Ládák, almariamok és egyéb conservatoriumokot, némelyeket fel bontottak, némelyeket el rontottak, de mi károk lettek benne, még számba nem vehetődtenek.

11-mo. Maga a Méltóságos Ur a nevezett kárai mellett kötözést és kemény ütéseket szenvedett, fején három helyen nagyon meg sebesítetett az döföldöz csaktól hátán, melyén, lábán nagy fájdalmi vannak az lélekszet vételeis szenvedéssel vagy az ütések miatt.

12-mo. Cselédei közül per mestere Nagy Gábor Ur és inassa Egerpataki Lövés miatt udvari birája Hánka Vaszi, Kocsissa János, Lovas Legényye, Kolumbán Sándor, Bernád Tamás és szolgálatban volt Kurétyi jobbágya kemény verés miatt feküsznek.

Falubéli jobbágyai közül Hámza On, Orizer Togyer, á Kádár az ütéseket vágásokat Szirva Iános és Krácson lövéseket sinlik.

A több falusiak közül a falusi birónak Szkrofán Ignának a lába, Gergina Onnak nyaka csugójája el van löve.

A telvajoknak száma bizonyoson nem tudatik, de leg alábbis voltak 50-en mind fejr czondrába.

Pe verso. Ad Inclyti comitatus Hunyadiensis Tabulam Continuum. Ex officio. Devae.

Praesentatum 1-a Iunii 1782.

Orig., C.H., dos. 46/1782, f. 1-4.

55

1782 iunie 6, Hatzeg

Inclyta Tabula Continua, domini mihi observandissimi!

Non dubito, quin meis e litteris, quas anno hoc praesenti 1782 die 24-ta Maii ad Inclytam Tabulam Continuum intuitu Petri Gánya cum fratribus e possessione Kozolya, qui libertatem obtinere, statumque militarem amplecti anhelant eo fine dedi, quatenus, cum mihi certo constiterit, illos coram Augusto trono intercessisse, abindeque eorum causam fine discussionis ad competens forum relegatam fuisse, unde finem litis praestolandum commendabi. Quoniam vero praefatus Petrus Gánya nunc recenter etiam Inclytam Supremam Armorum Praefecturam suis precibus adinvenit, quod per dominum Kozolyai variis vexis et minis infestetur, quo in passu Inclyta Suprema Armorum Praefectura eo interpellandam mihi imposuit Inclytam Tabulam Continuum, quatenus praeattactum dominum Kozolyai ad finem usque litis tantis per a convitiis supersedere, disponere haud gravatim velit, cuius etiam quo ad futurum sciscitatam intentionem per Inclytam Tabulam Continuum mihi notificari precor, quibus solenni venerationis cultu permansi.

Inclytae Tabulae Continuae

servus obligatissimus
Andreas a Karp m.p.
supremus vigiliarum praefectus

Hatzeg die 6-ta Iunii 1782.

Praesentatum die 10-a Iunii 1782. 273.

Orig., C.H., dos. 53/1782, f. 10–11.

56

1782 iulie 16, Hațeg

Inclyta Tabula Continua, domini mihi observandissimi!

Intuitu prolatarum per nonnullos unitos pastores in examine per Inclytam Tabulam peracta ad Excelsum Regium Gubernium permoto, mihi que communicato me contra et reliquos officiales conflatarum me satis, superque purgavi et ostendi, quod nefariae, injustae et falsae fuerint accusationes, in idque totum conatum adhibui, quatenus in animadversionem contra seductores ordinatam tanquam poenam tallionis iidem incurrant, qui me et caeteros officiales in eam inducere non reformidarunt, ac etiam spero plenariam me consecuturam satisfactionem, siquidem aliqua pars fatentium sacerdotum, qui ipsi disunioni adhaerentes, poenam nihilominus metuentes semet medio contra officiales concinatorum accusationem defendere conati sunt. Dum interea mihi per Inclytam Supremam Armorum Praefecturam communicatum sit, Excelsi Regii Gubernii ordinationem ad Inclytam Tabulam apulisse, iuxta quam eadem illis in locis ubi uniti a templis adhuc arcerentur, praehabita cum statu militari mutua cointelligentia, illico provideat, quo templorum usus, religionisque exercitium iisdem liberum reddatur, nec non, ut si qui provincialium facti huius rei comperti fuerint, in eos pro demerito adventatur, quo ad eiusmodi militares autem arbitrio Inclytae Supremae Armorum Praefecturae relinquatur, volui itaque ad me perventum intimatum cum Inclyta Tabula Continua communicare, ut si ad eius mandati complementum alicubi militari assistentia opus fuerit, eo in casu, Inclyta Tabula Continua ne gravetur me certioram reddere, ut circumstantialiis per me cum Inclyta Tabula Continua ponderatis, et ex mutua cointelligentia necessarias dispositiones peragere queam. In pagis militaribus in tantum quies restauratae est, quod uniti sacerdotes divina servitia in templis impedimento absque omni exerceant, ast magna pars unitorum templa frequentare detrectet. Porro

Cum Inclyta Tabula Continua sub 3-tia Iunii anni currentis communicaveram certam specificationem intuitu comparendorum incendialium instrumentorum, ad quod placuit eidem, die eodem resolvere, illa specificatio eo fine apud Inclytam Tabulam Continuam retenta est, quo in pagis mixtis existentes familiae provinciales in illam inferantur et etiam commissit Inclyta Tabula, postquam per cuiates Regios perceptores familiae insertae fuerint, eadem mihi recludendam fore, ut id ipsum Regius perceptor dominus Kenderessi in ordine ad pagos sub suo perceptoratu existentes perficere valeat, verum illam specificationem neque hodie percipere potui, statui proinde Inclytam Tabulam eo interpellare, ut sine mora familias inseri, specificationemque mihi reddere studeat, quum recenter etiam de hoc negotio per Inclytam Supremam Armorum Praefecturam admonitus exstiterim et quo-

niam dominus Kenderessi provinciales familias eousque, donec ab Inclyta Tabula iussum fuerit, in specificationem inferre nolit, necessarium erit, ut Inclytae Tabulae Continuae fine facultationis Suae Dominationis commissionales cum specificatione praememorata ad me quamprimum perveniant, ut tandem iuxta acceptas ordinationes hanc antiquam materiam repraesentare possim. His itaque sum Inclytae Tabulae Continuae

servus obligatissimus
Andreas de Karp m.p.
supremus vigiliarum praefectus

Hatzeg die 16-ta Iulii 1782.

Pe verso : Inclytae Tabulae Continuae Judiciariae Inclyti comitatus Hunyad. Devae.

Praesentatum 20-a Iulii 1782. 367.

Orig., C.H., dos. 53/1782, f. 21–22; pecete de inchidere in ceară roșie.

57

1782 septembrie 17, Deva

Certioribus relationibus confirmatum est iuxta praemissam nomine officialium circuli huius requisitionem ex latronibus qui nuper in districtu Hatzeg ad possessionem Várhely irruperunt, quendam Lupu Leudat veteranum praedonem et laniense quoque superiori anno 1776 in pago Klopotiva contra nobiles Ioannem Pogany et Isacum Nandra peractae principalem socium, quatuorque eius consocios in alpestri Valachia districtu Tirgu Silly interceptos et ad oppidum Bukuresd deductos exstitisse, simul vero magnam parte substantiae ex pago Várhely nuper abreptae penes eos et paratam quoque pecuniam repertam esse. Quibus sic constitutis Tabula demisse orat via Excelsae Supremae Armorum Praefecturae eo rem dirigi, ut intercepti in Valachia latrones supplicio mortis aboleantur. Ex rebus item apud eos repertis contribuens circuli huius incola in pago Várhely expilatus indemnus reddatur. Devae, 17-ma Septembris 1782.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 46/1782, f. 11.

58

1782 septembrie 17, Sibiu

6 845

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum. Altissima deci-

sione in causa nonnullorum jobbagionum signanter Novák Laszk, Petru Lapadat, Mihaly, Thoma et Stéfán item Muntyán Lazar, Illie et Togyer, nec non alterius Muntyan Thogyer, Szimion, Lapadat Muntyan, Mihaly et Mojse Paduran, Ianos et Petru Turo alias Turko, Gyurka, Iuon et Miklos Sztojka, Ianos, Stephan, Mihály, Gyorgye et Luka, item Muntyan Dumitras, Ioszif, Simion, Nyikóra et Kosztándin, Sztonjka Zaharie, Ionás, et Nikola Timisan, Gavrilla et Paduran Tirille in Szent Kiraly, item Djugye Pavel Ianos, Gyorgye, Steffán, Petru, Lapadat senioris, et iunioris Iovitze Ianos, Aron, Arimie, et Petri senioris in Also Nadas, denique Buda Ieczif, Luppu Miklos, et Iuon, Iszario Kozma, Petru Balas, Matyas, Mihaly, Zaharie, Kozma senioris, Simogye et Andras in Magyaros sic dictis possessionibus ad dominium fiscale Vajda Hunyad pertinentibus degentium ut actorum contra provisorem eiusdem domini velut inctum ratione vindicandae libertatis mota, et per solitos appellationum gradus ad Altissimam revisionem deducta adveniente, pro publicatione eiusdem diem 26-tum Septembris praefixit Regium Gubernium quam Dominationes Vestrae eisdem eo fine significabunt, ut praefixo in termino ad exauditionem eiusdem vel per se, vel mandatarios suos comparere possint. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 17-a Septembris 1782.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

Wolfgang Kemény m.p.
cancelarius
Baro Antonius Iosika m.p.
secretarius

Pe verso: Inclytæ Tabulae Continuae Iudiciariae comitatus Hunyadiensis consignandum. Ex officio. Devae.

Praesentatum 20-a Septembris 1782. 503.

Orig., C.H., dos. 55/1782, f. 15–16.

Sacratissime ac Augustissime Imperator!
Domine Domine Clementissime Benignissime!

Porrigitur instantiam nostram Sacratissimae Majestati Vestrae declarando nimiam in servitiis dominalibus nostram oppressionem, ut plurimum per quoslibet menses tres impedimus septimanas pro dominalibus servitiis, dum pergimus ad locum robotae dominalis iumentis iugalibus et curru, aut aratro, nutrimentum de domibus nostris ducimus, si paupercula iumenta consumpserint nutrimenta prorsus fame concidunt. Immo nos ipsi famelici per totum diem laborare cogimur. Commiserationem a dominis terrestribus intuitu administrandi alimenti habemus nullam. In qua huiusmodi nostra aerumna cogimur aedes pagensium incolarum adire, qui tanquam mendicos frustulis alimentorum nobis porrectis nos habiliores e fame perficiunt pro praestando dominali servitio.

Id quoque nobis misellis jobbationibus est perquam acerbum quod in quarta hebdomade vel comitatense, vel imperatorium debeamus supplere servitium et quidem circa finem hebdomadis tempus effluit, ut non possimus pro prima hebdomadis die comparere in curia, ideoque toties, quoties in prima septimanae die comparere ob temporis defectum non valeremus, solo seu humi prosternimur et 12 baculorum ictus inomissibiliter cum enervatione corporum nostrorum sustinere cogimur. Onera postalia supportamus alii sex bobus iugalibus, alii quatuor, ut et duobus iugalibus iumentis servitia dominalia praestamus, aediculas nostras una cum prolibus, mulierculae seu herulae magna cum aerumna intertenent. Si ad duos vel tres ad amplius dies domini nostri terrestres robotas suas dominales hebdomadatim praestandas remitterent, libentius servitium dominale praestaremus. Praesertim quod est acerbius in hoc anno 1783 degrandinatio de coelis missa est in territorium nostrum, quae depopulata est et absumpsit omnem industriam nostram respectu inseminationis in territorio adhibitam, pariter vinetum totum eadem degrandinatio absumpsit. Spem habemus nullam domos nostras intertenendi, cum benedictione territorii simus absolute spoliati. Insuper magna super nos est imposita per dominos nostros terrestres pressura, cogimur enim sabellicos seu porcos incrassatos in certo numero et cubulum avenae e quolibet individuo coniugato ad quodlibet Festum Natalicium ut et anseres, gallinas et ova dominis terrestribus administrare. Quas huiusmodi jobbationum et inquilinorum enervationes litterae donationales non indignant, sed inexplebiles dominorum terrestrium libidines extorquent.

Modo quartum agit annum ob torrentes pluviae praeter spem nostram decidentis territorium nostrum fuit devastatum. Porreximus instantiae libellum ad Inclytam Tabulam Judicalem Inclyti comitatus de Hunyad, at super consolatione nostra nulla nobis extradita est resolutio. In priori Majestatis Vestrae Sacratissimae adventu porrexeramus instantiam, sed nullam coepimus resolutionem, id quoque significandum ducimus Majestati Vestrae Sacratissimae, quod in quolibet anno praeter alia servitia in die Sancti Michaelis florenum dependere debemus omnes jobbationes pro inhabitatione domorum jobbationalium, quod est inauditum et legibus patriis omnio contrarium. Intuitu praemissarum querelarum nostrarum congruum praestolantes remedium emorimur Sacratissimae Vestrae Majestatis

indignissimi clientes
communitas possessionis Martinesd
Inclyto comitatui de Hunyad
ingremiatae cum tuguriansis Tormasensibus

Pe verso : Ad Sacratissimum ac Augustissimum Dominum Dominum Josephum Secundum Romanorum Imperatorem, Patrem Clementissimum Benignissimum, humilima obsecratio introscriptae communitatis possessionis Martinesd.

Praesentatum 16 Junii 1783 ab Imperatore.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1783, f. 17–18.

Sacratissime Imperator !

Utut pagus noster Magura nominatus conspicaretur plures in sese continere patres familias et eorum domusculas, sed vere est admodum constricti spatii, sed quo maiori periclitatu communitas nostra ob territorium morbo non alter nisi nos patientes possumus effari, territorio siquidem pagus destituitur, excubans ex integro in territorio Losadiensi incolae vero possessionis Losad sunt militares equestres, qui sunt nostri domini terrestres, qui cum nec pro se habeant sufficiens territorium, in quorum territorium noster etiam excubat pagus Magura dictus, qualiter nobis subsistendi modum sub eorum protectionibus efficere valeant ? Servilia tamen dominalia a nobis exigunt per 4 dies in una hebdomada, immo et 8 et 10 dies quandoque in suis laboribus detinent, et neque edulium quotidianum praestant. 1-o. Destituti territoriali oeconomia oportet nos ad extraneos possessores confugere et ab iisdem agros pro tritico comparare, pariter foeneta pro nutrimentis iumentis caro admodum pretio. Id est per labores 700-tos dies annuatim facientes ad interusurium servientes cogimur acquirere. 2-do. Nec libera territorii nostri versura pecudes nostrae pasci possunt, illud enim territorium traiectum schlopeti definitur, ubi si ad segetes et fruges Losadiensium militum per saepis forsan rupturam nostrae pecudes introgressae reperiantur, invagiantur et pro poenalitate de nobis desummenda trium florenorum vinum depotatur. 3-io. Regiam contributionem pro nobis in territorio nostro solvendam exquirere non valemus, tamen eius praestatione admodum aggravamur. 4-to. Vecturas postales nemo nobis persolvit, pariter dum triticum, foenum, avenam ad conservatoria magazinalia convehimus, vacui sine pretio redire debemus. De quo tempore milites Losadiense armatum militari sunt instructi, nos nihili pendunt. 5-to. Volatilia nostra domestica ut anseres, gallinas et anates ferme ipsi militares consumunt, quapropter si fieri possit, aut nos dimittamur in aliud Majestatis Vestrae Sacratissimae terrenum, aut milites disponantur alio, ut territorium nobis maneat. 6-to. Pastum etiam in calcaturis de vicinis dominis possessoribus eminus, qui inquietare non desistunt, sicut dominus Ludovicus Bartsai vacam e calcatura impulsam excoriari iussit. Equum autem unius privati incolae quidam gorniko appropinquante Vestra Majestate obviaturus supra modum expulsum interemit. Congruam praestolamur consolationem.

Eiusdem Majestatis Vestrae Sacratissimae

indignissimi clientes
communitas ex Magura comi-
tatus de Hunyad

Exmissum 17-a Iunii 1783.

Copie, C.H., dos. 31/1783, f. 14.

Méltóságos L.B. Camerarius Fő Ispány és Praeses Ur,
Tekintetes Törvényes Tábla,
méltóztatott Jó Uraim!

Noha az Ur Isten gondviselésétől és a Királyi kegyelemből Nemes Hazánkban másutt a Jobbágyok Földes Uraktól függők éppen vadnak, Földös Uraknak és Gondviselőjeknek szovakat fogadják, parantsolatjokat tselekeszik, tsak Piski és hozzá tartozó Jobbágyaim kiket Bátyám, Major Bartsai Ábrahám Urtol, nagy Summa pénzben zálogban tartok, emelték fel magokat ellenem, azok parantsolatimat tellyességgel nem tellyesittik, Piski Tisztartomtól Kováts Joseftől, kire ez előtt is bizva voltak nem függenek, szolgálatomra nem mennek, ha erőlteti, réá támadnak, hallatlan dolgot kezdeni méreszlették. Bizakodásokat talám abbal vették, hogy nevezett Bartsai Ábrahám Bátyám minapiban itt Szebembe létembe, hol mostis mulatozok, köztök megfordulván, őket hová hamarébb magához váltsággal biztatta volna. Kiket ezer örömmel ki bostáttak, tsak előbb Zállog Summám nékem fizetődjék meg és a Zállog az Igazság uttyán, szép moddal töllem váltodjék ki, míg pedig a lenne hogy pénzem rajtok haszon nélkül, káromra ne heverjen, kívánom magamat véllek, mint más Földes Uraknál is szokásban van, rendesen szolgáltattni és a szükségesebb dolgaimra fordittani. Avégre processualis Szolgabiró eő kegyelme által a Birót, kitől most különösön kezdettek függeni Jobbágy társaival együtt, kötelességekről admonealtattam, mit feleltenek arról a Relatoriat exhibeáalom és a mellett a Tekéntetes Táblát kércm alázatosan méltóztassék az eő Felségétől engedtetett Superintendentiali hatalmából Piski zállagos Jobbágy Birámat Korifeus társaival együtt etiam Compulsoriis remediis és ha nyakaskodnának fogsággal is őket szolgálatomra vissza téríteni és a Zalog ideje alatt a hozzám valo Jobbágyi kötelességben meg tartani, külömben tsak egyedül találtattnám a Nemes Hazában, ki Jobbágyimtol méltatlanságot szenvedek.

Alázatos kéréscmre Kegyes resolutioját várva maradok a Méltóságos L.B. Fő Ispány Urnak és a Tekintetes Táblának

alázatos szolgálja
Bartsai Lajos

Pe verso:

Az Méltóságos L.B. Camerarius Fő Ispány és Praeses Urhoz és az Tekintetes szüntelen folyó Törvényes Táblához, méltóztatott jó Uraihoz, alázatos Memorialissa benn irt személyynek, Bartsai Lajosnak.

Praesentatum 18-va Junii 1783.

All scriis:

Resolutio

Locali Vicejudicialium committitur quatenus querulatos Subditos admonere velit, ut pro 21-ma currentis Mensis coram Tabula comparere haud intermittant, rationem detrectata servitutis Jobbagionalis reddituri efficacem. Ad quam comparitionem praefixo termino et loco pendam querulatos mediis

etiam coactivis localis Vice judicialium vi officii adstringet. E Sessione Tabulae I. Comitatus Hunyad Continua, Deva, Die 18-va Mensis Iunii A. 1783.

All scris: Ezen Tekintetes Nemes Tábla Commissioját vévén, ide Dévára valo jöveteli utamban az Auraricambusokkal Tamáspatakáról magam vissza nem térhettem hogy compellájjam az Jobbágyokot már bé jövetelre, hanem a Piski Falusbiróval a Tekintetes Fő Biro Idősb Puj Miklós Ur petsétit küldvén cő hozzájuk, lévén udvari szolgálatban. Convocálta is a mint értettem, de mit feleltek légyen a Birónak azt nem tudom mint hogy még véle nem beszéltem. Sigl. 21-a d. Mensis. V. Sepsi István sz[olga]biró

Extraditur per Paulum Ponori
V. Notarium

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Mărite domnule baron, consilier cameral, comite suprem și președinte, onorată Tablă judiciară, măriții și bunii mei domni !

Deși în nobila noastră patrie, în alte părți, din purtarea de grijă divină și din grația regească iobagii sînt dependenți de stăpînii lor de pămînt, ascultă de stăpînul lor și purtătorul lor de grijă, îi îndeplinesc porunca, totuși iobagii mei din Simeria și din cele aparținătoare de aceasta, pe care îi țin în zălog pentru o mare sumă de bani de la fratele meu mai mare, domnul maior Bartsai Ábrahám, s-au ridicat, singuri dintre toți, împotriva mea, ei nu îmi îndeplinesc deloc poruncile, nu ascultă de administratorul meu din Simeria, Kováts József, căruia îi fuseseră încredințați și înainte, nu se duc la lucru, dacă îi silește, îl atacă și au îndrăznit să înceapă lucruri nemaiauzite. Ei și-au luat poate curaj din aceea că pomenitul meu frate, Bartsai Ábrahám, pe cînd de curînd fusei în Sibiu, unde mă aflu și acum, întîlnindu-i pe ei, i-ar fi îmbărbătat că îi va răscumpăra cît de curînd. Eu i-aș elibera bucuros, dar mai întii să mi se plătească suma zălogită și zălogul să-mi fie răscumpărat cum se cuvine, pe calea justiției, iar pînă cînd se va întîmpla aceasta, pentru ca banii mei să nu zacă fără folos, spre paguba mea, doresc, așa cum e în obicei și la alți stăpîni de pămînt, să-i am la dispoziție pentru a-mi face slujbele rînduite și a-i folosi la treburile mai importante. Pentru aceasta i-am avertizat prin domnia sa, judele nobiliar cercual, pe jude de care acum au început să asculte în mod deosebit, ca să-și îndeplinească obligațiile împreună cu ceilalți iobagi. Anexez raportul despre ceea ce au răspuns și rog cu supunere onorata Tablă, ca prin puterea sa de superintendentă acordată de Maiestatea Sa să-l readucă pe judele meu iobăgesc zălogit din Simeria, împreună cu tovarășii săi corifei, la slujba rînduită, chiar prin mijloace coercitive și, dacă s-ar încăpățîna, chiar prin arestarea lor și să-i oblige la îndeplinirea obligațiilor iobăgești față de mine cît timp vor fi în zălog. Altminteri, voi fi singurul din nobila patrie care sufăr o nedreptate din partea iobagilor mei.

Așteptînd o rezoluție favorabilă la supusa mea cerere, rămîn umilita slugă a măritului domn baron, comite suprem și a onoratei Table

Bartsai Lajos

Pe verso :

Memoriul umilit al persoanei pomenite în acesta, Bartsai Lajos, către măritul domn baron, consilier cameral, comite suprem și președinte, precum și Tabla judiciară continuă, măriții și bunii săi domni.

Prezentat în 18 iunie 1783.

Alu scris : Primind adresa acestei onorate și nobile Table, venind aici la Deva, eu nu m-am putut întoarce singur de la Tămășasa cu banii pentru preschimbarea aurului ca să-i oblig pe iobagi să vină în fața Tablei, ci am trimis poruncă prin judele sătesc din Simeria, care era la slujba curții, cu pecetea domniei sale, domnul jude suprem Puj Miklós senior. El i-a și convocat, după cum am aflat, dar nu știu ce i-au răspuns judeului, pentru că încă nu am vorbit cu el. Sigl. În 21 a aceleiași luni. V. Sepsi István, jude nobiliar.

62

1783 decembrie 4¹, Căraciu

P.P.

Nullius licet Inclyti Domini Devensi, ad cuius jurisdictionem pertinentes jobbagiones sumus, beneficii participes existamus, taxa tamen dominali valde aggravamur, illiusque praestandae determinatum numerum minime scire possumus. Cum secundum mutationes judicum dominalium illam a nobis exigi solitorum, illa quoque mutetur et iam in altiori, quatuor scilicet Rhenanis florenorum, iam in submissiori trium aut quatuor florenorum ductilium summa exequatur. Quia vero pro currente anno singulum aureum a quibuslibet nobis hoc titulo desumendum praemetueri et nos vero auri cultura fere sola vitae subsistendae media nobis procuramus. Excellentias Vestras demississime oramus dignetur instar reliquorum extra territoria dominiorum commorantium jobbagionum fiscalium taxam nobis quoque per 2-os Rh. florenos annue imponendam e plenitudine potestatis suae gratiose disponere. Benignam nobis eandem resolutionem humillime praestolantes in perennali veneratione emorimur.

Excellentiarum Vestrarum

humillimi servi
Rusz Andor, Rusz Iános, Rusz Lup in
Riska, Kles Iuon, Kles Toma, Kles
Kretsum, Kles Zaharie, Kles Iuanes
in Korats commorantes

Copie, C.H., dos. 31/1783, f. 33.

¹ Data a fost stabilită după data adresei de înaintare.

9 266

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comititis, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Responso domini Josephi Kendeffi querelas militis Francisco Gyulaiani Doman Nikula contra eundem porrectas dato et per Dominationes Vestras die 16-a Septembris submisso cum Inclyta Suprema Armorum Praefectura communicato, eadem praelaudata praesens hic advolutum exhibuit Gubernio insinuatum, quod Dominationis Vestris pro inviacione praenominati domini Josephi Kendeffi communicatur. Praetensionem vero domini Josephi Kendeffi, ut scilicet jobbaggio ipsius Doman Nikula militiam amplexus qua jobbaggio e militia dimittatur ipsique restituatur, fundamento omnino destitui, praevigentibusque Ordinationibus Regiis contrariam esse, quum idem iam militiae adscriptus in sua persona nulli obligationi vel servituti jobbaggionali obnoxius esse censeatur. Quoad huius filium vero, licet iuxta Leges Patrias et praevigentes Altissimas Ordinationes filii jobbaggionum militiae aggregatorum per immunitatem personalem duntaxat patris, haud quaquam consequantur libertatem, neque conditionem suam mutant, quod si nihilominus militiae sponte nomen dare velint et curandae domi oeconomiae, pendendaeque contributioni Regiae necessarii non sint a militia arceri et per vim retrahi non possunt.

Hinc ad partes Tabulae Continuae pertinebit in huius conformitate dominum Josephum Kendeffi instruere, curaque, ut filius Doman Nikula, si militiam sponte amplecti velit ac citra oeconomiae domesticae pendendaeque contributionis Regiae iacturam militiae adscribi queat, per dominum suum terrestrem non impediatur. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 4-a Decembris 1783.

Carolus Comes Teleki m.p.

David Székely m.p.
cancelarius
Ladislaus Türi m.p.
secretarius

Pe verso: Inclyti comitatus Hunyadiensis Tabulae Continuae Judiciariae consignandum. Ex officio. Devae.

Praesentatum 19-a Decembris 1783. 445.

Anexa

P.P.

E communicato per honorificum Inclyti Regii Gubernii insinuatum de dato 19-ae Septembris h.a. sub numero 7341 responso domini Josephi Kendeffi circa querela militis gregarii Regiminis Francisco Gyulaiani Doman

Nikula contra eundem de detento suo filio intellexit Suprema Armorum Praefectura dicto domino Kendeffi asseverari, jobbaciones absque praescitis indultu dominorum terrestrium militiae se dantes, per arrogatum sibi militarem statum a statu jobbagonali non emancipari, exstareque Rescripta Regia de non acceptandis invitis dominis terrestribus in militem jobbacionibus, adeoque istius Doman Nikula filium Regimini de jure regni et instituto Regio transponi non obligari quin potius regimen patrem, qua jobbacionem suam (si cedere nollet) resignare debere.

Quandoquidem vero vigentibus Altissimis Ordinationibus unicuique facultas militiae se dandi concessa et impedito ac reluctatio quibuscumque dominis etiam terrestribus interdicta sit, exinde consequitur. Cum jure iam romano Lib. 49, tit. 6, lege 11 servi ab omni militia prohibeantur, jobbacionem per amplexum militiae ex indultu Regio voluntarium ipso facto e statu servitutis ex plenitudine potestatis Principis manumitti perhibente Lege 14-ta, lib. 40, tit. 1-o in verbis: Sit liber is qui manumittitur ex Lege Augusti, incongruum enim et haud aequum foret, si idem qui statui et pro securitate publica semel servivit, amplius in servitutem particularis redire deberet, immo ex novissimo Suae Sacratissimae Majestatis Decreto, ne miles amplius ad labores publicos condemnetur, sed huius poenae dignus a iudicio militari ad militiam perpetuo inhabiles decernatur, provincialique criminali foronesto ibidem stigmatem notandus extradetur, militis praerogativa existimatio corroboratur temerarium proinde sonat, domini Kendeffi assertum, regimen si militem prius jobbacionem suam cedere nollet, ad resignationem eius teneri, injusta quoque est violenta cum praeiudicio patris rapina et retentio filii, quia hic tantum sequens conditionem patris competentem alias de lege naturae libertatem per infelicem genituram amittit et eandem cum patre servitutem incurrit e contra liberi facti patris conditionem et libertatem ipso facto consequitur.

Officiose idcirco Inclutum Regium Gubernium ac Suprema Armorum Praefectura requiritur, quatenus domino Kendeffi extraditionem detenti filii, qui militiae nomen dandi insuper intentionem habet, in Patriam potestatem stricte demandare et de dispositis notitiam dare non gravetur. E Cancellaria Bellica, Cibinii die 11-a Novembris 1783.

Antonius de Nesslern m.p.

Orig., C.H., dos. 31/1783, f. 28-30.

Ad gratiosum decretum tenore cuius sub 4-ta huius mensis Decembris numeroque 9421 exarati Excellentiae Vestrae preces deficientium pagorum Nalatz, Vad, Baresd, Szatsal, Untsukfalava et Szent Peterfalva pro effectu Altissimis Ordinationibus conformi huc reinviare dignatae sunt, Tabula Continua demisse repraesentandum duxit: Preces eorundem aliorumque locorum post sex hebdomadalem informationem in proposito deficiendi perseverantium difficultatibus non carere, namque per concernentem dominum vice comitem pro subsidio informationis delegatum Tabulae relatum esse, non accurate omnes incolas singulis diebus sub termino sex hebdomadali

informationem audivisse, nullos item eorum interea Sacramentis Graeco-Catholicorum uti voluisse, ideoque pro informatione exmissum ecclesiasticum dierum defectum, neglectumque Sacramentorum usum, testimonialibus inseruisse. Ex parte vero deficientium incolarum occurrisse et propositas quoque esse rationes. Accurate omnes singulis diebus non comparuisse ob intercurrentes praestationes robotarum dominalium, laborumque publicorum ad stabula militaria, quae nunc proximo autumno accelerata opere cuncta sunt, item prout in rebus humanis fieri solet, alios etiam non praevisos casus intervenisse. Quibus accurate singulis diebus comparere impediti sunt. Quae praemissae difficultates quomodo conciliandae? Quemadmodum item precibus antedictorum locorum salvo et integro Benignarum Ordinationum sensu deferendum sit? Tabula ab Excellentissimis Vestris ultiores ordines reverenter expetendos duxit. Devae 19-na Decembris 1783.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 15/1783, f. 62.

65

1784 ianuarie 22, Sibiu

386

Sacratissimae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Inclyta Suprema Armorum Praefectura reinsinuavit Regio Gubernio incolas Felső Száláspatakienses, qui disunitum popam Malaisdiensem ad celebranda ibidem sacra accersiverunt et quidem limitaneos coriphaeos ex ordinatione Consilii Aulae Bellici condigna decursionis betularum ac aresti in aqua et pane poena affectos esse. Quod ipsum Dominationibus Vestris ad exaratam eatenus de 22-a praeterlapsi mensis Novembris et anni repraesentationem notum redditur. In reliquo altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 22-a Ianuarii 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Michael
secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad consignandum.
Ex Officio. Devae.

Praesentatum 13-a Februarii 1784. 19.

Orig., C.H., dos. 10/1784, f. 5-6.

385

Sacrae Caesarco-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitibus, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesarco-Regiae incrementum! Bina Inclytae Supremae Armorum Praefecturae insinuata communicantur in hic advolutis exemplis cum Dominationibus Vestris, eo cum mandato, ut rebus prouti ibidem declaratur, stantibus Michaellem Mara de Száláspataka, qui popae dis unito ad sepulturam certam accersito, nomine totius communitatis facultatorias et protectionales litteras scripsisse refertur, super facto hoc ilegali audiant, popamque delatum de involutione in alienam jurisdictionem ad reddendam facti rationem adigant, insuper vero clerum unitum, qui aut ex defectu cognitionis sui muneris, vel vero ob commoditatem, plebem in fundamentis religionis rite et sufficienter informare neglexit, ad explendam suam obligationem stricte commoneant et de effectu huius ordinationis ac circumstantiis expositarum querelarum intra bis quindenam Gubernio Regio referre haud intermittant. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii 27-a Ianuarii 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Szélekký m.p.
cancelarius
Michael
secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis consignandum.
Ex Officio. Devae.

Praesentatum 13-a Februarii 1784. 25.

Anexa

Nota

8 498

In resolutione super sententionatis 12-a Iimitaneis, qui tumultuarie per popam schismaticum infantis inhumationem postulabant, sub 24-a elapsi intimata, notavit Consilium Aulae Bellicum disponi necesse esse, ut nobilis.

in Szallaspatak, qui popae schismatico ad inhumationem vocato nomine totius communitatis facultatorias et protectionales litteras scripsit, de hac illegali praesumptione, popa quoque de involatione in alienam proprii parochi jurisdictione ad reddendam facti rationem adigantur et pro comperto reatu a competenti foro puniantur, clerus unitus vero, qui aut ex defectu cognitionis sui muneris, vel vero ob commoditatem, plebem in fundamentis religionis rite et sufficienter informare neglegit, ad explendam suam obligationem stricte commoneatur.

Officiose proinde Inclytum Regium Gubernium requiritur, quatenus eatenus quibus competit, commensuratos ordines dare non gravetur.

E Cancelaria Bellica, Cibinii die 10-a Octobris 1783.

J. de Perneth
generalis auditorius

Orig., C.H., dos. 13/1784, f. 6-8.

67

1784 ianuarie 27, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comititis, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Commissum Dominationis Vestris sub 12-a Iunii anni 1783 et n-ro 4378 exstiterat, ut, siquidem investigatio circa excitatum in possessione Rea tumultum peracta, quam eadem medio relations de 4-ta mensis et anni praecitatorum exaratae isthuc submiserant, ita comparata haud fuerit, quatenus iudicium superinde ferri quisset, numeris omnibus absolutam submittant investigationem, in cuius ordinationis sequelam submisserunt quidem dominae medio repraesentationis suae sub 24-a Decembris anni saepicitati 1783 peractam eatenus investigationem, ex qua hac etiam vice tumultus clare dilueidari nequit. Rescribendum proinde duxit Regium Gubernium casum hunc suo loco relinquendum esse, in futurum vero severe querulatos commoneant, ne unitos parochos, vel in minimo in exercitio functionum suarum impedire pertentent. Sic facturis altefata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio Cibinii die 27-a Ianuarii 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Szekelly m.p.
cancelarius
Mich. Strab. Ahlefeld
secretarius

Praesentatum 13-a Februarii 1784.

Orig., C.H., dos. 23/1784, f. 1-2.

68

1784 februarie 11, Sibiu

Ajálloom Kegyelmednek betsülettel szolgálatomat!

Vettük vala miis az Dévaiak panasszáról még az közelebb le folyt Esztendőnek utolsó napjaiban hozzánk tett tudósítását a Felsőges Királyi Guberniumnak arról tett Commissiója mássával edgyütt azon Investigatoria rendelt Commisarius Uraimék Kegyelmedhez küldött levelét is, melyben azon Dévaiak panaszai dolgába az Urbariumókból és egyéb levelekből valo kegyelmedtől kívánnayák, s igen jól esett hogy ide reánk és a Királyi Fiscusnál lehető levelekre utasította magát Kegyelmed; még akkor mingyárt kívánnayák vala a leveleket egybe keresstetni és mihez tartsa magát tudositani, de Néhai Méltóságos Asszony Anyánk cő Nagysága majd akkoron történt halálczásával reánk szállott sok féle dolgaink ugy elfoglaltanak, hogy tellyességgel sommi efféle levelek állapottyához nem nyulathattunk s e mián nem is tudósithattuk bizonyosról.

Láttvuk pedig most újra az Felsőges Királyi Gubernium még 9-dik Január ez folyó 1784-ik esztendőbe költ rendelése szerint az Tekintetes Táblát keményen azért felleleni láttaték és egy holnapra végbe vitetni is szoroson parantsollya, de ez Commissiót a Tekintetes Tábla, amint reá vagyon jegyezve 3-dik februárig vette, s Kegyelmeddel 5a februárig közöltethet. és így mig jöhetett ez Commissio, már is az egy holnap bétölt.

Ezek így lévén, minthogy a levelek egybe szedésit, most sem végezhetük, s azok nélkül a Dominium részéről egyenesen hozzá nem ereszkedhetünk, hogy érettünk a Tekintetes Tábla leg kissebben ne értetessék, itten az dolgokat, ugy amint Kegyelmednek meg irám, a Felsőges Királyi Guberniumba megirtuk, be adtuk, hogy mind az nálunk, mind a Királyi Fiscusnál található leveleket, amig ki kerestettyük, méltóztassék a Királyi Gubernium addig a dolgot függőbe marasztani. Ezeket eszerint Kegyelmed a Tekintetes Táblának megjelenteni és edszersmind arra is kérni el ne mulassa, hogy az dolgokat ehezképp alkalmaztatni az Tekintetes Tábla is ne terheltelessék. Ezzel Kegyelmednek Nagy Szeben 11 febr. 1784 betsülettel szolgáló Haller Caroline m. p.

Copie, Col. Inst. de Ist. Cluj-Napoca.

Domniei Tale imi ofer cu cinste serviciile mele!

Am primit încunoștințarea adresată nouă în ultimele zile ale anului trecut despre plângerea devenilor, împreună cu comisiunea aceea a Înaltului Guberniu Regal, precum și scrisoarea trimisă Măriei Tale de către domniul comisari în ce privește acea cercetare ordonată pe care în chestiunea plîngerii acelor deveni din urbarii și alte scrisori o doresc de la Domnia Ta și mi-a

părut foarte bine că Domnia Voastră v-ați îndrumat aici la noi și la scrisorile care pot fi la Fiscul Regal; mai atunci încă am dorit noi ca scrisorile să fie căutate și să fie avizat de ce să se țină — dar cdată cu moartea întâmplată atunci a răposatei noastre mame ilustrisime — cele multe lucruri care s-au abătut asupra noastră ne-au ocupat astfel că în mod absolut nu ne-am putut atinge de starea acestor feluri de scrisori și din acest motiv nu v-am putut încunoștința de ceva precis.

Și acum vedem iar că prin Înaltul Guberniu Regal, după ordinul dat la 9 ianuarie în acest an 1784, onorata Tablă este chemată sever la răspundere și se ordonă în mod strict ca să fie îndeplinit în termen de o lună, dar după cum este înscris, onorata Tablă această comisiune a primit-o la 3 februarie și s-a putut comunica cu Domnia Voastră la 5 februarie și pînă ce s-a putut înființa această comisiune a și luat sfîrșit o lună.

Acestea așa fiind, întrucît nici acum nu am putut aduna laolaltă scrisorile și fără de acelea din partea domeniului nu ne putem atinge direct de aceea, ca pentru noi onorata Tablă în cel mai mic grad să nu fie condamnată, după cum am scris lucrurile Măriei Voastre, acele lucruri de aici le-am scris, le-am înaintat Înaltului Guberniu Regal, ca acesta să binevoiască a ține lucrurile în suspensie pînă ce toate scrisorile ce se pot găsi la noi și la Fiscul Regal nu le-am căutat.

Acestea fiind astfel, Măria Voastră să le raporteze onoratei Table și să nu omită să o roage totodată ca lucrurile să fie acomodate astfel și onorata Tablă să nu fie incomodată cu aceasta. Măriei Voastre, Sibiu la 1 februarie 1784, servește cu cinste Haller Carolina m.p.

69

1784 februarie 17, Sibiu

1 282

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitiss, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Altefata Sua Majestas Sacratissima tenore Benigni Decreti Regii die 24-a proximi Ianuarii emanati clementer ordinare dignata est, ut filiductio per consortes subditorum praestanda iuxta puncta Provisionalia (seu ut hactenus vocari solebant) Regulativa de anno 1769, sectionis 1-ae, puncto 7-o generaliter in defalcationem robotarum imputetur et filii colonorum in sequelam Benigni Ordinationis Regiae die 16-ta Augusti anno 1783 emanatae ad servitia curialia inditi haud cogantur. Id quoque Dominationis Vestrae more consveto ad omnium notitiam publicari curabunt. Sic facturis, altefata Sua Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 17-ma mensis Februarii anno 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Inclyti comitatus Hunyad Tabulae Continuae Judiciariae consignandum. Ex Officio. Devae.

Praesentatum 1-a Martii 1784. 843.

Orig., C.H., dos. 2/1784, f. 11–12.

70

1784 aprilie 6, Tîrnăveni

Illustrissime Domine Comes, Domine nobis singulariter colendissime!

Ad representationem Tabulae huius Continuae Excelso Regio Gubernio cum subnexa investigatione circa querelas Illustritatis Vestrae contra jobbagiones suos Sz. Szent Ivanyienses servitia dominalia praestare recusantes signoque sonus campanae incolas ad tumultuandum excitantes, obmotas, submissam, quidnam idem Excelsum praecipere dignatum sit: Ex adnexo Decreti Gubernialis sub dato die 16-tae mensis Martii a.c. numeroque Guberniali 1776 signati exemplo uberius perspicere non gravabitur.

Occasione cuius transpositionis officiosissime significandum eidem Illustritati Vestrae duximus, ordines sub hodierno ad dominum procesualem vice iudicem nobilium fine ad comparendum fiendae adstrictionis senum e jobbagionibus eiusdem praeaudatae iam datos extitisse, futuraque fruimur spe, eosdem in futurum obtemperaturos fore, dummodo ingravatim etiam eadem Illustritas Vestra velit, ratione illorum eos officialibus suis edere ordines, quatenus mansuete cum illis procedatur, neque quidnam ab illis novi et insveti pro arbitrio officialium aut exigatur, aut in excedentes animadvertatur. In reliquo singulari veneratione persistimus.

Illustritatis Vestrae

obligatissimi servi

Tabula Continua Inclyti comitatus de Kükülö Judiciaria

Samuel Domokos praeses m.p.

Sigismundus Nagy vice notarius m.p.

Diesö Szent Márton 8-a Aprilis 1784.

Pe verso: Illustrissimo Domino Comiti Ladislao juniori de Bethlen, salvis omnium honorum dignitatumque titulato Domino nobis singulariter colendissimo.

Ex officio.

Sz. Szent Ivan ad Mezö Madaras.

Copia Commissionis Guberniali de dato 16-a Martii 1784 numero 1776.

P.P.

Illustrissime etc. Ad repraesentationem Dominationum Vestrarum de 20-a Februarii a.c. cum adnexa investigatione circa querelas Domini Comitis Ladislai junior de Bethlen contra jobbagiones suos Sz. Szent Ivanyienses servitia dominialia praestare nolentes, oblatas submissam, committi Dominationibus Vestris, ut incusatorum jobbagionibus senioribus in praesentiam Tabulae Continuae citatis, eisdem renitentiam et inobedientiam quam erga dominum suum terrestrem exhibuisse et campanam pro signo tumultus pulsasse investigatio adnexa ostendit, nomine Regii Gubernii severe et cum comminatione gravis poenae, eosdem in casum reiterandae minimae renitentiae mansurae exprobrent, unaque eisdem serio iniungant, ut robottam ita veluti hactenus iuxta vigentem regulationem praestare solebant et quam illis alterare pro arbitrio suo permissum non est, tamdiu donec Suae Majestati clementer visum fuerit regulationem aliam introducere praestare non intermitant. Casum autem in eum quo per officiales dicti Comitis excessus in illos patraretur et pro eodem ipse Comes debite eatenus interpellandos satisfacere nolle, eundem Tabulae Continuae detegant, aliunde si determinatione Dominationum Vestrarum contenti non essent, ad Regium Gubernium etiam recursuri. Quae ita ordinata esse eidem [...] ¹ Dominationis Vestrae declarent, una eundem monendo, ut [...] ¹ illis procedat, novi et insoliti ab illis nihil exigat [...] ¹, pro arbitrio suo excedentium audaciam reprimat, denique comparentibus condignam semper satisfactionem praestet, gero taliter pax et tranquillitas denuo restabliatur et exemplo hoc tractae aliae etiam 13 pagorum communitates ad quietem reducantur, de successu autem huius ordinationis relationem praestiturae.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely cancelarius m.p.
Stephanus Koszta secretarius m.p.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 3-4.

¹ Text ilizibil din cauza deteriorării documentului.

Inclyta Tabula Continua, Domini mihi singulariter colendissimi!

Az Tekintetes Tábla Mártiusnak 18-dik napján költ de mai napon érkezet levelit, az accludált Királyi Gubernium de Die 5° Januarius emanált Coppiájával egész tisztelettel vettem. Melyre ezt irhatom: hogy vévén a Nemes Tábla az erdők Inspectiójáról való rendelését, az erdős falukat convocáltattam s az Ő Felsége Kegyelmes rendelését eléggé magyaráztam, s egy-szersmind megparantsolván hogy szabják magokat azon rendelésekhez, erdő

pásztorokat tettem minden faluba, Processualis szolga bíró Ő kegyelmével is publicáltattam, hogy annál nagyobb foganattja légyen. Némellyek ugyan megtartották volna ezen ki adott parantsolatokat, de a Gróff Bánffi György és Gróf Gyulai Samuel Ő Excellentiájók Tamáspataki emberei erőszakosan, fegyveresen, nem tudom ki tanáts adásából, az Alsóvárosvizi tölgyes és bükös erdőket pusztítani meg nem szüვნén, a Comunitás is ezt látván egészszen le vágták. Ezt a példát halván a több Communitások, ők is a magok tiltott erdejeket vágni kezdettek és eladni minden tartózkodás nélkül. Caeterum decenti cum respectu mansi Incllytae Tabulae Continuae Felső Városvize 2do Maji a. 1784. obligatus servus Adamus Barojai. m.p.

Copie, Soc. ist. C.d., dos. 6/1784, f. 1-2.

Onorată Tablă continuă, Domnii mei prea înălțați,

Am primit cu stimă scrisoarea onoratei Table avind data de 18 martie, dar care a sosit azi împreună anexat cu copia trimisă de Guberniul Regal datată din 5 ianuarie. La care pot scrie următoarele: că luind ordinul Tablei Nobile despre inspecțiunea pădurilor, am convocat satele cu păduri și le-am explicat îndestul ordinul grațios al Maiestății Sale și ordonind totodată ca să se supună acestor ordine, am instituit păzitorii de pădure în fiecare sat, am publicat și prin pretorul cercual, ca să aibă cît mai mare efect.

Unii s-au și ținut de aceste ordine, dar oamenii din Tămășasa a Exce-lențelor lor contele Bánffi György și contele Gyulai Sámuel cu forța și înarmați, nu știu la a cui sfat, neîncetînd a pustii pădurile de fag și stejar din Orăștioara de Jos, comunitatea, văzînd aceasta, le-a tăiat complet. Auzînd despre acest exemplu și celelalte comunități au început să-și taie pădurile oprite și să le vindă fără nici o frică. De altcum rămîn cu bunăcuviință și respect Tablei continue, Orăștioara de Sus, 2 mai 1784, serv obligat, Adam Barojai m.p.

72

1784 mai 6, Deva

Circulares ad Vice Judicialium.

Éppen Felséges Urunk parantsol, hogy a helységek mindenütt kény-szeritessenek mindenféle marhák mellett pásztorokat tartani. Megint Urunk rendelése, hogy az erdők conservatiójára nézve, a tilalmosok ne vesző kertel hanem inkább sántzal keritessenek bé és az illyen sántzokra eleven kertet szaporítani igyekezzenek. Melly két parantsolatot a maga Circulussába tellye-siteni Kegyelmed el ne mulassa. Továbbá ismét Urunk Rendelése, hogy a Paraszt Communitások földes urak jóvá hagyása és a Helység Tisztjei hirei nélkül, erdőket vagy egyéb fundusokat zálogba és különben is el ne adjanak.

Ugyan Urunk el tiltotta hogy sok tsalárdságnak el kerülésére akár melly monétának bé aranyozása ezután szabad ne legyen. Mind ezeket publi-cálni Kegyelmed kötelességének tartsa. Deva d. 6-ta M. Maji 1784, D. Colo-nello á Karp. Praetensio Advocati Adam Sinka cum proba authentica in

advoluto Illustritati Vestrae per officiosi ad eum effectum recomdatum ut praetensionem deputandum disponere ne gravetur. Deva, d. 6-ta. M. Maji 1784.

[*Pe verso:*] 680.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj — Napoca.

Circulară pentru vicejuzi.

Chiar Augustul Nostru Domn ordonă ca pretutindenii localitățile să fie constrinse ca pe lingă toate vitele să țină păstori.

Iarăși ordonanța Domnului Nostru este ca, pentru conservarea pădurilor, părțile oprite să fie îngrădite cu șanț și nu cu garduri de nuiele și deasupra acestor feluri de șanțuri să se năzuiască să sporească gard viu. Domnia Ta să nu neglijeze a îndeplini cele două ordonanțe în propriul district.

Mai departe, iarăși, este ordinul Domnului Nostru anume comunitățile țărănești fără aprobarea domnilor proprietari de pământ și fără știrea administratorilor localităților nu pot zălogi păduri sau alt fel de pământuri și de altfel nici să le vîndă.

Tot Domnul Nostru a oprit ca, pentru a înlătura multele înșelăciuni, de acum înainte să nu fie permisă aurirea oricăror monete.

Toate acestea Domnia Ta să țină de datorie să le publice. Deva în ziua de 6 în luna mai 1784.

D. Colonello á Karp. Praetensio Advocati Adam Sinka cum proba authentica in advoluto Illustritati Vestrae perofficiosi ad eum effectum recomdatum, ut praetensionem deputandum disponere ne gravetur. Deva, d. 6-ta, M. Maji 1784.

[*Pe verso:*] 680.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comitatus, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et Nobiles, frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Occasione revisi protocolli per Tabulam pro mense Februarii a.c. submissi, Gubernium observato eo: Vice colonellus a Karp per Tabulam super dimittendo e carceribus provideo Iuon Berbeszk, qualiter fuerit requisitus, licet praesupponatur, hanc Tabulae requisitionem apud nominatum colonellum non sine effectu fuisse, ad praepediendam nihilominus pro futuro provincialium similem incarcerationem, requisivit Supremam Armorum Praefecturam. Quo eadem nominato vice colonello similes actus in provincialistas cum convulsione jurisdictionum exercendos interdiceret. Idem vero protocollum de caetero quod attinet, siquidem ad preces Samuelis Kenderesi, colonos suos velut refractarios ad praestanda dominialia servitia compelli orantis, nullum concl-

usum errore fors scribentis, adscriptum habeatur, moneri Tabulam, ut intenta pro futuro sit, ne similes in expeditione protocollorum errores committi contingat. Sic facturis Altefata Sua Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii, 6-a Maii 1784.

Baro de Brukenthal m.p.

David Székely m.p.
Ladislaus Türi secretarius m.p.

Pe verso: Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis. Ex officio. Devae.

Praesentato 24-ta Maii 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 5-6.

74

1784 iunie 15, Sibiu

5 356

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice, Egregii et nobiles frater nobis observande et benevoli, salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Tenore Benigni de dato 22-ae mensis Maii a.c. horsum emanati Decreti intimatum est Regio huic Gubernio Suam Majestatem observasse, iudices inferiores ex defectu sufficientis nonnunquam directionis, in dictandis poenis modo justo severiores, modo mitiores esse, atque ideo clementer ordinasse ut cum fora inferiora vel maxime in infligendis baculorum ictibus excedere comperiantur. Ubi sententia quaedam de infligendis per partes 100 aut ultra baculorum ictibus ferretur motiva eiusmodi sententiae, una cum deductione rei compertae, Regio huic Gubernio pro approbatione vel mitigatione de casu in casum substernantur, ac etiam tabellae captivorum ex quibus tam numerus eorum, quam delictum, propter quod incaptivati sunt, et an poena delicto commensurata sit? cognosci possit, accurate et tempestive semper submittantur. Cuius proinde Benigni Ordinationis Regii exacta et strictissima observantia Dominationibus Vestris hisce iniungitur. Sic facturis, altefata Sua Majestas benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 15-ta mensis Iunii anno 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Adam Veress m.p.
secretarius

Pe verso: Tabulae Inclyti comitatus Hunyad Continuae consignandum. Ex Officio. Devae.

Praesentatum 21-a Iunii 1784. 120.

De poena 100 et ultra baculorum Excelso Regio Gubernio prius referenda et tabellis captivorum submittenda.

Orig., C.H., dos. 2/1784, f. 33–34.

75

1784 iulie 12, Sibiu

5 069

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, domini domini nostri clementissimi nomine!

Spectabilis ac Magnifice egregii et nobiles, frater nobis observande et benevoli! Salutem et gratiae Caesareo-Regiae incrementum! Siquidem Inclyta Suprema Armorum Praefectura sub hodierno abhinc requisita existisset super eo, ut de restitutione incolarum ex hac Provincia sub decursu praeteritorum duorum annorum in vicinam Valachiam profugorum, se coram principe Valachiae interponeret, atque huius restitutionis negotium eo dirigeret, quo restituendi profugi simul cum suis facultatibus extradentur et in loca contumacialia inter utriusque Provinciae limites non solum deducantur, verum etiam tempus deductionis Dominationibus Vestris tanquam proximis Provinciae huius officialibus notificetur. Proinde committitur iisdem, ut accepta de redditis istis profugis notitia, ulteriorem eorundem receptionem et ad concernentia anterioris habitationis loca reductionem procurent. Sic facturis altesata Sua Majestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 12-a Iulii 1784.

Baro Wolfgang Banffy m.p.

Ladislaus Turi m.p.
secretarius

Pe verso: Inclyti comitatus Hunyadiensis Tabulae Continuae Iudicialiae consignandum. Ex officio. Devae.

Praesentatum 24-a Iulii 1784. 139.

Orig., C.H., dos. 48/1784, f. 1–2.

Iuxta recentissimum Excelsi Regii Gubernii Decretum Inclyti Status militaris quandolibet requirendus contra irruptiones latronum securitatem suppeditaturus est. Cum vero talis securitas versus comitatus Zarandiensem et Aradiensem necessaria sit, Illustritas Vestra quam humanissime requiritur, ut manipulum ex triginta capitibus compositum pro continua observatione ad oppidum Illye disponere ne gravetur. Devae die 3-a mensis Augusti 1784.

Domino colonello a Karp.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 1.

Teste advoluta vice iudici nobilium relatione et al is quoque informati-
onibus ex rei veritate perhibentibus, complures circuli huius incolae pro
recipiendo nomine militari ad praefecturas militares limitaneam Hatzegi-
ensem et regulatam Albam Carolinensem catervatim confluunt. Cum vero
eiusmodi tumultuarius plebis concursus turbulentias magno impendio compe-
scendas teste experientia excitare possit, plebs enim nec a nativitate, neque
per educationem de moralitate actionum bene informata, qualicumque
libertatis simulacro libenter abutitur, ad praecupandam igitur metuendarum
turbulentiarum occasionem, Tabula praedeclaratos casus Excelso Regio
Gubernio iis precibus repraesentados censuit, ut idem Excelsum efficere
dignetur, ne eiusmodi concursus plebis ad praefecturas admittatur. Devae,
de 16-a mensis Augusti 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 5.

Illustrissime Domine L. Baro Camer et supreme Comes, Inclyta Tabula
Continua Judiciaria!

Látván hogy a Militaris Conscriptio, melynek Fundamentumát nem
tudhatom, az Oláhságot mind Földös Úraitól, mind pedig Provinciális Tisz-
tyeitől nagyon kezdette elidegeníteni, sőt már éppen szófogadatlanságra
és nyilván való fenyegetőzésekre indította. A közelebb mult hétfőn szemé-
lyesen bémentem volt Hátszegre Vice Colonellus Karp Urhoz, megmondottam
a dolgok helytelen folyását és azokból minemű roszak következhetnének.
Kértem officiose azoknak venné eleit, a magához járuló emberek előljáróira
vagy egy néhány páltzát ütetvén, vagy pedig Magistrátuális kézhez küld-

vén, szoktassa el magától és az olyan rendetlen Conscriptiótól, melynek bizonyosan szerentsétlen lészen a kimenetele de tsak azt felelte, hogy senkit magától el nem kergethet, sem meg nem csaphat, mert arra nintsen szabadsága, de maga őket rosra éppen nem tanította. Ekkor tsak ilyen rövid válaszát vehettem. Tapasztalván pedig, hogy hová tovább annál inkább nevededik az Oláhság szófogatatlansága és fenyegetőzése, mindenfelől az Uraságok és Subordinatus Tisztyeink méltó panasza, tegnap ujra által mentem Vice Collonelus Karp úrhoz és kértem a dolog orvoslását, s a veszedelmes következesek megelőzését Ekkor ezt monda, ha ugyantsak meg kell lenni, a mit addig elhallgattam, imé mostan kimondom, nekem a Conscriptióra Instructióm vagyon a Cantonra nézve, itt is ugy kell lenni mint Csehországban; kértem továbbá, hogy ha Instructiója vagyon nekünk is communicállya, hogy mi is tudhassuk annak módgyát és eredetit, de arra tsak a vala felelete, hogy aztat nem tselekedheti. Mind ezeket ab Officio Nagyságodnak és a Nemes Táblának megírni kívántam, mellyeknek ha eleit nem vészik, az egész Politica Administratio confundáltatik és pedig nagy szerentsétlenségek következhetnek. Quod reliquum est decenti Cultu existo

Illustritatis Vestrae Inclytae ac Tabulae Continuae Totesd 16-a Aug. 1784. humillimus Servus

Nicolaus Puy Supremum Judicialium.

Copie, Sec. ist., C.d., des. 3:1784, f. 8.

Illustrissime domn cameral și comite suprem.
Distinsă Tablă continuă judiciară!

Văzînd că conscriptia militară, a cărei bază nu o pot cunoaște, a început să înstrăineze pe români de la domniilor lor mai mari, precum și de la oficialii provinciali, ba chiar i-a indemnat la neascultarea cuvintului și amenințări publice, în luna trecută, nu de mult, personal m-am dus în Hațeg la domnul vicecolonel Karp, i-am comunicat desfășurarea arbitrară a lucrurilor și că din acelea pot rezulta multe rele, l-am rugat oficios să pună capăt acelora, dînd cîteva lovituri de bită conducătorilor oamenilor care se prezintă înaintea sa, sau să-i dea pe mîna Magistraturii să-i dezobișnuiască de la a veni la dînsul și de la conscriptia necomandată, care desigur că va avea rezultate nenorocite, dar el a răspuns că nu poate izgoni pe nimeni de la dînsul și nici nu-i poate înșela pentru că la aceasta nu are libertate, dar dînsul nu-i învață pe ei la rău; atunci am putut primi numai un astfel de răspuns scurt, dar băgînd de seamă că din ce în ce se mărește neascultarea de cuvînt a românilor și pretutindeni domniile sunt agrăite amenințator și plîngerile întemeiate ale oficialilor noștri de sub ordine, ieri din nou m-am dus la domnul vicecolonel Karp și am cerut vindecarea lucrului și preîntîmpinarea consecințelor periculoase. Atunci mi-a spus următoarele: dacă de fapt trebuie să fie ceea ce am retăcut pînă acum, iată acum o spui: eu în ce privește Cantonul am instructiuni pentru conscriptie și aici trebuie să fie așa ca și în Cehia. L-am rugat dacă are instructiuni să le comunice și cu noi ca și noi să cunoaștem originea și modul acelora, la aceasta însă răspunsul său a fost că aceea nu o poate face. Toate acestea am dorit să le scriu Măriei Voastre și Înaltei Table

că dacă nu se preîntîmpină acestea, întreaga administrație politică se încurcă și pot rezulta mari nenorociri. În rest, rămîn cu stîmă cuvenită Ilustrății Voastre și Tablei Continue.

Totești, 16 aug. 1784, sluga umilă, Nicolaus Puy, jude nobiliar suprem

79

1784 august 19, Deva

Post submissam Excelso Regio Gubernio hesterno ordinario cursore demissam relatione de tumultuario plebis pro recipiendis signis militaribus ad militares praefecturas Hatzegiensem limitaneam ac regulatam Albam Carolinensem concursu tam graves super hoc obiecto circumstantiae Tabulae relatae sunt, ut eosdem extraordinario cursore indilata repraesentandas censuerit. Certissimis enim relationibus perhibetur rusticos incolas sibi persvasisse, quod impetratione armorum obligationem erga dominos terrestres excussuri, et terram quoque quam nunc incolunt cum exclusione dominorum terrestrium retenturi sint, huiusque persvasionis simulacrum apud plebem aliunde quoque in moralibus confusam eo processisse, ut quidam incolarum inter se quidem mussitare, sed in districtu Hatzeg alpestri Valachiae vicino multi palam obloqui audeant, nisi sibi spes libertatis successerit per publicas, quoque caedes ac injurias ad obtinendam libertatem grassaturos, tandem vi contra Principem quoque commissa ad alpes se recepturos, indeque provinciam latrocinii corrupturos. Ex analogia turbulentiarum per seductorem Sophronium, proxime vero in Dominio Zalathnensi contra arendatores commissarum justus metus exoritur, ne ex confusa persvasione plebis turbulencias non sine sanguine compescendas excitet, eo magis quod signa turbulentiarum praeliminaria iam inceperit manifestare, turmatim ad praefecturas concurrento, officialibusque provincialibus obedientiam recusando, unde id primum nisi medela adhibebitur eveniet, ut mox contributionis quoque persolutionem recusaturi sint. Eveniet tandem ut tempore hoc pluribus latrocinii laborante catervatim ad exercenda latrocinia concurrent, plebs enim praecipue in loco hoc subalpestri qualemcunque praetextu etiam optimum et in summo servitio fundatum ad occasionem exercendorum latrociniorum quam libentissime convertit.

Ob praemissas itaque rationes publica securitate in hoc circulo iam nutante, nihil magis necessarium fuit, quam sine mora ab Excellentiss Vestris exarare, ut dignetur ad publicam securitatem certum in hunc circulum regulatae Militiae numerum cointelligenter cum provincialibus officialibus dislocandum impetrare, item plebi per exmittendos non provinciales, his enim ob confusas repraesentationes plebs diffidere solet, verum militares commissarios publicandum efficere. Tumultuarium plebis ad militares praefecturas concursum malefactum esse, cum augendae Militiae modum tanquam cum periculo publicae securitatis conjuratum Sacratissimam Suam Majestatem non velle, plebique iniungi ut officialibus provincialibus et dominis suis terrestribus obediens sit, denique eodem occasione per Excelsam Supremam

Armorum Praefecturam singulas concernentes militares praefecturas eo instrui, ut eiusmodi concurrentes cum exprobatone facti reficiant. Devae, de 19-na mensis Augusti 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 4.

80

1784 august 23, Deva

Tabula rem non exaggerat, sed ex rei veritate Excelso Regio Gubernio demisse repraesentat. Turbulentiam plebis ex conscriptionibus Hattzeziensi te Alba Carolinensi inceptam eo processisse, ut palam publice et ubique de incipiendis, caedibus, rapinis et incendiis loquatur, iam officiales securitatem adstrandum Summum Servitium amiserunt, in collectione contributionis quomodo procedendum sit, Regii perceptores anxii haerent. Summatim securitas publica ad eum articulum sedata est, ut nisi tempeste medela adhibeatur, parva scintilla magnum excitabit incendium. Iuxta quidem gratiosum Excelsi Regii Gubernii Decretum 21-a huius mensis Augusti numeroque 7805 exaratum ex parte Excelsae Supremae Armorum Praefecturae factae sunt salutare ad restituendam publicam securitatem dispositiones, cum tamen in hoc circulo nulla regulata militaris praefectura praeter exiguam manum praesidiariam Devensem existat, Praefecturae vero Limitaneae pro omnibus locis statim et prompte succurrere non possint, miles enim limitaneus negotiis domesticis occupatus est, aliunde etiam plebs a militibus limitaneis parum sibi timet, multi namque invicem vicinitate convicti, sanguinis propinquitate, aliisque modis iuncti sunt. Sustinet proinde Tabula iterum orare, ut dignentur Excelsum Regium Gubernium nunc in exordio rei sine mora maiorem regulatae Militiae equestris numerum in hunc circulum disponendum ab Excelsa Suprema Armorum Praefectura impetrare equites enim ad casus erumpentes ocius concurrere subsidio illorum malum quo citius eo faeliciter supprimi potest. Devae, 23-a mensis Augusti 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 6.

1784 august 25, Deva

Circulares ad Vice Judices nobilium.

A katonaságra való feliratással ebbe a Vármegyében a nép fel indulván, parantsoltaték Kegyelmednek hogy mindenütt a maga circulussába szeliditással tsendesíteni a népet igyekezzenek, meg magyarázván hogy ez a katonának való felirogatás nem esett a felső Dicszteriumok parantsolattyából, Felséges Urunk nem ilyen móddal viteti véghez a maga szentséges parantsolattyait, a nép azért legyen szelid, tisztveinek és földös urának engedelmes, földös uraitól ha terheltetik, mindjárt jöjjön bé ide panaszozni, mert el nem mulatya a Tábla. A possessorokat is intse meg Kegyelmed a Tábla nevel

hogy a jobbággyaikat a megállított mértéknél többel ne terhellyék, mert különben tselekedvén bizonyosan meg büntetetnek. Deva, D. 25-ta M. Augusti 1784.

Pe verso: 689.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 4.

Poporul in acest comitat fiind întăritat datorită înscrierii la militărie se poruncește domniei tale ca pretutindeni in cercul dumneavoastră să vă străduiți a împăciui poporul cu imblinzire, explicându-le că înscrierea la militărie nu s-a făcut din ordinul superior. Maiestatea Sa nu în așa mod vrea să fie indeplinite poruncile sale sfinte, pentru aceasta poporul să fie blind față de funcționarii săi și supus stăpînului său de pămînt. Dacă este încărcat de către stăpînii săi de pămînt imediat să vină aici să reclame, pentru că Tabla nu va neglija să facă atenți pe posesori ca să nu-și încarce iobagii mai mult decit limita stabilită, pentru că făptuind altfel, desigur că vor fi pedepsiți. În ziua de 25 a lunii august 1784 Deva.

Pe verso: 689.

82

1784 august 26, Ilia

Èn ide alább megirt recognoscálom per presentes quod in hoc Anno 1784 Die 15-ta augusti a midón husér mentem volna mészárszékhöz ot taná-lam Illyei Buda Josziv nevezetű embert. Illyen szókat kezdé beszélni: elvé-geztitek tiis Magyarukul, mert most el veszik a jószágtokat s nekünk adgyák. Fegyvert is adnak az is igaz tizenötöd nap mulva és a magyarságot mind levágjuk, ugyan az nap. A mint a kapum eleibe ültem a feleségemel, az udvar felől jött Szakamási Lupás Juon nevezetű ember. Kérdezem mitsoda híreket hálnak. Elkezdi: már bizonyos hogy Szent Mihály nap után fegyvert adnak és az után egy napig sem teszünk szolgálatot, de a magyarokat tsak fegy-verre kaphasuk, ugy levágjuk a fejeket mind a répát, nem különben. Die 26-a Augusti, Bátisfalvi Krisán Toma nevezetű ember Illyén a vásárban elkezdi Illyei Buda Mátyásnak és a több kőség előtt: mit gondoltok barátim, né talán azt gondolják azt a tisztteink és a magyarok hogy meg ijesztenek ezekkel a katonákkal, baszam a lelkeket, azért se féllyetek, mert ha hozzánk Bátisfalvára küldi a vitze ispány a katonaságot egy nap és egy éczaka magam egyedül eltudom tartani, mert vagyon kétt tehenem és egyiket vatsorára, egyiket ebédre meg nyuzam, de a magyarok és az örmény lábak alá nem engegyünk magunkat. Egy szóval valamenyi olá vagyon mind egyet értet-tenek hogy földes urnak ne szolgállyan még a czigányak is. Melly dolog hogy előttem és füleimel halattam arról fide mea mediante attestálok. Sgl. Illye. Anno die ut supra, Illyei Martonosi János m.p.

Copie, Soc. ist. C.d., dos. 4/1784, f. 2.

Eu aici subscrisul îmi aduc aminte prin prezenta că în acest an 1784, în ziua 15-a a lunii august, pe cînd m-am dus după carne la măcelărie, am găsit acolo pe omul numit Buda Iosif din Ilia. El a început a vorbi astfel: ați terminat-o și voi ca unguri, pentru că acum vă ia bunurile voastre și ni le dă nouă. Și arme ne dau, este adevărat peste cincisprezece zile, și maghiarimea toată o tăiem. În aceeași zi, precum ședeam înaintea porții cu soția mea, a venit dinspre curte omul cu numele Lupaș Ion din Săcămaș. Îl întreb ce vești se aud, începe că este sigur că după ziua Sfîntului Mihai ne dau arme și după aceea nici o zi nu mai facem slujbă, dar pe maghiari numai să-i apucăm, așa le tăiem capetele ca sfecla. Și de altmîntrelea în a 26-a zi de august, Crișan Toma din Bacea începe să zică în Ilia, în tîrg, lui Buda Matei din Ilia și înaintea celorlalți: ce gîndiți, prietenii mei, nu cumva să creadă aceia, oficialii noștri și maghiarii că ne sperie cu acești soldați, [. . .] să nu vă fie frică, pentru că dacă vicecomitele trimite ostășimea la noi la Bacea, o zi și o noapte eu singur o pot întreține, pentru că am două vaci, una o tai pentru cină și una o tai pentru prinz, dar să nu ne lăsăm sub picioarele maghiarilor și a armenilor. Cu un cuvînt, oricîți români sînt, cu toții se înțeleg între ei, ca să nu slujească stăpînului pe pămînt, ba încă și țiganiilor la fel.

Care lucru că s-a întîmplat înaintea mea și am auzit cu urechile mele despre aceea atestez cu credința mea nemijlocită.

Ilia, anul, ziua precum mai sus, Martonosi Ioan de Ilia.

Iuxta gratiosum Excelsi Regii Gubernii Decretum die 18-va mensis Augusti c.a. 1784 numeroque 7880, expeditum ad investigationem querelarum prima manu Domino vice colonello á Karp per incolas Vallis Hatzeg porrectarum dein relatione Domini colônelli á Sburlati per Excellentissimum Dominum generalem commendantem Excellentissimo Domino Libero Baroni gubernatori Regio transpositarum, Tabula exmisit impartialia commissarios, per quos relato investigationis effectu idem effectus Excelso Regio Gubernio in origine demisse repraesentabitur. Interea quoque vero quoad specificum casum de Georgio Varadi in relatione Domini Karp allegatum Tabula reverenter referendum censuit: Eundem casum non in Valle Hatzeg, sed in possessione Szent György Vallya districtui Marus adiacente evenisse. Ralitatem autem casus hanc esse: Viduae Ladislao Budaianae jobbagiones Szent György Vallyaienses conquesti sunt apud concernentem Dominum vice comitem de excessivis robottis, concernens Dominum vice comes querelas eorum ad Tabulam retulit, unde tandem assessor supernumerarius Dominus Georgius Váradi (non iuxta relationem Domini Karp de Szent György Vallya, sed de Kemend, possessionem namque integram Szent György Vallya possidet familia Buda, familiaque Váradi gentilium cognomen de pago Kemend accipit) in faciem loci ea cum instructione exmissus est, ut ibidem auditis loci incolis, controversas querulantium subditorum robottas punctis regulativis conformet, qui eadem commissione peracta de effectu eius isthic in exemplo humillime advolutam relationem de dato 29-a mensis Iulii Tabulae exhibuit. Ex qua patet querulantes apud Dominum Karp non sincere exposuisse quod Tabula querelis eorum medelam non adhibuisset patet porro robottas querulantium ad mensuram vivente Ladislao Buda observatam partibus consentientibus reductam esse, deinque in hoc quoque allegato solo ex specifico eo casu

(plurium enim specificorum in eadem relatione non videtur meminisse Dominum Karp) tam eundem referentem Dominum Karp, quam congruentes jobbagiones succubuisse.

Quod autem attinet institutas per vice iudicem nobilium Adamum Szabo de praestatione robottarum publicationes, Tabula nihil illi in eodem obiecto generaliter publicandum iniunxit. Interim status praetensae publicationis ex ordinata investigatione eveniet, qualiter vero et quibus motivis idem Adamus Szabo antea amotus pro vice iudicem nobilium constitutus fuerit, Tabula proximae marchali congregationi sub 6-ta imminenti mensis Septembris celebrandae referendum eapropter reliquit, quod de constitutione eius dominos possessores in confluxu marchali responsuri sint. Penes quorum demissam repraesentationem etc. Devae, die 27-ma mensis Augusti 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 10.

84

1784 august 28, Sibiu

Inclyta Tabula Continua!

Pro sedandis in comitatu eiate plebis tumultibus, e civitate Sabaesiensi illuc dispositis duabus centuriis Oroszianis sub praefectura Dominorum capitaneorum a Richard et Vraterits 5 superiores Dominos officiales et 197 circiter capita ab armiductore deorsum numerantibus, ad oppidum Szászvaros perventuris et ibidem subsistendo post fotam cum Inclyta Tabula Continua cointelligentiam et acceptos a Domino vice colonello Karp ordines inde illuc quo praesentia illarum necessaria erit processuris. Ut Inclyta Tabula Continua per praeuntes hospitiorum designatores de illarum adventu certiorata, in conformitate producendae assignationis provincialis commissariaticae concernentibus in locis 197 circiter dietales panis portiones erga quietantiam, desideratum item in exigentiam dominorum officialium praeciuncturam et equos sellarios una cum 4 curribus quadrijugis pro centuriis deservituris singulum pecus a 12 cruciferis computando, solvendam, additis fors necessariis etiam portionibus aequilibus parato aere singillatim a 6 cruciferis bonificandis et consveto salgamo ubique quietando, sub inspectione delegandi eatenus commissarii suppeditari curet. Eidem praclaudatae eo cum ulteriori officiose intimatur, quod ad praecavendum emergibilem defectum provisorio modo quidem ad Albae Carolinae residentem annonae officialem Vachter filialis pistrinae militaris Devensis quoque suprattendentiam habentem sua via dispositum sit, ut ad desiderium Inclytae Tabulae Continuae panem exinde depromi indulgeat, sed quum haec e pistrinis militaribus depromptio non modo gratuitae advectionis difficultatem involvat, verum contribuentibus restantis contributionis depurandi occasionem praeripiat, Inclyta Tabula Continua nonnisi summa urgente necessitate huius dispositionis usum habebit, concernentem annonae officialem Albam Carolinensem, vel eius vices gerentem Devensem desuper certioratura. Ad haec, cum casu in eo, ubi praememoratae duae centuriae ad procurandam exoptatam intentionem impares forent, ex I. Velitum Siculica Legione centuria quoque in sede Aranyos stativans,

dictis centuriis pedestribus in eiatem comitatum succedere iussa sit, cum centuria Dobrensi semet coniunctura, ad ultteriores tamen ordines in stativis suis perseveratura. Huius quoque intuitu officiose intimari Inclytae Tabulae Continuae, ut si successionis huius necessitatem adesse intelligeret, fota cum illius centuriae Domino commendante et obviis circulis cointelligentia, de illius quoque orali et equili accommodatione provideat. In reliquo constanter maneo

obligatissimus servus
J.G. de Rittern m.p.

E Supremo Provinciali Commissariatu Transylvanico, Cibinii die 28-va Augusti anno 1784.

De verso : Inclytae Tabulae Continuae committatus Hunyadiensis consignandum.
Ex officio Commissariatus. Devae.

Praesentato 30-a Augusti 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 7-8.

Ezen folyó 1784-ik esztendőben, minek utána az a véletlen hir futamodák, hogy a paraszt kösségnek fegyver adattatnék, úgy hogy azon túl a Földös Urak nekik ne parancsolna, mely hir szárnyán repülvén, én attól fogva tellyeséggel semmi szolgálatra némely embereimet nem vehettem, sőt némellyek fel is támadnak midőn belső cselédem által szolgálatra kényszeritettem volna s ma se szolgálnak, ez az első alázatos panaszom, melyből sok kárain következtek economiánkomba.

Továbbá midőn az Militia itten Illyén vala a napokban akkoron nékem jelenlétemben mondá idősb Buda Mátyás nevezetű Illyei lakos hogy hiába hozták elő rájuk a Tiszt Urakat, mert ezzel őket meg nem ijesztik, mivel csak nem hadgyák elők eszt a mit megindítottanak enyibe hanem előbb fogják mozdítani. Melyről bona fide fateálok. Sigl. Illye 1-ma 7-bris 1784. Boros Gergely, Nemes Hunyad Vármegye Törvényes Táblájának hütő nassessora.

Most tsak nem régebbe az Illyei Dominiumnak Udvari Gornyikjával, Cserteszi Trifán Jozsival találkozáván, kezdénk beszélni e mostani turbulenciáról, ki is eképpen szóla nekem: Jaj Uram, ha valamiképen az Isten meg nem gátolja eszt a dolgott, sem jó kimenetelit nem remélhetni mivel a Kamarzanisdi biróval találkozáván, ő beszéli nekem hogy a conspiratusokkal együt maga is hogy felindult Károlyvár felé, az útban tanatskozáván, ki melyeknek projektuma a volt hogy térnének vissza, másoknak az hogy ne, de mindenek felett ő a falusi biró, Bretoján Pászok és az falusi nem unitus pap, ifju Popa Konstandin, erőtt vettek a nem akarófélen, mondván a biró, hogy volna ő nála elegendő költség tsak mennének mert ha eczer fegyvert kaphatnak ők kezekbe akkor meg látják a Földös Urak hogy kit hajtának a szolgálatba,

melyett nagy káromkodó szókal exprimálta. Hogy ezeket eszerint halattam légyen arólbona fidae fateálok. Sigl. Illye, Die 1-ma 7-bris 1784. Szilágyi Lajos, Nemes Személy.

Pe verso: 988.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 3

În anul curent 1784, după ce s-a răspindit acea veste neașteptată că s-ar putea da arme comunelor țărănești și că de atunci domnii de pământ ai lor nu le vor mai porunci, care știre zburînd ca pe aripi, eu de la acea dată nu i-am mai putut folosi pe anumiți oameni ai mei la nici o slujbă. Ba chiar unii s-au și răscolat cînd i-aș fi constrins la slujbă prin provizorul meu și nu servesc nici o zi. Aceasta este prima mea plîngere plecată, din care cauză am suferit mari pagube în economia mea.

Mai departe, cînd armata era în zilele acestea în Ilia, atunci în prezența mea mi-a spus numitul Buda Matei, locuitor din Ilia, că degeaba i-au adus pe ei, pe domnii ofițeri, pentru că nu îi mai speria cu aceasta, întrucît nu vor lăsa ei aceasta într-atîta ce au pornit, ci o vor duce înainte. Despre care declar cu bună credință Sigl. Ilia, 1 septembrie 1784, Boros Gergely m.p. Asesorul jurat al Tablei judiciare a comitatului nobiliar Hunedoara.

Acum nu de mult întîlnindu-mă cu gornicul de curte al domeniului Ilia, cu Trifan Iosif din Certeju, am început a vorbi despre tulburările de acum și el mi-a grăit astfel: Vai domnule, dacă nu cumva Dumnezeu nu oprește acest lucru, nu se poate spera bun sfîrșit, întrucît, întîlnindu-mă cu judele din Cărmăzinești, el mi-a spus că împreună cu conspiratorii și el a pornit spre Alba Iulia. S-au sfătuit în drum, proiectul unora a fost să se reîntoarcă, al altora acela că nu, dar peste toate acestea judele Bretoian Pascu și preotul ortodox sătesc Popa Constantin s-au impus asupra celor care nu au voit, spunînd judele că el ar avea bani pentru cheltuieli suficienți numai să se ducă, pentru că dacă odată vor putea primi arme în mîinile lor, atunci vor vedea domnii proprietari de pământ pe cine mină la slujbă, după care a exprimat mari cuvinte injurătoare. Că acestea le-am auzit astfel despre aceasta declar cu bună credință. Sigl. Ilia, 1 septembrie 1784, Szilágyi Lajos m.p., persoană nobilă.

Pe verso: 988.

Mi alább subscribáltak, ez irásunk által jelentyük mindeneknek az kiknek illik, hogy ezen jelen való 1784-ik Esztendőben, ez előtt valamellyik Hónapban bizonyosan nem tudjuk, midőn lettünk volna ezen Nemes Hunyad Vármegyében Illye Mező városban egyikünk lakó házánál, az az Görög György Libertinus eő kegyelme Boltyában, oda talála jöni Illyén lakó idősebbik Buda Mátyás ki is, ugy mint idősebb Buda Mátyás, mihelyt oda érkezék, eszt talála leg első szavával is mondani hogy ez a mi mostani Császárunk bolond. Mely szavára, Görög György kérdvén monda Buda Mátyásnak, hogy mondod aszt, hogy bolond a Császár, mikor eő Felsége Szárnyai alatt mind-

nyájan nyugszunk és az egész Országat maga dirigálja. Melyre aszt felel Buda Mátyás, azért bolond az Császár mert ha ő Császár aszt parantsolná hogy minden ember ölné meg az maga Földös Urátt. Arra mi aszt mondok Mátyásnak, hátt maga megölné — e az maga földös Urátt. Melyre azt feleli minekünk Buda Mátyás, meg bizony; én ara megint azt mondok nékie hát, hogy ölhetnéd meg magad Földös Uradatt, mert az edgyik Földös Urad Szebenbe van, az edgyik itt, mert az ide való is ha Arendator is, Földös Urad ez is. Melyre újra aszt mondá mi előttünk Buda Mátyás, mert elsöben is az Szebenit ölném meg, azután ide jövök és eszt is meg ölném. De hogy ezen szavait tréfából-é vagy valóságból mondota-e irt Buda Mátyás, mi asztatt nem tudjuk, de hogy maga szájából ilyen szókat halattunk légyen mi mind a ketten aról fide mediante attestálunk. Sigl. Illye, die 1-a M. Septembris 1784. Krajnik László m.p., Nemes Személy és Görög György.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 4.

Noi, mai jos subscrișii, prin această scrisoare a noastră aducem la cunoștință tuturora căroră li se cuvine, că în anul în curs 1784, înainte de aceasta în careva lună, nu știm hotărit, pe cînd eram în tirgul Ilia din acest comitat nobil Hunedoara, la casa unuia dintre noi, adică în prăvălia dumnealui libertinul Görög György, s-a întimplat să vină acolo Buda Matei senior, care locuiește în Ilia, care, adică Buda Matei senior, cît ce a sosit acolo s-a întimplat să spună cu primele sale cuvinte: Împăratul acesta al nostru de acum este nebun. La care vorbă Görög György întrebîndu-l i-a spus lui Buda Matei: cum spui că Împăratul este nebun, cînd sintem cu toții sub aripile Majestății Sale și conduce personal întreaga țară. La care răspunde Buda Matei: de aceea este nebun Împăratul, că dacă el este Împărat ar porunci ca fiecare om să omoare pe domnul său proprietar de pămînt. La aceasta noi spunem lui Matei, apoi dumneata ai omori pe domnul dumitale proprietar de pămînt? La care ne răspunde nouă Buda Matei: cu siguranță. La aceasta eu din nou îi spun, așadară ce îi este lui că poți omori pe domnul tău proprietar de pămînt că unul din domnii proprietari de pămînt este în Sibiu, unul este aici, pentru că cel de aici dacă este domnul tău proprietar de pămînt, din arendă chiar, este și acesta. La care din nou spunea înaintea noastră Buda Matei: pentru că pentru prima dată a-și omori pe cel din Sibiu, apoi aș veni aici și l-aș omori și pe acesta. Că aceste vorbe le-a spus menționatul Buda Matei din glumă sau adevăr, aceea noi nu o știm. Dar că din gura lui am auzit astfel de vorbe, noi amîndoi despre aceasta certificăm cu credință nemijlocită.

Ilia, 1 septembrie 1784. Krajnik László m.p., persoană nobilă și Görög György.

Hoch und Wohlgebohrner Freyherr und Kämerer
Innsonders hochzuverehrender Herr Ober Ispan.

Auf die aus den löblichen Comitatern Hunnyad, unter Albenser und Kükülö eingelofene Klage, hat ein hochlöbliche General Militair Commando zur Dämpfung der angegebenen Unruhen hauptträglich in denen zwei erst

benannten Comitatern nicht nur 2 bereits zu Szasvaros eingeruckte Compagnien des löbliche Oroszische Regiments, sondern auch benötigten Falls zur wirksame Asistenz zwei zu Clausenburg garnisonirende Compagnien des löbliche Gyulaische Regiments, und zwei in dem Aranyos existirende 2 Houssarn Compagnien, dann die zu Dobra befindliche Houssarn Compagnien des löbliche Szekler Houssarn Regiments nicht minder das mir unterstehende Gräniz Infanterie Bataillon bestimmt, und diese ganze Troupp meinem Commando mit dem Auftrag gnädig anvertraut, dass ich mich mit Euer Hochwohlgebohrn, und den übrigen Behörde über das angegebene Tumultuarische Betragen der Unterthanen einvernehmen, und in allen benötigten Fällen zur Dämpfung der Unruhen da wo es nötig seyn wird, alle erforderliche Asistenz zu leisten solle ich solle dahero nicht entstehen, hochdieselben hievon zu benachrichtigen.

Um nun diesen heilsamen Absichten wirksam nachzukommen, wollen Euer Hochwohlgebohrn nach eingezohenen Nachrichten in dem Comitats von denen revoltirenden Auftritten des Pöfels, und specialiter von alle derley Vorfällen mich umständlich zu benachrichtigen belieben, wie die Ausschweifungen beschaffen sind, ob ganze, oder, mehrere Dörfer revoltiren sich, zusamentotten, und in welcher Anzahl der revoltirende Pöbel beträchtlicher, oder umbeträchtlicher sey, damit ich nach Maassgab erheischender Umstände die Militairische Asistenz in grösserer, oder minderer Zahl mit genauer Überlegung leisten zu können, in Stand gesetzt werde.

In dem Hunnyader Comitats würden nun freylich die zwey zu Szasvaros befindliche Compagnien am füglichsten verwendet, und auch allenfalls nach dem gestellten Ansuchen der löbliche Comitats Tafel darinnen bequartirt werden können, allein da auch auf den Albenser Comitats einige Rücksicht zu nehmen ist, so finde ich nach meinem gemachten Plan, da mir ohnehin in dem Hunnyader Comitats von einem öffentlich Ausbruch einer Revolte noch nichts bewusst ist, zuträglich zu seyn erachtet, benennte zwey Compagnien bis weiters in Szasvaros stehen zu lassen, wie ich es auch bereits an Ein Hochlöbliche General Militair Commando einberichtet habe.

Sollten es indessen dringende Umstände unumgänglich erheischen, diese 2 Compagnien in den Hunnyader Comitats rucken zu lassen: so wollen mich dieselben ebenfalls solches wissen lassen, damit ich denen 2 Compagnien zum Vorrucken den Auftrag geben könne; morgen noch werde ich allhier zu Szasvaros verwinden, wohin ich mich von dannen begeben, und wo ich mein Aufenthalt seyn wird, werde ich allemahl der löbliche Comitats Tafel zu wissen machen.

Sollte sich aber wider vermuthen der Fall ereignen, dass ein unverhofter Aufruhr entstände, wo periculum in Mora wäre, so kann die Aviso zu Gewinnung der Zeit zwar directe an den Herren Hauptmann von Richard nacher Szasvaros gegeben werden, welcher von mir den Befehl empfängt, in solchen Fällen dahin zurucken, wo es die Noth erfordern wird, doch ersuche ich zugleich Zeit auch mir Nachricht davon geben zu lassen, damit ich nach Beschaffenheit des Aufruhrs wenn es nötig wäre, denn Herr Hauptmann von Richard mit mehrerer Troupp unterstützen, und mich selbste auch an den Ort des Aufruhrs begeben könne.

Wenn die 50 Dobraer Houssarn annoch zu Deva stehen sollten so erbittle mir gleichfalls eine Verständigung ob und aus welchen Ursachen diese 50 Köpfe nach ferner in Deva stehen zu bleiben erforderlich sey, damit ich

den dabey commandirten Herr Gubernator bey dasigen verbleiben instruiren, oder aber falls derselbe unbedenklich abzugehen hätte, zum Einrucken befehligen könne.

Euer Hochwohlgebohrn ist bekannt, dass die Gräniz Trouppen nur während der Dienstleistung die Löhnung empfangen, dahero hierauf Rücksicht zu nehmen ist, dass dem Aerario nicht etwa bei fernerer, und ohne gegründeter Ursach, Beybehaltung dieser Troupp zu Deva ein unnötiger Aufwand verursacht werde.

Gleichwie ich mir die Ehre gebe Euer Hochwohlgebohrn ferneren Gewogenheit zu empfehlen, also versichere ich, mit geziemender Hochachtung ohnhausesetzt zu beharren, Euer Hochwohlgebohrn.

Szasvaros den 2-ten Septembris 1784

gehorsamster Diener
von Karp m.p.
Obristlieutenant

Pe verso: Monsieur Monsieur le Baron de Bornemissa Chambellan et Premier Comte au Committat de Hunnyad á Szasvaros

Orig. Soc. ist., C.d., dosar 5/1784, f. 9—10.

88

1784 septembrie 3, Orăștie

Hoch und Wohlgebohrner Freyherr und Kämèrer!
Innsonders hochzuverehrender Herr Ober Ispan.

Nachdem mit Euer Wohlgebohrn Einverständnis beschlossenen Plan habe ich die hier angebogene Route vor die Oroszische Division entworfen, welche hiemit zu übersenden die Ehre habe.

Nun sollte verabredetermassen auch die Route vor die den Hazeger District, und Devaer Gegend, gegen Dobra die Dörfer durchstreichende 2. Commandi untereinstens mitfolgen, aber in der Erwägung dass sich die Noblesse dermalen zu Deva versendet, folglich sothanen Commandi die erforderlichen Comissarios beizugeben Euer Hochwohlgebohrn unbequem Fallen könnte, über dieses zuträglich seyn dürfte, erstlich eine Probe mit der Oroszianischen Expedition, zu machen, und die Folgen davon abzuwarten, habe ich rathsam befunden, die zwey Commandi in den Hazeger District, und der Maroscher Gegend nach auf ein Paar Tage etwann bis die Noblesse von Deva auseinandergehen wird, zu verschieben und ich schmeichle mir, dass hochdieselben meine Absicht billigen werden.

Morgen als den 4-ten dieses gehe ich nacher Kudsir, um auch dorten, sowie in dem Aranyoser Stuhl mit denen dasigen Houssarn in Beziehung etwa in dem Unter Albenser Commitat stärker ausbrechen könnende Unruhen die vorläufige Vorkehrungen zu treffen, und da ich von dannen ohnverweilt zuruckzukehren gesonnen bin, so werde ich den Ort meines Aufenthalts, wenn mir die Gelegenheit hiedurch benohmen würde meinen Respect in Deva zu bezeigen, benachrichtigen; sollte indessen in erheblichen Fällen irgendwo mein schleunige Assistenz nötig werde so bitte ich, mir die schleu-

nigste Nachricht, hochgeneigtest directe nacher Szasvaros zu geben, von wannen ich solche, überall wo ich mich befinden werde, erhalten kann.

Ich beharre mit vorzüglichster Hochachtung Euer Hochwohlgebohrn Szasvaros den 3-ten Septembris 1784

gehorsamer Diener
von Karp m.p.
Obristlieutenant

Pe verso: Monsieur le Baron de Bornemissa Chambellan et Premier Compté au Comitatt de Hunnyad á Deva
Mit extra Ordonnanzer bei Tag und Nacht zu befördern.

Orig., Soc. ist., C.d., dosar 5/1784, f. 11.

89

1784 septembrie 4, Hatzeg

Inclyta Tabula Continua Judiciaria!
Domini collendissimi!

Litteras Inclytae Tabulae Continuae ad Illustrissimum Dominum vice colonellum de Karp exaratas, in absentia eiusdem, Szasvarosinum post ipsum misi, ad quas mihi notificare dignatus est, Inclytam Tabulam Continuum certioravi, se, qua plenipotentarius authorisatus, nomine et in persona Excellentiae commandantis Domini generalis Magni Principatus Transylvaniae, ex parte Excelsae Supremae Armorum Praefecturae, congruas dispositiones ex sua parte iamdum fecisse, ut sparsis per diversa loca militaribus personis, uti in commissis habet, in illorum praesentiae, subditis mandata publicantur, ipsisque obtemperantia, paritio et observatio, erga suos dominos terrestres injungantur et praeterea ad omnem quietem et compositionem admoneantur. Quod autem dislocationem divisionis Oroszianae hinc inde per pagos huius et alterius districtus attingat, solummodo a dispositione Illustritatis Suae, qua authorisato plenipotentario dependere, consequenter illius curam, ubi necesse fuerit, habere, quod Inclytae Tabulae Continuae perscribendi non deesse volui. Quibus condigno venerationis cultu persisto.

Hatzegini die 4-ta Septembris 1784.

In absentia Illustrissimi Domini vice col-
nelli, obligatissimus servus
de Hennui m.p.
capitaneus

Pe verso: Inclytae Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad Judiciariae.
Devae.

Komt von Rakosd aus, mit einer berittenen extra Ordonanz nach Deva sogleich zubefördern. Expedirt Hatzeg den 4-ten September 1784 fruch um halb 9 Uhr.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 13—14.

Inclyta Tabula Continua, Domini singulariter colendissimi!

Ad litteras Inclytae Tabulae Continuae sub 31-ma praeteritis mensis Augusti in negotio seditionis plebis rusticae et expeditionis unius centuriae ad me exaratas officiose repono, quod omnino eum et milites in sede Aranyos et Alba Inferioris ad similes expeditiones parati sint libenter praestarem, nisi Excelsa Suprema Armorum Praefectura iuberet, ut solummodo ad postulatum ad hunc finem in Inclyto comitatu Hunyad et Alba Inferioris denominatim, non minus Dominis commilitonis vice colonellis a Karp cui cohors committitur similes expeditiones praestarem.

Inclyta Tabula Continua igitur ne gravetur cum his cointelligenter agere, iis dispositis omnia quae necessaria sunt illo agam.

Interea Domino primario locumtenenti pro nunc in hocce negotio Devae sedanti in commissis dedi, ut numerum militum a proportione status personalis augeat, omniaque praestet, ne ad ultteriores dispositiones usque hac in res minime fiat detrimentum.

Qui de reliquo omni cum venerationis cultu persevero.

Inclytae Tabulae Continuae

obligatissimus servus
Schultz de Leichtenthal m.p.
vice colonellus

Bagyon die 5-a Septembris 1784.

Pe verso: Ad Inclytam Tabulam Continuam Inclyti comitatus Hunyad, Dominos singulariter colendissimi. Ex officio. Devae.

Praesentato die 10 Septembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 5-6.

Inclyta Universitas!

Suprema Armorum Praefectura Hungarica duas centurias in Comitatu Aradiensis dislocatas tum ad impediendas praevaticiones, cum et praedonum incursiones, et grassationes antvertendes cointelligenter cum Comitatu et Regiis Salis, et Tricessimae Officiis pro vigiliis repartiendas ad Districtum Buttynensem ordinatas quidem fuisse, ob numerum tamen Agratorum et Tyronum in prefatis duabus centuriis existentium, atque ad huiusmodi functiones applicari nequeuntium utram tantam Officiale[m] cum 50 capitibus, ad praefatum Districtum exmitti potuisse, ccommandoque hoc 21-a proxime elapsi Augusti ad suam destinationem concessisse, simulque pro Tricessimae Salis Officii Soborzinensis unum corporalem, vice-corporalem, et 7 gregarios ad Soborsin fuisse, Consilio huic Locumtenentialem Regio significante.

Id ipsum praelibatae huic Universitati pro requisito notitiae statu, et respective directione, presentibus intimari. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali Posenii Die 5-a, Septembris, Anno 1784 celebrato.

Ad officia paratissimi.

Comes Cristophory Nicsky m.p.
Franciscus Skerlez n.p.
Ioannes Michalkovich m.p.

Comitatus Bihariensi

[*Pe verso* :] Ex Consilio Regio Locumtenentiali Hungarico Inclytae Universitati Comitatus Bihariensi, Buda, Magno-Varandinum Ex officio.

Perceptum septembris 1784

Publicat in Hurmuzachi, XV/2, p. 1758.

92

1784 septembrie 6, Spini

Hoch und Wohlgebohrner Freyherr, und Kämerer!
Innsonders Hochgeehrtester Herr Ober Ispan.

Auf Euer Hochwohlgebohrn untern heutigen dato an mich zu erlassen beliebte Zuschrift habe ich die Ehre zu erwiedern, dass die von der Löblichen Universitaet angeführte Ursachen, meinen Wohl überdachten Plan, den ich mit Hochderoselben Beuehmigung entworfen habe, nicht überwiegen, aller-massen:

Erstlich: der Toumult unter dem Pöpel nicht in dem Hazeger District sondern zu Carlsburg entsprungen ist, und dass dato in dem Hazeger District die wenigsten Unruhen verspühret werden.

Zweyrens: die Unterthanen dieses District sich nicht persuadiren können, dass in als Gränizer conscribiret werden, da ihnen die nehmliche Publication unter einem beygegebenen, ebenso auttorisirten, und Seine Mayestätt dienenden Gräniz Commando, als die Orosziche Division ist, gemacht werden wird.

Drittens: Es mehr zum Vortheil der Herren Possessoren gereichen muss wenn die Publication durch mehrere Gegenden, durch mehrere Commandi beschleunigt wird, wodurch die Unterthanen von ihren Pflichten ihre Robotten zu praestiren, zeitlicher verständiget werden, wo im Gegentheil, wenn die Oroszische Division die Publication allein bewerkstelligte, der Ruf der Obliegenheiten denen Unterthanen spätet, als es diese Nation erheischet, unter ihnen erschallen würde.

Über dieses sind von meinen genohmenen Maassregeln Euer Hochwohlgebohrn, so wie von deren Ursachen bereits verständiget worden; nichts desto weniger liegt mir nichts mehr am Herzen, als desjenige, wodurch ich der Löblichen Universitaet willfahren, und denen ausbrechen könnenden Unruhen nach einverständlichen Gutbefinden Pflichtmässig vorbaeun kann: ich werde dahero nicht entstehen, mich den 8-ten dieses in Szent Georg einzufinden, um allda Euer Hochwohlgebohr über die abzuändernde, und fest-

zusetzende Maassregeln zu beratschlagen, sohin auch darnach die Veranstaltung zu trefen, bis wohin die Oroszische Division die ihr vorgeschriebenen Routte den heutigen, und Morgenden Tag machen wird.

Und so wie ich durch die Geschäfte verhindert worden bin, persönlich in Deva diesen so Solennen Actu beizuwohnen, also wird es mir zum Vergnügen gereichen, wenigstens in Szent Georg Euer Hochwohlgebohrn meinen Ergebenheit zu bezeigen, der ich in vorzüglichster Hochachtung beharen Euer Hochwohlgebohrn.

Ich unterfange mich zu bitten, womit Euer Hochwohlgebohrn gefällig seyn wollen, mir in Szent Georgy 4 angeschirte Vorspanns Pferde vor baare Bezahlung zur Retour bis nach Hazeg assigniren zu lassen.

Pad den 6-ten Septembris 1784

gehorsamer Diener
von Karp m.p.
Obristlieutenant

Pe verso: Monsieur Monsieur le Baron de Bornemissa, Chambelland et Premier Commpte au Comittat de Hunnyad a Deva.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 5—6.

93

1784 septembrie 9, Deva

4614/1785

Protocollum

investigationis querelarum per inferius nominandos subditos contra eorundem dominos terrestres et respective eorundem provisores obmotarum, proque uberiori earundem investigatione per concernentes instantias remissarum. Quae quidem

Investigatio

Anno 1784 die 23-a Augusti suscipitur in pago Szent-György Vallya, ubi querulantium loco 13-o comparens Sztán Floreszku dictus, nostri in praesentiam venire iussus, deque ulteriori querulosae suae expositionis dilucidatione interpellatus, eidem nunc quoque firmiter constanterque insistit, dicendo: Querulatam suam dominam terrestrem viduam Ladislao Budaianam reliquam, quod ad telae confectionem requiritur opus, a se acceptare quidem, sed propter texturam a se caeterisque suis jobbagonibus, qui secum 15 sunt, et 4 antiquas sessiones incolunt, annuatim 10 tractiles florenos a quolibet nempe patrum familias duos marianos desumere solitam esse, hocque ab obitu mariti sui, qui ante 22-os annos contigit, practicatam esse, se vero caeterosque jobbaciones maluisse, immo expetiisse quoque, ut filum a suis consortibus ductum sibi texendum detur, sed dominam ipsorum terrestrem id facere haud voluisse. Quod vero 40 florenos attinet, quos a se dominum Andream quondam Buda desumsisse, praefatus querulans exposuit: Eidem expositioni suae nunc quoque inhaerendo dicit, mentionatum Andream quon-

dam Buda, propter certas expensas, quas domina sua terrestris ad defensionem cerrae cause virilem inter et faemineum sexum Budaianum vertentis praestare neglexit, tribus vicibus sibi pecora ademisse, sed vice ultima recursu ea propter ad Tabulam Continuum facta, per eundem simpliciter restitui iussa sunt, aliis vero duabus vicibus, non prius quam depositis 40 florenis sibi restituta esse.

Qua praemissa querela querulatae dominae ad captum explicata eadem respondit:

Jobbagonum suorum expositionem non undique sinceram esse, siquidem non a 22-us annis (prout illi exposuerunt), sed a 2-bus tantum ab uno patre familias duos marianos loco texturae se accipere, antea enim consortes illorum de consuetudine longo usu firmata, texuisse asserebat. Duobus vero ab hinc annis se per easdem requisitam esse, quatenus vellet ab illis aliquid pecuniae accipere, et telam quam ipsae texere deberent, medio textoris elaborari faceret, quarum petito se quoque eo libentius detulisse, quod telam sine vitio nunquam conficere solitae sint et ad illam quoque conficiendam, licet uni earum quinque solum et media ulna texenda obveniebat, difficulter tamen, multisque et sibi et illis molestiis adduci potuerint, quasdam enim allegavisse se ventrem gerere, alias vero infantibus impeditas esse, easdemque ob rationes maluisse ipsasmet exiguam illam pecuniam pendere, quam telam texere. Porro subnectebat mirum sibi videri, qualiter possint contra se sui jobbaciones conqueri, ubi ipsa deberet, justeque contra eosdem conqueri posset, siquidem adeo contumaces inobedientesque sint ut nullum plane laborem suo tempore debitoque modo medio corundem peragi facere possit, exindeque magna damna pati debeat, prout et hoc anno accidisse asserebat, granem enim inquit, quantumvis exiguum valde est, falcatum ex integro haud est, vineola inculta haeret, fagopyrum, qualiter coluerint, productum sub littera A. testimonium palam facit, denique quam morigeri, qualiterve competentes robotas praestent, aliud littera B. signatum attestatum indicabit.

Ad 2-um vero querelarum punctum respondit: Verum esse quod dominus Andreas quondam Buda praetextu quasi ipsa expensas pro defensione processus virilem inter et faemineum sexum Budaianum vertentis non suppeditasset, querulantes suos jobbaciones certa pecuniaria summa multaverit quidem, sed ipsa ratione eiusdem violentiae, proque revindicando damno suis jobbacionibus causato processum contra eundem non tantum movisse, ast iudicio quoque exhibuisse, sperareque se brevi favorabilem inde decisionem obtenturam fore.

Cuius praemissa responsione audita, eaque respectu taxae, loco texturae desumi pretensae, cum expositione querulantium non undique convenire comperta, querulata cum querulantibus confrontatur, sed quia veritas nec sic erui quiverit, expetuntur a querulantibus testes, statuunturque sequentes:

1-mus. Testis providus Avrám Braga annorum circiter 60, qui juratus fatetur se Quos ab obitu querulatae mariti, a quolibet patrum familias loco texturae duos marianos querulata desumpserit, hoc autem se inde scire quod propter eandem taxam pecora querulantium jobbagonum per querulatam detineri viderit.

2-das testis providus Mojsze Veszilinyeszki annorum circiter 50, ex adducta per praecedentem testem ratione fatetur se revera et pro certo scire quod querulata a singulis suis jobbacionibus in distincto pane existentibus, duos marianos praevia ratione quolibet anno desumpserit, sed per quot annos se ignorare.

3-tus testis providus Lupu Devidony annorum circiter 30, fassus est, se a decem circiter annis, observare quod pecora querulantium propter quaestionatam taxam ligentur. Verum quid ab eisdem desumptum sit, se curiosum, se curiosum haud fuisse.

4-tus testis providus Breile Brejeszku annorum circiter 50, dicit, se ab obitu mariti querulatae observasse quod singulis annis pecora querulantium propter non praestationem taxae pro textura pratensae adimantur, sed quantum pecuniae ab illis exactum sit, se haud scire.

5-tus testis providus David Merinyesk annorum circiter 60 fatetur, se a morte mariti querulatae observasse, quod querulantes per ademptionem pecorum propter taxam, loco texturae praetensam a querulata molestentur, sed quantum illos solvere fecerit se pro certo non scire.

6-tus testis providus Duma Lezereszku annorum circiter 60, fatetur quod ingulis annis pecora querulantium, praevia de causa ligari observaverit, sed a quo tempore et quantum desumptum sit se nescire.

Anno eodem die vero immediate subsequenti prima videlicet mensis Septembris praesens investigatio in pago Kosztesd continuatur, ubi querulans Pantyilimon seu rectius Filimon Andresony nuncupatus, inque ordine querulantium loco 4-o comparens de uberiori suae querulosae expositionis qilucidatione interpellatus, eam ita explicat, inquit:

Terrenum a domino meo terrestri ne ubi pedem figam teneo, in alterius fundo erga taxam dego, agros ab eodem colo, nihilominus tamen ab obitu arendatoris domini quippe Liberi Baronis quondam Nalátzi, singulis annis unum aureus et pisces quotquot capere poteram praestare coactus sum, antea vero, cum molitor eiusdem domini Liberi Baronis fuissem solum piscer praestabam, Illustrissimo autem domino Ladislao Tūri, moderno bonorum domini Abrahami Bartsai arendatori, pro quolibet anno unum aureum et duas libras truttarum minorum dare necessitor, a cuius provitore extorsiones inquit, nullas sustinui, ab ulterius vero arendatoris domini videlicet Ludovici Bartsai provitore Andrea Fejér dicto habui molestias. Siquidem praeter taxam unius aurei unam pellem vulpinam, ea de causa dare debui, quod carceres mihi minatus sit, praeterea eodem anno iudicibus eiusdem dominalibus utpote Jozsiv Denyeszk ex Piski et Avram Denyeszk ex Varos-Vize ideo quod taxam statuto tempore administrare nequiverim, ac ad me ea ratione venire debuerint, potum tres mariamos facientem, dare obstrictus fui.

Siquidem vero partis querulatae responsio ob absentiam hac occasione audiri nequiverit, statutus est nostri in praesentiam alter ex eadem possessione Kosztesd querulans seu potius accusator, utpote Alexa Dinksorán, in ordine querulantium loco 3-o comparens, qui de ulteriori suae expositionis qilucidatione interpellatus dicit: Se ab aliis signanter vero Szimedru Dinksorán fratre suo, tunc ibidem praesente audivisse, quod praefectus Illustrissimi domini Comitis Gregorii Bethlen Csato dictus quendam subditum Tamaspatakiensem idcirco quod occam ad agrum domo non tulerit, pedes eius catena ligando, catenaeque boves traeiungendo, ventre tenus ad terram decumbi, sicque loco occae in agro ad modicam distantiam trahi fecerit.

Querulata parte necdum comparente, statuitur testis praenominatus Szimedru Dinksorán dictus, qui juratus, deque praemissae expositionis realitate interrogatus dicit: Verum esse, quod praefectus Csato ea de causa, quod Tamaspatakiensis jobbagio Lapedát Joveszku occam domi reliquerit, per pedes praeiunctis bobus colligando, iusserit boves pellenti cuidem juveni boves pellere dicendo, quod sint illi decem digiti, quibus occare potest, si

curam non habuit, occam ad agrum efferendi. Juvenem quidem metu impulsam paratum fuisse boves pellere, sed se ne eos pellat eundem corripuisse, quo factum fuisse, ut praefecto quoque inde abscedente, iuvenis boves pellere destiterit, locoque moti nullatenus sint, ac in continenti quidam colligati coincola vincula solverit, eadem occasione duos adhuc pariformiter colligatos esse, sed qualiter eam illis actum fuerit, se non observasse.

Die subsequenti 2-a videlicet mensis Septembris anni eiusdem in possessione Tamaspataka praesens investigatio continuatur, ubi sciscitati qui illi fuerint, medio quorum praefectus Csato modo praemisso occari fecisset, comperimus eorundem alterum quondam David Koszteszku fuisse, qui in praesentiam nostri vocatus deque sui laesione interrogatus in hunc modum fassus est: Ego sum ille quem praefectus Csato ante circiter 6 annos, eam ob rationem quod occam ex allodio Sarfalvensi ad agrum effere cmiserim, fune pedes vinciri, mihique ventre tenus humi imposito 4 boves praeiungi ac ad distantiam 20 circiter orgiarum ad instar occae eo cum mandato in terra trahi iussit, ut pro tensis digitis occarem, fortunae tamen mihi duxi, quod solummodo sinistrae manus auricularem iam sanatum laeserim.

A quo testes pro hoc casu adducuntur sequentes:

1-mus. Toma Bilták annorum circiter 20, qui solenniter juratus fatetur taliter: Boves qui David Kosztesku praeiuncti fuerant, ego sum iussus per praefectum Csato pellere, pepulique in longitudinem agri ad orgias circiter 20, eadem occasione duos adhuc utpote Lepadát Joveszku et quondam Ruszalin Arka ex Nagy Denk per formam occae bobus suspendi fecerat, sed Lepadát Jovesku loco motus haud est.

2-dus testis providus Szintion Bilták annorum circiter 22, pariter juratus fatetur taliter: Ex illis tribus cum quibus praefectus Csato, modo quo queritur, occari facit, tertium utpote Ruszalin Arka boves illi, quos ego pellere iussus fueram, ad distantiam circiter 15-um orgiarum in terra traxere, vidi-que quod similiter cum reliquis quoque doubus actum fuerit.

3-tius testis Ianes Joveszku annorum circiter 35 fatetur: Fratrem suum Lepadát Joveszku vinctum et praeiunctis alligatum esse quidem, sed loco motum haud esse, alios vero duos ad distantiam circiter 15 orgiarum per boves in terra tractos fuisse.

In confrontatione vero praemissorum testium 1-us et 2-dus in eo subsistere quod Lepadát Joveszku in terra ligatum quidem viderint, sed an loco motus fuerit nec ne, se ea de causa observare non potuisse, quod boves qui Ruszalin Arka et David Kosztesku praeiuncti fuerant, cito pellere iussi fuerint. 3-tius vero in priori sua fessione persistit. Laesus autem Lepadát Joveszku de suae aliorumque duorum qualitate laesionis interrogatus fassus est: Ad iussum praefecti Csato se a villico Sarfalvensi per brachium apprehensum esse, ac fine eo, ut praeiunctis alligaret ad locum ubi boves substiterant ductum quidem esse, sed posteaquam illum redarguisset, qualiter nempe hoc secum, tam sene videlicet homine agere vellet, ligare destitisse. Porro

Querulans in ordine eorum 2-do loco positus David Letseszku nuncupatus, de uberiori querulosae suae expositionis dilucidatione interpellatur, eam ita explicat: Hoc anno circa finem Maii nunciatum mihi, qua iudici pagensi est, executores pro pellendo quanto contribitionali in circulum huia-tem, adeoque pagum quoque hunc exmissos haberi, altera vero ex parte recte eodem tempore mandatum accepi, ut ad praestandas robotas dominiales comparerem, inter hoc utrumque anxius haerebam, utrum huic, aut alteri satisfaciendum esset, praelegi tamen ad dominalia servitia praestanda accedere, prout etiam ad curiam Foltiensem comparens, ibi prima die iussus sum

provisore cannabem inseminare finita autem ibidem in-seminatione, exponendo provisorii quod executores et insuper cannabem quoque quae simul cum reliquis coincolis inseminanda est, terrae mandare debeam, petii eundem quantum vellet me domum mittere, appromittendo eidem quod alia occasione restantens dies suppleturus sim. Illi vero petito meo deferre nolens, necessitatus sum inde Sarfalvam dominales labores continuatum discedere, ubi diebus Jovis et Vineris in iisdem occupatus cum fuissem, relatum mihi est executores in pago a die Mercurii sine omni effectu et quidem cum aggravio contri-buentium haerere, videns vero ego, quod alioquin ob deci dentem tunc recte pluviam, nec domino terrestri ibidem utilis sim, domum concessi. Praeteritis autem diebus, dum messis gratio eo comparuissem, sciscitatus est provisor ex villico, quisnam nuper dierum, ex agro, antequam robotas domino competentes posuisset discesserit? A quo cum ego nominatus fuissem, iussit me in perisomatibus solum tunc constitutum decumbi, iudicemque dominalem capiti. alterum vero pedibus imponendo, per darabantonem sedecim aut vero octodecim baculorum ictus tam vehementes mihi infligi, ut vix terra me levare potuerim, cum his tamen verbis: Domine provisor! Declaro me Dominationis Vestrae, quod apud Tabulam Continuum de crudelitate, iniustaque hac verberatione conqueror et si ibi medelam non inveniam, et Suae Imperatoriae Majestati, quo audito rursum iussit me detrehi dicendo „Ut videam, inquit, qualiter tibi Tabula subvenire poterit“, Imperatoriae vero Majestatis eadem occasione si meminerit etiam, ego prae dolore non audivi, nisi ibidem adstantes forte audivisset. Sub hoc intercedentibus prome ibidem adstantibus subditis dimissus et ultra verberatus non sum, sed ictus dati adeo mihi duri fuere, ut 3 usque diem, donec currus aliquis eo venisset, eidemque impositus fuissem ibidem manere debuerim.

Non comparente autem huc querulato provisoro, testes a querulante expetuntur et statuuntur sequentes:

1-mus testis providus Ivon Koszteszku annorum circiter 20, qui juratus fatetur taliter: Occasione illa qua querulans verberatus est inter reliquos ego quoque praesens fui, consequenterque audivi dum querulatus provisor a villico Sarfalvensi percontatus est, de eo, quinam sint illi, qui prioribus diebus e servitio domini aufugerunt, a quo cum querulans David Litseszku et quidam Szintyon Bilták denominati fuissent, iussit querulantem femoralibus tunc tantum indutum decumbi ac 16 tam solidis baculorum ictibus caedi, ut baculus quo verberatus est ruptus fuerit et terra vix se levare potuerit, et in 3-um usque diem ibi manere debuerit, immo siquidem querulans cum terra se levasset, dixerit se super eo apud Tabulam conquesturum fore, mandavit quidem eundem querulans provisor denuo detrahi, dicendo „Ut videam qualiter ei Tabula subvenire possit“, sed intercedentibus quibusdam ibidem adstantibus subditis, amplius percussus non est.

2-dus testis providus Toma Bilták annorum circiter 20, similiter juratus deque juramenti religione praemonitus fatetur uti praecedens, addendo: Se audivisse querulantem a querulato provisoro de eo abiurgatum, cur nempe e servitio dominali aufugerit reposuisse in hunc modum „Velit, inquit, Dominatio Vestra meminisse, quod pro inseminanda cannabe memet a Dominatio Vestra expetierim, ast nolit me ideo verberari facere, paratus enim sum defectum illum, quandocunque iussus fuero supplere“.

3-tius testis Szilvestru Redui annorum circiter 19, pariter juratus fateatur uti 1-mus testis.

4-tus testis providus Lepadat Ioveszku annorum circiter 60, fatetur: Praesens et ego fui dum querulantem David Litseszku provisor modernus

Foltiensis Andreas Benedek verberari curaverit, res vero ita accidit: Provisor nos subditos tunc circa messem occupatos conveniens, interrogat a villico Sarfalvensi, qui sint illi, qui ex inseminatione fagopiri clam discesserunt ad quod villicus reponens, alterum illorum querulantem Davidem esse, illum detrahi iubet, hic vero patebat se non puniri, dicendo quod ipsummet provisorum petierit pro facultate inseminandae cannabis sibi elargienda, paratusque esset defectum illum quandocumque supplere, provisor vero nihil eius precibus lenitus decumbi illum iussit, atque aliquot baculorum ictibus in perisomatibus tantum tunc inventum caedi curavit et quia querulans terra se elevans dixisset, se de eo apud Tabulam conquesturum fore, denuo eundem detrahi praecepit dicendo „Ut videam qualiter illi Tabula subvenire poterit“, interim tamen ad preces aliorum subditorum, pro eo, re amplius verberaretur factas, punitus ultra non est. Qualiter autem ille inde domum venerit, ignoro. Ego quidem ipsum mecum ut domum veniret, vocavi, sed ille dicebat se non posse, licet ego baculum rumpi non viderim, neque audivi ut Imperatoriae Majestatis provisor mentionem ibidem fecisset.

Die porro altero 3-a videlicet mensis currentis Septembris ad pagum Szent György Vallya reversi, nostri in praesentiam ex pago Nagy Denk, vocari fecimus superius memoratum Ruzselin Arka, qui de sibi per praefectum Csato annis superioribus fatae injuriae qualitate interrogatus respondit: Se, Davidem item Kosztesku et Lepadát Ioveszku annis abhinc circiter 6 praefectus Csato ideo, quod occas ad agrum adducere omiserint per pedes ligari, praeiunctos sibi ventretenus iacentibus applicari, illosque ad tantam in circa distantiam, quae 12 orgias constitueret, secum et memorato David Koszteszku pelli iussisse, Lepadát Ioveszku autem loco motum non esse.

Die eodem continuatur praesens investigatio in pago fiscali Szent Király, ubi querulus Muntyán Petru in ordine illorum 9-no loco positus, de querulosae suae expositionis uberiori dilucidatione interpellatus, suae querulosae expositioni nunc quoque insistit, dicendo: Quod ipse cum fratre suo Györgye Muntyán de una sessione ad Regium Fiscale Dominium qualibet hebdomada quatuor solum labores ponere, ac insuper annuim 10 florenos tractiles pendere compellatur, quae praestatio eidem summe onerosa est. Qua querulosa expositione altera die in oppido Vajda Hunyad Inclyto Fiscali Provisoratui per nos communicata existente, idem Inclytus Provisoratus respondit: Querulantis expositionem veram quidem esse, sed contra se haud esse, siquidem ille iuxta urbarium tam labores hebdomadales, quam 10 florenorum taxam exigat et haec quidem in redemptionem decimarum et census Nativitatis Domini et Sancti Michaelis de qualibet sessione urbarialiter praestari solet.

Praesens protocollum cum omni sinceritate per non infrascriptos ductum scriptumque esse praesentibus fide nostra mediante demisseque concertantibus instantiis referimus. Devae 8-va Septembris anni 1784.

Abrahamus Kallyani m.p.
primarius locumtenens ex Inclyta
1-ma Legione Pedestri Vallachi

Josephus Kenderesi de
Serel m.p., generalis in Inclyto
comitatu Hunyad Regius perceptor

Anno eodem die vero 9-a mensis Septembris altero nostro domino quippe More per proprias occupationes domum avvocato existente surrogatur eidem per Inclytum Officiolatum comitatensem dominus Paulus Váradi de Kemend, cum quo praesens investigatio in oppido Deva continuatur, ubi comparente altero querulorum, utpote praefecto Michaeli Csato, eidemque querulosa

Kosztiesdiensis Alexa Dinksorán contra se facta expositione communicata existente, ad eam respondit primo verbaliter in hunc modum: Non nego me iussisse ut Tamaspatakiensis David Kosztieszku eiusdemque socii ligentur, illisque fagopirum principalis occaretur, sed praeter id quod unus alterve illorum per pedes ligatus fuerit aliud adversi illis accidisse nego. Memoratus vero David Kosztieszku cum sociis in confrontatione ad faciem ei dixere, se non modo praeiunctis alligatos, sed ad instar ocae Lepadát Ioveszku excepto in agro quoque tractos fuisse et quidem Ianos Ioveszku post depositum hic quoque iuramenti sacramentum ad tantum spatium vectos esse, quod 6 iuncti boves occupant, ex post vero nunc relicta in hoc vestigio investigatione, ameridie rementionatus querulatus, aliam in scriptis exhibuit responsionem, petitionemque ad nos factam, cuius tenor est talis:

Inclyta Mixta Commissio!

1-o. Querulatus asserit: Terram sui principalis fagopiris insertam, querulantibus occavisse tam falsum esse, ut nihil falsius. Insuper qua huiusmodi brevis exculpationis detegenda sinceritate cupit jurari Lepadat Ioveszku, Gillya Avrám, Szimedru Krisán, Szimedru Dinksorán et Szimion Szigoj, singuli grandaevae aetatis et querulosae expositae occasione praesentes ex eoque testes oculari, item Avrám et Vizarie Arimeszk, nec non Dávid Benetantestes auriti talet, qui brevi admodum tempore post attactam occasionem septem circiter retro abhinc annis peractam querulantes taliter narrantes audiverunt. Querulatum eisdem ex eo quod occas iuxta commissionem suam ad agrum expositum deportare praetermiserint ira sua in tantum excauduisse, ut ipsicum ob penuriam occarum voluerit terram inseminatam occare, at non fecit verum renitentiae eorum attactae commissioni suae oppositae compassus est.

2-do. Testes querulantium Ianos Ioveszku, Toma Bilták et Szintyon Bilták sunt fures insignos, malae morae personae et quoad querulatum valde passionati, ideoque ad praesentem casum vel ex eo etiam haud audiendi, quia duo posteriores tempore expositae occasionis puerilem agebant aetatem, de maleversa tionibus, de passionibus, item de falsa eorum in hanc querimoniam facta relatione iurentur praescripti testes et omnia prodibunt specificè clarissima.

3-tio Querulatum, Tamaspatakienses sui principalis jobbagiones servita sua iuxta puncta normativa per Ordinationes Regias praestatuta omni tempore variis coloribus renitentes, ad eadem paulo accuratius praestanda minis potius quam verberibus et aliis durioribus remediis adigere studuisse. xº eoque quibusdam praecautioibus, tunc dum iidem contra puncta normativa erasse, comperirentur usum fuisse, ad hanc exculpationem eruendam iurentur iudices dominales et gornikones Gillya Avram, Szimedru Krisán, szimion Szigoj, Avram et Vizare Arimeszk et prodibit querulatum frequentes eorum errores potius minis quam complemento poenarum multasse, prodibit et hoc querulatum occasione expositae occationis nihil ex mala intentione, vel amore puniendi cupidine egisse.

4-to. Tamaspatakienses jobbagiones in servitiis suis iuxta Ordinationes Regias praestandis inde ab antiquo quam morosi comparuerunt omni sere tempore, quibus item in iisdem declinandis usi fuerint versuttiis, hodieque utantur et morose sua praestent obsequia, testes sunt praecitatae personae, testari possunt etiam alii in circumiacentibus possessionibus commorantes huius jurisdictionis jobbagiones qui iisdem in praestandis robotalibus servitiis comparere solent consocii, quia consuetudo eorum ex omni parte fuit semper et est perversissima.

Querulatus orat humillime Inclytam Mixtam Commissionem super eo quatenus si querulantes iuxta suas expositiones auditi, testes eorum adducti, adjurati fuerunt. Iuxta puncta eatenus per querulatum praemissa et etiam protocollo investigationis inserenda, inquirantur etiam testes querulati et quid retulerint aequè protocollo investigationis sibi in parte necessaria, sub authentia extradanda sua solennitate inseratur. Interea iugiter perseverans Inclytae Mixtae Commissionis humillimus servus Michael Csato m.p.

Penes quam praemissam responsionem, testes per eundem querulatum statuuntur sequentes utpote:

1-mus testis providus Gillya Avrám villicus Sarfalvensis juratus fatetur taliter: Ego iussus sum ante annos septem per querulatum praefectum Csato, Lepedát Ioveszku ligare cumque eodem occare, sed ego memor instructionis de eo nobis villicis et iudicibus dominalibus datae, ut dum aliquem castigare vellet, pro tali intercederemus, pro videte saltem funem pedibus iniecti, sed ne ligationem quidem in effectu deduxi, eo minus illo occari.

2-dus testis providus Szimedru Krisán annorum circiter 48 ex Kis Oklos iudex pro tunc dominalis pariter solenniter juratus fatetur: Ex ratione quod occas subditi Tamaspatakienses in agrum non deportaverint, fagopirumque dominale occari nequiverit, querulatus iussit eosdem ligari ac bobus iungi occasionis gratia et in specie Davidem Koszteszku mihi praecepit ligare, pasuique iussui in tantum, quod eiusdem pedes in unum ligaverim, praeiunctisque bobus suspenderim, sed occari cum illo, eo quo queritur modo haud feci. Iuvenis quidem Toma Bilták qui boves pellebat, senticam e manu ligati Davidis Koszteszku accepit, bovesque loco movit, ast ego illico bovem alterum temoni adhaerentem per cornu apprehendi, ac cum eo reliquos quoque tam cito stiti, ut vix unum alterumve passum cum paxillo suspenso Davia Koszteszku processerint, unde eundem nullam plane laesionem in corpore passum esse notavi.

3-tius testis providus Szigoj Szimion ex Also Varos Vize pariter post depositum corporale juramentum fatetur: Id tantum quod Ruszelin Arka et David Koszteszku ex eadem, quam superiores adduxerunt ratione se ligatos vidisse asserit, sed an loco moti, sint nec ne, ideo observare non potuisse, quod labori suo intentus fuisset, metuens ne sibi quoque aliquid accidat. 3-um vero utpote Lepedát Ioveszku an ligatus fuerit vel minus, se non observasse, siquidem ex illo loco, iam tunc longius processerat.

4-tus et 5-tus testes providi Avram et Viszeri Arimeszku, hic iudex ille autem gorniko dominales, solenniter jurati fatetur, se actum qui in quaestione versatur non vidisse, sed de eo solum fateri posse, quod subditi Tamaspatakienses adeo contumaces morosique sint, ut raro debito tempore et eo modo cumque talibus instrumentis quibus illis per praepositos praecipitur ad labores dominales comparere soleant.

Tandem superveniente altero quoque querulato, utpote provitore Foltiensi Andrea Benedek, cum quo querulosa David Litseszku contra se facta expositione communicata, idem in scriptis, exhibuit sequentis tenoris — *Responsionem*:

Inclyta Mixta Commissio! Providum David Litseszku ex eo quod de servitio, cui admotus fuerat dominali post meridiem statim aufugerit, simulque huius profugii occasione falcem quandam messoriam suffuratus fuerit, item ex eo quod restantia sua servitia praestare penitus recusaverit, iussu querulati decem et sex ictibus molliter incussis punitum fuisse, querulatus non negat, de caetero totam eius expositionem sinistram fuisse, testimonium perhibere possunt Gillya Avrám, Szimyon Szigoj, Avram Arimeszku et Viszári

Arimeszck, singuli testes oculati testificari possunt etiam de eo, quod a duobus hinc retro elapsis hebdomadibus, quamquam appellatus fuisset, servitia dominalia praestiterit ulla, immo quod plus est, iudicibus dominalibus eundem ab obeunda servitia sollicitantibus pro servitiis expetitis verbera, nisi de conspectu suo propere vasissent spondit.

Orat itaque querulatus Inclytam Commissionem humillime supereo quatenus, querulanti haec exculpatione cum fassionibus testium praenomina-torum, ad ductum praemissae petitionis investigandorum penes juratam fidem accipiendis protocollo investigationis per extensum imperatur iugiter perse-verans. Inclytae Mixtae Commissionis servus devotissimus, Andreas Benedek m.p.

Qua eiusmodi querulati responsione, querulanti ad captum extitit explicata, querulans vero suae querulosae expositioni firmiter insistebat, querulatus e converso in probam suae assertionis, proque firmanda sua excul-patione statuit testes sequentes, utpote:

1-mum testem superscriptum Szimion Szigoj iudicem dominalem ex Varos Viz aequae juratus fatetur taliter: Ego inquit, querulantem, dum verberatus est, per caput tenui, ideoque probe scio, quod tantum 16 baculorum ictibus molliter, perque telaceas galicas super perisomata indutas incussis punitus fuerit, neque id verum est, quod curru inde domum vutus sit, siquidem die Jovis, quo verberatus extitit, ut Veneris ibidem moratus est, die a Sabathi in proprio suo negotio ad nundinas Devenses mecum comparuit, indecentia autem aliqua verba, neque contra Tabulam, neque contra Imperatoriam Suam Majestatem querulatum edixisse audivi.

2-dum testem Vizarie Arimeszku dominalem gornikonem fatentem, querulantem a se non curru, sed per pedes die Dominico e nundinis Devensibus in telaceis caligis, in quibus Sarfalvam antea discesserat, redire visum esse, caetero nihil certi.

3-tium testem Avram Arimeszku, ex eo quod occasione verberationis praesens non fuerit, nihil certi ad hanc materiam fateri, scientem.

4-tum testem Gillya Avram iudicem dominalem juratum fatentemque taliter: Querulans inquit iussu querulati per me verberatus est, sed quot ictibus non recordor, hoc autem probe scio, illas eidem telaceis caligis induto ordinario baculo corilaceo molliter impressos esse, et quia terra se levans minatus fuerit, quod ea propter apud Tabulam conqueretur, denuo eundem decumbi iussit querulatus, sed me aliisque ibidem adstantibus subditis pro eo inter e-dentibus, amplius verberatus haud est, qui eadem et secunda die, quamvis ibidem moratus est, labores nihilominus nullos ponere voluit, tertia autem die in proprio negotio ad nundinas Devenses comparuit, de Imperatoria demum Majestate querulatum nullam mentionem fecisse memini.

Praesens investigationis protocollum cum omni sinceritate per nos infrascriptos ductum scriptumque esse praesentibus fide nostra mediante demisseque concernentibus instantiis referimus. Devae die 9-a mensis Sep-tembris anno 1784.

Abrahamus Kallyani m.p.
primarium locumtenens ex Inclyta
I-ma Legione Pedestri Valachi

Josephus Kenderesi de Serel
generalis in Inclyto comitatu
Hunyad Regius perceptor
Paulus Váradi de Kemend cir-
culi Trans Marusiani Regius per-
ceptor

Pe verso: 569/1785.

Investigatio contra dominum Michaelem Csato ac reliquos. B. 1050.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 19/1785, f. 170—178.

94

1784 septembrie 12, Deva

P.P.

Cum primo statim ad comitatum curae meae concreditum appulsum, eo conatus omnes converti ut concitatos plebis animos ad saniora consilia, debitosque obedientiae cancellos revocarem. Duae centuriae Oroszianae ex praehabita cum Domino vice colonello á Karp mutua coincelligentia, pro die 6-ta currentis mensis Septembris ad possessionem *Városvize* fine praevio inviatae sunt, verum posteaquam eo pervenissent, parochus localis nomine totius convocatae communitatis perorator manifestis adeo ac pervicacibus renitentiae indiciis usus est, ut nonnisi severioribus terriculamentis ipsa communitas eo saltem aduci potuerit, quatenus obedientiam ac servitium dominale ad secuturam duntaxat Altissimam Caesareo-Regiam determinationem sponderet; secunda eiusdem Militiae statio in possessione *Kis Oklos* perorante nomine totius communitatis iudice pagensi; tertia item statio in possessione *Kitid* consimilem priori habuit effectum; quarta statio die 7-ma praefati mensis in *Bosorod* leniores comperit incolarum animos, qui absque cervicoso strepitu exulantem fere obedientiam et obsequium compromiserunt quidem ea tamen conditione, quae ubique locorum per incolas ex conducto quasi declarata est, donec videlicet Altissima illorum Dispositio; quinta statio in *Pokol Valtsal* paris obedientiae signa non-nisi metu severioribus verbis conciliato expugnare potuit; sexta statio in *Io Valtsal* proniores ad obsequium, sub praedecarata nihilominus conditione susceptum, experta est incolarum animos; septima statio in *Gonzága* et octava in *Olah Bretttye* tantam comperit incolarum temeritatem et renitentiam, ut nihil omnino suffragantibus adhibitis quibuscumque mediis coactus sit Dominus capitaneus a Richard, tam enormis renitentiae antesignanos Petru Dobra et Ruszálín Farzán ex *Gonzága* renitentiae antesignanos Petru Dobra et Ruszálín Farzán ex *Gonzága* ac Micleus Sztentsoj ex *Olah Bretttye* incaptivandos disponere, verum quia de poenalitate talibus irroganda nihil ipsi ordinatum praefuerit, ea suscepta obligatione dimissi sunt, ut conhabitatores sous ad saniora consilia reducant; nona statio in possessione *Baczallár* cum primo statim ingressu nihil praeter obstinatissimos ad renitentiam incolarum animos videre potuit, verum emolliti tandem metu provocatae animadversionis in praesentia adstantis militiae, hi quoque caeteris conformiter conditionatam illam parendi modalitatem testati sunt. Quibus modo praevio mecum communicatis, ea praehabita cum Domino vice colonello correspondentia, ad decimam sta-

tionem, in possessionem *Sztrig Szent Gyorgy* dispositam, ispemet personaliter accessi et convocatis tam istius, quam etiam advicinantium possessionum *Szent Gyorgy Vallya* et *Ohaba* incolis nihil intentantum reliqui, quod ad sedandos illorum animos facere autumabam, sub praedecarata conditione hi quoque obedientiam et obsequium promisserunt, conquesti autem sunt de sevitie Josephi Tompos, provisoris viduae Adamo Kernianae ac illico investigatores commissarios ordinavi, mox ubi realitas expositionis constiterit, de fiscali actione dispositurus. Reliqui etiam adstantes incolae aggravia, occasione susceptae conscriptions Inclyto Statui Militari proposita facto causam prae-buisse, confessi sunt, nihilominus in praesentia ipsius commissionis seu coram me, seu Tabula Continua, aut vice officialibus ratione seditie, aut aliorum quorumcunque aggraviorum intuitu se nullas hactenus querelas posuisse, verum Statui Militari illas primum detulisse, quae iam nobiscum communicatae ab ordinata eatenus mixta investigatione eruuntur et pro compertis ad ductum legum, Altissimarumque Ordinationum de congrua medela incunctanter providebitur. Quod attinet partes Trans Marusianas: Siquidem certissima relatione constiterit, incolas possessionis Kajanel, eidemque advicinantium pagorum ad obstinatum plane renitentiam prorupisse, Gratosam Excellentiarum Vestrarum dispositionem publicaturus una cum commissario provinciali et 40 sibi subordinatis militibus ex Inclyta Legione Equestri Siculica Dominus primarius locumtenens Dobrensis Ioannes Simén eo accessit, verum iuxta datam a commissario provinciali relationes, incolae omnes ad latibula sylvarum congregati primum ne pro audienda quidem publicatione comparere sustinuerunt ex subsequenti tamen eiusdem commissarii relatione quod tandem hi quoque e sylvis redeunt, sub conditione in praemissis declarata et inter singulos incolas communiter vigente, quae vel ex eo conspirationem recte arguit, obsequium et obedientiam tantisper sponponderint, recenter percepi. Quo facto cum praecedentibus declarationum momentis combinato, quandoquidem ex ipso rei eventu prodiisset, eiusmodi circulationem Statui Militari aliunde gravem speratum finem adsequi haud posse, quin potius ex eo, quod citra expressam praepositorum dispositionem, ne coriphaeos et incentores punire integrum fuerit, maiorem adhuc turbulentiae plebi ad excutiendos obedientiae fraenos animum accrevisse, ex praehabita cum Domino vice colonello eidemque subordinatis dominis officialibus mutua concertatione ulteriorem praedecaratae circulationis continuationem velut inefficacem sistere ac Militiam in exerentes semet casus invigilaturam, ad possessionem Szent Andras dislocare magis cautum invenimus. Quia vero, Excellentissimi Domini, etiamsi ad manifestiores motus et communes turbulentias, difficillime ac non sine maximo detrimento tali in casu componendas concitatae Valachicae plebis animi necdum eruperint, certum nihilominus exploratumque sit, tantam illis renitentiam, temeritatem et pertinaciam insedissee, ut nisi de remedio tempestive consulatur, imminetia pericula evadendi spes nulla praevideri possit. Ad publicam securitatem conservandam Excellentias Vestras reverenter precari, fides et obligatio Augustissimo Imperatori debita, impositae obligationis partes et amor Boni Publici a me postulant, quatenus gratiose exoperari dignetur, ut quatuor centuriae pedestres et una divisio equestris ad quatuor huiatis comitatus cum Zarand uniti circulos illocandae, absque longiori mora, ac ea cum dispositione exmittantur, quo in ordine concernentis subordinationis a Militari Praepositura dependeant circa dislocationem autem pro re nata conformandam motusque componendos in viationem officialium comitatensium sequantur, cum hi exerentes semet casus et facilius et certius rescire possint, non observata vero harum in viatione loca maxime periculosa, sine remedio correctionis mansura vel ea de causa

non infundate praemetuam, quod stante moderna dispositione circulationem ad districtum quoque Hattzeziensem alpibus et Valachiae vicinum ac consideratis quieslibet circumstantiis prae caeteris metuendum, a memorato Domino vice colonello ordinandam licet repetitis vicibus sollicitaverim, ex ignotis tamen mihi rationibus nunquam obtinere potui, quod ipsum ingratis secum haud tracturum sequelam adfirmare non ausim, quo proinde similia deinceps praecaveri possint exmittendus ordo militaris ad recipiendam, observandamque officialium invitationem instruendus merito desideratur, qui ex praehabita cum Excelsa Armorum Praefectura cointelligentia demandatam etiam ab Excellentis Vestris adaequate instituat, propria enim experientia cognitum habeo, in moderna circulatione peractam nuper conscriptionem male quidem accidisse, *omni tamen robore et vigore prorsus destitutam haberi*, statum militarem haud publicavisse, verum illud saltem, ut se ad quietem componant, ac interea, donec forte arma obtinerent, servitia dominalia suportent et sic non admissi erroris cognitio, sed potius susceptae intentionis tenacitas supermansisse videtur, penes cuius necessariam adjustmentem, illud quoque summopere desiderari, ut exmittenda Militia non tantum publicandi, verum etiam incentores et coriphaeos intercipiendi ac instituto coram militari et provinciali commissariis examine, pro demerito puniendi activitate polleat. Ego quidem, quemadmodum hactenus, ita deinceps etiam, nihil eorum intentatum relinquam quae ad illos placidis mediis sedandos conferre cognovero ac eum in finem novas etiam circulares expedivi, ut si forte aliquis en serie robotarum dominalium, seu aliter, qualitercumque se gravatum autumaret, querelas suas hactenus utcumque forte suppressas ad me de remedio Altissimis Ordinationibus conformiter illico dispositurum deferat, dominis vero terrestribus, ut si in ordine servitii errores irrespicere contigisset, sine omni mora adjustent et complanent, renitentiae suorum subditorum hactenus observatae, dummodo deinceps ad meliorem frugem redderint et se ad quietem compositos probaverint, perpetuam oblivionem cum effectu polliceantur. Ista quidem curavi sedulo et curabo deinceps etiam diligenter, malum nihilominus tam late propagatum est et eas infixit radices, quae sine praemissorum ab Excellentis Vestris reverenter exorato subsidio nullatenus evelli possint. Illi quidem quemadmodum inconditionata obedientiae et obsequii declaratione conspirasse comperiuntur, ita etiam causam conscriptionis in saevitiam dominorum terrestrium communiter imponere nituntur, verum tam defluentes hactenus investigationes contrarium evincunt, propriae etiam experientiae tanto magis acquiescere debeo, cum similes cuasas et querelas subditos quoque Suae Majestatis Sacratissimae fiscales ad Dominium Hunyadiense pertinentes obmoverint, de quibus supponere, quod in praestandis servitiis dominalibus ultra Altissimas Ordinationes graventur, nulla ratio admittit. Praeterea vero exploratum, certumque sit, complures sedis Szaszvaros incolas, qui liberae sunt conditionis, conscriptionem licet non obtentum sollicitavisse. Desideratum proinde Excellentiarum Vestrarum dispositionem et gratiosam providentiam debito obsequii cultu praestolaturus, summa cum reverentia persisto.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 17-21.

Copia

Spectabilis ac Magnifice domine ordinarie vice comes, domine nobis, humillime colendissime!

In obsequium gratiosi Decreti Gubernialis 31-a mensis Augusti currentis anni numerisque 8104, 8105, 8106 et 8107 exarati investigationem querelarum contribuentium quorundam Szántohalmensium contra dominum suum terrestrem Magnificum Franciscum Matskasi de Tinkova Excelso Regio Gubernio submissarum disponentis, pro procurando ordinationis effectum visum est Illustrissimo Libero Baroni ordinario praesidi nosmet exmittere, quem in finem hoc anno currentis 1784 die 13-a praesentis mensis Septembris domum colonicalem providi Dávid Petru jobbagionis antelati Magnifici querulati in possessione praescripta Szántohalma habitam adeuntes, convocatisque eodem querulantibus, utpote: Szuszán Thoma iuniore, Thot Kozma et Igna György, altero item Igna György a Urszuluij, quorum duo priores ob conformes suas querelas simul auditi, exterminationes e serie pagi suas nobis deplorarunt, ubi vero ad rationes et causas eliminationis perventum fuisset, iidem querulantes cum iudice dominali praelaudati Magnifici querulati Ulmján Iánós vocato confrontati extitissent, manifestum prodiit priorem querulantem Szuszán Thoma vocatum ex indulto provisoris cuiusdam Magnifici querulati Mihály vocati in serie praescriptae possessionis casam aliquam ea sui cum obligatione extruxisse, ut fidum quottannis territorialem custodem ageret, alterum vero querulantem Thot Kozma dictum pari sub conditione casam aliam per Magnificum querulatum extrui curatam inhabitavisse, ubi vero compertum extitisset, ob illorum incuriam consumptione frumentorum universae communitati ac praeprimis saepefato Magnifico querulato notabilia illata esse damna ac praejudicia, comperto denuo eo etiam, quod tanti territorii custodiam duobus solummodo individuis in eodem servitio constitutis (qui soli territorii custodiae minus sufficerent) relinquentes, pro obtinenda militari conscriptione iter Albam Carolinam suscepissent, ne forte eventa damna cumulentur, creatis aliis custodibus, querulantes praementionati inssu Magnifici querulati e casis suis cum nec jobbagiones, nec obligati inquilini praextiterint, eiecti sunt, aestimatisque medio localis eius temporis vice iudicis nobilium, hominumque impartialium damnis ex eo eorum incuria promanatis, viginti gelimae tritici in straminibus et centum et quadraginta metretae kukurutz in nodis limitatae sunt, super quibus complanatuos coram nobis semet sponte appromisserunt, qua propter pecora eorum ac frumenta sequestrata quidem extiterunt, altero tamen die praestita de complanatione damnorum sufficienti cautione, querulantibus restituta sunt. Eliminationi praedicti Thot Kozma id ipsum etiam ansam suppeditavit, quod iuxta fassionem providi Szpetárj Petru jobbagionis saepefati querulati post depositum firmissimum iuramenti sacramentum latam, illius consors in desolatione sepium domini sui terrestres deprehensa fuerit, virgulta inde ad proprium ignem construendum baiulare intendens, immo cum ipse Spetári Petru vitulum aliquem proxime fati querulantis e frumentis Magnifici querulati expellere intendisset, furca per eundem ferrea aggressus est, quam aggressionem Thot Kozma in confrontatione negavit quidem verbis tamen inhonestis cur queens tam dure tractaverit, eum increpasse recognovit.

Quoad secundi ordinis querulantes providos, utpote Igna György ac altero Igna György a Urszuluj, prior 36, secundus vero 12 horarum captivitatem per antelatum dominum suum terrestrem Magnificum Franciscum Matskási ipsis inflictam coram nobis deplorarunt, de reddenda cuius facti ratione antelatus Magnus Franciscus Matskási requisitus, eam facti rationem allegavit, quod integra communitas Szántohalmiensis occasione praescriptae militaris conscriptionis integram possessionem desertam prorsus ac solis mulieribus relinquerint, ita ut incendio alicui (quod saepe evenire contingit) qui occurrere posset, nemo supermansisset, quum vero nullam de praescripta militari conscriptione Altissimam ordinationem, aut legalem publicationem viderit, ex adverso vero plurimas ab iisdem minas sibi intentari intellexerit, ut casuali alieni malo obviam ire possit, in exemplum aliorum brevi ista et sola captivitate querulantes punivisse. Conquestus demum est Magnus etiam querulatus Franciscus Matskási pratum aliquot suum ad diem usque Michaelis quottannis prohibitum per praescriptae possessionis Szántohalma incolas potentiose depastum esse, quod ipsum praescripti incolae negare minus praesumentes, complanationem eatenus appromiserunt.

Quam praemissam veritatis certitudinem ex juratis anteriorum fassionibus modo praevio cognitam, sincereque descriptam esse fideliter testificantes, congrua obsequiorum nostrorum oblatione emorimur.

Spectabilis ac Magnificae Dominationis Vestrae

humillimi servi
Georgius Váradi vice iudex
nobilium
Josephus Lörintz processus Devensis commissarius

Pe verso: Copia relationi investigatorum commissariorum circa querelas jobbagonum domini Francisci Matskási.

Copie, C.H., dos. 25:1784, f. 9—10.

Ad gratiosum Decretum die 31-a mensis Augusti c.a. 1784 numeroque 8104 Tabulae Continuae exaratum, sed via novae regulationis pro effectu efficiendorum in officiales devolutum, iidem officiales numero 1-o reverenter advolvunt investigationem statu informationum ratione jobbagonum Domini Francisci Matskasi Szantohalmiensium, ad Excellsum Regium Gubernium perlatarum delucidantem. Porro referunt:

Nro. 2-do. Dominum Danielem Tot provisorem bonorum Illustrissimi Dominis Baronis Josephi Bornemisza Magyar Brettyensium solum et unicum jobbagonem Plopiensem propter excitationem in pago Plop turbulencias huc in publicam captivitatem deducendum curavisse, sed eundem mox post exiguum captivitatis moram liberum dimissum esse.

Nro. 3-o. Nobilem Mojses Nándra de Klopotiva oborta privata quadam in alpibus controversia per jobbagiones potissimum Nandraianos non sine crudelitate occisum fuisse, postea vero de interceptiendis cognitis homicidis dispositiones factas et reiteratas quoque extitisse, sed hactenus effectu carere.

Nro. 4-o. Vice iudicem nobilium Hertza in territoriu Silly silente nocte dormientem per caput sclopeto traiectum esse, dieque altera serius quidem

cadaver examine in loco ubi se ad quietem composuerat repertum fuisse. E suspectis vero homicidis unum iam incaptivatum in carceribus detineri et de alio quoque suspecto incaptivando concernentes officiales disposuisse.

Ultimo denique Petrum Kadar inferioris domini Devensis spanum interemptum non esse, sed rumorem caedis inde prodiisse, quod occasione privatae cuiusdam controversiae per milites limitaneos Bursnikienses verberibus mulctata fuerit. Penes quorum demissam relationem etc. Devae die 17-a Septembris anni 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 11.

97

1784 septembrie 20, Deva

Capitano a Bratoravim

Spectabilis Domine Capitanie, Domine singulariter colendissime,

Zarándi Circulusnak substitutus Vice Ispanynak sub 18-va currentis költ Relatiójából értette ezen Officiolatus hogy a körösbányai Processusban lakozo parasztok meg vetvén ezen Officiolatusnak és Processualis Szolgabírónak szoros parancsolatait, a demandált Conscriptiót vakmerőképpen akadályoztattatni bátorkodtak volna. Mivel pedig a szoros királyi szolgálatnak mivolta azt kívánja hogy az subordinatio fen tartassék és ne hogy ezen vakmerő engedelmetlenségnek rossz példája a királyi szolgálatnak csunkulásával többre is terjedjen, szükségesnek látva lenni ezen Officiolatus hogy fel zúdult parasztságnak renitentiaját és engedetlenségét adhibito Militari succursu meg zabolázza. Mellyre nézve ezen Officiolatus résziről bizodalmassan requiráltatik az Ur, méltoztassék Körösbányára 30 katonákat egy Hadnagyal a végre töstént expediálni, a kik sub directione et inivatione Substituti Vice Comitit a fel zúdult parasztságot engedelmességre és szükséges subordinatióra kényszerítsék, a mely dologról innen szükséges rendelések a Zarándi Circulusnak Vice Ispányához pro fovenda mutua cointelligentia mái napon expediáltattak. Deva, Die 20-a septembris 1784.

Ex Officiolatu I. Comitatus Hunyad

Concept, Arh. Stat. Deva; Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 12.

Căpitanului von Bratoravim

Onorate domnule căpitan, preacinstite domn,

Acest oficiolat a înțeles din raportul datat în ziua de 18 a lunii curente a vicecomitelui substitut al cercului Zărand că țărani care locuiesc în cercul Baia de Criș, sfidînd poruncile severe ale acestui Oficiolat și ale judeului nobiliar cercual, ar fi îndrăznit să împiedice în mod temerar conscriptia ordonată. Iar cum slujba regească strictă impune ca să se mențină ascultarea de porunci și pentru ca acest prost exemplu de nesupunere temerară să nu se extindă mai departe spre paguba slujbei regești, acest Oficiolat consideră necesar să înfrîneze renitența și nesupunerea țărănimii răzvrătite, folosind și ajutorul armatei. Drept urmare, domnul este solicitat cu încredere

dIn partea acestui Oficiolat să binevoiască a trimite la Baia de Criş 30 de soldaţi cu un locotenent fără întârziere în acest scop, care să silească la supunerea şi ascultarea necesară ţărănimea răzvrătită. Pentru aceasta s-au trimis instrucţiunile necesare vicecomitelui cercului Zărand, pentru a se acţiona în înţelegere. Deva, în ziua de 20 septembrie 1784.

De la Oficiolatul onoratului comitat Hunedoara.

98

1784 septembrie 20, Deva

Spectabilis ac Generose Domine substitute vice comes, Domine et frater singulariter aestimande!

Ad insinuationem praetitulatae Dominationis Vestrae proxime factam Officiolatus reinsinuandum duxit:

1-o. Quoad domus et alia aedificia militaria, observandum esse tenorem Instructionis Tabulis Continuis praescriptae § 50 adeoque si ad alicuius huiusmodi aedificii reparationem expensae requirentur, specificatio requisitarum materialium necessariarumque expensarum absque procrastinatione adornetur, Excelso Regio Gubernio fine edendarum eatenus dispositionum submittenda. Reliqua vero talia aedificia, ut et pontes ac viae quae sine expensis per plebem restitui possunt, facta inter eandem interim saltem usque generalem cum fine huius mensis instituendam reparationem, dispositione illico restituantur.

2-do. Quamprimum custodes captivorum moderni tempus sui servitii exegerint (quod usque 1-ma Novembris durare nobis relatum est) adhibita maiori etiam ad sufficientem securitatem usque custodia aut si aliquis casus metueretur ab excubate in illo circulo titolato Domino capitaneo expetito etiam succursu, iidem captivi cum sufficienti informatione in agendis praescripti hac ad magistratuales carceres deducuntur

3-tio. Quod attineret renitentiam plebis per processualem vice iudicem nobilium Michaellem Gál repraesentatam: Praetitulatae Dominationis Vestrae rescribi, ex parte huius Officiolatus casum hunc renitentiae Excelso Regio Gubernio hesternae die ea cum interpretatione fuisse repraesentatum quatenus non gravaretur ad refranandam plebis renitentiam sua via id gratiose efficere, ut moderna in circulo Zărand excubans Militia porro quoque ad exitum usque hiemis in praeattacto circulo securitate publica ita exigente, permanere possit, caeterum cum renitentia per antelatum vice iudicem nobilium Kőrös Banyiensem repraesentata impune tolerari eo minus posset, quod mali exempli vis caeteras quoque communitates ad similes renitentiae ausus cum remora publici servitii impellere posset, necessarium invenit hicce Officiolatus succursum militarem pro sedanda plebis renitentia eo mittere. Quare sub hodierno requisitus est Dominus capitaneus a Bratoravits quatenus unum primum locumtenentem cum 30 militibus ad processum Kőrös Banyiensem illico transmittere velit, porro praetitulatae Dominationis Vestrae erit, eiusmodi renitentium coriphaeos adhibita militari manu intercipi curare, eosque pro demerito punire. Devae die 20-a Septembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 7 – 8.

Relatio

ex iussu Caesareo-Regii Gubernii cointelligenter Suprema Armorum Praefectura tumultuationem rusticorum a conscriptione militari subortarum sedandi gratia

Die 16-a Septembris cum Illustrissimo capitaneo a Richard pedestri ordinis Orosziani et 4 equitibus limitaneis ad pagos Keresztur, Al Pestes et Vajda Hunyad appulimus, in quibus locis publicationi quidam obtemperaturos semet declararunt incolas.

Die 17 Felső Nadasdini publicationem instituentes dubitabant, qualiter haec publicatio factum in Haczeg conscriptionem tollerat, cum eadem ex iussu Suprema Voluntatis facta sit.

Die eadem in Also Szilvas maiori animorum inquietudine publicationem recipientes conjunctim asserebant seu conscriptionem in Haczeg expectandam (quae tamen cum scitu Imperatoris contigit) seu hanc modernam publicationem esse falsam et deceptivam, adeoque illos priori conscriptioni adhaerere velle et nisi conscriptor in compedibus Cibinium deducetur ab illa conscriptione nunquam recessuros. Praesertim duo illorum, utpote Josa Hortobei et Mihaj Murgu, elevata voce ad contemptum commissionis coram nobis adicere ausi, nullatenus hanc publicationem cum scitu superiorum fieri, adeoque haud eidem permitturos et ad directe ipsis apromissam Ordinationem Imperatoriam expectaturos, quare etiam adscripti et tanquam coriphaeos merito incarceratos Tabulae Continuae commendari.

Uterius ad possessiones Also et Felső Farkadin demum Tustya publicationem continuando priores pagi omnem obedientiam apromissent praeter Tustyensens qui difficulter a sua conscriptione et in ea factis apromissis recedere conspiciabantur.

Die 18-va in possessione Demsus nulla turbulentia conspecta omnique obedientia apromissa, ulterius ad possessionem Pestény processum est, in quo pago ob sollemnes nundinas paucissimos invenis contigit, quibus tamen publicatio peracta sine ulla refragatione extitit.

Ad possessionem Klopotiva incolas pagorum Várhely, Brazova et Hobitza convocari fecimus, qui etiam obedientes composuerunt. Incolae vero Klopotivenses suae conscriptioni, quam semper ex iussu Imperatoris fuisse crederent, insistentes comparere penitus recusarunt et per hoc publicationem neque audire voluerunt.

In Malomviz incolae pagorum Szuzeny, Gureny, Osztrovel et Nagy Osztrov convocati, verum ex Nagy Osztrov pariter nullus advenire voluit, reliquis comparentibus publicatio promulgata, cum esset unanimiter adixerunt primam illam suam conscriptionem ex praecisis quidem Imperatoris mandatis evenisse indubitanter credunt, nihilominus si tantas conclamationes et confusiones praevidissent, nunquam conscriptioni annuissent.

Die 20 ad possessionem Felső Száláspataka accedentes pagorum Nuxora, Malajesd, Korojesd, Fejer Viz, Matzesd et Also Száláspataka incolas convocantes publicatio facta est, qui omnes semet ordinibus parituros sponponderunt. Hinc

Ad publicas nundinas possessionis Orlya Boldogfalva accessimus, ubi iam ex dispositione Inclytæ Tabulae Continuae una compagniam limitaneorum pro maiori securitate publicationis inventientes primum circa horam nonam semel, exposit in maiori congregatione ut ad omnium aures perveniri

posset publicationem institimus, in qua publicatione unus e gremio multitudinis propius accedendo oblicentatus nomine Paul Rugyan ex Also Szilvas plurima proferens connotatus et merito incarcerandus, alter vero plane ad incitationem et multorum seductionem coram omnibus exclamavit „illum non amplius cuiquam domino terrestri servire velle, verum iuxta conscriptionem arma sumere, quae si ipsi ab Augustissimo Imperatore denegarentur, apud alias patentias arma aquiri posse“. Quem ad aliorum terrorum et criminis manifestationem incumbentaque poenaltatem e medio reliquorum ipsemet eripui, assistentique Domino capitaneo a Hennui ad custodiendum publicos carceres deducendum transposui, qui penes datas facti species ab Illustrissimo vice colonello a Karp receptus et pro transmissione ordinatus extitit.

Die 21-ma ad possessionem Zejkfalva reliquas possessiones Plop, Brettye, Matso, Nagy Oklos, Rus, Also Nadasd, Kriseny, Kalan et Szent Király convocando saepefacta publicatio peracta, ut plurimum suae conscriptioni quam ex Ordinationibus Regiis fieri crederent insisterunt, hanc vero modernam publicationem vix ex Regia Ordinatione esse arbitrantur. Duo interea penitus refractarii exclamarunt, se satis dominis terrestribus inservisse abhinc nullatenus illis subesse, verum arma sumere et ab omni servitio dominicali liberari velle. Quorum unus ex Matso Iuon Noile, alter ex Kriseny Iár Petru manu militari per Illustrissimum Dominum capitaneum a Richard tanquam adstantem et ordinatum assistentem incaptivari iam ordinati. Cum autem milites pro incaptivatione praedicti Iuon Noile ex Matso adventassent, qualiter illis universus pagus restiterit, acclusa vice iudicis nobilium cum specie facti relatio uberius indigabit.

Quam mihi commissam publicationis seriem, modo praemisso peractam Incllytae Tabulae Continuae fide mediante rescribere institi. Signatum in Zejkfalva, 21-ma Septembris 1784.

Andreas Zejk m.p.
Regalista

Pe verso: Exhibitum 23 Septembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 10–11.

100

1784 septembrie 22, Deva

Spectabilis Domine Substitutus Vicecomes, Domine et frater Colendissime!

A Nagyiana Executióra előre tégyen olyan rendelést a Hátszegi Circulusnak hogy az nem tumultoan, mellyekből Parasztok és nem interessatus Nemessek, nem interessatus Vice Szolgabirák is hajtása és vezérlése alatt mihelyt innét Zarándi Circulusbéli Substitutus Vice Ispány Hollaki István Ur atyánkfia az ide való Succursussal oda el fog érkezni és bizonyos oppositio bizonyosodik, az exemptio ellen, 100 idest száz fegyveres Személyt említett Vice Ispány Ur dirrectioja alá adhassanak. Az ki állítandó Vice Szolgabirák, Nemessek és Parasztok pedig keményen megintessenek hogy semmi legkisebb lármát ne tsinálljanak a kösség között, a véget mire mennek a Néppel előre megértessék. In reliquum perseverare Spectabilis Domini Substituto Vice Comiti, Deva, e Sessione judiciali, 22 Septembris 1784, Servus et frater obligandus, Ioan Zeyk m.p., ordinarius Vice Comes.

Pe verso: 835.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 7.

Onorate domnule vicecomite substitut, domnule și frate mult stimat!

La execuția Nagy să faceți înainte astfel de dispozițiuni districtului Hațeg că atunci cînd va sosi acolo domnul Hollaki István, vicecomite substitut al districtului Zarand, cu ajutorul de aici, cu țărani din locurile nerăsculate, cu nobilii neinteresati, sub conducerea vicejuzilor nobiliari neinteresati și ei, și se adeverește o anumită opoziție în contra execuției, să se dea 100, adică una sută, persoane înarmate sub conducerea amintitului domn vicecomite, iar ca ajutor juzii nobiliari și țărani pregătiți să fie făcuți atenți în mod sever ca să nu facă nici cea mai mică larmă în comună pentru aceasta, ci cînd se duc să dea să se înțeleagă aceasta înaintea poporului. Rămînînd cu stăruință în stima onoratului domn vicecomite substitut, din Deva, din Sesiunea judiciară, 22 septembrie 1784, slujitor și frate obligat, Ioan Zeyk m.p., vicecomite ordinar.

Pe verso: 835.

101

1784 septembrie 23, Măceu

Tekintetes V. Ispány Ur!

Mint hogy sem író instrumentumom, sem időm nints, tsak igen röviden írok s nem stylizálak, hanem jelentem.

1-mo. Hogy Mátsó exponálta magát, mert hogy tegnap a szolgabíró a katonákat onnann ki hajtották, uraság dolgára se akartak ki jőni s az udvari birákat igenn meg kergették, úgy hogy némely a szilvási hegytetőn is alig maradt meg.

2-do. Az után Oklost és Váltselet követek által tudositatták hogy ha Miliczia menne reájok nékiek assistentiával lennének, melyre ők is jó szível magokat ajánlották.

3-tio. Mátsonn három hegyenn strása áll, úgy hogy egyszeribe a láрма készenn legyenn s az honnann amaz két falunak is hirt tegyenek.

4-to. Senki hazulról meg nem mozdul, magok között meg tiltották büntetés alatt.

5-to. A mi nagyobb, már most a kurutz világgal s rebellioval fenyegetik a katonaságot is.

Melyek szerint, minthogy e nem tréfa, én az Urnak, mint aki Császáromhoz s mint Hazámhoz hív vagyok, jelentem, hogy igenn rossz következt látok s félok hogy innenn gonoszabb dolog ered mint Gantzagáról. Hanem hogy e le csendesedjék s töbre terjedni ne érkezhessék, Mátsóra jöjjen katona sietve, mert éjjel nappal foly a Correspondentia az egész helységbe alattamba. Én se Isten, se Császár, se haza előtt oka ne legyek ha lábra kap ez az intentumok az oláhoknak, én mint aki ezeket bizonyoson tudom jelentem.

Signatum Mátsó 23-a Septembris 1784.

Pe verso: Spectabili Domino Nicolao Puy V. Comiti mihi Colendissimi. Szent András vel ubi ibi. Citissime.

Praesentatus 23. septembris 1784 hora 5-a vespertina.

Orig., C.H., dos. 25/1784, f. 7.

Onorate domnule vicecomite!

Întrucît nu am nici instrument de scris, nici vreme, scriu foarte pe scurt și nu stilizez, ci raportez

1. Că Măceul și-a dat arama pe față, căci ieri judele nobiliar și soldații au fost scoși de acolo, [țărani] nu au vrut să iasă nici la slujbă domnească, iar pe juzii dcminali i-au pus pe fugă, încît unii de-abia s-au putut opri pe vârful muntelui de la Silvașul.

2. Apoi i-au anunțat prin soli pe cei din Ocolişul Mare și din Vilcelele că dacă armata i-ar ataca îi vor ajuta, la care și aceia s-au recomandat de bunăvoie pentru aceasta.

3. La Măceu stau trei străji pe munte ca răscoala să izbucnească dintr-o dată și de acolo să-i poată anunța și pe cei din celelalte două sate.

4. Nimeni nu se mișcă de acasă, oprind aceasta între ei sub pedeapsă.

5. Ceea ce e și mai grav, amenință chiar și armata cu vremea curuților și cu răscoală.

Drept urmare, nefiind de glumit cu acestea, eu raportez Demniei Voastre ca unul credincios împăratului și patriei mele, că prevăd urmări foarte rele și e de temut că de aici se va isca un lucru mai rău ca de la Giuța. Pentru a-i liniști și pentru a nu apuca să se extindă răul, să vină de urgență armată la Măceu, pentru că în localitate e zi și napte frămîntare pe ascuns. Eu, ca să nu fiu vinovat nici în fața lui Dumnezeu, nici a împăratului, nici a patriei, dacă se realizează această intenție a românilor, raportez aceste lucruri pe care le știu cu siguranță.

Semnat Măceu, 23 septembrie 1784.

Pe verso: Onoratului domn Nicolae Puy, vicecomitele cinstit de minc. Sint-andrei sau oriunde ar fi acolo. Foarte urgent.

Prezentat în 23 septembrie 1784, la orele 5 seara.

Iuxta gratiosum Excelsi Regii Gubernii 9-a mensis Septembris currenti anni 1784 numeroque 8495 exaratum . . . ¹ commissarii ex utroque statu militari et provinciali pro publicanda apud plebem militaris conscriptionis invaliditate ordinati in quibusdam locis quam diffidenter scrupuloseque auditi fuerint ex advoluta eorum relatione Altesatum Regium Gubernium gratiose cognoscere dignabitur. Exempla vero quae occasione publicationis in nundinali Orlea Boldogfalvensi foro, dein in possessione Matso contigerunt tam gravia esse videntur, ut Excelso Regio Gubernio pro praeoccupandis periculosissimis sequelis ad necessariam correctionem indilate repraesentari necessarium fuerit, pro priori quidem casu in nundinali foro Boldogfalvensi commisso pagi Osztro incola, qui coram commissione in loco publicationis verba anumum infidelem accusantia eructare ausus fuit. Statim ex loco interceptus, postque moram Hattzegiensi Militari Praefecturae Limitanae consignatus

est, eo quidem fine, ut inde huc ad ordinariam provincialem jurisdictionem deducatur, sed deductus nec dum est. Quod autem attinet casum in pago. Mátso commissum, sub hodierno relatum acceperunt officiales quos eiusdem pagi incolas, qui de meliori noti sunt, de modo reconciliandi provinciales officiales cogitare incepisse, ea nihilominus ratione nec dum hic comparuisse, casu autem eodem per publicatores commissarios inque advoluto vice iudicis nobilium testimonio horsum relato ne turbulentiam latius propagari contingat, malumque ex mora vires acquirat, indilatè requisitum exstitisse dominum vice colonellum a Karp ut turbulentos eiusdem pagi Mátso incolas proprio quoque verbo (quod apud eos suspectum non est) sedare velit.

Ex quibus hactenus ex nunc quoque demisse repraesentatis casibus si quidem justus exoriatur metus, ne plebs turbulentis suis repraesentationibus ex militari conscriptione de obtinenda libertate conceptis relicta, praecipue mox vere succedente si regulatae Militiae, quae eam compescere possit deesse viderit, ad maiores crudelesque turbulencias irumpat. Reverenter proinde et de genu insistunt officiales prioribus precibus, ut videlicet Excelsum Regium Gubernium ad stativa hiberna pro hoc circulo maiorem regulatae Militiae numerum impetrare dignetur. Devae die 24-a Septembris anni 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 8-9.

¹ Puncte de suspensie in textul original.

103

1784 septembrie 25, Deva

Anno 1784, Die 24-a Septembrie institutus examen praedicti Petru Szokáts in pago Zejkfalva commorantis incolae, Jobbagonis vero Spectabilis ac Magnificis Domini Andreae Zejk de Zejkfalva, Annorum circiter 30.

Mi a neved? Hol lakol és miért vagy rab?

A nevem Petru Szakáts, lakom Zejkfalván, földös uram Zejk András Ur örökségén, mostan pedig olly okon mondatom rabnak és rab vagyok hogy talám én tettem volna hírt némű Matsoi vakmerő embereknek kiket a katonaság által akart a Nemes vármegye el fogatni, de hogy mivel én nekiek előbb hírré tettem, ők fel nem adtanak.

Ki adta néked először hírre hogy a Matsai vakmerő emberek elfogattatására vagytok el rendelve?

Nékem adta hírre a Hosdati Processualis szolgabiró Gálfi Ferencz Ur midőn szintén Macsora bé érkezünk volna.

A szolgabiró hol vett fel téged maga mellé és micsoda időtájban?

Engem magam házamtól vett fel viradta előtt egy órával a több sokaság mellé.

Hát az Ur Zejk András Urad nem tett-é az előtt való nap néked jelentést a felől hogy te is mint falu gornikja ki menendő lész a vakmerők el fogatásokra?

Kik és mennyi számmal voltak Szolgabíró Urammal hogy Mácsóra a meg irt végre menyetek?

Az órától fogva hogy téged Szolgabíró Ur hajnal előtt fel fogott volt e vagy a katonáktól vagy Szolgabíró Uramtól Macsóig valahol el szakadásad?

Hát miképpen esett hírével a falunak át oda való érkezétek és akaratotok?

Igy e szerint honnan lehetett nekik meg sejdíteni a dolgot nem veszed-é magad aszt észre?

A mit itten kérdéseinkre vallottál mindazok igazok-é? és ha igazaknak nem találatnak mit fogsz cselekedni?

Alter etiam constitutus examinis dicit.

Mi a neved? Hol lakol? és miért vagy rab?

Semmiképpen jelentést az Ur arrol nekem nem tett, sőt a felől nem is beszéltem az Urral, hanem szolgabíró Uram jelentette nékem hogy az Ur akarattából vett fel engemet is a fenn irt végre és azt is az utan Rus falu tájékán beszéllette nékem.

Nem voltak többen hanem nyolczan, ugymint hat katona, én és Szolgabíró Uram.

Együtt való lépéssel egycenesen csak együtt tartottunk és sehol irt társaitól el nem szakadtam.

Nyilván nem tudom, hanem hogy a faluba a Juon Noila házához érkeztünk, ottan ötet a házba nem találtuk, hanem ennek ötsire Juanesre akadtunk a csűribe, kit hogy el kötözve a házba vittünk igen hirtelen lárma esett a faluba, mert közönséges gyűléssel a falu reánk rohanván a rabot kezünkből ki vettek erőszakoson, illy szók között: mi egy embert ki vinni a falunkból nem engedünk, hanem ha akarják a lakosokat el fogatni, fogjanak el bennünket közönségesen.

Semmi képpen nem.

Ha mind igazak nem lesznek a fejemmel is kész leszek fizetni.

A nevem Tar Petru, lakom Kris senybe és vagyok M. L. Baro Josika Dániel Ur ő Nagyságának Jobbágya, mintegy 36 esztendő ember. Okát rabságomnak éppen nem tudom, tsak azt vettem észre hogy nevemet fel irták azon alkalmatossággal a midőn a Jobbágyi szogálatot Zejk András Ur egy Kapitány Urral publicálták volna Zejkfalván melly ne-

vem fel írása után mingyárt a következő éjtzaka katonák által el fogattattam és ide rabságra hozattam.

Mások nevét rajtam kívül és egy Mácsón lakó Iuon Noile nevezetűn kívül, fel nem irták, csak épp a kettőnkét.

Éppen nem tudom hogy miből esett az.

A dolog úgy esett hogy az publicatio után közönségesen az egész sokaság fel kiáltott hogy ők semmiképpen szolgálatot földes uraknak nem tesznek ámbár is publicáltassék és mintha én is a több kiáltókkal egyett értettem volna egyedül engemet elfogtak, holott én ott is abba voltam hogy én magamat az publicatiónak ellene nem vetem, sőt a mint eddig úgy ez után is Uramat híven szolgálni fogom és minden ok nélkül mégis rajtam esett a büntetés hogy el fogattassam.

Tsak a te nevedet irták é fel vagy a másét is nevezetesen kiét és az hol lakik?

Hát hogy hogy vagyon hogy az irt falubeli sokaság közül csak éppen a ti neveteket irták fel és nem a másét?

Hát továbbá ki tudta azt azon Urak közzül hogy tégedet kinek hivnak és nem külömben a Macsói embert is kinek hívják hogy éppen titeket és nem másokat szólitanak meg hogy neveteket ki írják a sokaságból?

Melly fenn ki nevezett embereknek examennyek vagyis meg vizsgálások a ki irt kérdések szerint menvén véghez, hogy a magok felelettyeket ugyan a kérdések renygek szerint a meg irt módon tették volna előnkbe és consequenter miis igaz hit szerint irtuk légyen meg húségesen bizonyitunk.

Déván, 25-a Septembris 1784.

Szeredai Ignátz mp.
N. Hunyad Vármegyének actualis
assessora

Pestellyi Berivoi János
Nemes Hunyad Vármegyében
edgyik fő szolgabíró.

Orig., Arh. Stat. Deva; Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 8—9.

Interogatoriul luat în anul 1784, în ziua de 24 septembrie, locuitorului iobag al domnului onorat și preainălțat Andrea Zejk din Streiu, Petru Szakáts, de circa 30 de ani.

Cum te cheamă? Unde locuiești și de ce ești arestat?

Numele meu este Petru Szakáts, locuiesc la Streiu, pe moșia stăpînului meu de pămînt, domnul Zejk András, iar acum sînt socotit arestat și sînt arestat din cauză că poate

eu le-am dat de știre unor oameni temerari din Măceu că nobilul comitat vrea să-i prindă cu armată, dar ei nu m-au denunțat că i-aș fi vestit dinainte aceasta.

Mi-a dat de știre domnul jude nobiliar cercual de Hășdat, Gálfi Ferencz, pe cind am ajuns la Măceu.

M-a luat de la casa mea, cu o oră înainte de a răsare soarele, împreună cu o mulțime de alți oameni.

Domnul nu m-a înștiințat de fel despre aceasta, ba nici măcar n-am vorbit despre asta cu domnul, ci domnul jude nobiliar mi-a vestit că din voința domnului mă ia și pe mine în scopul arătat mai sus și mi-a zis și asta numai pe la satul Ruși.

N-au fost mai mulți de opt, anume șase soldați, eu și domnul jude nobiliar.

Ne-am dus împreună direct și nicăieri nu m-am despărțit de pomeniți mei tovarăși.

Nu știu de loc. Doar că noi am ajuns în sat la casa lui Ion Noilă, dar pe el nu l-am găsit în casă, ci în șură l-am aflat pe fratele său mai mic Ioaneș. Pe cind l-am dus pe acesta legat în casă, dintr-odată s-a iscat zgomot în sat, căci adunându-se cu toții, satul a năvălit asupra noastră și l-au scos cu forța pe arestat din mîinile noastre zicînd; noi nu lăsăm să luați un om din satul nostru, ci dacă vreți să-i prindeți pe locuitori, să ne luați pe toți.

Nu-mi dau seama nicicum.

Cine te-a înștiințat prima oară că sînteți trimiși pentru prinderea unor oameni temerari?

Judele nobiliar unde te-a luat lingă sine și cam cînd?

Dar domnul tău, domnul Zejk András, nu te-a înștiințat în ziua dinainte că tu, ca gornic al satului, trebuie să te duci să-i prinzi pe cei temerari?

Cine și cîți au fost cu domnul jude nobiliar pentru a pleca la Măceu în scopul pomenit?

Din ceasul în care domnul jude nobiliar te-a luat cu o oră înainte de zori te-ai mai despărțit undeva de domnul jude nobiliar sau de soldați pînă la Măceu?

Dar cum a aflat satul de sosirea voastră acolo și de ceea ce vreți?

Deci, după toate acestea, nu-ți dai seama de unde au putut să afle de acest lucru?

Oare sînt adevărate toate cele pe care ni le-ai mărturisit la întrebările noastre? Și dacă nu vor fi găsite adevărate ce vei face?

Altul, interogat de asemenea, zice:

Cum te cheamă? Unde locuiești și de ce ești arestat?

Au scris numai numele tău sau și al altuia, anume al cui și acela unde locuiește?

Dar cum de au scris numai numele vostru și al nimănui altuia din toată mulțimea satului?

Dar, apoi, cine a știut dintre domnii aceia cum te cheamă pe tine și pe omul din Măceu, de v-a chemat tocmai pe voi și nu pe alții ca să vă scrie din mulțime?

Care anchetă sau interogatoriu al oamenilor pcmeniți mai sus desfășurindu-se după întrebările arătate, dovedim cu credință că ei au răspuns în modul în care am scris la întrebările puse în ordinea lor și drept urmare și noi le-am scris aici după dreptate.

La Deva, 25 septembrie 1784.

Szeredai Ignátz

asesor actual al nobilului comitat Hunedoara

Pestellyi Berivói János

unul din juzii nobiliari

supremi din nobilul comitat Hunedoara

Dacă nu vor fi toate adevărate voi fi gata să plătesc și cu capul.

Numele meu e Tar Petru, locuiesc în Crișeni și sînt iobagul înălțimii sale, preamăritul domnul baron Josika Dániel, un om cam de 36 de ani. Nu cunosc pricina arestării mele, am văzut numai că mi se scrie numele pe cînd domnul Zeyk András publicase împreună cu un domn capitan la Streiu slujba iobăgească, iar după scrierea numelui meu, imediat în noaptea următoare, am fost prins de către soldați și adus aici în temniță.

Nu au mai scris numele nimănui în afară de mine și de unul numit Ion Noilă, care stă în Măceu, numai numele nostru.

Nu știu de fel cum de s-a întîmplat așa.

Lucrul s-a întîmplat că după publicare mulțimea într-un glas a strigat că nu mai face nici o slujbă stăpînilor de pămînt, chiar dacă se publică și eu am fost prins singur ca și cum aș fi fost de acord cu ceilalți care strigau, deși eu și acolo am vrut ca să nu mă împotrivesc publicației, ci să-mi slujesc stăpînul cu credință, ca și pînă acum și totuși pe mine a căzut fără vină pedeapsa de a fi prins.

P.P.

Der von Station zu Station mit Militarischer Wacht nacher Deva expedirte Mihaj Bretian wird, da die Ablösungen der Convoy in denen Militair Stationen wegen der Feld-Arbeith Aufhalten, dennoch heute oder morgen früh eintreffen.

Die Widersetzlichkeit der Tamaspataker Unterthanen habe ich den Augenblick aus der gefälligen Zuschrift entnommen, und gleichwie ich einen Herrn Officier von hier aus beorderen, dass er mit 30 Mann Hussarn von Losad sich nacher Tamaspatak verfügen, und denen Unterthanen den gehorsam gegen ihre Herrschaften, und allen praestanda zu praestiren auferlegen, also wollen Euer Wohlgebohrn gleichfalls ex Parte Commitatus einen Herrn Commissarium deputiren, welcher den 27-en dieses früh sich in Losad einfinden, von dannen mit den Militair Commando nacher Tamaspatak abgehen, und der Publication beywohnen.

Euer Wohlgebohrn belieben nach dero beywohnenden Klugheit einzusehen, wie diese Unruhen am füglichsten durch 2 Mittel werden gedämpft werden können, dass erstlich: wie ich es gestern überschreiben habe eine Publication allhier zu Haczeg in Beyseyn eines Herrn Commissarii angeordnet, und die Deputirte von allen das Gewöhr verlangten Dörfern, dazu zu erscheinen befohlen werden.

2-tens dass denen Unterthanen im ganzen Commitat publicirt werde, was Sie nach den kayserlichen Regulatio an Robotten zu praestiren schuldig sind allermassen ich versicheret bin, dass dieses der einzige Haupt-Grund zur Unzufriedenheit der Unterthanen ist, da sie vorgeben, dass sie zu wissen verlangen, wieviel jeder nach den jungsten kaiserlichen Entschluss an Robotten wochentlich zuverrichten hätte. Indem ich mir Euer Wohlgebohrn Gesinnungen hierüber erbette. Hatzeg den 25-ten Septembris 1784

von Karp m.p.
Obrist Lieutenant

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 15.

Alább irt adom tutára mindeneknek az kiknek illik ez levelem rendiben, hogy in Anno 1784 Die 27ma Mensis Septembris, midőn volnék ezen Nemes Hunyad Vármegyében Déván az magam Felszeg Uttzai Nemes Házmánál, jővinek előmben ezen alább irt Nemes Személylyek úgy mint: 1^{mus} Nemes Babos Kelemen, Méltóságos Zeykfalvi Zeyk János, Ordinarius Vice Ispány Úr Asequitatora, 2^{dus} Pap László, Tekintetes idősb Balia Samuel Úr Szakáttsa, és jobb kezek bé adások mellett, minden kényszerítés nélkül, lőnek kezesek Providus Zeykfalvi Petru Szakátsért, his conditionibus: lévén az Cautionatus Személy Méltóságos Zeykfalvi Zeyk András Úrnak Jobbágyi szolgálatába, ki sok helytelen maga viseletéért és több Jobbágyai-

nak is szöfogadatlanságra valo biztatásokért s maga nyakosságáért elfogat-
tatott és Magistratualis Tömletzre is küldetett s most is ott vagyón, ki az
Cavensoknak fidejus-szójokra ki szabadittatik, ha magát arra obligállya
hogy ezután híven és igazán fog szolgálni és több efféle tanáts adásokban
sem egyszer, sem másszor nem elegyiti magát, tehát azért Cavensok, ha az
irt Conditioi ellen ezután is tselekedni pertentálna és említett földes Ura
Magistratualis detentióban kivánná tenni, valamikor ezen Tekintetes Nemes
Vármege Tisztelt Magistratussa abbéli tselekedeteiért meg perelni kíványa
vagy kivánná, Törvényre citállyák, ad praemissam quindenalem admonitio-
nem sub poena 25 florenorum hungarorum, kik ha modo praemisso a Cautio-
natus Petrut nem citálnák vagy citálhatnák vagy citálni nem akarnák, tehát
az fen irt bírságot az irt Cavenseken az Nemes Vármege Ordinarius Execu-
tora legitima etiam executione mediante meg vehesse. Melynek nagyobb
bizonyosságára, irtam meg én is ezen arról költ kezes levelemet, tulajdon kezem
írássával és szokott petsétemmel meg erősítve fide mea mediante. Sigl. Deva
Anno Die Locoque ut in praesentis Jakab András m.p., Déva Várossának
Nagy Birája L.S. Ezen kezes levélre ha tettzik az Officiolatusnak részemről
a ben irt Rabot ki lehet botsáttani. Zeyk András m.p.

Pe verso: 858

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Subsemnatul adue la cunoștința tuturor căroră li se cuvine, prin această
scrisoare a mea, că, în anul 1784, în ziua da 27-a a lunii septembrie, pe cînd
eram la casa mea din strada Felszeg din Deva, în acest comitat nobil Hune-
doara, au venit înaintea noastră persoanele nobile mai jos subscribe anume:
1-^{mul} Nobilul Babos Kelemen, oficialul preamăritului domnului vicecomite
ordinar Ioan Zeyk de Streiu: al 2-^{lea} Pap Ladislau, bucătarul onoratului
domn Balia Samuel senior, și cu darea mîinii lor drepte, fără nici o constrin-
gere, au devenit chezași în viitor pentru Petru Szakáts din Streiu în următoa-
rele condițiuni: fiind persoana amintită în slujba iobagială a preamăritului
domn Andrei Zeyk de Streiu, pentru purtările sale rele, pentru îndemnarea
la neascultare a mai multor iobagi și pentru încăpăținarea sa personală a
fost prins și trimis la închisoarea magistratuală și se află și acuma acolo. La
garanția chezașilor el va fi eliberat, dacă se obligă la aceea că de aici înainte
va sluji cu credință și nu se va mai amesteca niciodată în lucruri de acestea.
Pentru aceasta deci, dacă ar continua să făptuiască și de aici înainte în contra
condițiunilor scrise și numitul stăpîn de pămînt al său ar dori să-l trimită la
închisoarea magistratuală, precum și atunci dacă onoratul Magistrat al acest ui
nobil comitat pentru acele fapte ar dori să-l împrocesueze sau să-l citeze la
proces, chezașii în cazul că nu îl citează pe amintitul Petru sau nu ar putea
să-l citeze sau nu ar dori acest lucru, să fie supuși la amendă de 25 florini
ungurești și aceasta deci să o poată încasa nobilul comitat de la chezașii
menționați.

Pentru a cărei mai mare mărturie am scris și eu această scrisoare de
chezașie despre aceasta, cu scrisul mîinii mele proprii și întărită cu sigilul
meu obișnuit, cu încredințarea mea. Sigil. Deva, anul, ziua, locul ca și mai

sus. Jakab András m.p., judele mare al oraşului Deva, L.S. Pe această scrisoare de cheazăşie, dacă voieşte Oficiolatul, din partea mea se poate elibera arestatul menţionat. Zeyk Andrei m.p.

Pe verso : 858.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis intimandum.

Ex ea quam Dominationis Vestrae ad exigentiam ordinationis Gubernalis sub 18-a Augusti a.c. exaratae, medio Pauli Ponori et Michaelis Vitzmiandi peragi curavit et horsum sub 15-ta mensis et a.c. submittit, investigatione prodit uberius occasione illa qua memorati exmissi commissarii in singula aggraviorum momenta et circumstantias, quae incolas complurium pagorum in eodem circulo ad ambiendam militiam permovissent. Realitatem item, originem et authores allegatarum in Domini colonelli a Sburlati relatione publicationum perperam praetensorum mandatorum Regiorum inquisivissent. Unum saltem ex convocatis colonis Dumitru Bejeszk subditum Samuelis Farkas conquestum esse, se ea de causa ad suscipienda arma et conscriptionem militarem properasse, quod memoratus dominus suus terrestris absque relaxatione robottarum eidem terrenum antea concessum ademerit. Reliquos vero in specificatis pagis aegre comparentes, non aliam quam contributionis gravitatem pro motivo suscipiendorum armorum allegasse. Prono proinde fluere dignoscitur alveo, eam, quam memoratus Dominus colonellus in datis ad Inclytam Supremam Armorum Prefecturam suis cum Regio Gubernio communicatis, de robottis per dominos terrestres excessive exactis adduxerat plebis concitationis causam haud verificari. Prodit porro complures inter impertinentes vociferationes et declaratas animositates, se praeter Augustissimum Imperatorem nec officialibus, nec dominis terrestribus obedientiam praestituros et a conscriptione nullo modo destituros, quin immo potius emigrationem suscepturos clamitasse. Prodit denique eam, quae Georgio Varodi imputabatur de sex dierum per septimanam robottis capitim praestandis publicationem, longe aliter innocentem esse, eamque habita ad numerum plurium colonorum in una antiqua sessione habitantium consideratione, partim in antiquo usu roboratam, partim vero ex consensu ipsorum colonorum processisse, regulas tamen in hac materia directivas haud excessisse. Hinc siquidem haud obscure concludi possit: attentatam a plebe rusticana recalcitrationem et inobedientiam non in irregulari officialium aut dominorum terrestrium facto, verum in eiusdem animositate, in specie vero in suscepta per Dominum colonellum Karp plebis conscriptione quaerendam esse. Ut itaque observata ista inter plebem concitatio componatur et ad tranquillitatem reducatur, committendum sub hodierno Tabulae comitatus praefati duxit Regium Gubernium, ut eas quae abhinc de componendis inter plebem motibus iteratis vicibus editae sunt ordinationes, presso pede sequatur et plebem ad obedientiam et subordinationis legis reducere studeat, curetque, ut quamvis querelae de excessiva robottarum praestatione verificata non sint, in casu

tamen quo observaret dominos terrestres in exigendis robottis praescriptum punctorum regulativorum praetergredi, eisdem ad justam mensuram reducere et quod illegaliter exactum foret instantanei refundicaret. Cum denique Tabulam Continuum in eo errasse comperiat quod vice iudicem nobilium Szabo antea iussu Gubernii a functione amotum, absque praescriptio Guberniali in officium pristinum Dominationi Vestrae reposerint. Penes facti exprobrationem committitur eisdem serio, ut nisi idem vice iudicem nobilium aperta resipiscentiae signa dedisset, eundem ulterius quocumque sub dictata poena relinquunt. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii 29-a Septembris anni 1784.

Baro S. de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely cancelarius m.p.
Antonius Horváth secretarius m.p.

Pe verso: Tabulae Continuae Incltyi comitatus Hunyad, consignandum.
Ex officio. Devae.

Praesentatum 15 Octobris 1784.

Orig., Sec. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 15–16.

107

[1784, septembrie, Deva]

Méltóságos L.B. Consiliarius Úr! Kiváltképpen Jó Patronusom.

Szegény Vármegyénkben a Parasztok magok fel irásából indult Zenebona letsendesítésére méltoztatván a Felséges Királyi Gubernium á Fő Hadi Vezérséggel edjetérlők közlebebről parantsolni hogy Oroszianus Kapitány Richard Úr Táblánktól rendelendő egy Deputatusokkal Falunként publicállya azon Cnscriptio Felsőbbek akarattya és minden erő nélkül való létét, az említett Kapitány Úr melléje rendelt Regalista Zeyk András Urral edjütt azon Publicatiót elkezdették, némely Falukban különösen Hátszegvidékin ctt esett szakadalmban s másutt is folytatták, de a mint relatiójok fogja mutatni, kevés haszonnal, mert nagyobb része a népnek több hitelt ad az Hátszegi Katona Tiszt úr előtt véghez ment Felírásnak, mint ennek a Publicatióának, az honnét a Katonaság felállása és talán egyébb ígéro biztatások formált reménységekből annyira el idegenedtek a Provincialis Statustól hogy majd számba se veszik, sőt Felséges Urunkhoz való indulattyok is nagyon kétséges, ugy hogy talán a fegyvert tsak ártalom végett óhajtják a mint O Boldogfalván tel szállalt egy ember, ismét A. Szilvási és Mátsai Emberek magok viselése bizonyittya ugy hogy ez a tudatlanságban és rossz erköltsökben nevededett Parasztság ha a tél keménysége alatt természetekben illő keménységgel meg nem zaboláztatik, félő az hogy a tavasz kezdésében egyszersmind olyan tselekedetekhez fakadjon, a mellyek akkor sokaknak történhető romlása után nagy költséggel és kárral kelessék meg orvosolni. E végre azon Relatiót a Felséges Guberniumnak alázatosan felküldöttük könyörögvén méltoztassék Attyai Képpen idején ezen rosszoknak eleit venni,

közelebről téli Quártélyra a Jövő Esztendőre is itt maradandó elegendő Militiát ki kérni. Mert a Limitaneával ezt a tzélt el nem érhetni mind azért hogy azok is Oláhok, mind azért hogy falukon szerte széllyel kellene a Militiát helyeztetni vagy legalább bizonyos Linéáknak Correspondentiájok meg gáltlására, mind azért hogy Fő Tisztyük conscribálván a Népet, katonái sem örömet gáltolnák annak remélt kimenetelit.

Alázatos instálok azért Nagyságodnak méltoztassék ezen ügyünket kegyes Patrociniumával segíteni. Mi ezen vég helyyen szempillantását sem tudjuk a mikor már fenyegetőző embereink felkontzolniak.

Bátorságos alkalmatlanságokról alázatos engedelmet kérek, mely tisztelettel levén Nagyságod alázatos szolgálja Zeyk János. 970.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 97-98.

Preamărite domnule consilier baron, deosebit de bunul meu patron,

Pentru liniștirea tulburărilor în săracul comitat al nostru, pornite din conscripția țăranilor, binevoind Înaltul Guberniu Regesc, de acord cu Comandamentul Suprem, a dispune nu de mult ca domnul căpitan Richard din regimentul Orosz, împreună cu deputați delegați de la Tabla noastră, să publice prin sate voința superioară că acea conscripție este fără nici o putere, căpitanul amintit împreună cu domnul regalist Zeyk András, delegat pe lângă el, au început să publice acea ordonanță în anumite sate, mai ales în districtul Hațeg, în târgurile de țară de acolo și altundeva, au și continuat, dar, după cum vor arăta rapoartele lor, cu puțin folos, pentru că cea mai mare parte a poporului dă mai mare crezământ conscrierii întâmplătoare înaintea domnului ofițer de la Hațeg decât acestei publicațiuni și poate prin înființarea militariei și din alte promisiuni încurajatoare și-au făurit speranțe într-atita, încît s-au instrăinat de statutul lor provincial, că nici nu îl iau în seamă, ba chiar și sentimentele lor față de Maiestatea Sa sint indoielnice, așa că poate și armele le doresc numai ca să facă rele și după cum a vorbit un om la Sîntămăria-Orlea și purtarea oamenilor din Silvașul de Jos și Zăvoiu o dovedește, dacă această țăranime crescută în neștiință și moravuri rele în cursul iernii aspre nu va fi înfrînată cu asprime potrivită naturii sale, ne putem teme că odată cu începerea primăverii să ia naștere astfel de fapte, care, după multe rele ce se pot întâmpla atunci, să trebuiască să fie vindecate cu mari cheltuieli și pagube. Pentru aceasta cu supunere am înaintat acele rapoarte Înaltului Guberniu, rugînd să binevoiți în mod părintesc a pune capăt acestor rele în timp, a cere mai de aproape armată suficientă, care să rămînă aici încartiruită pe iarnă și pe anul viitor. Pentru că cu grănicerii nu se poate realiza acest scop, întrucît și *aceia sint români* și pentru că armata ar trebui așezată la sate împrăștiată sau pe anumite linii pentru împiedicarea corespondenței lor și pentru că ofițerul lor superior a conscriș poporul, nici soldații nu ar împiedica cu bucurie realizarea speranțelor acestuia.

Cu supunere rog preamărita domnia voastră să binevoiți a ajuta această cauză cu sprijinul dumneavoastră. Noi aici, în aceste locuri de margine, nu știm în care clipită de ochi oamenii noștri, care ne amenință, ne măcelăresc.

Cu supunere rog iertare pentru incomodarea mea îndrăzneată, fiind cu profundă stimă sluga credincioasă a domniei voastre, Zeyk János. 970.

Continuatio investigationis mixtae

anno 1784 die 29-a mensis Septembris in possessione Nagy Csula districtui Hatzeg ingremiata in curia nobilitari domini Ioannis Csulai peracta sequitur serie subsequenti.

N-ro 10-mo. Querelam providorum Sztojka et Mixa Istyionyeszk incolarum pagi Demsus, jobbationum vero, non ut erronee expositum est, Danielis Ribitzei, verum Illustrissimi Liberi Baroni Danielis Josika de Branyitzka, ex rationibus quod unius sessionis incolae annuatim prius 10 ab 11, vel in circa 14 annis 20 Hungaricales florenos et 1000 pallos praelibato domino terrestri persolvant, insuper ligna ultra conventionem ex pago Korojesd ad pagum Rapolt vehere necessitentur, suo loco reliqui haud posse, inde in apricum prodit, quod recognoscentibus ipsis querulantibus, obligatio praestandorum, annuatim antea 10, nunc vero 20 Hungaricalium florenorum et 1000 pallorum voluntaria fuerit ac sit, huicque libentius insistere velint (nisi gratuita aliqua relaxatio indulgeretur) quam iuxta ordinationes servitia hebdomadatim ad tantam loci distantiam praesent. Quod attinet autem ultra pactum ipsis impositum ex pago Korojesd evecturae onus, ad querelas Illustrissimo domino Baroni expositas sublevamen ipsis appromissum esse. Idcirco querela cessat.

N-ro 11-mo. Querela providi Ianos Lugosan ficto nomine, verius Kottroi nominati, pro 1-mo, modo etiam in confrontatione eadem est, ut nimirum tempore messis huius anni hebdomadatim sex dierum servitium praestiterit, quod autem ad diluendam hac in parte querelam pertinet, propria ipsiusmet oris fassio verificavit, iudicem dominalem e servitiis, quod ante illud tempus per querulantem injustam dominalis robotae competentiam praestari debebat, hoc in sui commodum et depurationem propriarum obligationum convertisse, adeoque defectum dierum servitii dominalis hac ratione antea emersum respectu domini terrestri inculpate quidem suppletum, dolum autem in iudicem dominalem debita satisfactione expiandum cadere.

Hic confrontatur iudex dominalis Moysze Lup ex Tustya, jobbatio domini Eliae senioris Csulai de eadem cum querulante in praesentia etiam providi Dumitru Vojk ex Bojtza jobbationis eiusdem domini Eliae Csulai pro testimonio adducti, qui quidem post depositionem iuramenti retulerunt ad concretionem quoque querulantis, iudicem nullomodo ad obiecta tam rem illicitam processisse, in robotis autem dominalibus tanto minus excessus contigisse, ut potius servitia in minori quantitate quam publicatis Benignis Ordinationibus sancitum est, exacta fuerint, generaliter ab uno quoque consociorum subditorum.

Pro secundo idem querulans querelam revocat in eo quod non uxor, verum soror eiusdem verberata fuerit praesente domino terrestri per iudicem dominalem.

Ad eliciendam huius rei veritatem praedictum Dumitru Vojk examinavimus, qui iurato fide retulit: Tempore expositae verberationis se praesentem fuisse et dictam querulantis sororem ipsemet tenuisse donec iubente domino terrestri in circa 8 bacullos eosque leniter et potius ad incutiendum negligentibus metum iudex inflixisset, puerum eiusdem verberatam brachio tenuisse interea, eo quod ipsa quoque hanc castigationem in momento pedibus insistendo sustinuerit, sed absque ulla pueri laesione et faemina quoque prouti antea ita post castigationem etiam, absque ullius passionis nota salva rem suam peregit, verberationem autem illam, ad eo rem inanem fuisse, ut

neque querelam ea ratione moveri merita fuerit, quae ipsae quoque iudex Moysze Lup jurata fide et concordanti in omnibus relatione verificat.

Die 30-ma Septembris et 1-ma Octobris investigationem querelarum Adám Dzurkovetz sub n-ro 1-mo dum assumpsissemus, advertendo eandem in continuatione operis amplum admodum temporis spatium requirere, quo res processualibus antea irradicata et irretita fundamentaliter inter ipsos compossessores et subditos ignosci, totiusque, quod me pertinet territorii Farkadiensis, Gauritsa et praedii Dumbavitza geometrica subdivisio procurari quiret, praesentis investigationis submissio propter hanc rem haud quaquam protelari potuit eum, interea alter concommisariorum etiam dominus Ioannes Csulai per Spectabilem dominum substitutum vice comitem Valentinum Szilvási tenore epistolae ad dominum militarem commissarium directae propter maius urgentiusque Suae Majestatis negotium revocaretur.

Cuius quidem praemissae mixtae investigationis et confrontationis seriem prout per nos exstitit expedita et peracta Excellentiss ac Illustratibus Vestris humillimo cum obsequio submitteremus fide nostra mediante sigillisque nostris usualibus munitam in perenni venerationis cultu emorimur.

Felső Farkadin 1-a Octobris anno 1784.
Excellentiarum ac Illustratatum Vestrarum

Abrahamus Kallyani m.p.
primarius locumtenens

humillimi servi
Stephanus Kenderesi m.p.
ordinarius iudex nobilium
Ioannes Csulai m.p.
vice iudex nobilium

De allă mină: Ad continuationem huius operis ab Inclyto Officiolatu tenore commissionis datae 24-ta Septembris 1784 expeditae exmissi.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 13—14; peceți inelare în ceară roșie.

¹ Documentul constituie o anexă la protocolul din 28 octombrie 1784, purtând același număr cu acesta (4 614/1785).

109

1784 octombrie 7, Sibiu

9261

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, domini domini nostri clementissimi nomine! Inclytae Tabulae Continuae comitatus Hunyadiensis intimandum.

Georgius Novák ex Szetsel exposuit Gubernio Regio se postquam a domino suo terrestri Ioanne Nalaczi facultatorias pro suscipiendo popatu consequi nequisset, ex instigatione dictae possessionis incolarum in Valachiam transivisse, indeque impertitis sibi ordinibus reducem, per reverendum dis-unitorum episcopum a functione popali exclusum esse. Quum autem idem reverendus episcopus altissimis ordinationibus Regiis hac in parte con-

296

formiter egisse comperiat, committitur Dominationibus Vestris ut praefatum supplicansem illico in statum rusticitatem redigant. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 7-a Octobris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székelly m.p.
cancelarius
Anton Horváth m.p.
secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad consignandum. Ex Officio. Devae.

Praesentatum 18 Octobris 1784. 259.

Observandum. Servit pro directione. Super reductione ad rusticitatem supplicantis Georgii Novák incolae Szetseliensis jobbagioni domini Ioanni Nalátzi, qui se in Valachia curavit popizati.

Orig., C.H., dos. 10/1784, f. 18–19.

Mi alább subscribált nemes Személyek recognoscálunk per presentes, hogy ezen folyó 1784-ik esztendőben Octobernek 8-ik napján, midőn ezen Tekintetes Hunyadvármegyébe Fejérvizen, egyikünk, ugy mint Bágya János Nemes házánál lettünk volna, előnkben jövének ezen Specificálandó paraszt személyek, ugy mint 1^{mus} moraló Lasztru Duze; 2us Vajdejon lakó Avram Sztaniszláv, mind ketten Fejérvizi Bágya Sigmond uram Jobbágyi; 3us ugyan Vajdejon moraló Josziv Demjeszk alias Vinyerán et denique, 4us Ruszu Vojnásza, 5us autem Korojesden lakó Miku Albeszk, mind hárman ugyan Fejérvizi Bálint Ábrahám Uram Jobbágyi, kik mindnyájan, uti refertur, földös Uraik Szabadságokból és engedelmekből, velünk való jobb kezeknek bé adásával sub articularis 25 Hungarorum florenorum poena, per quos vis legali executione desumandi kezeséget vállalának mostan Magistratuális Dévai Tömlöztben raboskodó Korojesdi Mihály Szin, alias Berbetyán nevezetű személyért, olly Conditióval, hogy ezen irt raboskodó Személy, rabságából ki szabadulván, mindennémü gonosz tselekedetekről vagy lopásokról lemondván, magát jámborul és keresztényi kötelességének tenorához illendő erkölsel ez után viseli és senki ellen seminemü rankorral és abból származható üldözetel nem lészen, ha pedig elenben találna magát effélékben valamelyikben inszignáltatni, tehát eo in casu az Specificált kezesek töstént el fogni és ad jurisdictionem Magistratui sistálni sub praedicta Articulari poena tartozanak, exclusis omnibus juridicis remedis. Melly prospecificált kezeségnek dolga mi előttünk mindenekbe hogy az fennebb írt mód szerint ment légyen végbe, arról irtuk mi is ezen tulajdon kezünk írása subscriptiójával és usualis petsétünkel confirmált Magistratura Cautionalis Levelünket,

futura pro rei cautela fide nostra mediante. Dato Anno Die Supra notata Fejérvizi idősbb Bágya János m.p. L.S. és ugyan fejérvizi Bágya László m.p. Nemes Személyek. L.S.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Noi, subscrișii mai jos, persoane nobile, prin prezenta recunoaștem că în acest an 1784, în octombrie, ziua a opta, pe cînd eram la casa unuia dintre noi, anume a nobilului Bágya Ioan din Rîu Alb, din acest comitat nobil Hunedoara, au venit înaintea noastră țărani specificați, adică 1-^{mul} Lasztru Duze; al 2-^{lea} Avram Sztanislav, care locuiește în Riu Mic, ambii iobagii domnului Bágya Sigismund din Rîu Alb; al 3-^{lea} Iosiv Demiesc alias Vineran, care locuiește tot în Riu Mic, apoi și al 4-^{lea} Rusu Voineasa și 5-^{lea} Micu Albesc care locuiește în Coroiești, toți trei iobagii onoratului domn Bálint Ábrahám din Rîu Alb, care cu toții după ce ne-au adus la cunoștință că au libertatea și îngăduința stăpînilor lor de pămînt, dîndu-ne nouă mîna dreaptă sub sancțiunea legală de 25 florini maghiari, care devine executabilă prin puterea execuției legale, au luat asupra lor chezășie pentru persoana lui Mihai Sin, alias Berbetean, care în prezent se află în închisoarea magistratuală din Deva, cu o atare condiție ca această persoană menționată, după ce va fi eliberată din închisoare va renunța la orice fapte rele sau furturi, se va purta după aceasta în mod blînd și cu morală potrivită obligațiunilor creștinești și nu va purta în contra nimănui supărare și nu va nutri răzbunare derivată din aceasta, iar dacă în caz contrar s-ar găsi să se amestece într-una din aceste fapte, deci în acest caz chezașii specificați să fie obligați să-l prindă imediat și sub sancțiunea pedepsei menționate să-l înfățișeze pentru judecarea magistratuală, fiind excluse toate remediile juridice. Că garanțiile menționate înaintea noastră întru toate au avut loc în modul descris mai sus, despre aceasta am scris și noi această scrisoare de chezășie a noastră, semnată cu mîna noastră proprie și prevăzută cu sigilul nostru obișnuit, pentru a garanta în viitor pentru acest lucru au încredințarea noastră. Dată în anul și ziua susmenționate, Bágya János senior, de Riu Alb, m.p. L.S. și de asemenea Bágya László de Riu Alb, m.p. L.S., persoane nobile.

Pe verso: 859.

111

1784 octombrie 9, Timișoara

Inclyta Universitas!

Benigne resolvere dignata est Sua Majestas Sacratissima, ut fine extirpandorum praedonum et constabiliendae securitatis publicae uno eodemque tempore respectivi Hungariae comitatus, confinia item militaria ex parte Hungarica, praeterea illi quoque comitatus, qui ex parte Transylvaniae Hungariae vicini sunt, concurrant et in quorum gremio hucdum latronum turmae grassari observatae sunt, ne casu in contrario si ex una tantum parte agatur, latrones pro more recepto ad aliam jurisdictionem transeant, taliterque omnem persequendi conatum eludant.

298

Quemadmodum itaque de hac Benigna Suae Majestatis Sacratissimae Resolutione in commune bonum, securitatemque publicam conservandam directa Inclutam Universitatem sua via edoctam esse non dubito, ita celebrando hoc in merito hicce Temesvarini concursui et elaborando suscipiendae operationis cum interventu deputatorum per respectivas jurisdictiones ad me exmittendorum planum, ineundisque cum illis mutuis consiliis diem 27-am praesentis mensis defigo. Nihil dubitans quin etiam per Inclutam hancce Universitatem ea, quo ad effectum praeinsinuatae Benignae Resolutionis necessaria videbuntur, tempestive disponantur et ordinentur. In reliquo vero debito cultu et observantia persevero.

Inclytae Universitatis.
Temesvarini, 9-a Octobris 1784.

Ad officia paratissimus obligatissimus
Comes Anton Jankovics m.p.

Pe verso: Inclitae comitatus Hunyadiensis Universitati. Per Tachet. Ex officio. Devae, in Transylvania.

Praesentatum 11-a Octobris 1784. 831—0.
Ex Commissione Regia Aulica.

Orig., C.H., dos. 36/1784, f. 13—14; pecete de inchidere in ceară roșie.

112

1784 octombrie 11, Mărtinești

Ad querelas Communitatis Martinesd cum Tugurianis Tormasiensibus in I. Comitatu Hunyad existenses contra Dominos suos Terrestres in quatuor punctis Augustissimo Imperatori porrectas, sequentem de et super querulantium expositione Anno 1784 die 11-ma Mensis Octobris cum Dominis Terrestribus vel, ipsis absentibus, eorum Officialibus in praedicta Possessione Martinesd instituimus Investigationem.

Jobbagiones Illustrissimi Dominis L. Baronis Antonii Orbán suas quaerelas exponunt taliter:

1-mo. Amikor ökör szerrel mennek Bentzentre Jobbágyi szolgálatra ollankor két hétig és három napig egymás után tartóztatnak, úgy hogy nyári napokon magok tél idején pedig egy egy hétig continuálván a szolgálatot marhájok éheznek, semmi kossal nem segítettvén.

Responsio Provisoris Georgii Bányai
Az idő Circumstantiáihoz képpeszt szántásnak idején néha két hétig s egy két nappal tovább is tartóztatya mikor mindnyájan nem compareálhtván a quaerulansok, de mindenkor más következendő két hetet szokott relaxálni. Ami pedig a téli szolgálatot nézi, soha két három napnál tovább nem tartóztatya imputálván utyokat is, ha pedig ollyankor a kossyok elfogy, szalmával szokott succurálni.

2-do. Nintsen semmi panaszok a quaerulansoknak.

3-tio. Mindnyájan egy ösztövér sertést, egy köből zabot Karátson és és Husvét, tyúkjait és 20 tojásait de quavis sessione administrállyák Földös Uraknak.

Titulo Decimationis igen is desumál töllek is annuatim egy ösztövér sertést, egy Karátson tyúkját és Husvét tojjásait minden szolgálatól, az az három tyúk és 30 tojást nem külömben ab una sessione egy köből zabot.

Confrontatio

Midön a pársokat ad Confrontationem elő állítottuk volna, a praetitulatus Báró Ur eő Nagysága Tisztye ilyen declaratiot téve: Hogy a nyári napokon ökör szerrel valo szolgálatban ugymint hordáskor és szántáskor két hétig is néha két három napig is tartóztatnak, de azután következendő még két hétig ökör szerrel valo szolgálatyok relaxáltatik. Ezen punctumhoz a pársok között ilyen biformitas accedála: hogy a quaerulansok tempore hyberno az egy héti szolgálatnak insistálnak, Tisztartó Uram pedig az három napi szolgálatnak inhaereál.

Quoad 3-tium a pársok között ilyen biformitas találtatott: hogy a quaerulansok inhaereálnak annak hegy annuatim administrálnak 4 tyúkot és 40 tojást, Tisztartó Uram pedig azt urgeállyá hogy tsak 30 tojást és 3 tyúkot percipiált esztendőnként. Melly biformításoknak világosságra valo hozzása véget, ugyan meg nevezett faluban Martinesden commoráló jó hírü nevü öreg renden levő négy paraszt személyeket szokott mód szerint meg esketvén, ilyen vallást tevék: a téli napokon minden héten néha Hétfőn, néha Kedden, néha Szeredán elkezdve a szolgálatot Szombat estvéig continuállyák és vagy szombaton éjjel éjfélkor, vagy vasárnap reggel szoktak a quaerulansok haza érkezni. Quoad 2-dum biformitatem annuatim 40 tojást és 4 tyúkot szokott a Méltóságos Báró quaerulatus Ur desumáltatni a quaerulánsokon.

Ezen Fassiókat meg nevezett Tisztartóknak objicialván, ugyan az előbbbeni feleleteknek inhaereált.

Jobbagiones Magnifici Domini Joannis Balog de Radnoth suas quaerelas in sequentibus exponunt:

1-mo. Nem a Memoriálisban való expositio szerint hegy egymás után három hétig, hanem nyári napokon, a nehezebb munka idején, igen is két hétig ökör szerrel, téli napokon is néha két hétig tartóztatnak, de onnan tsak szalmabeli kostot Földös Urak adatt marhájok számára. A quaerulansokat is eledeleknek hozása véget haza botsátattya. Kézi munkával is minden héten individualiter 3 s 4 pópokat praestálnak.

Responsio Judicis Dominalis Provisoris Krisztián fassio

Continuálván Tsötörtöktőe fogva más Tsötörtökig az vonó marhával valo szolgálatot, akkor a quaerulánsok haza botsátatnak, második szántáskor hasonlóképpen, kézi munkával pedig minden héten négy sessióról hat ember három három napig valo szolgálatot téssen.

2-do. Nintsen semmi panasza a quaerulánsoknak.

3-tio. Négy antiqua sessióról két kövér sertést, 4 köből zabot, 4 tyúkot és 40 tojást adminisztrálnak annuatim.

4-to. Annuatim de 4 sessionibus 4 forintot Szent Mihály napján Földös Uraknak szoktak expendálni.

Recognoscállya a Dominalis Biró a quaerulánsok expositióját.

Ezt is recognoscállya a Dominalis Biró.

Confrontatio

A Confrontatio alkalmatosságával a quaerulánsok ekképpen qualificálák a magok panaszokat: hogy néha két hetet, néha egyet praestálnak, az honnan difficultas következett. A Dominalis Biró urgeálta hogy ökor szerrel tsak egy egy hétig hajtotta. Mellyet mi is censeálván a quaerulánsok előtt, vetegtevén találtuk 9 napnak a két héti szolgálatot. Kézi szerrel való szolgálatból pedig ilyen biformitas következett: hogy a Dominalis Biró azt erősítette hogy 4 sessióról hetenként hat embert 3 napig szolgáltatott, de ezektől is sok maradt restantiában. Ezen biformításoknak is meg egyeztetések véget, az meg eskettetett fatenseknek tanu bizonyságokhoz ragaszkodni kívánván, ilyen világosságot vettünk: hogy a quaerulánsoknak szolgálatyok akár hogy fel vette ökor szerrel többre 9 napnál nem mégyen egymás után, gyalog szerrel pedig hetenként individualiter némelly két, némelly három, némelly 4 napot praestál. De a quaerulánsok expositiójok szerint soha a négy négy napi szolgálatot nem suppléállyák mindnyájan. Kiknek is objiciálván az öregeknek ellenek tett fassiójokat, ugyan az előbbeni panasoknak inhaereált, a Dominalis Biró is hasonlóképpen, az öregek fassiójoknak insistált.

Jobbagiones Excellentissimi Dominis Comitibus Georgii Bánffy de Losontz in praedicta Possessione Martinesd commorantes, cum Tuguriensis Tormasiensibus taliter suas quaerelas exponunt:

1-mo. Minden sessióról mind ökor, mind gyalog szerrel hetenként 5 napot szolgálnak, amely szolgálatban az láttatik a quaerulánsoknak terhessebbnek lenni, hogy a régi szokás szerint eledel nem segítetnek.

Responsio Provisoris D. Josephi Balog

Nem igaz hogy minden sessióról 5-5 napi robotot praestálnak, mert Gróff Bánffy György eő Nagyságának Martinesden 3, Tormásott 7 sessiói vagynak mint a Conscriptió és mostan is elé állítandó testisek bizonyityák, mégis az eddig volt Tisztek nevezetesen Jáno nevezetű Udvarbiró praevaricatiója miatt, ki egynéhány aranyokat vett volt fel a Jobbágyoktól. A Martinesdiek mindenképpen két embert 5-5 napi szolgálatra adták. Ugy szintén a Tormásiak is két-két embert 5-5 napra. Ezen Tiszteknek régi praevaricatiójokból következett hát Jobbágyi szolgálatbéli csonkulás most estvén Méltóságos Gróff Bánffy György ur eő Excellentiajának tud-

tára, annualis fiscalissa Sylvester György által solemniter protestáltatott. Hcgy mivel ezen szolgáltat-béli defectus nem ex consensu Domini Terrestris, nec usu aliquo, sed modo praevaricativo kezdődött és folyt eddig, ezentul a numero sessionum antiquarum 4-4 napi robotát meg kíván mindeniktől s el sem is engedi. Ami pedig az eledel nem adást illeti, igaz az hogy néhai Méltóságos Gróffné Bartsai Ágnes Bánffi Dienesné Aszszony eő Excel-lentiája, mint ritka példájju kegyességü és az kegyességgel magát meg is eröltető Aszszony, könyörületességéből de nem valami kompositióból tzipót mikor mod volt benne szokott volt adni 3-3 napokra, azzal hitetetvén el hogy Martinesd és Tormás olyan meszsze légyen Pis-kitől mint Kosztesd és más Városvizi faluk. De ezen okok az adásra helye-sek nem lévén és az eő Nagysága successorát Méltóságos Gróff Bánffi György urat eő Nagyságát nem obligálván, tettzet ezen könyörüle-tességéből járnai szokott tzipót sub-stráhalni és maga könyörületességét és gratiáját más helyen exerceálni.

Igaz az Regulativum Punctum szerint.

Ez is igaz ex usu in his locis consueto.

2-do. Amikor szolgálatban későn találnek érkezni, ollykor hol tiz, hol tizenkét páltzát ütett az Udvarbíró.

3-tio. A Punctumban ingrediált specificumok közzül egyebet nem prae-stálnak hanem tsak minden főről egy tyúkat és tíz tojást.

4-to. Ezen punctumra nints semmi panaszok a quaerulánsoknak.

Confrontatio

Midőn a pársokat ad Confrontationem ellő álitottuk volna, a Martinesdi quaerulánsok insistálnak annak hogy ők ab antiquo tsak 2 antiqua sessióról szolgáltak mind eddig. A Tormásiak pedig a Confrontatio előtt 3 antiqua sessiót recognoscáltak és akár ökor, akár gyalog szerrel minden héten 5-5 napot praestáltak. Mellyekből ilyen biformitás eredett hogy Udvarbíró Uram inhaereált annak hogy Martinesden 3 antiqua, Tormáson pedig 7 sessiók vagynak és mégis tsak két-két antiqua sessiókról 5-5 napi szolgálatot tettek hetenként a két Communitásbéli Jobbágyok. Melly biformításoknak meg

egyveztetésekre a fellyebb meg irt fatenseket megkérvdén ilyen vallást tévének: hogy Méltóságos Gróf Bánffi György ur eő Excellentiájának itten Martinesden 3 antiqua sessiói vagynak és mégis tsak kettőről teszik meg a szolgálatot, mivel Jánó uram idejében Tormási Toma Mikolaj meg haragudván nem tudom miért a Martinesdiekre fel adta az Udvarbirónak hogy az quaerulánsok nem 2 sessiót hanem hármát birnak, melly okból a quaeruláns Martinesdi Jobbágyokat maga eleibe compareáltatván az Udvarbiró, a 3 sessió után való szolgálatot tőlők meg kívánta, de azt nem tudjuk könyerületességből-é vagy pedig adományért-é meg irt Jánó uram engette tsak a mostani szolgálat praestálására és azolta tsak 2 sessióról tették meg a szolgálatot mind eddig a harmadik sessiót is birván. Tormáson pedig 7 antiqua sessiók vagynak illy rendben: 1-mo. A Susa öröksége; 2-do. a Dorháé; 3-tio. a Dávid Filipiszké; 4-to. a Viséréstyiaké; 5-to. a Grozéstyiaké; 6-to. a Mihohojok öröksége; 7-mo. a Burlané, melly két antiqua sessió közzül 4 impopulálva lévén azoknak belső s külső appertinentiáit actu is birják a quaerulánsok, a 3 defecta sessiókat pedig cum omnibus eorum appertinentiis az Udvar birja mai napon is.

Ezen quaerulánsok ellen tett fassiójokat az öregeknek objiciálták, de ugyan tsak a quaerulánsok insistáltak az előbbi panaszoknak. Az Udvarbiró inhaereált az evocált ratioknak és a szolgálatnak.

Jobbagiones Illustrissimi Comitissae Gregorii Bethlen Item Baronissae Dominellae Mariae Györffi, nec non Magnificae Dominae Viduae Samuelis quondam Zejk Sára Kendeffi nullam habent quaerelam.

Jobbagiones vero Magnifici Domini Ludovici Bartsai, item Titulati Domini Valentini Noptsa, nec non Titulati Domini Georgii Csoka, Stephani Bonyhai et Volfgangi Marton porrectionem memorialium non scivisse, tanto minus consensum praebuisse.

Cujus quidem praemissae hujusmodi Investigationis nostrae seriem prout per nos expedita ac peracta extitit Nos quoque sub manuum propriarum subscriptionibus nostris, fide nostra mediante, humillime retulimus. Sigl. Anno, die Menseque praenotatis.

Nicolaus Simon mpria	et Alexander Vitán de Bajesd mp.
I. Comitatus Hunyad Processus	I. Comitatus Hunyad processus
Losad substitutus Vicejudex	Kitid substitutus Vicejud ex nobilium.

Orig., Arh. Stat. Deza; Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 25–26.

La plingerile comunității Mărtinești precum și la cele ale colibașilor din Turmaș existenți în onoratul comitat Hunedoara, înaintate în patru puncte Preainălțatului Împărat împotriva stăpînilor lor de pămînt, în ziua de 11

octombrie 1784, în amintita posesiune Mărtinești, am efectuat următoarea anchetă asupra plîngerilor prezentate, împreună cu stăpînii de pămînt sau, în absența lor, cu oficialii acestora.

Iobagii preamăritului domn baron Anton Orbán își prezintă plîngerile lor astfel:

1. Cînd ei se duc cu boii la slujbă iobăgească, sînt ținuți la rînd două săptămîni și trei zile, așa în zilele de vară, iar în vreme de iarnă ei făcînd slujbă o săptămînă la rînd, vitele lor flămînzesc, nefiînd ajutați de loc cu ceva nutreț.

2. Petiționarii n-au nici o plîngere.

3. Cu toții dau după fiecare sesie stăpînului lor de pămînt un porc slab, o cîblă de ovăz, găini și 20 de ouă de Crăciun și Paști.

Răspunsul provizorului Georgius Bányai

După împrejurările vremii, în timpul aratului îi ține citeodată două săptămîni și încă o zi—două, căci nu toți petiționarii pot să vină, dar întotdeauna în următoarele două săptămîni obișnuiește să-i lase liberi. În ceea ce privește slujba de iarnă, nu îi ține niciodată mai mult de două—trei zile, socotind și drumul, iar dacă li se termină nutrețul obișnuiește să-i ajute cu paie.

Într-adevăr ia de la ei ca dijmă anual un porc slab, o găină de Crăciun și Paști, ouă după fiecare sesie, adică trei găini și 30 de ouă, precum și o cîblă de ovăz după o sesie.

Confruntare

Pe cînd am citat părțile pentru confruntare, oficialul Înălțimii Sale, amintitului domn baron a făcut următoarea declarație: că în zilele de vară, la slujba cu boii, adică la cărat și arat, sînt ținuți două săptămîni și uneori încă două—trei zile, dar în cele două săptămîni care urmează slujba lor cu boi este iertată. La acest punct între părți a apărut neconcordanța că petiționarii susțin o slujbă de iarnă de o săptămînă, iar domnul provizor rămîne la o slujbă de trei zile.

În privința punctului 3, între părți s-a constatat neconcordanța că petiționarii insistă asupra faptului că ei dau anual 4 găini și 40 de ouă, iar domnul provizor susține că el a luat numai 30 de ouă și 3 găini anual. Pentru a lămuri această neconcordanță, am jurat 4 țărani bătrîni, de bun renume, care locuiesc în Mărtinești, după mcdul uzual de jurămint, și ei au depus următoarea mărturie: în zilele de iarnă, în fiecare săptămînă, uneori luni, alteori marți, iarăși altădată miercuri începînd slujba, durează pînă sîmbătă seara și petiționarii de regulă ajung acasă sîmbătă noaptea sau duminică dimineața. În privința punctului 2 al neconcordanței, preamăritul domn baron reclamat obișnuiește să pună să se ia anual 40 de ouă și 4 găini de la reclamantii.

Aceste mărturii fiind prezentate numitului provizor, acesta a rămas la răspunsul său de mai sus.

Iobagii preainălțatului domn Ioan Balog de Iernut înfățișează plîngerile lor în următoarele puncte:

Răspunsul judei domeniial Cristian
Făcînd slujbă cu vitele de tracțiune de joi pînă joi, atunci reclamanții

1. Ei sînt ținuți, nu cum se zice în memoriu, cîte trei săptămîni la rînd, ci în zilele de vară, în timpul muncilor mai grele, cîte două săptămîni cu boii, iar în zilele de iarnă cîteodată tot două săptămîni. Stăpînul lor de pămînt a dat pentru vite ca nutreț numai paie. El îi lasă pe reclamanți să se ducă acasă după mîncare. Ei prestează și individual cîte 3 și 4 zile de muncă cu palmele în fiecare săptămîină.

2. Reclamanții nu au nici o plîngere.

3. Ei dau anual de pe 4 sesii vechi 2 porci grași, 4 cîble de ovăz, 4 găini și 40 de ouă.

4. Obișnuiesc să plătească stăpînului lor de pămînt anual după 4 sesii 4 forinți de Sfîntul Mihai.

sînt lăsați acasă, la fel la al doilea arat, iar cu palmele în fiecare săptămîină de pe 4 sesii fac slujdă 6 oameni cîte trei zile.

Judele domenial recunoaște cele prezentate de reclamanți.

Judele domenial recunoaște și aceasta.

Confruntare

Cu prilejul confruntării reclamanții și-au înfățișat astfel plîngerea lor: că ei prestează uneori două săptămîni, alteleori una, de unde greutatea pentru ei. Judele domenial arată că i-a mînat la slujbă cu boii doar cîte o săptămîină. Socotind și noi acestea în prezența reclamanților, am găsit că slujba de două săptămîni e de 9 zile. Din slujba cu palmele a reieșit următoarea neconcordanță: că judele domenial susține a fi pus la slujbă de pe 4 sesii săptămînal șase oameni cîte trei zile, dar și dintre aceștia au rămas mulți în restanță. Pentru a lămuri și aceste neconcordanțe, vrînd să rămînem la mărturiile martorilor jurați, am aflat că slujba reclamanților oricum socotită nu e mai mult de 9 zile la rînd cu boii, iar pe jos săptămînal fiecare prestează 2, 3 iar unii 4 zile. Dar după cum arată chiar petiționarii, ei niciodată nu prestează cu toții slujba de cîte 4 zile. Prezentîndu-le acestora mărturia depusă de bătrîni împotriva lor, au rămas la plîngerea lor dinainte, la fel și judele domenial a insistat asupra mărturiei bătrînilor.

Iobagii precainălțatului domn conte Gheorghe Bánffy de Losontz care locuiesc în pomenita posesiune Mărtinești, precum și colibașii din Turmaș, înfățișează astfel plîngerile lor:

*Răspunsul provizorului domenial
Josephus Balog.*

1. După fiecare sesie slujesc săptămînal fie cu boii, fie pe jos, cîte 5 zile, în care slujbă reclamanților li se pare cea mai mare greutate a fi în aceea că nu sînt ajutați după vechiul obicei cu mîncare.

Nu e adevărat că prestează cîte 5 zile de robotă după fiecare sesie, căci Înălțimea Sa, contele Gheorghe Bánffy are la Mărtinești 3, iar la Turmaș 7 sesii, precum dovedește conscripția, precum și martorii prezențați acum, totuși din cauza înșe-

lătoriei oficialilor de pînă acum, anume al unui jude al curții cu numele de Jánó, care a încasat cîțiva galbeni de la iobagi, cei de la Mărtinești au dat oricum doi oameni pentru a sluji cite 5 zile. Ciuntirea slujbei iobăgești care a urmat din această înșelătorie veche a oficialilor ajungînd acum la cunoștința preamăritului și preainălțatului conte Gheorghe Bánffii, acesta l-a pus pe avocatul său Sylvester György să protesteze solemn. Iar cum această lipsă din slujbă a început și s-a continuat nu cu învoirea stăpînului de pămînt și nici după vreun obicei, ci dintr-o înșelătorie, de-acum înainte vrea cite 4 zile de robotă de la fiecare după cite o sesie veche și nu îi va ierta de aceasta. În ceea ce privește faptul că nu le dă de mîncare, e adevărat că răposata preamărită contesă Bartsai Ágnes, preainălțimea ei, doamna soție a lui Bánffii Dénes, ca o doamnă de o rară milostivenie și care exagera chiar în binefaceri, din această milostivenie și nu din vreo înțelegere obișnuise, cînd s-a putut, să le dea cite o piine la trei zile, fiind indusă în eroare că Mărtinești și Turmaș ar fi tot atît de departe de Simeria ca și Costești și alte sate din Orăștioara de Jos. Dar acestea nefiind pricini drepte pentru a le da, ele nu-l obligă pe succesorul ei, pe preamăritul și preainălțatul domn conte Gheorghe Bánffii, căruia i-a plăcut să nu mai dea această piine acordată din milostivenie și să-și exercite milostivenia și binefacerile sale în altă parte.

2. Atunci cînd sosesc cu întîrziere la slujbă, judele curții pune uneori să li se aplice 10, alteori 12 bîte.

3. Dintre cele cuprinse în acest punct ei nu prestează decît o găină și 10 ouă după fiecare persoană.

4. La acest punct reclamanții n-au nici o plîngere.

Este adevărat, după Punctele Regulative.

Și aceasta este adevărat după obiceiul în vigoare în aceste locuri.

Pe cînd am citat părțile pentru confruntare, reclamanții din Mărtinești insistă că ei din vechime au slujit pînă acum doar după două sesii vechi. Cei din Turmaș au recunoscut la confruntare 3 sesii vechi și au prestat fie cu boii, fie pe jos, săptămînal cîte 5 zile. De aici a rezultat neconcordanța că domnul jude al curții a insistat că la Mărtinești sînt 3 sesii vechi, iar la Turmaș 7 și totuși iobagii din cele două comunități au prestat săptămînal doar cîte 5 zile de slujbă după cîte 2 sesii vechi. Pentru a lămuri aceste neconcordanțe, fiind întrebați martorii amintiți mai sus, ei au mărturisit: Preamăritul și preainălțatul domn conte Bánffy György are aici la Mărtinești 3 sesii vechi și totuși slujba se prestează doar după două, pentru că în vremea domnului János Toma Mikolai din Turmaș, supărîndu-se nu se știe de ce pe cei din Mărtinești, i-a denunțat la judele curții că reclamanții nu dețin 2, ci 3 sesii, din care pricină judele curții, citîndu-i în fața lui pe iobagii reclamanți din Mărtinești, le-a cerut slujbă după cele 3 sesii, dar nu știm dacă din milostivenie sau pentru plată amintitul domn János i-a lăsat să presteze doar slujba de acum și de atunci au făcut slujba doar după 2 sesii, deși ei dețineau pînă acum și pe a treia. La Turmaș, în schimb, sînt 7 sesii vechi, astfel: 1. moștenirea lui Susa; 2. cea a lui Dorha; 3. a lui David Filipisc; 4. a Vișereștieilor; 5. a Grozeștilor; 6. moștenirea Mihohoi; 7. a lui Burlan. Dintre aceste 7 sesii vechi 4 fiind locuite, pertinențele lor dinăuntru și dinafară sînt deținute efectiv de către reclamanți, iar cele 3 sesii nepopulate cu toate pertinențele lor le deține și azi curtea.

Prezentîndu-li-se această mărturie a bătrînilor depusă împotriva reclamanților, aceștia au rămas la plîngerea lor. Judele curții a insistat asupra motivelor pomenite și asupra slujbei amintite.

Iobagii preainălțimii sale, contele Grigore Bethlen, precum și cei ai doamnei baron Maria Györffi, precum și cei ai preamăritei doamne Sara Kendeffi, văduva lui Samuel Zejk, nu au nici o plîngere.

Iar iobagii preamăritului domn Ludovic Bartsai, precum și cei ai onoratului domn Valentin Noptsa, precum și ai onoratului domn Gheorghe Csoka, Ștefan Bonyhai și Wolfgang Marton, nu au știut de înaintarea memoriului și cu atît mai puțin s-au învoit la aceasta.

Noi am înfățișat cu supunere șirul anchetei noastre de mai sus, așa cum a fost efectuată și trimisă de noi, întărind prin semnătura noastră autografă. Sigiliu. Anul, ziua și luna însemnată mai sus.

Nicolae Simon m.p.
Vicejude substitut al cercului Jeledinți
din onoratul comitat Hunedoara

Alexandru Vitan de
Băești mp.
vicejude substitut al
cercului Chitid
din onoratul comitat
Hunedoara

Excellentissime Domine Liber Baro Regie Gubernator!
 Excelsum item Regium Gubernium!
 Domini Domini et patroni gratiosissimi!

Modernus plebis rusticae animus, postquam iteratis publicatonibus, ac eas subsequenter iuxta humilime advolutas sub A.B.C.D. copias sub E. originale instrumentum in Hatzeg diebus 3, 4 et 5 currentis mensis notificatione de nullitate suae ad statum militarem praetensae conscriptionis edoctus fuisset, nonnihil quoad externam speciem, sedari et spem imminente saltem hieme publicae quietis praebere coepit quamquam in circulo Trans Marusiano pagorum Bulbuk, Csebb, Mada et Fűzesd, quidam incolae dominorum terrestrium servitium praestare hucdum recussent, circuli vero Zarand incolae ab incursione praedonum aggratiatorum in vicino Regno Hungariae iterum grassantium se tutos esse non videant. Quae ex relationibus dominorum subditorum vice comitum trium in scriptis sub F.G.H. copialiter humilime adnexi et quanti verbaliter coram me facta referre possunt. Facimus iterum de coercendis immorigeris necessarias dispositiones ac Dominus capitaneus Inclytae Oroszianae Divisionis commendans à Rikhard quoque post absolutam iuxta praecitatam sub H. erat in circulo Zarand circulationem die 18-a praesentis fine publicationis aliorum decretorum circa compositionem recalcitrantium ad praememoratum circulum Trans Marusianum transiturus est¹.

Fuisse tamen non exiguum eorundem inquietudinem in hoc diversis provinciis vicino loco evincunt:

1-mo. Rusticorum maximo aestivi laboris tempore turmatim ad loca militaria sine scitu et indultu civilis magistratus et possessorum (quibus subsunt) concursus.

2-do. Ibi ira inconsueta, ante requisitionem Altissime praescriptam dominorum terrestrium ac dein Tabulae Comitatus adversus possessores depositae variae, nunquam prius audita, infundatae querelae, prout ex susceptis deinde investigationibus patuit.

3-tio. Memoriales et litterae dominorum possessorum super denegatis ordinariis robottis, subditorum ad Officiolatum directae, videlicet Magnifici Baronis Danielis Vaji, inspectoris bonorum Illustrissimi Comitissae Georgii senior Bethlen, provisoris bonorum Devensium Illustrissimorum Comitum haeredum Ioan Hallerianorum, item provisoris bonorum Maros Nemetiensium Illustrissimi Comitissae Josephi Gyulai, nec non provisoris bonorum Maros Solymosiensium Illustrissimae Comitissae Adamo Bethlenianae viduae, porro provisoris bonorum Pestesiensium Spectabilis ac Magnifici Ladislai Tűri, deinde Spectabilium ac Magnificorum Francisci Matskasi, Andreae Zejk ac Spectabilium Ladislai Varadi et viduae Ludovico Budaianae. Quoad oppositionem Officiolatus directioni factam testimonium praebent relationes vice judicum nobilium processuum: Demsat in circulo Hatzeg, Halmágy, Kőrösbánya et Riskulitz in Zarand, Hosdat denique in Cis Marusiano.

4-to. Verba rusticorum iuxta aclusas copias sub K.L.M. et nuper humilime submissam publicatoriae commissionis relationem, irreverenter, petulanter, immo etiam malitiosae et audacter prolata ac comminationes apud huiatem plebem in saepissimis casibus effectui dari solitae.

5-to. Superioribus diebus et mense tentata in circulo Cis Marusiano possessione Matso enormis et tumultuosa renitentia, tunc humilime relata. Iuxta reveretis sub N.O.P. ac praecitatis sub D. fecerat Magnificus Dominus vice colonellus á Karp dispositiones aliquas de sedandis iisdem, sed partim

morbo, partim aliis Domini capitanei á Rikhard obstaculis intervenientibus efectum non sortitas, ideoque dedit quidemficiolatus ad praeces illorum eidem porrectas fine eos ad futuras usque ordinationes compescendi resolutionem humilime sub Q. in copia advolutum, sed ne huic quidem satisfecerunt atque per hoc internam animi insinceritatem prodiderunt. Unde si Excelso Regio Gubernio aliter visum non fuerit, denuo interpellaturus est hic Officiolatus praetitulum Dominum vice colonellum super effectum a priori ordinatio, quam primum praetitulum Dominum Rikhard e publicatione in circulo Trans Marusiano suscipienda redierit. Oramus vero demisse Excelsum Regium Gubernium dignetur respectu huius loci in exemplum aliorum servituram castigationem gratiose ordinare omnia praemissa et alia etiam huc facientia ob brevitatem nunc ommissa simul sumpta, clarum reddunt: plebis omnis moralis educationis vinculo destitutae, ad caedes rapinas, dominorum ex servitii mutationes naturaliter prone animum ad spem plenae libertatis adipiscendae quoquomodo erectum fuisse, hinc ex ommissa ordinaria servitute dominis terrestribus urgentissimi laboris tempore gravia damna, ex incompetenter positis quaerelis, tam ipsis, quam Officiolatus grave praedudicium enatum fuisse. Denique hoc modo ferociam concipientibus iisdem rusticis, ad illicitos eiusmodi casus erupisse, nunc quoque post obiectam tantis per spem arma impetrandi hiemis rigore etiam ingruente animum quidem in locis frequentioribus, possessoribus inhabitatis, dissimulare, in aliis vero adhuc retinere, ast verba semel prolata, quemadmodum ex intimo eorum corde promanarunt, ita mox data occasione in effectum deducere velle. Satis edocuerunt illi spem tantum armorum habentes quales futuri essent armati tam erga Principem et Dominum nostrum clementissimum, quam erga dominos suos terrestres. Certe si nihil aliud succederet etiam, profugium, nisi sufficienti militari manu arceantur, iuxta commissionem in investigatione Dominorum Pauli Ponori et Michaelis Vitzmandi superioribus diebus humilime relata aperte obiectum, ad propinquam diversae, jurisdictionis locum, ad incolas ipsis loquutos et subducti parochorum magna ex parte inde oriundorum, vel saltem ibi peregrinantium illos suscepturos semper veremur.

Penes quorum demissam ex Officii incumbentia factam repraesentationem, perpetua veneratione persisto Excellentiarum Vestrarum humilimus servus.

Devae 16-ta Octombris 1784.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 3/1784, f. 27-28.

¹ În același dosar, la fila 29, se păstrează un exemplar fragmentar al aceluiași raport Începutul acestui document este ușor modificat: „Modernus plebis rusticae animus, postquam iteratis publicationibus sed proximius ad transmissam Magnifico Domino vice colonello á Karp die 23-tia elapsi mensis Septembris hic in copiis humilime aclusam notam ac eidem replicantes praetitulae die 24-a eiusdem litteras per subsecutam in Hatzeg diebus in 3-tia et 4-ta currentis mensis in advoluto submissam notificationem de nullitate suae ad statum militare praetensae conscriptionis edoctum fuisset, nonnihil sedari et spem imminente hieme saltem quietis praebere coepit, quod ex relationibus Dominorum substitutorum vice comitum proxime partim verbaliter, partim in scriptis factis referre possum.”

In ordine ad Decretum 5-a mensis Augusti currentis anni 1784 numero 6546 exaratum aliud item 7-ma huius mensis Octobris numero 9413 editum officiales demisse referunt: Frugum tam autumnalium, quam vernalium procreationem hoc anno infaelicem fuisse, iuxta species triticum autumnale inclementia hiemis, ventorum injuria, aquarumque exundatione multis in locis corruptum esse et aliunde etiam tam autumnale, quam vernale triticum pertinaciori veris, aestatisque siccitate multum desolatum exstitisse, fagopirum propter siccitatem vitiose prodiisse et eadem ratione ulteriorem eius procreationem impeditam fuisse; siliginem injuria hiemis sensibiliber periisse, pannicum vero et milium hic praecipue apud plebem in cultura non esse. Quibus rationibus facile praevidere est, huius anni procreationem incolis non suffecturam. Devae din 21-a mensis Octobris 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 30/1784, f. 5.

Copia Relationum per Dominos Vice Judices nobilium in obsequium ordinationis Titulati Domini Ordinarii Vice Comitis de 11-a Octobris a.c. emanatae, super statu plebis circuli Haczeg factarum.

Relatio

Domini Vice Judicis nobilium Processus Nagy Klopotiva

P.P.

Tumultum inter Plebem Contribuentem vana suscipiendi oneris Militaris porrecta contribuentibus spe excitatum dietim suas in Processu Klopotiva ammittere vires, neque ullum quodpiam contra Suam Maiestatem ejusdemque Sacratissimae Officiales, aut Dominos Terrestres moliri, pariformiter etiam ad profugium de praesenti neminem proclivem esse ea, qua par est submissione refero T.T.

N. Csula, Die 18-a octobris 1784 Ioannes Csulai V. Judex nobilium mp.

Relatio

Domini V. Judicis nobilium Processus Totesd.

Tempus plura docebit. De most ebben az Totesdi Processusban az Oláhok Katonaságra vágyakodó szivek Tisztek és Földös Urak ellen valo idegenkedések az mostani circulationnal mind az Katonaságot el felejteni, mind

pediglen Tiszteknek s Földös Uraknak engedelmeskedni tapasztaltam. Pok-
lisa, 20-a Mensis Octobris Anni 1784. Joannes More mp. V. Judex nobilium.

Relatio

Domini V. Judicis nobilium Processus Demsus.

De 11-a Octobris költ parantsolatra, mely szól a köznép csendesség-
ben vagy ellenkezőleg valo állapottyáról, én Processusomban a parantsolat
szerént investigálni kívánván, a népet mindenüt ez uttal csendességben
találtam, ugyhogy se a Dominus Terrestrissek, se az Officiolatus, se a Ki-
rályi Felség ellen mostan semmit mozdítani vagy ellenek támodni nem ta-
pasztaltam s nem adtak fel, ugy az elszőkésre. T.T. Sig. Untsukfalva, 18-a
Octobris 1784.

Gregorius Mara, Processus Demsus
V. Judex nobilium mp.

Relatio

D. V. Judicis nobilium Processus Borbátvizi.

Alázatos kötelésem szerént jelentem az Tekintetes V. Ispány Urnak
hogy a Processusombeli falukat részszerént magam megjárván, rész szerént
pedig az arra különösön meg hiteltetett Gornikjaim hitelesen referáltak hogy
mindenüt már az föld népe halgató egész jó csendességben vagon, se katonas-
ság felől való beszéd és mozdulás, sem pedig el szőkésre valo inclinációja
nem tapasztaltatik, Földös Urai ellen valo nevezetes panaszolkodásról is meg
szüntek, mellyeket homagialis köteleességem szerént kívánván referálni.

Ponor, 17 Octobris 1784 Petrik János, Borbátvizi Processualis
V. Szolgabiró m.p.

Relatio

D. V. Judicis nobilium Processus Maczesd.

Minekutánna most az utólszori Delegata Commissio által publicáltatott
volna az Falusi Biráknak, Papoknak és eskütteknek hogy Ó Felsége nem
olyan formán akarná véghez vitetni a maga Szentséges Parantsolatyait és
nem olyan móddal akarná őket katonáká tenni a mint ők vélekedtenek,
már az ótától fogva ugy anyira meg csendesettenek, hogy mind Földös
Uraknak parantsolatyyait szokott szolgalttyok által tellyesitik, mind pedig
a fell zudult katonaságról való beszédet nem hallom hogy vitatnék. T.T.

Fejérviz, Die 18 Octobris 1784 Michael Kenderesi m.p.

Quod praemissae Copiae originalibus suis conformes sunt praesentibus
fideliter attestamur. Sig. Ostro, 21-a Octobris 1784.

Demetrius Pap de Szatsal Joannes Nagy alias Fiat
mp. alter Processualis Commissarius. de Zolkány

Copie, C.H., dos. 31/1784, f. 16.

Copia rapoartelor înaintate de domnii vicejuzi asupra situației poporului din cercul Hațeg în urma poruncii onoratului domn vicecomite, emise în 11 octombrie a anului curent.

Raportul

domnului vicejude al cercului Clopotiva

P.P.

Răzvrătirea în sinul poporului contribuabil, stîrnită de nădejdea prelungită și deșartă a preluării de către contribuabili a sarcinilor militare, pierde zi de zi din putere, nici unul nu se mai agită împotriva Maiestății Sale, a oficialilor săi sau a stăpînilor de pămînt, de asemenea în prezent nimeni nu mai este înclinat spre emigrare, ceea ce raportez cu supunerea cuvenită.

Ciula Mare, în ziua de 18 octombrie 1784.

Ioannes Csulai, vicejude mp.

Raportul

domnului vicejude al cercului Totești

Vremea ne va arăta mai multe. Dar acum în acest cerc Totești am constatat cu prilejul anchetei făcute că inima românilor doritoare de militarie și înstrăinarea lor față de oficiali și stăpînii lor de pămînt s-au schimbat, ei uitînd de armată și supunîndu-se atît oficialilor, cît și stăpînilor lor de pămînt. Păclișa, 20 octombrie 1784.

Ioannes More mp. vicejude

Raportul

domnului vicejude al cercului Demsuș

În privința poruncii date în 11 octombrie, care se referă la situația liniștită sau dimpotrivă a poporului de rînd, eu vrînd să anchetez conform poruncii în cercul meu, de data aceasta am găsit peste tot poporul în liniște, încît nu am constatat și nu mi s-a denunțat nimic a se face sau plănui nici împotriva stăpînilor de pămînt, nici a Oficiolatului, nici a Maiestății Regești și nici în privința emigrării. Sigiliu.

Unciuc, 18 octombrie 1784.

Gregorius Mara mp.
vicejude la cercului Demsuș

Raportul

domnului vicejude al cercului Rîu Bărbat

În conformitate cu supusa-mi îndatorire raportez onoratului domn vicecomite că în parte am străbătut eu însumi satele cercului meu, iar în parte gornicii mei puși să jure special mi-au raportat cu credință că peste tot poporul este în bună liniște și tăcere, nu se constată nici vorbe sau mișcări asupra

milităriei și au încetat și plîngerile mai însemnate împotriva stăpînilor de pămînt. Am dorit să raportez acestea conform datoriei mele omagiale.

Ponor, 17 octombrie 1784.

Petrik János, vicejude
al cercului Riu Bărbat m.p.

Raportul

domnului vicejude al cercului Zăvoiul

După ce ultima comisie delegată a publicat juzilor sătești, preoților și juraților că Maiestatea Sa nu ar mai voi să-și aducă la îndeplinire preasfințitele sale porunci în felul dinainte și că nu ar mai vrea să-i militarizeze așa cum au crezut ei, de-atunci s-au liniștit într-atîta, încît îndeplinesc prin obișnuitele slujbe poruncile stăpînilor de pămînt și nu mai aud să se discute asupra milităriei.

Riu Alb, în ziua de 18 octombrie 1784.

Michael Kenderesi m.p.

Prin prezenta atestăm cu credință că aceste copii sînt conforme cu originalele lor. Sigiliu. Ostrov, 21 octombrie 1784.

Demetrius Pap de Săcel mp.
celălalt comisar cercual.

Joannes Nagy alias Fiat de
Săucani

116

1784 octombrie 25, Deva

Praesentium vigore ad Inclytam Commissionem a Sacratissima Sua Majestate ad extirpandos praedones et constabiliendam securitatem publicam denominatam deputantur ex parte huius comitatus Hunyad cum Zarand uniti Spectabiles dominos Alexius Noptsa de Felső Szilvas, Incltyti comitatus Hunyad emeritus supremus iudex nobilium et Tabulae Judiciariae actuator assessor et Carolus Ribiczei de eadem, praefati comitatus assessor, ea cum authoritate, ut quidquid circa obiectae altefatae commissionis pro emolumento altissimi servitii securitate publica et bono communi necessarium cognoverint, unitis viribus et consiliis adlaborare procurareque possint ac valeant. In cuius rei fidem praesentes litteras credentiales consueto comitatus sigillo munitas dandas duximus et concedendas. E congregatione officialium Incltyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti. Devae, 25-ta Octobris anno 1784.

Concept, C.H., dos. 3/1784, f. 17.

Excellentissime Domine Liber Baro Regie gubernator!
 Excelsum item Regium Gubernium!
 Domini Domini et Patroni gratiosissimi!

In continuationem relationis die 12-ma proxime evoluti mensis Septembris circa renitentiam et turbulentiam plebis Excellenti Vestris per me humillime submissae sequentia adhuc referenda habeo.

Nunc quidem providis et efficacibus Excellentiarum Vestrarum ordinationibus tam a parte Militiae in hunc comitatum eo fine dispositae, quam a parte officialium eiusdem comitatus sedulo observatis effectum esse, ut publicae administrationi ac dominorum terrestrium servitio praeter quaedam individua in uno vel altero pago magis animosa saltem publice et aperte se non opponant, adeoque in tantum ingruente iam hieme externa species tranquillitatis restituta esse videatur, animus tamen illorum in priori pertinacia adhuc duret atque occasione solum praestoletur, quae occurrente verendum ne ad maiora erumpat.

Semper enim prius haustam opinionem de conscriptione suae uti illi sibi persuaserunt cum scitu Augustissimi Imperatoris peracta et modernis publicationibus absque eiusdem Altefati iussu susceptis retinent ac spem arma impetrandi continuo fovent, dominisque suis terrestribus propter frequentes adhibitae per Officiolatum et Statum Militarem compescendi gravia admonitiones ac si illorum opera accideret magis infesti esse incipiunt. Quod comprobatum exemplum communitatis All Gyogy quae post adventum Inclytae Militiae eos compescendi gratia nullitatem conscriptionis ipsorum publicatis in suum pagum continuo deputatos ad Militare Officium Albo Carolinense quaerulantes ablegare voluit nisi titulus dominus capitaneus a Richard eos impedivisset. Porro incolae pagi Csikmo tempore praememoratae publicationis se obedientes futuros promittentes statim sequenti die in nundinis hebdomadalibus Szászvárosiensibus associatis sibi pagi Akmar ad Inclytum comitatum Albensem Inferiorem spectantis incolis in foro publice tam elato clamore et vociferatione exposuerunt, se his publicatoribus commissariis fidem non praebere, verum Statum Militarem anhelare, atque ideo deputatos ad Augustam Aulam ablegare velle, immo Akmarienses etiam ablegasse, ut haec e proximo audiens Illustrissimus Dominus generalis Simoni hinc ne fors eventurae turbulentiae obicem positurus in All Gyogy tunc commorantis Inclytae Militiae domino capitaneo continuo notificare debuerit.

Ad extirpandam igitur hanc plebis praesumptionem ego singulas communitates in persona circumirem si apud plebem ex praeviis causis tam qua possessor, quam qua supremus comes suspectus non esse. Mea itaque opinione ad eradicandam prorsus plebis praesumptionem utile esset si,

Primo. E Statu Militari unus primarius officialis seu generalis a parte Provinciae vero e numero Excellentiarum Vestrarum unus eminentiori characterem gaudens sufficienti autoritate muniti Cibinio ad publicandam eorum conscriptionis nullitate et sedandos interne animis egredi dignaretur. Prout Excellentissimus Dominus Liber Baro gubernator Regius iuxta Gratosum Decretum sub numero 9780 die 19 mensis currentis emanatum in persona hoc facere intendebat.

Secundo. Si animositatis authores seu coriphaei ut et alii renitentes exemplari non tantum alicuius captivitatis, quam rustica plebs visibili pendet poena punirentur.

Tertio. Si iam semel in Gratoso Excelsi Regii Gubernii sub numero 8637 die 30 Septembris emanato Decreto appromissum militare corpus conatibus illorum et mutuis correspondentiis obicem poneret, cuius dislocationem hoc modo constitui, ut media equestris turma et una pedestris centuria in quovis circulo iuxta modernam subdivisionem dislocetur, ita quidem ut ubi stabulo non diu praeparata et reaedificata reperiuntur equestris ubi item renitentiora individua sunt pedestris Militia quartirium habeat.

Haec itaque est mea tenuis opinio quam Excellentiarum Vestrarum uberiori scrutionio demisse substerno per eiusdem submissionem a futura fors malae consequentiae responsabilitate absolutum reddere volens, perpetuo cultu perseverans.

Excellentiae Vestrae et Excelsi Regii Gubernii

humilimus servus

Devae, 27 Octobris 1784.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 12—13.

118

1784 octombrie 28, Deva

Protocollum

Commissionis Mixtae ratione investigationis querelarum nuperis diebus apud Illustrissimum dominum Andream Karp Inclytae Legionis Pedestris Ordinis Limitanae vice colonellum medio quorundam incolarum contra dominos suos terrestres expositarum anno 1784 die 13-tia mensis Septembris per nos infrascriptos inchoatum, modoque sequenti peractum, et quidem:

1-mo. Providi Argiresty i sic dicti jobbagiones Spectabilis domini Moysis Váradi de Kéménd in possessione Bosorod Inclyti comitatui Hunyad ingremiata commorantes sub n-ro 12-mo punctorum nobis exhibitorum contento exposuerunt praetitulatum dominum querulatum hebdomadatim ab una sessione triginta dierum servitia exigere facere antea vero non ultra quam 50 Hungaricales florenos et solitam decimam in redemptionem robotarum domino Josepho Talaba eo tum domino terrestri et proprietario solvisse, nunc autem praeter recensitas robotas decimam etiam illos praestare debere.

Ad quas quidem querelas cum domino querulato medio nostri communicatas sequentem scriptotenus protocollo nostro inferendam a praedicto domino querulato accepimus exculpationem in verbis:

Ad querelas providorum jobbagionum meorum Bosorodiensium Argiresty vocatorum brevis exculpatio mea haec est: Aquisiveram praememoratos jobbagiones iuxta contractuales de anno 1781 die 9-a mensis Ianuarii sub n-ro 1-mo copialiter exhibito a Spectabilia domina Barbara Nagy de Borsa consorte titulati domini Josephi junioris Talaba in Fogaras residentis florenorum Hungaricalium 1040. Tandem anno immediate subsequenti 1782 die 5-ta mensis Iulii ad requisitionem praetitulatae dominae Barbarae Nagy de Borsa superadditi sunt Hungaricalis floreni 200 n-ro 2-do. Consequenter anno eodem die 11-ma mensis Octobris ad denuas requisitiones praelibatae dominae venditricis superadditi sunt Hungaricales florenos 120 sub n-ro

3-tio. Vendiderat autem praefata domina venditrix dictos jobbagiones tali conditione, ut quivis pater familias individualiter hebdomadatim tam manuarios labores, quam vero vecturam per biduos praestent, iuxta contractum sub n-ro 1-mo exhibitum. Tandem iuxta contractum sub n-ro 2-do praestandas etiam legales decimas iuxta consuetudinem loci praefata domina venditrix mihi emptori querulato cessit. Se ad praeces querulantium Argirestyiorum ego querulatus ex stipulatis iisdem diebus menstruatim 64 dies relaxavi et cum ipsis talem conventionem inivi, ut manuales laboratores per quadriduum hebdomadatim praestent numero 6 currus quadrijugos, dum necessum foret hebdomadatim per quadriduum praestent 4 aratra vero 3, prout documentum sub n-ro 4-to uberius repandet, honorabili autem diacono Toma Argireszk in figura Tabulae ita conventum extitit, ut seu robotas reliquis aequales praestet, sive eandem roboram 8 Hungaricales florenos redimat. Insuper reliquis hebdomadam expleat sub eodem numero. Quamvis autem dicta eadem sessio antiqua pro una recenseatur, amplitudine vero et appertinentiis externis sex aut septem etiam ordinario sessiones adaequat, enim vero praeter capacitatem agrorum et faenilia vineas colunt urnas 700 procreantes; habent pecora et pecudes prae aliis incolis longe maiori numero, incolunt eandem sessionem iuxta annexam eorundem specificationem n-ro 22. Patres familias sub n-ro 5-to ex his n-ro 13 tabellae tributariae sunt inserti, reliqui autem qua ratione emanserint ignoratur et haec est causa quod tanta summa pecuniaria sint aquisiti. Asserunt querulantes anteriori dominae suae terrestri solummodo 50 florenos annuatim solvisse in redemptionem robotarum. Ego autem querulatus 60 etiam 70 solvisse annuatim intellexi, sed haec cum ad me non pertineant ulterius vellicare nolo. Hoc unum tamen assero longinquam loci distantiam coegisse praetitulatam dominam venditricem ad perceptionem annualis eiusdem taxae, siquidem Bosorod Fogarasino complectit in se milliaria ad minimum 18 unde impracticabile erat, dominae Barbarae Nagy consorti Talabaianae, ne minimas quidem robotas iisdem praestari, iam vero iuxta puncta regulativa si unus inquilinus qui unam solummodo domunculam omnibus prorsus apertinentiis destitutam incolat, obstrictus sit hebdomadatim suo domino unam diem externas autem appertinentias colens duos dies praestare, eo a fortiori obstringitur unus pater familias realis jobbagio, aliunde bene provisus hebdomadatim iuxta praecitata puncta regulativa 4 dies. Ego vero vi conventionis praecitatae non 4, nec 2, immo pauciores dies ab ipsis iure postulo, nec praxi aliorum dominorum terrestrium hoc facto contrarium quidquam ago. Unde nullam justam querulandi ansam ipsi querulantes habuissent, nisi modernae Valachorum turbulenciae, ad id ipsos etiam multis cum aliis incitassent, atque impulissent et nec hoc legali sua via factum, sed per indirectos canales exstitit. Unde 1-mo justo Inclytam Commissionem debito respectu velit praemissam meam hanc exculpationem suo protocollo inseri, condignamque ob indebitas vexas satisfactionem apud supremas instantias allaborare.

Praecitata autem in exculpatione domini querulati documenta haec sunt. Et quidem:

Sub Nro 1-mo. Infra scripti memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis et Singulis, quod in hoc Anno praesenti 1781 Die 9-a currentis Mensis Ianuarii midőn volnánk Nagy Szeben Várasában a Temető utzában circumspectus civis Cercer Jákob suster mester ember eő kigyelme házánál, compareálának praesentiánkban, egy felől Kémendi Tekintetes Váradí Moses Ur Nemes Hunyad Vármegye Maros melléke Fő Birája, más felől pedig Tekintetes Borsai Nagy Borbára Asszony Tekin-

tetes Sestsori Iffiabb Talaba Joseff Ur kedves élete párja és ugyan praetitulatus Talaba Joseff ur maga is személyesen ; kik is stipulatis manibus tőnek mi előttünk ilyen Contractust, ugmint lévén praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszonynak eleiről Jure Haereditario magára szálott bizonyos rész Portiója Nemes Hunyad Vármegyében Bosorod nevű faluban ugmint egy antiqua sessioja, mellyen bizanyos számú Atyirésty nevezetű bizanyos és indubitatus örökös Jobágyi laknak mely rész Portiójának a helységnek távul léte miat minthogy kevés hasznát veheti, mert Fogarasban szolgálatyokat nem praestálhattya ez okból resolválta magát hogy el adgya, és más keze ügyiben lévő hasznosabb Jozzágat redimályon annak árával, mely szerint azon fellyebb meg irt Nemes Hunyad vármegyei Bosorodi antiqua egész sessióját, rajta és másut is akár holot tanáltatható és lakozásokat figaló Atyiréstyí és más nével nevezendő Jobbágyait zálag képpen hat Eszten-deig irredemptibiliter adá, és transponálá Kéméndi Tekintetes Váradi Móses Urnak és hűtes társának Intzédi Illona aszszonynak 1040 mondom ezer negyven Magyar forintokban, mely ezer negyven Magyar forintokat praetitulatus Váradi Moses ur jól folyó ezüst pénzül mi előttünk ki számlálván fen titulált Borsai Nagy Borbára Aszszony effective kezéhez vevé, és a fellyebb meg irt Bosorodi rész Portióját Váradi Moses Urnak per manus transponálá his tamen modis, et conditionibus, hogy a Józszágnak ki váltása idején hasonló ezüst pénzül redimályá fen titulált Borsai Nagy Borbára Aszszony azon Portioját továbbra az Emptor Váradi Moses Ur az Jobbágyakan hetenként akár gyalog, akár marhabéli szolgálatot capitatim két napnál többet ne exigájon, az utyát ide nem computálván, praeterea facultálya praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony az emptor urat, hogy aratásnak idein két hetett, kaszálással edgyütt capitatim szolgáltassa a jobbágyokat, de mindenkor magok eledelekkel szolgáljanak. Evictiot is válala magára az praetitulatus hypotecáns Aszszony, hogy az Emptor Urat minden legitimus impetitorok ellen ezen jószágnak uraságában meg oltalmazza. Mely conditioknak szentül valo meg álására mind a két contrahens felek, mi előttünk magokat le kötelezék, továbbra pedig amidőn az praetitulatus inhypotecans Aszszony ezen Portióját az emptor urtól vagy maradékitól ki akarná váltani tehát azon szándékát azelőtt fél esztendővel jelentse meg, hogy maga pénzének elocatioját tempestive kereshesse. Mely dolog mi előttünk, és mi általunk modo praemisso menván végben, irtuk meg mi is ezen arról valo Contractualis levelünket fide nostra mediante kezünk írása és szokott pecsétünk meg erősítése alatt futura pro cautela. Datum Anno die locoque ut supra notatis.

LS Josephus Nagy m. propria
Nobilis de Deva

LS Ioannes Orbonás m. propria
Nobilis de Vajda Hunyad

LS Franciscus Pálfi m. propria
Nobilis de Hosdat

Praesentem Copiam originalibus conformem esse hisce recognoscitur.
E sessione Tabulari Devae Die 13-tia M. Septembris 1784.

Samuel Junior Balia m. propria
Ordinarius Comitatus Hunyad Notarius.

LS

Sub Nro 2-do. Infra scripti memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis et singulis, quod Anno hoc praesenti Millessimo Septingessimo octuagesimo secundo, Die vero quinta currentis Mensis Julii midón volnánk Nagy Szeben városában Szent Érsébet utzában circumspectus Micháel Snájder, sub nro 719 lévő civis eő kigyelme házánál, az holott is jelen lévén egy felől Kémendi Tekintetes Váradi Moses Ur, más felől pedig Sestsori Tekintetes Iffiabb Talaba Josef Ur hütös társával Nagy Borsai Tekintetes Borsai Nagy Borbára Aszszonyal, kik is stipulatis manibus sub legali Evictione tőnek mi előttünk illyen pactumat, vagyis egyezést: Anno proxime praeterito 1781 Die 9-na tunc currentis Mensis Januarii ugyan Nagy Szeben várossában a Temető utzában circumspectus civis Cercer Jákob suster mester eő kigyelme házánál praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony az mely Nemes Hunyad Vármegyei Bosorod nevezetű faluban adjacens Portioja volt, mely egy antiqua sessiobol rajta lako bizonyos számú Atyiréstyí nevezetű Jobbágyokból állott, aszt praetitulatus Váradi Moses Urnak 1040 Magyar forintokban zálcgban vetette volt hat esztendeig irredemptibiliter az arrol emanalt Contractusnak tenora szerint, most pedig terhes szűkségétől viseltetvén praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony, viszont levála mi előttünk jó folyó arany és ezüst monétául praetitulatus Váradi Moses Urtol azon meg irt Nemes Hunyad Vármegyei Bosorodi rész Portiójára per modum super additionis 200 idest két száz Magyar forintokat, his modis et Conditionibus.

1-mo. Hogy azon Portiója a redemptiojának terminusa prolongáltassék a modo in posterum tizenkét esztendeig úgy hogy azon Terminusig se maga, praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony, sem gyermekei, sem más akár kiis, sub poena Decretalia Calumniae per Partem observantem a Parte non observante vigore praesentium quavis legitima executione desumenda ki ne válthassák.

2-do. Az irt Bosorodi Jobbágyakon praetitulatus Váradi Moses Ur és posteritási juxta usum ejusdem loci, az törvényes dézmát és egyébbféle usualis beneficiumokat meg vehesse.

3-tio. Minthogy azon örökségen felesetske emberek szaporodtak akiknek talám elégséges fölgyek nem jutt magok mindem napi táplálásokra, tehát arra is facultálya praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony hogy azon emberektől jól meg kezesítvén, más örökségre is telepithessen.

4-to. Az midón az praetitulatus Borsai Nagy Borbára Aszszony és maradéki azon rész Portiót ki akarnák váltani tehát magoknak, és nem más számára váltsák ki, és mással senkivel is ki ne váltatthassák.

5-to. Az dézmálás ideje ezen folyo Esztendőben inchoáltassék.

Mely dolog mi előttünk és mi általunk kéz bé adással modo praemisso menvén végben irtuk meg mi is ezen arrol valo Contractualis levelünket fide nostra mediante, kezünk írása és szokot petsétünk meg erősítése alatt, futura pro cautela. Datum ut supra Anno Dieque praenotatis.

LS Ladislaus Simény m. propria

LS Ioannes Lutzai alias Brázul

Inclytae Cancellariae Regiae Provincialis Transilvanicae scribeae, ac Jurati Notarii ad praemissa fideliter peragenda specialiter exmissi. Coram eosdem in Linea Decima faciei primae, in vocibus sub legali evictione.

Praesentium contrahentes

LS Josephus Talaba de Sestsor m. propria

Mojzes Váradi
m. propria

Tanquam praefatae contoralis suae Barbarae Nagy Borsai maritus, et legitur.

Praesentem copiam originalibus conformem esse hisce recognoscituri E sessione Tabulari Devae 13-ia Septembris A. 1784.

Extradatur per Samuelem Jun. Balia m. propria. Ordinarius Inclit. Comitatus Hunyad Notarius. LS

Sub Nro 3-tio. Én Sestsori Iffiabb Talaba Joseff magam és kedves életem párja Tekintetes Borsai Nagy Borbára nevünk alatt és képében recognoscá-lom tenore praesentium expedit universis et singulis hogy bizonyos törvényes processusainknak folytatására nézve in Anno proxime elapso 1781 Die 9-na M. Januarii leváltunk mind ketten kedves feleségemmel ugyan maga consensusából prout ex Litteris Contractualibus világosan constál az feleségem Nemes Hunyad Vármegyei Bosorodi Jószágára sub titulo pignoris bizonyos summa pénzt bizonyos terminusig irredemptibiliter Tekintetes Váradi Moses Urtol, amely történt annakutánna hogy újra kéntelenítettünk superadditiót leválni hasonló Contractus alatt meg erősítvén előbbi obligatoriánkat in Anno hoc Currenti 1782 Die 5-ta M. Julii amely pactumat irt kedves feleségem most sem vidálván, hasonló szükségétől viseltettvén újra is még leváltunk a Tekintetes Hypotecarius Váradi Moses Urtol mind ketten feleségemmel Nagy Borbárával 100 idest száz R. forintokat sub iisdem conditionibus punctis et clausulis amint az előbbeni Contractusban irrevocabiliter meg iratattak, amely pénz 100 R. forintokat is ugyan ezen által adott Bosorodi jószágára az irt kedves feleségemmel leváltuk és előbbeni contractusban meg irt tizenkét esztendeig terminust confirmalok, ratihabealok, meg erősítők, az fen irt Contractusok szerint, annectálván ezen de novo adott. obligatóriákban is hogy mind addig sem mi magunk, se maradékink annál is inkább mások ki ne válthassák, az titulus Hypotecarius urtól és maradékítol, succesoritól, valameddig az figált Terminus el nem telik, ugymint az 12 esztendő maga is az Titulus Hypotecarius ur és két ág posteritási succesori legatariussi ki botsátani nem taroznak hanem ad terminum usque praefixum szabadosan birhassa, usuálhassa, colálhassa, mint Jure Hypothecario aquirált Jussát és Jószágát, sub iisdem punctis, et evictione prout praemissum est in antecedentis, mely egész ottan az előbbeni contractusban meg irt condi-tioknak irrevocabiliter valo meg állására most is de novo mindenekben magunkat köteleztük manuum stipulatione.

Mely mostani Pactumunknak s alkalmunknak nagyobb megerősítésére adom én is ezen recognitionalisomat kedves feleségemmel edgyüt futuro pro Testimonio fide mea mediante szokot petsétemmel és subscriptionnal corroborálván. Datum Szestyor Die 11-a M. Octobris 1782.

Correctus.

Iffiabb Talaba Joseff m. propria
magam és kedves feleségem
nevünk alatt és képiben LS

Coram me Stephanus Türi de Sarkad I. Tabulae Continuae Districtualiae
Judiciariae Actuali Assessore.

Anno 1782 Die 16-ta M. Octobris Kéméndi Tekintetes Váradi Móses Ur hütös társával Tekintetes Inczédi Ilona Aszszonyal edgyütt ezen Contrae-tusban meg irt száz német forintokat conditionibus ibidem declaratis Szestyori Iffiabb Talaba Joseff Ur kedves hütös társának Tekintetes Borsai Nagy Bor-

bára Aszszonynak a végre le küldet expressussa Nemes Fogaras földi Lutzai SÉrbán Brázul eő kigyelme által jól folyó ezüst pénzül mi előttünk el küldették. Melyről fide nostra mediante attestalunk. Signatum Deva Anno et Die ut supra notatis.

Dálnoki Kováts Gergely és Rákosdi Jakab András
Nemes személy m. propria LS Nemes személy m. propria. LS

Praesentem copiam originalibus conformem esse hisce recognoscitur.
Devae 13 septembris Anni 1784.

Extradatur per Samuelem Junior Balia m. propria, Ordinarius Notarius LS.

Sub Nro 4-to. Tabula Continua vigore praesentium attestandum duxit: Spectabilem Dominum Mojssem Váradi Actualem Assessorem Diacono Bosorodiensi Toma Akinyiszk sacros ordines capessendi facultatem ea lege concessisse, ut Idem sive ordinarias robbotas praestet seu pro redemptione robbotarum annuatim 8 h. florenos solvat, insuperque faenisecio unam laboribus, messis alteram hebdomadam expleat. Pro cuius Testimonio praesens publica consignatio expedita est. E sessione Tabulae I. Comitatus Hunyad Continuae. Devae die 7-ma Maii 1783.

Extradatur per Samuelem Juniorem Balia Ordinarius Notarius.

Váradi Moses Ur Bátyám ebben az esztendőben úgy alkudt előttem Bosorodi embereivel hogy minden héten hat kézi munkással négy napra szekérral négy ökörral négy napra, ekével három ekét négy napra aratáson s kaszálláson két hetett fejenként tartozzanak praestálni. Signatum Devae Die 8-va Mensis Martii Anno 1784.

Samuel junior Balia m. propria
Ordinarius Notarius.

Praesentem copiam originali conformem esse hisce recognoscitur.
E sessione Tabulari Devae 13-tia Septembris Anni 1784.

Samuel Junior Balia m. propria
Ordinarius I. Comitatus Hunyad Notarius
LS

Sub nro 5-to. Bosorodi Jobbágyok Nevei

1-mus. Petru ál Popi Atyirészk alias Kráj.

2-dus. Iuon Popi Atyirészk.

3-tius. Iuon Pantyilie aliás Atyirészk.

4-tus. Martin Atyirészk.

5-tus. Miháj Atyirészk.

6-tus. Togyer Atyirészk alias Dantsészk.

7-mus. Samuila Atyirészk alias Dantsészk.

8-us. Flora Atyirészk alias Totortsa.

9-us. Pantyilie Atyirészk alias Prundari.

10-us. David Atyirészk alias a Kinyészi.

11-mus. Iuon Atyirészk ál Manyitzi.

12-mus. Ioanes Atyirészk ál Popi Krétzu.

13-tius. David Atyirészk a Manyitzi.

14-tus. Ioanes Atyirészk álu Danyila Celatus.

15-tus. David Atyirészk álu Danyila Celatus.

16-tus. Tagyer Atyirészék a Manyitzi Celatus.

7-mus. David Atyirészék alias Dantseszék Celatus.

18-us. Toma Atyirészék alias Dantseszék Celatus.

19-us. Dumitru Atyirészék a Manyitzi mortuus, sed mansuerint duo filii.

20-mus. Toma Atyirészék alias Dantseszék. Popa Disunitus Celatus.

21-mus. Popa Kráj alias Atyirészék. Parochus Disunitus Celatus.

22-us. David Atyirészék alias Popa Kritzu Parochus Disunitus Celatus.

Qua exculpationi domini querulati cum querulantibus communicata ad captumque eorum per extensum explicata querulatore domino cum querulantibus confrontato, dicti querulantes reponunt taliter:

Inficias ire haud possumus, immo genuine fatemur, dominum querulatum menstruatim nobis quadraginta dies robotarum relaxasse, sed hoc unum nobis dominorum est, quod alio domino terrestri, Josepho videlicet Talaba, in redemptionem robotarum ac aliorum censuum, certam summam pendere solebamus, nunc vero ad servitia praestanda cogimur.

Die 14-a mensis Septembris ob non comparitionem querulantium Valyanandoriensium Commissio delegata in suscepto investigationis opere ulterius progredi haud potuit.

Die tandem 15-a eiusdem mensis dictorum querulantium nonnulli sponte comparentes, nonnulli vero militari assistentia adducti, quorum:

1-mus. Ulman Andras sub n-ro 5-to appositus, jobbaggio videlicet Illustrissimi domini Francisci Matskási tamquam querulati nostri in praesentiam venire iussus, deque querulosae suae expositionis dilucidatione interpellatus, eidem nunc quoque firmiter constanterque insistit dicendo: Quamquam fratrem suum Ulman Petru dominus querulatus in curiam suam receperit ibique iam a septennio serviat, nulla tamen habita huius servitii ratione ab illo tempore de media sessione post messem usque hornotinam, quatuor a messe vero tres dies hebdomadatim praestare cogitur. Tempore vero quo frater cuius in curiam receptus est, dominum querulatum fidem dedisse se hac ex ratione robotas relaxaturum. Ast hoc pactum quatuor duntaxat menses duravit. Evenisse tandem quod dictus frater eius propter saevitiem domini querulati fuga sibi consuluerit, qua de causa patrem eius prorecta aetate constitutum ac invalidum intercipi fuit ac in curiam suam Devensem introductum medio iudicis sui dominalis Lapadat nuncupati 25 baculorum ictibus castigari curavit, dicendo: *dein unius duntaxat filii tui servitio me contentari*. Fratrem vero in curia existentem intra 5 dies binis vicibus dirum in modum verberibus effecit, nimirum 25 baculorum ictus alternatim eidem infligendo. Exponit porro: patrem suum frumentibus destitutum ac aliis domesticis necessitatibus impulsum penes praestandos certos labores dies a quibusdam coincolis 70 florenos tractiles levasse, summamque istam tam in rationem eius ac parentis, quam in fratris sui curialistae fuisse conversam. Siquidem eo tum tempore una cohabitabant, verum enim vero stipulatos labores dies se cum invalido parente praestari debere, ad quos praestandos haud sufficere.

Ad haec Illustrissimus dominus querulatus cum querulante confrontatus respondit: Falsum querulantis assertum quod ego pactum cum eius genitore habeam ratione relaxationis servitii ex eo quod fratrem aius in curiam meam receperim. Falsum id etiam est quod parentem ac fratrem eius tam crudeliter verberari inserim rationem tamen verberationis testes per me adducendi revellabunt. Intuitu vero robotarum hebdomadatim ab illis exigi solitarum queruloseque expositarum iudices mei perhibebunt, qualiter quondam praes-

tare consveverint. Quod autem sessionem eorum adtinet: Licet illa dimidia nominetur ast integram aliam adaequat interim tamen si illa ipsis displicet libenter aliam ipsis dabo.

Querulans quoad priora expositionis membra dicit testes se adducturum querulamque sinceram esse medio ipsorum edoctorum quoad sessionem vero dicit: Ipsi alia sessione opus non esse, illaque sibi sufficere.

Querulans adducit testes sequentes:

1-mum. Serbán Lapadat ex Szántohalma qui deposito firmissimo juramenti sacramento refert: Se nunquam audivisse pactum querulatum inter dominum et querulanti patrem mitum, verum mandatum solummodo domini querulati ad patrem querulantis reportavisse quatenus ipse ad servitia dominalia non amplius veniret, sed filii eius, siquidem ipse propter senectutem ad praestanda servitia esset incapax. Quod vero pater querulantis Ulmán György 25 baculorum ictus accepisset falsum est, quia non ultra quam 6 aut 7 circiter accepit, quoniam ego ipse sui exequutor illius ex mandato tamen domini nostri principalis et querulati.

2-dum. Stefán Iuon seniorem	}	jobbagiones domini querulati
3-um. Stefán Iuon juniorem		
4-um. Serban Iuon		

qui referunt post depositionem juramenti taliter: Retro ab hinc duobus circiter annis, non querulantem solum verum nos singulos jobbagiones Illustrissimi domini Francisci Matskasi ab una integra sessione hebdomadatim 4 et 5 etiam dierum servitia praestitisse, a duobus vero annis tres dies; urgenti autem oeconomiae periodo ab illo etiam tempore septimanatim 4 et 5 immo integram etiam septimanam praestare; de pacto autem ac aliis subversantibus differentiis nihil quidquam fateri sciunt.

5-tum. Serban Petru seniorem	}	jobbagiones aequae domini querulati
6-tum. Serban Petru juniorem		
7-mum. Serban Moitze		
8-vum. Serban Avram		

qui jurati fatentur ut priores hi tamen qualificant fassionem, dicendo quod non a duobus, sed a tribus annis servitia in aliqua parte relaxantur.

Illustrissimus dominus querulatus in probam suae assertionis statuit testes sequentes:

1-mum. Grozáv György ex Déva	}	judices dominales	
2-dum. Ulmán Ianos ex Szent András			
3-um. Stefán Avrám			uterque ex
4-um. Serbán Laszk			Nandor Valya

qui solenniter adjurati dicunt: Verum esse tam querulantem, quam caeteros jobbagiones a tribus annis hebdomadatim 3 dies necessitate urgente 4 et 5 etiam non nunquam vero septimanam, praesertim tempore vindemiarum nec non messis et foeni secii praestari solere. Ast dies illos extraordinarie praestitos dominus noster in sequentem septimanam imputare consuevit. Accidit saepius illos etiam solitos dies neglexisse quos adimplere nunquam coacti sunt. Quoad verberationem fratris querulantis Ulmán Petru in curia existentis, prior fatens Grozáv György dicit: Dictum Ulmán Petru octo

ab hinc septimanis cum ancilla Boricza in puncto fornicationis repertum esse et hac de causa 12 baculorum ictus sustinuisse, ancillamque de facto ex curia expulsam esse, dictumque Ulmán Petru non aliam ob causam quam ob praedictam verberatum extitisse. Exinde scit quod praesens adfuit illa occasione qua ipse verberatus est, ancillaque iussu domini querulati expulsa est.

Statuitur dictus Ulmán Petru laesus deque verberationis realitate exquisitus dicit se ante tribus septimanis iussu domini querulati tam crudeliter verberatum extitisse ut baculus etiam ille quo percussus erat in partes abierit, ex post a domino etiam aliquot baculos accepisse atque vellicatum esse, eoque quo sanguine per eos et nares emanato totus madefactus fuit.

Praefatus Grozáv György cum dicto Ulmán Petru confrontatur qui superius declaratae suae expositioni nunc quoque firmo pede insistit, asseritque laesum eam ob causam verberatum esse.

Expetuntur a laeso testes, sed quia nec testes adducere, nec rationem quare verberatus fuerit reddere potuit ad ulteriora processimus.

Die 16-a mensis Septembris continuatur investigatio, qua statuitur:

Secundus querulans Serbán David sub eodem numero appositus, qui super querulosa sua expositione interrogatus dicit: Retro ab hinc quatuor circiter septimanis tempore puta vecturae foeni iussu iudicis dominalis curru suo justo plus de foeno apposuisse, currumque suum confractum fuisse, eamque ob rem quod ibidem (donec secundaria vice currum suum onerare necessitatus fuit) moram traxit. Pedisequus domini querulati sentica sua manibus praehabita aliquot ictus ei super indusium inflixit. Dein curru onusto ad villam profectus cum querelam suam domino suo detegere annis fuisset. Dominum suum etiam loco satisfactionis crines ei vellicasse et terrae prostrato 30 circiter baculos eidem infligi curasse, dicendo: *Pergas iam ad Caesarem ut ille tibi suppetias adferat*. Subinde alio baculo maiori ex curru ipsius domini adlato alia vice etiam nudum ferme (prouti ille refert indusio solummodo erat provisus) per dominum suum verberatum esse, dicente: *Supplex tibi libellus ad Tabulam*. Expost vero dein ipsum ligatum ad domum quandam relegatum esse, inde post duarum horarum spatium per locum his verbis dimissum esse: *Perge iam ad labores meos*. Postquam autem dimissus fuisset dictum Laszk pedisequum extra villam recta ipsi tendentem taliter eum alloquutum fuisse: *Unde tu latro venis*, quibus finitis, sentica illum etiam aliquot ictus eidem inflixisse. Refertque dictus querulans quod post multifarias istas verberationes lecto duas septimanas iacuerit.

Qua huiusmodi querela cum parte querulata communicata, pars querulata respondit:

Verum est dictum querulantem verberatum esse, sed falsum est ex verberibus ipsum aegrotasse aut lecto iacuisse. Verberatus est autem ex eo quod in subterfugium servitii mei boves emptum ivit ad nundinas, ast nec boves evenit, nec servitia praestitit, robotasque saepissime neglexit. Falsum est id etiam quod ego ad Sacratissimam Suam Majestatem aut ad Tabulam comitatensem illum inivissem. Falsum est ultimo hoc etiam quod currus ipsius ob nimiam onerationem destructus fuisset, immo tantum subversus est uti mihi relatum extitit.

Querulans in probam suae assertionis statuit testes sequentes:

1-mum. Serban Petru juniorem, qui juratus dicit: Occasione illa qua querulans Serban David in villa Szantohalmiensi verberatus est, praesens inque cacumine acervi tritici eram, propriisque oculis vidido nec verberatus

et ad domum quandam deductus est, inde qualiter dimissus est et extra villam quae acciderunt ignorat. Dominum querulatum autem, querulantem ad Sacratissimam Suam Majestatem atque ad Tabulam inviasse audivit.

2-dum. Serban Mikleus. Hic deposito juramento fatetur: Mandatum dominalis judicis Laszk fuisse extra modum et sferam currum querulantis oneri ob idemque destructum fuisse, querulantem quoque ex instigatione eiusdem judicis verberatum esse tam in villa per dominum querulatum, quam vero per pedisequum Laszko nominatum. Post istam autem verberationem intra duas septimanas nihil quidquam laborare potuisse.

3-um. Serban Moitze, juratus dicit: Tempore illo quo querulans verberatus est, ipso etiam in villa praedicta inque cacumine acervi fuisse, hacque de causa esse verberatum, quod querulans questus fine (puta quod iudex Laszk tantum currui suo apponi mandasset quatenus currus etiam confractus esset) dominum querulatum accessisset. Auditque eundem dominum querulatum haec verba dicentem *Abi tu nequam*, subinde vidit querulatum dominum querulantem capillo tenus ad horreum adduxisse, medioque judicis dominalis Laszk 12 baculorum ictus eidem inflixisse, postquam vero querulans verberatus surrexisset ipse dominus querulans propriis manibus baculo quodam aliquot ictus dorso adhibuit dicendo *Iam ad Caesarem questum aut vero ad Tabulam, ut illi tibi sint auxilio*, ex post vero querulantem fune ligatum ad domum quandam relegavit.

4-tum. Stefan Iuon seniolem, qui juratus dicit: Querulatum se videre haud potuisse illa sub temporis interea pedine qua verberatus est, siquidem in cacumine acervi illiusque pone partem fuisset. Verum audivisse letus resonos ipsi inflixos insimul dominum querulatum haec verba dicentem: *Porrige iam memoriales ad Tabulam*. Subinde vero fune a bobus enodato ligatum esse. Quid postmodum cum illo actum sit ignorat. Subsequenti autem die, jobbationem suum Szent Andrasiensem Serban Avram dictum ideo quod nimis tarde comparuisset ad labores castigari curasse, sex baculorum ictus eidem infligendo, dicens *Desummat iam Caesar accepta verbera de tuo corpore*. Quod autem seratinum ad labores illius adventum adinet: Fide jurata refert ante solis ortum comparuisse eodemque puncto verbera quoque accepisse.

6-tum. Serban Iuon, juratus fatetur: Quae cum querulante Serban David acciderunt se ignorare, quia remote ab illo fuisset, ast de Serban Avram uti praecedens testes Stefan Iuon fatetur.

7-umm. Serban Adam, juratus: De Serban Avram fatetur sicuti 5-tus testis.

8-vum. Serban Lapadat juratus fatetur: Se revera scire 3 currus mandato judicis dominalis adeo oneratos extitisse, quatenus singuli aliqua in parte confractionem pati debuerint, id etiam vidisse donec querulans a pedisequo Laszk sentica exceptus est.

9-num. Serban Iosziv, juratus fatetur: Uti proximus testis.

10-mum. Igna Iovan, juratus fatetur: Praesentem illa occasione inque cacumine acervi fuisse qua Serban David verberatus est ac vidisse donec fune per Igna Iuon adlato ligatus est, post verbera qualia verba tractata sint ignorat.

11-mum. Igna Iuon juratus dicit: Illum adtulisse funem quo querulans ligatus est. Occasione verberationis etiam praesentem fuisse. Post verberationem haec verba a domino querulato prolata extitisse: *Abi iam ad Caesarem ut ille verbera desummat*. Quoad vero funem adduxisset illum continuo verberasse et postea etiam: Dominum querulatum quoque querulantem propria manu percutientem crinesque eius vellicantem propriis oculis vidisse. Quod vero post verberationem querulans lecto iacuisset, non audivisse.

12-um. Igna Mihaly juratus dicit: Occasione illa licet ipse etiam praesens inque cacumine acervi fuerit ast labores suos continuando. Qualiter verberatus et post verberationem qualia verba tractata sint, ignorat. Quod querulans post verberationem lecto iacisset a querulante audivit.

13-um. Igna Iosziv, juratus fatetur: Illum circa mediam acervi partem supra asseres ibidem collocatos adstitisse, manipulos extractoribus porrigendo atque vidisse donec querulans verberatus est, sed quot ictus sustinuerit ignorat. Post verberationem audivisse dominum querulatum haec verba dicentem: *Abi iam quovis ratione questus*, postquam autem ligatus fuisset dominum etiam querulatum baculo quodam querulantis dorso aliquot ictus adhibuisse.

Statuitur laesus Serban Avram qui deposito prius firmissimo juramenti sacramento, de realitate suae verberationis ac aliis obiectis interrogatus, refert taliter: Quamquam post verberationem fuerit confusus, iratus, laboribusque occupatus. Scommata tamen quibus a domino querulato est lacessitus apprime, commodeque audivit et audire potuit, sed de Sacratissima Sua Majestate fide jurata dicit ne verbum audivisse.

Die 17-a mensis Septembris continuatur investigatio qua Illustrissimus dominus querulatus in sui exculpationem statuit testes sequentes:

1-mum. Stefan Iuon juniorem, qui juratus fatetur uti querulantis testis 2-dus scilicet Serban Mikleus.

2-dum. Ulmán Ianos, qui post juramenti depositionem dicit: 1-mo. Praesentem adfuisse occasione illa qua dominus querulatus querulantem Serban David capillotenus fine verberationis ad horreum adduxit. 2-do. Qua ex ratione illum verberari curaverit et quot ictus eidem inflixerit se nescire. 3-o. Post verberationem istam audivisse donec pedisequo dominus querulatus iusserit baculum ex curru suo adferri, attamen non illo baculo sed virga quadam de terra accepta illum propria manu percussit. 4-to. Quod vero querulans a domino querulato ad Sacratissimam Suam Majestatem inviatus fuerit ignorat, siquidem occasione illa aliis negotiis fuit distentus, nec inter strepitus audire potuit. 5-to. Ex iussu domini querulati propria sua manu querulantem ligasse, ad domumque in villa situatam deduxisse. Quid postmodum cum illo actum sit se haud scire.

3-um. Stefan Avram, qui nihil fateri potest siquidem illa occasione alibi ordinatus, aliisque laboribus fuit occupatus.

4-tum. Stefan Sandru, hic Benczenczini tunc temporis fuit, adeoque nihil fateri valet.

5-tum. Nobilem Ladislaum Gál, qui deposito juramentu sacramento dicit: Qualiter querulans verberatus fuerit se ignorare, quoniam ipse tunc temporis ad locum Földvár, dictum a domino suo videlicet querulato expeditus erat, sed inde redux, dominum suum taliter alloquentum esse, verberavi istum Serban David ob renitentiam, siquidem praeterita septimana veniam a me petiit, ut illum ex servitio relaxarem nam ad nundinas boves coemendi vellet ire, ast nec ad nundinas ivit emptum boves, neque debita servitia praestit, ea propter cum duodecim aut tredecim baculorum ictibus castigari curavi.

6-tum. Stephanum Huszár aurigam, hic juratus dicit: Ipsum fuisse querulantis exequutorem, sicutique meminit, ultra 12 sed infra viginti baculorum ictus mandato domini querulati eidem inflixisse. Prout audivit non aliam ob causam, sed ista verba: *Pereundum mihi est propter Laszk*, sed quisnam ille Laszk fuerit, judex an pedisequus ignorare, audivisse porro querulantem de faeno etiam conquestum fuisse. Peracta exequutione, actu tum horreum

ad procurandos ibidem existentes equos se contulisse, unde propter nimios clamores nequidquam audire, tanto magis qualia ibidem verba tractata sint distinguere potuisse.

7-mum. Ulmán Mikleus subaurigam, qui juratus fatetur in omnibus uti praecedens 6-tus testis qualificando tamen quod ipse ex mandato domini querulati pedes tantum tenuerit, sed non percusserit.

8-vum. Grozáv György iudicem, qui fide jurata exponit: Se iam a novem et quod excurrit annis iudicatum dominalem agere. Sub itaque tempore ne ullum ob nimiam onerationem currum destructum esse, tanto magis querulantis currum impossibile fuit destructi, siquidem tantum oneris non erat appositum, oneratumque querulantis currum propriis oculis vidisse, quia tunc temporis ipse etiam penes falcatores desudabat et vix distantia 20 circiter orgiarum a currubus foeno onustis adstabat. Audivisse autem quod currus querulantis circa locum *Kinyepistye* dictum prope villam in mera planitie subversus est.

9-um. Serban György villicum, qui juratus exponit: Se nihil vidisse, sed audivisse tantum quod iudex Lászk currus nimis onerari curaverit, viditque oneratos et destructos 3 currus, sed dein tantopere non sunt onerati.

Die tandem immediate subsequenti 18-a videlicet mensis Septembris pro dilucidanda tam querulantis Serban David, quam eius fatentium praecipua expositione (puta quod dominus querulans querulantem ad Sacratissimam Suam Majestatem ac ad Tabulam inviasset) ad possessionem Szántohalma villamque titulati domini querulati dicta in possessione situatam nosmet contulimus, ubi tam querulante, quam eius testibus qui verba de Sacratissima Sua Majestate ac Tabula audivisse retulerunt utpote: Serbán Petru juniore, Serbán Moisze, Stephán Iuon seniore, Igna Iuon, Serbán Iuon et laeso Serbán Avram convocatis, loca illa ubi querulans Serbán David et Serbán Avram verberati sunt audivimus, comperimusque.

A loco ubi Serbán David verberatus est sequentes testes utpote:
Serbán Moisze distantia passuum 18

Serbán Avram et }
Serbán Petru } distantia passuum 22
Stefán Iuon }
Igna Iuon } distantia passuum 40 remotos fuisse

A loco vero ubi Serbán Avram verberatus est, ipsum quidem distantia passuum 8, supra acervum quendam ac e diametro cum domino querulato fuisse.

Stephán Iuon et } distantia passuum 24 poneque memoratum acervum
Serbán Iuon vero } fuisse

Exquisivimus tandem utrum fassionibus ac assertionibus suis nunc quoque inhaerent, nec ne? quorum reliqui utique dixere, ast Serbán Avram laesus dicit, se nequaquam ex ore domini querulati verba illa de Sacratissima Sua Majestate ac de Tabula sparsa audivisse, verum alliis scommatibus communi oribus se etiam fuse lacessitum fuisse.

3-us. Querulans Ulmán Petru sub eodem numero 5-to appositus, de querelae suae realitate interrogatus dicit: dominum querulatum videlicet Franciscum Macskasi duos sibi filios vi ademisse, unum pro auriga, alterum vero pro mercenario applicando, ille vero iam decrepitu et aliunde etiam externis facultatibus destitutus, hanc ob causam quod illos extradare noluit,

sub spatio 9 dierum carcerum squalores pati debuit, passivaque debita quae ratione educationis eorum contraxit, cum filio minoreni depurare adstringitur. Praeterea vero annuatim domino etiam terrestri 6 hebdomadas robotales praestare tenetur.

Ad quam querelam dominus querulatus interpellatus, ratione Ulmán György mercenarii exhibet conventionem ipsum inter dominum querulatum ac mercenarium dictum initam ex qua patuit quidem ipsum certa mercede conductum fuisse. Verum enim vero ille etiam interrogatus, nunc sponte illud munus amplexus fuerit vel minus respondit sponte: Nullamque amplectendi necessitatem sibi impositam a domino fuisse.

Porro idem dominus querulatus exhibet litteras quasdam missiles subscriptione, dato, anno, dieque carentes, petitque protocollo nostro inseri, quae huius tenoris sunt: Meltoságos Ur, Nékem jo Uram! A Szántohálmak menvénel magohat katonáknok fel iratni az után mit amot aszt beszélgeték, ha ő nekiek fegyreszt ném adnak es mind addig ipar hodnak még az Meltoságos Urat meg ölék, annak utanna osztán hogy tolvajok lesznek. Micsoda szandekkel légyunk a Szántohálmak a Meltoságos Ur felök akartam még jelenteni: Ne hogy szándikjohat nem tudván, valami szerencsetlen történet essek a Meltoságos Uram.

Ultimarie exhibuit protestationem quandam latino idicmate concinatum sequentis tenoris: Ego Franciscus Macskási ad querelas jobbagionum meorum fine investigationis mixtae commissioni in haec verba transpositarum:

1-umo. Ulmán Andras ex Vallya Nándru subditus domini Francisci Macskási conqueritur quod ipse licet suus frater domino in curia serviat, nulla habita ratione huius servitii a modia sessione septimanatim 4 diebus robotam praestare debeat.

2-do. Item quod dominus Macskasi unum ex suis jobbagionibus nomine Serbán David elapsa septimana propriis suis manibus ita verberaverit quod usque in hodiernam diem adhuc infirmus decumbat et quod ex nulla alia causa ipsum verberaverit, quam quia ipsius currus iussu provisoris foenonimium oneratus confractus fuerat.

3-o. Praeterea quod praefatus dominus Macskasi duos filios sui jobbagionis Ulmán Petru contineo apud se domi in servitiis habeat et tamen etiam tertius filius sine reflexione seniculi sui parentis saepissime ad robotas adstringitur.

4-o. Finaliter Ulmán Andras addit quod dominus Macskási postquam supradictum Serbán David sufficienter verberaverat ipsi dixerit: *Hic habes tuam instantiam* (intelligendo per illam verbera, vade cum illa ad Tabulam comitatensem) sequentem porro replicam.

Ad 1-mum. Verum est querulantis Ulmán Andras fratrum Petru vocatum in curia mea Devensi servire clavigerumque a sexennio agere penes consuetam mercedem in aliis etiam curiis dominalibus similibus dari solitam, verum id et iam est quod sessio quam querulans cum suo patre incolit dimidia nominetur, sed tam ampla est et tot beneficiis gaudet, ut plures etiam patres familias bene culta posset quod vel inde patet ut dum querulanti aliam integram sessionem obtulissem coram commissione ipse recognoverit sessionem satis sibi esse. Id vero falsum est quod hebdomadatim 4 dierum robotas semper exigi ab eo curarem. Ordinarie enim et ex usu iuxta urbanalem anni 1769 regulationem tres tantum exiguntur, interdum vero praecipui tempore hiberno ne unum quidem in quorum neglectorum compensationem ubi vindemiae aliaque oeconomiae circumstantia rugentissima est ad quartum etiam et quintum compellitur.

Ad 2-dum. Verum est querulantem Serban David ad ductum P.4, §-phi 1-mi urbarialis anni 1769 regulationis castigatum esse ex duabus rationibus: 1-mo. Quod per duas ante verberationem hebdomadas robotam competentem temerarius neglexit. 2-do. Quod inhumaniter coram suo domino murmurare minari resonareque est ausus.

Illa vero falsa sunt 1-mo. Quod ex verberibus aegrotaverit et 2-do. Ex allegata sua ratione verbera acceperit est enim ad 1-mum robustioris complexionis, quam aliquot dignos baculorum ictos perferre non posset.

Ad 2-dum. Nec confractus erat currus illius, nisi quod ligamentum brachii sui currus ut coram etiam commissione confessus est solutum erat.

Ad 3-um. Verum est id etiam quod providi Petru Ulmán duo filii Miklos et Györgye dicti serviant in mea curia, sed falsam est eundem Petru Ulmán coram quocunque hac ratione conquestum fuisse, sed nec habuisset ansam conquerendi. Györgye enim est pro hoc anno servus boarius conventionatus penes condignam mercedem ut conventionales eius coram commissione productae edocuerunt. Miklos vero sexennio ante haec tempora ex pluribus filiis iuxta usum ex sui patrisque placito pro subauriga applicatus.

Ad 4-tum. Falsum est sarcastico termino contra jurisdictionem comitatensem me usum fuisse, quod vel inde praeter alia elucet quod bilingvis ille delator Ulmán Andras post factam hanc suam querelam delata verba exaggeret dicendo, spargendoque sino ad Augustissimam etiam Majestatem Caesaream iniatum fuisse verberatum.

Tandem solenniter coram delegata mixta commissione protestor super eo, quod si jobbaciones mei querulantes, testesque per eosdem adducti vel adducendi, contra sinceram hanc meam replicam aliquid edicerent, proponerentque fides illis non detur ex rationibus:

1-mo. Generaliter jobbaciones omnes erant semper, sed moderna praecipui tempestate seculi tam sunt adversarii dominis terrestribus, ut non curata animarum salute quidquid nocivum eisdem sentiunt, adpingunt, mentiunturque ex qua consideratione lege etiam Decretum P. 2, Tit 27-mo, nec non art. 26-to anni 1729 a ferendo contra nobilem testimonio remoti sunt, specialiter autem.

2-do. Valachi in his locis tam sunt inculti, proborumque morum expertes, ut fassiones penes juramenti sacramentum factae quae religione peragi debeant videre penitus non possunt.

3-o. Jobbaciones mei sunt passionati ex eo quia annis superioribus dum nobiles et magnates Transylvani tirones Suae Majestati obtulissent ego ex meis 10 in numero obtulerim, praesentarerimque, signanter vero unum fratrem 2-di querulantis Serbán David, teste Inclyta Tabula Continua, tales vero passionati iuxta praecitam Decr. P. 2-dae, Tit. 27-ae scriptam legem acceptari non possunt tanto magis.

4-to. Quod ipsi mihi etiam inter alios dominos terrestres mortem minati sint docentibus missilibus sub B. in originali productis.

Petotque hanc meam replicam protestatoriam relationi dominorum commissariorum cum productis in his citatis inseri et iterum protestatur.

Die 20-ma mensis Septembris continuatur investigatio in oppido Deva praedicta ubi Pap Miklos et Morari Ianos, utrique ex Szent Andras, hic quidem jobbaggio Illustrissimi domini Ladislai Türi gubernialis secretarii, ille vero Illustrissimi Ludovici Bartsai, conquerentes sub numero querelarum 8-vo, quod ipsorum quilibet annuatim ab una sessione 30 florenos solvere et 20 diebus cum pecoribus robotam praestare debeat. Nostri in praesentiam venire iussi deque querelae realitate interrogati responderunt: 30 Rh. flo-

renos ac 20 aratra dominis suis terrestribus annuatim praestare debere super quibus sponte cum dominis terrestribus convenisse. Nullaque ex eorum fassionibus querela erui quivit.

Todor Andras ex Vallya Nandor jobbaggio domicellae Franciscae Pogany sub numero 6-to appositus coquerens, quod frater suus continuo in domo praedictae domicellae in servitiis servetur et tamen ipse septimanatim 4 diebus laborare debeat. Venire iussus interrogatusque ex propria sua fassione in apricum prodiit insinceram et falsam esse expositionem, siquidem ne ullam de sessione integra aliam robotam praestare solet, quam ille gornikonem agendo in relaxationem robotarum sylvam aliquam dominealem in *Geonasz*a custodit.

Die 21-a mensis Septembris assumuntur querelae providorum Grosan András et Toma Lászk sub numero 7-mo appositorum jobbagonum videlicet Spectabilis ac Magnifici domini Ladislai VÉR in Nandor Vallya commorantium exponentes numero sub praeattacto: Quod domino suo terrestri exceptis diebus robotalibus in vinea laborare debeant, sicque nullum ipsis tempus pro propriis suis laboribus remaneat, consequenterque pro suarum intertentione nihil promereri valeant. Praeterea quod vinum ex tali vinea procreatum procul usque Tordam vehere debeant et per hanc vecturam sua pecora seu boves destruantur aliosque sibi emere non possint, adeoque se ulterius alere et contributionem solvere non valeant. Super qua querulosa expositione dicti querulantes interrogati, rem ita esse dixerunt: Quae querela propter absentiam domini querulati cum eodem communicari ac confrontari haud potuit, quam ob rem eadem die intuitu comparitionis ad eundem dominum litterae expediuntur.

Die tandem 27-a Octobris domino querulato comparente, tam ipse dominus querulatus, quam querulantes in praesentiam Tabulae comitatus huiatis statuti, nobisque praesentibus de querelae realitate examinati et invicem confrontati compertum invenimus querulantium expositionem insinceram esse. Siquidem querulantes ipsi propria ore sint fassi non aliaque robotas per dominum eorum terrestrem ipsi impositas esse, quam vincam duntaxat in Nagy Oklos fine cultivationis esse concreditam ad cuius cultivationem 20 jobbagationes existere, prouti ex eorum fassionibus evidenter patuit, facileque per praenumerata eorum capita coli posse. Quod autem devectionem vini ad Tordam usque adtinet: Itidem ex eorum fassionibus patuit, conventum cum domino terrestri extitisse non alios, quam ipsos vecturam istam quovis autumnum praestare debere.

Praesens protocollum cum omni sinceritate per nos infrascriptos ductum scriptumque esse praesentibus fide nostra mediante demisseque concernentibus instantiis referimus Devae 28-a Octobris anii 1784.

Abrahamus Kallyani m.p.
primarius locumtenens ex In-
clyta 1-ma Legione pedestri
Valachica

Ludovicus Kozollyai m.p.
de eadem
Tabulae Inclyti comitatus
Hunyad Judiciaria actualis
assessor

Ad praemissam mixtam investigationem fideliter peragendam deputati commissarii.

Orig., Soc. ist., c.d., dos. 14/1785, f. 25—41.

Inclyta Tabula Continua!

Profugus a caede nobilium KristSORINI ab insurgentibus Valachis et rebellibus patrata, nobilis Stephanus KristSORI sequentia retulit:

1-o. Quod Valachi die 2-da Novembris tornutis instar pagum et possessionem KristSOR inundaverint, facta undique caede nobilium, reliquenda in eorum manibus uxore propria visa expilatione pagi aegre in comitatu duorum juvenum semi nudus profugere potuerit.

2-do, Hora diei 2-dae Novembris 12-a facta iam caede nobilium ac expilatione loci clamabant quidam rebelles eundem esse Mihailinum, alii Bradinum ad caedendos nobiles.

Haec peracta in vicina nos serio faciunt subvereri ac timere, ne seditiosa illa turba horsum delata pulveres pyrios alimentum suae rebellionis auferant. Quare humanissime, requirimus ex parte nostra, dignetur Tabula Continua Inclyta quantocius, quampiam Militiam ad tundos pulveres pyrios et ad instringendum eorum impetum huc ordinare facere, haec in complementum obligationis nostrae pro debita significamus notitia, qui in debita sumus observantia.

Inclytae Tabulae Continuae

humilimi servi
Josephus Bukovai m.p.
Caesareo-Regius peripherialis officialis
Josephus Molitor m.p.
Caesareo-Regius montanus

Boitza die inter 2-dam et 3-am Novembris hora noctis 12-a 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 15.

Quam enormia tumultuationis et initalae conspirationis inducia in huiate comitatu subito in praesentiam proruperint Excelsum Regium Gubernium ex advoluta isthic in originali relatione circuli Zarand substituti vice comitis gratiose perspecturum est, siquidem vero vix sperari posse videretur, ut periculosa eiusmodi seditiosae multitudinis conspirationes quantumvis sub specioso arma militaria suscipiendi praetextu initalae, in publicae securitatis convulsionem haud redundant, ad comprimendos in ipso exordio concitatae plevis motus necessarium huic officiolatui videri, ut illocata in hoc circulo sufficienti militia tumultuans plebs statim ad quietem et obsequium componatur. Proinde nunc quoque hic officiolatus in continuationem priorum suarum repraesentationum in substrato editarum demisse Excellentias Vestras orare sustinet, quatenus non graventur sua via id efficere, quo pro sedandis et avertendis ulterioribus plebis motibus sufficiens Militia in hoc circulo illocetur. Ex qua illocatione Militiae illud eventurum est commodi, ut seditiosa plebs

(quae plerumque in eiusmodi consiliis periculosius esse reputat deprehendi, quam audere) metu militaris succursus impulsu turbulenta consilia, quae susceperat, illico sponte sua abiicere cogatur. Quia praeterea ex advoluta isthic relatione veniret, concitati tumultus authores, ex pago Kerpenyes Inclyti comitatus Albensi adiacente oriundos esse, praecipuum vero coriphaeum Hore vocatum in possessione Topanfalsa residere, demisse oramus Excellentias Vestras, quatenus de eorum coriphaeorum interceptione ad concementes jurisdictiones congruos illico ordines dare haud graventur, ulteriorem disponendorum effectum ab Excellentissimis Vestris reverenter praestolaturi. Devae die 2-da Novembris anni 1784.

Die 3-tia Novembris 1784 estaffetaliter praevia relatio submissa est.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 10.

121

1784 noiembrie 2—3, Băița

Hochlöbliches Oberbergamt!

Zur schuldigsten Nachricht müssen wir in Eil die traurige Nachricht geben, wasgestalten unter denen wallachischen Unterthanen ein Aufstand entstanden, welche sich insgeheim im Dorf Kurret auf Anhetzen des königlichen Unterthans Namens Horra von Gross Aranyos zusammengerottet, allda gleich zwey Unterstuhlrichter und einige Gornicken jämmerlich ermordet, auch 3 oder 4 Husaren, die sie auseinander treiben und besagten Horra fangen wollten, eben auch bis auf den Tod geschlagen. Diese Nachricht, nebst den folgenden noch trauerigen Umständen, brachte uns um 12 Uhr des Nachts ein dem Mord entgangener Kristsoror Edelmann mit Namen Kristorsy István, welcher beysetzt, dass gestern, als den 2-ten Vormittag eine Rotte Wallachen, von mehr als 5000 Mann, mit allerhand Gewöhr Kristsor unversehener Weise überfallen, den ganzen Adel, mit Weib und Kindern, jämmerlich ermordet und ihre Häuser geplündert haben sollen, wo er, Kristorsy István, kaum allein mit 2 Söhnen mit der Flucht im Wald darvon gekommen, vom Gebürg aber noch gehöret, dass die Rotte gerade auf Brad gehen, von dannen über Mihelen und Dupapetra ins Land, gegen Zalatna, gehen wollten. Da wir nun auch hier des Überfalls wegen Pulver nicht sicher sind, weilen auch aus allen hiesig benachbarten Dörfern die Leute sich zur Rotte geschlagen und gar leicht seyn könne, dass sie Pulver abzuholen kommen, das Werk hier fast mit keinem Gewöhr zur Beschützung versehen ist, so ergeheth das unterthänige Ansuchen, ein Mittel dahin zu treffen, dass wir in Eil entweder eine hinlängliche Bedeckung oder Gewöhr in Eil bekommen, darmit nicht hernach ein grösseres Übel entstehen möge. Signatum Boiza, den 3-ten November 1784, um 2 Uhr des Nachts.

Joseph Buckoway k.k. Rewirs-Beamter

Pe verso : praesentirt den 3-ten November 1784.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Bericht

In Folge eines von Szalakna erhaltenen Berichts, sind die daselbstige ansehnliche Aerarial Gelder äusserst in Gefahr, und ich bin eiligst mit der Division dahin abgerufen worden.

Gleichwie nun durch meine gestrige Veranstaltungen und durch die Gegenwarth des Herrn Oberlieutenant Filszky, Deve ziemlicher Massen gedeckt ist, auch Herr Obristlieutenant von Karp in der Nähe ist und von demselben Hilfe erhalten werden kann:

So habe mich entschliessen müssen Szalakna zu Hilfe zu eilen; sobald jedoch von anderswärts Hilfe nach Szalakna kommt: begeben sich wieder ohneweiters in die Gegend von Deva.

Signatum All Gyogy den 4-ten Novembris 1784, um 3 Uhr Nachts.

De Richard m.p.
Hauptmann

Orig. Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 17.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Certa relatione Sua Majestate Sacratissima accipiente, quendam Michaellem Poperski eam fovere intentionem, ut in Hungariam iter suscipiat, atque ibi homines ad assumenda servitia militaria pelliceat. Penes communicationem descriptionis personae eiusdem Poperski in ductu Benigni Decreti Regii de dato 25-a Octombris anni labentis emanati, committitur Dominationibus Vestris ut actutum eas dispositiones facere noverint, quo non modo idem Poperski atque ipsius acta et facta vigili oculo observentur, verum etiam casum in eum ac intentata per eundem ad assumenda exera militaria servitia seductio comperiretur, is illico sub arestum sumatur et statim ad Regium Gubernium desuper praestetur relatio. Quemadmodum etiam ad procurandum huius Augustae Regiae Ordinationis effectum via Supremae quoque Armorum Praefecturae necessaria iam disposita sunt. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Gibinii, die 4-ta Novembris anno Domini 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely m.p. cancelarius
Adam Veres m.p. secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Urgens. Devae.

Percepto 7 Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 17–18.

124

1784 noiembrie 5, Ostrov

Nota

Még eddig tsak kilentz fegyveres és négy fegyveretlen Nemes embe jelent meg, ezeknek pedig tsak négy lovas, a többi gyalog szerrel vagyon, Munitiójak sintsen. A mint a Nemességnek mozdulását látom, alig hiszem hogy ma estvéig conflualják, mig talán némelly Processusokból addig sem a Fő Nemesség attol tartok hogy tellyeséggel nem fog. Én ugyan a mennyiben tehetségem engedi, egész szorgalmatosággal igyekezem az egész Uraságot, Nemeséget fegyverben ki állítani és a szükséges helyekre el küldeni, de instálok az Inclitus Officiolatusnak alázatosan méltoztassék engemet tudósítani azon gyülevész Intentelen Sereg mellyre vette utyát és ezen Circulusnak és annak defensiójára maradandó Nemességgel mellyik részikre kelletik inkább vigyáznunk és oltalmára állanunk. Itt még Istennek hála tsendeség vagyon, mellyet tudok abból hogy Szolgabirák Uraimék Tumultatióról semmi Relatiót nem tettek. Méltóságos Vice Collonellus Karp Urat is requirálni akarom hogy ezen Circulusnak veszedelmeségére katonaságot rendeljen, mert még eddig a végre Militia ki állításáról semmi jelentést nem vettem. A Marcális székre lejendő gyülekezetről méltoztatik az Inclitus Officiolatus engemet informálni, hogy oda kelletik a Nemességnek gyülni, és ha Militiát ezen helységnek oltalmára nem nyerhetnénk, a Militáris erő a mint most informáltatám Maros melyékire lévén fordítva, ezen helységnek oltalmára kit hagynak, mert ha tsak az Militeratusokat kelletik itt hagynunk azok igen vékony készülettel vagynak és keveset tehetnének, ha pedig a mai renden lévőkből is felesen el maradnának nagy momentumai lévén a Marcális Széknek ott is tsonkulást szenvednének. Sigl. N. Osztro 5-ta 9-bris 1784. Szilvási Bálint, Substitutus Vice Ispány.

Pe verso: Inclitus Officiolatus Comitatus Hunyad cum Zarand Uniti, Domini mihi Humillime Colendissimi, Devae, ex officio, Praesentatus 5. 9. 1784. Relatio Domini Substituti Vice Comitatus Circuli Hátszeg de Turbulensis. 981.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 18–19.

Notă

Pină acum numai nouă nobili înarmați și patru neînarmați s-au prezentat, iar din aceștia patru sînt cu cai, ceilalți sînt pedestri. Nu au nici muniție. După cum văd mișcările nobilimii, nu cred ca pină azi seara să se adune, după ce din anumite plase nici pină atunci, așa cred, nobilimea superioară nicidecum nu se va prezenta. Eu întrucît îmi permite capacitatea mea,

mă voi strădui cu toată sirguinta să așez în arme întreaga domnime, nobileme și să o trimit la locurile trebuincioase, dar rog cu supunere Onoratul Oficiolat să binevoiască a mă încunoșțiința că acea oaste adunată fără Dumnezeu pe unde și-a luat drumul și cu nobilemea rămasă pentru plasă și apărarea aceleia pe care parte îndeosebi trebuie mai ales să grijim și să stăm de scut. Aici, har Domnului, încă este liniște, pe care o știu din aceea că domnii juzi nobiliori nu mi-au făcut nici o relațiune despre tumult. Doresc să rog pe domnul vicecolonel Karp ca să trimită armată pentru părțile periclitare ale acestei regiuni, pentru că pînă acum nu am primit nici un raport despre venirea armatei. Să binevoiască Onoratul Oficiolat să mă informeze despre adunarea comitatului ce se va ține, că acolo trebuie să se adune nobilemea și dacă pentru apărarea acestor localități nu putem obține armată, puterea militară, după cum am fost informat acum, fiind folosită pentru valea Mureșului, cine va fi lăsat pentru apărarea acestei localități, pentru că dacă ar trebui lăsați aici numai nobilii ridicați la arme, aceia sînt cu pregătire subțire și ar putea face puțin, iar dacă ar rămîne jumătate din cei ce sînt azi sub ordine, avînd mari momente adunarea comitatului, ar suferi știrbire și aceea. Sigl. Ostrov, 5 noiembrie 1784. Szilvási Balint m.p., vicecomite substituit.

Pe verso: Onoratului Oficiolat al comitatului Hunedoara unit cu Zărând. Domnilor mei stimați cu supunere. Deva. Din oficiu. Prezentat în 5.9.1784. Relațiunea domnului vicecomite substituit, districtul Hațeg, cu privire la tulburări. 981.

125

1784 noiembrie 7, Sibiu

Spectabilis ac Generose domine ordinarie vice comes, domine mihi observande!

E relatione per Tabulam Continuum novissime submissa, aequae ac ex aliis observavi, asylantibus in castello Devensi de eo etiam non exiguum esse sollicitudinem ne eorum quae ad ordinarium victum pertinent, penuria ibidem premantur. Quod ne accidat, Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae curae erit, ut si illorum necessitatibus aliter non provideri posset, e casu etiam perceptorali tantum depromatur et ad nobilium cura, quantum pro necessaria eorum subsistentia desiderabitur. Quibus in reliquo singulari observantia persisto.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae

obligatissimus servus
Baro a Brukenthal

Cibinii, die 7-a Novembris 1784.
Domino Johanni Zejk.

Orig., Soc. ist. C.d., dos. 4/1784, f. 30.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae, Siculorum Comitatus, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Tabulae Comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum, Inclyta Suprema Armorum Prefectura pro sedandis plebis Valachicae insolentis, intuitu praebendae militaris assistentiae interpellata, quales pro impediendo hoc malo, ne latius serpat, fecerit dispositiones, in advoluto Regium Gubernium Dominationibus Vestris communicandas esse duxit et quia praeter commendatam pro ducenda hac linea Equestrem Legionis Leopoldo-Toscana militia pro compescendis temerariis his ausibus Dominorum vice colonellum a Karp et supremum vigiliarum magistrum a Stojanitch cum alio militaie regulatae aequae ac limitanae necessario equestri ac pedestri numero Inclyta Suprema Armorum Prefectura exmisisset pro faciendis intuitu requisitorum naturalium et victualium commensuratis dispositionibus Regium Gubernium eisdem dominis militaribus officialibus commissarium provincialem Sigismundum Zejk adiunxit. Dominationibus Vestris proinde committitur ut ex ratione conservandae publicae securitatis medio ordinandorum idoneorum commissariorum provideant, ne militia commendata, vel minimum patiatur defectum, praeterea vero in mutua cum iisdem militaribus officialibus cointelligentia provideant, ne malum hoc latius serpat et sicubi erupisset etiam suffocetur. Genuinam atque circumstantialem de casu in casum submissurae informationem. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii 7-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Szekely cancelarius m.p.

Adam Veres secretarius m.p.

Pe verso: Tabulae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Urgentissime. Devae.

8 Novembris hora 9-a vespertina.

Orig. Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 32–33.

Nota

Bey dem Umstand, da sich der Ruck von dem aus Deva ankommenden Adel in Ansehung der Bewegungen, der Unterthanen, immer mehr verbreitet, ist das General Commando, wenn Ein löbliche Gubernium damit einverstanden ist, bereit die zwey zu Reps und Löschkirchen bequartirte Divisionen von Leopold Toscana allenfalls in Marsch zu setzen, und zwar: die Division vom 2-te Major zwischen Szasvaros und Deva in den Ortschaften unterzubringen, die Obristlieutenant Division aber, nach Müllenbach und Szasvaros,

und die andre von Müllenbach gegen Reismarkt auf den Dorfschaften, nach Anleitung des Provincialis zur Vorsicht, und andren nöthigen Verfügungen bey Handen zu seyn, und mit der Provincial Behörde auf das Thun und Lassen der Unterthanen unvremert die Obsorge zu tragen hätte.

Man gewärtiget also hierüber Eines löblichen Gubernii belieb samste Äusserung um wegen wirklicher Äbruckung der berührte 2 Divisionen in die benannte Gegenden ohnvereüglich die nötigen Verfügungen einleiten zu können.

Ex Cancelaria Bellica. Herrmannstadt den 7-ten Novembris 1784

Johann Schloisnigg m.p.
k.k. Feld-Kriegs Secretair

Original, Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 34.

128

1784, după 7 noiembrie, Deva

Minémü keserves és siralmas állapotra juttott Nemes Hazánk és abban kivált a mi Vármegyénk, mellyben leg elsőben kezdődék és azért nagyobb dühösséggel is grassált az Oláh Parasztságnak tüze, mind a publica, mind privata relatiókból Excellentziádnak böven értésére esett, én mindazonáltal, ki magamat Excellentziád örökös szolgáltyára régtől fogva kötelesniék csmérem, legg különösebben is bátorodom á mi keserves állapotunkat Excellentziád könyörülő szive előtt ki önteni. Minek utánna ezen szomorúan folyó Hónapnak 2^{dik} napján ki ütötte magát ez a tűz Zarándban, egy Kurety nevezetü faluban, holott az oláhság egyben gyülekezve volt és egy Horea nevezetü obsitos oláh katona vezérlése alatt netalán fegyver vételre Károlyvárra készült s annak resistálni akaró két szolgabirákat, Gál és Nalátzi nevezetüeket, megölt, azon dühösséggel fordult ugyan Zaránd Kristsor nevü faluban és ottan 3-a praesentis még dél előtt absque ulla discrimine sexus et etatis kegyetlen öldökléseket tett a Nemességben nem kedvezvén még az ottan levő Reformatus Papnak is, a kit némely relatió szerint a Prédikállo székben öltének meg, más relatió szerint a Templom ajtajára akasztatának fel s igen kevesen menekedhettének meg a tűzből. Onnan még azon nap déltájban fordultanak Brádra s hasonló kegyetlen trucidátiokat és az épületekben rontásokat, az embereket javaikban tsak egy patkó szegig való hallatlan expilatiókat tévén, continuáltak ezen kegyetlenségeket Ribitzén, Körös Bányán, Hálmágyon és más falukban, miglen egész Zarándot semmivé tették, el égették, expilálták és el pusztították. Több ártatlanul meg ölettettek között a Brádi reformatus Papot a torony tetejébül levetvén és a Brádi, Ribitzei iskola mestereket kegyetlenül megölvén. Végben vivén ezen hallatlan pusztitást és gyilkosságot a Zarándban, onnan a tolvajkodó gyilkosoknak egy része Illye felé ereszkedett, más része pedig Sollymos felé jött. Az Illye felé jött sokaság minekutánna Illyét, Branyitskát, Lesneket és Maros Németit porrá tette és el pusztította volna, azonban a Solymosiak Sollymost égetvén és pusztitván, Solymosmál magokat conjungálták és 6ta Novembris estve felé kezdettek ereszkedni a Dévai Határra s alkonyatba be is kezdettek rohanni nagy kiáltással, meg gyujtván a Város végin egy Major Házat, s mikoron a Városban levő Nemes Iffjuság és Katonaság rá ütött s tüzet adván

a tolvajkodó gyilkos seregre, mindjárt megfutamította, egy néhányat akkor el ejtvén és megfogván. Más nap, ugymint 7^a 9^{brts} ujjabban kezdett az oláhság egybe gyülekezni, egy része Haro felől jöven a rév felé, más része Németi felől innen a Marosan ismét a rév felé, kétség kívül olyan tzállal hogy egymással magokat conjugálván egész erővel rohannyanak Dévára, de a városban lévő Nemes Iffiuság és Katonaság praeveniálta a Maroson innen levő sereget és réa ütven, nagyobb részint el ejtette. Sokat elevenen elfogott, mellyet látván a Maroson tul állott sereg magán el oszlott. De a Maroson túl levő falukon, ugymint Haron, Kéménden, Bánpatakon, Rápoltón, Bábólnán, Folton, Gyógyon, Gyelmáron, Bintzintyen hallatlan pusztításokat tettek.

Pe verso: 854.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Că în ce stare tristă și de plîns a ajuns țara noastră nobilă și în aceea mai ales comitatul nostru, în care s-a început mai dintii și pentru aceasta s-a răspîndit cu mai mare furie focul țărânimii române, din relațiunile publice, cît și private îndeajuns v-a ajuns la cunoștință Excelenței Voastre, cu toate acestea cu, care mă cunosc obligat de multă vreme pentru serviciu veșnic Excelenței Voastre, mai cu seamă îndrăznesc să prezint situația noastră tristă înaintea inimii miloase a Excelenței Voastre. După ce în ziua a 2-a a acestei luni triste a izbucnit focul în Zărând, în satul cu numele de Curechiu, unde românimea a fost adunată laolaltă și sub conducerea unui soldat român lăsat la vatră cu numele de Horea s-a pregătit de luarea armelor la Alba Iulia și a omorît pe cei doi juzi nobiliari cu numele de Gál și Nalátzi care au voit să le reziste, cu aceeași furie s-a abătut asupra satului Crișciur din Zărând și acolo în ziua de 3 a lunii prezente, încă înainte de masă, fără a face deosebire de sex și vîrstă, a săvîrșit omoruri fără cruțare nefăcînd nici o favoare nici în cadrul nobilimii și chiar preotului reformat de acolo, pe care, după anumite relațiuni, l-au omorît în scaunul de predică, după altă relațiune l-au spînzurat de ușa bisericii și foarte puțini au scăpat din foc. De acolo, în aceeași zi, înainte de masă, s-au îndreptat spre Brad și de asemenea au săvîrșit omoruri și în clădiri stricăciuni, făcînd pagube nemaipomenite în bunurile oamenilor, pînă la ultimul cui de potcoavă. Au continuat aceste cruzimi în Ribița, Baia de Criș, Hălmagiu și în alte sate, pînă ce au nimicit și au aprins întreg Zărândul. Au jefuit și au nimicit între mai mulți nevinovați pe preotul reformat din Brad, pe care l-au aruncat din vîrfurl turnului, și omorînd și pe magistrii de școală din Brad și Ribița. Îndeplinind aceste pustiiri și omoruri în Zărând, de acolo o parte dintre răsculați s-a îndreptat în jos spre Ilia, altă parte însă a venit înspre Șoimuș. Mulțimea venită înspre Ilia a făcut praf Brănișca, Leșnicul și Mintia, iar cei din Șoimuș arzînd și pustiind Șoimușul. La Șoimuș s-au unit și în 6 noiembrie seara au început a se coborî în hotarul Deveii și la asfințitul soarelui au și început a năvăli înăuntru cu strigăte mari, aprinzînd la marginea orașului o măieriste, cînd tinerimea nobilă și armata din oraș i-a atacat și trăgînd asupra lor imediat a pus pe fugă oastea răsculată. A doua zi, adică la 7 noiembrie, din nou a început a se aduna românimea, o parte venind dinspre Hărău spre vad, cealaltă parte dinspre Mintia, de aici peste Mureș din nou spre vad, fără îndoială cu acel scôp ca unindu-se împreună, cu toată puterea să atace Deva, dar tinerimea nobilă și armata din oraș a

prevenit armata de dincoace de Mureș și atacându-i, în cea mai mare parte i-a doborât. Pe mulți i-a prins de vii, ceea ce văzînd oastea răsculată de dincolo de Mureș s-a împrăștiat de la sine. Dar în satele de dincolo de Mureș anume la Hărău, Chimindia, Banpotoc, Ghelmar, Binținți, Rapolt, Bobilna, Folt, Geoagiu au săvîrșit pustiiri nemaipomenite.

Pe verso: 854.

129

1784 noiembrie 9, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae, Siculorum Comititis, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Ordinario vice comiti comitatus Hunyad cum Zarand uniti Ioanni Zejk intimandum!

Providas Dominationis Vestrae ad sedandas plebis Valachicae violentias in circulo illo factas dispositiones quemadmodum ex anteriori Dominationis Vestrae de 4-ta currentis exarata informatione, ita etiam et aliis successive et signanter sub 7-a currentis submissis relationibus Regium Gubernium non approbare non potest, nihilque reliquum est, quam ut in conformitate editarum per Regium Gubernium dispositionum in mutua cum Domino vice colonello a Karb et reliquis militaribus officialibus cum Divisione Leopoldo Toscana eo commendatis cointelligentia de restitutione turbatae publicae tranquillitatis omnem adhibeat sollicitudinem. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 9-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely cancelarius m.p.
Anton Horváth secretarius m.p.

Pe verso: Generoso Ioanni Zejk Incltyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti ordinario vice comiti consignandum. Ex officio. Urgens. Devae. 18-va Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 20—21.

130

1784 noiembrie 9, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis Domini Domini clementissimi nomine! Tabulae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Pro sedandis plebis Valachicae in atrocissimas violentias prolapsae tumultuationibus Regium Gubernium hic Michaelēm de Brukenthal, consiliarium gubernialem, plena activitate instructum exmittendum esse duxit.

338

Dominationibus Vestris proinde committitur, ut praelaudato domino consiliario iuxta instructionem processuro omnem necessariam praebere obedientiam et assistentiam nullatenus intermittant. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii 9-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Anton Horváth m.p.
secretarius

Pe verso: Tabulae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex Officio. Urgenter. Devae.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 11–12.

131

1784 noiembrie 9, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus Domini Domini nostri clementissimi nomine! Tabulae Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Ex iis, quae partim per Regium Gubernium, partim vero per Inclytum Commissariatium Provinciale circa modernam Militiae aequae ac pedestris tam regulatae, quam etiam limitanae ex rationibus considerandae contra tumultuantem Valachicam plebem publicae securitatis factam dislocationem editae sunt, ordinationibus perspexerint Dominationis Vestrae uberius, summam commissariorum penes Militiam denominandorum necessitatem, ex eo subversantem, ne defectus aliquis emergat. Editas proinde antehac ordinationes Dominationibus Vestris ea cum seria dispositione Regium Gubernium in memoriam revocandas esse duxit, ut supremi praeprimis et primarii officiales, qui e loco officii abesse, aut stationem officii nullatenus deferere praesumant, sub poena cassationis inominis incurrenda, praeterea eas actutum faciant dispositiones, medio ordinandorum ad latum Militiae idoneorum commissariorum provisio necessariorum victualium et naturalium adaequata fiat, ne defectum vel minimum emergere contingat, quo super necessarium erit cum militaribus officialibus continuam foveae cointelligentiam. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 9-a Novembris anno Domini 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Anton Horváth m.p.
secretarius

Pe verso: Inclytae Tabulae Continuae comitatus de Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex Officio. Urgentissimus. Devae.

12-ma Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 13–14.

132

1784 noiembrie 9, Sibiu

Sacratissimae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Regii in Magno Transylvaniae Principatu Gubernii nomine! Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Gratum fuit Regio Gubernio e relatione Dominationum Vestrarum de 7-ma currentis exarata perspicere, Dominationes Vestras in tristibus his partium illarum circumstantiis officii sui memores non solum ad conservandam publicam tranquillitatem, sod etiam ad reprimendas tumultuantes plebis Valachicae in oppidum Deva irruptiones omnem adhibuisse conatum. Quemadmodum autem confidit Regium Gubernium Dominationes Vestras disposita ad illas partes necessaria equestri etiam Militia in securitate constitutas nihil quod ad comprimendas tumultuantis plebis violentias, hacque ratione restituendam publicam cum securitate tranquillitatem faceret, intermissuras. Ita eisdem Dominationibus Vestris id quoque committitur, ut in instituendorum cum interceptis examine, eo praecipue omnem locare operam adnitantur, quo ab iis qui ne fors coriphaeos et plebis huius Valachicae seductores vidissent, adaequatam genuinamque omnium omnino circumstantiarum circa horum coriphaeorum nomen, originem, vestitum, actiones, et reliqua concomitantia momenta, nec non circa causas tumultuationis, intentionemque susceptarum violentiarum, capiant informationem nulla interposita mora horsum submittendam. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 9-a Novembris 1784.

Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Anton Horváth m.p.
secretarius

Pe verso: Tabulae Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex Officio. Devae.

12-a Novembris 1784.

Orig. C.H., dos. 28/1784, f. 15–16.

340

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitis, Domini Domini nostri clementissimi nomino! Supremo comiti comitatus Hunyad intimandum.

E relatione Tabulae continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti die 26-a Octombris submissa perspexit Regium Gubernium nec communitatem Mácsó incitati tumultu auctores extradeditis, nec demandatam investigationem querelarum contra excessus dominales per subditos obmotarum peractam esse. Quare committi Dominationi Vestrae, ut providas faciat dispositiones, quibus memorata communitas ad extradandum tumultus auctorem adigatur, demandatamque investigationem in effectum deducere non intermittat. Insimul autem notificari Dominationis Vestrae requisitam esse Inclytam Supremam Armorum Praefecturam, ut locumtenentem Kallyáni eo inviari faciat, quatenus in negotio huius investigationis cointelligenter cum provinciali commissario agat. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii 9-a Novembris 1784.

Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Adam Veres m.p.
secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae Judiciariae comitatus Hunyad consignandum.
Ex Officio. Devae.

Praesentatum 26-a Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 17–18.

Spectabilis Domine Vice Comes, Domine mihi humilime
Colendissime!

Jelenteni kívántam a Tekintetes Urnak szomorú fatumomat, gyilkosságban, tolvajságban uszkáló Algyógyi és Homorodi Oláhok minemű romlást tettenek házamon a telekemen s rajtom a közölőbb mult pénteken éjtszaka. Annak előtte való napokban lévén én Méltóságos Bartsai Péter Urnak Akmári Szürettyén, pénteken estve érkeztem házamhoz Homorodra és semmit sem tudván e harapozó dühött tumultuatióban még egy hordó bort adván Méltóságos Bartsai Péter Ur pintszéimben beszállítottam, annak utánna le nyugodván, éjjélkor házomra jött Algyógyan lakó tolvaj Silivestrueszyiek heten úgy egy Rápolton lakó vejekkel edgyütt. Kik is jó vas pántos pitvar

és ház ajtómat hamar reám bévagdolván, elsőben is mint hogy gyertyákkal jöttek Silivestru Angyel a fejsze fokot két kézre a homlokomba vágván (ugy hogy a vér mindgyárt el lepett), így kiálta „bány fututyen suflett“, a Rápolti veje pedig a mejemet kegyetlenül a fejsze fokkal ütván, a többi Silivestriek pedig karamat, testemet kinezván, bé vittek az belső házamban, a holott is nyoltz meg rakat ládáimat fel vagdolván, a pénzemre reá kaptak. Haton a pénzre rohantanak, kettő pedig tartván engem, edgyiket a földhez vágтам, a másik kezéből pedig magom kirántottam és nagy sebességgel a kertemen keresztül szökvén, edgyik Silivestru utánnam nyargalván, hogy bé nem érhattett, fejszéjit utánnam hajtotta. Én fejszéjét fel ragadván, ő pedig fejsze nélkül lévén, a többi után vissza nyargalt, az után én más kerten is keresztül szökvén, semmi képpen meg nem találhattak, gyertyákkal belöllem folyó véremnek nyomán keresgetvén, annak utánna ők ismét házomra vissza térvén, én pedig megvonván az síri setétségben az konyhámnak végében valamely karók közé, onnan halgattam s néztem miképpen sákmányolták gyermekségemtől fogva gyűjtett keresményemet, magokhoz vévén egy zatskóban ezer hétszáz magyar forintomat, más zatskóban százötven magyar forintomat, ugy a gyűszümet melyben volt egy száz forintos nagy arany, négy ötven forintos arany, négy tallér és 25 Tsászár arany ugy egy sejem erszényben 20 magyar forintomat, ugy egyéb drága portékáimat mellyet le se irhatok, mert igen sok papirossat fogna el; annak utánna a pintzém ajtaját berontván, ottan vagy 600 veder boramat kiosztván s ott jól iván egy másra támadtak, irántam ezt mondván: „fututyen szuflet szkepás pe Ujváry da sze styi ke alá om okos ši va munka kapu noszt, dare sze nu leseм pene no aflem si nu omorim annate“. Utánna ők a falut fel lármázván, a mi tölleک meg maradtott a Homorodiak, nevezetessen az közöllöbbről való szomszédaim felsákmányalak és az után mondanék az Áll-Gyógyi Silivestriek: gyertek menyinyünk Bakajban Váradi Lajoshoz és mindgyárt öllyük meg, feleségestül, gyermekestül. A Homorodiakat is fel gyűjtvén, egy részét Homorodon hagyván ilyen parantsolattal hogy házi portékáját, gabonáját, meg maradat borát, éget borait Ujvárinak horgyátok és oszszátok fel, ugy e két kezünkben levő lovain kívül minden marháját. Én látván az dolgot, egy ingben lábravalóban, hajadon betört fővel, mezitlább az erdőn keresztül Bokaj felé indultam, őк pedig az én lovaimmal erőssen nyargalván az ország uttyán, hírt nem tehettem Tekintetes Váradi Lajos Urnak, mert míg oda érkeztem már mind tűzbe volt a Bakai Nemességnek Curiájok és már meg is ölték volt Váradi Lajos Urat. Én az erdőből vissza térvén, vettem utamat Gyógy felé, az Báró Orbán Ur szőlőjében lakó, vagy is inkább az erdő szélben lakó egyedül való pásztorhoz, kitől is egy tsondollatt olá köntöst kapván, nagy mesterséggel Csikumnál alig tudtam által verekedni ide Szászvárosra egy tsolnakatskával. Továbbá harmad nap mulva hallottam meg hogy házaimat, csüremet, istálómat, konyhámat, gabanásotskámat és egyéb épületeimet, a mit lehetett, el nem hordhattak az Homorodiak azokat fel égették. Instálom azért alázatossan a Tekintetes Vice Ispány Urat méltoztassék a maga böltessége szerint valahogy azokat az Áll Gyógyi Silivestriestyieket el fogatni valamely katonákkal, mert még most hevenyiben nállok meg lehetne találni pénzemet és egyéb káraitam, ugy mint ezüstetskéimet, könteseimet, órámat ugy egyebeket, inkább az oda expediálódó katonáké légyen pénzemnek fele, tsak hogy pénzemnek felét kaphatnám kezemhez, ugy az lovaimat, fegyvereimet is talán kezemhez kaphatnám tölleк; nem különben az Homorodiaktól is sok káraitam meg kerülnének. Ha a Tekintetes Vice Ispány úr jónak itélli, méltoztassék a Tekintetes Continua Táblának is ezen siralmas

instántiámat bé adni, a Tekintetes Continua Tábla pedig, hogy ha helyesnek találja, reménkedem nagy alázatossággal méltóztassék a Felséges Királlyi Guberniumhoz utasítani. A Felséges Királlyi Gubernium, mint minyájunknak Attya, reménlem hogy szívére veszi e siralmas Instantiámat és azokkal az Corrifeusokkal (kiket megneveztem és kiket jól esmérek) vissza adattattya és azokat a Corrifeusokat, rebelliseket példásan megbünteti, úgy is azok enek előtte is marhások, gazdagok lévén, engem szörnyű szegénynek tettek, úgy hogy tsak egy pénznek is ura nem vagyok, még tsak be faló kenyeret se kapok, mezitelen fejemnek eltakarására még tsak egy fótót se szerezhetek, amért azon Gyilkos Tolvajok úgy el erőlténitettek, úgy el sebesitettek, hogy semmi féle dolgot nem tehetek, mely mián éhel kellek meghalnom. Édes Tekintetes Vice Ispány Úr, én az Tekintetes Continua Táblának külön irtam volna. A Felséges Királlyi Guberniumhoz is külön irtam volna, de tudja az Isten hogy még tsak e levelet irtam is addig is kétszer háromszor is el szédültem, szörnyű fejemen lévő sebemmel kinnya miján (mellyet a meg irtt gyikos oláhoktól minden ok nélkül kaptam) és iszonyatos kárainmak el gondolások mián, mert mikor meg gondolom hogy drága Nemes Leveleimtől s egyéb levelektől, drága és kedves Bibliotekotskámától, Könteseimtől, Pénzemtől, Marhaimtól, Gabonáimtól és egyéb sok házi necessariumoktól meg vagyok fosztatatva és fel vagyok prédáltatva, égetetve, mind anyiszor sebes sirásaim között Istenhez való felkiáltásim között, el vagyok szédülve, el vagyok bádgyadva és el vagyok ájulva, úgy hogy lehetetlen képzelni is oly köszivet a ki álméllkodással és könyörületességgel meg nem szánna és rajtam nem kívánna segíteni. Szegény fejem soha senkinek se vétettem rész szerint királlyi szolgálatomban véres veritékkel gyűjtett tsupán tsak pénzemmél éltem, soha senkit se nyomorgattam, még is mi történik rajtam, rész szerint azoktól kikkel sok jót tselekedtem, mely *dolgot azon prédálók is megvalhatnak, ha torturára huzatnának*. Utoljára e siralmas Instantiám a hol meg fog akadni, onnan nagy alázatossággal könyörgök örvendetes választ, mely válaszáért az Nagy Isten is mind a földön, mind az egekben örvendeztesse meg végképpen. Továbbá örvendetes válaszomat sebes sirásaim között mig kaphatok kezemhez, könyörgő óhajtásim után is vagyok et persisto Spectabili Domino continuo, Szászváros 10ma Novembris 1784, humilimus servus Samuel Érsek-Ujvári de Csep m.p.

Pe verso: Spectabili Domino Moisi Váradí de Kéménd, Comitatus Hunyadensis Vice Comiti Titulato Titulato Domino ac Patrono mihi humilime Collendissimo, Deva. 783.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 20–21.

Onorate domnule vicecomite,

Am dorit să vă raportez Domniei Voastre soarta mea tristă, că în noaptea de vinerea trecută, nu de mult, românii din Geoagiu și Homorod, care înoată în omoruri și tilhării, ce fel de pagube au făcut asupra casei mele, asupra intravilanului meu și asupra mea. În zilele dinaintea acesteia fiind la culesul viilor Excelenței Sale, domnului Bartsai Petru, la Acmaru, vineri seara am sosit acasă la Homorod și neștiind nimic de răcoala care se întindea și domnul Bartsai Petru dându-mi un butoi cu vin, l-am transportat în pivnițele mele, după aceea culcându-mă, la miezul nopții au venit la casa mea șapte din hoții

de Silivestruiești, care locuiesc în Geoagiu și împreună cu un cumnat de-al lor, care locuiește în Rapolt, îndată au tăiat ușile cu pantă bună de fier de la tindă și de la casă, în primul rînd, întrucît au venit cu luminări. Silivestru Anghel a prins muchea toporului cu amîndouă miinile și lovindu-mă în frunte (așa că m-a năpădit imediat singele) a strigat astfel: „Banii, futute-n suflet, iar cumnatul săi din Rapolt, lovind fără milă cu muchea toporului pieptul meu, iar ceilalți Silivestruiești chinuind brațele și trupul meu, m-au dus în casa mea dinăuntru, unde desfăcînd cele opt lăzi umplute de-ale mele, s-au năpustit asupra banilor mei. Șase s-au aruncat asupra banilor, iar doi ținîndu-mă pe mine, pe unul l-am trîntit la pămînt, iar din mîna celui de-al doilea smucindu-mă, cu mare viteză am fugit prin grădina mea. Unul dintre Silivestruiești alergînd după mine, nu m-a putut ajunge și a aruncat toporul său după mine. Eu ridicînd toporul său, iar el fiind fără topor, a alergat înapoi după ceilalți, eu după aceea fugind și prin altă grădină, nicidecum nu m-au putut prinde, căutînd cu luminările urmele de singe care curgea din mine. După aceea ei din nou s-au reîntors la casa mea, iar eu strecurîndu-mă prin întunericul des, la capătul bucătăriei mele, între niște parîme, acolo am ascultat și m-am uitat cum au prădat cîștigul meu adunat cu începerea copilăriei mele, ei luînd într-un săculeț una mie șapte sute de florini maghiari, în alt săculeț nouă sute cinci zeci de florini maghiari, tot așa și șerparul meu în care a fost un galben de aur mare de una sută florini, patru galbeni de aur de cîte cincizeci de florini, patru taleri și douăzeci și cinci de galbeni de aur împărătești, într-un portmoneu de mătase douăzeci de florini maghiari, precum și alte lucruri scumpe de-a mele, pe care nici nu le pot scrie aici pentru că ar consuma foarte multă hîrtie. După aceea, spărgînd ușa pivniței mele, acolo și-au împărțit vinul meu de șase sute de găleți și acolo bind bine, se atacau unul pe altul, pentru mine, zicînd: „futate-n suflet l-ai scăpat pe Ujvári, dar să știi că acela îi om deștept și va minca capul nostru, dar să nu-l lăsăm pînă nu îl aflăm și nu îl omorîm”. După aceea au alarmat satul și ceea ce a rămas de la ei au prădat cei din Homorod, anumit vecinii mei cei mai apropiați. După aceea au spus acei Silivestruiești din Geoagiu: „hai să mergem la Băcăinți, la Váradi Ludovic, și imediat să-l omorîm, împreună cu nevastă-sa și copiii săi”. Adunînd cu ei pe cei din Homorod, au lăsat o parte din ei în Homorod cu astfel de ordine: „duceți-vă și împărțiți lucrurile de casă, bucatele, vinul rămas și țuica lui Ujvári, toate vitele în afară de caii pe care îi avem cu noi”. Eu văzînd lucrul am plecat în cămașă, în ciorapi, cu capul spart, descoperit, desculț prin pădure spre Băcăinți, iar ei galopînd tare cu caii mei pe drumul de țară, nu am putut da de știre onoratului domn Váradi Lajos, deoarece pînă ce eu am ajuns acolo, toate curțile nobilimii din Băcăinți au fost aprinse și a fost omorît domnul Váradi Lajos. Eu, reîntorcîndu-mă din pădure, am luat drumul spre Geoagiu. La pázitorul de pădure a domnului baron Orbán, care locuiește singur în vii, mai bine spus la marginea pădurii, am primit o haină țărănească românească și cu mare greutate de-abia am putut trece pe la Cigmău aici la Orăștie, într-o luntre mică. Mai departe, a treia zi, am auzit că au distrus casele mele, șura, grajdul, bucătăria, hambarul și alte edificii de-a mele. Ceea ce au putut au dus cu ei, iar pe acelea pe care nu le-au putut duce, la acelea sătenii din Homorod le-au dat foc. Pentru aceasta cu supunere rog pe onoratul domn vicecomite ca să binevoiască după judecata sa cumva să-i prindă cu soldații pe Silivestruieștii din Geoagiu, pentru că acum degrabă, s-ar mai putea găsi la ei banii mei și alte lucruri de-a mele, ca argintăriile hainele, ceasul meu și altele, mai bine să primească jumătate din banii mei soldații care vor fi trimiși acolo, numai să primesc jumătate parte din banii mei. Așa aș putea reprimi de la ei poate și caii mei, și armele mele. Tot așa,

aș putea găsi multe pagube ale mele și la sătenii din Homorod. Întrucît onoratul domnul vicecomite va găsi de bine să binevoiască a înainta această petiție plîngătoare a mea și Onoratei Table Continue, dar Onorata Continuă Tablă dacă va găsi de bine, sper cu mare supunere să o îndrumeze la Înaltul Guberniu Regal. Înaltul Guberniu Regal, ca părinte al tuturor, sper că va lua la inimă această petiție plîngătoare a mea și-mi va restitui ce mi-au luat acei corifei (pe care i-am numit și pe care îi cunosc bine) și pe acei corifei rebeli îi va pedepsi în mod exemplar și așa aceia fiind și înaintea răscoalei bogați, cu vite, pe mine m-au făcut îngrozitor de sărac, așa că nu sînt stăpînul nici unui ban, nici pîine ca să mînc înu primesc, nu pot cîștiga nici măcar de-un petec pentru acoperirea capului meu gol, pentru că acei hoți asasini așa de fără putere m-au făcut, așa m-au rînit că nu pot face nici un fel de lucru, drept pentru care va trebui să mor de foame. Dragă onorate domnule vicecomite, eu aș fi scris și separat și către Onorata Tablă Continuă aș fi scris separat și Înaltului Guberniu Regal, dar știe Dumnezeu cum am scris și scrisoarea aceasta și pînă atunci de două-trei ori am leșinat, datorită chinurilor groaznice de la rănile de pe capul meu (pe care le-am suferit fără nici un motiv de la prădătorii asasini menționați) și la gîndul grozavelor pagube, pentru că dacă mă gîndesc că sînt jefuit și prădat de scumpele mele scrisori nobiliare și alte acte, de bibliotecuța mea scumpă și iubită, de hainele, banii, vitele, bucatele mele și altele multe necesare de-ale casei, de atîtea ori între plînsurile mele, între strigătele mele către Dumnezeu sînt leșinat, sînt atît de slăbit că nu se poate închipui o astfel de inimă de piatră, care cu uimire și compătimire să nu se îndure de mine și nu ar dori să mă ajute. Săracul de mine niciodată nu am făcut rău nimănui, în parte am trăit numai din banii adunați cu sudori sîngeroase în serviciul meu regeșc, niciodată nu am năpăstuit pe nimeni, totuși mi s-a întîmplat nenorocirea, în parte de la aceia cărora le-am făcut eu multe fapte bune, *care lucru l-ar recunoaște și acei prădători, dacă ar fi trași la torturi*. Pentru ultima oară cu mare supunere solicit știre îmbucurătoare de acolo unde această petiție a mea plîngătoare va ajunge, pentru care răspuns Marele Dumnezeu să vă îmbucure pentru totdeauna atît pe acest pămînt, precum și în ceruri. Mai departe, pînă ce voi primi la mîinile mele între repetatele plînsuri, știrea îmbucurătoare, după dorințele mele rugătoare, sînt și rămîn în permanență al onoratei domniei voastre umilit serv.

Orăștie, la 10 noiembrie 1784, Samuilă Érsek Ujvári de Csep. m.p.

Pe verso: Onoratului domn domnului Moise Váradi de Chimindia, vicecomite al comitatului Hunedoara, onoratului domn și patron al meu cu cea mai mare stimă. Deva. 783.

Spectabilis ac Generose Domine ordinarie vice comes, Domine mihi observande!

Adnexarum litterarum virtute, parvis e Domo Annonaria ei ate oclusis, erga stipulatas conditiones suppeditandus disponitur. Pidores tamen in illa quaerantes, maiori quantitati pinsendae vix suffecturi, ope manuarum iuvandi erunt. De eo etiam iam dispositum est, ut quicumque e castello ad partes securiores se recipere voluerint, sufficienti comitiva militari stipentur. Quod dum invicem litterarum a Dominatione Vestra sub 8-a currentis ad me exa-utarum hisce regerem, solito observantiae cultu persisto.

Cibinii die 10-a Novembris 1784.
Domino Ioanni Zejk.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 22.

136

1784 noiembrie 11, Cîmpuri-Surduc

Pria cinstitului și de bun niam născutului giupînului haeuș meșter Pochidă Ioja din Partoș pohtesc tot binele de la Hristos.

Aducîndu-ne Dumnezeu în călătoria aciasta cu luntria cu saria am venit în pace pînă acasă, numai la Vinți am tors afară lîna; ne căutam dreptatia, dar pagubă n-am avut nimic și pre oamenii noștri din numitul sat Cîmpuri și Cîmpeni i-am găsit în pace, numai înștiințăm pe giupînul că au venit poteră de oameni de la Criș și au fugluit curțile și le-or spart și pe unele locuri or pus și foc și acolo nimic nu sîntem mestecați, numai cum am luat din calea focului cucuruzi cineși de la domnul său tot cu măsura că-l minca marhăle în slobod și cînd va veni poruncă gata sîntem a-l aduce ori unde va fi porunca, fieștecare cît am luat și cale încă n-am păși ci nicăierea din hotaru satului și ne rugăm giupînului să ne comandăluiască și la domnul pe cum vei socoti ca să nu greșim și iară să ne înștiințeze cum va fi porunca domnului.

Al giupînului de tot binele voitor,
eu Pleter Ghiorghie din Cîmpuri.

1784 noiembrie 11.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 7/1784, f. 23.

137

1784 noiembrie 11, Deva

Spectabilis Domine Substitutus Vice Comes!

Az urak levelire azt felellyük, a mi az Tompaiakat, Bartsaiakat, Szent Andrásiakat illeti, rendelést tészünk irántak, mind azon által ezen falukra katonákat küldettünk és be is tartásák, sőt engedelemségre magokat obligálták, készültyeket nem tapasztalták a katonák. A Szent Királyi esperest által publicált punctumok tsak ezek legyenek hogy ha tsendességre és engedelemségre magokat obligályák haza telepedhetnek, ki mondván az hogy a károkat megfizessék, mert a menyi károkat tettek az Hunyad Vármegyei parasztok tsak meg fizetni és ő tudván azt aval a conditióval nem csenedesedik, mi pedig a Vicarius által nem publicálhattyák mert ő Szebenbe van.

Tegnap patrolt küldettünk Harróba és 5 embert meg lőttek ott s hatot fogtak el, azután megint vissza jöttek a katonák.

Huszárokat nem küldhettünk, mert tsak ötven huszárunk van még eddig, gyalog pedig sem igen sok s rab százon felyül van itt is. A Kálnokia-nussok még nem érkeztek. Az Ordinarius Vice Ispány Úr az megholt és sub-

stituálta az Officiolatus interimaliter Ordinarius Vice Ispánynak Noptsa Elek asesor urat, a ki is invitáltatik még ma hogy elegendő securitást vévén maga mellé ide jöjen be pro auspicianda functione, ezen dolgot az Officiolatus a Királyi Guberniumnak representálya, pro confirmatione, mert mi ezen circumstantiókban fő nélkül nehezen lehetünk.

Deva az 11^a 9^{br} 784. Lud. Noptsa m. p. ordinarius Judicialium.

Pe verso: Spectabili ac Generoso Domino Mosi Váradi de Kéménd Comitatus Hunyad Substituto Vice Comiti. Ex officio. V. Hunyad. 864.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Onorate domnule vicecomite substitut!

La scrisoarea domnilor noi răspundem că în ceea ce privește pe cei din Timpa, Bircea și Sintandrei, noi am luat măsuri față de ei, totuși am trimis militari asupra acestor comune și se țin de ordine, ba chiar s-au obligat la supunere; soldații nu au observat pregătiri de-ale lor. Punctele pe care le-a publicat protopopul de la Sincrai sînt numai acelea că dacă se obligă la liniște și supunere, se pot întoarce acasă, rămînînd ca să plătească pagubele, pentru că pagubele făcute țărănimea din comitatul Hunedoara totuși va trebui să le plătească și știînd aceasta, cu această condițiune nu se va liniști, iar vicarul nu a putut să publice aceasta deoarece el este la Sibiu. Ieri am trimis o patrulă în Hărău și acolo au împușcat cinci oameni și au prins alți șase, apoi soldații s-au întors. Nu putem trimite husari, deoarece avem numai cincizeci de husari pînă acum, iar nici pedestrași prea mulți, iar arestați se află aici peste o sută. Cei din regimentul Kálnoki încă nu au sosit. Domnul vicecomite ordinar a decedat și a fost substituit interimar de către Officiolat cu domnul asesor Nopcsa Elek, care a fost invitat încă azi ca, luînd pe lîngă el suficientă pază, să vină aici pentru a-și ocupa funcția. Officiolatul va comunica acest lucru Guberniului Regesc spre confirmare, pentru că noi în aceste împrejurări nu putem sta fără conducător. Deva, la 11 noiembrie 1784. Lud. Nopcsa, m.p. jude ordinar.

Pe verso: Onoratului și generosului domn Moise Varadi de Chimindia, vicecomite substitut al comitatului Hunedoara. Din oficiu. Hunedoara. 864.

138

1784 noiembrie 11, Hunedoara

Inclyta Tabula Continua Judiciaria !
Domini mihi colendissimi !

Relatum Inclytae Tabulae Continuae Judiciariae per eos quorum interest, iamiam erit, tam per Militiam limitaneam, quam nobilitatem execurrentem ac ipsos etiam oppidanos huiates ultra centum hucusque tumultuantes rusticos interceptos esse, eosque tam in carceribus arcis, his vero tantam multitudinem haud comprahendentibus, ex parte etiam et quidem 48-to Csolnokossiensis, non in praedationis actu deprahensos, sod in sylvas fugitivos, gratiae et militarizationis appromisso allectos. In aliquo penes domum provisoralem praexistente, congruam securitatem nullatenus spondente pulverum pyriorum conservatorio asservari, quod omnes ad specialem Spectabilis ac

Magnifici Domini districtualis vice judicis Moysis Váradi requisitionem, ex praesupposito illi per Inclytam Tabulam collatae auctoritatis, ita tamquam ipsae Inclytae Tabulae Judiciae, ad sensum praevigentium eatenus Altissimarum Ordinationum transponere Administratio haecce Caesaro-Regia haud defuit.

Cumque in eorundem examinatione actu Nobilis Congregatio hic in arce praexistens laboraret ac eo intenderet, ut eosdem hic etiam demerito supplicio proximis afficeret, proponendum Inclytae Tabulae Judiciae hisce ab officio censuit Administratio, satius ac consultius esse, ut dicti tumultuantes in faciem ipsius Inclytae Tabulae Continuae Judiciae Devae tanquam inchoatae ibidem executionis loco in forma praescripta congregatae sub militari custodia transportarentur, ex fundamentis:

1-mo. Quia in peripheria et circumferentia oppidi Szászváros comprahensi incensores et expilatores etiam Devam transportati in facie congregatae Inclytae Tabulae essent justificati.

2-do. Fiscalitatis huiusce Regiae subditis in pace et summa tranquillitate sese continentibus non absque fundamento verendum esset, ne et ii in summam Regiarum manipulationum ac inde promanantium et ipsius etiam contributionali quanti subscisionem, appertissimum item tam Officinarum Regiarum, quam ipsorum officialium periculum per circumiacentes tumultuantes privatorum dominorum terrestrium subditos, ultra semper rebellionis suae habenas ab aspectu supplicio profluentis sanguinis sui relaxantes, seu pellationibus, seu vi etiam ad pessima quaeque, eo quidem a fortiori incitentur et seducantur, quam quod.

3-tio. Certis ex relationibus odium tumultuantium privatorum subditorum eorumque minae ob receptionem Inclytae Nobilitatis in arcis huius securitatem, ad Officiolatum etiam Caesareo-Regium Cameralem extendere sese comperiretur.

Quibus ab officio Inclytae Tabulae Continuae Judiciae propositis, eandem hisce per officiose requirendam duxi, quantenus tales facere ordinationes velit, ut per amotionem interceptorum ac transportationem eorundem in faciem congregatae Inclytae Tabulae, tam ab Altissimo Aerario Regio, eiusque Officiolatu, quam regiis etiam subditis damnum omne avertatur ac receptae etiam in hanc arcem nobilitatis securitas conservatur. In cuius praestolatione assiduo venerationis cultu perenno.

Vajda Hunyad die 11-ma Novembris 1784.
Inclytae Tabulae Continuae Judiciae.

ad officia paratissimus
Josephus Leithner m.p. administrator

Pe verso: 12-ma Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 26—27.

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comitum, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

Crescente in dies seditiosae in comitatu Huniade cum Zarandiensi unito plebis Valachicae furore de restituenda publica tranquillitate et securitate sollicitum Gubernium Regium et provisurum, ne malum hoc in partes quoque Magni huius Principatus hucusque quietas diffundatur, si rabies seditiosorum conspiratione quadam clancularia ulterius progrediretur, necessarium esse existimavit praeter ea quae iam antea Dominationibus Vestris ad tuendam securitatem publicam iteratis vicibus intimata sunt, porro id etiam serio et positive committere ut omnes in publicis officiis constituti, aequae ac ipsi nobiles eorumque officiales, cives item et liberae communitates eo omnem convertant sollicitudinem et curam ut plebis Valachicae molimina si quae intervenirent, prudenter explorent, acta et facta eius vigili oculo observent et constitutis die noctuque vigiliis homines suspicioni obnoxios, vel detegendos fors emissarios et incentores illico intercipi curent, easque faciant dispositiones, ut si quis aliquid suspecti viderit vel audiverit, aut conventicula haberi observaverit, id mox supremis vel vice officialibus et proximioris Militiae commendantibus revelet, ut congrua illico per eosdem interea etiam, donec res ex dissitis locis ad notitiam Regii Gubernii pervenire posset, ad conservandam securitatem et tranquillitatem publicam pro ratione circumstantiarum imminentis fors inopinati periculi media defensionis disponi, et sine mora adhiberi possint, circumstantialis vero de omnibus motibus ad Regium Gubernium relatio subinde exarari queat. Ad procurandum vero huius ordinationis effectum cum praesentia supremorum et vice officialium in suis circulis maxime necessaria sit, iisdem iterum serio et sub poena suspensionis ab officio iniungi, ne circulum suum deserere audeant, sed potius in explendis officii sui partibus circa conservationem securitatis publicae et intertentionem ac promotionem Militiae continui et diligentes sint. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 11-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely cancelarius m.p.

Anton Horváth secretarius m.p.

Pe verso: Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Urgens. Devae.

15-ta Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 24-25.

140

1784 noiembrie 11, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae, Magni Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Comitatui Hunyad et Zarand uniti intimandum!

Ad sedandas plebis Valachicae tumultuatione in nonnullis comitatus Hunyad cum Zarand uniti ut et Albae Inferioris locis erumpentes et atro-

cissimas violentias post se trahentes, Regium Gubernium id quoque necessarium invenit, ut advolutarum patentium inter plebem disseminandarum singuli super eo serio admoneantur, ut omnes animorum motus deponant et tranquilli in pace et obsequio semet contineant, querelas, si quas habent, in ordine suis instantiis et officialibus exhibeant, medelamque justitiae consonam ab iis praestolentur. Tumultui enim exuto obsequio si sese committerent, gravem animadversionem experientur et quia porro relatum fuisset Regio Gubernio, quod in aliquibus locis erumpentis tumultuationis authores ipsimet pagorum iudices et jurati fuissent Regium Gubernium id quoque hac occasione statuendum decrevit, ut sicubi imposterum tales animorum motus observati fuerint atque per iudices et juratos concernentibus officialibus illico detecti haud fuerint, ipsimet iudices et jurati in promeritam poenalitatem irremissibiliter attrahentur. Ad partes proinde Dominationum Vestrarum pertinebit instituta in suo circulo necessaria publicatione praemissorum et editarum in substrato dispositionum effectum sub propria responsabilitate quam accuratissime procurare. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio. Cibinii die 11-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenenthal m.p. gubernator

David Székely m.p. cancelarius

Anton Horváth m.p. secretarius

Pe verso : Tabulae Incltyi comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Urgentissimus. Devae.

Praesentatum die 19-a Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 28-29.

141

1784 noiembrie 11, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae **Majestatis** Archiducis Austriae, **Magni** Principis Transylvaniae et Sicularum Comitatus, Domini Domini nostri clementissimi nomine!

Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

Sperabat Regium Gubernium Dominationes Vestras in instituendo cum interceptis tumultuantibus Valachis examine iuxta praescripta per recentius editam ordinationem criteria processuras, observavit nihilominus e recentiori Dominationum Vestrarum de 8-va currentis submissa relatione, easdem ad executionem quoque nonnullorum captivorum processisse, quin circumstantias patrati criminis, aut id quod convicti **sint** declarassent. Proinde eisdem serio committitur, ut in instituendo cum his **ulteriori** benigno examine iuxta modalitatem per **me** gubernatorem Regium Domini **Baroni** Simoni Kemény supremo comitatus Albae Inferioris comiti praescriptam et recipendam ulteriorem a titulo **Domino** consiliario guberniali **Michaele** de Brukenenthal exmisso abhinc commissario inivationem **omni** cum circumspectione procedant, desideratamque genuinam et circumstantialem de compertis informationem subnittere nullatenus intermittant. Caeterum autem pro modernis huius Principatus circumstantiis et numero illocatae in hoc Principatu **Militiae** maius

Militare Praesidium Dominationibus Vestris nunc suppeditari haud posse, eo addito perscribitur. Quod si Dominationis Vestrae necessariam, continuamque cum officialibus militaribus foverint cointelligentiam et effectum editarum ordinationum procuraverint perturbatam publicam tranquillitatem cum restitutione internae securitatis sedatum iri procul omni dubio speret Regium Gubernium. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio Cibinii die 11 Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator m.p.

David Székely cancelarius m.p.
Anton Horváth secretarius m.p.

Pe verso: Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Urgens. Devae.

15-ta Novembris 1784.

Anexa

P.P.

Copia litterarum Illustrissimi Domini Baroni Simoni Kemény die 6-ta Novembris 1784 directarum.

Novissima Illustritatis Vestrae ad Gubernium relatio eiatem rerum statum in aliqua parte clariorem reddit, multa interea adhuc desiderarentur, ad fundamentum eorum quae acta sunt et adhuc agentur penitus dispiciendum. Summam tamen in Illustritatis Vestrae prudentia et vigilantia colloro fiduciam, confidoque eandem nihil intermissuram fore, quidcumque pro eiatibus circumstantiis agi posse consultum judicaverit. Inter caetera summe necessarium mihi videtur ut e relationibus, quanto fieri poterit magis securis, et explicatis de omnibus quantocius nobis constet. Hunc in finem Illustritatem Vestram requirendam esse duxi, ut praescissa omni mora fidum quemdam ex eadem cuius seditiosi sunt, gente hominem, necessariis praeterea ad negotium ipsi concredendum, qualitatibus instructum, ea cum instructione inter seditiosos ableget, ut ac si illos ageret, sociumque se illis praestare vellet, genuine explorare adnitatur, quid ipsi tumultuandi ansam dederit? quidnam hucusque et ubi iam moliti sint? ubi et quo numero dispersi rem actu suam agant? quo ulterius tendant? et praesertim quid sibi tandem pro horum omnium scopo proposuerint et quidnam his motibus lucri adsequendi sperent? quaecumque fuerint conditiones, sub quibus Illustritas Vestra exploratorem, de praemissis se ex ipsorummet seditiosorum ore, informaturum fidei desuper sibi dandae adsciscere valuerit, mihi ex asse acceptae erunt, quemadmodum omnia etiam, quae remunerationis loco ipsi sive promitti, sive effective anticipati visum fuerit, exactissime refundam. Id denique quod per eundem relatum erit, Illustritas Vestra ex instanti per aequae fidum nuncium mihi circumstantialiter reportare haud gravetur, summe momentosum hoc negotium apud Illustritatem Vestram non prolixiore eget comendatione, praeter ut Illustritas Vestra de casu in casum suas huc dandas relationes deinceps quoque continuat. Quibus etc.

Orig., Soc. Ist., C.d., dos. 4/1784, f. 33-35.

Illustrissime ac Magnifice L. Baro Supreme Comes et Praeses!
Inclya item Tabula Continua Judiciaria, Domine Domini Patrones
Gratiosissimi, Singulariter Colendissimi!

Elég keserves és szomorú siralmas statusra juta Nemes Hazánknak egyik része a Parasztoknak támadása alkalmatosságával, akik is gyilkosággokkal, tüzekkel s egyéb féle romlásokkal dühösségeket szabad akaratyok szerént követték s követték, a kiknek kegyetlenségeket pennával ki írni éppen elégtelen vagyok. Most már a félelemel környül vétettvén, kéntelenitettem életem mentségivel Nagyságodnak és a Tekintetes Nemes Táblának ez következendőt kinyilatkoztatni, mert ha nem (igérettyek szerént) életemtől megfosztatva lészek.

Sub hodierno dato Kristsorol Dsurdsa Mak, Abrugyán Juon és Rudai Abrugyán Petru Horra nevű kapitányoktól mind a hárman küldetettek én hozám Deputátusok illyettén izenetekkel küldetettek hogy Nagyságodnak és a Tekintetes Nemes Táblának szándéjkokat emlitet Horra kapitányoknak és népének okvetetlenül meg irjam, mert ha nem életemtől (amint mondám) megfosztatva lészek bizonyossan. Mind ezekre én is így argumentálodván hogy ha tudtára nem adnám Nagyságodnak és a Tekintetes Nemes Táblának minden dispoziójok nélkül Nagyságtoknak erőszakkal meg háborgatának, másodsor ha meg nem irom, életem elvész és az Aerarium is gyujtásokkal kárt szenved és Nagyságtok is minden készülett nélkül lettek volna és azért Nagyságtokkat alázatosan instálom hogy ezen kéntelenségemet bal itéletre ne vegyék s vélyék, sőt inkább kegyességekben bévenni alázatosan instálok.

1mo Hogy a Nemes Vármege minden Possessoratusaival együt a kereszt alá eskügyék minden magzatyáival együt.

2do Hogy Nemesség többet ne légyen, hanem aki hol kaphat királyi szolgálatot, abból élyen.

3° Hogy a Nemes Possessorok a Nemes Jószágból lábokat végképen ki vegyék.

4° Hogy szintén allyan adótt fizetők légyenek, valamint a Köz Contribuens Népek.

5° Hogy a Nemesi földek a Köz Népek közöt következendő Felséges Császárunk parancsolatya szerént fel osztoztassanak.

6° Hogy ezekre Nagyságod és a Tekintetes Nemes Tábla, a Nemes Possessoratusokkal együt réá álanának, békességet ígérnek, amely békességre jegyül, mint az Vára, mind a Város végeire és egyéb helyekre fejer zászlót mentől hosszabb rúdra fel állítani kévännak.

Mind ezekre pediglen Terminust praefigálának a fenn meg irt három Deputatusok, Horra nevű kapitányok parantsolatyából, hogy Nagyságodtól és a Tekintetes Nemes Táblától és a Nemes Possessoratustol válasz menyen Vasárnap, azaz 14te hujus estvére Kristsora, Kristsori Popa Danillához, mert ha nem (amint fenyegetőzének) egész erővel kapitányokkal edgyütt hitek le tételek mellett semivé tenni az helységet igyekeznek.

Én pedig ujabban is Nagyságodat és a Tekintetes Nemes Táblát alázatosan követem hogy e félékkel bátorkodom alkalmatlankodni, de a retenetes félelem s a tűzben levő dolgam ösztönözöt, hogy mind ezen izeneteket meg irjam.

Midőn pediglen Nagyságodnak és a Tekintetes Nemes Táblának kegyes gracziájában magamat ajánlanám, addig is örökös tisztelettel halok Nagy-

Pe verso : 866.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Prealuminate și preamărite domnule baron, comite suprem, președinte!
Onorată de asemenea Tablă continuă judiciară, domnule, domni patroni,
grațioși, de mine cei mai stimați!

Este destul de trist că o parte din nobila patrie a noastră a ajuns într-o
stare amarnică, de plîns, cu ocazia atacului țaranilor, care cu omoruri, focuri
și alte feluri de nimiciri au urmat și urmează răscoala după voința lor neînfrîn-
tă, a căror cruzime chiar că nu sînt în stare să o descriu cu pana.

Acum deja înconjurat fiind de frică, am fost silit spre apărarea vieții
mele să declar următoarele Măriei Voastre și Onoratei Nobile Tablă, pentru
că dacă nu (după promisiunea lor) voi fi despoiat de viața mea.

În cursul zilei de azi, Giurgiu Mac, Abrudean Ioan din Crișcior și
Petru Abrudean din Ruda, toți trei, au fost trimiși de către căpitanul lor,
cu numele Horea, la mine ca deputați, cu atare solie ca necondiționat să scriu
Măriei Voastre și Onoratei Nobile Tablă intențiile căpitanului lor menționat
Horea și a poporului său, pentru că dacă nu (după cum am spus) voi fi des-
poiat cu siguranță de viața mea. La toate acestea și eu argumentînd astfel
că dacă nu aș aduce la cunoștința Măriei Voastre și Onoratei Nobile Table,
fără nici o prevenire a lor Măriile Voastre ați fi atacate cu violență; în al
doilea rînd, dacă nu voi scrie, viața mea piere și erariul încă va suferi pagubă
prin aprinderi și Măriile Voastre încă ați fi fost fără nici o pregătire și pentru
aceasta rog pe Măriile Voastre cu supunere ca această constrîngere a mea să
nu o judecați și considerați greșit, ba chiar rog cu supunere să mă primiți
cu bunăvoința Măriilor Voastre.

Care solii ale căpitanului amintit cu numele Horea și ale poporului său
de rînd sînt următoarele:

1) Ca nobilul comitat să jure sub cruce împreună cu toți proprietarii,
împreună cu toți copiii lor.

2) Ca nobilime să nu mai fie mai mult, ci acela care poate primi slujbă
regală undeva din aceea să trăiască.

3) Ca nobilii proprietari să iasă pentru totdeauna de pe domeniile lor
nobiliare.

4) Că tot așa să fie plătitori de dări ca și poporul de rînd contribuabil.

5) Că pămînturile nobiliare să se împartă între poporul de rînd după
porunca care va urma a Augustului Nostru Împărat.

6) În cazul că Măria Voastră și Onorata Nobilă Tablă împreună cu
nobilii proprietari ar accepta aceasta, ar promite pace, pentru a cărui semn
de pace doresc ca ați pe cetate, precum și la marginile orașului și în alte
locuri să se ridice steagul alb pe prăjini cît mai lungi.

Iar la toate acestea cei trei deputați amintiți mai sus au fixat termen
din porunca căpitanului lor cu numele de Horea că de la Măria Voastră și
de la Onorata Nobilă Tablă și de la nobilii proprietari să se trimită răspuns
pînă duminică, adică în 14 seara la Crișcior, la Popa Dănilă pentru că dacă
nu (după cum au amenințat) cu toată puterea lor împreună cu căpitanul lor
au jurat că se vor strădui să distrugă cu totul localitatea.

Iar eu din nou rog cu supunere pe Măria Voastră și pe Onorata Nobilă Tablă să mă ierte că îndrăznesc să vă incomodez cu astfel de lucruri, dar teama groaznică și lucrurile mele din foc m-au îndemnat ca toate aceste solii să le scriu.

Și înainte de a mă recomanda în binevoitoarea grație a Măriei Voastre și a Onoratei Nobile Tablă și pînă atunci mor cu stimă veșnică supusul serv al Măriei Voastre și al Onoratei Nobile Tablă, Șoimuș, la 11 noiembrie 1784. Brûneck Carol m.p.

Pe verso: 866.

143

1784 noiembrie 12, Deva

Illustrissimo administratori Domini Vajda Hunyad Josepho Leithner.

Ad aestimatissimas Illustritatis Vestrae litteras extraordinario cursore hesternae die horsum exaratas perofficiose insinuandum duxit haec Tabula Judiciaria, quod videlicet in eo non levis difficultas subversari videatur, si numerosi captivi in eiatibus carceribus detenti sub militari custodia horsum deducerentur, siquidem deductione captivorum Militia ad compescendam rebellionem rusticorum disposta a functione sua avocaretur, hic vero loci eiusmodi carceres recipiendis his quoque captivis capaces haud reperirentur. Cum huius praesidi commendans captivos rebelles in carceribus huiusmodi arcis tolerare haud voluerit, hinc necessitate adducti sumus ut eosdem numero 80 ad privatas domos custodiae gratiae deduci curarem. Proinde necessarium esse, ut captivi hi summario processu coram Foro Dominali eiate illico prosequantur deliberatumque eatenus ferendum illico executioni mancipetur, ad quem judicarium actum praesentium quoque vigore securitate publica ita exigente antelatum Forum Dominale auctoratur, praesidiumque huius fori visum est Spectabili Domino Mojsi Varadi ea cum auctoritate concedere, ut necessarios iudices ex nobilitate ibidem constituta eligat, iudiciumque de captivis ad ductum legum Patriarum ferri haud omittat. Pro executione ferendae nefors sententiae capitalis, carnifex quoque abhinc exmittitur. Ex qua judiciaria executione illud eventurum est commodi, ut in partibus Inclyto Dominio vicinis metu poenae perterrita plebs ad quietem disponatur, contagioque rebellionis rusticae partes domini hactenus adhuc sinceram haud sit pervasura, nec regalibus proventibus et officialibus periculum et damna illatura experientia quippe didicimus post executionem captivorum huiusmodi concitatae plebis motus aliquantum in vicinis pagis quievisse, sponteque obedientiam quam officialibus quam dominis terrestribus praestitisse, praestareque de praesenti, proinde videri huic Tabulae judicariam executionem contra captivos eiate ibidem sentiendos peragendam officialibus camerilibus regiaeque montanisticae stabilem potius securitatem allaturam esse. Haec vero Tabula Judiciaria Illustritatis Vestrae singularem affectum, quo nobilitatem in eiatem arcem unacum rebus suis mobilibus recipere eamque in tam afflicto statu insigni benevolentia et affabilitate fovere haud dedignatus est, non sine grati animi memoria, reciproque affectus studio accipere potest.

Devae die 12-a Novembris 1784.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 30.

Inclyta Tabula!

Ex isthic accluso Excelsi Regii Gubernii decreto, Inclyta Tabula Continua uberius perspectura erit, qualiter idem Excelsum pro sedando Vallachicae plebis tumultu, me ipsum in qualitate commissarii denominandum horsumque exmittendum esse duxerit? In huius proinde consequentiam praetitulatae Tabulae Continuae interea etiam, quod praesenti in negotio secundum circumstantiarum exigentias ulteriora disponi valerent, sequentia intimanda haberi, ut nimirum:

1-mo. Omnes quaecumque in hac materia ex parte Tabulae Continuae aut dominorum vice officialium occurent relationes, ad me isthuc dirigantur.

2-do. Cum ex perceptis hactenus informationibus intelligam, tumultuantes et passim grassantes hos malefactores plerunque esse e viliori hominum genere, armis pro defensione adhibendis destitutos, apparente aggressu, vel resistentia, aliquot paucorum militum, aut aliorum armatorum in fugam se praecipitantes, atque adeo tales, a quibus tantopere metui non posset, hinc tum ideo, tum ut de eorundem actionibus genuinae et circumstantiales mihi suppeditari queant relationes, dominis vice officialibus tam circularibus, quam processualibus intimandum habeo, quantenus quilibet eorum pro debito sui muneris in suo circulo et processu continuo praesens esse debeat.

3-o. Ad casum quo tumultus isti ulterius progredierentur et pro iis compescendis adistentia forte militaris requirerentur, noverit Inclyta Tabula Militiam in promptu esse, succursumque eius cointelligenter cum dominis officialibus militaribus sufficienti numero instantanee suppeditandum fore. Interea autem ex parte quoque Inclytae Tabulae Continuae eo totis viribus allaborandum esse quo pax et publica tranquillitas, quantum fieri potest meliori modo, quantocius restituantur. Mihi vero de casu in casum genuinae praestentur informationes, quibus perceptis, ipse etiam eo, quo necessum fuerit accessurus sum. Et quia e variis in itinere meo acceptis ipsorummet Vallachorum relationibus, pro certo intellexissem, Inclytam Tabulam Continuum una die 20 eiusmodi interceptos tumultuantes exequi fecisse, eosque omnes in unam eo fine praeparatam fossam impici et contumulari curasse. Stante igitur relationum istarum veritate eidem praetitulatae relate ad hunc agendi modum moderationem ex eo etiam commendandam habeo, cum per huibmodi rusticorum, similia agi videntium relationes, ut alii quoque rustici haec audientes offendantur, facile contigere possit, interim examen illud quod cum his executis absque dubio institutum fuit, mihi transmitti desidero. Denique relatum mihi id etiam est, quod proximis diebus in Vale Hátzeg ductor istorum tumultuantium Horie dictus, vel fors alter antesignanus eorum interceptus sit, proinde num relatio haec in veritate fundetur, Inclyta Tabula me absque mora, et in casu quo antesignanus quispiam interceptus fuisset, nominatenus et cum omnibus circumstantiis informare velit. Qui debito cum obsequio persisto.

Inclytae Tabulae Continuae.

Sabaesii die 12 Novembris 1784 hora 1-a pomeridiana.

Pe verso : 12¹ Novembris 1784.

Orig. C.H., dos. 28/1784, f. 20—21.

¹ Inițial era scris „13-tia“, corectat de altă mână în „12“.

145

1784 noiembrie 12, Sibiu

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Majestatis Archiducis Austriae Magni Principis Transylvaniae et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri clementissimi nomine ! Tabulae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Factum Dominationum Vestrarum medio informationis de 10-a currentis exaratae, qua contra nonnullos interceptos tumultuantes Valachos penes processum juris statarii executionem peregissee retulerunt, horsum repraesentatum, quemadmodum Regium Gubernium displicenter admodum intellexit, ita ex rationibus per Inclytam Supremam Armorum Praefecturam in honorifico suo hic copialiter advoluto insinuato declaratis approbari nullatenus potest tum ideo, quod summarius juris statarii processus in hoc Principatu locum non habuerit, tum vero ideo, quod per ordinationes abhinc recenter exaratas, modalitas in instituendo cum interceptis his Vallachis examine et criteria praescripta fuerint. Proinde Dominationibus Vestris serio committitur, ut a summano hoc penes praecitam juris statarii legem processu illico desistant et ductum anterioris ordinationis, medio cuius in hoc interceptorum tumultuantium negotio ad accipiendam ulteriorem ab exmisso abhinc in persona dominis consiliarii gubernialis Michaelis de Brukenthal commissarii gubernialis in viationem Dominationis Vestrae relegatae fuerant, accurate sequantur. E Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii die 12-a Novembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.
gubernator

David Székely m.p.
cancelarius
Antonius Horváth m.p.
secretarius

Pe verso : Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex Officio. Urgentissimus. Devae.

18-va Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 22—23.

Nota

Aus dem hier anverwahrten Bericht des Herrn Obristwachtmeister von Stojanich, dessen baldige Zurückstellung man sich ergebenst erbittet weil Ein Löbliches Gubernium mit mehreren gefällig zu entnehmen belieben, dass die Hunyader Comitats Tafel 44 deren eingebrachten Tumultuanten gleich auf der Stelle durch das Schwert habe hinrichten lassen; In der von Einem Löblichen Gubernio mit schätzbahrster Nota, vom 9-ten dieses sub n-ro 10 443 gefällig anhero mitgetheilten Relation besagten Tafel geschahe schon vorläufig eine Meldung von einer führen vollenden Execution, wozu das in Ansehung des Salis erfflossene Hof Decret zum Vorwand hat genommen werden wollen. In der Vermuthung, dass der Tafel hierüber von Einem Löblichen Gubernio die weitere Weisung ertheilet worden seyn dürfte, hat man damahls von Seiten des General Commando über diesen Gegenstand eine Erwähnung zu machen nicht für nothwendig erachtet, nachdem aber die Sache nunmehr gleichwohlen wirklich zum Vollzug gediehen ist, so nimmt sich das General Commando die Freyheit Einem Löblichen Gubernio ergebenst gegenwärtig zuhalten, dass das angezogenen Hof Decret in Ansehung des Salis auf die vorseynende Umstände gar nicht anwendbar seyn, und dass durch solche übereilte und gantz offenbahr das rechte Maas überschreitende Executionen die Gemüther der übrigen ohnehin in höchsten Grad aufgebracht Tumultuanten nur nach mehr verbitteren, und daraus nur nach grösseres Unheil, und vielleicht eine allgemeine Empörung zu besorgen seyn dürfte: da man hiernächst auch schon den Weg der Gute als das beste und heilsamste Mittel eingeschlagen hat, die Tumultuanten aber wann sie solche Beyspiele vernehmen, allen Verheissungen und ihnen geschehenden Versprechungen wegen Milderung oder Nachsicht der Strafe schwerlich mehr Glauben beymessen dürften.

So stellet Eines Löbliches Gubernii weitem gefälligen Ermessen ansinnen ob nicht den gesamten unterhabenden Provincial Behörde die eigenmächtige Führung der Execution gegen die Tumultuanten und ihre Bestrafung eingestellt, und schärfesten verboten, und die diesfällige Anordnung und Entschliessung für vorwiegende Umstände sich alleinig von Einem Löblichen Gubernio vorbehalten werden wollen; weilen Ein Löbliches Gubernium selbst zu erwegen belieben wird, dass zwischen jenen die sich in ein Widersetzen einlassen, und mit deren Gewehr in der Hand gefangen werden, dann jenen die etwa als Mitlaufer mit dem Schwarm in Verhaft gebracht werde, ein grossen Unterscheid zu maschen seyn.

Ex Cancellaria Bellica. Herrmannstadt den 12 Novembris 1784

Johann Schloissnigg m.p.
Feld-Kriegs-Secretair

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 31—32.

Ad gratiosas Illuſtratis Vestrae de 14-ta Novembris a.c. horsum estaf-fetaliter missas demisse referimus Illuſtratis Vestrae paternam providentiam et salutare circa sedandam plebis rebellionem factas dispositiones non potui-

se hoc publicum absque publicae laetitiae confessione, gratique animi sensu pro instantis periculi magnitudine non accipere, non defuit hicce Officiolatus praedicto domino Molnár omnem pro possibili iuxta desiderium Illustritatis Vestrae adistentiam praebere. Quod attinet vero dilationem relationis nostrae ad Gratosas Illustritatis Vestrae commissionales 12-a currentis horsum expeditas, demissae exculpationis loco referimus, ex ea ratione ex parte huius Officiolatus relationem ad hodiernum diem differri debuisse, quod de circumstantiis seditionis plebis Valachicae et allis in praelaudatis commissionalibus insertis obiectis uberior, adaequataque informatio (quae absque dispendio temporis ob defectum quoque scribarum fieri non poterat) Illustritati Vestrae necessario submitti debuisset, hinc evenisse, ut relatio Illustritati Vestrae submittenda in hodiernum diem differri debuerit. Caeterum curaturus est hic Officiolatus, ut informationes Illustritati Vestrae de casu in casum tempestive deinceps submittantur. In reliquo referendo nos ad demissam relationem hodierno extraordinario cursore Illustritati Vestrae submissam adnectimus in advoluto relationem capitanei Orosziani Ladislai Csepi ad eundem circulum Zarand cum sua compagna commendati ex qua luculenter perspiciat Illustritas Vestra modernum statum circuli Zarand. Iugi veneratione perseveramus. Devae, die 14-ta Novembris 1784.

Illustrissimo Consiliario a Bruckenthal.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 24.

148

1784 noiembrie 14, Deva

Examen captivorum executorum in extractu Excelso Regio Gubernio medio relationis nostrae de dato 11-ae currentis submisimus, nunc ob angustias temporis et scribarum defectu in purum redigi adhuc dum haud potuit, caeterum iussis Illustritatis Vestrae in ea parte quoque satisfacere haud deerimus. Deliberatum tamen contra praefatos captivos latum pro necessaria notitia Illustritati Vestrae reverenter submittimus. Porro

Quod Illustritatis Vestrae opinionem in praelaudatis commissionalibus puncto 2-do super eo depromptam conerneret, quasi grassantes hi malefactores e viliori hominum sorte existerent, armisque destituti forent, opinionem Illustritatis Vestrae quoad initos hactenus conflictus veritati consonam esse experimento compertum est. Posteaquam vero grassantes hi malefactores maiori numero congregati universa arma nobilium in pagis reperta abstulissent, pulveresque pyrios e fodinis magna copia abrupissent, equosque nobili non turmatim abegissent, interque se divisissent, iam deinceps nobis non cum inermi multitudine, verum armato et bellico apparatu sufficienter instructo numeroque nos superante hoste confligendum, decertandumque erit, a cuius ancipitis proelii eventu totius nobilitatis salus et huius Principatus tranquillitas dependere videtur. Pro certiori dispositionum nostrarum ad sedandos periculosos plebis motus tendentium effectum humillime oramus Illustritatem Vestram, quantenus nos universamque isthic asylantem nobilitatem desideratissima sua praesentia bellare haud dedignetur, quo pro re nata, urgentibusque hic loci periculosis circumstantiis sub directione Illustritatis Vestrae feliciori cum effectu dispositiones adornari queant et quidem magis quod ordinario vice comite Ioanne Zejk 11-a currentis e vivis sublato ob vacantem Praesidis Stationem debitae subordinationis leges non ea qua par est adcurratione observentur. Denique quid cum captivis rebellibus ad numerum 80

358

assurgentibus faciendum sit, inivationem Illustritatis Vestrae demisse praestolamur. Verendum enim esse, ne numerosi hi captivi si diutius in huiatibus carceribus detineantur, cum periculo securitatis publicae in libertatem se vindicent. In reliquo . . . Devae, die 14-ta Novembris 1784.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 25.

149

1784 noiembrie 14, Sebeş

Inclyte Officiolatus!

Postquam litteris praetitulorum Dominationum Vestrarum sub dato 13-a currentis mensis exaratis et medio estaffetae ad Dominum generalem vigiliarum praefectum de Pfefferkorn huc allatis, desiderium Dominationibus Vestris uberius perspexissem. Hisce eisdem perscribendum habeo, quod pro instituenda sui contra insultus plebis rusticae defensione, ex mutua cum prae-laudato Domini generali cointelligentia, abhinc in quantum militia sufficere poterit, Dominationibus Vestris congrua suppeditabitur assistentia. Quum praeterea e salis officialis Maros Solymosiensis relatione hoc etiam videre sit, quod tumultuantes hi certis sub punctis pactare, responsumque intra triduum praestolari vellent. Hinc circumstantiis ita constitutis, necessarium existimavi, fine explorandae uberius eorundem voluntatis oculistam Molnar, natione aequae Valachum et debitis ad hunc actum qualitatibus praeditum, ad ipsorummet tumultuantium medium transmittere. Quod ipsum praetitulatis Dominationibus Vestris eum in finem significo, ut praedicto Molnar omnis ex parte Officiolatus praebere valeat assistentia. Cum denique Officiolatus e Decreto Excelsi Regii Gubernii per me abhinc communicato intelligere potuerit, huiusmodi relationes ad me directe inviandos esse, mirarique satis non possim, quod de iis, quae ibidem aguntur, nullam ab Officiolatu obtineam relationem. Ad partes proinde Officiolatus pertinebit, in conformitate Decreti Gubernialis, mecum in omnibus se correspondentem habere, relationesque hoc in merito exarandas ad me directe ac de casu in casum inviari. Caeterum solito observantiae cultu persevero.

Praetitulorum Dominationum Vestrarum.

Sabaesii die 14-a Novembris 1784.

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.

Pe verso: Sabaeso. Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex officio. Devae.

16-ta Novembris 1784

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 38–39.

150

1784 noiembrie 14, Sebeş

Inclyte Officiolatus!

Certas patentales Valachicas pro modernis rerum circumstantiis adornat et mihi per Excelsum Regium Gubernium hodierno cursore extraodi-

nario transmissas, Inclyti Officialatui in advolutis exemplaribus eo fine communicandas esse duxi, ut illas per singulos suae jurisdictionis processus, omni interrupta mora, suo modo publicandas, publicationemque hanc ea eum dispositione suscipiendam procuret, quo genuinus earundem patentium sensus, ad omnium notitiam debite pervenire queat.

Mea quidem opinione existimarem, pro peragenda praevia publicatione, unum ex vice officialibus processualibus seu vice iudicem nobilium vel commissarium, seu alium quempiam pro hoc actu magis idoneum virum, ad quemlibet processum nominanter deligendum esse, cui dein adiungendus videretur popa unus, autoritate sua apud plebem magis valens, qui tandem cum patentibus de pago in pagum simul digressuri, publicationem debita cum claritate, modalitateque pro ritibus plebis, maiorem impressionem facere valente, ad omnium et singulorum captum, ipse popa¹ peraget, de peracta autem publicatione consignationem ducent, in qua, respectu cuiuslibet loci, dies factae publicationis accurate notandus erit, conclusa demum publicatione, patentales modo praevia publicatae, in ultimo ipsius publicationis loco, valvis templi suo modo affigi debebunt. Occasione demum adornandae huius publicationis, Inclytus Officialatus eo etiam reflectet, ut illa, si circumstantiae ita constitutae essent, in illis pagis, ubi magis necessaria foret prius instituat et sic cum eadem ad reliquos pagos procedatur, homines denique comitatenses, dictum in finem exmittendi, absoluto opere, Illustrissimo domino supremo comiti relationes suas praestabunt, quae mihi dein in concreto, per praelaudatum dominum supremum comitem, horsum ingravatim communicandae erunt.

Caeterum solito observantiae cultu persevero.
Inclyti Officialatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.
consiliarius gubernialis

Sabaesii, 14-a Novembris 1784.

Pe verso : 16-ta Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 26-27.

¹ În text, după „ipse popa” urmau cuvintele „in praesentia hominis comitatensis et denominandi”, tăiate însă cu altă cerneală.

Excellentissime Domine Liber Baro gubernator Regie,
Excelsum item Regium Gubernium,
Domini Domini ac patroni nobis Gratosi, humillime colendissimi!

Lugubrem ac luctuosam aedium nobilitarium incinerationem, devastationem, demolitionemque rebelii Valachorum adversus nobiles, gentemque Hungaram nuspiam hactenus audita et sane plus quam barbarica crudelitate furentium patratam Excellentiss Vestris in advoluta tristissima et infelici

specificatione flentes et gemebundi substernimus, cuius series sub compendio saltem indigitabit ruinas, incendia, stragem ac damna, quae plebs haec furibunda, tumultuaria ac turbulenta ausu temerario edere praesumpsit longe maiora esse, quam ut calamo des. r. bi, verbis satis enarari, lacrimis sufficientibus defleri et humano arbitrio pro re ipsa aestimari queant.

Acerba est, Excellentissimi Domini, et funesta haec rerum nostrarum facies, acerbissimum autem ac funestissimum, quod lues haec non ad compositionem et paenitentiam patrati immanissimi sceleris et atrocitatis multo hactenus pro perpetrati publici criminis gravitate perterrita exemplo redire cogitet, sed minas minis addere, feritatem feritate augere, necem innocentium nece cumulare ultio praesumat, ac denique a devastatione, sanguinisque innocentium effusione haud supersedeat.

Unde fit ut non sacerdos ad aram? et sacras aedes, illis quoque truculenta manu violatis et innocentis verbis Dei ministri sanguinis effusione funestissimo ad saecula exemplo contaminatis, non officiales ad stationes suas altissimum servitium et publicam administrationem curaturi exire, non Regii perceptores colligendo contributionali quanto manus admovere, non denique miseri possessores in aedibus suis tute manere possint, omnes enim hinc inde dispersi iam non de bonis et fortunis suis, quas truculenta pestis haec absumsit, pessum deditque cogitant, sed de conservatione vitae anxie ac sollicitè in latibulis, quae cuique fortuna et fuga maturata dedit, laborant.

Praeviderat perniciem hanc Officiolatus huius comitatus ex anterior tumultu plebis ad conscriptionem militarem sese catervatim conferentis minasque ac ruinam tristissimo hoc fato nostro subsecutam dominis suis terrestribus temerarie ingerentis.

Praeviderat sane ac Excellentias Vestras de dislocanda in partibus istis pro sedando tumultu numerosa Militia tempestive interpellare non defuerat, sed neque Excellentiae Vestrae justo Officiolatus comitatus huius petito deferre recusaverant, iamque milites isthic ad agendas ratione praevia excubias dislocandus in dies venturus operiebatur, verum enim vero fatalis ille nobis genius fuit, qui sanctam illam Excellentiarum Vestrarum dispositionem subvertit, nosque ipsos ac fortunas nostras perdidit.

Proinde illi, qui adhuc superstites sumus, pro iis etiam, qui in captivitate ac latibulis ferarum ritu supremam vitae huius temporanae horam interspem et metum praestolantur, Excellentias Vestras de genu humillime orare sustinemus, dignentur extremam hanc perniciem, quae nos in ostio quasi repertos agressa, ad publicam ubique tranquillitatem suffocandam et Patriae excidium quaqua versus dilatandum, velut torrens aliquis rapidissimus decurrere funestissima quotidie testamur exempla, compatienti, paternoque cordi sumere, Clementissimo Principi pro rei magnitudine efficaciter repraesentare et e supremo illo providentiae suae senatu congruas de compescendis tumultuariis et securitate ac tranquillitate publica, vitaeque nostrae conservatione dispositiones facere, atque Militiam quo maiori nunc posset numero in devastatis et igne crudeli incineratis his partibus nunc saltem, dum funestissima etiam rerum facies illud precari videtur, illocandam gratiose exoperari, ne tempore praesertim vernali appetente, incolae Valachiae Transalpinae nobis periculose vicini ad praedam allekti, pacem publicam omnemque securitatem cum miserabili Patriae excidio atque maximo Altissimi Aerarii detrimento pessumdent atque conculcent.

Intercepti fuerant proximis diebus manu militari aliquot nefarii eiusmodi incendiarii et praedatores, qui curribus praeda onustis emigrationem

suscipiendam parasse videbantur, ex horum Magistratui Provinciali fine instituendi statarii processus antecederent numero, contra tres incolas circuli Zarand, ubi prima perniciosae conspirationis fundamenta coaluerunt, quid iudicatum fuerit sub littera B reverenter advoluti deliberati series plenius indigabit, sed antequam pronuciari potuisset, Dominus locumtenens primarius a Kallyáni acceptis ab Illustrissimo Domino vice colonello de Karp ordinibus conformiter tam hos, quam etiam reliquos complices et correos e captivitate illico liberos dimisit. Mala malis quotidie cumulantur, flagrant aedificia, sanguis innoxius funditur et multum fere pro gravitate facinorum statuitur exemplum, nutritur et crescit maleversantium audacia. Nobis autem post caelites spes omnis in summa Augustissimi terrae Principis clementia et eminenti Excellentiarum Vestrarum pro nobis intercessura bonitate locata perdurat, sub hac spe firmissima vivimus adhuc.

Excellentiarum Vestrarum

humillimi et adflictiissimi servi
in arce Vajda Hunyadiensi asyllantes
miserimi nobiles et respective officiales

Vajda Hunyad 15-a Novembris 1784.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 37—38.

152

1784 noiembrie 15, Sebeş

Inclyte Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti!

Littera praetitulati Officiolatus sub dato hesternae diei ad me directas, hoc plane momento, una cum suis adnexis, rite accepi, in quarum sensu siquidem puncta pacificationis nomine antesignani tumultuantium Hore dicti nobilitati proposita mihi praeviae iam nota fuerint, oculistam Molnár prout Inclyti Officiolatus cognitum alioquin est, hoc ipso ex capite in medium ditorum tumultuantium mox etiam expediri. Quod vero statum securitatis contra insurgentis ex partibus trans Marusianis plebis apparatus curandae attinet, e relatione Domini vice colonelli a Carb huc allata videri possit, in partibus Hatzegiensibus motus plebis utcumque compositos haberi et in casu etiam erumpentis ne fors in uno alterove loco seditionis Militiam ita collocatam esse. Ut quamprimum simile quid animadverteretur auxilio militari id statim comprimi queat, unde rebus ita constitutis tanto iam facilius via aperitur deinceps maiorem Militiae succursum ad partes et trans Marusianas pro sedandis ibidem tumultibus expediendi, ita ut Deo volente exoptata tranquillitas omni ex parte quantocius restituenda speretur. Quod interea etiam dein Inclytus Officiolatus sua ex parte, eo sollicitudinem convertat, ut pax in illis partibus quae iam compositae sunt magis ad huc firmetur, in hunc autem finem assequendum, plurimum conducet, si patentales hesterno die a me transmissae, illico praeferenter in memoratis locis sedulo publicentur. Observo denuin e litteris Vice Officiolatus subordinationem inter officiales, interventam morte Domini vice comitis Ioannis Zejk non debita accuratatione observari, quare cum nec circumstantiae temporis, nec administrationis ratio, supervacuis huiusmodi quaestionibus locum nullum admittant, toti in concreto Officiolatus intimandum esse duxi, ut cum ex mutua cum Illus-

trissimo Domino supremo comite cointelligentia Dominus Alexius Noptsa in locum defuncti Domini Zejk interimaliter denominatus et super eo Excelsum quoque Regium Gubernium informatum sit, omnes et singuli praefatum Dominum Alexium Noptsa pro tali habeant, consequenterque eidem non secus ac si altiori loco denominatus haberetur morem gerent, debitamque praesent subordinationem. In reliquo solita observantia maneo.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.
consiliarius gubernialis

Sabaesii 15-a Novembris 1784.

P.S. Circa detentos ibidem captivos Inclytum Officiolatum eo inviandum habeo, ut de subsistentia eorundem, suo tempore rebonificanda dietim provideat, eosque serio examinet, ego etiam circumstantiis rerum permittentibus eo me conferre satago.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 36–37.

153

1784 noiembrie 15, Sebeş

Inclyte Officiolatus!

Quandoquidem e relatione per Dominum vice colonellum a Carb intellexissem, tumultum plebis in partibus eiatis comitatus cis Marusianis sedatum esse. In id annitendum esse censeo ut:

1-o. Eadem plebs quoad futurum, ab eiusmodi tumultuosis actibus praepediatur.

2-o. Curiae nobilitares, resque in illis adhuc relictæ, pecora et frugum acervi procurentur.

3-o. Denique ut res, per homines hos surreptæ congerantur.

Quoad hæc puncta, mea hæc est opinio, quoad

1-um punctum: 1-o. Ut patentes praetitulatis Dominationibus Vestris heri cursore extraordinario transmissæ, modalitate in litteris meis indigitata, in foris hebdomadalibus Devæ, Hunyadi et in Hatzeg celebrari solitis, præterea vero in quovis pago publicentur, valvisque templorum Valachicorum affigantur, atque per hoc plebs Valachica de Altissima voluntate instruatur. 2-o. Ut in quovis pago, num villici et reliqui ipsis adiuncti jurati pagenses (vulgo polgarok dicti) præsto sint, revideatur et si qui ex numero illorum semet vel absentasset, vel alicubi occubuisset, in eorum locum alii idonei constituentur. 3-o. Ut ex parte status militaris visitationes pagorum (patrul dictæ) sæpius et continuo ferme suscipiantur.

Quoad 2-dum curæ nostræ obiectum. Quoad cum tertio puncto brevitate causa connexo, ea esset mea opinio, ut vir quidam idoneus, moderatus et de amore Patriæ et publici expertus, cum brachio aliquo militari exmittatur, qui pagos singulos et præsertim curias expilatas visitet et pro rerum circumstantiis, de procuratione pecorum, frugum, aliarumque rerum mobi-

lium provideat, incolas adhortetur, ut delicti sui gravitatem eo lenire studeant, quod deinceps officialibus suis et dominis terrestribus obsequantur et sine omni procrastinatione hortos praesertim horreorum, in quibus frugum acervi locati essent, saepibus si illas fors desecassent, prout illud in Tsora contigit erigant, taliterque fruges a pecorum aggressu muniant. Quod res surreptas, ea hic prospero effectu observata est modalitas, ut publicatione coram convocatis pagorum incolis instituta, singuli incolae ad illarum restitutionem adhortati sint, eo addito, ut illas popam, vel ad templum suum congerant, vel si maluerint, ad officialem comitatensem deferant, quod qui sponte sub termino trium dierum fecerit, clementiam Regiam quam pro talibus Excelsum Regium Gubernium a Sua Majestate Sacratissima exorare velit, sperandam, casu vero in contrario, poenam graviolem et delicto commensuratam certo certius experturi essent, eiusmodi denum congestae res, ut penes adornatam specificationem ad aliquem locum securum deponantur et exinde cum facienda in attactae specificatione connotatione, suis proprietariis restituantur necessarium est. Triduali denique termino praeterlapso singulae domus rusticorum de surreptione suspectorum, per juratos pagenses praesente etiam commissario vel vice iudicem nobilium visitentur, et reperiae ea etiam occasione res praedecarato modo congerantur ipsi vero celatores, quin in illos animadverteretur pro hic et nunc connotentur saltem, nisi aliae etiam circumstantiae aggravantes occurrerent, in quibus etiam ad incaptivationem procedendum est. In singulis vero praemissis summa cum moderatione procedendum, resque serio quidem, non autem vehementer tractanda est, atque ideo monenda erit Incltyta Nobilitas, ut tum domini terrestres, cum vero eorum officiales in modernis circumstantiis ab omni duritie obstineant, doloremque quem jure merito patiantur, neutiquam in vindictam erumpere sibi permittant, dum temporis opportunitas permittet rigor etiam locum obtinebit, pro executione praemissorum vero fata cum Illustrissimo Domino Supremo comite Barone Bornemisza cointelligentia, Spectabilem Dominum Franciscum Matskási, quem ego quoque eatenus simul requiro denominandum esse censui et ideo per praetitulatas Dominationes Vestras cum eodem cointelligenter, res invianda est. Qui debito cum obsequio persisto.

Incltyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Sabaesii die 15-a Novembris 1784.

Pe verso: 18-va Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 40-41.

154

1784 noiembrie 17, Zlatna

Ex nisi severissima quantocius exempla statuatur medio Standtrecht incassum agentur omnia quoniam plebs communiter visis patentibus gubernialibus hinc et inde expositis dicere non vereretur, hoc nihil esse, id non esse ab Imperatore, sed tantum a Cibiniensibus dominis, interim popis et archidiaconis inculcantur, haec omnia quidquid Excelsum Gubernium notum

364

reddi curat e voluntate Suae Majestatis fieri, prout heri archidiacono Abrudbanyensi quoque isthic explanatum et recomendatum exstitit. Deus det felicem successu! Interim absque praescriptione aliqua censeretur, ut pagus Curety, ubi rebelles consilia in ecclesia eiate duabus diebus clancularie celebrarunt, uti et pagus Mestaka ubi rebelles duos vicejudicies nobilium occiderunt, pagus Brad ubi nobiles et pastores reformatorum e turri praecipitarunt, pagus Kristyor, ubi complures nobiles trucidati sunt, non minus pagus Mihelyen, ubi possessor dominus Ladislaus Csizsár cum fratre natu maiore mente capto ac duabus prolibus crudeliter enectus exstitit, per militiam insideatur ac dometur, taliterque passus Crisiensibus versus Abrudbanyam et Pojana ac vallem Also-Gyógy procludatur quantocius, ad Nagy Almas quoque oporteret militiam illocari, cum illac ex Dupapiatra et Stanisa rebelles libere hactenus pertransire observati sunt per cohortes euntes et redeuntes. Et donec motus rebellium sedati fuerint, inconsultum omnino censi ut dominus capitaneus a Richard Zalathnam gressum aliquo figat, verum verum si maiorem succursum nactus fuerit, officiales cum manipulis ad viciniam exmittat, ut rebelles eo magis a Zalathna remoneantur, nam facile eveniet, ut rebelles ex aliis partibus per deria montium piga ac semitas pluvioso, nec nebuloso aut nocturno tempore Zalathnam invadant, exiguam militiam cum inhabitatoribus in confusu agant ac sic liberius depraedentur, atque ita etiam ustrinam regiam cum aliis aedificiis regiis funditus evertant. Nam nec Zalathnensibus Valachis fidendum est, hi enim aliis rebellibus vel ex eo etiam, ne ipsi expilentur, statim sese associarent, illique alios ad praedas deducerent, uti ubique locorum inhabitatores locales praesertim in All-Gyógy discedente militia hactenus depopulationes patrarunt.

Huc ego ab officio fide et fidelitate erga Suam Majestatem Sacratissimam eiusque regalia emolumenta etiam in speciali Excelso Thesaurariatui Regio absque aliqua praescriptione humilime remonstranda duxi pro ociori suis viis exoperanda medela et effectu.

Zalathnae, 17-a Novembris 1784.

Andreas Josephus Zelenkay m.p.
Caesareo-Regius iudex montanus

Concept, Biblioteca Academiei Române, Mss. rom. 966, f. 393.

155

1784 noiembrie 18, Sibiu

Wir Ihre kaiserliche-königliche Majestät, Joseph des Zweyten, Römischen Kaisers, Königs von Ungarn, Erzherzogs von Oesterreich, Grossfürstens von Siebenbürgen, königliches Gubernium entbieten jedermann dem es gebühret die kaiserliche-königliche Huld und Gnade zuvor.

Dabey dem dermahligen Aufruhr des sich alle Ausschweifungen erlaubenden walachischen Pöbels bemerkt wird, dass diese ruchlose Rotte der Rebellen dieses Uebel auch dadurch von Tag zu Tag zu verbreiten pfliget, dass sie das unverständige Volk mittelst von Dorf zu Dorf ausgesendeter Verführer durch falsche und für beide Theile gefährliche Vorspieglungen und Lügen in ihre ruchlose Gesellschaft zu laden und einzuladen trachtet.

Damit nun dieses schädliche Gift des Aufruhrs sich nicht weiter verbreiten, auch diejenige, welche bis hieher gegen den Landesfürsten und des Vaterland treu befunden worden sind, nicht etwa auch in diesen unseeligen Zustand verfallen mögen; so wird allen und jeden Kraft dieses Patentes im Namen des königlichen Landes Gubernii kund gemacht, dass ein jeder, welcher einen derlei Verführer einfangen und der nächsten Comitats Obrigkeit einliefern wird, nach vorläufigen Verhör und Bestättigung, dass der eingefangene wirklich ein solcher Verführer und Anwerber seie, für diese dem Landes Fürsten und dem Vaterland bezeugten Treue, eine Belohnung von 30 Ufl. für jeden Kopf ins besondere ganz gewiss erhalten wird.

Solte in Gegentheil eine Gemeinde die Bossheit so weit treiben, und derlei Verführer und Anwerber aufnehmen, oder sich durch ihre Betrügereien überreden lassen, so wird der Richter sotanen Dorfs samt 2 Geschwoeren nach der Vorschrift der Landesgesetze ohne alle Hofnung Gnade zu erlangen in den Spiess gezogen werden.
Von dem königlichen Landes Gubernio.

Herrmannstadt den 18-ten November. Im Jahr 1784.

Baro Samuel von Brukenhall
Gubernator m.p.
David Szekelly
Cancelarius
Anton Horwath
Secretarius m.p.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 39.

156

1784 noiembrie 19, Aiud

Méltóságos L. Báró Camerarius és Feő Ispány Ur,
Különös Tisztelettel való Jó Méltóságos Urunk!

Ámbátor ez ellenünk szörnyű dühösséggel fel lázzadott Parsztságnak le tsendesítésére úgy régi békességünk vissza hozására szívünkéből törekedvén, mind azon Nemes Vármegye által Istenünk eő Szent Felsege vezérlése mellett, néhányon közüllök levágattattak, de mik is kötelességünkben hátra áltol nem álván, oltalmunkra felfegyverkezett Toskanianus vitéz katonasággal Toroczkónál 140 elfogatott, hat meg öletett, M. Igennél 13 elfogatott, kilencz meg öletett, Csáklyánál és Felgyógynál 12 elfogatott, 4 megöletett légyen, nem kitsin kedvetlenséggel kelletvén mindazonáltal tapasztalni, hogy azon dühös Parasztság ezen Nemes Vármegyében Ponor és Mogosra kissé tsak azért huzta volna fel magát, hogy mihelyt észre veszik vagy nékünk ellenek fel költ Nemességnek haza vissza menetelünket vagy a Felsőbbektől nékünk segítségünkre ki küldött és fel fegyverkezett vitéz katonaságnak előbbeni Quartélyokra valo meg téréseket, töstént nemes vérre szomjuhozók, viszont egész erővel réánk üssenek és fel tett gonosz czéjlok szerint egészszen el töröljenek és fel praedáljanak.

Szándékozunk Szent Istenünk segedelme által mái napon Ordinarius Vice Ispányunk vezérlése alatt oltalmunkra fel fegyverkezett Toscánus katonákkal edgyütt egyenesen ezen Vármegyében a felyebb meg nevezett helyen

egyben csoportozott népre reá indulni, melyre nézve meg kerestük a Nemes Küküllő Vármegyében egybe gyült Nemes atyánkfiait egyfelől hogy egy része segittségünkre utánnunk siessen, de meg kértük különösön 300 — zad magával Járónál egybe gyült Kolosvármegyei Feő Ispány Méltóságos Gróff Csáki János Urat is hogy Thoroczko felől vigyázással lévén, azon fel-lázzadott népet arra felé ki menni ne engedje, nem külömben ezen Ur által Nemes Bihar Vármegyét is, hogy a Bihari Havasokon által ne botsássa sőt inkább ellenek álván, vissza nyomni igyekezzen. Egész reménységgel vagyunk azért hogy Nemes Hunyad Vármegye részéről is a Méltóságos Báro Feő Ispány Ur oly rendeléseket tenni méltóztatik hogy velünk edgyett értvén, a Zárandi Circulus felől azon fel lázzadott nép vissza nyomattatik vagy peniglen a szerint körül vétetvén, gonosz e szándékában továbbá megakadályoztatik és a lehetőségig elnyomattatik. Kivántuk mégis köteleesen és szomszédtsági szeretettel jelenteni hogy mi egész Alvinczig per Diod et Alba Carolinam etc. ordinánczokat ki rendeltük és a szorgalmatos vigyázást, patrolirozást és mind legkissebb ujságról valo hir vételt meg parantsoltuk, hogy mind az által egy mással valo Correspondentiáink jobb móddal folyhasson és minden legkissebb történetet egy másnak serényebben által adhassunk, méltóztatik a Méltóságos Báro Feő Ispány Ur is a Zárandi Circulustól fogva egész Vármegyénk széléig az ordinánczoknak stacionként Lovas Nemes Emberekből való ki állittására és a vizen való által járásoknak vagy katonákat vagy Nemes Atyánkfiaival ki rendelni és megerősíteni kik szüntelen vigyázással legyenek, a Passus nélkül járó embereket töstént elfogják és a hajókat estvétől fogva reggelig zár alá vetvén, azokon éjszaka senkit is telyességgel által menni ne engedjék hogy így egybe vetett válakkal azon fel lázzadott dühös Parasztság czélljának meg gátolásán és elnyomattatásán Nemes Hazánk védelmére, életünk és javaink meg tartására s régi tsendes békeségünk vissza hozására nézve egész igyekezettel rajta lehessünk és minden leg kissebb történetről edgyik a másikát töstént tudosithassuk. Ezen városunk oltalmára az Militiának administratiójára és egyéb szükséges dolgokra nézve Szent Páli Elek Substitutus Vice Ispány kedves atyánkfiaát itt marasztattuk. A Méltóságos Báro Feő Ispány Ur azért és azon Nemes Vármegye Vice Tisztjei is a szükséges Correspondentiákat említett atyánkfiaival folytatni méltóztassanak, a ki mindjárt mindenekről fog bennünket tudósítani. Továbbá különös tiszteletünk mellett maradunk.

A Méltóságos L.B. Cam. és Feő Ispány Urnak alázatos szolgálói

Nemes Alsó Fejér Vármegyének egyben
gyült nemessége

Balo Lászlo ord. V. Ispány
Boér József m.p. ord. szolgabíró
Benedek Ferencz V. Notarius
N. Enyed 19-a Novembris 1784.

Pe verso : Praes. d. 23 Novembris 1784.

Illustrissimo Domino Domino Ioanni Bornemissza Libero Baroni de
Ká szon, I. Comitatus Hunyadiensis Supremo Comiti dignissimo, necnon

Ex Officiis Urgentissimus Deva

Orig., Arh. Stat. Deva, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 22—23.

Preamărite domn baron, camerarius și comite suprem, bunul nostru domn preamărit și deosebit de stimat!

Deși ne-am străduit din suflet pentru liniștirea țărânimii care s-a răsculat împotriva noastră cu groaznică furie și pentru readucerea vechii noastre păci, totuși prin nobilul comitat, călăuziți de Sfințita Maiestate a Dumnezeului nostru, unii dintre ei au fost tăiați, iar noi nestînd de-o parte de la datoria noastră, împreună cu viteaza armată toscană înarmată spre apărarea noastră, am prins 140 și am omorît pe 6 dintre ei la Rimetea, am prins pe 13 și am omorît pe 9 la Ighiu, am prins 12 și am omorît pe 4 la Cetea și la Geoagiu de Sus. Am aflat însă cu mare neplăcere că țărâניה accasta furioasă din acest comitat s-a retras puțin spre Ponor și Mogoș, ca de îndată ce vor observa fie întoarcerea acasă a nobilimii ridicate împotriva lor, fie revenirea la locurile lor de încartiruire a soldaților viteji înarmați și trimiși de autoritățile mai înalte în sprijinul nostru, imediat, însetați de singe nobiliar, să ne atace iar cu toate forțele și după scopul lor groaznic, pe care și l-au propus, să ne nimicească cu totul și să ne prade.

Noi vrem, cu sprijinul Sfintului nostru Dumnezeu, ca astăzi, sub comanda vicecomitetului nostru ordinar, împreună cu soldații Toscana înarmați pentru apărarea noastră, să pornim asupra poporului adunat în acest comitat, în locul amintit mai sus, drept pentru care ne-am adresat nobilelor noastre neamuri adunate în nobilul comitat Tîrnave, ca pe de o parte unii din ei să se grăbească în ajutorul nostru, iar pe de altă parte l-am rugat special pe domnul conte preamărit Csáki János, comitele suprem al comitatului Cluj, care se află cu 300 de nobili la Iara, ca să păzească înspre Rimetea și să nu lase poporul răsculat să iasă pe acolo. De asemenea, prin acest domn am rugat și nobilul comitat Bihor ca să nu-i lase să iasă prin Munții Bihorului, ci să li se opună și să se străduiască să-i respingă. Sintem plini de nădejde că și din partea nobilului comitat Hunedoara preamăritul domn baron, comite suprem, va binevoi să ia măsuri ca în înțelegere cu noi, poporul răzvrătit să fie respins dinspre cercul Zărand și fiind înconjurat să fie împiedicat pe mai departe în intențiile sale rele și să fie înfrînt pe cît posibil. Am vrut apoi să vă înștiințăm cu datorie și iubire de buni vecini că noi pînă la Vințul de Jos, prin Stremț și Alba Iulia, am pus străji și am poruncit pază sirguincioasă și patrule, anunțarea oricărei noutăți și a celei mai mărunte. Totuși, pentru ca și corespondențele noastre să poată să se desfășoare cît mai bine și să putem anunța mai repede orice întimplare cît de mică unii altora, să binevoiască și preamăritul domn baron, comite suprem, de la cercul Zărand pînă la marginea comitatului nostru să pună străji pe stațiuni dintre nobilii călări și să pună nobili sau soldați la locurile de trecere peste ape, care să se îngrijească tot timpul să prindă pe oamenii care umblă fără pașaport și să țină sub pază vasele de seara pînă dimineața și să nu lase pe nimeni să treacă cu ele noaptea, ca astfel umăr la umăr să putem cu toată strădania să înfrîmăm și să împiedicăm acel scop al țărânimii răsculate și furioase și să apărăm nobila noastră.

patrie, să ne menținem viețile și bunurile noastre, să reinstaurăm vechea noastră pace și liniște. De asemenea să ne informăm unii pe alții imediat despre cea mai mică întâmplare. Pentru apărarea acestui oraș, pentru administrarea treburilor militare și pentru alte lucruri necesare l-am instituit aici pe iubitul nostru vicecomite substitut Szent Páli Elek. Drept urmare, preamăritu domn baron, comite suprem și oficialii nobilului comitat să binevoiască a purta toate corespondențele necesare cu pomenitul vicecomite substitut, care ne va informa imediat despre toate. În rest, rămânem cu deosebită stimă slugile umile ale preamăritului domn baron, camerarius și comite suprem

Aiud, 19 noiembrie 1784.

Nobilimea adunată a nobilului
comitat Alba Inferioară
Baló László, vicecomite
ordinar
Boér József m.p. jude nobi-
liar ordinar
Benedek Ferencz, viceno-
tar.

Pe verso : Prezentat în ziua de 23 noiembrie 1784.

Preastrălucitului domn baron, comite suprem al onoratului comitat Hunedoara, preacinstului Ioan Bornemissza de Kászon, precum și Tablei continue a aceluiși comitat, domnului și domnilor cinstiți de noi cu umilință.

Din oficiu Foarte urgent Deva

157

[1784, după 19 noiembrie]

Illustrissimo Domino Georgio Bánffi

Ezen folyó Szent András Havának 19-dik napján költ levelére Méltóságos Gróff Úramnak kötelességemnek tartottam válaszolni e szerint: a paraszt Oláh pártütőknek dühössége még le nem tsendesitetett. Azon pártütésnek kezdetével a Zarándi Circulusba hetven hét Magyar személyeket mindeniket ki gondolt kegyetlenséggel öltek meg. Onnét ide a Hunyad Vármegyei Maroson túl lévő Circulusra hasonló dühösséggel ki rohanván, Arad Vármegyébe Gyaraktól fogva, Fejér Vármegyébe egészen Torotzkó Szent Györgyig mindenütt az Udvarházokat el rontották, sokat el égettek és nem szűnnek meg most is azzal ditsckédni hogy a Magyar Nemzetet egészen el törlik, azután egyébb Nemzeteket is Erdélybe el akarnak törölni. A praedálásokba a vas eszközöket az aranyál és ezüstnél inkább gyűjtették, ezekből most hadi eszközöket készítenek. Illy cselekedetekkel nyilván jelentették hogy a fegyver nyeresire nem Királyunk s Tsászárukhoz való hűségből, mert eddig a fegyvert és katonaságot tulajdon testeknek meg tsonkításával is el kerülni igyekeztek, hanem azért vágytak hogy hűségre, közönséges bátorságra készített fegyverrel régen forrolt és Oláh Papjaik által folytatott pártütéseket vigyék véghez. Nem is az úri szolgálat okozta, mert nem kü-

lönös Földös Uraknak Jobbágyi, hanem a Zalathnai fiscalis Jobbágyok indították, nevezetesen Hora nevezetű fő indító valóságos Zalathna vidéki Jobbágy, ennek a Kapitányai is mind oda való Jobbágyok, minthogy pedig eleitől fogva a Kőrösből és Zalathna vidékéről indultak az ilyen rozszzak, szükség azt a Helységet példáson meg büntetni. Ennyi veszedelmeink és szenvedéseink között pedig örömmel és jobbágyi hűséggel értettük Felsőes Urunknak a pártütők meg zabolázására ki adott hathatós rendelkezéseit. Méltóztatik Méltóságos Gróf Uram ezután is ő Felsőgének az iránt esedezni, hogy ennek a fene és hűségtelen Oláh Nemzetnek zabolázására semmi szükséges keménységek meg ne kíméltesenek, mert ha ezért a mostani tselekedeteiért példáson meg nem büntetetik, meg nem szűnik, mikor leg tsendesebb külső ortzája lenne is az időnek, Felsőes Urunk biradalmát meg zavarni.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 104.

Preastrălucitului domn Gheorghe Bánffi

Am socotit de datoria mea să răspund la scrisoarea preamăritului domn conte, datată din ziua de 19 a lunii curente noiembrie, următoarele: furia răzvrătiților români încă nu a fost potolită. La începutul acestei răzvrățiri în cercul Zărând au omorât cu o cruzime anume născocită 77 de persoane maghiare. De acolo năvălind cu furie asemănătoare aici, în cercul de dincolo de Mureș al comitatului Hunedoara, începînd de la Ghiorac, din comitatul Arad, pînă la Colțești, în comitatul Alba Inferioară, au distrus pretutindeni conacele, au dat foc la multe din ele și nu încetează să se laude că vor șterge cu totul națiunea maghiară, iar după aceea și alte națiuni din Transilvania. În cursul prăzilor, ei au adunat mai degrabă lucrurile din fier decît cele de aur și argint, pentru a face din ele arme. Prin faptele lor au arătat limpede că ei s-au străduit să dobîndească arme nu din credință față de regele și împăratul nostru, ci pentru ca cu aceste arme destinate credinței și liniștii publice să-și aducă la îndeplinire răzvrătirea lor de mult plănuită și pregătită de preoții români. Nu a fost pricinuită aceasta nici de slujba domnească, pentru că cei ce au pornit răscoala nu au fost iobagi ai unor stăpîni de pămînt particulari, ci iobagii fiscali de la Zlatna, anume principalul promotor Horea este într-adevăr iobag din părțile Zlatnei, iar căpitaniii săi sînt tot iobagi de acolo. Iar fiindcă de la început astfel de rele au pornit din părțile Crișului și ale Zlatnei, trebuie ca localitățile de acolo să fie pedepsite exemplar. Între atîtea primejdii și suferințe am aflat cu bucurie și credință iobăgească de măsurile eficiente ale Maiestății Sale, stăpînitorului nostru, pentru înfrînarea răzvrătiților. Să binevoiască preamăritul domn conte să-l implore și de acum înainte pe Maiestatea Sa să procedeze cu asprimea necesară pentru înfrînarea acestei națiuni române furioase și lipsite de credință, pentru că dacă ea nu va fi pedepsită exemplar pentru faptele sale de acum, nu le va înceta și chiar cînd vremurile vor avea înfățișarea cea mai pașnică vor tulbura iar imperiul Maiestății Sale, stăpînul nostru.

**Excellentissime Domine Liber Baro, Gubernator Regie,
Excelsum Regium Gubernium,
Domini, ac patroni gratiosissimi, humilime colendi!**

Fidedignus, qui consilia tumultuantium propriis auribus audivit sub hodierno retulit: incolas circuli Zarand post deletam pene tatam in eodem circulo nobilitatem id inter se agitare, ut ad exteriores huius comitatus Hunyadiensis pene ubique devastati, et desolati, item consequenter ad ceteras quoque Principatus partes maioribus viribus erumpant, viresque, et conatus suos cum reliquis Principatus huius incolis Valachicis coniungant. Eisdem rebelles Zarandienses decuriones, centuriones, et capitaneos sibi constituisse, nomen **Excelsi Regii** Gubernii tanto magis subordinationem nec audire velle. Antesignanos rebellium esse tres jobbagiones fiscales domini Zalathnensis: Horia, Ploszkar¹, et Krissan dictos. Rebelles Zarandienses cum rebellibus Zalathnensibus incessanter correspondere. Perniciosum est rebellium consilium justusque metus subversatur, ne eodem perverso consilio, nisi sine mora suffocatum fuerit, universa provincia turbis involvatur. Cum vero iuxta hic advolutas domini substituti vice comitis circuli Zarand Stephani Hollaki ex periculo Aradinum profugientis litteras ex parte comitatus Aradiensis duae pedestres centuriae pro aggrediendis rebellibus ordinatae sint, quarum una iuxta certiores relationes Halmagyinum iam pervenit. Necessarium proinde esse, ut sine mora circulus Zarand, et dominium Zalathnense ex parte etiam huius Principatus sufficienti militiae numero in hoc circulo per vallim Kajan, per vallim Gyogy vize, nec non versus oppidum Zalathna unitis viribus consiliisque aggrediatur, et cum in limitibus Hungariae rusticae huius rebellionis propagatio ea modalitate suffocata sit; quod Status Militaris rebelles sine discrimine interfecerit, in hoc vero circulo Status Militaris id facere sine ordinatione haud possit, quo autem mitius nunc in exordio rebelles tractantur, malo hoc pestifero eo latius serpente, mox maiori sanguine extinguendum sit, si vero nunc durius cum rebellibus actum fuerit, eodem agendi modo et mali propagatio et maior sanguinis effusio evitaretur. Proinde periculosa rebellium consilia iis precibus **Excelso Regio** Gubernio cursore extraordinario demisse representamus, ut de impedienda ad exteriores quoque Provinciae partes rebellionis propagatione periculosis circumstantiis commensuratas dispositiones, cum malum invalescat, sine mora facere dignetur². Caeterum perpetua subiectionis lege existimus.

Excellentiae Vestrae et **Excelsi Regii** Gubernii

humilini servi

E consensu officialium Inclytis
comitatus Hunyad cum Zarand uniti,
Devae, 20-ma mensis Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 44–45.

¹ Este vorba de Cloșca.

² În textul original, după „dignetur” urmează textul: „militiam vero Siculicam ad impediendam rebellionem vel maxime idoneam ideo esse, quod cum rebellibus nec religionis identitate neque morum similitudine, nec nationis origine coniuncta sit” tăiat de o altă mină.

Tekéntetes Úr, Különös Jó Urunk!

Bátorkodunk az Urnak ezen Fiscale Dominiumnak mind eddig semmi közönséges gonoszságba nem elegyedtet faluit a Naturák repartitziójára nézve

ajánlani, mint egy a természet törvénye hozván magával hogy a gonoszok vegyék el magok érdemlet büntetések. Midőn azok tovább elégtelenek lesznek, akkor onnon kell kitelni a hol tanáltatik; lévén ennek előtte is az Ural ez iránt conferentiánk. A kik továbbra magunk egész tisztelettel való ajánlása mellet maradtunk a Tekéntetes Urnak V. Hunyad die 20^a 9 bris 784 alázatos szolgáji Dévai György m.p. udvarbíró, Bögözi Adam m.p. Fiscalis.

Pe verso: Spectabili ac Generoso Dcmno Domino Alexio Noptsa de Felső Szilvás Inclytae Tabulae Judiciariae Inclyti Comitatus V. Hunyad Aessori Primario ac Substituto Ordinario Comiti, Domino Colendissimo. Ex officio. Deva. 792.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 24–25.

Onorate domnule, domnul nostru deosebit de bun!

Ne luăm îndrăzneala față de domnia voastră a raporta că pînă acum în acest domeniu fiscal satele nu s-au amestecat în nici un fel de fărâdelege. În ce privește repartitia naturalelor, propunem ceea ce aduce cu sine legea naturii, ca răufăcătorii să-și primească pedeapsa meritată. Dacă naturaliile vor fi mai departe insuficiente, atunci trebuie să fie împlinite de acolo de unde se găsește, avînd și înainte de aceasta comunicare despre aceasta cu domnul, noi pe lingă recomandarea noastră și pe mai departe cu toată stima am rămas onoratului domn supuși servi, Hunedoara în ziua a 20-a din noiembrie 1784, Dévai Gheorghe m.p., jude al curții, Bögözi Adam m.p., avocat.

Pe verso: Onoratului și generosului domn domnul Alexiu Nopcea de Silvașu de Sus, al onoratei Table judiciare, asesor primar onoratului comitat Hunedoara și comitelui ordinar substitut, celui mai stimat domn. Din oficiu. Deva. 792.

160

1784 noiembrie 20, Sebeș

Méltóságos L. Báró Fő Ispány Úr! nekem Jó Méltóságos Uram!

A Méltóságos Báró Urnak két rendbeli levelét vévén, mellyekre eddig nem válaszolhattam, a mi azért az első levél szerint a rabok dolgát illeti, én nem kételkedem hogy a Nemes Vármegye Méltóságos Királyi Guberniumnak 15^a presentis sub no. 10 616 költ rendelését már vette s ahoz képest én is többet nem irhatok Méltóságos Báró uramnak, hanem hogy azt a rendlést meg kell tartani. A mi pedig a második levelet illeti, melyből azt látom hogy Zarándban ismét újra tumultuálni kezdett a Parasztság, mi mingyárt a Generális Urral edgyett értvén az illendő rendeléseket megtettük, hogy a menyire a katonaság érkezhetik, illendő Sucursussal légyen, kire valo részt Méltóságos Báró Úr is a vármegye részéről méltotzassék Major Stojanich

372

urral a Nemes Vármegye részéről mindenkiben cointelligentus lenni. Ezzel gratiájába ajálat maradtam Méltóságos Báró Úrnak alázatos szolgája, Sabe-sio 20 9br. 784. a 11 matutine Brukenthal Mihály m.p.

Pe verso : 791.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 40—41.

Mărite domnule baron, comite suprem ! Domnul meu bun și preamărit !

Primind cele două scrisori ale preamăritului domn baron, la care pînă acum nu am putut răspunde, în ce privește chestiunea prizonierilor, după prima scrisoare, eu mă îndoiesc că nobilul comitat a primit ordinul Înaltului Guberniu Regal, dat în a 15-a zi a prezentei luni, sub numărul 10 616 și conform acesteia și eu nu pot scrie mai mult preamăritului domn baron, decît aceea că acel ordin trebuie respectat. În ce privește a doua scrisoare, din care văd că țărănimea din nou a început a se mișca în Zărand, noi imediat, înțelegîndu-ne cu domnul general, am dat ordinele potrivite, că întrucît ar putea ajunge armata acolo să fie de ajutor cuvenit. Privitor la aceasta să binevoiască preamăritul domn baron, din partea comitatului, cu domnul maior Stojanich să se înțeleagă în toate privințele. Cu aceasta recomandîndu-mă în grația dumneavoastră am rămas preamăritului domn baron supus serv. Sebeș, la 20 noiembrie 1784, ora 11, dimineața. Brukenthal Mihai m.p.

Pe verso : 791.

161

[1784, după 20 noiembrie]

11 993

P.P.

5-ta Novembris 3 és 4 óra között eset All Gyógyi romlaskor terhes feleségemmel az erdőre szaladván, ott 3 nap és 3 étszaka véle lévén a sok zür-zavaros, essős és havas idők között, minekutána a születésnek ideje el közelgetet volna és a terhes fájdalmaktól terhes feleségem környül vétettetet volna és az erdőben az időnek keménysége mián már tovább az hideget nem szenvedhetvén (mind hogy tsak egy ingben volt), hajadon testvérevel egygyütt All Gyógyra a szülés véget be menni kívánkozot azt mondván: Az Istenért vigyenek bé a faluba, hogyha meg halok is inkább had halyak meg a faluban mind a sivatag erdőben. Kit is kezénél fogva testvérevel együt meg fogván, hegyeken völgyeken, a nagy zápor és havas essős üdőkben, a falu széléig be késértem, mind hogy pedig a gyilkosok nevezetesen engemet egyedül úztek, tovább nem késérhettem, hanem a Reformata Ecclesiának selléréhez Ursz Péterhez az oda való egyházfi Tatai István be késérte Al Gyógyra, a kinél is terhes feleségem a szülés véget maradot. De a gyilkosok ott is engemet meg keresvén, kedves feleségemre testvérevel együt reá találván, a mind tulajdon maga a gazdánk meg valya, mind a kinek udvarán mind a kettőt

a gyilkosok sebbe ejtették és már az időtől fogva se életéről, se haláláról semmi bizonyost nem tudhatok, holot két hetektől fogva éjjel nappal szorgalmasítottam fel keresésekben és így azon kívül hogy minden vagyonomtól a gyilkosok prédájára költ és csak majd mezitelen maradtam, leg drágáb kintsemtől, kedves hites társamtól s testvérétől keservesen megfosztattam. Továbbá azt is valya a gazda hogy oda való Al Gyógyi lakos Mark Juon, a Mark Lázár fia, mind szomszédja, ő verte volna le mind a kettőt, de a mind a gazda beszédjéből ki tetzik, ezen gyilkosság végben vitelében egyet értettek. Még továbbá az is világosságra jöt hogy találtattak Nyirmezőről nevezet szerint Csertin Juon, a ki azt mondotta hogy az ő kereszt anyánál Nyirmezőn meg betegedvén fia született volna és testvérivel együtt ot lennének. Akiknek is midőn megtalálások iránt ot is fáradoztam volna, kedves feleségemet testvérével együtt s magzatyával ot se találom és így a felyeb irt parasztnak sok habozások és külömb külömb féle képpen változó beszédgyek után is oh! fájdalom, kedves feleségemet mind a mai napig is nem találhaték.

Melyre való nézt mélységes le borulással esedezem a Felséges Királyi Guberniumnak méltóztassék oly kegyes rendeléseket tenni hogy az irt parasztnak el fogatván, kemény examen alá vonatassanak mivel ezeknek tudni kel bizonyoson vagy életéről vagy halálokról bizonyost vallani. Midőn Kegyes Atyai válaszát várnám, holtig maradok a Kegyelmes Királyi Guberniumnak alázatos szegény szolgálja.

Kolosvári Sámuel
All Gyógyi Reformatus Papp.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 15/1785, f. 42.

11 993

P.P.

În 5 noiembrie, între orele 3 și 4, cînd s-a întimplat nenorocirea la Geoagiu, fugind împreună cu soția mea gravidă în pădure, acolo am stat cu ea trei zile și trei nopți, în vremuri de frămîntare, ploioase și cu zăpadă. După ce s-a apropiat vremea nașterii și soția mea gravidă a fost cuprinsă de mari dureri, iar din cauza asprimii vremii nu mai putea să suporte frigul din pădure (fiind doar într-o cămașă), a cerut să fie dusă împreună cu sora ei nemăritată la Geoagiu să nască acolo, spunînd: Pentru Dumnezeu, duceți-mă în sat, dacă e să mor, mai bine să mor în sat decît în pustietatea de pădure. Luînd-o de mîină, împreună cu sora ei, peste munți și văi, în vreme de ploaie mare și lapoviță, am condus-o pînă la marginea satului, iar cum răsulații mă urmăreau anume pe mine, n-am putut s-o duc mai departe, ci dascălul de acolo, Tatai István, a condus-o la Geoagiu, la jelerul bisericii reformate, Petru Urs, la care a și rămas să nască soția mea gravidă. Dar răsulații căuțindu-mă și acolo, au găsit-o pe iubita mea soție împreună cu sora ei și, precum mărturisește gazda lor însuși, în curtea lui amîndouă au fost rănite și de atunci nu mai pot ști nimic sigur despre viața sau moartea lor, deși de două săptămîni m-am sîrguit zi și noapte să le caut și astfel, pe lingă faptul că toată averea mea mică a căzut pradă răsulaților și am rămas aproape despuiat, am fost despărțit amarnic de cea mai scumpă comoară a mea, iubita mea soție, și de sora ei. Mai departe mai mărturisește gazda că locuitorul de acolo din Geoagiu, Marc Ioan, fiul lui Marc Lazăr, vecinul lui, le-ar fi bătut pe amîndouă, dar, precum reiese din cuvintele gazdei, ei s-au înțeles pentru săvîrșirea acestor

fapte. A mai ieșit la lumină, de asemenea, că s-a găsit la Poiana Aiudului un anumit Certin Ion, care a zis că la nașa lui, la Poiana Aiudului, îmbolnăvinduse (soția mea), ar fi născut un băiat și ar fi acolo împreună cu sora ei. Pe cînd m-am străduit să le găsesc acolo, nu le-am aflat, pe soția mea dragă, cu sora ei și cu pruncul, nici în acel loc și astfel după multele ezitări și diferite vorbe schimbătoare ale țaranilor pomeniți, o, durere! pînă în ziua de astăzi nu mi-am putut găsi soția iubită.

Drept urmare, cu adîncă plecăciune implor Preaînaltul Crăiesc Guberniu să binevoiască a face asemenea milostive rînduieli ca amintiții țărani fiind prinși, să fie supuși unui sever interogatoriu, pentru că ei trebuie să poată a mărturisi ceva sigur despre viața sau moartea lor. Pe cînd aștept răspunsul milostiv părintesc, rămîn pînă la moarte umila și sărmana slugă a milostivului crăiesc guberniu

Kolosvári Sámuel
preot reformat din Geoagiu

162

1784 noiembrie 21, Hațeg

Méltóságos L. Báró Camerarius és Fő Ispány Ur és Tekintetes Nemes Vármegye Táblája!

A rajtunk esett meg sirathatlan károknek bánattya és réánk követkehető talán még a nagyobb veszedelmeknek el hárittása nem engedi halgatnunk, ugyanis ez a pártos parasztság mind külső Polgári Társasági Tisztek, mind pedig a Földös Urak és Nemessek hatalmát egészen le vetkezni igyekszik, egyiknek sem akar engedelmeskedni, sőt fenyegetődzik, minden idejét csak a dorbézolásban és kártételekben tölti, az el prédált borokat és éget borokat máris úgy annyira elvesztegette, hogy a károsok majd mindenütt csak az üres edényeket találják, vagy ha meg vagynak is, azokat a több prédákkal együtt úgy el rejtette, hogy reá nem akadhatnak és úgy katonák által is majd semmit is nem kaphatnak, a tilalmas erdőknek sem kedveznek, hanem azokat is a gyakori tilalmak ellen vágni és pusztítani kezdték, marhájokat, sertészeket a vetésekhen járatták és azokat túratták, ha kikben a Nemes Vármegye Tiszteikhez és Földös Uraihoz való jó indulat és engedelmesség volna is, azokat a több el idegenitik, fenyegetik és meg is verik. Halálra verték ezen okból Borbátvizen Buda Samuelné Biráját, Váralján a Falusiak a Kendeffi Sámuel Birája ellen fel támadtak azért hogy Hátszegre egy szekér fát vitt említett Földös Urának, nem is botsátották volna bé különben a faluban, ha feles Attyafiai lévén a faluban, azok mellette fel nem támadtak volna és Oberstleutnant Urtól magának pro securitate petsétet nem vett volna, melly miatt szállónkben is mind fedetlen maradnak. Neveli sérelmünket az is hogy tollünk el prédált borainkat paraszt embereink most sokkal oltsóbban adják a bort vevő kereskedőknek hogy sem mint a szüretkor adattak el, ezen kívül lábos marháinkat jobbágyaink magok között fel osztván, adják, nyúzzák és vesztegetik. Mellyekre nézve nem csak meg maratt és öszve szerzett kevés vagyonaink, sőt magunk életünk megmaradhatása iránti bizonytalanságba és rettegésbe vagyunk.

Könyörgünk azért Nagyságodnak és a Tekintetes Nemes Táblának, ezen veszedelmünk között a segítő oltalomért (annyival inkább hogy a Bánátusból is prédára rohantanak és feles marhákat hajtottanak el, Oláor-

ság felől is méltán félhetünk, mivel ha ki rohannak magoknak azonnal bővséges pártosokat találnak és várjuk a segedelmet alázatosan Nagyságodnak és Tekintetes Nemes Táblának, Hátszeg 21-a 9 br. 1784, alázatos nyomorságban lévő szolgálai, Hátszegre szorult Nemesi Rend.

Pe verso: Praesentatum 29-va 9br. 1784. 925.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 26.

Mărite domnule baron consilier cameral și comite suprem și onorată nobilă Tablă a comitatului!

Mihnirea pentru pagubele de nedescris care au căzut asupra noastră și înlăturarea pericolelor mai mari care se pot abate asupra noastră nu ne permite să tăcem, anume această țărâtime care s-a răsculat se străduiește să se elibereze complet de stăpînirea atît a oficialilor cîrmuirii civile, precum și a stăpînitorilor de pămînt și a nobililor, nu voiește să se supună nici unuia, ba chiar amenință, tot timpul și-l petrece numai în beții și în a face pagube, vinurile și rachiurile prădate deja le-a risipit într-atîta că pągubașii mai pretutindeni vor găsi numai vasele goale sau, dacā mai sînt, pe acelea împreună cu celelalte prăzi așa le-a ascuns că nu le vor putea găsi și astfel și prin soldați vor putea obține prea puțin. Nu cruță nici pădurile oprite, ci au început să taie și să le pustiască pe acelea în contra opreliștilor dese; își trimit vitele și porcii în semănături, pe acelea le scormonesc, iar pe aceia care ar fi cu bună pornire și supunere față de oficialii nobilului comitat și stăpînii lor de pămînt, pe cei mai mulți îi înstrăinează, îi amenință și îi bat. Din acesti motiv au bătut de moarte pe administratorul soției lui Buda Samuilă din Rîu Bărbat, la Subcetate sătenii s-au năpustit în contra administratorului lui Kendeffi Samuilă pentru aceea că a dus un car de lemne la Hațeg amintitului stăpîn de pămînt al său; nici nu l-ar fi lăsat să intre în sat dacā n-ar fi avut neamuri acolo și aceia nu s-ar fi ridicat în jurul lui și dacā n-ar fi luat scrisoare cu pecete de la domnul locotenent-colonel pentru securitatea sa; pentru care motiv și viile noastre rămîn toate descoperite. Vătămăturile noastre sînt mărite prin aceea că oamenii noștri țărani acum vînd cu mult mai ieftin negustorilor cumpărători de vin vinurile prădate de la noi de cum s-au vîndut la culesul viilor, în afară de aceasta iobagii noștri își împart între ei, își dau, jupoaie și pradă vitele noastre. La care nu numai puțină avere care ne-a mai rămas, dar noi înșine sîntem în nesiguranță și în groază și în ce privește rămînerea noastră în viață.

Pentru aceasta ne rugăm Domniei Voastre și onoratei Table pentru protecție și ajutor în aceste pericole ale noastre cu atît mai virtos că și în Banat s-au năpustit la pradă și au mînat vite fără număr și dinspre Țara Românească ne putem teme cu temei că, dacā se vor repezi, vor găsi imediat din belșug tovarăși și așteptăm cu supunere ajutorul Domniei Voastre și a onoratei Table nobiliare. Hațeg la 21 noiembrie 1784, servii supuși la mizerie, starea nobiliară strîmtorată din Hațeg.

Pe verso: Prezentat în 23 noiembrie 1784. 925.

Inclyte Officiolatus!

E relatione domini supraemi vigiliarum praefecti Stojanich (ipsi quoque Excelso Regio Gubernio non ignota) praeter omnem expectationem intelligere fuit: Militiam in illis partibus pro publica securitate excubantem competentis suae intertentionis et subsistentiae defectu nimium laborare. Quum autem in modernis rerum circumstantiis, ubi assistentia militaris pro communi omnium salute inevitabiliter necessaria est maiorem de congruenti militiae subsistentiae curam ac sollicitudinem officiolatum ex ratione etiam gratae recognitionis habere oporteat. Hinc eidem officiolatui hisce intinandum esse duxi, ut de iis, quae ad competentiam militiae desiderantur rite subministrandis eas actum faciat dispositiones, ne ullus hoc in passu justae querelae ulterius supermanere possit locus. Caterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Sabaesi, 22 Novembris 1784

Pe verso: Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio Devae, urgentissime, Praesentatum 27-a Novembris 1784.

Orig., C.H. dos. 28/1784, f. 46–47, sigiliu de închidere in ceară roșie.

Inclyte Officiolatus!

Cum mihi intersit scire numerum omnium captivorum occasione moderni tumultus interceptorum, eapropter idem officiolatus consignationem omnium illorum, qui in eiate comitatu seu Devae, sive alibi in detentione existunt, mihi quantocius transmittet.

Advolvo praeterea isthic schema quoddam iuxta quod officiolatus omnes etiam curias nobilitares per rusticam plebem ibidem expilatas, igne absuntas, aut quoquo modo desolatas accurate consignari curet, adornandamque eatenus consignationem mihi pro necessaria notitia pariter quantocius exhibeat. Caeterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

Sabaesi, die 23 Novembris 1784.

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal

Pe verso: Praesentatum 27-a Novembris 1784, Inclyto Officiolatus Inclyti Comitatus Hunyad cum Zarand uniti, Devae, 601.

Orig. C.H., dos. 28/1784, f. 49–50, sigiliu de închidere in ceară roșie.

Inclyte Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti,
Domini domini mihi singulariter colendissimi!

In effectum ordinationis Excelsi Regii in Transilvania Gubernii anno 1784, die 18-va Novembris sub numeris 10753 Inclyto Officiolatus Cibinio transmissae, tandem mecum proximius praeteritis diebus communicatae reverenter reinsinuo, patentales de conservanda, et sicubi praeter omnem spem perturbata esset, restituenda publica tranquillitate antehac iam Illustrissimo domino vice colonello transmissas exmissis ternas in partes tam a parte provinciae, quam etiam status militaris commissarius, versus processum utpote: Matzesd, Borbatviz, et Zilly titulato domino Josepho Kenderesi generali regio perceptore, in processibus Totesd et Klopotiva me praesente in processu tandem Demsus Gregorio Mora vice iudice nobilium, et Michaelae Gergots assistentibus in praesentia aliquot etiam militum evaginato gladio medio parochorum, qui vulgo gratores reputati sunt, ad captum, et intelligentiam plebis rusticae publicatas esse. Proin si Inclyto quoque Officiolatus ita visum fuerit secundaria publicatione medio vice iudicis nobilium pagatim instituenda opus haud fore, interim tamen ultiores desuper ordines praestolando maneo.

Inclyti Officiolatus

humilimus servus
Valentinus Szylvasy m.p.

Signatum Hattzeg, 1784 die 24 Novembris.

Pe verso: Inclyto Primario Officiolatus Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti, dominis dominis mihi humilime colendissimis, Ex Officio Devae.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 44, sigiliu de inchidere in ceară roșie.

Copie

Excellentissimo Domino Comiti a Jankovits

Supplicem hunc lacrimarum nostrarum libellum interea quoque donec Excellentia Vestra lugubria praedarum vestigia, devastatarum aedium ruderum, conflagratorum aedificiorum cineres, aliaque crudelitatis plus quam barbarae per gentem Valachorum commissae exempla propriis oculis viderit, ad Excellentiam Vestram velut iuxta relationem extraordinario expediti nobilis turmae praetorianae locumtenentis a Vass pro gratiosa revisione calamitatum nostrarum Altissime denominatum commissarium regium reverenter et omni cum subiectione praemittendum duximus. Historica vero deductio crudelitatum per gentem Valachorum patrarum sequens est: Notorius publicusque malefactor quidam Horja dictus fiscalis jobbaggio domini Zalathnensis apud Valachos aliunde etiam naturae vitio ad effundendum humanum sanguinem proclives commentum sparsit, sibi a Sacratissima Sua

Miestate concreditum extitisse, ut Hungaros generaliter per gentem Valachorum trucidandos, adque internecionem delendos curaret; pro cuius comenti publicatione die ultima mensis Octobris in circulo Zarand ad templum pagi Mesztaken, ex eodem circulo Zarandiensi, item ex fiscali dominio Zalathnensi, ut et ex circulo quoque Hunyadiensi insolitam Valachorum multitudinem convocavit, ibi populo impostor Horja pro credentionalibus crucem quamdam auream litterasque cum quibusdam caracteribus aureis commonstravit; falsa haec imposturae instrumenta sibi ab Augustissimo in fidem expeditionis data esse dicitans, imposturam vero eius localis quoque parochus Mesztakaniensis confirmavit, recitatis pro faelicitate impiae expeditionis coram populo publicis praecibus, quibus peractis, consiliisque Valachorum vice comiti circuli Zarand domino Stephano Hollaki, relatis ille pro intercepto impostore Horja duos vice iudices nobilium Gál ac Nalatzí vocatos confestim expedit, qui impostorem in pago Kurety interceperunt, sed mox per multitudinem coniuratorum aggressi impostor manibus eorum ereptus est. Ipsi vero vice iudices nobilium interfecti sunt, a quorum caede impiae coniurationis initio facto coniurati die 2-da huius mensis Novembris irruerunt in possessionem Kristsor, ibique omnes Hungaros, quos domi opprimere potuerunt crudeliter interfecerunt. Ex possessione Kristsor eodem die descenderunt ad possessionem Brad, quorum furibundo adventu nobiles praevie intellecto refugerunt in turrim templi Helveticae confessioni addictorum, sed mox coniurati templi quoque ianuis sacrilege effractis, turrim conscenderunt indeque detractis refugientibus potiores eorum simul cum locali parocho trucidarunt nec nisi uxoribus infantibusque quorundam trucidatorum Hungarorum ea quidem lege per coniuratos vitae gratia facta est, ut Grecam religionem suscipiant, qui dein partim Romano Catholici, partim Helveticae confessioni addicti die 4-ta eiusdem mensis Novembris sub comminatione mortis cogentibus coniuratis iuxta ritum Graecae religionis baptisati sunt, asservantur vero hae personae nunc etiam in captivitate crudelissima, applicantur ad purgationem domorum, stabulorum, adque alias operas serviles, inter quos captivos filia quoque defuncti supraemi comitis Pauli Hollaki pari saevitiae detinetur. Iuxta relationem autem hodie receptam singulis iisdem captivis ad proximum diem solis si iterea Hungari praescriptis per eosdem conditionibus non satisfecerint certissimam mortem denunciarunt, sed ut ad ordinem ac progressum impiae coniurationis redeamus, peractis in possessione Brad die 2-da mensis Novembris caedibus, vespera eiusdem diei coniurati bipartito agmine ad possessiones Ribitze ac Mihallyen iverunt ibique domi repertis Hungaris pari crudelitate trucidatis. Die 5-ta eiusdem mensis in possessione Brad commiserunt crudelitatem Christianis moribus indignam, die enim 2-da ex laniena Bradiensi ad silvas evaserant, ludi magister Helveticae confessioni addictus, quidam sartor Catholicus, nobiles Josephus Kiss, Stephanus et Georgius Anka, item Ioannes Nemes cum duobus minoribus, quos appromissa vitae gratia si Grecam religionem susceperint, ad domicilia sua redire pellegerunt, redeuntes vero mentita fide incaptivarunt, adque pontem fluvii Körös impositum, die 5-ta adductos nec minoribus parcendo modis crudelissimis singulos ibidem interemerunt, delectis vero in circulo Zarand singulis qui evadere non potuerunt Hungaris sub vesperam diei 5-tae eruperunt coniurati ad partes circuli Hunyad Transmarusianae ibique initio praedarum a pago Sollymos facto pene in toto hoc comitatu curias destruxerunt, combusserunt, inhabitabiles reddiderunt, cellaria vix non omnia expilarunt, pretiosa literalia instrumenta annihilarunt, absterulerunt e curiis omne aurum et argentum pluresque in circulo quoque Hunya-

diensi Hungaros trucidarunt, immo quosdam cum uxoribus, omnibusque liberis extinxerunt. Verbo Excellentissime Domine! Colluvies Valachorum dedit in hoc comitatu Hunyadiensi inque partibus comitatus Albensis crudelitatis exempla temporibus patrum nostrorum non audita, quibus ad Augustissimum relatis Clementissimus Dominus noster, cuius thronum justitia corroborat, dignata est Excellentiam Vestram ad revidendas sistendasque fidelium suorum calamitates benigne ordinare, restitutionem publicae securitatis Excellentiae Vestrae conceditam esse, eo magis laetamur, quod Excellentia Vestra in constabiliendo bono publico manipulationis suae felicitatem pluribu exemplis comprobaverit. Cum vero inter praesentes quoque calamitates id vel maxime nobis curae sit, ut Excellentia Vestra ad has partes incolumis pervenire possit, siquidem in partibus Transmarusianis propter curiarum devastationem in itinere condescensiones per illas Transmarusianas partes molestae futurae sint, Cismarusium iter Excellentiae Vestrae et cum securitate, et cum commoditate maiori futurum videmus, interim nos nutui Excellentiae Vestrae semper obedientes gratiosam in antecessum eiusdem dispositionem de stationibus itinerariis pro efficiendorum effectum quam humilime expetimus. Devae, 25-a Novembris 1784.

Copie, C.H., dos. 28/1784, f. 51–52.

167

1784 noiembrie 25, Sălașul de Sus

Méltóságos L. Báró Fő Ispány Úr! Nagy Méltóságú Patronus Uram.

Kivántam alázatosan jelenteni Nagyságodnak, amely héten Zaránda a veszedelem megindult, Pénteken, az nap éppen a midőn Harora *Kéméandre ütött vala előbbször a prédáló sereg, Dévára bémentem volt, sejdítvén hogy a Nemes Officialatusnak Consesussa lészen. A zenebonás időhöz képest pedig különben szemlélvén a környül állásokat, a Méltóságos Oberstleitnánd Urat, akkoron Déván létiben, elsőbbször is a Cassa iránt adandó tanáttsáért s védelmiért instáltam meg, mely Méltóságos Urnak abeli parantsolatából hogy a Cassát mindjárast Háttzegré költöztessem, az nap késedelem nélkül vissza tértem és Hunyad mellett Néhai Zeyk János Urral Dévára menő útjában tanálkozván, Nemes Comitivai hallatokra és utitársam Mara Lajos Bátyám hallatára, conclusumjokból lett abeli parantsolatját jelentette, hogy mivel a Háttzeg Vidéki fel költ Nemesség Vezérjének Bokosnyitzai Uramat nevezték ki, én magam új hivatalom kötelessége felett a Cassa oltalmát és a mi a Vidékben elé fordulandó dolog lenne vigyázzam; ezzel sietve bájövén a Vidékbe Kernyesd felé fogtam, a hova a Nemesség lett egyben gyűlését értettem vala utamban, a Nemes sereget pedig szemben tanálván, azt a mi szivemen volt kijelentettem, hogy mihellyest a Császári pénzt bátorságba helyeztethetem, magam is mindjárast elő állani vágyakodom, addig pedig meg jelent két testvérem, másharmad fegyveressel, közét a sereglésnek vejendik, ezzel haza tértem éjjel, a midőn Or Alya Boldogfalva éget; a Cassában lévő pénznek erejét tumultuárisokon keresztül, Isten Kegyelmeből Háttzegré szerentsésen bévittem, executióról bájött két Losádi Huszárral és két Limitanens Comissioval, majd nyomban pedig iszonyatos sokasság invadálván falunkat, az külön magok oltalmára el oszlott Nemesi Seregből szintén akkortért két testvérem, szerentsékre az esecutiókból még akkor elé került négy Losádi Huszárral (mivel a több Nemesség Falunkból mind el

takarodott vala) a praedálásokat kiverték. A viadal közben érkező Hadnagy Herovits Ur is, keze alatt lo Limitanensokkal; kár ugyan esett az Udvarokban, de mások Fatumihoz képes igen türehető. Még az nap a falunkban meg történt eset után, magam is Háttzegről haza érkező, Herovits Hadnagy Ur bizodalmas jó őrizetiben és testvéreim szivességeben is bizakodván, a Hadi Tiszt Urak engedelmevel, az egy néhány Huszárral a körül való falukra a nep tscendessitásra kimenvén, és kedden, szerdán s tsütörtökön igyekeztem abban foglalatoskodni, a mellyett Istennek könyörületességéből a Méltóságos Oberstleitnand Ur böltessége s a következett F. Királyi Rendelések, el rettent vidékünkben ez óráig jobbra hozták. Megmaradtanak vidékünkben a praedálás elől Brazova, Pestény, Demsus, Antalffiné Aszszonyom házán kívül, Csula, Tustya, Farkadinak, F. Szilvás a Bajosdi s Matzesdi Nemesség, Ponoron Szolgabiró Petrik Uram háza; több kára lett a Méltóságos Kendeffi Familiának, a népség sivatag pusztitto dühösségének ellent nem álhatván. A Cassából adtam a Méltóságos Oberstleitnand Ur Assignatiójára, Quietantia mellett, a katonaság számára F 552 × 41, a többivel ha az Oberstleitnand Urtól biztos kíséret nyerhetek, még a héten Szebenbe kellenék indulnam. Ezeket alázatosan jelentésül Méltóságos Ur tekinteti eleibe kívántam terjeszteni Nagyságodnak, esedezőn azon, hogy további inségünk el távoztatására helységünkbe télire állandóul telepítendő hadi népet ki nyerni méltoztassék, mert a practicált gyujtogatások a Nemességnek annál szivesebb igyekezetűnek is eszit veszti (a mint kitettszett), annyival is inkább hogy még hagyattatott majd mindegyik számára még Valamitske, a mire kelessék fügesztenie szemeiket, e kívül a száma is a nemességnek a reá törekedő parasztságéhoz képest kitsid. Az Oberstleitnand Urhoz pedig álhatatosan bizhatunk mind addig míg közöttünk vagon, de mihelyt néppel el tanálna mozdulni, mint az el mult rendbe, recidivától félhetni, nagy légyen ami további pusztításunk bizonytalan, ha quartélyosunk nem lenne is, de bizonyos az hogy e nélkül a polgári vigyázás, a tilalmasok, erdők és a parasztlak önön magok között való egyenessége meg tartására, s több e félékben erő tlen, eő Felsége és Népei tetemes károkkal. Ezeknek utánna Nagyságod kegyességében, Gratziaiban magakat továbbra is alázatosan ajánlván, örökös tisztelettel maradtam Méltóságos L. Báro Fő Ispány Úr Nagyságodnak, F. Szálásatak 25-dik 9-bris 1784, alázatos szolgája, Kenderesi István.

Pe verso: 776.

Copie, Soc. ist., C.d., dos, 4/1784, f. 45—46.

Mărite domnule baron, comite suprem, Mărite domn, patron al meu.

Am dorit să raportez cu supunere Măriei Voastre că în aceea săptămină cînd a început pericolul în Zărând, vineri, în acea zi chiar cînd mulțimea devastatoare pentru prima dată a năvălit asupra Hărăului și Chimindiei, am fost plecat la Deva, presimțind că nobilul Oficiolac va avea ședință, iar față de timpul tulbure de acum privind împrejurările, fiind atunci în Deva, pe Domnia Sa domnul locotenent-colonel în primul rînd l-am rugat să-mi dea sfaț și apărare în ce privește Casa de bani, iar după ordinul acela al Domniei Sale ca imediat să mutăm Casa la Hațeg, în acea zi fără întîrziere m-am reîntors și întîlnindu-mă lingă Hunedoara, în drumul său spre Deva, cu fie iertatul domnul Zeyk Ioan, în auzul nobililor săi insoțitori și a tovarășului meu de drum, Mara Lajos, și-a exprimat porunca, întrucît domnul Bokosnyitzai a fost numit conducătorul nobililor ridicați la arme din districtul Hațeg,

eu personal în ce privește obligațiunea noului oficiu al meu, să grijesc, să ocrotesc Casa și să urmăresc lucrurile ce se vor întâmpla în district. Cu aceasta grăbindu-mă în district, am apucat spre Cîrnești, unde în drum am înțeles că nobilimea s-a adunat, iar întâlnind oastea nobilă ceea ce mi-a fost pe inimă am declarat, anume că îndată ce voi putea să așez în siguranță banii împărtești și eu imediat doresc să mă prezint, pînă atunci însă s-au prezentat doi frați ai mei împreună cu alți trei oameni înarmați și au intrat în oaste. Cu aceasta m-am reîntors acasă, noaptea cînd a ars Sîntămăria Orlea. Cu ajutorul lui Dumnezeu, cu noroc, am dus la Hațeg, prin răscoală, mare parte a banilor din Casă, împreună cu doi husari din Jeledinți veniți de la execuție și împreună cu doi grăniceri, apoi îndată mulțime îngrozitoare a invadat satul nostru. Cei doi frați ei mei, reîntorși acasă din oastea nobiliară împărțită pentru apărarea locurilor, împreună cu cei patru husari din Jeledinți, reîntorși din execuție spre norocul nostru (întrucît nobilimea cealaltă toată a fugit din satul nostru) i-au alungat pe prădători. În cursul luptei a sosit și domnul sublocotenent Herovits, cu 10 soldați de graniță de sub mîna sa. Pagube s-au făcut pe la curți, dar suportabile în raport cu daunele altora. În aceeași zi, după cazul întîmplat în satul nostru, eu venind acasă de la Hațeg, în paza bună de încredere a domnului sublocotenent Herovits, avînd încredere și în bunătatea fraților mei, cu cei cîțiva husari, cu aprobarea domnilor ofițeri militari ducîndu-mă în satele din jur pentru a împăciui poporul, marți, miercuri și joi m-am străduit să mă ocup de aceasta, lucru care din îndurarea lui Dumnezeu, înțelepciunea domniei sale, a domnului locotenent-colonel, și ordinele înalte regale pînă la această oră au adus mai spre bine regiunea noastră înspăimîntată. Au rămas în afară de jefuire în districtul nostru Breazova, Peșteana, Densuș, în afară de casa doamnei soția lui Antalfi, Ciula, Tuștea, Fărcădin, Silvașul de Sus, nobilimea de Băești și Mătești, la Ponor casa domnului jude nobiliar Petrik. Mai mare pagubă a avut mărita familie Kendeffi neputîndu-se opune miniei pustiitoare a poporului. Am dat din Casă, la cererea domniei sale domnului locotenent-colonel, cu chitanță, pe seama armatei 552 florini 44 creițari. Cu restul va trebui să plec la Sibiu încă în această săptămînă, dacă voi obține însoțitor sigur de la domnul locotenent-colonel. Acestea am dorit cu supunere să vă raportez măritei domniei voastre, rugîndu-vă că pentru îndepărtarea mizeriei noastre și pe mai departe să binevoiiți a obține ca în localitatea noastră să fie așezată permanent armată pentru că aprinderile practicate (după cum s-a văzut) iau mințile nobilimii, chiar a celei cu cele mai bune intenții. Cu atît mai vîrtos că a mai fost lăsat pe seama fiecăruia mai oare ce, asupra căruia trebuie să-și îndrepte ochii, în afară de aceasta și numărul nobilimii este mic în raport cu țărănimea care se silește asupra lor. Iar în domnul locotenent-colonel putem să avem încredere constantă, pînă atunci cît este cu noi, dar cum se mișcă cu oastea, după cum a fost și în rîndul trecut, ne putem teme de o recidivă sau ca pustiirea noastră pe mai departe să fie posibilă chiar dacă am avea încartiruiți soldați, dar este sigur că fără de această veghere nu avem putere spre a păzi locurile oprite, pădurile, pentru menținerea supunerii țăranilor și multe altele de această natură, spre paguba însemnată a Majestății Sale și popoarelor sale. După acestea cu supunere și pe mai departe recomandîndu-mă în favoarea și grația Măritei Domniei Voastre, rămîn cu stimă veșnică Măriei Voastre domnului baron, comite suprem supusă slugă. Sălașul de Sus, 25 noiembrie 1784. Kenderesi István m.p.

Pe verso : 776.

Copia literarium Domini Josephi Podivinskij, Zalathna die 25ta 9bris A. 784, ad Dominem Joannem Berivoi, Ordinarium Comitatus Hunyad Judicialium expeditarum.

Sub 22da 9-bris a.c. hozzám botsátani méltoztatott atyafiságos levelét Kedves Sógor Uramnak sub 25ta ejusdem vettem, a melyből is állapotomról való szives és atyafiságos szeretettel öszve kapcsolatott szorgalmatosságát értvén kívántam kedves Sógor Uramnak minnyájunknak veszedelmes állapotját meg írni, tudniillik Die 1ma Mensis praesentis egész hazánktól meg esmértetett *Horja* nevezetü fiscalis Jobbágy, minek utánna sok hazugságai után Zaránd vagyis Hunyad vármegyének egy néhány részit a seductióra és abból következett ég ellen kiáltó gonoszságokra inducálta volna, kitöltvén azon Vármegyében sok nemességen és nemes Curiákon, a midőn a felső Fiscale Dominium felé vette volna uttyát hogy ottan a Fiscalis Tiszteken, azután itt Zalathnán is boszúját álja, szerentsénkre vettük Tisztelendő Papp László Úr levelét, a melyben bennünket közönségesen ezen támadásról bizonyossá tévén, int ezen árviznek ellent állására, azonban minekutánna már nem tsak ezen levélből, hanem más relatiókból és szomszéd faluinknak sirmára méltó pusztulását hátségesen értettük volna, mintegy negyvenig való katonát Károlyvárról magunk életünknek megtartására nyertünk, de az felső Fiscale Dominiumban semmi militare brachium nem lévén, éppen a közelebb mult Topánfalvi sokadalom nap után következő nap Topánfalvára rohantanak és az oda való paraszt néppel edgyet értvén leg előbben a Fiscalis Ispánnak Kuártélyát felverték és a Királyi Cassát egy pénzig mind meg fosztották, e mellet minden leveleket az Arhivumból az Aranyos vizibe vetették, az Ispányt minden házbeli vagyonaitól meglópták, ugy hogy tsak maga feleségestől étzakának idején nagy nehezen szaladhatott légyen el a kiis most Sebenbe lévén, még haza menni nem bátorodik. Itt elvégezvén a prédát, az Arany váltó Háza mentek, a holott is nem különben mindent porrá tévén, a Királyi Cassát nem kevés bé váltott aranyal egészen meglópták és az Arany váltó urat megverték és elűzték, azután a királyi pinczét elrontván, felette épült szép házakkal, a Fiscus borait mind el öntötték és a hordókról a vas abrantsokat le szedvén, a több ottan lévő Tiszteken is hasonló tsufságot űzni el nem mulatták, de mind ezek között legkeservesebb Abrudbányának állapottya, mert itt a városbeliek ezen iszonyú veszedelem elől a bányákba szaladván, minden javaitól meg fosztattak ugy hogy „*nunc Seges est, ubi Troja fuit*“; hirtelen semmit magokkal az emberek el nem vihettek, hanem mindeneket a tolvajoknak prédául hagyni kéntelenitettek, sokan akik ottan maradtak meg is öletettek a Városbéliek közül, a többi pedig most haza kerekedvén, tsak nem élhel hálnak meg; szintén így szenvedtek a Verespatakiak is, mert ezek is kimondhatatlan pusztulásra és szegénységre jutottanak, ugy hogy tsak az Bányászoknak sintsen honnat fizessenek, mindenek prédára vettettvén. Továbbá Offenbányára is elterjedvén ezen veszedelmes pestis is, a szegény Fiscalis Ispányt elűzték, azután minden vagyonitól megfosztották, házát tsak nem egészen porrá tévén; itt is a Királyi Fiscus nem kevés kárt szenvedett, mert minekutánna már az egész ottan lévő Cassáját fel verték volna, a Fiscalis Serföző házát is két Kortsomával egészen elrontván, az Arendatornak mindenit elvették, a honnét bizonyára Zallathnára is eljöttek volna, de a katonaságot itten lenni megértvén, tsak a sok fenyegetések vadnak, mind azonáltal fel tett rosz tzéljókról semmi-

képpen el nem akarnak állani, ámbátor Szentgyörgyön és Igenben sokakat közüllök meg tsufoltak légyen a Huszárok és sokakat el is fogtanak, a kik közül már edgyet felis nyársaltatnak Fejérvárt (ez Kis Aranyosi fiscalis jobbágy), kettőt kerékkal törtene meg, sokakat pedig fel akasztottak és kerékre vettek, de több vagyon elfogva 300-nál; ezeknek most készítik Vinczen és egyebütt az akasztófákat. Caeterum ezen Nemes Vármegeye egészen fegyverbe van, ma Gubernator eő Excellentiája is sok uri rendekkel és nemességgel Diódon volt, mindenütt hóhérokat hordozván magokkal, más felől az Aranyoson Gróf Csáki Főispány Ur sok nemesekkel és két hóhérral megindult a tolvajok ellen; e mellett a Militiának is közel léte hirdettetetik, Isten tudgya mi lesz a kimenetel; nékem Istennek Kegyelmeből még eddig leg kisebb károm sintsen, holott reám különösön törtek és készültene a tolvajok, hogy meg öljenek, különben kivévén az edgy ide való Arany válto Urat, mindenekre haragudtanak. Ezek után mindnyájonakat in concreto tisztelvén experta sinceritati conexe me recommendando permaneo Spectabilis Domini Affinis humilimus Servus et Affinis.

Zalathna, 25va 9-bris 1784.

Iosephus Podivinszkiy

Pe verso: nr. 822.

Copie, C. H., dos. 28/1784, f. 53–54.

Copia scrisorii trimise de domnul Iosephus Podivinszki din Zlatna, la 25 noiembrie 1784, către domnul Ioannes Berivoi, jude ordinar al comitatului Hunedoara.

Am primit în ziua de 25 a prezentei luni, scrisoarea amabilă a iubitului domn cumnat, pe care ați binevoit a o trimite în ziua de 22 a lunii noiembrie către mine, din care am înțeles stăruința împreună cu iubirea de rudenie sinceră. Despre starea mea am dorit să scriu iubitului meu domn cumnat situația primejdioasă pentru noi toți, adică în prima zi a prezentei luni în întreaga patriă noastră s-a făcut cunoscut iobagul fiscal cu numele de Horea, care după multe minciuni de-ale lui ar fi atras la răscoală unele părți ale comitatului Zărând sau Hunedoara, și ca urmare la aceasta, la răutățile strigătoare la cer, vărsându-și furia în acel comitat asupra multor nobili și case nobiliare, după ce și-ar fi luat drumul spre Domeniul Superior Fiscal, ca să se răzbune acolo asupra funcționarilor fiscali, apoi aici în Zlatna, spre norocul nostru am primit scrisoarea onoratului domn Pap László, prin care ne încredințează pe noi toți despre acest atac și ne face atenți să rezistăm în contra acestei revărsări; însă după ce să fi înțeles noi cu prisosință nu numai din această scrisoare, ci și din alte relațiuni ruinarea demnă de plins a satelor vecine, am cîștigat vreo patruzeci de soldați din Alba Iulia pentru păstrarea vieții noastre, dar nefiind nici un fel de forță militară în Domeniul Fiscal Superior, după trecerea foarte aproape a zilei de țîrg de țară la Cimpeni, în ziua următoare au năvălit acolo și învoindu-se cu poporul țărănesc de acolo în primul rînd au lovit casa provizorului fiscal și au prădat casa regală de bani pînă la un ban și pe lingă aceasta toate scrisorile din arhivă le-au aruncat în apele Arieșului, au furat toată averea provizorului, așa că numai el împreună cu soția au putut fugi cu greu în timpul nopții și fiind acum la Sibiu nu îndrăznește să se ducă

acasă. Aici isprăvind prada, s-au dus la Casa schimbului de aur, unde tot așa făcînd totul praf, au jefuit și Casa regală împreună cu aurul preschimbător și l-au bătut și izgonit pe domnul preschimbător de aur; apoi stricînd pivnița regală împreună cu frumoasele case zidite deasupra, au vărsat toate vinurile Fiscului și scoțînd cercurile de fier de pe butoaie, nu au scăpat ocazia ca să facă batjocură cu ceilalți funcționari de acolo; dar între toate acestea cea mai amară este situația Abrudului, pentru că aici orășenii fugind în mină de acest pericol grozav, au fost despuiați de toate bunurile, așa că „nunc seges est ubi Troia fuit” (acum, este cîmp unde a fost Troia). Fără de veste, oamenii nu au putut aduce nimic cu ei, ci au fost siliți să lase totul ca pradă la răsculați. Mulți dintre orășenii care au rămas acasă au fost omoriți, iar ceilalți acum reintorcîndu-se acasă, mai că mor de foame. Tot așa au pătimit și cei din Roșia Montană, pentru că și pe aceștia i-au adus într-o stare de ruină și sărăcie de nespuse, așa că nu este de unde să se plătească minerii, toate au fost pustiite. Mai departe răspîndindu-se și la Baia de Arieș această molimă periculoasă, l-au izgonit pe săracul provizor fiscal, apoi l-au prădat de toată averea, făcînd aproape praf casa lui; și aici Fiscalul Regal a îndurat nu mai puțină pagubă, pentru că după ce au prădat întreaga casă a lui de acolo, au stricat de tot casa fierbătorului fiscal de bere, împreună cu două cîrciumi, au luat totul de la arendaș, de unde desigur că ar fi venit și la Zlatna, dar înțelegînd că aici se află armată sînt numai cu amenințările. Pe lîngă toate acestea nicidecum nu voiesc să se abată de la scopurile lor reale, deși la Streisîngeorgiu și la Ighiu pe mulți dintre ei i-au batjocorit husarii și pe mulți i-au și prins, dintre care pe unul l-au și tras în țepă la Alba Iulia (acesta este un iobag din Vidra), pe doi i-au frînt cu roata, iar pe mulți i-au spînzurat și i-au tras pe roată, dar mai mulți sînt prinși, vreo 300, pentru care se pregătesc acum la Vinț și altundeva spînzurătorile. De altfel, acest comitat nobil se află în arme, azi excelența sa guvernatorul, împreună cu multe persoane domnești și nobile au fost la Stremț, ducînd cu ei călăi pretutindeni. De altă parte la Arieș domnul comite suprem Csáki cu mulți nobili și doi călăi a pornit în contra țaranilor. Pe lîngă acestea se anunță că armata este aproape, Dumnezeu știe care va fi sfîrșitul. Eu, din mila lui Dumnezeu, nu am nici cea mai mică pagubă, deși mai ales în contra mea s-au năpustit și pregătit răsculații să mă omoare, de altcum, exceptînd pe singurul domn preschimbător de aur de aici, pe toți au fost supărați. După acestea stimîndu-vă pe toți în mod sincer mă recomand și rămîn sluga supusă a onoratei Domniei Voastre, Zlatna 25 noiembrie 1784, Josephus Podivînszky.

Pe verso : nr. 822.

169

1784 noiembrie 26, Orăștie

Méltóságos Liber Báró Feő Ispány Úr, Tekintetes Nemes Continua Tábla, jó Méltóságos Uram, Szomszéd Uram.

Mivel hogy Zaránd Hunyaddal öszve kaptoltatott két vármegyékbe elkezdett tolvajok ellen oltalmunkra jött Militia szükségére kívántató naturalék illy hirtelenségel nagy terhet okoznának minyájunknak, ennek tisztí kötelességem alá bizott circulusom Szeredahellytől fogva adminisztrálándó

385

naturálébeli terhét éppen nem bírhattya anyival is inkább mivel a Militiának sullya és az Inqvártelisáns Tiztség minyájon majd nem ezen Circulusba feküsznek, melly terhét mind Méltóságos L. Báró Feő Ispány Úr, mind pedig a Tekintetes Nemes Vármegeye s Continua Tábla méltoztatik által látni. De a köz igazság szerint is, mivel hogy az irtt Militia nem a kezem alatt lévő népnek gonosságáért, hanem az említett s öszve kaptolt két Vármegeyében lakó istentelen nép gonosz dühösségének megfenyítésére jött légyen, az általa okozott terhnek viselését Circulusom az Aerariumnak szörnyü nagy kárával hordozni nem tartozná, mivel pedig én egyedül való létemmel ezen Circulusba elegendő rendeléseknek megtételére elégtelen volnék, nem érkez-ném, annak okáért méltoztassék Nagyságod és a Tekintetes Nemes Continua Tábla maga grémiumából egyik Substitutus Vice Ispány Urat ezen terhes, de igazságos és egyenes proportiók repartitiojára ide hozám denominálván felküldeni, hogy magam is hivatalbéli kötelességemnek eleget tehessek, jóllehet ugyan hogy a repartitált Nemes Hunyad Vármegeyei 5 falukból jött Magazi-numunkba 38 véka buza, zab 190,56,5 portió széna, de ez tsak még a körül-lötünk meg prédált Uraság számára sem elegendő.

Ezen felyül mind hogy a Maroson tullévő faluknak éppen semmi kor-mányzója nintsen, tehát ottan is ezen szükségnek jelen Commissariusok iránt méltoztassanak parantsolni; melly mind ez, mind pedig már e színü dolgokban elviselhetetlen terheimnek segedelmére, midőn kegyességeket elvárnám, maradtam Méltóságos L. Báró Feő Ispány Urnak és Tekintetes Continua Táblának alázatos kész kötelességü szolgálja, Eperjesi Gergely, Vice Comes. Szászváros 26ta 9bris 784. P.S. Ezt is kívántam alázatosan jelenteni, hogy Kakutsi Szolgabiró Uram ma reggel a Császári Kurir jelenlétiben reportálá hogy az Gyógyi emberek meg mondották hogy nem nyugoszik mig Déván és Szászvároson átal nem esik, a mely nem sokára meg is esik. Instálok Nagy-ságodnak tsak hogy jöjjen a Militia túl a Maroson, mert addig semmire se megyünk.

Pe verso: Praesentatus 29 Novembris 784. Illustrissimo Domino Domino Joanni Bornemisza Libero Baroni de Kaszon, Comitatus Hunyadiensis Supremo Comiti dignissimo, nec non ejusdem Comitatus Inclytae Tabulae Continuae Domino Dominis Humillime Collendissimis. Ex Officio. Urgentis-sime. Deva. 779.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 28–29.

Preamărite domnule baron, comite suprem, Onorată nobilă Tablă continuă, preamărit și bun domn al meu, domnilor vecini.

Intručit Zărand s-a unit împreună cu Hunedoara, în cele două comitate naturalele necesare pentru trebuințele armatei care a venit în ajutorul nostru în contra răsculaților care s-au ivit pe neașteptate ne-au cauzat nouă tuturor mari sarcini. Cercul cu începere de la Miercurea încredințat obligațiunii mele oficiale, nu poate suporta sarcinile în natură, cu atât mai virtos că greutatea armatei și a Oficiului de Încartiruire zac numai asupra acestui cerc pe care sarcini atât preamăritul domn baron, comite suprem cit și onoratul nobil comitat și Tabla continuă binevoiesc a le cunoaște. Dar și după dreptatea de obște deoarece armata amintită nu pentru faptele rele ale poporului de sub mîna mea a venit, ci a venit pentru înfrînarea furiei răutăcioase a poporului fără Dumnezeu care locuiește în cele două comitate unite, cercul meu nu ar

fi obligat să suporte sarcinile acestea cu îngrozitoare pagube pentru erariu, iar întrucît eu cu singura mea persoană în acest cerc aş fi insuficient, nu aş ajunge să iau dispozițiuni îndestulătoare, pentru acest motiv să binevoiască Înălțimea Voastră și Onorata nobilă Tablă continuă din proprie inițiativă să trimită aici la mine pe un domn vicecomite pentru repartizarea acestor sarcini în proporție dreaptă și echitabilă, pentru ca și eu să-mi pot îndeplini obligațiunea mea oficială, deși din satele repartizate ale nobilului comitat Hunedoara au sosit din cinci sate în magazinele noastre: 38 măsuri de griu, 190 măsuri ovăz, 565 porții de fîn, dar aceasta nu este de ajuns nici pentru stăpînii de pămînt prădați din jurul nostru. În afară de aceasta, întrucît satele de dincolo de Mureș chiar nu au nici un administrator, binevoiiți vă rog a dispune ca pentru aceste trebuințe să fie numiți comisari, care pentru toate acestea și în pricini de natură asemănătoare ar fi în ajutorul purtării sarcinilor, pentru mine de nesuportat. Așteptînd să binevoiiți a dispune, am rămas preamăritului domn baron, comite suprem și Onoratei Table continue supusul serv obligat Eperjesi Gergely, vicecomite, 26 noiembrie 1784, Orăștie.

P.S. Am dorit să mai raportez cu supunere că domnul jude nobiliar Kakutsi, în prezența curierului împărătesc, a raportat azi dimineața că oamenii din Geoagiu au spus că nu se vor liniști pînă ce nu vor trece și ajunge la Deva și la Orăștie, care fapt se va împlini de curînd. Rog Înălțimea Voastră ca armata să vină și dincolo de Mureș, pentru că pînă acum nu am ajuns la nici un rezultat.

Pe verso: Prezentat în 29 noiembrie 1784. Preamăritului domn baron Ioan Bornemisza de Cașin, comite suprem al comitatului Hunedoara, precum și Onoratei Table continue a comitatului, domnilor cu supunere stimați. Din oficiu, urgent. Deva. 779.

170

1784 noiembrie 26, Sebeș

Inclyte Officiolatus!

In consequentiam repraesentationis Inclyti Officiolatus intuitu turbulentis adhuc in processu Dobra populi Valachici die 25-a praesentis mensis exaratum, rescribendum Inclyto Officiolatus duxi, iam militiam maiori et uti speratur sufficienti numero ad partes Transmarusianas ordinatum esse, qua adsistente, in authores expositi casus inquirendum, et si de renitentia plene convicti fuissent (ad quod plurimum propria oris fassio conferet) in coripheum pre demerito animadvertendum erit. In reliquo solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Bruenthal m.p.

Sabaesi, die 26-a Novembris 1784

Pe verso: Sebaeso, Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti, Ex Officio, Devae, urgens, Praesentatum 29-a Novembris 1784, 600.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 47-48, sigiliu de închidere în ceară roșie.

Inclyte Officiolatus!

Cum certissimum sit, quod zingari ferri-fabri, in locus ubi moderni tumultus vigent, commorantes adhibita etiam vi ad paranda in rationem tumultuantium arma adigantur, consequenterque non nulli eorum, hoc respectu pro innocentibus quidem censi valeant, ut nihilominus rationibus publicae securitatis ita poscentibus plebi seditiose media, et occasio ad infestandam communem civium salutem apparatus hoc etiam in parte praecidantur, videretur mihi nullum ad hoc efficacius esse posse remedium, quam si omnibus in concreto zingaribus ferri-fabris, qui intra, et prope pagos crimini seditionis obnoxios degunt instrumenta fabrilia penes adornandam eatenus adaequatam consignationem adimantur, et in loco securo, proprietariis suo tempore in specie iterum restituenda conserventur. In huius proinde conformitate dum ego Inclytum Officiolatum pro adornandis congruis dispositionibus inviari e re esse censi, simul eidem specialiter commendandum habeo, quatenus iuxta iteratas meas intimationes in hoc etiam casu rem ita moderari studeat, ne cum nimia fors vehementia, aut duritie procedatur, verum horum quoque zingarorum velut contribuentium congrua ineatur ratio. Quum praeterea e fidedignis relationibus mihi innotuerit, in foro Abrudbanyensi tantam annonae charistiam emersisse, ut mensura tritici 8 marianis emi debeat, huius autem fundamentum non aliud foret, quam praesentia rerum disturbia, quibus nempe venditores ob defectum securitatis commercii, et itineris sufficientem annonae provisionem eo covehere sibi minus consultum arbitrantur. Quo proinde non tantum eiatis publici necessitati, sed militiae etiam, quae in illis partibus pro communi salute, contra rusticorum praedocinia excubant, debitae subsistentiae congruo modo subveniri queat, eidem Officiolatus specialiter intimandum esse duxi, ut quum per illocatam illis partibus militiam viis, quae nominanter ex parte comitatus Albae Inferioris, et Kolos Superioris ad oppidum Abrudbanya patent securitas iam reddita sit, metusque adeo vendentibus nullus subesse possit, omnes, et singulos praesertim viciniore sui circuli incolas annona provisos desuper congruenter instruendo eo inducere studeat, quo ex rationibus non minus privati emolumenti, quam vel maxime publici boni annonam suam quam vendere velent, secure deportare et pretio quo fieri poterit moderatori distrahere velint. Secus facile eveniet, ut militia mediis subsistentiae destituta, non absque publicae securitatis detrimento ibidem aegre permansura sit. Caeterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Sabaesi, die 26-a Novembris 1784

Pe verso: Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae, urgentissime, Praesentatum die 26-a Novembris 1784, 598.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 55–56, sigiliu de închidere în ceară roșie.

Inclyte Officiolatus!

Inclyta Supraema Armorum Praefectura medio requisitionis suae ad Excelsum Regium Gubernium factae, et abinde mihi sub hesterno comunicatae de necessariis ad subsistentiam domini capitanei a Csepi, eiusque compagniae in circulo Zarandiensi pro modernis tumultuum circumstantiis permansurae suppeditandis mediis, congruam fieri provisionem efflagitante: Superest mihi, ut Officiolatus intimem quatenus non tantum circa necessariam compagniae Csepianae intertentionem, sed de aliorum etiam 200 militum cum domino vigilarium praefecto a Stojanich ad oppidum Brad, nec non unius compagniae Inclytae Legionis Devencianae ad oppidum Halmagy ordinatorum competente subsistentia, fota cum statu militari cointelligentia providas absque ullo defectu dispositiones edere meque de dispositis breviter informare noverit. Caeterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Sabaesi, die 26 Novembris 1784

Pe verso: Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae, urgentissime, Praesentatum die 27 Novembris 1784.

Orig. C.H., dos. 28/1784, f. 57 – 58, sigiliu de închidere in ceară roșie.

Quod admodum Reverendus Dominus Petrus Popovits archi-diaconus non-unitorum Vajda Hunyadiensis, tam in publicatione, et explicatione Commissionis Gubernialis, quam vero in sedanda plebis Valachicae iuria nobis cum summa cum integritate laudabilem adhibuerit industriam. Praesentes super eo damus fide nostra mediante testimoniales. Szent György, die 26-a Novembris 1784.

Stephanus Zejk m.p.
et Valentinus Noptsa m.p.

Adamus Szabo de Szatsal m.p.
vice iudex nobilium
et Daniel Csaki m.p.
processualis commissarius

Orig., Soc., ist., C.d., dos. 4/1784, f. 49.

Inclyta Universitas!

Percepimus nos Inclytae Universitatis de grassante seditiosa plebe iam a Zam usque Szent György Toroczko cunctas nobilium curias devastante, exaratas litteras; tenore quarum a nobis amice postulat eadem Inclyta Universitas, ut quemadmodum sibi fidedigne relatam esset per tumultuantem plebem rusticam e nobilium curiis ablata clenodia, res mobiles pretiosas, equos, pecora item cornuta, ad finitimas partes has distrahendi causa, deferi, ita ne in damnum proprietariorum, qualescunque res a subditis Transilvanis semet sufficienter legitimare de proprietate rerum poenes se habitatarum non valentibus, ulla ratione coemantur, ast potius eiusmodi homines una cum rebus detineantur. Ea propter quemadmodum nos in antecessum antequam per Inclytam Universitatem ac Excelsam etiam Gubernium de eo interpellati fuisset, congruas quasvis fecimus dispositiones, ut res qualescunque mobiles ac pecora e Transilvania in gremium comitatus nostri inferendae strictissimae investigentur, id ipsum Iudaeis ac quaestoribus iniungentes, ita et nunc dispositiones easdem reiterare haud intermitteremus; et quia possessores districtus Tot-Varadiensis a possessione Petris in vicinia Zamensi eadem sors quae Transilvanam tetigit nobilitatem, mansisset, igitur Inclytae Universitati reciprocationem nobiscum communicatarum dispositionum, ut si hinc eorum res quaspian mobiles aureas, vel argenteas, ac pecora defferi contigerit. Id ipsum nobis notitiae dare velit officiose commendamus. Qui in reliquo amicis favoribus commendati perseveramus. E congregatione nostra 27-a Novembris 1784 Aradini celebrata.

Inclytae Universitatis

obligatissimi servi
Universitas comitatus Aradiensis

Pe verso: Praesentatum 4-ta Decembris 1784

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 59–60.

Ad gratiosum Decretum die 22-a mensis Novembris curentis anni 1784, numeroque 10 874 cum advolutis de praestatione robottarum publicandis patentibus exaratum demisse referimus: hactenus publicatas binas patentales nihil apud plebem ad sedandos tumultus effecisse, immo quorundam locorum incolas verbis impuris inhumanisque publicationem patentium excepsisse, in specie in possessione Strygy Boldogfalva priores patentales ego supraemus comes publicavi, tantum vero abest publicationem patentium aliquid profuisse, immo me inde recedente iterum statimque praedociniis manum adhibuerunt. Quemadmodum proinde saepius repraesentatum est, nunc quoque sustinet officiolatus reverenter repraesentare, nisi dura media adhibita fuerint, tumultus plebis mediis mitioribus compesci non posse. Devae, die 27-a mensis Novembris 1784.

Excelso Regio Gubernio

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 61.

Ad hunc circulum hactenus expedita militia compescendae per omnia comitatus loca rebellioni Valachorum non sufficit, in districtum enim Hatzeg processumque Hunyadiensem valde exigua militaris manus expedita est, subsidio cuius coriphaei, incentores aliique seditiosi intercipi non possunt, ad processus vero Kitidiensem, Dobrensem ac Illyeiensem nulla militia dislocata est, eaque ratione in iisdem locis nihil contra rebelles praecipuae ad intercipiendos antesignanos agi potest.

Cum vero coriphaeorum interceptio uno eodemque tempore in universo comitatu suscipienda esset, simultanea autem eiusmodi incaptivatio sine maiori militari subsidio peragi nequeat, nisi vero coriphaei intercepti fuerint, nunquam publicae securitatis restitutio sperari possit eoque magis talium incaptivatio acceleranda foret, quod multi praecipuae ex districtu Hatzeg de emigratione cum praedis et rapinis in Valachiam cogitent, Demisse oramus in necessitatem incaptivandorum coriphaeorum Siculicam militiam, velut in usum eundem optissimam suppeditari. Devae, die 27-ma mensis Novembris 1784.

Excelso Regio Gubernio

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 62.

Volumen testimonialium produci posset super eo, quod rebellionem populi Valachici ubique praecipue popae Valachorum propagaverint. Pro cuius maiori fide reverenter advolvitur vice iudicis nobilium Francisci Bogya relatio, quae indicat popam Lapusnyakiensem eiusmodi rebellionem pestiferam propagasse. De interceptione vero eiusdem ob defectum subsidii militaris, nunc nihil disponi posse. Devae, die 28-va mensis Novembris 1784.

Excelso Regio Gubernio

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 65.

Inclyte Officiolatus!

Ad extinguendam plebis Valachicae in apertas violentias prolapsae renitentiam, defendendaque loca rabiei illorum magis exposita, phalangem militum Siculorum haud contemnendam 738 capitibus constantem iuxta dispositionem hic factam ope navium, secundo Marusio illac versus tendere, eo cum intimato notificandum esse duxi Inclyto Officiolatus, ut cum ex praefata phalange 100 in oppido Szaszvaros, 200 in oppido Deva mansuri; reliqui vero 438, ipsum plane circulum Zarandiensem petentes, apud pagum Solymos, e navibus egressuri sint. Eo omnem convertat curam et sollicitudinem, quo tam

hi, quam apud oppidum Deva remansi et mansuri milites speciali sibi a parte comitatus commissario adiuncto, nullum intuitu intertentionis suae patiantur defectum. Caeterum solita observantia maneo.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.

Sabaesii, die 28-va Novembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 42—43.

179

1784 noiembrie 28, Sebeș

Inclyte Officiolatus!

Quandoquidem dominus vigiliarum praefectus a Stojanich ad compescendos circuli Zarandiensis tumultuantes incolas congruo militari brachio instructus stationem Bradiensem sine dubio iam occupaverit certum autem sit, quod tumultus rusticae plebis nunc in eodem circulo a potiori vigeat. Hinc et quia in ductu Altissimae Regiae Gubernialisque de 23 curentis mensis sub numero 10 944 officiolatui iam notificatae ad comprimendas Valachicae plebis insolentias rigidioribus etiam pro re nata, mediis procedendum sit, eidem officiolatui sensum praeatactae ordinationis Regiae eo cum adnexo in memoriam revocandum esse duxi, ut effectum illius quoad duos e gremio sui pro celerando modalitate iam praescripta iudicio assessores exmittendos (si id hactenus factum fors non fuisset) quantocius procurare noverit.

Quamvis porro quidnam ex parte officiolatus cum captivis agatur, mihi nihil hactenus constet non dubito tamen eundem officiolatum praevigentibus quoad huiusmodi captivos ordinationibus conformiter muneri suo satisfacturum esse. Quia vero inter hos captivos tales etiam plures dari poterunt, qui accepta arbitraria aliqua poena liberi dimittentur. Circa hos proinde mihi ea ulterius occurrit consideratio, ut iidem praeter poenam quam subire debent, arbitrariam crinium etiam capillarium quam breviori abscissione signentur eo fine quo tales si per aliquod saltem tempus quidpiam denuo molirentur, tanto facilius cognosci valeant. Simul vero pro maiori impressione facienda occasione dimissionis iisdem captivis serio inculcetur, quod si imposterum vel minimae culpae reatum incurrerent, tales certo certius supplico capitis puniendi forent. Caeterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.

Sabaesi, 28-a Novembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 63—64.

392

Dum in periculo vitae, et bonorum versamur nobis, qui adhuc superstites sumus ex Gratoso Excelsi Regii Gubernii Decreto sub 27-ma huius mensis Novembris expedito, nocteque proxime praeterita hora 12-ma recepto, ad magnam animorum poene iam consternatorum id solatii accessit, innotuitque, revera Excellentiam Vestram cum Illustrissimo Domino generali a Papilla ad investigandam originem, eruendasque causas rebellionis plebis Valachicae per Augustissimum pro commissario Regio denominatam esse; interea vero processum statarium contra incaptivatos rebelles eandem altifatam sistendos imperavisse, paratus est, et promptus apud nos in ultimo vitae bonorumque discrimine constitutos, omnis honor, omnis reverentia, plenaque subiectio, quibus Excellentiae Vestrae tanquam commissario Regio tenemur celeriolem vero investigationis effectum praesentis periculi magnitudo exposcit, et id quoque vel maxime exigere videtur, quod processu statario contra incaptivatos rebelles ad usque effectum investigationis suspensio pro numero captivorum; qui quotidie augetur, nec ergastula sufficiant, neque securitas custodiarum in his periculosis circumstantiis suppetat, item ad sedandos etiam tumultus multum faceret, ut eiusmodi incaptivati rebelles in publico loco exquisito supplicii genere tanto ocus iustificent; quod animis Valachorum a rebellionem nullo peculiari et exquisito exemplo absterritis haud cessent, caedes, rapinas, et incendia contra nobilitatem, gentemque Hungaricam comminari. Quibus rationibus de acceleranda investigatione ex periculo vitae, ac bonorum Excellentiam Vestram oramus, id quoque iterum exorando ut stationes suas in itinere condescensorias nobis Excellentia Vestra pro disponendorum dispositione praevia ad notitiam dare, item Inclitae Militiae Regulatae ex vicinis Regni Hungariae partibus in subsidium Principatus huius dislocatae adventum pro periculi magnitudine ita quidem accelerare gratose dignetur, ut in primo statim vestigio in confinibus regni excubans regulata militia circulatorum Illye et Lapusnyak ubi iuxta recentissimam informationem proxime praeteritae nocte receptam rebellium apparatus nunc vel maxime fervent, occupet inque progressu itineris contra rebellantes Valachos velut contra hostem intestinum, hoste extraregnano periculosiorem agat. Quod reliquum. 30-a Novembris 1784.

Excellentissimo Domino Comiti Antonio Jankovits Commissario Regio.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 51–52.

Inclita Universitas!

Ut securitas, quae praedonum invasionibus in districtu Temessiensi, et Inclitis Comitatus Arad, Bihar, Hunyad laesa est, restituatur et stabilietur, Sua Maiestas Sacratissima uti gratosum Excelsi Consilii Regii litteralis intimatum de dato 16-a Septembris anni labentis innuit, clementer resolvere dignata est, ut cum deputatis Inclitorum Comitatum, et status quoque militaris sub praesidio meo deliberatio de mediis ad id consequendum idoneis instituatur, et ea, quae conclusa fuerint per me ad effectum dirigantur,

deliberatio die 27 praeteriti mensis Octobris habita est praesentibus Inclitae quoque Universitatis Dominis Deputatis et planum elaboratum, quomodo praedones extirpari securitasque contra eos, et defendi, et conservari possit? Istud hic Inclitae Universitati eo fine transmitto, ut in eius conformitate dispositiones tempestive fieri possint. Ex tota plani serie observabit Inclita Universitas tractum, quem pro obiecto haec securitatis providentia habet, sex comitatus Arad, Bihar, Hunyad, Temes, Krasso, Torontall in duas quodammodo partes, uti natura per Marusium fecit, sectum considerari, ea potissimum de causa, quod ita persecutio universalis institui non possit, ut totum hunc tractum simul complectatur. Igitur, quae hanc in rem de districtu Temesiensi singulative dicta sunt, ne supervacaneae repetantur, in altera quoque parte eodem modo instituenda sunt, ac ideo dispositiones quoque ea ratione faciendae. Quae dum Inclitae Universitati officiose significo constanter persevero.

Inclitae Universitatis

Temesvarini, 30 Novembris 1784

obligatissimus
comes Antonius Jankovics m.p.

Orig., C.H., dos. 26/1784, f. 11.

182

1784 noiembrie 30, Zlatna

Inclyta Tabula Continua Judiciaria!

Ad insinuatam Thesaurariale, et communicatas de tumultuantis plebis Valachicae execrandis violentiis factas ex parte Inclyti Regii Supremi huius Officii Montani, et Cameralis Administrationis Vajda-Hunyadiensis relationes dignabatur Excelsum Regium Gubernium vigore sui de dato 19-ae modo expirantis affidatorie reinsinuare, congruas hoc in passu penes Illustrissimum dominum consiliarium gubernialem, et praelibatam Inclytam Tabulam Continuum factas esse dispositiones; quod gratiosum reinsinuatam Guberniale ea cum inviatione per Excelsum in Montanis et Monetariis Thesaurariatum suo canali Regio huicce Provisoratui communicatum habetur, ut antelaudatas Guberniales dispositiones, si nondum communicatas obtinuisset, ab eadem Inclyta Tabula Continua pro sui directione, et in conformitate illarum faciendis necessariis praecautioibus absque mora expetat. Officiose proinde unaque obsequiose Inclytam Tabulam Continuum requiri, velit haud graventur medio praesentium allatoris expressi repetitas dispositiones in copia communicare quo Regius quoque huicce Provisoratus sui ex parte iis semet conformare ac quae ad referendam recalcitrantis fecis rabiem magis congrua visa fuerint exequi queat. Reliquum quod est, idem Regius Provisoratus distincto venerationis cultu persistit.

Eiusdem Inclytae Tabulae Continuae Judiciariae

devinctissimi servi
Josephus Podivinszky m.p., provisor

Zalathnae, die 30-a Novembris 1784

Pe verso : Praesentatum 2-da Decembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 53–54.

183

[1784 noiembrie, Deva]

Excellentissimo Comiti Carolo Teleki.

Hiteles ember jelentette hogy a Zaránd vármegyei Oláhság magok közül a Nemességnek nagyobb részit példátlan kegyetlenséggel, a papoknak, oltároknak és kisdedekben sem kedvezve, el törölvén, már arról tanátskozik hogy a Zalathna vidékiekkel együtt nagyobb erővel ütven ki, a Magyarságot egészen el töröljék, ez iránt a Zalathna vidékiekkel Oláh Papjaik és Diaconusaik által szüntelen leveleznek, kegyetlen szándékjokat a Magyar nemzet eltöröltetésibe ha el nem érhetnék is, de ha jó előre el nem nyomottatnak, a vér szomjuhozó Nemzet az Országba szerie szélyel sok kegyetlenséget tselekedhetik. Az ide rendelt Katonaság még eddig alig elég a Városoknak bátorságára, szükség volna pedig azon kívül anyi számra, hogy őket Zalathna felől és ebbe a Vármegyébe a Kaján völgyin s Gyógyvizin megszorítván, keményebb módokkal is rendbe hozatassanak. Zarándi Substitutus Vice Ispány Hollaki István ide zárt levelének mássa szerint Nemes Arad vármegye a párt ütők ellen már két Compagniát ki rendelt, mellyek közül az egyik Halmágyig elis érkezett, innen fellől is ha megszorítatnak az egész Hazára következő Gonosz annál jobban el nyomattatik, melly végre azon számon kívül melly most Vármegyénkbe vagon, éppen ma esedeztünk a Felsőes Királyi Guberniumnak még anyi számu Székely Katonaság iránt, a menyi szükséges arra hogy a pártütők Zalathna, a Káján völgyin és Gyógyvizin Arad vármegyéből rendelt Katonasággal egyet értőleg meg szoritassanak. Könyörgünk pedig Excellentiádnak is méltóztassék a jövőndő gonosznak el távoztatására ezen alázatos kérésünket arra birni hogy a szükséges Székely Katonaság haladék nélkül le küldetessék.

Pe verso: 887.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Prealuminatului conte Carol Teleki

Un om de încredere a raportat că românimea din comitatul Zărând nimicind cea mai mare parte a nobilimii cu o cruzime fără de exemplu, nepărtinind nici pe preoți, altare și copiii sugari, deja se consultă despre aceea ca împreună cu cei din regiunea Zlatnei, atacînd cu mai mare putere, să șteargă de tot maghiarimea. Privitor la aceasta fără încetare corespundează prin preoții lor români și prin diaconii lor cu cei din regiunea Zlatna. Chiar dacă

nu și-ar ajunge intențiunile lor crude pentru ștergerea națiunii maghiare, dar dacă cu mult înainte nu vor fi opriți, națiunea lor, care este setoasă de sînge, în țară peste tot va putea comite multe cruzimi. Armata trimisă aici pînă acum de-abia este suficientă pentru apărarea orașelor, dar ar fi nevoie în afară de aceasta de un astfel de număr ca soldații care-i vor ataca dinspre Zlatna și în acest comitat în valea Căian și pe apa Geoagiului cu modalități mai dure să-i aducă la ordine. După copia scrisorii anexată aici a lui Hollaki Ștefan, vicecomite substituit de Zărând, nobilul comitat Arad a trimis deja în contra rebelilor două companii, dintre care una a și ajuns pînă la Hăl-magiu, și din partea aceasta dacă vor fi loviți, blestemul care s-ar abate asupra întregii țări cu atît mai bine ar fi înlăturat. Drept pentru care, în afară de acel număr care se află acum în comitatul nostru, chiar azi am solicitat Înaltului Guberniu Regesc un număr de încă pe atîția soldați secui, cît este necesar pentru ca pe rebeli la Zlatna, în valea Căian și pe apa Geoagiului, în înțelegere cu armata din comitatul Arad, să-i lovească împreună. Noi ne rugăm cu stăruință Excelenței Voastre să binevoiți a sprijini cererea noastră supusă ca miliția secuiască trebuincioasă să fie trimisă fără întîrziere.

Pe verso : 887.

184

[1784, noiembrie, Deva]

Ad requisitionem D. Locumtenentis Antonio Eszterháziანი Eperjesi, Officialium Comitatus Hunyad informatio super facto tumultuantium in Transilvania Valachorum; Veteranus fur et malefactor Hora dictus fiscalis iobbaggio Zalathnensis die ultima mensis Octobris in circulo Zarandiensi ad Templum pagi Masztakan plures Valachos ex circulo quoque Hunyadiensi convocavit, coramque illis orationem habuit; a Sacratissimo Imperatore sibi concreditum esse, ut omnes Hungaros per Valacos interneccione delendos curaret, ut commento fidem faceret, commonstravit populo crucem auream dicendo; illum pro credentialibus a Sua Majestate sibi datam esse, crediderint Valachi alias etiam sangvinis appetentissimi Impostoris commentum, eodemque ducentes in possessionibus Kristsor, Ribitze, Brad, Mihalyen, et K. Bányá septuaginta duos Hungaros interfecerunt, non pepercerunt templis, altaribus, sacerdotibus in possessione K. Bányá Dei para virginis imagine confracta; impie inclamarunt, ut Beata Virgo Hungaros juvaret, vita gratiam non nisi iis dederunt, qui Graecam eorum Religionem suscepissent. Tandem ex circulo Zarandiensi eruperunt in circulum Hunyadiensem, Hungaros, quos domi opprimere potuerunt, crudeliter interfecerunt, curias expilarunt, adeoque devastarunt, ut jam nunc inhabitabiles sint; eadem vero crudelitate in submontanis quoque Comitatus Albensis partibus grassati sunt, nisque armorum metu compescantur a Nominibus barbaris nulla resistentia sperari potest.

Pe verso : 927. Officiales comitatus Hunyad.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

396

Méltóságos Gróff Regius Plenipotentarius Ur,

Siralomra méltó a midőn már arra juttatunk hogy a magunk tulajdon Nemzetönktől is üldöztettünk csak azért hogy az ők ki mondhatatlan dühöködésekben consenciálni nem akarunk. Már most is se napunk se eiczakánk csendes nincsen, minden szem pillantásban végső pusztulásunkat fejünkre várjuk, hacsak Felséges Urunk kegyelmessége nem segít raitunk. Mivel pedig örömmel értettük hogy az eő Felsége Szent Rendelése Excelenciádra vagyon bizva, folyamodunk mély alázatossággal az Excellenciád szöletet Kegyességéhez, méltóztassék több terhes dolgai között szegény városunkal jó emlékezettel lenni, úgy hogy méltán félhető veszedelmönktől Excellenciád Kegyelmessége által csendességben meg maradhassunk térdől is essedezőnk Excellenciádnak. A kik vagyunk Kegyelmes Urnak, Excellenciádnak méltatlan alázatos szolgálai, Illye városnak lakossi.

Copie, C.H., dos. 28/1784, f. 150.

Preamărite domn conte, plenipotențiar regesc,

E demn de plins că am ajuns să fim asuprași și de propria noastră națiune numai pentru că nu vrem să ne alăturăm la răzvrătirile sale de nespus. Acum noi nu mai avem nici o zi, nici o noapte liniștită, așteptăm în orice clipă pieirea noastră definitivă, dacă milostivenia stăpînului nostru maiestatic nu ne ajută. Iar cum am aflat cu bucurie că preasfințita poruncă a Maiestății Sale este încredințată Excelenței Voastre, ne adresăm cu profundă supunere milostiveniei innăscute a Excelenței Voastre ca să binevoiti, între multe alte treburi importante pe care le aveți, să vă amintiți și de bietul nostru oraș, încit să putem fi apărați de primejdia, care e pe drept cuvint de temut, prin milostivenia Excelenței Voastre, lucru de care ne rugăm în genunchi în fața Excelenței Voastre. Cei care sintem slugi supuse și umilite ale preagrațiosului domn, ale Excelenței Voastre, locuitorii orașului Ilia.

Specificatio Rebellium Valachorum, manu militari interceptorum, Jurisdictioni Provinciali assignatorum ac dein jussu Domini V. Colonelli a Karp medio locumtentis Sibi subordinati Abrachami Kallyiani ad Carcerybus Arcis V. Hunadiensis sine omni justificatione dimissorum.

Ex Batiz: Antoni Petrujeszk, Mihaly Buxe, Togyer Petrujeszk, Juan Vekárju, Balint Muntyán, Tuza Petru, Ivask Fenyikoni, Iovan Meskonyi, Petru Muntyán junior, Onya Moskovoyi, György Berbony Junior, Juon Buke, Juon Berbany, Avram Berbany Kisisznich, Pavel Freutzony cum Filiis (Petru et Luka), Mihaj Ferenzony cum Filio Gyorgye, Juon Berbany, Gyorgyé Birisony cum filio András, Iovan Predony, Pavel Predony, Sandru Berbany cum filio Andras, Gyuba Csétyineszk, Sigmund Csetineszk, Avram Csetyineszk Senior, Avram Getyiveszk iunior, Adam Csetyineszk, Gyorgye Balás, Kosztandin Borostyan, Drégán Frućenleszk.

Es Boss: Szimera Iuon, Szimera Paszku, *Ex Zalasd*: Izsák Petra.

Ex Poenicza : Tomii Rusa Mihály. Ex Csolnokos, Iovan Szokátsu et Parochus Popa David, Ex Dsozsány Toma Mihaly, Ex Grid Adam Laszk, Ex Magura Nemis Mihaly, Nan Adam. Ex Pogyele Pojenár Dumitru, Stemit Petru, Ex Alsó Nádasd Lepadat Serb, Prodan Lépadat, Todor Todorony. Ex. Szent Kiraly Muntyán Zaharié, Ex Pogyele, Pojenar Paszku. Ex. Zalathna Heurdan Flora. Ex Szt. György Vallya Niculae Ievesony, David Tisony. Ex Bácsi Popa Mihály Limitancusz. Item ex praefata Possessione Csolnakos Andris Mihejesch, András Mihejesch, Laszk Mihejesch, Drágoi Mihejesch, Peter Lupa, Iuon Lupa, Szimedru Lupa senior, Szimedru Lupa junior, Iuon Brinzán puer 12 annos, Gyorgye Mauris, Andras Rotor, Szimedru Branyesz, Iános Bran, Vajna Cseklya, Gyorgye Gyerla, Gyorgy Gotya, Sigmund Gotya, Mihai Csápu, Mihai Sztitarju, Samuile Andrei, Ianes Petrujesch senior, Ianes Petrujesch junior, Szimedru Gyerla, Petru Haz, Szimedru Rotor, Gyorgy Dragotam, Mihai Urszu alias Sitor, Petru Rosu, Lovicza Vajda, Sandor Csulyán, Filip Rotor, Ianos Rotár, Iuon Vajda, Andras Vajda, Ispion Vajda, Mesján Pupedre, Gyorgye Rupedres, Iuon Rugyan, Petru Rugyan, Iovan Szakats, Vidu Mihanye, Nisztor Mihanye, Annos 12., Iuon Dantsu, Ioanes Mikány, Ioanes Veszinka, Peter Veszinka, David Vajda.

Pe verso : 880.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

187

1784 decembrie 1, Sebeş

Inclyte Officiolatus!

Cum circumstantias illas, de quibus officiolatus me sub hesterno die certiore reddidi, ex aliis etiam relationibus intellexissem, mox in mutua cum Illustrissimo Domino generali a Phefferkorn cointelligentia eae factae sunt dispositiones, ut militia pedestris Siculica, quae noctem elapsam hic egit, itinere quam celeriori se Devam versus conferat. Quod quemadmodum Illustrissimo Domino Libero Baroni Bornemisza supraemo comiti praevis significaveram, ita id ipsum ad acceptas officiolatus litteras rescribendum esse duxi. Qui caeterum solita observantia persisto.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Sabaesi, 1-a Decembris 1784

P.S. Pro desiderio Inclyti Officiolatus hodierno die dispositum est Albam Carolinam, ut duo tormenta, quo celerius Devam deportentur.

Pe verso : Inclyto Officiolatus comitatus Hunyad cum Zarand uniti. Ex Officio, Devae, urgentissime, Praesentatum 3-a Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 67—68, sigiliu de inchidere în ceară roşie.

Illustrissime Domine Liber Baro Supreme Comes!
Domine mihi singulariter colendissime!

Aestimativissimas de dato 30-ae recenter elapsi mensis Novembris, ad me datas, Illustritatis Vestrae literas rite percepi, momentisque rerum, in iisdem contentarum uberius perspectis, congruam data opportunitate ad singula reflexionem habere non deero. Quod autem desiderium Illustritatis Vestrae circa impertienda nobilitati arma, caeteraque necessariae munitionis suppeditanda media attinet, siquidem absque praevio superiorum scitu, ac dispositione fieri id non possit, ego iuxta desiderium Illustritatis Vestrae, Excelsum Regium Gubernium sub hodierno demisse informandum esse duxi. Allata mihi porro hodierna die est alia etiam officiolatus eiatis de dato 28-a Novembris signata, Cibiniumque inviata relatio, medio cuius pro securitate illius regionis maior militiae succursu efflagitur. Cuius quidem intuitu, cum Siculica Militia eo iam pervenisset, petitum officiolatus ulteriori dispositione amplius haud indigere videtur.

Denique Excelsum Regium Gubernium ad praevidiam officialium Comitatus Hunyad cum Zarand uniti circa plures Iudeos, qui pro coemendis rapinis ad oppidum Brad concurrere perhibentur, factam representationem, virtute gratiosi sui decreti de 27-a Novembris a.c. sub numero 11 035 ad me exarati iubere dignatur, ut fota cum militari cointelligentia duo commissarii idonei, unus quidem ex parte militari, et alter ex parte provinciali ea cum instructione sine mora exmittantur quo omnes, qui ibidem, et praesertim in locis expilatis reperientur, Iudaeos diligenti visitationi subiciant, rapinas apud eosdem repertas adimant, et Tabulae Continuae consignent, ipsos vero Iudeos ex eodem comitatu statim exire iubeant, addita seria monitione, ne durante tumultu reversantur, secus gravissimam poenam incursuri. In huius proinde Gubernialis Ordinationis exactum complementum Illustritas Vestra in mutua cum militari statu cointelligentia, commensuratas actutum facere dispositiones velit. Caeterum singulari veneratione persisto.

Illustritatis Vestrae

Sabaesi, 2-a Decembris 1784, hora 11 matutina.

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal

Pe verso: Praesentatum 3-a Decembris 1784, 615.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 69–70.

Inclyte Officiolatus!

Litteris meis hesterno die Illustrissimo Domino Supraemo Comiti medio cursoris extraordinarii datis eidem praelaudato notificati phalangem militum Siculorum ductante domino vice colonello a Kray ea cum instructione

versus oppidum Brad iter ingressam fuisse, ut ubicumque tumultuantes obviam haberet procedendo, armis adeptis turbam eorum dissiparent. In cuius instructionis consequentiam spero praefatam manum militarem hodie ad partes Transmarusianas appellentem molestias tumultuantium ibi ubi necessum fuerit reprimendas fore, caeterum eidem officiolatui ad suam die 2-ae currentis factam repraesentationem notificare simul volui circumstantiis ita ferentibus pluras etiam tormenta illuc propediem dirigenda fore. In reliquo solita observantia manco.

Inclyti Officiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal commissarius

Sabaesi, die 3-a Decembris 1784

Pe verso: Saebeso, Officiolatus comitatus Hunyad, Ex Officio Devae, Praesentatum 4-ta Decembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 44-45, sigiliu de inchidere in ceară roșie.

190

1784 decembrie 4, Deva

Authentica et probata facti species.

Quoad ablicentiatum Muntselan Mihaj ex Herepeie, die 7-ma proxime evoluti mensis Novembris rebellibus Valachis in oppidum Deva irruere volentibus, Inclyta Militia cum nobilitate illis restiti initaque pugna rebelles profligavit, multi eorum caesi sunt, in eademque pugna ablicentiati Muntselan Mihaj socer, et socrus occubuerunt, ipse vero Muntselan Mihaj volut rebellis ex conflictu incaptivatus est.

Quoad ablicentiatos Muntyan Iosziv et Dsozsan Moisza alias Anoka ex Lesnek, dum Carolus Bisztrai nobilis de Illye nunc in exordio rebellionis Valachorum sibi uxori et infanti fugiendo securitatem vitae quaerebat, in pago Lesnek ad popinam coadunati plures Valachi, unam eius arcam curru detraxerunt, effregerunt, omniaque arcae inclusa diripuerunt, ex substantiis vero direptis quaedam reculae apud ablicentiatum Muntyan Iosziv repertae sunt, quas ille post incaptivationem proprietario Carolo Bisztrai non quidem simul, et semel, sed successive restituit utrosque autem ablicentiatos utpote: Muntyan Iosziv, et Dsozsan Moisza societati Valachorum in popina componentium Carolumque Bisztrai expilantium interfuisse ipsis ablicentiatis, Lesnekiensis Kodrila Todor, item Eva consors eiusdem, ad oculum et faciem penes quidem praemissam iuramenti depositionem dixerunt, illi vero se inter comptantes fuisse non negabant, sed nihil expilavisse, asserebant, ablicentiato Muntyan Iosziv allegante reculas apud se repertas non rapuisse, sed ut ab igne vindicaret, quo ceteri Valachi conicere volebant, manibus Valachorum eripuisse.

Quoad ablicentiatos Petru Serban, et Filip Viszarin ex Bartsa, hi incaptivati sunt eo tempore, quando rebelles Valachi in pago Nagy Bartsa expila-

bant, inventae sunt apud utrosque flintae, item apud alterum eorum gladius cum vagina vulgo „*tumpak*“ ornatus asseruitque miles limitaneus eos incaptivans, ab his ablicentiatu contra eum emissum fuisse sclopetum.

Quoad ablicentiatum Iuon Argyelan ex Zalathna. Apud fodina Boitzaienses interceptus est, sed nihil contra eum hactenus constitit.

Quae praemissa facti species cum praenotatis captivis Inclyto Legioni transponitur. Devae, die 4-a mensis Decembris anno 1784. Extradatum per Samuelem iuniorem Balia m.p. ordinarius Inclyti comitatus Hunyad notarius L.S.

Pe verso: Von Orosz Gyoszan Moysza von Allegg
detto Ioseph Muntjan „Holchi
detto Viszoran Philipp „Wratorici
detto Serban Peter „Stoph Cesepi
Gyulay Francisk Ioan Argyelan „Obrist
detto Moldovan Peter detto
Anton Esterhaszy Mich Muntselan detto Taubeh

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 42–43.

191

1784 decembrie 4, Sebeş

Inclyte Officiolatus!

Rationibus certis id suadentibus, stationem meam hactenus Sabaesi tentam, Albam Carolinam transmutare visum est, quod ea cum intimato notificandum esse duxi Inclyto Officiolatu, ut relationis dehinc suas in negotio tumultuantium ad me exarandas Albam Carolinam dirigere velit. In reliquo solita observantia persisto.

Inclyto Officiolatu

obligatissimus servus
Michael de Brukenenthal m.p.

Sabaesi, die 4-a Decembris 1784.

Pe verso: Sabaeso, Inclyto Officiolatu comitatus Hunyadiensis, Ex Officio Devae. Praesentatum 7-ma Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 71–72, sigiliu de închidere în ceară roşie.

192

1784 decembrie 5, Certej

Nota

Postquam providus Murza Angyell ex Hondoll, metalurgus et jobbaggio Magnifici domini Ludovici de Barcsai in carcere comitatus Hunyadiensis Devae actu existens, tempore tumultus a Valachis excitati, una cum suo filio et

genero etiam in carcere detentis, ac fratre suo Murza Togyer nondum comprehenso, qua maximus corripheus repertus fuerit sequentibus ex rationibus:

1-mo. Quod die 6-ta Novembris dum tumultuantes jobbagiones hic loci educilla dominalia ruinassent ac hinc etiam Nagyaginum in eundem finem transmigrassent, iidem conscensis sepibus alta voce publicarunt, ut in crastinum id est die Dominicæ ex qualibet domo unus, uti possibile esset armatus, ad ripam Marusii compareret tam ad enecandos Hungaros, quam oppidum Devam spoliandum sub poena incendii in propria domo experiundi.

2-do. A vespere sabbati per totam noctem eiaculationibus, clamoribus et aliis indignis et terrificis tumultibus reliquos sibi adhaerentes congregavit et ipsa Dominica uni equo iam furto pridie sublato insedit, congregatam turbam animavit et ad constitutum terminum tam comitatus est quam deduxit, inde vero redux sex equos ex equatio Illustrissimi domini Liberi Baronis Danielis de Josika ad propriam domum appulit, quos etiam per tres septimanas, cum nemo ab illo emere praesumeret, in suo stabulo detinuit. Illum quidem equum cui tum insederat, ad eo destruxit, ut ungula eruenta vestigia reliquerit, quem equum per tertium distraxit, qui hucusque in bono loco detinetur, quousque proprietarius reperietur.

3-tio. Sequentibus dein diebus cum aliis suis corrivalibus 48 bubalos Magnifici domini de Barcsai appulit, quos ita partitus est, ut sibi reservaverit plures et revera mactaverit, blasphemando publice addidit rationem: quod domino suo terrestri hucusque 500 f. iam exolverit titulo taxae, adeoque haec fructum sudoris sui et laboris esse.

4-to. Ea Dominica qua Devam penetrare conati sunt, filius eiusdem Murza Angyell uno cursu rediit et non tam petere, quam minitendo mandare ausus est, ut in nostra ecclesia pulsaretur, ut etiam reliqui metallurgi eis in adiutorium fierent et dum successu temporis ab his dehortarentur, solus Murza Angyell postmodum reposuit: expectabimus adhuc duabus diebus, quibus nisi venerint suppetitiae militum germanos eodem fato quo Hungaros afficiemus aequali modo iactabundus etiam dixit: quod pistolctam in dominum juniores Nandra in silva exploserit.

5-to. Rumor denique universalis hic est: quod noctu per equos varias eiusmodi rapinas in fodina sua salvaverit, quae fora etiam in hoc momentum ibi detinentur, ac denum.

6-to. Ipsimet milites qui sum interceperunt apud ipsum in hospitio existentes reperierunt in suo horreo magnam pulveris pyrei, plumbi, silicum quantitatem, nec minus suo scolpeta et tres pistoletas, quod eis causa fuit, ut statim ipsum manutenerent. Equos vero ipsa nocte adhuc ad socrum suum Vurmesan Iuon disposuit.

His taliter praemissis et consideratis, apparet praedictum Murza Angyell satis aggravari. Et quia non tantum praevidemus, sed certa scientia tenemus ex prioribus eius actis deducta, quae eundem saepe iam in Inclyto Iudicio Montano aggravarunt, eo etiam magis, quod licet in carcere actu constitutus, tamen nobis semper minatus sit. Quare haec considerationi Inclytae Tabulae Continuae humilime substernimus rogando, ut indemnitati nostrae consulere dignetur eundem ita disponendo, ut nobis amplius nocere haud valeat. Secus praedicta puncta, quae mediante etiam inquisitione confirmabuntur, altiori instantiae substernere non deerimus, super quibus solenniter protestamur. Signatum Csertesini die 5-ta Decembris 1784.

Michael Sutoris m.p.
silvarum curator

Pe verso: Spectabili ac Magnifico domino Josepho Andreae Zelenkay, Caesareo-Regii in Transilvania Judici Montani, iudicii montano domino nobis et patrono humilime colendissimo. Ex officio. Zalathnae. Urgentissime.

Exhibitum. Lectum in sessione Caesareo-Regii Iudicii Montani Transilvanici Zalathnae die 6-a Decembris 1784.

Orig. , Biblioteca Academiei Române, Mss. rom. 966, f. 434–435.

193

1784 decembrie 5, Orăștie

Bester Freund!

Nachdeme von meinen Unterthanen aus Gyorgy einer aus der Ursach gefangen ist worden, weil ein lehres Fassel (welches die Rauber von Berg hinunter zu seinen Haus wolten, und er solches aufgehoben) bey ihm gefunden ist worden, und sich jetzt in Deva bey denen übrigen befindet, so bitte dich, da wollest besagten Unterthan namens Pavel N . . . ¹ examiniren lassen, und nach Gutsein des Examens mir solchen anhero schicken, er ist zwar ein Armer, aber ein guter Mensch, ich stehe Gut für ihm.

Ich werde dir vor diese Gefälligkeit gewiss dankbar seyn, und habe die Ehre mit vollkommenste Hochachtung zu beharren.
Szászváros den 5-ten Decembris 1784

Dein gehorsamer Diener
Simony m.p.
General Major

Orig. , Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 32.

¹ Astfel în text.

194

1784 decembrie 5, Ponor

Méltóságos L. Báro Camerarius Fő Ispány Úr, Tekintetes Nemes Officiolatus, Nékem Kegyes Uraim s Patronusaim!

Minekutána az Tekintetes Nemes Officiolatusnak kegyes parantsolattját Felsőleges Királyi Guberniumnak de dato 23-a 9-bris, Sub Nro 10 944 oláh Tipusban ki botsátott Kegyelmes Decretumával együtt alázatos devotióval vettem volna, töstént azon Kegyes parantsolatt szerint az Processusomban ki indultam és egész Communitassokat egyben hivatván, az Kegyelmes Decretumot oláh papok által fel olvastattván publicáltam és az föld népit minden képpen csendessen adhortálni igyekeztem, kik is mindenütt szemben s külső beszédgyeire nézve látszanának csendességre való szándékok lenni és szép jeleket mutattni, de elenben minthogy gyakran fordulok az falukon és az gonoszok között vagynak mindenütt addig a mig ők akarják egy két meg bizot hűtes embereim, kik referállják azt hogy most az köz

népet nem egyéb akadálljosztattja, hanem ez az téli havas idő az ujra való fel nem állástól, de miként meg melegednek, az tavaszt sem várják, ujjab zenebonát inditanak és az feltett czélokot az nemesség ellen végig hajtják, különben is magam falukon a hol járok semmi jó szándékokat nem tapasztalom, tsak azt várják mint a puska por mikor etzeriben felloban, ugy támodgyanak megint reánk, azzal is biztatván magokatt, hogy ez az háborúság igazán Ő Felsége Kegyelmes Urunk akarattjával vagyon, mert ha Ő Felsége akarattjával nem lenne és ez nem tettezenék Ő Felséginek, eddig már anyi időttől fogva katonái lévén Ő Felséginek, érkezett volna ide is minden faluban a népnek csendesítettésére, de semmi katonaságot itt nem látván, a sok izben ki olvassott Kegyelmes Decretumokat semmivé teszik s válltig azt mondván hogy ez az Magyarok factiói tsak, mert a Császár Ő Felsége nagyobb erőtt mutatott volna illy nagy iszonju praedálássokért és égetésekért.

Ezt is demisse jelentem Nagságodnak és a Tekintetes Nemes Officiolatusnak hogy inet Ponorrol s Ponor Ohábáról vagyon egy út (mely Pláju Drakuluj nevezették) azon Szászváros székére mindenütt az erdőkön keresztül sűrűn járnak emberek, mellyet elége igyekeztem sztrásáltatni hogy emberek azon ne járjanak, de ugy veszem észre hogy Szász Város felé inkább járnak azon az utton, hogy sem erre Haczeg felé és az olá sztrásákkal semire se mehetek. Jó volna és igen szükséges azon útnak torkában, Ponor Ohában, egy fő hatalmas Comando, mert különben az roszra conspiráló gonosz népet azon az uton nem járássokat nem gátolhattom, mellyre mély alázatossággal több possesorok nevével instállom méltotassanak Natságod és az Tekintetes Nemes Officium kegyesen effectuáltatni. Továbura magamat Natságodnak és a Tekintetes Uraknak Kegeyes Gratiájokban alázatosan ajánlott öröké vagyok Natságodnak és a Tekintetes Nemes Officiolatusnak, Ponor 5-ta X-bris 1784, alázatos szolgáljok, Ponor Petrik János, Vice szolga biró.

Pe verso: Illustrissimo Domino Domino Joanni L. Baroni Bornemisza de Kaszon, Camerario Incliti item Comitatus Hunyadiensis Supremo Comitti et Praesidi ordinario.

Inclito item Officio ejus praefatti Comitatus, Domino, Dominis Patronis mihi Gratississimo humillime Colendissimis. Ex officio. Devae. 780.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Preamărite domnule baron, comite suprem, Onorat nobil Officiolat, Domni binevoitori și Patroni!

După ce am primit cu devotament supus ordinul grațios al Onoratului nobil Oficiolat împreună cu grațiosul decret al Înaltului Guberniu Regal avînd data de 23 noiembrie sub numărul 10 944 emis în tipar în limba română, după acest ordin grațios am plecat imediat în cercul meu și convocînd întregi comunități acel grațios decret l-am publicat, fiind citit de către preoții români, și m-am străduit ca să împăciuiesc în mod liniștit și în orice chip poporul celui pămînt, care pretutindenî în față și după vorbele lor, se vedea de a avea intențiuni liniștite și de-a arăta semne de purtare frumoasă, dar întrucît adeseori trec prin sate și sînt între cei răi pretutindenî unul sau doi oameni devotați mie, ei îmi raportează că pe popor nu îl preocupă nimic altceva decît că se pune timpul de iarnă în munți, dar cît se va încălzi, nici nu așteaptă primăvara și vor începe o nouă răsccoală și îndeplinesc scopurile urmărite în contra nobilimii, dar de altcum și eu personal prin satele prin care trec nu constat nici un fel de bune intențiuni, așteptăm numai ca să ia foc deodată

ca și praful de pușcă și să se năpustească din nou asupra noastră, îndemnându-se cu aceea că acest război de fapt corespunde cu voința Maiestății Sale, cu ale Domnului Nostru Grațios, pentru că dacă nu ar fi cu voința Maiestății Sale și aceasta nu i-ar plăcea Maiestății Sale, pînă acum, de atîta timp încoace, avînd suficienți militari Maiestatea Sa, ar fi sosit și aici în fiecare sat pentru liniștirea poporului, dar nevăzînd aici nici un fel de militarie, decretule grațioase citite în mai multe rînduri nu le iau în nimic și nu le recunosc, spunînd că acestea sînt numai acțiunile maghiarilor, pentru că Maiestatea Sa Împăratul ar fi arătat mai mare putere față de așa mari și grozave prădări și incendieri. Vă raportează și aceea Domniei Voastre și Onoratului nobil Oficiolat că de aici de la Ponor, de la Ohaba-Ponor este un drum (care se numește Plaiul Dracului) pe care umblă deseori oamenii spre scaunul Orăștie, pe toate locurile prin pădure, pe care destul m-am străduit să fie străjuit, ca oamenii să nu umble pe acolo, dar observ că înspre Orăștie umblă mai des decît spre Hațeg și nu ajung la nici un rezultat cu străjile românești. Ar fi bine și ar fi trebuincios să se așeze în acest drum un puternic detașament pentru că altcum nu pot să opresc să umble pe acel drum poporul după rele, ceea ce cu supunere adîncă împreună cu mai mulți proprietari rugăm pe Domnia Voastră și pe Onoratul nobil Oficiolat să binevoiască a o efectua și pe mai departe recomandîndu-mă în bunăvoința Domniei Voastre și Onorațiilor Domni, rămîn supus de-a pururea Domniei Voastre și Onoratului nobil Oficiolat, Ponor, la 5.X.1784, supus servitor Petrik János de Ponor, vicejude nobiliar.

Pe verso: Prea măritului domn Ioan Bornemisza de Cașin, comite suprem al onoratului comitat Hunedoara și președinte ordinar. Onoratului Oficiolat al aceluiași comitat. Domnilor mei patroni cinstiți cu supunere. Din oficiu. Deva. 780.

195

1784 decembrie 6, Alba Iulia

Illustrissime Domine Liber Baro Supraeme Comes!

Domine mihi colendissime!

Ex aestimatissimis Illustritatis Vestrae, de 5-ta curentis mensis ad me exaratis litteris perspexi equidem qualenam subsidium militare comitatus eiati, ex parte Banatus Tömösiensis appromissum sit. Quoniam autem petitum illud, necessitate sine dubio ita suadente sine mei interventu promotum fuerit factam eatenus ad me Illustritatis Vestrae informationem cum Illustrissimo Domino a Pffefferkorn communicavi. Caeterum vero illa mihi pro solo notitiae statu serviet. In reliquo gratiis commendatus persisto.

Illustritatis Vestrae

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Albae Carolinae, die 6-a Decembris 1784, hora 3-a pomeridiana

Pe verso: Illustrissimo Domino Libero Baroni Ioanni Bornemisza de Kaszon et Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti supraemo comiti domino mihi colendissimo, Ex Officio Devae, urgentissime, Praesentatum 10-a Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 76–77, sigiliu de închidere în ceară roșie.

Illustrissime Domine Liber Baro Camerarie Regie et Supraeme Comes!
 Inclyta Tabula Judiciaria cum Zarand uniti!
 Domine domine patrona gratiosissime humiliter colendissime!

Iam septimus elabitur annus quo in Salis Officio Soljmosiensi tanquam primarius salis officialis Altissime conceditum mihi munus cum emolumento Aerarii Regii huiusque comitatus bono pro virili procurare non defui, quin ipsa Illustritas Vestra, et Inclyta Tabula Judiciaria gratiose perspectura est, me infuncone Altissime mihi comissi muneris, non solum promotionem Aerarii Regii verum etiam publica huius comitatus commoda pro laborum meorum scopo specialiter praefixisse mutuamque in obiectis officii propriis ubi necessitas exegisset, cum praelaudata Tabula Judiciaria fovisse cointelligentiam. Illud quoque illustritati Vestrae ac praelaudatae tabulae haud ignotum esse existimo, me durante hoc plebis Valachicae tumultu cum plebs furibunda sub 5-ta mensis proxime praeteriti in possessionem Maros- Soljmos concubia nocte in manicum vociferatione et furore irrupisset, curias nobiles ibidem existentes expillasset, partimque incinerasset, stationem officii mei neququam deseruisse, verum in loco officii non sine praesentissimo vitae discrimine et assidua trepidatione constanter permansisse.

Immo etiam durante eodem tumultu Valachico consilia rebellium corifeorum et antesignatorum praelaudatae tabulae fideliter tempestiveque manifestavisse, prout ex punctis pacificationis per eosdem coripheos propositis non pridem Tabulae Judiciariae per me communicatis evidenter constare potest.

Ex qua fideli mea manifestatione id evenit, in publicam securitatem commodi, ut consilia et intentiones nefariae rebellium Valachorum in apicum prodirent, furorque eorum tantisper dum induciis praefixus terminus exspiraret, aliquantum cohiberetur nobilitatique Hungaricae subita nec opinata hostili acressione « sic! » atonite ad parandam defensionem tempus viresque subpeditarentur, quo factum est, ut nobilitas quoque in oppido Deva asilans respirare vires animosque recoligere potuerit, quin immo dupplicem incursionem furentis plebis sub 6-ta et 7-ma Novembris anni currentis cum intertentionem rebellium Valachorum inito conflictu repressisse, in quibus conflictibus ultra 200-tos rebelles Valachos partim occisi, partim interiecto Marusio suffocati, partim intercepti sunt.

Proinde ex prae aductis causis et motivis humilime oro Illustritatem Vestram et Inclytam Tabulam Judicariam, quatenus non gravetur de praemissis meis meritis in utilitatem et commodum publicum praestitis authenticas testimoniales in forma solenni certerum negotiorum meorum expediendorum gratia mihi extradandas curare. In reliquo iugi veneratione persevero.

Illustritatis Vestrae et
 Inclytae Tabulae Judiciariae

humilimus servus
 Carolus Brüneck m.p.

Deva, die 6-ta Decembris 1784.

Pe verso: Praesentatum 6-ta Decembris 1784, 956.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 74-75.

Spectabilis ac Generose Domine Substitutus Ordinarius Vice Comes,
Domine Frater Nobis Observandissime!

Ugy értettük hogy néhai Zeyk Úr helyett az Ordinarius Ispányi hivatalban az Ur substituáltatatt. Arra nézve bátorkodunk az Urat ezen levelünk által arra kérni, hogy ne terheltezzék minket genuine és circumstantialiter tudósítani hogy azon Nemes Vármegyében mitsoda helyeken, minémü pusztítások, gyilkosságok vitettek véghez az istentelen Oláhságtól? Kik ölettettek meg? Mert hallyuk s nagyon keservesen értyük s a természetelt is iszonyítottó tűzzel, vassal s minden kegyetlenségekkel véghez vitt teméztelen gonoszágokat, de éppen mindenek iránt bizonyossá tenni hogy mostan actu azon Nemes Vármegye mitsoda állapotban vagyon? az istentelen gonosz Oláhok mitsoda és elégséges zabolázás alatt tartatnak-é? Egy szóval, Kedves jó Uraink s Atyánkfiái, ugy szegény Nemzetünk minémü reménységgel lehet továbbra. Mert mi is itten csendeségben nem vagyunk a sok felől jövő terhes tudósításokra nézve, ugyan azért magunk védelmére vagy ezer embe-
reket fegyveresen ki állítottunk Nemes Vármegyénkben, más Nemes Vármegyékkel meg edgyesült erővel, hogy ha a szükség kívánnya ellent állhassunk a veszet Oláság gonosz igyekezetének. Kérjük iterato is az Urat ne terheltezzék irásával mindenekrül minket bizonyosokká tenni ezen expressusunk által, mellyet bizadalmasan várunk. Singulari cultu perseveramus Spectabilis Dominationi Vestrae paratissimi Servi, Udvarhely, 6-ta X-bris 784, Tabula Comitatus Udvarhely Continua.

Pe verso: Spectabili ac Generoso Domino Ignatio Szeredai de Szt. Háromság, Inclitis Comitatus Hunyad cum Zarand Uniti Substitutus Ordinario Vice Comiti, Domino Fratri Nobis observandissimo, Ex officio. Deva. 913.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 63-64.

Onorat și generos domn vicecomite substitut, domnule frate al nostru foarte stimat!

Așa am înțeles că în locul răposatului domn Zeyk, domnul [Ignatie Szeredai] a fost substituit în funcția de comite ordinar. Ne luăm îndrăzneala în ce ne privește să vă rugăm prin această scrisoare să ne încunoștiți pe noi despre împrejurările din acel comitat nobil, în care anume locuri, ce fel de pustiiri, omoruri s-au săvârșit de către românimea fără de Dumnezeu? Cine au fost omoriții? Pentru că auzim și înțelegem cu mult amar natura nenumăratelor fărâdelegi săvârșite cu înspăimântare, cu foc și fier și cutoate cruzimile, dar chiar în toate privințele nici noi nu simțem siguri. Ne rugăm ca să nu fiți împovărați să ne lămuriiți cu siguranță că acum de fapt acel nobil comitat în ce stare se află? Românii răufăcători și fără Dumnezeu în ce fel, în suficientă înfrinare se țin ori nu? Cu un cuvânt dragii noștri buni domni și rude, așadar națiunea noastră sârmană ce fel de speranțe poate avea și pe mai departe. Pentru că și noi aici nu simțem în liniște în ce privește veștile supărătoare care vin din multe părți. Chiar pentru aceea, pentru apărarea noastră, am pregătit cam o mie de oameni înarmați în nobilul nostru comitat, cu alte comitate nobile laolaltă, dacă va fi trebuință să putem rezista năzuinței răufăcătoare a țărânimii răsculate. Rugăm ca să nu fiți împovărați cu scrisul și să ne informați despre toate, prin scrisoarea pe care o așteptăm cu încredere

prin același curier. Cu deosebită stimă rămînem slugile devotate ale domniei voastre. Odorhei, 6 decembrie 1784. Tabla continuă a comitatului Odorhei.

Pe verso: Onoratului și generosului domn Ignatie Szeredai de Troița, vice-comite ordinar substituit al comitatului Hunedoara unit cu Zărândul, domnul fratele nostru preestimat. Din oficiu. Deva. 913.

198

1784 decembrie 6, Sibiu

Sacrae Cesareo Regiae et Apostolicae Maiestatis Archi Ducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comitis, domini domini nostri clementissimi nomine Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Per editas in modernis tumultuantis plebis circumstantiis circulares ordinationes inter reliqua sub 8-a mensis Novembris cautum fuerat, ut pulveris pyrei distractio interdicatur. Siquidem autem ad praecavendas omnes omnino praevaricationes necessarium esset, ut salis etiam nitri, tanquam unius essentialis requisiti ad conficiendos pyreos pulveres, armorum item omnis generis, et globulorum sclopetariorum venditio interdicatur, Dominationibus Vestris committendum esse duxit Regium Gubernium, ut quemadmodum pulveris pyrei ita etiam salis nitri et omnis generis armorum, globorumque sclopetariorum plebeae conditionis hominibus fiendam distractionem serio illico interdicat. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, die 6-ta Decembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekeley cancellarius
Ladislaus Türi secretarius

Pe verso: Incltyi comitatus Hunyad cum Zarand uniti Tabulae Continuae Judicariae consignandum, Ex Officio Devae, Praesentatum 10-a Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 78–79, sigiliu de inchidere timbrat.

199

1784 decembrie 7, Alba Iulia

Incltyta Tabula Continua Judicaria, Domini nobilis Fratres collega Vicinii Colendissimi!

Inter reliquos sub cursu modernaе seditionis rusticanae interceptos ac in hujate Comitatu sub captivitate existentes comperiuntur nonnulli esse tales qui loca habitationum suarum ad Possessiones ejati Inclito Comitatu ingremiatas Benigno Examine subjecti referentes ob defectum probae nec condemnari neque ab militantem contra eos generalem praesumptionem absolvi aut dimitti potuerunt. Horum itaque spontaneas confessiones in serie hodie peramice advoluti Benigni Examinis ea cum officiosa requisitione Praelau-

datae Tabulae Continuae communicandas censuimus, ne gravetur Eadem antelata in ductu eatenus emanatarum ordinationum gubernalium, tam relate ad ante actam eorum vitam, quam autem circa moderna seditionis objectum, in quantum nimirum culpabiles essent, seriam peragi curare Investigationem, hujus autem peragendae celeriore etiam communicationem expectimus, ut adveniendi ad investigandas seditionis hujus popularis causas altissime delegatae Excelsae Commissioni respectu horum etiam peragendae Investigationis praesentari possit. De reliquo condigno respectu perseveramus, Inclytae Tabulae Continuae Judiciariae obligatissimi Servi Fratres Collega B. Simon Kemény, Antonius Bisztrai Jur. Ord. Not. A. Carolina 7^a Decembris 1784.

Pe verso : 888.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

200

1784 decembrie 7, Deva

Contra Strenuum Militem ablicentiatum ex Inclyto Regimine Orosziano, Nikula Ketana genuina

Facti Species

Ezen Nikula Katona a nyáron szabadsággal a Nemes Regimentből el bocsátattván született helyére, Nemes Hunyad Vármegyébe Maros Németiben, a közelebb való Tumultusnak alkalmatosságával, eő is a több rebellis és praedáló Olá Tolvajokkal leg először túl a Maroson maga praedáját meg tette, az holott is sok ideig oda lévén, a többi praedái között, egy pár pistollyt hozott magával haza, mellyet is árulván, meg vette-é valaki vagy sem nem tudatik; haza jövele után pedig másodsor, midön Németiben hatod magammal az Udvarban mennék, láttam eötet Méltóságos Principalis Uram eő Nagysága Pinczéből kijönni, ki is mit keresett légyen ottan nem tudatik; lehet mind azonáltal azt bátran vélni, hogy nem az hordoknak abrontozása, hanem egy kádban levő piros bornak itala végett ment a pinczében; ez ollyas ember, aki a békességes időkben is igen excessivus korhel. Ennél, midön ennek előtte két hetekkel a katonákkal edgyetembe a veszet és ell praedált portékákat keresvén, bizonyos porcellán vagyis Holitsi Tálát és magamnak egy gyékéimet tanáltam. Egyébb excessussit a Falusiak és tegnap ell fogott 10 Rabok ki fogják jelenteni. Sig. Deva 7 X-bris 1784. Hatos János m.p. Méltóságos Gróf Gyulai Josef Úr eő Nagysága M. Németi Tiszttye.

Pe verso: 923.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 34.

Contra soldatului ablicentiat Cătană Nicula care a făcut serviciu militar în onoratul regiment Oroszian

Acest Cătană Nicula în vară fiind eliberat cu concediu din nobilul regiment la locul său de naștere, în nobilul comitat Hunedoara, în Mintia, cu ocazia răscoalei trecute nu de mult, și el împreună cu ceilalți rebeli și prădători români, în primul rînd dincolo de Mureș și-a făcut prada sa, unde aflîndu-se multă vreme, între celelalte prăzi ale lui, a adus cu sine acasă o pereche de pistoale, pe care vînzîndu-le, le-a cumpărat oare cineva sau nu, nu se știe. După sosirea sa acasă a doua oară, pe cînd în Mintia mă duceam cu încă șase persoane la Curte, l-am văzut pe el ieșind din pivnița preamăritului domn stăpîn al meu. Că ce a căutat el acolo nu se știe, pe lingă toate acestea se poate presupune cu siguranță că nu s-a dus pentru a lega cu cercuri butoaiile în pivniță, ci pentru băutul vinului roșu aflat într-o bute; acesta este de altfel un om care și în timpurile de pace a fost foarte mare bețiv. La acesta, atunci cînd înainte de aceasta cu două săptămîni, împreună cu militarii, am căutat lucrurile pierdute și prădate, am găsit o anumită farfurie de porțelan de Holics și o rogojină de-a mea. Celelalte excese ale lui le vor declara sătenii din sat și cei 10 arestați de ieri. Sig. Deva, la 7 decembrie 1784. Hatos János m.p. administratorul din Mintia a preamăritului domn conte Gyulai Josef.

Pe verso: 923.

201

1784 decembrie 8, Sibiu

Nota

Einem löblichen Gubernio hat es bereits unterm 4-ten dieses in Erwiederung auf die schätzungste Nota vom 2-ten curentis sub numero marq. 11 221 zu eröffnen die Ehre gehabt, dass die Besorgnis der Hunyader Comitats Tafel wegen einer Gefahr für Deva von Illye her nicht gegründet schein und dass man dem ungeachtet dem Herrn General Major von Pfeffenkorn anempfohlen habe, auf die Sicherstellung des oppidi Deva alle erforderliche Rücksicht zu tragen, auch 2 Canons mit der nötigen Munition dahin abzugeben.

Nichts destoweniger hat die ersagte Comitats Tafel nach einer Äusserung des Herren General Feldwachtmeisters von Koppenzoller estaffetaliter von demselben Hilfe, und die Abrückung der Regimenter Würtemberg und De Vins nach Siebenbürgen verlangt, und durch ihre Verstellung auch erhalten, dass er sagter Herr General die zu 3 und 4 Stationen weit von der Siebenbürgischen Gränze entfernt umliegende Detachements estafetatiter befehligt hat, rechts und links der Marus in den Hunyader Comitats zurucken.

Bey der Beschaffenheit, dass dies Orts von einer solchen Gefahr gar nichts bekant ist, hat man sich bemüssiget gesehen, und der Truppen bey dermahligen schlechten Wegen keine unnötige *fatiguen*, und dem *Aerario* keine vergebene Kosten zu verursachen, dem erwehnten Herr General zu erinneren, die in den Marschgesetzten Truppen wieder zurück in ihre vorrige Stationen zu beordern.

Welches man Einem löblichen Gubernio zu eröffnen, und dabey ergebnst zu ersuchen nicht hat ermangeln wollen, der gesamten Provincialbehörde den gemessenen Befehl umschwehr ertheilen zu wollen, dass sie all derley unnützen Lärm für das künftige vermindern wircklichen Gefahr um

die nötige Hilfe sich an das hierländige Militare verwenden sollen, welches ihnen, wenn sich der Notfall bestätigt, unverlängt an Hand zu gehen, ausser Acht lassen wird.

Ex Cancellaria Bellica. Herrmannstadt den 7-ten Decembris 1784

Johann Schloissnigg m.p.
k.k. Kriegs Secretair

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 56—57.

202

1784 decembrie 8, Deva

Perhibetur occasione modernarum turbulentiarum incolas districtus Hatzeg aliorumque locorum subalpestrium ex praedis ablatis plura in alpe-trem Valachiam transferre ibique distrahere et abalienare.

Quorum fraudi ut occurratur, demisse petimus medio Excelsae Supre-mae Armorum Praefecturae apud Principem Valachiae eo rem dirigi ne sine officialium legitimatione qualiumcunque rerum, pecorum item, et pecudum in Valachiam distractio durantibus modernis circumstantiis admittatur, immo severi prohibeatur. Devae, die 8-a Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 80.

203

1784 decembrie 8, Deva

Ex dispositione commissariatica per dominum adiunctum provincialem commissarium a Zejk producta innotuit ingratas ex parte Inclytae Militiae ratione defectus intertentionis ad Excelsum Regium Gubernium pervenisse querelas. Cum vero in genere nullus nobis defectus constet casus autem specifi-ci haud expositi fuerint, sustinemus Excelso Regio Gubernio demisse re-praesentare, quo magis necessaria est pro his circumstantiis Inclyta Militia eo maiorem attentionem adhiberi ne defectum patiat. Devae, die 8-va De-cembris 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 85.

204

1784 decembrie 8, Hațeg

Mivel az itten lévő eddig való nép a sok féle dolgokra való nézve igen gyenge és nem elégséges volt, azért kívántam a Méltóságos Urnak ezen mos-tani Dispositiómat jelenteni, hogy ezen helylységeket, úgy mint Borbátviz és Klopotiva meg nem erősíthettem jobban, hanem mindenikhez 20—20 emberből álló Commandóval bé huztam, de mivel holnap három Compania

Bánátbeli Gránitzer Várhelyre és Pestényben a Banatusból ide érkeznek, azért holnap azon 50 Székely Infanteria Regimentből és holnap után 250 Bánátusi Gránitzer a Sztrigy vize mellé jöendő néppel, a melylyel Russort és Borbátvizet megtelepitem, a melyly 300 ember az istentelen népet félelmenben fogja venni, a hová 30 rész szerint Tuskánai Huszárt, rész szerint Székely Huszárokat küldeni. Kő-Boldogfalváról pedig én semmi lovas népet el nem vehetek, mivel ezen Truppok nem az én Commandom alatt vagynak. Hogy ha pedig a Méltóságos Úr aztat véghez viheti hogy husz vagy több Huszár Kőboldogfalváról vagy másunnan ezen környülálló helységeből bé jöne, én segítségül leszek. Továbbá ezen Rendelésemet tettem ezen Háttzeg Vidékin hogy Háttzegtől fogva Klopotiváig egy Linea huzátassék és a helységek Háttzeg, Rea, Kernyesd, Klopotiva erőssen meg erősitessenek; a melyly alkalmatossággal a Tuskániai Huszár Regimentből Klopotivára, a hol istállók készen vagynak tétetessenek. Illyen móddal gondolom hogy Háttzeg Vidéke ugy meg erősittetik, hogy midőn szükség leszen a hová kívántatik arra fordítani leszen, azon kívül szükséges egy Commandot 60 főből Vulkánra küldeni, hogy ezen helységet observálja és a Syllyi völgyet is zabalán tartsa. A nemességnek egyben gyűlést javasaltam Vice Ispány Szilvásinak Nagy Péstényben és így leszen Hunyad a Bányasággal együtt 300 emberrel megerősítve és az ismét való tsalárdságtól ment leszen.

Ezen Dislocatiót tegnap estve kitsináltam, mivel utánna nekem jött volna tudósítás a Bánátisták bėjöveteléről, mellyekre ha a Méltóságos Urnak valamelly válaszáat tetszik tenni, velem közöllye.

Már most az jön, hogy ezen nép a kenyerit mi módon vészi, hogy ha Dévai Sütők nem elégségesek, mi módon tetszik eziránt tettzésit hozzám küldeni.

Holnapután jönnek 204 Bánátusi Személlyből álló Trupp Alsó Szilváásra, a kik holnapután ha lehetséges ugy mint 11-dik Déván fognak lenni. Háttzeg, 8-vo X-bris 1784, Karp m.p. Obersleytnant.

Pe verso: 1 004.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 47.

Întrucit trupa de pînă acum de aici, cu privire la multe feluri de lucruri de făcut este foarte slabă și nu a fost suficientă, de aceea am dorit să informez pe Domnia Voastră despre aceste dispozițiuni ale mele de acum: că acele localități ca Rîu Bărbat și Clopotiva nu le pot întări mai bine, ci le-am trimis la fiecare câte un detașament din 20—20 de oameni, dar întrucit miine sosesc aici din Banat, la Grădiște și la Peșteana, trei companii din rîndul grănicerilor din Banat, de ceea miine pe acei 50 din regimentul de infanterie secuiesc și poimiine pe cei 250 de grăniceri din Banat, împreună cu trupa care va veni lingă apa Streiului, îi voi stabili în Rușor și Rîu Bărbat, care 300 de oameni vor ține în frică poporul cel fără de Dumnezeu, unde voi mai trimite și 30 de husari de Toscana și în parte husari secui. De la Sîntămăria Orlea eu nu pot lua nici un fel de trupă călare, deoarece aceste trupe nu se află sub comanda mea. Iar dacă Domnia Voastră va putea obține acest lucru, ca douăzeci sau mai mulți husari din Sîntămăria Orlea sau localitățile din jur să vină încoace, eu vă voi fi de ajutor. Mai departe în districtul acesta al Hațegului am luat acea dispozițiune ca de la Hațeg pînă la Clopotiva să se tragă o linie și localitățile Hațeg, Rea, Cîrnești, Clopotiva să fie puternic întărite, cu care ocazie trupa să fie așezată

la Clopotiva, unde grajdurile sînt gata. Din regimentul de husari de Toscana așa mă gîndesc ca districtul Hațeg să fie astfel întărit, ca atunci cînd va fi nevoie, unde se reclamă, să fie folosită trupa. În afară de aceasta este necesar să se trimită la Vulcani un detașament de 50 de oameni ca să observe această localitate și să țină în frîu și Valea Jiului. Am propus domnului vicecomite Szilvási adunarea nobililor la Peșteana și astfel va fi întărită Hunedoara împreună cu regiunea minieră cu 300 de oameni și de o nouă răscoală va fi astfel scutită.

Această dislocare am făcut-o ieri seara, întrucît după aceea mi-a venit încunoștințarea despre venirea aici a celor din Banat, la care dacă Domnia Voastră va binevoi să-mi dea vreun răspuns să mi-l comunice.

Apoi mai e și problema că acea trupă în ce mod își primește pîinea, dacă brutarii din Deva nu sînt suficienți. În această privință să-mi înaintați părerea Dumneavoastră.

Poimîine sosește la Silvașul de Jos trupa din Banat din 204 de persoane, care poimîine, dacă va fi posibil, adică pe ziua de 11 va fi la Deva. Hațeg, în 8 decembrie 1784. Karp m.p. locotenent-colonel.

Pe verso: 1 004.

205

1784 decembrie 8, Hațeg

Drága kedves Ur!

Méltóságos Szilvási Bálint V. Ispány Ur parantsolásából jelentem az Urnak hogy Szilvástra valami 50-ig való székely katonaság holnap reggel mennyen. Uroságod mulhatatlanul mennyen által és mindenekről tegyen proviziót. Emelett Méltóságos Lukács Joseff Ur azt mondá hogy a Nemes Táblától megnyerte hogy a Demsusiak semmi féle naturát ne adminisztrálnak. Továbbá állandó tiszta szivességgel maradok

Drága Kedves Urnak alázatos szolgálja

Raptissime Hátzeg 8-va Decembris 1784

Szatsali Pap István

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 35.

Dragă și iubite domnule!

Din porunca preamăritului domn vicecomite Szilvási Bálint vă aduc la cunoștință că miine dimineață va pleca la Silvaș armată secuiască pînă la 50 de oameni. Domnia Ta să te duci neapărat acolo și să te îngrijești de toate. Pe lîngă aceasta preamăritul domn Lukács Joseff mi-a spus că a obținut de la nobila Tablă ca cei din Densuș să nu dea nimic în natură pentru armată. Rămîn pe mai departe cu statornică și sinceră amabilitate sluga umilă a iubitului domn

Pap István de Săcel

Foarte urgent, Hațeg, 8 decembrie 1784.

Excellentiae Vestrae demisse referendum duxi: Ex subsidio militiae Banatensis adpulisse iam in huc circulum ad stationem Illye ex Inclyta Legione Würtenbergiana 40, ex Inclyta Legione Samuele Comite Gyuliana 70, ad quam stationem exspectantur adhuc 30, pedites et duo tormenta, ad stationem Szirb ex Praelaudata Legione Würtenbergiana 40, ex Inclyta Legione Antonio Comite Eszterhaziana 90 praeter praescriptum autem numerum iam adsignatorum subsidiariorum eam militiae quantitatem suppetendam ab Illustrissimo Domino generali a Koppenzoller petii, qua in possessionibus quoque Guraszada, Branyitska, et Maros Solymos penes iam ordinatos ad hunc pagum posteriorem 50 limitaneos pedites sufficienti praesidio instructae satisque valide militares excubiae collocari possint. Cum porro in districtu Hattzeg publicae securitatis circumstantiae iuxta isthic advolutas dominorum possessorum litteras pariter periculosae sint, ab eodem Illustrissimo Domino generali ulterius expetendum censui, ut in memoratum quoque districtu Hattzeg unicam peditum divisionem cum duobus tormentis unum item equitum manipulum dirigat. Interea etiam vero dominum colonellum a Karp quoad districtum Hattzeg requisivi, ut eorsum sub hodierno hinc expeditos quinquaginta Siculos pedites cum uno equitum manipulo in pagum subalpestrem Borbatviz ea cum responsabilitate disponere velit, quod si quid periculi ex commissione huius provisionis sequutum fuerit, Sua Illustritas respondere teneatur. De progressu vero itineris Excellentissimi Domini Regii Commissarii a Jankovits domini substituti vice comitis Zarandiensis litteras reverenter adnecto iuxta quarum invectionem certum hominem expediti exploraturum successivas Suae Excellentiae itinerarias stationes, quibus mihi relatis quae ulterius mihi eatenus constiterint, confestim ac semper Excellentiae Vestrae notum facere non deero. Devae die 9-na Decembris 1784.

Excellentissimo Domino Gubernatori Regio.

Concept, Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 50—51.

Ex informatione domini adiuncti provincialis commissarii Sigismundi Zejk innotuit mihi pervenisse ad Excelsum Regium Gubernium querelas ratione defectus circa intertentionem Inclytae Militiae ad circulum praefecturae meae commissum dislocatae. Cum vero quoad expositum intertentionis defectum nullus mihi constet specificus eassus, in genere vero certum sit, quo magis necessaria est pro modernis circumstantiis Inclyta Militia, eo maiori attentione eandem accomodari. Proinde hanc meam demissam declarationem pro necessariis excusatione humilime submittendam duxi. Devae, die 9-na mensis Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 81.

Dignatum fuerat **Excelsum Regium Gubernium** tenore gratiosi sui Decreti de 27-a Novembris a.c. numeroque 11065 in sequelam benigni Decreti Aulici de 20-a eiusdem mensis exarati gratiose huic Tabulae committere, quatenus processum penes jus statarium contra captivos rebelles Valachos institui Altissime ordinatum illico sisteret, captivos autem sub secure custodia conservet, nec quemquam ex iis dimittere praesumeret, velut per Altissime denominatam commissionem examini subiciendos, in cuius benignae ordinationis Regiae effectum processum juris statarii adversum captivos ad adventum usque **Excellentissimi Comitis Antonii Jankovits** differre haud praetermisimus. Quia vero dilato juris statarii processu captivorum numerus adeo accrevisset, ut iidem absque periculo infectionis et securitatis publicae in comitatensibus carceribus ulterius detineri haud possent, (siquidem hesternae die captivi numero 7 ex praevis causa mortem oppetiissent), partem non exiguam eorum captivorum ad carceres arcis Devensis deducendam ordinavimus, verum hos quoque carceres aucto in dies captivorum numero, iisdem recipiendis propediem haud suffecturos esse praevidemus. Proinde oramus **Excellentias Vestras**, quatenus huic malo congruum remedium adferre dignentur, quo in ea parte publicae et securitati, et sanitati consuli possit. Devae, die 9-a Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 82.

Excellentissime Domine Liber Baro Regie Gubernator,
Domine ac patrone mihi gratiosissime!

Subaudio non sine maximo doloris sensu, subsidium militare ab Illustrissimo domino generale Koppenzoller nobis et summe necessarium, et oportuna omnino occasione suppeditatum difficultari caepisse. Dignabitur **Excellentia Vestra** gratiose recordari in submissarum relationum serie, hinc genuine relatum in partibus Transmarusianis nominanter vero valle Kajan, ac dominiis Illye, et Branytskea, partibus Inclyti Regni Hungariae, atque eidem ingremiato Banatui vicinis magnam hominum multitudinem variis instrumentis armatam ad novas caedes, et tumultus aspirare, qui tam huic regioni, quam etiam vicino Hungariae Regno funestiores esse non sine causa praemetuerentur, et cum ne actu quidem pro magnitudine gliscentis mali sufficiens adsit militiae numerus tunc autem nullus plane fuerit, ad anteverendum utrisque provinciis imminens periculum, necessarium omnino fuisse **Officiolatu**, ac mihi quoque ab Inclyta Militia in vicinis partibus dislocata suppetias petere, quae non resensum, sed laudem singularem, mea quidem ac illorum etiam qui evidenti periculo expositi erant, opinione mereri videtur, quod nisi tempestive velut proximior subsidium tulisset, praefatorum incolarum animi ad nova molimina certo certius incanduissent, qui adventu eiusdem militiae, quemadmodum emolliri caeperunt, ita se solo relictis malevolum spiritum facile resumment.

Reverenter itaque **Excellentiam Vestram** precor, dignetur ex gratiosa publicae securitatis reflexione tam eorum, qui in necessariis omnino statio-

nibus modo provisorio iam excubant approbationem, quam vero ad districtum quoque Hattzeiensem prout ex relatione hodierno cursore Excelso Regio Gubernio submissa patet, aequo periculo expositum inde ociorem succursum paterne exoperari. Ego nocte quoque proxima a brigada Tömösiensi cursore extraordinario requisitus sum, ut casus potiores stafetaliter, de caeteris autem circumstantiis ordinario cursore certiores redderem, quod equidem pro securitate utriusque provinciae non tantum alienum non video, sed ad partes omnino officii mei pertinere autumo, a gratioso nihilominus Excellentiae Vestrae arbitrio hac, quoque in parte dependere cupio, debita subordinationis lege persistens.

Excellentiae Vestrae

humilimus servus

Devae, 9-na Decembris 1784.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 83.

210

1784 decembrie 10, Deva

Statum plebis in hoc circulo adhuc turbulentum esse, immo Valachos pravorum consiliorum effectum dolose, et fraudulenter in adventu veris differre dignabitur Excelsum Regium Gubernium gratiose cognoscere.

1-mo. Ex advolutis vice iudicis nobilium Petrik litteris.

2-do. Ex aliis advolutis domini substituti vice comitis Valentini Szilvasi litteris.

3-tio. Ex casu in possessione Mihallyen recentissime commisso, casus vero hic fuit.

Praemisis per dominum supremum vigiliarum praefectum a Sztojanich ad possessionem Mihallyen hospitiorum designatoribus incolae possessionis Mihallyen restiterunt, dein supervenienti quoque Domino Sztojanich ex agmine ad pugnam coadunato resistere voluerunt, quos Dominus Sztojanich manu sibi subordinata eorum traiectis dissipare coactus est.

Hi aliique casus tam certi sunt, ut nihil certius sit, quam maiorem comitatus huius cum Zarand uniti partem turbulentam esse, in quibusdam locis Valachos ad speciem duntaxat pacem et animorum tranquillitatem in adventum veris simulare ea fraude ut tunc commodius servire, hereditariamque hanc Sacratissimae Suae Maiestatis provinciam conturbare et confundere possint. Cum itaque altius quam hactenus ex animo plebis principia turbulentiarum eradicanda sint, principia vero eadem haec sint: Valachos iussu Suae Maiestatis (quod cogitare quoque sacrilegum est) contra Hungaros grassari, media duriora ideo non adhiberi, quod expeditio eorum iussu Altissimo suscepta sit, et subsidiariae quoque militiae adventu iuxta praecitatas domini substituti vice comitis litteras eapropter differri; proinde de genu iterum oramus eo omnes dispositiones contra tumultuantes Valachos dirigi, ut ex duriori agendi modo vincatur plebs infundatam esse eius de principiiis turbulentiarum conceptam falsam persuasionem stanteque hieme tam fundamentaliter per adventum maioris, quam nunc est militaris subsidii

416

compescendum esse ne vere appetente de novis tumultibus, ac turbulentiis tunc maiori cum periculo sedandis cogitare audeat. Devae, die 9-na mensis Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 84—85.

211

1784 decembrie 10, Blaj

11 559

P.P.

Plures quae iam querulosae isthuc venerunt, venturaque praemetuntur parochorum et ecclesiarum iniuriae cogunt consistorium Illustritati Vestrae ab aliis publicis negotiis quibus nunc occupatissima est, advocatae supplicare, ut cum in patriae defensionem, et tumultuantis furentisque plebis coercionem insurgere obstricta, jussaque de nobilitate nonnulli in ipsos parochos greco catholicos vires suas exerere caeperint, signanter: parochum Olach Herepeiensem Mathaeum Albam Carolinam ad carceres deduxerint ibique detentum non nisi exacto ab eo iuramento dimiserint; parochum item Zacheum Angyel Igeniensem virum facta adversus eum inquisitione etiam innocentem probatum similiter aresto Albae Carolinensi mancipatum post 24 horas dimiserint, cuius mancipationis causa ipse vice iudex nobilium Komaroni extitisse refertur, qui cum iussus fuisset sacerdotem dis unitum ex Ompoitza Zacheum intercipere, utut tam nostrum Zacheum, quam etiam dis unitum in persona nosset, facto de industria in restitutionem nostri errore nostrum deduci curavit, parochum Olach Peterlakiensem Popa Onye quum fuga seu potius occultatione locis subduxisset, pluribus spoliari, uti ex eius supplicii isthic accluso libello gratiose videre dignabitur Illustritas Vestra parochum Gambociensem quoque ad carceres magistratuales deduxerint et haec in Inclito Comitatu Albensi.

Parochum Al. Gyogyiensem Popa Alexandru ad Inclitis Comitatus Hunyadiensis carceres Devam aeque deduxerint, et quod omnem vexam excedit, referente Basilio Kalbo Tordensi in possessione sibi vicina Berkes, patibulum ita ad portam cemeterii erexerunt, ut homines per illud debeant ingredi. Accedit quod parochus ad insurgendum urgeant, sicut Samuelem Ladai Bogoiensem, cui quia non potuit hominem sufficiendum offendere, equum ademerunt, nam parochus Rafel Berenyiensis custodit curiam domi-nalem. Dignatur Illustritas Vestra apud Excelsum Regium Gubernium effi-cere, ut parochi si quid deliquerunt suae deferantur instantiae et super his minime vexandis ordines eluerari, dum penes praesuleae dexterae filiale oscu-lum omni cum devotione perenamur.

Illustritatis Vestrae

humillimi servi
Consistorium Illustritatis Vestrae

Balasfalvae, 10-ae Decembris 1784.

Copie, C.H., dos. 13/1784, f. 23.

Per suppeditandum ab Inclyta Brigada Tömösvarensi militare subsidium non tantum restitutioni publicae securitatis in partibus comitatus luius Inclyto Regno Hungariae vicinis consultum est, sed simul propagatio queque rebellionis pestiferae ad vicinas Regni Hungariae partes impedita est eo faeliciori effectu, quod districtus Illye praecipua rebellium sedes hactenus omni praesidio destituebatur, superveniente vero ex Inclyto Regno Hungariae militari subsidio idem districtus Illye contra rebelles munitus sit, cointelligentiaque eorum cum rebellibus Zarandiensibus intercisa fuerit. Cum vero praeter districtum Illye, districtus quoque Branyitska et Solymos pari praesidio militari muniendi sint, quo gratiosi erga Excellentiam Vestram animo, aeternaque gratiarum actione receptum fuit subministratum subsidium militare, eo maiori cum animorum confusione ex isthic advolutis actualis assessoris domini Josephi Papi pro accomodatione Inclytae militiae Banatensis ordinati litteris intellectum est, praelaudatam subsidiariam militiam ratione necdum bene cognita tunc revocari quando ulterius desiderabatur in sexcentis capitibus supplendus subsidiariorum numerus pro districtibus Illye, Branyitska, et Solymos dislocandus. Qemadmodum proinde Illustrissimus Dominus Liber Baro supremus comes et Inclytae Militae Oroszianae vice colonellus a Klestinczki, Illustrissimum Dominum Brigaderium generalem a Koppenzoller requisivit, ita Excellentiam Vestram, per omnes illas rationes, quibus in amorem publicae securitatis fertur, perdemisse oramus, dignetur pro concredito sibi eminenti munere disponere, ut pro hoc comitatu ex Inclyto Regno Hungariae disposita subsidiaria militia non tantum ne revocetur, sed ad sexcenta capita iuxta primitivas praeces suppleatur; casu enim, quo in oppido Illye, Guraszada, et Szirb cum certiori reducendae exulantae fere publicae securitatis specimine actu excubantem Inclytam Militiam revocari contigerit, Regio Transmarusiana a loco Tricesimali Zam Inclyto Regno Hungariae vicino usque Albam Carolinam ad decem milliarium distantiam nullo militari praesidio munita, ad nove rebellionis molimina certo certius erumpet, et ne itineris quidem certissimo periculo vacabit. In maiorem vero obtinendae securitatis spem adventum Excellentiae Vestrae communibus votis suspiriisque optamus, interea quoque nihilominus gratiosum Excellentiae Vestrae mandatum ad sedendam plebem directum quantum publicandum eius apud plebem in moralibus confusam valere posset hactenus enim placida vix aliquem effectum prodixerunt, consueta modalitate publicare non deero. Quod reliquum nos quoque cum aliis adflictis pro incolumitate Excellentiae Vestrae perpetuis praecibus caelum fatigando pereni lege existimus. Devae, die 10-ae Decembris 1784.

Excellentissimo Domino Comiti a Jankovits.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 86–87.

Quod sub hesterno Excellentissimo Domino Libero Baroni Gubernatori Regio ego supremus comes demisse repraesentavi, id hodie realiter, ac effective ex annexis domini Josephi Baja actuali assessoris pro accomodatione Inclytae Militiae exmissi litteris, ut et ex declaratione domini supremi vigiliarum praefecti a Riczant subsidiariae militiae Banatensis commendantis

Innotuit. Inclytam Militiam ex vicinis Regni Hungariae partibus in subsidium restituendae publicae securitatis in hunc comitatum ad processus Illye et Lopusnyiak impetratam non sine periculo publicae securitatis revocatam esse. Eventus hic eo plus nocet publicae securitati, quod districtus Illye, Branytska, et Sollymos, in quibus praecipua rebellium sedes est, omni praesidio militari destituantur, ibi nulle subordinatio observetur, nulla contributio Regia solvatur, nulla naturalia in rationem Inclytae Militiae praestentur, executores pro iisdem exigendis exmissi, violenter repulsi sint, qui discedente Inclyta Militia maiori cum animositate repellentur, cum rebellibus Zarandiensibus nullo interveniente militari impedimento, perpetua cointelligentia foveatur, indeque a loco Zam usque ad extremos comitatus huius confines versus comitatum Albensem trans Marusium praesidium militare non existat; ex numero enim militiae ex hoc Principatu ad hunc comitatum hactenus dislocatae, pars potior in circulum Zarandiensem expedita est, reliqua vero pars pro quantitate comitatus satis exigua ad custodienda oppida Deva, Hunyad et Hattzeg vix sufficit, pro incaptivatione vero coriphaeorum, pro recaptivatione praedarum, pro ademptione armorum a tumultuantibus aliisque plebis propter defectum militiae nihil realiter, et effective agi potest. Immo dominus vice colonellus a Klestinczki per curatores fodinarum ad suppeditandum pro securitate aerarii penes fodinas praesidium militare requisitus propter notoriam militum paucitatem periculo expositis fodinarum locis subvenire non potuit, hacque ratione coacti sumus pro subsidio militari ad Inclytam Armorum Praefecturam Banatensem eo argumento recurrere, quod Illustrissimus dominus consiliarius Michael a Brukenenthal tenore litterarum in extractu isthic advolutacum spem subsidii inde suppeditandonobis porrexerit; quo subsidio militiae Banatensis non tantum securitati circuli huius, sed propagationi quoque rebellionis Valachicae versus partes Banatenses consultum fuisset. Dum nihilominus Banatensis militiae subsidium vel maxime necessarium fuit, eodem subsidio tunc revocato, quemadmodum cum exordio militaris conscriptionis Excelso Regio Gubernio humilime repraesentatum fuit, parvam illam scintillam magnum incendium excitaturam, quod etiam excitatum est, ita nunc quoque ex subditali erga Augustissimum vinculo, nos, qui locales circumstantias propriis oculis videmus, de genu declarare sustinemus; nisi Banatensi militari praesidio nunc evacuatus districtus Illye circulo Zarandiensi vicinus, item circuli Branytska et Sollymos omni praesidio destituti, pariterque circulo Zarandiensi vicini militari praesidio ocissime communiti fuerint, certissimum metum subversari, ne rebellio Valachorum ex iisdem partibus valde periculosis maiori cum crudelitate resurgat, omnisque politicae administratione forma intervertatur, non tantum ibi, sed in ceteris quoque coimitatus partibus, hodie namque repraesentatum est per substitutum vice comitem districtus Hattzeg interceptam esse, notabilem Valachorum ferinae provisionem, quam ad alpes convehere volebant. Sustinemus que proinde petere ex parte eorundem districtuum Illye, Branitska, et Sollymos, et Hattzeg, eo ocus de securitate provideri, quod pro Excellentissimo quoque domino Regio commissario a Jankovits per easdem partes horsum adventuro, securitas vel maxime necessaria sit, Suaque Excellentia iuxta isthic advolutas proprias litteras omne subsidium ex militia Banatensi appromittere dignata fuerit. Devae, 10-me Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 161–162.

Species facti
super factis Soika Grosav incolae possessionis Zaam

Postquam mihi per exploratores meos denunciatum esset, constitutum rei alienas furto ablatas secum habere, illico eum intercipiendum examinandumque esse duxi. Tanquam huius accusationis innocens delictum sibi imputatum in alios utpote Zojka Mihaly et Zojka Past devolvere interdebat. Quum tamen mox subsequenti die res parvi momenti, ut fasciae puerilis, fumatorium suprascripti apud eum inventae fuerint, facile mihi colligendum erat, constitutum aliarum quoque rerum ablatarum notitiam habere. Constituto igitur ad instar correorum suorum nihil fatente eundem Inclyti Comitatus transmitto procul dubio media extorquendi confestionem adinventuro.

Signatae Petris die 10 Decembris 1784.

Comes Bubna
vexillifer Inclyti Regiminis Karollyani

coram me
Mocsary
capitaneo

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 38.

Sacrae Caesareo Regiae Apostolicae Maiestatis Archi Ducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Sicularum Comitatus, domini domini nostri clementissimi nomine!
Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

Qualem Regio Gubernio Inclyta Suprema Armorum Praefectura circa petitum per Dominationes Vestras a domino generali de Koppenzoller militare contra tumultuantes subsidium fecerit declarationem, quales item in huius sequelam ediderit dispositiones, ex advoluto honorifici sui insinuati exemplo Dominationi Vestrae uberius perspicient, quod pro earundem Dominationum Vestrarum directione hisce communicator ac una eisdem id, quod militare subsidium sine scitu Gubernii Regii a memorato domino generali sollicitaverint, exponitur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii, die 10-ma Decembris 1784.

Baro Samuel de Brukenenthal gubernator m.p.

David Szekeley cancellarius m.p.
Anton Horvath secretarius m.p.

Pe verso: Tabula Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae, Praesentatum die 18 Decembris 1784.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 54–55, sigiliu de Inchidere timbrat.

Felséges Erdélyi Királyi Gubernium!

Tetemes meg sirathatatlan kárainkat, melyeket nekünk a közelebb el folyt Novembernek 7-dik, 8-dik, 9-dik, 10-dik és több napjaiban Háttzeg Vidéken Nemes Udvarainkba a helybeli pártos Parasztság nagy sereggel öszve csoportozva tett és a melly miatt azolta is mind Házainkan kívül, városokon nyomorgunk, reményük hogy valamint mi a Nemes Hunyad Vármegye Táblájának keseredett szívvvel meg irtuk volt, úgy az is Excellen-tziátoknak meg írni el nem mulatta, a minthogy azon írásra Excellen-tziátok meg tsendesítő parantsolatot adott ki a pártos parasztság ellen.

Kegyelmes Uraim! A mi Felséges és igen Ditsőséges Királyunkhoz és Nemes Hazánkhoz valo Hitbeli Kötelesség kényszerit bennünket hogy midőn láttyuk ennyi ártatlan Nemeseznek vérontatásokat és a Hazának a Hazába lakó pártos Parasztok által sokkal nagyobb el pusztittatását, hogy sem mint külső ellenségek által ez előtt esett, ne halgassunk, hanem minden kedvezés nélkül írjuk le ezen romlásunknak szerző okait valamint az rajtunk meg esett.

1-o. Ezen foljó Esztendőben Augusztusnak első Napjaiba midőn némelly Faluk Háttzeg Vidéken és a Sztrigy környékiben Háttzegen Méltóságos Obrist Leutenant Kárp Urnál magokat katonáknak fel iratták és a szerent mind a Politica mind pedig a Földes Urak Jurisdictionját le vetkezni igyekeztek volna, a Nemes Vármegye Táblája által a Felséges Királyi Guberniumhoz tett Relatióra küldetett az Inclytum Orosziánum Regimentből két compania azon engedetlen conscibált faluknak engedelmességre valo hajtására a midőn is némelj paraszt falubeliek a tsendesítő publicált parantsolatnak reclamálván Kapitain Richárd Ur által el fogattak, kik is minden büntetés nélkül fenn nevezett Kárp Ur által el botsáttattak. Melly szerent némelly parasztkok annyira elméjekre vonték volt a fegyver felvételét, hogy magának nevezett Kárp Urnak azt mondották személyesen hogy ha fegyvert nem adnak nekik, mind kurutzokká léznek és a nemességet el pusztittyák az országból, a mint ezt Kendeffi Josef és Báro Györfi Carolina néhai Kendeffi Mihály Ur özvegyc a fenn irt Kárp Ur feleségétől Háttzegen a Quartélj Háznál beszélteni halotta. Maga is Kárp Ur előre azt mondotta hogy a parasztkok meg nem tsendesednek, míg tíz vagy husz nemes embereket meg nem ölnek. A casus után is azt mondotta sokak előtt hogy a nemeseznek meg ölettetéseket még előre meg jövendőlte volt. A minthogy

2-do. Novembernek kezdetével a pártos parasztság feltámadván Záránd Vármegyében a Nemesség ellen vérengző és pusztító szándékkal, leg ottan hogy a Nemes Vármegye Táblájának hírével esett, azonnal meg irta az említett Obrist Leutenant Urnak, ki el is ment Dévára, holott mit tselekedett maga mellé vett katonáival azon helybeli lakosok tehetnek declaratiót. Háttzegen pedig Novembernek kilentzedik napjára viradólag érkezett meg némelj székelly huszárokkal és egy compania gyalogsággal, de az alatt

3-tio. A Strigy folyamattja mellett lévő pártos parasztság látván hogy a Maros vizén túl lévők minden akadály nélkül prédálnak és égetnek, ez is hasonló dühösséggel fel költ a prédálásra s égetésre annyira hogy a míg az említett Obrist Leutenant Ur Háttzegrre megérkezett, az alatt Háttzeg Vidéken is a Nemes Udvaroknak felpredálása és sokaknak egészszen valo felégetése és kevés falukon kívül véghez ment, mert Háttzegen Kárp Ur el menetele után Kapitain Henni maradván Commendansnak, nem hogy a Nemesség mentségére és a prédáló parasztkoknak meg akadályoztatására

rendelést tett volna, sőt inkább mind maga személylesen, mind pedig katonái utat mutattak a prédálásra és kár tételre. Ugyan is

4-to. Halván és rész szerént tapasztalván Kendeffi Miklós Ur, Magyar Brettyei udvarába lévén, hogy a prédálás és égetés a Sztrigy foljamattya mellett fel Háttzeg Vidéke felé szakadatlanul harapózik, Novembernek ötödik napján maga és háza népe meg maradhatása iránt ment által Háttzeg Vidékire, az Orlyya Boldogfalvi Gróf Kendeffi Elekné Aszszony eő Nagysága házaiba, látván hogy az azon alattvaló Nemesség a Hunyadi Várba szaladna, hová oltalommal a fenn nevezett Kapitán Urtól fizetésért egynéhány katonákat kért, de semmiképpen nem nyerhetet, azért 7-dik Novembernek dél után üressen hagyván azon házokat Háttzegre vonta el magát.

5-to. Fenn nevezett Báró Györffi Carolina, minekelötte Orlyya Boldogfalvi lako házai fel prédáltatnának, 7-dik Novembris Háttzegről katona szekereket kérvén és fogadván, néhány hordó borainak Kárp Ur szállására való bé szállítására a hol szálvá volt, mellyeket éppen üressen vittek bé, egy tele hordóját pedig a szekeres magának el tartott, jóllehet mindenik szekeresnek két két Rénus forintokat fizetett.

6-to. Nyoltzadikra viradólag midőn az egymás mellett lévő Magyar és Oláh Brettye prédáltatnék és égetetnék, említett Kapitán Henni ötvened magával katonákkal Háttzegről maga ló háton pistolyosan előre nyargalván, M. Brettyén a Kendeffi Miklós Ur udvarába kérte hogy ki parantsolattya-ból prédálnék és égetnék az udvarokat, azt felelték hogy a Császáreből, mellyet halván, nem tiltotta a paraszt prédálókat a kártételtől, hanem a parasztok egy butellia aszszu szőlő borát adván a kezébe azzal a Báro Bornemisza Josef Ur udvarába ment átt, intette a parasztoakat hogy azt ne gyujtanák fel, hadd maradna meg az Quartély Háznak. El érkezvén pedig katonái, azokkal bé ment a pintzébe, mellynek nagyobb része akkor még épségbe volt, és a parasztokkal együtt ivott, kik a fél pistollyát is el vették, mint maga más napon sokaknak panasolta. Azon időekben minden nap is részegen találtatott.

7-mo. Az irt Holnapnak 7-dik napja estvéjén, az Orlyya Boldogfalvi házok a prédálók által meg gyujtatván, annak tüze világára az egész Háttzeg vidéki pártos parasztság fel indult a Nemes Udvarházok prédálásokra és égetésére, annyira hogy nyoltzadik napján Novembernek a parasztság mindenfelé prédálván és pusztitván, kilentzedikre viradólag feles Udvarházok fel is égetettek, mivel a katonaság a prédálóknak le tsendesítésére fel nem költ, sőt Háttzegről és más militarizált helyekből is a katonaság prédálni a Brettyei, Orlyyaboldogfalvi, Nalátzi, Vádi és más falukbéli udvarokba el ment. Strásamester Zvilág tizenkét katonákkal ez nap reggel Háttzegről Orlyyaboldogfalvára ki menvén, a Györffi Carolina udvari birájával a pintze ajtaját, mellyre a prédáló parasztok réa nem akadhaván, borai meg maradtanak volt, magának ki mutatta, a honnét két hordó oh bort szekérre tétetvén, azt mondotta hogy az Obrist Leutenant Urnak viteti Háttzegre, mellyet látván a parasztok a többit el prédálták. Egy kanapét az égő házból ki hozván a nevezett strásamester, magának akarván elvenni, mellyet némely katonák nem akarván adni, hogy egyiké se lehessen a tűzbe vetették. Ekkor a Gróf Kendeffi Elekné ottan lévő udvaránál a prédáló parasztok míg a szobák le rontásához nem fogtak volt, tsak a borokat vesztegették, de a meg említett katonák oda is el mentek és azokat a házoknak el rontására is fel gerjesztették, az ajtokat magok előbb bé rontván, a minthogy láttzanak is némely ajtókon és ajtó feleken a paganétokkal valo vágás vagy szúrásoknak helyei.

A Nuxoriak szekerekkel vivén a prédált hordó borokat falujokba Orlyaboldogfalváról, a Szálláspataki katonaság uttyát állotta és Heroits nevezetű Hadnagyához bé hajtatta a szekereket, ki a hordó borokat el vévén, szekereket marhájokat nékiek vissza adta.

8-vo. Ugyan az nap 8-dik Novembris a Háttzegre szaladott nemességből Orlya Boldogfalvára, Vádra és Nalátzra akarván némellyek ki menni a prédálók el üzésére és némelly portékáknak a prédálás és égetés aloll való ki ragadására, nem botsáttattak, sőt Kapitán Henni tiltotta, azt mondván hogyha ki mennének, több oda bé nem botsáttatnának, másfelől ismét azzal rettegtették a Háttzegiek az oda szaladt nemességet, hogy ha a parasztok a várostól ki kéri, azonnal ki adják, a minthogy hír támadván hogy a parasztság a városra akarna jönni és a városon a dobos lármát vervén, az aszszonyok i jjesdségebbe apró gyermekeikkel együtt fenn említett Obrist Leutenant Kárpné aszszonyhoz akartak volna szaladni, de illetlen szókkal illetvén, őket még tsak az udvarára se botsátotta bé, hanem a Várda Házhoz vonták el magokat mig az i jjesdségbe meg tsendesedtek. Minthogy azért

9-no. A fenn irt Novembernek kilentzedik napjáig, a mig tudniilik sokszor említett Obrist Leutenant Kárp Ur a Maros mellékéről Háttzegre meg nem érkezett és katonáival s a nemességgel együtt Nalátz, Vád, Poklisa, Kernyesd, Pesteny és Ostro felé fel Klopotiváig a prédáló parasztok ellen ki nem ment és rajtok tsapást nem ejtett s fogságra nem vitt, kiket az után büntetés nélkül el botsátott, mind addig prédálás, pusztítás és égetés semmit se tsendesedett, mivelhogy a katonaság velle egyet értvén, az is prédálásra adta volt magát annyira, hogy a nemesek házaiból Háttzegen és más militárisált helyeken a bé hordott hordó borokkal, gabonákkal és házi portékákkal némelly hátok meg rakodtak. Mellyek hogy így légyenek ha investigáltak mindenek még bővebben világosságra fognak jöni.

És ezek rövideden okai Kegyelmes Uraim a mi meg siratthatatlan romlásinknak, annyira hogy némellyiknek közzülünk tsak egy vatsorára valója sem maradott, melly miatt a Házába magunk el pusztított házainkon kívül, városokon is imitt amott falukon mások háta megett bujdosni s éhezni kéntelenítettünk.

Kettőt kérünk azért Kegyelmes Uraim Excellentziátoktól

1-mo. Hogy méltóztassanak azt a kívánt Haza tsendességét meg szerzeni, a mellybe a mi el pusztított házainkhoz meg telepedhessünk és tsendességbe meg maradhassunk.

2-do. Annak módját fel találni, hogy illy véletlenül rajtunk meg esett káraink miképpen fordittassanak meg.

N. Szeben, 10-dik Decembris 1784.

Háttzeg Vidéki nagyobb és kisebb
rendbeli Nemesség.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 40—44.

Înălțat Guberniu Regesc Transilvănean!

Nădăjduim că precum noi am descris cu inima cuprinsă de amar Tablei nobilului comitat Hunedoara pagubele noastre uriașe, pe care nu le putem plînge de-ajuns, pricinuite curților noastre nobiliare din districtul Hațeg de către țărănimea locală răzvrătită, adunată într-o mare oaste în zilele de

7, 8, 9, 10 și în altele multe din luna trecută noiembrie și din cauza căroră și acum ne chinuim scoși din casele noastre, în orașe, tot așa și Tabla nu a neglijat să scrie despre aceste lucruri Excelențelor Voastre și că de asemenea, Excelențele Voastre ați emis porunca de liniștire a țărănimii răzvrățite.

Domnii noștri milostivi! Datoria noastră întărită prin jurămint față de preagloriosul nostru rege și nobila noastră patrie ne obligă să nu tăcem cînd vedem vărsarea sîngelui atîtor nobili nevinovați și nimicirea lor de către țărănimea răzvrătită, locuitoare în țară, mai mult decît s-a întimplat vreodată înainte din partea dușmanului dinafară și să înfățișăm fără nici o părtinire pricinile care au dus la această nenorocire a noastră și felul în care s-a întimplat ea.

1. În primele zile din august, în acest an curent, pe cînd unele sate din districtul Hațeg și de pe lingă Strei s-au înscris militari la Hațeg, la preamăritul domn locotenent-colonel Karp, și s-au străduit să se elibereze atît de sub jurisdicția politică, cît și de cea a stăpînilor lor de pămînt, în urma raportului făcut de Tabla acestui nobil comitat la Înălțatul Guvernium Regesc, din onoratul regiment „Orosz” au fost trimise două companii pentru a-i obliga la supunere pe cei din aceste sate conscrise neascultătoare. Cu acest prilej unii țărani, opunîndu-se poruncii de liniștire publicate, au fost prinși de către domnul căpitan Richard, dar ei au fost eliberați fără nici o pedeapsă de către sus amintitul domn Karp. După aceasta unii țărani s-au încăpățînat într-atîta să ia armele, încît i-au spus personal numitului domn Karp că dacă nu li se dau arme, vor deveni cu toții curuți și vor nimici nobilimea din țară, după cum au auzit aceasta vorbindu-se la Comandamentul din Hațeg, de la soția amintitului domn Karp, Kendeffi József și baroneasa Györffi Carolina, văduva domnului Kendeffi Mihály. Insuși domnul Karp a spus dinainte că țărănii nu se vor liniști pînă cînd nu vor omori 10 sau 20 de nobili. După cele întimplate, a zis, de asemenea, în fața mai multora că el a prevestit uciderea nobililor. De asemenea

2. La începutul lui noiembrie, țărănimea răzvrătită ridicîndu-se în comitatul Zărând împotriva nobilimii cu intenții singeroase și nimicitoare, Tabla acestui nobil comitat, de îndată ce a aflat, a și scris amintitului domn locotenent-colonel, care s-a și dus la Deva, iar despre ceea ce a făcut acolo cu soldații săi pot depune mărturie locuitorii orașului. El a sosit la Hațeg în zorii zilei de 9 noiembrie cu niște husari secui și cu o companie de infanterie, dar între timp

3. Țărănimea răzvrătită de pe lingă Strei, văzînd că cei de dincolo de apa Mureșului pradă și incendiază fără nici o piedică, s-au ridicat și ei cu aceeași furie spre pradă și incendieri, într-atîta încît, pînă cînd amintitul domn locotenent-colonel a sosit la Hațeg, între timp s-a săvîrșit prădarea curților nobiliare și incendierea cu totul a multora dintre ele în districtul Hațegului, cu excepția cîtorva puține sate, pentru că după plecarea domnului Karp la Hațeg a rămas comandant căpitanul Henni, care nu numai că nu a făcut nimic pentru salvarea nobilimii și oprirea țărănimii prădătoare, ba dimpotrivă el însuși personal și soldații săi au deschis drum pentru pradă și pricinuire de pagube. Căci

4. Fiînd în curtea sa din Bretea Streiului, domnul Kendeffi Miklós a auzit și în parte a constatat direct că prada și incendiările se întind necontenit pe lingă Strei spre districtul Hațeg. De aceea în ziua de 5 noiembrie, pentru a se salva și a-și salva și familia, a trecut în districtul Hațegului, în casele Înălțimii sale doamna contesă, soția lui Kendeffi Elek, de la Sîntămăria Orlea, și văzînd că nobilimea de mai jos de acest sat fuge

în cetatea Hunedoarei, a cerut de la amintitul domn căpitan pentru pază câțiva soldați cu plată, dar nu a putut obține aceasta nicicum și de aceea în 7 noiembrie după amiază, lăsînd goale acele case, s-a refugiat la Hațeg.

5. Sus-pomenita baroneasă Györffi Carolina, înainte de a-i fi prădate casele din Sîntămăria Orlea, în 7 noiembrie cerînd și angajînd de la Hațeg care militare pentru a-i transporta cîteva butoaie de vin la locuința domnului Karp, unde era incartiruită, aceste butoaie i-au fost aduse goale, iar un butoi plin și-a reținut căruțașul, deși fiecare căruțaș a fost plătit cu cîte doi florini renani.

6. În zorii zilei de 8, pe cînd erau prădate și incendiate Bretea Streiului și Bretea Română, care sînt una lingă alta, amintitul căpitan Henni, cu 50 de soldați au pornit de la Hațeg, el însuși călare cu pistoale alergînd înainte la Bretea Streiului, unde în curtea domnului Kendeffi Miklós a întreat din a cui poruncă pradă și incendiază ei curțile, iar țărani au răspuns că din porunca împăratului. Auzînd aceasta, el nu i-a oprit pe țărani de la pradă și distrugere, ci aceștia punîndu-i în mină o sticlă de vin vechi, el s-a dus cu ea în mină în curtea domnului baron Bornemisza József și i-a îndemnat pe țărani să nu-i dea foc, să rămînă drept comandant pentru armată. Sosindu-i și soldații, s-a dus cu ei în pivniță, care încă era în mare parte neatinsă, și a bătut împreună cu țărani, care i-au luat un pistol, după cum se plîngea el însuși a doua zi la mai mulți și în acea vreme el a fost găsit beat în fiecare zi.

7. În seara zilei amintite de 7 noiembrie, casele din Sîntămăria Orlea fiind aprinse de prădători, la lumina acestor focuri toată țărănimea răzvrătită din districtul Hațeg a pornit să prade și să incendieze conacele nobiliare, astfel încît în ziua de 8 noiembrie țărănimea pradă și distrugea peste tot, iar în zorii zilei de 9 foarte multe conace au fost incendiate pentru că armata nu s-a ridicat pentru potolirea prădătorilor, ba dimpotrivă, soldații de la Hațeg și din alte locuri militarizate s-au dus să prade și ei în curțile din Bretea, Sîntămăria Orlea, Nalațivad, Vadu Dobrei și din alte sate. Plutonierul Zvilág, împreună cu 12 soldați, ducîndu-se în dimineața acestei zile de la Hațeg la Sîntămăria Orlea, l-a pus pe judele curții lui Györffi Carolina să-i arate ușa pivniței, pe care țărani prădători negăsînd-o, vinurile rămăseseră neatînse. De acolo punînd să i se scoată în căruță două butoaie de vin vechi, a zis că le duce la Hațeg la domnul locotenent-colonel. Văzînd țărani acest lucru, au prădat și restul de vin. Numitul plutonier scoțînd din casa care ardea o canapea, a vrut s-o păstreze pentru sine, dar unii dintre soldați nevoînd să i-o lase, ca să nu mai fie a nimănui au aruncat-o în foc. Pe atunci încă țărani prădători din curtea de acolo a contesei, soția lui Kendeffi Elek, încă nu începuseră să dărîme casa, ci risipeau doar vinul, dar cînd amintiții soldați s-au dus și acolo, i-au stîrmit să dărîme și casele, ei însuși spărgînd primii ușile, după cum se mai observă pe unele uși și tăblii de uși locuri lovite sau scrijelite cu baionetele.

Cei din Nucșoara, ducînd cu căruțele butoaiele de vin prădat de la Sîntămăria Orlea în satul lor, au fost opriți de armata de la Sălașu care i-a pus să ducă căruțele la locotenentul cu numele de Heroits, iar acesta luîndu-le butoaiele cu vin, le-a dat înapoi căruțele și vitele.

8. În aceeași zi de 8 noiembrie, unii din nobilimea refugiată la Hațeg, vrînd să se ducă la Sîntămăria Orlea, Vadu Dobrei și Nalațivad să-i alunge pe prădători și să smulgă o parte din lucruri de sub pradă și foc, ei nu au fost lăsați, ba chiar căpitanul Henni i-a oprit spunîndu-le că dacă pleacă, nu vor mai fi lăsați înapoi. Pe de altă parte, cei din Hațeg îi îngrozeau

pe nobilii refugiați acolo, că dacă țărani îi vor cere de la oraș, vor fi predați imediat. Iar cum s-a iscat zvonul că țărănimea ar vrea să năvălească asupra orașului, femeile cu copiii mici de spaimă au vrut să se refugieze la amintita doamnă Karp, soția locotenent-colonelului, dar au fost jignite cu cuvinte necuviincioase, nici n-au fost lăsate măcar în curte, ci s-au tras spre corpul de gardă pînă cînd s-a potolit spaima. Și deoarece

9. Pînă în ziua de 9 a pomenitei luni noiembrie, anume pînă cînd des-amintitul domn locotenent-colonel Karp nu a sosit de pe lîngă Mureș la Hațeg și nu a pornit împreună cu nobilimea împotriva țăranilor care prădau la Nalațivad, Vadu Dobrei, Păclîșa, Cîrnești, Peșteana și Ostrov, pînă sus la Clopotiva, și pînă cînd nu i-a lovit și nu i-a prins, eliberîndu-i însă apoi fără pedeapsă, pînă atunci prada, distrugerea și focul nu a încetat, pentru că armata, înțelegîndu-se cu țăranii, se dedase la rîndul ei la pradă, încărcîndu-se unii la Hațeg și în alte locuri militarizate cu butoaie de vin, grîne și lucruri din casă scoase din conacele nobililor. Dacă se va ancheta se va vedea că acestea sînt adevărate și vor ieși la lumină și mai pe larg.

Acestea sînt deci, milostivii noștri domni, cauzele distrugerii noastre care nu se poate plînge îndeajuns, într-atîta încît unora dintre noi nu le-a mai rămas nici de o cină și pentru care sîntem nevoiți să pribegim și flămînzim în țară, afară din casele noastre distruse, în orașe și ici-colo prin sate, pe spinarea altora.

Noi cerem două lucruri de la milostivii noștri domni și Excelența Voastră:

1. Să binevoiască a asigura dorita liniște în țară, ca noi să ne putem întoarce la casele noastre distruse și să putem rămîne în pace.

2. Să se găsească modalitatea prin care să ni se despăgubească cele pe care le-am suferit atît de neașteptat.

Sibiu, 10 decembrie 1784.

Nobilimea de rang mai mare și mai mic
din districtul Hațeg

Inclytae Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyadiensis Judiciariae.

Siquidem urburaria communitas Hondoliensis Germanica sub hodierno Regio isthuic Judicio Montano Transilvanico remonstrasset, quod non obstantibus his tumultuosis et periculum continuo minantibus temporibus ac circumstantiis aliqui nobilium proxime praeterlapsa septimana in advincantibus pagis quosdam Valachos incolas bis quidem noctu et tertia vice de die obruentes male admodum tractaverint et omnibus rebus spoliaverint, iamque etiam ad ipsam possessionem Csertes Hondol, simili fine ire intendant. Quia autem ad recuperandas suas reclusas furto sublatas aptiora media inveniri possent, hicque agendi modus perniciosas post se trahere posset consequentias ideo Inclytam Tabulam Continuam abhinc officiose requirendam sollicitavit, ut eiusmodi invasiones et spoliationes per nobiles quosdam patrari solitas, prout etiam interceptionem delinquentium inhibere et ad securiora tempora, dum praeattacta possessio militibus provisa fuerit, re-

servare velit, qua demum occasione rei intercipi ac rapinae rehaberi facilius et sine periculo poterunt, uti haec omnia ex advolutis isthic in copia precibus dictae communitatis metallurgicae uberius elucescent.

Praeterea Caesareo-Regius silvarum curator Csertesiensis dominus Michael Sutoris et urburialis mandatarius dominus Ioannes Gombos suis de dato et praesentato 11-a currentis mensis et anni emanatis et hic in copia una cum accluso advolutis precibus Regio Judicio Montano supplicassent quatenus Regium Judicium isthoc Montanum armatam custodiam et strictam prosecutionem Devae detenti unius coripheorum et antesignanorum rebellium et dominis supplicantibus morte minitantis iamque saepius notati malefactoris Murza Angyell eidem Tabulae Continuae recommendare dignaretur ne si libertati deseratur quaevis perniciose patrare paret. Quare necessarium esse censuit Judicium hocce Montanum eam praelaudatam officiose requirere ut non modo intuitu priorum malis medeli et sequior consequentias praevertere etiam praeattactum Murza Angyell ad tenorem legum rigorose prosequi et iuxta gravitatem patratorem ac demeritorum castigari et plecti sicque dictis dominis supplicantibus necessariam securitatem procurari facere, haud gravanter velit. Queis in reliquo idem Regium Judicium Montanum Transilvanicum solito devinctionis et observantiae cultu assiduo persistit.

Carolus Winckler m.p.

Caesareo Regii Judicii Montani Transilvanici substitutus notarius

Concept, Biblioteca Academiei Române, Mss. rom. 96, f. 440.

218

1784 decembrie 12, Deva

Excelso Regio Gubernio

Ad gratiosum decretum de 4-ta currentis numeroque 11 260 horsum exaratum demisse referimus, nosmet in sequelam praevigentium ordinationum Gubernialium sub 7-a et 11-a Novembris a.c. emanatarum pro suppeditandis in rationem Inclytae Militiae ad compescendos plebis Valachicae tumultus huc dislocatae naturalibus, et necessariis victualibus eas illico fecisse dispositiones, ne militia commendata in ea parte ullum pateretur defectum, ipsa quoque circumstantiis periculi magnitudine nostram in accommodatione militiae acuate industriam, et quia praeterea omnia fero loca huius comitatus rebellionis Valachicae flamma correpta, latrociniisque quotidianis infesta essent, consequenter cessante in iisdem politica administratione et debita officialibus subordinatione quemadmodum contributio Regia, ita et repartita in subsistentiam Inclytae Militiae naturalia et victualia ex iisdem locis subiugatis aegre admodum, nec nisi adhibito brahio militari praestari potuissent, defectum hunc ipsos possessores huiates certatim ex suo abundeque suplevisse, nec ullam esatenus querelam ex parte Inclytae Militiae in hoc circulo dislocatae hactenus ad officiolatum delatam fuisse, quod ipsi militares officiales, cum quibus mutuam de accommodatione militiae fovemus cointelligentiam, haud diffitentur. Proinde Gratiosum Excelentiae Vestrae Decretum hoc in puncto emanatum in forma duntaxat circularium processisse confidimus, si autem citra spem contra huiatem quoque officiolatum querelae aliquae submissae forent, per quos nominanter, et in

quo illae consistant edoceri demisse petimus, nos enim nullum hactenus defectum emersisse certi sumus. Num vero media subsistentia Inclytae Militiae in futurum accurate praestari queant ex eo dubitationi locum relictum esse, quod duabus compagnii Vittembergiana videlicet, et Samuele Gyulaiana ex processu Illye hesternae die ad partes Regni Hungariae revocatis, incolae processum Illye, Lapusnyak, et Branyitska male sopitos pristinae recordiae spiritus initis conventiculis, crebrisque scloporum explosionibus per constitutos vigiles factis resumere, et non tantum commissariis, nobilibusque verum etiam militibus infesti esse occiperint. Quibus rebellionis Valachicae indiciis denuo semet exerentibus iustus subversatur metus, ne ex antelatis processibus, immo ex toto etiam circulo Transmarusiano naturalia in rationem Inclytae Militiae administranda solita colonorum pervicacia detrectentur, taliterque excubans isthic militia quoad subsistentiam defectum pati cogatur. Et nisi loca huius comitatus praecipue circuli Transmarusiani ubi videlicet vis rebellionis rusticae incrementa sumpsit, sufficienti militia illico compleantur, non obstante hiemis asperitate, actum erit de securitate et tranquillitate publica eruntque novissima peiora prioribus, quod certo eventurum esse, non ex inanibus coniecturis, verum ex manifestis signis et argumentis tristi experientia haustis vaticinari non dubitamus. Devae, die 12-a Decembris anno 1784.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 89.

219

1784 decembrie 12, Hațeg

Hoch und Wohlgebohrner Freyherr und Kämerer,
Innsonders hochzuverehrender Herr Ober Ispan!

Nachdeme, wie es Euer Hochwohlgebohrn bekannt seyn wird, die Banatische 3 Compagnien in dem Hazeger District einzurucken, contramandirt worden sind, so habe ich die 50 Szeckler Infanteristen mit einem Officier, und 20 Houssarn auf Barbatviz ausgestellt, in die Syle auf den Vulkaner Pass zu *Refrenirung* der Syler 40 Köpfe detachirt, und zur Unterstützung dieser 2 Detechements 1 Officier mit 60 Köpfen nacher Ruissor angetragen, zu Klopotiva stehen wegen denen allda befindlichen Stallungen die Houssarn, zu Kernjesd 1 Hauptmann mit einem starken Commando um die Demsuser Gegend zu decken, 1 Officier mit einem Commando zu Tustja, ausser diesem ist Hazeg Hunyad, wie auch die Eisenhämmer besetzt, so dass allenthalben, wo es nötig seyn wird, mit Unterstützung agirt werden kann, bis etwa mehrere Troupen einrucken werden.

Ubrigens werden die in der angeboenen *Specification* enthaltene Arrestanten der löbliche Comitats Tafel zugeschickt über deren Verbrechen die Kläger zu vernehmen seyn werden.

Ich beharre in vorzüglichster Hochachtung Euer hoch und wohlgebohrn

gehorsamster Diener
Karp m.p.
Obriestlieutenant

Hazeg den 12-ten Decembris 1784.

Bericht

Nebst der gehorsamsten Meldung, dass die bis Marga an der Bannatischen Gränzen den 9-ten dieses angeruckt gewesene 3 Illyrische Wallachische Compagnien, vermög erflossenen Löbliche Brigade Befehl, zu Haus zu bleiben contramandirt worden seyen, solle ich zugleich auch die, von dem Herrn Ober Gespann an mich gemachte Vorstellungen in hungarischer Sprache extractive in folgenden einberichten:

„Nachdem die Possessores von Barbátviz dringend vorstellen, dass sie von den Syler Innsassen, und sonstig benachbahrten Innwohnern bedroht würden, wie sie Unterthanen, wegen denen an dem Pöbel verübten, gerichtlichen Executionen, und Iustificirungen, sich dergestallten rächen, und mit dem Adel so umgehen wolten, wie mit ihnen nun gegangen worden sey; zu solchem Ende wolten die Syler Unterthanen vorzüglich, wenn die Edelleuthe zum Gottesdienst versammelt seyn würden, dieselben alle ermorden, und sodann die Hauser in Brandt stecken“.

Gleichwie nun der Ober Gespann sehr nachdrücklich darauf bestanden hat, die mir zugekommenen 50 Szekler Infanteristen, und 20 Hussaren in diese Gegend zu detachiren, übrigens auch der Adel von Demsus her, aus denen in dasigen Gebürgen Situisten Ortschaften, gefährliche Auftritte besorget, und um eine Bedeckung angehalten hat; so habe ich von den zu Hatzeg genommenen Positionen, wie es die gehorsamst angebogene Stand Tabelle ausweist, die mir unterstehende Truppen dergestallten zu dislociren, vor gut befunden, dass bey hin und da entstehende Tumulten, allenthalben einige Truppen in der Nähe seyn, auch ein Commando das andere unterstützen mögen, wobey das Augenmerkt genommen worden ist, dass ein Trupp von der andere, nicht über 2 Stunden entlegen ist, dass endlich, von Brad und Deva angefangen, der fortlaufende Cordon über Hunyad und Hatzeg bis Klopotiva, mitten durch den Hatzeger District gezogen, auch die Gegend von Demsus durch das ausgestellte Commando von Tustja, sowie die Gegend von Barbátviz, durch das dahin detachirte Commando, von Seiten der Syle gedeckt auch von Ruissor aus, unterstützt seyn; ebenso habe ich auf dem Vulkaner Pass, zu dessen Sicherstellung, und den Pöbel in der Syle im Zaum zu halten, das Commando auf 30 Köpfe verstärket, welches Commando, demnach inclusive dem ordinären Quanto vorsitze 43 Köpfe ausmachet; den Ueberrest derer Hussaren habe ich um so mehr auf den rechten Flügel des Cordons detachirt als zu Klopotiva die Pferde in denen vorhandenen Contactions Ställen bequem unterbracht worden sind.

Sollte eine löbliche Brigade eine Abänderung in dieser Dislocation zu veranlassen geruhen, so werde ich den Befehl ohnverweilt bewerkstelligen.

Gott weiss, von welcher Dauer, die Ruhe in hiesiger Gegend seyn werde, indem sich der Pöbel durch sein Betragen nach vortan verdächtig macht, wozu die von dem geringeren Adel, hin und da unterlaufende *Nekereyne*, wo sie den Pöbel misshandeln und ausplündern, wenig Stoff geben, wozu

nach die enorme Erpressungen, ohne eine *Solide Repartition* zu beobachten, an Naturalien und Culinarien kommen, wodurch die Unterthanen in theils Dörfern sich mehrmahl in die Wälder geflüchtet haben, und endlich, wo nicht zu neuen Tumultuirungen, doch zu starken Emigrationen verleitet werden dörffen; gleichwie mir nun die herausgekommen *General Amnestie* diesfalls höchst nötig wäre, so solle ich nicht umhin eine löbliche Brigade um deren Comunicirung geziemend anzugehen.
Hatzeg den 12-ten Decembris 1784

Karp m.p.
Obristlieutenant

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 5/1784, f. 64–65.

221

1784 decembrie 12, Zlatna

Caesareo-Regio silvarum curatori Csertesensi domino Michaeli Sutoris et urburariali mandatario domino Ioanni Gombos.

Tam eiates urburariae metallurgicae sic dictae Germanicae, quam proprias etiam ac distinctas praeattactarum Dominationum Vestrarum praeces per me subscriptum Regium Judicem Montanum pro securiore et ociose assequendo fine Illustrissimo domino guberniali consiliario a Brucchenthal fuisse heri communicatas, qui illico Inclytae Tabulae Inclyti comitatus de Hunyad Judiciariae ex officio suae plenipotentiae gubernialis commisit, interdixit qui ne in Hondol nobiles metallurgos intercipient, turbasque excitent, praetextu requisitionis rapinarum et rerum per praedones ablatarum, non minus etiam, ne Murza Angeyll praedonum antesignanus e carceribus dimittatur, sed iuxta rigorem legum Patriarum criminaliter prosequatur, quemadmodum in particulari ac distinctim etiam per ipsum Judicium penes communicationem tam communitatis, quam etiam praeattactarum Dominationum Vestrarum editarum precum ac notae acclusae specialiter eadem laudata Tabula honorifice eadem fidelia requisita habetur, adeoque Dominationes Vestrae de eventu rei Judicium de casu in casum informare haud intermittent, de praemissis communitatem metallurgicam pro necessaria notitia ac sui directione certioraturae. Quocirca tam commissionales praeaudati domini consilarii, quam etiam requisitiones judiciales deputatis abhinc immanuatis ad praeaudatam Tabulam statim ac de facto Dominationes Vestrae expedire noverint nec intermittant. Datum e Caesareo-Regio Judicio etc.

Zalathnae, 12-a Decembris 1784.

Carolus Winckler m.p.
substitutus notarius

Concept, Biblioteca Academiei Române, Mss. rom. 966 f

Funestissima Valachicae plebis rebellio, quae per totum huncce comitatum Hunyad cum caede nobilium, incendiis, depopulationibus curiarum, villarumque plusquam barbara crudelitate grassata fuit, mea quoque bona Illyeiensia, Al Gyogyiensia, Boldogfalvensia eadem tristi ruina, strageque involvit. Siquidem vero fidedigne mihi relatum esset, incolas quoque domini mei Görgenyiensis ad tumultuationem spectare, servitiaeque dominalia pertinaciter detrectare, ne universorum bonorum proventibus penitus priver, humillime orare sustineo Excelentias Vestras dignentur via Excelsae Supraemae Armorum Praefecturae gratiose paterneque id exoperari, quo sufficiens militia ex legione Sabaudica prope Görgeny excubante ad dominium Görgeny dislocetur, praeterea illud quoque efficere, ut militia equestris Toscana in vicinia possessionis meae Megyherek constituta ad eandem possessionem crebras excursions, vulgo patrol dictas eo fine facere velit, ut incolae eiusdem possessionis in pace et tranquillitate se contineant, officialibus, dominoque suo terrestri obedientes sint. Confidoque praemis meas preces apud Excellentias Vestras eo plus ponderis momentique habituras, quo minus eidem Excelso ignotum esset, tristes huius comitatus mihi Altissime concediti circumstantias asiduam supremi comitis et vigilantiam, et praesentiam exigere meque a defensione et custodia bonorum extra hunc comitatum situatorum necessario avocare. Devae, die 13-a Decembris 1784.

Excelso Regio Gubernio nomine Illustrissimi supremi comitis.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 90.

Excellentissime Domine comes commissarie Regie
 Excelsa item Regia Commissio
 Domini et patroni gratiosissimi!

Lanienas et damna per gentem Valachorum circa exordium mensis Novembris incepta et longe lateque continuata officiolutus deinceps vigore recentissimi quoque Gubernialis Decreti proximo cursore recepti ad exhibendum omne obsequium commonitis cum individuali casuum enumeratione Excellentis Vestris velut Altissime denominatis Regiis Commissariis demisse repraesentabit. Nunc vero praeliminariter saltem ex moderna publicae administrationis constitutione de vigente adhuc turbulentiarum statu a parte comitatus Hunyad cum Zarand uniti humillime Excellentias Vestras, iuxta rei veritatem informandas censuit. Circulum Zarandensem (qui antea subditos fiscalis Domini Zalathensis, quemadmodum plurima testantur exempla semper inquietos et turbulentos, antesignano celebri illo Hora subdito aequae fiscali, de quo intercipiendo causa perpetratorum variorum criminum superioribus quoque temporibus circulariter dispositum fuerat ad peculiarem comitatum constituebat, 6-taque superioris mensis Septembris comitatu huic incorporatus est), penetrando variaque seductionis figmenta credulae alioquin, et ad quaelibet facinora proclivi plebi Valachicae spargendo modernas turbulencias incepisse, et nunc quoque colluvies eorundem seductorum incolis eiatibus intermixta eundem circulum turbulentum adhuc efficere, superiori-

bus quidem diebus prius ex Inclyta Legione prima Valachica, ex Legione equestri Leopoldo Hetruriana et ex Siculica equestri transiisse in illum circum maiorem Militiae numerum sub praefectura domini supremi vigiliarum praefecti a Sztojanich, qui ex possessionibus Brad, Ribicze, Kristsor, et Mihalyen rebellibus dissipatis, captivos Hungaros libertati restituerunt, supervenerunt autem interea in eundem circumulum adhuc quigenti Siculi pedites accessit ex Legione quoque Devenssiana unica centuria, et praeerat antea in oppido Halmagy una pariter centuria Orosziana, sed duarum harum centuriarum numerus propter ablicentiationem multorum completus ac integer non est, idem vero Zarandiensis circulus incassantibus latitantium adhuc ibidem ex fiscali dominio Zalathnensi instigatorum seductionibus circumventus necdum ad obsequium rediit, officialesque provinciales stationes suas ibidem tenere securi non sunt, neque audent; circulo autem Zarandiensi ex parte antiqui huius comitatus Hunyadiensis Transmarusium, proxime adiacent ac vicini sunt processus Illye, Branyitzka, Sollymos, et Gyogy, quorum locorum incolae plerumque et potissimum in locis montanis, ac silvosis degentes, incolis Zarandiensibus atque Zalathnensibus ubique instigatoribus et maleversationum coriphaeis quo magis vicini sunt, eo turbulentiores se exhibent, cum illis semper conspirarunt, exceptisque quibusdam pagis, caeterorum pagorum incolae nullam subordinationem provincialem recognoscunt, naturalia in rationem Inclytae Militiae praestare recusant. Recentissime contigit, manum militarem in pagum Burianfalva pro exactione naturalium expeditam densiori sclopetorum emissionem circumventam absque adsignatae repartitionis complemento recedere debuisse. Licet autem loca haec trans-Marusium circulo Zarandiensi et incentori dominio Zalathnensi vicina velut maxime turbulenta validiori militari praesidio communienda fuissent nulla tamen nunc ibi manus militaris existit. Ex Inclyta Militia quidem Banatensi proximis diebus ab Illustrissimo domino Generali Brigaderio a Koppenzoller ad circumulum Illye locis Banatensibus vicinum bona manus militaris ex peditibus et equitibus iuxta praeviam Illustrissimi domini consiliarii a Brukenenthal ad sedandas turbulencias exmissi commissarii Gubernialis inviationem impetrata erat, quae dum turbulentos faelici successu iam sudabat, quibus causis ignoratur, non sine periculo securitatis utriusque provinciae repente revocata est, ideoque incolae Valachi in iisdem partibus ad priora turbulenta consilia iterum redire caeperunt. In circulo Cis-Marusiano oppida Deva, et Vajda Hunyad praesidio militari pro securitate asylyantium communita sunt, sed in locis exterioribus nullum militare praesidium existit. Porro potiores circuli Cis-Marusiani incolae subordinationem provincialem nunc quidem externa specie recognoscere videntur, quia vero super intercipiendis instigatoribus et coriphaeis, extradandisque rebus expilatis susceptae obligationi necdum satisfaciunt, quinimo incolae possessionis Maros Solymos oppido Deva vicini in praesentia Domini equitum magistri Toscaniani a Czigan ad praedeclaratas condiciones rite adimplendas, pacemque inviolabiliter colendam non simpliciter saltem, verum deposito firmissimo juramenti sacramento semet obligantes, quamprimum militia abinde recessit illico noviter extructas in devastatis aedibus Domini Ludovici Bartsai fornaces, et hypocausta, quae accommodationi militiae deserviebant, demoliti sunt, atque solo aequarunt novasque turbae excitare ausi sunt. Nisi proinde magis fundamentaliter per exemplarem in coriphaeis, et antesignanis poenarum stationem correcti fuerint, iustum metum subversari, ne praesertim per adventum veris data occasione iterum ad turbulencias erumpant, proinde desideraretur pro circulo quoque Cis-Marusiano vel maxime ad reducendam, constabiliendamque securitatem publicam, plus praesidii militaris ad pagos quoque dislocandi.

In valle denique, sive districtu Hattzeg versus Valachiam ad pagum subalpestrem Borbatviz dislocati sunt quinquaginta Siculi pedites, item in oppido quoque Hattzeg aliunde pure militari praesidium militare est, sed cum vallis Hattzeg ad meridiem Valachiae vicina sit, incolae praecipue subalpestres libentur, et saepe ad latrocinia erumpant, occasione modernarum turbulentiarum plures excessus patnaverint, curiis ignem imponendo, easdemque expilando. Pro magis fundamentalis horum quoque incolarum correctione proque restituenda publica tranquillitate, ad illum etiam districtum maiorem manum militarem dislocandam esse. Turbulentiae vero inter Valachos tam cito, eaque celeritate compescendae essent, ne per adventum veris ad maiora erumpant, plusque tunc sanguinis, sive in aggrediendo, seu in defendendo, sive denique in compescendo etiam malo effundatur; si enim stantibus his hibernis, diebus media compescendi duriora adhibita haud fuerint. Eveniet certissime, ut gente illa indurata, mediis mitioribus non sedata, turbulentiae in adventum veris propagabuntur, tuncque maiori sanguinis effusione publica tranquillitas assequenda erit. Quibus rationibus demisse petimus, media ad compescendam plebem Valachicam induratis gentis huius moribus commensurata adhiberi. Cum denique contra interceptos rebelles antea indultum processum statarium in adventum Excellentiarum Vestrarum suspendendum Sacratissima Sua Maiestas Benigne ordinaverit, interea autem numerus huius generis captivorum ad 168 auctus sit, qui cum sine periculo et sanitatis, et securitatis diu detinari haud possint, humiliter oramus eo rem dirigi, ut causae contra hos captivos ocius decendantur, iuxtaque demeritum praecipue coriphaei cum statutione exemplorum in locis publicis ad dictamen legum exaggerata poena mortis, cum aliae poenarum species ad absterrendos Valachorum animos non valeant, puniantur. Quod reliquum est, quidquid Excellentiae Vestrae nobis iusserint ordinibus morem gerere non decimus. Qui assidua subiiectione sumus. Devae, die 13-tia Decembris 1784.

Copie, C.H., dos. 28/1784, f. 92–93.

224

1784 decembrie 13, Lugoj

Spectabilis Domine Ordinarie Vice Comes!

Cum via admodum difficiles sint, praevideo me pro 15-a carentis Devam penetrare non posse; ne proinde seu Militia seu Comitatus incassum expectet, me non nisi 16-a adventurum esse Praelaudatae Dominationi Vestrae tum pro sui directione, tum vero eo fine notifico; ut catenus Inclyto etiam Statui Militari necessariam insinuationem facere velit qui caeteroquin cum aestimatione persevero. Lugosini 13-a Decembris 1784. Praelaudatae Dominationis Vestrae Obligatissimus Comes Antonius Iankovics m.p.

Pe verso: Spectabili Domino Alexio Noptsa Comitatus Hunyadiensis Ordinario Vice Comiti Fatset Estaffette um 11 Uhr. Expediert den 13 Decembris 1784. Ex Officio Deva. 912.

Copie, Col. Inst. de ist. Cluj-Napoca.

Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae Maiestatis, Archiducis Austriae, Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comitibus, Domini Domini nostri clementissimi nomine Domino Baroni Ioanni Bornemisza supremo comiti Comitatus Hunyad intimandum.

Non diffidit equidem Regium Gubernium Dominationem Vestram praescriptas sine conservandae securitatis publicae medio ordinationis Gubernialis de dato 11 mensis Novembris numero 10 501 signatae regulas in effectum deduxisse, patentesque Guberniales sub 18-a eiusdem emanatas, rite publicatas extitisse, atque hac ratione tumultuationis plebis Valachicae ulteriori progressui in locis hucdum paratis obicem positum iri. Iterato tamen Dominationem Vestram commonendam duxit, ut ductui praecitatae ordinationis de 11-a Novembris numero 10 501 stricte inhaerendo sollicitudinem et attentionem suam iuxta puncta praescripta adhibendam porro quoque continuet. Quod si tamen praeter omnem spem casus in patentibus, superius aequae citatis, et de 18-a Novembris emanatis sese exerent, committitur, Dominationi Vestrae, ut tales mihi gubernatori Regio pro faciendis dispositionibus ulterioribus referat, interea autem ad poenae ibidem indigitatae irrogationem haud procedendum erit. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibiny, die 13 Decembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekelly cancellarius
Anton Horvath secretarius

Pe verso: Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae Maiestatis nomine Libero Baroni Ioanni Bornemisza de Kaszon, comitatus Hunyad supremo comiti consignandum, Ex Officio, Devae, Praesentatum die 18 Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 94–95, sigiliu de inchidere timbrat.

Sacrae Caesareo Regiae Apostolicae Maiestatis Archi Ducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comitibus, domini domini nostri clementissimi nomine! Tabulae Continuae comitatus Hunyad intimandum!

Virtute clementissimi Rescripti Regii de dato 29-a Novembris anni labentis emanati iussit Sua Maiestas Sacratissima denuo, ut Excellentissimo domino comiti a Jankovits in qualitate commissarii Regii ad investigationem tumultus plebis Valachicae in Magno hocce Principatu suscitati delegato per concernentes Regioque huic Gubernio subordinatos expeditae per eandem Suam Excellentiam informationes omnisque adistentia et adiutorium praestetur; et siquidem paterna Suae Maiestatis Sacratissimae sollicitudo in specie ad illos quoque sese extendat qui per hancce plebis seditionem infortunis, damnisque involuti extiterunt, clementissime iubere dignata est, ut postquam

per incinerationem et devastationem curiarum nobilitarium dissipationemque bonorum, frugumque procul dubio in periferia horum locorum penuria rerum ad victum necessariorum sese exerere posset commeatus, et advectio earundem ex aliis Transilvaniae partibus ab impedimentis liberetur, hocque fine viarum quoque securitati prospiciatur. Quemadmodum id ipsum ex parte quoque Regni Hungariae dispositum haberetur: porro autem res ablatae sollicito indagentur, prospiciaturque, ut hae dum proprietarii rerum ablatorum tales, quae antea ipsorum fuere designare poterunt illis restituantur. Huc tamen non per spoliatos propria vi vel autoritate, sed per officiales comitatum tanquam hoc fine autorisatos iudices competentes disponendum esse. Committitur proinde Dominationibus Vestris serio et positive, ut quoad primum Excellentissimo domino commissario Regio quemadmodum iam antea dispositum fuit, in ductu Altissimae huius ordinationis omne praestent obsequium adistentiamque praebeant.

Quantum autem ad commeatus libertatem Dominationum Vestrarum erit, ut sicubi ille alicubi interruptus esset, aut penuria aliqua rerum ad victum et subsistentiam necessariorum sese exeret, id ipsum Regio Gubernio cum specifica indigitatione locorum absque ulla mora circumstantialiter repraesentent, quo necessariae abhinc fieri possint dispositiones. Quoad investigationem et revindicationem denique rerum ablatorum Dominationibus Vestris pariter stricte iniungitur, ut eadem modalitate per clementissimam hancce ordinationem Regiam factasque iam antecedenter per Regium hocce Gubernium dispositiones instituant, et procurent una autem iisdem intimatur, ut sub gravi secus incursum responsabilitate provideant, caveantque, ne eiusmodi revindicationes propria vi et autoritate damnificatorum aut officialium ipsorum suscipiatur ne per hoc patrandis excessibus occasio subministretur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii, die 13-a Decembris anno 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekelly cancellarius
Adam Veress secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae, Urgens, Praesentatum die 18 Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 96–97, sigiliu de inchidete timbrat.

Sacrae Caesareo Regiae Apostolicae Maiestatis Archi Ducis Austriae, Magni Principis Transilvaniae, Comitis Siculorum, domini domini nostri clementissimi nomine! Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

Iam ad priorem Dominationum Vestrarum circa petatum et obtentum ex vicino Hungariae Regno ad sedandos tumultuantes militare praesidium horum submissam relationem Inclyta Supraema Armorum Praefectura re-

quisita fuit, ut hanc militiam in locis et stationibus in quibus in praesentiarum constituta habetur, reliquendam disponere velit.

Id quod eisdem Dominationibus Vestris ad binas sub 8-va et 10-a currentis submissas relationes medio quarum novas plebis turbulencias ex defectu militaris assistentiae suboriturus significarunt rescribitur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii, die 13-a Decembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekely cancellarius
Adam Veress secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae, Praesentatum die 18 Decembris 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 98—99, sigilliu de inchidere timbrat.

228

1784 decembrie 14, Sibiu

Nota

Einem löblichen Gubernio hat man auf die schätzbarste Nota vom 10 et praesentata 13-ten hujus sub n-ro 11 430 zu erwiedern die Ehre dass das zu Deva stehende Transportirungs Commando bereits 134 Gefangene aufrührische Unterthanen zu Verwahrung in das Bergschloss zu Deva aufgenommen, und den weiteren Befehl erhalten habe, wenn mehrere dahin ohne Gefahr der Entweichung einzubringen wären, solhe ebenfals einzunehmen, und einvernehmlich mit der Tabula für derselben Bewachung zu sorgen.

Sollte das Bergschloss für alle Gefangenen nicht hinreichen, so dörften die übrigen auch in die Kirchen einzunehmen und darinen zu bewachen seyn.

Ex Cancellaria Bellica.

Herrmannstadt den 14-ten Decembris 1784

Johann Schloissnigg m.p.
k.k. Feld-Kriegs Secretair

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 47.

229

1784 decembrie 14, Sibiu

Wann die in dem Coloser Comitatus beurlaubte Mannschaft der hierlandes verlegten Regimenter vom solchem Betrag ist, dass von denenselben etwas zu besorgen stehet, so kommt es nur darauf an, dass sie von denen betreffend Provincial Behörden eingezogen, und dem nächsten Militari zur Ablieferung an ihre Regimenter abgegeben worden; zur allgemeinen Einberuffung derselben aus diesen Gegenden findet man, aber zur Zeit noch keine hinlängliche Ursache, welches man Einem löblichen Gubernio auf die Nota vom 9-te

436

dieses mit dem Beysatz zu erwiedern sich die Ehre giebt, dass man jedoch was die im Hunyader und dem gewesten Zarander dann dem Albenser Comitaten befindliche beurlaubte betrifft, nich nur dem Ehrwürdigen General Major Baron Pfefferkorn den Auftrag macht die samten unter seinem Commando stehende Feld Troupen anzuweisen, dass sie gleich selbst die in den Dörfern vorhandene Beurlaubten im und an sich zeisen sollen, sondern die diesfällige Befolg auf des Regiments Commandi besonders mit zu geben ohnermangelt, wernach man daher nicht minder den löblichen Gubernio den Provincial Behörden zur behörig Mitwirkung anzuweisen sich einstellt.

Ex Cancellaria Bellica

Herrmannstadt den 14-ten Decembris 1784

Johann Schloissnigg m.p.
Kriegs Secretair

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 51.

230

1784 decembrie 14, Deva

Inclyti Provisoratui Devensi

Graves admodum ex parte Inclytae Militiae in oppido Deva excubantis, ac etiam a parte asyllantium ad hunc officiolatum ex eo delatae sunt querelae, quod naturali a et victualia ad sustentationem vitae necessaria in foris hebdomadalibus, aliisque diebus erga paratam quoque persolutionem hic loci comparari haud possint, victualiaque et naturalia nefors reperienda exaggerato nimium precio cum gravi emptorum iniuria venundarentur, necessarium proinde videri huic officiolatui limitationem rerum maxime ad sustentationem vitae necessariarum tristibus huius comitatus circumstantiis ita exigentibus ita introducendam ordinare, ne plebs contribuens, nobilitas asylans, militiaque hic loci dislocata de excessivo victualium naturaliumque pretio jure conqueri possit. Siquidem vero per introducendam novam limitationem et regulationem rerum vaenaliu Altissimis ordinationibus conformem promotio boni publici unice spectanda sit, Inclytus quoque Provisoratus officiose invitatur, quatenus pro instituenda praevia concertatione certum individuum horsum delegare velit. Devae, die 14-ta Decembris 1784.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 90–91.

231

1784 decembrie 14, Deva

Illustrissime Domine Gubernialis Consiliarie,
Domine nobis summa veneratione colendissime!

In ordine ad ea, quae Illustritas Vestra aestimatissimis suis litteris ad me supraenum comitem 10-ma currentis exaratis, perscribere dignatur,

obsequiose referimus et quidem: 1-mo. Ex informatione per me supraeum toomitensub 11-ma progredientis mensis data, confidimus Illustritatem Vestrā pers pexisse ad me ut in loco praetorali existentem nullas de qualicumque nobilitatis excessu querelas venisse, sed nec adsequi integrum est, quod fundamento eiusmodi querelae innitantur cum nobilitas omnibus bonis privata ne ad proprias quidem aedes, aliunde incineratas, aut crudeli rebellium manu paenitus devastatas, exire praesumat, verum in asilo, vitam revera satis afflictam ducere cogatur, denuo nihilominus singulis inculcabit, ut a quibuscunque denuo excessibus sedulo caveant. 2-do. Popam Nagy Rapoltiensē alioquin notorie singularem turbulentiarum incentores, in quantum nobis constat, ex speciali Excelsae Armorum Praefecturae mandato, manu militari interceptum et jurisdictioni provinciali resignatum esse. 3-tio. Teste etiam deputato pagi Beregszo qui praeaudatas Illustritatis Vestrae litteras praesentavit, popae eiatis domum decem antehac dierum intervallo non incineratam, sed per nocturnos invasores spoliatam esse, illo autem tempore nec antecederet, nec subsequis statim diebus nobilitatem, aut militiam in partibus illis Transmarusianis adfuisse. 4-to. Popam Nagy Agyiensē, nequaquam dira, quemadmodum exposuisset, verbera, verum ictus aliquos propria culpa excepisse, ex praecitata diei 11-mae informatione, coram Illustritate Vestra constare confidimus. 5-to. Popam Foltiensē aliunde insignem coriphacum et instigatorem, ex dispositione domini vice colonelli Oth Saxopoli edita in captivitatem venisse. 6-to. Quoad puncta querelarum communitatis Csertes mecum suprae comite communicata, domino vice colonello a Klestinszky, domino equitum magistro Matyasovszky et me praesentibus constituti sunt tam milites, et nobiles querulati, quam etiam transmissi ab eadem communitate deputati verum hi coram nobis deserte declarant, sibi de eiusmodi querelis nihil omnino constare, nec aliquid saltem illarum intuitu audivisse, verum iudicem pagensem litteras tantum ab Illustritate Vestra mihi suprae comiti adferendas, absque ulla ulteriori in viatione adsignasse. Cum proinde ea de causa confrontatio institui nequiverit, commissum esse, ut ipsi querulantes compareant, cum querulatis illi eo confrontandi, ut pro iusto et aequo, ubi eratum esset, medela procuretur. 7-mo. Denique siquidem exploratum sit, singulorum fere locorum popas fuisse praecipuos incentores, et coriphaeos, siqui ex illis hactenus intercipi potuerunt, in sequelam dispositionis ab Illustritate Vestra nobiscum sub 20-ma proxime superioris mensis Novembris communicatae factum esse, dum obsequiose referimus, peculiari venerationis cultu perseveramus.

Illustritatis Vestrae
Devae, 14-ta Decembris 1784.

Concept, C.H., dos. 28/1784, f. 100 – 101.

232

1784 decembrie 14, Sibiu

11 473

Sacrae Cesreo-Regiae et Apostolicae Maiestatis, Arhi Ducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Sicularum Comitis Domini Domini Nostri Clementissimi Nomine!
Tabulae comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

438

Posteaquam Regium Gubernium ex communicata per Inclytum Thesaurarium in Monetariis et Montanisticis Cameralis administrationis Vaidahunyadiensis relatione perspexisset, interceptos nonnullos tumultuantes per militares officiales absque ulla poenalitate libertati restitutos fuisse, non defuit Inclytam Supremam Armorum Praefecturam super rationibus huius dimissionis interpellare, exhibitam proinde Domini Vice Colonelli a Karp desuper auditi declarationem in advoluto exemplo Regium Gubernium Dominationibus Vestris communicandum esse duxit. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii, die 14 Decembris, anno 1784.

Baro Samuel de Brukenthal m.p.

David Sekelly cancelarius m.p.
Adam Veress secretarius

Pe verso: 11 473, Tabulae Continuae comitatus Hunyad, cum Zarand uniti, consignandum. Ex Officio, Devae, 367.

Orig., Soc. ist., C.d., dos. 6/1784, f. 45–46, sigiliu de inchidere.

233

1784 decembrie 14, Sibiu

11 559

Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Maiestatis Archi Ducis Austriae, Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comititis, Domini Domini nostri Clementissimi nomine, Tabulae Continuae Comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum.

Qualesnam popis nonnullis unitis in modernis tumultuantis plebis circumstantiis partim per officiales, partim vero per nobiles illatae fuisse praetendantur iniuriae, e repraesentatione Reverendissimi Domini Episcopi Fogarassiensis, eidemque adnexa Consistorii Balasfalvensis relatione Dominationis Vestrae perspicient uberius. Quae cum Dominationibus Vestris eo fine communicantur, ut quamvis Gubernio Regio ex fidedignis relationibus innotuerit, nonnullos etiam popas unitos huius tumultuationis reos esse, nihilominus super indigitatis iniuriarum casibus, circumstantialem intra quindenam submittant informationem, simulque eo suam convertant sollicitudinem, ne innocens aliquis cum sontibus commisceatur, eo minus autem aliquo modo gravetur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, die 14-a Decembris anno 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekelly cancellarius
Adam Veress secretarius

Pe verso: 11 559, Tabulae Continuae Comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum. Ex Officio, Devae, Praesentatum die 21 Decembris 1784, 368 ad acclusam 2.

234

1784 decembrie 14, Sibiu

11 470

Sacrae Caesareo-Regiae et Apostolicae Maiestatis, Archiducis Austriae Magni Principis Transilvaniae et Siculorum Comitis domini domini nostri clementissimi nomine! Tabulae Continuae Inclyti comitatus Hunyad cum Zarand uniti intimandum!

Magnatibus et nobilibus in modernis tumultuantis plebis circumstantiis huc securitatis causa confluentibus, medio copialiter advoluti supplicis sui libelli de eo provideri orantibus, ut ad lares suos securi redire valeant, sub hodierno domino consiliario Guberniali Michaeli de Brukenthal intimatum est, ut requisito domino generali a Phefferkorn pro ratione circumstantiarum de supplicantium securitate faciat provisionem, et in conformitate editarum ordinationum tumultuantem plebem ad obsequium, et obligationes suas ad implendas reducere satagat. Quod ipsum Dominationibus Vestris etiam intimatur, et pro eorum quorum interest inviatione notificatur. E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio. Cibinii die 14-a Decembris 1784.

Baro Samuel de Brukenthal gubernator

David Szekely cancellarius
Adam Veress secretarius

Pe verso: Tabulae Continuae comitatus Hunyad cum Zarand uniti consignandum, Ex Officio, Devae. Praesentatum die 21-a Decembris, 1784.

Orig., C.H., dos. 28/1784, f. 102—103.

235

1784 decembrie 15, Zlatna

Inclyte Officiolatus!

Qualesnam pro subsistentia militiae ad coercendos tumultuantes ordinatae interimally, et provisorio modo circumstantiis ita poscentibus faciendas invenerim dispositiones, ex huc advoluto uberius perspicere velit Inclytus Officiolatus quas eo usque donec alia ab Inclyto Supremo Commissariatu Provinciali advenerit ordinatio, eidem Inclyto Officiolatus pro faciendis in conformitate congruis dispositionibus, communicandas esse duxi. Caeterum olita observantia persisto.

Inclyti oficiolatus

obligatissimus servus
Michael de Brukenthal m.p.

Zalathnae, die 15-a Decembris 1784.

440

Copia 11 626.

P.P.

Az közelebb mult novembernek 8-ik napján Almásról Homorodra magam házamhoz meg érkezvén és az paraszt rebellióról semit is nem halván, le feküvén első álomban 8 algyogyi és rápolti oláhok házamra jöttek, kik is fejszékkal be vágván ablakom tábláit és ajtajaimat, gyertyával házamba bé jöttek, egyik közüllök, fejsze fokával engem főben vágott, az másik ugyan fejszével az bal vállamat, 3-ik az melyemet kegyetlenül meg ütötte, 4-ik vasvilláját lábamba döfte, 5-ik fejemet fejszével irányozván kettő akarta hasítani, de ugyantsak az fejsze nyelének eleiben vetettem kezemet s kettő nem hasithatta, 6-ik tüzet tsinálván egy nagy lánczot melegített, azt kiáltván: ne öljétek még meg egy kisség mig az lántzal meg nem égetyük[. . .] Az 7-ik és 8-ik belsőb házomnak ajtaját bé vágván, oda bé döfének s mellém négy strását állitván, hárman ládáimat fel hasogatók és aból kevés arany és ezüst pénzemet mely volt in summa 2 470 forintok szemem előtt fel sákmányolák, tarisnyájokba rakák, ugy ezüst késeimet, kalánaimot is, óráimot etc. Annak utánna egyik közüllök egy más ládámot, melyben feles ön edényeim valának, megemelitvén, mint hogy nehéz vala, azt kiálta; gyertek mert itt van a sok pénz. Melyre az mellettem lévő 4 strásák közül kettő oda szaladván, az mellettem marattak közül az egyiket a földhöz vágтам, az másiknak kezéből magamot ki rántottam, e szerént salváltam életemet az haláltól, elfutván közüllök. Sötétes lévén pedig az idő, meg sem találhattak, én pedig egy ingben lábravalóban, hajadon fővel fel futottam a szőlőm tetejére, onnan halgattam miképpen kiáltották őszve a falut. A mint hogy egyben is gyülvén az falu, mindenemet el prédáltak, hordtak s épületeimet el rontották, innen futottam az erdőben, az holott is más nap északáig éhen szomjan, mezittelen szenvedtem s nem szenvedhetvén tovább erős sebeimnek kényait, mentem az erdő széljébe lakó egy hurubáshoz, ki is egy hitván oláh köntösbe fel öltöztetvén, nagy mesterségesen jöhettem fel Szászvárosra, az holott is sebeimet gyógyitván, magam kárainnak s el vitt pénzem s vagyonomnak fel tanálásában és meg szerzésében ugmint kéne nem is járhatok.

Irtam ugyan M. Fő Ispány urnak és az Tekintetes Nemes Táblának és alázatosan instáltam iránta, de még semmi Resolutiót nem nyerhettem. Én szemeimel látván és jól esmérvén azokat kik én réám jöttek és engemet meg rongáltak s pénzemet el vitték, ugy mint AllGyógyról Girsob Péter, Girsob Salamon és Girsob Luka, Rápoltról Kerpenyesan György etc, itten levén Tisztelendő Schismaticus Püspök ur, instáltam hogy hozzájok küldene papot, a kik pénzemet és portékáimat vissza kérnék. Méltóztatott is küldeni és az Al Gyógyi oláh pap Girsob Lukánétól hat huszast vissza is hozott, cum hac declaratione: hogy az pénzem mind meg volna és azt Girsob Péter és Luka ketten tették el és tudnák hol volna. Girsob Luka ugyan casualiter el fogattatván le vitetett Dévára, Girsob Péter pedig complex társaival edgyütt

a praedált borból és pénzből dobzódik és részegeskedik. Mellyre nézve

Instálok és reménykedem alázatosan Excellentiátoknak méltóztassanak a Tekintetes Hunyad Vármegyei Continua Táblához olly hathatós rendelést tenni, hogy az elfogott Girsob Lukát, ha szintén juxta ordinationes Regias Legesque Patrias halált érdemelne is, addig míg pénzemet és el vitt mobi-

liáimat nem revelálya és vissza nem adgya, ne exequáltassa avagy el ne bot-sáttassa. Girsob Péter és Salamon pedig, ugy Rapolti Kerpenyesán György, ugy Homorodi Bukur Nyikula, Bukur Afiron és Dávid, a ki is pap, s kik hasonlóképpen pénzemben participáltak, el fogattassanak és pénzemnek ki jelentésére, meg adására, duriotibus etiam mediis compelláltassanak, ezek-nek pediglen, mint hogy könnyen profungiálhatnak, el fogattatásokkal ne késse-nek. Melyek iránt teendő kegyes rendelését Excellentiátoknak óhajtvá vár-ván, örökös tisztelettel vagyok Excellentiádnak és a Felséges Királyi Guber-niumnak egészen megfosztatott és fel praedáltatott alázatos szolgálja Homo-rodon lakó.

Érsekujvári Sámuel

Copie, C.H., dos. 28/1784, f. 147—148.

P.P.

În ziua de 8 a lunii trecute noiembrie, ajungînd de la Almaşul de Mijloc la Homorod, la casa mea, şi neauzînd nimic despre răzvrătirea ţărănească-m-am culcat şi cînd eram în primul somn au venit asupra casei mele 8 ro, mâni din Geoagiul de Jos şi Rapoltul Mare, care spărgînd cu securile geamurile şi uşile mele, mi-au intrat în casă cu luminări. Unul dintre ei m-a lovit în cap cu colţul securii, altul mi-a lovit tot cu securea umărul sting, al treilea mi-a lovit fără milă pieptul, al patrulea şi-a înfipt furca în piciorul meu, al cincilea voia să-mi spintece în două capul cu securea, dar mi-am pus mîna pe coada securii şi aşa n-a putut să-mi spintece capul, al şaselea făcînd foc, a înroşit un lanţ mare strigîndu-le celorlalţi: să nu-l omoriţi încă puţin, pînă nu-l ardem cu lanţul [. . .], al şaptelea şi al optulea spărgînd uşa odăii dinăuntru, au năvălit acolo şi punînd lingă mine 4 străji, trei dintre ei mi-au spart lăzile şi puţinii mei bani de aur şi argint, care erau în total 2 470 florini, i-au jefuit în faţa ochilor mei şi i-au pus în traista lor, tot aşa şi cuţitele, lingurile mele de argint, ceasurile etc. După aceasta, unul dintre ei ridicîndu-mi o altă ladă în care erau vasele mele de cositor, fiind grea, a strigat să vină că aici sînt banii cei mulţi. La care, doi dintre cei patru care mă păzeau fugînd acolo, dintre cei rămaşi lingă mine pe unul l-am trîntit la pămînt şi m-am smuls din mîna celuiilalt, salvîndu-mi astfel viaţa şi fugînd dintre ei. Vremea fiind întunecoasă nu m-au putut găsi, iar eu într-o cămaşă, izmană, cu capul gol, am fugit sus în via mea şi de acolo am ascultat cum au strigat să se adune satul. Acesta adunîndu-se într-adevăr, mi-a prădat totul, mi le-au cărat, clădirile mi le-a dărimat. De aici am fugit în pădure, und am suferit flămînd, insetat, gol, pînă în noaptea următoare, cînd nemaiputînd suporta chinurile rănilor mele grave, m-am dus la un hurubaş care locuia la marginea pădurii şi acesta îmbrăcîndu-mă în haine româneşti proaste, cu mare greutate am putut veni la Orăştie, unde tîmăduindu-mi rănile, nu pot să umblu precum s-ar cuveni să-mi găsesc şi să-mi recuperez cele de care am fost păgubit, banii şi averea mea.

E adevărat, am scris preamăritului domn comite suprem și onoratei Table Nobiliare și m-am rugat cu supunere pentru aceasta, dar încă nu am putut dobîndi nici o rezoluție. Eu i-am văzut cu ochii mei și îi cunosc bine pe cei care m-au atacat și m-au vătămat, luîndu-mi și banii, ei fiind anume Petru Girșob, Solomon Girșob și Luca Girșob din Geoagiul de Jos, Gheorghe Kerpenyeșan din Rapoltul Mare și alții. Aflîndu-se aici Sfinția Sa, domnul episcop schismatic, l-am rugat să trimită la ei un preot care să-mi ceară înapoi banii și lucrurile. A și binevoit să trimită, și preotul român de la Geoagiul de Jos mi-a și adus înapoi de la soția lui Luca Girșob șase monede de douăzeci de florini, cu declarația că banii mei ar fi toți la Petru și Luca Girșob, care -au ascuns și știu unde se află. Luca Girșob e adevărat că a fost întîmplător prins și dus la Deva, dar Petru Girșob împreună cu complicitii săi petrece cu vinul și banii furați și se bețivește. Drept urmare

Mă rog cu supunere și nădăjduiesc că Excelența Voastră va binevoi să poruncească cu greutate onoratei Table Continue a nobilului comitat Hunedoara ca să nu îl execute sau să nu-l elibereze pe arestatul Girșob Luca, chiar dacă după ordinele regale și legile patriei ar merita moartea, pînă cînd nu va da la iveală banii și bunurile mele mobiliare luate și nu le va da îndărăt. Iar Petru Girșob și Solomon Girșob, precum și Gheorghe Kerpenyeșan din Rapoltul Mare, precum și Bucur Nicula, Bucur Afiron și Bucur David, care e preot, toți din Homorod, care de asemenea s-au împărtășit din banii mei, să fie prinși și obligați, chiar și prin mijloace mai dure, să spună unde sînt banii mei și să-i dea înapoi. Să nu se întîrzie cu prinderea acestora pentru că pot fugi foarte ușor. Așteptînd cu mare dorință grațioasa poruncă pe care o va face Excelența Voastră, rămîn cu veșnică stimă sluga umilită, jefuită și prădată de toate, a Excelenței Voastre și a Guberniului Maiestății Regești, care locuiește la Homorod

Érsekujvári Sámuel

237

[1784, Certej]

Hochlöblicheskayserlich königliches Oberbergamt

Das Dorf Csertest, in wessen Grund die k.k. Schmelz Hütten erbauet ist, bittet gehorsamst selbes unter die k.k. Protection zu nehmen, und bester Massen zu schützen, bis die entstandene Rebellion gestillet seyn wird dieweilen wir.

1-o. Wie vorhin also auch in dieser Rebellions Zeit unseren Grundherren getreu verblieben, kein einziger von aus denen Raubern sich zugesellet, und auch ins künftige, was Ihro k.k. Mayestät nach getilgter Conspiration, mit uns vorzukehren geruhen wird, wir den vollkommensten gehorsam, und Treue zu leisten uns geloben.

2-o. Beführchten uns aber anderseits vor den umliegenden Dorfschaften anjetzo patroulirenden Hungarn, deren 18 beysamen sind, unter solchen einiger Grundherren Officirs und Bediente vermischet mit einen Walachen Nistor, in Hussarn Mondour unter Vorwand, die durch die Räuber, hin und da beraubte Kleidungen und Mobilien aus zu suchen, denen vermöglicheren Hauswirren das eigene Geld und Mobilien, mit Gewalt wegnehmen, wie beweisslich ist.

3-o. Das diese Hungarn, in den Dorf Berzon, den Popa Iuon erstlich mit Eisen tiranisch gebrennet, bey selben nichts gestohlenes gefunden, jedoch

ihme und dessen Dasskel, dass baare Geld abgenommen haben.

4-o. In dem Dorf Nagyag dem Wirt Szuts Sztan etliche Gulden baares Geld, nebst Schweinen Fleisch abgenommen, und Brandwein gratis getrunken, dem dritten Popa Angyel grausamst geschlagen, den Kopf eingebrochen sein baares Geld, und ein Pistole abgetragen.

5-o. In unseren Dorf Csertest haben selbe Brandwein gratis getrunken, zwei Schweine am Feld todgeschlagen, und mit sich obschon sie bey uns nichts verdächtiges, noch fremdes gefunden haben.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 4/1784, f. 70.

238

[1784], Homorod

Méltóságos Gróff Regius Commissarius Urak, Kegyes Patronus Uraim!

Igen alázatosan és egyszersmind fölötébb meg keresedett szívvél bártorkodtam Exczellentiátok Kegyességek eleiben terjeszteni itten Nemes Hunyad vármegyében Homorodi curiámnak a mostani tudva lévő rebellis természetek szerént ragadozó tolvaj (rész szerént Homorodi, rész szerént pedig ez irtt vármegyében három All Gyógyi, egy Rápolti) oláhok által leg kissebb vagyonomig való el praedálását, nagy meg kinoztatásomat, meg sebesitésemet, utolsó pusztulásra való juttatásomat, instálok és egyszersmind könyvhulátásokkal esdeklem Exczellentiátoknak, mint Felséges Tsászárunktól arra rendeltetett Nagy érdemü Regius Commissarius Uraink, méltóztassanak engemet is több jó téteményessei közzé számlálni és rajtam is magok bölcsességek szerént consolabilter segíteni, ne kénytelenítessem éhen halásra jutni, házonként koldulni. Mely rajtam könyörülő kegyességéért a hatalmas Isten Exczellentiátokat meg áldja. Én is hála adással emlegetni meg nem szünöm, maradván Exczellentiátoknak igen szegény szolgájok. Ts. Érsekujvári Sámuel m.p. A Méltóságos Gróff Regius Commissarius Urak Eő Exczellantiájokhoz alázatos Instantiája a bent meg irtnak.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 18/1785, f. 45.

Preamărite domnule conte, comisari regești, milostivii mei domni patroni!

Cu mare umilință și totodată cu inima foarte amărită am îndrăznit să înfățișez milosteniei Excelențelor Voastre prădarea pină la cele mai mărunte bunuri a curiei mele de aici din Homorod, din nobilul comitat Hunedoara, de către românii răzvrățiți din fire, prădători și jefuitori (în parte din Homorod, în parte din Geoagiu — trei dintre ei — și Rapolt, unul), chinuirea mea cruntă și rănirea mea, rugîndu-vă și totodată implorîndu-vă cu lacrimi în ochi ca Excelențele Voastre, ca domni comisari regești de mare merit, instituți în acest scop de Maiestatea Sa împăratul nostru, să binevoiți a mă socoti și pe mine între ceilalți beneficiari ai binefacerilor Excelențelor Voastre și să mă ajutați, consolîndu-mă după înțelepciunea Excelențelor Voastre ca să nu fiu nevoit să ajung muritor de foame, să cerșesc din casă în casă. Pentru această milostivenie îndurătoare pe care mi-o veți arăta Dumnezeu cel atotputernic va binecuvînta Excelențele Voastre. Nici eu nu voi înceta

să vă pomenesc cu recunoștință, rămânind sărmana slugă a Excelențelor Voastre, Érsekujvári Sámuel m.p. Umila petiție a celui subscris către preamăritul domn conte, domnii comisari regești; Excelențele lor.

Excelsa Regia Commissio,

Méltóságos Gróf Feld Marschal Lieutenant Gyulai Sámuel Principalis Uram eő Excellentiájától hatalam adatván én nékem hogy a Hunyad Vármegyei jószágainak jóván munkálodjam és igyekezem, mint hogy az eő Excellentiája távolléte ezt nem engedi. Melyre nézve alázatossan jelentem Excellentiádnak Principalis Uram eő Excellentiája kárait.

1-o. Principalis uram eő Excellentiája Kús Bartsai jóvait, ugyan az Kús Bartsai Kereszturi Limitaneus katona és azon faluban levő lakosakat, nem kölömben Nagy Bartsai, Szent András, Sárfalvi, Szántóhalmi más uraság jobbágiai melyet meg bizonyított némely visza hozot portékának specifiált Testimoniából, de ők tsak azon jóvokat hoztanak visza a melyeket akarának s alább valók voltanak. Melyre nézve instálok alázatossan Excellentiádnak méltóztassanak az investigatio iránt parantsolni és minden meg esett kárait eő Excellentiájának meg fizeteni. Az Németi jószágban tett károknek visza adatását is instálok.

2-o. Kis Okloson az eő Excellentiája fogadóját fel égették és egészen el pusztítottak az ottan levő Majorság borokkal és kortsomára ki tett pálinkával.

3-o. Ezen kívül a Tamáspataki maktermő alodialis erdő is. Ezen említett erdő között három esztendőkkel ez előtt meg tisztított s jól meg ápoltt fiatal fákat mind le vágta és magoknak már azon le vágott erdőnek helyén kerített irtásokat tsináltak az eő Excellentiája és Gróf Bethlen Gergel ur jobbágiai, de ami nagyobb még most is gonoszságokat szintén úgy követték ezen erdőnek elpusztításában, mint az elött való zenebonás hetekben. Erre nézven instálok Excellenciádnak hogy bár tsak már tovább ezen erdő ne pusztitassék és az eddig le vágott nagy fák és magok számokra tsinált szőlő karók az Uraság számára meg tartattassanak és az eddig tett kárat velek meg fizetenni méltóztassanak, kegyessen parantsolni. Alázatos szolgálja, Cseh Antal.

Copie, Soc. ist., C.d., dos. 18/1785, f. 5.

Onorată Comisie Regească,

Preamăritul domn, excelența sa contele feldmareșal-locotenent Gyulai Sámuel, stăpinul meu, mi-a dat putere ca să mă străduiesc și să muncesc în a promova binele domeniilor sale din comitatul Hunedoara, intrucît Excelenței Sale nu îi permite acest lucru absența sa de aci. Drept urmare raportez cu umilință Excelenței Voastre pagubele Excelenței Sale, stăpinului meu. 1. Bunurile Excelenței Sale, stăpinului meu, din Bircea Mică le-au păgubit soldatul grănicer Kereszturi, tof din Bircea Mică și locuitorii de acolo, precum și iobagii altor stăpini de la Bircea Mare, Sintandrei, Săulești, Sintuhalm, lucru dovedit de unele lucruri pe care le-au adus înapoi, conform mărturiei

anexate, dar ei restituind doar lucrurile pe care le-au vrut și erau mai puțin valoroase, mă rog cu supunere Excelenței Voastre să binevoiți a ordona o anchetă și a pune să se plătească toate pagubele Excelenței Sale. Mă rog și pentru restituirea celor păgubite din domeniul de la Mintia.

2. La Ocolișel au incendiat hanul Excelenței Sale și l-au distrus în întregime cu măieriştea, vinurile și vinarsul de circumărit.

3. Pe lângă aceasta, în pădurea alodială producătoare de ghindă de la Tămășasa, care acum trei ani a fost curățată, toți copacii tineri, bine îngrijiți, au fost tăiați și și-au făcut curături îngrădite pe locul acelei păduri tăiate iobagii Excelenței Sale și cei ai domnului conte Bethlen Gergely și ceea ce e mai mult, ei și acum își continuă această răutate, distrugând pădurea la fel ca în săptămânile dinainte, cele ale răscoalei. Drept urmare, mă rog Excelenței Voastre să poruncească grațios ca această pădure să nu mai fie pustiiată și copacii mari tăiați pînă acum, precum și parii de vie pregătiți pentru ei să se țină pentru stăpînul de pămînt, iar pagubele pricinuite să fie plătite. Sluga umilă

Cseh Antal

/

A

- Abrud, oraş, jud. Alba, VIII, XIV, XXII—XXIV, XXVI—XXVIII, XL, LII, LIII, LV—LVIII, LXXI, 29, 43, 67, 85, 86, 88, 89, 92, 94, 95, 104, 113, 116, 127, 133, 143, 144, 147, 151, 152, 154, 155, 227, 365, 383, 385, 388; ~ scaun minier, XXIII, XXVII; ~ tirg, XXII, XLI.
- Abrudan, Pătruţ, minier, XXVI, 127.
- Abrudean, Gavrilă, minier 146; ~ Găş-păroaie, văduvă de minier, 35, 48; ~ Ioan, minier, 35, 47, 48, 146, 352, 353; ~ Nuţ, minier, 68; Petcu, 127, 128, 352, 353; ~ Simion, minier, XXIV, LIV, 34, 47, 106; ~ Solomon, minier, 35, 48; ~ Vasile, minier, 35, 47.
- Achim, Avram, 132; ~ Gavrilă, 132; ~ Ioniţă, 132; ~ Pătruţ, 131; ~ Solomon, minier, 131.
- Acmar v. Acmariu.
- Acmariu, sat, jud. Alba, XIII, XXXVII, LXVIII, 314, 341, 343.
- Adam, Balint, provizor, XVII, XLVII, 3, 7; ~ Crăciun, XXIII; ~ Giurgiu, minier, XXV, 68, 124; ~ Iosif, comisar, XXVIII, LIX, 171; ~ Onea, minier, XXV, 68, 124.
- administrator, XIX, 234, 235; ~ al pădu-rilor, XVIII—XXII, XXIV—XXVI, XLIII, XLV; ~ al şteampurilor, XXVIII; ~ cameral, XLIX, LXII; ~ comitatens, XXVII, LVII; ~ domenal, XLVII, XLIX, LXII, LXX, LXXII, LXXIII, LXXV, 348, 354; ~ minier, XXII, XXVII, XLIII, XLV, XLIV, L—LIII, LVII, LVIII, LXXIV, 41, 87, 150, 403; ~ silvic, XLVII, XLVIII, L, LIII—LVI, LVIII, LXXIV, 4, 14, 15, 30, 49, 50, 51, 60, 63, 64, 67, 69, 70—73, 87, 89, 90, 94, 107, 122, 123, 127, 132, 136, 140—142, 402, 427, 430.
- Administraţia Banatului, LXI, 199, 200, 201; ~ domenală, LXIII, 87, 348, 394, 440.
- adunarea comitatului, 333.
- Ahlefeld, Mih. Strab., secretar gubernial, 241.
- Aida, Ioniţă, iobag, 191; ~ Matei, iobag, 191.
- Aiud, oraş, jud. Alba, VII, XXVI, XLI LVI, LXXI, 54, 129, 366, 367, 369.
- Ajatorul lui Dumnezeu, mină, 91.
- Akinyiszle, Toma, diacon, 320.
- Alba, cerc, XXXV; ~ comitat, XII, XIV, XXVIII, XXXV, XXXVIII, XLI, XLVI, LVI, LVIII, LXI, LXVIII, LXX—LXXII, LXXXVII, 24, 28, 77, 119, 129, 155, 193, 259, 260, 261, 263, 314, 331, 349, 350, 380, 388, 396, 417, 419, 438; ~ district, LXVI.
- Alba de Jos, comitat, XXX, XXXVII, XLI, 367, 369, 370.
- Alba Inferioară, v. Alba de Jos.
- Alba Iulia, VIII, XII, XXII, XXVII, XXXIV, XXXVII, XLIII, LII, LVIII, LXV, LXVIII, LXXIV, LXXV, 23, 53, 60, 62, 75, 101, 113, 150, 192, 250, 252, 253, 256, 257, 258, 264, 277, 314, 398, 401, 405, 408, 409, 417, 418; ~ cetate, 93.
- Albesc, Micu, iobag, 297, 298.
- All Pestes v. Peştişul Mare.
- Almaş, sat, jud. Hunedoara, XXVI, 138; ~ cerc, VIII, XXVII, 138, 144.
- Almaşul de Mijloc, sat, jud. Alba, 442, 444; ~ Mare, sat, jud. Alba, VI—VIII, XVII—XX, XXII, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXXII, XLVII—L, LII, LIV, LVII, LXIII, 1, 7, 10, 18, 31, 44, 45, 74, 75, 78, 84, 108, 111, 112, 121, 122, 138, 141, 145, 157, 214, 215, 365; ~ Mic, sat, jud. Alba, VII, XVII—XIX, XXII, XXXII, XLVII—XLIX, LII, LXIII, 7, 9, 10, 18, 38, 84, 214, 215, 221; ~ Sec, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Almăşan, Dănilă, minier, XX, 2, 57, 58.
- Almăşel, v. Almaşul Mic.
- Alsóvárosviz v. Orăştioara de Jos.
- Alun, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Ambruş, Gyurka, 37.
- Ampoiţa, sat, jud. Alba, XLIV, 417.
- Andrei, Ion, iobag, 161.
- Andreşani, Pantilimon, iobag, 267.
- Anka, Gheorghe, nobil, 379.
- Antal, Todor, iobag, 199.
- Antalffi, familia, 381, 382.
- Anton, Ion, perceptor, 26.
- Anuca, 82.

Arad, XLII, LXXIII, 371, 390; ~ comitat, XXIII, XXXIV, XXXV, XLI, XLII, LXV, LXVI, LXXII, LXXIII, 85, 91, 227, 250, 263, 369, 370, 371, 390, 393, 394, 395, 396; ~ părți, XI.

Arany v. Uroi.

Aranjos v. Arieșu Mic.

Arănieș, sat, jud. Hunedoara, XXVI, 137.

Arca, Rusalin, iobag, 268, 270, 272.

Ardelean, Avram, miner, 34, 47, 190; ~ Bucur, miner, 35, 47; ~ Iacob, iobag, 165; ~ Ion, soldat ablicențiat, XLIII, LXXIV, 401.

arendași, XXXIV.

Arghiresc, Toma, iobag, 316.

Arghirești, iobagi, 315, 316.

arhidiacon ortodox, XLII.

Arieș, riu, 383, 384, 385; ~ scaun, XXXV, 54, 256, 260, 261, 263.

Arieșu Mare v. Riu Mare.

Arieșu Mic v. Riu Mic.

Arimescu, Avram, jude domenal, 271, 272, 273; ~ Visarie, gornic domenal, 271, 272, 273.

asesor, XXXIX; ~ actual, 237, 289, 319, 320; ~ al Tablei, XXXI, XXXVII, LXI, LXVIII; ~ comitatens, XXXV; ~ judecătoresc, VII, XVII, XXIII, 347; ~ judecătoresc minier, XXV, XXVII; ~ jurat, 257, 258; ~ minier, XVIII, XXII, XXV, LV, LVII, 9, 32, 37, 41, 49.

Atyirésty, țaran, 317, 318.

Atyirészk, David alias a Kinyészi, iobag, 320; ~ a Manyitzi, iobag, 320; ~ alu Dunyila Celatus, iobag, 320; ~ Flora alias Totortsa, iobag, 320; ~ Ioanes al Popi Krétzu, iobag, 320; ~ Ioanes alu Denyila Celatus, iobag, 320; ~ luon al Manyitzi, iobag, 320; ~ Ion Popu, iobag, 320; ~ Martin, iobag, 320; ~ Mihai, iobag, 320; ~ Pantyilie alias Prundari, iobag, 320; ~ Petru al Popi alias Kráj, iobag, 320; ~ Samuila alias Dantsész, iobag, 320; Togyer alias Dantsész, iobag, 320.

Auersperg, Maria Iosif, guvernator, 169.

Austria, 207.

avocat, 302, 306.

Avram, Constantin, jude, XXVIII, LIX, 171; ~ Petru, hutman, XXV, LV, 121; ~ Stanislav, iobag, 297, 298.

B

Baboș, Kelemen, nobil, 290, 291.

Bacea, sat, jud. Hunedoara, 221, 254, 255.

Bachstöber, Anton, miner, 47.

Bágya, Ioan, nobil, 297, 298; ~ Ladislau, nobil, 298; ~ Sigismund, nobil, 297, 298.

Baja Craiului, sat, jud. Hunedoara, 222.

Baja de Arieș, sat, jud. Alba, VII, XII, XXIII, XXVI, LV, LVI, 95, 96, 98—101, 115, 130, 383, 385; ~ domeniu, 99, 100.

Baja de Criș, sat, jud. Hunedoara, XVIII, XXV, XXVI, XXXVI, XLVIII, LV, LVII, LXVI, 21, 22, 118, 120, 136, 137, 143, 279, 280, 308, 336, 337, 396; ~ cerc, XXXVI.

Baja, Gheorghe, iobag, 163.

Baja Mare, 95.

Bajesd v. Băiești.

Balas, Petru, iobag, 231; ~ Ștefan, nobil, 161.

Balea, Ladislau, nobil, 165; ~ Samuel junior, notar, XLIII, LXXIV, 23, 118, 165, 197, 317, 319, 320, 401; ~ Samuel senior, perceptor, 8, 10, 290, 291.

Balia v. Balea.

Bálint, Abraham, nobil, 197, 297, 298; ~ Emeric, nobil, 197; ~ Ion, iobag, 159; ~ Iosif, nobil, 197.

Baló, Ladislau, vicecomite ordinar, 367, 369.

Balog, Francisc, comisar, 149; ~ Ioan, nobil, XXXVII, 300, 304; ~ Iosif, provizor, 301, 305.

Balomir, sat, jud. Hunedoara, XXXI; ~ pădure, LXII, 203.

Balșa, sat, jud. Hunedoara, 116.

Banat, XI, XIV, XXXI, XLIII — XLV, LXI, LXXIV—LXXVI, 198—201, 213, 375, 376, 405, 412, 413, 415, 418, 419, 429, 432.

Banciu, Costea, miner, XX, XXVI, L, LVI, 57, 58, 68, 135; ~ Iosif, miner, XXIV, LIV, 108; ~ Ștefan, miner, XXIV, LIV, 108.

Band, sat, jud. Mureș, 98.

Bánffy, familia, VI, XXI, 63; ~ contesă, XVII, XXI; ~ Dionisie, nobil, 302, 306; ~ Gheorghe, conte, XXXVII, XLI, LXVIII, LXXII, 246, 301—303, 305—307, 369, 370; ~ Susana, baroană, XVII, XVIII, XLVII, XLVIII, 10, 11, 14, 15, 22, 23, 59, 63, 64; ~ Wolfgang, baron, XLVII, LII, 249.

Banpotoc, sat, jud. Hunedoara, 222, 337, 338.

Bányai, Georgius, provizor, 299, 304.

Baranyai, provizor, 164, 165.

Barb, Ion, iobag, 209; ~ Petru, miner, 48.

Barbura, sat, jud. Hunedoara, 222.

Barco, regiment, 79.

Barcsai, familia, XXI, LI, LIII, 63; ~ nobil, VI, XXII; ~ Abraham, maior, 234, 235, 267; ~ Agneta, contesă, 302, 306; ~ Francisc, nobil, 161; ~ Iosif, administrator cameral, XLIX; ~ Ladislau, nobil, VI, XVII, XVIII, 10, 12; ~ Ludovic, nobil, XVII, XVIII, XLIII, XLVIII, LXIV, LXXIV, 4, 6, 7, 11—16, 87, 233—235, 267, 303, 307, 328, 401, 402, 432; ~ Petru, nobil, 341, 343.

Barcsay v. Barcsai.

Barest v. Bărăștii Iliei.

Barojai, Adam, XXXIV, LXIV, 246.

Bartsai v. Barcsai.

- Baru, sat, jud. Hunedoara, X, XXVIII, XXIX, LVIII, LX, 163, 182, 183.
- Baru Mare v. Baru.
- Baru Mic v. Baru.
- Baş, Ioan, iobag, 160.
- Baştea, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Batsfalu v. Becea.
- Băcăinți, sat, jud. Alba, 342, 344.
- Bădeni, sat, jud. Cluj, XXXV, LXVI, 263.
- Băgău, sat, jud. Alba, 417.
- Băiesc, Dumitru, iobag, 292.
- Băiești, sat, jud. Hunedoara, 303, 307, 381, 382.
- Băița, sat, jud. Hunedoara, VI, XVIII—XX, XXIV, XXVII, XXXVII, XXXVIII, XLIII, XLVIII—L, LIV, LVII, LVIII, LXXIII, LXXIV, 16, 17, 20—22, 32, 39, 41, 49, 50, 69, 88, 107, 145, 150, 330, 331, 401.
- Bănățean, David, iobag, 271.
- Bărăștiu Hațegului, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIV, 174, 238.
- Bărăștiu Iliei, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Bărbescu, Ion, iobag, XXXIV, LXIV, 247.
- Bărești v. Bărăștiu Hațegului.
- Bătrina, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Bățălar, sat, jud. Hunedoara, XXXI, LXII, 203, 274.
- Benedek, Andrei, provizor, 270, 272, 273; ~ Francisc, vice-notar, 367, 369.
- Benk, Valentin, miner, 34, 47.
- Bentzentz v. Bințița.
- Berbeștean, Mihai Sin, arestat, LXXVII.
- Berekszászi, comisar, 105.
- Berekszó v. Birsău.
- Berezki, Samuel, procurator fiscal, 98.
- Berivoi, Ioan, jude ordinar, XLI, LXXII, 383, 384.
- Berkes v. Borzești.
- Bernád, Toma, administrator de mină, 87, 139, 151, 156, 228.
- Bethlen, contesă, XXV, XXVII, LVI, LVII, 49, 51, 59, 126, 142; ~ Adam, conte, XII, XVII, XVIII, XX, XXI, XLVII, XLVIII, L, LI, 11, 14, 15, 22, 23, 49, 51, 59, 64, 308; ~ Grigore, conte, XXX, LX, 168, 192, 267, 303, 307, 308, 447; ~ Ladislau, conte, XXXIV, LXIV, 244, 245; ~ Nicolae, conte, 2, 170, 171, 173—175, 194, 204, 208.
- Bexa, Ion, miner, 47.
- Bighida, Ion, miner, 146.
- Bihor, comitat, XLII, LXXIII, 227, 264, 367, 368, 393, 394; ~ munți, 367, 368.
- Bințița, vezi Aurel Vlaicu, sat, jud. Hunedoara, XXII, LII, 76, 299, 325, 337, 338.
- Biriș, Gheorghe, iobag, 189; ~ Petru, miner, 35, 48, 209.
- biró v. jude.
- biserică ortodoxă, LXXI, LXXVII, 137, 143, 201, 229, 361, 363, 379, 396, 402; ~ reformată, 115, 379; ~ romano-catolică, 157; unită, LXIII, LXIV, 224.
- Bistrean, Eremia, miner, 80, 146.
- Bisztrai, Anton, notar, 409; ~ Carol, nobil, XLIII, LXXIV, 400.
- Biltac, Sintion, iobag, 268, 269, 271; ~ Toma, iobag, 268, 269, 271, 272.
- Bircea Mare, sat, jud. Hunedoara, XVII, XLIII, XLVII, LXXIV, 11, 346, 347, 400, 446, 447; ~ Mică, sat, jud. Hunedoara, 446, 447.
- Birsău, sat, jud. Hunedoara, XXV, XLVI, LV, LXXVIII, 123, 222, 439, 445.
- Birtea, Ianeș, iobag, 194.
- Blaj, oraș, jud. Alba, XLIV, LXXV, 417, 441.
- Blăjeni, sat, jud. Hunedoara, XXIV, XXV, LV, 113, 117.
- Bobilna, sat, jud. Hunedoara, 222, 337, 338.
- Bocșa, Ion, miner, 34, 48.
- Bodea, perceptor, 162; ~ Francisc, vice-jude al nobililor, 391; ~ Ion, miner, 35, 47; ~ Sigismund, nobil, 197.
- Bodor, Ilie, miner, 35.
- Boér, Iosif, jude nobiliar ordinar, 367, 369; ~ Paul, vicecomite substitut, 77.
- Bogdan, Anghel, miner, XXVI, LVI, LVII, 133, 136.
- Boholt, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Boia Birgii, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Boița, sat, jud. Hunedoara, 295.
- Boiu, sat, jud. Hunedoara, 222; ~ de Jos, sat, jud. Hunedoara, 221; ~ de Sus, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Boja et Birtz v. Boia Birgii.
- Bokosnyitzai, nobil, 380, 381.
- Boldogfalva v. Sântămăria Orlea.
- Boldor, Gligor, supus fiscal, XXVIII, LVIII, 153.
- Bolog, Ioan, nobil, XXVI, LVI, LVII, LXVII, 132, 133, 136.
- Bonykai, Ștefan, nobil, 303, 307.
- Bora, Avram, miner, 146; ~ Simion, miner, XX, L, 45; ~ Solomon, miner, XXIV, LIV, 108.
- Borbátviz v. Riu Bărbat.
- Borboră, Nicolae, miner, 150.
- Borca, Gheorghe, miner, 128; ~ Ioan, iobag, 163.
- Borița, servitoare, 323.
- Borna, Ioan, nobil, 189; ~ Mihail, nobil, 189.
- Bornemisza, Ioan de Cașin, baron, comite suprem, XVIII, XXXI, XXXIII, XXXV, XXXVI, XLI, XLV, XLVIII, LXI, LXII, LXIV—LXVIII, LXXI, LXXVI, 10, 11, 16, 17, 19, 20, 21, 197, 198, 200, 203, 204, 210, 215, 261, 262, 265, 364, 367, 369, 386, 387, 398, 404, 428, 434; ~ Iosif, baron, 278, 422, 425.
- Boroș, Grigore, asesor, XXXV, LXV, 257, 258.
- Boroș, Dumitru, iobag, 164.
- Borsai, Iosif, șpan cameral, XIX, 39, 95.
- Borșa, sat, jud. Cluj, 315—319.
- Borza, Ignat, miner, 34, 37.
- Borzești, sat, jud. Cluj, 417.

- Borzoan, Ion, miner, 35.
 Bos Gross, v. Boș.
 Boșniak, Iosif, miner, 47.
 Boș, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Boșorod, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 274, 315—320.
 Bou, Ioan, miner, XX, L, 45.
 Boz, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Bozeș, sat, jud. Hunedoara, XXXII, LXIII, 214, 215.
 Bozeșan, Toader, miner, 35, 47.
 Bögözi, Adam, avocat, XLI, LXXII, 372.
 Brad, oraș, jud. Hunedoara, XIII, XV, XX, XXI, XXIII, XXIV—XXXVIII, XL, XLII, XLIII, XLV, L, LI, LIII, LVI—LXVIII, LXXI—LXXIII, LXXVI, LXXVII, 52, 59, 69, 88, 113, 117, 118, 124, 125, 135, 145, 149, 156, 227, 330, 331, 336, 337, 365, 379, 389, 392, 396, 399, 400, 429, 432; ~ cerc, LXXIV.
 Bradi, Francis-, nobil, XXV, XXVIII, LVI, LVIII, 125, 152.
 Braga, Avram, iobag, 266.
 Branyitska v. Brănișca.
 Brasso v. Brășeu.
 Bratislava, XXXV, LXVI, 263, 264.
 Bratoravim, von, căpitan, XXXVI, LXVI, 279, 280.
 Brazul, Șerban, 320.
 Brădățul, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Brăiescu, Brăilă, iobag, 267.
 Brănișca, sat, jud. Hunedoara, XXII, XLIV, LII, LXII, LXXV, LXXVI, 84, 221, 295, 336, 337, 414, 418, 419, 428, 432; ~ cerc, XLIV; ~ domeniu, XXXI, 205, 415.
 Brășeu, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Breazova, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, 281, 381, 382.
 Bretea, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, ~ Mureșană, sat, jud. Hunedoara, 221; ~ Română, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 274, 422, 425; ~ Streiului, sat, jud. Hunedoara, LXVII, 278, 282, 422, 424, 425.
 Bretean, Mihai, iobag, XII, 290.
 Bretelin, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Bretoian, Pascu, jude, 257, 258.
 Briznic, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, 222, 279.
 Brukenthal, Michael, consilier gubernial, comisar regesc, XIV, XXVII, XXXVIII—XLII, XLVI, LVII, LXIX—LXXIV, LXXVII, LXXVIII, 2, 90, 110, 112, 121, 137, 138, 142, 144, 149, 153, 170, 194, 207, 338, 350, 355, 356, 358, — 360, 363, 364, 377, 387—389, 392, 398—401, 405, 419, 441, 442; ~ Samuel, guvernator, XIII, XXXVIII, XL, LXIX, LXXI, 215, 217, 226, 231, 239, 240, 241, 243, 245, 248, 293, 297, 332, 334, 335, 338—341, 346, 349—351, 356, 366, 408, 420, 434, 435, 436, 440—442.
 Brűneck, Carol, funcționar salinar, XXXIX, XLIII, LXX, LXXIV, 353, 354, 406.
 Buburcan, Petru, miner, 48.
 Buceș, sat, jud. Hunedoara, VII, XXIV—XXVI, LV, LVI, 113, 117, 130—132.
 Bucium, sat, jud. Alba, V, VII, XLVIII, L, LVII, LVIII, LXI, 28, 29, 38, 54, 81, 93, 147, 150, 154, 155.
 Bucium, sat, jud. Hunedoara, XVIII—XX, XXVII, XXVIII, XXXI, 202, 209.
 Bucovai, v. Bukovai.
 Bucur, Afiron, 443, 444; ~ David, 443, 444; ~ Nicula, 443, 444.
 Bucuresci, sat, jud. Hunedoara VII, XI, XX—XXII, L—LII, 57—59, 66, 84, 156.
 București, XXXIII, LXIII, 230.
 Buda, oraș, 264.
 Buda, familia, 255; ~ Andrei, nobil, 163, 189, 190, 265, 266; Ioan, nobil, 198; ~ Iosif, iobag, 231, 254, 255; ~ Ladislau, nobil, XXXV, LXV, 164, 255, 265; ~ Ludovic, nobil, 308; ~ Matei senior, 254, 255, 257—259; ~ Samuel, nobil, 159; ~ Samuilă, 375, 376; ~ Sofia, nobilă, 159; ~ Valentin, nobil, 190.
 Bukovai, Iosif, funcționar minier, XXIV, XXXVII, XXXVIII, LIV, LXVIII, 38, 49, 50, 85, 88, 107, 330, 331.
 Bukovay v. Bukovai.
 Bulbuc, sat, jud. Alba, XXXII, XXXVII, LXIII, LXVII, 217—219, 308.
 Bulz, Ioan, miner, XVIII, XLVIII, 31; ~ Toader, jude sătesc, 31.
 Bulzești, sat, jud. Hunedoara, XXIV, XXV, LV, 113, 117.
 Bunea, Ioan, miner, XLIX, 38; ~ Pătruț, miner, XLIX, 38.
 Bunila, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Bunn v. Boiu.
 Burjuc, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Burlan, țăran, 303, 307.
 Burma, Petru, ștampar, 56.
 Burna, Toma, 145.
 Bursuk v. Burjuc.
 Burucne, azi Păuliș, sat, jud. Hunedoara, XLV, LXXXVII, 222, 432.
 Burzuyik v. Briznic.
 Buteni, district, 263.
 Butnar, Ion Petru, miner, 35, 47.

C

- Camera Aulică, 53.
 camerarius v. consilier cameral.
 Cancelaria Aulică, 85.
 Cancelaria Contribuțională, 192; ~ de Război, 236, 238, 241, 357, 411, 438; ~ provincială, 318.
 cancelist fiscal, 12, 15.
 Cancellaria in Re Tributaria v. Cancellaria Contribuțională.
 Cancellaria Provincialis v. Cancellaria Provincială.

- Caproșu, Iosif, miner, 35.
 Caransebeș, district, XXXI, LXI, 198, 199.
 Caraș, comitat, 394.
 Carol, rege, 129.
 Casa perceptorală, XXXVIII; ~ provincială, 220; ~ schimbului de aur, 383, 385.
 Castellano, Daniel, administrator miner, 34, 46, 74, 90.
 Căvnic, oraș, jud. Maramureș, 104.
 Călan, riu, LXXV, 44; ~ vale, 371, 415.
 Căinelul de Jos, sat, jud. Hunedoara, XXXII, LXII, 212, 213, 222, 105, 275.
 Călan, oraș, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVII, 282.
 Cămara regească, 15, 68.
 Căoi, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Căraci, sat, jud. Hunedoara, X, XX, XXXIII, L, LXIV, 51, 52, 236.
 cărători de cărbune, 33, 42; ~ de minereu, LVI, 42, 127.
 cărbunar, XLVIII, LI, LIV, LVI, 2, 3, 13, 14, 24, 25, 55, 60, 62, 64, 65, 104, 105, 107, 109, 127.
 Cărmăzinești, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Cărpiniș, sat, jud. Alba, XIII, XXXVIII, LXVIII, 331.
 Cătană, Nicula, 409, 410.
 Cehia, 251.
 Cerbăl, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Cerbia, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Cercer, Iacob, pantofar, 316, 318.
 Cerșor, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Cerna, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Certege, sat, jud. Alba, VI, VIII.
 Certeju de Jos, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Certeju de Sus, sat, jud. Hunedoara, XVII – XXVIII, XLIII, XLV – L, LII – LIV, LVII, LVIII, LXXIV, LXXVIII, 3 – 7, 11 – 16, 22, 23, 30, 33, 37, 51, 59, 60, 63, 64, 69 – 73, 84, 87, 89, 92, 94, 106, 122, 123, 125, 127, 132, 136, 141, 142, 153, 222, 257, 258, 401, 402, 426, 427, 430, 440, 445.
 Certin, Ion, 374, 375.
 Cetatea de Baltă v. Tirnave.
 Ceteraș, Gheorghe, miner, 146.
 Chergheș, sat, jud. Hunedoara, 128, 221.
 Chimindia, sat, jud. Hunedoara, 222, 255, 270, 274, 315 – 319, 337, 338, 345, 380, 381; ~ cerc, XXXII, LXIII, 48, 223.
 Chintigan, Petru, iobag, 168.
 Chirilă, Gavrilă, iobag, 231; ~ Sav, dulgher, XXII, LII, 81 – 84.
 Chișcădaga, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Chitid, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 274, 303, 307; ~ cerc, 391.
 Cib, sat, jud. Alba, XXXII, XXXVII, LXIII, LXVII, 116, 214, 215, 308.
 Cigmău, sat, jud. Hunedoara, XIII, XXXVII, LXVIII, 314, 342, 344.
 Cinciș, sat, jud. Hunedoara, X, XXX, XXXIX – LXI, LXX, 188, 191, 194, 195, 347.
 Cincu, sat, jud. Brașov, XXXV.
 Cioara, sat, jud. Alba, XXII, LII, 76, 364.
 Ciopelia, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVIII, LIX, 170, 171.
 Ciora, Filimon, iobag, 209.
 Ciula Mare, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVII, 295, 310, 312, 381, 382.
 Ciulan, Sandru, iobag, 191.
 Ciupea v. Ciupa.
 Ciupa, Mihăilă, iobag, XXVI, LVI, LVII, 135, 137, 143.
 Cîmpean, Avram, cărbunar, 26; ~ Gligor, cărbunar, 26; ~ Petruț, cărbunar, 25.
 Cîmpeni, oraș, jud. Alba, XII, XIII, XXVI, XXXVIII, XLI, LXVI, LXVIII, LXXII, 53, 135, 136, 331, 383, 384.
 Cîmpeni, sat, jud. Hunedoara, 221, 346.
 Cîmpuri-Surduc, sat, jud. Hunedoara, XXXVIII, XXXIX, LXXIX, 221, 346.
 Cîndea, Ciucur Dafina, 209; ~ Mlhai, iobag, 199; ~ Petru, 47.
 Cinepște, loc, 326.
 Cîrjiți, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Cîrnea, Adam, nobil, 275.
 Cîrnești, sat, jud. Hunedoara, XLV, LXXVI, 197, 380, 382, 412, 423, 426, 428.
 Clej, Crăciun, iobag, 236; ~ Ioaneș, iobag, 236; ~ Ion iobag, 236; ~ Toma, iobag, 236; ~ Zaharia, 236.
 Clopotiva, sat, jud. Hunedoara, XV, XXXIII, XXXV, XXXVI, XLV, LXIII, LXVI, LXVIII, LXXVI, 230, 278, 281, 411, 412, 423, 426, 428, 429; ~ cerc, XXXVII, 310, 312, 378.
 Cloșca, V, 371.
 Cluj, XXXV, LXV, 260; ~ comitat, XII, 8, 56, 367, 368, 388, 438; ~ Napoca, 235, 242, 247, 298.
 cnez sătesc, XI, XXXI, LXI, 198.
 Coaja, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Cociș Petru, miner, 157.
 Codriță Eva, 400; ~ Todor, soldat ablicențiat, 400.
 Colțești, sat, jud. Alba, 369, 370, 390.
 Comandamentul militar general al Transilvaniei, XXII, XXXI – XXXV, XXXVIII, LII, LXII, LXIII, LXV, LXVI, LXVIII, LXIX, 85, 162, 163, 201, 204, 207, 210, 226, 228 – 230, 237 – 240, 247, 249, 250, 252, 253, 259, 260, 262, 263, 276, 281, 284, 290, 292 – 294, 332, 335, 341, 350, 356, 357, 389, 411, 419, 420, 431, 435, 439, 440.
 Comisariatul Provincial Suprem, 109, 257, 339, 442.
 comisie regească, XLVI.
 comite ordinar, 407; ~ suprem, VIII, XVIII, XXV, XXXI, XXXIV – XLI, XLIV, XLV, LXI, LXII, LXVII, LXX – LXXII, LXXIV – LXXVII, 16, 21, 77, 119, 121, 160, 167 – 170, 172 – 185, 187, 188, 195, 197, 198, 200, 202 – 205, 207 – 208, 212, 215, 217, 234 – 236, 250, 251, 259, 261, 262, 264, 265, 341, 350, 352, 360, 363, 364, 366 – 369, 375, 376, 384 – 387, 398, 399, 403 – 406, 418, 428, 431, 434, 443, 444.

- conscriptie militară, VIII, LII, LXV—LXVIII, 75, 78, 250, 253, 277, 278, 281, 282, 284, 285, 292, 308, 314, 361; ~ minieră, XLVII, XLVIII, LII, LIV—LVI, 1, 2, 4, 5, 8—10, 13, 18, 20, 31, 32, 44—46, 54, 55, 79, 84, 102, 106, 120, 125—128, 130, 136, 152, 154.
- consiliarus v. consilier.
- consilier, LXX, 293, 294; ~ cameral, XXXIII, 235, 236, 250, 251, 366, 368, 375, 376; ~ gubernial, XXXVII, XXXXIX—XLII, LXXI, LXXVIII; ~ regesc, XLVI; ~ teaurarial, XXI, 5.
- Consiliul Aulic de Război, XXXIII, LXIV, 239, 240; ~ Gubernial, 119, 159; ~ Locumtenențial, 263, 264; ~ Teaurarial, 28.
- Consistoriul greco-catolic, XLIV, LXXV, 417, 441.
- Constituția Maximiliană, 129.
- Constituțiile Aprătate, 72, 127, 215; ~ Com-pilate, 72, 167.
- contabil, IX.
- contra-maistru minier, L, LII.
- Corna, sat, jud. Alba, 92.
- Corniș, Damian, iobag, 182; ~ Florea, iobag, XXVIII, LIX, 172.
- Coroi, alias Cerna Mihui, iobag, 164, 165.
- Coroiești, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVIII, XXXVI, LVIII, L, LXVI, LXVII, 168, 196, 281, 295, 297, 298.
- Cosma, Isarie, iobag, 231; ~ Matiaș, iobag, 231; ~ Mihai, iobag, 231; ~ Zaharia, iobag, 231.
- Costa, Damian, gornic, 93.
- Costescu, David, iobag, 268, 270—272; ~ Ion, iobag, 269.
- Costești, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 267, 271, 302, 306.
- Costiș, Avram, 82—84.
- Cosești, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Cozia, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIII, 220, 228.
- Crainic, Ladislau, LXV.
- Crăciun, Avram, arestat, LIII; ~ Lazăr, ștămpar, 56.
- Crăciunaș, Adam, 101.
- Crăciuneasă, Maria, văduvă de miner, 48.
- Creț, Iosif, miner, 35.
- Cristian, jude domonial, 300, 304.
- Cristur, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, 281.
- Criș, pas, XIV, XL, 116, 365; ~ părț, VIII, XXII, 370; ~ riu, XXVI, XXVII, XXXIX, LII, LVI—LVIII, LXIX, LXXI, 75, 78, 135, 143, 227, 346, 379.
- Crișan, V, XIII, 371.
- Crișan, Irimie, miner, 80; ~ Nicoară, mi-ner, 80, 146; ~ Simedru, jude dome-nial, 271—272; ~ Toader, cărbunar, XXI, LI, 24—26, 35, 48, 60, 62, 64, 65, 111; ~ Toma, 254, 255.
- Crișcior, sat, jud. Hunedoara, VII, XIII, XX—XXV, XXXVII, XXXVIII, XL, XLI, XLV, L—LIII, LXI, LXXVIII—LXXII, LXXVII, 57—59, 69, 84, 87, 101, 109, 110, 118, 124, 145, 152, 153, 330, 331, 336, 337, 352, 365, 379, 396; ~ lac, 69, 148, 150, 151, 153—155, 157.
- Crișeni, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, LXVII, 282, 286, 289.
- Crivadia, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVII, XXIX, LVIII, LIX, 165, 177.
- Csák, Daniel, nobil, XLII, LXXXIII, 383.
- Csáki, Ioan, comite suprem, 367, 368, 384, 385.
- császár v. împărat.
- Csato, Mihai, provizor, XXXV, LXVI, 267, 268, 270, 272, 274.
- Cseh, Antal, slujitor, XLVI, LXXVIII, 447.
- Csehország v. Cehia.
- Cseika, familia, 129; ~ Ioan, maistru mi-ner, XXVI, XXVII, LVI, LVII, 129, 148.
- Csepi, Ladislau, căpitan, XI, XLII, LXXI, 358, 389.
- Cserei, Wolfgang, 207.
- Csernanczy, Gheorghé, miner, 47.
- Csertes v. Certeju.
- Csertez, v. Certeju de Jcs.
- Csiszár, Ladislau, nobil, XL, LXXI, 365.
- Csoka, Isac, vicecomite, X, XXVIII, LIX, 160, 161, 169; ~ Gheorghé, nobil, 303, 307.
- Csolnakosi, familia, 188; ~ Andrei, nobil, 191; ~ Daniel, nobil, 191; ~ George, nobil, 191; ~ Ladislau, nobil, 191; ~ Ludo-vic, nobil, 191; ~ Samuel, nobil, 191; ~ Sigismund, nobil, 191.
- Csongradi, György, miner, 146.
- Csulai, Ilie, nobil, 295; ~ Ioan, vicejude, XXXVI, LXVII, 295, 296, 310, 312.
- Cugerean, Dan, iobag, 209.
- Cugir, oraș, jud. Alba, 261.
- Cuiaș, sat, jud. Arad, 221.
- Curechin, sat, jud. Hunedoara, XIII, XXIV, XXV, XL, XLI, LV, LXXI, LXXII, 113, 117, 228, 331, 365, 379.
- Curmătura, loc, 93.
- Curtea imperială, XI, XXXVII.
- Czeller, Ion, miner, 35.
- Czigan, ofițer, 432.
- Czuiege, 54.

D

- Delnic, sat, jud. Covasna, 320.
- Dálnok, v. Delnic.
- David, Ion, iobag fiscal, XXIII—XXV, LIII—LV, LVIII, 93, 95, 104, 113, 116, 150.
- David, Petru, gornic, XXIII, LIX, 104.
- David, Petru, iobag, 277.
- Dăbica, sat, jud. Hunedoara, XXX, LX, 188, 191.
- Dănesc, Avram, jude domonial, 267.
- Dănesc, Iosif, jude domonial, 267.
- Dănulești, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Dăvidoni, Lupu, iobag, 267.

- Deal, loc în hotarul satului Sâlașul de Jos, 186, 187, 192.
- Dealul Mare, munte, XXVIII, LVIII, 154, 155.
- Dealul Mare, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Debreczeni, caporal, 83.
- Dej, oraș, jud. Cluj, 95.
- Dămiesc, Iosiv alias Vineran, iobag, 297, 298.
- Densuș, v. Densuș.
- Densuș, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, XLV, LXVI, LXVIII, 281, 295, 309, 381, 382, 413, 428, 429; ~ cerc, XXXVII, 311, 312, 378.
- Deskovits, Samuel, imputernicit, XXII, LII, 85.
- Deva, oraș, VIII, XIII—XV, XVIII, XIX—XXV, XXVIII, XXX—XLVI, XLVIII, XLIX, LII—LV, LX—LXXVII, 6, 12, 22, 23, 33, 36, 41, 76, 87, 89, 102, 103, 110, 111, 113, 115, 118, 121, 132, 135, 153, 169—195, 198, 200—215, 217—220, 226, 228—231, 234—240, 242, 244, 246—250, 252—257, 260, 261, 263, 265, 270, 273, 274, 278—280, 282—285, 287, 289—293, 297—299, 308—310, 313—315, 317, 319—322, 327—333, 335—341, 343—351, 354, 356—359, 363, 368—372, 377, 378, 380, 381, 386—393, 395—396, 398, 400—419, 421, 424, 427—429, 431—433, 438—441, 443—444; ~ cerc, XXXII, XXXV, 223; ~ cetate, XIII, XXXII, XXXVIII, XXXIX, XLVI, LXIX, LXXXVII, 214, 334, 415; ~ domeniu, XXXIII, XLVI, LXIV, LXXXVII, 137, 236, 279; ~ domeniul de Jos, XXXV.
- Dévai Gheorghe, provizor fiscal, XVII, XLI, XLVII, LXXXVII, 10, 33, 41—43, 49, 50, 53, 56, 58, 67—69, 77—79, 81, 86, 91, 93, 101—103, 106, 115, 117, 121—123, 125—128, 130, 134, 136, 140, 144, 146—148, 150, 151, 153, 154, 156, 157, 372.
- De Vins, regiment, XLII, XLIV, LXXIII, LXXXV, 389, 410.
- diacon, 320.
- Dicső Szent Márton, v. Tirnăveni.
- Dincoace de Mureș, cerc, 308, 363, 380, 432.
- Dinea Ion, miner, 147.
- Directorat fiscal, 16.
- district, XXVIII, XXXI.—XXXIII, XXXV, XXXVI, XLII, XLIV, XLVI, 282, 283.
- Dinçorean, Alexa, iobag, 267, 271.
- Dinçorean, Simadru, iobag, 267, 271.
- Dîncul Mare, sat, jud. Hunedoara, XXXI, LXI, LXVI, 202, 203, 268, 270.
- Dobra, sat, jud. Hunedoara, XLI, LXV, LXXII, 213, 222, 257, 260, 261, 275; ~ cerc, XII, XXXV, 387, 391.
- Dobra, Anghel, jurat, XXVI, LVI, 129.
- Dobra, Ilie, paznic de mină, XXII, LII, 80—84.
- Dobra, Petru, iobag, 274.
- 12 Apostoli, mină, LVII, 140, 156.
- Domán, Nicula, soldat, XXXIII, LXIV, 237, 238.
- domeniu, XVIII, XIX, XXI, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII, XXXI—XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLI—XLIII, XLV, 242, 243, 257, 258; ~ Domeniul Fiscal Superior [al comitatului Hunedoara], 383, 384; ~ Domeniul minier, V.
- dominialis biró v. jude domential.
- dominium v. domeniu.
- Domo Annonaria, 345.
- Domokos, Samuel, 244.
- Donáth, Iosif, secretar gubernial, 215.
- Dorka, țărán, 303, 307.
- Dragotă, Lascu, grănicer, 225.
- Draica, munte, XIX, LXIX, 36.
- Drăcilă, Ion, miner, 35, 48.
- Drăgoi, Florea, iobag, 197.
- Drumar, Rusan, sodat ablicențiat, XXIII, LIII, 88.
- Dudaș, Gașpar, miner, 35, 48.
- Dudaș, Petru, paznic, 34, 46.
- Duma, Avram, miner, 111.
- Duma, Iosif, miner, XVIII, XLVIII, 31.
- Dumbravă, Petru, fierar, 56.
- Dumbrăvița, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Dumbrăvița, prediu, 296.
- Dumești, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Dumu, Dan, iobag, XXX, LXI, 193.
- Dunci, Adam, miner, 111.
- dupăpiatră, sat, jud. Hunedoara, XXII, LII, 84, 331, 365.

E

- Eder, Karl Friedrich, consilier tezaurarial, XVII, XLVII, 5.
- Egerpataki, slujitor, 228.
- Ene, Gheorghe, miner, XXVII, LVIII, 150; ~ Petru, miner, 146.
- Eperjesi, locotenent, 396; ~ Grigore, vicecomite, LXXII, 386, 387; ~ Grigore, vicecomite, XLI.
- episcop, XXXII; ~ de Făgăraș, XLVI, LXIII, LXXXVII, 223, 225, 441.
- erariu, XXXVIII, XLIV, 352, 353, 386, 387; ~ regesc, 28, 29, 31, 42—44, 46, 54, 83, 84, 118, 134, 140, 143, 149, 197, 210, 261, 332, 348, 361, 406.
- Erdélyi, Dumitru, viceschimbător de aur, XX, XXIV, XXV, L, LIV—LVI, 51, 52, 113, 117, 118, 124, 125.
- erdő pásztor v. păzitor de pădure.
- Érsekújvári, Samuel, XXXVIII, XLVI, LXIX, LXXXVIII, 342—346;
- eskütt v. jurați.
- Eszterházi, Anton, regiment, 396, 414.
- evrei, XXIII, XXIV, XLIII, 88.
- Exactoratul provincial, 1, 223.
- executori, XXXII, XLIV, 213.
- Exner, administrator de mină, 80, 83.

F

Fabris, general, XXVII, LVIII, 152.
 falusi biró v. jude sátesc.
 Farkas, Abraham, nobil, 161; ~ Samuel, nobil, 292.
 Faur, Ianeş, iobag, 199; ~ Ştefan, iobag, 199; ~ Ioş, miner, 68; ~ Isac, hutman, XXV, XXVII, LVI, LVII, 37, 87, 124, 139, 140, 148, 156; ~ Medrea, hutman, XX, XXVI, L, 37, 57, 58, 68, 139, 140, 156; ~ Mladin, 37, 68.
 Faţa Băii, munte, XXII, LII, 79, 81—83; ~ Dumbrăvii, munte, XXVIII, LVIII, 157.
 Făgăraş, XLVI, 315, 316; ~ district, 317, 320; ~ episcop de, XXXII, LXIII.
 Făgăţel, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Fărcătinu, sat, jud. Hunedoara, LXVII, 381, 382; ~ de Jos, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, 281; ~ de Sus, XXXVI, LXVI, 281, 295, 296.
 Federi, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, LVIII, 163, 164.
 Fejér, Andrei, provizor, 267.
 Fejerviz v. Riu Alb.
 Feldioara, sat, jud. Braşov, 325.
 Felső Boj v. Boiu de Sus.
 Felső Városvize v. Oraştioara de Sus.
 Felszeg, stradă, 290, 291.
 Feneşer, Apostol, cărbunar, 24, 26; ~ Iancu, jude domonial, 25.
 Feregi, sat, jud. Hunedoara, 220.
 Ferichel, loc, 91.
 Fest, familia, 129; ~ Andrei, 60, 63, 64; ~ Iosif, jurat, XXVI, LVI, 129.
 Fett, Ioan, miner, 34.
 Fica, Andrei, miner, 35, 47; ~ Avram, miner, 34, 47; ~ Ion, miner, 34, 47; ~ Toader, 2.
 Fikker, Francisc, mastru miner, XXII, XXVI, LIII, LVI, 67, 86, 134.
 Filip, Visarion, XLIII, LXXIV, 400.
 Filipisc, David, ţaran, 303, 307.
 Filszky, locotenent major, XXXVIII, 332.
 Fintoag, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Fisc regesc, 5, 60, 100, 129, 138, 157, 242, 243, 383, 385.
 Fizeş, sat, jud. Hunedoara, XXXVII, LXVII, 308.
 Fizeş-Băgara, azi Valea Poenii, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Fizeşti, sat, jud. Hunedoara, IX, X, XXIX, XXX, LIX, LX, 178, 189, —190, 222, 308.
 Firţan, Rusalii, iobag, 274.
 Florea, Simeon, cărbunar, 26.
 Florescu, Stan, iobag, 265.
 Florian, Gheorghe, miner, 34; ~ Trif, miner, 34, 47.
 Fogaras v. Făgăraş.
 Fogorasi, nobil, 225.
 Folt, sat, jud. Hunedoara, XLVI, LXXVII, 222, 268, 270, 337, 338, 439.
 Fornade, Florea, iobag fiscal, XXIII, XXIV, LIII, LV, 95, 100, 114.

Fornădia, sat, jud. Hunedoara, XXXII, LXIII, 222, 223.

főbiró, v. jude suprem.

Fő Hadi Vezérség v. Comandamentul militar general al Transilvaniei.

fő ispány v. comite suprem.

fő szolgabíró v. jude nobiliar suprem.

Freydenhal, Augustin, XIII.

funcionar cameral, 100; ~ comitatens,

XLIX—LII, LV, LXI—LXIV, LXVI—LXXII, LXXVII, 11, 13, 28, 32, 39—41, 50, 61, 70, 79, 103, 115, 116, 119, 121, 126, 127, 148, 158, 163, 167, 168, 171, 198, 199, 210, 215, 229, 230, 245, 249, 252, 275, 276, 285, 292, 314, 339, 349, 350, 354, 355, 359, 360, 362, 364, 371, 396, 432, 435, 441; ~ domonial, 12—14, 28, 57; ~ fiscal, LXXXII; ~ gubernial, LXXI; ~ minier, XLIX, L, LIV—LVI, 1, 2, 10, 15, 32, 33, 36, 39, 41, 46, 47, 49, 50, 60, 62, 64, 69, 71, 73, 85, 88, 91, 95, 97, 101, 103, 107, 115, 120, 126, 129, 133, 144, 330, 348; ~ regal, LXXXIV, LXXVIII, 14; ~ salinar, LXX, LXXI, LXXIV.

Furçoara, sat, jud. Hunedoara, 221.

G

Gabor, Ferencz, miner, 34.

Gabor, Ioan, iobag, 189.

Gabor, Mihai, miner, 34, 189.

Gál, jude nobiliar, 336, 337; ~ Anton, procurator fiscal, XXIII, XLVIII, 16; ~ Ladislau, nobil, 325; ~ Mihail, vice-jude al nobililor, 279, 280.

Galaţi, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, LVIII, 163, 190.

Galda, sat, jud. Alba, XXX, LXI, 193.

Galea, Andrei, miner, XVIII; ~ Dumitru, miner, 157; ~ Ion, miner, 157; ~ Medre, miner, XLVIII, 31; ~ Medruţ, gornic, L, 45; ~ Petru, XX, L, 45. ~ Solomon, miner, XVIII, XLVIII, 31.

Gálfi, Ferencz, jude nobiliar, 285, 288.

Ganca, Petru (din Cozia), XXXIII, LXIII, 228; ~ contramastru miner, L.

Ganga, Iancu, miner, 48; ~ Petru, miner, 35, 47.

Gantzaga v. Giñtaga.

Gavrilă, Petru, hutman, XIX, 44.

Gărean Simedreasa, văduvă de miner, 48.

Găunoasa, pădure, 329.

Găuricea, azi Livezile, sat, jud. Hunedoara, 296.

Gealacuta, sat, jud. Hunedoara, 221.

Gedő, Iosif, 104.

Gelmar, sat, jud. Hunedoara, 338.

Geoagiu, sat, jud. Hunedoara, XXVI, XXXVIII, XLI, XLIII, XLV, 337, 338, 341—344, 373, 374, 386, 387; ~ cerc, VIII, XXVII, 138, 144; ~ riu, LXXI, 46, 371, 395, 396; ~ de Jos, XXIV, XXXVII, LV, LVII, LXVIII, LXII, LXXIV, LXXVII, 78, 115, 116,

- 314, 331, 365, 417, 431, 432; ~ de Sus, sat, jud. Alba, LXXXV.
- Gergina, On, țaran, 228.
- Gergots, Mihail, 378.
- Gerlitz, baron, maistru minier suprem, 78, 107, 113, 118.
- Ghelari, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Gheorghe, preot unit, 224.
- Ghilea, Avram, jude domonial, 271–273.
- Ghinghea Petru, miner, 34.
- Ghiorac, sat, jud. Bihor, 369, 370.
- Ghirșob, Petru, din Geoagiu, 443, 444; ~ Solomon, din Geoagiu, 443, 444; ~ Luca din Geoagiu, 443, 444.
- Giosan, Moise, soldat demobilizat, 401.
- Giurcoveț, Adam, iobag, 296.
- Giurgiu, Adam, miner, LVI; ~ Ioan, miner, XLIV, 38; ~ Ionaș, miner, XIX; Marcu, din Crișcior, 352, 353; ~ Marcu, XXIV, LIV, 109, 110.
- Gimbuț, sat, jud. Mureș, 417.
- Gința, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 274, 283, 284.
- Gitea, Gheorghe, iobag, 191.
- Gligor, Simedru, miner, 35, 47; ~ al lui Vasilca Ionaș, 82, 84.
- Glod Gilesd, v. Glodghilești.
- Glodghilești, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Godinești, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Goles, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Gomboș, Ioan Carol, procurator minier, XXI, XXIII, XLII, XLIII, XLV, LI–LIII, LXXIV, LXXVI, 69, 72, 89, 127, 403, 427, 430.
- Gongolea, Iov, fierar, XXII.
- Gongolea, Haņț, miner, 35; ~ Iov, fierar de mină, țigan, LII, 80–82, 84.
- Gorest, v. Bărăstii Hațegului.
- Gorg, Dumitru, iobag, 176.
- gornic, XVIII, XX, XXIII, XXV, XXVI, LIV, LV, LVII, LVIII, LXVI, 23, 27, 30, 45, 46, 51, 84, 85, 93–95, 104, 108, 113, 116, 130, 137, 150, 197, 272, 286, 311, 312, 331; ~ de curte, 257, 258; ~ de pădure, XXIII, XXVII; ~ montan, XXII.
- Gornova, Ion, iobag, 165.
- Gothatea, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Görög, Gheorghe, libertin, XXXV, 258, 259; ~ Ianoș, miner, 34, 47; ~ Ladislau, LXV.
- Grancea, Ion, miner, 35; ~ Simion, miner, 34.
- Grădiște, sat, jud. Hunedoara, 412.
- grâniceri, XXXII–XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XLIII, XLIV, 294.
- Grec, Gheorghe, miner, 34, 47; ~ Ioan, cărăuș, XXII, LII, 81, 83, 146.
- Grohot, sat, jud. Hunedoara, 156.
- Grok, Dumitru, v. Gorg Dumitru.
- Groșan, Andrei, iobag, 329.
- Groza, Filip, miner, XVIII, XLVIII, 31; ~ Petru, miner, XVIII, XLVIII, 31; ~ Toma, miner, XVIII, XLVIII, 31.
- Grozav, Gheorghe, jude domonial, 322, 323, 326; ~ Ion, miner, XXVI, LVI, 131; ~ Petru, 131.
- Grozești, țaran, 303, 307.
- Guberniul Transilvaniei, XI, XIV, XVII, XX, XXII, XXIII, XXV, XXVI, XXVIII–XLII, XLIV–XLVI, XLVII, L, LII, LIII, LV–LXXIII, LXXV–LXXVIII, 1–3, 19, 20, 27, 32, 39, 41, 46, 49, 50, 55, 73, 85, 88, 91, 104, 116, 119–121, 125, 126, 128, 139, 142, 159, 161–165, 167–169, 171–180, 182–190, 192–195, 201, 202, 204–206, 208, 213–216, 225, 226, 229–231, 237–248, 250, 252, 253, 255, 256, 277–281, 284–285, 292–294, 296, 308–310, 314, 315, 330, 332, 335, 338–341, 343, 345, 347, 349–351, 355–360, 363–366, 370–375, 378, 389–396, 399, 403, 404, 408, 410, 411, 414–417, 421, 423, 424, 427, 434–436, 438, 440, 443, 445.
- Gura Dobri, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Gurasada, sat, jud. Hunedoara, 221, 414, 418.
- Gurghiu, domeniu, LXXVII.
- guvernatorul Transilvaniei, XIII, XIV, XXXVIII–XL, XLIII, XLIV, LXX, LXXI, LXXIV, 2, 169–183, 185, 187, 188, 194, 215, 217, 226, 231, 239–241, 245, 248, 255, 261, 297, 308, 314, 332, 335, 339, 349–351, 356, 360, 366, 370, 384, 385, 408, 414, 415, 418, 441, 442.
- Gyertyános, v. Cărpiniș.
- Györfi Carolina, baroană, 421, 422, 424, 425.
- Györfi Maria, baroană, 303, 307; ~ Samuel, baron, XXX, LX, 192, 193.
- Gyulai, Francisc, conte, general, XXVII, LVIII, 149, 236; ~ Iosif, conte, XXXII, XLIII, LXIII, LXXV, 193, 223, 308, 409, 410; ~ regiment, LXXV, 237, 260, 414, 428; ~ Samuel, conte, XLVI, LXXVIII, 246, 446, 447.

H

- Haberler, Francisc, administrator minier, XXVII, LVIII, 17, 150.
- Haiduc, Ion, miner, 146.
- Haller, Carolina, contesă, XXXIV, LXIV, 242, 243; ~ Ioan, conte, 308.
- Halmagyi, Samuel, asesor, XXIII, LIV, 33, 36, 42, 43, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 67–69, 77, 79, 81, 86, 91, 93, 97, 101–103, 106, 115, 117, 121–123, 125–128, 130, 134, 136, 140, 142, 144, 146–149, 151, 153, 154, 156, 157; ~ Ștefan, secretar gubernial, 169.
- Halsch, Leopold, administrator silvic, XVIII, XLVIII, 4, 7, 11, 14, 16, 81.
- Hamza, On, iobag, 228.
- Hanka, Vaszi, jude al curții 228.
- Hannenheim, Stephan, secretar gubernial, 171–175.

- Harth, familia 129.
- Hartl, Martin, lucrător, XXII, LII, 80.
- Hartsek, Gheorghe, conscriptor, VIII, XXII, LII, 77.
- Hatos, Ioan, provizor, XLIII, 409, 410.
- Hátszeg v. Hafejg.
- Hattali, Andreas, miner, 47.
- Hațeg, oraș, jud. Hunedoara, XV, XXXII—XXXVI, XLI, XLIV, XLV, LII, LXII, LXV—LXVII, LXXII, LXXVI, 168, 173, 209, 210, 213, 224, 228—230, 250—252, 253, 261, 262, 275, 281, 284, 290, 293, 294, 308, 309, 363, 375—377, 380—381, 404, 405, 411—413, 419, 421—426, 428—430, 433; ~ cerc, XV, XXXV, XXXVII, XLI, XLV, 310, 333, 334; ~ district, IX, XI, XXVIII, XXXII, XXXV, XXXVI, XLII, XLIV—XLVI, LVIII, LXI, LXIII, LXV, LXVI, LXVIII, LXXIII, LXXV—LXXVII, 76, 159, 169, 171, 172, 174—176, 178, 180, 181, 199, 201, 223, 224, 230, 261, 264, 282, 283, 293, 294, 362, 380—381, 391, 411—414, 416, 421—424, 426; ~ părți, VIII, XXII, XXXI, XXXVI—XL, XLI, XLIV, 201, 362; ~ ținut, XV, XXXIV, XLV, 380, 381; ~ vale, LXX, 182, 184, 255, 308, 355.
- Hălmagiu, sat, jud. Arad, XLII, LXXIII, 308, 336, 337, 371, 389, 395, 396, 432.
- Hălmăgel, sat, jud. Arad, 138.
- Hăpria, sat, jud. Alba, XLIV, LXXV, 417.
- Hărău, sat, jud. Hunedoara, XXVI, LVI, LVII, 132, 133, 136, 222, 337, 338, 346, 347, 380, 381.
- Hărțăganii, sat, jud. Hunedoara, XXII, LII, 84, 85.
- Hășdat, sat, jud. Hunedoara, 285, 288, 308, 317.
- Hășdău, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Hendrea, Ștefan, cărbunar, 26.
- Henni, căpitan, XXXV, LXVI, 262, 282, 421—425.
- Herepeia, sat, jud. Hunedoara, XLIII, XLIV, LXXIV, 220, 400, 417.
- Hermann, Wilhelm, berar, 34, 47.
- Hermannstadt v. Sibiu.
- Hernya, Balthazar, nobil, 189; ~ Matei, nobil, 190.
- Heroits v. Herovits.
- Herovits, sublocotenent, 281, 282, 423, 425.
- Hertza, Balthazar, vicejude al nobililor, XXXI, XXXV, LXI, LXVI, 195, 278; ~ Ștefan, jurat, 197.
- Hertzog, Ignat Cristian v. Salis.
- Hoban, Ianeș, iobag, 161.
- Hobița, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, XXXVI, LVIII, LXVI, 161, 281.
- Holdea, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Hollaki, Paul, comite suprem, 379; ~ Ștefan, vicecomite substituit, XXVI, XXVII, XLI, LVII, LXXII, 22, 113, 137, 138, 142, 282, 283, 371, 379, 395, 396.
- Holló, David, 81.
- Homorod, sat, jud. Hunedoara; XXXII—XXXVIII, XLVI, LXIII, LXIX, LXXVIII, 214, 215, 341—344, 442—443, 445, 446.
- Homorodean, Adam, miner, 35; ~ Avram, 48.
- Hondol, sat, jud. Hunedoara, VI, VII—XVII—XXI, XXV, XXVI, XLIII, XLV, XLVII—LI, LVI, LVIII, LXXIV, LXXVII, 2—4, 10—15, 33, 38, 51, 63—64, 87, 126, 127, 133, 136, 222, 401—426, 430.
- Honte, Ianăș, miner, XVIII, XLVIII, 31.
- Hopp, Iosif, controlor de minereu, 34, 36.
- Horea, V, VIII, XIV, XXII, XXIV, XXXVIII—XLI, XLV, LII, LIV, LXVIII, LXX—LXXII, LXXVII, 76, 107, 331, 336, 337, 352, 353, 370, 371, 378, 379, 383, 384, 396, 431.
- Horetsni, Daniel, șpan cameral, 15, 99, 100.
- Hortobei, Iosa, iobag, 281.
- Horvath, Anton, secretar gubernial, 293—297, 338—340, 349—351, 356, 366, 420—434; ~ Maria, nobilă, XXVII, LVI—LVIII, 68, 87, 97, 124, 139, 140, 149, 151, 156; ~ Michael, miner, 47.
- Hosdat v. Hășdat.
- Hu ball, familia, 129.
- Hunedoara, oraș, jud. Hunedoara, XII, XXXII, XXXVI, XXXIX—XLVI, LII, LXII, LXIII, LXIX—LXXXIII, LXXXVI, LXXXVII, 33, 41, 43, 49, 53, 55, 56, 69, 77—79, 81, 84, 86, 87, 91, 93, 97, 101—103, 106, 115, 117, 121—123, 125—128, 130, 134, 136, 140, 144, 146, 153, 154, 156, 157, 211, 213, 270, 281, 317, 347, 348, 360, 363, 380, 381, 389, 394, 419, 428, 432, 440; ~ castel, XIII, XIV, XL, LXX, LXXI, LXXIV, LXXVII, 362; ~ cerc, XXXII, LXIII, LXIX, LXXII, 220, 223, 379, 391, 396; ~ cetate, XXXIX, 422, 425; ~ comitat, V, VIII—X, XII—XV, XVII—XIX, XXII—XXXIV, XLI—L, LII—LVII, LIX—LXXXIII, 1, 3, 8, 11, 12, 16, 18, 20—23, 30—33, 36, 37, 39, 42—46, 48, 76, 88—90, 109, 110, 112, 113, 117—119, 121—124, 132, 152, 153, 158, 164, 165, 167—185, 187, 188, 190, 195, 197—215, 217, 220, 223, 226—233, 235, 237—240, 242, 244, 247—250, 252, 253, 255—260, 262, 263, 266, 269, 270, 273, 275, 278—282, 287, 289—293, 297—299, 303, 307, 308, 315—320, 323, 324, 326, 328—330, 332—335, 338—341, 343, 345—349, 351, 355—357, 359, 362, 367—372, 377, 380, 383—389, 393, 394, 399—402, 404—408, 410, 411, 416, 417, 420, 426, 430—432, 434, 435, 438, 440, 441, 443—447; ~ domeniu, XXIII, XXXII, XXXIII, XXXIX, XLI, LIII, LXIII, LXX, LXXII, 211, 231, 270, 276, 354; ~ părți, XXII.
- Huszár, Ștefan, căruțaș, 325.

huțman, XIX, XX, XXII, XXIII, XXV, XXVI, LIII, LVII, 7-9, 12, 43-46, 51, 53, 54, 79-85, 87, 92, 95, 101, 108, 121, 124, 130, 132, 139, 140, 149, 156.

I

Iabrod, 127.

Iabroczi, Gabriel, asesor, XXII, XXVII, LII, LVII, 27, 33, 36, 37, 42, 43, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 60, 67, 69, 77, 79, 81, 86, 91, 93, 97, 101-103, 106, 115, 117, 121-123, 125-128, 130, 131, 134, 136, 140, 142, 144, 146-149, 151, 153, 156, 157.

Iacob, Ghiorghioaia, văduvă de miner, 35, 48; ~ Ioan, miner, 34, 47.

Iacob, alias Șarga Petru, miner, 35, 47.

Ianc Adam, miner, 35, 48; ~ Petru junior, paznic silvic, XX, L, 51, 52; ~ senior, XX, L, 51, 52.

Iancon, Paștiu, miner, 146.

Ianki, George, 95.

Iandl, Anton, secretar minier, 34, 46.

Iar, Petru, iobag, 282.

Iara, sat, jud. Cluj, 367, 368.

Iernut, sat, jud. Mureș, 98, 300, 304.

Ighiu, sat, jud. Alba, XLIV, LXXV, 366, 368, 384, 385, 417.

Ignă, Gheorghe, iobag, 277, 278; ~ Gheorghe, al Ursului, iobag, 277, 278; ~ Ion, iobag, 324, 326; ~ Iosif, iobag, 325; ~ Iovan, iobag, 324; ~ Mihai, iobag, 325.

Ignat, Ion, miner, XXVI, LVI, 131; ~ Petru, miner, 131, 132; ~ Urs, jude domonial, XXIII.

Ilia, sat jud. Huedoara, XXXIV, XXXV, - XLV, XLII LXXIV - LXXXVII, 221, 250, 254, 255, 257-259, 336, 337, 410, 414, 431, 432; ~ cerc, XXXI, XXXII, XLIV, LXVI, LXIII, 205, 221, 223, 391, 393, 418, 419, 428; ~ domeniu, 257, 258, 415; ~ zonă, XLII, XLIV, XLV.

Iliș, Ion, miner, 68, 139.

Incze, Iosif, șpan, 137, 143; ~ Paul, comisaris, 213.

Inczedi, Ilona, nobilă, 317, 319; ~ Paul, nobil, XXX, LXI, 194.

Inianți sau Purcar Iosiv, miner, 34.

Intzédi v. Inczedi.

iobag fiscal, XLVIII, LIII-LVI, LVIII, LXX, LXXVII, 4-6, 10, 24, 26, 28, 29, 38, 42, 64, 93, 94, 96, 98, 99, 104, 113, 114, 116, 130, 132, 133, 135, 137, 143, 153, 157, 348, 371, 378, 396, 431.

Ion, Maria, 209; ~ al lui Șandru, miner, 131, 132; ~ Todor, miner, 34.

Iosif, preot unit, 224.

Iosif al II-lea, împărat, XIV, XL, LII, LV, LIX-LXI, LXIII, LXIV, LXVIII, LXXI, 232, 365, 370.

Iovescu, Ianeș, iobag, 268, 271; ~ Lepădat, iobag, 267-272.

Ioviță, Arimie, iobag, 231; ~ Aron, iobag, 231; ~ Ioan, iobag, 231; ~ Petru, iobag, 231.

Irimie, Petru, cărbunar, 24.

Iriminaș, morar, 132.

Iseru, Florea, iobag, XXVIII, LIX, 170, 171.

Iscruț, Gavrilă, 168.

Ișfănaesc, Micșa, iobag, 295; ~ Stoica, iobag, 295.

Iștoc, Ion, miner, 35, 47; ~ Rusan, miner, 35, 48.

Iuga, Adam, miner, 68.

I

împărat, VIII, XII - XIV, XXII, XXVI, XXVIII-XXX, XXXIII, XXXVII, XL, XLI, 6, 10, 11, 14, 18, 28, 30, 42, 57-59, 61, 73-76, 85, 92, 119, 124, 128, 135, 139, 170, 172-174, 177, 178, 180-186, 188, 189, 192, 193, 195, 206, 207, 212, 231-233, 238, 243, 245, 248, 252, 258, 259, 279, 270, 273, 275, 276, 281-284, 292, 296, 298, 299, 303, 313, 314, 323, 324-326, 328, 332, 352, 353, 364, 365, 369, 370, 378, 380, 386, 387, 393, 396, 422, 425, 433, 434.

împuternicit, XXI, XXII.

invățător, XXVI, LVI, 127, 141, 218, 379.

J

Jakob, Andrei, jude orășenesc, XXXVI, LXVII, 291, 292, 320.

Jamera, pădure, 150.

Jankovics, Anton, conte, comisaris imperial, XXII, XXXVII, XLI, XLII, XLIV, XLVI, LII, LXVII, LXXXII, LXXXIII, LXXXV-LXXXVII, 85, 103, 299, 378, 393, 394, 414, 418, 419, 439.

Jáno, jude al curții, 301, 303, 306, 307.

János, vizitiu, 228.

Jeledinți, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, XXXVI, LXI, LXIV, LXVII, 233, 290, 380, 382; ~ cerc, XXXI, 200, 303, 307.

Jeler, Tănasă, jeler, 70, 72.

Jina, sat, jud. Alba, 219, 220.

Jiu, cerc, 378; ~ munți, XXXI, LXII, 204; ~ regiune, XXXVI, LXVI, 165, 168, 196, 278, 429.

Josan, Moise, soldat ablicentiat, XLIII, LXXIV, 400.

Josani, cerc, 146.

Jósika, Anton, baron, 217, 231; ~ Daniel, baron, XXII, XXVI, XXXI, XXXVI, 286, 289, 295, 402; ~ Maria, baroană, XXX, LII, LIII, LVI, LXI, LXXXII, LXXXVIII, 84, 87, 91, 131, 193, 205.

jude, X, XVIII, XXVII, 234, 235, 257, 258, 381, 382, 386, 387; ~ al curții, 228, 301-303; ~ domonial, XXIII, LIV, 6, 25, 26, 63, 160, 267, 269, 272, 273, 295, 300-305, 321, 324, 326; ~ minier, VII, XVII, XVIII, XX - XXIII, XXV.

XXVI, XL, XLIII, XLVII, XLVIII, LIII, LVI, LVII, LXXI, LXXIV, 3, 7, 12-14, 16-19, 24, 26, 27, 30, 32, 36, 37, 48, 54, 55, 68, 69, 71, 75, 76, 78, 79, 84, 85, 88, 90, 95, 97, 101-103, 106, 108-110, 113, 115, 116, 118, 121-123, 127, 128, 130, 132-134, 136, 139, 146-149, 151-154, 157, 365, 403, 430; ~ nobiliar, XXXII, XXXIV, XXXVI, XXXIX, XLI, XLIII, LXVI, LXVIII, LXXIV, 10, 38, 45, 170, 234-236, 246, 279, 283-289, 296, 336, 337, 354; ~ orășenesc, XXXVI, LXVII, 291, 292, 320; ~ ordinar, 347, 367, 369, 383, 384; ~ orășenesc, XXXVI; ~ sătesc, VII, IX, XIII, XIV, XXVI, XXVIII, XXXII, XXXIX, XL, XLVIII, LV, LVI, LVIII, LIX, LXII, LXVII, LXX, LXXI, 4, 7, 31, 38, 42, 44, 46, 51, 53, 54, 75, 106, 130-132, 137, 143, 147, 148, 154, 155, 158, 161-163, 167, 197, 211, 224, 228, 235, 248, 268-270, 272, 274, 311, 313, 326, 363; ~ suprem, XVIII, XXXVII, 23, 162, 167, 169, 170, 172, 185, 187, 188, 195, 205, 207, 208, 215-217, 235, 236, 251, 252, 313, 316.

Jude, Gheorghe, iobag, 231; ~ Ioan, iobag, 231; ~ Lepădat, iobag, 231; ~ Pavel, iobag, 231; ~ Petru, iobag, 231; ~ Ștefan, iobag, 231.

Juncu, sat, jud. Hunedoara, 156.
jurați, VII, VIII, XIV, XVIII, XX, XXVI, XXXII, XXXIX, XL, XLVIII, L, LVI, LXII, LXX, LXXI, 23, 25, 42, 45, 46, 51, 52, 75, 129, 130, 132, 137, 143, 160, 161, 163, 167, 197, 211, 224, 311, 313, 363.

K

Kádár, iobag, 228.

Kadar, Petru, șpan, XXXVI, LXVI, 279.
Kakutsi, jude nobiliar, 386, 387.

Kalbo, Basilius, 417.

Kallmar, Iosif, funcționar, XXIII, LIII, 67, 92.

Kallyani, Avram, locotenent, XXXV, XXXVIII, XLIII, XL, LXVI, LXIX, LXXI, LXXIV, 270, 274, 296, 329, 341, 362.

Kalmar v. Kallmar.

Kálnoki, regiment, 346, 347.

Kamarzanisd v. Cărmăzinești.

Kapnikbanya, v. Căvnic.

Káratsoni, Nicolae, asesor, 215.

Károli, Simion, miner, 111.

Károlyi, regiment, XIX, LXXVI, 420.

Károlyvár v. Alba Iulia.

Karp, Andrei, locotenent colonel, XV, XXXI-XXXVIII, XL, XLIII-XLV, LXI-LXIX, LXX, LXXIV-LXXXVI, 203, 210, 211, 224, 225, 228, 230, 246, 247, 250, 251, 255, 256, 261-263, 265,

274, 282, 285, 290, 292, 308, 309, 315, 332, 333, 335, 338, 362, 363, 412-414, 421-426, 428, 430, 440.

Kászón v. Cașin.

Kata, văduvă de miner, 145.

Kaun, v. Căoi.

Kémend v. Chimindia.

Kemény, Simion, baron, comite suprem;

XXXIX, LXX, 77, 350, 351, 409,

~ Wolfgang, cancelar gubernial, 231.

Kendeffi, familie, 381, 382; ~ Alexe, conte,

comite suprem, 164, 422, 424, 425;

~ Iosif, nobil, XXXIII, LXIV, 237, 238,

421, 424; ~ Mihály, 421, 424; ~ Nicolae,

422, 424, 425; ~ Samuel, nobil, 189,

375, 376; ~ Sara, nobil, 303, 307.

Kenderesi, conte, XII, 225; ~ George,

nobil, XXX, LXI, 166, 193; ~ Ioan,

nobil, 197; ~ Iosif, perceptor, XXXV,

LXVI, 229, 230, 270, 274, 378; ~ junior,

vicenotar, 12, 215; ~ Ladislau, nobil,

197; ~ Matei, nobil, 197; ~ Mihail,

nobil, XXX, LXI, 193, 311, 313;

~ Samuel, nobil, XXXV, LXIV, 190,

197, 247; ~ Sigismund, nobil, XXX,

LXI, 161, 193, 194; ~ Ștefan, XXXVI,

XLI, LXVII, LXXII, 296, 381, 382;

~ Valentin, nobil, 197.

Kendi, Alexandru, nobil, XXVI, 136.

Keresztési, Paul, nobil, 192.

Kereszturi, soldat grănicer, 446, 447.

Kerner, Iacob, soldat, 98, 115.

Kerpenyesan, Gheorghe, 443, 444.

Kersetz v. Cirjița.

Kibling de Löwenfeld, Francisc, asesor

minier, ~ jude minier, XVIII, XX,

XLVIII, L, 5, 17, 20, 21, 42, 43, 46,

49, 50, 52-56, 58, 59, 62, 64.

Királyi Fiscus v. Fisc Regal.

Kis Bar v. Bărișor.

Kis Rapolt v. Rapoțel.

Kis, Samuel, nobil, 197.

Kiss, Iosif, nobil, 379; ~ Ștefan, nobil, 379.

Kitid v. Chitid.

Klestinczki, vicecolonel, 419, 440.

Knopffer, Daniel, asesor jurat minier, XXII,

XXVII, LII, LVII, LVIII, 27, 33, 36,

42, 43, 49, 50, 53, 55, 56, 58, 67-69,

76-79, 81, 84, 86, 93, 101-103, 106,

115, 117, 121-123, 125-128, 130, 134,

136, 140, 142, 144, 146-149, 151, 153,

154, 156, 197.

Koller, George, jude regesc, 208.

Kolosi, Sandor, măcelar, 35, 48.

Kolosvari, Samuel, preot reformat, XXIV,

XL, LV, LXXII, 115, 374, 375.

Kolumbán, Sándor, călăreț, 228.

Komaromi, Iosif, vicejude nobiliar, 27,

417.

Kompothi, Francisc, geometru și asesor

minier, XXVII, LVII, LVIII, 33, 41-

43, 49, 50, 53, 55, 58, 67-69, 78, 79,

81, 86, 91, 93, 101-103, 106, 115, 117,

121-123, 125-128, 130, 134, 136, 140,

146-151, 153, 154, 156, 157.

Koppenzoller, general, XLIV, XLV, LXXV, LXXXVI, 410, 414, 415, 418, 420, 432.
 Kornîş, Mihail, conte, 207.
 Korojesd v. Coroieşti.
 Kosta, Ştefan, secretar gubernial, 120, 245.
 Koszta v. Kosta.
 Kosztesd v. Costeşti.
 Kováts, Francisc, comisar de impozite, 48;
 ~ Gergely, nobil, 320; ~ József, administrator, 234, 235.
 Kozma, Clemens, notar, 22.
 Kozolyai, v. Kozollyai.
 Kozollya v. Cozia.
 Kozollyai, Ludovic, asesor, XXXIII, LXIII, 329.
 Köallya Ohaba, v. Ohaba de sub Piatră.
 Körös v. Criş.
 Körösbánya v. Baia de Criş.
 Krajnik, Ladislau, nobil, XXXV, 259.
 Krausa, Ion, miner, 47; ~ Simon, miner, 47.
 Krausz, Ion Grigore, miner, 34.
 Kray, locotenent colonel, XIV, XXIV, XLIII, LIV, LXXIV 109, 110, 113, 118, 148, 155, 399.
 Kriseny v. Crişeni.
 Kristyori, Katharina, nobilă, 109; ~ Ştefan, vicejude nobiliar, XXIII, XXIV, XXXVII, LIII, LIV, LXVIII, 101, 109, 110, 330, 331.
 Kromps, Solomon, miner, 157.
 Kun, Grigore, conte, XXII, LII, 85;
 ~ Ştefan, conte, 19.
 Kunczl, Johann, notar, 37, 111, 133.
 Kuréty v. Curechiu.

L

Lacul Mare, lac, 45.
 Ladai, Samuel, 417.
 Lasztru, Duze, ţaran, 297, 298.
 Latzko, Roman, miner, 34.
 Laureta, mină, XXII, LII, 79–83.
 Lăpuşgiul de Jos, sat, jud. Hunedoara, 222;
 ~ de Sus, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Lăpuşnic, XLII, LXXIII, LXXVI, 222, 391;
 ~ XXXII, XLIV, LXIII, 223, 393, 419, 428.
 Lăsău, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Lăsconi, Lasc, iobag, 191; ~ Petru, iobag, 191.
 Lăţescu, David, iobag, 268.
 Lăudat, Lupu, haiduc, 230.
 Lăzărescu, Duma, iobag, 267.
 lege statarială, XLII, XLIV.
 Legrand, Ioan, miner, 34.
 Leithner, Iosif, administrator, XXXIX, LXIX, LXX, 348, 354.
 Lelese, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Lengyel, Andrei, miner, 34; ~ Ioan, miner, 35, 48.
 Lengyeliu, Catarina, văduvă de miner, 48.
 Leopold de Toscana, regiment, XXXVIII;
 ~ Hetruria, regiment, 431.

Lepădat, jude domonial, 321; ~ Şerban, iobag, 322.
 Leşnic, sat, jud. Hunedoara, XLIII, LXXIV, 220, 336, 337, 400.
 Letea, mină, XXIII, LIII, 92.
 Lingina, azi Izvoarele, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Liţescu, David, iobag, 269, 272.
 Livadia, sat, jud. Hunedoara, 162.
 Loman, sat, jud. Alba, 218.
 Losad, v. Jeledinţi.
 Loşad, v. Jeledinţi.
 Lotru, riu, 218, 219.
 Lörincz, Iosif, comisar, XXXV, LXVI, 278.
 Löschkirchen v. Noerich.
 Lötsei, Iosif, administrator de mină, XXII, LIII, 87, 139, 145, 151.
 Lugoş, oraş, jud. Timiş, XLVI, LXXVII, 433.
 Lugoşag alias Cotroi, Ioan, iobag, 295;
 ~ Toma, miner, 35, 47.
 Lukács, Iosef, 413.
 Luncoiu, sat, jud. Hunedoara, XXVII, LVIII, 37, 149.
 Luncoşoara, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Lup, Moise, jude domonial, 295, 296.
 Lupaş, Ioan, 254, 255.
 Luşa, sat, jud. Alba, 93.
 Luşa, Mihăilă, miner, 35, 48.
 Lupu, Ion, iobag, 231; ~ Lăudat, haiduc, XI, XXXIII, LXIII, 230; ~ Nicolae, iobag, 231.
 Lutza, v. Luţa.
 Lutzai, Ioan alias Brazul, notar, 831.
 Luţa, sat, jud. Braşov, 320.

M

Mada, sat, jud. Hunedoara, XXII, XXXVII, LXIII, LXVII, 214, 215, 308.
 magister montium v. maistru minier.
 magistrat, XXIV, XXXII, LXII, 54, 89, 94, 95, 104, 113, 116, 207, 208, 216, 227, 291, 308, 362.
 Magnum Varadinum v. Oradea.
 Magyar Marton, soldat, XXII, LII, 79, 82, 83.
 Magyarosd, v. Mînerău.
 maistru minier, XXII, XXIII, XXVI, XXVII, 38, 53, 54, 67, 92, 118, 152.
 Makra, Ioan, nobil, 225.
 Manea, Petru, miner, 68.
 Manyai, Istvan, miner, 47.
 Mara, Grigore, vicejude, 311, 312, 378;
 ~ Isac, nobil, XXX, LXI, 163, 194;
 ~ Ladislau, nobil, XXX, LXI, 193;
 ~ Ludovic, perceptor, XVII, XIX, XXXI, XLVII, XLIX, LXI, 7–9, 18–20, 31, 198, 200, 202, 216, 380–381;
 ~ Matei, nobil, 197; ~ Mihail, nobil, XXXIII, LXIV, 240; ~ Nicolae, nobil, 176, 189; ~ Sigismund, jude suprem, XXX, LX, LXI, 162, 165, 192, 193;
 ~ Ştefan, nobil, 197.
 Marc, Ioan, 374; ~ Lazăr, 374.

- Marcălis szék, v. adunarea comitatului.
- Marcu, Ianeș, iobag, XXX, LXI, 193.
- Marga, sat, jud. Caraș-Severin, 429.
- Maria, Crăciuneasa, văduvă de miner, 35.
- Maria Tereza, împărăteasă, IX, 129.
- Marian, Ion, cărbunar, 26.
- Marian, Petru, miner, 35, 48.
- Marinesc, David, iobag, 267.
- Mariș, Adam, miner, 68, ~ Ioan, miner, 34, 47, ~ Petru, miner, XXV, XLI, 124.
- Maros, v. Mureș.
- Maros Nemethi, v. Mintia.
- Maros Solymos, v. Soimus.
- Marșal, Ioan, miner, 80.
- Martinesd, v. Mărtinești.
- Marton Wolfgang, nobil, 303, 307.
- Martonosi, Ioan, XXXIV, LXV, 254, 255.
- Matei, preot, 417.
- Mateovich, George, sameș, XXI, LI, 65, 395.
- Matskăsi, Francisc, baron, XXXV, LXVI, 277, 278, 308, 321, 322, 326, 327, 364.
- Mătso, v. Măceau.
- Matyasovszky, plutonier, 440.
- Maxai, Ștefan, 116.
- Măceau, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, LXVII, LXVIII, LXIX, 282—289, 308, 341.
- Mădăraș, sat, jud. Mureș, 244.
- Măgura, sat, jud. Hunedoara, X, XXXIII, LXIV, 221, 233.
- Măliiești, sat, jud. Hunedoara, X, XXX, XXXIII, XXXVI, LX, LXI, LXIV, LXVI, 185, 193, 194, 196, 239, 281.
- Mărienaș, Avram, 131; ~ Petru, 131.
- Mărtinești, sat, jud. Hunedoara, X, XXXIII, XXXVII, LXIII, LXVIII, 231—232, 299—307.
- Mățești, azi Zăvoiu, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, XXXI, XXXVI, LVIII, LXI, LXVI, 165, 168, 195, 197, 231, 378, 381, 382, 378; ~ cerc, X, XXXI, LXI, 195.
- Medrea, Avram, miner, 34, 47; ~ Ioan, cărbunar, XXI, LI, 24, 26, 60, 62, 64—65; ~ miner, 35, 48; ~ Isac, miner, XXVI, LVII, 140; ~ Nistor, cărbunar, 24, 26; ~ Ștefan, cărbunar, 24.
- Mehadia, district, XXXI, LXI, 198.
- Meltzer, Anton, administrator silvic, 67, 104.
- Mendalet, Anton, miner, 47.
- Merei, Adam, miner, 35.
- Merișor, sat, jud. Hunedoara, XXXVIII, LVIII, 161—162, 166, 220.
- Mert, Ioan, miner, 34.
- Mertan, Simion, cărător de minereu, 82; ~ Ștefan fierar, XII, LII, 80—82.
- Mesteacă, sat, jud. Hunedoara, XIII, XL, XLI, LXXI, LXXII, 365, 379, 396.
- metallurgus, v. miner.
- Meteașan, Apostol, cărbunar, 26; ~ Nistor, cărbunar, 26; ~ Petru, cărbunar, 24; ~ Ștefan, 24.
- Mezoi, Ioan, miner, XXVI, LVI, 130.
- Mező Band, v. Band.
- Mező Madaras, v. Mădăraș.
- Mic, Gavrilă, miner, XXVI, LVI, 130.
- Micănești, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Miclea, Avram, 132.
- Miercurea, sat, jud. Sibiu, 336, 385, 386.
- Mida, Ion, miner, 146.
- Mihailovich, Ioan, 264.
- Mihăesc, Mihăilă, iobag, 189.
- Mihăești, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Mihăilen, sat, jud. Hunedoara, XXXVII, XXXVIII, XI, XLI, XLIV, XLV, LXVIII, LXXII, LXXV, LXXVII, 131, 330, 331, 365, 379, 396, 416, 432.
- Mihohoi, țaran, 303, 307.
- Mihonea, Ioan, provizor, XVII, XLVII, 3; ~ Ladislau, nobil, 197.
- Miko, Laurentiu, XXVIII, LVIII, 154, 155.
- miner, XLVII, —LVIII, 1—47, 49—51, 53—56, 58—60, 63—69, 71, 75, 78, 79, 82, 84, 85, 87, 89, 90, 92, 95, 98, 100, 101, 104—110, 112—115, 117—118, 121—128, 130—135, 137—143, 146—150, 153, 154, 157, 158, 220, 222, 402, 430.
- Mintia, sat, jud. Hunedoara, XXXII, XLIII, LXIII, 193, 220, 223, 308, 336, 337, 409—410, 447.
- Mitul, Ioan, 93.
- Mînerău, sat, jud. Hunedoara, XI, XXXIII, LXIII, 221, 231.
- Mirza, Anghel, miner, VIII, XVII, XXII, XXIII, XXVIII, XLV, XLVII, LIII, LXXXIV, LXXXVI, LXXXVII, 3, 87, 89, 90, 94, 153, 154, 401, 402, 427, 430; ~ Toader, miner, 402.
- Mocan, Nicula, miner, XXVI, LVI, 130.
- Moga, Toma, iobag, IX, XXIX, LIX, 173.
- Mogoș, sat, jud. Alba, 366, 368.
- Moica, Adam, fierar de mină, 35, 48.
- Moldovan, alias Buciuman, Gheorghe, 81, 83.
- Moldovan, Petru, soldat ablicențiat, 401.
- Moldovan, Vasile, miner, 34, 47.
- Molitor, Iosif, funcționar minier, XXXVIII, LXVIII, 330.
- Molnar, Iosif, secretar gubernial, 208.
- Montoi, Dănilă, miner, 35, 47.
- Morar, Alexa, cărbunar, 24, 26.
- Morari, Ioan, iobag, 328.
- More, Petru, vicejude, 167, 270, 311, 312.
- Moroșan, Luca, miner, 146.
- Motroc, Igna, iobag, 160.
- Motroc, Sandru, 209.
- Moț, Ion, miner, 68; ~ Vasii, XX, L, 57, 58.
- Mögel, Paul, comisar, 185.

- Muncelu Mare, sat, jud. Hunedoara, XXIII, LIII, 87, 222; ~ Mic, 222.
- Muncelean, Mihai, soldat ablicențiat XLIII, LXXIV, 400,401.
- Muncean, Petru, comisar, 8, 202.
- Munkácsi, Francisc, administrator silvic și viceschimbător de aur, VI, XVIII, XIX, XLIX, 30, 33, 38.
- Muntean, Dumitru, iobag, XXVIII, LIX, 170,171; ~ Gheorghe, iobag, 231, 270; ~ Ilie, iobag, 231; ~ Ion, iobag, 168, 231; ~ Iosif, soldat ablicențiat, XLIII, LXXIV, 400,401; ~ Lazár, iobag, 231; ~ Lepădat, iobag, 231; ~ Luca, iobag, 231; ~ Matei, iobag, 189; ~ Mihai, iobag, 231; ~ Nicula, miner, 34, 47; ~ Petru, iobag, 270; ~ Simion, iobag, 231; ~ Ștefan, iobag, 231; ~ Toader, iobag, 231.
- Muntoi, Dănilă, miner, 47.
- Murar, Petru, ștampar, 56.
- Mureș, riu, XXII, XL, XLIII, XLIV, LII, LXXI, LXXII, LXXIV, LXXXV, 60, 75-76, 78, 84, 115, 261, 316, 333, 337, 338, 369, 370, 386, 387, 394, 402, 406, 409, 410, 421, 423, 424, 426, 432; ~ ținut, XXXV, 255.
- Murgu, Mihai, iobag, 281.
- Musa, alias Cristea Ioaneș, lăutar, 81, 83; ~ Petru, cărbunar, 24, 26.
- Mușca, sat, jud. Alba, VIII, XXIII, XXIV, XXVII, LIII, LV, LVIII, 93-95, 104, 113, 116, 150.
- Muș, Ioan, dulgher de mină, XXII, LII, 80-82; 84; ~ Nicula, jude sătesc, XXVIII, LVIII, 154,155.
- Mușu, Ioan, cărător de minereu, 80-81.
- Mülbach, v. Sebeș.
- Müller, Francisc Iosif, consilier tezaurarial, XXI, LI, 29, 42, 68.
- Nandru, Isac, nobil, XXXIII, LXIII, 211-230; ~ Moise, nobil, XXXV, LXVI, 278.
- Nandru, sat, jud. Hunedoara, XXXV LXVI, 278.
- Nasta, Adam, iobag, 209.
- Nădăștia de Jos, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, XXXVI, LXIII, LXVII, 231, 282; ~ de Sus, sat, jud. Hunedoara, XI, XXXII, XXXVI, LXII, 82, 83, 212, 281.
- Nălașivad, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIV, 238, 296, 422, 423, 425, 426.
- Neag, Toader, 137.
- Neamțu, Avram, miner, 91.
- Necșa, Vasile, miner, LII, 75, 78; ~ Solomon, miner, 108.
- Neda, Adam, fierar, 56.
- Negomir, Iosif, 225.
- Negresa, Rusan, cărbunar, 24-26.
- Negruța, Crăciun, cărbunar, XXI, LI, 24-26, 60, 62, 64, 65; ~ Ioan, cărbunar, XXI, LI, 24-26, 62, 64, 65.
- Nemes, Ioan, conte, 171, 176-185, 187, 188, 207, 379; ~ Ladislau, vicejude al nobililor, 32; ~ Samuel junior, nobil, XXVIII, LVIII, 156.
- Nessler, Antoniu, de ~, 238.
- Netsegan, Anton, miner, 47; ~ Avram, mine:, 47; ~ Ion, miner, 47.
- Nevoicș, azi Lunca, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Nicula, soldat, ablicențiat, XLIII, LXXV, 409, 410.
- Niczky, Cristophor, cnte, XXXV, LXVI, 264.
- Nistor, XLVI, LXXXVIII, 445.
- Nișa, Onul, ștampar, 56.
- Nochrich, sat, jud. Sibiu, 335.
- Noilă, Ioaneș, 286, 288; ~ Ion, iobag, 282, 286-289.
- Noptsa, Alexe, jude suprem, vicecomite substitut, XVIII, XXIII, XXXII, XXXVII, XL, XLI, XLVI, XLVIII, LIV, LXII, LXVIII, LXXI, LXXXII, LXXXVII, 23, 103, 118, 123, 152, 212, 313, 347, 363, 372, 433; ~ Francisc, perceptor, VII, XX, L, 46; ~ Iosif, perceptor, XXXII, 6, 17, 33, 36, 213, 220; ~ Ludovic, jude nobiliar, XXIX, LXIX, 347; ~ Valentin, nobil, XLII, LXXXIII, 303, 307, 389.
- notar, ordinar, 317, 319, 320; ~ substitut, XXV, XXVI, XLV, 122.
- Novac, George, XXXVI, LXVII, 296, 297; ~ Lascu, iobag, 231; ~ Lepădat, iobag, 231; ~ Mihai, iobag, 231; ~ Pătru, iobag, 231; ~ Ștefan, iobag, 231; ~ Toma, iobag, 231.
- Novaki, Ladislau, administrator minier substitut, 74.
- Novrut, Petru, iobag, 161.
- Nucșoara, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, XXXVI, LVIII, LXVI, 168, 281, 423, 425.

N

- Nagy, Borbára, nobilă, 315-319; ~ Gabriel, administrator, de mină, XIX, XLIX, 41, 228; ~ Ioan alias Fiat, comisar, 311, 313; ~ Iosif, nobil, XXIII, LIII, 317; ~ Rákosi Iosif, notar jurat, XXII, LIII, 86, 88; ~ Sigismund, perceptor, XXIV, LIV, 105, 106, 108, 109, 244.
- Nagy Csula v. Ciula Mare.
- Nagy Rapolt v. Rapoltu Mare.
- Nagy Szeben v. Sibiu.
- Nagyag v. Săcărimb.
- Nagyagén, Anton, miner, 35; ~ Avram, miner, 34; ~ Ion, miner, 34.
- Nagybánya v. Baia Mare.
- Naláczii, vicejude al nobililor, 267, 336, 337, 379; ~ Ioan, nobil, 296, 297.
- Nalázi v. Naláczii.

Nyamtz, Avram v. Neamțu, Avram.
Nya-zallyásfalva v. Nevoies.
Nyers, George, funcționar, 74.

O

Oarda de Jos, sat, jud. Alba, 218.
Ó Boldogfalva v. Sintămăria-Orlea.
Ocna Mureș, oraș, jud. Alba, 163.
Ocolişel, sat, jud. Cluj, 447.
Ocolişu Mare, sat, jud. Hunedoara, XXXVI,
LXVII, 193, 282, 329; ~ Mic, sat, jud.
Hunedoara, XXXV, LXVI, 272, 274.
Odorhei, azi Odorheiu Secuiesc, XLIII,
LXXIV, 407, 408.
Oficiolot v. Tabla continuă.
Oficiolatus v. Tabla continuă.
Oficiu cameral, 348; ~ salinar, XLIII,
LXXI, 263, 406; superior minier,
XXI, XXVII, XLVI, LI, LVII,
LXXVIII, 33, 38, 49, 54, 56, 61, 62,
64, 85, 88, 89, 107, 123, 125, 138, 142,
144, 147, 150, 155, 394; ~ tricesimal,
263.
Offenbanya v. Baia de Arieș.
Ohaba, sat, jud. Hunedoara, XXXV, 222;
~ de sub Piatră, sat, jud. Hunedoara,
197, 275; ~ Ponor, sat, jud. Hunedoara,
X, XXIX, LIX, LXVI, 178, 179, 404,
405.

Oklos v. Ocolişu Mare.

Oloșan, Gheorghe, minier, 34, 47.
Oltean, Simion, minier, 35, 47.
Oltenia, XI.
Onea, Adam, minier, LVI, 124; ~ Ștefan,
minier, 47.
Onuț, Achim, minier, XXVIII, LVIII,
157.
Oradea, 95, 264.
Orăștie, oraș, jud. Hunedoara, XIV, XXII,
XXXV, XXXVII—XXXIX, XLI—
XLIII, LII, LXVIII—LXX, LXXII,
LXXIV, 76, 207, 208, 259—262, 276,
314, 335, 341—345, 348, 385—387, 391,
403—405, 443, 444; ~ cerc, XII,
XXXV; ~ district, LXII, LXVI, 206,
207; ~ riu, 206; ~ scaun, XXXII,
208.
Orăștioara, sat, jud. Hunedoara, XXXII,
XXXV, LXII, 206, 207, 267, 273;
~ de Jos, sat, jud. Hunedoara, XXXIV,
LXIV, 246, 272, 274, 302, 306; ~ de
Sus, XXXIV, LXIV, 209, 245, 246.
Orbán, Anton, baron, XXXVII, LXVII,
299, 304, 342, 344.

Orbonas, Ioan, nobil, 317.

ordinarius notarius v. notar ordinar.

ordinarius vice comes v. vicecomite ordinar.

Orizer, Togyer, iobag, 228.

Orosz, regiment, XIX, XXXV, XL, XLIX,
LXV, LXVI, 39, 83, 256, 260—262, 264,
265, 274, 281, 293, 294, 308, 358, 401,
409, 410, 418, 421, 424, 432.

Orth, hutman, 92.

Ostrov, sat, jud. Hunedoara, XXXVI,
XXXVII, XXXVIII, LXVII—LXIX,
284, 310, 311, 313, 423, 426.

Ostrovel, v. Ostrovu Mic.

Ostrovu Mare, sat, jud. Hunedoara, 281;
~ Mic, sat, jud. Hunedoara, XXXVI,
LXVI, 281.

Ott, locotenent-colonel, 98, 100, 440.

P

Pál, Petre, nobil, X, XXIX, LIX, 179.
Pad v. Spin.
Pálfi, Francisc, nobil, 317.
Palatkai, nobilă, 95.
Pantylie, Iuon alias Atyirész, iobag, 320.
Pap, Demetrius, comisar cercual, 311, 313;
~ Ioan, vicejude, 209—211; ~ Iosif,
asesor, 418; ~ Ladislau, nobil, 227, 290,
291, 383, 384; ~ Ștefan, nobil, XLIV,
LXXV, 413; ~ Nicolae, iobag, 328.
Papilla, Paul von ~, general, baron, comi-
sar imperial, XXII, LII, 85, 393.
Paroș, sat, jud. Hunedoara, XXIX, LX,
181, 182.
Partoș, cartier al orașului Alba Iulia,
XXXIX, LXIX, 346.
Pasc, Irimie al lui Mihai, învățător, 218.
Pașca, Gheorghe, minier, XXIV, XXVI, LIV,
LVI, 91, 106, 127; ~ Petru, circumar,
136.
Pavel, iobag, XLIII, LXXIV, 403.
Păcurar, Ion, cărbunar, 26.
Păclișa, sat, jud. Hunedoara, 311, 312.
Pădurar, Avram, fierar de mină, 48; ~ Simu,
fierar de mină, 48.
Pădurean, Chirilă, iobag, 231; ~ Mihai,
iobag, 231; ~ Moise, 231.
Părăian, Simedreasa, văduvă de minier, 35.
Pătroi, Luca, iobag, 191.
Pelmon, familia, 129.
perceptor regesc, VII, IX, XVII, XIX,
XX, XXIV, XXV, XXXI, XXXII,
XXXV, XLVII, L, LIV—LVI, LXI,
LXII, LXIX, LXXVII, 1, 4, 6—10,
16, 18—20, 31—33, 36, 44, 46, 54, 105,
106, 108, 109, 125, 126, 161, 162, 186,
192, 200, 203, 216, 229, 253, 270, 274,
361.
perceptorat, 42, 46, 55, 202.
Perer, Thomas, felcer, 34, 46.
Perneth, J., procuror militar, 241.
Peste Mureș, cerc, 94, 274, 275, 308, 309,
362, 379, 380, 387, 400, 415, 418, 419,
428, 432, 439.
Peșteana, sat, jud. Hunedoara, XXXVI,
LXVI, 281, 381, 382, 412, 413, 423, 426.
Pestellyi Berivoi, Ioan, jude nobiliar, su-
per, 287, 289.
Peștișu Mare, sat, jud. Hunedoara, XXXII,
XXXVI, LXIII, LXVI, LXXVI, 164,
213, 214, 281, 308.
Petca, Toader, minier, XXVIII, LVIII, 157.
Petran, căpitan, 219, 220.
Petrasian, 54.

- Petrean, Ivașcu, miner, 157.
 Petrești, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Petric, Ioan, comisar, vicejude nobiliar, IX, XXIX, XLIII, LIX, LXXIV, 173, 311, 313, 381, 382, 404, 405, 416; ~ Petru nobil, 189.
 Petrik v. Petric.
 Petrilaca, sat, jud. Mureș, XLIV, LXXV, 417.
 Petriș, sat, jud. Arad, XLV, 390, 420.
 Petros, sat, jud. Hunedoara, X, XXVIII, XXIX, LVIII, LIX, 163, 180, 181.
 Petru, preot unit, 224, 225.
 Petrușenar, Petruț, miner, 146.
 Petrușa, Toma, 93.
 Pfefferkorn, general, XL, XLIII, XLIV, XLVI, LXXI, LXXIV, LXXV, LXXVII, 359, 398, 405, 410, 438, 441.
 Pfeil, George, miner, 34.
 Pianu de Sus, sat, jud. Alba, 74, 106.
 Pietra Seacă, vale, 45.
 Pioar, Ionașc, jeler, 208, 209.
 Piru, Marcu, iobag, 199.
 Piski, v. Simeria.
 Pitar, Ion, miner, XXVI, LVI, 127.
 Piuaru-Molnar, Ioan, oculist, XL, LXXI, 358, 359, 362.
 Piclișa, sat, jud. Hunedoara, 423, 426.
 Plaiul Dracului, 404, 405.
 Pleter, Gheorghe, corăbier, XXXIX, LXIX, 346.
 Plop, sat, jud. Hunedoara, XXXV, XXXVI, 221, 281.
 Plopi, sat, jud. Hunedoara, LXVI, LXVII, 278.
 Ploskar v. Cloșca.
 Poarta Otomană, 202.
 Pochidă, Ioja, maistru corăbier, 346.
 Podivinsky, Iosif, asesor provizor, XVII, XXI, XXV, XXVII, XLI, XLII, XLVII, LI, LV, LVII, LXXII, LXXIII, 9, 18, 41–43, 49, 50, 53, 55, 56, 58, 65, 67–69, 77–79, 81, 86, 91, 93, 95, 97, 98, 101–103, 106, 113–117, 121–123, 125–128, 130, 134, 136, 140, 144, 146–148, 150, 151, 153, 154, 156, 157, 383–385, 394.
 Pogány, nobil, 225; ~ Alexandru, protocolist, 226; ~ Francisca, nobilă, 329; ~ Ioan, nobil, XXXIII, LXIII, 225, 230.
 Pogănești, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Pohin, George, miner, 34.
 Poiana, sat, jud. Hunedoara, VII, XIV, XVII, XIX, XXII, XXIV, XXV, XXXII, XL, XLVII, L, LII, LIV, LXIII, 1, 7, 10, 18, 19, 44, 84, 91, 111, 112, 121, 122, 214, 215, 365; ~ Aiudului, sat, jud. Alba, 374, 375.
 Poiana, loc, 93.
 Poienari, Ion, miner, 48.
 Poineni Tomii, sat, jud. Hunedoara, 221; ~ Volni, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Poklișca v. Păclișa.
 Ponor, sat, jud. Hunedoara, X, XXVIII–XXX, XLIII, LVIII, LX, LXXIV, 164, 165, 179, 188, 189, 311, 313, 366, 368, 381, 382, 403, 404.
 Ponoran, Ion, miner, 146.
 Ponorii, Paul, vicenotar comitatens, XXIII, LIV, 103, 189, 235, 292, 309.
 Pop, Ioan, jude nobiliar, XXXII.
 Popa, Alexandru, preot, 417; ~ Anghel, 445; ~ Constantin, preot, 257, 258; ~ Costan, preot, 101; ~ Dănilă, 352, 353; ~ Ion, preot, 48, 445; ~ Iosif, hutman, 85; ~ Onea, preot, 417; ~ Petru, hutman, jurat, XX, L, 34, 45, 47; ~ Simion, miner, 157.
 Poperski, Mihail, XIII, XXXVIII, LXIX, 332.
 Popik, Iosif, miner, 34.
 Popoviciu, Petru, arhidiacon ortodox, XLII, LXXIII, 389.
 Porcurea, sat, jud. Hunedoara, VII, XVII, XVIII, XXXII, XLVII, XLVIII, LXIII, 1, 7–10, 18, 19, 214, 215.
 preot, XL, XLI, XLVI, 127, 141, 309, 311, 313, 361, 364, 365; ~ ortodox, XXXI, XXXIII, XXXVI, XLII, LXI, LXIV, LXXIII, LXXVII, 99, 201, 218, 224, 239–241, 257, 258, 296, 297, 360, 378, 389, 391, 417, 439, 441; ~ reformat, XL, XLI, 355; ~ unit, XXXII, XXXIII, XLIV, LXIII, LXXV, LXXVII, 223, 224.
 Prefectura superioară a armatei v. Comandamentul militar general.
 pretor v. jude nobiliar.
 principat, XXXIX, 349.
 principe, XXXI, XXXIV, XLIV, 201, 202, 249, 361, 362, 411.
 Prinț, Ioan, miner, XVIII, XLVIII, 31.
 processualis commissarius v. comisar cerceual.
 procurator fiscal, XVIII, XLVIII, 16.
 provizor, VI, XVII, XX, XXI, XXV, XXVII, XXXV, XLI–XLIII, 7, 10, 11, 28, 41, 49, 51, 59, 60, 62–65, 87, 95, 98, 113, 114, 116, 130, 146, 164, 257, 258, 268–270, 272, 299–301, 304, 305, 308, 394; ~ fiscal, 383–385.
 Provizorat, XIX, XXV, XXVIII, XXXIII, XLVI, 5, 26, 28, 39, 40, 42, 56, 58, 61, 64, 65, 69, 77, 86, 91, 95, 97, 98, 101, 106, 109, 114–116, 125, 127, 128, 130, 134, 137, 141, 143, 147, 157, 211, 270, 394, 439.
 Prunar, Gheorghe, cărbunar, XXI, LI, 64, 65; ~ Ion, cărbunar, 24, 60, 62; ~ Rușan, cărbunar, 26.
 Pul, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVIII, LVIII, 159, 160, 190.
 Pui, Gașpar, nobil, XXIX, LIX, LX, 160, 172, 181, 182; ~ Ladislau, nobil, 160; ~ Nicolae, vicecomite, XXIX, XXXI, XXXIV, XXXVI, LX, LXI, LXV, LXVII, 159, 160, 181, 284; ~ Nicolae senior, jude suprem, 235, 236, 251, 252.

Punkel, Ioan, jurat, XXV, LVI, 129.
Puñl, familia, 129.
Pupăză, Ianeș, iobag, 191.
Pușcaș, Iovăneasa, văduvă de miner, 35, 48.
Putnoki, Samuel, provizor, XX, XXI, L,
LI, 51, 59, 63, 64.
Puy, Nicolae v. Pui, Nicolae.

R

Rad, Mihai, miner, 146.
Radnoth v. Iernut.
Raiter, Mihai, miner, 80.
Rakosd v. Răcăștia.
Rapoltul Mare, sat, jud. Hunedoara, XLVI,
LXXVII, 221, 295, 337, 338, 341, 344,
439, 442–444, 446.
Rapolțel, sat, jud. Hunedoara, 222.
Raț, Dumitru, miner, 35, 48.
Rausch, locotenent, 98, 100.
Răcăștia, sat, jud. Hunedoara, 221, 262, 320.
Răchita, sat, jud. Alba, 209, 218.
Răchitean, Avram, iobag, XIX, 209; ~ mi-
ner, XLIX, 23, 37; ~ Ion, iobag, 209;
~ Irimie, iobag, 209; ~ Toader, iobag,
209.
Rădui, Silvestru, iobag, 269.
Rădulești, sat, jud. Hunedoara, 222.
Rea, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIV,
241, 412.
regalist, 293, 294.
rege, 369, 370, 421, 424.
regimente de graniță, XII; ~ iliro-valah,
XLV, LXXVI, 411, 412; ~ I românesc,
LXII, 204, 270, 274, 315, 329, 431;
~ I secuiesc, 256; ~ de husari secui,
XXXV, XLV, 260, 275.
Reich, Michael, miner, 34.
Reismarkt v. Miercurea.
Reiter, familie, 129.
Remetea, sat, jud. Alba, L, 93; ~ cerc,
XX.
Renghet, sat, jud. Hunedoara, XXXII,
LXIII, 214–216.
Reps v. Rupea.
Ribcloara, sat, jud. Hunedoara, 156.
Ribiczei, familie, V, XIX–XXII, XLIX,
LIII, 57, 87; ~ Adam, colonel, VII,
XX, XXI, XXIII, XXV, XXVII,
XXVIII, XXXII, XXXIII, L, LI,
LIII, LVI, LVIII, LXIII, 56, 68, 69, 97,
124, 139, 140, 149, 151, 156, 223, 226,
227; ~ Alexandru, nobil, XXVIII,
LVIII, 156; ~ Carol, asesor, XXXVII,
LXVIII, 151, 313; ~ Gabriel, 19;
~ Moise, perceptor, XXV, LV, LVI,
120, 125.
Ribîța, sat, jud. Hunedoara, XXVII, XLI,
XLV, LVII, LVIII, LXXII, LXXXVII,
41, 144, 145, 149, 156, 227, 336, 379,
396, 432.
Ribitzei v. Ribiczei.
Richard, căpitan, XXIII, XXXVII,
XXXVIII, LIII, LXVIII, 78, 83, 85,
93, 256, 260, 274, 281, 282, 293, 294,
308, 309, 314, 332, 365, 421, 424.

Rimetea, sat, jud. Alba, 366, 368.
Rișca, sat, jud. Hunedoara, X, XXXIII,
LXIV, 236.
Rișculița, sat, jud. Hunedoara, 308.
Rittern J. G. de ~, ofițer, XXXV, LXV,
257.
Riu Alb, sat, jud. Hunedoara, XXXI,
XXXVI, XXXVIII, LVIII, LXI,
LXVI, LXVII, 167, 197, 281, 297, 298,
311, 313.
Riu Bărbat, sat, jud. Hunedoara, IX,
XXVIII, XXIX, XXXII, XLV, LVIII,
LIX, LXII, LXVIII, LXXXVI, 162, 163,
167, 173, 211, 375, 376, 378, 411, 412,
414, 428, 429, 433; ~ cerc, XXXVII,
311–313.
Riu de Mori, sat, jud. Hunedoara, XXXVI,
LXVI, 281.
Riu Mare, sat, jud. Alba, 331.
Riu Mic, sat, jud. Hunedoara, XXVII,
XXVIII, LVIII, LXVII, 297, 298.
Rodna, sat, jud. Bistrița-Năsăud, XXII,
LII, 74, 79.
Romos, sat, jud. Hunedoara, 209.
Romoșan, Apostol, iobag, 209; ~ Nistor,
iobag, 209; ~ Stoica, iobag, 209.
Romoșel, sat, jud. Hunedoara, 209.
Roșa, Gheorghe, cărbunar, 26.
Roșcani, sat, jud. Hunedoara, 222.
Roșia Montană, sat, jud. Alba, V, VI, VIII,
XVIII, XX, XXI, XXIII, XXIV,
XXVII, XLVIII, L, LI, LIII, LV,
LVII, LVIII, 41, 47, 49, 67, 92–95,
104, 113, 140, 143, 150, 383, 385.
Ruda, sat, jud. Hunedoara, VII, XIX–
XXIII, XXV–XXVII, XLIX, L–
LIII, LVI, LVII, 36, 37, 40, 41, 57–59,
66, 68, 69, 84, 87, 97, 124, 139, 140,
148, 149, 156, 198, 352, 353.
Ruda, sat, comuna Ghelari, jud. Hunedoara,
221.
Rudean Pavel, soldat demobilizat, 282.
Ruginoasa, pădure, XXVII, LVIII, 93,
150.
Runcșor, sat, jud. Hunedoara, 221.
Runcu Mare, sat, jud. Hunedoara, 221.
Rupea, oraș, jud. Brașov, 335.
Rus v. Ruși.
Rus, Andor, iobag, 236; ~ Ioan, iobag,
236; ~ Lup, iobag, 236; ~ Toader,
iobag, 218, 219.
Rusa, Ionaș, iobag, 166.
Rusu Voineasa, iobag, 297, 298.
Ruși, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI,
282, 286, 288.
Rușor, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVIII,
XXIX, XLV, LVIII, LIX, LXXXVI,
168, 175, 176, 412, 428.

S

Salis, de Salfeld, VIII, XIII, XIV, XXI,
XXII, XXXIX, LII, LXX, 73, 74,
357.
Samoilă, Iosif, miner, 48.
Sarfalva, v. Săulești.

- Sarmizegetusa, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, LXVI, 281.
- Săcămaș, sat, jud. Hunedoara, 221, 254, 255.
- Săcărimb, sat, jud. Hunedoara, XIX, XX, XXV, XXVIII, XLVI, XLIX, L, LV, LVIII, LXXVII, LXXVIII, 2, 3, 33, 34, 46, 48, 74, 84, 106, 115, 117, 123, 153, 222, 402, 439, 445.
- Săcel, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, XXXVI, XLIV, LXIV, LXXV, 238, 296, 297, 311, 313, 389.
- Sălașu, sat, jud. Hunedoara, LXIV, 240, 241, 423, 425; ~ de Jos, X, XXVIII, XXX, XXXVI, LVIII, LX, 167, 186, 187, 192, 197, 281; ~ de Sus, XXXIII, XXXVI, XLI, LXIV, LXVII, LXXII, 193, 239, 281, 280, 281, 380, 381.
- Săliște, sat, jud. Hunedoara, 221, 222.
- Săliștioara, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Săsciori, sat, jud. Alba, 317–319.
- Săucani, sat, jud. B hor, 311, 313.
- Săulești, sat, jud. Hunedoara, 268–270, 272, 273, 446, 447.
- Săvrinș, sat, jud. Arad, 263.
- Sburlatti, Hannibal de, colonel, 255, 292.
- scaun de judecată, XXXII, 90, 91, 248; ~ domeniul, LXX, 6, 25, 113, 165, 354; ~ minier, XXIII, XXVII, LIII, LVII, LVIII, 15, 85, 88, 92, 104, 143, 144, 151, 152; ~ sătesc, 54, 132.
- Schaffer, familie, 129.
- schimbător de aur, XVIII, 38.
- Schlett, Lorentz, hutman, XIX, 12, 36.
- Schloissnigg, Johann, secretar militar, XIII, XXXVIII, XXXIX, XLIV, XLVI, LXIX, LXX, LXXV, LXXXVI, 336, 357, 411, 438.
- Schneider, Ioan, 34; ~ Mihail, XIII.
- Schrom, familie, 129.
- Schultz, de Leichtenthal, locotenent-colonel, XXXV, LXVI, 263.
- Schwab, Balthasar, miner, XXII, XXIII, LII, LIII, 84, 91.
- Scirdea, Adam, iobag, 218, 219.
- Scrofan, Igna, jude sătesc, 228.
- Sebesi, George, XXXIII, LXII, 211.
- Sebes, oraș, jud. Alba, XXXVIII–XLIII, LXIX–LXXIV, 218, 256, 335, 336, 355, 359, 360, 362–364, 372, 373, 377, 387–389, 391, 392, 398–401; ~ scaun, 218.
- secretar militar, XXXVIII, XXXIX, XLIV, XLVI, LXX, LXXV, LXXVII, 336, 357, 411, 438.
- Seeberg, Philip, Siegmund, Freiherr von, notar interimar, 147–149, 151–154, 156, 157.
- Sekeres, Mihail, miner, XXI, LI, 67.
- Sepsi István, jude nobiliar, 235–236.
- Sestsor, v. Săscior.
- Sfânta Maria, mină, 42, 80; ~ Regina, mină, LI, LII, 69, 71–73; ~ Treime, mină, 91; ~ Sfântul Daniel, mină, 91; ~ Emeric, mină, 95; ~ Francisc, mină, VII, XIX, XLIX, 36; ~ Ioan Nepomuc mină, 92; ~ Iosif, mină, 92; ~ Nicolae, mină, LIV, 108; ~ Petru, mină, 91; ~ Procopiu, mină, 91; ~ Ștefan, mină, 91.
- Sibișel, sat, jud. Hunedoara, 209.
- Sibiu, oraș, XIV, XVII, XXV, XXVIII–XXXVI, XXXVIII–XL, XLIII–XLVI, XLVIII, LII, LVIII–LXV, LXVII, LXIX, LXX, LXXI, LXXIV, LXXV, LXXI, LXXVII, 1, 2, 73, 119, 120, 139, 140, 159, 169–188, 191, 194, 203–207, 214, 216–218, 220, 223, 226, 230, 231, 234, 235, 237–243, 247–249, 256, 257, 259, 281, 292, 296, 297, 314, 316, 318, 332, 333, 335, 336, 338–341, 345–351, 356, 357, 364–366, 378, 381–384, 399, 408, 411, 420, 421, 423, 426, 434, 438, 440–442.
- Sigoi, Simion, jude domeniul, 271–273.
- Silvașu, sat, jud. Hunedoara, XLIV, LXXV, 283, 284; ~ de Jos, XXXVI, LXVI, 224, 225, 281, 282, 293–294, 412–413; ~ de Sus, XXXII, LXII, 17, 212, 225, 313, 381, 382.
- Silvestru, preot, 225.
- Silvestru, Anghel, răsculat, 342, 344.
- Silvestruiești, familie, 341, 344.
- Simen, Ioan, locotenent, 275.
- Simény, Ladislau, notar, 318.
- Simeon, Vania, cărbunar, 26.
- Simeria, oraș, jud. Hunedoara, XI, XXXII, XXXIII, LXIII, LXIV, 214, 234–236, 267, 302, 306.
- Simion, preot ortodox, 224.
- Simion, Adam, cărbunar, 24, 25; ~ Ioan, cărbunar, 24; ~ Ioan, miner, 35, 48; ~ Simeon, cărbunar, 24, 26.
- Simon, Nicolae, vicejude substitut, 303, 307.
- Simony, general maior, XLIII, LXXIV, 8, 10, 19, 70, 72, 314, 403.
- Sin Mihai alias Berbetan, arestat, XXXVI, 297, 298.
- Sinka, Adam, avocat, 246, 247.
- Sincrai, sat, jud. Hunedoara, XI, XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVI, LXII, LXIII, LXVI, LXVIII, 209–211, 231, 270, 282, 346, 247.
- Sinpetru, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIV, 238.
- Sintandrei, sat, jud. Hunedoara, 275, 283, 284, 322, 324, 328, 346, 347, 446, 447.
- Sintămăria-Orlea, sat, jud. Hunedoara, XXVIII, XXXVI, XLV, LXVI, LXVII, LXXVII, 165, 168, 281, 284, 293, 294, 380, 382, 390, 412, 422–425, 431.
- Sintioana de Mureș, sat, jud. Mureș, XXXIV, LXIV, 244, 245.
- Sintuhalm, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 277, 278, 322, 323, 326, 327, 446, 447.
- Sirb, Ilie, miner, 35.
- Sirbi, sat, jud. Hunedoara, 221, 414, 418.
- Skerlez, Francisc, 264.

Slăvaș, Rusan, cărbunar, 24—26; ~ Simion, cărbunar, 24, 26.
Sneider, Michael, orășean, 318.
Soca, Filimon, iobag, 182.
Socet, sat, jud. Hunedoara, 221.
Sofronie din Cioara, călugăr, XII, XXXIV, LXV, 252.
Sohodol, sat, jud. Hunedoara, 221.
solgăbirău, v. jude nobiliar.
Solomoneasa, alias Tușlea, văduvă de miner, 48.
Somlyai, familie, XXXI, 198.
Sonnemberg, M. de, 204.
Spătari, Petru, iobag, 277.
Spini, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 264, 265.
Stan, Panfilie, iobag, 209.
Stanci, Gheorghe, miner, 35.
Stanciu, Ion, iobag, 163, 164.
Stăncioi, Miclăuș, iobag, 274.
Stănică, Constantin, iobag, 231; ~ Dumitraș, iobag, 231; ~ Iosif, iobag, 231; ~ Nicoară, iobag, 231; ~ Simion, iobag, 231.
Stănița, sat, jud. Hunedoara, XXII, XXVI, LII, LVI, 84, 91, 131, 365.
Stănilă, Gavrilă, iobag, 167.
Stăniș, Gheorghe, miner, 47.
Stințești Ohaba, sat, jud. Hunedoara, 222.
Stoeneasa, sat, jud. Hunedoara, 222.
Stoica, Ghiurca, iobag, 231; ~ Ion, iobag, 231; ~ Iosif, iobag, 209; ~ Maria, 209; ~ Nicolae, iobag, 231; ~ Samuel, caporal, 225.
Stojanich, Ignaz, malor, XXXVIII, XLII, XLIV, XLV, LXIX, LXXIII, LXXV, LXXVII, 335, 357, 372, 373, 377, 389, 392, 416, 432.
Straja, Ion, miner, 35, 48.
Strei, riu, XXXII, XXXVI, LXIII, 214, 412, 413, 421, 422, 424; ~ sat, jud. Hunedoara, LXVI, LXVII, 281, 285—287, 289—291.
Streisingeorgiu, sat, jud. Hunedoara, XXXV, XLII, LXVI, LXXIII, 275, 384, 385, 389.
Stremț, sat, jud. Alba, 367, 368, 384, 385.
Stretea, sat, jud. Hunedoara, 221.
Strigoanea, sat, jud. Hunedoara, 222.
Subcetate, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIII, 230, 375, 376.
substitutus vice ispány, v. vicecomite substitut.
Suciu, Gheorghe, miner, 147; ~ Nicula, miner, 146; ~ Stan, 445; ~ Toader, XLIX, 37.
Sulighete, sat, jud. Hunedoara, 222.
Surd alias David Onu, v. David Ion.
Surd Damian, soldat dezertor, 93.
Susa, țăran, 303, 307.
Susan, Toma junior, iobag, 277.
Susana, Ilona, văduvă de miner, 35, 48.
Sutoris, Mihail, administrator silvic, VII XX, XXI, XXII, XXIII, XXV, XXVI, XLIII, XLV, L—LIII, LV, LXXIV, LXXVI, 49, 51, 60, 62—64, 69—73,

87, 89, 94, 122, 127, 136, 140, 142, 402, 426, 430.
Szabo, Adam, vicejude, XLII, LXXIII, 256, 293, 389.
Szabo, Samu, miner, 80.
Szakats, Petru, iobag, XXXVI, LXVII, 285, 287, 290, 291.
Szaraz Almas v. Almașul Sec.
Szatsal v. Săcel.
Zeben v. Sibiu.
Szebeni, Elias, 227.
Székelly, David, cancelar gubernial, 237, 239—241, 244, 245, 248, 293, 297, 332, 335, 338—341, 349—351, 356, 366, 408, 420, 434—436, 440—442.
Szekeres, Gabriel, 95; ~ Mihail, miner, 67.
Szent Andras v. Sintandrei.
Szent Ersebet, stradă, 318.
Szent György Toroczko, v. Colțești.
Szentgyörgyi, Iosif, miner, 34.
Szent Ivan v. Sintoana de Mureș.
Szent Páli, Elek, vicecomite substitut, 367, 369.
Szeredai, Ignatz, asesor, 287, 289, 407, 408.
Szilagyai, Ludovic, nobil, XXXV, LXV, 258.
Szilvási, Valentin, vicecomite substitut, XXVIII, XXXVIII, XLI, XLIV, LIX, LXIX, LXXII, LXXV, 169, 296, 333, 378, 412, 413, 416.
Sziro, Ion, miner, 34.
Szirova, Ioan, iobag, 228; ~ Crăciun, iobag, 228.
szolgabiró v. jude nobiliar.
Szotses v. Socet.
Sztrigy v. Strei.
Sylvester, György, avocat, 302, 306.

Ș

Șard, sat, jud. Alba, XXIV, LIV, 105, 106.
Șarga, Petru v. Iacob.
Șchiop, Filip, soldat ablicențiat, XXIII, LIII, 88.
școală germană, LVI, 127, 128, 141.
Șerban, Adam, iobag, 324; ~ Avram, iobag, 324—326; ~ David, iobag, 323—328; ~ Gheorghe, jude sătesc, 326; ~ Ion, iobag, 322, 324; ~ Iosif, iobag, 324; ~ Iasc, jude domeniial, 322—324, 326; ~ Lepădat, iobag, 324; ~ Miclăuș, iobag, 324, 325; ~ Moise, iobag, 322, 324, 326; ~ Petru, soldat ablicențiat, XLIII, LXXIV, 400, 401; ~ Petru junior, iobag, 322, 323, 326; ~ Petru senior, iobag, 322.
Șerel, sat, jud. Hunedoara, X, XXIX, XXXI, XXXII, LX, 183, 184, 195, 197, 223, 225, 270, 274.
Șibot, sat, jud. Alba, 76.
Șindea, Ștefan, miner, 111.
Șoica, Groza, 420.

Șoimuș, sat, jud. Hunedoara, VIII, XVII, XXI, XXXIX, XL, XLIII, XLIV, XLVII, LI, LXX, LXXIV, LXXXVI, 2-4, 7, 15, 59, 221, 336, 337, 352-354, 359, 379, 391, 406, 414, 418, 419, 432.
șpan, IX, XVIII, XIX, XXXVI, 40, 99, 100, 135, 137, 143.
Ștef, Dumitru, miner, 34, 47; ~ Ion, miner, 34, 47.
Ștefan Avram, jude domenal, 322, 325; ~ Ion junior, iobag, 322, 325, 326; ~ Ion senior, iobag, 322, 324, 326; ~ Șandru, iobag, 325.
Știrb, Ion, miner, 47.
Ștompan, Iosif, 145.

T

- Tabla Continuă, V, VI, XIV, XVII, XVIII-XXI, XXIII-XXVI, XXVIII-XXXVIII, XLI, XLII, XLIV, XLV-LI, LIII, LVI, LVIII-LXXI, LXXXIV-LXXXVIII, 1, 11, 12, 20-24, 31, 32, 39, 40, 42-44, 49-52, 59, 66, 76, 77, 88-91, 94, 109, 110, 112, 113, 117-120, 122-124, 128, 129, 132, 152, 153, 155, 158, 164, 165, 167-185, 187, 188, 190, 195, 198-213, 216, 217, 223, 226-232, 234-240, 242-257, 260, 262, 263, 266, 269, 270, 273, 275, 278, 280-282, 292-294, 297, 299, 308, 315, 319, 320, 323, 324, 326, 328-330, 332-335, 338-342, 345, 347-349, 351-357, 359, 362, 368, 369, 375-378, 385-390, 394, 399, 401, 402, 406-408, 413, 420, 421, 423, 424, 426, 430, 435, 440, 441, 443, 444; ~ de judecată, VII, LXVIII, LXX, 234, 235, 257, 258; ~ regească, VI, XVIII, XLVIII, 16, 102.
Talaba, Iosif, nobil, 315, 321; ~ junior, 317-319.
Tamaspataka, v. Tămășasa.
Tar, Petru, iobag, 286, 289.
Tatai, Istvan, dascăl, 373, 374.
Tămășasa, sat, jud. Hunedoara, XXXIV-XXXVI, LXIV, LXVI, LXVII, 235, 236, 246, 267, 268, 271, 272, 290, 447.
Tătar, Ion, cărbunar, 26.
Tătărăști, sat jud. Hunedoara, 221.
Techereu, sat jud. Hunedoara, VI, VII, XVII-XIX, XXII, XXIV, XXV, XXXII, XLVII, XLIX, LII, LIV, LXIII, 1, 7, 10, 18, 31, 42, 84, 91, 111, 112, 121, 122, 214, 215.
Tei, sat jud. Hunedoara, 223.
Teiușan, Lup, fierar de mină, 48.
Teleki, contesă, 218, 219; ~ Adam, 60; ~ Károly, conte, cancelar gubernial, XLII, LXXIII, 73, 215, 217, 226, 237, 395.
Teliuc, sat jud. Hunedoara, 221.
Temetö, stradă, 316, 318.
Tezaurariatul Transilvaniei, V, VI, XVII-XXI, XXIII-XXV, XXVII, XL, XLVII-LIII, LV, LVII, LVIII, LXXI, 1, 2, 4, 16, 17, 19, 20, 27, 28, 30, 33, 38, 41, 42, 49-51, 53, 56, 61, 66-69, 73, 74, 85, 86, 88, 90, 91, 101, 102, 104, 107, 108, 115, 120, 121, 126-128, 141-143, 151, 152, 168, 365, 394, 440.
Thomas, Bernard, administratorul șteampurilor, XXVIII, LVIII, 156.
Tibru, sat, jud. Alba, XIV.
Timiș, district, LXXIII, 393, 394.
Timișan, Ianaș, iobag, 231; ~ Nicola, iobag, 231; ~ Zaharia, iobag, 231.
Timișoara, XXXVII, XLII, LXVII, LXXIII, 298, 299, 393, 394, 416, 418; ~ district, XLII.
Tincova, sat, jud. Caraș-Severin, 277.
Tisa, sat, jud. Hunedoara, 223.
Tiu, Petru, miner, XX, L, 57, 58.
tiszartó v. provizor.
Tîmpa, sat, jud. Hunedoara, 346, 347.
Tirgu Jiu, oraș, jud. Gorj, LXIII, 230; ~ district, XXXIII.
Tîrnața, comitat, XXXIV, 244, 259, 367, 368.
Tîrnața, sat jud. Hunedoara, 221.
Tîrnăveni, oraș, jud. Mureș, XXXIV, LXIV, 244.
Tîrnăvița, sat, jud. Hunedoara, 221.
Tîrziu, Groza, miner, 111; ~ Ioan, miner, XXII, LII, 75, 78; ~ Medrea, cărbunar, 24.
Todor, Andrei, iobag, 329; ~ Ilie, miner, 47; ~ Ion, miner, 47; ~ Petru, iobag, XXIX, LIX, 179; ~ Rusalin; iobag, XXIX, LIX, 179; ~ Solomon, miner, 34, 47.
Todoran, Susana, văduvă de miner, 35.
Toma, Achim, miner, 35, 47; ~ Lasc, iobag, 329; ~ Mikolai, țăran, 303, 307; ~ Petru, miner, 35, 48.
Tomcea, Adam, hutman, XXV, LV, 121.
Tomnatec, sat, 156.
Tomtaș, Ion, miner, 34, 47; ~ Toma, miner, 34, 47; ~ Tomtaș, hutman, 8, 9.
Tompos, Iosif, provizor, 275.
topitorie, LXXVIII, 4-6, 33, 42.
Toplicean, Simion, miner, 35, 47.
Toplița, Gabriel, nobil, XXXI, LXII, 203.
Toplița, sat, jud. Hunedoara, 84, 222.
Tormas v. Turmaș.
Tornea, Daniel, comisar, 8.
Torontal, comitat, 394.
Toscana, Leopold, regiment, XXII, LIII, LXIX, 83, 87, 95, 98, 100, 114, 335, 338, 432.
Tot, Cozma, iobag, 277; ~ Daniel, provizor, 278.
Tot-Varad v. Vărădia de Mureș.
Totesd v. Totești.
Totești, sat, jud. Hunedoara, XXXIV, LXV, LXVIII, 209, 250-252, 310, 312; ~ cerc, XXXVII, 310, 312, 378.
Totfalusi, Iosif, miner, XXIII, XXIV, LIII, LV, 95, 98, 114.

Törvényes Tabla v. Tablá de judecată.
 Trafftzer, Mihail, administrator de mină, XXII, LII, 80–83.
 Transilvania, XVII, XVIII, XX–XXII, XXV, XXVII–XLVI, LII, LXV, LXXVII, 2, 3, 9, 19, 57, 73, 91, 116, 119, 133, 143, 162, 226, 249, 262, 298, 299, 318, 349, 350, 356, 371, 390, 393, 396, 410, 434, 435.
 Transmarusianus Circulus v. Peste Mureș. Trascău, 79; ~ cerc, 54, 55.
 Transsászki, Iosif, hutman, 34.
 Trestian, Petru, miner, 35, 47.
 Tribunal minier, V–VIII, XVII–XXVIII, XLV, XLVII–LIV, LVI, LVII, 1, 3–7, 9–16, 18, 20–33, 36–40, 42, 44–46, 49–61, 63–75, 77–81, 83–91, 93–95, 97, 98, 101–104, 106–108, 110–121, 123–139, 141–144, 146–157, 402, 403, 426, 427.
 Trif, Ion, miner, 35, 48; ~ Petru, miner, 146; ~ Vasile, miner, 35, 48.
 Trifan, Iosif, gornic, 257, 258.
 Tripartitul, 72.
 Triscky, Mihai, nobil, 218, 219.
 Trimpoiele, sat, jud. Alba, 81.
 Troas, mină, 92.
 Troian, cerc, 146.
 Tur, Mihuț, miner, 68; ~ Petru, iobag, XXXVI, LXVII.
 Turc, Dani, miner, 146.
 Turciu, Mihai, miner, XXIV, LIV, 101, 109, 110.
 Turcu, Ioan, iobag, 231; ~ Petru, iobag, 231.
 Turda, oraș, jud. Cluj, 55, 329, 417; ~ comitat, VIII, XXII, XXXV, LII, 8, 54, 79.
 Turmaș, sat, jud. Hunedoara, X, XXXIII, XXXVII, LXIII, LXVII, 232, 299, 301–303, 305–307.
 Tuștea, sat, jud. Hunedoara, XXXVI, XLV, LXVI, LXXVI, 281, 295, 381, 382, 428, 429.
 Tuștea, Solomon, miner, 35.
 Turi, Benedict, vicecomite, 167, 168; ~ Ladislau, secretar gubernial, 217, 237, 248, 249, 267, 308, 328, 408; ~ Ștefan, asesor, 319.
 Tyrilla Szav v. Chirilă Sav.

Ț

Țabor, Ioan, miner, 35, 47, 48; ~ Mihai, miner, 47.
 Țara Hațegului, XI, XLV; ~ Românească, XI, XIV, XXXI, XXXII, XXXIV, XXXVI, XL, XLII, XLIV, XLVI, LXI–LXIII, LXV, LXVII, LXXI, LXXIII, 200–202, 206–208, 218, 219, 230, 249, 252, 275, 296, 297, 361, 375, 376, 391, 411, 433.
 Țăran, Iacob, 99, 100; ~ Petru, 99.
 Țărățel, sat, jud. Hunedoara, VII, XX, XXI, L, LI, 57–59, 66, 69.

Țebea, sat, jud. Hunedoara, VII, XX, XXII, L, LII, 51, 52, 84.
 Țeler, Iacob, miner, 48; ~ Ion, miner, 48; ~ Simion, miner, 48.
 Țigani, XLI.
 Țupan, mină, 80–83.
 Țurești, mină, 92.

U

udvarbirő, v. jude al curții.
 udvari gornyyk v. gornic de curte.
 Uibar, Lepădat, VIII, XXVI, XXVII, LVI, LVII, 135, 137, 142, 143; ~ Solomon, 137, 143.
 Uibărești, sat, jud. Hunedoara, VIII, XXVI, XXVII, LVI, LVII, 135, 137, 142.
 Ujhellyi, Alexandru, lucrător, XXII, LII, 80.
 Ulieș, sat, jud. Hunedoara, 221.
 Ulmean, Andrei, iobag, 321, 327, 328; ~ Gheorghe, iobag, 322, 327, 328; ~ Ioan, iobag, 277, 322, 325; ~ Miclăuș, ajutor de căruțaș, 326, 328; ~ Petru, iobag, 321–323, 326–328.
 Unciuc, sat, jud. Hunedoara, XXXIII, LXIV, 238, 311, 312.
 Ungaria, XIV, XXI, XXXVII, XXXVIII, XLII, XLIV, XLVI, LII, LXVII, LXIX, LXXIII, LXXV–LXXVII, 73, 129, 298, 308, 332, 415, 418, 419, 435, 445.
 Untsukfalva v. Unciuc.
 urburar, XLVII, 1–5, 7–18, 20, 21, 30, 40, 42, 45, 49, 54, 56, 58–61, 68, 69, 71, 72, 87, 91, 92, 94, 102, 104–109, 113, 115, 118, 120, 124, 126–129, 135, 137, 141, 143, 144, 152–155, 220, 426, 427, 430.
 Uric, sat, jud. Hunedoara, LVIII, 161, 164.
 Uroi, sat, jud. Hunedoara, 222.
 Urs, Ignat, jude domonial, LIV, 104; ~ Petru, jeler, 373, 374.
 Ursa, Petru, iobag, XXIV, LV, 116.

V

Vaca, sat, jud. Hunedoara, 145, 156.
 Vachter, ofițer, 256.
 Vad, sat, jud. Hunedoara, LXIV, 238.
 Vadu Dobrii, sat, jud. Hunedoara, 422, 423, 425, 426.
 Vaida, Vasile, miner, 35, 48.
 Vaidei, sat, jud. Hunedoara, IX, XXIX, LIX, 167, 174, 196.
 Vajda Hunyad v. Hunedoara.
 Vajdej v. Riu Mic.
 Vaji, Daniel, baron, 308.
 Valachia v. Țara Românească.
 Valea Arsului, sat, jud. Hunedoara, XXIII, LIII, 88; ~ Bradului, sat, jud. Hunedoara, XIV; ~ Căianului, XIV, 395, 396; ~ Crișciorului, XXVIII; ~ Dosului, sat, jud. Alba, XXIV, XXVIII,

- LIV, LVIII, 104, 105, 107, 157; ~ Geoagiului, XL; ~ Hațeșului, XIV, XXXIX; ~ Jiului, LXXVI, XLV, 412, 413; ~ Lungă, sat, jud. Hunedoara, 221; ~ Lupului, sat, jud. Hunedoara, IX, XXVIII, XXIX, LIX, LX, 171, 172, 181, 182; ~ Mureșului, cerc, LXVI, 17, 220; ~ Nandrului, sat, jud. Hunedoara, 322, 327, 329; ~ Prundului, XXIV, LIV, 108; ~ Roșiei, VI, XXI, LI, 60, 62, 65; ~ Singeorgiului, sat, jud. Hunedoara, X, XXXV, LXV, LXVI, 255, 264, 265, 270, 275; ~ Vinului, XXXI, LXI, 199.
- Valtsel v. Vilcelele.
- Varadi, George, vicejude, XXXV, LXVI, 255, 278, 292; ~ Ladislau, nobil, 308; ~ Ludovic, 342, 344; ~ Moise, vicecomite, XXXVIII, XXXIX, LXIX, LXX, 315–320, 343, 345, 347, 354; ~ Paul, perceptor, XXXV, LXVI, 270, 274.
- Várhely v. Subcetate.
- vármegeye v. comitat.
- Városviz v. Orăștioara de Jos.
- Vasarhelyi, Dan, notar, 209.
- Vasile, preot unit, 223–225.
- Vasilinesc, Moise, iobag, 266.
- Vasii, Todoroașă, văduvă de miner, 48.
- Vass, locotenent, 378.
- Wayna, Anton, vicecomite, XXVIII, LVIII, 155.
- Vălișoara, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Vărădia de Mureș, sat, jud. Arad, 590.
- Vărmașă, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Venetzl, Alexandru, perceptor, 54.
- Vér, Ladislau, nobil, 329.
- Veres, Adam, secretar gubernial, 2, 176–185, 187, 188, 244, 248, 332, 335, 341, 435, 436, 440–442.
- Vermegan, Ion, iobag, XXII, LIII, 87.
- Verteșan, Ion, cărbunar, 26.
- Veșel, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Vica, sat, jud. Hunedoara, 221.
- vicecomite, XXII, XXV, XXVIII, XXXV–XXXVIII, XL, XLI, XLIV–XLVI, LV, LIX, LXVI, LXIX, LXXI, LXXVII, 76, 113, 118, 123, 152, 153, 167–170, 172–185, 187, 188, 195, 205, 207, 208, 254, 255, 283, 284, 310–312, 333, 338, 342–347, 362, 366–369, 386, 387, 395, 396, 407, 408, 412, 413, 433; ~ interimar, XXIII; ~ ordinar, 282, 283, 290, 291, 310; ~ substitut, XXV–XXVII, XXXVI–XXXIX, XLI, LVII, LXVI, LXVII, LXXII, LXXV, LXXVII, 77, 118, 124, 137, 138, 142, 143, 155, 279, 280, 282, 283, 296, 308, 309, 330, 371, 414, 416.
- vicejude nobiliar, XXIV, XXVIII, XXX–XXXII, XXXV–XXXVII, XL, XLI, LIV, LVIII, LX–LXII, LXVIII, LXXI, 11, 12, 15, 32, 102, 109, 110, 160–162, 167, 169, 187, 209, 210, 234, 246, 247, 250, 253, 256, 278, 280, 282, 283, 285, 293, 310–313, 348, 364, 365, 378, 379, 389, 391, 404, 417; ~ substitut, 303, 307.
- vicenotar, XXIII, 235.
- viceschimbător de aur, XX, XXIV, XXV, LIV–LVI, 30, 51, 52, 70, 113, 117, 118, 124, 125.
- viceszolgabiró v. vicejude nobiliar.
- Viczmandi, Mihai, comisar, 291, 309.
- Vida, Ioan, hutman, 121.
- Vidra, sat, jud. Alba, LVI, LVII, LXV, 135, 137, 143, 384, 385.
- Viena, XI, 207.
- villicus v. jude sătesc.
- Vințan, Gavrilă, miner, 80; ~ Gheorghe, cărbunar, 24, 26.
- Vințu de Jos, sat, jud. Alba, 346, 367, 368, 384, 385.
- Visca, sat, jud. Hunedoara, 221.
- Vișerești, țăran, 303, 307.
- Vișorean, Filip, soldat ablicențiat, 400, 401.
- Vitan, Alexandru, vicejude substitut, 32, 303, 307.
- vitze ispány v. vicecomite.
- Vizkeleti, Francisc Emeric, notar substitut, 27, 29, 32, 33, 37, 38, 41.
- Vilcelele, sat, jud. Hunedoara, 283, 284; ~ Bune, sat, jud. Hunedoara, XXXV, XLVI, 274; ~ Rele, sat, jud. Hunedoara, XXXV, LXVI, 274.
- Virvesc, Rusalin, iobag, 199.
- Vodă, Ioan, hutman, XXV, LV.
- Voia, sat, jud. Hunedoara, 70, 72, 84.
- Voic, Dumitru, iobag, 295.
- Voina, Petru, 215.
- Vojin, Gheorghe, iobag, 168.
- Vorța, sat, jud. Hunedoara, 222.
- Voyde v. Vaidel.
- Vraterits, căpitan, 256.
- Vulcan, oraș, jud. Hunedoara, 412, 413; ~ pas, XV, XXIX, XLV, LIX, LXXVI, 163, 174, 428, 429.
- Vulceș, sat, jud. Hunedoara, 220.
- Vultureni, cerc, 146.

W

- Will, Johann Nepomik Emanuel, asesor minier, XXI, XXVI, LI, LVII, 40, 56, 138.
- Winckler, Nicolae, 73.
- Winckler, Benedict, proprietar de mină, XXVII, LVIII, 150; ~ Carol, notar substitut, XXV–XXVII, XLV, LV, LVII, LXXVI, 40, 61, 66–68, 71, 75, 77, 79, 81, 86, 89–91, 93, 95, 97, 98, 101–103, 105, 106, 110, 112, 114, 117, 121–123, 125–128, 130, 131, 133, 134, 136, 138–140, 142, 144, 146–151, 153, 427, 430.

Wultzesd v. Vulcez.
Württemberg, regiment, XLIV, XLV, LXXV,
410, 414, 428.

Z

Zagoni, Ștefan, comisar, 202.
Zahiu, Anghel, preot ortodox, 417.
Zam, sat, jud. Hunedoara, XLV, LXXXVI,
222, 390, 418–420.
Zamfirișca, Vasile, miner, 146.
Zarand, comitat, V–VII, IX, XII–XV,
XVIII–XXI, XXIII–XXVI, XXVIII,
XXXIV, XXXVI–XLII, XLV, XLVI,
XLVIII, XLIX, L, LIV, LVI, LVII,
LXV, LXVIII, LXXVII, 8, 21, 22, 32,
36, 40, 49–52, 56, 58, 59, 66, 135,
226, 227, 250, 372, 373, 380, 381,
383–386, 395, 396, 407, 408, 421,
424; ~ cerc, XII, XIV, XXV–XXVII,
XXXVI, XXXVIII, XLI, XLII, XLV,
LXVIII, LXIX, LXXI–LXXIV,
LXXVII, 118, 120, 124–126, 137, 142,
279, 280, 330, 358, 362, 367–371, 379,
389, 391, 392, 396, 414, 418, 419, 431,
432, 438; ~ district, 282, 283; ~ părți,
XI, XLII.
Zarcula, soldat dezertor, 150.
Zayoni, Ștefan, comisar pentru stabilirea
impozitelor, 32.
Zazjik, Valentin, miner, 34.
Zăpodenii Lotrului, loc, 154.
Zăvoi, sat, jud. Hunedoara, XXXVII,
LXVIII, 293, 294, 311, 313.
Zeicani, sat, jud. Hunedoara, 224, 282.
Zejk, v. Zeyk.
Zejkfalva, v. Streiu.
Zelenkay, Iosif, jude minier, XVII, XVIII,
XXII, XXV, XXVI, XLIII, XLVII,
LII, LV, LXXI, LXXIV, 5, 10, 14,
20, 21, 26, 27, 29, 32, 33, 36, 37, 40,

42, 43, 46, 48, 50, 52, 53, 55, 56, 58–60,
62, 64, 66–69, 71, 76, 77, 79, 81, 86,
89–91, 93, 101–103, 106, 110, 112,
115, 117, 121–123, 125–128, 130, 133,
134, 136, 140, 144, 146–149, 151–154,
156, 157, 365, 403.
Zeyk, Andrei, nobil, XXXVI, LXVI,
LXVII, 282, 285–294, 308; ~ Ioan,
vicecomite, XXII, XXXVI, XXXVII,
XXXVIII, XL, LII, LXVII, LXIX,
LXXI, 76, 282, 283, 290, 291, 294, 334,
338, 346, 358, 362, 380, 381, 407; ~
Samuel, nobil, 303, 307; ~ Sigismund,
comisar provincial, LXIX, 335, 411,
414; ~ Ștefan, nobil, XLII, LXXIII,
389.
Zipser, familie, 129.
Zlaști., sat jud. Hunedoara, 221.
Zlatna, oraș, jud. Alba, V–VIII, XVII–
XXVIII, XXXVIII, XL, XLV, XLVII,
XLVIII, XLIX, L–LVIII, LXXII–
LXXIV, LXXVI, 1, 5–7, 9, 10, 13,
14, 16, 18, 20–27, 29–31, 33, 36–46,
49, 50, 52–64, 66–69, 71–77, 79–81,
83, 84, 86–91, 93, 95, 97, 98, 101–
117, 119, 120, 122–134, 136–139, 141–
144, 146–157, 331–332, 364, 365,
370, 383–385, 394, 396, 401, 403,
426, 430, 442; ~ cerc, XXIV, 102, 105;
~ domeniu, XIV, XVIII, XIX, XXI,
XXV, XXXIV, XLI, XLV, XLIX, LI,
LV, LXV, LXXII, LXXIII, LXXVII,
5, 16, 116, 252, 371, 378, 379, 396,
431, 432; ~ Domeniul Inferior, 23;
~ de Mijloc, XVIII, XLVIII, 27, 28;
~ Superior, XVIII, XLVIII, 27, 135,
137; ~ părți 370; ~ teritoriu, XXIII;
~ tirg, XVIII.
Zlăgnea, Dan, miner, 35; ~ Ion, miner,
34, 47; ~ Petru, miner, 34, 47.
Zcica, Mihai, 420; ~ Paștiu, 420.
Zolkány, v. Săucani.
Zorte, Ianeș, iobag, 163.
Zvilág, plutonier, 422, 425.
Zwenkau, Johann, notar montanistic, XXI,
XXVI, LI, LVII, 66, 138.

C U P R I N S

Introducere (Acad. Ștefan Pascu)	V
Rezumatele documentelor (Colectivul de autori)	XVII
Résumés des documents (Michaela Gabriela Ionaș)	XLVII
Lista abrevierilor	LXXIX
Documente (Mihail Cerghedean, Ladislau Gyémánt, Vasile Ionaș, Viorel Vânătoru)	1
Indice	447

Redactor: GEORGETA POP
Tehnoredactor: ELENA SPIRU

Bun de tipar: 14. XI. 1990. Format: 16/70 × 100.

Coli de tipar: 34,5.

C. Z. pentru biblioteci mari: 9 (498) «1784:1785»
(00-12)

C. Z. pentru biblioteci mici: 9(498)

Tiparul executat sub comanda
nr. 463 la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”
str. Grigore Alexandrescu
nr. 89-97,
București, ROMANIA

ISBN 973-27-0118-0
ISBN 973-27-0118-8

Lei 100